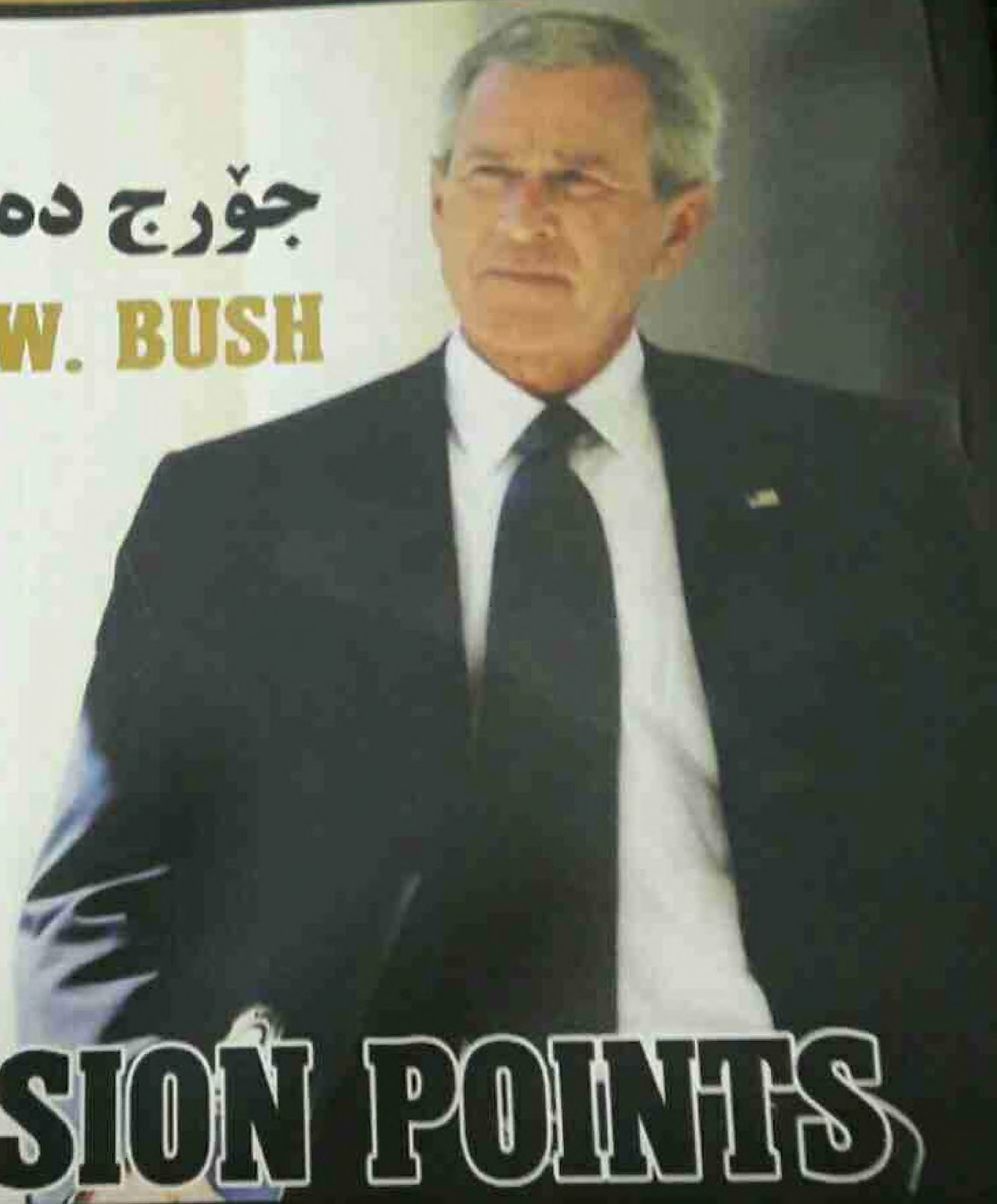

چاپى يەككەم
2013

خانەكانى پر ياردان

جورج دىبلىو. بوش

GEORGE W. BUSH

DECISION POINTS

وەرگىرانى: لى ئىنگلىز يىيەو
بەرھەم ناودەشتى

جورج دہلیو. بوش

خالہ کانی بریاردان

وہر گئیرانی لہئینگلیزییہوہ:

بہرہم ناودہشتی

چاپی یہکم

۲۰۱۳

پیرست

۵	پیشه‌گی
۷	وازهینان
۵۴	خوگاندیدکردن
۹۸	کارمه‌ندان
۱۵۵	خانه بونیادییه‌گان
۱۸۲	روژی ئاگر
۲۱۵	پیگه‌ی جه‌نگ
۲۵۵	ئه‌فغانستان
۳۰۷	عیراق
۳۷۱	سه‌رگردایه‌تیکردن
۴۳۰	کاترینا
۴۵۴	دیاردی هه‌ستانه‌وه له مهرگ
۴۸۲	زیادکردنی سه‌رباز
۵۲۷	ئه‌جیندای ئازادی
۵۹۵	قه‌یرانی دارایی
۶۴۰	کو‌تایی

پيشه‌كى

لەدوايىن سالى سەرۆكاىە تىيە كەمدا، بە شيۆە يەكى جەدى بىرم لە نووسىنە وەى
بىرە وەرييە كانم دەكرده وە. لەسەر پيشنيارى كارل رۆف، زياتر لەدە دوانزە ميژوونووسم
بينى. ئەوان پييان وتم ئەركت لەسەر شانە كە بۆكە سيك بنووسيت. پييان وابوو گرنگە
كە روانگەى خۆم لەلايەن خۆمە وە لەبارەى سەرۆكاىە تى تومار بکەم.

ميژوونووس (جەى وينيك) وتى "فيلمى سينەمايى ئەپۆلۆ ۱۲" ت بينيوو؟ ھەمووان
دەزانن كە ھەسارە ناسەكان لەكۆتاييدا دەگەرپنە وە سەر زەوى، بەلام تۆ زۆر تامە زرويت
و ئەپرسيت ئەمە چۆن بوو؟"

نزيكەى ھەموو ميژوونووسەكان پيشنيارى ئەوەيان كرد كە بىرە وەرييە كانى سەرۆك
(يوليسيس ئيس. گرانت) بخوينمە وە. كتيبەكە دەنگى ناوازەى ئەو دەگە يەنيّت. ئەو
قسەى نەستەق بەكار دەھيئيّت بۆ زىندووكردە وەى ئەزموونەكەى لەما وەى شەرى
ناوخوا. توانيم لەو تيبگەم كە بۆچى بەرھەمەكەشى ئەوەندە پاىەدار بوو.

وەكو گرانت، بپيارمدا بەسەرھاتى تاقەتپروكيئي ژيانم يان سەرۆكاىە تىيەكەم
نەنووسمە وە. لەبرى ئەمە، بە سەرئىنج خستە سەر لايەنى ھەرە گرنگى كارەكەم، واتە
بپيارەكان، سەردەمى خۆم لەكۆشكى سىپى گيژا وەتە وە. ھەر بەشيك لە بەشەكان
لەسەر بنەماى بپيارىكى گەورە يان زنجيرە يەك بپيارى پەيوەنديدار دارپيژراوە.
سەرەنجام، كتيبەكە وەكو ھەلگري بپروكە يەك بەرجەستە دەبيّت، نەك لەشيۆەى
كروئتۆلۆژياى رۆژانەدا. باسى ھەموو ئەو كيژانە ناكەم كە ھاتوونەتە وە بەردەم، زۆريك
لەستاف و ئەندامانى دلسۆزى كابىنەكەم بە كورتى باسكراون يان ھەر ناويان نەھيئراوە.
لەگەل ئەو شەدا ستايشى خزمەتەكەيان دەكەم و ھەميشە سوپاسگوزار دەبم لەبەرانبەر
بەشدارييەكانيان.

نامانجه كانى نووسىنى شەم كىتىبەم دوو لای ھەيە. يەكەم، ھىوادارم دىمەتەك لەو
پېشان بەم كە خزمەتى سەرۆكايەتى بۆ ماوەى ھەشت سالى يەك لەدوای يەك وەكو چى
وايە. بروام وايە كە گەيشتن بە دەرەنجامى ديارىكراو لەبارەى سەرۆكايەتییەكەمەو -
يان ھەر سەرۆكايەتییەكى شەم دواییە - تاوەكو چەند دەيە دەيەك دواتر ئەستەم.
تیبەربوونى كات وا دەكات كە سۆزەكان سارد ببنەو، ئەنجامەكان روون ببنەو و
لەكۆلەرەكان بۆچوونە جياجياكان بەراورد بكەن. ھىوادارم شەم كىتىبە خزمەتەك بەوانە
بكات كە تاووتوى شەم ماوەيەى مێژووى ئەمريكا دەكەن.

دووم، لەبەرئەو دەنووسم كە روانگەيەك بەمە خۆینەران لەبارەى بریاردان
لەژینگەيەكى ئالۆزدا. زۆرێك لەو بریارانەى كە دەگەنە سەر مێزى سەرۆك زۆر قورسەن كە
بە ھەردوولادا پاساوى لەگەڵدايە. بە درێژايى كىتىبەكە، ئەو رێگەچارانەى كە
ھەلمسەنگاندوون و ئەو پرەنسیپانەى لەسەريان رۆيشتووم باس دەكەم، ھىوادارم ئەمە
تیبەيشتنىكى باشتەر فەراھەم بكات لەبارەى ئەوەى كە بۆچى ئەو بریارانەم داو.
تەنانت لەوانەيە بۆ بریارەكانى ژيانى خوشت بەكەلك بن.

خالەكانى بریاردان زیاتر لەسەر بنەماى يادەو ھەريەكانم بونیادراو. بە یارمەتى
تویژەران، باسەكەم بە بەلگەنامەكانى حكومەت، تیبینیيە ھاوكاتەكان، گفتوگۆ
تایبەتییەكان، راپۆرتە ھەوالەكان و سەرچاوەكانى تر، كە ھەندىكيان بە ھەيى
دەمێننەو، تۆكمە كردووە. ھالەت ھەيە كە تيايدا دەبووايە تەنيا و تەنيا پشت بە
بەرەريەكانم ببەستم. ئەگەر كەموكورتییەكیش لەم كىتبەدا ھەبى، بەرپرسيارىتییەكەى
لەئەستۆى منە.

لەو لاپەرەنى دواییدا، ئەوپەرى ھەولێ خۆم داو تا لەبارەى ئەو بریارانە بنووسم كە
تياياندا راست بووم، ئەو بریارانەى كە تياياندا ھەلە بووم و ئەوانەش كە بە شیوەيەكى
جياواز ئەمدان ئەگەر دەرفەتێكم پێ بدرایە. بێگومان لەسەرۆكايەتیدا، پێداچوونەو ھەيە.
پێویستە ئەو بەكەيت كە پێت وایە راستە و دەرەنجامەكان قبول بكەى. لەماوەى ئەو
ھەشت سالی سەرۆكايەتیدا ھەموو رۆژێك ھەولمداو ئەمە بكەم. خزمەتکردن وەكو
سەرۆك فەخرى تەمەنێكە، پێدانى دەرفەتێكیش لەلایەن ئێوەو ھەيە بۆ گێرانەو ھەيە
بەسەرھاتەكەم بەرز دەنرخێنم.

وازەيتنان

(لۇرا)ى خىزانم بە دەنگە ھېمنە كەپەۋە پرسىياريكى سادەى كرد "دوايىن رۇزى خواردنەۋەت بىر دىتەۋە؟" بە ھەرەشە يان بۇلە بۇل ئەم پرسىيارەى نە كرد. چاۋەرنى ۋە لامىكى دە كرد. ژنە كەم لەۋ جۇرانەپە كە ساتەكان ھەلدە بىژىرتت. ئەمەش ئەۋ ساتە بو.

بە داكۇكىيەۋە ۋە لامم داپەۋە، "بىگومان بىرم دىتەۋە". پاشان خەيالم چوۋەۋە سەر ھەفتەى رابردوۋ. لەشەۋى دووشەممە دا چەند بىرەيەكم لەگەل ھاورپىيان خواردىۋەۋە. سىتەشمە، خواردنەۋەى دلخۋازى پاش تانى ئىۋارەم ئامادە كردىۋو: بىنئىدىكتىن و براندى (بى ئەند بى). چۈارشەممە، دواى ئەۋەى (باربارا) و (جىنا)ى كچم بىردىۋە ناۋ جىگە، دوۋ ويسكىى بۆربون و سىقنم خواردىۋەۋە. پىنجشەممە ۋە ھەينى شەۋانى خواردنەۋەى بىرە بوون. رۇزى شەممە، من و لۇرا لەگەل ھاورپىيان دەچۈۋىنە دەرەۋە. پىش تانى ئىۋارە چەند مارتىنى - يەك، لەگەل تانى ئىۋارە چەند بىرەيەك و پاش تانى ئىۋارە چەند (بى ئەند بى) يەكم دەخواردەۋە. ئو - ئو، ھەفتەى يەكەمم ۋەكو پىۋىست ئەۋو.

بە درىزايى رۇژىكى وشك بەردەۋام بووم لەسەر چالاككردنەۋەى يادەۋەرىيەكانى چەند ھەفتەى رابردوۋم، پاشان مانگى رابردوۋم، پاشان لەمىژتر. نەمتۋانى ھىچم بىتەۋە ياد. خواردنەۋە بىۋو بە خوۋىەك.

كەسايەتییەكى خوۋگرتوۋم ھەپە. بۇ ماۋەى نىزىكەى نۆ سال جگەرەم كىشا، لە سەردەمى كۆلىژەۋە دەستم پىكردىۋو. بە مژىنى توتن وازم لە جگەرەكىشان ھىنا. لە رىگەى جۈىنى توتنى گەلادىژەۋە وازم لەمەش ھىنا. دواچار ھاتمەسەر كىشانى چروت.

بۇ ماوەيەك ھەولمدا خويەكى خواردنەوہى مەعقولم ھەيىت. بە ھىچ شىئودەيەك
ئەوہندەي ھەندى سەرخۆش خراپ نەبووم كە لەو شارەي زىدى خۆم، ميدلاند،
تەكساس، دەمناسين. بە رۆژيان كاتى دەوام نەمدەخواردەوہ. لەش و لارم بى عەيب
بوو و ھەموو رۆژىك دوانىوہ پۆكەي رام دەکرد، ئەمەش خويەكى ترم بوو.

بە پىي تىپەپوونى كات، بۆم دەرکەوت كە نەك تەنيا بۆ ئەوہى جەستەم رىك بىت
بەلكو بۆ ئەوہش كە لەشم لە ژەرەكان پاك بكەمەوہ، رام دەکرد. پرسىيارە بچوكەكى
لۆرا، كۆمەلىك پرسىيارى گەورەي خۆمى وروژاند. ئايا ويستبووم كاتىك لەگەل كچەكانم
لەمالەوہ بەسەر بىەم يان لەدەرەوہ بە خواردنەوہو خەرىك بى؟ حەزم دەکرد لەگەل
لۆرا لەناو جىگەدا بخوینمەوہ يان بە تەنيا دوابەدواي خەوتنى خىزان خەرىكى
خواردنەوہى بۆريون بى؟ ئايا دەمتوانى لە خوداوەند نزىكتر بكەومەوہ يان كحول بىوہ
خوای من؟ وەلامەكانم دەزانى، بەلام سەخت بوو ئىرادەم كۆ بكەمەوہ بۆ دروستكردى
گۆرانكارى.

لەسالى ۱۹۸۶دا، من و لۆرا، ھەروەھا ھەردوو ھاوړىيى نزيكمان، (دۆن) و (سوزى
ئىقان) يش بووين بە چل سال. بەو بۆنەيەوہ برىارماندا ئاھەنگىكى ھاوبەش لە
سەيرانگەي (برۆدمور) لە (كۆلۆرادۆ سپرىنگس) بگىيرىن. ھاوړىيانى سەردەمى مندالى،
جۆ و جان ئۆنئىل، براكەم نىيل و ھاوړىيەكى ترمان لە ميدلاند، پىيى سۆيەر، بانگەيشت
کرد.

ئىوارەخوانى رەسمىي يادى لەدايكبوون لەشەوى شەممەدا بوو. ژەمىكى گەورەمان
رىكخستبوو كە جۆرەھا بوتلە شەرابى (سىلفەر ئۆك)ى شەست دۆلارى لەگەلدا دانرابوو.
بە خۆشى تەندروستيمان، مندالەكانمان، دايەنەكان كە تاوہكو گەرانەوہ چاودىرى
مندالەكانيان دەکرد، خواردمانەوہ. دەنگمان بەرزتر و بەرزتر بووہوہ، ھەمان بابەتمان
دووبارە و چەندبارە دەكردەوہ. من و دۆن لەخالىكدا ئەوہندە چووبووينە قوولاييەوہ كە
برىارمدا لەمىزىكەوہ بچىنە مىزىكى تر. كۆتاييمان بە دانىشتنەكە ھىنا، پارەي خوانىكى
گەورەماندا و چووينە ناو جىگە.

بۆ سبەينى بە يانتيه كەي بە سەرئىيشە يەكى سو كە وە خە بەرم بوو وە . كاتىك بۆ راكردنى رۆژانە چوومە دەرە وە ، نەمتوانى زۆرىك لە و شتانەى شەوى رابردووم بىتە وە ياد . نزيكى نيوەى ريگام بريبوو كە مېشكم ساف بوو وە . دوورپانە كانى ژيانم ھاتە وە بەرچاو . چەند مانگىك بوو دوام دە كرد كە خوا پيشانم بدات كە چۆن بە شيوە يەكى باشتر ئىرادەى ئەو بەر جەستە بكەم . خويندە وە كانم بۆ كتيبي پىرۆز ، سروشتى وە سوەسە و ئەو واقىعەى روون كرد بوو وە كە دەشى خوشيە كانى سەر زەوى شويى خوشە ويستى خوا بگرنە وە . كي شەى من تەنيا خواردنە وە نە بوو ، بەلكو خوپە رستيش بوو . كحول وايلىكرد بووم خۆم لە سەر وە ھەموو ئەوانىتر ، بە تايبەت خىزانە كەم ببينمە وە . لۆرا و كچە كانم زۆر لە وە زياتر خوش دەويستن كە بهيلم ئەمە روو بدات . ئيمان ريگاي چوونە دەرە وەى پيشان دام . دەمزانى كە دەتوانم بۆ گۆرپانم پشت بە بەخشندەىى خوا ببەستم . ئاسان نە بوو ، بەلام دواجار ، بريارى خۆم دا : وازم لە خواردنە وە ھينا .

كاتىك گەرامە وە بۆ ژوورى ھۆتيلە كە . بە لۆرام وت كە ھەرگيز جاريكى تر ناخۆمە وە . بە جۆرىك لىي روانيم وەك بلىي ھيشتا بەرى نە داوم ، ئينجا وتى ، "باشە ، جۆرج" . دەمزانى بير لە چى دەكاتە وە . پيشتر وتبووم واز دىنم و بى سوود بوو . شتىك كە ئەو نەيزانى ، ئەو بوو كە ئەمجارەيان من لە ناخە وە گۆرپابووم - ئەمەش يارمەتيدەر دەبوو بۆئە وەى رەفتارم بۆ ھەميشە بگۆرم .

پينج رۆژى خاياند تا بريارە كەم رەونەقى نەما . ھەر كە يادە وە ريم لە سەرئىيشە كە نەما ، وە سوەسەى خواردنە وەم توند بوو . جەستەم كەوتە نالەنالا بۆ كحول . دوعاى بە ھيژيم كرد بۆ رووبە روو بوونە وەى ئارەزووە كانم . وەكو ديسپلينيك بۆ خۆم ، خيراتر رام دە كرد و ريگايەكى دريژترم دەبرى . ھەروەھا بريكى زۆر چكليتەم دەخوارد . جەستەم بۆ شەكر دەينالاند ، چكليتيش شيوازىكى ئاسان بوو بۆ دەر خوارد دانى . ئەمە پالئەريكى ترى لا دروست كردم بۆ راكردن : بۆ دابەزاندنى چەند پاوھنديك لە كي شەم .

لۆرا زۆر پالپشت بوو . ھەستى كرد كە بە راستى دەمەوى واز بىنم . ھەر كاتىك كە بابەتە كەم دەھينايە بەر باس ، ھانى دەدام كە بەردەوام بم . ھەندى جار تەنيا لە بەر ئەوە باسى خواردنە وەم دە كرد تا گويم لە قسە ھاندەرە كانى بىت .

هاورپيه كانيشم يارمه تيدەر بوون، هەرچهنده زۆربه يان ئەو كاتانه ي لايان بووم وازيان
 لەخواردنەوه نەهيننا. سەرەتا زۆر قورس بوو تەماشاي يەكك بکەيت کە کۆكتيل يان
 بیره دەخواتەوه. بەلام بوون بە کە سيکی بيدار يارمه تيدام درک بەوه بکەم کە دەبى
 کاتى سەرخۆش بوون چەنده بى ميّشک دەرکەوتبىتم. چەند کات تيپەرى، ئەوهنده
 هەستم بە تين و توان کردەوه لە خۆمدا. نەخواردنەوه خۆى بۆ خۆى بووه خووبەك-
 خووبەك کە خۆشحال بووم بە پاراستنى.

وازهينان لەخواردنەوه يەكك بوو لەبەرياره هەرە قورسەكان کە تاوهكو ئەو کاتە
 دابىتم. بەبى ئەم بەرياره، هىچ کام لەو بەريارانەى تر کە لەم کتیبەدا باس کراون،
 نەئەدران. لەگەل ئەوەشدا، بەبى ئەزمونەکانى ئەو چل سالەى ژيانم، وازهينان
 لەخواردنەوهش ئاسان نەدەبوو. بەشى زۆرى کارەکتەرم، بەشيکی زۆرى بيروباوەرم،
 لەماوهى ئەو چوار دەيهى يەكەمدا پيکھاتن. گەشتەکەم تەحەدى، ململانى و شکستى
 تيدا بوو. ئەمە گەواهى بەهيزى خوشەويستى، هيزى ئيمان و ئەو راستيە بوو کە
 خەلکى دەتوانن بگۆرپن. لەسەرۆوى ئەمانەشەوه، رەوتیكى سەرنجراکيش هەبوو.

من يەكەم كورپى جۆرج و باربارا بوش-م. باوكم بۆ دووهم جەنگى جيهانى جلى
 عەسكەرى لەبەر كرد و هەر کە گەرايهوه، دەنكەكەى ماره كرد و خيرا خيزانيكى نووى
 پيکھينا. بەسەرھاتەكە بۆ زۆريك لە ژن و ميّردە گەنجەکانى سەردەمى خۆى ئاشنا بوو.
 لەگەل ئەوەشدا هەميشە شتيكى سەرووئاساي هەبوو لەبارەى (جۆرج ئييج. دەبليو
 بوش)ەوه.

كاتيك هيرش كرايه سەر بەندەرى (پيرل)، باوكم خويندكارى ئامادەيى بوو. لە زانکوى
 (يەل) وەرگيرابوو. لەبرى ئەمە، لەهەژدەهەمین ساليادى لەدايکبوونيدا لەهيزى دەريايى
 خۆى ناوئووس کرد و بوو بە گەنجترين فرۆکەوان. بەر لەوەى کە بەرەو ئوقيانووسى ئارام
 بکەوتەرى، کەوتە داوى خوشەويستى کچيکى جوانەوه بە ناوى (باربارا پيەرن).

دەستبەجى بە ھاۋرىكانى وت كە مارەى دەكات. ۋەكو يادگاربيەك، ناۋى لەسەر لايەكى
فرۆكەكەى نووسى.

بە يانييەكى سىپتەمبەرى ۱۹۴۴، باوكم بە ئەرکىك بەسەر (چىچىجىما) دا دەفرى،
دوورگەيەك كە لەلايەن ژاپۇنيەكانەۋە داگىركرابوو. فرۆكەكەى كە لەجۆرى (تىسى ئىم
ئەقئىنجەن) بوو كەوتە بەرتەقەى دوژمن، بەلام لەفرىن بەردەوام بوو - دووسەد مايل
لەسەعاتىكدا دەفرى - تا ئەۋەى كە بۆمبەكانى بەردايەۋە و ئامانجەكەى پىكا. ھاۋارى
كردە دۆستەكانى لەفرۆكەكانى تردا كە بە پەرەشوت دابەزن، پاشان خۆشى دابەزى. بە
تەنيا لەباشوورى ئوقيانووسى ئارامدا، بەرەۋ قايەغىكى چوپى بچوك كە كوشنى
فرۆكەكەى بوو مەلەى كرد. كاتى باوكم لەلايەن ژىردەريايىەك رىزگاركر، پىتى وترا كە
دەتوانى بچىتەۋە مالاۋە. لەبرى ئەمە پەيوەندى كردهۋە بە گروپى فرۆكەوانىيەكەيەۋە.
ئەرکەكەى پىش كرىسمەس كۆتايى ھات و لە ۶ى كانوونى دوۋەمى ۱۹۴۵دا، لەكلىسەى
خىزانەكەى لەشارى راي، نىيوپۆرك دايكىمى مارە كرد. پاش جەنگ، دايكىم و باوكم، بەرەۋ
شارى نىيو ھاڧن رۆيشتن بۆئەۋەى بچىتە زانكۆى يەل. ۋەرزىكارىكى باش بوو - يارىزانى
بەرگىرى بنچىنەى يەك و كاپتىنى تىمى بەيسبۆل بوو. دايكىم بۆ ھەموو يارىيەكان دەھات،
تەننەت لەبەھارى ۱۹۴۶يشدا كە سىكپر بوو بە من. خۆشەختانە، ستادىۋمەكە
كورسىيەكى دەبلى تىدا بوو كە بۆ پروفىسۆرى پىشۋوى ياسا، وىليەم ھەۋارد تافت
دروستكرابوو.

باوكم لەپۆلدا زىرەك بوو. تەنيا لەدوۋ سال و نىودا كۆمەلگاي ئەكادىمى فەخرى (ق)
بىتا كاپا) ى تەۋاۋ كرد. لەباۋەشى دايكىمدا، بەشدارى رىۋرەسمى تەخەرۋجەكەيم كرد.
لەبەشى ھەرە زۆرى ئاھەنگەكەدا خەۋى ئەيىردمەۋە. ئەمە دواچار نەبوو كە
لەمحازەرەكانى زانكۆى يەل - دا خەۋ بمباتەۋە.
سالانىك دواتر، ملىۋنان ئەمىرىكى لەبارەى بەسەرھاتى باوكم شتىان دەزانى. بەلام من
ھەر لەسەرەتاۋە لەدلەۋە ئەمزانى. يەككە لەيەكەمىن يادەۋەريىەكانم ئەۋ جارە بوو كە
لەگەل دايكىم لەسەر ئەرزەكە دانىشتىۋىن سەيرى ئەلبومى پارچەى وىنە و
نووسىنەكانمان دەكرى، چەند وىنەيەكى پىشاندام كە برىتىن بوون لە، مەشقى

فرۇكەوانىي باوكم لەشارى كۆرپەس كرېستى، تۆمارى خالەكانى لەپالەوانىتىي سالاڭەي
بەيسبۆل (CWS)، وئەيەكى ناسراو لەگەل بەيب رۆس لەسەر گرىډۆلكەي ھەلەدانى
تۆپى بەيسبۆل لەگۆرەپانى يەل. بە وردى سەرنجەم دايبە وئەكانى ئاھەنگى
گواستەنەوہيان: ئەفسەرى دەرياوانى و بوكە گەنجە دەم بە خەندەكەي. بەشى دلخوازي
ئەلبومەكە بە لای مەنەو، پارچەيەكى ئەو چوپە بوو كە گيانى باوكمى لەتوقيانووسى
ئارامدا رزگار كرديبوو. سەرم ئەكردە سەرى بۆئەوہى بەسەرھاتەكانى جەنگم بۆ
بگيرتتەوہ. نەيدەويست شانازى بە خۆيەوہ بكات. بەلام دايكم شانازى پيۆە دەكرد. ئەو
عاشقى بوو، منيش ھەروا. كە ئەكەومە تەمەنەوہ، خەلكانى تر ھەن كە پېرژيمە سەريان.
بەلام راستيەكەي ئەوہ بوو كە ھەرگيز نەدەبووايە بە دواي نموونەيەكى بالادا بگەرتم.
من كۆرى جۆرج بوش بووم.

كاتىك باوكم لە سالى ۱۹۴۸ تەخەروجى كرد زۆر كەس وايزانى كە دەچيت بۆ ناوچەي
دارايى و بۆرسەي (ۆل سترىت). چونكە باوكى، شەريك بوو لە خانەي وەبەرھيئەت. بەلام
باوكم ويستى لەسەر پتي خۆي بوەستيت. بۆيە ئەو و دايكم ئۆتۆمبيلي ستودبەيكەرە
سوورەكەيان پركرد و بەرەو خۆرئاوا رويشتن. من ھەميشە سەرسام بووم پنيان
لەبەرانبەر موحازەفەكردنياندا و ھەميشە سوپاسگوزاربووم لەوہى لەو شوينە گيرسانەوہ
كە لتي نيشتەجيپوون. يەككە لەو ميراتانەي بۆم مايەوہ ئەوہ بوو كە لە خۆرئاواي
تەكساس گەرە بووم.

سالى يەكەممان لە شارۆچكەي كريكارانى (ئۆديسە) بەسەر برد كە چەند جادەيەكى
دارنژراوى كەم و زوو زوو زريانى تيدا ھەلدەكرد. ئيمە لە شوقەيەكدا ژيانمان بەسەر برد و
گەرماويكى ھاوبەشمان ھەبوو لەگەل - بە خواستى خۆت - يەك يان دوو سۆزاني. باوكم
لە ئاستيكي ھەرە نزمى كۆمپانيايەكى خزمەتگوزارىي نەوت ئيش دەكرد. كارەكانى
بريتى بوون لە خاوينكردنەوہى گەنجينە و بۆيەكردنى جەكى پەمپ. جارتكيان
كريكارىكى ترى كۆمپانياكە پرسيارى لە باوكم كرد ئاخۆ خريجى كۆليژە. باوكم وتى بەلى

و له راستیدا له (یهل) خویندوو یه تی. کابرا که میځ راما و وتی، "قەت ئەم شوینەم نە بیستوو".

پاش مانە وە یه کی کورت له کالیفۆرنیا، له سالی ۱۹۵۰ گە راینه وە بۆ خۆرئاوای ته کساس. له میدلاند نیشتە جی بووین، ئەو شوینە ی که کاتیک بیر له گە و رە بوونم دە که مە وە وینای دە که م. میدلاند بیست مایل له ئۆدیسه وە دورە. درەختی رەسەن له و شارۆچکه یه دا نە بوون. زە و یه که وشک، تهخت و تۆزاوی بوو. له ژیریە وە دەریایه ک نهوت هە بوو.

میدلاند پایتهختی (پنرمیان به یسن) بوو که له ۱۹۵۰ کاندایه نزیکه ی ۲۰٪ ی به رە می نه وتی ئەمریکا هە ژمار دە کرا.

شارۆچکه که روکه شیک کی کار وە گەرخەری سە ربه خۆی هە بوو. کێپرکیی توند له ئارادابوو، به تایبەت له کهرتی نه وتدا. به لام له هە مان کاتدا هەستیک کی کۆمه لایه تیش هە بوو. هەر که سیڤ دەشیا سەرکه وتوو بیت و دەشیا شکستیش بهینیت. هاوړیکانی دایک و باو کم جۆره ها ئیشیان کردبوو. یه کیکیان خانووی بویاخ دە کرد. یه کیکیان نه شتەرگەر بوو. یه کیکیان چیمه نتۆی هە لده رشت. چە ند بینایه یه ک له و سەر وە وە ستایه کی خانوو ده ژیا به ناوی مستەر هارۆلد ویلش. چاره که سه ده یک تیپه ری بهر له وە ی چاوم پیی بکه ویت و داوای په یوه ندی له کچه شیرینه که ی، لۆرا له ین، بکه م.

ژیان له میدلاند ساده بوو. من بایسکیلم له گە ل هاوړیکانی وە کو مایک پرۆکتەر، جۆ ئونیل و رۆبه رت مکلیسکی لیده خوری. به گە شتی دیدە وانی دەر دە چووین. من دەرگا به دەرگا ده گە رام و نوقلی میوه م ده فروشت بۆ کاری خیرخوازی. من و هاوړیکانم بۆ چە ند سه عاتیک یاری به یسبۆلمان دە کرد، زە ربه ی توندمان لی ئە دا و توپمان هە لئه داتا ئە و کاته ی که دایکم له و دیو په رژی نی حە وشه که مانه وە بانگی ئە کردم بۆ ئە وە ی بچم نانی ئیواره بخۆم. خە نی بووم له خوشیا کاتی باو کم بۆ یاری هاته دەر وە وە. ئە و به وە ناسرابوو که تۆپه لیدرا وە کانی له لای پشتیه وە ده گرتە وە، فیلێک که له کۆلیژ فیزی ببوو. من و هاوړیکانم هە ولمانده دا لاسایی بکه ینه وە. ئاکامی ئە مه ش رووشانیکی نۆر بوو له سەر شانمان.

يەككە لە چركەساتە ھەرە پرشانازىيەكانى گەنجىتيم ئەو كاتە بوو كە تەمەنم يانزە
سالان بوو. من و باوكم لە خەوشەكە يارى گرتنەو ەى تۆپمان دەکرد. تۆپىكى ئىزى
تېگرتم، منىش بە دەستكىشەكەم گرتەو ە. بە خەندەيەكەو ە و ەى "رۆلە ئىزىنر
پىگەيشتوويت، ئەتوانم چەندەى بلۆى خىرا بىھاوئىژم بۆت".

ئەم چەند سالە، سالانى بىياكى من بوون. ئەو وشەيەى كە دەكرى ئىستا بۆى
بەكاربەيتىم برىتييە لە خەيالى. شەوانەى ھەينى دەچوين بۆ ھاندانى تىمى تۆپى پىنى
(ئامادەى مېدلاند). لە بەيانىانى يەكشەممەدا دەچووين بۆ كەنىسە. كەس دەرگای
دانەدەخست. سالانىك دواتر، كاتىك من باسى (خەونى ئەمرىكى)م دەکرد، ئەو ە مېدلاند
بوو كە لە خەيالىمدابوو. لە نىو ەندى ئەم خەونە خۆشەدا، تەوژمىكى خەفەت دەرکەوت.
لە بەھارى ۱۹۵۲دا، (رۆبن)ى خوشكى سى سالانم تووشى (لوكمىيا) بوو، جۆرىكى
نەخۆشىيە كە ئەو كاتە تەقريبەن چارەسەرى نەبوو. دايك و باوكم برىديان بۆ سەنتەرى
شىرپەنجەى (سلون كىتەرىن مېمورىيال) لە نىويۆرك بۆ پشكنىن. ئومىدى پەرچو
(مەجزە)يەكيان ھەبوو. ئەوان بە ھەمان شىو ە زانىان كە توئىژەران لە توئىژىنەو ەى
نەخۆشىيەكەى شت فىر دەبن.

دايكم چەند مانگىك لە تەك پىخەفى رۆبندا بەسەر برد. باوكم لە ھاتوچۆدا بوو لەنىوان
تەكساس و ئىست كوست (كەنارەكانى خۆرھەلات)دا. من لەگەل ھاوړىكانى دايك و
باوكمدا مامەو ە. كاتىك باوكم لە مالەو ە دەبوو، زووتر لە خەو ەلئەستا بۆ سەر ئىش.
دواتر زانىم كە ھەموو بەيانىيەك سەعات شەش و نىو دەچوو بۆ كەنىسە بۆ ئەو ەى نزا بۆ
رۆبن بكات. دايك و باوكم نەيانزانى چۆن پىم بلۆى كە رۆبن دەمرىت. ئەوان تەنيا وتيان لە
خۆرھەلات نەخۆش كەوتوو ە. رۆژىكيان مامۆستاكەم لە قوتابخانەى بنەپەتى سام
ھوستن لە مېدلاند داواى لە من و ھاوړىكەم كرد كە تەسجىلىك لە بۆ لايەكى تىرى
قوتابخانەكە بگوازيئەو ە. لەكاتىكدا كە ئامىر ە قەبەكەمان رادەكىشا، تووشى شۆك بووم
كە دايك و باوكم لە ئۆتۆمبىلى ئۆلدىزمۆبىلە سەوزەكەدا بىنى وەستان. دەمتوانى سۆيىد
بخۆم كە قژە بژە زەردەكانى رۆبىنم لە پەنجەرەكەو ە بىنى. بۆ لای ئۆتۆمبىلەكە
دەرپەرىم. دايكم توند لە باو ەشى گرتم. سەيرى كوشنى دواو ەم كرد. رۆبن لەو ەى نەبوو.

دایکم به چرپه پئی وتم "مرد". له گهشتیکی کورتدا بهرەو مالەو، بۆ یەکه مین جار له ژياندا بینیم که دایک و باوکم دەگرین.

مەرگی رۆبن منیشی دلتهنگ کرد، به شیوازی مندالیکی حەوت سالان. دلتهنگ بووم به لە دەستدانی خوشک و هاوپی ئاینده ی یاریم. دلتهنگ بووم که بینیم دایک و باوکم زۆر ئازار دەچێژن. سالانیك مابوو که تیڤگەم جیاوازی چیه له نێوان خەفەتی من و ئەو ئازارە که مەرشکیڤنه ی دایک و باوکم له لە دەستدانی کچه که یان دەیانچهشت.

ماوه ی پاش مەرگی رۆبن، سەرەتای نزیکبوونه وە یه کی نوئی نێوان من و دایکم بوو. باوکم به هۆکاری ئیش و کار کاتیکی زۆر دیار نه دەما و من نزیکه ی هەموو کاتم لای ئەو به سەر دەبرد، سۆزبارانم دەکرد و به نوکته دلخۆشم دەکرد. رۆژێکیان مایک پرۆکتەر له دەرگایدا و داوای لیکردم ئاخۆ ئەتوانم یاری له گەل بکه م. من وتم "نا، ئەبێ له گەل دایکم بمینمه وە".

بۆ ماوه یه ک پاش مردنی رۆبن، ههستم کرد تاکه مندالم. (جیب) ی برام که حەوت سال له من منالتر بوو ته نیا ساوايه ک بوو. دوو برا منالتره کانی ترم، نییل و مارشین و خوشکه که م دۆرۆ، دواتر له دایک بوون. له کاتیکیدا که ده چوومه ته مەنه وە، دایکم هیشتا رۆلێکی گەرە ی دەبینی له ژياندا. ئەو سەرۆکی گروپی دێدەوانییه که بوو که ئیمه ی بهرەو (کارلسباد کافینس) رینوینی کرد که له وی ئیمه به ناو سته له گمایت و سته لکتایته کاندای رۆیشتین. وه کو دایکی لیتل لیگ (کۆمه له ی بچوک)، له هەموو یارییه کدا خالی تۆمار دەکرد. له (بیگ سپرینگ) منی برده لای نزیکترین ددانراستکه ره وە و هه ولیدا من له ناو ئوتۆمبیلدا فیتری فەرهنسی بکات. ده توانم خۆمان بینمه وە بهرچاو که کاتیکی به بیایاندا رینگه مان ته ی ده کرد ئەم چه ند وشه یه م دووباره ده کردە وە "فیغم لابوش... ئوڤه لافوونیتغ." ئای ئەگەر ئەو کاته جاک شیراک چاوی لی ده بووم.

به و شیوه یه، به شیکێ زۆری که سایه تی دایکم گرتە خۆ. هه مان حەزی گالته وگه پمان هه بوو. حەز ده که یین سه رکۆنه بکه یین بۆ پیشاندانی سۆز. هه ردوو کمان میراجیکمان هه یه که ده شی به خیرایی گر بگرییت. هه روه ها ده شییت راشکاو بین که به هۆیه وە ناوبه ناو تووشی کیشه دەبین. کاتیکی خۆم بۆ پارێزگاری ته کساس کاندید کرد، به خه لکم وت که

من چاوه کانی باوکم و دەمی دایکم ههیه، ئەوهم وت بۆ ئەو هی پێکەنینێکم دەستکەوتی،
بەلام راستیش بوو.

کۆری جۆرج و باربارا بوش بوون، چاوه پروانی گەورەیی لەگەڵدا بوو، بەلام بەو جۆرە نا
کە زۆرێک لە خەڵکی دواتر وێنايان کرد. دایک و باوکم هەرگیز خەونەکانی خۆیان لە مندا
چاوه پروان نەکرد. چ ئەو هیوای ئەو هیان هەبوو بێت کە بێمە تۆپ هەڵدەری بەیس بۆ،
یان سیاسییەک، یان هونەر مەندێک (مەحال)، هەرگیز پێیان نەوتم. تێروانینیان لە بارە
دایک و باوکایەتیەو پێشکەشکردنی خوشەوێستی و هاندانم بوو بۆ دارشتنی رێچکە
خۆم. سنووریان بۆ رەفتارم دانا، کاتیش هەبوو کە لێیان رەت دەبووم. دایکم سەپتەری
ئەو سنوورانە بوو. دەشیا گەرم داییت، لەبەر ئەوەی هەمان کەسایەتیشمان هەبوو،
دەمزانی چۆن لە ژێر هەستیارەکانی بدەم. بێ ئەوە بێم دەکرد و ئەویش قەسە
نە دەکرد. ئەگەر دەم هەراش بوومایە، هەر وەک خۆی ئەبوت، ئەوا دەبووایە ناو دەمم بە
سابون بشۆم. ئەمە لە جاریک زیاتر روویدا. زۆریەکی کات نەمە دەوێست ئالۆزی بکەم،
کۆریکی زیتەل بووم کە رێگای خۆم گرتبوو بەر، هەر وەک چۆن ئەویش وەک دایکێک
رێگەیی خۆی گرتبوو بەر. من تەنیا وەک نێمچە گالتهیەک دەلێم بەرپرسیارم لە
سەر سێی بوونی.

لە کاتی کدا کە بەتەمەندا دەچووم، بۆم دەرکەوت کە خوشەوێستی دایک و باوکم بێ
قەید و مەرجە. دەزانم چونکە تاقیم کردەووە. کاتێک تەمەنم چواردە سالان بوو دوو جار
دەمم کرد، ئەو کاتە ئەمە تەمەنی یاسایی لێخوڕینی ئۆتۆمبیل بوو. دایک و باوکم هێشتا
خۆشیان دەوێستم. ئۆتۆمبیلی باوکم بێرە دەرەووە، بێ باکانە لە بەگ پێم پێانا و
دەرگا کەم لێکردەووە. قۆدکام کردە ناو کاسەیی ماسییە کە گۆلدفیشی (دۆرۆ) خوشکە
بچوکە کەم کوشت. بە دڵنیاییەووە هەندێ کات، سەر بە گۆبەن و بێ تام بووم. سەرەرای
هەموو ئەمانەش، دایک و باوکم هێشتا خۆشیان دەوێستم. دوا جار خوشەوێستی
بە ئۆقرەیان کاری تێکردم. کاتێک تۆ ئەزانیت خوشەوێستیە کەت بێ مەرجە، یاخێگەری
پێوێست نییە و نابێ لە شکست بترسیت. سەرپەست بووم لەوەی کە دواي غەریزەکانم

بکهوم، چيژ له ژيان وهربگرم و بهو رادهيه دايك و باوكم خوش بويت كه خوشيان ويستم.

روژنيكيان ماوهيه كي كورت دواي نهوهي كه فيري ليخوپين بووم و باوكم به گه شتيكي كاره كه ي رويشتي بوو، دايكم بانگي كردمه ژووري خه وتنه كه ي. تونيكي تهنگه تاوي له دهنگيدا هه بوو. داواي ليكردم به په له بيگه يه نمه نه خوشخانه. پرسيارم كرد كي شه كه چييه. وتي له ئوتومبيله كه دا پيت نه ليم.

له كاتيكا كه له ريگاي بهردهم ماله وه دهرده چووم، پيي وتم كه له سه رخو ليخوپم و خوم له تاسه لابه دم. پاشان پيي وتم كه مندالي له بهرچووه. تووشي سه رسوپمان بووم. نه مه بابه تيكا بوو كه پيشبينيم نه كردبوو له گه ل دايكمدا قسه ي له سه ر بكه م. هه روه ها پيشبيني نه وه م نه ده كرد كه پاشماوه ي كورپه له ببينم كه له شوشه يه كدا هه ليگرتبوو و ده يهينا بو نه خوشخانه. بيرمه كه له دلي خومدا نه موت: ژياني مروفيك بوو، برايان خوشكيكي بچوك.

دايكم گه يشته نه خوشخانه و براي ژووري پشكنين. من به دريژاي مامه ره كه نه هاتم و نه چووم بو نه وه ي هتور بيمه وه. دواي نه وه ي چهند جاريك به لاي پيره ژنيكا ره تبووم، وتي "خه مت نه بي روله، ژنه كه ت باش ده بيت".

كاتيك ريگه ياندام بچمه ژووري دايكم، دكتور وتي باش ده بيت، به لام ده بي شه و بمينيته وه. به دايكم وت كه پيره ژنه كه چي پي وتووم. به يه كيكا له قاقا هه ره گه وره كاني پي كه ني و من به هه ستيكي ئارامتره وه گه رامه وه ماله وه.

روژي دواتر چوومه وه نه خوشخانه بو نه وه ي هه ليگرم. سوپاسي كردم كه وه ها وريا و بهرپرس بووم. هه روه ها داواي ليكردم كه له باره ي له بارچوونه كه وه به كه س نه ليم كه پيي وابوو مه سه له يه كي تاييه تي خيزانه. منيش به قسم كرد، تا نه و كاته ي كه ريگه يدام له م كتيبه دا بيگيرمه وه. نه وه ي كه نه و روزه بو دايكم كرد بچوك بوو، به لام بو من گه وره بوو. نه مه ياريد دهر بوو بو په يوه ندي تاييه تي نيوانمان.

لە کاتێکدا کە لە تەكساس گەشەم دەکرد، بە شەگە ی تری بنەمالە ی بوش بە شێك بوون
 لە جیهانیکی جیاوازی. کاتێک نزیکە ی شەش سالان بووم، سەردانی دایک و باوکی باوکم
 کرد لە گرینویچ، ویلایەتی کۆنیکتیکەت. بانگهێشتکرام کە لە گەل گەرەکاندا نانی ئیوارە
 بخۆم. دەبووایە کۆت و بۆنباخ لە بەر بکەم، شتێک کە لە میدلاند لە دەرەوێ قوتابخانە ی
 سەندە ی (یەکشەممەن) نەمکردبوو. سفرە ی سەر میزە کە رازینرایەو. هەرگیز نەو هەموو
 کە وچک، چەتال و چەقویەم نەبینیبوو. هەموو ی بە رێک و پێکی دانرابوون. ژنی کە جلی
 رەشی لە بەردابوو و بەرکوشە یەکی سپی بەستبوو، سوپییکی سووری سەیری بۆ دانام کە
 پەلە یەکی سپی لە ناوەرەستیدا بوو. کەمێک تەمام کرد. زۆر ناخۆش بوو. بە زوویی
 هەموویان چاویان تێپریم، چاوەڕێیان دەکرد ئەو خواردنە تاییبەتە تەواو بکەم. دایکم
 ناگاداری کردبوومەو کە بەبی سکاڵاکردن هەموو شتێک بخۆم. بەلام بیری چووبوو بە
 سەرپەرشتیاری مەتبەخ بلیت کە بە کەرە ی عەلی بابا و جەلی گەرە کراوم نەک بە
 سوپی روسی.

لە زاری باوکمەو، زۆرم لە بارە ی نەک و باپیرم بیستبوو. باپیرم (پریسکۆت بوش)
 پیاویکی بالابەرز بوو - شەش پێ و چوار ئینچ، بە پێکەنینی گەرە و کەسایەتییهکی
 گەرەو. ئەو لە گرینویچ بە بزنسمانیکی سەرکەوتوو بە پاکییەکی حاشاھەلنەگرەو و
 ناسرابوو و ماوە یەکی دوور و درێژ سەرۆکی ئەنجومەنی شار بوو. هەرەھا یاریرانیکی
 دیاری گۆلف و سەرۆکی رێکخراوی گۆلفی ئەمریکی بوو و چارێکیان لە پالەوانیتی
 ئەمریکیدا بۆ پێگە یشتوان، شەست و شەش لێدانی تۆمار کرد. لە سالی ۱۹۵۰دا،
 (گامپی)، هەرەکو هەموومان بەو ناو بەنگمان دەکرد، خۆی بۆ ئەنجومەنی پیران
 پالۆت و بە نزیکە ی زیاتر لە هەزار دەنگ سووتا و بەلێنیدا واز لە سیاسەت بێنیت. بەلام
 دوو سال دواتر، کۆمارییەکانی کۆنیکتیکەت قایلێان کرد چارێکی تر تاقی بکاتەو.
 ئەمجارەیان بردییەو.

کاتێک من تەمەنم دە سالان بوو، سەردانی گامپیم کرد لە واشنتۆن. ئەو و نەنکم منیان
 برد بۆ گەردبوونەوێک لە مالهەکیان لە جۆرجتاون. لەناو گەرەکاندا دەهاتم و دەچووم،
 گامپی قۆلی گرت. وتی "جۆرجی، دەمەوی بە کەسیکت بناسینم". من بەرەو رووی

كابلرايهكى زه به لاج كرده وه، كه تاكه كه سيك بوو له ژووره كه دا ئه وه ندهى خوى بهرز
بيت.

گامپى به كابلراكهى وت "يه كيك له دهنگد ره كانتم هيناوه". دهستىكى قه به، دهستى
منى لوولدا. هاورپيه كهى گامپى كه سه روكى زورينهى نه نجومه نى پيران (ليندون جونسون)
بوو، وتى "خوشحالم به ناسينت".

دهگونجا باپيرم پياويكى زور وشك بيت. ئه و له و قوتابخانه يه بوو كه ده يگوت "دهبى"
منالان ببينرين به لام نه بيسترين" كه به لاي بچكوليكى تيرلى زوريلنى وه كو منه وه نامو
بوو. به زه برو به خيراى ديسپليني ده سه پاند، هه روه كو ئه و كاته بوم ده ركه وت كه به
دهورى ژووره كه دا به دوامه وه بوو له به رنه وهى كليكى سه گه خوشه ويسته كه يم راكيشا بوو.
ئه و سه روه خته وامده زانى توقينه ره. سالانىك دواتر، بوم روون بووه وه كه ئه م كابلرا
ره قه دليكى نه رمى هه يه: دايكم پى وتم كه چون دلى داوه ته وه به هه لى زاردنى شوينىكى
ناشتنى جوان بو روين له گورستانى گرينوچ، كاتيك باپيرم له سالى ۱۹۷۲ مرد، لاي ئه و
نيژرا. باوكم ريزى له باوكى ده گرت و خوشى ده ويست، دايكيشى زور خوش ده ويست.
(دوروسى و كهر بوش) وه كو فريشته بوو. به (گانى) بانگمان ده كرد، ده توانم بلنم
شيرينترين كه سيك بووبيت كه تانيچستا بينيبيتم. بيرمه ده بيردمه ناو جيگه كه منال
بووم. دهستى به پشتما ده هينا كه نزاى شه وانمان ده خويند. ئه و خاكى بوو و پى
دهوتين كه هه رگيز روح گه وره نه بين. ئه و به سه روك هه لى زاردنى باوكمى بينى و له
ته مه نى نه وه د و يه كسالىدا مرد، چه ند هه فته يه ك پاش ده رنه چوونى له سالى ۱۹۹۲ دا.
باوكم له دوا چركه ساته كاندا له گه ليدا بوو. داواى ليكرد كه لاي پيخه فه كه يه وه له ئينجیل
بووى بخوينيته وه. هه ر كه كتيبه كهى كرده وه، لوله كيك له كاغه زى كوون كه وتنه
خواره وه. ئه مانه نامه گه ليك بوون كه باوكم سالانىك له مه وبه ر بووى نووسيبوون. ئه و يش
به دريژايى ژيانى پاراستبوونى، دواجاريش ويستبووى لاي خويه وه بن.

دايك و باوكى دايكم، له شارى (راى) نيويورك ژيا بوون. دايكى، (پولين روينسن
پيه رس) ئه و كاته مرد كه من ته مه نم سى سالان بوو. به رووداوى ئوتومبيل مرد كاتيك
باپيرم (مارفين) له كاتى ليخوپينى ئوتومبيلدا دهستى دريژكرد بوو بۆ ئه وهى نه هيليت

كوپىكى قاوه بېزىت. ئۆتۈمبىلەكە لە رىگە لايدابوو و كىشابووى بە دىوارىكى بەردىن.
خوشكە بچوكەكەم بە ناوى نەنكەوہ كرابوو.

زۆر ھۆگرى باوكى دايكم، مارقېن پىەرس بووم كە بە مۆنك (راھىپ) ناسرابوو. ئەولە
زانكۆى مايامى لە (ئۆھايۇ) چوار وەرزىش فېر بېوو كە لە بەرچاوى مەن ھالەيەكى
ئەفسانەيى پى بەخشىبوو. سەرۆكى كۆمپانىيە (مككۆلس) و خزمىتى دورى سەرۆك
فرانكلېن پىيەرس بوو. دېتەوہ بەرچاوم كە كەسىكى نەرم و نىان، ئارام و خاكى بوو.

گەشتەكانم بۇ خۆرھەلاتى ولات دوو وانەى گرنگيان فېر كردم: يەكەم، دەتوانم
تەقريبەن لە ھەر ژىنگەيەكدا بېت خۆم ئاسودە بكام. دووہم، بە راستى ھەزم لە ژيان
بوو لە تەكساس. بېگومان ژيان لە (ئىست كۆست) یش باشى خۇى ھەبوو: دەتوانى
سەيرى يارىيەكانى كۆمەلەى گەرەى بەيسبۆل بكام. كاتىك تەمەنم نىكەى دە سالان
بوو، مامى دىسۆزم (بەكى) كە بچوكترىن براى باوكم بوو، بىردىمى بۇ يارىى (نيويۆرك
جاھەنتس) لە (پۆلۇ گراوندن). ھىشتا ئەو رۆژەم بىرە كە تەماشاي پالەوانەكەى خۆم
(ويلى مەين) دەكرد كە لە دەرەوہى ھەقل يارى دەكرد.

پېنج دەيە دواتر ويلى - م بېنيەوہ، كاتىك وەكو راسپېترداوى فەخرى بۇ يارىيەكى
تى بۆل (بەيسبۆل) ى گەنجان لە سەر فرىزى باشوورى كۆشكى سېى ئامادە بوو. تەمەنى
ھەفتا و پېنج سال بوو، بەلام بەلەى مەوہ ھىشتا ھەر (سەى ھەى كىد) ەكەى جاران بوو
كە نازناوى بوو. ئەو رۆژە بە يارىزانانى گەنج دەوت "دەمەوى ويلى مەين جىلى خۆم بىم،
بەلام نەمدەتوانى شوتىكى قۇقر لىدەم. بۇيە لەبرى ئەمە، بووم بە سەرۆك".

لە سالى ۱۹۵۹دا، خىزانەكەم مىدلاندېان جى ھىشت و لە ويلايەتەكەدا بە درىژايى
۵۵۰ مايل لە ويلايەتەكەدا بەرەو (ھوستن) پەرىنەوہ. باوكم بەرپۆەبەرى جىبەجىكارى
كۆمپانىيەك بوو لە بوارى روولەگەشەى ھەلەكەندى دەريايى و بۇ ئەو بەجى بوو كە لە
بۆرىيەكانى كەنداوى مەكسىكەوہ نىك بېت. خانووە نوپكەمان لە ناوچەيەكى
سەرەوزى پىرەرەخت بوو كە زۆر جار دەكەوتە بەر لىزمەى باران و زريان. ئەمەش تەوار
پىچەوانەى مىدلاند بوو كە لەوى تاكە زرياننىك كە ھەلىبىكردايە، زرياننى تۆز بوو. مەن

نیگه‌ران بووم به و گواستنه‌وه‌یه، به‌لام (هوستن) شارێکی سه‌رنج‌راکێش بوو. من فی‌ری یاری گۆلف بووم، هاوڕێی نوێم په‌یدا کرد و له قوتابخانه‌یه‌کی تایبەت دەستم به‌خوێندن کرد به‌ناوی (کینکه‌ید). ئەو کاته، جیاوازییه‌کانی نێوان میدلاند و هوستن گه‌وره‌ دیار بوون. به‌لام به‌ به‌راورد به‌وه‌ی که دواتر ده‌هات، هیچ نه‌بوون. من له پۆلی نۆ بووم و دایکان هه‌رگیز نه‌ده‌هاتنه‌ ده‌ره‌وه‌ تا پاسه‌که‌ بیه‌ینن - لانی که‌م دایکی من وه‌ها بوو. دیار بوو که له‌باره‌ی شتی که‌وه‌ دلخۆش بوو. ئەو کاته‌ی که له پاسه‌که‌ دابه‌زیم، ئەم قسانه‌ی له‌ دەم هاته‌ ده‌ره‌وه‌: "پێرۆزه، جۆرج، تۆ له ئاندۆقه‌ر قبول کرایت!" ئەمه هه‌واڵێکی خوش بوو بۆ ئەو. من زۆر دڵنیا نه‌بووم.

هاوینی پێشوو باوکم منی بردبوو بۆئه‌وه‌ی شوێنی خوێندنه‌که‌ی خۆیم پیشان بدات، ئەکادیمیای (فیلیپس) له ئاندۆقه‌ر، ماساشوسیتس. به‌ دڵنیاویه‌وه‌ ئەمه جیاواز بوو له‌وه‌ی له‌سه‌ری راهاتبووم. زۆربه‌ی به‌شه ناوخۆیه‌کان بیه‌ی دروستکراو له‌ بریکێ گه‌وره‌ بوون به‌ ده‌وری رووبه‌ری ناوه‌وه‌دا. به‌ کۆلیژ ده‌چوو. حه‌زم له‌ کینکه‌ید بوو، به‌لام بپیاره‌که‌ درابوو. ئاندۆقه‌ر نه‌رتیکی خێزانی بوو. من ئیتر نه‌چووم.

یه‌که‌مین ته‌حه‌دیم روونکردنه‌وه‌ی ئاندۆقه‌ر بوو بۆ هاوڕێیانم له‌ ته‌کساس. له‌و رۆژانه‌دا، زۆربه‌ی ئەو ته‌کساسییانه‌ی که رویشتبوون بۆ ئاماده‌یی، کێشه‌ی دیسپلینان هه‌بوو. کاتی که به‌ هاوڕێیه‌کم وت که ده‌چمه قوتابخانه‌یه‌کی ده‌ره‌وه‌ی شار له ماساشوسیتس، ته‌نیا یه‌ک پرسجاری هه‌بوو: "بوش، چی هه‌ڵه‌ت کردوه؟" کاتی که له پاییزی ۱۹۶۱ چوومه ئاندۆقه‌ر، بیرم له‌وه‌ کرده‌وه‌ که له‌وانه‌یه‌ ئەو شتی که راستی وتیبت. بۆ ناو پۆل، بۆ ژمه‌کان و بۆ ئاماده‌بوونی ناچاری له‌ که‌نیسه‌دا، بۆینباخمان ده‌به‌ست. له‌ مانگه‌کانی زستاندا، ده‌شیا له‌ یه‌ک کاتدا له‌ سیبریاش بیه‌ن. وه‌کو ته‌کساسیه‌ک، من چوار وه‌رزم ناسیه‌وه‌: به‌فری به‌سته‌له‌ک، به‌فری تازه، به‌فری تواوه و به‌فری سپی. ژنی لی نه‌بوو، بیجگه‌ له‌ ئەوانه‌ی له‌ کتێبخانه‌ کاریان ده‌کرد. به‌پێی تیپه‌ربوونی کات، ئەوان وه‌کو ئەستێره‌کانی سینه‌ما ده‌هاتنه‌ به‌رچاومان.

قوتابخانه‌که ته‌حه‌دیه‌کی ئەکادیمی سه‌خت بوو. چوون بۆ ئاندۆقه‌ر قورسترین شتی که بوو کردبێتم تا ئەو کاته‌ی که چل سال دواتر خۆم بۆ سه‌روکایه‌تی پالۆت. له‌ روی

ئەكادىمىيەدە لە دوای قوتايىيەكانى ترەوە بووم و دەبووايە وەكو شىت سەئى بىكەم. لە
سالى يەكەمدا، گۆپەكانى ژورەكانى بەشە ناوخۆيەكەمان لە سەعات دەو
دەكوژىترانەو و زۆر شەو تا درەنگانىك لە بەر ئەو رووناكايىيەى ھۆلەكە دەمخويندەو
كە لە كەلپنى دەرگای ژورەكەو دەدرەوشايەو. زۆربەى كات بە زمانى ئىنگلىزى
بەردەوام بووم. بۆ يەككە لە يەكەمىن واجبەكانم، لەبارەى خەمى لە دەستدانى رۆبى
خوشكم نوسيم. بىر يارمدا كە دەبى و شەيەكى باشتر لە فرمىسك بخەمە سەر كاغەز.
دوچار، من لە (ئىست كۆست) بووم و دەبووايە ھەول بەدەم قوول بىم. بۆيە (مورادىفانى
رۇجىت)م دەرھىنا كە دايكم خستبوويە ناو جانتاكەمەو و نووسيم "شەونمەكان لە
كۆلمەكانمەو ئەھاتنە خوارەو".

كاتىك وەرەقەكان درانەو، سفرىكى چاۋزەقى پتوەبوو. تووشى سەرسورپمان بووم و
شكام. لە تەكساس ھەمىشە نمرەى باشم دەھىنا، ئەمەيان يەكەمىن شكستى منى تۆمار
كرد. تەلەفونم بۆ دايك و باوكم كرد و پىم وتن كە نااسودەم. ھانىاندام كە بىتمەو.
بىر يارمدا خۆم بگرم. لەوانە نەبووم كە واز دىتن.

خۆگونجاندى كۆمەلەيەتيم خىراتر لە خۆگونجاندى ئەكادىمىم ھات. پىرپىكى بچوكى
ھاوشارى تەكساسىيەكان لە ئاندۆقەر ھەبوون، لەوانەش ھاوشارىيەك لە (فۆرت
وېرس)دەو بە ناوى كلەى جۆنس. بە ھەمان زمان قسەمان دەكرد و بووينە ھاوپى
نزيك. بە زوويى بازنەكەم فراوان كرد. بۆكەسيك كە بايەخى بە خەلك دەدا، ئاندۆقەر
لەوەرگايەكى باش بوو.

بۆم دەرکەوت كە من رىكخەرىكى سروشتيم. سالى كۆتاييم لە ئاندۆقەر، خۆم وەكو
كۆمسيۆنەرى كۆمەلەى ستىكبۆل (يارىيەكى نزيكى لە بەيسبۆل) دەستنيشان كرد. خۆم
ناونا تويدس بوش، وەكو لاسايىكردنەوہيەكى بەرپرسىكى سياسىيى بەناويانگى
نيويۆرك. كابىنەيەكى يارىدەدەرانم ديارىكرد، لەوانەش چاودىرى سەرەكى و
دەرووناسى كۆمەلەكە. ياساى چروپەر و ھەروەھا سىستەمىكى يارىيەكلايىكردنەوہمان
دانا. من لە دەرەوہى رىساكاندا نەبووم، چونكە كەسيكى بىگەردم.

ههروهه پلانیكمان دانا بۆ چاپکردنی كارتی پیناسی كۆمهلهكه كه دهكرا به
شیوهیهکی گونجاو وهكو پیناسی تهزویر کۆپی بکریڻ. پلانکه له لایه ن بهرتوه بهرایهتی
قوتابخانه وه كه شفکرا. رینماییمکرا كه بوه ستم و وه ستم. له دوايين یاسامدا وهكو
رینکخه، جیگره وهیه کم دهستنیشان کرد كه (کیفن رافیترتی) ی نامۆزام بوو.

ئه و دوايين ساله له ئاندۆقه، مامۆستایه کی میژووم هه بوو به ناوی تۆم لیونس. چه زی
ده کرد به کیشانی به کیک له دار شهقه کانی به تهخته پشه که دا، به ئاگامان بیتیته وه.
مامۆستا لیونس له زانکۆی براون یاری تۆپی پیی کردبوو بهر له وهی که تووشی ئیفلجی
بییت. ئه و نموونه یه کی به هیژ بوو بۆ من. وانه کانی، که سایه تییه میژووییه کانی ده هیئایه
ژیانه وه، به تایبته سه رۆك فرانکلین روزقیلت.

مامۆستا لیونس چه زی له سیاسه تی فرانکلین روزقیلت بوو و وای بۆ ده چم که ئیلهامی
له سه رکه وتنی روزقیلت به سه ر نه خوشییه کهیدا وهرگر تییت.

مامۆستا لیونس فشاری دهخسته سه رم. تهحه دای دهخسته پوو، له گه ل ئه وه شدا
فیتری ده کردم. زۆری لینه کردم و تیینی بۆ نه هیئام و ستایشی ده کردم. داوای زۆری
ده کرد و له سایه ی ئه ودا خوشه ویستییه کی تاهه تاییم بۆ میژوو پهیدا کرد. چه ند
دهیه یه ک دواتر، مامۆستا لیونس بانگهیشت کرد بۆ ئوفیسی ئوئال (هیلکه یی) له کۆشکی
سپی. ئه مه چرکه ساتیکی تایبته بوو بۆ من: خویندکاریک که میژووی دروست ده کرد له
تهك ئه و پیاوه وه ستابوو که بهری سالانیکی زۆر وانه ی پی و تبوو.

له کاتیکیدا که رۆژانی ئاندۆقه به ره و کوتایی ده چوون، کاتی ئه وه هات که ته قدیمی
کۆلیژ بکه م. به که م بیروکه م (یه ل) بوو. دواچار من له وی له دایک ببووم. به شیکی
دوورودریژی ته قدیمکردنه که، پرکردنه وهی ئه و کارته شینه بوو که داوای لی ده کردیت
ناوی خزم و که سی خریجت بنووسی. باپیرم و باوکم نووسی. ههروهه هه موو براکانیان.
ههروهه نامۆزا، خالۆزا و پورزاگانم. ده بووایه ناوی خزمانی دوورتر له ویدیوی کارته که
بنووسم.

سەربارى پەيوەندىيە خىزانىيە كانم، گومانم ھەبوو لەو ھەي وەر بگىرئىم. نەمرە و ئەنجامى
 تاقىکردنە ۋە كانم خراب نەبوون، بەلام لەدواو ھەي زۆرىكىيان بوو لە پۆلەكەمدا. راگرى
 ئاندۆقەر (جى. گرئىنقىل بىئىدىكت) كەسىكى واقەبىن بوو. ئامۆزگارى ئەو ھەي كىردم كە
 "بىمەيەكى باش بەدەستىبىنم" ئەگەر لە يەل ۋەرنەگىرام. تەقدىمى شوئىنىكى باشى تىرم
 كرد، زانكۆي تەكساس لە (ئۆستىن) و لەگەل باوكم گەشتىكم بە كامپەكەيدا كرد، دەستم
 كرد بە ويناكردنى خۆم لەوئى ۋەكو خويندكارىكى پرۆگرامى بالا كە پىئى دەوترا پلان بورد
 رۆژىكىيان تووشى سەرسورمان بووم كە بىنىم زەرقىكى نامەي ئەستور لە سىندوقى
 پۆستەكەدا ھەيە كە قبولى (يەل)ى لەسەرە. مامۆستا لىۋىنس پشتگىرى بۆ نووسىبووم و
 تاكە شتىك كە بىرم لىكردەو ۋە ئەو ھەي بىو كە دەبى ئەو نامەيەكى زۆر باشى
 نووسىبىت. كلەي جۆنسن لە ھەمان كاتدا نامەي پەسەندكردنەكەي كىردەو ۋە. كاتىك رازى
 بووین لەسەر ئەو ھەي كە لە يەك ژوور بىن، بىرپارەكە دەنگى پىدرا.

جىھىشتىنى ئاندۆقەر ۋەكو ئەو ۋابوو كە جلى كۆتكردنى شىت لەبەر خۆم داكەنم.
 ھەلسەفەكەم لە كۆلىژ ئەو قىسە كۆنە بوو كە : سەخت كار بىكە، سەخت يارى بىكە.
 ئەو ھەي يەكەمىانم پىشتراستكردەو ۋە لەو ھەي دوو ھەمىاندا بەرەوپىش چووم. پەيوەندىم
 كرد بە براىەتتى (دىلتا كاپا ئىپسىلۆن)، يارى رەگبى و ۋەرزىشە بە كۆمەلەكانم كرد،
 گەشتى رىگەبىنم بەرەو كۆلىژەكانى كچان ئەنجام دەدا و كاتىكى زۆرم لەگەل ھاوپىياندا
 بەسەر دەبرد.

گىيانى زىندوو ۋە تىم چەند جار پەرتى دەكردم. لە ماو ھەي سالى كۆتايىمدا، ئىمە لە
 (پرىنستىن) بووین بۆ يارىيەكى تۆپى پى. بەكەوتنە ژىر كارىگەرى بىردنەو ھەي (يەل) - و
 كەمى زىاتر لە كحولىكى بچوك - رىبەرايەتى گروپىكى بچوكم كرد بەرەو گۆرەپانەكە بۆ
 تىكشكاندى عارىزەي گۆلەكەكان. ھاندەرانى پرىنستىن دلخۆش نەبوون. من لەسەرى
 سەرەو ھەي دەروازەي گۆل دانىشتىبووم و قاچەكانم بەردابوو ۋە كە پاسەوانى ئاسايش
 ھات و منى ھىنايە خوارەو ۋە. ئەو كاتە من بە درىژايى گۆرەپانەكە بىردمىيان و خستىمانە

ناو ئۆتۈمبىلىكى پۇلىسەۋە. ھاۋىيىنى يەل دەستيان كىرد بە ھەژاندى ئۆتۈمبىلەكە و ھاۋارىيان كىرد "بوش ئازاد بىكەن!"

بە ھەستىكرىن بە كارەساتىك، ھاۋپىم رۇي ئۆستىن، - كابرايەكى زلى خەلكى دوورگەي (سەينىت قىنىست) كە كاپتىنى تىمى تۇپى پىيى يەل بوو - ھاۋارى بەسەر قەرەبالغىيەكە دا كىرد كە لەۋى نەمىنن. پاشان لەگەل من خۇ ھەلدايە ناو ئۆتۈمبىلەكە. كاتى گەيشتىنە بىنكەي پۇلىس، داۋايان لىكىردىن كە كەمپى زانكۆي پرىنستىن جىي بەيلىن و ھەرگىز نەگەپىنەۋە. ھەموو ئەو سالانەي دواتر ھەرگىز نەگەپاومەتەۋە بۇ ئەۋى. ھەرچى رۇي ئۆستىنە، بەردەۋام بوو لە پەرەدان بە شارەزايەتپىيە دىپلوماسىيەكانى. چوار دەيە دواتر، من كىردم بە بالىۋىزى ئەمىرىكا لە تىرىنىداد و تۇياگو.

لە يەل، خەزم لەۋە نەبوو بىمە سىياسىيەكى كامپەكە. بەلام ناۋبەناو دەكەۋتمەبەر سىياسەتى كامپەكە. پايىزى ئەو سالەي كە قاز بووم، باۋكم خۇي بۇ ئەنجومەنى پىران كاندىد كىرد لە بەرانبەر ئەندامىكى دىموكراتەكان بەناۋى (رالف ياربۇرۇ). باۋكم دەنگى زياتر لە ھەر كاندىدىكى تىرى كۇمارىيەكان ھىنا لە مېژۋى تەكساسدا، بەلام ئەو لىشاۋە دەنگە نىشتەمانىيەكى كە سەرۋك جۇنسىن ھىناي زۇر لەۋە زياتر بوو كۇنترۇل بىكرىت. ماۋەيەكى كورت پاش ھەلېزارىن، خۇم بە قەشەي (يەل) ناساند كە ناۋى وىليام سلۇن كۇفېن بوو. ئەو باۋكمى لەو رۇژگارەۋە كە لەۋى بەيەكەۋە بوون دەناسى. مەنىش پىم وابوۋ كە قسەيەكى ئاسودەپىم بۇ دەكات. لەبرى ئەۋە، پىم وىم باۋكم "لەلايەن پىاۋىكى باشترەۋە شىكىستى پىھېنراۋە".

ئەو قسانە لىدانىكى توند بوون لە كوپىكى ھەژدە سالان. كاتىك بەسەرھاتەكە زياتر سى سال دواتر لە رۇژنامەكاندا بلاۋكرايەۋە، كۇفېن نامەيەكى بۇ ئاردم تىايدا نوسىبوۋى كە داۋاي لىبووردنى ھەيە بۇ ئەو قسەيە، ئەگەر ئەو كىرپىتى. من پۇرشەكەيم قىبول كىرد. بەلام ئەو تىروانىنە خۇبەرەست، نەۋونەيەكى بچوك بوو لەو لىدوانە رەقەي كە لە ماۋەي سەرۋكايەتىمدا لە ناو زۇرىك لە ئوستادەكانى كۆلېژدا دەردەكەۋت. يەل شوپىنىك بوو كە من تىايدا ھەستىم بە سەرىبەستى كىرد بۇ دۆزىنەۋە و سۇراخكىردنى سۆزەكانم. ئەو پىزە كۇرسانەي ھەلېزارىن، بىرىتى بوون لە ھەسارەناسى، پلاندىنانى شار، ئاركىۋلۇژىي

پیش میژوو، چەند شاكارىكى ئەدەبىي ئىسپانى و لەگەل يەكك لە و رشتانەى بەلامەورە
پەسەند بوون، واتە هايكوى ژاپونى. ھەرۋەھا كۆرسىكى زانستى سياسىيەشم ھەلبىزاردى (پى)
اتصالاتى گىشتى بوو كە تەركىزى دەخستە سەر "ناوەرۆك و كارىگەرى اتصالاتى
گىشتى". ئەنجامەكەم حەفتا بوو، كە لەوانەى پەيوەندى لەرزۆكم لەگەل مەيدادا
دەربخات بە درىژايى سالانى رابردوو.

حەزم لە مېژوو بوو، كە بوو بە بابەتى سەرەكى خويندەم. خوشىم يىنى لە گوڭگرتن بۇ
وانەكانى ئوستادەكانى وەكو جۇن مۇرتن بلوم، گاديس سميىس و ھىترى تىرنەر. يەكك
لە يەكەمىن كۆرسەكانى مېژووم تەركىزى كرده سەر شۆرشى فەرەنسا. مامۇستا ستانلى
مىلۇن ھىوايەتى بوو بلىت "ئىشى من رابردوو" ئەو دىمەنى ھەژىنەرى رووداوى (تىنىس
كۆرت ئۆس)، تىرۆركردنى رۇبىسپىر و سەرھەلدانى ناپلىۋنى دەگىپايەو. من تۇقىم بە
شىۋازى بەلاوەنانى ئەو بىرۆكانەى ئىلھاميان دايە شۆرش كاتىك دەسەلات لە دەستى
چەند كەسىكدا قەتەس بوو.

يەكك لە كۆرسە ھەرە لەيادەكانم مېژووى يەككىتى سۆقىەت بوو كە وانەبىژىكى
ئەلمانىاي خۆرەلات بەناوى (ۋلفگانگ ليونارد) دەيگوتەو. مامۇستا ليونارد كە مندا
بوو لە دەست ئەلمانىاي نازى رايكردبوو و لە يەككىتى سۆقىەت گەرە ببوو كە لەوى لە
ماوھى رامالينەكانى ستاليندا دايكى گىرابوو. ئەو ئامادە كرابوو كە بىيەتە بەرپرسىكى
كۆمەنىست، بەلام جيا ببووو و رايكردبوو بۇ خۆرئاوا. بە شىۋە زمانە ئەلمانىيە
ناسراوھەكى، كەوتە باسكردنى دادگايىيە رىكخراوھەكان، دەستگىر كردنە بەكۆمەلەكان و
بىيەشكردنە بەرفراوانەكان. پاش گوڭگرتن لىي، چىتر بە ھەمان شىۋاز بىرم لە يەككىتى
سۆقىەت يان بزاقى كۆمەنىستى نەكردەو، وانە ناساندنىك بوو بە ململانئىيى نىوان
سەر كوتگەرى و ئازادى، شەپك كە لە تەواوى ژيانى دواترەدا ھۆشى منى گرتبوو.

لە سالى كۆتايىمدا، كۆرسىكم وەرگرت بە ناوى (مېژوو و پىادەكردنى وتاردانى
ئەمرىكى) كە مامۇستا (رۆلن جى. ئۆستەرواين) دەيگوتەو. ئىمە وتارى ئەمرىكى
بەناوبانگمان دەخويندەو، ھەرلە وتارە دىنييە ئاگراوييەكانى وتارىيىژ جۇناسان
ئىدواردز لەسەردەمى كۆلۇنيالىزمدا تا وتارى (رۆژى بەدناو)ى رۆزفيلت پاش ھىرشى

(پېرل ھاربەر). من كارتېكراو بووم بىە ھىزى وشەكان بۇ پىكھىتئانى مېژوو. من توپزىنە ۋە يەكەم نووسى بۇ شىكرىنە ۋە ى وتارىكى (ھىزى دەبلىو. گرەيدى) ى رۇژنامە نووسى جۇرجى بىە ناۋى (باشوورى نوۋى) و ماۋە ى چوار خولەك خەرىكى نووسىنە ۋە ى ئەو تېبىنىيانە بووم كە ئەستېرە ى تىمى (رئىد سۇكس)، (كارل ياستەرزىمسكى) يان كاندىد دەكرىد بۇ پارىزگارى (بۇستىن). مامۇستا ئوستەروايز پېى وتىن كە چۇن وتارىك بونىاد بىئىن: ناساندن، سى خالى سەرەكى، بەشى كۇتايى و دەرەنجام. لە تەۋاۋى ژيانمدا مۇدىلەكە ى ئەوم لەبىر بوو كە ھەرۋەكو دواتر دەرەكەوت، ژمارە يەكى زۇر كە مى وتارى گرتىبوۋەخۇ.

ھىچ لەم قسانەم بەو مانايە نىيە كە بلىم من بەتايىبەت خويندكارىكى جى سەرنج بووم. پىم وايە ئەشى بلىم كە زياتر لە ئوستادەكانم كەلكم لە ئەزموونەكە ۋەرگرت. جارىكيان جۇن مۇرتن بلوم پرسىارى لىكرا ئاخۇ لەبارە ى جۇرج دەبلىو بوش-ى خويندكارى، چى لە بىرە. ئەۋالە ۋەلامدا وتىبوۋى، "تەنات تەمومژاۋىترىن يادە ۋەرىشم نىيە لەبارە يە ۋە". بەلام من مامۇستا بلوم-م لەبىرە.

تەخەرۋىجكرىن لە كاتىكى زۇر پەشىودا ھات. مارتىن لوسەر كىنگ جۈنپەر لە مانگى نىسانى سالى كۇتايىمدا تىرۇر كرابوو. ئازاۋە ى نەژادگەرى لە شىكاگو و واشىنتون دى. سى ھەلايسابوو. ئەۋكاته، چەند رۇژىك بەر لە مەراسىمى ۋەرگرتنە ۋە ى پروانامە، من و ھاورپىيانم لە گەشتىك دەگەراينە ۋە بۇ سەرۋى وىلايەتى نىيوپۇرك كاتىك لە رادىو گوئىبىستى ئەۋە بوۋىن كە بۇبى كەنەدى كوزراۋە. كەس لە ناو ئۆتۇمبىلەكەدا يەك قسە ى نەكرىد. ھەستىك ھەبوو لەبارە ى ئەمە ى كە ھەموو شتىك دەشىۋىت.

لە زۇرىيە ى ھەرە زۇرى سەردەمى ئىمەدا لە يەل، مافە مۇيىيەكان رووبەرى مشتومرەكانيان گرتىبوو. بە ھاتنى سالى كۇتايىمان، پرسىكى تر لەسەر ھۇشمان لەنگەرى گرت. جەنگ لە قىتنام گرى دەسەند و سەرۇك جۇنسن رەشنوسىكى نامادە كرىبوو. دوو بىزارەمان لەبەردەمدا بوو: پەيوەندى بىكە بە سوپاۋە يان رىگايەك بدۆزەرەۋە بۇ راكرىن لە رەشنوسەكە. بىپارى من ئاسان بوو. من دەچومە خزمەتى

سەربازى. مەن ياۋكىڭ پەرۋەردەي كىردىم كە بۇ ۋىلايەت كەي قورىقنى داپىۋى. توۋشى
شەرمەزى دەپىۋىم كە لەۋ ئەر كە خۇم بىزىيەتەۋە. بۇچىۋىم لەبارەي جەنگەۋە
گوماناۋى بوۋ، بەلام قىبول بوۋ. مەن بەگومان بوۋم لە ستراتېگىيە كە ۋە ۋە خەل كەي كە لە
ئىدارەي جۇنسندا جىيە جىيان دەكرد بەگومان بوۋم. بەلام مەن ئامانجى راگەيە تراۋى
جەنگ قىبول كىرد: ۋەستاندى بىلاۋىۋىۋىۋەۋەي كۆمەنىزم. رۇڭكىيان لە پايزى سالى
كۆتايىمدا، بەلاي بىكەيەي كى ناۋىۋىسىنى سەربازىدا تېپەيىم كە پۇستەرىكى فېۋكەيەي كى
جىت لە بە پەنجەرەكەيەۋە بوۋ. فېۋكە فېۋۋەكان شىۋازىكى سەرنجىراكىش دەپىن بۇ
خىزمەتى سەربازى. چۈۋە لاى ناۋىۋىسەكە ۋە فۇرمىك دەستدايە.

كاتىڭ بۇ كرىسمەس گەرامە مالىۋە، لەبارەي بايەخداۋم بە ھىزى ئاسمانى قىسم
لەگەل كىردى. باۋىم مەنى ئارد بۇلاي پىۋىك بەناۋى (سەيد ئەيدگە)، فېۋكەۋاننىكى پىشۋو
كە شۋىنى باشى ھەبوۋ لەناۋ كۆمەلى فېۋكەۋاندا، ئەۋ پىشنىيارى ئەۋەي كىرد كە بىر لە
پەيۋەندىكىردىن بە (گاردى نىشتىمانى ئاسمانى تەكسەس) ۋەۋە بىكەم كە شاغىرى
فېۋكەۋاننىيان ھەبوۋ. بە پىچەۋانەي ئەندامانى گاردى ئاسايى، دەپۋاۋىيە فېۋكەۋاننان
سالىكى مەشۇق، شەش مانگى رىنمايى تايپەتمەند ۋىپاشان فېۋىنى ناۋىۋەناۋ تەۋاۋ بىكەن
بۇئەۋەي تۋاناي خۇيان بىپارىزىن.

خىزمەت كىردى ۋەكۈ فېۋكەۋاننىكى گارد رابىكىشام. شارەزايەت بىيەكى نۋى فېۋ دەپىۋىم.
ئەگەر پىۋىستى بىكردايە، لە شەردا دەفېرىم. ئەگەر نا، ئەۋا نەرم ۋە نىانىم پىشان دەدا بۇ
كىردى شىتى تر. لەۋ خالەي ژيانمدا، سۇراخى پىشەيەكەم نەدەكرد. دەيەي يەكەمى پاش
كۆلىژم ۋەكۈ سەردەمى گەپان بىنى. لەنگەرم نەۋىست بۇ ئەۋەي جىگىرىم بىكات. ئەگەر
شىت ك سەرنجى مەنى رابىكىشايە، ئەۋا تاقىم دەكردەۋە. ئەگەر نا، ئەۋا بەردەۋام دەپىۋىم.
ئەمەش رۋانگەيەك بوۋ كە بۇ كارەكانى ھاۋىنەدا ھەمبوۋ. لە سالى ۱۹۶۲دا، لە
كىلگەيەكى مانگادا ئىشەم كىرد لە ئەرىۋۇنا. رەئىسەكە كابرايەكى سەرماش ۋە بىرنجى بوۋ
بەناۋى (قېرمان). ئەۋ قىسەيەكى ھەبوۋ لەبارەي ئەۋ خەل كە خوتىندەۋارەي دەپىناسىن :
"كىتەب زىرەكە، شۋىستە دەبەنگە". سوۋر بوۋم لەسەر ئەۋەي كە ئەۋ دىرەيەسەر مەندا
پىدادە نەبى. ھاۋىنەكانى تىرم بە كار كىردىن لە بۇرپە نەۋىتى كە ناراۋىك لە لۋىزانى بىردەسەر

له وديو ميترى خانەى معامەلە چيىتى و وه كو فروشياريكى كالاى وەرزشى له سیه رز،
رۆیهك. له و ماوه یه دا هه ندى کاره کتەرى بى هاوتام ناسين: له وانه ش کاوبۆيه کان و
که یچنه کان (ره چه له ك فهره نسييه کانی لویزانا)، خه ماله کان و شه قاره چييه کان. هه میشه
پيم و ابووه که له و سالانه دا به دوو پرۆسهى خویندندا تتيه پيووم: يه کيکیان له قوتابخانه
زۆرياشه کان و نه ویتريان له خه لکی پتهو.

له پايرى ۱۹۶۸ دا، هه والم بۆ بنکهى ئاسمانى (مودى) نارد له جۆرجيا بۆ مه شقى
فرۆکه وانى. به نزيکهى سه د ئاماده بووى مه شق ده ستمان پيکورد و به نزيکهى په نجا
که س ته خروجه مان کرد. شکسته کان زوو وهخت و ئاوبه ناو بوون. کابرايه کى خه لکی
نييو يۆرک-م له بيره که له يه که مين گه شتى ئاسمانيه کهى له (سيينا ۱۷۲) يه ک گه رايه وه
که نه وه ندهى رهنگى جلی فرۆکه وانيه کى سه ور هه لگه رابوو- نه و کاتهى ليندەرکه که
خواردنه کهى لى رابوو. نه زموونه سه ره تاييه کانم له هيزى ئاسمانيدا ته نيا تا راده يه ک
باش بوون. مامۆستاکه م ده يتووانى هه ست به ئاشارامى بکات و باوه رى به راوئىرى زۆر
نه بوو. له يه کيک له گه شته ئاسمانيه سه ره تاييه کاندا، نه و له پر جله وه کهى گرت و
نه وه ندهى پيیکرا رايکيشا و فرۆکه کهى وه ستاند. فرۆکه که ده مى هه لپرى و له رزى.
پاشان گيره کهى به ره و پيش جولاند و ده مه که نزم بووه وه. فرۆکه که گه رايه وه بارى
ئاسايى. راهينه ره که يه که م مانۆرى گه رانه وه بارى ئاسايى له دواى وه ستان، پيشان دام.
سه يرى کردم و وتى، "کوربه، نه گه ر ده ته وى بييت به فرۆکه وان، پتيويسته نه م ماشينه
کۆنترۆل بکه يت و نه هيليت کۆنترۆل بکات".

نامۆرگاريه که م به جددى وەرگرت، شاره زايه تيم له بنچينه کانی فريندا پهيدا کرد،
له وانه ش جولەى سپرينگى، جولەى گلۆربوونه وهى به رميل و ئاميره کان. کاتيک باوكم
هات پشتم بگريست، هه ستينكى يه کجار گه ورهى سه رکه وتنم لا دروست بوو. دواى
قوتابخانهى فرين، رۆيشتم بۆ هوستن که له وى فيربووم فرۆکه وانى به جيتيکى شه رکه ر
بکه م به ناوى (F-102) له بنکهى ئاسمانى ئيلينگتن. ئيف سه دودووه که يه ک کوشنى،
تاک مه کينه يى بوو. کاتيک تاوه کو کۆتايى ريچکه که جولە م پيکورد، خيرا ييه که م گه يانده

ئاستى تەۋرەمەكە ۋە ھەستەم كۆرد كە مەكىنەكە كەۋتە سەر سەكە، گىرەنگ نە بوۋ كە كىرى
بوۋىت ۋە لە كۆتۈۋە ھاتوۋىت، دە بوۋايە ئاگادارى چىركە ساتەكە بىت.
ھەزەم لە فېرىن بوۋ، بەلام بە ھاتنى سالى ۱۹۷۲، بەرە بەرە بىتاقەت دە بوۋم.
كاتەكانى فېرىنم لە سەر لە ئىۋارەكان يان كۆتايى ھەفتەكاندا ئەنجام دەدا ۋە بە درىزايى
رۆژەكانىش لە بوۋارىكى بىزنىسى كىشتوكالدا ئىشەم دەكرد. ئەركەكانم لە ئۆفيسدا بىرىتى
بوۋن لە ئەنجامدانى توۋىزىنەۋە لە پىشەسازى قارچىكدا لە (پەنسلقانىا) ۋە سەردانگىرى
كىلگەكانى پاراستنى روۋەك كە كۆمپانىياكە بە دەستى ھىنا بوۋن. ئەمە بە راستى ئىشكى
سەرنىزىكىش نە بوۋ. رۆژىكىان پەيوەندىيەكى تەلەفونىم لە ھاۋىيىكەم (جىمى ئالىسن)
پىگەيشت، كارمەندىكى سىياسى (مىدلاند) بوۋ كە لە سالى ۱۹۶۶دا ھەلمەتى
سەركەۋتۈۋى باۋكىمى بۇ ئەنجۈمەنى نوۋىنەرانى ئەمىرىكا بەرپۈۋەرد بوۋ. ئەۋلەبارەى
دەرفەتلىكەۋە قىسەى لەگەل كۆردم لە ھەلمەتەكەى (رېد بلاونت)دا بۇ ئەنجۈمەنى پىرانى
ئەمىرىكا لە ويلايەتى (ئالاباما). ئەمەيان پىدەچۈۋ خۆش بىت ۋە من ئامادە بوۋم بىجۈلىم.
ئەفسەرى فەرماندە رەكەم، موقەدەم (جىرى كىليان) گواستەۋەى منى بۇ (ئالاباما)
قبول كۆرد بەۋ تىگەيشتەى كە من ئەۋ سەعاتانەى ئىش كە لە سەرمە، لەۋى دەخەمەكار.
من بە فەرماندەكانى گاردى (ئالاباما)م راگەياند كە دەبى لە ماۋەى ھەلمەتەكەدا لە چەند
كۆبۈۋنەۋەدە ئامادە نەبم، ئەۋان وتىان دەتوانم پاش ھەلپىزاردن بارىۋى بىكەمەۋە، كە
ھەر ئەۋەشم كۆرد. زۆرم بىر لەمە نەكۆردەۋە تاۋەكۈ چەند دەيەيەكى تر.

بەداخەۋە، نوۋسىنەۋەى روۋداۋەكان خىراپ بوۋ ۋە تۆمارى ئامادە بوۋنم روۋن نە بوۋ.
كاتى چوۋمە ناۋ سىياسەتەۋە، نەياران درزى ناۋ سىستەمەكەيان بەكارھىنا بۇ بانگەشەى
ئەمەى كە ئەركى خۆم رانەپەراندوۋە. لە دوادۋاكانى ۱۹۹۰ ھەكاندا، داۋام لە
يارىدە دەرىكى جى متمانەم كۆرد بە ناۋى (دان براتلىت) كە سۆراخىكى تۆمارەكانم بىكات.
ئەمانە پىشانىاندا كە من بەرپىرسىيارىتىيەكانم جىبە جى كۆردوۋە. لە سالى ۲۰۰۴دا، دان
ھەندى تۆمارى پەيوەندىدار بە ددانى دۆزىيەۋە، دەرىدەخست كە من لە (بىكەى گاردى
نىشتمانى ئاسمانى) پىشكىنىم بۇ كراۋە لە مۆنتۆگەمى، ئالاباما. لەۋ ماۋەيەدا ئەۋ
رەخنانە بلاۋبوۋنەۋە كە گوايە من غايىب بوۋم. ئەۋ بە نوكتەيەكى زىرەكانەۋە لە بەرانبەر

سەرسام بەوانە و رۇزىيان لىندەگرم كە رەوانەنى قىتئام كران. نىزىكەنى شەست ھەزارىيان
ھەرگىز تەگەرەنەنەنە. خۇمەنى مەن بە بەراورد بە ھى ئەوان ھىچ نەبوو.

لە سائى ۱۹۷۰، باوكم بىر يارىدا جارىكى تر خۇى بۇ ئەنجومەنى پىران بىپالتىويت.
ھەستىكى باشمان ھەبوو لەمەر دەرغەتەكانى بۇ خۇپالاوتنەو لە بەرانبەر رالف يارىبۇرۇ.
بەلام سىناتور يارىبۇرۇ ئەوئەندە خەلكى لى بووئەو كە خولى سەرەتايىيەكەنى لە بەرانبەر
(لۇيد بىئىستىن) دىمۇكراتى كۇنسىرقاتىف (مۇخافىزكار) لە دەستدا. باوكم پىشېركىيەكى
باشى كىرد، بەلام دىسان كورتى ھىنا. وانەكە ئەو بوو كە ھىشتا سەختە وەكو
كۇمارىيەك لە تەكساس ھەلبىرئىرەتت.

بە زووىى واتەيەكى تر لەئارادا بوو. شىكست، ھەر چەندە بەئازارە، ھەمىشە كۇتايى
نىيە. ماوئەيەكى كورت پاش ھەلبىزاردنى ۱۹۷۰، سەرۇك رىچارى نىكسن داواى لە باوكم
كىرد سەرۇكاىەنى كۇمىتەنى نىشتەمانىي كۇمارىيەكان بىكات. ئەمە دەرگەوت كە وانەيەكى
بەنرخە لە بەرئوئەبىردنى قەيراندا كاتىك باوكم حىزىكەنى لە فەزىحەنى (واتەرگەيت)
تەپەرائند.

ئەو رۇژەنى كە سەرۇك نىكسن ئىستىقالەنى كىرد و جىرالڧ فۇرد سوتىندى سەرۇكاىەنى
خوارد، دايك و باوكم لە كۇشكى سىپى بوون. بەزووىى داواى ئەمە، سەرۇك فۇرد داواى لە
باوكم كىرد كە خۇى بەكىك لە دوو بالىوزىي لەندەن يان پارىس ھەلبىرئىرەت كە بە
شىئوئەيەكى نەرىتى، ئەمانە دوو پۇستى دىپلۇماسى ھەرە خوازراو بوون. باوكم وتى خەز
دەكات بىچىت بۇ چىن و ئەو و دايكم چواردە مانگى بى وىئەيان لە بىجىنگ بەسەر بىرد.
ئەوان ئەو كانە گەرەنەو و لات كە فۇرد داواى لە باوكم كىرد سەرۇكاىەنى ئازانسى
ھەوالگىرى ناوئەندى (سى.ئاي.ئەى) بىكات. ئەمەش كارىكى خراپ نەبوو بۇ كەسىك وەكو
كاندىدى ئەنجومەنى پىران، دوو جار شىكستى ھىنابوو. ھەلبەت لەوئىشەو كۇتايى نەبوو.
مەن سەرسامى سەرگەوتنەكانى باوكم بووم. ھەر لە سالانى ھەرزەكارىمەو، مەن بە
مكۇرىيەو، رىنگاى ئەوم گرتىبووئەبەر - ئاندۇقەر و يەل، پاشان خۇمەتكرىن وەكو

قۇرۇڭەۋانى سوپا، كاتىڭىش زىياتر چوۋمە تەمەنەۋە، دەرەككردىڭى گىرىڭم ھەبوۋ: كەس
داۋاي لى تەدەكردم لەگەل تۆماری باۋكەمدا خۇم بىگونجىڭم، نە پىتۈستىشەم ھەبوۋ
تاقى بىكەمەۋە، ئىمە لە دوو بارودۇخى تەۋاۋ جىۋاۋز دابوۋىن. بە گەيشتىڭم بە تەمەنى سى
سالى، ئەۋ لە جەنگدا شەرى كىردىۋو، ژنى ھىتابوۋ، بىۋوۋە باۋكى سى مندان و يەككىيانى
بە شىرپەنجە لەدەستدابوۋ. كاتىڭ لە دۋادۋاكانى بىستەكانى تەمەندا گاردەم جى ھىشت،
بەرىپرسىيارىتىيەكى ۋەھا جىددىم نەبوۋ. پەمەكى (غۇي) و سۇراخكەر بوۋم، بە دۋاي
سەرکەشىيەۋە بوۋم. ئامانچەم بونىادنانى شوناسى خۇم و دروستكردنى رىچكەى خۇم
بوۋ. لە لاي خۇيانەۋە، باۋك و دايكەم رۇخى زىندوۋيان ناسىمەۋە و نەيانزاكاند. كاتىڭ
ھىلەكەم تىدەپەراند، پىيان دەۋتم. يەكىڭ لە وتۈرۋە ھەرە تۈندەكانم لەگەل باۋكەمدا شەۋ
كاتە بوۋ كە بىست سالان بوۋم. بۇ ھاۋىن لە كۆلىزگە رابوۋمەۋە مالەۋە و لەسەر
بۆرىيەكى نەۋت لە دەرىياچەى چارلز، لۈيزيانا، كرىكارىم دەكرد. ھەفتەيەك كارم دەكرد و
ھەفتەيەك ئۆف بوۋم. پاش كارىكى زۆرى سەخت و گەرم، بىرپارمدا دۋايىن ھەفتە لىدەم و
كاتىڭ لەگەل ھاۋىرئى كچەكەم لە ھۈستەن بەسەر بىيەم.

باۋكەم بۇ ئۆفيسەكەى بانكى كىردم. بە نەرمىيەۋە پىتم وت بىرپارمداۋە ھەفتەيەك زوۋتر
ۋاز لە ئىشەكەم بىڭم. پىنى وتم كۆمپانىياكە بە نىيەتپاكييەۋە منى دامەزراندوۋە و من رازى
بوۋم كە تاۋەكو بەروارىكى دىارىكراۋ كار بىكەم. گىرىبەستىڭم ھەبوۋە و پىششىلم كىردوۋە.
لەۋى دانىشتىم و بەرە بەرە زىياتر ھەستەم بە ناخۇشى دەكرد. كاتىڭ بەم قىسانە "كۆرۈم،
بى ئۆمىد بوۋم" كۆتايى ھىتا، سەرمەزار بوۋم.

چەند سەعاتىڭ دۋاتر، زەنگى تەلەفۇن لە مالەۋە لىيدا. باۋكەم بوۋ. نىگەرانى ئەۋە
بوۋم كە محازەرەيەكى تر ۋەربىگرم. لەبرى ئەمە، پىرسىيارى لىكردم "جۆرج، ئەمشەۋ
چى دەكەى؟" پىنى وتم كە چەند تىكتىڭى پىيە بۇ يارى (كۆمەلەى گەرەى بەيسىۋل)ى
ھۈستەن و من و ھاۋىرئى كچەكەمى بانگھىشت كىردوۋە. دەستبەجى قبولم كىرد. ئەزمونەكە
جەختىڭ بوۋ لە گىرىڭى لەسەر قىسەى خۇ بوۋن. ھەرۋەھا قولايى خۇشەۋىستى باۋكەمى
پىشاندام.

كە پېئويىستى بىكرىدايە، باوكىم جەددى بوو، بەلام ناو خىزانە كەمان پېر بوو لە پىكەننىز
باوكىم خەزى لە ئوكتە گىزانە رە بوو بۇ ئىمەي مىدال: "ئەو ئوكتە يەي فېرۇكە كەت
بېستوو؟ گوى مەدەيە، ئەو بەسەر سەرتەوۋەيە". لەقەبى بۇ خىزان و ھاوړىيان
دادەنا. لە كاتىك لە كاتەكاندا بە مىنى دەوت (جونى) كە كورتىكراوۋەي جونىەر (بىچوك).
(ئىيل)ى بىرام بە رىستى ناسرايوو كە كورتىكراوۋەي رىستى بوو، ئەمەش لەبەر قىرە
زەردەكەي. ھاوړىي خۇشەويستى باوكىم، جەيمز بەيكەر بېوو بە بەيك. لە دەسكەوتە
ھەرە بەرزەكەيدا، باوكىم دايكىمى ناونا پىوي زىوين.

خەزى گالتە و گەپى باوكىم بە درىژايى ژيانى بەردەوام بوو. كاتىك سەرۆك بوو، خەلاتى
(سكۆكرۇفت)ى دروستكرد - بەناوى راوئىركارى ئاسايشى نىستمانى بىرئىت سكۆكرۇفت
كراوۋە - بۇ ئەو ئەندامانەي ستاف كە لە كۆبوونەوۋەدا خەو دەيېردنەوۋە. ئىستە، لە
ھەشتاكانى تەمەنىدا، لە رىگەي ئىمەيلەوۋە ئوكتە بىلە دەكاتەوۋە و لە بەكەوۋە (خراب) بۇ
دە (زۆرباش)، پلەبەندى دەكات. چەند سالىك لەمەوبەر، باوكىم لە نەشتەرگەرىيەكەي
چاك دەبووۋە لە مايۇ كلىنيك. كاتىك پەرسقارەكە ھات پىشكىنىي بۇ بىكات، پرسىياري
كرد: "ئار ماى تىستىكلس باك؟" واتە گونەكانم رەشن؟ پەرسقارەكە واقى وېرما.
"بېوورە، جەنايى سەرۆك؟" پرسىياريەكەي دووبارە كردەوۋە، ئار ماى تىستىكلس باك.
كاتى پەرسقارەكە دەستى برد بۇ پەرە كاغەزىك، باوكىم زىرەكانە وتىبووي: "ئاي سىدا،
ئار ماى تىست رىزەلتس باك؟" واتە، وىم نەنجامەكانى پىشكىنەكەم دەرچوون؟ تىمە
پىزىشكىيەكەي دابوويانە قاقاي پىكەننى.

بەدرىژايى سالانىك مقومقوى بەكجار زۆر ھەبوو لەبارەي پەيوەندىيى من بە باوكىمەوۋە.
پىم وايە ئەمە بۇ جوت سەرۆكىكى باوك و كور لەماوۋەي ۱۷۲ سالدا، سىروشتىيە. تاكە
راسقىي سادە ئەوۋەيە كە من زۆر خۇشەم دەوئىت. بە درىژايى ژيانم رىزم گرتووۋە،
سەرسامى بووم و سوپاسگوزارى خۇشەويستىيەكەي بووم. چىرۆكىكى بەدناو ھەيە
لەبارەي منەوۋە كە درەنگانى شەرىك بە ئۆتۆمبىل گەراومەتە مالەوۋە، بەسەر
نەكە خۇلى دراوسىنكەماندا رۇيشتووم و پاشان لە بەرانبەر باوكىمدا دەمھەراشىم كردوۋە.

له راستیدا من گورښکی کحولی بووم، نه ویش به شتو په کی به جی باوگنکی هه ستیار بوو.
رور بیرمان له مه نه کرده وه تاوه کو بیست سال دواتر له رۆژنامه کاندایلاو کرایه وه.

چرکه ساتی له و شتو په، بیرهینه ره وه په کی نه وه په که من ته نیا کوپی باوگم نیم.
مجامه له په کی رهق و هه لچووی باربارا بوش - م هه په. هه ندی جار له رنگای خوم
چوومه ته دهره وه بۆ پیشاندانی سهر به خوی خوم. پیم وایه نه وان له مه تنگه بشتن،
ته ناته نه و کاته ش که تورهم ده کردن.

دواچار شته کانم له روانگه ی دایک و باوگمه وه بیینی کاتییک مندالی خوم په یدا بوون.
(جینا) ی کچم ده شیا رهق و توند بیت، ریک وه کو خوم. کاتییک له سالی ۱۹۹۴ چوومه
پیشبرکینی بۆ پوستی پاریزگار، به ریکه وت ته قه م له (کیلدییه) ینک کرد، بالنده په کی
ده نگوشی ده گمه ن، له په که مین رۆژی وهرزی راوکردنی کوتردا. هه له که مانشیته کانی
داگیر کرد، به لام به خیرایی بزر بوو. چهند هه فته په که بهر له هه لیژاردن، من و لورا له گه ل
کچه کان له پیشانگه ی ویلایه تی ته کساس له (دالاس) هه لمه تمان نه نجامدا. جینای دوانزه
سالان، بالنده په کی ناخنراوی وه کو خه لات له یاری که رنه قالدای برده وه. له کاتییکدا که
کامیتراکانی ته له قزیون ده هاتن و ده چوون، نه و بالنده ناخنراوه که ی بهر ز کرده وه بۆ هه و
و به بزه په کی سارده وه وتی "سه یرکه باوکه، نه مه کیلدییه ره"!

له پایزی ۱۹۷۲ دا سه ریکي داپیره مدا له فلوریدا، هاوپی کولینژم مایک بروکس له
ناوچه که بوو و پیکه وه یاری گولفمان کرد. مایک تازه له به شتی بزنسی زانکوی هارفارد
ته خه روجی کرد بوو. پیی وتم که ده پی بیر له وه بکه مه وه بچه نه وی، نه و فۆرمینکی
ته قدیمکردنی بۆ ناردم و پیی وتم دلنیا به مه وه که قسه که یم له گوئی گرتووه. بایی
نه وه ندی تامه زرو بیووم که پری بکه مه وه. چهند مانگیک دواتر، قبول کرام، دلنیا نه بووم
له وه ی که بکه پیمه وه بۆ خویندن یان بۆ خوره ه لات. گومانه کانم لای (جیب) ی برام پاس
کرد. نه و کاته ی که له گه شه کردندا بوو جیبی برام باش نه ده ناسی - نه و ته نیا هه شت
سالان بوو که من چومه قوتا بخانه ی دهره وه ی شار - به لام کاتییک ده چووینه ته مه نه وه
به په که وه بووین.

جىب ھەمۇر كاتىك لە من بىر كىرگەن ھەمۇر. ئەو زىرەك، بەتەر كىرگەن
لە ھەمۇر پۈۈپەك ھەمۇر خاۋەن ئەنگىزە بوو. ئەۋى فېرى قىسە كىرگەن ئىسپانى بوو بە
پەۋانى، پىسپۇرى لە كاروبارى ئەمىركاى لاتىندا پەيدا كىرد و لە (ئىنتا كاپا) ى زانكۆى
تەكسەس تەخەرۇجى كىرد. لە ماۋەى سالى كۆتايى خويىندى نامادە پىدا، ۋەكۇ بەشېك لە
پىرۇگراممى ئالوگۇرى خويىندىكاران، لە مەكسىك زىا. ھەر لەۋى بە ژنىكى خۋان ئاشنا پىو
بە ناۋى (كۆلۈمبا گارنىكا). ھەردوۋىكىان گەنج بوون، بەلام دىار بوو كە جىب كەۋتېۋە
داۋى خۇشەۋىستىيە ۋە. كاتىك بەيەك ۋە دەچۈۋىنە سەيرى بارىيەكانى كۆمەلەى
گەۋرەى بەيسېۋل، من تەماشاي يارىم دەكرد و ئەۋىش نامەى بۇ (كۆلۈ) دەۋۋىسى
ئەۋان دوو ھەفتە پاش بىست و يەكەمىن سالى لە دايكېۋىنى، ھاسەرگىرىيان كىرد.

شەۋىكىان من و جىب لەگەل باۋكەمدا لە رىستۇرانتىك ناننى ئىۋارەمان دەخۋارد لە
ھۈستىن. من لە پىرۇگراممىكى ئامۇزگارى كارم دەكرد لە بازىئەى سىيەم (سىتۇر ۋارد) ى
ھەژار كەۋتۈۋى ھۈستىن و من و باۋكەم گەۋگۈيەكەمان ھەبوو لە بارەى ئايندە ھەۋە. جىب
يەكسەر دەمى كىردە ۋە، "جۇرچ لە ھارقارد ۋەرگىراۋە".

پاش كەمىك بىر كىرگەن ۋە، باۋكەم ۋتى "كۆپم دەبى بە جىدى بىر لە چوون بىكەيتە ۋە.
ئەمە دەبىتە رىگەيەكى باش بۇ فراۋان كىردى ئاسۋكانت". ئەمە ھەمۇر ئەۋ شتە بوو كە
ۋتى. بەلام ۋايلېكردم بىر بىكە ھەۋە. فراۋان كىردى ئاسۋكانم رىك ئەۋ شتە بوو كە لە
سالانەدا ھەۋلەم ئەدا بىكەم. ئەمە شىۋازىكى تىرى ۋتى ئەمە بوو "خۇت بىخەپوۋ بۇئەۋەى
درك بە بەھرە خۋاپىداۋەكانت بىكەيت".

بۇ دوۋەم جار لە ژياندا، لە ھۈستىن- ھەۋە بەرەۋ ماساشۋىستىس رۆيىشتم. شۇفېرى
تەكسىيەكە لاي كامپى زانكۆى ھارقارد ۋەستا و بەخىرھاتىنى كىردم بۇ "پىنتى خۇرئاۋى
سەرمايەدارى". من بە پىشېبىنى چوۋمە ئاندۇقەر و بە نەرىت چوۋمە يەل، بەلام بە
ھەلېزاردن لە ھارقارد بووم. لەۋى مىكانىكى دارايى، ژمىرىارى و ئابوۋرى فېرىبووم. لە
ئاكامدا باشتر لە بەرپۈۋەبىردن تىگەيىشتم، بەتايىبەت گىرگىنى دانانى ئامانجى روون بۇ
دامەزراۋەيەك، ئاراستە كىردى ئەركەكان و يەۋاداچوۋنى خەلك. ھەروەھا ئاسۋدەيى
ئەۋەم بەدەستەيىنا كە سۇراخى كارۋەگە پىخستىن بىكەم.

ۋاتەكەنى بەشى بۇنىسى زاتىكى ھارۋارد بەھۇى سەرچاۋىيەكەۋە كە پېئىشېئىنى
نەدەكرا، جەختى لىكرايەۋە: گەشتىك بۇ سەردانى دايىك و باۋىكەم لە چىن پاش
تەخەرۋىجىكردىن. بەراۋىدەكە ديار بوو. مەن لە پىنتى خۇدئاۋاي سەرمايەدارىيەۋە جۈۋىۋوم
بۇ سەنگەرى خۇرەھەلاتى كۆمەتيزم، لە كۆمارى ئىختىيارى تاكەكەسىيەۋە بۇ ۋلاتىكە
تىايدا ھەموۋيان ھەمان جلى خۇلەمىشيان لەبەر دەكرد، لەكەتلىكدا كە بايسكىلەكەم بە
جادەكەنى بىنجىنگ-دا لىدەخوپى، چەند جارنىك ئۆتۈمىيلىكى لىمۇزىنى رەشم دەپىنى كە
جامەكەنى رەش كرايوون كە ھى يەكەك لە كەسايەتتە گەنگەكەنى حزب بوو، ئەگەرنا
ئەۋا ئۆتۈمىيلى كەم و ھىچ نىشانەيەكى بازارى ئازاد نەبوو. سەرم سۈرما كە بىيىم چۈن
ۋلاتىكى ۋەھا مېژوو دەۋلەمەند دەكرى ۋەھا مردوو بىت.

لە سالى ۱۹۷۵دا، چىن لە شۇپشى كەلتۈرىيەۋە سەرى دەردەھىنا، ۋاتە تەقەلاى
حكۈمەتەكەى بۇ پاكردەنەۋە و زىندووكردەنەۋەى كۆمەلگە. كارىدەستەنى كۆمەتېست
پروگرامەكەنى بەرپىيازكردىن دانا بوو، پروپاگەندەيان لە رىنگەى بلىندگۇ بەرپلاۋەكانەۋە
پەخش دەكرد و سۇراخى ئەۋەيان دەكرد كە ھەر بەلگەيەكى مېژوۋى كۈنى چىنى تور
ھەلبدەن. گروپەكەنى خەلكى گەنج ھىرشىيان دەكردە سەر بەتەمەنەكان و نوخبەى
رووناكېر. كۆمەلگەى بەسەر خۇيدا دابەش بىوو و بەردو ئازاۋە و پىشۋى ھەنگاۋى دەنا.
ئەزموۋنى چىن مەنى بىر شۇپشەكەنى روسيا و فەرەنسا ھىنايەۋە. رېساكە ھەر ھەمان
شت بوو: خەلكى بە بەلئىدانى ھەندى خەيالى ديارىكراۋ كۆنترۇلىان گرتە دەست. ھەر كە
دەسەلاتىشيان گرتە دەست، خراپ بەكارىان ھىنا، بىروباۋەرەكانىيان بەلاۋەنا و
ھاۋلاتىيانىان چەۋساندەۋە. ھەرۋەكو ئەۋە ۋابوو كە مۇقاپەتى نەخۇشېيەكى ھەبىت و
بەردەۋام خۇى تووش بىكاتەۋە. ئەۋ بىركردەنەۋە بىداركەرەۋەيە باۋەپى مەنى قولكردەۋە
لەبارەى ئەمەى كە ئازادى-ئابوۋرى، سىياسى و ئايىنى- تاكە رىگەى دادپەرۋەرەنە و
بەرھەمەتتىنى حكومرەنىي كۆمەلگەيە.

زۆربەى كاتم لە ھارڤارد، ئەمدە زانى چۆن چۆنى پرونامەى بزنسە كەم بەكاربەتەم.
دەمزانى نابى چى بگەم. ھىچ ئارەزووى ئەو دەم ئەبوو بچمە (وۆل سترىت). لە كاتىڭدا كە
خەلكىكى شايستە و بەرئەزم دەناسىن كە لە وۆل سترىت ئىشيان كەردبوو، لەوانەش
باپىرم، پرىسكوت بوش، من بەگومان بووم لە پيشە سازى دارايى. بەردەوام بە ھاوڕىيانم
دەگوت كە وۆل سترىت شويفىكە كە يان دەتكرىت يان دەتفرۆشيت، بەلام مەتەتەيان بە
تۆ نىيە تا ئەو كاتەى كە دەتوانن پارەت پى بەيداكن.

كاتىك (دیل مارتىنگ)ى ھاوڤولم لە ھارڤارد بانگەيشتى كردم بۆ بەسەربردنى پشوو
بە ھارى ۱۹۷۵ لە كىلگەى خىزانە كە يان لە (توكسۆن)، ئەرىزۆنا، خەرىكى گەران بووم
بەدواى بزارەكانى بەردەمدا. لە رىگەى جى ھىشتنى خۆرەلاتدا، بىيارمدا سەرىكى
مىدلاند بەدەم. لە زارى جىمى ئالىسن-ى ھاوړىم كە (مىدلاند رىپۆرتەر تىلىگرام)ى چاپ و
بلاودەكردەو بەستبووم كە شوپنە كە لە گەشە كردنداىە. راستى دەكرد. پيشە سازى وزە
پاش بايكوتى نەوتى عەرەبى لە سالى ۱۹۷۳دا، لە ھەلكشاندا بوو. تەگەرەكانى بەردەم
چوونە ناو پيشە سازىيە كەو و نزم بوون. حەزم دەكرد كە بزنسىكى خۆم دەستپىكەم.
بىيارى خۆمدا: گەرامەو و بۆ تەكساس.

لە پايىزى ۱۹۷۵دا بە ھەموو شتەكانمەو و كە لە پشت (ئۆلدىمۆبىل كوتلاس)ە كەمەو
بارم كەردبوون گەيشتمەو و شار. زۆر ھاو و فىر بىم، بۆيە بەدواى ئامۇزگارەردا گەرام.
يەكەك لە و يەكەمىن كەسانەى كە سەردانم كردن پارىزەرىك بوو بەناوى (بۆيد لەفلين) كە
بە سۆزەو بە لوفۆل ناسرابوو. ئەو كۆبوونەو يەكەى لە گەل (بەز مىلس) رىكخست،
پىاوئىكى كە لە گەتى قژ حەفر كراو و خاوەن سالانىك ئەزموون لە بزنسى نەوتدا. بۆم
دەركەوت كە بەز و شەرىكە كەى كە پىاوئىكى جگەرە لە دەم بوو بەناوى (رالف وەى)،
يارى (جىن رەمى) دەكەن كە جۆرىك بوو لە يارى وەرەقە. ناتوانم بىخەملەنم كە چەندە
پارەيان لە گرەوى ئەو يارىيەدا دادەنا، بەلام يەكجار زۆرتر بوو لە وەى كە من ھەمبوو.

لەودىو مەشرەبى دىھاتىيانەى ھاوړىيانەيان، تىگەيشتنىكى زىرەكانەيان ھەبوو لە
بزنسى نەوتدا. بە بەز و رالفم وت كە دەمەوى فىرى ئەو بىم بىمە خزمەتگوزارى زەوى.
ئىشنى خزمەتگوزارى زەوى ئەو بوو كە سەفەر بكات بۆ دادگای پارىزگا و توپىزىنەو

لەرە بکات که کی ماله کانزاییه گانی هه به بۆ شه وهوقیعهانی هه لکه نیدن که له وانه به ناماده بکرین. کللیلی سهرکه وتن له ئیشه که دا بریتی بوو له ناماده بی خویندنه وهی بزیکی رۆری کاغەز و نه وراق، چاویکی تیز بۆ ورده کاری و ئۆتۆمبیلکی جی متمانە. سهرده تا چوومه لای شه که سانهی که نه زمونیان له بواره که دا هه بوو که پێیان وتم چون کتیبه گانی ناویشانه کان بخوینمه وه. پاشان به ته نیا چهند که شتیکم له جامدا و تۆماره گانی دادگام بۆ باجی رۆژانه پشکنی. دواچار هه ندی ریزه ی سه دی و پشکی بچوکی چالاکم له چاله نه وته گانی به ز و رالف کری. به به راورد به پیاوانی نه وتی که ورده ی سهرده م، وه کو شه و و ابوو من ورده تان کو بکه مه وه. به لام بژیوییه کی شایسته م ده ست ده که وت و شتی رۆر فیز ده بووم.

من تیچوونه کانم به پیی چه ماوه ی بژیوی، نزم ده کرده وه. من خانووی کولانیکم به کری گرت به پوویه ری پینجسه د پیی چوارگۆشه که هاوړیکانم به "پاشه رۆیه کی ژه هراوی" ناویان ده برد. سوچیکی سیسه مه که م به بۆینباختیک پیکه وه به سترابوو وه. ئامیزی جلشۆرم نه بوو، بۆیه جله کانم بۆ شتن ده برد ده شوینی دۆن و سوسی ئیقان. من و سوسی له سه روه ختی قوتاخانه ی بنه ره تییه وه ده ناسی. شه و شووی به دۆن کردبوو، کابرایه کی خه لکی هوستن که دوو بروانامه ی له زانکۆی ته کساس به ده سته ینا بوو و هه ردووکیان گواسته بوویانه وه بۆ میدلاند بۆنه وه ی بچنه ناو بزنیسی نه وته وه. دۆن پیاویکی بی راده خاکی بوو به هه ستیکی گالتە و گه پی گه ورده وه. پیکه وه راما ن ده کرد، یاری گۆلفمان ده کرد و هاوړیییه تییه کی تاهه تاییمان دروست کردبوو.

له به هاری ۱۹۷۶دا، دۆن و هاوړیییه کی نژیکی ترم، نه شته رگه ریکی ئیسقان و ماسولکه به ناوی (چارلی یه نگه ر)، پێیان وتم که په یوه ندییان پێوه بکه م بۆ کونسیرتیکی (ویلی نیلسن) له ئۆدیسا. بیگومان، که میك خواردنه وه مان پیویست بوو بۆنه وه ی بۆ چوون خۆمان ناماده بکه ین. چهند بوتلیکی ویسکی (بۆربون) مان کری و له ریگه چهند پیکیکمان نوش کرد. کاتی که گه یشتینه (ئیکته رکاوانتی کۆلسیه م)، شه وه مان بیر هیئرایه وه که ریگه به خواردنه وه ی کحولی نادریت. دوو سی قومی تریشمان خواردنه وه، بوتله کانمان فریدا و چووینه شوینی خۆمان.

چارلى بېيارىدا كە پېئويستمان بە كىچولى زىيائىرە بۇشەۋەى بە شەۋاۋى چىزۇلە
 نەزمۇنەكە ۋەرىگىرىن. توۋشى سەرسۇرمان بوۋىن كە بېنىمان تۋانى بەردەستىكى لاي
 شانۇكە رازى بىكات بەۋەى كە وىلى ئىلسىن بېرەى دەۋىت. كابرا بەۋپەرى خەمخۇرىيەۋە
 چۈۋە دەرەۋە ۋە بە پارەى چارلى بېرەيەكى كېرى. چارلى كەيسىكى بۇ وىلى بىرد ۋە
 كەيسىكى بە دىيەۋە بۇ ئىمە ھىتايەۋە. ئىمە لەسەر كورسىيەكانمان خۇمان نۇم
 كىردەۋە ۋە ۋەكو لە تىنۋا خىكاۋ كەۋتىنە ھەلقۇراندن. پاش شەۋەى ھەرىكەمان دوو
 سى بوتلى بە خىرايى خواردەۋە، چارلى وتى با بچىنە سەرى تەختەى شانۇ ۋە سوپاسى
 ھاۋپى ئونىكەى بىكەين. دۇن ژىرانە لە ۋاۋە مايەۋە. من نا. لە سەروو دەنگى باندەكەۋە،
 گويم لە خەك بوو ھاۋارى ناۋى منى دەكرد. گروپىكى مىدلاندىيەكان لە رىزى پىشەۋەى
 ئامادەبوۋاندا من ۋە چارلىيان ناسىبوۋەۋە. ھاۋارىيان دەكرد بۇ بېرە. ئىمە بۇمان دابىن
 كىردن. كاتىك كۈنسىرتەكە تەۋاۋ بوو، چارلى چەند شوۋشەيەكى مىل دىرئى خىستە ژىر
 قەمىسەكەى. لەكاتىكدا كە ئەۋسى كەسەمان دەچۈۋىنە دەرەۋە، شوۋشەكان خىزان ۋە
 يەك لە دۋاى يەك كەۋتنە سەرزەۋى ۋە شەقەيان ھات. ۋەك بلىيى زەنگى
 ئاگاداركىدەۋەمان بۇ بەرپىرسانى شوپنەكە لىدا. رۇشىنى لەسەرخۇمان بوو بە راكەراك
 بۇ دەرچۈۋە دەرەۋە، سى دەبەنگ لەبەر بەدناۋىبوۋنمان ھەلدەھاتىن.

رۇزى دواتر، چەندەھا كەسى مىدلاند پىيان وتم كە منيان لەسەر تەختەى شانۇكە
 بىنىۋە لەگەل وىلى. ھىچ سەروتارىك دەرەكەۋت تا ئەۋكاتەى كە كورپىكى پىر پىيى وتم
 ۋەكو گەمژە لەۋى دەرەكەۋتووم. راستىشى دەكرد.

كۆتايى ھەفتەى (رۇزى كرىكاران) ى ۱۹۷۶م لە مالاۋە بەسەر بىرد لە (كىتەبەنكىپۇرت)،
 مەين. شەۋەى شەممەيە، لە بارپىك بووم لەگەل (دۇرۇ)ى خوشكم، يارىدەدەرى
 سىياسىي لەمىزىنەى باۋكم (پىت رۇستىل) ۋە لە ھاۋرىيانى خىزانەكەمان، ئەستىرى تىنسى
 ئوستىرالى (جۇن نىوكەم) ۋە (ئانجى)ى ژنى. جۇنى نەرىتى ئوستىرالىي (خواردنەۋەى بېرە
 بە بى بەكارھىتانى دەستەكان)ى پى ناساندم. ددانەكانت لە لىۋارى پەرداخەكە گىر

دەكەي و سەرت يەرەو دواۋە ئەجولتت، بەم شىۋەيە بىرەكە بە قورگىدا دەچىتە
خوار. كاتىكى زۆر خۇشمان بەسەر بىرد تا ئەۋەي كە گەراينەۋە مالەۋە.
پۇلىسىكى خۇجىيى بەناۋى (كلقېن بىرىجس) پىيى وابوۋ كە سەيرە من تىزىكەي دە مايل

لە سەعاتىكىدا لىدە خورم لەكاتىكىدا كە دوو تايەم لەسەر خۆلەكەيە. كاتىك نەمتوۋانى
بىمەۋە سەر راستەرى، ئەو دايىبەزاندەم و بىردىمى بۇ يىكە. من تاۋانبار بووم و ھەرواشم بە
بەرىسەكان وت.

بە ھەمان شىۋە شەرمەزار بووم. ھەلەيەكى جىدىم كىردىبوو. بەختەۋەر بووم كە زىانم
بە ھىچ كام لە سەرتشىنەكانم، شۆفىرەكانى تىر يان خۇم نەگەياندىبوو. غەرامەيەكى ۱۵۰
دۇلارىم دا بۇ دواي ئەو ماۋەيەي كە ئۆتۈمبىل لىخوپىنم لە (مەين) لى قەدەغە كرابوو،
لەۋى لىم نەخوپىيەۋە. كەيسەكە داخرا. يان وابزانم پىم وايە.

پايىزى ئەو سالا بە جىدى دەستم كىرد بە بىركىرنەۋە لە جىگىر بوون.
دى. بو. ئاي (خواردنەۋە لە زىر كاريگەرى كحولدا) ىش بەشيك بوو لەمە، بەلام ھەستەكە بۇ
ماۋەي چەند مانگىك لە بەرجەستەبووندا بوو. شىۋازە بى رەگورىشەكانم كەمىك
بەتەمەندا دەچوون. ھەروەھا منىش. (۳۰) يە گەۋرەكە لە ھاۋىنەدا ھاتىبوو. بەلىنم
بەخۇمدا بوو كە دە سالى يەكەمى دواي كۆلىز بە ئەزموونى زۆر دەبەسەر و سنووردار
تابم. ئەمە بەلىننىك بوو كە دابووم. بەلام ئەو دەيەيە تەقريبەن بەسەر چووبوو.

بە گەرانەۋەم بۇ مىدلاند لە تەموزى ۱۹۷۷، (جۇ ئۇنىۋېل) ى كۆنە ھاۋرېم، بانگەيشتى
كىردم بۇ مالەۋە بۇ خواردنى بەرگەر. من بە دەگمەن ژەمەكانى ناۋ مال رەت دەكەمەۋە.
بىگومان ئەم ژەمانە لەو خواردەمەنيە ئامادەكراۋ (فاست فود) انە باشترن كە خواردنى
بىنچىنەيى من بوون. جۇ و (جان) ى ھاۋسەرى دەيانويست كەسىك بىيىنم: يەكىك لە ھاۋرې
ھەرە باشەكانى جان، لۇرا وىلش. كەمىك درەنگ گەيشتەم. لە ھەۋشەي پىشتەۋە، جان و
لۇراي لى بوو كە دىسىكى ھاۋىنەي شىنى لەبەردابوو.

زۆر شۇخ و شەنگ بوو. جوتى چاوى شىنى بزوئەرى ھەبوو و زۆر بە رىك و پىكى بە
پىگەدا دەپۇشت. زۆر زىرەك و شاپستە بوو بە بزەپەكى گەرم و گور و ئاسان لەسەر
لىوانى. ئەگەر خۇشەويستىي بەگەم سەرنج بوونى ھەيىت، ئەوا ئەمە بوو.

من و لۇرا بۇمان دەرکەوت كە ئىمە لە نىك بەكتىپەوہ لە ميدلاند گەرە بووين و
ھەردووكمان چووينەتە پۇلى ھەوت لە ئامادەيى (سان جاسينتو جونىەر). تەنەت ئىمە
لە ھەمان بىنايەدا ژيا بووين لە ھوستن. ئەو لە بەرەى ئارامدا ژيانى بىرەبووہ سەر، لەو
شوينەى كە تيايدا خەلكى لە بەردەم ھەوزى ئاوەكە دادەنىشن و كىتىب دەخوينەوہ.
منىش لەو بەرەيە ژيا بووم كە تيايدا خەلكى ئاوەكو كۆتايى شەو بارى بالەى ناو ئاويان
دەكرد. سەير ئىيە كە رىچكەكانمان ھەرگىز نەدەكەوتنەوہ سەريەك.

رۆژى دواتر تەلەفۇنم بۇ لۇرا كرد و رىكەوتىن كە ئەو شەوہ جارنىكى تىرەكتر
بىيىنەوہ. پرسىارم كرد ئاخۇ ھەز دەكات يارى گۇلف بگەين. زانىم كە ئەگەر رازى بىت
ئەوا ئەو كچەيە كە خۇم دەمەويت. يارىيە كورتخايەنەكەى كەمىك ناپىك بوو، بەلام خۇش
بوو كە لەلام بوو. بۇچوونە سەرەتايىيەكانم لە بارەيەوہ لە ئىوارەى پىشوو، بەھىزبوون.
تەنيا يەك شىتى خراب ھەبوو. لۇرا دەبووايە بگەپتەوہ بۇ ئوستن، لەوى كارمەندى
كتىبخانەى قوتابخانەى بىنەرەتى (داوسن) بوو. بەزوويى بىرم كرد و دەستم كرد بە
سەردانكردنى زوو زوو لەوى. ئىمە جوتىكى گونجاو بووين. من قسەكەرم، لۇراش
گوتىگرە. من بى ئوقرەم، ئەويش ئارامە. من دەشى كەمىك ھەلچم، ئەو كردارى و مەقول
بوو. سەرەپاي ئەمانەش، ئەو واقعى و سروشتى بوو. ھىچ شتىكى ساختەى نىيە.
سەرنجراكىشىيەكەى دەستبەجى و بەردەوام بوو. لە مانگى ئابدا، سەردانى مالاوہەم كرد
لە (كىنىبەنكپورت) و پلانى ئەوہەم ھەبوو ھەفتەيەك بىمىنەوہ. شەوئىك دواتر، گەرەمەوہ
بۇ تەكساس بۇئەوہى لەگەل لۇرا بم.

چەند ھەفتەيەك پاش ئەوہى كە يەكترمان ناسى، لۇرا منى بە باوك و دايكى (ھارۇلد و
جىنا وىلش) ناساند. دايكى، ژنىكى نەرم و نىان، شىرىن و ئارام بوو. ھەمىشە
وايلیدەكردم ھەست بگەم لە مالى خۇم. باوكى ھەزى لە وەرزشەكان دەكرد و خۇشى
لەوہ دەبىنى كە گرەوئىك يان دوو گرەو لەسەر يارى تۆپى پى بكات. شوئىك كە زۆر لىتى

دەمەپەو، جۇنىس بارىپكىو (بىر ئاۋى جۇنى) بوو. خەلكى دەۋرۈبەر بە بەرازى نەخۇش
(سىك پىگ) ئاۋىان دەيدى، ئەمەش بەھۇى ئەو بەرازە تەختە دىۋەى لەسەرى
سەرەۋەى رىستۇرانتەكە ھەلۋاسىراپو.

رۇژىكىان باۋكى لۇرا ھاۋىپىكەنى لە سىك پىگ پىناساندىم لەۋانەش خۇدى جۇنى. پىم
ۋاپو براۋەم، چونكە كۇكتىلىكى ئۇدكا و شەرىپەتى پرتەقالم پىشكەشكرا و رەتم
كردەۋە. سەعات ئۆى بەيانى بوو.

پەيوەندىيە سۆزدارىيەكە بە خىرايى بەرپوۋە چوۋ. كۇتايى ھەفتەيەك، من و لۇرا
گەشتىكىمان كرد بۇ كىلگەى (ئان و تۇبىن ئارمىستۇنگ) لە باشۋورى تەكساس. ئان
باليۇزى پىشۋورى ئەمىرىكا بوو لە برىتانىا و ئەو و تۇبىن شازادە (چارلس)يان بانگھىشت
كردبوو تا يارى پۇلق (يارى تۇپى سەر ئەسپ) بىكەن. كۇتايى ھەفتەيەكى تر سەردانى
جۇن و ئانجى نيوكۇم-مان كردلە ئەكادىمى تىنسەكەى لە (نيوبرۇنفىلس) لە لادىي
جوانى (تەكساس ھىل). ئەمجارە دەستم خستە سەر پەرداخى بىرەكە و لە سوكانم
بەردا. زۇر بە سەختى كەۋتېۋومە داۋى لۇراۋە، من لە ۋەكەسانە نەۋوم بايەخ بە پىشە
بدەم، بەلام دەمزانى پەيوەندىيەكى تۆكمەمان ھەيە كاتىك پەيوەندىم لەگەل پىشە
رەش و سىپىيەكەى دروستكرد كە ناۋى دىۋى بوو بە ناۋى زانا (مىلفىل دىۋى) كرابوو.

ھەرگىز ترسم نەۋوۋە لە بىر ياردان، لە دۋادۋاكانى مانكى سىپتەمبەرىشدا بىر يارىكى
گەرەمدا. شەۋىكىان لە خانوۋە بچۈكە كرىكەى لۇرا لە (ئۇستىن)، وتم "با ھاۋسەرگىرى
بىكەين". يەكسەر وتى باشە. پەيوەندىيەكەمان رۇمانسىيەتىكى زىيان ئاسا بوو، بەلام
ئامادە بوۋىن كە پابەند بىن.

زۋو پاش مارەبىنەكە، من و لۇرا سەفەرمان كرد بۇ ھۈستىن، لەۋى جىب و كۆلۈمبا
ئاهەنگى ناۋنانى كچەكەيان (نۇۋىل) دەگىرا. لۇرام بە خىزانەكەمان ناساند. ئەۋانىش
ئەۋەندەى من سەرسام بوۋن پىي. لۇرا زانى كە دەچىتە ناۋبەمالەيەكى گەرەى
پىرەۋل و ئەمەش بۇ ئەۋ گونجاۋ بوو، ۋەكو تاكە مىندالىكى خىزانەكەى، زۇر دلى خۇش
بوو بە بىنەمالەى بوش.

دایک و باوکم خشخشی بهرنامه که یان سهیر کرد و یه که مین رۆژی شه ممان هه لبرارد
که ٥ی تۆقه مبهری ١٩٧٧ بوو. ئاهه نگینکی بچکۆلانه مان له گه ل خیزان و هاوپی نزیکه کان
له میدلاند ریک خست. بانگهینشتنامه کان له لایه ن دایکی لۆراوه نوسران. رینوین و
بهردهستی بۆک و بهردهستی زاوا و شتی واما ن نه بوو. ته نیا من و لۆرا و باوکی بووین که
لۆرای بهره و خواره وهی پلیکانه کان ده برد.

هه رچه نده ورده کاری ئه و کاته له بیر نییه، به لام پیم وایه هۆکاریک هه بووه بۆئه وهی
که من و لۆرا هه موو ئه و سالانه ی پیشتر هه رگیز یه کترمان نه ناسیبوو. خوا ریک له کاتی
گونجاودا ئه وی هینایه ناو ژیا نی منه وه، ریک ئه و کاته ی که ئاماده ی جیگیر بوون بووم و
به لامه وه ئاسایی بوو که شه ریکیک له ژیا ندها هه بی. ئه مه یان باشترین بریاری ژیا نده بوو.

ماوه یه کی کورت پاش ئه وهی که هاوسه رگیرمان کرد، من و لۆرا بریارماندا که
مندالمان بییت. پاش دوو سی سال هه ولدان، به و ئاسانییه رووینه ده دا که هیوامان
خواستبوو. گفتوگومان کرد، تیراماین، نزامان کرد و بریارماندا که مندالیک ته به نی
بکه ین. سه ره تا من ئاسوده نه بووم له باوکایه تی مندالی که سیکی تر. به لام چه نده ی
رۆرت له ته به نیکردن وردبوومه وه، ئاسوده تر بووم. هاوپی مان هه بوون که مندالیان
ته به نی کردبوو و وه کو نیعه ته تیکی بی هاوتا خوشیان ویستبوو. ئیمه ش به خته وه ر بووین
به زانین له باره ی ئارانسیکه وه به ناوی خانه ی (ئیدنا گلادنی) له فۆرت ویرس.

گلادنی که له لایه ن ئایین بلاوکه ره وه یه کی میتۆدیست (سه ر به به زاتیکی پرۆتستانی)
له سالی ١٨٨٧ دامه زرتیرا بوو، ببوو یه کیک له خانه هه ره سه ره کییه کانی ته به نیکردن
له جیهاندا. من و لۆرا له ریکه ی ته له فۆنه وه به به رپۆه به ری له میژینه (روبی لی پیسته ر)
ناسیتیراین. ئه و بانگی کردین بۆئه وهی به ناو نه خوشخانه که دا پیاسه یه ک بکه ین که له وی
چاومان به هه ندی ژنی سکپر که وت که له کاتی مندالبوون نزیک که وتبوونه وه. من
سه رسام بووم به بریاری خۆنه ویستانه ی هینانه دنیا مندال و به خشی نی به ژن و میردی
وه کو ئیمه.

قۇرمى ئەقدىمىگىزىن چەند مانگىكى خايدى. يەكەم جار چاوپىنكە وتىنى سەرەتايى ھەبوو
كە لە خۇگىرى چەند پىرسىيارىكى دودودىرىژ بوو. خۇشەختانە ئىمە دەرجووين. لە قۇتاغى
دواتىدا، گىلادىنى پىلانى ئىوھى دانا كە ئوتتەرىك بىتيرىت بۇ سەردانى مالەوھ. مىن ولۇرا
بەوپەرى وردىيەوھ خۇمان ئامادە دەكرد. پاشان لە سەرەتاكانى سالى ۱۹۸۱دا، بەو
ھەوالە سەرى سورماندىم كە ھەست دەكات سىكى پىرە.

چەند ھەفتە يەك دواتى، بەرنامەى ئىوھمان دانا كە سەردانى شارەزايەكى شەپۇلە
دەنگىيەكان (سۆتۇگرام) بىكەين لە ھوستى، ژىنىكى ھىندى-ئەمىرىكى دىگىر بەناوى
(سرىنى مالىنى)، ھەستم بە نىگەرانى كرد كاتىك بىنىم ئىو ئامىرە بە جەستەى لۇرادا
دەھىنىت. سەيرىكى شاشەى قىدىيەكەى كرد و وتى "ئەمە سەرىتەى و ئەمەش
جەستەىتەى. كچە!" ژنەكە تۆزىك جولۇ بۇئەوھى باشىر بىروانىت. لەناكاو ھاوارى كرد،
"دوو مىندال دەبىنىم، دوو مىندالى جوان! ئەمەشيان كچە. ئىوھ دەبنە دايكى و باوكى
دووانە يەك". چاوەكانم پىرېوون لە فرمىسك. ئەمە نىعمەتتىكى دووانەىى بوو. ئىتەر وىنەى
شەپۇلە دەنگىيەكانم بە يەكەم وىنەى خىزانىى خۇمان دانا.

كاتىك پەيوەندىمان كىردەوھ بە بەرپۇەبەرى گىلادىنى بۇئەوھى ھەوالەكە بىزانى،
بەشىوھەكى نامۇ ھەستمان بە گوناھ كرد، وەك بلىنى پىمان رابواردەوھ. بە زمانىكى
شېرىن بە لۇراى وت "گىانەكەم، ھەندى جار ئەم شتانه روودەدەن. گىلادىنى دەتوانى
يارمەتى ژەن و مىرد بدات كە بە شىوھەك لە شىوھەكان مىندالى ھەبىت". روى زۇر لەوھ
راستىر بوو كە خۇى ئەبىزانى. لە قۇرمى بىنچىنەىى پىرسىيارەكاندا بۇ ئەقدىمىگىزىن، لۇرا
خەتى لەو چوارگۆشەىە دابوو كە تەنىشتىيەوھ نووسىرابوو خەز دەكەم دووانە يەك تەبەنى
بىكەم.

دىكتۇرەكان ھۆشدارىيان پىدابووين كە دەشىت دووانە، سىكىپىيەكى پىرمەترسى بىت.
لۇرا رەتىكردەوھ لەسەر قسەى بى بىنەما دايەنگەكە بىرازىنىتەوھ. پاش حەوت مانگ لە
سىكىپى، لۇرا تووشى (پىرىكلامپسىا) بوو، حالەتتىكى توند كە دەشيا زىيان بە گورچىلەكان
بىگەىنەت و تەندىروستى كچەكان بخاتە مەترسىيەوھ. رۇژى دواى وەرگرتنى ئەم ھەوالە،
لۇرا داخلى تەخۇشخانەى (بايلۇر) كىرا لە دالاس كە لەوى مامى نەشتەرگەر بوو.

دكتورەكان بە لۇرايان وت دەيى لە جيگەدا پشوو بدات. دەمزانى كە لۇرا لە ژىر باشتىن
چاودىرىدايە، بەلام نىگەران بووم. لە بارچوونەكەي دايكم لە ياد بوو. دايك و باوكم باش
مردنى رۆين لە بىر بوو. دەمزانى چەندە بە نازارە كە مندالېك لە دەست بەدەيت. لاي لۇرا
دانم بە شەژانە كەمدانا. قەت كاردانەو كەيم لە بىر ناچى. بە چاودە شىنەكانى سەبرى
كردم و وتى، جۆرج، من ئەو كچانە دەهينمە دىناو. بە تەندروستىشەو لە دايك دەين.
بە توانايى ژنەكەم كارى تىكردم. ئەم ژنە هين و خاكىيە، رۆحىكى تۆكمە بوو.

دوو ھەفتە دواىر، لە ئۆفيسەكەم بووم لە ميدلاند - لە نيوان ئەوى و دالاسدا دەھاتم و
دەچووم - كاتېك پەيوەندىيەكى تەلەفونىم لە دكتور جەيمس بۆيد پىنگەيشت. ئەو
بە رېرس بوو لە چاودىرىكردنى لۇرا، زۆرىش لە قسەي لایەلا وەستا نەبوو. وتى "جۆرج،
بە يانى دوو منالەكەت دىنە دىناو. من سەعات شەشى بە يانى دەيانھينمە دەر".
پرسىارم لە بارەي تەندروستىي لۇرا كرد. وتى باش دەيىت. "ئەي كچەكان؟" لە وەلامدا
وتى "پىنج ھەفتە پيش كاتى خويان لە دايك دەين. باش دەين. بەلام ئىستا كاتى ئەو
ھاتوو بەجولئين". تەلەفونم بۆ لۇرا كرد بۆ ئەو ھەي پىي بلىم كە چەندە دلخۆشم. پاشان
تەلەفونم بۆ دايك و باوكى كرد لە ميدلاند، بۆ دايك و باوكم بە واشنتن، كۆمەلنىك ھاوړى -
و ھەلبەت بۆ ھىلى ئاسمانىش.

من لە ماوھى ژيانمدا بە ھەندى رووداوى دلخۆشكەردا تىپەريووم - دەستبەكارىوون
و ھەكو سەرۆك، قسەكردن لە بەردەم كۆمەلانى گەورەي خەلكدان ھەلدانى بەكەم تۆپ لە
ستادىيۆمى يانكييەكاندا - بەلام ھىچى ھەكو ئەو چركەساتە نەبوو كە ئەو كچانە ھاتنە
دىناو. لۇرا لە ناو جيگەدا بوو و بى ھۆش بوو. دەستم بە سەريدا ھىنا. ماوھىيەك پيش
ئەو، دكتور جەستەيەكى بچكۆلەي سوورى دەستدايە، ساواكە قىزاندى و دكتور جەختى
لە تەندروستىيەكەي كردەو. پەرستارىك پاكى كردەو و بە منىدا. (بارىارا) ى بچوك.
پاشان (جىنا) شى دەستدايە. ويستمەن كچەكانمان ناوى دوو ژنى دانسقە ھەلبىگرن، بۆيە
بە ناوى دايكى بەكتريمان كردن.

بۆ ماوھىيەكى دووردىر بىرم لەو كچانە كردبوو ھەو بە جۆرىك كە بە ئەستەم باوھىرم
وابوو كە لە ناو دەستەكانمدا. ئەو رۆژىك بەر لە جەژنى سوپاسگوزارى ۱۹۸۱ بوو.

ھەر ھەستىشۇم ۋا بوۋ، سوپاسىگوزار بوۋم. سوپاسى خوام كورد لە بەرانىبەر ژيانىپىندانىيان، سوپاسى تېمە پىزىشكىپەكەم كورد لە بەرانىبەر چاۋدىرىي ئايابىياندا و سوپاسى لۇرام كورد لە بەرانىبەر سوۋرىبوۋنى لەسەر ھەلگىرتىي كچەكانمان لە سىكىدا يىمە ماۋەيەكى دىرتۇبەر لەۋەي يە تەندروسىي لەدايك پىن. ھەلگىرتىي باربارا و جىنا بۇ يەكەمىن چار، چىركەساتى رۇشنىپەكى پىي ۋىنە بوۋ. نىعمەت و بەرپىرسىيارىتپەكەم پىي بەخشىرابوۋ. سۈيىندىم خوارد كە ئەۋەندەي بىكرىت باشتىرىن باۋىكم بىم.

ئەۋ مانگانەي سەرەتا، زەنگى ئاگادار كەرەۋە بوۋن. كچەكان لە ناۋەپاستى شەۋدا دەستىيان دەكرد بە گىريان. ھەلمدەگىرتىن، ھەرىيەكان لە دەستىكەمدا، و بە دەۋرى ناۋ مالىدا دەھاتم و دەچوۋم. دەمۈيىست لاي لايەيان بۇ بىكەم، بەلام ئەمدەزانى. لەبرى ئەمە، زۇرجار گۇرانى شەپرى (يەل)م بۇ دەۋتىن "بولدۇگ بولدۇگ، باۋ ۋاۋ ۋاۋ". ئەمە ئارامى دەكردتەۋە. لەۋانەشە ھەر لەبەر ئەۋە بوۋىت كە ئەيانوۋىستىت چىتر گۇنيان لى بىم گۇرانى بلىم. ھۆكارەكە ھەرجىيەك بوۋىت، كارىگەرى ھەبوۋ. دەمخستە ناۋ بىشكەكانى خۇيان و ۋەكو باۋكىكى شاد دەچوۋمەۋە لاي لۇرا.

لەكاتىنكدا كە من و لۇرا بە خىزانى نويمانەۋە لەگەل ژياندا دەگونجايىن، بىزىنىكى ئوۋىم بەپىۋە دەبرد. لە سالى ۱۹۷۹دا، كۇمپانىيەكى گەپان بەدۋاي وزەي بچوكم لە مېدلاند دامەزراند. پارەم كۆكردەۋە، زۆربەشى لە (ئىست كۆست)، بۇنەۋەي دارايى بۇ چالەكانى گاز و نەۋت بە مەترسىيەكى كەم و داھاتىنكى كەمەۋە داپىن بىكەم. ھەندى دۆزىشەۋەي تا رادەيەك باشم ئەنجامدا، لەۋانەش ھەندىكىان كە ھىشتا لە بەرەمەپىنان نەكەۋتوۋن. ھەروەھا لە پىشكى عادىلانەي خۇم چالە وشكەكانم ھەلكەند. بەپىۋەبرىنى بىزىسى بچوك زۆرى فىر كىردىم، بەتايىبەت ئەمەي كە دەشىت ھەلومەرجى بازار بە خىرايى بگورپىت، بۇيە دەپى خۇت بۇ چاۋەپروانەكراۋ نامادە بىكەيت.

لەكاتىنكدا كە نرخەكانى نەۋت لە ۱۹۸۲دا نىزم بوۋنەۋە، پىپارمىدا كە ئۆپەراسىيۋنەكانم لەگەل دوو كارۋەكەپخەرى خەلكى (سىنسىناتى) بە ناۋى (بىل دىۋىت) و (مىرسەر

رىتۇلدىن) مەن لە تەككەس تەنبا چاۋ و گۈي دەپوۋ لە سەر زەۋى و ئەۋاتىش لە خۇرەلەر
دارايان مۇ دەگۈدەۋە - بۇنەسەكە بۇ چەند سالىك باش بوو و ئىمە بوۋىنە ھارپىنى نۇر
بەلام لە سەرەتاكانى ۱۹۸۶دا، نۇرخى نەۋت لە بىست و شەش دۇلارەۋە دابەزى بۇرە
مۇلار بۇ ھەر بەرمىلىك. نۇرۇك لەۋانەي كە دەمناسىن پارەيەكى نۇرمان قەرز كرىپوۋر
نۇستا لە مەترىبەكى دارايى سەختەبوۋىن. خۇشەختانە ئىمە قەرزەكانمان بە نۇمى
ھىشتەبوۋە و توانىمان بۇنەسەكەمان لە بۇنەسەكى گەۋرەترى گىشتىدا بەناۋى (ھارگىز
ئىتېرىجى) دا لىكەدەين. ناۋە راستى ھەشتاكان، سالاڭىكى تارىك بوۋىن لە مېدلاند.
نۇخىكى شەۋرەن ھەبوو و نۇر كەس بەدۋاى نامانچىدا دەگەرەن. ئايىن ھەموو كاتىك
بەشەك بوۋە لە زىانم، بەلام بە راستى باۋەردارىك تەبوۋم، مەن لە (دۋايت ھۇل چاپېل) ى
مەسىجى بى لايەن لە يەل تەعمىد كرام. كاتىك مەندال بوۋم، دايك و باۋكم بۇرەيەنم بۇ
(يەكەم كەنەسەي مەشايەخى پىرۇتستان) لە مېدلاند، (سەينت مارتىنس ئىتېرىسكوپال)
لە ھوستى، و (سەينت ئانس ئىتېرىسكوپال) لە كىنەيەنكپۇرت.

لەبەرئەۋە چوۋمە كەنەسە لە ئاندۇقەر كە ناچارى بوو. لە يەل قەت نەچوۋم. نۇر
كاتەي كە سەردانى دايك و باۋكم كىر چوۋم، بەلام نۇركى سەرەكىم نەۋە بوو كە دايكم
نارەھەت نەكەم. مەن و لۇرا لە يەكەم مېتۇدىستى يەكگرتوۋ) لە مېدلاند ھاۋسەرگىرىمان
كرد. ئىمە پاش ھاتنەدنىي دۋو كچەكانمان دەستمان كرد بە ھاموشۇي ئاسايى بۇ
نەۋى، چۈنكە ھەستمان بە بەرپىرسىيارىنى كرد لەۋەي كە بە ئىمان پەرۋەردەيان بگەين.
خەزم لە بەسەرىردىنى كات بوو لەگەل ھارپىيان لە ناۋخەلكەكەدا. خۇشەم بىنى لە
دەرقەتى تىنرەمان. جارىكىيان، گۈيىستى وتارىك بوۋم كە ئىلھامى پىبەخشىم. كىنەيى
پىرۇزم ناۋبەناۋ دەخوتىندەۋە و ۋەكو كۆرسىكى خۇباشكردن بىنىم. دەمزانى كە دەتۋانم
خۇباشكردن بەكارىيەنم. بەلام بۇ بەشى ھەرە نۇرى، ئايىن زىاتر نەرىتىك بوو نەك
نەزموۋىنىكى رۇخى. گۈيەم دەگرت، بەلام نەمەبىست.

لە ھارپىنى ۱۹۸۵دا، گەشتى سالاڭەمان بۇ (مەين) ئەنجامدا. دايك و باۋكم وتارىتۇرى
ئىنجىلى گەۋرە (بىلى گراخام)يان بانگەيتىشت كرىپوۋ. باۋكم داۋاى لىكرىپوۋ كە پاش نانى
ئىۋارە ۋەلامى ھەندى پىرسىيارى خىزانەكە بىداتەۋە. ئەمەيان ھەر لە باۋكم دەۋەشايەۋە،

هەمیشە ئامادەى ھاوبەشىکردن بوو. ئەو پیاوئىكى بەخشىندە بوو، بەتال لە ھەموو رۆج گەرەببەك. ئىمە لەوئى دانىشتىن، نىزىكەى سى كەس دەبووین - لۆرا، داپىرەم، براكانم و خوشكم، خزمە نىزىك و دوورەكان - لە ژوورئىكى گەرە لە كۆتايى خانووەكەدا لە ناوچەى (بەمالەى بوش).

پرسىياري بەكەم لەلايەن باوكمەووە بوو. ئەو وتى "بىلى، ھەندى خەلك دەلەين دەبى ئەزموونى دووبارە لەدايكبوونەووت ھەيئەت بۆئەوھى بچىتە بەھەشت. ئەو دايكم (داپىرەى من) كە بەدىنترىن و بەبەزەيىترىن كەسىكە كە تا ئىستا ناسىيىتم، كەچى ئەزموونى دووبارە لەدايكبوونەوھى نىيە. ئايا دەچىتە بەھەشت؟" واو، پرسىياريكى تەواو قول لەلايەن پىاوە بەتەمەنەكەووە. ھەموومان روانىمانە بىلى. بە دەنگە ھىمن و بەھىزەكەيەووە وەلامى دايەووە، "جۆرج، ھەندىكمان پىويستمان بە ئەزموونى دووبارە لەدايكبوونەوھى بۆئەوھى لەخودا تىبگەين و ھەندىكمان وەكو مەسىحى لەدايك بووین. وا دەردەكەوئەت وەك بلى دايكت رىك وەكو مەسىحىيەك لەدايك بووئەت."

من كارتىكراوم بووم بە قسەكەى بىلى. ئامادەيىيەكى بەھىزى ھەبوو، پەر لە بەزەيى و شكۆ و بە ئەقلىكى زىرەكانەووە. رۆژى دواتر، داواى لىكردم بە دەورى مولكەكەماندا پىاسەيەك بكەين. پرسىياري لە ژيانى من كرد لە تەكساس. من لەبارەى كچانەووە قسەم كرد و ئالوگۆرى بىروپام كرد لەمەر ئەوھى كە خوئىندەوھى كتيبى پىرۆز دەتوانى بمكاتە كەسىكى باشتر. بە شىوازە نەرم و بەسۆزەكەيەووە، بىلى دەستىكرد بە قولكردنەوھى تىگەيشتنى رووكەشم لە ئيمان. ئەو وتى ئاسايە كە كتيبى پىرۆز وەكو رىئوئىتىكى خۆباشكردن بەكاربەيئەت. ژيانى عيسا نمونەيەكى بەھىزمان بۆ خودى خۆمان دابىن دەكات. بەلام خۆباشكردن بە راستى ئامانجىكى كتيبى پىرۆز نىيە. چەقى مەسىحىيەت برىتى نىيە لەخود. برىتييە لەعيسا.

بىلى روونى كردهووە كە ئىمە ھەموومان گوناھبارىن و ناتوانىن لە رىگەى كردارە چاكەكانەووە خوشەويستى ئەو بەدەستبەيئەن. ئەو روونى كرىوتەووە كە رىگەى نەجات بە شكۆى خوادا تىدەپەرىت. رىگەى دۆزىنەوھى ئەو شكۆيەش برىتييە لە لە باوەشگرتنى

عیسا وهکو مه زنیکی ده رکه وتوو- کوپی خودا نه وهنده به هیژ و خوشه ویسته که توانای
رکیفکردنی مهرگ و شکستپهینانی گوناھی به خشیه کوپه کهی".

نه مانه چه مکی قول بوون و نه و رژه به ته وای ده رکم نه کردن. به لام بیلی توویکی
چاندبوو. روونکردنه وه قوله کهی خاکه کهی کهم توند و رووه کهکانی کهم نه ستور
کردبوو.

ماوه یه کی کورت دوی گه پانه وه مان بۆ ته کساس، پاکه تیگ له لایه ن بیلی-یه وه
گه یشت. نه مه یان کوپییه کی (کتیبی پیروزی زیندوو) بوو. بهم شیوه به
پیشکه شکردنه کهی نووسیوو: "بۆ جورج ده بلیو بوشی هاوریم، خوا هه میشه بتپاریزی
بکات له گه ل لورا دا". نه و دیتیکی له فیلیپیانس ۱:۶ نووسیوو "وه من دلنیام که
خودا، که کاری باشی له ناو تودا ده ستپیکرد، به رده وام ده بی له کاره کهی تا نه و کاتهی
دوچار ته و او ده بیته نه و رژهی که عیسی مه سیح ده گه پیتته وه".

له سه ره تای پاییزدا، لای دۆن ئیقانس باسی گفتوگویه کهم کرد له گه ل بیلیدا. پینی وتم
که نه و و هاوریه کی تر میدلاند به ناوی (دۆن جونس) هاموشوی کومه لیککی توئیژینه وهی
کتیبی پیروز ده کهن. نه و کومه له یه له شه وانی چوارشه ممه دا له (یه کهم که نیسه ی
مه شایه خی پروتستانت) یه کتریان ده بینی. منیش بریارمدا تاقی بکه مه وه.

هه ره هه فته یه ک، به شیکمان له (عهد جدید) ده خوینده وه. سه ره تا که میگ به گومان
بووم. کاتیککی سه ختم به سه ر ده برد له فریوخواردن بۆ نوکته ی ژیرانه. شه ویکیان
سه رۆکی گروپه که پرسپاری کرد: "په یامبه ر چییه ؟"، وه لام دایه وه و وتم، "نه وه یه که
کاتیک داها ت له خه رجییه کان تیده په ریته. تا ئیستا کهس لی نه بیینیوونه وه له سه رده می
نه لیا س-ه وه".

به زووی ده ستم کرد به به جددی وه رگرتنی کوپوونه وه کان. له کاتیکدا که کتیبی
پیروزم ده خوینده وه، زۆر کارتیکراو بووم به چیرۆکهکانی به زه یی عیسا له به رانبه ر
نازارچه شتووانی غه ربیه دا، چاککردنه وهی کویر و ئیفلج و نه و په ری خوشه ویستی
قوربانیه ی کاتیک له خاچدرا. بۆ کریسمه سی نه و ساله، دۆن ئیقانس، (رۆژانه یه کی

گتیی پیرونی پندام که به سهر ۳۶۵ خویندنه و هدا دابه شکرابوو. هه موو به یانییه ک
 ده مپویند و و نزام ده کرد که روونتر لئی تیگه م. پی به پیتی کات ئیمانم که شه ی کرد.
 به که م جار به گومانه کانم شله زابووم. بیروکه ی خودایه کی زیندوو، بازدانیکی گه وره
 بوو، به تاییه ت بۆ که سیک که نه قلنکی لوزیکی وه کو منی هه بوو. خۆته سلیم کردنت به
 خالقیک ته خه دییه که له به رانبهر رۆح گه وره ییه که تدا. به لام دوایی گه یشتمه نه و
 نه نجامه ی که مملانییه کان و گومانه کان لایه نیکی سروشتین له ئیمان. نه گه ر گومانه
 نه کردایه، له وانه یه به و سه ختییه بیرت له وه نه کردایه ته وه که باوه رت پییه تی.

سه ره نجام، ئیمان گه شتیکه - به ره و تیگه یشتنکی مه زنتر. مومکین نییه بوونی خودا
 بسه لمینیت، به لام نابی نه مه پیتوانه بیت بۆ باوه ر. دوا جار به هه مان شیوه ش نه سته مه
 نه بوونی بسه لمینیت. له کۆتاییدا، چ نه وه ی باوه ر بیتیت یان نا، پیگه ت له سه ر ئیمان
 بونیاد تراوه. نه م په یبردنه، من نازاد کرد بۆ ناسینه وه ی نیشانه کانی ئاماده یی خودا.
 جوانی سروشت، سه رسورپهینه ریستی کچه کانم، خۆشه ویستی پایه ندکه ری لۆرا و دایک و
 باوکم و نه و نازادیه ی له گه ل لیبوورده ییدا دیت، بیی - هه موو نه و شتانه ی که وتارییژ
 تیمۆسی کیلهر پیی ده وتن "نیشانه کانی خودا". به شیوه یه کی ئاسوده تر له
 گه شته که مدا به ره و پیش چووم. نزا نه و خۆراکده ره بوو که من پایه دار کرد. له کاتییدا که
 تیگه یشتنم له عیسا قوول کرده وه، له ئامانجی بنچینه یی بوون به که سیک ی باشتر،
 نزیکتر بوومه وه - نه ک له به رنه وه ی که له ده فته رچه به هه شتییه که مدا خالی پۆزه تیف کۆ
 بکه مه وه، به لکو له به رنه وه ی که کارتیکراو بووم به خۆشه ویستی خودا.

ده رکم به شتیکی تر کرد. کاتییک بیلی له وشه وه دا له (مهین) دهستی کرد به
 وه لامدانه وه ی پرسپاره کان، له سییه مین په رداخی شه رابه که مدا بووم، پاش دوو سی
 بیره ی پیش نان خواردن. په یامی بیلی به سه ر کحو له که دا زال بوو. به لام حاله ته که
 هه میشه وه ها نه بوو. ماوه یه کی دریژ بوو که مه شروبخۆریکی کۆمه لایه تی بووم. حه زم
 ده کرد له گه ل هاوړتیان، له گه ل ژمه کان، له بۆنه وه رزشییه کاند و له ئاهه نگه کاند

بۆمەۋە. بە گەپشتمە بە تەمەنى ئاۋە راستى سىيەكان، بە شىۋەيەكى رۇتسېنى
دەمخواردەۋە، كە چارچارە رشانەۋە تېكچوون بە كحولى لەگەلدا بوو.

لە خۇرەلەتلى تەكساس وتەيەكمان ھەيە: "شەۋى رابردوۋ وائىزانى دە سالانىك،
كەچى لە راستىدا كەرىك بوو". ئەمە زىاد لە چارىك بەسەر مەندا پىيادە بوو. ھەرم لە گالت
و گەپە، بەلام كحول شىۋازىكى گۆپىنى تۈنچ و پىلارى ھەيە بۇ لىدان و ئىھانە. ئەۋەي كە
بە ھۆي كحولەۋە گالتە ئامىز دىبارە دەشيت دۋابى گەمزانە دەرگەۋىت. شەۋىكى ھاۋىن لە
(مەين) نانى ئىۋارەمان دەخوارد پاش رۇژىكى گەۋرەي ماسىگرتن و گولف. تا رادەي
تىنۋىيەتى ماندوۋ بېووم كە دواتر بە كۆكتىلى ويسكى و سىقن تىنۋاۋايە تىيەكەم شىكاند.
لە كاتىكدا كە نانمان دەخوارد، رووم كرده ھاۋرىيەكى جوانى دايك و باۋىكم و پىرسىيارىكى
كحولۋىم كرد: "باشە، سىكس پاش تەمەنى پەنجاسالى چۆنە؟"

ھەموۋان لەسەر مېزەكە بە يىدەنگى چاۋيان بىرە خواردنە كانيان - جگە لە دايك و
باۋىكم و لۇرا كە بە باۋەرنە كىردنەۋە سەرنجيان بىرېۋوۋە مەن. ژنە جوانەكە پىكە تىيىكى بىم
شەۋەزىنى لى بە دىيار كەۋت و گىفنوگۆيەكە بەردەۋام بوو. كاتىك رۇژى دواتر لە خەۋ
ھەلسام، بىرم ھاتەۋە كە چىم وتوۋە. دەسبەتە جى ھەستەم بە پەشىمانى دۋاي سەرخۇشى
كرد. دۋاي ئەۋەي تەلەفۇنم بۇ ئەۋرۇنە كرد بۇ دۋاي لىيۋوردن، دەستەم كرد بە
پىرسىيار كىردن لە خۇم ئاخۇ ئەمە بە راستى ئەۋ شىۋازەيە كە ئەۋبىست زىانم بەرپۇۋە
بىمە. سالانىك دواتر، كاتىك تەمەنم گەپشە پەنجا، ژنە خۇش مەشرەپەكە تىيىنىيەكى
بۇ كۆشكى حاكىمى تەكساس ئاردېۋو: "ئى جۇرج، چۆنە؟"

لۇراش دەرگەۋىتى رىسايەكى دەپىنى. ئەۋەي كە بەلای مەن و ھاۋرىيانەۋە گالتە ئامىز
يان زىرەكانە دىيار بوو، بەلای ئەۋەۋە دۋوبارە و مەندالانە بوو. بەلایەۋە زىمەت تەبوۋەكە
پىم بلى بىرى لە چى كىردۋەتەۋە، بەلام ئەيدەتۋانى لەبىرى مەن ۋاز بېيىت. دەۋۋايە
خۇم ۋاز بېيىم. لە تەمەنى چل سالىدا، دۋاجار تۋاناي ئەۋەم پەيدا كرد ئەۋە بىكەم -
تۋانايەك كە لەۋ رۇزانەي سەرەتاي خۇشەۋىستىيەۋە ھەستەم پىكردېۋو، لەۋ ئىمانەش كە
بۇ ماۋەي سالانىكى رۇر بە تەۋاي ئەمەدۇرېۋوۋە، دەھات.

لەوشەووە لە (بۆنەوور) لە ساڵی ۱۹۸۶، بەك دلوپە كحولم نەخواردەووە. مەخاڵ بوو
بزانم كە زيانم بەرەو كوێ ئاراستە دەبوو ئەگەر بېيارى وازەيتان لە كحولم نەدايە. بەلام
من دانيام كە ئەم بېرۆكانەم وەكو حاكمى پيشووى تەكساس و سەرووكى ئەمريكا تۆمار
نەدەكرد.

پرسبارم لېكراوە ئاخۇ خۆم بە كەسنىكى كحولى لەقەلەم دەدەم. ناتوانم بە دانيابەووە
بليتم. دەزانم من كەسايەتییەكى خووگرتووم هەيە. زۆرم دەخواردەووە، ئەمەش كيشەى
دروست دەكرد. توانام بۆ وازەيتانى لەناكاو و تاهەتايە، وامليدەكات باوەرپهينم بەوێ
كە مەتادبوونىكى كيميایيم نەبوو. هەندى لە مەشروپخۆران ئەوەندەى من خۆشەخت
نەبوون. سەرسامى ئەوانەم كە شىوازى خۆيان بەكاردەهينن بۆ وازەيتان، وەكو پرۆسەى
(دوانزە هەنگاوى).

بەبێ نيمان ئەمدەتووانى واز لە خواردنەووە بليتم. بەهەمان شێوە پيتم وانبيە نيمانم
ئەوەندەى ئيستا بەهيز بووايە ئەگەر وازم لە خواردنەووە نەهينايە. بېروام وايە كە خوا
يارمەتيدام چاوەكانم بكەمەووە كە بەهۆى كحولەووە داخرايوون. لەبەر ئەو هۆيە، هەميشە
هەستم بە پەيوەنديەكى تايبەت كردووە بە وشەكانى "شكۆى سەرسوپهين" مەووە كە
سرودى پەسەندى منە: "جارى لە جاران گومرايووم، بەلام ئيستا دۆزراومەتەووە/كوێر
بووم، بەلام ئيستا دەبينم".

خۆكاندیدكردن

سەرلە بەیانى ۱۲ ى حوزەيرانى ۱۹۹۹ جوان بوو لە تەكساس. تىمى بەيسبۆلى (رەينجەرس) شوپيان لە پلەى يەكەمى (كۆمەلەى خۆرئاواى ئەمريكا) دا بوو. مۇئەشپرى پيشە سازى (داوچۇن) لە ۱۰،۴۹۰ دا دەستابوو. باوكم ھەنوگە يادى لە داىكبوونى ھەفتاوپىنج سالى كرىبوو ھە لە رىگەى بە پەرەشوت خۆھەلدانە خوارەو لە فرۆكەيەك-بە سەرکەوتووى. منىش خەرىك بوو بازىكى خۆم بەم.

چەند مانگىك لە پشكنىنى بېوا و ئەنگىزەكانم و چەندەھا سەعات لە ھەلسەنگاندنى باشىيەكان و خراپىيەكان، بەرەو (ئاپووا) كەوتبوومە پى، شوپىنى يەكەم كۆنگرەى حزبى لە ھەلبژاردنە سەرۆكايەتییەكەى سالى ۲۰۰۰ داز من لە شلەژانى بېياردان ئازاد بېووم و تامەزۆرى ئەنجامدانى گەشتەكە بووم. من و لۆرا ماچى مائاوايىمان لە كچەكان كرى، بەرەو فرۆكەخانە كەوتىنە پى و سواری فرۆكەيەكى ھىلى ئاسمانى (TWA) بووین روو ھەو (سیدار راپیدن).

فرۆكەكە پىر بوو، زۆربەشيان رۆژنامەنووس بوون. ئەوان كاتەكانى تەلەفون و پەرەى ھەوالى مشتومر، پرسىار و ھەلام و شىكردنە ھەيان پىر كرىبوو ھە لە بارەى ئەو ھى ئاخو من دەچمە پىشېركیۆ ھە. ئىستا ئىتر ھەلامەكەيان دەست دەكەوت. بېيارمدا كەمىك گالتەيان لە گەل بكەم. من ناوى فرۆكەكەمان نابوو (چاوەروانىيە گەورەكان). ماو ھەيەكى كەم دوای بەرزبوونە ھەمان لە زەوى، مايكرو فونەكەم دەستدايە و رامگەياندا، "ئەمە كاندیدەكەتانه. تكايە چاوەروانىيەكانتان بە ئارامى بكەنە ناو تەنەكە خۆلەكەى سەر سەرتان، چونكە لەوانەيە لە گەشتەكەماندا بسورپىن و بەر بېنەو ھە و كەسىك ئازار بەدەن، بەتايبەت من."

زۆرچار من گالتە و گەپم بۇ كە مكردنه وهى دلتهنگى به كاردەهينا، به لام دەمزانى كه مه ترسييه كى جدديه. زياتر له هەر كانديدىكى تر له ميژوودا، تيگەيشتم له وهى كه پيشبركى بۇ سهروكايه تى چى به دواى خویدا دههينيت. باوكم بينيبوو كه بهرگه ي چەند مانگىكى تاقەتپروكىنى گرت له هەلمه تى كۆكردنه وهى پشتگيريدا، له ژيەر پشكنينى بهرده وامي چاپه مه نييه كى گوماناويدا. بينيبووم كه چون تۆماره كه ي ده شيوتيريت، هيرش ده كریتە سەر كه سايه تيبه كه ي، گالتە به رواله تى ده كریت. شايه تى ئەوه بووم كه هاوپتيان ليى هەلده گه رينه وه و ياريدە ده رانى ده سته بردارى ده بن. دەمزانى چەنده سهخته بيبه يته وه. ده شمزانى چەنده ئازاربه خشه بدوريت.

به شى زۆرى نيگه رانيم له باربارا و جيتاي كچه خەفده ساله كانمان بوو. دهركم به وه كردبوو ئەمه ي كه مندالى سياسسيه ك بيت قورستره له وهى كه خوت سياسى بيت. له و ئازار و ناكاميه تيگەيشتم كه له بيستنى ئەوه وه ديت باوكت ناوى قيزه ونى بدریتە پال. دەمزانى چ ههستىكى نيگه رانكه ره ههركاتي ك كه ته له فزيون هەلده كه يت. ده شمزانى چۆنه كه به و بيركردنه وه يه وه بژيت كه هەر له ده مده رچوونىكى به ريئانه ده شيت سهروكى ئەمريكا شه رمه زار بكات.

ئيسنا ئيتر وه لامه كه يان ده ست ده كه وت. بريارمدا كه مي ك گالتە يان له گەل بكەم. من ناوى فروكه كه مان نابوو (چاوه پروانييه گه وره كان). ماوه يه كى كه م دواى به رزبوونه وه مان له زه وى، مايكرو فۆنه كه م ده ستدايه و رامگه ياند، "ئەمه كانديدە كه تانه. تكايه چاوه پروانييه كانقان به ئارامى بكه نه ناو ته نه كه خو له كه ي سەر سه رتان، چونكه له وانه يه له گه شته كه ماندا بسورين و بهر بينه وه و كه سي ك ئازار بدەن، به تايبه ت من".

زۆرچار من گالتە و گەپم بۇ كە مكردنه وهى دلتهنگى به كاردەهينا، به لام دەمزانى كه مه ترسييه كى جدديه. زياتر له هەر كانديدىكى تر له ميژوودا، تيگەيشتم له وهى كه پيشبركى بۇ سهروكايه تى چى به دواى خویدا دههينيت. باوكم بينيبوو كه بهرگه ي چەند مانگىكى تاقەتپروكىنى گرت له هەلمه تى كۆكردنه وهى پشتگيريدا، له ژيەر پشكنينى بهرده وامي راگه ياندنى گوماناويدا. بينيبووم كه چون تۆماره كه ي ده شيوتيريت، هيرش ده كریتە سەر كه سايه تيبه كه ي، گالتە به رواله تى ده كریت. شايه تى ئەوه بووم كه

ھاۋىيان لىنى ھەلەگە پىتەۋە و يارىدە دەرانى دەستبەردارى دەپن. دەمزانى چەندە
سەختە بىپەيتەۋە. دەشمزانى چەندە ئازار بەخشە بدۇر پىت.

بەشى تۇرى نىگەرانىم لە باربارا و جىئاي كچە ھەلەدە سالەكانمان بوو. دەركم بەۋە
كردبوو ئەمەي كە مەدالى سىياسىيەك بىت قورسترە لەۋەي كە خۇت سىياسى بىت. لەر
ئازار و ناكامىيە تىگەيشتم كە لە بىستنى ئەۋەۋە دىت باوكت ناۋى قىزەۋنى بدرىتە پال.
دەمزانى چ ھەستىكى نىگەرانكەرە ھەركاتىك كە ئەلەفرىۋن ھەلەدەكەيت. دەشمزانى
چۈنە كە بەۋ بىر كوردنەۋەيەۋە بىت كە ھەر لە دەمدە رچوونىكى بەرىئانە دەشنىت
سەرۋكى ئەمريكا شەرمەزار بكات. لە چەكانى تەمەندا بە ھەموو ئەمانەدا تىپەپىيوم.
ئەگەر بىمە سەرۋك، ئەۋا ئەۋكاتەي لە ئۇفيس دەپم، كچەكانم لە كۆلىژ دەپن. دەمتوانى
وئىئاي ئەۋە بكام كە چەندە سەختەر دەپىت بۇيان.

لە رىگەي ھەندى پرسىياري گەرەۋە دەمزانى. ئايا ئامادەيى ئەۋەم تىابوو كە
تاھەتايە چاۋپۇشى لە بىزىيەكەم بكام؟ ئايا ئەۋە راست بوو كە خىزانەكەم بىخەمەبەر
پىشكىنى ھەلمەتى نىشتەمانى؟ ئايا دەمتوانى دەست و پەنجە لەگەل شەرمەزارى
شكىستدا نەرم بكات لەكاتىكدا كە تەۋاۋى ولات تەماشا دەكات؟ ئايا بە راستى منى مى
ئەۋكارە بووم؟

بىروام وايە كە ۋەلامەكانم دەرانى، بەلام ئەستەم بوو دلىيا بىم. دەمزانى كە ھەست بە
زەنگىك دەكەم بۇ پىشپىركى. من نىگەرانى ئايندەي ولات بووم و روئىايەكى روونم
ھەبوو بۇ ئەۋەي كە بەرەۋ كوى ئاراستەي بكام. دەمويست باجەكان كەم
بكامەۋە، ستانداردەكانى قوتابخانە گىشتىيەكان بەرز بكامەۋە، چاۋدىرى
تەندروستى و ئاسايشى كۆمەلايەتى رىفورم بكام، پىشتىۋانى خىرخوازەكانى ئىمان
بكام و پەرە بە تىروانىنى گەلى ئەمريكا بدەم لە رىگەي ھاندانى سەردەمىكى نوئى
بەرپرسىيارىتىنى كەسى. ھەرۋەكو لە وتارەكانمدا وتم، "كاتىك دەستەكانم دەخەمە
سەر كىتىبى پىرۋز، سوئند دەخۇم كە ئەك تەنبا پالپىشتىي ياساكانى خاكەكەمان

دەكەم، سوئند دەخۇم كە پالېشتى فەخر و شكۆى ئەو ئۇفيسە بىكەم كە بۆى
هەلېژىردراوم، بۆيە خوايە يارمەتيم بدە."

دەركە وتىنم بۆ سەرۆكايەتى، شيمانەى كارەكەى دەرخستېوو. ئەو دوو سەرۆكەى
كە من بە ياشترين شىئو دەمناسين، باوكم و رۇنالد ريگن كاتى خويان لە ئۇفيس
بە كارەيتنا بوو بۆ بە ديهيئنانى ئامانجە ميژووييەكان. سەرۆك ريگن، تەخەداى يەكيتىيى
سۆفieh تى كردبوو و يارمەتيدەر بوو بۆ بردنەوہى جەنگى سارد. باوكم كۈەيتى
رزگار كردبوو و ئەوردوپاي رووہو يەكيتى و ئاشتى ئاراستە كردبوو.

منيش بە ھەمان شىئو لايەنە كەسيەكەى سەرۆكايەتيم بينيېوو. بەو ھەموو
سۇراخكردن و پالەپەستۆيەوہ، باوكم حەزى لە ئيشەكە بوو. كاتىك ئۇفيسى جى
ھيشت، فەخر و بەھاكانى ھەر مابوون. سەربارى ئەو ھەموو فشارە، سەختى
ئەزموونەكە، بىنەمالەكەمانى لە يەكتر نزيكتر كردەوہ.

پروفسەى برياردانەكە تاقەت و كاتىكى زۆرى برد. بىرم لىنى كردەوہ، لەبارەيەوہ
قسەم كرد، شىم كردەوہ و نزام بۆ كرد. فەلسەفەيەكم ھەبوو ئەمويست پەرەى
پيبدەم و قەناعەتم بەوہ ھەبوو مە دەتوانم تيمىك دروست بىكەم كە شايسەى
سەرۆكايەتى بىت. ئاسايشى داراييم ھەبوو كە بۆ خيژانەكەمى دابىن بىكەم، چ
ئەوہى ببەمەوہ يان بدۆرېم. سەرەنجام، فاكتەرە يەكلايىكەرەوہكان كەمتر
بەرچەستە بوون. ھەستم بە پالئەرېك كرد بۆئەوہى ژيانىكى شايسەتر بگوزەرېنم،
پال بە ئيمكانىەتمەوہ بنىم و شارەزايەتییەكانم لە ئاستىكى بەرزتردا تاقى
بىكەمەوہ. من كارتىكراو بوو بەو نمونەيەى خزمەتكردن كە باوكم و باپېرم
پيشكەشيان كردبوو. تەماشام كردبوو كە باوكم بەسەرگەرەترين بەرزايدا
سەردەكەويت و سەرکەوتوو دەبيت. دەمويست بىزانم ئاخۆ منيش ئەوہ تيادا
مەوجودە كە وەكو ئەو بىم.

تەننەت ئەگەر بىشمدۇرپاندایە، ھېشتا ژيانىكى بىي وىنەم دەبوو. خىزانەكەم
خۇشيان دەويستم. حاكىمى ويلايەتتىكى گەرە بووم. ھېچ پىئويستىش نەبوو كى
رايمىتم لەوھى كە چىيە. بە ھاوپىيانم دەوت "كاتىك سەردەمى من بەسەر چوو،
چىتر لەوى ئابىم".

راگە ياندەكەم لە ژەمىكى برژانددا بوو لە شارۋچكەيەكى بىچوكى ئايۋوا بەناۋى
(ئامانا). وتارەكەم لەسەرى سەرەوھى سەكۋى مەزرايەك پىشكەش كرد كە بە كا
داپۇشرا بوو و لەبەردەم كىلگەيەكى گەنەشامى بوو. كۈنگرىسمان (جىم نەسل)، كى
دواتر دەبوو بە بەرپوۋەبەرى ئۆفېسى بەرپوۋەبردن و بودجەي لە ئىدارەي مىندا، بە
وتنى گۆرانى "مكۆرەكەي ئايۋوا" ي فىلمى (زە ميوزىك مان)، مىنى ئاساند
لەكاتىكدا كە لۇرا لە تەنىشتەوۋە وەستا بوو، وتم، "من بۇ سەرۋكايەتى ئەمىرىكا
خۆم دەپالئوم. پاشكە زىوونەوۋە نىيە و نيازە بىمە سەرۋكى داھاتوو".

رىنگەم بەرەو ئەو رۆژە ئاتاسايى بوو. تەمەنىكم لە پلاندانان بۇ خۇكاندىدكرىن بىر
سەرۋكايەتى بەسەر نەبردبوو. ئەگەر ھەمبوۋايە، لەوانەيە كە گەنجىر بووم چەند
شتىكم بە شىۋەي جىاۋاز ئەنجامبدايە. لەگەل ئەو شىدا بە درىژايى گەشتەكە،
ئارەزوو و شارەزايەتییەكانى دەستپىكرىن و بىرنەوۋەي ھەلمەتى سەرۋكايەتىم
پەيدا كردوۋە. تۆۋەكانى ئەو بىرپارە، وەكو زۆرىكى تر لە ژياندا، لە ئەزى تۆزۋى
لە ژىر ئاسمانىيى بىي سنوۋرى مىدلاند دا لە تەكساس، چىنرا بوون.

سىياسەتەكان لە مىدلاند كۈنسىرقاتىف بوون. خۇرئاۋاي تەكساس رۇحىكى
سەرپەخۇ و بىتممانەيى بەرانبەر حكومەتى بەناۋەندبوو ھەيە. وەكو بەشى زۆرى
تەكساس، مىدلاند بۇ چەند جىللىك لەلايەن حزبى دىموكراتەوۋە قۇرخ كرايوو.
رووبەرى درىژبوۋەوۋەي كۈنگرىس لە مىدلاند، كە ۱۷ قەزاي دەگرتەوۋە، چل و سى
سال بوو لەلايەن دىموكراتىكەوۋە بەناۋى (جۆرج ماھون) ئۆيىنەرايەتى دەكرا. ئەو

پېرېزىمەنتىزىن كۆنگرىسسىمان بوو لە ئەمىرىكا. لە ۶ى تەمموزى ۱۹۷۷-ى يادى
لەدايكبوونى سى و يەك سالاھىم- ئەو رايگەياندى كە لە كۆتايى خولەكەيدا خۆى
خانىەنشىن دەكات.

تاوھكو ئەو كاتە، من ئيتىر بۆ ماوھى دوو سال گەراومەتەوھ مېدلاند دواى
تەواوكردىنى بەشى بزنس. من فېرى بزنسى نەوت، پەيوەندىكرىدەوھ بە ھاوپىيان و
بە گشتى خۆشى وەرگرتن لە ژيان دەبووم. ھەر ھەستىكم بۆ چوونە ناو
سىياسەت پەيدا دەكرد. لەكاتىكدا كە ھەرگىز سىياسەتم وەكو پىشەيەك لەبەرچاوا
نەگرتووه، لە ھەموو ھەلمەتەكانى باوكمدا فرىادىرەس بووم: پىشېركىنى بۆ
ئەنجومەنى پىران لە سالى ۱۹۶۴، ھەلمەتى ئەنجومەنى نوینەران لە سالى ۱۹۶۶ و
دووه مېن خۆكاندىدكرىدەوھى بۆ ئەنجومەنى پىران لە ۱۹۷۰دا. پىش ئەوھى دەست
بە مەشقى فرېن بكەم لە ۱۹۶۸دا، چەند مانگىكم وەكو يارىدەدەرى گەشتىارى
كۆنگرىسسىمان (ئىدوارد گىرنى) بەسەر برد كە خۆى بۆ ئەنجومەنى پىران لە فلورىدا
كاندىد كرىبوو. لایەنى گرنگى ئەزموونەكە، پالېشتىيەكى گەورە بوو لە
(جاكسنھیل) كە لەوى گىرنى لەلایەن حاكمى بالابەرزى ئەسمەرى كالىفورنيا (رۆنالد
رىگن) پىشتىگىرى دەكرا. لە سالى ۱۹۷۲دا، من بەرپۆوەبەرى سىياسى ھەلمەتى
ئەنجومەنى پىران بووم بۆ (رېد بلاونت) لە ئالاباما. لە سالى ۱۹۷۶دا، كارى
خۆبەخشانەم بۆ ئۆپەراسىيۆنى سەرۆك فۆرد كرد لە خۆرئاواى تەكساس لە
ھەلبژاردنى بەرايى كۆمارىيەكاندا. من يارمەتيدا تا كۆى سفر نوینەر بباتەوھ.

شېوھ ژيانى ھەلمەتەكە بە تەواوى گونجاو بوو بۆ من كە لە بىستەكانى تەمەندا
بووم. خۆشىم لە جموجۆل و ئاشنابوون بە خەلكى نوێ دەبينى. من دلخۆش بووم
بە توندى و كىيېركى ھەلبژاردنەكان. حەزم لەو يەكلايىبوونەوھىە بوو كە لە رۆژى
ھەلبژاردندا ھات، كاتىك دەنگدەران براوھىەكيان ھەلبژارد و ئىمە ھەموومان

رووه وپیش چووین. من به م شتوازه پلانم دانه نابوو، به لام له گهل خانه نشین بوونی
 کونگرسمان (ماهون)، من تاراده یه ک بکه ریکی سیاسی به ناوکه وتوو بووم.
 من دهستم کرد به بیرکردنه وه له باره ی خوکاندیدکردن بۆ کورسییه ک. نه زموونی
 نه وه م هه بوو که لایه نی سیاسی پیشبرکیکه جله و بکه م. هه روو ها ههستم کرد
 شتیکی به هیتر رامده کیشیت. من نیگه رانی ئاراسته ی ولات بووم. نه زموونه کان له
 به شی بزنس، چین و بزنی نه وت له ناو رستیک بیروباوه پدا ئاوتته ده بوون؛ بازار ی
 ئازاد عادیلانه ترین ریگای دابین کردبوو بۆ جیاکردنه وه ی سامانه کان. باجه نزمه کان
 کاری قورسیان پارسه نگدایه وه و هانی موحازه فیه یاندا که په یدابوونی کاری
 لیکه وته وه. لایردنی ته گهره کانی به رده م بازارگانی، بازار ی هه ناردی نوی بۆ
 به ره مهینه رانی ئه مریکی و بزاره ی زیاتری بۆ به کار به ران دروستکرد. ده بییت
 حکومت ریز له سنووره ده ستوریه کانی بگریت و سه ربه ستی ژیان بداته خه لک.
 کاتیک روانیمه واشنتون له ژیر سه رۆکایه تی سه رۆک جیمی کارته ر و کونگرسی
 دیموکراتدا، پیچه وانه که م تیبینی کرد. پلانی نه وه یان هه بوو باجه کان به رز
 بکه نه وه، کونترولی حکومت به سه ر که رتی وزه دا زیاد بکه ن و خه رجی فیدرالی به
 کار دابینکه ری که رتی تایبته جیگورکی پیبکه ن. نیگه رانی جولانی ئه مریکا بووم
 به لای چه پدا، به ره و وینه یه کی ده وله تی خوشگوزه رانی ئه وروپی، که تیایدا
 پلاندانانی حکومتی ناوه ندی، خه لکی له پرۆژه ی ئازاد بیبه ش کردوه. ویستم
 شتیک بکه م له مباره یه وه. له یه که مین نه زمووندا بووم له گهل میشله ی سیاسیدا و
 به سه ختی پیوه نه دام. کاتیک بیرۆکه که م لای باوک و دایکم باس کرد، تووشی
 سه رسورمان بوون. حه تمه ن بریاره که م وه ها درده که وت که بی بنه ما بییت، به لام
 نه یانویست تامه زرویه که م تور هه لبدن. باوکم پرسیار ی لیکردم ئاخو گوئی له
 ناموزگاری هاوړیه کی خوی ده گریت، حاکمی پیشووی ته کساس (ئالان شیفرن).

من وتم "به دلتیاییه وه". شیقه رز ئه فسانه یه ک بوو. ئه و پرخزمه تترین حاکم بوو له میژووی ته کساسدا. ئه و دیموکراتیکی کۆنسیترقاتیف بوو و ئامۆژگارییه کی له کیپرکییه کدا له به رانبهر (کینت هانس) ی سیناتۆری ویلایه ت و راستپه وی ناوه ند و کاندیدی شیمانیه یی دیموکراته کان، به نرخ ده بوو.

کاتیک چووم حاکمه به ته مه نه که ببینم، به زمانیکی رهقه وه پرسیارى لیکردم ئاخو خۆم کاندید ده که م بۆ شوینی (ماهۆن). من وتم به جددی بیر له کیپرکی ده که مه وه. ئه و چاوی برییه چاوه کانم و وتی، "کوریم، تۆ ناتوانی ببه یته وه". نه هیچ هاندانیک له ئارادا بوو، نه هیچ شتییک. ئه و پیتی وتم که ناوچه که به ته واوی به کیش بووه بۆ هه لبژاردنی (کینت هانس). له بهر خۆمه وه وتم "هیوادارم تۆ هه له بیت نه گهر بریارى خۆپالاوتن بده م" و سوپاسم کرد بۆ کاته که ی.

بیرمه تیرامابووم له باره ی ئه مه ی که بۆچی باوکم منی به حاکم ناساندبوو. که ئاوپى لیده ده مه وه، پتیم وایه ئه مه شیوازیکى خۆی بووبیت به بی به ربه سترکردنی ئاواته که م، که ده بی ئاماده ی دۆران بم.

قوناغی یه که می هه لمه ته که، هه لبژاردنی به رایى کۆماریه کان بوو. توانیم بچمه ناو خولی دووه مه وه له دژی (جیم ریس)، بیژهری وه رزشیی قسه نه رمی پيشوو و پاریزگاری (ئودیسه). ئه و له سالی ۱۹۷۶ دا له دژی (جۆرج ماهۆن) خۆی پالاوتبوو وه سستی به شایسته یی ده کرد که له ۱۹۷۸ دا خۆی کاندید بکات. ئه و زۆر دلته نگ بوو به وه ی که من له یه که مین خولی هه لبژاردنی به راییدا ده نگم له زیاتر هینا بوو. ریس تایبه ته ندیه کی تودی هه بوو، پشتیوانه کانیشی هه ر وه هابوون. ستراتیژیان ئه وه بوو بۆیاخی لیبرالیم لیبدەن و وه ها دهرمیخەن که که سیکى نه ناسراو و پیشوازی لیننه کراوم. ئه وان هه موو جۆره کانى تیۆره ی گه له کۆمه یان تاقى کرده وه. باوکم به شیک بوو له هه لمه تی کۆمسیۆنى سى لایه نه بۆ بونیادنانی حکومه تیکى جیهانى. من له لایه ن بنه ماله ی (رۆکفیلەر) وه نیردرابووم بۆ کرینه وه ی

زەوىى كىلگەيەك. چوار رۇز بەر لە ھەلبىزاردن، رىس كۆپىيەكى پرونامىسى
لە دايگىوونى مىنى ئامادە كرد بۇنەوەى بىيسە لمىنىت من لە خۇرەلات لە دايك بووم.
چۇن دەمتووانى روو پەرووى ئەمە بىمەوە؟ من بە دىپىك وەلامم دايەوە كە باوكم
جارتىكيان بە كارمەيتنا بوو: "نا، من لە تەكساس لە دايك ئەبووم، چۈنكە ئەو رۇزە
ويستم لە دايكمەوە نىزىك بىم."

رىس پالېشتى و ھاوبەشسى ھەلمەتەكانى لەلايەن رۇئالد رىگن-ەوە بە دەست
ھىنا كە دەيوست لە ھەلبىزاردنە بەرايىە كەى ۱۹۸۰ دا توانا لە بەرانبەر باوكمدا
بە دەست بەيتىتەوە. سەريارى قسەى پرۇپوچ، من گەشەين بووم لەمە
دەرغەتەكانم. ستراتىژى من بىرىتى بوو لە بونىادنانى ديوارىك لە زىدى خۆم ل
مىدلاند. من و لۇرا لە سەرتاسەرى شارۆچكە كەدا بەشدارىى قاوە خواردنەوەمان
كرد، بىنايە لەدواى بىنايەى شارۆچكە كەمان رىكخست و ئەو ھاوپىيانە شەمان رازى
كرد يارمەتيمان بدەن كە ھەرگىز نەچووبوونە ناو سىياسەتەوە. شەوئىكى ھەلبىزاردن،
ھەولى خەلكە كەمان لە مىدلاند دەنگىكى گەورەى بەرھەمەيتنا. من دەنگى ھەموو
قەزاكانى ترم لە ناوچە كەدا لە دەستدا، بەلام مىدلاندەم لە ئاستىكى ئەوەندە گەورەدا
بە دەستەيتنا كە پالاوتنەكەم بردەوە.

باوكم پىشەينى ئەوەى كردبوو كە رىگن تەلەفۇن بىكات بۇ پىرۇزبايى ئەگەر
ھەلبىزاردنى بەرايى بىمەوە. رۇژى دواتر تەلەفۇنى كرد. ئەو بەرپىز بوو و خۇبەخشى
خۆى پىشاندا بۇ يارمەتيدانم لە ھەلبىزاردنى گشتيدا. من سوپاسگوزارى
تەلەفۇنەكەى بووم و ھىچ دىلگرائىيەكم نىشان نەدا. بەلام من سوور بووم لەسەر
خۇپالاوتن وەكو پىاوى خۆم. ھىچ ھەلمەتتىكم نە لەگەل رىگن نە لەگەل باوكم
نە نجام نەدا.

پىشەركى لەگەل رىس، مىنى وەكو كاندىدىك بەھىز كرد. دەمزانى كە دەشت
زەپەى توندەم بەر كەوتت، بەردەوام بىم لە شەپ و بىمەوە. نە يارەكەم لە ھەلبىزاردنى

گشتیدا (کینت هانس) بوو که سیناتوری ویلايهت، حاکم شیقهرز له باره یه وه
هوښداري پیدابووم. ستراتیزې هانس، وهکو هی ریس بوو- بمکات به بیگانه یه کی
که ناری خوره لات (نیست کوست) - به لام نهو پلانه که ی به وردی و سیخره وه
جیبه جی ده کرد.

یه کیک له یه که مین ریکلامه کانم له حاله تی راگردنی نهرمدا پیشاندا، که پیّم و ابوو
جه ختکردنه وه یه له وزه و گه نجیتیم. هانس به دیریک نه وه ی له دژ هه لگه راندمه وه:
"تاکه کاتیک که تیایدا خه لکی لیره راگردن نه نجام دهدن نهو کاته یه که که سیّک
به دوايانه وه یه."

نهو به هه مان شیوه ریکلامیکی رادیویی ناراسته کرد: "له سالی ۱۹۶۱ دا، کاتیک
کینت هانس له ناماده یی (دیمیت) له (ناوچه ی نوزده هه می کونگرئس) ته خه روجی
کرد، نه یاره که ی، واته جورج ده بلیو بوش، له نه کادیمیای ئاندوڤر له
ماساشوسیتس ده یخویند. له سالی ۱۹۶۵ دا، کاتیک کینت هانس له (ته کساس
ته کنولورزی) ته خه روجی کرد، نه یاره که ی له زانکوی یه ل بوو. کاتیکیش کینت
هانس له زانکوی ته کساس، به شی یاسا ته خه روجی کرد، نه یاره که ی... گوی له مه
بگرن خه لکینه... له هارقارد ده یخویند. پیویستمان به که سیکی خه لکی باکووری
خوره لات نییه پیمان بلیت کیشه کانمان جیه."

هانس چیروکبیزیکي گه وره بوو و شاره زایه تیبه که ی به کارده هینا بۆ یاریکردن به
بیروکه ی بیگانه یی. چیروکه دلخوازه که ی له باره ی پیاویکه وه بوو له لیموزینیکا که
لایدايه کیلگه یه ک که له وی هانس کاری ده کرد. کاتیک شوڤیره که داوای رینوینی
لیکرد بۆ شاروچکه ی دواتر، هانس وتی، "به لای راستدا پیچ بکه وه ریک به لای
په رزینی مه رومالاته که دا تیپه ره، پاشان ریگا که بگره بهر". قسه به قوه ته که نهو
کاته دیت که شوڤیره که پرسیار ده کات "بمبووره، به لام رهنگی یه کیویشی نهو
په رزینه چونه؟" خه لکی خورئاوای ته کساس حه زیان له مه بوو. هانس وه لامه

کاریگەرلەرگە بىم شىتوۋىيە دەدايەۋە، "مىن كە خۆم نەمدەزانى لىمۇزىنەكى
رەقەمەكەى ماساشوسىتسە يان كۆنىكتىكەتە".

مىن ولۇرا بە شىتوۋىيەكى كاتى چوۋىنە (لەبۇك)ى گەۋرەتەرىن شارى ناۋچەكەى
۱۱۵ مايل لە باكوۋى مىدلاندەۋە دوۋرە. شىۋىنگەيەكى گىرنگە بۇ بىزنىسى لۇكە،
لەبۇك زىدى زانكۆى تەكنۆلۇژىي تەكساس بوۋ. ئىمە شارەكەمان ۋەكو بىنكەى
خۆمان بەكارهيتنا بۇ ھەلمەت لە قەزاكانى پىدەشتى ناۋچەكە. مىن ولۇرا چەندەھا
سەعاتمان بەيەكەۋە بەسەر بىرد، لە شارۋچكەكانى ۋەكو (لىقلاند)، (پلەينقىو) و
براۋنقىلد وتارى سىياسىم پىشكەش دەكرد. بۇ يەكەك كە بە شىتوۋىيەكى تايىبەت
گىرنگى بە سىياسەت نەدەدا، لۇرا كامپەينەر (ھەلمەت ۋەگەرخەر)ىكى سىروشتى بوۋ.
بلىمەتتەيەكەى بۇ دەنگدەرانى ئاسان كىرد تا پەيوەندى پىتوۋە بىكەن. پاش ئاھەنگى
گواستىنەۋەمان، گەشتىكى كورتمان بۇ (كۆزومىل)ى مەكسىك ئەنجام دابوۋ، بەلام
گالتەمان كىرد كە وتمان ھەلمەتەكەمان مانكى ھەنگوئىمانە.

لە چۋارى تەموزدا، لە (مەلشۋ)ى بەشى ھەرە ژوۋروى ناۋچەكە ھەلمەتمان
ئەنجامدا. لە ھەلبىزاردنە بەرايىيەكانى مانكى مايسدا، مىن لە قەزاي (بەيلى) لە ۲۳۰
دەنگ، ۶ دەنگم بەدەستەيتنابوۋ. بەوشىۋازەى كە دەمبىيىنى، بوۋارىكى بەكجار زۆرم
ھەبوۋ بۇ باشبوۋن. مىن ولۇرا زەردەخەنە و مالتاۋاۋايمان كىرد لە تەماشىچىيانى
پشت پىكەبە سىپىيەكەمان. كەس روۋى خۆشى نىشان نەدا. خەلكى بەجۇرىك لىيى
دەپوانىن ۋەك بلىنى بىگانەين. لە كۆتايىدا، گەيشتە ئەۋقەناعەتەى كە تاكە
پشتىۋانىك كە لە (مەلشۋ) ھەمبىت، ئەۋكەسەيەكە لە تەكەۋە دانىشتوۋە.

شەۋى ھەلبىزاردن ھات و دەرگەۋت كە حاكىم شىقەرەزى پىر راستى وتوۋە. لە
قەزاي مىدلاند و لە بەشى باشوۋرى ناۋچەكە بە دەنگىكى زۆر بىردەمەۋە، بەلام بايى
ئەۋەندە نا كە رىژەى دەنگەكانى ھانس لە (لەبۇك) و شىۋىنى ترپارسەنگ
بەدەمەۋە. دوايىن ئەنجام بىرىتى بوۋ لە ۵۲٪ بە ۴۷٪.

رقم له دۇيان بوو، بەلام دلفۇش بووم گە خۇم پالوت، خۇشىم له گارى قورسى
سياسەت، تاسىنى خەلك و خستە بووى گەيسەكەم دەپىنى. فېرىبووم گە رىگەدان
بە نە يارەكەت بۇئەوئەي گە پىنئاسەت بىكات، يەككىگە لەو مەلە ھەرە مەزنانەي گە
دەشيت له ھەلمە تىكدا بىكەيت. ھەرەھا بۇم دەرکەوت گە دەشيت شىكست قبول
بەكەم و بەرەو پىش بچم، ئەمە بۇ گەسىك گە وەگو من كىپر كىنكار بوو، ئاسان نەبوو.
بەلام ئەمە بەشيكى گىنگى ئاقلىوونم بوو.

ھەرچى پەيوەندى بە كۆنگرىسمان بە (كىنت ھانس) ھەو ھەيە، شايسەي ئەو
بوو پىشېر كىكە بىاتەو و بووینە ھارپى باش، ئەو ھىشتا تاكە سياسىيەكە گە
تاوەكو ئىستا شىكستى پىھىنايم، گە دواتر بووینە دوو سەرکەوتووى ھاكىمى و
سەرۇكا يەتى. ئەو سى خولى له ئەنجومەنى نوینەران خزمەت كىرد بەر لەوئەي گە
پىشېر كىيەك بۇ ئەنجومەنى پىران لە دەست بىدات، ئىنجا بوو كۇمارىيەك و
ھاوبەشى كىرد له ھەلمە تەكانى تردا، كىنت ئىستا سەرۇكى تەكساس تەكئولۇرىيە.
ئەو دەلئىت بەبى من ھەرگىز نەدەبووئە سەرۇك، لەواتەيە راستىش بىكات.

شەش پاش ئەوئەي ھەلمە تەكەم كۆتايى ھات، پىشېر كىيەكى تر ھەبوو بىرى
لېكەو. باوكم خۇكاندەيد كىردنى بۇ ھەلېژاردنى سەرۇكا يەتتى ۱۹۸۰ راگە ياند. ئەو
ھەولنىكى ئادلنىا بوو لە بەرانبەر رۇئالدى رىگن-دا، بەلام ھەلمە تىكى بەھىزى لە
ئايۇوا خستە گەر و سەرکەوتنىكى لەرۇكى لە كۆنگرىس بە دەست ھىنا. بەداخەو،
گەشتە گەرم و گورەكەي لە ناوہ پاستى زىستانە سارەكانى (نىبوو ھەمپشاين) دا
كورتى ھىنا، رىگن لەوئە شىكستى پىھىنا و بەردەوامبوو لە پالوتنى كۇمارى.
دەنگويەكى زۇر ھەبوو لە بارەي ئەوئەي گە ئەبى رىگن كى بۇ جىنگرى ھەلېژارىت.
لە كۆنفرانسى (دېترۆيت) دا، ئەو لە مشتومردا بوو لەگەل جىرالدى فۇرد لە بارەي
جۇرنىك لە ھاوسەرۇكا يەتى. ئەوان لەسەر ئەو كۆك بوون گە ئەمە كارىگەرى ئابى-

بېرىتكى باش بوو. پاشان ريگن پەيوەندى بە باوكمەوۋە كىرد و داواى لىتكرى
لەگە لىدايىت بۇ خۇكاندىد كىردنە كە - تەنانەت بېرىتكى باشترىش.

لە شەوى ھەلىژاردندا، لىستى ريگن - بوش (جىمى كارتەر) و (ۆلتەر مۇندەيل)ى
بە ۴۸۹ بە ۴۹ لە لىژنەى ھەلىژاردندا (كە بەپىنى دەنگى خەك لە ھەر ويلايەتتە،
سەرۆك و جىگرەكەى ھەلدە بۇتۇن) تىكشكاند. مەن و لۇرا بەرەو واشىنن فرىن بۇ
دەستبەكار بوونى سەرۆكايەتى لە ۲۰ى كانوونى دووەمى ۱۹۸۱دا، كە بۇ يەكەمىن
جار مەراسىمەكە لە بەشى خۇرئاواى سىحراوى (كاپىتال) بەرپۇخرا. ئىمە
خەندە يەككى گەرەمان كەوتە سەر لىوان كاتتەك دادوەر پۇتەر سىتوارت باوكمى
سوتىند دا. پاشان رۇنالد ريگن ئەو سوتىندەى دووبارە كىردەوۋە كە لەلايەن سەرۆكى
دادوەرەن، وارن بىرگەر بەرپۇەبرا.

وەكو شارەزايەكى مىژوو، دلخۇش بووم بەوۋەى كە لە كورسىيەكى رىزى پىشەوۋە
دابنىشم. وەكو كورپىك، پىپووم لە شانازى. قەت بە بىرمدانە ھات كە رۇژنىك لە رۇژان
لەسەر ئەو سەكۆيە دابنىشم و لە دەستبەكار بوونى دوو خولى سەرۆكايەتتە
دەستى راستم بەرز بىكەمەوۋە. سەرەتاكانى ھەشتاكان، چىركەساتى سەختى لەگەل
خۇيدا ھىنا، ھەر لە بىيازىپى (كەساد)ى كارەساتبارەوۋە بۇ تەقاندەوۋەى
مەقەرەكانى مارىنر لە لوبنان، بەلام ئىدارەى ريگن - بوش ئەو بەلئىنەى بىردە سەر
كە دابووى. باجەكانيان كەم كىردەوۋە، لە جەنگى سارد دا توانايان بەدەست
ھىنايەوۋە و مەنەويياتى ئەمىركىيان گەراندەوۋە.

كاتتەك سەرۆك ريگن و باوكم لە سالى ۱۹۸۴دا رىكۆردەكەيان خىستە بەردەم
دەنگەرەن، چل و نۇ ويلايەتيان لە پەنجا ويلايەت بىردەوۋە.

باوكم دلخۇازىكى لۇژىكى بوو بۇ پالاوتنى سەرۆكايەتتى ۱۹۸۸، بەلام
پىشېركىيەكە ئاسان نەدەبوو. ئەو ئەوۋەندە دلسۇز بوو بۇ سەرۆك ريگن كە
تەقريبەن ھىچى بۇ خۇي نەكردىبوو تا بىرەو بە خۇي بىدا. ئەو بەھەمان شىوۋە شەرى

[illegible]

كانت لك باوكم پرسپاری کرد تاخو هیچ ئەندامێکی خێزان پرسپاری هەبە، دەستم بەرز کردەووە، پرسپارم کرد "لی، چۆن بزانی کە دەتوانی متمانەت پێ بکەین، چونکە شەریکەکانی بزنیست بۆ کاندیدەکانی تێرئیش دەکەن؟" جێب دەمی کردەووە "ئەگەر کەسێک قومیەلەبەك بە باوکمدا بدات، چاوەڕێ دەکەین ئو خۆتی بۆ هەڵدەیت"، ئونی دەنگمان توند بوو، بەلام پشاندەری خۆشەویستییمان بوو بۆ باوکمان و چاوەڕوانیمان لە ستافەگەیی - ئەجێتدایەك کە کاندیدەکە دەخاتە پلەیی بەکەم و تەمۆحی کەسی دەخاتە پلەیی دووەم، لی وتی، باوکمی لە کۆمیتەیی نیشتمانیی کۆماری ئاسیوو، زۆر پێی سەرسام بوو و ویستووێتی بپاتەو، ئەو وتیشی کە پلانی ئەو دادەنێت پەپووەندییە بزنیە ئاکۆکەکانی توند بکات. لەگەڵ ئەوەشدا روون بوو کە گومانەکانمان ئەویان هێنابوو لەرزە، دواتر هەر لەو رۆژەدا، سۆراخی من و جێبی برامی کردبوو، ئەو پرسپاری کرد، ئەگەر ئەوەندە نیگەرانتن

بۆچى يەككە لە ئىمە تەدەھاتە واشتەن دىسى و لە ھەلمەت كەدا بارمەتيلان
تەدەخستە بوو و چاوبىرى ئو و ستاقە كە تەدەبوون ؟

بانگهيشته كە تووشى تيرامانى كرديم . تەوقىتە كە گونجاو بوو . پاش لاکەوتن لە
بازارەكانى نەوتدا ، من و شەرىكە كانم كۆمپانىيەى گەران و سوراخكردنە كەمان
لەكدا بوو و ئيشمان بۆ ھەموو كارمەتەكان دۆزىبوو ھە . باوكم كەيفى يە بىرۆگە كە
دەھات و لۆرا نامادە بوو تاقي يكاتە ھە .

لە ئۆفيسى ھەلمەتە كە لە ناوھەراستى واشتەن ، من ھىچ پۆستېكم نەبوو . ھەروەكە
باوكم دەيگوت ، من تازە ناوئيشانىكى باشم ھەيە : كۆر . من تەركيزم كرده سەر
دارايى كۆكردنە ھە ، سەفەرکردن بۆ لادى بۆ پيشكە شكرىنى وتارى بەلەبىرى و
بزواندنى ھەعە وياتى خۆبەخشان بە سوپاسكردنيلان لەبىرى باوكم . جارجارەش .
بىرى ھەندى كارمەندى پلە بەرنى ستافە كەم دەھيتايە ھە كە ئوان لە تيمپكدان بۆ
بەرە وپيشبردنى ھەلېژاردنى جورج بوش . ئەك پيشەى خۆيان . من وانەبەكى بەنرخ
لە بارەى واشتەن ھە قىر بووم : نزيكايەنى لە دەسەلات ، بەدەسەلاتبوون . ھەبوونى
گوچكەى باوكم ، منى كاريگەر كرد .

يەككە لە ئەركە كانم گەران بوو بەناو داواكارىيەكانى رۆژنامەنوساندا بۆ
پرۆفابىلەكان . كاتىك (مارگرىت وارنەرى گۆڤارى (نيوزويك) پىنى وئېن كە دەبەرى
چاوپېتكە وئېنك ئەنجام يەت ، ئىمە راسپاردەى ئەو ھەمان دا كە ھاوكارىن . مارگرىت
بە ھەرمەند . بوو و پىدەچوو نامادە بىت پارچەبەكى دانپەرورەتە بنورسېت .
باوكيشم رازى بوو .

دايكم ئەو بەيانىيەى كە گۆڤارە كەرتە سەرستانەكانى ھەوال ، ئەلەفۆنى بۆ
كرديم . "نيوزويك بىنبو ھە ؟" وئەم ھېشتا نا ، بە ئورەبىيە ھە وئى "باوكتيان بە
بودە لە ناوبردو ھە !"

به خيترايي سؤراخي كۆپييه كي گؤفاره كه م كرد و پيايدا چوومه خواره وه و چاوم كهوته سهر سهرديريكي تۆخ: "شهر له گه ل فاكته ري بوده له پيدا". نه متواني باوه ر بكه م. گؤفاره كه ده لاله تي له وه ده كرد كه باوكم، فرۆكه واني بۆمبهاويژي دووم جهنگي جيهاني، بوده له يه. سوور ببوومه وه. به ته له فۆن په يوه نديم به مارگريته وه كرده وه. نه و به ريزه وه پرسيا ري ليكردم ناخو چۆن بيرم له باب ته كه كر دوو ده وه. من بي نه ده بانه پيتم وت كه نه و به شيكه له كه مينتيكي سياسي. نه و به سكا لاكر دنه وه شتيكي دركاند له باره ي نه وه ي كه موحه ريره كان به رپر سن له به رگي گؤفاره كه. من سكا لام نه كرد. له باره ي موحه ريره كانه وه سكا لام كرد و نيگه ران بووم. له و كاته به دواوه، له رۆژنامه نووسه سياسييه كان و موحه ريره نه بينراوه كانيان كه و تمه گومان.

پاش تەواوکردنى سىيە مەن سەرگەرتەن لە ئايووا، باوكم سەرگەرتەنكى لە
نيوھەمپشاير بە دەستھيئا و گەيشتە پالاوتنەكە. نە يارەكەي لە ھەلبەردنى
گشتيدا (مايكل دوكاكيس) ي حاكمى ليبرالى ماساشوسېتس بوو. باوكم
ھەلمەتەكەي بە وتارىكى مەزن لە كۆنفرانس لە (نيوئۆرليئەز) دەستپيكر. مەن
سەرسام بووم بە ھيژى وشەكانى، كە بە ريكوپيكي نووسرابوون و بە كاريگەرييەو
ئاراستە دەكران. ئەو باسى لە نەتەوھيەكى "بەسۆزتر، نەرمتر" دەكرد كە بەھوى
ھاوسۆزى و بەخشنەھي گەلى ئەمريكا بونىاد دەنریت - شتيك كە ئەو پيى دەوت،
"ھەزاران پىنتى رووناكى". ئەو ئەجىندايەكى سىياسەتى بەھيژى خستەپوو، لەوانەش
پەيمانىكى ئازايانە: "ليوھكانم بخویننەو، ھيچ باجى نوئ لە ئارادا نىيە".

من کارتی‌کراو بووم به توانای ته‌وقیتی باوکم. ئەو توانی به شی‌وه‌یه‌کی کامل
گواستنه‌وه‌که له جی‌گر سه‌رۆکی‌کی وه‌فاداره‌وه بو کاندید ئە‌نجام بدات. ئەو‌وه‌کو
پیش‌ره‌وی‌کی ده‌نگدان کۆنفرانسی جیه‌یشت و ده‌ست‌به‌رداری پال‌دانه‌وه له ماله‌وه
بوو. له ۸ی تۆ‌قه‌مبه‌ری ۱۹۸۸دا، خیزانه‌که‌مان ته‌ماشای ئە‌نجامه‌کانیان کرد له

مالی (دکتور چارلز نیبلت) له هوستن. ده مزانی باوکم بردوو یه ته وه کاتیک توما یو و نیوجیرسی، که دوو ویلا یه تی جه ساسن، ریگه یان بۆ خوش کردبوو. به هاتنی کوتایی شه، نهو چل ویلا یه ت و ۴۲۶ دهنگی لیژنه ی هه لبراردنی به ده سته ی نابوو. جۆرج نیچ ده بلیو بوش، نهو پیاوه ی که پیی سه رسام بووم و زۆرم خوش ده ویست، به چل و یه که مین سه روکی نه مریکا هه لبرتیر درا.

من و لۆرا خوشیمان له و سال و نیوه بیی له واشنتن. به لام کاتیک خه لکی پیشنیاری نه وه ی کرد له واشنتن بمینمه وه و په یوه ندییه کانم به هیز بکه م، هه رگیز له بهرچاوم نه گرت. من هیچ بایه خیکم نه بوو بۆ نه وه ی بیمه لویست (کوکه ره وه ی پالپشتی) یان کلکیک له ئیداره ی باوکمدا. زۆر به سه ر هه لبراردندا تینه په ری، بارگه مان تیکن و گه راینه وه بۆ ته کساس.

من هوکاریکی ترم هه بوو بۆ گه رانه وه بۆ ماله وه. له نزیك کوتایی هه لمه ته که ی باوکم، په یوه ندییه کی ته له فۆنی جیی بایه خم له شه ریکی برنسی پیشوو (بیل دیویت) پیگه یشت. باوکی بیل خاوه نی کۆمه له ی به یسبۆلی گه وره ی (سینسیناتی ریډن) بوو و باش چوو بووه ناو کۆمه له ی به یسبۆله وه. نهو بیستبووی که (ئیډی چیلیس)، خاوه نی بنه ره تی (ته کساس ره ینجه رن) ده یویست تیمه که بفروشییت. ئایا من نه مه وی بیکر مه وه؟ من ته قریبه ن له کورسییه که مه وه خۆم هه لدا. هه بوونی تیمیکی به یسبۆل خه ونیکه که دیته دی. سوور بووم له سه ر نه وه ی بیهینمه دی.

ستراتیژی من نه وه بوو که خۆم بکه مه کرپاری ئیختیار. من و لۆرا، رویشتن بۆ دالاس و من زووزوو سه ردانی ئیدی و فران-ی هاوسه ریم کرد. من به لاینمدا که چاودیریکی باشی نهو وه کاله ته بم که خۆی هه زی لی بوو. وتی "تۆ ناویکی گه وره و توانایه کی مه زنت ده سته و تووه. کوپم، من هه ز ده که م به تووی بفروشم، به لام تۆ پاره ت نییه."

من رۆيشتم ئىش لەسەر وەبەرھيئەتە زانی بەھيژ بکەم، که زۆریەیان ھاوړتیاښ بوون
لەسەر تاسەری ولاتدا. کاتیک کۆمسیۆنەر (پیتەر ویبیرۆس) جەختی لەووە کردووە
که ئیمە پێویستمان بە خواوەنداری خۆجینی زیاتر هەیە، چووم وەبەرھيئەری هەرە
سەرکەوتوی (فۆرت ویس) ریچارد رەینووتەر ببینم. پێشتر تکام لە ریچارد
کردبوو و رەتی کردبوومەووە. ئەمجارەیان نەرم بوو. ریچارد رازی بوو لەسەر ئەووەی
که نیووەی پارە بۆ وەکالەتە که ئامادە بکات ئەگەر من نیووەکە ی تر کۆ بکەمەووە و
رازی بوو لەسەر ئەووەی که ھاوړیکە ی، (رەستی رۆژ) بکاتە شەریکی دەستە ی
بەرێووە بردن.

چووم رەستی لە یانە ی گۆلفی (بروک ھۆلۆ) ببینم لە دالاس. ئەووە کو پیاویکی
شەرمەن دەرکەوت. ئەو ھەرگیز متابەعی بە یسیۆلی نە کردبوو، بەلام لە مەسەلە ی
داراییدا بێ وێنە بوو. ئیمە باسی ئەووەمان کرد که ئەو کەسی ناووەووە بیّت و
سەرکاری لە گەل ژمارەکاندا ھەبێ و منیش کەسی دەرەووە یم و دەست و پەنجە
لە گەل خەلکدا نەرم بکەم.

ماوەیەکی کورت پاش ئەووە، من و لۆرا لە بۆنە یەکی خێرخوازی نیمچە رەسمی
بووین. پلانەکانمان بۆ تیمە که دزە ی کردبوو و ئاشنایەکی ئاسایی منی جیا کردووە
و بە گۆییدا چرپاندم: "ئایا دەزانی که رەستی رۆژ شیتە؟ پێویستە ئاگادار بیت."
یە که مجار من ئەمە مە وەکو دەمە تەقییەکی پوچ بە لاوہنا. پاشان نیگەرانی بووم.
مە بەست لە "شیت" چییە؟

پە یووە ندیم بە ریچاردەووە کرد و پیم وت که چیم بیستوووە. پێی وتم که خۆم
پرسیار لە رەستی بکەم. ئەمەیان کەمیک سەیر دە بیّت. من بە ئەستەم کا برام
دەناسی و قەرار وابوو جیگیریی ئەقلی بخە مە ژێر پرسیار؟ ئەو پاش نیووە پۆیە
رەستیم لە کۆبوونەووە یە کدا بینی. ھەر که چوومە ناو ژووری کۆنفرانس، ئەو ھاتە لام

ۋەتى "بېسىم كە كېتىشەت لەگەل حالەتى ئەقلى مەن ھەيە. ھاتوچۇي دەروناسىنىڭ
دەكەم. مەن ئەخۇش بووم. غەيبى تېدايە؟"

دەردەكەۋى كە رەستى ئەخۇش ئىيە. ئەمە شىۋازى سەيرى خۇي بوو بۇ
دەرخستنى راستىيەكە، كە ئەۋە بوو بە دەست ناھاۋسەنگىيەكى كىمىيائىيەۋە
ئالاندوۋىيەتى كە ئەگەر بە رىك و پىكى چارەسەر ئەكرايە ئەۋا لەۋانە بوو ئەقلى
چالاكى بەرەۋ شەژان بىيات. ھەستەم رۇر بە بچۇكى كەرد. داۋاي لىتووردەم كەرد.

مەن ۋ رەستى بەردەۋام بوۋىن لە بونىادىنانى پەيوەندىيەكى گەۋرە. يارمەتېدام
تېنگەم لەۋەي كە خەمۇكى، ئەخۇشىيەك كە دواتر زانىم دايكىشىم بە ھەمان شىۋە
جارتىك لە جاران لە ژيانىدا توۋشى بوۋە، دەشتىت بە چاۋدىرىيەكى رىكوپىك
بەرتوۋەبىرەيت. دوۋ دەيە دواتر لە ئۇفېسى ئۇقال، لەگەل ھەردوۋ سىناتۇر (پىت
دۇمىنىسى) ۋ (تېد كەنەدى) ۋەستام ۋ پىرۇژەياسايەكەم ۋازۇ كەرد بۇ ئەۋەي كە
كۇمپانىياكانى بىمە چارەسەر بۇ ئەخۇشەكانى ئەقلى بىخەنە بەرنامەيان. لەۋ كاتەدا،
بىرم لە ھاۋرىم، رەستى رۇز دەكەردەۋە.

پىكەۋە لەگەل رەستى ۋ رىچارد ۋەكو بەشتىك لە گروپى خاۋەندارىتېيمان، كىرىنى
تېمەكەمان قېۋول كەرد. ئىدى چارلى ۋتى كە لە رۇژى كەردنەۋەي ۋەرزى ۱۹۸۹ ئىمە
ۋەكو خاۋەنى نوئى بە ھاندەران دەناسىنىت. ئىمە لە پەنايەكە ھاتىنە دەردەۋە،
لەمبەر بۇ ئەۋبەرى سەۋزاييەكە رۇشتىن بەرەۋ گىردۇلكەي لىدانى تۇپ كە لەۋى
چاۋمان بە ئىدى ۋ راھىنەرى ئەفسانەيى (دالاس كاۋبۇين) تۇم لاندەرى كەۋت كە
يەكەم تۇپى لىدا. مەن بووم كەردە رەستى ۋ ۋتم "ئەمە ئەۋەندەي بەرەمەكەي
باشە". بە درىژايى چۋار ۋەرزى دواتر، مەن ۋ لۇرا چوۋىن بۇ پەنجا يان شەست يارى
لە سالىكدا. گەلىك بىردنەۋەمان بىنى، بەرگەي پىشكى عادىلانەي زىانەكانمان گىرت ۋ
خۇشىمان لە چەندەھا سەعاتى پىكەۋەيى ۋەرگىرت. كچەكانمان دەبىرد بۇ راھىنانى
بەھارى ۋ ئەۋەندەي بىكرايە دەمانھىنان بۇ پارك. مەن بە درىژايى بازارى

(رەينجەرەكان) گەشتم دەکرد، وتارم پيشكەش دەکرد بۆ فروشتنى بليتهكان و لە
ميدىاي خوجييهوه وەسفى يانەى بەيسبۆلەكەم دەکرد. پى بەپىي تىپەرپوونى
كات، لە پشت مينبەرەوه ئاسودەىي ئۆرم پەيدا كرد. فېربووم كە چۆن پەيوەندى
لەگەل كۆمەلە خەلكىكدا دروست بكەم و پەيامىكى روون بگەيەنم. ھەرۆھما
ئەزمونىكى بەنرخم بەدەستھيئا لە رووبەرپوونەوهى پرسىارە قورسەكاندا لەلايەن
رۆژنامەنووسان كە لەم حالەتەدا زۆرەى پەيوەندى ھەبوو بە نۆرەى ناجىگىرى
تۆپ ھەلدانمان.

بەپىوەبردنى (رەينجەرن) شارەزايەتيەكانى بەپىوەبردنى لام قولكردەوه. من و
رەستى، كاتى خۆمان لە مەسائىلى ستراتيجىي و دارايى گەرەدا بەسەربرد و
برپارەكانى بەيسبۆلمان بۆ پياوانى بەيسبۆل بەجىھىشت. كاتىك خەلكى ئەدائيان
باش نەبووايە، گۆرانكاريمان دەکرد. ئاسان نەبوو كە داوا لە كەسانى شايسەى
وەكو بۆيى قالەنتاين، بەپىوەبەرىكى چالاک كە ببوو ھاوړىم، بكەيت كە بجولەين.
بەلام ھەولمدا ھەوالەكە بە شىوہيەكى ئاقلانە بگەيەنم و بۆيى وەكو پروفىشنالەك
پيادەى كرد. من سوپاسگوزار بووم كاتىك، سالانىك دواتر، بىستبووم وتبووى "من
دەنگم بە جۆرج دەبليو بوش دا ھەرچەندە لەكارەكەم دەريكردم".

كاتىك من و رەستى جلەوى كارەكەمان گرتەدەست، رەينجەرز ريكۆردىكى
دۆرانی ھەوتەمى تۆ سالى پيشووى تەواو كردبوو. يانەكە ريكۆردىكى بردنەوهى
چواری يەكەم پىنج وەرزى ئىمەى تۆمار كرد. باشبوونەكانى سەرگۆرەپان،
خەلكىكى زياترى ھيئاىە سەر كورسيەكانز لەگەل ئەوەشدا، ئابوورىي بەيسبۆل بۆ
تيمىكى بازارى بچوك، سەخت بوو. قەت بۆ سەرمايەى زياتر داوامان لە گروپى
خاوەندارىتى نەكرد، بەلام قەتیش پارەمان رادەست نەكرد.

من و رەستى گەيشتىنە ئەو ئەنجامەى كە باشترين رىگە بۆ زيادكردنى نرخى
دوورمەوداي وەكالەتەكە برىتيە لە گەشەپيدانى ستادىۆمەكە. رەينجەرز تيمىكى

كۆمەلەي گەرە بوو كە لە پاركى كۆمەلەي بچوكدا يارى دەكرد. ئىمە سىستەمىكى دارايىپىدانى (گىشتى-تايىبەت) مان گەلەلە كرد بۆ تەمويلىكردنى بونىادىنانى ستادىيۇمىكى نوئ. من هيج لارىم نەبوو لە زيادكردنى كاتىي باجى فرۆش بۆ بەخشىنى بە پاركەكە، بەو پىيەي كە ھاۋلاتيانى دەورووبەر دەرەتەيكيان ھەبوو بۆ دەنگدان لەبارەيەو. ئەوان بە نزيكەي دوو بەرانبەر يەك تىيان پەرانند.

لە ساىەي رىبەرايەتى (تۆم شىفەر) - نوئەرىكى ديموكراتى پىشوووي ويلايەتەي كە كارىكى باشى كرد بە سەرپەرشتىكردنى پرۆژەي ستادىيۇمەكە كە دواتر من داوام لىكرد بىتتە بالىۆز لە ئوسترااليا و ژاپون - پاركە نوئ جوانەكە ئامادە بوو بۆ رۆژى كردنەووي وەرزی ۱۹۹۴. لە ماووي لەماووي ئەو چەند سالەي دواتردا، مليۆنەھا تەكساسى ھاتن بۆ تەماشاكردنى يارىيەكان لە گۆرەپانە تازەكەدا. ئەمە ھەستىكى سەرکەوتنى گەرە بوو كە بزانم بەشيك بووم لەو تيمەي بەرپۆوەبردن كە ئەمەي مومكىن كردوو. ھەرچەندە بە ھاتنى ئەو كاتە، پىشپىركى بۆ ئالاي بردنەو تەكە جۆرىك تەبوو كە من لە مېشكەدا بوو.

ماوويەكى كورت دواي ئەووي كە لە سالى ۱۹۸۹دا رەينجەرز-مان كپى، ھەلمەت بۆ ھەلبژاردنى ۱۹۹۰ى حاكىمى تەكساس دەستپىكرد. ژمارەيەك لە ھاوپىيانى ناو سىياسەت پىيان وىتم كە خۆم بپالىوم. قسەي خۆشم بۆ كرا، بەلام ھەرگىز بە جددى وەرمنەگرت.

زۆربەي قالىبوونى سىياسىم لەسەر باوكم چەقى بەستبوو. لەماووي چەند مانگىكى بوون بەسەرۆكدا، ئەو رووبەرووي وەرچەر خانى زەوى لەرزىن بوو وە لە جىھاندا. تەقريبەن بەبى هيج ھۆشدارىيەك، ديوارى بەرلىن لە سالى ۱۹۸۹دا ھەرسى ھىنا. سەرسامى شىۋازى مامەلەكردنى باوكم بووم لەگەل بارودۆخەكەدا. ئەو دەيزانى كە دەشيت رووداوەكە بەشىۋەيەكى ناپىۋىست سۆفىيەتيەكان بچولتنيست كە

پيويستيان به كات و بوار هه بوو گواستنه وه كه له كۆمه نيزمه وه به شيوه يه كي
ئاشتييانه نه نجام بدهن.

له سايه ي ديپلوماسيه تي جيگيري باوكمدا له كۆتايي جهنگي سارد- و كاردانه وه
تونده كاني له به رانبهر شه پانگيزي له په ناما و عيراق- ولات متمانه يه كي يه كجار
زۆري به حوكمداني سياسه تي دهره وه ي جۆرج بوش هه بوو. به لام من نيگه راني
ئابووري بووم كه له ۱۹۸۹ وه دهستي كردبوو به خاو بوونه وه. به هاتني ۱۹۹۰،
ترسي ئه وه م هه بوو كه بي بازارپيهك سهره ئيدات. من مولكه بچوكه كانم كرده وه به
پاره و ئه و قهرزهم دايه وه كه رامكي شابوو بۆ كرپني پشكم له (رهينجه رن). هيوادار
بووم كه هه ر كه وتنيك به خياري كۆتايي بيت له بهر خاتري ولات و له بهر خاتري
باوكم.

له هه مان كاتدا، باوكم ده بووايه بريار بدات ئاخۆ جاريكي تر خۆي
هه لده برتيريه وه. له كاتيكا كه پيكه وه له (مهين) له هاويني ۱۹۹۱ دا راوه ماسيمان
ده كرد پي و تم، "كورم"، زۆر دلنيا نيم له وه ي كه پيويسته جاريكي تر خۆم كانديد
بكه مه وه". پرسيارم كرد "به راسته ؟ بۆچي؟"

ئه و وتي "هه ست به بهر پرسياريتي ده كه م له به رانبهر ئه وه ي كه به سه ر (نه يل)
هات". (نه يل) ي برام ئه ندامي ده سته ي (سيلقيرادۆ) بوو بۆ قهرز و پاشه كه وت.
باوكم باوه ري وابوو كه نه يل كه وتوه ته بهر هيرشي توندي رۆژنامه نووسان
له بهر ئه وه ي كورپي سه رۆكه. هه ستيكي زۆر ناخوشم بۆ نه يل لا دروست بوو و
ده متواني له ئازاري باوكم تيبگه م. به لام ولات پيويستي به سه ركردايه تي جۆرج
بوش هه بوو. ئاسوده بووم كاتيكا باوكم به بنه ماله كه ي وت كه پيشبركييه كي
له بهر ده مدا ماوه.

هه ولى خۆه لبراردنه وه سه ره تايه كي خراپي هه بوو. وانه ي يه كه م له سياسه تي
هه لبراردندا ئه وه يه كه قاعيده كه ت خوش بكه يت. به لام له سالي ۱۹۹۲ دا، قاعيده ي

باوكم دەسرایەووە. ھۆكاری سەرەکی ئەووە بوو كە ئسكاندن سونفەكەي بوو بۆ
بەرزەگەردنەووەی باجەكان - دێری بەدناوی "لێو كەنم بھونفەووە" لە وئاری
كۆفرانسى ۱۹۸۸دا. باوكم زیادكردن باجی لە كۆنگرەسى دیموكراتەكانەووە قیول
كردبوو لە بەرانبەر كۆنترۆلكردن خەرجیدا. لەكاتێكدا كە بێیارەكەي سوودی بۆ
بوندە ھەبوو، ھەلەبەكی سیاسى ئەنجام داووە.

وتارنۆسى راسترەوی توند (پات بوچانان) لە ھەلبژاردن بەرایى
(نیبوھامپشایەن) دا تەخەدای باوكمی كردبوو و ۲۷٪ی بەدەستھێناووە.
پروتنستویەكی دەنگی جددی. بۆ خراپتركردن كیشەكان، ملیاردێری تەكساس
(رۆس پیتووت) بێیاریداووە كە ھەلمەتێكى لایەنى سێیەم بەگەر بخات. ئەو بە
یەلاغەتى درۆ - كورتھێنان و درۆبازرگانییەووە، راوی لەسەر كۆنسیرفانتی
بەئاگاھاتووەوكان دەكرد. بەكێك لە سەنتەرەكانى ھەلمەتى پیتووت لەسەر
جاردەبەكی دالاس لەویەری ئۆفیسەكەي منەووە بوو. روانین لە پەنجەرەكەووە وەكو
دەنگدانێكى سوراخكەرى رۆژانە وابوو. كادیلاك و ئیس یو ئى - یەكان لای
سەكویەكەي پیتووت ریزیان بەستبوو بۆ ھەلگرتنی لەزگەكان و تابلۆی ھەوشەكان.
دەركم بەووە كرد كە دەبێ باوكم شەپكی دوو بەرەبى بكات بۆ ھەلبژاردنەووە، لە
بەرەبەكەووە لەگەڵ پیتووت و لەبەرەبەكی ترەووە لەگەڵ كاندیدى دیموكراتەكان.

بەھاتنى بەھارى ۱۹۹۲، روون بوو كە ئەو كاندیدە كى دەبێت، (بیل كلینتن)ی
حاكمی (ئەركەنساس) بوو. كلینتن بیست و دوو سال لە باوكم گەنجتر و شەش
ھەفتە لە من منالتر بوو. ھەلمەتەكە دەستبێكى وەرچەرخانێكى گشتى لە
سیاسەتى ئەمریكا دا نیشانە كرد. تاوەكو ئەو كاتە، ھەموو سەرۆكێك، ھەر لە
فرانكلین روزفیلت - ەووە، لە دووھم جەنگی جیھانیدا خزمەتى كردبوو، چ لە سوپادا
یان وەكو فەرماندەي گشتى. بەھاتنى سالی ۱۹۹۲، جیلی (لەدایكبوونی بەرھراوان)
و لاوان بەشێكى گەورەي دەنگدەرانیان پێكھێنا. كلینتن بایى پیتووت زیڕەك بوو

كە لە سىياسەتى دەرەۋەدا تۈنەكلىنى باۋكەم كۈنلۈك بىكەت. ئەۋان بە شىۋە يەككى
سۈرۈشتى بە كىش دەپن بۇ پىشتىگىرىكىردنى كەسكى جىلى خۇيان. ئەۋناجىگىرى
ئابۋورى لە ۋلا تدا ناسىيەۋە و پەيامىكى بە دىسپلىنى ئاراستە كورد: "ئابۋورىيە،
كەمۇە".

لە تەۋاۋى سالى ھەلپىزاردندا، من لە نىك باۋكەم مامەۋە. بە ھاتنى سەرەتاكلى
ھارۋىنى ۱۹۹۲، ھەلمەتەكە نەكەۋتەۋە سەر سەكە. بە باۋكەم ۋت كە پىپىۋىستە بىر لە
جولەيەككى بوپرانە بىكەتەۋە بۇ ھىنانە لەرزەي دىنامىكى پىشپىركىكە. بەككە لە
شىمانەكان بىرىتى بوو لە جىگۈركىپىكىردنى جىگىرى سەرۋك (دان كۋايل) كە من رىزم
لىدەگرت و كەيىم پىتى دەھات، بە ھاۋەلىكى تر. پىشنىيارىم كورد كە (دىك چىنى)ى
ۋەزىرى بەرگىرى لە بەرچاۋ بگىرت. دىك ۋرىا، جددى و بەئەزمۈۋن و سەرسەخت بوو.
ئەۋكارىكى مەزنى ئەنجام دا بوو لە سەرپەرشتىكىردنى سوپا لە ماۋەي رىزگاركىردنى
پاناما و جەنگى كەنداۋدا. باۋكەم ۋتى نا، پىتى ۋابوۋ ئەۋكردارە ئاۋمىدانە دىارە و
(دان)ىش ئىحراج دەپىت. لەلايەككى ترەۋە، پىم ۋانىيە كە باۋكەم بە دىارىكىردنى
كەسكىكى تر ۋەكو ھاۋەلى پالاۋتن، ئەنجامىكى باشترى ھەبوۋايە. بەلام من ھەرگىز
بە تەۋاۋى ۋازم لە بىرۋەكەي لىستى بوش-چىنى نەھىنا.

تاكە گۈرپانكارىيەك كە باۋكەم ئەنجامىدا گەپاندەۋەي ۋەزىرى دەرەۋە جەيىز
بەيكەر بوو بۇ كۆشكى سىپى ۋەكو سەرۋكى ستاف. ھەلمەتەكە بەھۋى بەيكەرەۋە
رۇر ھەمۋارتىر بەپىۋەچۈۋ. دەنگەران تەركىزىان خىستىۋە سەر بوش لە بەراتبەر
كلىنتندا. دەنگەكان بەرتەسك بوۋنەۋە. پاشان چۈار رۇڭ پىش ھەلپىزاردن، (لۇرىنس
ۋلىش) ئەۋدادۋەرەي كە لە فەزىحەي (ئىران كۈنترە)ى ئىدارەي رىگىنى
دەكۋلىيەۋە، تۆمەتىكى خىستەپال ۋەزىرى بەرگىرى پىشۋو (كاسپار ۋاينبىرگەر).
تۆمەتەكە ھەۋالەكانى داگىر كورد ۋەيىزى لەبەر ھەلمەتەكە بىرى. پارىزەرى دىموكرات
(رۇبەرت بىننىت) كە نۆينەرايەتى (كاسپار)ى دەكورد، دۋاتر تۆمەتەكەي ۋەھا ناۋدىر

کرد "يەككە" لە خراپ بەکاربردنە ھەرە گەرەکانی دەستەلاتی دادوەری کە من تاوەکو ئێستا رووبەرۆی بووبێتمەو". ئەمەش پەيوەندی ھەبوو بە سەرەخۆیی دەستەي سەرەخۆی دادوەران.

لە دوایین رۆژەکانی بەر لە ھەلبژاردن، (مارفین) ی برام پێشنیاری ئەوەی کردی لە ھەلمەتە کەدا بەم لەگەڵ باوکم بۆ ئەوەی مەعنەویاتی بەرز بێت. رازی بووم، ھەرچەندە لە میزاجیکی باشدا نەبووم. بەتایبەت بە گروپەکانی چاپەمەنی بێزار ببووم کە پێم وابوو ئیش بۆ بیل کلینتن دەکەن. لە یەككە لە دوایین ویستگەکانی ھەلمەتە کەدا، دوو رییپورتەری رۆژنامەوانی لە نزیك پلیکانەکانی (ھێزی ئاسمانیی یەك) لێم نزیك بوونەو. ئەوان لەبارە فەزای ناو فرۆکە کە پرسسیاریان کرد. وەلامیکی سیاسی زیرەکانە ئەو بوو کە شتیکی ئاسایی وەکو "ھەست دەکات ئەم گەردەي قابیلی پیا سەرکەوتنە" بێم. لەبری ئەو سارد بوومەو. بە رییپورتەرەکانم وت پێم وایە بابەتە کانتان لایەنگیری تێدا یە. تۆنی دەنگم توند بوو و رەق بووم. ئەمە تاکە لە دەمدەرچوونی توپەي من نەبوو لە ھەلمەتە کەدا. لەناو گروپەکانی چاپەمەنیدا ناوم بەو رۆیشتبوو کە ھەلچووم، و من شایستەي ئەو بووم. ئەو ی کە راگەیاندنەکان لێی تێنەگەشتن، ئەو بوو کە تەقینەو وەکانم، خۆشەویستی پالئەریان بوو، نەك سیاسەت. شەوی ھەلبژاردن ھات و باوکم نەبێردەو. بیل کلینتن ٤٢,٠٪ ی دەنگەکانی بردەو. باوکم ٣٧,٤٪ ی دەنگەکانی ھێنا. رۆس پیترۆت ١٨,٩٪ ی ھینا، لەوانەش ئەو ملیۆنان دەنگەي کە بە پێچەوانەو بۆ جۆرج بوش دەچوون. باوکم بە شکۆیەکی تاییبەتمەندەو رووبەرۆی شکست بوو وە. ئەو لە سەرۆبەري ئیوارەدا تەلەفۆنی بۆ بیل کرد بۆ پیروزیایی و بنەمای بۆ یەككە لە دۆستایەتیە نامومکینەکان دانا لە میژووی سیاسی ئەمریکادا.

باوکم وەکو کەسیکی لەسەرخۆ پەرورەدە ببوو. ئەو سەرژەنشستی کەسی نەکرد، توپە نەبوو. بەلام دەمزانی کە ئازار دەچێژیت، تەواوی شتە کە ئەزموونیکی ناخۆش

بوو. بېنېنى ئەو ەى كە پياوئىكى باش دەدۆرئىت، ۱۹۹۲ى كىرد بە خراپترىن سالەكانى ژيانم.

بەيانىي دواى ەەلېزاردن، دايكم وتى " باشە ئىستا ئەو ەمان تىپەپاند. ئىستا كاتى بەرەوپىشچوونە ". خوشبەختانە بۇ من، وەرزى بەيسبۆل ەەرگىز دوورنەبوو. لە ەمان كاتدا، من مەشقم كىردبوو بۇ ماراسۆنى ەوستن كە تىايدا من لە رىكەوتى ۲۴ى كانوونى دوو ەمى ۱۹۹۲دا راكردنم ئەجامدا - چوار رۆژ دواى ئەو ەى كە باوكم ئۆفيسى جى ەيشتبوو.

من لە ەنگاونانى ۸:۳۲ لە مائىلكدا بووم كە بەلاى كەنيسەى دايك و باوكمدا رەتبووم لە دەوروپەرى مائىلى تۆزدەيەم. ئامادەبوونى ۹:۳۰ى بەيانى تازە تەواو ببوو و خىزانەكەمان لە لىوارى رىكاكە كۆ ببوونەو. من ەنگاوەكانم كەمىك گەورە كىردن بۆئەو ەى بگەمە سەكۆيەكە. باوكم بە شىوازە تايبەتەكەى خۆى ەانيدام. ەاوارى كىرد " ئەمە كۆرەكەمە ! " دايكم بۆچوونىكى جىاوازى ەەبوو. ەاوارى كىرد " بەردەوام بە لە رۆيشتن، جۆرج ! ەندى خەلكى قەلەو ە لەپىشتەو ەن ! " من بە سى سەعات و چل و چوار خولەك تەواوم كىرد. لە ەئلى تەواوبوونى ماراسۆنەكە ەەستم كىرد دە سال گەنجترم و رۆژىك دواتر ەەستم كىرد دە سال بەتەمەنترم.

رىك وەكو ئەو جارەى كە بۇ پاككىردنەو ەى جەستم لە كحول رامكىردبوو، ماراسۆنەكە يارمەتىدەر بوو بۆئەو ەى ئەو ئاومىدىيە لە خۆم دەرىكەم كە لە ۱۹۹۲دا ەەستم پىكىردبوو. لەكاتىكدا كە ئازارەكە دەستى بە ەمان كىرد، ەەستىكى نوئى شوينى گرتەو ە: جارىكى ترئەنگىزەى خۇپالوتن بۇ ئۆفيس. پەيتا پەيتا دەستم پىكىرد. كاتىك من و لۇرا لە ۱۹۸۸دا گەراينەو ە بۇ تەكساس، من زىاتر ئاگادار بووم لەو تەحەدىيانەى رووبەرووى ويلايەتەكە دەبوونەو ە. سىستەمى پەروەردەيىمان لە كىشەدا بوو. ئەو مىندالانەى كە نەياندەتووانى

بخوینته وه یان ماتماتیک فیژین، به ناو سیسته مه که دا ده بردران به بی ته وه ی که سیک
زه حمه تی ته وه بکیشی پرسیار بکات ئاخۆ چی یان هیچ فیژبوون.

که ش و هه وای یاسایی له ویلایه ته که ماندا، نوکته یه کی نیشتمانی بوو. پارێزه رانی
برینی که سیی ته کساس حوکمی دادوه ریی که وره که وره یان تۆمار ده کرد و ئیش و
کاریان ده رده په پانده ده ره وه ی ویلایه ت. تاوانی لاوان له زیادبووندا بوو. منیش
نیگه رانی که لتووړیک "هه ستيکی خوش ده به خشیت، بیکه" و "ئه گه ر کیشه یه کت
هه یه سه رزه نشتی که ستيکی تر بکه" بووم.

قازانجه کانی ته و ئاراسته یه کیشه خولقین بوون. مندا لیکي زۆر له ده ره وه ی
په یوه ندیدا له دایک ده بوون. باوکانیکی زۆر له ده ست به پرسیار تیبیه کانیان رایان
ده کرد. پشت به ستن به خوشگوزه رانی شوینی پالنهر بۆ کارکردنی ده گرته وه.

ئه زموونه کانم له هه لمه ته کانی باوکمدا و به پتوه بردنی (ره ینجه زن)،
شاره زایه تیبیه کانی منی له سیاسه ت، به پتوه بردن و اتصالدا قبول کردبووه وه.
هاوسه رگیری و خیزان روانگه کانی منی فراوان کردبوو. باوکیشم ئیستا له سیاسه ت
چووبوو ده ره وه. نا ئومیدی سه ره تاییم له دۆراندنه که ی ته و، ریکه ی خوش کرد
بۆ هه ستيکی ئازادبوون. ده متووانی سیاسه ت دابریژم به بی به رگری کردن له وانیه ی
ته و. پتویست نه بوو که نیگه رانی ته وه بم بریاره کانم دابرانن له سه روکایه تیبیه که ی
ته و. من سه ره به ست بووم که به ته نیا خۆم کاندید بکه م.

من له ناو خیزانه که مدا تا که که س نه بووم که گه یشتمه ته و ده ره نجامه. له به هاری
۱۹۹۳ دا، جیب پیی وتم که به جددی خۆی بۆ حاکمی فلۆریدا ده پالتوییت. به
شیوه یه کی پلار ئامیز، شکستی باوکم به رپرس بوو له ده رفه تی هه ردوو کمان.
ته وه ی که یه که م جار وه کو کۆتاییه کی خه مگین بۆ چیرۆکیکی مه زن دیار بوو،
ئیستا وه کو ده ستيپیکي دوو ژيانی نا ئیحتیمالی ده رده که وت. ئه گه ر باوکم له

۱۹۹۲دا بېر دايه ته وه، گومانم هه به له وهی که له ۱۹۹۴دا خوم بۇ ئوقیس کانید
بکړ دايه و به د لنيایيه وه نه ده بووم به سه روک.

پرسپاری گه وره نه وه بوو که چوڼ بچه ناو وه. داوی ناموزگاریم له هاورینه کی
نړیک کړد، ستراتیژیستی سیاسي، کارل روه. بۇ په کم چار کارل سم له ۱۹۷۳دا
ناسی، کاتیک باوکم سه روکی کومیتته ی نیشتمانیی کومارییه کان بوو و کارل سیش
سه روکی ریکخراوی خویندکاری کومارییه کان بوو. من پیم وایوو نه و ده بیته
په کیکی تر له و جوړه سیاسیه کان زانکو که له بهل ساردیان کړد بوو مه وه. به
زووی زانیم که کارل جیاوازه. نه و له خوپازی و خو به راست زان نه بوو و
به د لنياییه وه نمونه ی کامپه یته ریکی له سه رخو نه بوو. کارل وه کو زانایه کی
سیاسی شیت وایوو-رووناکیر، سوعبه تچی و لیوانلیو له وزه و ئایدیا.

که س ناسم که نه وه نده ی کارل میژوی خویندیته وه یان هرس کړد بیته. نه و
به د لنياییه وه ده لیم، چونکه من هه ولماوه خومی پیبگه به نه وه. یازی ناو ختم
نه دايه پيشه وه. پاشان کارل به وه تومته باری ده کړد که که لکیکی ناعادیلانه
وهرده گرم له ریگه ی هه لېزاردنې به ره مه کورته ره کان. له و کانه به دواوه، نیمه نه ک
ته نیا ژماره ی کتیبی خویندراوه مان پتوانه ده کړد، به لکو به هه مان شیوه ژماره ی
لاپه ره کانیشمان ده ژمارد. تاووه کو کوتایی سال، هاوریکه م له هه موو پوليته کانددا من
داپوشی.

کارل نه ک ته نیا مه عریفه ی کړده کړده وه، به لکو به کاریشی ده هیفا. نه و
تویژینه وه ی کړد بوو له ستراتیژی هه لېزاردنې (ویلیام مکینلی) له ۱۸۹۶دا. له
۱۹۹۹دا، نه و پیشنیاری کړد که من هه مان هه لمه تی هه یوانی پیشه وه ریک بضم.
دهرکه وت که شیوازیکی کاریگه ر و ژیرانه یه. په شیمانم له وه ی که له ماره ی
خوکاندید کړدندا بۇ کونگریس له ۱۹۷۸دا، له گه ل کارلدا نیشم نه کړد. جاریکی تر
نه و هه له یه م نه نجام نه دايه وه.

له سالى ۱۹۹۲، من و كارل ھەردووكمان دەرفەتتىكى سىياسىمان بىنى. ژىرىى باو
ئەو ھەبوو كە ھاكىمى تەكساس (ئان رىچاردز) گرەنتى ھەلېژىردرانەو ھەي لە مانگى
تۆفەمبەرى دواتردا پىدرا بوو. ھەكو يەكەمىن ھاكىمى ژنى تەكساس لە
۱۹۲۰ يەكانەو، ئان رىچاردز سىياسىيەكى پىشەنگ بوو. ئەو پەپرەوانىكى زۆرى
ھەبوو لەناو دىموكراتە نىشتەمانىيەكاندا و زۆرىك بېروايان وابوو كە لەوانەيە زۆرىك لە
زۆران بىيىتە سەرۆك يان جىگر سەرۆك.

ھەمووان دەيانگوت ھاكىم جەماو ھەيە، بەلام من و كارل پىمان وانەبوو كە لە
راستىدا دەسكەوتى زۆرى ھەبوو بىت. كارل شىكردنەو ھەي خۆي پىشاندام لەبارەي
ئەمەي كە زۆرىك لە تەكساسىيەكان-تەنات ھەندى لە دىموكراتەكانىش- كراو
دەبن لە بەرانبەر ھەر كاندىدىكا كە بەرنامەيەكى جددى ھەبىت بۆ باشكردنى
ويلايەتەكە. ئەمە كىتومت ئەو شتە بوو كە لە مىشكەدا بوو.

لە ھەلېژاردنى بىي وىنەي بەھارى ۱۹۹۲دا، ھاكىم رىچاردز رىوشوئىنىكى
تەمويلىكردنى قوتابخانەي خستە دەنگدانەو. پلانەكەي بىرىتى بوو لە
دابەشكردنەو ھەي پارە لە ناوچە دەولەمەندەكانەو بۆ ناوچە ھەزارەكان، بۆيە بە
شىۋەيەكى گالتەئامىز بە "رۆبن ھود" ناوژەد كرا. دەنگدەران بە رىژەيەكى بەرچاۋ
شكستيان پىنھىنا. لەكاتىكا كە ئەو شەو ھەي من و لۆرا تەماشاي ئەنجامەكانى
ھەلېژاردنمان دەكرد، گوئىبىستى. گەتوگۆيەك بووین لەگەل ئان رىچاردز. ئەو ناھومىد
بىو بەھۆي شكستىپىنھىنانى رىوشوئىنى تەمويلىكردنى قوتابخانە و بەشىۋەيەكى
تەنزامىز گووتى، "كۆرە، ئىمە ھەموومان بە تامەزىۋىيەو چاۋەپىي ھەر بىرۆكە و
پىشنىارىك دەكەين كە واقىيى بىي". من رووم كرده لۆرا و وتم "من پىشنىارىكم
ھەيە. لەوانەيە خۆم بۆ ھاكىمى بپالىوم". ئەو بە جۆرىك تەماشاي كردم ھەك ئەو ھەي
شىت بىم. پرسىارى كرد "چىيە سوعبەت دەكەي؟". من ھەلامم دايەو ھەي "راست
دەكەي". ئىمە لە دالاس زۆر ئاسودە بووین. ھەزم لە ئىشەكەم بوو لەگەل

(رەينجەرن). كچەكانمان لە گەشەدابوون. لەگەڵ ئەوەشدا چارێكى تەرمىرووى
سىياسەت لىيدا بوومەو و ھەردوو كىشمان ئەو مان دەزانى.

كاتىك پىشېركىكى حاكىم دەھىنايە بەرباس، ھەمىشە ھەمان شتم گوى
لەدەبوو وە: "بە دلىايىيەو و ئان رىچاردز جەماوهرى ھەيە". من داواى ئامۆزگارىم
لە ھەندى لە ستراتيژىستە سىياسىيەكانى پىشوووى باوكم كرد. بەرپزەو و پىشنىارى
ئەو ھيان كرد كو چەند سالىك راوەستم. كاتىك برىارمدا لەسەر ئەو ھى كە خۆم
كاندىد دەكەم، وەلامى دايكم لە شوئىنى خۆيدا بوو: "جۆرج، تۆ ناتوانى
بىبەيتەو وە".

ھەوالى خوش ئەو و بوو كە كىلگەى كۆمارى تەواو كراو و بوو. كەس نەيدەويست
تەحەداى رىچاردز بكات، بۆيە توانىم دەستبەجى سەرنجى خۆم بدەمە ھەلېژاردنى
گشتى. بە دانانى روئىايەكى گەشېنانەى ديارىكراو بۆ ويلايەتەكە، ئاراستەيەكى
مەنھەجىم بەكارھىنا. تەركىزم خستە سەر چوار پرسى كارنامە: پەرورەدە،
دادپەرورەيى لاوان، رىفۆرمى خوشگوزەرانى و رىفۆرمى زيانگەياندن.

ئىمە تىمىكى ھەلمەتى شارەزا و بەتوانامان كۆكردەو. من بە شىوہيەكى
تايبەت دوو كەسى گرىنگم دامەزراند. يەكەمىيان (جۆ ئالبۆ) بوو، كە پىاوئىكى
بەسامى شەش پى و چوار ئىنچى سەر تەخت بوو و رەقىبى مەشق بوو كە وەكو
سەرۆكى ستافى حاكىم (ئوكلاھوما) ھىنرى بىلمۆن خزمەتى كردىوو. من جۆم
ھىنايە ناوہو و بۆ ئەو ھى ھەلمەتەكە بەرپۆە ببات و كارىكى بى وئىنەى بەرپۆەبردنى
رىكخراوہكەى ئەنجام دا. ئىمە بەھەمان شىوہ، بەرپۆەبەرىكى نوئى اتصالات
(كارىن ھيوگن) مان دامەزراند. من بۆ يەكەم جار (كارىن)م لە كۆنفرانسى ويلايەتى
حزب لە ١٩٩٠دا ناسى. بە مەبەستەو وە وتى "لە ئەركەكانت ئاگادارت دەكەمەو وە".
ئەو دواتر فرمانەكانى جموجۆلى ئاراستە دەكرد. ھىچ گومانىك نەبوو لەو ھى كە ئەم

ژنه بهرپرس بوو. کاتیک پیی وتم که باوکی ژنه ره الیکي دوو تهستیرهیه، مانایه کی ته واو به خشی.

پاش کونفرانس له په یوه ندیدا مامه وه له گهل کارین-دا. نهو که سایه تییه کی گهرم و گور و چاوکراوه و پیکه نینکی گهره ی هه بوو. وه کو په یامنیږکی پیشووی ته له فزیون، نهو میدیای دهناسی و دهیزانی چون دهسته واژه یه ک هه لگیرته وه. نیشانه یه کی باش بوو کاتیک هات وتاری راگه یاندنه کی له پاییزی ۱۹۹۳ دا من بیستیت. ناسینه وه ی نهو ئاسان بوو، چونکه کورپه کی، (رؤبه رت)، له سهر شانه کانی داده نیشیت. کارین له جوړه که سانی په سهندی من بوو- واته له وانه ی که خیزانی له پله ی یه که مدا داده نا. نهو رژه ی که له گهل هه لمه ته که دا واژوی کرد، یه کیک بوو له باشتین رژه کانی ژیانی سیاسیم.

له کاتیکدا که هه لمه ته که م دهستی کرد به به ره مهینانی تامه زووی، میدیای هه والی نیشتمانی، بایه خی دا. ریپورته ره کان ناویانگی هه لچوونی منیان دهنانی و مشتومریک له ئارادا بوو له مهر نهو وه ی که چ کاتیک ده ته قمه وه. ئان ریچاردز نهو په ری هه ولی خویدا تا بمخاته داوه وه. نهو منی به "نهو لیک" و "نهو مام" ناو ده برد، به لام من له گهل نهو وه دا نهو بووم قسه فری بدهم. زوړبه ی خه لکی نه یانته وانی له وه تیښکه ن که جیاوازییه کی هه په له نیوان هه لمه ته کانی من نهو وانه ی باوکمدا. وه کو کورپه کاندیدیک، سوزاوی دهووم و بهرگریم له جوړج بوش ده کرد باجه کی هه رچییه ک بووایه. خووم وه کو کاندیدیک، دهنزانی که ده بی سنووری خووم بزانه و دیسپلینم هه بی. دهنگده ران سه رکده یه کیان ناویت که له تورپه ییدا هه لده چیت و تونی رووبه یووبوونه وه به لادا ده بات. باشتین پوچکردنه وه ی درووده له سه کان، برده نه وه ی هه لبراردن بوو.

له ناوه راستی مانگی ئوکتوبه ردا، من و ئان ریچاردز بو یه که مین رووبه یووبوونه وه ی ته له فزیونی یه کتریمان بیی. من کتیبه کانی لی دوام

خوښه پوهه و له گفتوگو ځانته ناميزه ځاندا راښانم کړې وو. هغه په ځه پېش
شوی گوره، وستاندي ناموزگاريم په سند. من ټيښتي هندی له
ناماده کارمې ځانې روږه پوږوونه وکړې باوکم کړې وو. دهمزاني که ددشي ځانديد
په پېښتبار ځانې دوايېن خوله ځه ناساني سهرې لېښتوي. قسه نه ستقه
دلخواه ځانې من بريښي وو له "ته نيا خوټ په". په راستمه، فرماني نه وم کړد که
همو ناموزگارمې ځانې روږه پوږوونه وکړه له فلشهرې کارڼ بدرڼ. څه گره پېښي
وابو جهه رڼ، تهوا يا نېيان په پښت. په پېچه وانه وه، هوشم په روڼي و تهرکيز
راډه گرت.

له شوي روږه پوږوونه وکړه، من و کارڼ له ناو مه سعه دمکه دا بوږين که ځان
ريچاردز هاته ناره وه. من ته وځم له گهل کړد و وتم "په ختيځي باش، حاکم". له
نودترين دهنگي هيمنيډا وتي "نمه بؤ تو سخته ده پېت، کوره". نه مه يان
ره هماندي کلاسېک وو. به لام کارمې ځانې پېچه وانه وو له گهل نه وه
مه به ستې وو. څه گره حاکم نيازې بوږيت بمرستيت، پېم وابو که ده پې ه ست
په ناڅارامي بکات. خه نده يه کي گوره م پېچه خشي و روږه پوږوونه وکړه که به باشي
په پڼوه چوو. بايي پڼويست سياسي م پڼيږو تا بزانم که تو به راستي ناتواني
روږه پوږوونه وکړه که به پته وه. تو ته نيا ده تواني بدوريت به درکاندني شتيځي
گه مزانه يان دمرکه وتن به ته مېلي يان شله ژانه وه. له م حاله ته دا، من نه پېتاهت و
نه شله ژاو بووم. من قسه ځانې خوم په پړوا به خوږوونه وکړد و خوم له هر
په هله داچوونېک لادا.

هره کو پېښور، هغه ځانې کوتايي هندی مفاجه نه يان هينا، روس پڼوت هاته
ناو پېښېرکيکه وه بؤ پالېشتيکړدني ځان ريچاردز. نه مه مني بېزار نه کړد، من
هميشه بروام وابووه که پالېشتيکړدنه کان له سياسي ندا موباله غه يان پڼوه کراوه.
په ده گمهن سوږديان هه يه و هندی جار نازاريه خشن. من په ريپورته رڼکم وت، "

رۇس پىترۇتى پىرۇز بىت. مەن تۇلان رىيانى بەيسىبۇل و باربارا بوشىم دەۋىت". مەن ئەۋەم ئەدرىكەندە دايىم ھېشتا پىتى ۋانىيە دەۋەمەۋە.

كاتىك ئەنجامەكان لە شەۋى ھەلېژاردندا دەرگەۋتن، خەنى بووم لە خوشيا، ئىمە لە شىتىكدا سەرگەۋتىن كە رۇژنامەى (دالاس مۇرنىنگ نىيون) پىتى دەۋت "جارىك لە جاران قابىلى بىرلىكەندەۋە نەبو". (نىيويۇرك تايمز) نووسىبوۋى "ھەژانىكى سەرسۇرھىن". باۋىك لە (ئۇستىن ماريۇت) تەلەفۇنى بۇ كىردىم و ۋتى "جۇرج پىرۇز بى لىت ئەۋ بىردىنەۋە گەۋرەيە، بەلام پىدەچىت جىب بىدۇرپىتىت". ھەستىكى ناخۇشەم لا دروست بوو بۇ براكەم كە خۇى زۇر ماندوو كىردىبوو و شايستەى بىردىنەۋە بوو. بەلام ھىچ شىتىك نەيتوۋانى ئەۋ خوشىيەم تارىك بىكات كە ھەستىم پىكىرد كاتىك چووم بۇ ھۆلى (ماريۇت) بۇئەۋەى ۋتارى سەرگەۋتىم پىشكەش بىكەم.

بەرۋارى دەستبەكارىبون، ۱۷ى كانوۋنى دوۋەمى ۱۹۹۵ بوو. لەكاتىكدا كە لە ژوۋرى ھۆتىلەكە بەر لە مەراسىمەكە خۇم ئامادە دەكىرد، دايىم زەرفىكى نامەى دايە دەستىم. دوو دەگمەى سەردەستەى چاكەت و نامەيەكى باۋىكى تىدا بوو:

ئازىزم جۇرج

"ئەم دوۋىگمەى سەردەستەنە شىمەكى ھەرە بەھادارى مەن. ئەمانە لە بەرۋارى ۹ حوزەيرانى ۱۹۴۳دا دايىك و باۋىك پىياندام كاتىك لە (كۆرپەس كرىسىتى) توانىم لە ھىزى دەريايى فرۇكەۋانى بىكەم. دەمەۋى ئىستەى تۇبن، چونكە، لە مانايەكدا، ھەرچەندە تۇ توانىت لە ھىزى ئاسمانى بىيىتە فرۇكەۋان و ئەۋ فرۇكەۋانى ئەۋ جىتەنە بىكەيت، ئەۋ جارىكى تر "ئەتۋانى بىرپىت" لەكاتىكدا كە سۈيىندى ھاكىمى ئىمە ئەخۇيت". ئەۋ نوۋسى كە چەندە فەخر دەكات و ئەمەى كە چۈن دەتۋانم ھەمىشە مەمانە بە خۇشەۋىستى ئەۋ و دايىك بىكەم. لە كۆتايىدا نووسىبوۋى:

"تۇرۇر لەۋە زىياترت بە ئىمە داۋە كە تاۋەكو ئىستا شايسەي بووين. تۇ قوربانىت بۇ ئىمە كىرد. تۇ ۋەفا و دىسۆزى لەبنەھاتوۋى خۆتت بە ئىمە داۋە. ئىستاش نۆرەي ئىمەيە."

باۋىك لەۋ جۆرە كەسانە نىيە كە شىتېكى ۋەھا بە شىۋەيەكى كەسى بلىت. تىبىنىيە دەستەۋسەكە ستايلى خۆى بوو ۋشەكانى مانايەكى نۇريان ھەبوو. ئەۋ بە يانىيە ھەستم بە پەيوەندىيەكى بەھىز كىرد بە نەرىتى خىزانىي ئەۋ خىزمەتكرىنەي كە من ئىستا بە شىۋازى خۆم لەسەرى بەردەۋام دەبووم.

ۋەكو حاكم، پىۋىستم بەۋە نەبوو كە پلانى ئەجىنداكەم دابنىم. دوايىن سالم لەۋەدا بەسەر بىرد كە بە ھەموۋان بلىم كىتومت دەمەۋى چى بەدى بىنم.

ھەمىشە باۋەپم ۋابوۋە كە بەرنامەي ھەلمەت تەنیا ئەۋ شتە نىيە كە تۇ بەكارى دەھىنىت بۇئەۋەي ھەلېرېدرىت. بەلكو پلانىكە بۇئەۋەي كە تۇ لە ئۇفېسدا ئەنجامى دەدەيت.

من ھۆكارىكى ترم ھەبوو بۇئەۋەي بە خىرايى بەرەۋپىش بچم. لە تەكساس، دەستەي ياسادانانې دەۋو سال جارىك تەنیا ۱۴۰ جار كۆدەبىتەۋە. ئامانچم ئەۋە بوو كە ھەر چۈار دەستېشخەرىي ناۋ بەرنامەكەم بە يەك دانىشتن لە ھەردوۋ ئەنجومەنەكە تىپەپىنم. بۇئەۋەي ئەمە رووبدات، پىۋىستم بە پەيوەندىي باش ھەبوو لەگەل دەستەي ياساداناندا. ئەمەش بە يارىدەدەرى حاكم دەست پىتدەكات كە ۋەكو سەۋكى ئەنجومەنى پىران لە ويلايەتەكەدا، خىزمەت دەكات لېژنەكان پىر دەكاتەۋە ۋ بىرپار لەسەر پىرۇژەياساكان دەدات. يارىدەدەرى حاكم بە شىۋەيەكى جىا لە حاكم ھەلدەبىرېدرىت، بەۋ مانايەي كە دەشىت ئەۋ دوو بەرپىرسە گەۋرەيە لە دوو خىزىە دىيەكەكە بن - ھەروەكو من ۋ يارىدەدەرى حاكم، بۇب بولۇك ۋەھا بووين.

بولۇك ئەفسانەيەك بوو لە سىياسەتى تەكساسدا. ئەۋ بۇ ماۋەي شانزە سال لە پۇستى بەھىزى كۆنترۆلكەرى ويلايەت كارى كىردبوو بەرلەۋەي لە ۱۹۹۰دا بۇ پۇستى يارىدەدەرى حاكم ھەلېرېدرىت. ئەۋ بە مەچەكىكى زۇر بەھىزەۋە خۆى بۇ ئەنجومەنى پىران كاندىد

کرد. ههروهه ها کارمه ند و هاوړنی پېښووی هه بوون که له ئاژانسه جیاجیاکانی حکومتدا شویتیان گرتبوو که وایلیکړدبوو نور به ئاگا بیت.

بولوک توانای نه وهی هه بوو که ژيانم ناخو بکات. له لایه کی ترده وه، نه گهر بعتوانیای رازی بکه م کارم له گهل بکات، نه واده بووه هاوپه یمانیکی به هادار.

چهنده ههفته یه ک بهر له هه لېژاردن، جو ئالیو پېښنیاری نه وهی کړدبوو که به نهینی له گهل بولوک دابنیشم. له پاشتنیوه پویه کی هیتندا دزهم کرد و قیریم بؤ ئوستن. هاوسه ره که ی بولوک، (جان)، دهرگای کرده وه. نه و ژنیکی جوانه به خهنده یه کی گهرم و گورده وه. پاشان بولوک دهرکه وت. نه و پیاوړیکی به هیز بوو به رواله تیکی دنیا دیده وه. نه و پینج جار هاوسه رگیری له گهل چوار ژندا کړدبوو. جان دواپین ژن و خوشه ویستی ژيانی بوو. ته نیا یه ک جار له گهل نه و هاوسه رگیری کړدبوو. جارتیک له جارن، بولوک مه شرو بخوړیکی سه رسخت بوو. له به سه رهاتیکی به ناویانگدا، نه و سه رخوش بووه و به چه که که ی ته قه ی له ته والیته کانی میزکردن کړدرووه. به بی پچران جگه ره ی کیشاوه، سه رباری نه و راستییی که به شیکی سییه کانی له ده ستداوه. نه و له و جوره پیاوانه بوو که ژيانی، به شینوازه سه خته که ی بردبووه سه ر. دهستی هینایه پېښه وه و وتی، "من بولوکم. وهره ژووه ره وه". بردمی بؤ ژووری نووسینگه که ی. شوینه که له کنتیخانه یه کی لیکو لینه وه ده چوو. چهنده ها به ستی دؤکیومینت، راپورت و داتای دانابوو. بولوک فایلیکی قه به ی له سه ر میزه که له به رده م من دانا و وتی "نه ودهش راپورتیک له سه ر دادپه روه ریی لاوان". نه و ده یزانی که هه لمه ته که ی من به شیکی له سه ر ریفورمی دادپه روه ریی لاوان بوو و پېښنیاری کرد که بیر له ههندي له ئایدیاکانی بکه وه. پاشان چهنده راپورتی هاوشنیوه ی بؤ ریفورمی په روه رده و خوشگوزه رانی هینایه دهره وه. ئیمه بؤ سی تا چوار سه عات قسه مان کرد. بولوک پشنگیری له ئان ریچارلز کړدبوو، به لام روونی کرده وه که نه گهر من دهرچم نه و پشنیوانیم ده کات.

یاریکه ره سه ره کییه که ی تر وته بیژنی نه نجومه نی نوینه ران، (پیت لانی) بوو. وهکو من، پیت خه لکی خوړئاوای ته کساس بوو. نه و جوتیاریکی لؤکه ی (هه یل سینته) بوو که شاروچکه یه کی ده شته کییه له نیوان (له بؤک) و (ناماریلؤ) که من له هه لمه تی ۱۹۷۸دا

بۇي چوويوم، پېت كايراپەكى زۇر بەرچاۋ ئەبو. كەچى بولۇك نيازى بوو كارتەكانى
پېشان بىدات - و تاۋىپە تاۋىش ھەموو كارتەكانى بەسەردا ھەلدەدايت - لانى دەستى بە
كلاۋەكەيەۋە گرتىبوو با نەيىبات. ئەو دىموكراتىك بوو كە ھاۋپەيمانى لە ھەردوۋ لا ھەبوو.
لەسەر ئەۋەى كە ھەفتانە پىكەۋە ژەمىكى بەيانى بخوين. سەرەتا ژەمەكان دەرفەتىك
بوون بۇ ئالوگورىيە سەرھات و يارمەتيدانى مەن بۇ زانەن لەبارەى دەستەى ياسادانانەۋە.
ھەر كە پرۇژەياساكان دەستيان كرد بە جولە بەناۋ سىستەمەكەدا، ژەمە ھەفتەيەكانى
بەيانيان بوونە ستراتىژى گىرنگى كۆبوونەۋەكان. چەند ھەفتەيەك پاش دەست
بەكاربوونم، بولۇك ژمارەيەك پرۇژە ياساى گىرنگى بەرەۋ ئەنجومەنى پىران جولاندبوو.
تۆرىيەيان لە ئەنجومەنى نوينەران لە چاۋەپوانىدا بوون. بولۇك كردارى دەويست و
دەيوست لانى - يىش ئەمە بزانى. لەكاتىكدا كە كىكى ھىلكە و شىر، پىشتەمەزەى
ھەلگىراۋى بەراز و قاۋە دەخواردەۋە، پىت بە ھىمنىيەۋە بە يارىدەدەرى ھاكىمى وت كە
پرۇژە ياساكان دەگەيەنرەنە شوينى خۇيان. بولۇك سوور دەبوۋەۋە. ماۋەيەكى زۇر
پىشتەر كولابوو. رىك چاۋەكانى بىرە مەن و ھاۋارى كرد "حاكم، شەرت بى سۋارت بىم. وات
لېيكەم ۋەكو گەمژە دەرىكەۋىت".

كەمىك بىرم كردەۋە، ھەستامە سەرپى، بەرەۋلاى بولۇك چووم و وتم "ئەگەر نيازتە
سوارم بى، ئەۋا پىتويستە يەكەم جار ماچم بدەيەى". بە شىۋەيەكى دەستبازىيانە لە
باۋەشم گرت، بەلام خۇى لە دەستى راپىسكاندم و دەرىپەيە دەرەۋە. مەن و لانى
دەستمان كرد بە پىكەنەن. ئەمە شىۋازى خۇى بوو بۆلەۋەى بە لانى بلىت كە كاتى ئەۋە
ھاتوۋە پرۇژەياساكانى لە ئەنجومەنى نوينەران دەرىچە.

ئاخۇ پەيامى بولۇك كارىگەرى لەسەر لانى ھەبوو يان ئا، ھەرگىز نازانم، بەلام بەر
فشارەى كە ھەرسىكمان دروستمان كردبوو، ياساى پەرۋەردە، دادپەرۋەرىي لاۋان و
رىفۇرمى خۇشگوزەرانى بە خىرايى دەچوون بەرتوۋە. بىرگەى ھەرە ئالۋزى ئەجىنداكە
رىفۇرمى زىيانگە ياندىن بوو. پىشكىنىنى كەيسە ياساىيە تېرۋاتەكان زۇر گىرنگ بوو بۇ
رىگرتن لە كارەكان لەۋەى ويلايەت جى بىلەن. بەلام دىۋايەتتەكى گەۋرە ھەبوو لەلايەن

دەستە ئى پارىزەرانى داداگايىيەۋە، كە كارىگەر بوو و تەمبىلى باش دەكرا. من
ھاۋپەيماننىتىم لەگەن (دەيقۇ سىبىلى) ى ھەبوو، كە سىناتۇرنىكى كۆمارى وىلايەتەكە بوو
لە (ۋاكتۇ) و سەرۋكى ئەو كۆمىتەيە بوو كە چاۋدىرى پىرسەكە ى دەكرد.

شەۋىكىيان كە تازەبەتازە ئۇفېسم گرتىۋو دەست، بۇ ئانى ئىۋارە بانگەنىشتى دەيقۇم
كرد. ئىمە تازە دەستمان كرتىۋو بە خۋاردن كە تەلەفۇنىكى لە بولۇكەۋە پىكەنىشت. من
گوتم دەگرت لەكاتىكدا گفتوگو يەكسەرەكە دەردەكەۋت. دەيقۇ سەرى دەلەقاند و بە
بىدەنگىيەكى دەموچاۋ رەقبوۋەۋە سەرنجى ئەدا لە بارىكدا كە يارىدەدەرى حاكم ناخى
خۇى ھەلدەرىشت. پاشان وتى "ئەۋەتا لىزە دانىشتوۋە. دەتەۋى قسە ى لەگەن بكە ى؟"
بولۇك دەيوست شىتى بلى. تەلەفۇنەكەم ۋەرگرت.

بۇچى رىفۇرمى زىانگەياندىن بەرىست دەكە ى؟ وامزانى تۇ كىشەت نابى. بەلام نا، تۇ
حاكىمىكى... "بولۇك دوو سى بۇمبى ھاۋىشت و تەلەفۇنەكە ى داخستەۋە. دەيقۇ دەيزانى
چى روۋىداۋە. پىشتىر بىنىبوۋى و دلىيا نەبوو من ۋەلامم چۇن دەبى. من پىكەنىم و
پىكەنىنەكەم خىراتر كرد. بولۇك سەرسەخت و قسەلەپوۋ بوو، بەلام ھەستم كرد كە ئەمە
زىيانىكى تىپەر دەبى.

ھەركە دەيقۇ دەركى بەۋە كرد كە بەرگەرى زەربەكە دەگرم، روومان كرده
پرۇژەياساى زىانگەياندىن. جىاۋازى سەرەكى بىرورا لەسەر قەبارە ى ئەو پارەيە ى كە
ۋەكو قەرەبوۋى سزابى دەدرىت. من لە سنوورى ۵۰۰,۰۰۰ دۇلارم وىست، بولۇك
۱۰۰۰,۰۰۰ ى وىست. دەيقۇ پىتى وىم ئەگەر بتوانى رىكەۋىن لەسەر ئەم ياسايە بەدەست
بىنىت، ئەۋا پىنج پرۇژەياساكە ى تىرى زىانگەياندىن كە بەشىك بوون لە پاكىجى
رىفۇرمەكە، بە خىراى دەجولتىن.

ئەۋ پىشنىارى دان وستانىكى كرد: پرۇژەياسايەك بە ئاستى ۷۵۰,۰۰۰ دۇلارەۋە چۇنە؟
گومانى تىا نەبوو كە ئەمە سىستەمەكە ى باش دەكرد. رازى بووم. دەيقۇ تەلەفۇنى بۇ
بولۇك كرد و بەئەنجامگەنىشتەكە ى پى گووت. ئەم تەلەفۇنەيان كورتىر بوو، بەلام
دىسان سىبىلى تەلەفۇنەكە ى دايەۋە دەست من. بولۇك بە شىۋازە رەسمىيەكەۋە دەستى
پىكرد "حاكم بوش، تۇ خەرىكە دەبىتە حاكىمىكى جەھەنەمى. شەۋباش."

لە سالى ۱۹۹۶دا، لۇرا تووشى مۇقاجەئەنى كىردىم بە پەنجاھە مەن سالىدى لەدايىكبوون
لە كۆشكى حاكىمىدا. ئەو بانگەشنى خىزان و ھاوپىيىنى كىردىبوون لە مىدلاند، ھۆستى و
بالاس: ھاوپۇلەكانى ئاندۇقەر، يەك و ھارۋارد و كەسانى سىياسى لە ئۆستى، لەۋانەش
بولۇك و لانى. لۇرا تاكەكەسىك نەبوو كە مۇقاجەئەنى لە ھەگبەدا بوو. كە زۇلناۋا بوو،
خواردنەۋەنى بە خۇشى يەكتىرى دەستى پىكىرد. بولۇك زوى كىردە مايكروۋفونەكە و بە
خەندە يەكەۋە وتى "لەدايىكبوونت پىرۇز بىت. تۆ حاكىمىكى جەھەنەمىت". پاشان
بەردەۋام بوو و وتى "وە حاكىم بوش، تۆ سەرۋكى دواتىرى وىلايەتە يەكگرتىۋەكانى
ئەمىرىكا دەبىت".

پىشگۈيەكەنى بولۇك تووشى شۆكى كىردىم. مەن تەنبا بۆ ماۋەنى ھەژدە مانگ حاكىم
بووم. سەرۋك كلىنتىن تەنبا لە خولى يەكەمىدا بوو. مەن لە ۱۹۹۸دا بە ئەستەم بىرىم لە
خۇكاندىد كىردنەۋە كىردىبوۋەۋە و لىرەۋە بولۇك باسى لە ۲۰۰۰ دەكىرد. مەن زۇر بە جىدىم
ۋەرنەگرت، بولۇك ھەمىشە ھەۋلى بابەت وروژاندنى دەدا. بەلام قىسەكەنى ئىلھامبەخشى
بىرۋەكە يەككى بايەخمەند بوو. دە سال زووتر، مەن بە سەرخۇشى لە بىرۋەمور ئاھەنگى چىل
سالەنى خۇم دەگىرا. ئىستاش لە سەر فرىزى كۆشكى حاكىمى تەكساس بە خۇشى مەن
ۋەكە سەرۋكى دواتىر دەخورايەۋە. ئەمەيان دەيەيەككى تەۋاۋى بەسەردا تىپەرىبوۋە.

لە ھەمان كاتدا، ھەلمەتتىكى سەرۋكايەتتىى واقىيەنى لە بەرپۇۋەچووندا بوو. حزبى
كۆمارى، سىناتۇر (بۆب دۆل)نى كاندىد كىردىبوو، پالەۋانىكى دوۋەم جەنگى جىھانى كە
تۆمارىكى ياسادانانى ناسراۋەنى ھەبوو. مەن سەرسام بووم بە سىناتۇر دۆل پىم و ابوو
دەبىتە سەرۋكىكى باش و لە تەكساس ھەلمەتتىكى باشم بۆ ئەنجامدا. بەلام نىگەرانى
ئەۋە بووم كە حزبەكەمان دانى نەئابىت بە ۋانەنى سىياسەتى جىلىيى ۱۹۹۲: ھەركە
دەنگەرەن سەرۋكىكىيان لە جىلى سەردەمى لەدايىكبوونى زۇر ھەلېزارد، ئەۋا ئەگەرى
نەبوو كە پاشگەز بىنەۋە. بە دۇنيايەۋە، سىناتۇر دۆل تەكساسى بىردەۋە، بەلام سەرۋك
كلىنتىن ھەلېزاردەۋەنى بىردەۋە.

مەن بە ھەستىكى ئاسودەيەۋەنى لەبارەنى تۆمارەكەم چوۋمە ناۋ ۱۹۹۸. مەن ئاكامى
ھەر چۈرە ئەۋلەۋىيەتەكەم كە دامنا بوون بۆ يەكەمىن ھەلمەتتى حاكمايەتىم، بەرجەستە

کردبوو. ههروهه ها ئیحه که وره ترین که مکردنه وهی باجمان له میژووی ته کساندا به نه نجام
که یاندبوو و یو مندالانی (چاودیری ته بهی) مان ئاسان کردبوو که له لایه ن خیزانه
دلسۆزه کانه وه ته بهی بکرتن. زۆریک له م یاسایانه له لایه ن دیموکراته کانه وه سپۆنسه ری
و پالېشتی ده کران. من هه ستم به ریزیکی زۆر کرد که کاتیکی بۆب بولۆک، که یو ماوه ی
نزیکی ی نیو سه ده پشتگیری کاندیده کانی دیموکراته کانی کردبوو، به ئاشکرا پالېشتی
هه لیژئیردرانه وه ی کردم. ههروهه ها که میکی سه رم سوپما. بولۆک عه رابی منداله کانی به کیکی
له نه یاره کانم بوو.

من سوور بووم له سهر ئه وهی هیچ شتیك ئیهمال نه که م و به سه ختی هه لمه تم ده ست
پیکرد. له شهوی هه لبراردندا، زیاتر له ۶۸٪ ی ده نگه کانم به ده ستهینا، له وانه ش ۴۹٪ ی
هیسپانیکه کان، ۲۷٪ ی نه مریکیه نه فریقیه کان و ۷۰٪ ی سه ربه خوکان. من یه که م
حاکمی هه لبرتیردراوی ته کساس بووم که بۆ خوله چوار سالییه یه ک له دوا ی یه که کان
هه لبرتیردرام.

هه ره نه و شه وه چاوم بری بو وه پیش برکییه کی تر. جیب به رتزه یه ک دهنگی
ناسوده به خش بو به حاکی فلوری دا. من له کانوونی دوو می ۱۹۹۹ دا چووم بو
ده سبته کاربوونه که ی، به مه ده بووینه یه که مین دوو برای حاکی له یه ک کاتدا له
سه روه ختی نیلسن و وین رو کفیله روه نزیکه ی چاره که سه ده یه ک پیشتر. نه مه
چرکه ساتیکی بی وینه بوو بو بنه ماله که مان. هه روه ها کاتی بیر کردنه وه بوو له ناینده.
هه روه ها پرسیاریکی گه وره له می شکمدا دروست ببوو.

خۆكاندېدكردن بۇ سەرۋىكايەتى، بېرىرىك بوو كە بە پىنى كات گە شەى دەكرد. زۆر كەس
پىيان وتم كە خۇم بېالىۇم - ھەندىكىان لە بەرخاترى ولاتە كەم و ھەندىكى تىران
لە بەرئە ھەى ھىوادار بوون پىشېرىكىكە بەرەو شىكۆمەندى بېەم. زۆرجار ھەمان قسەم گوى
لى دەبوو ھە: "تۆ دەتوانى بېەيتە ھە. تۆ دەتوانى بېيتە سەرۋىك". من بە
ئاسودە بەخشى مجامەلە دەكرام. بەلام بېرىرم بە قسەى ئەوانىتر كە دەيانوت

دەببەيتەو ڭارتىڭراو نەدەبوو. دواچار، ھەمووان پىيان وتىم ڭە دەتوانم ئان رىچارىز
بەزىتم.

پرسىياري سەرەكى ئەو ھەبوو ئاخۇ ھەستىم بە زەنگە ڭە دەڭرد بۇ خۇڭاندېد ڭردن.
لەڭاڭىڭدا ڭە لە برىارەڭەو ڭامام، ئاستەڭىڭ ھەبوو. بەھۇي قەبارە و ئالوزڭاويى
ھەلمەتى سەرۇڭايتى، دەبى زووتر پىلان دابىئىيت، تەنەت ئەڭر دلىياش نەبىت ڭە
خۇت دەپالئويت، مۆلەتم بە ڭارل دا تا دەست بڭات بە ئامادەڭردنى ئەوراق و سازدانى
مۆپىڭ لەو خەلڭەي ڭە پارەيان ڭۆدەڭردەو ڭاراستەي ئۆپەراسىيۇنى سىياسىي
ڭەماوەرىيان وەردەڭرت. ھەر ڭە پروسە ڭە دەستى پىڭرد، دۇخىڭى ڭەتمىەتى دروست
ڭرد. لە ئۆڭتۆبەرى ۱۹۹۸دا، بە (دەيفىد برۆدەن)ى ستوونئوسى رۆڭنامەي (واشتون
پۆست)م وت ڭە ھەست دەڭەم "پارچە تەبەدۇرىڭم لەناو رىوبارىڭى تىرپەودا". ڭاڭىڭ
مانڭى دواتر خۇھەلېزاردەنەو ڭەم برەو، تەوڭمەڭان تەنەت توندتر بوون.

من مڭور بووم لەسەر ئەو ڭە رانەمالرېم. ئەڭر قەرار وابووايە بچمە ناو
پىشېرڭىڭەو، دەبووايە ھۆڭارى دروستم ھەبوونا. ناتوانم ڭتومت دىارى بڭەم ڭە ڭەي
برىارى خۇمدا، بەلام بە درىژايى رىڭاڭە چەند چرڭەساتىڭى روون ھەن. يەڭىڭيان ئەو
ڭاتە بوو ڭە بۇ دوو ڭەمىن ڭار بۇ ڭاڭمى خۇم پالاوتەو. سەر لەبەيانىي مەراسىمەڭە،
چووينەپال سروتىڭەو لە (يەڭەم ڭەنىسەي مېتۇدىستى يەڭرتو) لە ناو ڭاراستى
ئۆستىن. من و لۇرا بەرېز (مارك ڭرەيڭ)مان بانڭھىشت ڭردبوو ڭە ھاوړېمان و بەرپرسى
ڭەنىسەيەڭى دالاس بوو، بۆئەو ڭە وتارە ئايىنىيەڭە پىشڭەش بڭات.

بە سەختى ھەولمدا تا سەرنج بڭەمەسەر رىئورەسمى دەستبەڭاربوونەڭە، بەلام
نەمتووانى. لەڭاڭىڭدا ڭە بەرەو ڭەنىسە رۆيشتىن، بە دايڭم وت ڭە لە ململانئىدام بۇ
برىارى ئەمەي ڭە ئاخۇ خۇم بۇ سەرۇڭايتى بپالئوم.

وتى "ڭورج، برۆ. برىارى خۇت بدە و بەرەوپىش برۆ". ئەمە ئامۇڭارىيەڭى باش
بوو، بەلام لەو ڭاتەدا زۇر يارمەتيدەر نەبوو.

پاشان مارك ڭرەيڭ دەستى پىڭرد. لە وتارەڭەيدا، لەبارەي ڭڭىبى (ئىڭسەن) قسەي
ڭرد، ڭاڭىڭ خوا بانڭەوازي موسا دەڭات ڭە ھەنگاوبنى. ڭاردانەو ڭەي يەڭەمى موسا

بیمتانهیی بووه: "من کیم تا رووبه رووی فیرعه ون بوه ستم و ئیسرا ئیلیه کان له میسر بهینمه دهره وه؟" ئه وه موو پۆزشیکی له کتێبه که دا هه بوو. ئه و ژیا نیکی نایابی نه بوو، د ل نیا نه بوو ئاخۆ خه لکی دوا ی ده که ون، ته نانه ت نه یده ته وانی به و روونیه ش قسه بکات. ئه مه که مێک ئاشنا دیار بوو.

مارک د ل نیا کرد نه وه که ی خودای بۆ موسا ودها وه سف کرد که هیزی ئه وه ی ده بیت ئه و ئه رکه جێبه جێ بکات که بۆی بانگه واز کرابوو. پاشان مارک گرد بوو نه وه که ی به هه نگا و نان کۆتایی پی هینا. ئه و رایگه یاند که ولات له برسامردووی ئه خلاق ی سه رکردایه تییه. وه کو موسا، ئه و گه یشته دهره نجامی ئه وه ی که "نیمه، هه ریه که مان، دهره فته تی ئه وه مان هه یه شتی راست و بۆ هۆکاری راست ئه نجام ده یین".

من بیرم له وه ده کرده وه که ئاخۆ ئه مه وه لامی پرسیاره که ی منه. هیچ ده نگێکی رازنامیز به گویندا نه ده چرپاندم، ته نیا ده نگه ته کساسیه تۆن به رزه که ی مارک کره یگ له سه ر سه کۆیه که وه ده هات. پاشان دایکم له سه ر کورسییه که یه وه به ره و پێشه وه چه مایه وه. ئه و سه رنجی منی راکیشا و وتی "ئه و له گه ل تۆ قسه ده کات".

پاش سه روته که، هه سته یکی جیا وازم لا دروست بوو. فشاره که دهرچوو. هه ستم به ئارامیه ک کرد.

من و لۆرا بۆ ماوه ی هه ژده مانگ له مشتومری پیشبرکی سهرۆکایه تیدا بووین. له کاتی که له باره ی سلبیات و ئیجابیات قسه م ده کرد، ئه و بریارده ری کۆتایی من بوو. هه ولێ نه ده دا تا به شه ره ده مه له پیشبرکی به مینیتته دهره وه، نه ده شیویست بمخاته ناویه وه. به ئارامیه وه گوئی گرت و راو بوو چوونه کانی خۆی وت. پیم وایه هه میشه هه سته ئه وه ی کردووه که من خۆم کاندید ده که م. هه ره کو ده یوت، سیاسه ت، بزتسی بنه ماله که یه. ئامانجی ئه وه بوو د ل نیا بیتته وه ئاخۆ من له به ر هۆکار راست، بریارم داوه، ته ک له به رته وه ی ئه وانیتر فشاریان بۆ هینا بم به شداری پیشبرکی که بکه م.

ئەگەر نازارى بووايە، ئەوا پىي دەۋتم و منىش خۇم كاندىد ئەدەكرد. لەكاتىكدا نىگەرانى فشارەكە دەبوو، من ۋەكو سەرۆك ھەستم دەكرد، ئەو گويىسى ئومىدەكانى من دەبوو بۇ ولات و متمانەى ئەۋەى ھەبوو كە دەتوانم رىبەراییەتى بكەم. شەۋىكىان تەنیا خەندەيەكى كرد و وتى "من لەگەلتام".

كردنەۋەى ھەۋالەكە لای كچەكان قورستر بوو. باربارا و جىنا خەقدەسالان بوون، كە سروشستىكى سەربەخۇيان ھەبوو و ئەمەش زۆر باوكيان بىر دەخستەۋە. ھەرلە سەرەتاۋە داۋايان لىكردبووم كە خۇم كاندىد ئەكەم - ھەندى جار بە گالتە و ھەندى جار بە جددى، زۆرجار لە قوولايى سىيەكانىانەۋە ئەمەيان دەردەبىرى. يەكك لە ۋەدىرانەى زۆر خەزىان دەكرد بىلەن ئەۋە بوو "باوكە، تۆ دەدۆرپىت. تۆ ئەۋەندەش زۇج سوك نىت كە بىرى لىدەكەيتەۋە". جارى واش ھەبوو دەيانوت، "بۇچى دەتەۋى ژيانى ئىمە تىكدەيت؟"

ئەمانە قسەى زۆر سەخت بوون بۇ باوكىك. من نازانم ئاخۇ كچەكانمان بە راستى پىيان وابوو دەدۆرپىم يان نا، بەلام دەمزانى كە نەياندەويست دەستبەردارى ژيانى نىمچە تايىبەتيان بىن. ئىۋارەكيان داوام لە جىنا كرد كە لە ھەيوانى پىشتەۋەى كۆشكى حاكم بىتە دەرەۋە. ئەمەيان شەۋىكى جوانى تەكساس بوو و ھەردووكمان دانىشتىن و بۇ ماۋەيەك پىكەۋە قسەمان كرد. پىم وت "دەزانم كە پىت وايە بە خۇكاندىدكردنم بۇ سەرۆكايەتى ژيانت تىكدەدەم. بەلام لەراستىدا، دايكت و من ژيانى خۇمان دەژىن - ھەرۋەكو چۆن لە بەخىۋكردنى تۆ و بارباراشدا ئەمەمان كرد". پىي وتم كە ھەرگىز بەۋ شىۋەيە بىرى لىنەكردوۋەتەۋە. بىرۆكەى ژيان تا قوولترىن ئاستى و بە مانا تەۋاۋەكەى، سەرنجى ئەۋى راكىشا، ھەرۋەكو چۆن ھەمىشە بەلاى منىشەۋە ۋەھابوۋە. ئەو دلخۇش نەبوو. بەلام پىم وابوو لەو چركەساتە بەدۋاۋە، ئەو و باربارا تىگەيشتن. بە ئاۋردانەۋەى لىي دەيەيەك دواتر، كچەكانمان ستايشى ئەو دەرۋەتانەيان كرد كە لەگەل سەرۆكايەتيدا ھاتن. ئەوان لە گەشتە نىۋەدەۋلەتییەكانماندا سەفەريان لەگەل كردىن، خەلكى بى وئىنە و ئىلھامبەخشیان ناسى ۋەكو، ۋاكلاۋ ھافىل و ئىلەن جۇنسن سىرلىف و لەبارەى خزمەتى

گشتبەتە ۋە شەت فېئىرېۋون. سەرەنجام، لەوانەيە مەن و لۆرا باربارا و جېئامان لە ماوەى سەرۆكايەتەيدا زۆر زياتر بېنېيىت ۋەكو لەوەى كە ئەگەر لە تەكساس بىماينايەتە ۋە.

يەككە لە شوپنە دلتخاۋەكانمان بۇ كات بە سەر بىردن لەگەن كچەكان كامپ دەيقد بىوو. كۆتاھەفتەيەكى ھاويىنى ۲۰۰۷، مەن و لۆرا جېئا و (ھېنرى ھەيگەرى) ھاوپى كۆرەكەيمان بانگھېشت كرد كە كۆرپىكى گەنجى پۆشتەى خەلكى فېرجىنيا بىوو كە لە ھەلمەتەكەى ۲۰۰۴دا ناسىببوى. لە ناننى ئىۋارەى ھەيىدا، ھېنرى ۋتى كە دەيەۋى رۆژى دواتر قسەم لەگەن بىكات. ۋتم "سەعات سى لە كايىنەى سەرۆكايەتى دەستبەتال دەبم".

ھېنرى لە كاتى ديارىكراۋدا گەيشت و دياربىو خۆى ئامادە كردبىو. ۋتى "جەنابى سەرۆك، كچەكەتم خۆش دەۋىت" و پاشان ۋتارىكى كاريگەرى دا. پاش چەند خولەككە قسەم پېيىرى. ۋتم، "ھېنرى، ۋەلامەكەم بەلئىيە، تۆ مۆلەتى مەنت لايە". پاشان ۋتم، "ئىستە با بچىن لۆرا بېئىن". روالەتى روخسارى دەيگوت "بەستە مەن خالەكانى قسەكانم تەۋا نەكردۋە!". لۆرا ئەۋەندەى مەن دلتخۆش بىوو. بە شىۋەيەكى ژىرانە، ھېنرى بە ھەمان شىۋە داۋاي مۆلەتى بارباراشى كرد. چەند ھەفتەيەك دواتر، لە پاركى نېشتمانىي (ئەكەدىا) لە مەين خاۋزبېئى جېئاي كرد. ئەوان لە كىلگەكەمان لە كراۋفۆرد لە مانگى مايسى ۲۰۰۸ ھاۋسەرگىريان كرد. ئىمە مېزىكى پېرۆزمان ھەبىو كە لە بەردە كلسى تەكساس داتاشرابىو و لەسەر نېمچەدوورگەيەك لە دەرياچەكەماندا دانرابىو و ھاوپى بىنەمالەكەمان (كېرېيجۆن كالدوئىل) - بەرپرسىكى كلىساي خەلكى ھوستن كە بى ۋىنە بىو - مەراسىمەكەى لە زەردەپەرىكدا بەجى گەياند. بىوك سەرسورپھىن بىوو. لۆرا و باربارا ئەدرەوشانەۋە. يەككە لە خوشىيەكانى ژيانم بىوو كە جېئاي خويىن شىرىن لە پلىكانەكان بىمە خوارەۋە. پاش ھەشت سالىم لە سەرۆكايەتى، خىزانەكەمان نەك تەنبا بەھىزتر بىوو، بەلكو گەرەتريش بىوو.

پاش ئەۋەى لە لە خوزەيرانى سالى ۱۹۹۹دا خۆكاندىدكردم راگەياند، مەن و لۆرا چووين بۆ مەين بۆ سەردانى دايك و باوكم. زانىارى تازە پىدان لەبارەى ھەلمەتەكەۋە. ئىنجا ھەرچوارمان پىكەۋە بۆ سەر فېرېزە پىاسەمان كرد. لە پىشتمانەۋە ئۇقيانوۋسى

ئەتلەسىيى جان بوو. لە پېشمانەۋە گروپپىكى گەۋدەي فۇتۇگرافەكان ھەبوون. دايكم يەككە لەتاك پىستە كلاسسىكەكانى دەرپى. ئەۋ سەيىرىكى گروپپەكانى چاپەمەنى كرد و پىرسىارى كرد، "لە سالى ۱۹۹۲دا ئىۋە لە كۆي بوون؟" من پىكەنيم. من سەرسام مام بەم ژتە بىي وىنەيە. ئەۋ بەرپىس بوو لە بەشى تۇرى شتە باشەكانى ژيانم. رووم كرده باوكم. ھۆشم چوۋەۋە سەر ئەۋ رۇژانەي زوو كە بە تەماشاكردنى وىنە كۆنەكانى بەسەرم دەبرد. ۋەكو ئەۋ وىنە كۆنە، روخسارى ژاكا بوو. بەلام رۇخى ھىشتا بەھىز بوو. بە رۇژنامە نووسانم وت كە بۇ تەمەنىك چىم ناسىۋە: باشىيەكى مەزن بوو كە كۆپى جۇرج و باربارا بوش بووم. چ گەشتىك بوو كە بەيەكەۋە كردمان. ھەوت سال زووتر، دوايىن ھەلمەتى باوكم بە شكست كۆتايى ھات. ئىستاكە من بە شانازىيەۋە لە تەكيەۋە ۋەستابووم، بە دەرۋەتتىكەۋە كە بىمە چل و سىيەمىن سەرۋكى ويلايەتە يەكگرتوۋەكانى ئەمريكا.

كاتىك گەراينەۋە بۇ تەكساس، يەكەمىن وىستگەم، مالى بۇب و جان بولۇك بوو. سالانى خراپ بەكاربردن كاريگەرى خراپى دانابوو و جەستەي بۇب لە چالاكى دەكەوت. پىستەكەي رەنگى لە دەست دەدا، ئەۋ لەناۋ جىگەدا كەۋتبوو و دەمامكى ئوكسىجىنى دەپۇشى. من باۋەشنىكى نەرم پيا كرد. دەمامكەكەي لاپرد و كۆپىيەكى گۇڧارى (نيوزويك)ى لە سەر مېزى لاي جىگەكەي ھەلگرت. وىنەي من لە سەر بەرگەكەي بوو. وتى "چۇن بوو خەندەت نەكەۋتە سەر ليۋان؟". پىكەنيم. ھەر بولۇك-ەكەي جاران بوو. پاشان توۋشى موفاجەئەي كردم. وتى "حاكم، وتارى لاۋاندنەۋەي ماتەمىنيەكەم پىشكەش دەكەي؟"

دەمامكى ئوكسىجىنەكەي پۇشپىيەۋە و چاۋەكانى داخست. من سەردانەكەي (ئايۋوا) و وتارى راگە ياندنەكەم لە لاي برژاۋەكە بۇ باس كرد. دۇنيا نيم كە قسەيەكى منى بىستىت. پاش گەشتى بىي وىنەمان پىكەۋە، من و ھورپى نائىحتىمالىيەكەم ھەردووكمان دەبوۋايە بچولتىن.

كارمەندان

خوتۇنلارنىڭ روخسارى دىك زۇر قورس بوو. ھىچ ھەستىكى لە خۇي دەرنەخست. ئەو سەرتىجى دەدايە مانگاكان كە لە زىر خۇرى گەرمىبەخشدا لە كىلگەكەمان لە كراوفۇرد دەلەۋەران. ۳ى تەمبۇرى ۲۰۰۰ بوو. دە ھەفتە پىشتر، پاش زامنىردىنى پالاوتنى سەرتىكايەتتى كۇمارى، مەن بەرتىۋەبەرى ھەلەت، جۇ ئالىق-م ناردىبوو بۇ سەردانى (دىك جىپنى) لە دالاس. داوام لىيىكرد كە ۋەلام بۇ دوو پىرسىار بدۇزىتەۋە. يەكەم، ئاخۇ جىپنى بايەخەۋە بەۋەى بىيىتە كاندىدى جىگىرى سەرتىك؟ ئەگەر نا، يارمەتىم دەدات تا ھاۋەلىكى خۇكاندىكەر بدۇزىتەۋە؟

دىك بە جۇسى وت دلخۇشە بە ژيانى و كارى سياسى تەۋاۋ كىدوۋە. بەلام ئامادەيە كە سەرتىكايەتتى كۇمىتەى سۇراخكردى جىگىرى سەرتىك بىكات. ھەروەكو پىشېبىنىم كىدوۋ، دىك كارىكى تەۋاۋ و چىرۋىرى ئەنجام دىبوو. لە يەكەم كۇبوۋنەۋەماندا، مەن پىتەۋەكانى خۇم داناۋو بۇ ھاۋەلىكى كاندىد. كەسنىك دەۋىست كە لەگەلىدا ئاسودە بىم، كەسنىك كە ئامادەبى ۋەكو بەشنىك لە تىمەكە خىزمەت بىكات، كەسنىك بە ئەزموۋنى واشىتتەۋە كە مەن نەمىرو و لەھەموۋى گىرنگىتر، كەسنىك كە ئامادە بوو لە ھەر چىركەساتىكدا ۋەكو سەرتىك خىزمەت بىكات. دىك تىمىكى بچوكى پارىزەرانى سازدا و بە ۋىيايىۋە چەندە ھا بەستەى ئەۋراقى لەسەر كاندىدى شىۋاۋ خىر كىدەۋە، بە ھاتنى ئەۋ كاتەى كە ھات لە كىلگەكە مەن بىيىنىت، ئىمە لىستەكەمان تەسك كىدوۋەۋە بۇ تۇ كەس. بەلام بە مېشكى خۇم، ھەمىشە دەپەمىن كەس ھەبوو. پاش نىۋەپۇخوانىكى ئاسودە لەگەل لىۋرادا، مەن و دىك چوۋىتە ھەۋشەكەى پىشت خانوۋە دارىنە كۈنەكەى

كۆنگە كەلەن. بىە ئارامىيەۋە گۆيىم گىرت لە كاتىڭدا كە دىك دىۋايىن راپۇرتى كۆمىتەى
سۇراخكردى بۇ روون دەكردمەۋە. پاشان چاۋم بېرە چاۋەكانى و وشم، "دىك، مەن بېرپارى
خۇم دا".

ۋەكو خاۋەنى بىزىسىكى بچوك، راپەرتىنەرى بەيسىبۇل، حاكم و چاۋدىرى رىزى
پىشەۋەى كۆشكى سىپى باۋكم، مەن فېرى گىنگى رىكوپىك بونىادنان و ستاف بۇدانانى
دامەزراۋەىەك بووم. ئەو خەلگەى كە ھەلىدە بىزىت بۇئەۋەى دەۋرەت بدەن، چۇنايەتى
ئەو ئامۇزگارىيەى كە تۆ ۋەرىدە گىرت و ئەو ئامانجانەى كە جىبە جىيان دەكەيت، دىارى
دەكەن. لە ماۋەى ھەشت سالدا ۋەكو سەۋك، بېرپارەكانى كارمەندەكانم ھەندى لە
پرسىارى ھەرە ئالۆز و ھەستىارىلن وروژاندوۋە كە گەىشتوۋنەتە ئۇفېسى ئۇقال؛ چۇن
تىمىكى ھەماھەنگ پىكېھىنىت، كەى دامەزراۋەىەك ئالۆگور تىبخەيت، چۇن مەملەنىكان
بەرتوۋە بىەيت، چۇن كاندىدە لىھاتوۋەكان جىا بىكەيتەۋە و چۇن ھەۋالى ناخۇش بە
خەلگى باش بگەيەنىت.

مەن ھەر بېرپارىكم لەسەر كارمەندەكانم بە پىناسەكردى چۇنىتى ئىشەكە و پىۋەرەكان
بۇ كاندىدى نموۋنەى دەدا. توىژىنەۋەىەكى بەرفراۋانم ئاراستە كرد و چەندەھا بىزارەم
لەبەرچاۋ گىرت. بۇ دامەزراۋەندە گەۋرەكان، مەن روۋبەپوۋ چاۋپىكەۋتەم لەگەل كاندىدەكاندا
دەكرد. كاتەكەم بەكارھىنا بۇ پىۋانەكردى كارەكتەر و كەسايەتى. مەن سۇراخى
راستگوىى، لىھاتوۋىى، خۇنەۋىستى و تواناى مامەلەكەلەكەل گەۋل گەۋشارم دەكرد.
ھەمىشە كەيەم بەو جۆرە كەسانە دەھات كە ھەستىكى گالتە و گەپىيان ھەبوۋ، كە
ئەمەش نىشانەىەكى خاكىبوون و لەخۇگەىشتەن بوۋ.

ئامانجى مەن پىكېھىنانى تىمىك لە خەلگى بەھرەمەند بوۋ كە ئەزموۋنىان و
شارەزايەتىيان تەۋاۋكەرى ھى يەكتىرى بوۋ و مەن ھەستەم بە ئاسودەى دەكرد كە ئىشيان
پى بىسپىرم. مەن خەلگىكم دەۋىست كە رازى بوۋن بە ئاراستەى ئىدارەكە، بەلام ھەستىيان
دەكرد سەرىبەستەن لە دەربىرىنى جىاۋازىيەكان لەسەر ھەر پرسىك. بەشىكى گىنگى
كارەكەم دروستكردى كەلتوۋرىك بوۋ كە ھانى كارى بەكۆمەل و گەشەى بە ۋەفادارى

دەدا - بەرانبەر مەن ئا، بەلكو بەرانبەر ولات و بەھاكانمان. مەن شانازی دەكەم بە ئۆزۈڭ
لەو خەلكە بەرئۆز، بەھرمەند، ماندووەی كە لە ئیدارەكەى مندا خزمەتیان كرد. ئیمە
جینگورگینکردنى كەم، مەملانئى ناوەكی كە مەمان ھەبوو و ھاوکارییەكى توندوتولمان
ھەبوو لە ھەندى لە كاتە سەختەكانى مێژووی كە لە كەماندا. مەن ھەمیشە سوپاسگوزارى
خزمەتى دلسۆزانەیانم.

جاریکیان سەرۆك وەزیران مارگریت تاتچەر وتبووی، "مەن زۆر جار لە دە چركەدا
لە بارەى پیاویكەو بەریار دەدەم و زۆر بە دەگمەن دەیگۆرم". مەن یەكجار بەو خیراییە
نەمدەتوانى ئەمە بكەم، بەلام ھەمیشە توانیوومە خەلك بخوینمەو. بۆ بەشى ھەرە
زۆرى، ئەمەیان باشییەك بوو. بەلام كات ھەبوون كە تباياندا مەن زۆر بەو ھا یان زۆر لەو
خاوتر بووم كە بگۆرم. مەن خراپ حوكمەدا لەسەر ئەو ھەى كە چۆن ھەندى دیاریكردن
دەرك دەكرێن. ھەندى جار رێك و پەوان كە سێكى ھەلەم بۆ كارەكە ھەلبێژاردووە.
بەریارەكانى پەيوەست بە كارمەندان لە ناو یەكەم بەریارەكانى مندا بوون وەكو سەرۆك - و
لە ھەمووشى گەنگەر بوون.

یەكەم بەریارى گەورەى سەرۆك پێش گرتە دەستى ئۆفیس دیت. دیاریكردنى جینگورى
سەرۆك پەنجەرەىك بۆ دەنگدەران دابین دەكات كە لێیەو دەپواننە ستایلى بەریاردانى
كاندیدىك. ئەمە دەریدەخات كە چەندە بەناگا و وردە. ھەر وەھا ئاماژەى بە
ئەولەویەتەكانى سەرۆكىكى لێھاتوو بۆ ولاتەكە. بە ھاتنى ئەو كاتەى كە لە ئازارى ۱۹۲۰۰
پالۆتى كۆمارییەكانم بە دەستھێنا، شتیكى كەم لە بارەى جینگورگەكانەو دەزانى.
لە نزیکەو سۆراخى پرۆسەى دیاریكردنم كەردبوو كاتیك باوكم وەكو ھاو ھەلێكى
كاندیدكردن بۆ ریچارد نیکسون لە ۱۹۶۸ و جیرالد فۆرد ۱۹۷۶ دا قسەى لەسەر كرا.
شایەتى ئەو بووم كە بۆ ماوەى ھەشت سال لە لای سەرۆك ریگن كارى كەردبوو. تێبىنى
پەيوەندییەكەیم لە گەل دان كوایل كەردبوو. ھەر وەھا بە سەرھاتى ترسینەرى جینگورى
سەرۆكم لە گەنجیتیمدا لەبەرە، كاتیك كاندیدى دیموكراتى (جۆرج مەكگۆفەرەن)، (تۆم

ئېنگلىنىڭ دىيارى كىرد بۇئەۋەي بېيىتە ھاۋەلى خۇكاندىدەكردى، تەنبا دوانى زانى كە
ئېنگلىن توۋشى چەند ئېنھيارنىڭ غەسەبى بوۋە و چارەسەرى شۇكى كارەبايى بۇ كراۋە.
بۇئەۋەي كە كەستىكىمى بەئاگا و بەپلانى ۋەكو دىك جېنىم ھەلېزارد بۇئەۋەي بېيىتە ناۋ
پىرۇسەي خۇكاندىدەكردى كەمەۋە. بە ھاۋەلى سەرەتاكانى ھاۋىن، ئىمە سەرەنجان
خىستېۋەسەر كەسانى كۇتايى پىشېركىكە. چۈرەيان ھاكىمى ھەنوگەيى يان پىشېۋ
بوون: (لامەر ئەلىكساندەر) ھاكىمى تىنىسى، (تۆم رىچ) ھاكىمى پەنسېلفانىا، (فرانك
كىتىن) ھاكىمى ئۇكلاھۇما و (جۇن ئىنگلەر) ھاكىمى مېشېگان. پىنجەكەي تىر
سېفاتۇرى ھەنوگەيى يان پىشېۋ بوون: (جاك دانفۇرس) ھاكىمى مېسۇرى، (جۇن كايىل) ھاكىمى
ئەرىزۇنا، (چوك ھاگل) ھاكىمى نېبراسكا و (بېل فرىست) و (فرىد تۆمپس) ھاكىمى تىنىسى.
مىن بۇرەكان بۇ دىك، لۇرا، كارل، كارىن و چەند يارىدەدەرىكى جى مەمانەي تىر روون

كردەۋە. كارىن، تۆم رىچى پىشېنار كىرد، سەريازىكى كۇنى ولايەتىكى سەرەكىي بى
لايەن بوۋ. ۋەكو ھاۋەلىكى بەرپۈەبەرى جېبەجىكار، تۆم تۈنبايەكى زۇرى دەيىت بۇ
بەرپۈەبىردىن ۋلات ئەگەر شىتىك بەسەر مىن بىت. ئەۋبەھەمان شىۋە لايەنگىرى
(ئىختياركردن) بوون، كە ھەۋادارىتى ميانرەۋەكانى ھەردوۋىزىيەكەي ھەبوۋ لەكاتىكدا
كە ھەندى لە كۇمارىيەكانى سارد دەكردەۋە. ئەۋانېتر رەئىيان لەسەر چوك ھاگل بوۋ كە
سەرۋكى كۆمىتەي پەيوەندىيەكانى دەرەۋەي ئەنجومەنى پىران بوۋ و ئەزموونى
سىياسەتى دەرەۋەي ھەبوۋ. مىن لە فرانك كىتىن و جۇن ئىنگلەرەۋە نىزىك بوۋم و دەمزانى
لەگەل ھەر كامىنكىيان بىت، باش ئىش دەكەم. جۇن كايىل كۇنسېرقاتىشكى وشك بوۋ كە
دەيتۈۋانى پالېشىتى قاعىدەكە بىكات. لامار ئەلىكساندەر، بېل فرىست و فرىد تۆمپس
پىۋاننىكى باش بوون و لەۋانەبوۋ يارمەتىم بىدەن پىشېۋىيەك لە تىنىسى دابىركىنمەۋە، كە
ۋىلايەتى زىدى پالېۋراۋى دىموكراتەكان، جىگر سەرۋك (ئالگور) بوۋ.

جاك دانفۇرس جىنى بايەخم بوۋ. ۋەكو قەشەيەكى ناۋىراۋ، جاك راستگۇ، ئەخلاقى و
راشكاۋ بوۋ. تۆمىرى دەنگدانى لە ھاۋەي سى خولدا لە ئەنجومەنى ئوئىنەران
خاشاھەلنەگر بوۋ. ئەۋبە داکۇكىكردەكەي لە (كلارەنس تۆماس) لە ھاۋەي

دانېشتنه کې له دادگای بالادا له ۱۹۹۱، ریږی منی به ده سته ښاښو. نه و کونستېر فاتیفیکې
خاوه ن پرهنسپې بو. که ده شیتووانی له مېر بونو وېری هاردو و حزبه که وه کاریگری
هه بیت. به شې خوی، له وانه یه یارمه تیده ر بیت بو ناراسته کردنی میسوری که ویلا به تیکې
شهرگه ی سهره کییه.

من به جددی بیرم له وه کرده وه که ئیشه که بده مه ده ست دانفورس، به لام به رده وام
هه ستم ده کرد ده گه ریمه وه سهر دیک چینی. نه زموونی چینی زور به فراوانتر و
هه مېرهنگر بوو له ههر که سیکی تری لیسته که م. وه کو سهرؤکی ستافی کوشکی سپی،
یارمه تی سهرؤک فوردی دابوو تا ولات له پاشه واری (واته رگه یت) تیپه رینیت. نه و زیاتر له
ده یه یه که له کونگرېس خزمه تی کردبوو و ههر گیز هه لېزاردنیکې نه دؤراندبوو. وه زیریکې
به رگری به هیز بوو. بزنیکی جیهانیی به رتوه بردبوو و له که رتی تاییه ت تیگه یشتبوو.
به پیچه وانه ی ههر سیناتور یان حاکمیکې سهر لیسته که م، نه و له ته که سهرؤکه کاند
وه ستابوو له و بریاره ههره حساسانه ی که گه یشتبوونه ئوفیسی ئو قال، له وانه ش
ناردنی نه مریکییه کان بو جهنگ. دیک نه که ته نیا راویژکاریکی به نرخ ده بوو، به لکو
ده یتووانی به ته وای سهرؤکایه تی بگریته نه ستوی.

له کاتیکدا دیک ته قریبه ن زیاتر له ههر که سیکی تر واشنتونی باشتر ده ناسی، وه کو
شاره زایه که رهفتاری نه ده کرد. شانازییه که ی به وانه ی خواره وه ده سپارد. کاتیک له
کؤبوونه وه کاند قسه ی ده کرد، قسه وریایانه هه لېزاردووه کانی ره وایه تی و کاریگریان
هه لگرتبوو. وه کو من، دیکیش خورثا وایی بوو. خوشی ده بیی له کات به سهر بردن به
راوه ماسی و کات به سهر بردن له دهره وه. نه و له گهل (لین فینسنت) دا هاوسه رگری
کردبوو که دلداره که ی قوتا بخانه ی ناماده یی بوو له (ویومینگ) و به ته وای خوی بو
کچه کانی (لین) و (ماری) ته رخان کردبوو. نه قلیکی کرداری و هه سته کی گالت و گه پی
زیره کانه ی هه بوو. نه و وتی که چهند سالی که به ر له من له یه ل ده سستی به خویندن
کردووه، به لام زانکو پیی گوتووه که نه گه ریمه وه. دوجار. نه و وتی جاریکیان فورمیکې
تاقیکردنه وه ی گونجانی پرکردووه ته وه که به شیوه یه که بووه که له گهل که سایه تییه که ی

به ژيانتيكي پېشمه يې گونجاوه وه، بېته وه. كاتنيكي له نجامه كان هاتوونه ته وه، ديك پښې وټراوه كه باشترين حال نه وه به كه بېته سهرپه رشتياري مردووناشتن.

له كاتنيكا كه له سهر برياره كه م هه لوه سته م كړدېوو، داوام له باوكم كړد بو ره نېبه كي دهره كي. نه و ناوانه ي كه له بهرچاوم گرتېوون يو م خوښندنه وه. نه و زوريه ي كانديدې كاني ده ناسي و وتي هه موويان خه لكې باشن. پرسپارم كړد، "نه ي ديك چيني؟"، وتي "ديك بزاره به كي گوره به. نه و ناموژگاري به هيز و راشكاوانه ت پي ددات. هه روه ها پتويست ناكات نيگه ران بيت كه له پشتنه وه دهرپوات".

به هاتني نه و كاته ي كه ديك هاته كيگه كه بو گه ياندني دوايښ راپورتې، بريارمدايوو كه جاريكي تر پتي بليتمه وه. هه ر كه قسه كاني ته واو كړد، وتم "ديك، تو هاره لنيكي خو كانديد كړدني كاملت".

له كاتنيكا كه پيشتېر ناماژم گه ياندېوو، ده يتواني بزانييت كه من نه مجاره به جدېمه. دواچار، وتي "پتويستم به وه به قسه له گهل لين بكه م" من نه مه م وه كو نيشانه به كي مژده به خش وه رگرت. نه و وتي كه سي جار تووشي جهلته ي دل بووه و نه و لين ژيانتيكي ناسوده يان هه به له دالاس. پاشان وتي "ماري گه واده"، ده متواني به شيوازي وتني قسه كه ي تيېگه م مه به ستي چييه. ديك به رووني كچه كه ي خوش ده ويست. هه ستم ده كړد بيه وي ته حه مولي من پيوانه بكات. نه و له جه وه ردا ده يگوت، "نه گه ر تو كيښه يه كت له گهل نه مه هه به، نه و پياوي تو نيم".

به رووي پيكه نيم و وتم، "ديك، كاتي خوت وه ريگره. تكايه قسه له گهل لين بكه. ناتوانم روانگه ي ماريش به كه متر وه ربگرم".

كاتي دواتري نه و روژه، قسه م له گهل چهند ياريدده رتيكي جي متمانې كړد. هيشتا نه مده ويست هه موو كارته كانم بخه مه سهر ميژ. ته نيا پيم وتن كه به جددې بير له چيني ده كه مه وه. زوريه يان تووشي سهر سورپمان بوون. كارل له دري نه مه بوو. داوام ليكړد كه بيت بو كوڅكي حاكم بوئه وه ي قسه ي خوي بكات. يه ك كه سم بانگ كړد بوئه وه ي به هيمني گوي بگريت. نه و كه سه ش ديك - ه. بروام به دهرپريني نارې زاييه كان هه به.

ھەرۋەھا دەمۇيىست پەنۋەندىيەكى لە قالىبدارو بە مئمانە لەنئىوان كارل و دىكدا دروست
بىكەم لەكائىنكا كە پىنگەۋە كارىيان لە كۆشكى سېيدا تەۋاۋ بوو.

كارل ئاراپانە بەلگەكانى خۇي گەياندا ئامادەيى چىنى لە لىستەكەدا، ھىچ ئىزافەيەك
داخاتەسەر تەخىشەي ھەلېزاردن، چۈنكە سى دەنگى ھەلېزاردى (ويۇمىنگ) لەناو
كۆمارىيە ھەرە باۋەرىپىكرادەكاندا بوون لە ۋاتىدا. تۆمارى چىنى لە كۆنگرىس، زۆر
كۆنسېرۋاتىۋانە بوو ۋە ھەندى دەنگى ھەلچوۋى دەگرتەخۇ كە دەشى لە دژى ئىمە
بەكارىيەنئىتەۋە. ھالەتى دلى چىنى كۆمەلىك پىرسىيار دەۋرۋىنئىت لەبارەي
گوتجاۋىيەكەيەۋە. ھەلېزاردى ۋەزىرى بەرگرىي باۋكەم، دەشيا پىرسىيار لەبارەي ئەۋەۋە
دروست بىكات ئاخۇ مەن پىۋاۋى خۇم. دۋاجار، دىك لە تەكساس دەژيا و دەستور رىنگەي
لەۋە گرتىۋو كە بوو دائىشئوۋى ھەمان رىلايەت، دەنگى لىژنەي ھەلېزاردن بەدەست
بەتەن.

مەن يە وردى گوتىم لە بەرھەلىستىيەكانى كارل گرت. دىك ۋتى پىيى ۋابىۋە كە
ھەردوۋىكىان قايىل بوون. بەلام مەن نا. تۆمارى كۆنگرىسى كۆنى دىك مەنى بىزار نەكرد. مەن
تەزمۇۋنى ئەۋم لە (كاپىتل ھىل) بە سەرمايەيەك ۋىنا كىرد. نەبوۋنى كارىگەرىشى لەسەر
تەخىشەي ھەلېزاردن، كارى لە مەن نەكرد. بىروام ۋايە كە دەنگەران بىريارى لەسەر بىنەماي
كاندىدى سەرۋىكايەتى دەدەن مەك جىگىرى سەرۋك.

ھەرچى پەنۋەندى بە نىگەرانى كارلەۋە ھەيە لەبارەي دىيارىكردى ۋەزىرى بەرگرىي
باۋكەم، مەن گەبىشتە شەۋقەناعەتەي كە سوۋدەكانى دىيارىكردى ھاۋەلىكى
خۇكاندىكردى جددى و سەرگەۋتوۋ قەرەبوۋى ھەر ۋىنايەك دەكاتەۋە لەبارەي ئەۋەي
كە مەن ھانام بۇ پارمەتى باۋكەم بىردوۋە.

دوۋ نىگەرانى ھەن كە پىۋىستە موخاتەبە بىكرىن: تەندروستىي دىك و مەسەلەي
رئىدەكەي. دىك رازى بوو بەۋەي كە پىشكىنئىكى پىزىشكى بىكات و نەجامەكانى بۇ (دكتور
دېنئەن كولى) نارد كە پىشكىنەرنىكى دلى بەرپىز بوو لە ھوستن. دكتور ۋتى دىك بەرگەي
قىشارەكانى ھەلمەتەكە و جىگرسەرۋكى دەگرتىت. دىك ۋلىن دەتۋان تۆمارى

دەنگدەرىشى بۇ (ويۇمىنگ) بگۈر، ئەو ويلاپتەي كە دىك نۆپەن رايەتى كوردىبوو لە
كۆنگرىس و ھېشتا بە مالى خۇي دادەنا.

شىۋازى دىك بۇ مامەلە كىردن لەگەل ئەو چەند ھەفتە ئاسكەدا، ئاسودەيى مەنى
قول كوردەو بەو ھى كە ئەو بىزارە راستىكەيە. ئەو ھەرگىز جارىك لە جاران فشارى
نەخستە سەر بۆنەو ھى بىر يار بەم. لە راستىدا ئەو سوور بوو لە سەر ئەو ھى كە بەر
لەو يە بىر يارى كۆتايى بەم، جاك دانفۇرس بىيىم. مەن و دىك چووين بۇ دىدارى جاك و
ھاوسەرەكەي، سالى، لە شىكاگو لە رىكەوتى ۱۸ى تەموزدا. سەردانىكى سى سەعاتىي
ئاسودە بەخش بوو. بۆچوونە پۆزەتقەكانم لە بارەي جاكەو جىگىر بوون. بەلام بىر يارم
لە سەر دىك دابوو.

ھەفتەيەك دواتر، تەقدىمى رەسمىم ئاراستە كرد. ھەرەكو خويەك، لە دەورەيەرى
سەعات ۵ ھەلسام. پاش دوو كوپ قاو، نىگەران بووم لە جولان. چاوەرى بووم تا
۶:۲۲ى دوانىو ھەر بەر لەو ھى تەلەفۇن بۇ دىك بكم. ئەوم لە سەر جىھازى تىردمىلەكە
(رۆيشتن لە سەر قايشە جولاًو ھەكە) گرت، كە بە نىشانەيەكى باشم دانا. ئەو و لىن ھاتن
بۇ ئۆستى بۇ راگە ياندەنەكە لەو دوانىو ھەرەدا.

دواي دەسال، پەشيمان نەبوومەتەو لە بىر يارى ئەو ھى كە لەگەل دىك خۇم كاندىد
كرد. ھەلوئىستەكانى بۇ ژيانخووزى و كەمىي باج يارىدەدەر بۇ پتەوكردنى بەشە
سەرەككىيەكانى قاعىدەكەمان. رىزىكى گەرەي ھەبوو كاتىك رايگە ياند "يارمەتى بە
رىگاۋەيە" بۇ سوپا. وەلامە پايدار و كارىگەرەكانىكە رووبەروو بوونەو ھى جىگەر سەرۋكى
لەگەل جۆ لىبەرماندا، دەنگدەرانى دۇنيا كوردەو لە بارەي بەھىزى لىستەكەمان. ئەو
ئاسودەيى پى بەخشىم كاتىك زانىم ئامادە دەبىت ھەنگاۋ بىنى ئەگەر شتىك بەسەر مەن
بىت.

سوودە راستەقىنەكانى دىك، چواردە مانگ دواتر، رۆشنتر بوو ھەو. لە سەرلەبەيانىي
سىپتەمبەرى ۲۰۰۱دا، ئەمريكيەكان لە قەيرانىكى وىنانەكراۋ بىدار بوونەو. ئەو پياۋە
ھىمەن و بىدەنگەي كە مەن لەو رۆژەي ھاۋىنى كراۋوفۇرد دا داممە زاندىبوو، وەكو دارى
بەپرو بەھىز ۋەستە.

دیاریکردنی جیگرى سەرۆك له كۆتایی وەرزی بهرایى تاقهتپروكیندا هات. پرۆسهى ههلمهتهكه شتوازیكى له توێكل دامالینی كاندیدهكانى ههبوو. ئهم پرۆسهیه، بههیزییهكان و لاوازییهكان بۆ دهنگدهران دهردهخات. ئهوكاته دهركم بهوه نهکرد، بهلام قورسیی ههلمهتهكه یارمهتی كاندیدهكه دهدات تا خۆی ئاماده بکات بۆ فشارهكانى سهروكایهتی. ئهورۆژه پرفشارانه به ههمان شیوه کارهکتهری خهلكی دهووبهری بۆ دهرخستم و زهمینهی دانا بۆ ئهوبریاره پهيوهندیدارانهی کارمهندان كه دواتر له كۆشكى سپی رووبهرووم بوونهوه.

ههلمهتهكه بۆ كۆنگرهی (ئایووا) دهستی پێکرد، كه باشترین ئەزموونی جهماوهری بوو. من و لۆراسهفهрман کرد بۆ ویلایهتهكه، ههزاران دهستمان گووشی و چهندها جلیكانه قاوهمان ئیستیهاك کرد. بۆ ههموو پلانه ورد داپێژراوهكانمان، یهكێك له چركهساته ههره ئەزمونبهخشهكانی ههلمهتهكه، پلان بۆ دانهنراو بوو.

له دیسهمهبری ۱۹۹۹دا، بهشداری رووبهرووبوونهوهیهکی کۆماریم کرد له (دیس مۆینس). رێکخهراوی رووبهرووبوونهوهكه بریتی بوون له (تۆم بروکوی) (NBC) و پێشكهشکاریکی خۆجیی بهناوی (جۆن باچمان). پاش قسهکردن لهسهر چهنده بابتهیکی پێشبینیکراو، باچمان مفاچهئیهکی دهربری: "زیاتر بایهخ به کام فهیلهسوف یان بیرمهندی سیاسی ئەدهیت و بۆچی؟" من سییهم كهس بووم بۆ ئهوهی ئۆرهی وهلامدانهوهم بێت. بیرم لهوه دهکردهوه كه ئاماژه به كهسیکی وهكو (میل) یان (لوك) بکهم كه تیۆرهی یاسای سروشتییان کاریگهری خستبووه سهر (باوكانی دامهزرێنه). پاشان (لینكۆلن)م له میشكدا بوو كه ئهستم بوو لهگهڵ (ئهب)دا له رووبهروونهوهی کۆماریدا بهههلهدا بچیت. هیشتا بیرم دهکردهوه كه باچمان رووی کرده من: "حاکم بوش؟" کاتم نهما بۆ له بهرچاوگرتهی بژارهکانم: وتم "عیسا"، چونکه دلمی گۆری.

ههموویان واقیان وړما. ئهمه له کوێوه هات؟ له رێگهی گهپانهوهدا بۆ هۆتیل، دایک و باوکم بۆ دلتیاکردنهوه تهلهفۆنیان کرد. ئهوان تهقربیهن ههمیشه پاش رووداوه

گرنىڭ كان تەلەفۇنىيەن دەكرىد. باۋىكەم ۋىتى "زۆر باش بوۋ كۆرۈم، باۋەر ئاكەم ۋەلا مەكەت زۆر ئازارت بىدات". پىرسىيەم كىرد "كام ۋەلا مە؟" ۋىتى "ئەزائى، ئەۋەى ۋىتى عىسا".

سەرەتا بىرەم لەۋە نەكرىدبوۋەۋە كە ۋەلا مەكەم ئازارم بىدات. مەن تەنبا ئەۋەم لەم دەم ھاتە دەر كە لە دىلدا بوۋ. لەگەل ئەۋەشدا، كە تىپىرامام، تىپىنى خەزەرىكەم كىرد. مەن بەگومان بوۋم لەۋ سىياسىيەنەى كە ئايىنىيەن دەكرىدە ئامراز بۇ بەدەستەننى دەنگ. مەن باۋەرەم بە شىۋازى مېتۇدىست يان جۈلەكە يان مۇسلمان نەبوۋ بۇ بەرنامەى گىشى. رۆلى ھكۈمەت نەبوۋ كە بىرەۋ بە ھىچ ئايىنىك بىدات. مەن ۋەكۈ ھاكىمى تەكسىس ئەۋە نەكرىدبوۋ بە دىنبايىشەۋە نىيازى ئەۋەم نەبوۋ كە ۋەكۈ سەرۋىكىش ئەمە بىكەم.

بە دىنبايىشەۋە، قىسەكانم ھانى كاردانەۋەيەكىندا. سىتوون نوۋسىك ۋىتى "شىتىكى ناپىرۇز لەمەدا ھەيە". يەكىكى تىر ۋىتى "دەبلىۋ، تەنبا ژمارەكانى عىسا دەژمىرەت ۋ عىسا لە ئايۋا دەنگى باش خىر دەكاتەۋە".

كاردانەۋەكە ھەمۋى نىگەتىف نەبوۋ. ۋەلا مەكەم گەيشتىۋە زۆرىك لەۋ خەلكانەى كە ئەزموۋنى ھاۋشىۋەيان ھەبوۋ لە ژيانى خۇياندا ۋ قىسەكرىدى راشكاۋانەى مەنيان لەبارەى ئىمانەۋە ستايش كىرد.

لە شەۋى كۆنگرەدا، مەن بە رىژەى ۴۰٪ دەنگەكان، ئايۋاك دەستەبەر كىرد. پاش ئاھەنگىكى سەرەكەۋىتى كورت، رىگەمان بەرەۋ (نىيۋەمپشاير) گىرتەبەر. دەمزانى كە دەشىت (ۋىلايەتە گرانىتەكە) دوۋرۋو بىت بۇ كاندىدەكانى پىشەۋە. دەنگدەرانى نىيۋەمپشاير مېژۋىيەكىان ھەيە لە بى نىرخكرىدى دىلخۋازەكەيان. ھەستەم باش بوۋ لەمەر ئۆپەراسىۋنەكەمان لە ۋىلايەتەكەدا كە ھاۋرېم سىناتۇر (جەد گىرىگ) بەرپۋەى دەبىرد. كاتىكى زۆرم لەۋى بەسەر بىرد، بەشىۋەى رېپىۋان دەپۇيشتىن ۋ شارەزايەتىيەكانم پەرە پىدەدا. لە رۆژى ھەلېزاردىن بەرايىدا، مەن ۋ لۇرا لە ھۆتىلەكەى خۇمان لە مانچستەر نىشتەجى بوۋىن بۇئەۋەى تەماشاي ئەنجامەكان بىكەين. لە سەرەتاي پاش نىۋەپۇدا، لەگەل يەكەمەن دەرچۋونى دەنگەكان كارل سەرىكى لىدام؛ مەن لە دۇراندە بوۋم، دۇرانتىكى خىراپ.

لۆرا دەستى كىردى بە قىسە "جۇرچ دەتەۋىيى بېيىتە سەرۋىك؟" مەن سەرۋىكىم بۇ لەقاند. "رە
كەۋاتە باشترە رىنگە بە خۇت نە دەيت پىئاسە بىكرىتتەۋە". راستى دەكرد. مەن ھەلەي
كلاسسىكى كاندىدى پىئشەۋەم كىردىۋى. رىنگەم بە سىناتۇر جۇن مەككەينى شەرىپۇنا دىيىۋى
كە كىيىپكىكارىكى تىرى گەۋرەۋىۋى تا لە نىيۈۋە مېشايەر دەستى بىياتە پىئشەۋە. شە
ھەلمەتتىكى پىر ۋزەي خىستىۋە گەپ كە رۇرىك لە سەرپە خۇكانى راكىشايۋى كە پىشتىگىرى
تۆكەي مەنى لە ھاۋتا كۇمارىيە كانم كۆنترۇل كىردىۋى. مەككەين لە ۱۹۸۲ ۋە ئەندامى
كۆنگرىس ۋى كە سىستەمى قوتابخانەي رىفۇرم كىردىۋى، ياساكانى زىيانگە ياندنى گۇبىيىۋى
ۋ شىۋازى تەكساسى بۇ خۇشگۈزەرانى چاك كىردىۋى. دەۋۋايە رىز لە جۇن بىنىم بۇ
ھەلمەتە زىرەكانە ۋ كارىگەرەكەي ۋ لە ھەلەي خۇشمەۋە ۋاتەيەك فىرىم.

چۈمە ھۆلى ۋەرزىشى بۇ راھىنانىكى سەخت. لەسەر جىھازى تىرىمىلەكە روۋىيەۋى
گەۋرەترىن بىريارى پەيۋەندىدار بە كارمەندان ۋىۋەمە لە ھەلمەتە ساۋاكەمدا. يارىيە
تەقلىدىيەكە پىۋىۋى كە چەند كەسىك دەرىكەم ۋ يانگەشەي سەرەتايەكى تازە بىكەمەۋە.
بىريارمدا لە ئاراستەيەكى پىچەۋانەۋە بىمەۋە ناۋ. ستافى بالام كۆ كىردەۋە ۋ پىم ۋىن كە
مەن نامەۋى بۇ قايلىكردنى دەنگە بەرزەكانى سەر تەلەفۇن كەس تورپەلەم. تەنبا
كەسىك شاپىستەي سەرزەنشە ۋىۋى، ئەۋىش مەن ۋىۋىم. چ بە بىردنەۋە يان بە دۇران، ئەۋا
ئىمە ۋەكۆ تىمىك ئەۋ پىشپىركىيەمان تەۋا دەكرد. پاشان بە ھەر كامىكىيان ئەركىكىم
پىياندا. كارل تەلەفۇنى بۇ بەرپۇۋەبەرانى سىياسىي كىرد لەۋ ۋىلايەتەنەي كە ھەلىزاردى
بەرايىان تىادا بەرپۇۋەۋى. جۇ ستافى ھەلمەتەكەي دىنيا كىردەۋە. كارىن چۈۋەلەي
ئەندامانى سەرەككى دەزگاكانى مىدىا، دۇن ئىفانس دارايى كۆكەرەۋەكانى دىخۇش كىرد.

مەن تەلەفۇنم بۇ بەرپۇۋەبەرى بەرنامە (جۇش بۇلتىن) كىرد كە لەگەل زۇرىنەي
ستافەكەمان ۋىۋى لە بارەگاي سەر كىردايەتتى ھەلمەتەكە لە ئۇستى. پىرسىيارم كىرد
"جەماعت ۋىدىان چۆنە؟" ئەۋ ۋى "زۇرىيە خەلكى لە شۇكدان". دەمزانى كە تىمەكە
چاۋەپۋانى مەنى دەكرد بۇ ئىعارىك. بە (جۇش) م ۋى كە كۆيان بىكەرەۋە ۋ با سەريان
بەرزەلېن چۈنكە ئىمە خەرىكە ئەۋ شتە دەپەينەۋە."

بە ئاوردانە ۋە لىي، دۆراندن لە نىيۋە مېشايەر، دەرڧە تىكى دوست كىرد. دەنگدەران
خەز دەكەن پىۋانەى ئەۋە بگەن كە كاندىد چ كاردانە ۋە يەكى بەرانىر ناخەزى. رىگن و
باوكم ھەستانە ۋەى خۇيان پىشاندا پاش دۆراندنيان لە ئايۋا لە سالى ۱۹۸۰ و ۱۹۸۸ دا
يەك لە دواى يەك. بيل كلىنتن ھەلمەتەكەى ۋەرچەرخاند پاش دۆرانى لە نىيۋە مېشايەر
لە سالى ۱۹۹۲ دا، ھەرۋەكو چۆن باراك ئوباما لە ۲۰۰۸ ئەمەى كىرد. لە سالى ۲۰۰۰، مەن
ۋەكو چانسىك سەيرى شىكسىتم كىرد بۆنە ۋەى بىسەلمىنم كە دەتوانم زەرپە يەك تەخەمول
بگەم و بگەرئىمە ۋە. وانەكە ئەۋە يەكە ھەندى جار باشتىن جولە كىردن بە كارمەندان، ئەۋ
جولانەن كە ئايانكەيت.

لە كارۋاليناى باشوور، بىرۆكە يەكى نويمان ھەلبىزارد بۆ رۇشنابى خىستە سەر
دەسكە ۋتە دوولايە نە يىكەن لە تەكساس، رىڧۇرمخواز بە ئەنجامە ۋە. ئىمە گىرەبوونە ۋەى
ھۆلى شارمان رىڧۇرست كە تىايدا مەن دەست و پەنجەم لە گەل پىرسىارەكاندا نەرم دەكرد
تا ئەۋەى كە ئامادە بووان شتىان لىدەبرا تا پىرسىارى لە بارە ۋە بگەن. مەن تەلەفۇنەكانم
بەرئۆۋە دەبىرد، پىشتىوانى سەركردەكانى سەتاسەرى ويلايەتم كۆدە كىردە ۋە. پاشان
مكەين رىكلامىكى بلاكوردە ۋە كە تىايدا بە بەراورد كىردىمى بە بيل كلىنتن، كارەكتەرى
مەنى خىستە ژىر پىرسىارە ۋە. ئەمە ھىلىكى تىپەپاندى. مەن چوۋمە سەر ئىزاغە بۆنە ۋەى
ۋەلام بەدەمە ۋە. ۋەلامەكە لە گەل ھەلمەتى باش رىڧۇراۋى جەماۋەرىدا، كارىگەرى ھەبوو.
مەن بە ۵۲٪ دەنگەكان، كارۋاليناى باشوورم بىردە ۋە، بەمەش ئۆلە سىزدەى ھەلبىزاردنە
بەرايىيەكانم دەستەبەر كىرد لە (سىشەمەى سوپەردا) و توانا و ھىزىم بە پالاۋتەكەمدا. لە
سەرەتاكانى مايسدا، مەن و جۆن بۆ ماۋەى سەعات و نىۋىك لە (پىتسىبىرگ) بە يەكە ۋە
دانىشتىن. ئەۋ بە شىۋە يەكى مەعقول پەست بوو لەۋ زمانە پىرئىھانە يەى كە ھەندى لە
پىشتىوانانم لە كارۋاليناى باشوور بە كارىانە ئىنا بوو. مەن لە تورە بوونەكەى تىگە بىشتم و
روونم كىردە ۋە كە رىز لە كارەكتەرى دەگىرم. پاش كۆبوونە ۋەكەمان، بە
رىپۇرتەرەكانى ۋت كە مەن دەتوانم "زىاتر لە پىۋىست" سەرپاستى بۆ كۆشكى سىپى
بگەرئىمە ۋە.

ئەمە ھەرە زىرەكانە ترين پالېستى نە بوو كه من تاوه كو ئىستا بە دەستھيئابىت، بەلام
ئەمە سەرەتاي ئاشتېوونەوہ بوو لەنيوان من و جۆندا. لە مانگی ئابدا، جۆن و
(سیندی) ی ھاوسەری، لە کینگە جوانە که یان لە سیدوئای ئەریزونا، میواندارییان کردین.
خۆش بوو که وەستای چیشتلینان، مەککەین لە ویدیو گوشتبەرژینە که وە بە ئاسودەیی بینی
که خەریکی برژاندنی پەراسووە. ئیمە لە ۲۰۰۰دا و پاشان لە ۲۰۰۴دا بە یەكەوہ ھەلمەتمان
ئەنجامدا. من ریز لە جۆن دەگرم، خۆشحال بووم که لە بەرەدی خۆمدا بینیمەوہ.

ئالگۇر پياۋىكى بەھرەمەند و سىياسىيەكى سەركەۋتوۋ بوۋ. ۋەكو مىن، ئەۋىش لە
گروپى ھەشت زانكو نەرىتيەكەي خۇرھەلاتى ئەمىرىكا تەخەروجى كىردىۋو و ياۋكى
قالبوۋى سىياسەت بوۋ. بەلام كەسايەتتەيەكانمان تەۋاۋ جىاۋاز لەيەكتىرى دىيارىۋون. ئەۋ
ۋىشك، جىددى و دوۋرەدەست دىيار بوۋ. ۋەك بلىنى لە سەرتاسەرى ژيانىدا خەرىكى
خۇكاندىدكرىن بوۋە بۇ سەۋكايەتى. ئەۋ ھاۋپەيمانىتتەيەكى قايمى لىبرالەكانى
(حكومەتى گەۋرە)، نوخبە كەلتوۋرىيەكان و يەكتىتتەيە كرىكارىيەكانى پىكەتتەنابوۋ. ئەۋ
زۆر بەتۋانا بوۋ لە دەستەۋىيەخەبوۋون لەناۋ پۇپىۋولىزىمى جەنگى چىنايەتى. ھەروەھا ئەۋ
لەماۋەي گەشەي گەۋرەي ئابوۋرىدا جىگرسەۋك بوۋ. ئەۋ لەۋانەبوۋ بەزاندى زەحمەت

کاتیڤ ئاوپ دەدەمەو و بۆ ھەلمەتی سالی ۲۰۰۰، زۆربە ی ھەرە زۆری کورت دەبیته وە بۆ
تەمیکی تەوقەکردن، دارایی کوکردنەو و دەستەویەخە بوون لەگەڵ سەردرێپی
رۆژنامەکانی بەیانیندا. دوو چرکە سات ھەبوون کە تیایاندا رۆتینی سیاسی بەردەوام
وەستا. یەکە میان لە گۆنفرانسی نیشتمانیی کۆمارییەکاندا بوو لە فیلا دیل قیا کە لە لایەن
وەزیری گواستنەو و جیگری سەرۆکی ستاف پيشوو ی باوکم (ئاندی کار) بە باشی
بەرئێوە دەبرا.

من ھەر لە ۱۹۷۶ دەو لە ھەموو کۆنفرانسیسکدا ئامادە ببوم، بەلام هیچ شتێک بەراورد نەبوو بە ئەو ھەستەیی کە لەکاتی چوونە سەر چەقی سەکۆکە لام دروست بوو. لە پێشستی بەردەو لە تاریکیدا، چاوەڕوان ببوم و گویم بۆ ژماردنی دابەزین گرتیبوو: "پێنج، چوار،

سى، دوو، بەك" پاشان چوومە دەرەوۋە بۇ پانتايىيە پىرەكە. سەرەتا دېمەنگە
سەرلىشىۋېتىپتۇر. رووناكى و دەنگ ھەموۋى لە دەروۋىرى مەنە پەرش و پىلاو بوو
دەمئوۋانى ھەست بە گەرمىي جەستە و بۇنى خەلك بىكەم. پاشان روخسارەكان ھاتە
بەر تەركىزىم. لۇرا و كچەكانىم، دايك و باوكىم بېنى. لە تەواۋى ژيانمدا، لە تەماشاكردىنى
جۇرچ بوش-دا بووم كە قىسەى كرىوۋە. لەناكاو خۇم لە پىنچەوانە بوونەوۋەى رۇلەكاندا
بېنىبەرە.

من وىم "دەرەتەكانىمان زۇر گەرەن، ژيانمان زۇر لەوۋە كورتتەرە كە ئەم چىركەسانە
بەغىرۇ بدەين. بۇيە ئەمەشەو، ئىمە سوۋىند دەخۇين بە گەلەكەمان كە ئەم چىركەسانەى
بەلئىنى ئەمىرىكى بقۇزىنەوۋە. ئىمە ئەم كاتە پاشان بەكارە ھىتىن بۇ ئامانچە
گەرەكان... ئەم ئىدارەيە چىركەسانى خۇى ھەبوو، چانسى خۇيان ھەبوو، ئەوان
پىنچەنگىيان ئەكرد. ئىمە دەيكەين."

دو مانگ دواتر، ھەلمەتەكان ديسان وەستان، ئەمجارەيان بۇ روۋە پروۋوۋەوۋەكان.
كارىن ھيوگىز چاۋدېرىي تىمى ئامادەكارىي مەنى دەكرد و جۇش بۇلتىن سەرپەرشتىي
بەرنامەى دەكرد. جۇش ئاۋىتەيەكە لە ئەقلى درەوشاۋە، خاكىبوۋنى گارىگەر و رۇخىكى
بەرزەلەر. قەت ئەوۋەم بېرناچىت كە لە دەنگدانى نارەسمىي ئەيمز، ئابۇرا بووم لە ئاس
۱۹۹۹ كە تەماشاي چەندسەد مۆتۇرساىكلنىكم كرد خۇيان ھاۋىشە ئاۋشارەكەرە. لە ئاۋ
مۆتۇرساىكل لىخوپەرەكاندا حاكىم تۇمى تۇمپىسنى وىسكەنسەن و سىناتۇر بىن ئابىتۇرس
كامپىلنى كۆلۇرادۇ ھەبوون. كاتىك كە كابرەى پىنچەرەۋ لە بايسكەلە شىنە درەوشاۋەكەى
دروستىكراۋى ئايۋۋاى دابەزى و كلاۋەكەى داگرت، سەرم سوپما كە زانىم جۇش-ە،
پەبۇيەكى لە مل كرىبوو كە لۇگۇى ھەلمەتەكەمانى پىنچە بوو. وتى "حاكم،
بايسكىلسوارانى بوشت پى دەناسىنم."

يەكەم روۋە پروۋوۋەوۋە لە بۇستىن بوو لە پىشت پەردەى ھۇلەكەرە پەيوەندىم بە
كېرىبىچۇن كالدوۋىل كرد و لەسەر تەلەفۇن نزامان كرد. كېرىبىچۇن داۋاى لە خودا كرد كە
توانا و ژىرىم پىبىدات. دەنگەكەى ئاسودەيى و ئارامىيەكى ۋەھاي پىندام كە تەلەفۇنم

له گەل كىرىپ چۇندا كىردە نەرىتەك بەر لە رووداوه گەورەكان لە تەواوى ھەلمەتەكە و
لە ماوہى سەرۆكايەتیشمدا.

دەنگى دواتر كە بىستم، ھى رىكخەر (جىم لىھەرەن) ى ئىزاعەى PBS بوو كە
كاندەيدەكانى دەناساند، ئىمە لە سوچەكانى خۇمانەو دەھاتىنە دەرو لە ناوہ راستى
سەكۆيەكەدا بە يەكترى دەگەشتىن. ئالگور توندترىن تەوقەى كرد. گومانى ئەوہم ھەبوو
كە ھەولتى ئەوہ دەدات يارى و ھەماندن بكات، رىك وەكو ئان رىچاردز لە سالى ۱۹۹۴دا.
من سەرنجم خستەسەر وەلامدانەوہى پرسىارەكان، ھەرچەندە كات ھەبوو تيايدا خۇم
لەسەر فرۆكەيەكى بى فرۆكەوان ئەبىنىيەوہ. بە ھاتنى ئەو كاتەى كە سەرنجم دايە
سەعاتەكەم - كە لە دەستم داکەندبوو و خستبوو سەر مەزەدەكە بۆ خۇلادان لەو
ھەلەيەى كە باوكم جارىكيان لە رووبەروو بوونەوہ كەدا كردبووى - ئىمە تەقريبەن تەوار
ببووين. ئىمە قسەكانى كۆتايىمان كرد، جارىكى تر تەوقەمان كردەوہ - ئەمجارەيان
دەستگوشىنەكە ئاسايى بوو - و بەشداريمان كرد لە شەپۆلى خىزان، ھاوړىيان و
ياريدەدەران پاش رووبەروو بوونەوہ كە.

دەستبەجى دواى ئەو كاتە، كارىن پنى وتم كە گۆر ھەلەيەكى گەورەى ئەنجام داوہ.
ئەو بە بەردەوامى ھەناسەى ھەلكيشابوو و دەم وچاوى خۆى گرژ كردبوو لەكاتىكدا كە
من قسەم كردوہ. ئەمە بۆ من ھەوالىك بوو. من ئەوہندە تەركىزم خستبوو سەر
ئەداكەم كە تىبىنىم نەكردبوو. رووبەروو بوونەوہى دووہم و سىيەم شىوازي جياواز بەلام
ھەمان ئەنجاميان ھەبوو. ھىچ كاممان ھەلەيەكى وەھامان نەكرد. چركەساتىكى جىيى
بايەخ لە سىيەمىن رووبەروو بوونەوہدا ھەبوو لە زانكۆى واشفتن لە سەينت لويىس. دىزايىنى
ھۆلى شارەكە بوارى جموجۆلى رەخساندبوو لەسەر سەكۆكە. يەكەم پرسىار لەبارەى
لىستى مافەكانى نەخۆشەوہ بوو. من وەلامى خۇم دەدايەوہ كاتىك بىنىم گۆر بەرەو لای
من دىت. ئەو پىاوئىكى كەلەگەتە و ئامادەيەكەى، بەخىرايى مەجالەكەى منى پر
كردەوہ. ئايا جىگرسەرۆك دەبووست سىنگىك لە سىنگم بدات؟ عەرزى عەزەلات بوو؟ بۆ
ماوہى نيوچركەيەك پىم وابوو كە لە گۆرپانى قوتابخانەى بنەرەتیی (سام ھوستن)م.
سەرنجىكى سوكى گالتەنامىزم دايە و بەردەوام بووم. ھەستىكى باشم ھەبوو لەبارەى

رووبه پروبوونه وه كه وه. بروام وايه كه نه دايه كه م له سه روو چاوه پروانييه كانه وه بوو و
ويتاي نه و چركه ساته دراماتيكييانه م كرد كه هلمه ته كه م تتيه پاندووه. من هه له بووم.

پينج رۆژ بهر له هه لېژاردن، له لادانيكي رۆتيني له ويسكه نسن، كارين هيوگز جياي
كردمه وه. چووينه ژورتيكي هيمن و وتي "ريپورتريك له نيووه مپشابه رته له فوني
كردووه و پرسيار له باره ي ليخوپين له ژيتر كاريگه ريي كحول دهكات". دلم خوريه ي كرد.
هه والي وه ها نيگه تيف له كوتايي ههلمه تيكا هه ژينه ره.

من پيش چوار سال به جدي نيازي ناشكرا كردني ليخوپين له ژيتر كاريگه ريي كحول
مه بوو، كاتيكا كه له لايه ن خزمه تگوزاريي دادوه رييه وه بانگ كرام. كه يسه كه ليخوپيني
به سه رخوشي گرتبووه خوي. من له لايه ن دادوه رانه وه ته به ره نه كرام چونكه، وه كو حاكم،
له وانه بوو دواتر له سه ر كه يسي بهرگريكار وه كو به شيك له پرۆسه ي عهفو، حوكم بدهم.
له كاتيكا كه خانه ي دادی ئۆستن هاتمه دهره وه، ريپورتريك هاواري كرد "نايا قهت
له سه ر مه سه له ي ليخوپين له ژيتر كاريگه ريي كحول دهستگير كراويت؟" وه لام دايه وه
"وه كو گه نج ريگورديكي كامل نييه. كاتيكا گه نج بووم شتي گه مژانه ي زۆرم كردووه.
به لام من پيتان ده ليم، داوا له خه لك ده كه م له كاتي ليخوپيندا نه خونه وه".

له رووي سياسييه وه، دهرخستني ليخوپين له ژيتر كاريگه ريي كحول كيشه نه ده بوو.
هه لېژاردني دواتر، دوو سالي مابوو و من وازم له خواردنه وه هينا بوو. نه مويست ليخوپين
له ژيتر كاريگه ريي كحول بورورينم له بهر يه ك هۆ: كچه كانم. باربارا و جينا و زوريان نه مابوو
دهست به ليخوپيني ئۆتۆمبيل بكه ن. نيگه راني نه وه بووم دهرخستني شه م مه سه له يه م،
نه و محازه رانه م بي ئاكام بكات كه له باره ي ليخوپين و خواردنه وه پيم دابوون.
نه مده ويست بلين "باوكه نه وه ي كرد و هيچيشي لينه هات، كه واته ئيمه ش ده توانين".
نه و رۆژه لورا له گه ل من له گه شتدا بوو كه چاپه مه نييه كان ليخوپين له ژيتر كاريگه ريي
كحوليان ناشكرا كرد. نه و ته له فوني بو باربارا و جينا كرد بوئه وه ي پيتان بلين بهر
له وه ي كه له ته له فزيونه وه گوئيبيستي بين. پاشان من چوومه دهره وه بۆلای كاميراكان و
ليندوانيكم دا: "من ئۆتۆمبيله كه يان پي راگرتبووم. لاي پوليس دان به وه دانابوو كه

مەشروبم خواردوۋەتەۋە. غەرامەم دا ۋ لەۋەي كە روويدا پەشيمان بووم . بەلام ئىتر روويدا. من پەندى خۇم ۋەرگرت."

لەۋانەيە ئاشكرا نەكردنى لىخوپىن لەژىر كاريگەرى كحول بە شىۋازى خۇم تاكە زىانبەخستىن ھەلەي سىياسى بوويىت كە تاۋەكو ئىستا كرىيىتم. دواتر كارل مەزەندەي ئەۋەي كىرد كە زىاتر لە دوو مليۇن كەس، لەۋانەش زۆرىك لە كۆنزەرقاتىفە كۆمەلەيەتتەكان، يان لە مالاۋە مابنەۋە يان دەنگيان گۆرىيىت. ئەۋان ئومىدەۋارى جۆرە سەرۋىكى جىاۋازيان بوون، كەسىك كە نموونەيەكى بەرپرسىيارىيىتى كەسى دەخاتەروو.

ئەگەر ئەۋزەمەنە دووبارە بىۋايەتەۋە، ئەۋا ئەۋرۇزەي كە لە خانەي داد ھاتمە دەرەۋە لە ھەموو شتىك تەبەرى دەبووم. ھەلەكەم بۇ كچەكان روون دەكردەۋە و گردبوونەۋەيەكم لەگەل (دايكانى دژە لىخوپىنى سەرخۇشانە) ساز دەكرد بۇ گەياندنى ھۆشدارىيەكى بەھىز لە دژى خواردنەۋە لەكاتى لىخوپىندا. ئەۋشەۋەي كە چوومە ناو جىگە لە ويسكەنس، ھەموو ئەۋبىرۇكانە بە مىشكەدا گوزەريان كىرد. كەۋاتە جارىكى تر: لەۋانەيە ھەنوگە باجى سەرۋىكايەتتەكەم دابىت.

پىنج رۇژ دواتر، ئەۋچۈار خالەي كە بەر لە ئاشكرا بوونى لىخوپىنى ژىر كاريگەرى كحول لە بەرژەۋەندىمدا بوو، نەما. من لە دوايىن ھەفتەدا بە راشكاۋىيەۋە بەردەۋامىم بە ھەلمەتەكەمدا ۋ بە ھەمان ئاست لەگەل گۇردا چوومە ناو دوايىن رۇژى كىپرەكىۋە. ئەۋشەۋە، بىنەمالەكەمان كۆبوۋىنەۋە بۇ تانى ئىۋارە لە برژاۋى (شۇرلاين) لە ئۇستىن كۆبوۋىنەۋە. خواردنەۋە بە خۇشى يەكترى بەردەۋام بوو تا ئەۋچىركەساتەي كە ئەنجامەكانى دەنگدان بەرەبەرە دەرەكەۋتن. تۆرەكانى راگەياندن، پەنسىلقانىا، مىشىگان ۋ فلورىدايان ۋەكو دەسكەۋتى گۇر ناۋدىر كىرد. پىشكەشكارى ھەۋالى كەنالى سى.بى.ئىس، (دان رازەر) بىنەرانى دلتيا كىردەۋە، "با شتىك راستەۋخۇ لە مكورپىيەكەۋە بەدەست بىيىن... ئەگەر بلىيىن كەسىك ۋىلايەتتىكى بەدەستەيىناۋە. ئەۋا زۆر دلتيا بە ۋەھايە."

ئەو مېوانانەمان گە ھېچيان لە سياسەت نەدەزانى، بەردەوام بوون لە مقومل "سەر
لە ئىوارەيە، دەشتى ھەر شىئى روويدات...." ئەوانەى گە لە نەخشەى ھەلبەرزىن
تۆرەگانى راگەياندن فلورىدايان بەر لەوھى پروسەى دەنگدان لە (پانھاندان) داخريت،
راگەياندىو، گە ناوچەيەكى كۆمارىي قورسى ويلايەتەكە بوو و كەوتووتە ناوچەى
تەوقىتى ناوھەندىيەو. كى دەزانى گە چەند لاىەنگىر ھەوالەكەيان بىستوو و ھېارىيان
داوھ دەنگ نەدەن؟ من و لۆرا لە خوانى ئىوارە دزەمان كرد بەبى ئەوھى دەست لە
خواردنەكەمان بدەين. گەرانەوھەمان بە ئۆتۆمبىل بۆ كۆشكى حاكم بە بىدەنگىيەو بوو.
ھىچى وھەا نىيە گە بىلئىت كاتىك دەدۆرئىت. ئااسودە، ئاٹومىد و كەمىك سەرم سۆرما
بوو. ھەستم بە تالى نەدەكرد. من ئامادە بووم كە فرمانى خەلك قبول بكەم و قسەگانى
دايكم لەسالى ۱۹۹۲، دووبارە بكەمەوھ: "كاتى ئەوھ ھاتووھ كە بەرەوپىش بېژىن".

بە ماوھەيەكى كورت لە گەرانەوھەمان، زەنگى تەلەفون لىيدا. وىناى ئەوھم كرد كە ئەمە
يەكەمىن تەلەفونى دلنەوايى بىت. كارل بوو وتى "باشترىن تىرى خوتت ھاويشت...."
خەمبار ديار نەبوو، بە ورەيەكى بەرزەوھ دەدوا. بە خىرايى قسەى دەكرد. ئەو دەشتى
كرد بە ھەلرشتنى زانىارى لەبارەى ئەوھى كە چۆن دەنگەگانى كۆتايى لە فلورىدا
پارسەنگى ئەم يەكە ئىدارىيە و ئەو بازنەيەى داوھتەوھ.

من قسەكانم پى بېرى و داواى پوختەم كرد. وتى مەزندەكان لە فلورىدا لە روى
ماتمايىكىيەوھ كەموكورتى ھەبووھ. پاشان ئەو پەيوەندى كرد بە تۆرەكان و بە دەنگى
بەرز ھاواری بەسەر ئەو دەنگ كۆكەرەوانەدا كرد كە راستىيەكانيان لاوو. لە ماوھى دوو
سەعاتدا ئەو بە شىوھەيەكى سىستەماتىكى سەلماندىووى كە زۆرەى تۆرەگانى
تەلەفزون ھەلەن. لە ۸:۵۵ خولەكى پاش نىوھەپۇدا بەكاتى ناوھەندى، سى، ئىن، ئىن و
سى، بى، ئىس فلورىدايان لە ستووى ئال گۆر ھىنايە دەرەوھ. پاشان ھەموو ئەوانەى ئىر
بەدوادا ھاتن.

من و لۆرا لە كۆشكەوھ لەگەل دايكم، باوكم، جىب و چەند يارىدەدەرىكى بالاي تردا
بەدواداچوونمان بۆ دەرەنجامەكان كرد. سەرەنجام، مالى چىنى، دۆن ئىفانس و كۆمەلىك

لە ھاوێشێ ئازادى تر گەشتن. لە درێژى شەو کەدا، دەرکەوت کە ئە نجامى هەلبژاردن بە
فلۆرىدا پشت نەستوووە. لە ١:١٥ بە یانیدا، دیسان تۆرەکان ویلايەتە کە یان راگەیاندر
ئە مجارەیان لە بەرزەووەندى من.

کەمێک دواتر، ئال گۆر تەلەفۆنى کرد. ئەو بە ریزەووە پیرۆزیایی لیتکردم و وتى "بە
راستى پێچ و پەنایەکی زۆرمان پیشاندان". من سوپاسم کرد و وتم من لە چوونە
دەرەووە دابووم بۆ موخاتە بەکردنى ئەو بیست هەزار رۆحە تۆکمەییە لەبەر باران لەلای
بینایەى دەستەى یاسادانانى ویلايەت خەریک بوو رەق دەبوونەووە. ئەو داواى کرد من
چاوەڕێ بم تاوەکو ئەو لە پانزە خۆلەکیکدا قسە لەگەڵ پشتیوانەکانیدا دەکات. من رازى
بووم.

کاتیکی پێچوو تا مانای هەوالەکان شوێنى خۆى دەگرت. چەند سەعاتیک پێشتر من
ئامادەى ئەو بووم بەو ژيانەى خۆمەووە بەردەوام بم. ئیستاش خۆم ئامادە دەکەم بێمە
سەرۆکی ویلايەتە یەكگرتوووەکانى ئەمریکا. پانزە خۆلەك تیپەرى. پاشان پانزەى تر.
کەچى هێشتا وتارى تەنازول لەلایەن ئال گۆر لە ئارادا نەبوو. شتیک هەبوو. جیب چووە
سەر لاپتۆپەکەى و دەستى کرد بە چاودێریکردنى دەرەنجامەکانى فلۆرىدا. ئەو وتى کە
دەنگەکانى من لە کەمبوونەووەدان. لە ٢:٣٠ سەر لەبەیانیدا، بیل دالى، سەرۆکی هەلمەتى
ئال گۆر تەلەفۆنى بۆ دۆن ئیفانس کرد. دۆن بە کورتى قسەى لەگەڵ دالى کرد و
تەلەفۆنەکەى دایە من. جیگر سەرۆک لەسەر خەت بوو. پێى وتم لە دوايىن پەيوەندى
تەلەفۆنییەووە ژمارەکان لە فلۆرىدا گۆرانیان بەسەردا هاتوووە و بۆیە لە وتارە
تەنازولییەکەى پاشگەز دەبیتهووە.

تا ئەوکاتە قەت لە کاندیدیکم نەبیستبوو کە مل نەدات. پێم وت کە لە تەكساس،
مانایەکی هەیه کاتیك کە سێك گفتیكت پێ دەدات. لە وەلامدا وتى "پێویست ناکات
قسەرەق بیت". ماوەیەکی کەم دواتر، تۆرەکان فلۆرىدایان گەراندهووە بۆ پۆلینى
نادلنیا-ئەمە چوارەمین قسەیان بوو لە ماوەى هەشت سەعاتدا- و دەرەنجامى
هەلبژاردنیان خستە ژێر پرسیارەووە.

من نازانم قسه رهق بووم يان نا، به لام په ست ببووم. ريك لهو كاته دا كه پېنم وابوو نه م
پېشېركي تونده كوتايي هاتوو، دهگه رايښه وه بؤ ددوازدهي دهسټېك، ژماره يهك له
دوستان له ژورې دانېشتن ناموزگاريان كردم كه بچمه ددره وه و سهركه وتن رايگه يه م.
مه كه. كوتايي هه ژماركردنه كه زور تريك بووه ته وه". ريزه ي دهنگه كان له فلوريدا
كه يشتبووه كه متر له دووه زار دهنگ. جيب راستي ده كرد، هول بؤ پالناني مه سه له كه
نابه جي بوو. من به هه مووانم وت كه نه نجامي هه لېزاردن له مشهودا راناگه يه نريت.
زوربه يان چوون خه وتن، من له گه ل جيب و دؤن دا نه خه وتن له كاتيكدا كه نه وان له سه ر
خه ت بوون له گه ل فلوريدا. له كاتيك له كاته كاندا، دؤن په يوه ندي كرد به وه زيري
ددره وه ي فلوريدا، كاسرين هاريس، بؤ ته وه ي شتيكي تازه وه ربگريت. گويم لي بوو
هاواري لي هه ستا "مه به ست چيه له ناو جيگه يت؟ تو له وه تيدهگي كه هه لېزاردن كه
له نه گه ر و نه گه ر دايه؟ چ باسه؟!" له گه ل نه مه دا، شه ويكي نامو تيپه ري - و ته نانه ت
پېنچ هه فته ي ناموتر ده ستيان پيكر.

له ۱۰۵ مليون دهنگي دراو له سه رتاسه ري ولاتدا، هه لېزاردن سالي ۲۰۰۰ دوه ستيته
سه ر چهند سه د دهنگيكي يهك ويلايه ت. فلوريدا دهسټه جي بوو به شه رگه يه كي ياسايي.
دؤن ئيفانس له ددروبه ري ۴:۳۰ ي به يانيدا بؤي دهركه وت كه هه لمه ته كه ي گور تيمكي
پاريزه راني پيكه يئاوه بؤ هه ماهه نكي هه ژماركردنه وه ي دهنگه كان. ناموزگاريي كردم كه
منيش هه مان شت نه نجام بده م. من رووبه رووي ناموترين ئيختياري كارمەند بوومه وه له
زياني گشتيمدا: كي بنيرم بؤ فلوريدا بؤ دلنيا بوونه وه له وه ي كه پيشره ويما ن پاريزراوه.
كاتي نه وه نه مابوو كه ليستي ك ناماده بكه م يان ديدار نه نجام بده م. دؤن پيشنياري
(جه يمز به يكه ر) ي كرد. به يكه ر بزاره يه كي كامل بوو - پياوي ده ولت، پاريزه ريكي
زيرهك و موگناتيسي خه لك ي به هره مه ند بوو. ته له فؤنم بؤ به يكه ر كرد و پرسيارم ليكر
ناخو نه م نه ركه ده گرېته نه ستو. ماوه يه كي كورت دواتر، به ره و (تالا هاسي) كه وته ري.

من و لۇرا لە پرووی جەستەیی و دەروونییەو ھەلەك بېووین. ئىمە دوایی و زەى خۇمان
لە پىشېركىكە سەرف كرىبوو. ھەر كە روون بوو ھەو كە ئىمە ئامادەین بۇ پىرۆسەيەكى
ياسایی دوورولرئز، زۆریەى كاتى خۇمان بە ھەوانەو ھە كىلگەكەمان لە كراوقۇرد بەسەر
برد.

بۇ بەكەم جار لە ۱۹۹۸دا كىلگەى (پرايەرى چاپىل)م بیىنى. من ھەمیشە شوئىنىكم
دەویست بۆئەو ھەى پىی بلىم - پەناگەيەك لە ژيانى ئالۆز - ھەروەكو چۆن باوكىشم لە
(كىتیبەنكپۆرت) ھەیبوو. كاتىك پشكى خۆم لە رەیتجەر ز فرۆشت، من و لۇرا پارەمان
ھەبوو بۆئەو ھەى كرىنىك ئەنجام بدەین.

من بەنج بووم كاتىك شوئىنى ۱،۵۸۲ ھىكنارىی (بیىنى ئىنگلېرىشت)م لە فەزای
(مكىنان) بیىنى كە تەقربەن لە ناو ھاستى ئۆستى و دالاسدايە. كىلگەكە ئاوتەيەك بوو
لە پىدەشتىكى تەختى خۆشكراو بۇ لەو ھەى گاربان و دۆلى سەرسەخت كە وشكېبوو ھەو
بۇ بەرەستى نىوان ھەردوو رووبارى (بۆسك رىقەر) و (رەيىنى كرىك)، دیمەنى بەرزاىیە
بەردینەكان لە خوارەو ھەى دۆلە نەو ھە پىیەكانەو ھە سەرسامكەر بوو. بەھەمان شىئو
درەختەكانیش - گۆیزە ئەمرىكیە گەرەكان، بەروو زىندوو ھەكان، درەختەكانى سەروو،
درەختەكانى مازوو و درەختەكانى (بۆیس دوئارك) بە میو ھە سەوزەكانیانەو ھە. بە گشتى،
شوئینەكە دە دوانزە جۆرى تەختەى لى بوو، كە لە ناو ھاستى تەكساس شتىكى دەگمەن
بوو. بۆئەو ھەى دلى لۇرا خۆش بكەم، بەلىتمدا كە خانوویەك و رىگای نوئى دروست بكەم
بۇ گەشتن بە دیمەنە دلرغینەكانى كىلگەكە. ئەو بیناسازنىكى گەنجى دۆزییەو ھە كە لە
زانكۆى تەكساس خۆتیدبووی بەناوی (دەیفد ھىیمان) كە خانوویەكى بەك قاتى بە
پەنجەرەى گەرەو ھە دیزاین كرىبوو، ھەر پەنجەرەيەك دیمەنىكى بیى ھاوتای
مولكەكەمانى پىی دەدايت. ئەو گەرماى جیوتىرمال (وزەى گەرمى زەوى) و ئاوى
كوكرارەى بەكارھىنا بۇ كەمكردەو ھەى كاریگەرى لەسەر ژینگە. زۆریەى ھەرە زۆرى
كارەكە لە سالى ۲۰۰۰دا ئەنجام درا. دەرچوون لە ھەلمەتى سەرۇكاپەتى و پىرۆژەى
دروستكرىنى خانوو لەھەمان سالدا نیشانەى ھاوسەرتیپەكى بەھیز بوو - و پەيوەندى
ھەبوو بە ئارامگرتن و شارەزایەتى لۇرا بوش.

بۆلگەكە شۇنچىكى كامال بۇ بۇ دورىكە وتتەنە لە زىيانى پاش ھەلبىزاردىن، زورۇق
پەيۋەندىم بە جىم بە يىگەرەۋە دەگىردەۋە بۇ ئاگاداربۇقۇن و دابىتىكى رىتمىيى
ستراتىژى. مەن ھەر زور بىر يارم لەسەر ئەۋەدا كە خۇم لە لىدوانى ئاڭۇتاي ھەناسە پىرى
تەلەۋزىۋن بە دورى بىگرم، لەبرى ئەمە، راكردىنى دىژىم تەنجام دەدا كە دەرفەتى پىدەدام
بۇنەۋەى بىر لە ئاينىدە بىكەمەۋە، وزەى تەشەنۇج دەسوتاند لە رىگەى لىدردىنى
دەختەكانى سەرۋو كە يەك دنيا ئاويان ھەلدەمىزى كە دەختە تەختەيە رەسەنەكان
پىۋىستىيان بۇ. ھەرۋەھا لەگەل لۇرا دەچۈۋە رىۋىشتىن بە دەم رۇوبارەكەۋە. ئەگەر
بىۋەمايە تە سەرۋك ئەۋا دەمويست پىر وزە و ئامادە بىم بۇ گواستەۋەكە.

بە دىژىۋى رىگا كە چەند چىركەساتىكى دراماتىكى لەئارادا بۇ. لە ۸ى دىسەمبەردا،
مانگىك و رۇژىك پاش ھەلبىزاردىن، مەن و لۇرا گەراينەۋە بۇ ئۇستىن. ئەۋ دوانىۋە رۇيە،
دادگاي بالاي فلورىدا كاتى ئەۋەى دىارىكىردىۋو كە بىر يارىك بدات كە جىم بە يىگەر دىنباۋو
لەۋەى سەرۋكە وتتەكەم بە رەسمى دەكات. مەن و لۇرا ھاورى باشەكانمان، (بىن) و (جولى
كرىنشۇ) مان بانگەيشت كىرد بۇ تەماشاكردىنى راگە ياندەكە. بىن يەككىكە لە ھەرە
سەرۋكە وتتەنە يارىزانانى گۇلفى سەردەمى خۇى و يەككىكە لە ھەرە خۇشەۋىستىن
كەسان لە ۋەرزشە پىرۇفىشئالەكاندا. لە ماۋەى ئەۋ چەند ھەفتەيەى رابىردۇۋا، جىنئىل
بىن ھاتىۋە ناۋ قەرەبالغىيەكە و لە دەردەۋەى كۆشكى حاكىمدا نارەزايەتى دەردە پىرى.
ھەندىكىان لايەنگىرانى گۇر بۇون، بەلام زۇرىكىان پىشتىۋانى مەن دەكرد. يەككىكە لە سى
كچە گەنجەكەى بىن و جولى، پۇستەرىكىان بە دەستەۋە بۇۋ كە وشەكانى تورە-دۇراۋ
"سۇر-لوزەرمان" ى لەسەر بۇۋ كە ھەلگىرپانەۋەيەكى ناۋەكانى لىستى (گۇر-لىبەرمان)
بۇ. بىن تابلۇيەكى لە مالەۋە دروستكراۋى ھەلگىرتىۋو كە بە پەمەيى لىتى نووسراۋو
"فلورىدا، چىتر نا بۇ لىدانەۋەكان".

مەن، بىن، جولى و لۇرا لە زورى دانىشتىن كۆ بىۋەينەۋە بۇ چاۋەپوانكردىنى بىرپارەكە.
مەن ياساى نا بۇ تەلەۋزىۋنم شكاند بەۋ ھىۋايەى كە بىتوانم سەرۋكە وتتەنە لە ساتەۋەختى
راستەقىنەدا ئەزمۇون بىكەم. دەۋرۋەرى سەعات سى، وتەبىژى دادگا بەرەۋ لاي
مەنزەدەكە رۇيشت. مەن خۇم ئامادە كىردىۋو كە لۇرا لەباۋەش بىگرم. پاشان رايگە ياند كە

دادگا به ۱-۳ دهنگ، له بهرزهوهندی گور بریاریداره. پاشان ههژمارکردنه وه به کی دهستی سهرتاسه ریس راگه یاند، نه مهش لیدانه وه به کی تر.

ماوه به کی گورت پاش نه مه، جیم به بگر به یوهندی پتوه کردم و پرسپاری کرد ناخو دههوی له دادگای بالای نه مریکا تانه له بریاره که بدهم، نه و تید تۆلسن، ک پارتیزه ریکی دیار بوو و جیم دایمه زراندهوو، ههستیان کرد که قهزیه به کی گه وره مان هه به. نه وان روونیان کرده وه که تانه دان له بریاره که، جوله به کی مه ترسیداره. له وانه به دادگای بالای نه مریکا ناماده ته بی گوی له که یسه که بگریت، یان ده شیت له دری نیمه حوکم بدهن. به جیم وت که سکالا که بکات. من ناماده بووم که چاره نووسم قبول بکه م. ولاته که م، به رینگایه ک له رینگاکان، پنیوستی به کوتایی هه بوو.

له ۱۲ دیسه مبه ردا، سی و پینج رۆژ پاش هه لیزاردنه که، من و لورا له ناو جینگه دا بووین که کارل ته له فونی کرد و سوور بوو له سهرته وهی که ته له فزیون داگیرستین. من به سهرنجه وه گوی له ته له فزیون گرت له کاتیکدا که بیت ویلیامز ی شین بی سی نییور فرمانی دادگای بالای روون ده کرده وه. به ۷-۲ دهنگ، دادوه ره کان بویان ده ره که وتوه که ریوشوینی هه ژمارکردنه وهی په رپوت و ناجیگیری فلوریدا، برگه ی پارتیزگاری به کسان ده ستووری پیشیل کردوه. پاشان، به ۵-۴ دهنگ، دادگا بریاری نه وه یدا که شینوارنکی دادپهروه رانه نه بووه بۆ هه ژمارکردنه وهی دهنگه کان له کاتی خۆیدا بۆنه وهی فلوریدا بتوانی به شداری بکات له لیژنه ی هه لیزاردندا. نه نجامه کانی هه لیزاردن جیگیر دهین. به ۲,۹۱۲,۷۹۰ له به رانبهر ۲,۹۱۲,۲۵۳ دا، من فلوریدام بردبووه وه. من ده بوومه چل و سینه مین سه روکی ویلایه ته به کگرتووه کانی نه مریکا.

به که م کاردانه وه م بریتی بوو له حه سانه وه. نادلنیاییه که زیانیکی قورسی به ولات گه یاندبوو. پاش نه و هه موو هه راز و نشینوییه، نه و توانا هه ستییه م نه بوو که دلخوشتی ده ریم. نومیدی نه وه م هه بوو که له شهوی هه لیزاردندا له گه ل بیست هه زار که س له لای بیتاییه ده سته ی یاسا دانان هاویه شی به سهرکه و تنه که م بکه م. له بری نه مه، له وانه به من بوویم به که م که س که بزانم له کاتیکدا که نه و له گه ل هاوسه ره که ی له ناو جینگه دا پالی ناره تهره و نه ماشای ته له فزیونی کردوه، سه روکایه تی بردووه ته وه.

لە يەكەم ۱۴۰ سالى ميژووي ئەمريكادا، دەستبەكاربوونە سەزۆكايەتبيەكان لە ۴۱
 ئازاردا ريك دەخران، سەزۆكيكى ھەلبژێردراو، نزيكەي ۱۲۰ رۆژى ھەبوو بۆئەوھى كە
 ئيدارەكەى ئامادە بكات. لە سالى ۱۹۲۲دا، (بيستەمين ھەمواركردن) رۆژى
 دەستبەكاربوونى گۆپى بۆ ۲۰ى كانوونى دووھەم و تيكراي قۇناغى گواستەوھى كردە
 نزيكەي ۷۵ رۆژ. كاتيک ھەلبژاردنى سالى ۲۰۰۰ى بوش لە بەرانبەر ئال گۆريەكلایى
 بوو، ۲۸ رۆژم ھەبوو.

يەكەم بريارى گەورەم ئەو ھەبوو كە دەمويست كارکردنى كۆشكى سىيى چۆن بىت.
 ئەمە پرسيارىك بوو كە پيشتر تيارامابووم. لە ۱۹۹۱دا، باوكم داواي ليكردم كە تاووتووى
 ئۆپەراسيۆنى كۆشكى سىيى ئەو بكەم. پاشا چاپيىكەوتن لەگەڵ ئەندامانى بالاي
 ستافەكەى، بىرۆكەيەكى باو سەرى ھەلدا: خەلكى ناپازى بوون. زۆريەيان ھەستيان
 دەكرد كە سەزۆكى ستاف (جۆن سەنونو) ناھيلىت ئەوان بگەنە ئوفيسى ئۇشال و
 گەيشتنى زانيارىيەكانى بە باوكم سنووردار كردووە. من ھەميشە كەيەم بە جۆن دەھات،
 بەلام ئيشى من ئەو ھەبوو كە مشتومر لەسەر كەيسەكە بكەم، بەلكو تەنيا
 بەرزكردنەوھى راپۆرت بوو لەسەر ئەنجامەكان. من چەند رۆژىك بەر لە (رۆژى
 سوپاسگوزارى) ۱۹۹۱ ئەمەم كرد. باوكم گەيشتە ئەو ئەنجامەى كە گۆرانكارىيەك
 پيوستە. داواي ليكردم كە جۆن ئاگادار بكەمەوھە كە منيش بە گفتوگۆيەكى سەبر ئەمەم
 كرد. ئەو ماوھەيەكى كورت دواتر ئىستيقالەكەى پيشكەش كرد. من سوور بووم لەسەر
 ئەوھى كە لە كۆشكى سىيى خۆمدا لەو كيشە لابدەم. پيكھاتەيەكم دەويست كە بايى
 ئەوھندە توندوتۆل بىت كە تەوژمىكى زانيارىيە سىستەماتىكى زامن بكات، بەلام بايى
 ئەوھندە لاستىكى بىت كە بتوانم لە جۆرەھا سەرچاوەوھە ئامۆزگارى وەريگرم. گرنگ بوو
 كە راويزكاران ھەست بە سەربەستى بكەن لە راستەوخۆ دەريزىنى كيشەكان لەلای من
 بەبى رەتبوون بە فلتەريكدە. ھەروەھا ئاسانتر دەبى كە ئەندامە سەركىيەكانى خيزانى
 سياسى تەكساسم قایل بكەم كە بگوازنەوھە بۆ واشىنگتن بۆئەوھى زوو زوو پىم بگەن.

زانگوى سىنانغۇرد. ئەو دەستىيە جىن ۋەكىلى زىرەك، ھۆشمەند ۋە چالاک ھانەبەر دېدەم.

لە ماۋەي دوو سال ۋ نىيوى دواتىردا، مىن ۋ كۆندى زوۋ بىەكتىرمان دەپىنى بۇ مىشتومىركىدىن لەسەر سىياسەتى دەرەۋە. رۇژىكى ھاۋىنى ۱۹۹۹، مىن، كۆندى ۋ لۇرا ۋەرزىشى رىقۇيشتىنمان لە كىلگە كە ئەنجام دەدا. لەكاتىكدا كە دەستىمان كىرد بىە سەرگەۋتىن بىەسەر قەدىپالىكى نشىۋ، كۆندى چوۋەتاۋ بابەتلىك لەسەر مىنۇۋى بەلكان. مىن ۋ لۇرا ھەناسە بىركىمان بوو. كۆندى لە رۇيشتىن بىەردەۋام بوو ۋ پارچە پارچە بوۋىنى يۈگىسلاڧيا ۋ دەرگەۋتىنى (مىلۇسۇقىچ) ى روۋن دەكرەۋە. رىچكەي ئەۋ قەدىپالە ئىستىنا بىە كىردى بالكان ناسراۋە. بىريارمدا كە ئەگەر بىچمە ئۇفېسى ئۇقال، كۆندى رايىس لە لاي مىن بىت.

بەكەم دىارىكىردىنى كايىنەكە ئاسان بوو. كۆلن پاۋل دەبوۋە ۋەزىرى دەرەۋە. مىن بەكەمجار پاۋل لە كامپ دەيفد بىنى لە سالى ۱۹۸۹دا كاتىك كە ئەۋ سەرۋىكى ستاق سەربازى بوو. ئەۋ ۋ دىك چىنى ھاتىبونە لاي باۋكم تا ھەۋالى خۇبە دەستەۋەدىنى دىكتاتورى پانامايى، (مانۋىل تۇرىگا) ى پى بگەيەنن. كۆلن جەلە سەربازىيەكەي لەبەرىبوو. بە پىچەۋانەي رەسمىياتى جەلەكەي، ئەۋ سىروشتىكى چاك ۋ دۇستانەي ھەبوو. ئەۋ لە ژوۋرەكەدا لەگەل ھەموۋان قىسەي دەكرى، تەنەت كەسانى لايەلەي ۋەكىر مىندالانى سەرۋىكىش.

كۆلن بە شىۋەيەكى بەرفراۋان مەرغوب لە ۋلاتدا ۋ ئامادەيىيەكى بەرجەستەي ھەبوو لە سەرتاسەرى جىھاندا. ئەۋ بە شىۋەيەكى پىرمتانە بەرگى لە بەھا ۋ بەرزەۋەندىيەكانى ئەمىرىكا دەكرى ھەر لە ناتۆي بەھىزەۋە تا بازىرگانىنى ئازادىر. بىروام ۋابوو كە كۆلن دەتۋانى بىتتە دوۋەمىن ھاتىنى (جۇرج مارشال)، سەربازىك كە بوو بە پىۋاۋى دەۋلەت. ئەۋ دوو پۇستەي ئاسايشى نىشتىمانى كە مابوون، بىرىتى بوون لە ۋەزىرى بەرگى ۋ بەرپۇۋەبەرى ھەۋالىگىرى ناۋەندى. زىاتىر لە دەيەيەك پاش ئەۋەي دىۋارى بەرلىن روۋخا، بەشى ھەرە زۆرى ۋەزارەتى بەرگى ھىشتا بۇ روۋبەپوۋبوۋنەۋە لەگەل جەنگى سارد دىزىن كرابوو. مىن بۇ روۋبىايەكى پىرئاۋاتى ۋەرچەرخاندنى سوپا ھەلمەتم رىكخىستىبوو.

پلانم دانا بۇ رىنگىستىنە ۋەى بونىيادى ھېزىمان ۋ ۋەبەرھېنان لە تەككۇلۇزىيائى نوۋىي ۋەكو
چەكە بەدېقەتەگان ۋ بەرگىرى موشەكى. دەمرانى كە لەناۋ پېنتاگۇندا بەرھەلىستى دەپىت
ۋ من پېئويستىم بە ۋەزىرىكى مكوپى نازەگەر ھەبوو بۇئەۋەى رېتەرنتىبى ھەۋلەكە بىكات
كانىدى ھەرە لەپىشىم (فرىد سىمىس) بوو، كە دامەزىنەر ۋ سەرۋىكى بەرپۇۋەبەرى
(فېدئىكىس) بوو. فرىد دوو سال پېش من لە يەل تەخەرۋى كىردىبوو، ئەستېرەى زىۋىنى
ۋەكو مارىنىزىك لە فېتنام بەدەستەپناۋو ۋ كۆمپانىيەكى لەناۋ بىزنىسىكى ھەرە
سەرگەۋتوۋى جېھاندا بونىياد نابوو. ئەۋ ھەزى لە سوپا بوو ۋ ئەقلىكى رىنگىراۋەبى
دەھىناپە ناۋ پېنتاگۇن. ئاندى كارد پەيوەندى بە فرىدەۋە كىرد، زانى كە ئىشەكەى پى
باشە ۋ باتگېنىشتى كىرد بۇ ئۈستىن. من خۇم ئامادە كىردىبوو كە پۇستەكە بىتەپروۋى
فرىد، بەلام بەر لەۋەى گەشتەكە ئەنجام بدات، توۋشى حالەتىكى تەخۋىشى دل بوو.
دەبوۋايە خۇى بەدوور بىگىنت بۇئەۋەى تەركىز بىخاتەسەر تەندروستىبەكەى.

ئىمە جۇرەھا ناۋى تىرمان بۇ ۋەزىرى بەرگىرى لەبەرچاۋ گىرت، لەۋانەش دان كۆتس كە
سىناتۇرىكى باشى خەلكى (ئىندىانا) بوو. پاشان كۆندى بېرۇكەيەكى جى بايەخى ھىناپە
بەرباس، ئەى دۇن رەمسفىلەد چۇنە؟

دۇن بەرى بىست ۋ پېنچ سال ۋەزىرى بەرگىرى بوو، لە ئىدارەى قۇرد دار لەۋكاتە
بەدۋاۋە، ئەۋ لە چەند كۆمىسيۇنىكى ئاسايشى نىشتىمانى كارىگەردا ئىشى كىردىبوو. من
رەمسفىلەد بۇ سى.ئەى.ئەى دىارىكىردىبوو، ئەك بەرگىرى. كاتىك چاۋپىنكەۋتەم لەگەل
ئەنجامدا، دۇن روئىايەكى سەرنجراكىشى بۇ ۋەرجەرخاندنى ۋەزارەتى بەرگىرى گەلە
كىرد. ئەۋ لەبارەى سوڭكردن، جولاۋتركرىن ۋ خىرا جىگىر كراۋكرىنى ھىزەكانىان قىسەى
كىرد. ھەرۋەھا ئەۋ لاپەنگىرىكى بەھىزى سىستەمى بەرگىرى موشەكى بوو بۇ پارىزۇگارى
لەدۇى دەۋلەتە شەپانگىزەكانى ۋەكو كۆرىيائى باكوور ۋ ئىران.

رەمسفىلەد كارى تىكرىد. ئەۋ بە مەعرفەت، رەۋاننىز ۋ باۋەپەخۇ بوو. ۋەكو ۋەزىرى
پىشۋى بەرگىرى، ئەزموون ۋ تواناي ئەۋەى ھەبوو كە گۇرپانگارىي گەۋرە بەسەر
پېنتاگۇندا بېنىت. ئەۋ بېرۇكراسى بەرپۇۋە دەپىد، ئەيدەھىشت بەرپۇۋەى بىات. دىك چىنى

ۋە جېنگىرى رەمىسفىلدا بۈۋە ئەۋكاتەي كەلە كۆشكى سىيى قۇردا سەرۋىكى ستاف بۈۋە، پىداگىرىيە لەسەر ئەۋكرد.

تەنبا مەسەلە يەككى سەير ھەبۈۋ. ھەندى بېۋايان ۋابۈۋ كە رەمىسفىلدا كاريگەرىي خۇي بەكار ھىناۋە كە سەرۋىك قۇرد رازى بىكات بۇ دىيارىكىردى باۋىك ۋەكۈ بەرپۈۋەبەرى سى. ئاى. ئەي لە ۱۹۷۵، ئەمەش ۋەكۈ رىگايەك بۇ كىردنە دەرەۋەي لە پىشېركىي جىگر سەرۋىكى. ھىچ رىگايەك ھەبۈۋ بۇ ئەۋەي بزانم ئاخۇ ئەمە راست بۈۋە. بەلام ھەر جۈرە ئاگۈككەيەك لە بىست ۋ پىنج سال لە مەۋبەر ھەبۈۋىت لەنىۋان ئەم ۋ باۋىكدا، مايەي ئىگەرانى مەن نىيە تا ئەۋ شۈيئەي كە دۇن دەيتۈۋانى كارەكەي راپەرتىنەيت. دۇن ئىتر بۈۋ بە گەنجەرىن ۋ كۈنترىن كەس كە بىتتە ۋەزىرى بەرگىرى.

بە چۈۋنى رەمىسفىلدا بۇ پىنتاگۇن، مەن چىتر كاندىدىكى پىشەنگەم ئەما بۇ سى. ئاى. ئەي. مەن رىزىكى رۇدم بۇ ئازانسەكە ھەبۈۋ بەھۋى ئەۋەي كە باۋىك ماۋەيەك لەۋى بۈۋ. مەن بۇ ماۋەي چەند ھەفتەيەك ۋەكۈ سەرۋىكى ھەلېرتىرداۋ بەر لە دەست بەكار بۈۋىم لىدۋانى ھەۋالگىرىم ۋەردەگرت ئەۋكاتەي كە چاۋم بە بەرپۈۋەبەرى ئەۋ ماۋەيە، (جۇرچ تىنەيت) كەۋت. ئەۋ پىچەۋانەي ئەۋ جۈرە بەرپۈۋەبەرى سى. ئاى. ئەي بۈۋ كە تۇ لە رۇمانەكانى سىخۇرىدا لەبارەيەۋە دەتخۇيئەۋە - بۇيىنباخى قىردىلەيى، سەر بە گروپى ھەشت زانكۈكە، جۇرى نۇخبە بۈۋ. تىنەيت كابرەيەكى سەر بە خەلكى كرىكار بۈۋ، كورپى كۆچبەرانى يۇنانى بۈۋ كە لە شارى نىيۈيۈرك دەژيان. راشكاۋ، زۇرجار بە ھەمەرەنگىيەۋە، دەدۋا ۋ رۈۋن بۈۋ كە بە قوۋلى خەمى ئازانسەكەي لەبەرە.

گەراندەۋەي بەرپۈۋەبەرىكەي سى. ئاى. ئەي بىل كلىنەن پەيامىك دەبىت بۇ بەردەۋامى ۋ پىشانى دەدات كە مەن ئازانسەكەم لەسەرۋى دەستى سىياسەتەۋە دانائە. داۋام لە باۋىك كىرد كە ھەندى پەيۋەندىي تەلەفۇنىي دەزگاي سى. ئاى. ئەي - يەكەي خۇيم بۇ بدۇزىتەۋە. ئەۋ پىي ۋىتم كە تىنەيت لەناۋ بەرپرسەكاندا زۇر بەرپىز بۈۋ. لەكاتىكدا كە مەن ۋ جۇرچ كەۋتەنە ناسىنى يەكتىرى، بىرپارمدا لە بىر كىردنەۋەي جىگۈر كىيىكىردن بۈۋستىم. بەرپۈۋەبەرە جگەرە لەدەمە رەچەلەك يۇنانىيەكە رازى بۈۋ كە بىمىنەتەۋە.

بەشى ھەرە ئۆردى، قىممى ئاسايىشى ئىشتىمانى لە سالاتى سەرەتاي ئىدارەكەدا بى
خاۋى كارى كىرد. بەلام ئىمە ئابورىيەكە نا. كېشەكە بەشىكى پەيوەندى ھەبوو بە
ئاكاسى تەگۈنچاۋىيى كارمەندان. ۋەكو سەرۋەك. مىن سى راونىزكارى ئابورىيى سەرەكەم
ھەبوو. بەرپوۋەبەرى تەنجومەنى ئابورىيى ئىشتىمانى، سەرۋەكى تەنجومەنى راونىزكارانى
ئابورىيى ۋەزىرى خەرتىتە. مىن (لارى لىتەسەي) ھەلىئەردا بۇ ئەۋەدى تەنجومەنى
ئابورىيى ئىشتىمانى بەرپوۋە بىيات كە ئابورىيەناسىكى سەرەكەوتىۋ ۋ راونىزكارى يالا بوو لە
ھالەت كەمدا. (گىن ھوبارد) كە ئابورىيەناسىكى ھۆشەندى تەرىپوۋ، سەرۋەكايەتتى
تەنجومەنى راونىزكارانى ئابورىيى كىرد. ئەۋان يە دىزىنكردىنى كەمكردنەۋەدى باج كە لە
ساۋەدى ھالەت كەمدا پىشنىيارم كىرىپوۋ، كارىكى باشيان تەنچام دا. ياسايەكە بە
ئۆزىنە يەكى ئوۋخىزى، تىپەرتىرا.

ۋەزىرى خەرتىتەم، ھەمان تامەندىنى بۇ كەمكردنەۋەدى باج تەبوو. (پۇل ئۆنىيل)
لەلايەن دىك، كەي جۇنسەن ۋ ئەۋانئىترى ئىمەكەۋە پىشنىيار كىراپوۋ. سى قىيە
بەھىزەكەي سەرەكەوتىنى لە تۇفەسى بەرپوۋەبەرى ۋ بۇدجەدا ۋ ۋەكو بەرپوۋەبەرى
(تەلكوۋا) يەككە لە كۆمپانىياكانى (فۇرچىن ۱۰۰) گىرتىپوۋەخۇ. ھەسەم كىرد كە ئەزموۋى
بىزىسە پىراكتىكىيەكەي، رىزىك لەتار (ۋل سەرىت) ۋ (كايىتل ھىل) دروست دەكات.

بەداخەۋە، شەكەن ھەر لەسەرەتاۋە بە چەۋتى بەرپوۋەچوۋن، پۇل كەمكردنەۋەدى
باجەكانى بە سوک تەماشا كىرد، كە بىگومان بەسەر مىندا دەشكايەۋە. مىن ۋ ئەۋ زوۋزۇ
بەكترمان دەپىنى، بەلام ھەرگىز لەيەكتر نىزىك نەبوۋىنەۋە، ئەۋ مىنەئەي مىنى بەدەست
نەھىنا، نە دلتىيائى جەماعەتى دارايى، كۆنگرىس بان ھاۋكارەكانىشى لە ئىدارەكەدا
بەدەستەھىنا، مىن ھىۋاي ۋەزىرىكى خەرتىتەي بەھىزەم دەخواست - سەرەكەۋەكى ۋەكو
جىم بەيكەرىان بۇپ رۇبىن - كە سىياسەتە ئابورىيەكانىيان لە ۋتارەكانىياندا ۋ لەسەر
تەلەزىۋت بەرەۋپىش دەبىرد. بە ھاتىنى كۆتايىپەكانى ۲۰۰۲، نىزىكەي دوو مىليۇن ئەمىرىكى
لە سالى پىشۋودا ئىشيان لەدەستداپوۋ ۋ پۇل - یش مەكۇپى ئىمەي نەدەگە ياند بۇ
گەپاندەۋەيان بۇ سەر ئىشەكانىيان. لەبرى ئەمە، ئەۋ كۆپوۋنەۋەكانى ئۇفەسى ئۇقالى
بەكارەدەھىنا بۇ قەسەكرىن لە بابەتە ناپەيوەندىدارەكان، ۋەكو پىلانى بۇ باشكردىنى

سەلامەتتى شويىنى كار لە كارگەى دروستكردى دراو. نەمدەويست ھەلەى باوكم لە ۱۹۹۲ دا دووبارە بكمەو، كاتىك وەھا باسكرا كە خوى لە ئابوورى قوتار كرىو. بىرارى ئەو مەدا كە گۆرانكارىيەكى تىمى ئابوورى باشتىن رىگەيە بۆ پىشاندانى ئەمەى كە ئىدارەكەم جددىە لە بارەى رووبەروو بوونەو، ئەو خاوبوونەو، يەى كە كار دەكاتە سەر ھەموو ئەمرىكىيەك. بۆئەو، گۆرانكارىيەكە متمانەى پىكرىت، دەبوو، يە شويىنەو، ديار بىت. لارى لىندسەى كارىكى باشى ئەنجام دابوو و ئاسان ئەبوو كە داواى لى بكمەيت بجولت. ئەو لە پىويستى دەستپىكىكى تازە تىگەشتبوو و بەشئو، يەكى شارەزايانە مامەلەى لەگەل ھەوالەكاندا دەكر. پۆل-يش ئەمەى وەرنەدەگرت. مەن ئاومىد بووم لەو، كە ئەو لە حالەتە خراپەكانەو، دەستى پىكرىبوو، بەلام خۆشحال بووم بەو، كە بىرمارمدا بوو ئەو كاتەى كە دام.

ھاوینی دواتر، بانگەشتىكى سەرسامكەرم پىگەشت كە گۆرانكارىيەكى تر ئەنجام بدەم. ھەر ھەفتەيەك، مەن و دىك چىنى بەيەكەو، نانى نىو، پۆمان دەخوارد، تەنیا مەن و ئەو پىگەو. جىمى كارتەر و والتەر مۆندەيل نەرىتەكەيان دەستپىكرىبوو و لەو كاتەو، درىژەى ھەبوو. كەشە ئارامبەخشەكە و دەرغەتى بىستنى ھەر شتىك كە دىك لە مېشكىدا بوو، بەدلەم بوو. لە كاتىكدا كە ھەمان ئەو كۆبوونەو، ھەمان لەگەل يارىدەدەرانى بالاي تردا ھەبوو، دىك تاكە كەسىك بوو كە لە خستەكەمدا دووبارە دەبوو، مەن وەكو راوژكارىكى بالاي تر نەمپوانىيە جىگر سەرۆك. ئەو ناوى خوى خستبوو، دەنگدانەو، ھەلبرىدرا. دەمويست بەرانبەر ھەموو ئەو پرسانەى لەسەر مېزەكەم بوون، ئاسودە بىت. دواجار، دەشیا كە بىنە ھى ئەو لە ھەر چركەساتىكدا بىت.

مەن و دىك، لە ژورىكى بچوكى نان خواردنى ئوفىسى ئۇقالدا نانمان دەخوارد. دىكۆرى ناو ژورەكە، پەيكەرى برۆنزی گای گرتبوو، خو كە لەلایەن ھەندى ھاوپى خۆرەلاتى تەكساس پىم بەخشا بوو. ھەروەھا تابلۆيەكى دىمەنى لىبوو كە كەنار دەريای (مەين)ى بىر دەھىنامەو. پارچەى ھونەرى ھەرە ديار لە ژورەكەدا، پۆرترىتى (جۆن كوينسى ئادەم) بوو، كە تاكە كورپىكى سەرۆكىكى تر بوو كە ئوفىس بگرىتە دەست. مەن وەكو

تۆگەپسەكى خۇمانىسە لەگەل باۋكەدا ھەلۋاسىيەت بۇزۇكىسى سەرەمەتلىكىنى
سەرۋىكەپەتتەكەم، ئەو تۈۋەننى لىدەدەم لەبارەي خۇمانىيەتتىكى تايىپەتتىكى تۈۋەن (دەپلىي) و
(گېو) بېمەت كە دەپتى لە روخساردا بۇ كېۋى بىگەپىت كاتلىكى تىر كە ھەسسى كىرد
پىلارگىزىن پىۋىستە. مەن زۆرۈم لەبارەي كۆپىنسى خۇندىۋە. سەرەمەت بۇرۇم بە پىرەنسپە
مىزە كۆپلەپسەكەم، ھەرچەندە شەيداي ھەلەمەتەكەي نەبۇم بۇ كىردە دەرى تەكسەس لە
بەكەتتەكە. لەگەل ئەۋەشدا، پۇرۇتتەكەم لە تەۋەي ماۋەي سەرۋىكەپەتتەكەمدا لە
كۆشكى سېى ھەلۋاسى.

لە ئاۋەراستەكەمى ۲۰۰۲دا، دېك ئىۋەپۇخۋانەكەمى ھەفتەنەي پىكەۋەمەنى بە
قەسەپەكى ئاتاسايسى دەستىپىكرد. ئەو وتى، "جەنابى سەرۋىك، دەمەۋى بزانى كە پىۋىستە
بەلاتەۋە ئاسايسى پىت لە خۇلى خۇۋەلىۋاردەندە ئەگەل بەكەتتىكى تىردا خۇت كاندېد
بەكەت، بە جۇرۇت لىقى ۋەرمەگرە". پىرسىپارى تەندىۋىستىيەكەم لىكرد. وتى دىلم باشە.
ئەو تەنبا رەتتى ئەۋەي ھەبۇو كە دەپتى بۇزەي تازەكردەۋەي لىستەكەم لەبەرچاۋ بىگرم.
پىشنىپارەكەي كارى تىكردىم. ئەمەيان شىتتىكى ئاباۋ بۇۋ لە واشىنتىنى پىرسى دەسەلاتدا.
ئەمە جەختىك بۇۋ لە ۋەكەرانەي كە بۇجى ھەر لەسەرەتەۋە جىنى -م ھەلۋارد.

مەن پىشنىپارەكەم لەبەرچاۋ گرت. قەسەم لەگەل ئاندى، كارل ۋ چەند كەسەتتىكى تىر كىرد
لەبارەي ئەگەرى داۋاكردن لە بىل فرىست، سىناتۇرى كارىگەرى تىننىسى كە بىۋە
سەرگىدەي تۇرىنە، بۇشەۋەي لەبىرى جىنى بىيىتە ھاۋەلى خۇگاندىدكردىم. ھەمەۋمان
چاۋەپوانىي ئەۋەمان دەكرد كە ۲۰۰۴ ھەلۋاردىتىكى تىرى تىزىك بىيىتە پىشەۋە. لەكاتىكدا
كە دېك يارمەتەدەر بۇۋ لە بەشە گىرگەكەمى پىكەكەمان، ئەو بىۋە ئامانجى راستەۋخۇي
رەختە لەلەين مېدىا ۋ چەپەكانەۋە. ئەو ۋەكو تارىكايى ۋ بى دىل دەپىنرا - مۇجىرىمى
ئىدارەكە.

دېك زۇر باكى بە ۋىنەكەي ئەبۇو - كە مەن كەپىم پىنى دەھات - بەلام ئەمە
رېگەخۇشكەر بۇۋ بۇ ئەۋەي كارىكاتىرەكان دىۋىست بىن. بەكەت لە ئەفسانەكان ئەۋە بۇۋ
كە لە راستىدا دېك كۆشكى سېى بەپۇۋە دەھات. ھەمەۋان لە ئاۋ بىنبايەكەدا، لەۋانەش

جېڭىر سەرۋىك، دەياتراتى كە ئەمە وانىيە. بەلام بۇچوون لە دەرەۋەرا ۋەھا بوو.
قېولكردىنى پېشنىيارەكەى دىك، شىۋازىك دەبوو بۇئەۋەى كە پېشانى بىدەم مەن بەرپىرىسم.
چەندەى زىاتىر بىرم لىبىكردايەتەۋە، زىاتىر ھەستىم بەۋە دەكرىد كە دەبىى دىك
بىمىنىتەۋە. ئەوم بۇ ئەۋە ھەلنەبىزاردبوو كە بىيىتە مولكىكى سىياسى، بۇئەۋە
ھەلمىزاردبوو كە يارمەتىم بىدات كارەكە بىكەم. ئەمەش كىتومت ئەۋە بوو كە ئەنجامى
دابوو. ئەۋ ھەر ئەركىك كە پىم بىسپاردايە قېولى دەكرىد. ئەۋ رەئىيە بىى پىنچ ۋ پەناكانى
پى ئەۋىتم. ئەۋ لەۋە تىگەيشت كە مەن دوايىن بىرپارەكانم داۋە. كاتىك ناكوك دەبوو،
ئەۋا ناكوكىيەكانى بە نەيتى دەھىشتەۋە. لەھەموۋى گىرنگىر، مەمانەم بە دىك ھەبوو.
پايەدارىيەكەيم بەرز دەرخاندى. خۇشىم دەبىيىن لەۋەى كە لەلەى دەبووم. بىۋە
ھارپىيەكى باشىش، چەند ھەفتەيەك دواتر لە نىۋەپۇخوانىكماندا، داۋام لە دىك كىرد
بىمىنىتەۋە، ئەۋىش رازى بوو.

لەكاتىكدا كە ھەلمىزاردىنى ۲۰۰۴ نىزىك بوۋەۋە، نىگەرانىم لەمەپ ناكوكىيى زىادبوۋى ناۋ
تىمى ئاسايشى نىشتىمانى پەيدابوو. لە زۆرىيى ئىدارەكاندا، لىككەلەزىنەۋەيەكى
سروشنى لەنىۋان دىپلوماتەكانى ۋەزارەتى دەرەۋە ۋ جەنگاۋەرەكانى ۋەزارەتى بەرگرى
ھەيە. شەرى ۋەزىرى دەرەۋە، جۇرج شولتزو ۋەزىرى بەرگرى كاسپەر ۋاينبىرگەر لە
ماۋەى ئىدارەى رىگن-دا دەنگدانەۋەى ھەبوو. سەرۋىك فۇرد بە شىۋەيەكى سەرەكى
لەبەرئەۋە جىگۇرپكىيى بە ۋەزىرى بەرگرى جەيمز شلىزىنگەر كىرد چۈنكە نەيدەتۋانى
لەگەل ھىنرى كىسنىجەر بىگونجىت. مەن رىگىم نەبوو لە ھەندى ناكوكىيى ئەفرىنەرەنە لەناۋ
دامەزراۋەكەدا. ناكوكىيى بۇچوون لەناۋ راۋىژكارەكاندا يارىدەدەر بوو بۇ روونكرىدەۋەى
بىرپارە سەختەكان. كىلىلى مەسەلەكە ئەۋە بوو كە دەبوۋايە ناكوكىيەكان بەرئىزەۋە
دەرىپىردىن ۋ بىرپارەكانى مەنىش ۋەكو ئەنجامى كۆتايى قېول بىكرىن.

پاش رىزگاركردىنى سەرگەۋتۋانەى ئەفغانىستان، بۇلەبۇلى ناۋچەيى نىۋان ۋەزارەتى
دەرەۋە ۋ ۋەزارەتى بەرگرى شاينى تەخەمول دىار بوو. بەلام كاتىك مەشتومر لەسەر
عىراق توند بوو، بەرپىرسانى بالەى ھەردوۋ ۋەزارەتەكە كەۋتە قەسەى رەق بە يەكتر ۋەتن.

لەلای من، كۆلن و دۆن ھەمیشە بەرپۆز بوون. بە تێپەربوونی كات بۆم دەرکەوت كە ئەوان جوتێك زۆرانباری كۆنن كە دەمانچەكانیان لە كیفەكانیاندا ھەلگرتوو، بەلام رینگە دەدەن بە كارمەندانی دووھەمی و سییەمییان كە شەربكەن.

نموونەيەكی لەیادنەچوو لە یەكێك لە لێدوانە تەلەفزیونیەكانی دۆن رەمسفیلد دابوو، كە لە دەستپێكردنی شەری ئەفغانستانەو تەقربەن رۆژانە لێدوانێکی وەهای ئەدا. تەماشاكردنی مامەلەي دۆن لەگەڵ چاپەمەنیدا خۆش بوو. ئەو شارەزا بوو لە خۆلادان لە پرسیارەكانی رییۆرتەرەكان و رووبەرووبوونەو كەي پڕ و زە و زیرەكانە بوو. حەزم كرد توانجی لێبەدەم لەبارەي ئەستێرەيەكەي لەسەرە تەلەفزیۆن لە سەرەتای پاش نیوەرۆدا. پیم وت "تۆ ئەستێرەيەكی نمایشی بۆ خەلكانی سەرۆك شەست سال". ئەو توانجەكەي بە ئاسایی وەرگرت.

لەكانوونی دووھەمی ۲۰۰۲دا، رییۆرتەرێكی تەلەفزیونی ھۆلەندی پرسیار لە دۆن كرد ئاخو بۆچی ھاویەیمانە ئەوروپیەكانی ئەمریکا زیاتر پالپشت نەبوون بۆ بانگەوازەكانمان بۆ لێپێچینەوێ سەدام حسین. دۆن لە وەلامدا وتبوی "تۆ وەكو ئەلمانیا و فەرەنسا بیر لە ئەوروپا دەكەیتەو. بەلام من نا. من پیم وایە ئەو ھەر ئەوروپا كۆنەكەيە".

من لەگەڵ بۆچوونەكەي دۆن-دا ھاویرابووم. سیستەمە دیموكراسییە تازەكانی ناوەرەست و خۆرھەلاتی ئەوروپا لە سەرەتاو لە مۆتەكەي دیکتاتۆری تێگەیشتبوون و پشتگیری ھەنگاونانیان لە دژی سەدام حسین كردبوو. بەلام ئەو كە ھەوالەكەي دروستكرد ئەو بەلگاندنە مەعقولە نەبوو. ئاماژەكردن بە ئەلمانیا و فەرەنسا وەكو "ئەوروپای كۆن" تەوژمیكی ناپەرەزایی لێكەوتەو.

كۆلن زۆر توپە بوو. ئەو ھەولێ دەدا ئەلمانی و فەرەنسییەكان رازی بكات تا بێنە پال قەزبەكەمان لە نەتەو یەكگرتووكاندا و پێی وابوو كە دۆن ھاتوو تە سەر پێگەي بە شیوہیەك كە ئەركە دیپلۆماسییەكەي ئالۆز كردوو، كارمەندەكانیشی ھەمان ھەستیان ھەبوو. مشتومڕەكانی سیاسەت كە جارێك لە جاران لەودیو دەرگا داخراوێكانەو ئەنجام دەدران، ھەلپژانە ناو چاپەمەنیەكانەو.

زۆر ناخۆش بوو بەلامەوە کە سەردیڤی وەکو "کۆشکی سەپپەکی دابەشبوو: شەپری ناوخۆی ئیدارەیی بوش" و "رۆلی دواتری بوش: ناوېژيوانی مشتومرەکان لەبارەیی بەرپۆوەبردنی عیراقی پاش جەنگ" بخوینمەوە. من لە کۆبوونەوێکەکانی ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانی (ئێن. ئێس. سی) رامگەیاندا کە شەپەدەمە و دزەکردنەکان زیان بە متمانەمان دەگەیەنن و سوتەمەنی بە رەخنەگرەکانمان دەدەن. بە تەنیا قسەم لەگەڵ هەریەک لە دۆن و کۆلندا کرد. داوام لە دیک و کۆندی کرد کە لە پشت پەردەوێکی ئیش بکەن. بە جیگری لێھاتووی کۆندی (ستیف ھادلی) م وت کە بە کارمەندە پلە دووەمی و سیپەییەکان بلیت کەشە کە ئارام بکەنەوێ. هیچ سوودی نەبوو.

لە بەھاری ۲۰۰۴دا، دۆن بە ھەواییکی جددییەو ھاتە لام. وەکو بەرەنگارییەك لە فرمانەکانیان و یاسای سەربازی، سەربازە ئەمریکییەکان زۆر بە قورسی مامەلەیی خراپیان لەگەڵ بەندییەکاندا کردبوو لە زیندانێکی عیراق بەناوی (ئەبوغریب). زۆر ھالم تێکچوو. ئەمە ئەو شتە نەبوو کە سوپاکەمان یان ولاتەکەمان نوێنەرایەتی دەکرد. لە کاتی کە ئەنجامدەران دادگایی سەربازی کران، ناوبانگی ئەمریکا زەرپەییەکی توندی بەرکەوت. من ئەمە بە خالێکی نزمی سەرۆکایەتیە کەم لەقەڵەم دەدەم.

من بە ھەمان شێوە واقم و پرما. دۆن پێی وتبووم کە سوپا لێکۆڵینەوێ لە ھەندی راپۆرتی ئەتککردنی ناو زیندان دەکات، بەلام من هیچ بیرۆکەییە کەم نەبوو لەبارەیی ئەمەیی کە وێنەکان شێوەیان چۆنە یان چەند نامۆن. یەکەم جار کە بینیم ئەو رۆژە بوو کە لە بەرنامەیی (شەست خولەك) ھوێ پێشان دران. من خۆشحال نەبووم بەو شێوازەیی کە مامەلە لەگەڵ بارودۆخە کەدا کرا. تیمە کەیی کۆشکی سەپپەش ھەمان ھەستیای ھەبوو. خەلکی دەستی کرد بە قسە لە چاپەمەنییەکانەوێ و پەنجەیی ئامارەیان رادەکێشا، زۆر بە شێوەی لەبەرانبەر وەزیری بەرگریم. کاتی کە دۆن پەيامی راپۆرتەکانی پێگەیشت، تێبینییەکی دەستنووسی پێ گەیاند: "جەنابی سەرۆک، دەمەوێ ئەو بزانیت کە

شەتوانى نامەى دەستلە كار كېتىشەنە دەم وەكە وەزىرى بەرگىرى وەزىرىت ھەر كاتىك
ھەستەت كەرد يارمەتيدەر دەپى بۇت "

شە و دۇنم بانگ كەرد و پىم وىم دەست لە كار كېتىشەنە دەمەى قىبول ناكەم . من لە بەرانبەر
خراپ مامەلە كەردنى سەريازەكان لە شە بوغرىپ لۇمەى ئەوم نەدە كەرد . نەشمە دەويست
لەبرى كەر لە كورتانە كە بەم . دەمويست كېشە كە چارە سەر بىكرىت و ئەمەشم لە
دەويست . چوار رۇژ دواتر ، دۇن نامەيەكى تىرى درىژى نارد . نووسىبووى :

لە ماوەى چەند رۇژى رابردودا ، بىرىكى چاكەم لە بارودۇخە كە كەردە دە ، لە بەردەم
كۈنگرىس شاھە تىمدا و تېرۋانىنە كانى تۇم لە بەرچاۋ گەرت . رىژىكى زۇرم بۇتۇ ، بىز
سەركەدابە تىپى بى وىنەى تۇ لە جەنگى جىھانى دىژى تىرۇر و ھىواكانت بە ولاتە كەت
ھەيە . لە گەل ئەو ەشدا ، گەيشتمە ئەو ئەنجامەى كە زىانى سەرچاۋە گرتو لە مامەلە
خراپەى لە رۇژر چاۋدىرى مندا كرا ، لە لايەن ئەو كەسانە دە كە رەفتارىان سەرەنجام من
لىتى بەرپىرسەم ، دەشت بە باشترىن شىۋە لە رىگەى دەستلە كار كېتىشەنە دەمەى منە دە وەلام
بدرىتە دە ."

من رىژم ھەبوو بۇ دۇن لە بەرانبەر دووبارە كەردە دەى پىشنىارە كەى . روون بوو كە
پەيامە كەى پىشۋوى تەنبا رەسمياتىك نەبوو ، بەلكو شىلگىر بوو لە سەر رۇيشتن . ئەمە
گەواھىيەك بوو بۇ كارەكتەرە كەى ، دلسۇزىيە كەى بۇ ئۇفيس و تىگەيشتنى لە و زىانەى
كە ئە بوغرىپ خستىبوو دە . من بە جەدى رەچاۋى قىبول كەردنى ئامۇزگارىيە كەيم كەرد .
دەمزانى كە ئەمە ئامارەيەكى بەھىزە كە سەروكى پىنتاگۇن جىگۇرپكى پىيكەيت پاش
ئەو ھەلە گەورەيە . بەلام فاكترىكى گەورە من پاشگەز كەردە دە : جىگرە دەيەكى ئاشكرا
لەئارادا نەبوو بۇ دۇن و من نەمدەتووانى بۇشاىيەك لە سەرى سەرە دەى وەزارەتى
بەرگىرى دروست بىكەم .

لە كاتىكدا كە بىر يارمدا ئىستىقالە كەى دۇن قىبول نەكەم ، بەھارى ۲۰۰۴ دىارىكەرى
كۇتايى ئۆقرەگرتىم بوو لە بەرانبەر ئەو مۇمقۇيەى لەئاو تىمى ئاسايشى نىشتەمانىدا
ھەبوو . ئەو دەى كە وەكو تەنگزەيەكى ئەفرىنە رانە دەستى پىكرەبوو ، بىو بە شتىكى
وئرانكەر . دەنگۇكانى پەيوەست بە ناكۇكيەكان روكە شىكى لە بارەى نارپكى پەپوتىيى

ناو ئىدارەى گەشە پېتەدەدا و من بەمە پەست بېيۇم، گەشەتە ئەو ئەنجامەى كە
بوزمانايەتتە كە ئەوئەندە بە قوولى بەرجەستە بوو كە تاكە چارەسەر كۆرپىنى سەرئاباى
تېمى ئاسايشى نىشتەمانىيە پاش ھەلېزاردىنى ۲۰۰۴.

كۆلن پاول بۇ ئاسانتر كىردىم. ھەمان بەھارى ۲۰۰۴، ئەو پىنى وىم كە ئامادەيە بچولت.
ئەو سى سالى سەخت خىزمەتى كىردىبوو و بەشىۋەيەى سىرۇشتى ئاقەتى لېتېرېبوو.
ھەرۋەھا ئەو پىاۋىكى ھەستىيار بوو كە بەھۋى ناكۆكىى ئاۋەۋە بىرىندار بېبوو و بەھۋى
شكىستى دۆزىنەۋەى چەكى كۆكۆز لە عىراق بى ئومىد بېبوو. داۋام لە كۆلن كىرد كە لە
ھەلېزاردەكەدا بىمىننەۋە و سوپاسگوزار بووم كە رازى بوو.

راگەياندى رەسمىي سەرەتايى كاتىكى ئۆدى پىدام بۇ بىر كىردەۋە لە جىگرەۋەيەك.
كۆلنم بەلاۋە پەسەند بوو، بەلام ھەندى جار وا دىار بوو كە ئەو ۋەزارەتى دەرەۋەيەى كە
ئەو بەرپوۋەى بىردىبوو، بە تەۋاۋى لەگەل فەلسەفە و سىياسەتەكانى مىندا نەيەتەۋە. بۇ من
گىرنگ بوو كە درز لەنىۋان سەرۆك و ۋەزىرى دەرەۋەدا نەبىت، پاش شەش سال
پىكەۋەبوون لە كۆشكى سىپى و لە ھەلمەتەكەدا، من ئۆر لە كۆندى رايىس نىزىك بېبوومەۋە.
دەيتۋانى مىشك و مىزاجم بخوئىننەۋە. روئىايەكى ھاۋبەشمان بۇ جىھان، ھەبوو و ئەو
ترسى ئەۋەى نەبوو كە ئەو كاتەى لەگەل من ھاۋرا نەبوۋايە پىم بىلەت.

بەھرەكانى كۆندى كاريگەر بوون. من لىدۋانى ئەوم لەبەردەم ئەندامانى كۆنگرىسدا و
بۇ راگەياندەكان لەبارەى پرسەكانى ئاسايشى نىشتەمانى تەماشاكىردىبوو. ئەو
پىانىستىكى بەھرەمەند بوو كە لەگەل (يۇيۇ ما) عەزفى كىردىبوو. ئەو بە داستانى
گەرەبوون لە ناۋچەى جىاكراۋەى باشوور، ئىلھامى بەخەك بەخشىبوو. ھەرۋەھا
دەيزانى چۆن مامەلە لەگەل ھەندى لە گەرەترىن كەسايەتتەكانى جىھاندا بىكات.

ئەمەم لە مانگى ئازارى ۲۰۰۱دا بىنى، كاتىك كۆبوونەۋەيەكم لەبارەى سىياسەتى
پەيوەندىدار بە كۆريايى باكوور رىكخست ۋەكو خۇئامادە كىردىك بۇ سەردانى رۆزى دواتىرم
لەگەل سەرۆك (كىم داي جۇنگ) ى كۆريايى باشوور، كە يەكەم سەردانم بوو لەگەل
سەرۆكى دەۋلەتتىكى ئاسىيائى. ئىدارەى پىشوو ھەندى سازشى خىستبوو ۋەپروۋى
بىكتاتورى كۆريايى باكوور (كىم جۇنگ ئىل) لەبەرانبەر پەيمانىكدا بۇ دەستبەردارىبوون لە

پروگرامى چەكە ئاۋدىيەگە، سىياسەتكە كاريگەرى نەپەس وەن بە تېمەكەم وەتەنكە
نەپەس بېگۈپەن، لەۋكەنە بەدۋاۋە، دەپۋاۋە كۆرپەي باگۈر رەفتارى خۇي بگۈپەن بەر
لەۋەي نەپەسكە ساراش بىئاتەرو.

لە سەھات ۵:۱۵ى بەيانيى دواتر، مەن واشىنەن پۇستەم دەخۇئەدەۋە، بابەتەك بەم
شېۋە بە دەستى پىكردەپۋە "دوئىنى ۋەزىرى دەرەۋە كۆلەن پاول وتى، ئىدارەي بوش
نېازىەتى لەۋ شىۋەدە دەست پىكەت كە ئىدارەي كلىنەن جىيى ھىشتىۋەل
دانۇستەنەكاندا لەگەل كۆرپەي باگۈر لەسەر پروگرامى موشەكەكانى". مەن سەرم سۈرما.
مەن بۇ ئەۋجۈم كە رېپۇرتەرەكە قىسەكەي كۆلەن رەۋوش كرىپت، چۈنكە بابەتەك
تەۋاۋ پىچەۋانەي ئەۋە بوۋ كە لە كۆپۈنەۋەكەدا قىسەمان لەسەر كرىپۋە. بانگى كۆندىم
كرد. ئەۋىش ۋەكۈ مەن لەۋانەيە كە زوۋ لە خەۋەلدەستىت، بەلام ھىشتا زۇڭنامەكەي
نەپىنىپۋە. مەن پوختەيەكەي بابەتەكەم پىندا ۋەتە، "تا ئەۋكەتەي كە كۆلەن دەگەتە
كۆشكى سىيى بۇ كۆپۈنەۋە، دەپى ئەمە چاك بگرتت". مەن ئەركىكى نىگەرەنكەرم بە
كۆندى سىپاردەپۋە، دەپۋاۋە بە ۋەزىرى دەرەۋە رابگەيەنەت، ژەنەرالىك جىھانىي پىشۋو
كە جىلەك لەۋ بەتەمەنتر بوۋ، كە قىسەكەي راست بىكاتەۋە. كاتىكى دواترى ئەۋ بەيانييە،
كۆلەن بە ھەنگاۋى پەلەۋە ھاتە ئۇفېسى ئۇقال ۋەتە "جەنابى سەرۋەك نىگەرەن مەبە،
ھەموو شىتەك صاف كرا". سالى دواتر، داۋام لە كۆندى كرد كە ھەمان ئەرك لە بەرانىيەر
جىگەر سەرۋەكدا بگرتتە بەر. ئابى ۲۰۰۲ بوۋ مەن بىرم لە بىريارتىكم دەكرەۋە ئاخۇ
سۇراخى بىريارتىكى نەتەۋە بەكگرتۈۋەكان بىكەم كە پىشكەرانى چەك بىنيرمەۋە بۇ عىراق.
دىك وتارىكى لە (كۆنفرانسى جەنگاۋەرە دىرىنەكانى دەرەۋە) پىشكەش كرد كە تىايدا
ۋەتەۋى "گەرەنەۋەي پىشكەران ئاسودەيەكەي ھەلە دەپەخشىت لەمەر ئەۋەي كە سەدام
بەشېۋەيەك لە شىۋەكان چوۋەتەۋە ئاۋقاۋغى خۇي". ئەمە ۋا دەرەكەوت ۋەك بلىيى مەن
ئىتر بىريارەكەم داۋە. بەلام مەن ھىشتا لە بزارەكانم ورد دەپۋەمەۋە. مەن داۋام لە كۆندى
كرد كە بۇ دىكى روۋن بىكاتەۋە كە لەبەردەم پۇستەكەي مەۋە ھاتوۋەتە دەرەۋە. ئەۋ
تەلەفۇنى كرد ۋە، لە چاكەي دىك، جارىكى تر ئەمە روۋى ئەدايەۋە. بە ماۋەيەكەي كورت
دۋاى ھەلىزاردىنى ۲۰۰۴، خۇم ئامادەكرد بۇ راگەياندنى پاللاۋىنى كۆندى ۋەكۈ ۋەزىرى

دەرەو. بۇ پرکوردنەو. یۇستى راویژکاری ئاسایشی نیشتمانی، بریارمدا (ستیف
مادلی) جیگرە بەتواناکە ی بۇ ئەو پلەپە بەرز بکەمەو، کە پارتیزەرنکی خاکی و
مۆشمەند بوو و نامۆزگاریبەکانی هەمیشە پایەدار، نهیانی و کارتینه کراو بوو به هیچ
نەجیندایەکی کەسی. پاشان، لەناکاوا، ئاندى پیمى راگەیاندا کە کۆلن یاسى لە
پەشیمانبوونەو. وازهینان کردوو. من وەکو هاوێ سەیری کۆلنم دەکرد و ستایشی
دەستکەوتەکانیم دەکرد، بەتایبەت لە کارەکیدا بۆ سازدانی هاوێیمانییەکی بەهێز لە
جەنگی دژەتیرۆر و دانانی زەمینەى ئاشستى ئایندە لەنیوان ئیسرائیلی و
فەلەستینیيەکاندا. بەلام من هەنوکە بریارم لەسەر کۆندى دابوو.

من هەمیشە لەو. راماوم ئاخۆ ھۆکاری پارا بوونی کۆلن لەو. کە وازهینیت ئەو
بوو. کە چاوەروانی کردوو. دۆن رەمسفیلدیش برۆات. ئەو لەو. دا راست بوو. کە
گریمانەى ئەو. کردی. من پلانی ئەو. داناوو. کە گۆرانکاریبەک بەم لە وەزارەتى
بەرگریدا وەکو بەشیک لە تیمی ئاسایشی نیشتمانی. لە دواواکانی ۲۰۰۴دا، داوام لە
ئاندى کرد بچیتە لای فرید سمیس بۆ ئەو. بزانى بیر لە ئیشەکە دەکاتەو. من فریدم
بینیبوو و تەندروستی باش بوو. ئەمجارەیان کیشەکە تەندروستی خۆى نەبوو، بەلکو هی
کچە گەرەکەى بوو. ویندى بە حالەتیکى کوشندەى بۆماو. هی دڵەو. لەداک ببوو و
سمیس پێویستی بەو. بوو. کە کاتەکەى لەگەڵدا بەسەر بیات. بەداخەو. هەر لە
۲۰۰۵یشدا مرد.

من جیگرەو. شیمانەى ترم بۆ وەزارەتى بەرگری لەبەرچاو گرت. بیرم لەو.
کردەو. کە کۆندى بۆ پینتاگۆن بنێرم، بەلام پیم وابوو. کە دەبیتە وەزیریکی دەرەو.
باشتر. سیناتۆر (جۆ لیبەرمان) ی ویلايەتى کۆنیکتیکەتم لەبەرچاو گرت، بەلام پیم وابوو
کە ئەویش گونجاو نییە. لەکاتی ئە کاتەکاندا خۆم گەیاندا جیم بەیکەر. ئەگەر ئەو
قبولی بکردایە، ئەوا دەیتوانی بانگەشەى تاجى سینیيەى میژووی بکات وەکو یەکەم
کەس کە تارەکو ئیستا وەکو وەزیری دەرەو، وەزیری خەزینە و وەزیری بەرگری
خزمەتى کردوو. بەلام ئەو خۆشى لە خانەنشینیيەکەى دەبینى و بایەخى نەدەدا بە
گەپانەو. بۆ واشنتن.

راستییه‌کە ی ئەو دێیە کە خەڵکی زۆر نییە کە بتوانن لە ماوەی جەنگی جیهانی
ئالۆردا سوپا بەرپۆه ببەن. دۆن رەمسفیلد یەکێک بوو لە چەند کەسیکی دیاریکراو. ئەو
ئەزمونیکی بەنرخى هەبوو و هاوبەشی دیدی من بوو لە جەنگی دژە تیرۆر وەکو
مەملانییەکی ئایدۆلۆژی دوورمەودا. چەند جارێک، دۆن منى ناوێم کردووە لە
رەقیبەکەى بەرانبەر سەرکردەکانى سوپا و ئەندامانى ستافەکەم. پێم وابوو ئەو هەلەى
کردووە بە خۆدزییە وە لە مەراسیمی خانەنشینی ژەنەرال (ئێریک شینسیکی)، سەرۆکی
ستافى سوپا بە چوار ئەستێرە وە کە لە سالی ۲۰۰۳ پاش ئەزمونیکی پرشانازی وازی لە
کارەکەى هێنا. بریاری دۆن یاریدەدەر بوو بۆ دروستبوونی ئەو بۆچوونە هەلەیهى کە
ژەنەرال لە کارەکەى دەرکراوە لە بەرانبەر ناوکی سیاسى لە سەر عێراق.

لەگەڵ ئەوەشدا کە یغم بە دۆن هەر دەهات. ئەو ریزی لە هەیکەلى قیادى دەگرت. ئەو
و (جۆیس) ی ژنى، خۆیان تەرخان کردبوو بۆ سەربازەکانمان و زوو زوو سەردانى
نەخۆشخانە سەربازیەکانیان دەکرد بەبێ ئەوەى سەرنجى چاپەمەنى رابکێشن. دۆن، بە
وەرچەرخاندنى سوپا، کاریکی باشى ئەنجام دەدا، ئەرکیک کە هەر لە سەرەتایە منى
بەلای ئەودا راکێشا بوو. ئەو ریزی فرۆکە بى فرۆکە وانهکانى زیاد کردبوو، هێزەکانمانى
پرچمو جۆلتر کردبوو، توانای تیلیکۆمیونیکەیشننى سوپای بەرفراوان کرد بۆ ئەوەى
بتوانین باشتەر سوود لە وێنە و زانیاریى هاوکات وەرگیرین، دەستى کرد بە هێنانەوێ
هێزەکانمان لە سەنگەرەکانى جەنگى ساردى پێشوو بۆ نیشتمان لە ولاتانى وەکو
ئەلمانیا و وەبەر هێنانى گەرەى کرد لە (هێزە تاییبەتیەکان) دا، بە تاییبەت لە
یەكخستنى هەوالگری و ئۆپەراسیۆنە تاییبەتەکاندا.

سەربارى روخسارى دەرەکیى سەختى، دۆن رەمسفیلد پیاویکی شایستە و خەمخۆر
بوو. رۆژێکیان من و ئەو لە ئۆفیسى ئۆفال بووین. ئەو تازە هەوالی لە بارەى
ئۆپەراسیۆنى سەربازى بە من گەیاندبوو و پێش کووونەوێ دواتر چەند خولەکیکم
هەبوو. هەروا بە شیوەیهکی ئاسایی لە بارەى خێزانەکەیهو پرسیارم لێیکرد. ئەو یەكەم
جار وەلامى ئەدایەو. دواجار چەند قسەیهکی درکاند، بەلام دواتر دەستى کرد بە گریان.
ئەو بۆی روون کردمەوێ کە (نیک) ی کوپی لە مەملانییەکی سەختى بەکاربردنى ماددە

ھۆشيارەكاندايە. بىرىنى دۇن قىوون بىو، خۇشەويستىيەكە راستەقىيە بىو. چەند مانگىك دواتر ھەوالى ئىكەم لى پىرسى. دۇن گەشاپەو ۋە روونى كىردەو ۋە كەكۈپەكەي، بە بوراندەو ۋە دا تىپەپىو ۋە ۋە باشە. بىيىنى غەخرى دۇن بە توانا ۋە كارەكتەرى كۈپەكەي، كارىگەر بىو.

جارتىكى تر، لە ساللى ۲۰۰۶ دا ھاوبەشى خەمى دۇنم كىردەو ۋە كاتىك گروپىك ژەنەرالى خانەنشىن تەۋژمىك رەخنەي ئاشكرايان ئاراستەي كىرد. لەكاتىكدا كە من ھىشتا بىرم لە گۈپىنى كارمەندان دەكىردەو، ئەستەم بىو رىگە بدەم كە گروپىك ئەفسەرى خانەنشىن خۇم بەسەردا بىسەپىن بۇ ۋەزىرى مەدەنىي بەرگى. ئەمە ۋەكو كۈدەتايەكى سەربازى دەردەكەوت ۋە لىكەوتەيەكى كارەساتنامىزى دەبوو.

لەكاتىكدا كە ۲۰۰۶ تىپەرى، بارودۇخى عىراق پەيتاپەيتا خراپتر بىو. توندوتىزى تايەنى ۋلاتەكەي پەرتەۋازە دەكىرد. لە سەرەتاكانى پايزدا، دۇن پىنى ۋەم بىرى لەو ۋە كىردەو ۋە كە لەوانەيە ئىمە پىويستمان بە "دەيدىكى تازە" ھەيت بۇ كىشەكە. من ھاوپا بىووم لەسەر ئەو ۋە كە گۈپانكارى پىويستە، بەتايىت لە ۋكاتەو ۋە كە من بە جىدى لە ستراتىيەكى نوئى پامابووم، ۋاتە (زىادكىرن). بەلام ھىشتا لە ملاننى دۇزىنەو ۋە كە جىگرەو ۋە يەكى لىھاتوودا بىووم. ئىۋارەيەكى پايزى ۲۰۰۶، خەرىكى دەمەتەقى بىووم لەگەل ھاوپىنى نامادەيى ۋە كۈلىژم، (جاك مۇرىسن)، كە من لە (دەستەي راۋىژكارى ھەۋالگىرى دەردەو ۋە سەرۋك) دامەزراندبوو. من نىگەرانى خراپبوونى بارودۇخى عىراق بىووم ۋە ئامازەم بە قسەكەي دۇن كىرد لەمەر ئەو ۋە كە پىويستمان بە دىدى تازە ھەيە.

جاك ۋتى "بىرۋكەيەكم ھەيە. (بۆب گەيتس) ت پى چۈنە؟" ئەو پىنى ۋەم كە بەم دوايىانە چاۋى بە گەيتس كەۋتوۋە ۋەكو بەشىك لە كارى دەستەي راۋىژكارىيەكەي. بۇچى من بىرم لە بۆب نەكىردبوو ۋە؟ ئەو بەپىۋەبەرى سى. ئاى. ئەي بىو لە ئىدارەي باۋكم ۋە جىگرى راۋىژكارى ئاسايشى نىشتمانى بىو لاي سەرۋك رىگن. ئەو دامەزراۋەيەكى گەرەي (زانكۋى ئەي ئەند ئىم تەكساس) ى بە سەرگەۋتوۋىي بەپىۋە بىرديوو. ئەو لە كۇمىسيۇنى بەيكەر-ھاملتن دا خزمەتى كىردىو كە كارەكەيان تويژىنەو ۋە بىو لە كىشەكانى ناۋ عىراق. ئەو كەسىكى نىمۇنەيى دەبوو بۇ ئىشەكە.

دەستبەجى تەلەفۇنم بۇ سىتېف ھادلى كرد و داوام لىكرد سۇراخىكى بۆب بىكات. ئىمە
سالى پىتسۇو ھەولماندا بوو كە بىكەين بە بەرتوۋە بەرى ھەوالگىرى نىشتىمانى، بەلام ئەو
رەتى كرد بوو ۋە، چونكە ھەزى لە ئىشەكەى خۇى بوو ۋەكو سەرۋكى ئەى ئەند ئىم.
سىتېف رۇژىك دواتر ھەوالى پىگە ياندمە ۋە. بۆب پىى خۇش بوو ۋە.

من تەواو دۇنيا بووم كە كەسى شىاوم بۇ ئىشەكە دۇزىوۋە تەو ۋە. بەلام خەمى كاتەكەم
بوو. چەند ھەفتە يەكمان مابوو بۇ ھەلېژاردنە كانى ناو ۋە پاستى ۲۰۰۶. ئەگەر لەو كاتەدا
ۋەزىرى بەرگىم ئالوگۇر بىكردايە، ئەوا ۋەھا دەرەكە وىم كە بىرىارى سەربازى بە ئەقلى
سىياسىيە ۋە دەدەم. بىرىارمدا پاش ھەلېژاردن ئەم ھەنگاۋە بىم.

كۆتايى ھەفتەى پىش ماو ھەلېژاردنەكە، بۆب لە (كۆلېچ سىتەيشن)ى تەكسەسە ۋە
بەرەو كىلگەكە لە كراوفۇرد بەرتكەوت. ئىمە لە ئۇفيسەكەم يەكترمان بىنى، كە
بىنايە يەكى يەكقاتى ئاسايى ۋە نىو مايل لە خانوۋە سەرەككىيەكە ۋە دۈورە. لەلاى بۆب
ھەستىم بە ئاسودەى كرد. ئەو پىاۋىكى خاكى راشكاۋە بە بەھىزىيەكى ھىمە ۋە. بەلېنم
پىدا كە ھەر كاتىك پىوېستى پىم بوو بىتە لام. ھەرۋەھا پىم وت شىتىكى ترەھە يەكە
پىوېستە بىزانىت بەر لە ۋەرگىرنى ئىشەكە: بە جەدى زىادكردنى ھىزە سەربازىيەكانم لە
عىراق لە بەرچاۋ گرتىوو. ئەو رازىبووتى نىشاندا. پىم وت كە دەزانم ژيانىكى بى وىنەى لە
ئەى ئەند ئىم ھەيە، بەلام ولاتەكەشى پىوېستى پىى ھەيە. دەستبەجى ئىشەكەى قېول
كرد.

دەمزانى كە دىك بە بىرىارەكەم خۇشحال نابىت. ئەو ھاورپىيەكى نىزىكى دۇن بوو. ۋەكو
ھەمىشە، دىك ئەو ھەى پى گوتىم كە بىرى لى دەكردە ۋە. ئەو وتى "من لەگەل بىرىارەكەت
ھاۋرا نىم. پىم وايە دۇن كارىكى باش ئەنجام دەدات. بەلام ئەمە بىرىارى خۇتە. تۇ
سەرۋكىت". داوام لە دىك كرد ھەوالەكە بە ھاورپىكەى بگەيەنىت، كە ھىوادار بووم بەم
شىۋە يە كارىگەرىيەكەى كەم بىتە ۋە.

دۇن ۋەكو پروفىشنىلىك، كە ھەروايە، مامەلەى لەگەل گۇرپانكارىيەكە كرد. ئەو
نامەيەكى ھەست بىزۋىنى بۆم نارد. "من بە پىزىكى زۆرە ۋە بۆ تۇ و بۆ ئەو
سەرکردايەتپەى كە تۇ ھىنا بووتە كايە ۋە لە يەكك لە ماو ھەرە سەختەكانى

ولآته که ماندا ده پۆم". ههروهها نووسیبووی "...ئهووه فهخریکی هه ره گه وده ی ژمانی درێژم بوو که توانیم خزمه تی ولآته که م بکه م له کاتیکی هه ره ناسکی میژوو ماندا".

جیگۆرکی پیکردنی وه زیری به رگری، یه کیك بوو له و دوو گۆرانکارییه هه ره سه رختانه ی کارمه ندان که له ۲۰۰۶ دا ئه نجامدا. ئه ویتریان گۆرینی سه روکی ستاف بوو. له کاتیکی که ژینگه ی واشنتن ناخۆش ده بوو، ئاندى کارد زۆرجار ئهو وه ی بیر ده هینامه وه که ته نیا چه ند پۆستیك هه ن که تیا یاندا ده ستکاری ی کارمه ندان به گرنگ ده بینریت. کاره که ی ئهو یه کیك بوو له وانه. له سه ره تاکانی ۲۰۰۶ دا، ئاندى زۆرجار ئه گه ری رۆیشتنی ده هینایه به ر یاس. ئهو ده یگوت "تۆ ده توانی به ئاسانی ئه مه بکه یت و ده شیت ئه مه رووبه روو بوونه وه که بگۆریت". وتی "ئه مه ده که ویته سه رخۆت که له به رچاوی بگریت". له سه روبه ندی ئهو کاته دا، کله ی جۆنسن داوای بینینی منی کرد. هه ر له ۱۹۹۵ وه که وه کو حاکم ده ست به کار ببووم، کله ی هه موو رۆژیک له گه ل مندا ئیشی کردبوو. ئهو رۆژه ی که پیکه وه بۆ نانی نیوه پۆ دانیشترین، پرسیارى ئه وه ی لیکردم ئاخۆ ئیشی کۆشکی سپی چۆن به رپۆه ده چیت. پیم وت که من که میك په رپوتم. به رده وام سکا لای ئه دامانی ستاقم ده بیسته وه. هه رچه نده، له شوینی سه روکایه تییه وه، قورس بوو بزانی ئاخۆ سکا لاکان ته نیا بۆ له بۆلن یان به لگه ی کیشه ی جدیدین.

کله ی دیدیکی پیدام که پیشانیدا هیچ گومانیک له میشکیدا نییه. پاشان قه له میکی له گیرفانی ده رهینا، ده سه سه ره که ی لابر و هیلکاری ی دامه زراوه یی کۆشکی سپی کرد. شتیک په رپوت و شیواو بوو، چه ند هیلکی ده سه لآت یه کترین ده بری و ته مومراوی بوون. مه به سه ته که ی روون بوو: ئه مه سه ره چاوه ی سه ره کیی پشیویه که بوو. پاشان وتی "من تاکه که س نیم که هه مان هه سستی هیه". پپی وتم که چه ند که سیکی تر به شیویه کی په مه کی هه مان زاراوه ی تیکچوونیان به کارهیناوه بۆ وه سفکردنی بونیادی کۆشکی سپی: زاراوه که به "تۆپه ل" ده سستی پیده کرد و به چوار پیتی تر کۆتایی ده هات.

كله ي راستى نه كرد. دامه زراوه كه له سه رگه ردا نيدا بوو. خه لكى له بوو به ره گانى
ناسوده بيدا جيگير بيوون و نه و ورياييه ي رۇڭنيك له رۇڭان تاييه ته نسي
نوپه راسيونه كه مان بوو، له به ين چووبوو. كارىگه رتيرين رنكا بۇ چاره سه ر كردنى كېشكه،
نه نجامدانى گورپانكارىيك بوو له سه رى سه ره وه. بريارم دا كه كاتى نه وه هاتوره
پيشنيارى ئاندى بۇ به ره وپيشچوون پياده بكم.

ده ركردنه كه ئازاربه خش بوو. ئاندى كارد پياوونكى دلسوز و به ريز بوو كه به
شيوه يه كي كارىگه ر له رۇڭه سه خته كاندا رتبه رايه تىي كوشكى سىي كردبوو. له
گه شتيكدا بۇ كامپ ده يقدا له و به هاره دا، چووم ئاندى و (كاسى) ي ژنى له يارى بولینگ
ببينم. نه وان به كينكن له و هاوسه ره بى هاوتايانه ي كه خوشه ويستيبان بۇ به كترى روونه.
ده يانزانى كه من بۇ يارى له وى نيم. له وانه يه روخسارم فيلى له ئازاره كه م كردبىت. به
سوپاسكردنى ئاندى بۇ خزمه ته كه ي ده ستم پيكره. نه و قسه ي پىي بريم و وتى "جه نايى
سه رۇك، ده ته وى گورپانكارى نه نجام بده ي". نه مويست بوى روون بكمه وه به لام رنكى
ته ده دام. باوه شمان به يه كتريدا كرد و برياره كه مى قبول كرد.

من له وه نيگه ران ده بووم كه شاغيرينكى گه وره دروست بكم به بى نه وه ي كه
جىگه وه م ئاماده كردبىت. بويه، به ر له وه ي قسه له گه ل ئاندى بكم، داوام له جوش
بولت كردبوو بىت بمبىنيت. زور ريزم له جوش ده گرت، هاوكاره كانيشى هه روا بوون
بوى. هه ر له و رۇڭانه وه كه به رتوه به رى به رنامه ي هه لمه ته كه م بوو، وه كو جىگري
سه رۇكى ستاف بۇ به رنامه و به رتوه به رى ئوفيسى به رتوه بردن و بودجه كارى ده كرد.
وه كو هه ر كه سىكى تر، نه وله ويه ته كانى مى به باشى ده زانى. متمانە ي پىي كامل بوو.
كاتيك داوام له جوش كرد بىتته سه رۇكى دواترى ستافه كه، پيشنياره كه مى قبول كرد.
وه كو نقره بان له كوشكى سىي، نه و ئاندى به لاره په سەند بوو و ده يزانى كه ئيشه كه
چهنده قورسه، پاش بىر ليكرده وه ي، نه و رازى بوو له سه ر نه وه ي كه كوشكى سىي
پتويستى به بوئيداننه وه و تازه كردنه وه هه به. پىي وتم نه گه ر ئيشه كه وه رىگريت نه وا
چاره پىي نه وه ده كات گلوپى سه وزى بۇ داگيرسيتم بۇ گورپىنى كارمه ندان و
روونكرده وه ي هيله كالى ده سلات و به رپرسىياريتى. پىي وتم كه كتومت هه ر

لەبەرئەوێشە کە ئەوم ویست. ئەو ئۆلە کە قەتەڵێ و ئا کۆتایی دایەو، بەسەن بوو
بە بەکەم کارمەندی ئەو ستافەن من بۆ هەڵبەستە کە نامەزێانی و ئاوەنێیان بوو کە
١٠ سالی رەبەق ئەو میانەدا لە ئۆفیسێ ئۆفالی دایەو.

بە ماوەیەکی کورت داوی دەست بەکاربوون، چۆن کۆتەایک گۆرانیان ئەهەند،
لەوانەش جێگۆرکێنکردنی سەنگرتنێ بۆنامەوانی کۆشکی سەن بۆ ئەو سەن
مبوانداریکی پێشووێ زێرەکی رادێ و تەلەفزیۆن بوو کە بوو بە هەڵبەستەکی شۆنەویست
تا ئەو کاتە کە لە مەملەتێ سەختی لەگەڵ شێرپەنجەدا لە ٢٠٠٨ گێانی ئەهەند
فیلادێترەن جۆلە، پێناسەکردنەوێ رۆلی کارل بوو. پاشا هەلمزاردنی ٢٠٠٤، ئاوەن داوی
لە کارل کردبوو بێتە جێگە سەنگرتنێ ستاف بۆ بەرنامە، کە پۆستی هەرد گەورە
بەرنامەدانانە لە کۆشکی سەن. من لە مەمەنەوانی ئەو ئێگەهێتم. کارل لە رادێکارێکی
سیاسی زیاتر بوو. ئەو قالیوویەکی بەرنامە و رێشونێ بە سۆزێکی زۆرەو بۆ زانین و
بەکردارکردنی ئایدیاکان. من پلەبەرێکردنەوێ مەمەن پەسەند کرد، چونکە دەهەستە سەو
لە شارەزایی و تواناکی کارل وەرێگرم. بۆ خۆلادان لە بەهەلە وەرگرتنەکان، ئاوەن
روونی کردەو کە کارل ناخێتە ئا و کۆبوونەوێکانی ئاسایی ئێتەمانی.

بەهاتی ناوەرەستی ٢٠٠٦، کۆماربێهەکان لە گێشەدانوون لەبەرانیەر هەلمزاردنەکانی
ماوەی میانەیی و چەبەکان بەشێوەیەکی ئاداپەرەوێرە رۆلی ئۆلی کارایان بەکارهێناو
بۆ تۆمەتبارکردنی ئێمە بە سەسیاسیکردنی بێرەکانی پەروەست بە بەرنامە. چۆن
داوی لە کارل کرد کە تەرکێز بختەسەر هەلمزاردنە میانەبێهەکان و بەردەوام لەسەر
دایینکردنی زانیاری ستراتیژی. بۆ زانیوون بەسەر ئۆپەرەسیۆنە رۆژانەبێهەکانی بەرنامە و
رێشون، جێگرەکە لە ئۆفیسێ بەرێوەبەرن و بۆجە هێنا = چۆن کاپالان کە
دەرچوویەکی زێرە و خاوەن کەسایەتیی بەشی پاسای زانکۆی هارفارد بوو و لە سالی
٢٠٠٠ دەهە ئێشی بۆ من کردبوو.

من نیکەرانی ئەو بووم کە چۆن کارل هەنگاوێکە لێک دەداتەو. ئەو بەردەبێکی
ئەستووری لە واشتەن دروستکردبوو، بەلام ئەو پیاوێکی هەستیاری پڕشانیازی بوو کە
خۆی دابوو بەر هێرشێ زۆر ئۆندێ سەر من. ئەو دایسۆزی کارل و شارەزایی

كانت لك نهو ببووه دادوهری گشتی وهكو راويزكاري ياسايي شويني نال گونزاليسی
گرتبووه وه - پتي راگه يه نرابوو كه دادگای بالا نامه يه كه له يه كيك له دادوهره كانه وه به
من ده گه يه نيت. ئيمه هه موومان وامانزانی نامه كه له سه روكی دادوهران (ويليام
رينكويس) وه يه كه ته مه ني هه شتا سال و نه خوش بوو. به لام به يانیی دواتر هاريت به
مواجه نه يه كه وه ته له فونی بۆ كردم و وتی "توكونه ره".

من له ماوه ی سالانیكدا چه ند جارێك چاوم به دادوهر (ساندرا ده ی توكونه) كه وتبوو
كه يه كه م دادوهری ميينه بوو له ميژووی دادگاكه دا. نهو كه سایه تيبه كي شیرين و راست
و ره وانی هه بوو. من كه يفم به ساندرا ده هات و پاش نه وه ی نامه كه يم به ده ست گه يشت،
ده ستبه جي په يوه نديم پتوه كرد. نهو پتي وتم كه كاتی نه وه هاتوو بپروات و چاوديری
(جۆن) ی ميژدی خوشه ويستی بكات كه به ده ست نه لزه هايمه ره وه ده ينالاند.

له كاتیكدا كه شاغیره كه نه وه نه بوو كه چاوه رپم ده كرد، ئاماده بووین كه پری
بكه ينه وه. تیمی هاريت به ستبه يه كي گه وره یان ئاماده كردبوو كه بايوگرافی يانزه كانديد
و هه ره ها شـيـكـردـنـه وه ی دريژى نووسينه كانیان، وتاره كانیان و فهلسفه
دادوهریه كانیانى تیداوو. من گه شتيكم بۆ نه وروپا هه بوو كه بۆ سه ره تاكانى ته موز
ديارىكراوو و كاتی دريژى فرۆكه ی (هيزی ئاسمانی يه كه) كاتیكى باشی ره خساند بۆ
خويندنه وه یان. پاش خويندنه وه ی به ستبه كه، لیسته كه م كورت كرده وه بۆ پينج دادوهری
كاريگه ر: ساموئل ئاليتو، ئيديس براون كلیمينت، مايكل لوتیگ، جۆن رۆبه رتس و هارفى
ويلکينسن. هه ر يه كه یان هات بۆ كۆشكى سپی بۆ نه وه ی بمبينيت.

هه ولما پشويه ك بدەن له ريگه ی پياسه يه كه به ناو پانتايي شوینی دانیششتندا. پاشان
بردمن بۆ ژووری دانیششتنى خيزان كه به سه ر لای خورئاوادا ده روانيت. من پوخته ی
بۆچوونه ياساييه كانیانم خويندبووه وه. ئیستاش ده مويست خه لكه كه بخوينمه وه. من
به دواى كه سيكه وه بووم كه هه مان فهلسه فه ی دادوهری منى هه بوو و كه به هاكانى به
پتي تيبه رپوونی كات نه ده گۆران. من به و هیوايه چوومه ناو چاوپيكه وتنه كانه وه كه
كه سيکیان جياواز بیت.

يەككىيان ۋە ھابوو. چۇن رۇبەرتس لە لەندەن ۋە گەرايە ۋە كە لەوى بۇ ۋەرنى ھارنى
ۋانەى دەوتە ۋە. من لە تۆمارى رۇبەرتس دەزانى: لە ھارقارد ۋە بەشى ياساى ھارقارد
قەدەى پۇلەكەى بوو، نووسەرى ياساى دادوەر رىتكويست بوو، مەشتومبى دە دوانزە
كەيسى كەردبوو لەبەردەم دادگاي بالا. رۇبەرتس كانديد كرابوو بۇ (تۆرى دادگاكانى
پىداچوونە ۋەى دى.سى)، بەلام ئەو يەر لە ھەلبىزاردن ناوى نەھىنرابوو. من كانديدەم
كەردبوو بۇئە ۋەى لە ۲۰۰۱ لە ھەمان دادگا دەست بەكارىت. ئەو لە ۲۰۰۲ دا ناوى ھىنرا
تۆمارىكى تۆكەى دەستەبەر كەرد. لە پىشت سى قىيە پىشنگدارەكەيە ۋە پىاۋىكى
رەسەن ھەبوو بە رۇحىكى نەرم ۋە تىانە ۋە. ئەو خەندەيەكى خىراى ھەبوو ۋە بە سۆزە ۋە
لەبارەى ئەو دوو مەندالە گەنجەى دەدوا كە ئەو ۋە (جەين)ى ژنى تەبەئىيان كەردبوو.
سەركەدايە تىيە ياساىيەكەى روون بوو، ھەروەكو كارەكتەرەكەى.

لەبارەى بىرپارەكە ۋە، قسەم لە گەل دىك، ھارىت، ئاندى، ئال ۋە كارل كەرد. ئەوان
خەزىان لە رۇبەرتس بوو، بەلام لە سەرە ۋەى ھەموو لىستەكان نەبوو. دىك ۋە ئال
پىشتگىرى لوتىگ-يان دەكەرد كە پىيان ۋەبوو دلسۆزترىن دادوەرى كونسىترقاتىقە. ھارىت
پىشتگىرى لە ئالىتق دەكەرد، چونكە پاىەدارترىن تۆمارى دادوەرى ھەبوو. ئاندى ۋە كارل لە
نيازى مەندا بۇ رۇبەرتس ھابوچوون بوون. من رەئى ئەوانىترىشم ۋەرگەرت، لەوانەش
ھەندى پارىزەرى گەنجى كۆشكى سى. يەككىيان (بىت كافانو) بوو، كە من بۇ تۆرى
دادگاكانى پىداچوونە ۋەى دى.سى كانديدەم كەردبوو. بىت پىيى وىم كە لوتىگ، ئالىتق ۋە
رۇبەرتس دادوەرى بەھىز دەبن. ئەو وى، پىرسىيارىكى تر ئەو ۋەيە كە ئاخۆ كام پىاۋە
رئىەرىكى كارىگەر دەبى لە دادگا- بەتواناترىن دەبى لە قەناعە تىپەئىنانى ھاوکارەكانى
لە رىگەى قايلكەردن ۋە بىر كەردنە ۋەى ستراتىيە ۋە.

بىروام ۋەبوو كە رۇبەرتس رىبەرىكى سىروشتى دەبى. نىگەرانى ئەو ۋەى نەبووم كە پى
بەپىنى تىپەرىوونى كات لە پىرەنسپەكانى لىدات. ئەو فەلسەفەى خاكەرايىيە
دادوەرىيەكەى ۋە ھا دەربىرى كە ھاوشىۋە كەردن بوو بە ھالەتتىكى بەيسبۆل ۋە بۇ من
گونجاو بوو: "دادوەرىكى باش ۋەكو ناۋىزىوانىك ۋايە- ۋە ھىچ ناۋىزىوانىكىش بىر لە ۋە
ناكاتە ۋە كە گىرنگىرىن كەسە لە سەر گۆرەپانەكە."

لە ئۆزىدىكى ئەمەلدارى بىلگى جۇم كۆرگە ئىشەنچى بىلەن ئۆزى رايونىدا كەلگەن
لەشەندەدا لە ئۆزى (ئىست) ئەمەلدارى ھەم ئۆزى بىلەن بىر ئۆزى ئۆزى
سالان لە دەستى دايىكى ھاتە دەردە و دەستى كۆرگە بىلەن كۆرگە بىلەن چۆر
ئۆزىگە. دۆلەت زانىمان كە لاسا بىلەن سىپايدەرمانى كۆرگە بىلەن مەن لە سوچى چۆر
دەستى و ھەم ئۆزى بىلەن مەن لە بەردەوام بولۇن لەشەن قىسەكەم كۆرگە بىلەن
چەن چاگى بىلەن كەلگەن بىلەن لاي خۇي. ئامادە بولۇن بىلەن بىلەن و خىزانە كە
چاگىش كەلگەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
لە شەرتەكەن سىپايدەرمانى سىلەن رۇز بىلەن ئۆزى كەلگەن كۆرگە بىلەن

دىيارى كۆرگەن رۇبەرت دەست بىلەن كۆرگەن كۆرگەن شەرتەكەن بىلەن بىلەن
كۆرگەن. مەن و لۆرا لە ئۆزى بىلەن كۆرگەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
ئۆزى. كۆرگەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
ئۆزى و سىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
ھى مەن لە ۲۰۰۱ دا كۆرگەن. لە كۆرگەن كە دەست بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
رۇبەرت بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
لە ئۆزى بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
دەستەكەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
سۆيىدەم...

ئىستى ئۆزى بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
توانا بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
دەستەكەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن
چەكەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن بىلەن

رؤبه رتس که بهری سینه سال واداده ترا دهره تی به دادوه ریوونی نیپه ریپیت، نیستا
نیتر سه روکی دادوه ری ویلایه ته به کگرتووه کانی نه مریکا بوو.

له کاتیکدا که شوینی تۆکونهر هیتشتا به تال بوو، من زور به پیویستم زانی که به ژانی
جنگورکینی پیبکیم. له گه ل نه و بیروکه به دا نه بووم که دادگای بالا ته نیا به ک ژانی نیپا
بیشت، دادوه روس بادهر گینگسبیترگ، لورا له گه ل بیروکه که ی مندا بوو- و بیدر
بوجوونه کانی به راگه یاندته کان گه یاند.

نه به بۆنه به کی ده گه من بوو کاتیک تاموزگاریی لورا هه لپژایه ناو خه لک، به لام دور له و
ته نیا کاته ی که من پشتم به راوینژه هوشمه ندانه که ی به ست. لورا هه ستیکی غه ریزی
هه بوو بۆ ژانی ولات، نه و نه ده چووه ناو هه موو پرسینکه وه و نه شیده ویست نه به بکات.
نه و، نه و بوارانه ی هه لده بژارد که سهرنجی راده کیشان- له وانه ش په روه رده، ته ندروستی
ژنان، بونیادنانه وه ی (گه لف کۆست) پاش زریانی کاترینا، ئایدز و مه لاریا و ئازادی له
بورما و نه فغانستان.

من به هاریت و کۆمیته ی سؤراخکردنم راگه یاند که لیستیکی نوی به ژانی زۆرتروه
ناماده بکه ن. نه و کاندیدانه ی نه و دۆزینییه وه کاریگر بوون. به لام ته گه ره ی ناو میندکه ر
هه بوون. کاتیک داوای پییشینه به کی چروپرم کرد له باره ی دادوه ریکی ژانی شیار،
دهرگوت که مێرده که ی کیشه ی دارایی هه به که ناوه بێتانه که ی ده خاته مه ترسییه وه.
بژاره ی هه ره گه وه (پرسیلا ئوون) بوو، که دادوه ری پییشووی دادگای بالای ته کساس
بوو. پرسسیلا به کیک بوو له و به که م که سانه ی که من کاندیدم کردن بۆ پۆستیکی دادگای
پیداچوونه وه ی فیدرال له سالی ۲۰۰۱ دا. به داخه وه، دیموکراته کان کردیان به ئامانج. نه و
سهره نجام له به هاری ۲۰۰۵ دا وه کو به شیک له سازشینی دوجزیی، ناوی هینرا.

دوو په یامی تر له راویژکارییه کانمانه وه له بینایه ی کۆنگرئسه وه هات. به که میان نه وه
بوو که ده بوایه بیر له دیاریکردنی پارێزه رییک بکه مه وه له دهره وه ی ده ستی
دادوه راته وه. دوو میان نه وه بوو که به جدیدییه وه راویژکاری یاسایی کۆشکی سپی،
هاریت مایه ز له بهرچاو بگرم. ژماره یه ک له سیناتوره کان زۆر کارتیکراو بوون به هاریت

لەكاتىڭدا كە رىقمايى چۆن رۇبەرتسى كرد لە رىڭى چاوپىڭكە وتەكاتىپەو لە بىنايەى
كۆنگرىس. ھەزم لە بىرۈكەى پالاۋىنى ھارىت بوو. ئەو پىشەنگىكى ياسايى بوو لە
تەكساس - بەكەم زىن بوو كە سەرۈكى كۆمپانىيەكى ياساي گەورەى تەكساس بەناۋى
(دىلاس بار ئەسۋىيەيشىن) و ئازانسى دادوهرىي (ستەيت بار ئەڭ تەكساس) بوو. ئەو بۇ
ئەنجومەنى شارى دالاس ھەلبۇتدرا بوو، كۆمىسيۇنى يانسىيى تەكساسى بەپتوۋەرد بوو و
نەزىكەى پىنچ سال لە پۈستە بالاكانى كۆشكى سېيدا خەزمەتى كورد بوو. گومانم نەبوو كە
ھەمان ھەلسەفەى دادوهرىي مەنى ھەبوو و روانگەكەى ئاگۇرېت. ئەو دەبووۋە دادوهرىكى
دىار.

پرسىارم لە ھارىت كرد ئاخۇ بايەخ بە ئىشەكە دەدات. ئەو سەرى سورما - زىاتر شۆك
بوو - بەلام وتى ئىشەكە دەكات ئەگەر مەن داۋاي لى بىكەم. بىرۈكەكەم لەگەل ئەندامانى
ترى گروپى سۇراخكردندا باس كرد. ھاۋكارەكانى ھارىت كەيفىيان پىدەھات و رىزىيان
دەگرت و ھەندىكىيان پىيان وابو بىزارەيەكى باشە. ئەوانىتر پىيان وابو مەترسىدارە
كەسىك دىارى بىكەيت كە پىشەينەى لە دەستەكەدا نىيە يان ئەمەى كە ئىمە بە
دۆستگەرايى تۆمەتبار دەكرىن. ژمارەيەكيان بە راشكاۋى پىيان وتم كە ئەو بىزارەيەكى
دروست نىيە. كەس پىنى نەوتم كە پىشەينى لىشاۋىك رەخنە بىكەم كە لەلايەن
لايەنگرەكانمانەو ھە ئاراستەمان كرا.

بىريارەكە گەيشتە سەر ھارىت و پرىسلا ئوون. بىريارمدا لەسەر ھارىت يەكلايى بىمەو.
ئەوم باشتر دەناسى. پىم وابو ئەو چانسىكى باشترى دەبىت كە ناۋى بەپتۇرېت.
ھەروەھا ئەو روانگەيەكى بى ھاۋتا لەگەل خۇيدا بۇ دادىگا دەپات وەكو كەسىكى
دەرەوۋەى گروپى دادوهرى. لەسەرەتادا، ژمارەيەك سىناتۇر و دادوهر ستايشى
دىارىكردنەكەيان كرد. لەگەل ئەو ھەشدا، دەنگيان بە زوۋى كپ بووۋەو. لەلاى راستەو،
مقۇمقۇى سەرەتايى بى پروايى بوو بە ھاۋارى واق وپمان. چۆن دەكرى مەن كەسىكى
وہا كەم ئەزموون ھەلبۇتۇرم؟ چۆن دەتوانن مەمانە بە ھەلسەفەى كەسىك بىكەن كە
نەياتناسىوۋە؟

ۋا دىار بوو كە بەلگاندنكى تىرىش ھەيە لە دۇى ھارىت، شىنك كە بە شىۋە بەكى
سەرەكى كپ مابوۋەۋە: چۇن دەكرى ناۋى كەسىك بەنىم كە لەئاۋ بارىنە ياسايبەكانى
نوخبەكاندا خۇى كاندىد نەكرىۋە؟ ھارىت نەچۈۋىۋو بۇ بەشى ياساى گروپى ھەشت
زانكۈبە كە (ئايلى لىك). سىنايە كەسىپەكەى گومانەكانى قول كىردەۋە. ئەۋرەۋانپىز
نىيە. ئەۋلىۋەشارە نىيە. زۇر بىر دەكانەۋە بەر لەۋەى قىسە بىكات - تايىبەتەندىيەك كە
لە ۋاشىنن زۇر دەگمەن بوو ۋە بە ھەلە بە خاۋىيى فېكرى لەقەلەم دەدرا. ھەروەكو
رەخنەگرىكى كۆنسىزقاتىف بەشىۋەبەكى خۇبەزلزانانە ۋىبۋى "ھەرچەندە رۇح سوك،
يارمەتيدەرا، چالاک ۋ رىكپۇشە، ھارىت مايەرز شياۋ نىيە بۇ دادۋەرىتتىى دادگاي بالالە
(ۋىست ۋىنگ)، ئەۋە دادۋەرىكى ۋاقىمى ھەر ھىچ".

ھەموو ئەۋرەخنانە لە بەئاۋ ھاورپىكانەۋە دەھاتن. كاتىك چەپەكانىش دەستيان كىرد
بە رەخنەگرىن لە ھارىت، دەمزانى كە پالاۋتەنەكە شىكسىتى ھىناۋە. پاش سى ھەفتەى
ناخۇش، لە ئۇفيسەكەى خۇم لە ژوورى (تريتى) كە تيايدا تا درەنگانى شەۋكارم
دەكرى، تەلەفۇنىكەم پىنگەيشت. بەدالەى كۆشكى سىپى پىنى ۋىم ھارىت لەسەر ھىلە. بە
دەنگىكى تۆكمەى نارام پىنى ۋىم كە بىرى لەۋە كىردۋەتەۋە كە باشترە پاشەكشە بىكات
لە لەبەرچاۋگرىنى بۇ دادگاي بالالە. بە بارەتەقاي ئەۋئازارەى كە ھەمبوۋ رازى بووم.

لەكاتىكدا كە دەزانم ھارىت دادۋەرىكى باشى لىدەردەچوۋ، بايى پىۋىست بىرم لەۋە
نەكرىۋە كە دىارىكرىنەكە لەلايەن ئەۋانپىترەۋە چۇن لىكەدەرىتەۋە. ھاورپىكەم خستە
بارۋدۇخىكى ئەستەمەۋە. ئەگەر لە روى زەمەنىيەۋە كەپابامە دواۋە ئەۋا ھارىتم
ھەلەدەدایە بەردەم گورگەكانى ۋاشىنن.

بەيانى پاش راگەياندەكە، ھارىت ئاگادارىيى كاركرىنى گەياند، ۋەكو ھەر رۇژىكى تىرى
ئاسايى. ئەۋلە ئۇفيسىكەۋە چوۋ بۇ ئۇفيسىكى تر لە (ۋىست ۋىنگ)، رۇحىيەتى زۇرىك
لەۋ ھاۋكارە نزم ۋ بالايانەى بەرز دەكرىۋە كە دىگران بوون بەۋەى كە بىيىن كەسىك كە
تۇر بەلايانەۋە پەسەند بوو بەۋ شىۋە خراپە مامەلەى لەگەلدا كراۋە. كاتىك كە ھات بۇ
ئۇفيسى ئۇفال من پىم ۋىت "سوپاس بۇ خوا كە تۇ پاشەكشەت كىرد. ھىشتا من

پارێزەریکی گەورەم ھەبە "ئەو بۆزەیک گرتی و وتی "جەنابی سەرۆک، من ئامادەم
رێبەری سۆراخکردن بکەم بۆ کاندیدی دواتر".

دەبووایە ئیختیاری دواترەم راست بێت. لە کاتیکیدا کە بیروکە ی ھەلبژاردنی ژنێک ھێشتا
لەمیشکەدا بوو، نەمتوانی کەسیکی تری ئەوەندە ی سام ئالیتۆ شیاو بدۆزمەو. سام تا
بێتی بە پارێز بوو. کاتیکی بۆ یە کەم جار بۆ چاوپێکەوتن دانیشتین، ئا ئاسودە دیار بوو. من
بە شۆخییەکی کۆنی باو دەستم پیکرد - لەم حالەتەدا بە یسبۆل. سام ھاندەریکی
گەرە ی (فیلیبەکان) ی فیلا دیلفیایە. لە کاتیکیدا کە قسەمان لە بارە ی یارییە کەو دەکرد،
زمانی جەستە ی گۆرا. ئەو کەمێک کەوتە باسی ژانی خۆی و یاسا. ئەو ئە کادیمیک، بەلام
پراکتیکی بوو. ئەو دادوەریکی فیدرال بوو لە (نییوجیرسی) بەر لەو ی بچیتە (سیتیەم
دادگای پێداچوونەو) لە سالی ۱۹۹۰دا. بیروپراکانی رەگدا کوتا و بەلگە نامیز بوون.
گومانی تیا نەبوو کە بە شێوە یەکی دەقار دەق پەیرەوی لە دەستور دەکات.

چوار رۆژ پاش کشانەو ی ھارست، من لە ئۆفیس ی ئۆفال چاوم بە سام کەوت و
ئیشە کەم خستە پەوی. ئەو قبولی کرد. لایەنگرە کانمان دلخۆش بوون. رەخنە گرە کانمان
دەیانزانی کە ناتوانن ناوھێنانی سام بەر بەست بکەن، بەلام لە گەل ئەو شدا، ئەوان وایان
لێکرد بە پرۆسە یەکی گۆییبیستبوونی خراپدا تێپەریت. ئەوان ھەولیاندا بۆیاخی
نەژادپەرست، رادیکال، دەمارگیر و ھەر شتیکی تر کە دەشیا بیر ی لێکەنەو لێبدەن -
ھەمووشی بی بنەما بوو. من قەلەس بووم بەو مێشکپوچیە. لە کاتیکیدا کە سېناتۆریک
تۆمەتە پوچەکانی باس دەکرد، ژنە کە ی سام (مارتا ئان)، دەستی کرد بە گریان.
کاردانەو کە ی ئەوەندە راستە قینە بوو کە تەنانت ھەندی لە دیموکراتە کانیش درکیان
بەو کرد کە لە بەر پە کە تێیان پە راندوو. پاش ئەو ی کە ئەنجومەنی پیران سامی بۆ
دادگا پەسەند کرد، من خۆی و خێزانە کە یم بانگھێشت کردن بۆ کۆشکی سپی بۆ
سویندخواردنە کە ی. پێش ئەو ی بۆ مەراسیمە کە بچینە دەرەو، چرکە ساتیکی تەنیام
لە گەل سامدا بەسەر برد. من سوپاسم کرد لە بەرانبەر بەرگە گرتنی پرۆسە ی
گۆییبیستبوونە کە و ئومیدی سەرکەوتنم لە دادگا بۆ خواست. پاشان وتم "سام، پێویستە

تۇسۇپاسى ھارپىت ماپەرز بىكەيت لى بەرانبەر ھىئانەكايەى ئەمە". لى ۋەلامدا ۋىتى
"جەئاسى سەرۋك، قىسەكەى تۇ كىتومت راستە".

سۇراۋىتىرىن بىريارى پەيوەست بىە كارمەندان كە دەپوۋايە بىيەم، دواھەمىن بىۋىل
ماۋەى سەرۋكايەتتەكەمدا. رەگى تەنگرەكەم دىرئۇ دەپتەۋە بۇ ھاۋىنى ۲۰۰۲. ھىزە
سەربازىيەكانمان لى عىراق ئىۋ چەكە كۆكۈرەپان نەپۇزىيۋەۋە كە ھەمۇرمان
پىشپىنىيمان كىرەپوۋ و نىشانەگىرەۋەى مېدىا بۇ كىرەنە ئامانچ دەستى پىكىرد. لى ۋتارى
سالانەى بەردەم كۆنگىرىسمدا لى ۲۰۰۲، ۋتەى ناۋ راپۇرتىكى ھەۋالگىرى بىرىتانىم ھىئابەۋە
لەمەر ئەمەى كە عىراق ۋىستۋىيەتى يۇرانيوم لى تەيجىريا بىكىرىت. تاكە رىستەى ناۋ ئەر
ۋتارە بىنچ ھەزار ۋىشەيەم خالىكى گەۋرە نەپوۋ لى كەيسى دۇى سەدام ھىستىن.
بىرىتانىيەكان لى تەك دەرگاي ھەۋالگىرىدا ۋەستانەۋە. لى گەل ئەۋەشدا ئىۋ شامزە ۋىشەپ
پوۋنە جىنى مۇمۇقۇى سىياسى و ئاگايى پەرتىكىرىتىكى گەۋرە. لى تەموزى ۲۰۰۲دا، بالىۋىزى
پىشۋو (جۇزىف ۋىلسن) ستونىكى بۇ رۇزنامەى نىپوۋىۋىرك تايمز نوسىپوۋ و بانگەشەى
ئەۋەى كىرەپوۋ كە ئىدارەكە نەجامگىرىيە گومانناۋىيەكانى فەرامۇش كىرەپوۋە كاتىك
سەفەرى كىرەپوۋ بۇ ئەفرىقا بۇ لىنگۈلىنەۋە لى پەيوەندى عىراق-تەيجىريا. پىرسىيارى
جىدى ھەپوۋن لەبارەى كىتومتىى و تەۋاۋى راپۇرتەكەى ۋىلسن، بەلام تۇمەتەكەى پوۋە
خالىكى پىرقىسە و باسى سەرەكى بۇ رەخنەگرانى جەنگ. بىە ماۋەيەكى كورت دواى
ستونەكەى ۋىلسن، (بۇب نۇفالك)ى ستوننوسى لەمىژىنەى ۋاشىتن ئەۋەى بلاۋكردەۋە
كە ۋىلسن نە لەلايەن دىك جىتى و نە لەلايەن ئەندامىكى بالاي ئىدارەكەۋە نەئىردراۋە بۇ
تەيجىريا، بەۋ شىۋەيەى كە خۇى ۋىپوۋى، بەلكو بە پىشنىيارى (فالىرى پلەم)ى رنى
رۇپشتۋە كە لە سى.ئەى ئىش دەكات. پاشان دەرەكەوت كە پۇستى رنەكەى ۋىلسن
شاردراۋەتەۋە. رەخنەگران رايانگەپاند كە كەسپك لە ئىدارەكەم تاۋانىكى ئەجامداۋە لى
رىنگەى بە ئەنقەست دزەپىكىرنى شوناسى كارمەندىكى سى.ئەى.ئەى. ۋەزارەتى داد
قارى دواكارىكى تايىبەنى ھىئا بۇ لىنگۈلىنەۋە.

من به شیوه یه کی سروشتی به گومان بووم له داواکاره تاییه ته کان. له بیرمه که چون
لۆرینز وئش لیکۆلینه وه که ی له که یسی (ئیران-کۆنتر) له ماوه ی هه لمه تی ۱۹۹۲ دا
به سیاسی کردبوو. به لام دزه کردنیکی هه والگری مه سه له یه کی جدی بوو و من ستافه که م
ئاراسته کرد که به ته وای هاوکار بن. پارێزه ری گشتی (پاتریک فیتزجیرالد)
چاوپیکه وتنی له گه ل ژۆریه ی تیمه که ی نه جامدا. له سه ره تای پرۆسه که دا، جیگری
وه زیری دهره وه (ریچارد ئارمیتاج) به فیتزجیرالدی راگه یاند که شه و زانیاری له باره ی
(پله یم) داوه ته نوفاک. له گه ل شه و شه دا، پارێزه ره گشتیه تاییه ته که بهردهوام بوو له
لیکۆلینه وه.

له ماوه ی زیاتر له دوو سالدا، فیتزجیرالد ژماره یه کی ژۆری به رپرسی ئیداره که ی هینایه
بهردهم دادوه ری گه و ره، له وانه ش سه روکی ستافی دیک (سکوتەر لیبی). پاش دوو جار
ئاماده بوونی سکوتەر، فیتزجیرالد تۆمه تیکی ئاماده کرد له به رانبهر درۆکردن له دادگادا،
وه ستاندنی ریشوینی دادگا و قسه هه لبه ستن. سکوتەر دادگایی کرا و تاوانبارکرا. له
حوزه یرانی ۲۰۰۷ دا به سی مانگ زیندانی حوکم درا.

من رووبه پووی برپاریکی نازاراوی بوومه وه. ده متووانی رینگه بدهم سکوتەر بخزیته
زیندانه وه. ده متووانی ده سه لاتی خۆم به کاربینم به پیتی ده ستوور بۆ لیبووردنی. یان
ده متووانی جیگورپی به حوکمه که ی بکه م، به و واتایه ی که تاوانبارکردنه که ی له شوینی
خۆیه تی، به لام حوکمی زیندان نا. هه ندی که س له کۆشکی سپی، به سه ره رشتی جیگر
سه روک، به توندی فشاریان هینا بۆ لیبووردن. به لگاندنه که یان شه وه بوو که ده بوایه
لیکۆلینه وه که هه رگیز به ره وپیش نه چوویایه پاش شه وه ی که فیتزجیرالد سه رچاره که ی
نوفاکی ناسیووه ته وه. له لایه کی تره وه، ژۆریه ی راویژکاران باوه ریان وابوو که حوکمی
دادوه ری راسته و پێویسته پیاده بکریت.

من برپاری شه وه مدا که شه مه په یامیکی خراپ ده نیریت بۆ به خشیینی نه ندامیکی
پیشووی ستافی تاوانبارکراو به وه ستاندنی دادپه روهری، به تاییه ت پاش شه وه ی که به
ستافه که م رایگه یاندبوو که هاوکاری لیکۆلینه وه که بن. به لام شه و سزای سکوتەر
وه ریکرتبوو له گه ل تاوانه که دا نه ده هاته وه. دادگایی و لیکۆلینه وه دووردریژه که هه نوکه

زیانیکی که سی، پیشه‌یی و دارایی به سکوت‌ر و خیزانه‌کی گه‌یاند بوو. له سهره‌تاکانی ته‌موزی ۲۰۰۷دا، من بریاری خۆم دا: "رێژ له حوکمی دادوهری ده‌گرم، به‌لام گه‌یشتوومه نه‌و نه‌نجامه‌ی که حوکمی زیندان که به‌به‌رێژ لیبی دراوه زیاده‌پره‌وی تێدایه. له‌به‌رئه‌وه، من رێژه‌ی حوکمه‌کی به‌رێژ لیبی ده‌گۆرم که بریتی بووه له به‌سه‌ربردنی سی مانگ زیندانی".

کاردانه‌وه‌ی چه‌پ گری سه‌ند. جاریکیان کۆنگریسمانیك وتبووی "کرداری سه‌رۆك بوش له‌م‌پۆدا ده‌لێت نه‌مریکا، ناساییه که درۆ بکه‌یت، گومرا بکه‌یت و دادپه‌روه‌ری بوه‌ستینیت تا نه‌و شوینه‌ی که دلسۆزیت بۆ ئیداره‌که‌ی". به‌کیکی تریان وتبووی "من بانگی دیموکراته‌کانی نه‌نجومه‌نی نوینه‌ران ده‌که‌م تا رێوشوینه‌کانی تاوانبارکردن له‌به‌رچاو بگرته‌وه". هیچ که‌س له‌ کۆشکی سپیش که‌یفی به‌ بریاره‌که نه‌ده‌هات. دیک به‌رده‌وام بوو له لایه‌نگریکردنی لیبووردنی ته‌واوه‌تی.

به‌کیك له‌ موفاچه‌ئه‌هه‌ره گه‌وره‌کانی سه‌رۆکایه‌تییه‌که‌م لێشاوی داواکاریی لیبووردن بوون له‌ کۆتاییدا. نه‌متوانی باوه‌ر به‌ ژماره‌ی نه‌و خه‌لکه‌ بکه‌م که جیایایان کردمه‌وه بۆ پێشنیارکردنی نه‌مه‌ی که هاورێیه‌ك یان هاوکاریکی پێشوو شایسته‌ی لیبووردنه. له‌ سه‌ره‌تا‌دا تووشی نا‌ئومیدی ده‌بووم. پاشان قه‌ڵس ده‌بووم. دواچار چاوم به‌و هه‌موو نادادپه‌روه‌رییه‌ی ناو سیسته‌مه‌که‌ که‌وت. ئه‌گه‌ر تۆ په‌یوه‌ندییه‌کت به‌ سه‌رۆکه‌وه هه‌بوایه ئه‌وا ده‌توانی که‌یسه‌که‌ت بخه‌یته‌ ناو جوله‌ی دوا‌یین خوله‌که‌وه. به‌ پێچه‌وانه‌وه، ده‌بوایه‌ چاوه‌ڕێی وه‌زاره‌تی داد بکه‌یت تا چاوپێدا‌خشان‌دنه‌وه‌یه‌ك ئه‌نجام بدات و راسپارد‌ه‌یه‌ك بخاته‌په‌روو. له‌ دوا‌یین هه‌فته‌کانمدا له‌ ئۆفیس، گه‌یشتمه ئه‌و نه‌نجامه‌ی که لیبووردن بۆ هیچ که‌سیك ده‌رناکه‌م که چووه‌ته‌ ده‌ره‌وه‌ی که‌نا‌له‌ ره‌سمییه‌کانه‌وه.

له‌ رۆژانی نه‌خه‌رووئۆخری ئیداره‌که‌دا، دیک جه‌ختی له‌ بانگه‌وازه‌که‌ی خۆی کرده‌وه بۆ نه‌وه‌ی که سکوت‌ه‌ر ده‌بی لیبووردنی بۆ ده‌ربکریت. سکوت‌ه‌ر پیاویکی شایسته و خزمه‌تکاریکی گشتیی دلسۆز بوو و منیش ده‌ره‌نجامه‌کانم بۆ خیزانه‌که‌ی ده‌زانی. داوام له‌ دوو پارێزه‌ری جی متمان‌ه‌ کرد تا چاوه‌به‌ که‌یسه‌که‌دا بخشیننه‌وه له‌ سه‌ره‌وه بۆ

خوارەو، لەوانەش ئەو بەلگەیەکی کە لە دادگاییە کەدا لە دژی سکوتهەر خراوەتەر، بە
هەمان شێوە مۆلەتم پێدان تا سکوتهەر ببینن و دیوەکەکی خۆی بۆ چیرۆکە کە گۆییبیست
بین. پاش شیکردنەو دیوەکی ورد، هەردوو پارێزەرە کە پێیان وتم کە ئەوان نەیانستوانی
هیچ پاساوێک بۆ هەلگیرانەو دی حوکمی دادوەر بدۆزنەو.

من دوایین کۆتایی هەفتهمان لە کامپ دەیقد لە ململانێی بریارە کەدا بەسەر برد. لۆرا
پێی وتم "تۆ ئەمە بۆ هەمووان تێک دەدەیت". سەرەنجام، گەیشتمە هەمان ئەو
نەجامگیریەکی کە لە ۲۰۰۷دا پێی گەیشتبووم: پێویستە رێز لە حوکمی دادوەری
بگیردرێت. لە یەکیەک لە دوایین کۆبوونەو کانیاندا، بە دیک-م راگەیاندا کە لێبووردن
دەرناکەم. بە سەرنجێکی توندەو چاوی تێبڕیم. ئەو وتی "باوەر ناکەم کە نیازت بێ
سەربازێک لە شەرگەدا جێ بهێڵیت". قسەکەکی تیغ بوو. لە ماوەی هەشت سالتا، هەرگیز
دیکم وەها نەبینیبوو، یان تەنانت نزیکێ ئەو دۆخەش. نیگەرانی ئەو بووم کە
لەباشترین حالەتدا، ئەو دۆستایەتیەکی کە بونیاتمان نابوو بە توندی زەرپەیی بەر
بکەوێت.

چەند رۆژێک دواتر، قسەم لە گەل کە سێکی تر کرد لەبارەکی پرۆسەکی لێبووردنە کەو.
لە کاتی لێخوڕینی ئۆتۆمبیلە کەمدا لە شەقامی پەنسیلفانیا لە رۆژی دەستبەکاربووندا،
نائومییدی خۆم بە باراک ئۆباما گەیاندا لەمەر سیستەمی لێبووردن. پێشنیاریکم دایە:
بەرنامەکی لێبووردن رابگەیهنە و پێیەو پابەند بە.

پاش دەستبەکاربوونی سەرۆک ئۆباما، من و لۆرا بە هەلیکۆپتەر چووین بۆ (بنکەکی
هێزی ئاسمانی یەکی ئەندروس). دوایین بۆنەمان پێش سواریبوونی فرۆکە بەرەو مالهەو
لە تەکساس، مەراسیمی مالتاواپی بوو لەبەر دەم سێ هەزار هاوپی، خێزان و ستافی
پێشوودا. دیک رازی بوو کە من بناسینیت. ئەو لە گواستەو دی سندوقدا پێشتی بریندار
ببوو، بۆیە دەبووایە لێ لەسەر کورسی دوو تاییە کەکی بەرەو سەر شاتۆکە پالێ پێو
نیت. دیک مایکرو فۆنە کەکی بە دەستەو گرت. هیچم لە مێشکدا نەبوو کە دەبی چی بێت.
هیوادار بووم کە لەو نائومییدیە تێپەریبێت کە هەستی پێکردبوو. قسەکانی لە ناخی
دلەو و نەرم بوون: "هەشت سال و نیو لەمەوبەر، دۆستایەتیم لە گەل جۆرج بوش

دهست پيكره كه به راستي فخرىكي تاييهت بوو بؤم... ئه گهر په شيمانويه كم هه بيت،
ته نيا ئه وهيه كه ئه ورؤژانه كوټاييان هات و ئه مهى كه هه موو ئه ندامانى ئه م تيمه باشه،
ئيسټا، ده بى به ريگاي خوياندا برؤن."

ئه و پياوهى كه له ورؤژه گهرمهى ته موزدا هه لمبژارد تا كوټايى به پايه دارى مايه وه.
هاورپيه تيبه كه مان مايه وه.

خانە بونىادىيەكان

لە چەقى لەندەندا، بىنايەيەكىسى و چوار نەۋمى ھەيە. نەۋمىكىيان فەزايەكى كراۋەي گەرەي ھەبوو كە بە (ئورى پىتاندىن) ناسرابوو. لەناۋەۋە، تەكنىكىيەكان بەشئەۋەيەكى بەپلان ھىلكە و سىپىرميان لە لولەكەكانى تاقىكرىدەۋەدا تىكەل دەكرىد بۇ بەرھەمھىنانى نەۋەي دواتر. دەزگاي ھەلھىنانەكە ۋەكو خويىنى حكومەتى جىھانى نوئى ئەركى بەجى دەھىنا، كە رىيەرى ھاۋكىشەيەك بوو بۇ ئەندازەگىرىي كۆمەلگايەكى بەرھەمھىن و سەقامگىر.

ئەۋدىمەنە دەستكرىدى (جەي لىفكۋىتن) نەبوو، ئەۋ پارىژەرە زىرەكەي كە لە سالى ۱۹۲۰دا لە ئۇفيسى ئۇقال بە دەنگى بەرز بۇي دەخويىندەۋە. بەلكولە رۇمانەكەي ۱۹۲۲ى (ئەلدۇس ھەكسلى) يەۋە ھاتبوو بەناۋى (جىھانى نوئى ئازا)، بەۋ بەرەۋپىشچوۋنانەي ئەم دوايىيەي بايۋتەكنۇلۇژى و ژىنەتىكس، كىتەپكە ئىستا بەشئەۋەيەكى ترستىنەر گونجاۋە. ھەرۋەھا ۋانەكەشى: بەھەموو ئەۋ كارايىيەيەۋە، جىھانى يۇتۇپىي ھەكسلى بىي فەر، بىي تام و بەتال لە مانا ديار بوو. گەشت بۇ مۇقايەتتەيەكى كامىل بە لە دەستچوۋنى مۇقايەتى كۆتايى ھات.

لە مانكى نىسانى ھەمان سالدا، نوۋسىنىكى ترلە ئۇفيسى ئۇقالدا پەيدا بوو. بە ۋەسفىكرىدى نەۋەي كە خۇي پىي دەگوت "گەشتى پىئازارى خىزانىك"، نوۋسەرەكە داۋاي لىكرىدبووم پىشتىگىرى لە "شىمانەكانى موعجىزە"ى توئىزىنەۋەي خانە بونىادىيە كۆرپەلەيەكان بىكەم بۇ دابىنكرىدى چارەسەر بۇ خەلكانى ۋەكو مىردەكەي كە بەدەست ئەلزدەھايەرەۋە دەيىنالاند. ئەۋ لە كۆتايىدا نوۋسىبوۋى "جەنابى سەرۆك، مەن ھەندى

ئەرموونم ھەيە لەمەر زۆرۈك لەو بېريارانەي كە تۆ ھەر زۆرۈك روويە پووي دەيتەو...
زۆر سوپاسگوزار دەيم كە تۆ بېرۆكە و نزاكانم لەبەرچاۋ بگريت لەم مەسەلە ھەستيارەدا
دلسۇرتان، نانسى ريگن."

ئەم لە تەنېشت بەك دانانەي نامەكەي خاتوو ريگن و رۇمانەكەي ھەكسلى چوارچىنەي
ئەو بېريارەي دانا كە من لەمەر تويزىنەو ھەي خانە بونىادىيەكان روويە پووي بوومەو. زۆر
كەس ھەستيان بەو كەرد كە حكومەتى فيدرال بەرپرسىياريى دارايى بۆ دايىنكرىنى ئەر
تويزىنەو پزىشكىيەي لە ئەستۈيە كە لەوانەيە يارمەتى رزگاركرىنى ژيانى خەلكى ۋەكو
سەرۆك ريگن بدات. ئەوانىتر بەلگەي ئەو ھەيان ھىنايەو كە دەشى پىشتىگىرى تىكدانى
كۆرپەلە مەزىيەكان ئىمە لە ئاكار لابىدات بەرەو كۆمەلگەيەكى بى خەم كە ژيانى بى بەھا
كرىوۋە.

لە وتارى دەستبەكارىبونمدا لە ۲۰ى كانوونى دوۋەمى ۲۰۰۱دا، وتم "ھەندى جار
جىاۋازىيەكانمان ئەو ھەندە قول دەبنەو كە لە كىشۋەرىكدا ھاۋىەش دەبىن، بەلام لە
ولاتىكدا نا". "قبولى ناكەين و ريگەي پىنادەين، يەكيتىمان، يەكبوونمان، كارىكى
شىلگىرانەي سەركرەكان و ھاۋلاتىيانە لە ھەموو جىلىكدا. ئەمەش پەيمانى لەناخەو ھەي
منە: كار دەكەم بۆ بونىادنانى تاكە نەتەو ھەيك لە دادپەرۋەرى و دەرفەت".

پاش نىۋەپۇخوانىك لەگەل كەسايەتییە گرنگەكان لە بىنايەي كۆنگرىس، من و لۇرا
بەرەو كۆشكى سىپى بەرپى كەوتىن ۋەكو بەشىك لە رېپۇبلىكىنى دەستبەكارىبونى رەسمى.
شەقامى پەنسېلقانیا، بە رېزخەلكى پىر ھىۋاي لىۋە ۋەستابو ھاۋشانى چەند پەلەيەكى
نارازى. ئەمان دروشمى گەرەيان بە زمانى شەپانگىزانەو بەرز كرەبوۋەو، ھىلكەيان
ئەگرە كارۋانى ماتۇرەكان و لە بنى سىيەكانىيانەو ھاۋارىيان دەكرى. من زۆرەي كاتەكەم
لە ئۆتۆمبىلى لىمۇزىنى سەرۆكايەتيدا لە پىشت پەنجەرە شوشەيە ئەستورەكاندا بەسەر
برد، بۆيە ھاۋاركرىنەكانىيان بە كېسى دەگەيشت. لەكاتىكدا كە نەمدەتۋوانى قىسەكانىيان

بەكگرتوۋەكانى ئەمىرىكاي بشارمەۋە! "پاشا يانزەي سېپتەمبەر، مەن بۇم دەركەۋىتى
سىنى ئىۋەپەيكەرەكان شىتېكى ھاۋەشيان ھەپە: ھەمويان سەرگەردە ديارەكانى سەردەمى
جەنگ بوۋىن. يە دىنبايەۋە ئەۋكانەي كە ھەلىمىزاردىن ئەمەم لە مېشكدا ئەبوۋ، بۇشايبەك
لەسەر دىۋارەكە، گېراۋو بۇ سەرۋىكىكى كاريگەر. لىنكولنم ھەلىمىزاردە، ئەۋماندوۋكەرتىن
كارى لە ھەر سەرۋىكىكى تەرەبوۋ، ئەمەش بە زامىنكردىنى بەكىتى، ھەندىكىيان پىرسىپارىيان
كرد تاخۇ بۇچى پۇرتىنى باۋىكم لە بۇشايبەكە دا ھەلفەۋاسىۋە، مەن ۋەم "ژمارە چىل ۋىيەك
لە سەردىلم ھەلدەۋاسىۋىت. شانزە لەسەر دىۋارە".

كەرەستەي دىكورىي ناۋەپاستى ژور، مېزى سەرۋىك بوۋ. مەن مېزەكەم ھەلىمىزاردىۋو
لەبەرگىگىيە مېژوۋىيەكەي. چىرۋىكەكەي لە ۱۸۵۶ ھەۋە دەستى پىنكردىۋو، كاتىك شارن
فېكتورىا كەشتى (ئىچ ئىم نىس رىزەلوت) ى رەۋانە كىرد بۇ گەپان بەدۋاي دۇزەرەۋە (جۇن
فرانكلىن) كە لە كاتى گەپان بەدۋاي (پارەۋى باكوۋى خۇرئاۋا) بىز بىۋو. رىزەلوت لە ئىزىك
تاۋچەي بەستەلەكى باكوۋىگىرى خۋارد و گروپەكەي دەستبەردارى بوۋىن. لە سالى
۱۸۵۵ دا لەلايەن كەشتىيەكى ئەھەنگ راۋكەرى ئەمىرىكى دۇزرايەۋە و رىزەلوت-سى
گەپاندەۋە بۇ كۈنەكتىكەت. كەشتىيەكە لەلايەن حكومەتى ئەمىرىكىيەۋە كىردە،
چاكوپرايەۋە و گەپىنرايەۋە بۇ ئىنگىلەرە ۋەكو دىارىيەكى نىازپاكى بۇ شارن. كاتىك
رىزەلوت دوۋدەيە دواتر لە كارخرا، شارن ژمارەبەك مېزى رازاندەۋەي لە تەختەكەي
دروست كىرد، كە بەكىنكىيان بە سەرۋىك (رۇزەرفۇرد بى. ھاپس) بەخشى.

ھەر لە سەرۋەختى ھاپس- ھەۋە رۇزەي سەرۋىكەكان مېزى رىزەلوتيان بە شىۋەپەك لە
شىۋەكان بەكارھىناۋە. فرانكلىن رۇزۋىلت داۋاي دەرگاي ئەخشى لاكىشەيى كىردىۋو بە
ۋاللى ھەلكەنراۋى خۇيەۋە كە ھەندى لە مېژوۋىۋوسان بىروايان ۋايە بۇ شارندەۋەي
كورسىيە دوۋتاييەكەي خۇي بوۋە. جۇن، ئىف. كەتەدى جۇنپەرى مىندال، لە ۋىنەپەكى
دەگمەنى ئۇقال ئۇفېسدا سەرى لەۋ دەرگايە ھىناۋەتە دەرەۋە. باۋىكم رىزەلوتى لە
ئۇفېسى قاتى سەرەۋە بەكاردەھىنا لە شۋىنى دانىشتىن، كەچى بىل كلىنن ھىنايەۋە بۇ
ئۇقال. دانىشتىن لە بىشت مېزە مېژوۋىيەكەۋە بىرھىنەرەۋەپەك بوۋ- ئەۋرۇزە ۋە ھەمو
لۇزىك- بۇ ئەمەي كە دامەزراۋەي سەرۋىكايەتى رۇزگىرە لەۋكەسەي لايەتى.

ئاندى كارد له گەلم بوو ئەو كاتەى كە بۇ يەكەمىن چار لاي رىزەلوتەوۋە دانىشتىم. يەكەم
بىرپاي ئۆففىسى ئۆقالم بىرىتى بوو لە جىگۈر كىنپىن كىردى كورسىيەكە - پارچە يەككى سەير
كە كاتىك پلكەكەى ھەلكرابا دەلەرىيەوۋە - بە شىتېكى زۆر كىردارىتەر. پاشان دەرگەى
رووۋە (باخچەى زۆن) كرايەوۋە. سەرم ھەلېرى و باوكم بىنى. وتى "جەنابى سەرۆك".
قاتىكى رەشى لەبەر بوو، قىزى ھىشتا تەر بوو لە ئەنجامى ئەو ھەمامەى گەرمى كە
كردىبوو.

مىنىش وەللام دايەوۋە و وتم "جەنابى سەرۆك".

ئەو ھەنگاوى نايە ناو ئۆففىسەكە و من لەلەى مىزەكەوۋە سورامەوۋە. ئىمە لە ناوۋەپاستى
زورەكە يەكترمان بىنى. ھىچ كاممان ھىچى وەھامان نەوت. پىويست نەبوو بلىتىن.
چركەساتەكە زۆر لەوۋە بزويئەرتەر بوو كە ھەرىكەكە لە ئىمە دەرېپرېت.

لە ئۆيەمىن رۆژمدا وەكو سەرۆك، تىمى بەرنامە و رىوشوئىنى خوجىيىم لە ئۆففىسى
ئۆقالدا گىربوونەوۋە. ھەموويان لە كاتى خۇيدا ئامادە بوون. ئەمە كىتومت ئەو شتە بوو كە
پىشېبىنىم دەكرد. تەوقىتەكان گىرنگى بۆئەوۋەى كە دلىيابىت لەوۋەى دامەزراوۋەكە خاو و
خلىسك نابىت. قسەكەرى سەرەكى لەو رۆژەدا (مارگرېت سىپىلېنگىز) بوو، كە دايكىكى
چاوكراوۋە و زىرەكى دوو مىندال بوو. مارگرېت لەگەل مىندا لە ئۆستەوۋە گواستېوۋىەوۋە بۇ
واشتىن وەكو راوېژكارى بەرنامە و رىوشوئىنى خوجىيى. ئەو رۆژە، ئەو چەندەھا بابەتى
ھىنايە بەر باس، لەوانەش دەستېشخەرىيەكى نوئ بۇ خەلكانى خاوەن پىداوېستى و
كومىسيۇنىكى رىفۇرمى ھەلېزاردىنى سەرۆكايەتىكراو لەلەين سەرۆكەكانى پىشوو فۇرد و
كارتەر. پاشان چوۋە ناو مىشتومېرىكەوۋە لەبارەى توئىژىنەوۋەى خانەى بونىيادى
كۆرپەلەى. "ئىدارەى كلىنتىن رىنماى ياساى نوئى دەرکردوۋە كە لىكدەرەوۋەى
(ھەموار كىردنەكەى دىكى)ىن بۇ رىگەدان بە تەمويلى فېدرالى بۇ توئىژىنەوۋەى خانەى
بونىيادى كۆرپەلەى. ئىمە چەند بزارەيەكمان لەبەردەمدايە—" ئەو تا ئىرە بەردەوام
بوو پىش ئەوۋەى قسەى پىبېرىم. پىرسىارم كرد "يەكەمىان، خانەى بونىيادى كىتومت چى
دەگەيەنىت؟" من بە پىرسىاركردن باشتر فېر دەيم. لە ھەندى حالەتدا، من بەدواداچوون
دەكەم بۇ تىگەيشتن لە مەسەلەيەكى ئالۆز. ھەندى جارى تر، پىرسىار ئاراستە دەكەم بۇ

تاقىكرىدنه وهى زانىارىسى قسه كه ره كه. نه گهر نه توانن به رىكى و به ئىنگلىزىيىه كى ساده
وه لآم بده نه وه، نه وا نه مه نامارزه يىه كى سووره له مهر نه وهى كه ده شى ئاگايىه كى
ته واويان له بابته كه نه بيت. ههروه كو پىنشوو، مارگرىت باش خوى ئاماده كرديوو. نه
سهره تا به روونكرىدنه وهى زانسته كه ده سىتى پىكرىد. خانه بونىادييه كۆرپه له يىه كان
سهرچاوه يىه كى پزىشكىيى تاييه تن، چونكه ده توانن وه رىچه رىخىن بۆ چه نده ها جور خانه ي
جياواز. ههروه كو چون قه دى رووه كى چىنگه پىشيله بۆ چه نده ها لقى جيا گه شه ده كات،
خانه بونىادييه كۆرپه له يىه كان تواناى گه شىيان هه يه بۆ خانه ده مارييه كان بۆ موخ، بۆ
شانه ماسولكه يىه كان، يان بۆ ئورگانه كانى تر. نه م خانانه رىگايه كى شىاويان پىشكه ش
كرىد بۆ چاره سهركرىدنى نه خوشييه كان هه ر له شه كره ي مندالكارانه وه تا نه لزه هايمه رو
تا پاركىنس. نه كىئولوزياكه نوئى بوو و زانسته كه ش نه سلمىئىرايوو. به لآم ئىمكانيه ته كه
گرىنگ بوو. له گه ل نه وه شدا، تاكه رىگاي ده ره ئىنانى خانه بونىادييه كۆرپه له يىه كان
برىتييه له وىرانكرىدنى كۆرپه له. نه مه ش ته نگره يىه كى نه خلاقى نايه وه: ده كرى
له ناوبرىدنى ژيانى مرقۇئىك به هيواي رىگاركرىدنى نه وانىتر پاساو بدرىت؟

وه لآمى كۆنگرىس روون ديار بوو. هه ر له ۱۹۹۵ ه وه، هه ر سالىك، نه نجومه نى نوئىنه ران
و پىران ياسايان په سه ند ده كرىد بۆ رىگرىتن له به كاره ئىنانى ته مويلى فيدرال بۆ نه و
توئىژىنه وه يىه كى ته يايدا كۆرپه له ي مرقۇئىك ده درا. ياساكه به (هه موارى دىكى) ناسراوه
كه به ناوى سپۆنسه ره كه، كۆنگرىسمان (جه ي دىكى) نه ركه نساس كراوه.

له سالى ۱۹۹۸ دا، توئىژه رىك له زانكوى ويسكنسن بۆ يه كه مېن جار خانه يه كى بونىاديى
كۆرپه له يى جيا كرده وه. له كاتىكدا كه خانه كه دابه ش ده بوو، چه نده ها خانه ي ترى
دروست ده كرى- به هيل ناو ده برا- نه مه ده كرا بۆ توئىژىنه وه به كار به ئىترىت. ماوه يه كى
كه م دواتر، ئىداره ي كلىنتن لىكدانه وه يه كى رۆمانىيى بۆ (هه مواركردنه كى دىكى) ته به نى
كرىد. پارىژه ران به لگى نه وه يان ده هئىنايه وه كه ده شى پاره ي باجده ران به كار به ئىترىت
بۆ پىشتگىرى له توئىژىنه وه ي خانه ي بونىادى له سه ر هيل داتاشراوه كانى كۆرپه له
وىرانكراوه كان نه گه ر خودى وىرانكرىدنه كه له لايه ن سهرچاوه تاييه تىيه كانه وه ته مويل

يېزىد: (تامەزراۋە ئويلىغاندەك كەلىدۇ) تەندۇستى (تامادە بوۋ كە پاداشسى دارايى لەزىز
بارى ئەو حالەتتە دا بەخشىت، بەلام خولى سەركۈك كلىنەن كۈتايى ھات بەر لەۋەى ھىچ
ئەمۈلەك پۈتۈشكەش يېزىد. ئەو پىيارە كىتۈپىرى ئويى پويى من دەپۈدۈە ئەۋە بوۋ
ئاخۇ رۇگە بەدەم بەو كۈمەكە دارايىنەى رۇچكەى خويان ۋەرگىن.

روون بوۋ كە ئەمە لە مشتومرىكى ئەمۈلەكەن زىاتىر دەپى. پىرسىيارە ئەخلاقيەكان
قۇولۇ بوۋ: ئايا كۈرپەلەپەكى بەستىۋ، زىانى مۇقىكە؟ ئەگەر واپە، ئىمە چ
بەرسىيارىقەكان ھەبوۋ بۇئەۋەى پىيارىزىن؟

من بە مارگىت و (جۈش بۇلەن)ى جىگىرى سەركۈكى ستافىم وت كە من ئەمە بە
پىيارىكى نوۋرە دەست لەقەلەم دەدەم. پىرسەيەكم گەلەلە كرد بۇ دانى. من پىرسىيە
رېتۈتەكانى خۇم روون دەكرەۋە، كۈيەم لە شارەزايانى ھەموۋ لايەكانى مشتومرىكە
دەكرەت، دەگەيشىمە دەرنىجامىكى نادىيا ۋە بە بەردەم خەلكى بە مەرىقەتمەدا
ئۇدەپەراند. لە كۈتايىدا، پىرسەيەكم دادەرىشت بۇ دىنباۋونەۋە لەۋەى ئاخۇ بەرنامەكم
پىادە كراۋە.

بۇ بەرىخسىنى پىرسەكە، جۈش (جەى لىفكۈۋىتن)ى راۋىزكارىي ياسايى گىشتى
مۇغىبىسى بەرپۈۋەردىن ۋ بودجەى ئاگادار كىردەۋە، ئازانسىك كە چاۋدىرىي بەرنامەى
ئەمۈلەكەى دەكرەم. جەى، پارىزەرىكى ھۈشمەند ۋ زىندۋى خەلكى نىيۈيۈرك بوۋ بە
بابەندىيەكى شىلگىرانەۋە بە دىنى جۈلەكە ۋ ھەستىكى سوعبەتى ناراستەۋخۇۋە.
دەستەجى كەيىم پىنھات. ئەمە باش بوۋ، چۈتكە خەرىك بوۋ كە كاتىكى زۇر بەيەكەۋە
بەسەر بېيەن.

جەى مىنى دەۋلەتمەند كرد بە خويىندەۋەى باكگراۋند. ئەو بابەتى بلاۋكراۋە
پىزىشكىيەكان، نوۋسىنەكانى پەيۋەست بە ھەلسەقەى ئەخلاق ۋ شىكردەۋەى ياسايى
دەھىنا. خويىندەۋەكانى ئەو لىشائۈيك روانگەى دەكرەخۇ. لە گۇفارى (زانست)دا،
تۈيزەرى ئەخلاقى بايۇلۇزى دىكتور (لويىس گىتتىن) دەيگورت "ئەگەر ئىمە تۈيزىنەۋەى

خانه‌ی بونیادی کوریه له به لاوه نئین، نه گهری شهوه نییه که ساوایه کی تر له دایک سینت
نه گهر توئینه وه که بخهینه گهر، شهوا له وانیه له نیش روزگارمان بیت.

شهوانه‌ی به ره که ی تری مشتومر به لگی شهوه بیان دهه نیایه وه که پشتگیری حکومت
بو تیکدانی ژبانی مرقه، هیلای نه خلاق ده به رتتیت، شاره زای بواری نه خلاق بایه لکوی
(وبسلی سمیت) له (ناشنال رشیو) دا نویسیووی "توئینه وه ی خانه‌ی بونیادی کوریه له
دهمانیاته سه ر رتچکه یه که په یبردنمان بو ژبانی مرقه ده کاته سامانیکی سروشتری
لاستیکی بازوگانی - نرک له گارانی مانگا یان کانی مس - که له سوودی له دایکبوو و
زیندوو ده کار ده کریت. له چه قیدا، پرسای خانه‌ی بونیادی، بیرهینه ره وه ی پیکدانی
نیوان زانست و نه خلاق بوو. هه ستم کرد به لای هه رددو ناراسته که دا به کیش دهیم. هیچ
بایه خم نه ده دا به کومه لگای (زهوی ته ختانه). من هاوخم بووم له گه ن چاره سهری
پزیشکی نوی. من خوشکیتکم به لوکیمیای مندایی له ده ست دابوو. له بوردی
دامه زراوه ی نیشتمانی نیفلیجی (کینت والد رتپ) کارم کردبوو که گروینیکی پشتیوانی
بوو و له لایه یاریزانیکی توپی پنی پیتشووی زانکوی مسیحی ته کسان به رتوه ده برا
که به ده ست برینیکی برکه په تکه وه ده بنالاند. من بروام به به لینی زانست و ته کتولوزیا
هه بوو بو سوکنایی به خشین به نیش و نه خوشی. له ماوه ی هه لهاتی سه روکایه نییه که ده
په یمانم دابوو که په پره وی شه و پایه ندیه بکه م که کونگرینس له ۱۹۹۰ هه کانه هیتابوو به
کایه وه بو تمویلی دارایی دووقات بو (دامه زراوه نیشتمانییه کانی ته ندروستی).

له هه مان کاتدا، هه ستم کرد که ده بی ته کتولوزیا رتزل له سنووره نه خلاقیه کان
بگریت، من نیگه رانی شهوه بووم که رتگه دان به تیکدانی کوریه له مرویه کان بو
توئینه وه بیته هه نگاوینک خلیسکان له چیرۆکی زانستییه وه بو واقعی پزیشکی. من
وینای شهوه ده کرد که توئینه ره ان کوریه له کان کوپی ده که ن بو دروستکردنی پارچه
جهستییه به ده که کان له تاقیگه دا. ده متوانی وینای کوریه دیزاینه ره کان بکه م که
توانایان به دایکان و باوکان داوه شه ندازه گیری یاریزانی سه لای قرزه ردی خودی خویان
بکه ن. مته که ی کوپیکردنی به رفراوانی مرقه زور له شهوه دور نییه. ده مزانی که شه

ئەگەر ئانە بەلای ھەندى خەلکەو خەياللاوى بوون، بەلام ھەر كە زانست دەستىكرد بە
شۆرپوونەو بە رىچكەكەدا، ئەوا گەر ئانەو ھى ئەستەم دەبى.

پرسى خانە بونىادىيەكان لەگەل مشتومرى لەباربردندا چوونەتەو سەر يەك. ئىستا
قورسە بېوا بکەيت، بەلام لەباربردن پرسىكى سىياسىي گەرە نەبوو كاتىك گەنج بوم.
بىرم نايەت كە لەسەرەتاكاني ھەلمەتەكاني باوكمدا يان لە ئاندۆشەريان يەل ئەوئەندە
ھاتبىتە بەرباس. ئەمە لە ۱۹۷۳دا گۆرا كاتىك دادگاي بالا، لە بېريارتىكىدا كە دادوەر
(بايرۆن وايت) بە "كردارىك لە دەسەلاتى دادوهرىي پىنەگەيشتوو" ناوى بىرد،
لەباربردنى بە مافىكى پارىزراو لەلایەن دەستوورەو دانە. پرسى لەباربردن قورسە،
ھەستيارە و كەسىيە. ئيمان و وىژدانم وايلىكردم بگەمە ئەو ئەنجامەي كە ژيانى مرقى
پىرۆزە. خودا مرقى لە وىنەي خوى دروستكردووە، بۆيە لە چاوى ئەودا ھەر كەسىك
بە ھاي ھەيە. بەلای مەو وە ديار بوو كە مەندالىكى لەدايكنەبوو، لەكاتىكدا كە وابەستەيە
بە دايكىيەو، بوونىكى جودا و سەرەخويە كە شايسەي پارىزگاريلىكردنە بە مافى
خوى. كاتىك بۆ يەكەم جار باربارا و جىنام لە سۆنۆگرامەكەدا بىنى، ھىچ گومانم نەبوو
لەو ھى كە ئەوان جياواز و زىندوو بوون. تەنبا ئەو راستىيەي كە ئەوان نەياندەتووانى
خويان قسە بکەن، ھاندەري ئەركى كۆمەلگە بوو بۆ داکۆكى لىكردنيان.

خەلكىكى شايسە و ھۆشمەندى زۆر نارازى بوون، لەوانەش ئەندامانى خىزانەكەم. من
لە ھۆكارەكانيان تىگەيشتم و رىزم لە ديدەكانيان گرت. وەكو سەرۆك، ھىچ ئارەزووى
ئەو ھەم نەبوو كە مليونان كەس وەكو گوناھبار ئىداتە بکەم يان بەنزىنى نوئ بەسەر ئاگرە
كەلتوورىيە ھەلايساوەكاندا بکەم. ھەستم بە لىپرسراوئىتيەك كرد بۆ ھەلبرىنى دەنگى
ژياندۆستىيەكەم و ئاراستەكردنى ولات روو و ئەو شتەي كە پاپا ژانپولى دوو ھەم بە
كەلتوورىكى ژيان ناوى دەبرد. من قەناعەتى ئەو ھەم ھەبوو كە زۆرىيەي ئەمرىكىيەكان
رازىن لەسەر ئەو ھى كە ئىمە بە لەباربردنى كەمتر، حالمان باشتر دەبى. يەككە لە يەكەم
ياساكانم لە كۆشكى سپىدا، گەراندەو ھى ئەو ھەم بوو كە پىنى دەوترا (زىوشوينى شارى
مەكسىك)، كە رىنگرى دابىنكردنى دارايى دەكرد بۆ ئەو گروپانەي كە لە دەرەو ھەبرەويان

به له باربردن ده دا. من پشتگیری شه و یاسا ویلایه تییا شه ده کرد که داوای
ئاگادارکرنه وهی دایکان و باوکانیان ده کرد له مه پ شه و بالغ نه بووانه ی ده یانویست
سکه کانیان له بار ببه ن. هه روه ها پشتگیری و واژو و به رگرم له و پروژه یاسایه کرد که
کرداری دزیوی له باربردن نیوه له داکیبوونی قه ده غه ده کرد.

من و لورا به هه مان شیوه پشتیوانی به هیزی به خێوکردن بووین. پاش قورسی
خستنه وهی مندا، قورس بوو بۆمان که وینای شه وه بکه یێ که سیک شه و شته ره فر
ده کاته وه که ئیمه به دیاری به هادار ناومان له قه لمان ده دا. له گه ل شه وه شدا، وه کو
باوکی دوو کچ، ده متووانی وینای شه و ته نگزه به بکه م که رووبه یوی هه رزه کارتیکی توقیر
بکه م که سکیکی پلان بۆدانه راوی هه به. به خێوکردن (ته به نیکردن) ته لته رناتیقیکی زۆر
پۆزه تیف بوو بۆ له باربردن، رینگایه ک بوو بۆ رزگارکردنی ژیانیک و ده وه له مه ندکردنی دوو
ژیانی تر: دایک و باوکه به خێوکه ره که. خوشحال بووم به واژوکردنی یاسایه ک بۆ
زیادکردنی ته مویل بۆ سه نته ره کانی راویژکاری قه بیرانی سکپری، هه روه ها بۆ
فراوانکردنی ئیمتیازاتی باج بۆ سوککردنی تیچوونی به خێوکردن. له دوورمه ودا دا،
ئومیدی شه وه م هه بوو که گۆرانییک له ده کانه بیه هوی گۆران له یاسادا، هه روه کو
ته کنۆلۆژیا نوێکانی وه کو (سی ره هه ندیه سه روو ده نگیه کان) یارمه تی ژماره یه کی
زیاتری نه مریکیه کان ده دن تا مرقبوونی کۆرپه له دایک نه بووه کان بزانه. هه روه ها
هیواداریووم که سه رکرده سیاسیه کان به رده وام بن له قسه کردن له مه پ که لتووړیک که
ته واوی ژبانی مروی بی گونا ده نرخیفن. (بۆب که یسی)، حاکمی کوچکردوی
دیموکراتی په نیلقانیا، چاک و تووه "کاتییک ئیمه ده پوانینه مندالیک له دایک نه بوو،
پرسی راسته قینه شه وه نییه که که ی ژبان ده ست پیده کات، به لکو شه وه یه که که ی
خۆشه ویستی ده ست پی ده کات."

هه ر له سه ره تای به هاری ۲۰۰۱ هه وه، مارگریت، جه ی و کارل روژ - که زۆر نزیک بوو له
گروپه پشتیوانه کانی هه ردوو به ره که - بانگه یشتی کومه لیک پشتگیریکار، زانا،

ئەخلاقناس، بېرمەندى ئايىنى ناسراويان كۆردى بۇ مەشتۇمىرى كۆردى لەسەر توپۇزىنەۋەى خانە
بۇنىيادىيە كۆرپە لەيىيە كان. وتوپۇزە كان سەرنىچيان راکىشام. چەندەى زىياتر فېر بىووم،
زىياتر پىرسىيارم لادىروست دەبوو. كاتىك وتارى دەستىپىكىرىنم لە (توتەردام) پىشكەش
كۆردى، توپۇزىنەۋەى خانەى بۇنىيادىيە كۆرپە لەيىم لەگەن راھىب (مالۇى) سەروكى زانكۆكە
ھىنايە بەر باس. كاتىك رۇزى دواتر لە بەن قىسم كۆردى، بابەتەكەم لەگەن دىكتور (ھارۇلد
ئارمەس) ھىنايە بەر باس كە سەروكى (سەنتەرى شىرپەنجەى مىمۇريال سلون كىتەرىن)
بوو. لە ئاھەنگىكى لەدايكىبوندا بۇ دىكتورىك لە بەكەى پىشكىكى كۆشكى سىپى،
پىرسىيارى ئەۋشەم لە ھەموو پىشكەكان كۆردى، چاۋەپىيان دەكۆردى. كاتىك قىسە ھاتە
سەرنەۋەى كە مەن سۇراخى راۋۇچوون دەكەم، كەۋتمەبەر لىشاۋى زانىيارى پىدان
لەلەين سىكرىتەرەكانى كاپىنە، ئەندام ستافەكان، راۋىژكارانى دەرەۋە ۋ ھارپىيان.

بىگومان مەن داۋاى ئامۇرگارم لە لۇرا كۆردى، باۋكى بەھۋى ئەلەھامبەرەۋە مەردىبوو،
دايكى توۋشى شىرپەنجەى مەك بىوۋ ۋ ئومىدىكى گەرەى ھەبو بە ئەگەرى
چارەسەرى نوئى. بەلام نىگەرانى ئەۋە بوو كە گرۇپە پىشتىوانەكان زىادەپەۋى لە
بەلەنەكانىاندا ھەيىت لەمەر ئەۋەى كە توپۇزىنەۋەى خانەى بۇنىيادىيە كۆرپە لەيى چ
دەسكەۋتىكى دەيىت ۋ خىزانە ئاۋمىدەكان بە ئومىدى ناكام بەيلىتەۋە.

ئەندامانى كۆپى زانىستى دوو بەلگاندى سەرەكپىيان خىستەپوۋ لە بەرژەۋەندى
تەمۋىلكردى توپۇزىنەۋەى خانەى بۇنىيادىيە كۆرپە لەيى، بەكەمپان بىرىتى بوو لە
ئىمكانىيەتى پىشكىكى. توپۇزەران پىيان وىم كە ملىۋان ئەمىرىكى ھەن كە بەدەست ئەۋ
نەخۇشپانەۋە دەنالىنن كە دەشى كارىگەرىيەكەى كەم بىكرىتەۋە لە رىگەى چارەسەرى
سەرچاۋەگرتوۋ لە خانە بۇنىيادىيە كۆرپە لەيىەكان. شارەزاىان بىروايان وابوۋ كە تەنبا
چەند ھىلىكى خانەى بۇنىيادىيە كۆرپە لەيى كەم پىۋىست دەبن بۇ لىكۆلەنەۋەى زانىست ۋ
دىارىكىردى بەھاكەى. توپۇزەرىكى زانكۆى ستانفۇرد بە رۇژنامەى نىيوپۇرك تايمزى گوت
"ئەگەردە بۇ پانزە ھىلمان ھەيىت، كەس سىكالا ناكات".

تېمىكى توپۇزىنەۋەى (دامەزراۋە نىشتەمانىيەكانى تەندروستى) پىيان وىم كە ھەنوكە
دە دوانزە ھىلى خانەى بۇنىيادى لەزىر پەيداۋوندىان. ھەروەھ باسپان لە جۇرىك

تويژينه وهی سهره تایی کرد له سهر رتگا نه لته رناتیفه گانی داتاشینی خانە ی بونیادیی به بی ویرانکردنی کۆرپه له رهئی هاوبه شیان، نه وه بوو که لاریکردن له پشتگیریی فیدرال بۆ تويژينه وهی خانە ی بونیادیی کۆرپه له بی ده بیته هۆی دهر فەتییکی له ده ستچوو. نه وان ده یانگوت پاره ی باج ده ران نه ک ته نیا سهرچاوه یه کی گرنگی ته مویلی دارایی، به لکو وه کو واژویه کی په سه ندکردنیشه بۆ ئۆتیکاری زانستی.

دوه مین دیدی زاناگان، کردارییه که یان بوو: زۆریه ی نه و کۆرپه لانه ی که به کار ده یئیران بۆ داتاشینی خانە بونیادییه کان، له وانە بوو ههرچۆنیک بی فری بدرین. سهرچاوه ی سهره تایی نه م کۆرپه لانه، کلینیکه گانی (پیتاندنی ناو لوله ک) بوون. کاتیک ژن و میردیک به شدارییان له (پیتاندنی ناو لوله ک) دا ده کرد، به شیوه یه کی ئاسایی دکتوره کان هیلکه یه کی زیاتریان له دایکه که دا ده چاند. سهره نجام، هه ندی کۆرپه له ده مانه وه پاش نه وه ی چاره سهره که ته واو ده بوو. نه وان به شیوه یه کی ئاسایی به ستوو بوون و له له لایه ن کلینیک ی پیتاندنه وه هه لده گیران. به قسه ی زاناگان، له به ره نه وه ی نه م به ناو کۆرپه له یه ده گانه به کار نه ده یئیران بۆ خستنه وه ی منداڵ، ئایا کاریکی به جی نه بوو که بۆ تويژينه وه یه ک به کاریه یئیرین که ده شی به نه گهریکی زۆر چه نده ها ژیان رزگار بکات؟

یه کیک له و گروپانه ی که به شیوه یه کی کارا پشتیوانی له تويژينه وه ی خانە ی بونیادیی کۆرپه له بی ده کرد، دامه زراوه ی تويژينه وه ی شه کره ی منالکاران بوو. به ته موزی (۲۰۰۱ دا، من بانگه یشتی نوینه رانی دامه زراوه که م کرد بۆ ئۆفیس ی ئۆفال. له ناو وه فده که دا، دوو هاوپی من هه بوون، (ودی جۆنسن) و (مایک ئۆشه رلۆک). هه ردوو پیاوه که پشتیوانانی سیاسی بوون و هه ردووکیان مندالیان هه بوو که به ده ست شه کره وه ده یانفالاند. نه وان پشتیوانی مکور و شیلگیر بوون به دلسۆزییه کی جیاوازه وه بۆ مندا له کانیا ن. به لام دانیایان له باره ی به ره وپی شچوونی خیرای خانە ی بونیادیی کۆرپه له بی، سه رسامی کردم. کاتیک ئاماژه م کرد به وه ی که زانسته که نه سه لمیئراوه و نه مه ی که ده شیت نه لته رناتیف هه بیته بۆ ویرانکردنی کۆرپه له، روون بوو که گروپی پشتیوانه کان هه یچ

بوارئىكى نەھىشتۆتەۋە بۇ گومان لە ئەقلى كانددا. ديدارەكە پەنچەرەيەك بوو بۇ ئەر
سۆزانەي كە مەسەلەكە دەيتوۋانى بيانھېتتەكايەۋە.

ھەمان رۇز، بەھەمان شىۋە چاۋم كەۋت بە نوپنەرانى (ماق سىروشتى بۇ ژيان). ئەوان
دەردى ھەر توپىژىنەۋەيەك بوون كە تىكدانى كۆرپەلەي لەگەلدا بىت. ئەوان ئامازەيان بەۋە
كەسىك. لە راستىدا، ھەموومان لەم دۇخە سەرەتاييەۋە دەستمان كىدوۋە بە ژيان. ۋەكو
بەلگەيەك، ئامازەيان كىرد بە پروگراممىكى نوي كە (نايتلايت كرىسچن ئەۋپىشنىن)
بەپىۋەي دەبرد. ئازانسەكە مۆلەتى لە بەشدارانى (مىندالى ناۋ لولەك) ۋەرگرتىۋو بۇ
دانانى كۆرپەلە بەستوۋە بەكارنەھىتراۋەكانيان بۇ تەبەنىكرىن. دايكانى بەسۆز
كۆرپەلەيان لە ناۋدا دەچاندرا ۋ سىكىر دەبوون بە مىندال - كە بە پروشەي بەفر - ناۋ
دەبران. پەيامەكە زانراۋ بوو: لەناۋ ھەر كۆرپەلەيەكى بەستوۋدا، سەرەتاكانى مىندالىك
ھەبوو. زۆرىك لەۋ زىندە - ئەخلاقسانەي كە من دەمىينىن، ھەمان ھەلوپىستيان ھەبوو.
ئەوان دانيان بەۋەدا نا كە زۆرىەي ئەۋ كۆرپەلەنەي كە لە كلىنيكەكانى (مىندالى ناۋ
لولەك) دا بەستراۋون، نەدەبوونە مىندال. لەگەل ئەۋەشدا، بەلگەي ئەۋەيان دەھىنايەۋە
كە جياۋازىيەكى ئەخلاقى ھەيە لەنىۋان رىگەدان بە كۆرپەلەكان بۇئەۋەي بەشىۋەيەكى
سىروشتى بىرن لەگەل ئەۋەي كە بەشىۋەيەكى دەستكرد كۆتايى بە ژيانيان بەپىنرەت. بە
بەلگەي ئەۋان، مۆلەتدان بە ويرانكردنى ژيان بۇ رىگاركدنى ژيان، بەزاندى روۋبەپى
ئەخلاقىي مەترسىدارە. ھەرۋەكو يەكىك وتبوۋى "ئەمەي كە بوونىك خەرىكە دەمرەت،
ماق ئەۋەمان پىنادات كە بەكارى بىنن ۋەكو سامانىكى سىروشتى بۇ دەكاركدن".

گوپىيسىتى ھەندى رەئى بوومەۋە كە واقىيان ۋر ماندىم. (دكتور دان كالاھان) كە
ئەخلاقسانىكى ھۆشمەند بوو، پىنى وتم كە ئەۋ لەگەل ئىختياردا لە مەسەلەي لەباربردندا،
بەلام لەردى توپىژىنەۋەي خانەي بونىيادىي كۆرپەلەيە. ئەۋ بىرواي ۋابوو كە جياۋازىيەكى
ئەخلاقى ھەيە لەنىۋان لەباربردنى مىندال لە سوۋدى دايكەكەي ۋ ويرانكردنى كۆرپەلەيەك
بۇ مەبەستى تەمومراۋى ۋ ناراستەۋخۇي توپىژىنەۋەي زانستى. (دكتور بىنجامىن كارسن)،
كە يەكىكە لە نەشتەرگەرە ھەرە بەپىزەكانى جىهان، پىنى وتم كە دەشىت توپىژىنەۋەي

خانەى بونىيالىى كۆرپەلەىى بەھادار بىشت، بەلام دەپىشت زاناكان مەرىنچ بخانەسەر
ئەلەرتاتىشكانى وىرانكردنى كۆرپەلە، وەكو كۆكردەنەوەى خانە بونىيالىىكان لە خوڭنى
توكەپەش. لەلايەكى تەرەو، (تۆرىت ھاج) و (ستۆم تىرمۇند)، دوو ئەندامى ژيانخوۋى
ھەرە مكوپى ئەجمەنى پىران، پىشتگىرىيان لە تىۋىلى قىدرالى دەكرد بۇ توڭزىنەوەى
بونىيالىى كۆرپەلەى، چۈنكە بىنيان وابووكە سوودى رىگاركردنى ژيانەكان
پارسەنگە ھەرەوەى باجى وىرانكردنى كۆرپەلەكان.

لە تەمۇزى ۲۰۰۱، سەردانى پاپا ژانىۋى دووھەم كورد لە شوڭنى دانىشتنى جولى
ھاۋىنەى (كاستىل گاندولفىق) پارسەراتەكە بە جلى مەراسىمەوە بە زنجىرە ژورنىكدار بىز
تار ھۆلى پىتخوۋى ھاۋىنەتىيان كرىن. پاپا ژانىۋى دووھەم بەكىك بوو لە كەسايەتىيە
گەرمكانى مېژوۋى مۆشېن. ئەو كە رىگارىوۋىەكى حوكمى نازى و كۆمەنىست بوول
زىدى خۆى لە پۆلەندا، لە ماۋەى ۵۵؛ سالدا بىوۋە يەكەم پاپاي ھەرەوەى ئىتالىيا، بە
بانگەۋازى "مەترە" كەپەو، وىژدانى خۆرەلات و ناۋەراستى ئەوروپاي كۆكردەوە بىز
رووخانىنى بەرەوەى پۇلايىن. وەكو مېژوۋىتاسىنكى دىيارى جەنگى سارد، (جۇن لويس
گابىس) نوآر نوڭسىبوۋى "كانتىك پاپا ژانىۋى دووھەم لە ۲ى حوزەيرانى ۱۹۷۹دالە
لەۋكە خانەى (ۋارسق) زەۋى ماچ كورد، ئەو دەستى بە پىرۇسەيەك كورد كە بەھۆبەوە
كۆمەنىزەم لە پۆلەندا - و سەردەنجام لە ھەموو شوڭنىكى تىرى ئەوروپا - كوتابى پىنھات.
بەھاتنى ۲۰۰۱، تىن و تۋان ۋزەى (باۋكى پىرۇن) لاۋاز بىوۋ. جۈلەكانى بە ۋرىايەوە
بوو، قسەكانى نەرم و خاۋ بوۋ. لەگەل ئەۋەشدا چارەكانى ھەرەوشانەوە. ئەو پىر بوو
لە رۇخىكى تاسراۋە. ئەو بە ۋرىايەوە لۇرا، بارىاراي كىچمان و مىنى بەرەو بالكونەكە
رىتەلىي كورد كە لەۋى سەرسام بىوۋىن بە ھەرياجەى جوانى (ئاللىاتق) لەژىرەوە. پاشان
مىن و ئەو چوۋىنە ئورنىكى كۆبوۋنەوەى سادە كە لەۋى قسەمان لەسەر چەندە بابەت
كورد، لەۋاتەش توڭزىنەوەى خانەى بونىيالىى. ئەو لە بەلنىنى زانست تىدەگەپىشت - باۋكى
پىرۇق خۆى نوۋشى پاركىنسىن بىوۋ. لەگەل ئەۋەشدا، ئەو سوود بوو لەسەر ئەۋەى كە

پېتويسته ژيانى مرؤڤ له هه موو شينوه كانيدا پاريزگارى لېښكرتت. من سوپاسيم كرد
له بهرانبهر نموننه كهښى له مهر سهر كړدايه تېپه كى خاوه ن پره نسيپانه. من نه وهم بؤ روون
كړده وه كه پښتگيرى توكمه ي كلنيساى كاسوليك له ژيان، بماغه يه كى نه خلاقى بته وي
دابين كړدوه كه سياسيه ژيانخوازه كانى وه كو من ده توانم هه لويسنى له سهر وهريگرن.
كانيك له ۲۰۰۵، باوكى پيرؤز كوچى دوايى كرد من، لؤرا، باوكم، بيلن كلينتن پينكه وه
چووين بؤ ماته مينيه كى له رؤما. نه مه يه كه مين جبار بوو كه سهرؤكىكى نه مريكا له
مه راسيمى ناشتنى پاپايه ك ناماده بيت، چ جاي نه وهى كه دوو سهرؤكى پيشووش له گه
خوى بهيتت. ماوه يه كى كورت پاش گه يشتنمان، نيمه چووين ريز له باوكى پيرؤز بنين
پيش ناشتنى. له كانيكدا كه نه رتومان دادا له مه راسيمه كه دا بؤ نزاكردن له سهر
تهرمه كى، لؤرا روويكړده من و وتى "نيسا كاتى نزاكردنه بؤ موعجيزه كان".
خوپه يه كى چاوه پرواننه كراو به دلمدا هات. تزام بؤ (پيتهر جينينگن) پيشكه شكارى
كه نالى نهى بى سى نبيوز كرد كه به شيرپه نجه له گيانه لادا بوو.

كومه لى ماته مينيه كى بى وینه جولپهر بوو. خه لكى له ناو گوره پانى سهينت پيتهرز
هاوريان ده كرد، گورانييان دهوت و لافيت و دروشيمان بؤ نيحتيفال كردن به ژيانى باوكى
پيرؤز بهرز كړدبو وه. پاش وتارتيكى نايينى له لايه ن كاردينال جوزيف راتزينگر - كه
يانزه رؤژ دواتر له كؤبوونه وه يه كه وه بوو به پاپا بينديكى شانزه يه م - گروپيك
به رپرسى كلنيسا دارمه ينى باوكى پيرؤزيان برده سهره وهى قادرمه كان به ره و (سهينت
بينهرز باسيليك). ريك بهر له چوونه ژورده وه به دهرگاكاندا، لايان كړده وه بؤ روو كړدنه
قهره بالغيه كه و بؤ دوايه مين جبار تهرمه كى يان بهرز كړده وه. له م چركه ساته دا،
ههره كان ليك بوونه وه و خور تيشكه كانى ناراسته ي صندوقه دارينه كه كرد.

پاش چهند مانگيك له گوينگرتن و تيرامان، من له برپارى تويژينه وهى خانه ي بونبادى
نزيك ببوومه وه. چركه ساتى يه كلاييكه ره وه نه و كاته بوو كه له ۱۰۰ ته موزدا و تويژم

لەگەل (لیۆن کاس) دا کرد. لیۆن پزیشکیکی زۆر بەرێز و ئۆستادی فەلسەفە بوول
زانکۆی شیکاگو. ئەو لە بوارە جیا جیاکانی بایۆلۆژیای گەشەیی، ئەدەب و کتێبی پێرۆزدا
وانە و تێووە و شتی نووسیوو. ئەو بەلای منەو وەک پیاویکی ھۆشمن و ژیر
دەرکەوت.

بە لیۆن و ت کە من لە مەلانی ئەم بێرەدا بووم. توێژینەوێ خانە ی بونیادی وادیار
بوو کە ئومیدیکی زۆر بێخەشیت. لەگەل ئەو شدا نیگەرانیی پرکێشە ی ئەخلاق
دەروژاند. من بیرم لەو دەکردەو ئەخۆ دەشی رێوشوینیکی خاوەن پرەنسیپان
بدۆزمەو کە زانست بەرەوپێش ببات و رێز لە شکۆی ژیان بگریت.

ئەقڵی لۆژیکیی لیۆن چوو ناو کارەو. ئەو بەلگە ی ئەوێ ھینایەو کە
کۆرپە لەکان - تەنەت ئەو لەمێژە بەستووانەش - توانای ژیانان ھە یە و بۆیە جۆرێک لە
رێزگرتیان پێویستە. ئەو وتی " مرقۆ ھەست بە خەمباری دەکات ئەگەر ئەم شتانە
بە کاربەینییت. ئێمە لانی کەم رێزی ئەو یانمان لەسەرمانە کە بۆ مەبەستەکانی خۆمان
نیستیقلالیان نەکەین. ئێمە مامەلە لەگەل تۆوکانی جیلی دواتر دەکەین."

من بێرۆکە یەکم خستەروو: چی دەبێ ئەگەر مۆلەتم بە تمویلی دارایی فیدرال دا بۆ
توێژینەوێ خانە ی بونیادی کۆرپەلەیی - بەلام تەنیا بۆ ھیناکایە ی ھیلەکانی خانە
بونیادییەکان؟ ئەو کۆرپەلەیی کە بە کارھینرا بوون بۆ دروستکردنی ئەو کۆرپەلە، وێران
کرا بوون. ھیچ رێگە یەک نەبوو بۆ گەرانەوێیان. پێدەچوو لۆژیکیی بیت کە رێگە بدەیت
بە زاناکان تا بە کاریان بێنن بۆ سۆراخکردنی ئەو چارەسەرانی کە دەشیا چەندەھا
ژیانی تر رزگار بکەن. بەلام ئەمە پرسیارێکی تری دەروژاند: ئەگەر من رێگەم بە تمویلی
فیدرال دا بۆ ئەو توێژینەوێی کە پشت ئەستوور بوو بە تێکدانی کۆرپەلەکان، ئەوا من
ناراستەوخۆ ھانی وێرانکردنی زیاترم دەدا؟

لیۆن وتی باوەڕم وایە کە تمویلکردنی توێژینەوێیەک لەسەر ھەنووکە کۆرپەلە ی
وێرانکراو، ئەخلاقییە بە دوو مەرج. پێویستە جەخت بکەمەو لەو پرەنسیپە ئەخلاقییە ی
کە پێشیلکراو - لەم حالەتەدا، شکۆی ژیا نی مرقۆ. ھەرۆھا پێویستە جەخت بکەمەو
لەوێ کە تمویلی فیدرال نابێ بە کاربەینییت بۆ وێرانکردنی زیاتری کۆرپەلەکان. ئەو وتی

ئەگەر ھەردوو ئەمانە بىكەم، ئەوا رېئوشوئىنەكە لە تاقىكردنەوھى ئەخلاقى دەردەچىت.
ئەو ۋەتى "ئەگەر تۆ تمويلى توئىژىنەوھىيەك لەسەر ئەو ھىلانە كە ھەنوگە دروستكراون، ئەوا
تۆ ئەگلاوئىنە وئىرانكردنىيان".

وتوئىژ لەگەل لىۋن بىركردنەوھى منى بەرجەستە كرد. بىريارمدا كە حكومت تمويلى
توئىژىنەوھى بىكات لەسەر ھىلەكانى خانە بونىادييەكانى وەرگىراو لە ئەو كۆرپەلانەى كە
ھەنوگە وئىران كرابوون. لەھەمان كاتدا، داوا لە كۆنگرېس دەكەم تمويل بۆ ئەو سەرچاوە
ئەلەرناتىفانەى خانە بونىادييەكان زىاد بىكات كە ھىچ مشتومرېكى ئەخلاقييان
نەخستەوھ. منىش سنوورېكى ئەخلاقى بىتەوم دەكىشا: پارەكانى باجى فېدرال
بەكارناھىتېرېن بۆ پشتگىرى لە وئىرانكردنى ژيان لەپىناو دەسكەوتى پزىشكىدا. ھەروەھا
ئەنجومەنىكى زىندە-ئەخلاقى سەرۋكايەتېى نوئىم دروستكرد كە پىكھاتىبوو لە
شارەزايانى ھەموو باكگراوندەكان بە سەرۋكايەتېى لىۋن كاس.

ھەنگاوى دواتر، راگەياندى بىريارىك بوو بۆ راگەياندى بىريارەكە بۆ خەلكى ئەمىريكا.
كارىن پىشنىيارى وتارىكى زۆرتىن بىنەر و گوئىگرى دەگمەنى كرد بۆ گەل. كاتىك سەرۋك
لە كاتى زۆرتىن بىنەر و گوئىگرىدا موخاتەبەى گەل دەكات، بە شىۋەيەكى ئاسايى وەكو
فەرماندەى ھىزە چەكدارەكان دەدوئىت. لەم حالەتەدا، من وەكو مامۇستايەكى بەرپرس
ئەدوئىم. خەزم لەو بىرۋكەيە بوو. توئىژىنەوھى خانەى بونىادى پرسىكى جەدى بوو بۆ
ولات، بەلام بۆ زۆربەى ھاولاتيان تەمومزاۋى بوو- ھەروەكو چۆن لە مانگى كانوونى
دووەمدا بۆ منىش وەھا بوو. روونكردنەوھى بىريارەكەم تەقريبەن وەكو بىرياردانەكە
گرنگە. لە ئۆى ئابى ۲۰۰۱دا، من قسەم بۆ تۆرېكى تەلەقزىۋىنى سەرانسەرى كرد لە
كراوفۇرد، تەكساس- شەوى پىش وتارەكە، من و لۇرانا ئىۋارەمان لەگەل جەى،
كارىن و رۆبەرتى كۆپى و ھاوپىيەكى خىزان بەناۋى كىن بلاسىنگەيم كە دىزايەرى (فۆرت
ۋىرس) بوو، خواردىبوو. داوام لە جەى كرد كە نزاىەك بخوئىت بەر لەوھى دەست بە
رەمەكە بىكەين. ئەو ھەندى قسەى ھۆشمەندانەى كرد. كە تەواۋى كرد، ھەموومان
سەرمان چەماندەوھ، چاۋەپى ئامىن-مان دەكرد. پاش چەند چركەيەك سەر

شۆپكردنەو، جەي وتى نزاخوئىنانى جۈلەكە ھەمىشە بە نامىن كۈتايى ناھىتىن. ئەم
ئەنجامگىرىيەكى گونجاو بوو بۇ پىرۇسەيەكى پىر لە فېرېوون.

من وتارەكەم دەست پىكرد، "ئىتوارەتان باش. ستايىشى ئەو چەند خولەكە دەكەم ك
ئەمشەو بە منى دەپەخشن بۇئەوئەي بىتوانم پىرسىكى قورس و ئالوز لەگەل ئىتوودا باس
بەكەم، پىرسىك كە لەم سەردەمەماندا قولتېرىنئە". من تەنگرەكەم پوخت كىردەو:
"لەكاتىكدا كە ئىمە پىتويستە وزەيەكى گەرە بۇ زالبوون بەسەر تەخۇشىدا تەرخان
بەكەين. بە ھەمان شىئەش گىرگە كە سەرنج بەدەينە ئەو نىگەرانييە ئەخلاقىيانەي ك
لەلايەن بىواری توئىژىنەوئەي خانە بونىيادىيە كۆرپەلەيەكان و دوژىنراو. تەنانەت
شەرەفەمەندانەترىن ئامانجەكان پاساوى ھىچ ئامرازىك نادەن". لە نىزىكى كۈتايىدا،
چوومە سەر بىرپارەكەم:

"توئىژىنەوئەي خانەي بونىيادى، ھەم مژدەيەكى گەرە و ھەم مەترسىيەكى گەرە
پىشكەش دەكات. بۇيە من بىرپارمداو كە پىتويستە بە وريايىيەكى زۆرەو بەرەوپىش
بچىن... من گەيشتوومە ئەو ئەنجامەي كە رىگە بە تەمويلى فېدرالى بەدەين بەكاربەيئىرئىت
بۇ توئىژىنەوئەي لەسەر ئەم ھىلانەي خانەي بونىيادى كە ھەنوگە ھەن، لە شوئىنئىكدا كە
ھەنوگە بىرپارى ژيان و مەرگ دراو. زانا پىشەنگەكان پىم دەلەين كە توئىژىنەوئەي لەسەر
ئەم شەست ھىلە مژدەيەكى گەرەي پىيە كە دەشى بەرەوپىشچونىك لە دەرمان و
چارەسەردا دروست بكات. ئەمە رىگەما پىندەدات كە سۆراخى بەلەين و تواناي
توئىژىنەوئەي خانەي بونىيادى بەكەين بەبى بەزاندنى ھىلى ئەخلاقىي بىنەپەتتى، لە رىگەي
دابىنكردنى تەمويلى باجدەر كە مۆلەتتى يان ھانى وئىرانكردنى زياترى كۆرپەلە مۆيىيەكان
دەدات كە لانى كەم توانايان بۇ ژيان ھەيە... من ئەم بىرپارەم بە وريايىيەكى زۆرەو داو
و نزا دەكەم كە راست بىت."

بە ماوئەي چەند ھەفتەيەك پىش وتارەكە، ھەستەم بە جۆرىك لە شەژان كىردىو. بە
بەردەوامى گرىمانەكانم دەخستە ژىر پىرسىيارەو و جارىكى تىر بىزارەكانم
ھەلدەسەنگاندەو. بە دانى بىرپارەكە، ھەستەم بە ئارامىيەك كىرد. ئەمزانى كاردانەوئەكە

چون دەپى، ئىمە گروپپىكى تەركىزىمان يىك نەھىنا بوو نە راپرسىشمان كىرىپتە. تەنبا كە
چاۋەپىنى ئاممىمان كىردە لە كۆتايى نزاكى جەي-دا، كەۋتەنە چاۋەپوانى بۇ كاردانەۋە.

كاردانەۋە بۇ بىرئارى خانەي بونىيادى بە خىرايى ھاتەئارۋە. قۇرىك لە سىياسىيەكان و
چالاکوانانى ھەرىۋولا ۋەكو شىتېكى بەجى و ھاۋسەنگ ستايشى رىۋوشوئىنەكەيان كىردە.
لەكائىكە كە ھەندى لە زاناكان و گروپپە پىشتىۋانەكان بە ئاۋمىدى ۋەلامىيان دايەۋە،
قۇرىك لە خەك ۋەكو دەنگىكى مەمانە لە كارەكانىندا پىشتىۋازىيان لە تەۋىلى فېدرالىي
بىۋىنە كىردە. سەرۋىكى دامەزراۋەي تۈيۋىنەۋەي شەكرەي مەدالكاران، بەپانىكى دەرگىرد
تەيادا ھاتىۋو "ئىمە ستايشى سەرۋىك دەكەين بۇ پىشتىگىرى لە تۈيۋىنەۋەي خانەي
بونىيادى كۆرپەلەيى". ھاۋرىم كىنت والدىپ، يارىزانى ئىفلىجى تۈپى پىنى زانگۇي
مەسىچى تەكساس كە مەن لە بۇردە پىشتىۋانەكەيدا بووم، بە رىپۇرتەرىكى وت "ئەمە
ھەموو شەۋشتە دەكەت كە كۆپى زانستى پىۋىستىيەتى و پىم وايە كەمىك لەۋە
زىاترىش".

ئەۋ ئاستەي رەخفە كە روۋىەپووم بوۋەۋە لە راستپەۋەكانەۋە بوو. چالاکوانىكى
كۆنسىرقاتىف بىرئارەكەي مەنى بە رەقتارى نازىيەكان لەماۋەي (ھۆلۇكۆست) دا بەراۋرد
كىردە. يەككىكى تىران وتى "مەن شەرەزارم بە سەرۋىكەكەمان، كە سازش دەكەت و شەۋ
ئەقلىتە بە جىلەكەم دەدەت كە دەشى زىانى مەۋۇ جىا بىكرىتەۋە، ئەك و تىران
بىكرىت". قسەكەرى (كۆنفرانسى ئەمىرىكىي ئوسقوفە كاسۇلىكەكان) وتى "پىدەچى مەن
تاكە پىاۋىك بىم لە ئەمىرىكا كە دۇرى رىۋوشوئىنەكەي سەرۋىكە".

تەنبايەكەي ئەۋ قۇرى نەكىشا. قۇنى مەشتومرەكە بەخىرايى گەرم داھات و توند بوو.
بە ئاۋردانەۋە دواۋە، دەرەكەۋىت كە دوو فاكتەرى ژەھراۋى ئاۋىتە بىۋون: پارە و
سىياسەت.

قۇرىك لەۋانەي كە يەكەم چار دۇرى رىۋوشوئىنەكە بوون، زاناكان بوون. بە داپىنكردىنى
ھەندى دارايىي فېدرالىي، مەن شەھىيەيانم زىاد كىردە. لە بەھارى ۲۰۰۲دا، مەن مەخاتەبەي
سكالاپەكى گەرەم كىردە لە رىنگەي رىنگەدان بە تۈيۋىنەۋەي خانەي بونىيادىي كۆرپەلەيى

که له و بنگانه دا نیشیان له سهر بکرتت که پاره ی فیدرالی وهرده گرن. نه مه ههنگاو بگر
گرنگ بوو، به لام نه مه چاوی زاناکانی پر نه کرده وه، که به بهرده وامی داوای زیانریان
ده کرد.

گورپه پشستوانه کانیش به خیرایی دوی شهوان هاتن. نومیده به رزه کانیان بز
چاره سهری نوی وای لیکردبوون که به لینی ناواقیعی بدەن. پیده چوو ههست به وه بکرن
که سنووردارکردنی ژماره ی شهوانه خانه بونیادیانی به رده ستن بۆ توئینه وه،
به ره وپیشچوون دوا بخات. شهوان نه ستیره نیه تباشه کانی هولیودیان سازدا بۆ شه وه ی
خه مبارکردنی خه لک. شهوان به هه مان شتوه بۆیان ده رکه وت که ده شی پرسه ی
پارمه تیان بدات بپری زوری پاره کو بکهنه وه. هه ندی له وانه ی که له سهره تاوه
پشتگیریان له برپاره که ی من کرد بوون به ره خنه گری دهنگ به رن.

سیاسییه کان بۆیان ده رکه وت که شهوانیش ده توانن پرسه که بقورنه وه. به هاتنی
۲۰۰۴، دیموکراته کان که یشتنه شه و نه جامه ی که توئینه وه ی خانه ی بونیادی، ئامانجیکی
سیاسیی بردنه وه بوو. نه مه رینگه ی بۆ خوش کردن که به ره یه کی نوی له مشتومری
له باربردندا بکهنه وه له کاتیکدا که به هه مان شتوه یانگه شه ی زولی به رزه بیهاتنه وه بیان
ده کرد. کاندیده کانی سهرانسه ری ولا- ریکلامی نه له فریونیان خسته گه پر بۆ روشنایی
خسته سهر سووده کانی توئینه وه ی خانه ی بونیادی به بی ده ربیرینی نه مه ی که
زانسته که نه سه له منفراده، پرسه ی نه خلاق له ژنر پرسیاردايه و نه له رناتیقی نه خلاق
هه یه.

پالئوراوی دیموکراتیی سهرۆکایه تی، سیناتور (جۆن کیلی) هه لمه تیکی
سهرسه ختانه ی له سهر پرسه که خسته بووه گه پر. کیلی زوو زوو ره خنه ی له و شته ده گرت
که نه و به "قه ده غه" ی توئینه وه ی خانه ی بونیادی ناوی ده برد. من ئاماره م به وه
ده کرد که قه ده غه یه کی وه ها له ئارادا نییه. به پیچه وانه وه، من یه که مین سهرۆکم له
میزوودا که تمویلی توئینه وه ی خانه ی بونیادی بکات. سهره پای نه مه ش، هیچ سنوور
نه بوون له به رده م تمویل له که رتی تایبه ته وه.

لەگەل ئەو شىدا، ھەممەتى كىرى توۋىنىش ۋە خانەى بونىيادى ۋەكو بىناغەيەك
بەكارمىقا بۇ ھېرشى بەرقراۋانتر، ھەلوئىستەكانى منى بە "دژە زانسىتى" لەقەلەم دەدا.
تۆمەتەكە ساختە بوو. من بە تمویلكردىنى توۋىنىش ۋە خانەى بونىيادى ئالتەرناتىف،
بىرەودان بە پەرەدان بە وزەى خاۋىن، زىادكردىنى خەرجىي فیدرال بۇ توۋىنىش ۋە
تەكۋلۇزى و خستەگەرى دەستپىشخەرىي جىھانىي ئايدىن، پىشتگىرىي زانسىتىم كرىبوو.
لەگەل ئەو شىدا، مېشكەشتە ۋە بەردەوام بوو تاۋەكو ھەلبىزاردىن. خالى ھەرە خراپ لە
مانگى ئۆكتۇبەردا دەرگەوت، كاتىك ھاۋەلى خۇكاندىدكردىنى كىرى، سىناتۇر جۇن
ئىدارىز بە كرىبوونە ۋە يەكى سىياسى لە ئاۋۋا وت كە ئەگەر كىرى بېت بە سەرۆك ئەوا
"خەلكانى ئىفلىجى ۋەكو كرىستۇفەر رىف لە كورسىيە دوو تاييەكەيان راست دەبنە ۋە
جارىكى تر بە رىگەدا دەپۇن".

مىشتومرى خانەى بونىيادى، ناساندنىك بوو بە دياردەيەك كە لە ھاۋەى
سەرۆكايەتییەكەمدا بەدىم كرىبوو. رەخنەى كەسىي بى رادە. نەيارە حزىيەكان و
وتارنووسان، زىرەكى، رەۋايەتى و دلسۆزى منیان خستبوو ۋە پىرسىارەۋە. گالتەيان
بە روالەتم، شىۋەزارم و بىروياۋەرە ئايىنىيەكانم دەكرىد. بە نازى، تاۋانبارى جەنگ و
خودى شەيتان ناۋدىر دەكرام. ئەمەيان لە زارى سەركرەيەكى بىانييەۋە بوو، سەرۆكى
ئەزۋىلا ھوگو چاقىتر. ياسادانەرىك بە دۇراۋ و درۇزن ناۋى بىردىم. ئەو بوو بە سەرۆكى
ئەنجومەنى پىرانى ئەمرىكا.

لە ھەندى روۋەۋە، من توۋشى سەرسورمان نەبووم. من بەرگەى بىرىكى زۇرى
سىاسەتى رەقم گرتىبوو لە تەكساس. باۋكم و بىل كلىنتنم بىنىبوو كە لەلايەن نەيارانىان
و مېدىا و گالتەيان پىدەكرا. ئەبراھام لىنكۆلن بە مەيمونى كلك كورتى بابون بەراۋرد
كراۋو. ئەنەت جورج واشىتن ئەۋەندە خەلكى لى بىوۋەۋە كە كارىكانتېرە سىياسىيەكان
پىشانىان دەدا كە چۇن شۇرشى ئەمرىكى بەرەو گىلۇتىن (مقصلە) دەبردىت. لەگەل
ئەۋەشدا، ئەو ھەلبەز و دابەزەى شايستەيى من لە ھاۋەى سەرۆكايەتتىدا، كە بە
پەيداۋونى ھەۋالە بىست و چۈار سەعاتىيەكان و پەرە ئەنئەنىيە سەرۋو حزىيەكان

خراپتر بېوو، ته وای ناثومیندک ر بوو، فه زای ژه هراوی له سیاسه تی نه مریکا دا خه لکی باش
ده روه یتیته وه له خو کاندیدکردن یو ئوفیس.

پی به پیی تیپه رېوونی کات، ئیپانه پوچه کان و ناو و ناتوره له ژیری ته قلیدیدا قالبی
گرت. هه ندیک ده یانگوت ده بوایه من له به رانبه ر کاریکاتیره کاندیدا سه ختگیرتر بوومایه.
به لام هه ستم کرد که خو بچو کرکردنه وه یو ئاستی ره خته گران، سه روکایه تی لاواز ده کات
من له سه ر به لیتنیک یو گوړینی تونه که له واشنتن، خو م پالاوتیوو. من ئه م سویتندهم به
جددی خوارد و هه ولما رولی خو م ببینم، به لام به ده گمه ن سه رده که وتم.

مشتومره تونده کان قهت کاریان نه کرده سه ر بریاره کانم. زوړم میژوو خو یتندهم وه ر
سه رسام بووم به وه ی که چه ند سه روک به رگی ره خنه ی توندیان گرتیوو. پتوانه ی
کاره کته ریان و زوړجار سه رکه وتنیان، نه وه بوو که چون وه لام ده ده نه وه. نه وانیه ی که
بریاره کانیا ن په یوه ست کردیوو به پره نسپ، نه ک جوړیک له وینه ی رای گشتی، زوړجار
به پیی ره تېوونی کات بیه ری ده بوون.

جوړج واشنتن جارتیکیان نووسیووی "سه رکرده یه تیگردن به بیروباوهر ئاسوده ییه کی
له تاخه وه پی به خشیووم که هیچ هه ولکی زه مینی نه یده تووانی لیم یسه یتته وه".
هه روه ها نووسیووی "تیره کانی زه هه ریردن، چه ند ده درکاوی و تیر بن، هه رگیز ناتوانن
بگه نه به شه هه ره ناسکه که م".

ئهم قسانه م له کتیبی (بویری سه روکایه تی) ی میژوونووس (مایکل بیتلوسدا له سالی
۲۰۰۷ دا خو یتندبووه وه. هه روه کو به لورام وتیوو، نه گه ر ئه وان هیتشتا میراتی جوړج
واشتن زیاتر له دوو سه ده پاش سه روکایه تییه که ی به رز ده ترخیتن. ئهم جوړج ده بلیو
بوشه پتویست ناکات له باره ی سه ردیره کانی نه مرقوه نیگه ران بیت.

دوور له هاوارکردن له ته له قزیونه کانه وه و له ره وگه ی هه لمه ته که، به رنامه ی خانه ی
بونیا دیم به هیمنی له تاقیگه کاندیدا به ره وپیش ده چوو. یو یه که م جار له میژوودا، زانا کان
کومه کی فیدرالیا ن وه رگرت یو پشتگیری له تویرینه وه ی خانه ی بونیادی. زانا کان
به هه مان شیوه تمویلی فیدرالی نویتان به کارهینا یو تویرینه وه ی خانه ی بونیادی

ئەلەرناتىف بۇ لىكۆلەنە ۋە لە ئىمكانىيەتى مۇخى ئىسقامى مۇۋىنى باغ، مەشىمە، شەلى
ئەمىيۇتىك ۋە سەرچاۋەى تىرى ناكۆرپەلەيى، تويۇنە ۋە كەيان چارەسەرى ئونى لىكۆتە ۋە
بۇ ئە ۋە خۇشائەى كە بە دەست ژمارەيەك ئە خۇشەيە ۋە دەيانئالاند - سىلبىياتى ئە خلاقى
نە بوو. بۇ نە ۋە، دىكتۇرەكان رىگايەكيان دۆزىيە ۋە بۇ كۆكردە ۋەى خانەى بونىيادى بە
شەۋەيەكى بى زىان لە خويىنى تارەكە پەتك بۇ چارەسەركردى ئە ۋە خۇشائەى كە
بە دەست لوكىمىيا ۋە كە خويىنى داس شەۋە، دەيانئالاند.

بەشى ھەرە زۆرى ئە ۋە تويۇنە ۋە بە لە لايەن دىكتۇر ئىلباس زىرەۋنى) يە ۋە چاۋىتىرى
كرا، كە ئە مەرىكى - جە زائىرىيەكى بە ھەرە مەند بوو ۋە مەن بە سەرۋكى دامە زراۋە
نىشتەمانىيەكانى تەندروسىتى دامنا بوو. مەن پۇستىكى سەختە بە ئىلباس دابو، ئە ۋە
ھەستى دەكرد كە لە نىۋان سەرۋكىك كە رازى بىو كارى بۇ بىكات ۋە كۆرپىكى زانستى كە
بە شىك بوو لىتى، گىر بوو. ئە ۋە ھارە نە بوو لە گەل بە رنامەى خانە بونىيادىيە كەم. لە گەل
ئە ۋە شىدا بايە خدەر بوو بە چارەسەرى نوي ۋە كە لە سىياسەت. ئە ۋە بە شەۋەيەكى
شىلگىرانە تمويلى سەرچاۋە ئەلەرناتىفەكانى خانەى بونىيادى كىرد ۋە چاكەيەكى زۆرى
بەرەۋىنچەۋەكان لە بوارەكەدا دەگە رىتە ۋە بۇ دىكتۇر زىرەۋنى ۋە تىمە پىرۇفېشنالەكى
لە دامە زراۋە نىشتەمانىيەكانى تەندروسىتى.

بە داخە ۋە، زۆرىيەى ئەندامانى كۆنگرىس ھۆشىكى زۆرتىران دايە سىياسەت ئەك
دۆزىنە ۋە زانستىيەكان. بە نىزىكىۋە ۋەى ھەلپىزارىنى ۲۰۰۶، دىموكراتەكان روونىيان
كردە ۋە كە ئەۋان جارىكى تر پىرسەكە ۋە كە چەكىكى سىياسى بە كارىدىن. كاندىدىكى
ئەنجومەنى پىرانى ئەمەرىكا لە (مىسورى) (مايكل جەى فۇكس) كە ئە خۇشى
پاركىنسىنى ھە بوو رازى كىرد تا ھىرش بىكاتە سەر ئە يارەكەى لە رىكلامە ئە لە فزىۋىيە
سەرانسەرىيەكاندا. ھەندى لە ۋە كۆمارىيانەى كە لە سەرەتادا پىشتىگىرى رىۋوشوئىنەكەيان
كرد بوو، لە كورسىيەكانىيان ترسان ۋە رەئىيان گۆرى. لە تەمۋوزى ۲۰۰۶دا، ئەنجومەنى
نويۇنەران ۋە پىران پىرۇژەياسايەكيان لە بەرچاۋ گرت كە رىۋوشوئىنى خانەى بونىيادى مەنى
سەرەۋىنگون دەكرد بە رىگەدان بە تمويلى فېدرالى بۇ ئە ۋە تويۇنە ۋە بەى كە زىانى مۇۋىنى
ۋىران دەكرد.

پاش پېنج و سال و نیوی سه رۆکایه تی، من ده بووایه هیشتا پارچه یه کی یاساکه فیتو
بکه م. من له نزیکه وه ئیشم له گه ل زۆرینه ی کونگرېسه که مان کردبوو بۆ تیپه پانندنې ئه
پروژه یاسایانه ی که ده کرا قبولیان بکه م. به لام کاتیک که پروژه یاسای خانه ی بونیادی
رنگای به ره و کونگرېس گرتبووه به را، من روونم کردبووه وه که فیتوی ده که م. کاتیک
گهیشته سه ر میزه که م، نه مه م کرد. دواتر چه نده ها ناووناتوره م درایه پال له واته ش
"که لله ره ق". به لام من هه لویستی خۆم نه ده گۆری. نه گه ر من پرهنسیپه کانی خۆم
له سه ر پرسى وه کو تووژینه وه ی خانه ی بونیادی واز لیبهینایه، چون ده کرا متمانیه ی خۆم
له سه ر هه ر شتیکی تر بیاریزم؟

زۆر بیرم له وه کرده وه که چون ئاماره یه کی راست له باره ی فیتوکه وه بنیرم. من
رنگایه کی روشن و دیارم ویست بۆ پیشاندانی نه مه ی که هه لویستم له ریزمدا بۆ زیان
ره گی داکوتاوه، نه ک درایه تی زانست. کاتیک (کارل زینمیسته) ی راوئژکاری به رنامه ی
خۆجییم پیشنیاری نه وه ی کرد گروپیکى مندالانى پرۆسه ی به قه بانگهیشت بکه م بۆ
کۆشکی سپی، پیم وابوو بیروکه یه کی نایابه. هه ریه که یان له کۆرپه له یه کی به ستووه وه
هاتبوو که له بری نه وه ی ویران بکرتن بۆ تووژینه وه، له مندالانى دایکینکی به خنوکه ردا
چاندرابوو.

من وتاری فیتویه که م له ژوردی (نیست) پیشکەش کرد به ئاماده بوونی بیست و چوار
مندالی دلخۆش و دایک و باوکیان له سه ر ته خته ی شانۆکه. به کیک له گاگولکینکه ره کان
ته مه نی ۱۴ مانگ بوو به ناوی (ترنی جۆن). ئه و ژبانى وه کو کۆرپه له یه کی پیتینراو
له لایه ن (ده یف و هیزه ر رایت) ی خه لکی ماکۆم، میشیگان، ده ست پتکرد. دوو
هاوسه ره که به پرۆسه ی (پیتاندنی ناو لوله ک) دا تیپه ریپوون که یارمه تیدابوون تا سی
مندالی جوان بهیننه دنیاوه. ئه وان مۆله تیان دابوو که کۆرپه له به ستراوه ماوه کان
ته به نی بکرتن له بری نه وه ی که ویران بکرتن بۆ تووژینه وه.

له سیپریس، ته کساس، (جه ی جه ی) و (تره یسی جۆن) نزایان ده کرد بۆ مندالیک. له
رنگه ی ئازانسى (نایتلايت کریسچن نه دۆپیشن) ه وه، ئه وان له گه ل کۆرپه له کانی خیزانی
(رایت) کۆکرانه وه. نه نجامه که ش کۆرپیکى قژ زهردی ده م به خه نده بوو به ناوی (ترنی) که

من له كۆشكى سىمى خىستىمە باۋەشم. لەسايەى موغجىزەى زانست و ھاوسۆزىى دوو خىزانەكە، ترىى مالىكى بەسۆز و زىانىكى پىرئومىدى لە بەردەمدا بوو.

چەند ھەفتەيەك پاش ئەو بۇنەيە، نامەيەكى كارىگەرم لە جەى جەى جۇنر پىنگەيشت. ئەو باسى "ئىشىنى شەزۇكى" دەكرد و ئەمەى كە ئەو و ترەيسى چەند ھەستيان بە نىعمەت كىدووە بە بەدەستەيتانى "(ترى) يە بەنرەيان كە ھەندى بە پاشماۋەى شىتىك لەقەلەمى دەدەن كە ئامادەكرابوو بۇ ويرانكردنى بۇ تويزىنەۋەى زانستى". ھەروەھا پىتى وىتم كە ترىى بە زوۋىى ھاۋەلىكى ترى پەيدا دەيت، بەرھەمى كۆرپەلەيەكى بەستوىى تر كە ئەو و ترەيسى تەبەنيان كىدبوو.

وەلامى كۆنگرىس بۇ قىتۇكەم زۆرگەرم و گورنەبوو. سىپونسەرى دىموكراتىيى پىرۆدەياساكە بە دەربرىنىك تەقىيەۋە گوايە قىتۇيەكەى من لەسەر "دەسكەۋتى سىياسىيى خۇپەرستانە" بونىادنراۋە. قورس بىيىنىت كە چۇن، چونكە زۆربەى راپرسىيەكان دەريانخست كە روانگەى پەيوەندىدار بە خانەى بونىادىى من جەماۋەرى نەبوو. وەكو سزايەك بۇ قىتۇكەك، دىموكراتەكان ئەۋەيان رەت كىدەۋە كە ياسايەك تىپەرېنن بۇ پىشتىگىرى لە سەرچاۋە ئەلتەرناتىفەكانى خانە بونىادىيەكان. پەيامەكە ئەۋە بوو كە ئەگەر ئەۋان نەتۋانن تمويلى تويزىنەۋەى خانەى بونىادى بىكەن كە كۆرپەلەكانى ويران دەكرد، ئەۋا پىنيان باش بوو كە ھىچ كاميان تمويل نەكەن. ئەمەش وەكو ئارەزوۋىيەكى بەسۆزىان بۇ چاۋەرىتېۋونى چارەسەر نۆى.

كانتىك دىموكراتەكانى كۆنترۆلى ئەنجومەنى نوپتەران و پىرانيان بەدەستەيتا، بىپارىاندا جەۋلەيەكى تر بىكەن بۇ سەرەۋىنگونكردنى رېۋشۋىنەكەم. وتەبىژ (نانسى پىلۋسى) رايگەياندا كە ئەمە يەككىكە ئەۋلەۋىيەتە ھەرە بەرزەكانى. ئەۋان پىرۆدەياسايەكى ترىان لە حوزەيرانى ۲۰۰۷دا بۇ ئاردم، ھنىش جارىكى تر بە قىتۇكەم رەۋانەم كىدەۋە. سوپاس بۇ بوترىى نۆرىك لە كۆمارىيەكانى كۆنگرىس، قىتۇيەكە سەرى گرت.

پىنج مانگ دواتر، ئەمىرىكىيەكان لە بەرانبەر سەردىپرىكى چاۋەپرواننەكراۋى نىپويۇرك قايمىز بىدار بوونەۋە "زاناكەن پىنويستيان بە كۆرپەلە نامىنىت بۇ بەدەستەيتانى خانە

بونىيادىيەكان". بابەتەكە باسى ئەۋەدى دەكرد كە چۈن دوو تىمى توڭزەران، بەكىكىيان لە
ويسكنسن و ئەۋىترىان لە ژاپۇن، خانەيەكى پىستى مۇقىنكى پىنگە يىشتوويان پىرۇگرام
كردبوو بۇئەۋەدى ۋەكەر خانەى بونىيادىيە كۆرپەلەيى رەفتار بىكات. بە دانانى تەنيا چوار
بۇھىل(جىن) لەسەر خانەى پىنگە يىشتوۋەكە، زاناكان دەيانتوۋانى بەلىنى پىزىشكىي خان
بونىيادىيە كۆرپەلەيەكان بەبى مشتومرى ئەخلاقى بىبەتەسەر.

دۆزىنەۋەكە لە كۆرى زانستىدا دەنگى دايەۋە. يىشتىوانانى مكوپى توڭزىنەۋەدى خانەى
بونىيادى بەرەۋپىشچوۋنەكەيان بە "پىشكەۋتىكى ناياب" و "لە روۋى ئەخلاقىيەۋە
روۋن" لەقەلەم دا. "يان وىلمەت"، ئەو زانا سىكۆتلەندىيەى كە (دۆلى)ى مەرى كۆپى
كرد، رايگە ياند كە ئەو چىتر سۇراخى كۆپى كردنى كۆرپەلە مۇيىەكان ناكات، بەلام
لەبرى ئەۋە ئەم تەكنىكە نوڭيە بەكار دەھىتت.

من گەشامەۋە بە ھەۋالەكە. ئەمە ئەو بەرەۋپىشچوۋنە زانستىيە بوو كە ھىوام بۇ
خواسىتبوو كاتىك لە ۲۰۰۱دا راگە ياندنەكەم ئاراستە كرد. (چارلس كراۋتامپىر)ى
ستوۋننوسى ھەرە زىرەك لە ئەمريكا و رەخنەگرى بەرپىزى برپارى خانەى بونىيادىم لە
۲۰۰۱دا، نووسىبوۋى "برپارەكە روۋنە: بە دەگمەن سەۋكەك-ى ئەۋەندە ھىرش بۇكرەۋ
لەبەرانبەر ھەلۋىستە ئەخلاقىيەكەيدا- ئەۋەندە بە تەۋاۋى بى گوناھ بوۋە". لە سالانى
دواتردا، ۋلاتەكەمان روۋبەروۋى تەنگزەى زىاترى مەسەلەى زىندە-ئەخلاقى دەبىتەۋە
لەلايەن كۆپىكردن بۇ ئەندازەى بۇماۋەيى. مېژوۋ بەشئوۋەيەكى سەرەكى لەسەر شىۋازى
ۋەلامدانەۋەمان بۇ ئەم تەخەدىيانەى بەرانبەر شكۆى مۇۋ، ھوكمان لەسەر ئەدات. من
ئىمانم ھەيە، ھەرۋەكو ھەمبوو كاتىك برپارى خانەى بونىيادىم لە سالى ۲۰۰۱دا راگە ياند،
بەۋەى كە زانست و ئەخلاق دەشى پىكەۋە ھەلىكەن. بە بەرنامەيەكى ھۆشمەندانەۋە،
ئىمە دەتوانىن لەناو ئەو چارەسەرە نوڭيانەدا دەست پىكەينەۋە كە نانسى رىگن ھىۋاى
بۇ دەخواست، بەبى جولان روۋەۋ ئەو جىھانەى ئالدۇس ھەكسلى پىشپىنى كردبوو.

پاش پېتىشكە شىكرىن وئارەكەم بۇ گەل لەبارەى توغۇنەۋەى خانەى بونىيادى لە شاپى
۱۲۰۱ رۇمارەيەك وئارنۇوس بە بېرىارى ھەرە گۈنگى سە رۇكاپە تېبەكەم لەقەلەمياشدا
ئەمە ئەۋكائە راست بوو، بەلام نەك بۇماۋەپەكى درىز.

رۆژی ناگر

لە رۆژی سێشەممە ١١ی سێپتەمبەر ٢٠٠١دا، لە شوقەگەم لە (کۆلۆنی بیچ) و (تێفیس ریزۆت) لە نزیک ساراسۆتای فلۆریدا پێش سێتە لە خەو هەلسام، بە یانێیەگەم بە خۆیندەوێ کتێبی پیرۆز دەستپێکرد و پاشان چووێمە خوارەوێ بۆ وەرزی راکردن. کاتێک دەستم کرد بە جولان بە دەوری گۆرەپانی گۆلفەگەدا، تەواو تاریک بوو. کارمەندانی دەزگای نەینێ راهاتبوون لە سەر رۆتینی راهێنانەگەم، لەوانە یە خەک شوێنەگە ئەم راکردنە ی منیان بە کەمێک سەیر بێنیت.

بە گەرانهوێم بۆ هۆتیل، ئاوێکم کرد بە خۆما، نانێکی سوکم خوارد و چاوێکم خشاندا بە رۆژنامەکانی سەر لە بەیانیدا. گەورەترین بابەت ئەو بوو کە دەیگوت مایکل جۆردان لە خانەنشینی دێتە دەر و پەيوەندی دەکاتەوێ بە رێکخراوی یاری سەلە ی نیشتمان. سەردێرەکانی تر تەریکیان خستبوو سەر هەلبژاردنە بەرایەکانی پارێزگای نیویۆرک و کەیسێکی گومانناوی نەخۆشی شیتی مانگا لە ژاپۆن. دەورووبەری سەعات هەشتی بە یانی، لێدوانی رۆژانە ی سەرۆکایەتیم وەرگرت. پی دی بی (لێدوانی رۆژانە ی سەرۆک)، کە زانیاری هەوالگری تەواو نەینێ ئاوێتە کردبوو بە شیکردنەوێ قوولی جیۆپۆلەتیکس، یەکیک بوو لە بەشە هەرە سەرنجراکێشەکانی رۆژەگەم. لێدوانی ١١ی سێپتەمبەر، کە رافەکاریکی زیرەکی سی ئای ئە ی بەناوی (مایک مۆریل) پێشکەشی کرد، روسیا، چین، و راپەرینی فەلەستینی لە کەناری خۆرئاوا و کەرتی غەزە گرتبوو و خۆ. ماوەیەکی کورت پاش پی دی بی-یە کە رۆشتین بۆ سەردانی قوتابخانە ی بنەرەتی (ئیم ئی بروکەر) بۆ رۆشناوی خستە سەر ریفۆرمی پەروەردە.

لە رۆڭلەشنىڭ كۆرىنىشىدا ھەم كاروانەكەۋە پەرۋەر پۇل، كارل رۇڭ ۋىتى فېرۇكەيەك خۇي
كېلىدۇ ۋە سەنتەرى بازارىنى جېھاننىدا، ئەمە زۇر نامۇ بوو. مەن ۋىتاي فېرۇكەيەكى
پەرۋانەى بېچۇك كىرەكە چۈن بىە شىۋەيەكى خىراپ لەناۋ دەجىت. پاشان كۆندى
تەلەۋىنى كىرە، مەن لە تەلەۋىنىڭ سەلامەتەۋە لە پۇلىڭدا تەلەۋىنىم كىرەكە كىرەۋە
سەنتەرىنىڭ اتىلات بۇ سىناق كەشتى كۆشكى سىپى. ئەۋ پىتى ۋىتىم كە ئەۋ فېرۇكەيەى
تازە خۇي كىشما بىە تاۋەرى سەنتەرى بازارىنى جېھانى ئەتيا فېرۇكەيەكى بېچۇك نەۋەۋە.
بەلكو فېرۇكەيەكى تەقەرەلگىرى بازارىنى بوۋە.

مەن ۋاقىم ۋىرما. لەۋانەيە ئەم فېرۇكەيە خىراپىرىن فېرۇكەۋانى جېھانى تىدا بوۋىتىت. چۈن
دەشتى لە رۇڭنىڭ روتىڭدا فېرېتتە ناۋ بىنايەيەكى بەئاسمانداچوودا؟ لەۋانەيە توۋشى
جەلئەى دل بوۋىتىت. بە كۆندى-م ۋىتىم كە لەسەرەۋەى باروۋىخەكەدا بىمىتتەۋە ۋ داۋام
لە بەرپۇۋەرى اتىلاتم (دان بارتلىت) كىرەكە ئىش لەسەر بەيانىڭ بىگات بۇ بەلئىنى
پىشىڭىرى تەۋاۋى خىزمەتگوزارىيەكانى بەرپۇۋەردىنى ئىمىزجىنىسى قىدرال.

مەن سىلۇم لە بەرپۇۋەرى قوتابخانە بۆكەر كىرەكە ئىنىكى نەرم ۋىيان بوۋ بەناۋى
(گۈيىن رىگىل). ئەۋ مەنى بە مامۇستا (ساندرا كەى دانىيىل) ۋ ژوۋىكى پىر لە پۇلى دوو
ئاساند. خاتوۋ دانىيىل بۇ راھىنانىڭ خۇيىدەۋە سەرپەرشتىسى پۇلەكەى كىرە. پاش چەند
خولەكىك، داۋاى لە قوتابىيەكانى كىرەكە كىتەپەكانى ۋانەكانىيان ھەلگىرن. ھەستىم كىرە
كەسىڭ لە دوامەۋەيە. ئاندى كارد سەرى لىم تىزىك كىرەۋە ۋ بە گۈيىمدا چىرپاندى
"فېرۇكەى دوۋەم كىشماى بە تاۋەرى دوۋەمدا". ھەر وشەيەكى بە نىازەۋە بە شىۋەزارى
ماساشوسىت دەزىپى. ھەرۋەھا ۋىتى "ئەمىرىكا لەژىر ھىرشدايە".

كاردانەۋەى يەكەم ھەلچۈن بوۋ. كەسىڭ جورئەتى ئەۋەى كىرەۋە ھىرش بىكاتەسەر
ئەمىرىكا. ئەۋان دەۋىۋابە باجەكەى بىدەن. پاشان چاۋم بېرىپە روخسارى مىدالەكانى
بەردەم. بەراۋىر كىرەكە ئىۋان دىلرەقىي ھىرشكەران ۋ بەراۋەتى ئەۋ مىدالانە. بەزۋىي
مىلۇنانى ۋەكو ئەۋان مىتمانە دەكەنە سەر مەن بۇئەۋەى پارىزگارىيان لى بىكەم. سوۋر
بوۋم لەسەر ئەۋەى كە ئاۋمىدىيان نەكەم.

چەند رېپۇرتېرىڭم لە پىشتەۋەى ژورەكە پىنى كە لە رىڭەى ئامبىرى تىڭسىد ر
مۇبايلە كاتىپانەۋە لە ھەۋالەكان ئاڭاڭدار دەكرانەۋە. غەرىزە ھاتە ناۋەۋە. دەمزالنى
كاردانەۋەكەم تۆمار دەكرىت و لەسەرتاسەرى جىھاندا رەنگدەداتەۋە. ولات لە شۇڭا
دەپىت، بەلام سەرۇك ئاكرى وەھا بى. ئەگەر بە ھەلەداۋان دەپپەرمە دەرەۋە ئىرا
مىندالەكان دەترسىن و شەپۇلى تۇقىن بە ولاتدا بلار دەكەمەۋە. واتەى خويندەۋەى
بەردەوام بوو، بەلام مىشكەم زۆر لە پۆلەكە دوور كەتتەۋە كى دەشى ئەمەى ئىجام
داپىت؟ دەپى زىانەكە چەندە پىت؟ پىتۈستە حكومت چى بكات؟

سكىرتىرى رۇژنامەۋانى (ئارى فلىشەر) خۇى خستىۋە نىۋان رېپۇرتېرەكان و مەۋە.
پارچە كاغەزىكى بۇ من بەرز كرىدەۋە كە لىنى نوسىراۋو "جارى ھىچ مەلى". مىش
پلانى ئەۋەم نەبوو. خۇم لەسەر پلانىكى كىردارى گىرساندەۋە: كاتى وانەكە كوتايى
ھات، بە ھىمنى پۆلەكە جى دەھىلم، راستىيەكان كۆ دەكەمەۋە و قسە بۇ گەل دەكەم.
ئىزىكەى خەوت خولەك پاش ئەۋەى ئاندى ھاتە ناۋ پۆلەكەۋە، گەرامەۋە بۇ ژورى
چاۋەپوانىيەكە كە لەۋى كەسىك تەلەقزىۋنەكەى ھەلكرىدەۋو. من تەماشاي دىمەنىكى بە
ھىۋاشى لىدراۋەى تۇقىنەرى دوۋەم فېۋكەم كىرد كە خۇى دەكىشا بە تاۋەرى باشۋوردا.
دوگەلى تەقىنەۋە و تۆپەلى ئاگرىنى گەرە زۆر لەۋە خراپتر بوون كە وىتام كرىدەۋو. ولات
لە ھەژاندا بوو و دەبوۋايە راستەۋخۇ بچمە سەر تەلەقزىۋن. بە خىرايى دەستۋوسى
بەيانەكەم ئامادەكرد. وىستم كە گەلى ئەمىرىكا دۇنيا بىكەمەۋە لەۋەى كە حكومت وەلام
دەداتەۋە و ئەمەى كە ئىمە دەپى ئەنجامدەران بەدەپنە دادگا. پاشان وىستم ھەرچى
زۋە بگەپنەۋە بۇ واشنتن.

دەستم پىكرد. "خوشكان برايان، ئەمە چركەساتىكى قورسە بۇ ئەمىرىكا". "...دو
فېۋكە كىشاۋيانە بە سەنتەرى بازىگانىي جىھانىدا لە ھىرشىكى تىرۋىستىي ئاشكرانا بۇ
سەر ولاتەكەمان". ھەناسەبەكى خەمى بىستراۋ ھەبوو لەلايەن ئەو ئەندامانەى كۆمەل و
دايك و بارەكە بىنەراندە كە چاۋەپنى وتارىكىيان دەكرد لەسەر پەروەردە. وىتم "تىرۋىستم
لە بوۋى ولاتەكەماندا بەرگە ئاگرىت". وتارەكەم بە داۋاي ساتىك وەستان بە بىندەنگى بۇ
قورىيانىيەكان كوتايى پىھىنا.

دواترا بۆ دهركهوت كه قسه كانم رهنگد رهوهی به لیتی باوكم بوون بۆ نه مهی كه "نم
سه رانگیزی به ركه فاكریست" پاش نه وهی سه دام حسین کویتی داکیر کردیو.
دوباره کردنه وه كه نیازیکی له پشت نه بوو. من له تیپینییه كانمدا نورسیبووم "نیویریم
له دزی نه مریکا سه رناكه ویت". له وانه به قسه كانی باوكم له نه ستمدا ره گیان داکوتابیت و
چاره پنی نه وه بووین له ساتیکی تری قه براندا ده ریریرین.

دهرگای نهینی ویستی بمگه یه نیته (هیزی ئاسمانی بهك) و به خیرایش. له کاتیکدا كه
کاروانه كه به جادهی خیرای (فلوریدا روت ۴۱) دا ده رچوو، له ناو لیموزینه كه ره له
تله فونیکسی سه لاهه ته وه په یوه ندیم به کوندی-یه وه کرد. نه و پتی وتم كه سییه م فرۆكه
تیکشكاوه، نه مه یان خوی کیشاوه به پینتاگوندا. له جیگه كه مه وه پالمدایه وه و له
قسه كانی پامام. بیروكه كانم روون بووه نه وه: ده شی به كه م فرۆكه ریکهوت بووینت.
بووه میان به دلنیا ییه وه هیرشیک بووه. سییه میان راگه یاندنی جهنگ بووه. له ناوه وه
نه کولام. ده بووایه بزانی كه نه مهی کردووه و ته می بکهین.

سوپان رووه و سه رده می جهنگ له فرۆكه خانه كه دیار بوو. کارمهنده كان به تفهنگی
هیرشبردنه وه ده وری (هیزی ئاسمانی بهك) یان دا، دوو له ئاماده بووانی گه شته
ئاسمانییه كه له سه ره وهی قادرمه كان وهستان. له پشت روخساره كانیا نه وه ترس و
خه مباری هه بوو. ده مرانی ملیونان نه مریکی هه مان هه ستیان هه یه. باوه شم کرد به
ئاماده بووانی گه شته ئاسمانییه كه و پیتم وتن هیچ نابی.

چوومه ناو کابینهی سه روکایه تییه وه و داوام کرد كه به ته نیا بم. بیرم له و ترسه
کرده وه كه ده بی به روکی سه رنشینه كانی ناو نه و فرۆكه انه ی گرتیی و نه و خه فته ش كه
به روکی خیزانه كانی مردووه كان ده گری. خه لکیکی زۆر خوشه ویستانیان به بی رهنگیکی
ئاگادار کردنه وه له ده ستمدا بوو. نزام کرد كه خوا سوکنایی به وانه بدات كه تازارده چیژن و
ولات له م تاقیکردنه وه یه تیپه ریفت. بیرم له دیره كانی سروده دلخوازه كه م کرده وه
"خودای نیعمهت و خودای شکومه ندی": "زیریمان پیده، بویریمان پیده، بۆ
لله ربوونه وهی نه م کاته".

لە کاتی ئێکدا کە لەوانە یە هەستە کاتم هاوشیۆە ی زۆربە ی ئەمریکییەکان بووبیست،
ئەركە کاتم نا. دواتر کات دەبیت بۆ ماته مگنران. دەر فەتیک دەبی بۆ پیاده کردنی
دادپەرۆەری. بەلام پێش هەموو شتیک دەبووایە قەیرانە کە بەرپۆە بێم. هەر لە
سەرۆەختی (پیتزل هاربەر) دەو توشی کارەساتبارترین هێرشی لەپەر بووینەتەو. بۆ
یە کە مین جار لە جەنگی ۱۸۱۲و، دۆژمنیک هێرشی کردبوو سەر پایتەختە کە مان. لە
تەنیا یە ک بەیانیدا، مەبەستی سەرۆکایەتی یە کە م روون ببوو وە: پاراستنی گە لە کە مان و
داکۆکیکردن لە ئازادی یە کە مان کە کە وتبوو و ژێر هێرش.

یە کە م هەنگاوی هەر کاردانەو یە کە قەیرانی سەرکەوتوو بریتی یە لە بەرجەستە کردنی
ئارامی. ئەمەش ئەو شتە بوو کە دەمو یست لە فلۆریدا بیکە م. دواتر، پیویستمان بەو
بوو کە راستییەکان هەلپین، هەنگاو بنیین بۆ پاراستنی ولات و یارمەتیدەر بین بۆ
بوژاندنەو ی ناوچە بەرکەوتوو کە مان. پێ بە پێ کات، دەبووایە ستراتیژی یە ک دابریژین بۆ
دانە دادگای تیرۆریستان بۆ ئەو ی جاریکی تر شتی وا نە کە نەو.

هەر کە فرۆکە ی (هێزی ئاسمانی یە ک) چل و پینج پێ بەرز بوو وە بەرەو بەرزایی،
تە لە فۆنم بۆ دیک چینی کرد. ئەو بردرا بوو بۆ (سەنتەری ئۆپەرەسیۆنەکانی ئیمپیرجینسی
سەرۆکایەتی) ی ژێر زەمین کاتی ک دەزگای نهیینی برۆای وابوو کە لەوانە یە فرۆکە یە ک
روو و کۆشکی سپی بیت. پێم وت کە مین لە ئاسمانەو هەندێ بریار دە دەم و پشت بەو
دە بەستم بۆ جێبەجێکردنیان لە سەر زەوی.

دوو بریاری گەورە بە زوویی دران. سوپا، پاترۆلە ئاسمانییە شەڕکەرەکان - تیمی
فرۆکەوانیی شەڕکەر بۆ بەر بەستکردنی فرۆکە سەرکەشەکان - ی رەوانە ی واشنتۆن و
نیویۆرک کرد. مین وەک فرۆکەوانیکی ئیف سە دودوو پێش سی سال لە گاردی
نیشتمانیی ئاسمانیی ئەکسەس، بۆ بەر بەستکردنی جەو - جەو مەشق پێکرا بوو. لەو
سەردەمە دا، گریمانە ی ئەو مان دە کرد کە فرۆکە ی بە ئامانجکراو، بۆ مەهاوێژیکی
سۆفیەتی دەبیت. کە جی ئیستا فرۆکە یە ک نە فەرەلگری بازرگانیی پەر لە خەلکی بی
گونا

پېښوستان به وە بوو که رښساکاشي دوو په پوښوونډه وە بولن بکه پښه وە به دیکم وټ
که ده بی فرۆکه وانه کانمان په یوه نډی به فرۆکه گوماناو ییبه کانه وە بکښ و هډول بدن به
پښو به کی بی گټره وکتشه بیانیشیننه وە نه گره نه مه شکستی هینا، نهوا فرمانی منیان
نازار به خشه کان، له ناوېرډنی په کټکیان ده شیا چنده ها گیان له سر زهوی بډکار بکات
من تازه په که م بریارم وەکو فرماندهی گشتی سهرده می جهنگ دابوو.
دیکه چهند خوله کټک دواتر ته له فونی کرده وە کوتدی، جوش بولتن و نه اندامانی بالای

نیمي ناسایشی نیشتمانی له سه نته ره ژیرزه مینییه که چوویون لای نهوان پښیان
وترابوو که فرۆکه په کی سهرکهش به پښه ییبه به ره و واشتن. دیک داوی لیکریم که نه
فرمانی خستنه خواره وە کی دابووم دوویات بکه مه وە منیش نه مه م کرد دواتر زقیم
که جوش بولتن داوی روونکردنه وە کی کردبوو بؤ دلتیا بوونډه وە له وە کی فرمانه
سهر کردایه تییه کان ریزیان لیده گیردریت. من نه و رۆژانه م به بیردا هاته وە که فرۆکه وان
بووم. به ناندی کارد-م وټ "ناتوانم وینای نه وە بکه م که وەرگرتی نه فرمانه چون
ده که ویتنه وە". ئومیدی نه وە م خواست که کهس پښوېست نه بوایه نه مه جینه چی بکات.

بریاري دووهم نه وە بوو که هیزی ناسمانی یه ک له کوی بنیشیتنه وە ههستیکی به هیزم
لادروست بوو که ده بی بکه پښینه وە بؤ واشتن. ویستم له کوشکی سپی بم بؤنه وە کی
سهر په رشتی کاردانه وە که بکه م. نه مه گهل دلتیا ده کاته وە له وە کی سهرۆک له
پایته خته دا ده بینن که هیرشی کراوته سهر.

ماوه یه کی کورت دواي نه وە کی که له سهره سؤتا که ویتنه پښی، ناندی کارد و نیدی
مارینزیل، نه و کارمه نده وەرزشییه به هیزه کی ده رگای نه پښی خه لکی پیتسبیرگ که
رینوینیی زانیاریی منی کرد له سهر ۱۱ ی سیپتیمبر، بیروکه کی په وانه وە نهوان ویتان
هه لومه رج له واشنتن زور ناجیگیره، مه ترسیی هیرش زوره. نیداره کی فرۆکه وانیی قیدرال،
به وای وابوو که شهش فرشوکه رفینراون، به و مانایه کی که ده شی سیاسی تریان له ناسمان
بن. من پیم وټن که "رنگه ناده م به تیروریستان زنده قم بهن" و به پښاگرییه وە وټ "من
سهرۆکم" و "نیمه به ره و واشنتن ده پوین".

شەوان لەسەر ھەلۆیستی خۆیان مانەوہ. رقم لەو وێنەییەى تیۆدۆسیسێان بوو کە تیارى
مێیان خستبووہ ناو راگەراگەوہ. بەلام چەندەى ویستی گەرانیوہم ھەبوو، ئەوەندەش
درگم بەوہ کرد کە بەشتیکى بەرپرسیارنقیم دلتیاکردنەوہى بەردەوامیى حکومەتە. ئەوہ
دەبیئتە سەرکەوتنى گەرەى پرۆیاگەندە بۆ دوزمن ئەگەر سەرۆک بکۆژن. یاریدەدەرى
سەربازى و کارمەندانى دەزگای نھینى پێشنیاری ئەوہیان کرد کە فەزۆکەکەمان بەرەر
بەنگەى ھینزى ئاسمانیى بارکسەدەیلە لە لویزانائا ئاراستە بکەین کە لەوێ دەتوانین بەنزى
تێیکەپتەوہ. دواچار رازى بووم. چەند خولەکیك دواتر، ھەستم کرد کە ھینزى ئاسمانیى
یەك بە خێرایى رووہو خۆرتاوا پێچ دەکاتەوہ.

بەکیك لە ناٹومیندیە ھەرە گەرەکانم لەسەر ۱۱ى سیتینمبەر، اتصالاتى تەکنۆلۆژیى
نقد خراپى ناو فەزۆکەى ھینزى ئاسمانى بەك بوو. فەزۆکەکە تەلەفزیۆنى سەتەلایتى ئەبوو.
ئیمە پشت ئەستوود بووین بە ھەر زانیاریەکی لۆکالى کە بمانتوانیایە وەرێبگرین. پاش
چەند خولەکیك لە وێستگەى بەکی دیاریکراو، شاشەکە جولەى ئەدەما. من بایى پێویست
ئەو سەرنجە تێپەرانی رومالکردنەکەم بەدى کرد بۆئەوہى لە تۆقینەریقیى ئەو دیمەت
تێیکەم کە گەلى ئەمریکا تەماشایان دەکرد.

خەلکانى بى دەرتان لە نھۆمەکانى سەرى سەرەوہى تاوەرەکانى سەنتەرى
بازرگانى جیھانییەوہ خۆیان ھەلئەدایە ناومەرگی خۆیان. ئەوانیتر بە ھیوای
بزرگکردن، خۆیان بە پەنجەرەکانەوہ ھەلدەواسى. ھەستم بە ئیش و ناٹومیندییان کرد.
من بە ھێزترین کارم ھەبوو لە جیھاندا، لەگەڵ ئەوہشدا ھەستم بە بى ھینزى کرد بۆ
یارمەتیدان.

لە ساتیک لە ساتەکاندا، سیگنالی تەلەفزیۆن ئەوەندە جێگیر بوو کە بتوانم ھەرەسى
تاوہرى باشوورى سەنتەرى بازرگانى جیھانى ببینم. تاوہرى باکوور کەمتر لە سى
خولەك دواتر رووخا. ئومیدی ئەوہم ھەلچنێبوو کە رۆحە ناٹومیدە گیرخواردووەکانى
نھۆمەکانى سەرەوہ کاتى ئەوہیان ھەبى رابکەن. ئێستا ئیتر دەرفەت نەما بوو.

هه ره سهینهانی تاوه ره کان، کاره ساته که یان گه و ره کرد، له رفۆنکی ئاسایی دهوامدا،
په نجا هزار کهس له بینه کاندای کاریان ده کرد. هه ندیکیان چۆلیان کردبوو، به لام بیرم
ده ده مات. به لام من دلتیا بووم که زیاتر له هه ره سه رفۆنکی نری میژووی نه مریکا نازه
زماره یه کی زۆرتی نه مریکم ده بیینی که ده من.

له رینگه ی ته له فۆن کردن بۆ دیک و کۆندی له سه نته ره ژۆره میفیه که، له دوا بیه
به ره و پیشچوونه کان ئاگادار ده بوومه وه. ئیمه هه ولماندا هیلیکی کراوه داینین، به لام
به ده وام ده چیرا. له سالانی دواتردا، جیگری سه رفۆکی ستاف (جۆ هاگین) سه ره رشتی
چاک کردنه گه و ره کانی سیسته مه کانی اتصالاتی (سه نته ری ئۆپه راسیۆنه کانی
ئیمیرجینسی سه رفۆکایه تی)، (ژووری بارودۆخ) و (هیزی ئاسمانی به ک) ی کرد.

کاتیك زانیاریمان وه ده گرت، زۆرجار هاودژ و هه ندی جار ته واو ناراست بوو. من
ته مومژی جه نگم نه زمون ده کرد. راپۆرت هه بوو له سه ره بۆمب له وه زاره تی ده ره وه،
ئاگر که وتنه وه له پارکی (ناشنال مۆل)، فرۆکه یه کی نه فه ره لگری کۆری رفینراو بۆ
پێکانی نه مریکا و په یوه ندیه کی ته له فۆنی هه ره شه له هیزی ئاسمانی به ک.
ته له فۆنکه ره که کۆدی فرۆکه که ی به کاره یناوه که (نه ینجل) بوو که خه لکی که م
ده یانزانی. سه یرترین راپۆرت کاتیك بوو که پیم و ترا شتیکی زۆر خیرا به ناراسته ی
کێلگه که مان له کراو فۆرد ده فریئت. هه موو نه و زانیاریانه دواتر ناراست ده رچوون. به لام
به له به رچاو گرتنی بارودۆخه که، هه موو راپۆرتیکمان به جددی وه رگرت.

راپۆرتیک که وه رم گرت، راست ده رچوو. چواره مین فرۆکه له شوینیکی په نسلفانیا به ر
بووه وه. پرسیارم له چینی کرد "ئایا ئیمه به رمان دایه وه یان خۆی به ریوه وه؟" کهس
نه یزانی. هه ستم به هیلنجدان ده کرد. ئایا من فرمانی مه رگی نه و نه مریکیه بی تاوانانه م
دابوو؟

کاتیك ته مه که په وییه وه؟ له باره ی قاره مانیتی ده سته ی فرۆکه ی (فلایت ۹۲) م
بیست. پاش گوئیستی بوون له باره ی هیرشه سه ره تاییه کان له په یوه ندیه ته له فۆنییه کاندای
بۆ خۆشه ویستان له سه ره زه وی، سه رنشینان بریاریان دابوو که هه لیکوتنه سه ره شوینی

فرۆكەوانەكان. لە ھەندى ئە دوايىن قسەكانياندا كە لە فرۆكە تىكشكاو ەكەو ە ئومار
كراو ە، دەتوانى دەنگى پياويك بەناوى (تۆد بيمەر) بيبسترى كە سەرنشيناكان كىر
دەكاتەو ە بۇ ھەنگاوانان بە وىنى "با گلۆر بينەو ە". كۆمسيۇنى ۱۱ى سىپىتىمبەر دواتر
گەيشتە ئەو ئەجامەى كە لەوانەبە رابوونى سەرنشيناانى (فلايت ۹۲) بوويىتەمىزى
پوچەلكردنەو ەى ويرانكردنى بينايەى كۆنگرىس يان كۆشكى سىپى. ئەو ھەنگار
بويرانەيان دەچىتە خانەى ھەنگاو ە ھەرە مەزنەكانى مېژووى ئەمريكا.

بە درىژاى ئەو بەيانىيە دەمويست پەيوەندى بە لۆراو ە بكم. ئەو مەوعىدى ئەو ەى
ھەبوو كە لەبەردەم كۆمىتەى ئەنجومەنى پيراندا گەواھى بىدات بۆ پىشتگىرى
دەستپىشخەرى پەروەردەمان. نزىكى ھەمان كات فرۆكەكان كىشابوويان بە تاو ەرەكانى
سەنتەرى بازىرگانيى جىهانيدا. چەند جارىك زەنگم لىدا، بەلام ھىلەكە ھەر دەپچرا. بىروام
نەبوو كە سەرۆكى ويلايەتە بەكگرتو ەكانى ئەمريكا نەتوانىت پەيوەندى بە ژنەكەيەو ە
بكات لە بينايەى كۆنگرىس. بە تورەيىو ە ھاوارم كرد بەسەر ئاندى كارد دا "ئەرى ئەو ە
چىيە؟"

دواچار لەكاتىكدا كە ھىزى ئاسمانىيەك لە باركسەدەيل دەنيشتەو ە پەيوەندىم بە
لۆراو ە كرد. دەنگى لۆرا ھەمىشە ئارامبەخشە، بەلام بەتايىبەت ئەو رۆژە ئاسودەبەخش
بوو كە بيبىستى. ئەو پىتى وىم كە لەلايەن دەزگاي نەيىنيەو ە براو ە بۆ شوئىنىكى ئارام.
مەن زۆر بوژامەو ە كاتىك وى قسەم لەگەل باربارا و جىنا كردو ە ھەردووكان باشن. لۆرا
پرسىارى ئەو ەى كرد ئاخۆ كەى دىمەو ە بۆ واشنتن. پىم وى كە ھەمووان پىم دەلەين نابى
بگەرپمەو ە، بەلام بەزووى لەوى دەبم. نەمدەزانى ئاخۆ ئەمە راستە، بەلام بە دلنبايىەو ە
ئومىدەوار بووم وابىت.

نيشتەو ە لە باركسەدەيل ەكو چوونەناو حالەتى فيلمىكى سىنەمايى بوو. ئىف
شانزەكانى بەكە كۆنەكەم لە بنكەى ھىزى ئاسمانىيە ئىلەنگىن لە ھوستن ھاوړىيەتى
ئىمەيان كردبوو بۆ ھاتنە ناو ەو ە. رىگاي نيشتەو ە ريزان ريز بوو لە بۆمب ھاويز. ئەمە
دىمەنى كارىگەرى تواناي ھىزى ئاسمانىيەك پيشان دەدا. دەمزانى كە تەنيا مەسەلەى

فرۆكه وانه كان. له هه ندى له دوايين قسه كانياندا كه له فرۆكه تيكشكاوه كه وه تۆمار
كراوه، ده توانى دهنگى پياوێك به ناوى (تۆد بيمه) ببيستى كه سه رنشينه كان كو
ده كاته وه بۆ ههنگاو نان به وتى "با گلۆر بينه وه". كۆمسيۆنى ١١ى سىيپتيمبه ر دواتر
گه بيشته نه و نه جامه ي كه له وانه يه رابوونى سه رنشينانى (فلايت ٩٢) بوو بيشته هوى
بوچه لكرده وه ي ويران كردنى بينايه ي كۆنگريس يان كۆشكى سىي. نه و ههنگاوه
بويرانه يان ده چيته خانه ي ههنگاوه هه ره مه زنه كانى ميژووى نه مريكا.

به دريژايى نه و به يانييه ده مويست په يوه ندى به لؤراوه بكه م. نه و مه وعيدى نه وه ي
هه بوو كه له به رده م كۆميته ي نه نجومه نى پيراندا گه واهى بدات بۆ پشتگيريى
ده ستپيشخه رى په روه رده مان. نزىكى هه مان كات فرۆكه كان كيشابوويان به تاوه ره كانى
سه نته رى بازركانى جيهانيدا. چه ند جاريك زهنگم ليدا، به لام هيله كه هه ر ده چرا. بروام
نه بوو كه سه رۆكى ويلايه ته په كگرتووه كانى نه مريكا نه توانيت په يوه ندى به ژنه كه يه وه
بكات له بينايه ي كۆنگريس، به تورپه ييه وه هاوارم كرد به سه ر ئاندى كارد دا "نه رى نه وه
چيه ؟"

دواچار له كاتيكا كه هيزى ئاسمانى يه ك له باركسده يل ده نيشته وه په يوه ندىم به
لؤراوه كرد. دهنگى لؤرا هه ميشه ئارامبه خشه، به لام به تاييه ت نه و رۆژه ئاسوده به خش
بوو كه ببيستى. نه و پنى وتم كه له لايه ن ده زگاي نه ينييه وه برآوه بۆ شوينيكي ئارام.
من رۆر بوژامه وه كاتيكا وتى قسه م له گه ل باربارا و جينا كردوه وه ره ر دووكيان باشن. لؤرا
پرسيارى نه وه ي كرد ئاخۆ كه ي ديمه وه بۆ واشنتن. پيم وت كه هه مووان پيم ده لين نابى
بگه ريمه وه، به لام به زووى له وى ده يم. نه مده زانى ئاخۆ نه مه راسته، به لام به دلخاييه وه
نومنده وار بووم واييت.

نيشته وه له باركسده يل وه كو چوونه ناو حاله تى فيلميكى سينه مايى بوو. ئيف
شانزه كانى يه كه كۆنه كه م له بنكه ي هيزى ئاسمانى ئيلينگتن له هوستن هاوپريه تى
نيمه يان كردبوو بۆ هاتنه ناوه وه. ريگاي نيشته وه ريزان ريز بوو له بۆمب هاويز. نه مه
ديمه تى كاريگه رى تواناي هيزى ئاسمانى يه كى پيشان ده دا. ده مزانى كه ته نيا مه سه له ي

كات بوو پېش شەوئى شەو ھىزە لەرزى ھەر كەسنىڭ كە فرماتى ھىرشەكانى دابوو،
بىلمەگەر.

ھىچ كاروانىكى سەرۇكايتى لە بار كىسدەيل كۆ نەببوو، بۇيە دەبووايە ئەفسەرى
قەرماندەر (ژەنەرال تۆم كىك) شىنىڭ بىكا بە شىنى. كارمەندەكان بە پەلە منيان لە
قادرەكانى فرۇكەكە بىرە، خوارەو، بەرەو ئۆتۇمبىللىك كە بە خىرايىيەكى وەك ھەشتا
مايل لە سەعاتىكدا بە رارەو، كەدا دەرويشت. كاتىك كابرانى شۇفىر دەستى دەكرى بە
پىچكىرنەو، يەكى بەر خىرايىيە، ھاوارم دەكرى "ھىواش بەرەو، ھىواش، لەم بىنكەيەدا
تېرۇرىستى لى نىيە!" لەوانەيە ئەو رۇژە نىزىكتىن كاتم بوويىت لە مردن.

لە باكىسدەيل، لە ئۇفېسى ژەنەرال تۆم كىك، لە تەلەفۇنىكى سەلامەتەو، پەيوەندىم
بە دۆن رەمىسقىلدەو، كرى. دۆن بە سەختى توانىبووى بىتە سەر ھىل، چونكە ئەو بىوۋە
بەكەم وەلامدەرەو، لە پىنتاگۇنەو. پاش خۇكىشانى فرۇكەكە، ئەو رايكرىبوۋە دەرەو،
يارمەتى كارمەندانى ئىمىرجىتسى دابوو تا قورىانىيەكان بىخەنەسەر نەقالە. بە دۆنم وت
كە ھىرشەكان بە كىردارىكى جەنگ لەقەلەم دەدەم و بىر يارەكەيم پەسەند كرى بۇئەو،
سوپا بىخاتە حالەتى ئامادەباشىيەو، بۇ ئاستى ھەلومەرجى ئامادەيى بەرگىرى سى
(دېفكۇن ۲) بۇ يەكەمىن چار لە سەرۋەختى جەنگى عەرەب-ئىسرائىلى ۱۹۷۳و. بىنكە
سەربازىيەكانى ئەمىرىكا لە سەرتاسەرى جىھاندا وريايى ئاسايشىبيان تۆكمە كرى و خويان
ئامادە كرى بۇ وەلامدانەو، دەستبەجى بۇ فرمانەكانى دواتر. بە دۆنم وت كە يەكەم
ئەولەويەتمان بىرىتىيە لە دەر بازىوون لە قەيرانە ھەنوگەيىيەكە. پاش ئەمە، پىلانم دانا بۇ
لەبەرچاۋگىرتنى كاردانەو، يەكى سەربازى جىددى. پىم وت "تۆپەكە لە ساحەى تۆ و
سەرۋكى ھىزە چەكدارەكان (دىك مايرەن)دا دەبىت بۇ وەلامدانەو."

تاو، كۆيانزە و نىو بەكاتى لويىزانا، سى سەعات بەسەر كاتى قىسەكرىن بۇ گەل
تىپەرىبوو. نىگەرانى ئەو، بووم خەلكى ئەو بۆچوونەى لادروست بىيىت كە حكومەت
بىياكە. من و لورا ھەمان نىگەرانىمان لادروست بوو. پەيامىكى كورتم تۆمار كرى بۇ
دوونكرىنەو، ئەمەى كە حكومەت كاردانەو، دەبىت و ولات رووبەرووى
تاقىكرىنەو، كە دەبىتەو. سۆزەكە لە شوينى خۇيدا بوو، بەلام زەمىنەكە - ژوورىكى

كونفرانسى بى فەر لە بىنكە يەكى سەربازى لە لويزان - ئەو ۋەندە شىلھامبە خىشى ئاسودە بى
تە بوو. گەلى ئەمىرىكا پىئويستيان بەو ۋە بوو كە سەرۆكە كەيان لە واشىنتن بېيىن.

پىداگىرىم كۆر لە بەرانبەر ئاندى لە بارەى ئەو ۋەى كە چ كاتىك دەگەرتىنە ۋە بۇ كۆشكى
سى. كارمەندانى دەزگای نەينى ھەستيان كۆر كە ھىشتا ديار نىيە. دىك و كۆندى - ش
ھەمان بۇچوونيان ھەبوو. ئەوان پىشنىارى ئەو ۋەيان كۆر كە مەن بىچم بۇ (فەرماندە بى
ستراتىژى) لە بىنكەى ھىزى ئاسمانى ئۆفوت لە نىبراسكا. لە ۋى بوارىكى نىشتە جىبوونى
سەلامەت و اتصالاتى جى مەمانە ھەبوو. جارىكى ترمىلدا بۇ دواخستىنى گەرەنە ۋە كەم.
ھەر كە سواری فرۆكە كە بووین لە باركس دەيل، فرۆكەى (ھىزى ئاسمانى) پىكرالە
خۆراك و ئاۋى زىادە. دەبوۋايە ئامادەى ھەر ئەگەر كە بىن.

پاش ئەو ۋەى گەيشتىنە ئۆفوت، مەن بىرام بۇ سەنتەرى فەرماندە بى كە پىر بوو لە
ئەقسەرانى سوپا كە لە راھىنانە پلان بۇدانراۋە كەدا بەشدارىيان پىكرابوو. لە پىر، دەنگىك
ھاتە سەر سىستەمە دەنگىيە كە. "جەنابى سەرۆك، فرۆكە يەكى سەر كەش لە مەدرىدە ۋە
دەيت. ئايا فرمانمان پىيە بەرىدە ۋە؟"

يەكەم كاردانە ۋەم ئەو ۋە بوو لە ۋە تىيفكرم ئاخۇ كەى ئەمە كۆتايى دەيت؟ پاشان
ھىلكارىي ئەو رىسايانەم كۆرە ۋە كە پىشتر پەسەندەم كۆر بوون. ھۆشم بەناو خراپەترىن
سىنارىيۇكاندا دەپۇيشت. لىكە ۋە دەپلۇماسىيەكانى بەردانە ۋەى فرۆكە يەكى بىيانى چىيە؟
ئەى چى دەبى ئەگەر ئىمە تۆد درەنگ كە ۋەتىن و تىرۇرىستەكان ھەنو كە ئامانچە كەيان
پىكابى؟

دەنگى سىپىكەرەكان دووبارە ھاتە ۋە "فرۆكە كەى مەدرىد لە لىشىبۇنەى پورتوگال
نىشتە ۋە ۋە".

لە دلى خۇمدا ۋەم سوپاس بۇ خوا. ئەمەيان نمۇنە يەكى تىر بوو لە تەمى جەنگ. ئىمە
بەرە ۋە سەنتەرى اتصالات رۆيشتىن كە لە ۋى بانگە ۋازى كۆبوونە ۋە يەكى ئاسايشى
نىشتەمانىم كۆر بە ۋەيدۇ كونفرانس. مەن بە وردى بىرم لە ۋە كە.
بلىم. بە راگە ياندەتە

بەدواۋە، ئەمە ئەولەۋىيەتى ئىدارەكەمان دەپتت. " من زانىيارى تازەم پىنگە يىشت لەسەر
كاردا ئەۋەى ئىمىر جىنسى. پاشان زوم كىردە جۇرچ تىننىت و پىرسىارم كىردە "كى ئەمەى
كىردە "۹
جۇرچ بە دوو وشە ۋەلامى داپەۋە: ئەل قاعىدە.

بەر لە ۱۱ى سىپىتېمبەر، تۇرىيە ئەمىركىيەكان لەبارەى ئەلقاعىدەۋە ھىچيان
تەبىستىۋو. من يەكەم لىدوانم لەبارەى تۇرە تىرۇرىستىيەكەرە ئەۋكاتە بىست كە
كاندىدى سەرۋكايەتى بوم. ئەلقاعىدە كە ماناكەى برىتىيە لە "بىنكە" تۇرىكى تىرۇرى
ئىسلامىي ئىصولى بووكە لەلايەن حكومەتى تالىيان لە ئەفغانىستان مىۋاندارى و پىشتىۋانى
دەكرا. سەر كىردەكەى ئوسامە بن لادن بوو، كە سەۋدىيەكى رادىكالى سەرىبە خىزانىكى
دەۋلەمەند بوو كە ئەۋكاتەى روۋبە پەۋى بىرىارى حكومەت بىۋەۋە بۇ رىگەدان بە
سەربازانى ئەمىركى كە لە ماۋەى جەنگى كەنداۋا لەۋى بن، لەۋولاتە دەر كىرەبوو.
گروپە كە دىدى توندرەۋانەيان ھەبوو بە ئەركى خۇيان دەزانى كە ھەر كەسىك بىتە
رىگەيان بىكوژن.

ئەلقاعىدە، ئارەزوومەندىي ھىرشى گەرە گەرەيان ھەبوو. بەرى سى سال،
تىرۇرىستەكان تەقىنەۋەى ھاۋشىۋەيان لە دوو بالىۋىزخانەى ئەمىركا لە خۇرمەلاتى
ئەفرىقا ئەنجام دابوو كە بىۋەۋەۋى كوزرانى زياتر لە دووسەد كەس و بىرىندار بوونى زياتر
لە پىنج ھەزار. ھەرۋەھا ئەۋان لە پىشت ھىرشىك بوون بۇ سەر كەشتى تەفروتوناكەرى
(USS Cole) كە بوۋەۋەۋى گيانكە دەستدانى جەقدە دەرياۋانى ئەمىركى لە كەنارەۋى
بەمەن لە ئۆكتۇبەرى ۲۰۰۰دا. بەھاتنى پاش نىۋەپۇى ۱۱ى سىپىتېمبەر، كۇرى ھەۋالگرى
بىكەرانى ئاسراۋەى ئەلقاعىدەى لەسەر لىستى سەرنىشىنەكانى فېۋكە رەفئىراۋەكان
دۇزىۋەۋە.

سى. ئاى. ئەى پىش ۱۱ى سىپىتېمبەر نىگەرانى ھەبوو لە بەرانبەر ئەلقاعىدەدا، بەلام
ھەۋالگرىيەكەيان ئامارەى دەدا بە ھىرشىكى دەرەۋەى ولات. لە ماۋەى دۋادۋاكانى بەھار
ۋ سەرەتاكانى ھاۋىنى ۲۰۰۱دا، ئىمە ئاسايشمان لە بالىۋىزخانەكانى دەرەۋە تۆكمە

كردىبو، ھازىركارىمان لەگەن دەزگاكانى ھەوالگىرى بىيانىدا زىادكردىبو و لە رىگەى
ئىدارەى فرۇكەوانىى فیدرالەو ھۆشدارىمان دابوو لەبارەى ئەگەرى فرۇكە رفاندن لەسەر
ئاسنى ئۆدەولەتیدا، لە بەكەم نۆ مانگى سەرۆكایەتیدا، یارمەتیدەر بووین لە
پوچەلکردنەو ھەپەشەى ئىرۇرىستى لەسەر پارىس، رۇما، توركىيا، ئیسرائیل،
سعودىيە، ھەرەبى، يەمەن و شۆيئەكانى تر.

لە ماوەى ھاریندا، داوام لە سى. ئاى. ئەى كردىبوو كە تواناكانى ئەلقاعیدە بۆ
ھێرشكردن لە ئاوەو ھەى ئەمىركادا ھەلبەسەنگیئیتەو. لە سەرەتاكانى مانگى ئابدا،
ئازانسەكە لیدوانىكى رۆژانەى سەرۆكایەتى گەياندىبوو لەمەر بەردەوامىى نیازى پایەدارى
بن لادن بۆ لیدانى ئەمىركا، بەلام نەیتوانىبوو لە هیچ پلانىكى كۆنكرىتى دۇنيا بىتەو. لە
لیدوانەكەدا ھاتىبوو "ئیمە نەمانتوانىوو كە بەلگەى جۆرىك لە ھەرەشەى كتوپر
بەدەست بىخەین، وەكو ئەو ھەى كە بن لادن وىستوو ھەى فرۇكە ھەى ئەمىركا برفیئیت.

لە ۱۱ى سېپتىمبەردا، روون بوو كە كۆرى ھەوالگىرى شتىك گەرەى پى نەزانىوو، من
لە چچرانىك وریابوو ھەو و چاوەرپى روونكردنەو ھەم كرد. بەلام پىم وانەبوو كە گونجاو بى
لە ئاوەپاستى قەیرانەكەدا پەنجە رابكىشم و تۆمەت ببەخشمەو. نىگەرانىى دەستبەجىم
ئەو ھەو كە لەوانە ھە بکەرى ترى ئەلقاعیدە لە ئەمىركادا ھەبن.

لە پەناگەى ئۆفوتدا سەیرى شاشەى شیدیۆ ھەم كرد و بە جۆرج تىئیت-م وت كە
گوپكانى ھەلخات، حالەتىكى گونگرتن بۆ ھەموو ھەوالگىرى و تا دەگاتە خواری خوارەو.
ھەرەھا ئەو ھەم روونكردەو كە لە كاتى گونجاودا پلانى ئەو ھەم دانائە كە لەم
جەنگەدا سوپا بەكاربىنم. كاردانەو ھەكەمان تەنیا لیدانىكى بچوكى موشەكى كروز نابى.
ھەرەكو دواتر ئامارەم پىكرد، ئیمە شتىكى زیاتر لە "دانانى موشەكىكى ملیۆن دۆلارى
لەسەر خیمە ھەى پىنج دۆلارى" ئەنجام دەدەین. كاتىك ئەمىركا وەلامى ئەو ھێرشانە
دەداتەو، بەپلان، بەزەبر و كاریگەر دەبىت.

مهسه له يه کي تریش له نارادابوو بۇ قسه له سه ر کړن له قسه بۇ کولفرانس که دا کتانی
که رانه ودهم بۇ واشستنې "برایان سفاکوورد" ی په پتوه بهری دوزگای نه پنی وټم که
پایته خت هیشتا سه لامه ت نیبه. شه چاره بیان خلوم قسه م تیا کړد. بریام مایوو که
له گال که لدا بدویم و نه سته م یوو که نه مه له په ناگه یه کي زقیر زه مینیه وده بکهم له
نېبراسکا.

له گه رانه ودهمدا، مائدی و لیندوان ناماده گری سی نای. نای (مایک موریل) هانته زووری
کولفرانس بۇ بینیمنی من. مایک پنی وټم که دوزگای هه والگری له رهنسی راپلرشی له باره ی
بکه رانی تره وده دایین کردوو. شه وده ی که پنیان ده وټریت شان ی نوستوو. له نه مریکا
که پلانیان هه یه بۇ شه پولی دوو ده می هنر شه کان. نه مه ده سته وازه په کي له ریتنه ر یوو،
"شه پولی دوو ده م". بریام وایوو که نه مریکا ده توانی به یی ترسی زیاتر به سه ر هنر شه کانی
۱۱ ی سینپتیمیه ردا زال بیت.

له کاتیکدا که له گه رانه ودهمدا ته ماشای رووالکرونه که م ده کړد، فوټوبه کي (باربارا
ټولسن) م بیني. باربارا وټارنوسیکی ته له فزیونی به هره مه ند یوو و هاسه ری غوټه ری
حکومه تی فیدرال له دادگای بالا، (تید ټولسن) یوو که له که بسی ژماردنه وده ی دهنگه کانی
فلوریدا له به رده م دادگای بالا دا له به رده وده ندی من قسه ی کردیوو. شه له لږو که ی
(نه مریکان نه یه رلاینز فلایت ۷۷) دا یوو که کیشابووی به پینتاگوندا. نه و به که م که سی
ناسیام یوو له تراژیدیه که دا. به ته له قون په یوه ندیم به تید. ده وده کرد. شه و هیمن یوو،
به لام ده متووانی هه ست به و شوک و داپوخانه بکهم له دهنگیدا. پیم وټ که چه ده
به داخم. نه و پنی وټم که چوڼ باربارا له فږو که رفینراوه که وه په یوه ندی پتوه کردوو. ر
له سه رخو زانیاری پیگه یاندوو. نه و نیشتمان په روه رتکی بی هاوتا یوو. سویندم بۇ تید
خوارد که نه وانه ی به رپرسن له مهرگی نه و ده یاندوړینه وده.

که رانه وده به هه مان شیوه ده رفه تی نه وده ی بۇ ره خساندم تا قسه له گال دایک و باوکم
بکهم. دایک و باوکم شه وی ۱۰ ی سینپتیمیه ریان له کوشکی سپی په سه ر بریوو و پاشان
به ره به یانی ۱۱ ی مانگ زوو رویشتبوون. نه وان له ناسمان بوون که هه والی هنر شه کان
بلاو یوو وده. به داله که باوکمی بۇ وهر گرتم. ده مزانی که شه ژاوه. شه و نیگه رانی

سەلامەتى مەن ئەپتۇر - ئەو مەنەنەي بە دەزگای نەینى ھەپتۇر كە پارتىزگاریم لى دەكارە
بەلكو ئەو تېگەرانى ئەو قشارە دەروونىيە بوو كە مەن ھەست پىندەكرد. ھەولمدا ھىنورى
بەكەمەرە. وتم "زۆر باشم". باوكم دایكىمى پىتدام. پىرسىيارم كرد "لە كوئى؟" لە ھەولمدا
وتى "ئىمە لە لە مۆتەللىكىن لە بروكفیلد، ویسكنسن". وتم "بۇ خاترى خوا چى ئەكەن
لەوى؟" ئەو بە خىرايى ھەلامى دایەو ھە ووتى "كوپم، تۇ فرۇكەكەى ئىمەن
نیشاندهو!"

بە شارەزاییەكى كەم وینەو، ھەزیری گواستەو (نۆرم مینیتا) و ئىدارەى
فرۇكەوانىی فیدرال لە نزیكەى دوو سەعاند، چاودىرىی ئىشتەو ھەى سەلامەتى چوار
ھەزار فرۇكەیان كوردبوو. ھىوادار بووم كە تیرۆر لە ئاسمانەو كۆتایی ھاتبیت.

دەستم كرد بە بیركردنەو لەبارەى ئەو ھەى كە چى بە گەل بلىم كاتىك ئەو شەو لە
ئوفیسى ئوفالەو دەبویم. یەكەم غەریزەم ئەو بوو كە بە گەلى ئەمرىكى بلىم ئىمە
ولاتىكىن لە جەنگداين. بەلام كاتى كوشتارەكەم لە تەلەفریونەو بینى، دركم بەو ھەى كرد
كە ولات ھىشتا لە شۆكدايە. بىپارمدا رۆژىك چاودەرى بکەم.

ویستم بىپارىكى گەرە رابگەيەنم كە دابووم: ئەمرىكا رەچاوى ئەو دەكات كە ھەر
ولاتىك تیرۆرىستانى پەنا دابیت، بەرپرسە لە كردارەكانى ئەو تیرۆرىستانە. ئەم رىبازە
تازەيە، رىچكەى رابردوى ھەلگەپاندەو كە تیرۆرىستانى بەشیو ھەى جیا لە
سپۆنسەرەكانیان دەبینى. دەبووایە ئىمە زۆر لە ولاتان بکەین تا ھەلبرىن، شەر لە دژى
تیرۆرىستان دەكەن یان ھاوبەشی چارەنوسیان دەكەن. ھەرۋەھا دەبووایە ئەم جەنگە
لە بەرگریدا جار بدەین، بە ھىرشكردنە سەر تیرۆرىستانى ھەرۋە بەر لەو ھەى بتوان
جاریكى تر ھىرشمەن بکەنەو ھەسەر.

ھەرۋەھا مەن ویستم وتارەكەم دۆخى تورەيى ئەخلاقیم بەیان بكات. كوشتارى بەپلانى
خەلكى بى تاوان، كىدارىكى خراپەى بى خەوشە. سەربارى ئەمەش، دەمويست
ئاسودەيى و مكورپى دەربىریم - ئاسودەيى ئەمەى كە ئىمە لەم زەرپەيە چاك دەبیئەو ھەى
مكورپى لەو ھەى كە تیرۆرىستان دەدەینە دادگا. رىك پاش شەش و نیوى ئىوارە، ھىزى
ئاسمانىیەك لە بنگەى ھىزى ئاسمانىی ئەندروز لە ماریلاند نىشتەو ھەى مەن بە خىرايى

رۆيشتىم بۇ (مارىن يەك) بۇ گەشتىكى ھەلىكۆپتەرى ۱۰ خولەك بەرەۋ فرىزى باشقور.
 كۆپتەرەك بەرەۋ راست و چەپ بەشتۈرەيەكى ئارنىك پىنج و پەناي كىرد. من نەترسام.
 دەمزانى فرۇكەۋانەكانى مارىنى (HMX-1) دەمگە يەننە مەنزل.
 روانىمە واشىنتىكى داخراۋ، جىھىلراۋ. لە دورەۋە، تىببىنى دوكەلم كىرد كە لە
 پىنتاگۇن بەرز دەپتەۋە. رەمىزى تواناي سەربازىمان دەسوتا. من سەرم لەۋە سورما كە
 دەبى فرۇكەۋانەكەي ئەلقاعىدە چەند شارەزا و دلرەق بوبىت كە راستەۋخۇ بە ئاراستەي
 ئەۋ بىنايە نزمە فرىۋە. جارىكى تر ھۆشم گەرايەۋە سەرمىژو. دەمپوانىيە (پىرل
 ھاربەرىكى رۇزگارى مۇدىرن. ھەروەكو چۇن فرانكلين روزفيلت گەل سازداپوۋ بۇ داکۇكى
 لە ئازادى، ئەمەش بەرپرسىيارىتى من دەبى كە رىبەرايەتتى جىلىكى ئوى بىكەم بۇ
 پارىزگارى لە ئەمىرىكا. روم كىردە ئاندى و وتم "تۇ دەپوانىتە يەكەم جەنگى سەدەي
 بىست و يەك".

پاش نىشتەۋەم، يەكەم وىستگەم لە فرىزى باشقور ئۇقىسى ئۇقال بوو. چاۋم خشان
 بە رەشنووسىكى وتارەكەمدا و چەند دىرىكەم دەستكارى كىرد. پاشان رۆيشتىم بۇ
 سەنتەرە ژىرزەمىنىيەكە، كە بەشتىكى بونىادى ژىرزەمىنىيە سەخت بوو لە سەرەتاكانى
 ماۋەي جەنگى سارد دروستكرابوۋ بۇ بەرەنگارى لە بەرانبەر ھىرشىكى گەۋرەدا.
 پەناگەكە پرۇراۋە لە ئەندامانى سوپا يە شەۋ و بە رۇژ و بابى پىۋىست خۇراك، ئاۋو
 وزەي كارەباي ھەيەكە بۇ ماۋەيەكى دورودىرژ بەشى سەرۇك و خىزانەكەي بىكات. لە
 چەخى شوپىنەكەدا ژورنىكى كۇنفرانس ھەيەكە مېزىكى تەختەي گەۋرەۋە- (ژورنى
 بارودۇخ)ى ژىرزەمىنى. لۇرا لەۋى چاۋەپنى منى دەكرد. كاتى زۇرمان نەبوۋ بۇ
 قسەكرىن، بەلام پىۋىستمان پىنى نەبوۋ. باۋەشەكەي لە ھەر قسەيەك كارىگەرتر بوو.
 گەرايەۋە بۇ سەرەۋە، راھىنانام لەسەر وتارەكەم كىرد و پاشان روم كىردە ئۇقىسى
 ئۇقال.

دەستم پىكرد "نەمپۇكە، ھاۋلاتىيانمان، شىۋازى زىانمان، ئازادىمان، لە زنجىرەيەك
 كىردەۋەي تىرۇرىستى بەپلان و كوشندەدا كەۋتە بەر ھىرش". باسى دلرەقىي ھىرشەك

و قاره مانتی تې ئوانەم کرد که وه لāmیان داونه ته وه. بهرده وام بووم: "لایه نه کانی
هه والگری و سه پاندنی یاسام به ته وای راسپاردوو تا ئوانه بدۆزنه وه که تاوانه که یان
نه نجام داوه و راپیتی دادپهروه ریایان بکه. ئیمه جیاوازی ناکهین له نیوان نه و
تیرۆریستانه ی نه م کرده وانه یان نه نجام داوه و ئوانه ش که په نایان داون."

من به نزایه ک کوتاییم به قسه کانم هیئا: "هه رچه نده به دۆلی سیبهری مهرگدا ری
ده که م، له هیچ خراپه یه ک ناترسم، چونکه تو له گه لمانیت". هه ستم کرد نه و تاره رۆر
باشتره له و به یانمانه ی که له فلۆریدا و لویزانا پیشکه شم کردن. له گه ل نه وه شدا،
ده مزانی که ده بی له رۆژانی دواتر دا کاریکی زیاتر بکه م بو سازدانی گه ل.

پاش وتاره که، گه رامه وه بو سه نته ره ژیرزه مینییه که بو کۆبوونه وه له گه ل تیمی
ئاسایشی نیشتمانیمدا. ده مویست له دوایین به ره و پیشچوونه کان به ئاگام بووم و
کاردانه وه ی رۆژی دواتر دابنیم. پیم وتن که ئیمه ئه رکیکمان پی سپێردراوه که هیچ کام
له ئیمه نه سۆراخی کردوو و نه پیشبینیشی کردوو. من وتم، "دادپهروه ری
سه رده که ویت".

کۆبوونه وه که نزیکى ۱۰ ی ئیواره ته و او بوو. من له پیش به ره به یانه وه به خه بهر بووم و
ته و او چالاک رۆژه که م به ری ده کرد. کارل تروسکۆت، سه رۆکی (لقى پاریزگاریی سه رۆک).
پی وتین که ئیمه له ژووریکی بچوکی ده ره وه ی ژووری کۆنفرانسی سه نته ری ژیرزه مینی
ده خه وین. له پال دیواره که وه قه نه فه یه کی کۆن هه بوو که ده کرا به جیگه خه وتن.
پیده چوو (هاری ترومان) خوی له ویی دانابیت. ده متووانی وینای شه ویکی بی حه سانه وه
بکه م له ململانی له گه ل دۆشه که به رته سک و قاچه ستیله کانیدا. رۆژی دواتر بریاری
گرنگی به دواوه بوو و پیویستم به خه و بوو بۆنه وه ی به روونی بیر بکه مه وه. به کارلم وت
"مه حاله لی ره بخه وم".

ده یزانی که ره ئی خۆم ناگۆرم. وتی "له شوینی دانیشتن بخه وه، گه ر کی شه یه کیش
هه بوو ده تگوازینه وه".

به ئاسانی خه وم پیا نه که وت. می شکم وینه کانی نه و رۆژه ی لیده دایه وه: فرۆکه کان
نه کیشن به بینایه کاند، تاوه ره کان ده که ون، پینتاگۆن له بلیسه دایه. بیرم له و خه فه ته

كرده وه كه له وانه يه خيزانيكي نۆز گيروده ي بووين. ههروه ها بېرم له و قاره مانيتييه
كرده وه - سهرتشيواني شه و فرۆكه رفته راوانه كه به ههيمنى ته له فونيان بو
سهرپه رشتياريان ده كرد بۆ ناگادار كردنيان له بارودوخيان و يه كه م وه لامده ره وه كان كه به
خيزايي به ره و ناگري سه نته ري بازرگاني جيهاني و پينتاگون ده جولان
هر له و كاته دا كه خهريك بوو خه و ده يبرده مه و، بېنيم تارمايييه كي رهش له ده رگاي

ژووري خه وتنه كه وه ده رده كه وييت. شه به سه ختي هه ناسه ي نه دا و هاواري كرد "جه نابي
سه رۆك، جه نابي سه رۆك، كۆشكي سپي له ژيتر هيرشدايه، با بېروين!"
به لۆرام وت كه پيوسته خيزا بېروين. كاتي شه وه ي نه بوو كه عه ده سه كانى بكاته

چاوى، بۆيه دايه من. من رۆبه كه يم گرت و به قۆليكه وه رينوئينيم كرد له كانيكدا كه به
قۆله كه ي تر سه گه بچوكه سكوته ندييه كه مان (بارنى) م پردابوو. بانگى (سپۆت) ي سه گى
(ئينگلش سپرينگه سپانيل) م كرد بييت. من پى پته ي بووم و شورتي وه رزشى وتى
شيرتيكم له به ردا بوو. له وانه يه ديمه نيكممان دروست كرد بييت. ده رگاي نه ينى ئيمه به
پرتاو له شوينى دانيشتن هينايه ده ره وه به ره و په ناگه ي ژيتر زه ميينى بردينى. گويم له
دهنگى ده رگايه كي قورس و داخستنيكي به قوه ت بوو كاتيك چووينه ناو تونيله كه وه.
كارمه نده كان به ده رگايه كي تر دا ره تيان كردين. ته ق، سسس. ئيمه به دوايىن راره ودا
چووينه خواره وه، به لاي شه و ستافه دا تپه رين كه له ده ره وه دانيشتبوون و گه يشتينه
سه نته ره ژيتر زه ميينيه كه.

پاش چه ند خوله كيك، مفه وه زيك هاته ژووري كوئفرانس. به شيوه يه كي حاشاهه لئه گر
وتى "جه نابي سه رۆك، شه وه هى خۆمان بوو". به ديارى كردنى ئيعازيكي هه له،
شه ركه ريكي ئيف شانزه به سه ر ناوچه ي (پۆتۆماك) دا نزم بيووه وه. شه و رۆژه ي كه به
راكردنيك به گۆره پانى گۆلفدا ده ستي پيكر دبوو، به په له پروزي بۆ ناو په ناگه كۆتايى
هاتبوو بۆ راكردن له ده ست هيرشى شه گه ري بۆ سه ر كۆشكي سپي.

كاتيك له ١٢ى سيپتييمبه ردا له خه وه له سام، شه مريكا شوپينيكي جياواز بوو. فركه
بازرگانييه كان نيشين را بوونه وه. ماشينه سه ر يازييه كان له شه قامه كانى واشنتندا كۆ

بېيوشەۋە. لايىھى پىنچىتاگۇن بېيوشەۋە پاشماۋە. بۇرسەي نىيويۇرك داخرايىۋو. دىۋو
ئاۋەرەكەي سەنتەرى بازىگەنى ئەمەيۋو. تەركىزى سەرۋىكايە تىيەكەم، كە چاۋە پوانم
دەكرد بىرىنى بىي لە بەرنامەي خۇجىيى، ئىتېر بىرىنى بوو لە جەنگ. ۋەرچەرخانەي
پېشانىدا كە چۇن دەشتە قەدەر بە خىزايى بگۇرى و چۇن ھەندى جار ئەۋ قورسىتىن
ئەركانەي سەرۋىكە روۋبە پويان دەپتەۋە چاۋە پوان ئەكران.

دەروۋى گەل ھىزراۋو لەرزە. خىزانەكان نۆرەيان گرتىۋو بۇ دەمامكى گاز و ئاۋى
بوتل. ھەندى خەك لە شارەكانەۋە رايانكرد بۇ دىھاتەكان لەترسى ئەۋەي كە رەنگ
بىنايەكانى ئاۋ شار كرابنە ئامانچ. ئەۋانەيتىر كە لە بىنايە بەرزەكاندا كاريان دەكرد
جەسارەتيان ئەدەكرد بگەپتەۋە سەر كارەكانيان. زۆر كەس تا چەند ھەفتە و چەند
مانگىك نەيدەۋىست سۈارى قېۋكە يىت. تەقريبەن روۋن بوو كە ھىرشىكى تىر دەكرىت.

كتىيىك نىيە لەبارەي ئەمەي كە چۇن گەلىك پايەدار بگەيت كاتىك بەھۋى دوزىمنىكى
ئاديارەۋە راجلەكىنراۋە. من مەمانەم كىدەسەر غەرىزەكان و باكگراۋندىم. گە شىبىنىيەكەي
تەكسەسم يارمەتىدام تا باۋەرەپە خۇبوۋن بەرجەستە بگەم. ئاۋبەناۋ، كەمىك زۆر راشكاۋ
دەۋىم، ھەرۋەكو ئەۋ كاتەي كە وتم بن لادىم دەۋىت "چ بە زىندوۋىيى يان بە مردوۋىيى".
خەلكانى دەۋرۋىيەرم لەۋ رۆژە سەختانەدا زۆر يارمەتییاندام. تىمەكەي كۆشكى سىپى
خۇگرو سەرچاۋەي ئىلھام بوۋن. لۇرا كۆلەكەيەك بوو لە جىگىرى و خۇشەۋىستى.
مارقىنى بىرام و دۇرۋى خوشكم، كە ھەردوۋىكان لە ئاۋچەي واشىقتن دەژيان، ئوۋزۋو بۇ
ژەمەكان لايانەدا. دايك و باۋىك بە بەردەۋامى پىشتىۋانىيان دەخستەپوۋ. خىزانەكەم
پروايە خۇبوۋنىيان پىتەخشم و يارمەتییاندام تا مېشكم رۆشن بگەمەۋە. ھەرۋەھا بەھىزىم
لە ئىمانم و لە مېژۋو ۋەرگرت. سوكنايىم لە كىتېبى پىرۋز ۋەرگرت، كە ئەبىراھام لىنكۆلن
پىنى دەگوت "باشتىن دىيارى كە خودا بەخشىۋىيەتى بە مەۋۇ". من مكوپى و روۋنىيى
ئەخلاقىي لىنكۆلنم بەدل بوو. ئەۋ دەيگوت پىكدادانى نىۋان ئازادى و زۆردارى "پىرسىكە
كە تەنيا دەكرى لە رىگەي جەنگەۋە تاقى بگىتەۋە و بەھۋى سەر كەۋتەۋە بىريارى
لەسەر بىرىت". جەنگى دژە تىرۋرىش ھەروا دەبىي. بۇ رۆژانى دۋاي ھىرشەكان
راستەۋخۇسى ئامانچم دانا. يەكەم، مەھىلە تىرۋرىستەكان جارىكى تىر ھىرش بگەن.

دووه م. روونی بکەر دوه بۆ ولات و جیهان که ئیمه که وتووینەت ناو حۆرکی سوئی
جەنگ. سینیەم، یارمەتیدەر بە تا تاوچە زیانیکیکە وتووێژکان جاک بکریئەوه و دانیایەر دوه
لەوهی که تیرۆریستان سەرکەوتوو نەبوون لە وەستاندنێ ئابوریان بیان دابەشکردنی
کۆمەڵگەمان.

لە ۱۲ ی سینیئیمەر و لەگاتی خۆیدا دەروەری سەعات حەوت چوویم ئوقیسی ئوقال،
یەکەم فرماتی رۆژەکه بریتی بوو لە وەلامدانەوهی ژمارەیهکی رۆژ تەلەفۆن لەلایەن نەر
سەرۆکانهی جیهان که هاوخەمی خۆیان دەر دهبیری. یەکەم تەلەفۆنم لەگەڵ سەرۆک
وەزیرانی بریتانیا، تۆنی بلیئر بوو. تۆنی بەوه دەستیپێکرد که ئەو "کەوتووێتە دۆخیکی
شۆکەوه" و ئەمەیی که لە شەری تیرۆردا لە سەداسەد شانبەشانی ئەمریکا دەووستیئ
ناروونییەک لە قسەکانیدا نەبوو. وتووێژەکه یارمەتیدەر بوو بۆ پشەوکردنی نزیکترین
هاوڕێیەتییهک که لەگەڵ هەر سەکردهیهکی بیانییدا گرتیم دەدا. لەکاتیکیدا که سالان
تیپەرین و بریارەکانی سەردەمی جەنگ پێکەوه گەشەیان کرد، هەندێ لە هاوڕێیمانمان
کەوتنە پارایی، بەلام تۆنی بلیئر هەرگیز نا.

هەر سەرۆکیەک که تەلەفۆنی دەکرد، پشتگیری خۆی دەر دهبڕشی. (چین چریتیان) ی
سەرۆکی کەنەدا بە سادەییەوه وتی، "ئیمە لەوێین" بەلێنیک که لەلایەن هاوالاتیان
کەنەدیەوه پشتراستکرایەوه که پیشوازیان لە هەزاران ئەمریکی کرد که بەهۆی
راگیرانی فرۆکەکانیانەوه سەرگەردان ببوون. (سیلفیۆ بێراسکۆنی) ی ئیتالیا پینی وئم
"وەکو مندالیتیکی بچوک گریاوم و خۆمم بۆ نەگیراوه" و پەیمانێ هاوکاری دا. (جیانگ
زیمین) ی سەرۆکی چین، (گیژھارد شرۆدەر) ی ئەلمانیا و جاک شیراکی فەرەنسایەلێنی
یارمەتیاندا بە هەر شیوازییک که بتوانن. (جونیشیرۆ کۆیزومی) ی سەرۆک وەزیرانی ژاپۆن،
ئەو ولاتەیی که لە هێرشێ پێرل هاریەردا هەلیکوتایە سەر ئەمریکا، رووداوەکەیی
سینیئیمەری بە "نەک تەنیا هێرشیک بۆ سەر ئەمریکا بەلکو بە هێرشیک لەدژی ئازادی و
دیموکراسی" لەقەڵەم دا. بۆ یەکەمین جار لە میژووی پەنجاووو سالەیی (ئاتۆ) ئەندامانی
هاوڕێیمانیتییەکه دەنگیان دا بە بەکارهێنانی برگی (۵) ی پەیماننامەکه: هێرشێ لەدژی
یەکیک، هێرشە لەدژی هەمووان.

هاوېه يمانيتيې ناماده يې له جهنگ دژي تيرور له دروستبوونداوو و له م کاته ده -
هه مووان داوای هاتنه پاليان ده کرد.

پاش په يوه ندييه ته له فونيه کانم، ليدوانتيكي سي. ناي. ناي. م هه بوو و
کوبوونه وه يه کي نه نجومه ني ناسايشم له ژووري کابينه به ست. جورج تينيت جه ختي له وه
کرده وه که بن لادن به رپرسه له هيرشه کان. وهرگرته راديوييه کاني ده زگاي هه والگري
ده ريخستبوو که نه داماني قاعیده له خوره لاتي نه فغانستان پيروزبايان له يه کتری
ده کرد. من روونم کرده وه که نه م جهنگه جورتيكي جياواز ده بيت. نيمه رووبه پروي
دورمنيك ده بينه وه که پايته ختيكي نييه که پتي بليت نيشتمان و سوپاي نييه تا له
شهرگه دا سوراخ بکريت. تیکشکاندنيدان پتويستي به سرچاوه ي ته وای تواناي
نیشتمانيمان هه به هر له کوکرنه وه ي زانياريه وه تا بلوککردني حسابي بانکي
تيرورستان و تا خستنه کاری هيزي سهربازي.

کوبوونه وه که ده رفه تي پيدام تا بؤ راگه ياندنه کان بدويم. من ناماده بووم راگه ياندنه که
بخه مه روو که شهوي پيشوو دوامخستبوو. وتم "نه و هيرشه نه نقه ست و کوشندانه ي که
دويني ناراسته کران له دژي ولاته که مان، له کرده وه ي تيروريسي زياترن". "نه مانه
کرداري جهنگن".

نيوسه عات دواتر، چاوم که وت به سر کردايه تي کونگرسي هه ردو حربه که. من دوو
خه م خسته روو. يه که میان بريتي بوو له رازيبوون له دؤخه که. نه و کاته قورس بوو
ويناي نه مه بکه يت، کاتيک نازاري ۱۱ ي سيطيتيمبه ر تازه بوو، به لام ده مزاني که خه لکي
دوچار تتيده په رينن. وه کو سر کرده ي هه ليرتيردراو، نيمه به رپرسياريتييه کمان له سر
شان بوو بؤ ته رکيز خستنه سر هه ره شه که و شه پرکردن تا زالبوون.

خه مي دووه مم له باره ي په رچه کردار بوو له به رانبه ر نه مريکيه موسلمان و
عه ره به کان. من راپورتانه م بيستبووه وه که هه راسانکردني زاره کي هه به له دژي نه وانه ي
پيده چوو خه لکي روزه لاتي ناوه راست بن. من به ناگابووم له لايه نه دزيوه کاني ميتزووي
نه مريکا له ماوه ي جهنگدا. له يه که م جهنگي جيهانيدا، نه مريکيه نه لمانيه کان په راويز

دەختران و لە ھەندى حالتى توند دا دەخترانە زىندانەو، لە دوو دەم جەنگى جەھانیدا،
سەركە روزقەلت پىشتىگىرى ئىكەن كۆردى كە ژمارەيەكى زۆرى ئەمرىكىيە زاپۇنىيەكان
بىرئىنە ناو كەمپەكانى دەستىبەسەركردنەو، يەككە لەوانە (نۆرم مېنىتا) بوو كە ئەوكانە
تەمەنى دە سالان بوو، بىننىنى ئەو لە ژوورى كابينە لەو رۆژەدا بىرئىنە رەوئەيەكى
بەھىزى بەرپرسىيارىتىيى حكوامەتى بوو بۆ پارىزگارى لەدژى ھىستىريا و رووبەروو بوونەو،
ھىياكارى، مەن پلانم دانا بۆ گەياندى ئەو پەيامە لە رىگەى سەردانكردى مەزگەوتىكەو،
ئەندامانى كۆنگرىس يەكگرتوو بوون لە مكورپىيان بۆ پاراستنى ولات، سىناتۇر تۆم
داشل، رىبەزى زۆرىنەى دىموكرات، تىبىنىيەكى ئاگادار كە رەوئەى گەياندى، وتى دەيى
لەبارەى وشەى جەنگەو وريا بىم، چونكە دەلالەتى بەھىزى ھەيە، مەن گويم لە
ئىگەرانىيەكانى گرت، بەلام ناكۆك بووم لەگەلدا، ئەگەر چوار ھىزى رىكخراو لەلەين
تۆرىكى تىرۆرىستىيەو كە پەيمانى ئەوئەى پىنوئە ژمارەيەكى ھەرچى زۆرى ئەمرىكى
بكوژىت، كردارى جەنگ نەبى، كەواتە چىيە؟ پىشلىكردى پىرۆتوكۆلىكى دىپلوماسى؟
يەككە لەو دوايىن كەسانەى كە قسەى كرد، (رۆبەرت بىرد) سىناتۇرى ھەشتاوسى
سالەى دىموكراتى وئىست فىرجىنيا بوو، ئەو لەسەردەمى قەيرانى موشەكى كويا، جەنگى
فېتنام، كۆتايى جەنگى سارد و ژمارەيەكى زۆرى ترى تەخەبىدا، كارى كردبوو، قسە
پىك و پەوانەكانى ئىلھاميان بە ژوورەكە بەخشى، ئەو وتى "سەربارى مۆلىود و
تەلەفزيون، لەشكرىك لە خەلكى ھەن كە باوەريان بە ئاسمان و خالق ھەيە... ھىزە
بەتواناكان دىن بۆ يارمەتيدانت."

دەنگانى پاش نىوەرۆى ۱۲ى سىپتىمبەر، گەشتىكى كورتم لەمبەر بۆ ئەوئەرى
(پۆتوماك) بۆ پىنتاگۆن ئەنجامدا، بىنايەكە دەسوتا و ھىشتا لەناوئەوئەدا لاشە ھەبوو، مەن
و دۆن رەمسفىلد بە شوينى پاشماوئەكەدا رۆيشتىن و سوپاسى كرئىكارەكانمان كرد بۆ
دلسوزىيان، لە ساتىك لە ساتەكاندا، تىمىكى كرئىكاران لە سەرى سەرەوئەى بىنايەيەك،
ئالەيەكى گەورەى ئەمرىكايان ھەلدا، ئەمە نىشانەيەكى بەرەنگارى و مكورپى بوو، رىك
ئەوئەى كە گەل دەيوست بىبىنىت، يەككە لە دوايىن ئەو گرۇپانەى كە مەن بىننىم، تىمى

مەيتخاڭە بوون. جۇ ھاگن ھېتايىيە پېتسەوۋە. ئەوان بە تۆز داپۇشراپوون پاش ئەوۋەى كى
خەمناكتىن ئەركيان جىيەجى كىرىپو. پېم وتن كە چەندە ستايشكەرى ئەو شىكۆيەم كى
بەخشىوويانە بە كارەگەيان.

ئەزمونەكە لە پېنتاگۇن ھېتايىيە سەر ئەو قەناعەتەى كە ھەرچى زوۋە بېچم بۇ
نيويۇرك. جۇ پېى وتىم بېرۇكەيە ھەندى گىرقتى تېدايە. دەزگاي نھىتى دۇنيا ئەبوو كى
ناوچەكە سەلامەتە. تېمەكانى پېتسەرەوى كاتى ئەوۋەيان ئەبوو خۇيان بۇ سەردانىكى
سەرۇكايەتى ئامادە بىكەن. كەس نەيدەزانى كە ژىنگەى پاشەوارى دوو تاوەرەكە چۈنە.
ئەمە نىگەرانىى بەجى بوون، بەلام من بېريارى خۇم داپو. دەمويست نيويۇركىيەكان
بزانن كە بەتەنيا نىن. مېش ئەوۋەندەى ئەوان ھىرشەكەم بە شتىكى كەسى وەرگىتېو.
شتىكى تر ئەبوو كە روۋبەرو پېيان بوترىت.

بېريارمدا كە بەرەبەيانى پېنجشەمە بىكەمە ھەوالى بەپەلە. ئارى قلىشەر پېشنىارى
ئەوۋەى كىرىپو كە راگەياندەكان بانگ بىكەنە ئۇفېسى ئۇقال بۇ بەدىكرىنى پەيوەندىيە
تەلەفۇنىيەكەم لەگەل حاكىمى نيويۇرك (جۇرچ پاتاكى) و پارىزگارى شارەكە (رودى
جوليانى). وتىم "ئاتوانم پېنتان بلىم كە چەندە شانازى دەكەم بەو ھاۋلاتىيە باشانەى ئەو
بەشەى ئىوۋە لە جېھاندا و ئەو كارە سەروئاسايىيەى كە ئىوۋە ھەمووان ئەنجامى
دەدەن". پاشان موفاجەئەكەم دەرخت "ئىوۋە بانگھېشتىكى پىرسۇرتان گەياندوۋە بە
من بۇئەوۋەى پېم بۇ نيويۇرك. قىولمە. من بەيانى پاش نىوۋەپۇكەى لەوۋى دەبىم".

پاش پەيوەندىيە تەلەفۇنىيەكە رازى بووم كە چەند پىرسىارىك لە راگەياندەكانەوۋە
وەلام بەدەمەوۋە. ئەوان لەبارەى سەلامەتى سىستەمى فېرۇكەوانى، شوپىنى بىن لادن و
ئەمەى كە من داۋاي چى لە كۆنگرىس دەكەم، پىرسىارىان كىرد. دوايىن پىرسىارى لەلايەن
رېپۇرتەرىكى رۇژنامەى (كرىستيان ساينس مۇنىتەر) ەوۋە بوو. ئەو وتى "ئەتوانى
شتىكمان پى بلىنى لەبارەى ئەمەى كە بىر لە چ جۇرە نزاىەك دەكەيتەوۋە و دلت لە
كۆيە...؟"

من ويستېووم بۇ ماوۋەى دوو رۇژ لەناو خەلكىدا ھەستىم كپ بىكەم، بەلام ئەم پىرسىارىە
دەريخستەوۋە. من بېرم لە دەنگى خەفەتبارى (تېد ئۇلسن) دەكردەوۋە. وېنای تېمى

هېلاکى مەيتخانىم كوردىم. بىرم لەو مىندالە بىي گوناھانە دەكردهوه كە مردىبون و
ئەوانەش كە دايك يان باوكيان لە دەستدا بوو. ئەو خەفەتەى ئەوان ھەيانىبوو قىولتر
بوردە، چاوەكانم پىر بوون لە فرمىسك و قورگم گىرا. ھەلوەستەيەكەم كرد لە كاتىكدا كە
مىزەكەم دانان و بەرەو پىشەو ھەمامەو. "لەم چركساتەدا من بىر لە خۇم ناكەمەو.
بىر لە خىزانەكان و مىندالەكان دەكەمەو. من كەسىكى بەسۆزم، ھەروەھا ھەرچۇنىك
بىت كەسىكم كە كارىكى لە بەردەستدايە و نيازى ھەيە بىكەم".

كاتىك دواترى ئەو رۆژە، من و لۇرا چووين بۆ (سەنتەرى نەخۇشخانەى واشىتن) بۆ
سەردانى قورىانييەكانى پىنتاگون. ھەندىكيان لە بەشىكى نۆرى جەستەياندا سوتابوون.
پرسىبارم لە يەككىيان كرد ئاخۆ سەربازى سوپاى ھەلمەتەرە. بەبى ھىچ وەستانىك
وەلامى دايەو. "نەخىر گەرەم، من ھىزى تاييەتم. تواناى زانىبارىم لەو زياترە كە
ھەلمەتەرىك بىم". ھەمووانى ناو ژوورەكە - ژنەكەى، دكتورەكان، لۇرا و من - دامان
قاقاى پىكەنىن. خۆش بوو پىكەنىن. ھەستم كرد نەخۇشخانەكە تەيار بوو بە بوئىرى
برىندارەكان و سۆزى دكتورەكان و پەرستارەكان.

ئاندى كارد لە پارەوى فرىزى باشوور چاوەپوان بوو كاتىك لە نەخۇشخانە گەراينەو.
بەر لەو ھەى بتوانم لە لىمۆزىنەكە دابەزم، ئەو دەرگای كردهو و بازىدا. وتى
ھەرەشەيەكى تەقىنەو لە سەر كۆشكى سىپى ھەبوو. دەرگای نەينى جىگىرى سەرۆكى
گواستبوو و دەيانويست منىش بگوازنەو. بە كارمەندانم وت كە دوو ھە جار
پشكىنىكى ھەوالگى بكنەو و چەندەى بكىرئ لە كارمەندانى ستافى كۆشكى سىپى
بىترە مالەو. بەلام من لە شوئىنەكە دەمامەو. نيازىم نەبوو جارىكى خۆشى ئەو بەدەمە
نۆزمن كە چۆن لە شوئىنەكەو بۆ شوئىنەكى تر جرت و فرتمە. دەرگای نەينى، پشكىنى
لەمشى كۆشكى سىپى فراوان كرد. رۆژەكەمان تىپەراند، كاتىك چووينە ناو جىگە لە دلى
تۆمدا وتم. سوپاس بۆ خوا. رۆژىكى تىرى بى ھىرش.

له ۱۱ى سېپتېمبەردا، نىزىكەى سى ھەزار پياو، ژن، و مندالى بى تاوان كوژدان. پىم
وابو گرنگە بۇ ولات كە پىكەو مائەم بگىرپىن. بۆيە من رۆژى ھەينىم وەكو (رۆژى
نىشتمانى نزا و يادكردنەو) ديارىكرد. دەمزانى كە ۱۴ى سېپتېمبەر رۆژىكى تاقەتبەر و
خەماوى دەپىت. چاودەپى ئەو ەم نەدەكرد كە رۆژىكى ھەرە ئىلھامبەخشى ژيانم بىت.
كەمىك پاش خەوتى بەيانى، ئاندى كارد لە ئوفىسى ئوقال ھات يەمىنىت بۇ لىدوانى
ئاسايشى نىشتمانىم. سى. ئاى. ئەى بىروى وابو كە بىكەرى زياترى قاعىدە لە ئەمىركادا
ھەن و ويستوويانە بە چەكى بايۇلۇژى، كىمىيائى يان ناوكى ھىرش بىكەن. قورس بوو
وئىناى شتىكى وئرانكەرتەر لە ۱۱ى سېپتېمبەر بىكەيت، بەلام ھىرشىكى تىرۇرىستى بە
چەكى كۆكۆرەو لىدەو ەشايەو.

داوام لە (بۆب موئلەر)ى بەپتودبەرى ئىف بى ئاى و داواكارى گشتى (جۆن
ئاشكروفت) كرد لە بەرەو پىشچوونى لىكۆلىنەو ەى ئىف بى ئاى لەمەر فرۆكە
رفىنەرەكان، ئاگادارم بىكەنەو. بۆب پىنى وئم زۆربەى تىرۇرىستەكانيان ناسىو ەتەو و
دەستنىشانى ئەو ەيان كىدو ە كە چ كاتىك ھاتوونەتە ناو ولاتەو، لە كوى ماونەتەو و
چۆن پىلانەكەيان جىبەجى كىدو ە. ئەمە لىكۆلىنەو ەىكى كارىگەر بوو. بەلام بەس
نەبوو.

پرسىارم كرد "چى دەكەيت بۇ بەرگرتن لە ھىرشى داھاتوو؟" خەلكە كە بە شەژانەو
لە جىگاكانى خۇيانەو جولان. بە بۆبم وت كە دەبى مەكتەبەكەى ئەقلىەتتىكى سەردەمى
جەنگ پەپرەو بىكات. پىوىستمان بەو بوو كە ھىرشەكان بوەستىنن بەر لەو ەى
رووبىدەن، نەك ئەو ەى تەنبا پاش روودانىان لىكۆلىنەو ەيان لىبىكرىت. لە كۆتايى
كۆبوونەو ەكەدا، بۆب جەختى كىدەو "ئەمە ئەركى نوئى ئىمەيە، بەرگرتن لە
ھىرشەكان". لە ماو ەى سالانى دواتردا، ئەو بەلئىنەكەى جىبەجى كرد و وەرچەرخانى
ھەرە بىچىنەبى ئىف بى ئاى لە مېژووى بەك سەدەبىيەكەيدا ئەنجام دا.

پاش پەيوەندىيەكى تەلەفۇنى لەگەل ئەرىل شارۋنى سەركەك وەزىرانى ئىسرائىل،
سەركەدەيەك كە لە ماناى شەرى تىرۇر تىدەگەيشت، دەستم كرد بە يەكەم كۆبوونەو ەى
كابىنەكەم لە پاش ھىرشە تىرۇرىستىيەكانەو. لەكاتىكدا كە دەچوومە ژورەو، تىمەك

دهستان کرد به چه پله لیدان. تووشی سه سورمان بووم و له به رانبه ر شه و پشتگیریه
دلسوزانه ياندا قورگم گيرا. بۆ جاری دووم له ماوه ی دوو رۆژدا فرميسك له چاوم هاته
خوار. به نزايهك دهستان کرد به کۆبوونه وه ی کابينه، داوام له ره مسفيلد کرد که
سه رپه رشتی بکات. شه و چند قسه يه کی جولینه ری کرد له باره ی قوربانیه کانی
هیرشه کان و داوی "تارامگرتن له پئوانه کردنی تامه زوویی به رپه رچدانه وه مان" ی کرد.
چرکه ساتی بیدهنگی پاش نزاکه ده رفته ی پیدام تا ههسته کانم کۆ بکه مه وه. بیرم له و
وتاره کرده وه که به زوویی له (که نیسه ی نیشتمانی) پیشکه شم ده کرد. دیار بوو که
کۆلین پاولیش له و دۆخه دا بوو. وه زیری ده ره وه تیبینیه کی خسته به رده ستم.
شه و نویبووی "به ریز جه نابی سه رۆك، کاتیک که ده بی من وتاریکی وه ها پیشکه ش
بکه م، خۆم له و قسه نه لاده دم که ده زانم وام لیده که ن ناخم هه لریژم، وه کو دایک و
باوکم". شه مه ناماره يه کی هۆشیاران به بوو. کۆلین شه ری بینبوو، شه و له باره ی شه و
ههسته به هیزانه وه ده یزانی که هه موومان تیسی ده که وتین و ده یویست ئاسوده ییم
پیدبات. هه ر که کۆبوونه وه که م ده ست پیکرد، تیبینیه که م به رز کرده وه و کردمه گالته
"با پیتان بلیم وه زیری ده ره وه چی نویسووه" به ریز جه نابی سه رۆك، هه ره س
مه هیته !"

که نیسه ی نیشتمانی سه ره کی بینایه یه کی بی هاوتایه، بنمیچی ۱۰۲ پیتی، بنچینه ی
جوان و شوشه ی بویه داری دره وشاوه ی هه یه. له چوارده ی سینیتیمبه ردا، سه کویه کان
پریبوون. سه رۆکه کانی پیشوو، فۆرد، کارته را، بوش و کلینتن له گه ل هاوسه ره کانیاندا
له وی بوون. به هه مان شیوه نزیکه ی هه موو نه دامانی کۆنگریس، ته واوی کابینه که،
سه رکرده سه ربازییه کان، دادوه رانی دادگای بالا، دهسته دیپلوماسیه کان و خیزانه کانی
قوربانیه کان. تاکه که سینک که له وی نه بوو دیک چینی بوو، شه و له کامپ ده یفد بوو بۆ
جه ختکردنه وه له به رده وامی حکومت، که بیرهینه ره وه یه کی هه ره شه ی هه نوکه بی
بوو. من داوام له لورا و کارین هیوگز کردبوو که پرۆگرامه که دیزاین بکه ن و کارینکی
باشیان ته تجام دا. وتارییزان بریتی بوون له ریه رانی ئایینی دینه جیاوازیه کان: (نیمام

موزەمبىل سىدىقى) ى كۆمەلگەى ئىسلامىي ئەمىركاى باكوورا رايىسى جولەكە (جۇشورا
ھابەرمان)، بىلى گراھام، كاردىنال تىۋدۇر مكارىك و (كىرىيجۇن كالدويل). لە نىزكى
كۆتايى مەراسىمەكەدا، نۇرەى مەن ھات. ھەر كە بە قادىمەكاندا سەركەۋىم بەرەر
مىنبەرەكە، نىزايەكم خويۇند: "خوایە، با رۇشنایى تۇ بەسەر مەندا بىبارى".

وتارەكەم لە كەنپسەى سەرەكى، لەھەموو ئەوانەى ماوہى سەرەتاي سەرۇكاپەتىم
گرىگىر بوو. مەن بە وتارنوو سەكانم - مايك گىرسىن، جۇن مكنىل و ماتىنىق سىكەلى - م
وتبوو كە دەمەوى سى تامانچ بېيىكم: دلتەواى قوربانىان بدەمەو، بىر خەلكى بەيىنمەو
كە خودايەكى بەسۆز ھەبە، و جەخت لەو بەكەمەو كە ئەوانەى ھىرشىان كىدوۋەتەسەر
گەلەكەمان روۋبەروۋى داپەرۋەرى دەپنەو.

كە دەستىم پىكىرد وىم "ئىمە لىرەين لە ناوەرەستى خەفتماندا". "خەلكىكى رۇر زىانى
گەرەيان بەركەوتوۋە و ئەمىرۇكە ئىمە خەمى گەلەكەمان دەردەبىرىن. ئىمە دىنە قاپى
خودا بۇ تزاكرىن بۇ ئەوانەى شوئىنېزىن و ئەوانەى مردوون، بۇ ئەوانەش كە خىشمان
دەوتىن... مەندالان، دايكان و باوكان و ھاوسەران و خىزانەكان و ھاۋرىيانى قوربانىيەكان،
ئىمە قوۋلتىرىن ھاۋخەمى گەل دەردەبىرىن و دلتىياتان دەكەمەو ئىۋە تەنبا نىن".

چاۋىكم بە قەرەبالغىيەكەدا خىشانىد. سى سەرياز كە لەلاى راستى مەوۋە دانىشتىبوون
فرمىسك بە روۋمەتەكانىاندا دەھاتە خوار. بە ھەمان شىۋە ئەو ژنەى پىشەۋەشم
(چارىتى والاس). مەن سوور بووم لەسەر ئەۋەى كە نەكەومە داۋى پەتاي گىريان، تەنبا
يەك شوئىن ھەبوو كە نەدەۋىرام لى پروانم: ئەو سەكۋىيەى كە دايكم، باوكم و لۇرا لىنى
دانىشتىبوون. بەردەوام بووم لە قىسەكانم:

"تەنبا سى رۇژ لەم رووداۋانە تىپەرىۋو، ئەمىركىيەكان ھىشتا دوورايى مىژۋويان
نىيە. بەلام ھەنوگە بەرپرسىيارىتىمان بەرانبەر مىژۋو روۋنە: ۋەلامدانەۋەى ئەو ھىرشانە و
رۇگاركردنى جىھان لە خراپەكار. جەنگ بە شىۋەى فرىودەرانە، بەدىيەۋە و بە
دزەكۋى لە دژمان خراۋەتەگەر. ئەم گەلە ئاشتىخوازە، بەلام توندە ئەگەر تورەكرا، ئەم
مەملانىيە بە تەۋقىت و مەرجى ئەۋانىتر دەستىپىكىرد. ئەمەش بە شىۋاز و بە كاتى
ھەلىزىرداۋى خۇمان كۆتايى پىندەھىتىرت...

نیشانه کانی خودا هه موو کاتیک نه وانه نین که سؤراخی ده که بین نیتمه له ترازیدیدا قیر
ده بین که نامانجی نه و هه موو کاتیک هسی نیتمه نییه. له گه ل نه و هه شیدا نزا کانی
تازارچه شتتیک شاراوه، چ له مائی خۆمان بیان له که نیسه ی گه ووه، ده زانتری و
هه یه. خه فته، ترازیدیا و رق ته نیا بۆ کاتیکن. چاکه، یادکردنه ووه و خوشه ویستی،
کۆتایان نییه. خالق زانیش هه موو نه وانه ی که ده مرن و هه موو نه وانه ش که ماتم
ده گپن ده گرتنه خو.

له کاتیکدا که له شوینه که ی خۆم له ته نیشت لۆرا دانیشتمه ووه، باوکم لیم نزیك
که وته ووه و قۆلی گوشیم. هه ندی که س وتوویانه که نه و چرکه ساته جیا که ره ووه ی
تیپه ریتیک ره مزنی مه شخه له که بووه له نه و هه یه که ووه بۆ نه و هه یه کی تر. من نه و هه م وه کو
ده ستلیدانیک دلتیا که ره ووه ی باوکیک له قه له مدا که ته حه دییه کانی جهنگی ده زانی. من
هیزم له نموونه که ی و له خوشه ویستی که ی وه رگرت. من بۆ قۆناغی نواتری گه شته که،
پتویستم به و هیزه هه بوو. سه ردانکردنی شویتگی هیزه که، به ششی خواره ووه ی
(مانهاتن).

فرین به ره و یا کوور، هیم بوو. من داوام له کیریجۆن کالدویل کردبوو که گه شته که م
له گه لدا نه نجام بدات. من دیمه نی نیویۆرکم له سه ر ته له قزیۆن بینیبوو و ده مزانی که
دارمانه که گه ووه یه. بوونی هاوپی و پیاوینکی نایینی له ته که ما ئاسوده به خش بوو.
حاکم (پاتاکی) و پاریزگار (جولیانی) له بنکه ی هیزنی ئاسمانی (مگوایه) سلویان
لیکردم. شه که ت دیاربوو. حاکم له به ره به یانی سیشه مه ووه بی وچان خه ریک کارکردن
بوو بۆ ته رخانکردنی سه رچاوه کانی ویلایه ت و کۆکردنه ووه ی سه ر یازانی رتر ده سه لاتی. به
ده گمه نیش پیاوینک له میژوودا وه کو نه و له ۱۱ ی سیپتیمبه ردا سروشتیانه رووبه رووی
چرکه ساته که ی ببوو ووه. نه و له کاتی خۆیدا خۆگربوو، له کاتی خۆیدا په ژاره دایده گرت
و له ته واری کاته که دا قه رمانده بوو.

لەگەل جۇرج و رودى سواری كۆپتەر بووم. لە گەشتەكەدا بۆ ناو شار، فرۆكەوانە
مارىزەكان بەسەر گراوند زىرۆ (شويئەوارى دارمانەكە)دا دەقەرىن. بىرم چووەوە سەر
گەشتى ھەلىكۆپتەرەكەى ئىوارەى ۱۱ى سىپىتەمبەر. پىنتاگۆن زەبرى بەركەوتبوو، بەلام
دانەرمابوو. كەيسى دوو تاوەرەكە وەھا نەبوو. ئەوان نەمابوون. ھىچ شىتەكيان لى
نەمابووەوە جگە لە پاشەوارىكى داروپەردو. داروخانەكەدا شۆك ئامىز و تەواوەتى بوو.
دیمەنەكە لە ئاسمانەوە ھىچ نەبوو بە بەراورد بەوەى لە سەر ئەرزەكە بىنىم. من،
جۇرج و رودى خۆمان كرد بەناو پانتايەكەدا. ئیمە تازە دەستمان كردبوو بە لىخورىن
بەرەو شويئەكەى كارەساتەكە كاتىك شىتەك لە قەراغى رىگاكەوە بەرچاوم كەوت.
پىندەچوو تۆبەلىكى خۆلەمىشى جولاو بىت. جارىكى تر سەیرم كردەوە. ئەمانە
كۆمەلىك لە يەكەمىن وەلامدەرەوكان بوون كە لەسەرەوە تا قولە پى بە خۆلەمىش
داپۆشرايوون.

داوام لە شۆفىر كرد كە بوەستىت. بە شويئەكەدا رۆيشتىم و دەستم كرد بە دەست
گوشىن و سوپاسى ھەموو پياوھەكانم كرد لە بەرانبەر ئەوەى كە ئەنجامياندايوو. ئەوان بى
وچان كاريان دەكرد. ھەندىكيان فرمىسك بە روومەتەكانياندا دەھاتەخوار لەكاتىكدا كە
وەكو جۆگەلە بەناو بىاباندا، بەناو رەژوودا رىگەيان دەبرى. ھەستى رووبەرووبوونەو، كە،
زەنگىك بوو بۆ ئەوەى كە دواتر دەھات.

لەكاتىكدا كە لە گراوند زىرۆ نزيك دەكەوتەو، ھەستم كرد كە دەچمە ناو
مۆتەكەيەكەو. رووناكىيەكى كەم ھەبوو. دوكلە لە ھەوادا دەھات و دەچوو و لەگەل
گەردە ھەلواسراوكاندا پەردەيەكى خۆلەمىشى تۆقىنەرى دروست دەكرد. ئیمە بە شلپە
شلپ بەناو گۆماوكانى بارانى بەرەبەيان و ناوى ئاگرکوژىنەو، رۆيشتىن. ھەندى وتوىژ
لەنيوان كارى دەستاشى لۆكالىدا ھەبوو. "دەستەى بەرتووبەرايەتى لىرە بوو... لىرە
يەكەكە كۆبوونەتەو". من ھەولمدا گوئى بگرم، بەلام ھۆشم بەردەوام دەچووەوە سەر
دارمانەكە و سەر ئەوانەى كە فرمانيان بە ئەنجامدانى ھىرشەكان كردبوو. ئەوان تەنانەت
توندتر لەوەى دەرگم پىكردبوو، لىيان دابووین.

ئېمە چەند خولەككەك بوو پىياسەمان دەكرەكە جۇرج و رودى بەرەو ناو چالەك بىردىيانىن
كە تىايدا كرىكارانى رىكاركەر بۇ زىندووان دەگەرەن. ئەگەر پاشماوۋەكەى شوتىنگەكە
مۇتەكەپەك بوويىت، ئەمەيان دۆزەخكەك بوو بۇخۇى. تارىكتىر دىاربوو لە پانتايىيەكانى
سەرەوۋە. سەربارى گەردە قورسەكانى رەزۇو لە ھەوادا، چەند تەپۇلكەپەكى شوشە و
ئاسنى پارچەبوو، ھەبوون.

ھەر كە كرىكارەكان منيان بىنى، رىزىك دروست بوو. من يەك بە يەك دەستەكانم
گووشى. روخسار و جلەكانى كرىكاران زۇر پىس بىوون. چاۋەكانيان سۈر ھەلگەرابوو.
دەنگيان نوسابوو. ھەستەكانيان تەواى فەزاكەى گرتىبوو. ماندوويى و خەفەت، نىگەرانى
و ئومىد، تورەيى و شانازى لەئارادا بوون. ھەندىكان بە ئارامىيەوۋە وتيان "سوپاس"
يان "خوا بەرەكەتت بدات" يان "شانازىت پىئوۋ دەكەين". من پىم وتىن ئىوۋەش بە ھەمان
شىئوۋە. من شانازىم پىئوۋ دەكرەن.

پاش چەند خولەككەك مىزاجەك دەستى بە گۇرپان كرد. ئاگر كوزىنەوۋەيەكى داپۇشراو
بە رەزۇو، پىنى وتى كە بىكەكەى چەند پىاوينكى لەدەستداوۋە. ھەولمدا كە سوكنايى
پىتدەم، بەلام ئەمە ئەوشتە نەبوو كە دەبويست. ئەو راستەوخۇ چاۋى بىيە چاۋەكانم
و وتى "جۇرج، ئەو ھەرامزادانە بدۆزەوۋە كە ئەمەيان كرد و بىيانكوزە". زۇر كەم خەك
سەرۇك بە ناۋى يەكەمى يانگ دەكەن. بەلام بۇ من ئەمە ئاسايىيە. ئەمەيان شىتىكى
كەسى بوو.

چەندەى كاتى زىاترم لەگەل كرىكارەكاندا بەسەر بىرد، ھەستى زىاترم لى
دەردەكەوتىن. بەلاى زۇربەى ئەو پىاو و ژنانەوۋە، من روخسارىك بوو كە لەسەر تەلەزىنۇن
بىنىبوويان. منيان نەدەناسى. ئەوان بە شىئوۋەيەكى بەرجەستە منيان نەبىنىبوو. ئەوان
دەيانويست بزاتىن ئاخۇ منىش ھەمان مكوپى ئەوانم ھەيە. پىاويك ھاۋارى كرد "ئائومىد
مەكە!" يەككىكان راستەوخۇ بە پوۋى مندا ھاۋارى كرد "ھەرچىيەك پىويست بكا!"
تىنوۋىيەتى خوين بەدى دەكرا و شىاۋى لى تىگەيشى بوو.

ئاندى كارد پرسىيارى كرد ئاخۇ دەمەۋى قسەيەك بۇ خەلگەكە بگەم. بىريارمدا كە
دەبى ئەمە بگەم. مېنىەر، مايكروفون، تىبىنى ئامادەكراۋ لەئارادا تەبوون. ئاندى بۇ

تەپۈلكەبەگى ئاسىن ئامازەي بۇ كىردىم. مەن سەيرى كارمەندى دەزگاي نەيتىنى (كارل تروسكوت) م كىردىم سەرى لەقاندە ۋەكۇ ئامازەيك بەۋەي كە چوونە سەرنەۋى بىن مەترىسبە. ئاگر كۆرۈنەۋەيەگى بىر لەسەر تەپۈلكەگە ۋەستابوو. دەستىم درىژكرد ۋە ۋە

بەرەۋ لاي خۇي رايكېشام. ئاۋى (بېكۇين) بوو. نىشا بېشۇپ، ئەندامى تېمى پېشېرەۋ، موگە بەرەيەگى پەيدا كىردى ۋە مەن بىتوانم بەكار بېيىم بۇ موخاتە بەگىدىن ئەۋانەي كە كۆ بېۋونەۋە. ئەۋەلەيدايە ئاۋ دەستە كانم. خەلكە دەيتۋانى لەسەر ئەۋ تەپۈلكە بە مەن بېيىن كە ئاۋى زانىم شاخىنە بەگى تىك قورىاۋە. يەكەم غەرىزەم بىرىنى بوو لە دلدانەۋە. پېم وىن كە ئەمىرىكا ھاتۋە تەسەر ئەۋنۇ لە نزاكردىن بۇ قورىانيان، رىزگار كەران ۋە خىزانە كان.

خەلكى ھاۋارىيان كىردى، "ئېمە گۇيمان لىت نىيە". مەن ش ھاۋارم كىردەۋە "مەن گۇيم لىتانه!" ئەم قەسەيە ھاۋارىيى خۇشى ر ستايشى ئەۋانى بەدۋاۋە بوو. مەن ئومىدەۋارى ئەۋە بووم كە كىركاران كۆيكە مەۋە ۋە بىرىرى ۋەلاتيان پى رايگە يەنم. لەپىر زانىم چۇن. بە دەنگىكى بەررتر وىم "دەتۋانم بىتانبىستىم، بەشەكەي تىرى جىھانىش گۇيى لىتانه". "ئەۋانەش كە ئەم يالە خانانەيان رووخاند بە زوۋى گۇيىستى ھەموومان دەپىن!" خەلكە كە دەستى كىردى بە چەپلە لىدان. ئەمە كىردە دەرى وزەيەك بوو كە مەن پېشتر ھەستىم پى نە كىردىبوو. ئەۋان ھوتافى "يو. ئىس. ئەي، يو. ئىس. ئەي، يو. ئىس. ئەي!" يان كېشا.

بۇ ماۋەي چەند سالىك، كاتىكى باشم لە نىيوپۇرك بەسەر بىرد. بەلام تاۋەكو ۱۴ى سىپىتىمبەر دەرگىم بە كارەكتەرى راستەقىنەي شارەكە نەكرد. پاش سەردانى گراۋند زىرۇ، نىزىكەي سى مايل بە ئۇتۇمبىل بەرەۋ سەنتەرى (جافىتن) رۇيشتىن. مەن سەرم سۇرما لە ۋە ھەموو خەلكى ئەمبەر ۋە نەبەرى شارپى (ۋىست سايد) كە ئالايان رادەۋە شاند ۋە ھوتافىيان دەكىشا "رقمان لە پەيمان شىكاندە لەگەل تۇدا، جەنابى سەزۇك" رۇدى بە گالتەۋە ۋەتى "بەلام ھىچ كام لەم خەلكە دەنگيان بە تۈنەۋەۋە".

لە سەنتەرى جاقىتۇز، بەرەو سەكۆيەك چووم بۇ لای يەكەمىن وەلامدەرەوانى
سەرتاسەرى ولات. سلاوم لە ئاگرکوزىنەو و رزگارکەرانى وىلايەتە ھەرە دوورەکان کرد
لەوانەش ئۆھايۇ و کالىفۇرنيا. بەبى ئەوھى داوايان لىبکرىت، ئەوان ھاتىبون بۇ شارەكە
بۇ ئەوھى كە وەکو پالېشت نىش بکەن. من لەبرى گەل سوپاسم کردن و داوام لىکردن
كە لە ئىشە باشەكەيان بەردەوام بن.

گەرچە بىنايەكە بىووە شوئىتىكى گەردبوونەوھى نزیكەى دووسەد ئەندام خىزانى
يەكەمىن وەلامدەرەوھى بزرەکان. خەلکى ناو ژوورەكە لە تەمەنى جىاجىا بوون، ھەرلە
داپىرە بەتەمەنەكانەوھى تا ساواکان. زۆرىكىان لە ھەمان مۆتەكەدا دەژيان؛
خۆشەويستانيان دوايىن جار لە نزیك سەنتەرى بازارگانى جىھانى بىنرابوون يان دەنگيان
بىسترايوون. دەيانويست بزانن ئاخۆى رزگاريان بووھ.

من تازە گەردە رەژووەكانى تاوەرەكانم بىنىبوون. دەمزانى دەرکەوتنى كەسنىك وەكو
موجىزە دەبى. لەگەل ئەوھشدا، خىزانەكان دەستبەرداربوونى ئومىديان رەت
دەکردەوھى. ئىمە بەيەكەوھى نزامان کرد و پىكەوھى گريايىن. زۆر كەس داواى وىنەگرتن و
واژۆى منيان دەکرد. بەلامەوھى سەير بوو كە لە سەرودختى خەفەتدا واژۆ بکەم، بەلام
دەمويست ھەر شتىك بکەم كە برىنيان ساپىژ بکات. داوام لە ھەر خىزانىك کرد كە كەمىك
باسى خۆشەويستە بزرەكەيان بکەن. پاشان ئەموت "من ئەم كارتە واژۆ دەكەم و دوايى
كاتىك باوكت (يان دايكت يان كورپ يان كچت) دەگەرپتە مالهوھى، بېوا دەكات كە تۆ بە
پاستى چاوت بە سەرۆك كەوتووھى".

ھەر كە چوومە دوايىن گوۋشەى ژوورەكە، خىزانىكەم بىنى كە لە دەورى ژنىكى دانىشتوون
گەرد بوونەتەوھى. لە تەنىشت ژنەكەوھى دانىشتەم كە پىنى وىم ناوى (ئارلىن ھەوارد)ە.
كۆرەكەى ئەفسەرىكى پۆلىسى بەرپۆھەبەرايەتى بەندەر بوو كە رۆژى ۱۱ى سىپتىمبەر،
پىشوروى بوو بەلام ھەر كە گوئىبىستى ھىرشەكان بىوون، بە شىوھى خۆبەخش بۇ
بارمەتيدان ھاتبوون. ئەو دوايىن جار بەرى سى رۆژ بىنرابوون كە خۆى گەردبوون بەناو تۆز و
لوكەلدا.

لە کاتیڤدا که خۆم ئاماده دەکرد بۆ مائىناوایی، ئارلین دەستی بۆ جانتاکەى برد و پارچە ئاستىكى دەرهینا، لە کاتیڤدا که پارچە ئاستەگەى توند خستە دەستەوه، وتى "ئەمە باجى کۆرەگەمە. ناوى جۆرج ھاواردە، تکایە لە بیرت بێت."

پاش ئەوەى داىكى ئارلین ئەو باجەى دامى، ۲،۶۸۵ رۆژ وەکو سەرۆك بەردەوام بووم. لە ھەموو ئەو رۆژانەدا لای خۆم پاراستبووم. لە کاتیڤدا که سالان تێپەڕین، زۆریەى ئەمریکىيەکان چوو بوونەوه ناو ژيانى رۆژانەى خویان، ئەمەش سەرۆشتى و دلخواز بوو. ئەمە بە و مانایە بوو که ولات چاک دەبێتەوه و خەلکى ھەستیان دەکرد سەلامەتتر. لە کاتیڤدا که من ئەم بیروکانە تۆمار دەکەم، ئەو رۆژەى ئاگریارانە بۆ ھەندى لە ھاوڵاتیانمان یادەو ھەریبەى دورە. گەنجترین ئەمریکىيەکان زانیاری دەستی بەکى ئەو رۆژەیان نییە. سەرەنجام، ۱۱ى سێپتیمبەر زیاتر ھەستىكى وەکو رۆژى پێرل ھاریەر دەبەخشی— بەروارىكى ریزلینراو لە سەر رۆژمێر و چرکەساتىكى گرنگ لە مێژوودا، بەلام نەك برینىك لە دلدا، نەك ھۆکارىك بۆ بەردەوام بوون لە شەر.

بەلای منەوه، ھەفتەى ۱۱ى سێپتیمبەر ھەمیشە شتىكى زیاتر دەبى. من ھىشتا سووتانى پینتاگۆن، بلیسەى تاوەرەکان، تەپۆلکەى ئاستە بادراو و خواربوو ھەکان دەبینم. ھىشتا گوئیستى ھاواری دەنگى خوشەوستان دەبم که سۆراخى رزگار بووان و کرێکاران دەکەن "ناومىدەم مەگە!" "ھەرچىيەك پێویست بکا!" ھىشتا ھەست بە خەمبارى منداڵان، نالەى قوربانیانەى سووتانەگە و ئازارى خێزانە تێکشکاوەکان دەکەم. ھىشتا سەرسامم بە ئازایەتى ئاگرکوژینە ھەو ھەکان و ھاوسۆزى بێگانەکان و بویریى بى سنوورى ئەو سەرئشینانەى فەزاکەگەیان بە زۆر نیشان دەو.

۱۱ى سێپتیمبەر قوربانیانى پیناسە کردەوه. من ئەرکەم پیناسە کردەوه. ئەمیش کارەگەمى پیناسە کردەوه. بە سەرھاتى ئەو ھەفتەى، کللیلى تێگەشتنە لە سەرۆکایەتى من. گەلێك بریار ھەبوون که بە دوا داھاتن، نۆرێکیان مشتومڕنامیز و ئالۆز بوون. لە گەل ئەو شدا، پاش ۱۱ى سێپتیمبەر ھەستم کرد بەرپر سيارتیکیەگەم روونە. بە درێژایى ئەو ماوہیەى که لە ئوفیسدا بووم، قەت نەتوانى ئەو دەم بىر بچیت که ئەو رۆژە چى بە سەر ئەمریکادا ھات. من ھەموو دل و گیانم دەخستە سەر پارێزگارىکردن لە ولات، ھەرچىيەك پێویستى بکەدايە.

پىڭەي جەنگ

لە خەقدەى ئۆكتۆبەرى ۱۹۲۰، بە يەكەمىن گەشتىم بۇ دەرەۋەى ولات لە ۱۱ى
سىپىتېمبەرەۋە، سواری ھىزى ئاسمانى يەك بووم. ئىمە چووين بۇ شانگھاي بۇ لوتكەى
(ھاۋكارىي ئابوورىي ئاسىيا پاسىفىك) كە گردىبونەۋەيەكى سەرۋكەكانى ولاتانى
(ئوقيانوسى ئارام) بوو. دەرگاى نھىنى نىگەرەن بوو لە گەشتەكە. بۇ چەند ھەفتە يەك
راپۇرتى ھەۋالگىرى تەزوۋىە خىشمان پىدە گەشت لە بارەى ئەگەرى ھىرشى دواترەۋە.
لەگەل ئەۋەشدا، بە ھىزكردنى پەيوەندىيەكانى ئەمىرىكا لە خۇرھەلاتى دور، يەككە بوو لە
ئەۋلەۋىيەتەكانى سەرەۋەم و دەمويست لە پىشدا ھاۋتا سەرۋكەكانى جىھانم مكوپىم
بىيىن لە مەر جەنگ لە درى تىرۋرىستان. ھىزى ئاسمانىي يەك لە فرۇكەخانەى شانگھاي
نىشتەۋە، ئەۋ شارە تۇزاۋىيە پر لە پايسكىلەم بىر كەۋتەۋە كە لە ۱۹۷۵ لەگەل دايكم
بۇى چووين. ئەمجارەيان تا بە

ئۆتۇمبىل بە شارى مۇدىرنەكەدا گەشتىنە ناو شار، چل و پىنج خولەكى خاياند. ئىمە
بەلەى كەرتىكى نوئى گەشاۋەى شارەكەدا تىپەرىن بەناۋى (پودۇنگ). دواتر زانىم كە
حكومت نرىكەى سەدھەزار كەسى لە وشكانىيەۋە جولاندوۋە بۇ بونىادنانەكە. بىنا
بە ئاسماندا چوۋەكان و رووناكىيە نيۋنەكانلاس قىگاسيان بىر خستەۋە. بۇ شانگھاي،
پرۇژەى (بازى گەرە بەرەۋ پىشەۋە) دواجار پىگەشتىبوو.

بەيانىي دواتر، لەگەل كۆلن پاول، كۆندى رايىز، ئاندى كارد و لىدوان ئامادەكەرى
سى. ئاى. ئەى چوۋىنە ژىر خىمەيەكى شىنەۋە لە رىتزكارلتۇن. ئەم بونىادە بۇ ئەۋە
دىزايىنكراۋو تا لىدوانى ئاسايشى نىشتمانى بپارىزىت لە دزەكەرەن. ئىمە شاشەيەكى

قېدىۋمان داڭىرساند و روخسارى ديك چىنى لى نىيويۇركەۋە دەرگەۋت. ئەۋ بۇ وتارەكەى
لە مەراسىمى خېرخوارى (دامە زراۋەى ئىۋارە خوانى يادەۋەرىى ئەلفرىد ئى. سىمس)ى
رىكخراۋ لەلايەن كلىسەى كاسۋلىكى ئوسقوفى گەرە، قاتى رەش و كراسى سېرى
لە بەردابوو.

ھەرگە دىكم بېنى، زانىم شتىك بوۋە. دەموچاۋى ۋەكو بۆينباخەكەى سېرى
مەلگە رابوو. وتى "جەنابى سەرۆك، يەككە لە پشكەرە زىندەگىيەكان لە كۆشكى سېرى
زەنگى لىداۋە. ئەۋان شوپنەۋارى (ژەھرى بوتۇكس)يان دۆزىۋەتەۋە. لەۋانەى
مەۋومان بەرگەۋتېن."

سى. ئاى. ئەى لىدوانى پىدابووم لەبارەى ژەھرى بوتۇكسەۋە. ئەمە يەككە بوۋ لە ھەرە
ژەھراۋىترىن ماددەكانى جىھان. كەس قسەى نەكرد. دواچار كۆلن پىرسىارى كرد، "كانى
بەرگەۋتن كەيە؟" ئايا ئەۋ خەرىكى بىركارىى ئەقلى بوۋ ۋ ھەۋلى دەدا بزانى چەندى
خاياندوۋە لەۋەتەى دوايىن چار لە كۆشكى سېرى بوۋە؟

جىنگرى راۋىژكارى ئاسايشى نىشتمانى (ستىف ھادلى) روۋنى كىردەۋە كە ئىف. بى. ئاى
خەرىكى تاقىكردنەۋەى ماددە گوماناۋىيەكەيە لەسەر مشكەكان. بىست و چوار سەۋاتى
داھاتوو يەكلايەكەرەۋە دەبى. ئەگەر مشكەكان ھىشتا بىن و بچن، قاچيان دابىن، ئەۋا
ئىمە سەلامەت دەبىن. ئەگەر مشكەكان لەسەر پىشت بن و قاچيان لە ھەۋا بىت، ئەۋا
ئىمە مردووۋىن. كۆندى ھەۋلىدا مىزاجمان ھىۋر بىكاتەۋە. ئەۋ وتى "باشە، ئەمە رىنگايەك
بۇ مردن لە پىتاۋ ۋلاتەكەتدا".

من رۆشىتم بۇ كۆبوۋنەۋەكانى لوتكە و چاۋەرپىى ئەنجامەكانى تاقىكردنەۋە بوۋم.
رۆژى دواتر، كۆندى پەيامىك پىنگەشىت كە ستىف ھادلى دەيەۋى پەيۋەندى پىۋە بكان.
ئەۋ وتى "ۋابزاتم ئەمە تەلەفۇنەكەيە". پاش چەند خولەككە، كۆندى بى ھەۋالەكەرە
گەرەيەۋە. ئەۋ وتى "قاچەكان لە خوارەۋە نەك لەسەرەۋە". ئەۋ تەنبا زەنگىكى ھەل
بوۋە.

سالانیک دواتر، حاله تی وه کو مه ترسی ژه هری بوتوکس خه یالی و بپوایینه کراو بوون.
ناسانه که پینکه نین بتگرتت به وینه ی گه وره به رپرسیانی نه مریکا له حاله تی نزاکردن
بۆنه ره ی مشکه کانی تاقیگه به راوه ستاوی بمینه وه. به لام ئاو کاته، هه ره شه کان کتوپر
واقیعی بوون. شه ش به یانی له هه فته یه کدا، جورج تینیت و سی. ئای. ئه ی لیدوانیادا
له سه ر ئه وه ی که ئه وان پێیان ده گوت قالی هه ره شه، پوخته یه ک له هه ره شه
نه گه ریه کانی سه ر ولات. له رۆژانی یه کشمه دا، لیدوانیکی هه والگریی نوسراوم
پنده گه یشت. له نیوان ۱۱ ی سیپتیمبه ر و ناوه راستی ۲۰۰۳ دا، سی. ئای. ئه ی له باره ی
تیکرای ۴۰۰ هه ره شه ی دیاریکراو له هه ر مانگی کدا، راپۆرتی ئه دامی. سی. ئای. ئه ی شوین
پیی زیاتر له بیست پیلانی هیرشیی به رفراوانی ئیحتیمالی هه لده گرت، هه ر له
نۆبه راسیونه کانی چه که بایۆلۆژی و کیمیایی نه گه ریه کانه وه له نه وروپا تا هیرشی
نه گه ری بۆ سه ر ولات که ده ستی شانه نوستووه کانی له پشت ده بی. هه ندی له
ریپۆرتهران، ئاماژه یان به ئامانجی دیاریکراو ده کرد، له وانه ش بینایه گه وره کان، بنکه
سه رباریه کان، زانکۆکان و مارکیته کان. بۆ ماوه ی چه ند مانگیک پاش ۱۱ ی سیپتیمبه ر،
له نیوه شه ودا راده بووم له نیگه رانی ئه وه ی که خویندبوومه وه.

لیدوان ئاماده که ره کانم به پرسیار داده باراند. ئایا هه ر هه ره شه یه ک تا چه ند راست
بوو؟ چیمان کردوو بۆ ئه وه ی به دوا ی نیشانه کاندایه چین؟ هه ر برگه زانیارییه ک وه کو
کاشیه کی ئاو موزایکیک وابوو. له دوا دواکانی سیپتیمبه ردا، بۆب موئلهری به رتیه به ری
ئیف. بی. ئای. کاشیه کی گه وره ی خسته سه ر کاتیک پیی وتم له وانیه ۲۲۱ بکه ری
ئالقاعیده له ناو ئه مریکا دا هه بن. کو ی وینه که له جی خۆیدا بوو: دوورنمای دووهم
شه پۆلی هیرشه تیرۆریستییه کان له دژی ئه مریکا زۆر واقیعی بوو.
پیش ۱۱ ی سیپتیمبه ر، زۆر که س تیرۆریزمیان به شیوه یه کی سه ره کی وه کو تاوانیک
که ده بی بخریته دادگانی، بینیبوو. هه ره وه کو چۆن دیدی حکومه ت له به رانبه ر
ته قینه وه که ی ۱۹۹۲ ی سه نته ری بازرگانی جیهانی وه ها بوو. پاش ۱۱ ی سیپتیمبه ر،
بوون بوو که هیرشه کانی سه ر بالیۆزخانه کانمان له خۆره لاتی ئه فریقا و بۆ سه ر (یو
ئیس ئیس کۆل) له تاوانی جیاکراوه زیاتر بوون. ئه مانه راهینانیک بوون بۆ یانزه ی

سىيېنتىمبەر، بەشىك لەو ماستەرىلانەكەي كە ئوسامە بىن لادن رىكى خىستېووكە
فرمانىكى ئايىنى بەناۋى قەتۋا دەرگىدېو و تىايدا بانگەۋازى ئەۋەي كىردېووكە كوشتىنى
ئەمرىگىيەكان "ئەركىنكى تاگەكەسىيە بۇ ھەر مۇسلماننىك كە بىتۋانى بىكات لە ھەر ولاتىك
كە بىكرىت".

لە ۱۱ى سىيېنتىمبەردا روون بوو كە دېدى سەپاندنى ياسا بۇ تىرۋىزىم شىكىستى ھىناۋە.
پىاۋانى خۇكۈزى نامادە بۇ فراندنى فرۆكەي نەفەرھەلگىر بە ئاراستەي بىنايەكان، تەنيا
ئاۋاتىبارى ئاسابى تەبوون. ئەمانە بە ھەرەشەي دادگايى كىردن ئارەۋىنەۋە. ئەۋان
جەنگىيان دىرى ئەمرىكا راگەياندېو. بۇ پاراستىنى ولات، دەبوۋايە جاپى شەپىدەين
لە دىرى تىرۋىزىستان.

جەنگەكە جىاۋاز دەبوو لە ھەر جەنگىك كە ئەمرىكا لە رابىردوودا ئەنجامى دابوولە
رابىردوودا. دەبوۋايە پەردە لەسەر پىلانەكانى تىرۋىزىستان ھەلبىمالىن. دەبوۋايە شوئىنپىي
جولەكانىيان ھەلبىگرىن و ئۆپەراسىۋنەكانىيان بىچىپىنن. دەبوۋايە پارەكانىيان لى بىرپىن و
لە پەناگەي سەلامەت بىيەشىيان بىكەين. دەبوۋايە ھەموو ئەمەش لەژىر سىيەرى
ھەرەشەيەكى تىردا بىكەين. تىرۋىزىستان ژيانى مەدەنىي ئىمەيان كىردېوۋە شەپگەيەك.
دانانى ئەمرىكا لە پىنگەي جەنگدا يەككىك بوو لە بىرپارە ھەرە گىرگەكانى سەروكاىەتىم.
دەسەلاتم بۇ بەرپاكىردنى جەنگ لە دىرى تىرۋىزى لە دوو سەرجاۋەۋە ھات. يەككىكانى بىرگەي
دوۋى دەستۋور بوو كە ۋەكو فرماندەي ھىزە چەكدارەكان دەسەلاتەكانى سەردەمى
جەنگ بە سەروك دەدات. ئەۋىترىيان بىرپارىكى جەنگى كۆنگرىس بوو كە سى رۆژپاش
۱۱ى سىيېنتىمبەر پەسەند كرا. بە رىژەيەكى دەنگى ۹۸ بە سىفر لە ئەنجومەنى پىران و
۴۲۰ بە ۱ لە ئەنجومەنى نوئىنەران، كۆنگرىس رايگەياند:

"سەروك دەسەلاتى پىدراۋە تا ھەموو ھىزىكى پىۋىست و گونجاۋ بىگرىتە بەر لە دىرى
ئەۋولاتانە، دامەزراۋانە يان كەسانەي كە ئەۋمكۈرە لەسەر ئەۋەي پلاننىان دانائە،
رىگەيان پىدراۋە، دەستىيان تىدابوۋە يان يارىدەدەر بوون لە ھەر ھىزىكى تىرۋىزىستى
كە لە ۱۱ى سىيېنتىمبەرى ۲۰۰۱دا رووياندا يان ئەۋ دامەزراۋە يان كەسانەيان پەناداۋە

بۆشەۋەي نەھىشتى ھەر كىدارىكى تېررورىزمى ئىۋىدەۋلەتى لە ئىزى وىلايەتە
بەككەتۈۋەكەنى ئەمىرىكا لەلايەن ئەو ۋىلات، دامەزراۋە يان كەسانەۋە."

له سالاتی دواتردا، هه موو به یانییه که له بیرى نهو مه ترسییه هه لده ستام که روو به پرووی
بوویشه وه و نهو به پرسیار تیییه ش که له ته ستوم گرتبوو. هه روو ها به په رو شه وه
تاگاداری نهو سه روکانه ش بووم که میژوویه کی زیاد له پیویست خواستنیان هه بوو له
ماوه ی جهنگدا. چون ئاده مز یاساکانی (ئه لیه نز) و (سیدی شین) ی واژو کرد که ناره زایی
گشتیان قه ده غه ده کرد. ئه براهام لینکولن یاسای (هیشته وه ی زیندانی ته نیا به
حوکمی دادگا) ی له ماوه ی شه ری ناو خۆدا هه لپه سارد بوو. فرانکلین روزفیلد فرمانیدا بوو
که ئه مریکیه ژاپونییه کان له ماوه ی دووهم جهنگی جیهانیدا ده سته سه ر بکرتن. کاتیک
من سویندی ئۆفیسم خوارد، وتم سویندی "ده ستوور، بهیلمه وه، پیاریزم و به رگری
لیکم". تاکه ئه رکی هه ره گرنگم پارێزگاریکردن له ئه مریکا بوو- له چوارچێوه ی نهو
ده سه لاته ی که له لایه ن ده ستووره وه پیم درابوو.

ئەركى راستە وخۆي پاش يانزەي سىپتېمبەر پتە وكردى ئامرازەكانى بەرگريمان بوولە
 دۇي دووھم ھېرش. پرۆسەكە راجلەكېنەر بوو. بۆ وەستاندى دوزمن، دەبووايە ۱۰۰٪
 كانەكە راست بىن. بۆ ئازاردانمان، دەبووايە تەنيا يەك جار سەرکە وتوو بىن.

ئىمە شەپۇلىك رىۋوشوئىنى ئاسايشىي نويمان جىبە جى كىرد. مەن دابە زاندنى ھىزەكانى
گاردى نىشتەمانىم لە فرۆكە خانەكان، دانانى ئەفسەرى دژە تىرۋرى زۆر لە سەر فرۆكەكان
پەسەند كىرد و ھىلە ئاسمانىيەكانم پابەند كىرد بە تۆكمە كىردنى دەرگاكانى بەشى
فرۆكەوانەكان و رىۋوشوئىنەكانى پىدەنى قىزا و چاودىرىكىردنى سەرنشىنان توندوتۇل كىرد.
بە كار كىردن لە گەل حكومەتەكانى ويلايەت و لوكان و كەرتى تايبەت، ئىمە ئاسايشمان لە
دەربەندەكانى دەريا، پردەكان، كارگەكانى وزەى ناوكى و ژىرخانە ھەستىارەكانى تىر
توندوتۇل كىرد.

بە ماوەیەکی کورت دواى ۱۱ى سىپىتېمبەر، (تۆم رىج)ى حاکمى پەنسلۋانىام لە
بۇستىڭى بالاي کۆشكى سىپى دامەزراند بۆ چاودىرىکردنى تەقەلای ئەمنى و لاتمان. تۆم

تەرىپىدىن بىر تەرەپتىن دەۋلەت مەندى لەگەن خۇيدا ھېنا، بەلام بە ھاتنى سەرەتەكەننى
۲۰۰۲. دۇن بىۋەتەن كە تەركەكە لەۋە گەۋرەتە كە لە تۇفېسىنىكى بىچۇكى كۆشكى
سېپىرە ھەمەنگى بىر تەرەپ. دە دوانزە ئازانسى فېدرالىي جىاجىيا ھاۋىە شىيان كۆرە
بەرىپسىيەرتىي پارتىگارىي لە نىشتەمان. رىۋىشۋىنى پىنەكارى بەس تەبۇۋە مەترسى
لەۋە زىاترە ھەبۇۋە شىي لە دەست دەرىچىت. نەۋنەيەكى زۆر خراپ لە مانگى ئازارى
۲۰۰۲. دادا بۇۋە كاتىك دەزگاي كۆچ و بە ھاۋلاتىكردن نامەيەكى ناردىۋو و تىايدا ئامازەي
دېۋر بە قوتابخانەيەكى فېۋكەۋانىي فلۇرىدا كە قىزاي خۇيىندىكارى بە (مۇھەممەد ئەتە) و
(مەروان ئەلشەخى) دېۋو. لەۋانەيە ئەۋكەسەي كە نامەكەي كىرەيتتەۋە تۈۋشى شۆك
بۇۋىت. ئەۋانە ئەۋ دۇۋ فېۋكەۋانە بۇۋن كە لە ۱۱ سىپىتەمبەردا فېۋكەكانىيان بە
ئاراستى دۇۋ تاۋەرەكە فېراندېۋو.

مىنىش تۈۋشى شۆك بۇۋم. ھەۋەكە ئەۋكاتە بە رايگە ياندەنەكانم وت، "بە زەھمەت
توانىم قاۋەكەم دابىتىم". ھەلە قىزەۋنەكە نەۋنەيەك بۇۋ لە پىۋىستىي رىفۇرمى
بەرفراۋانتر. دەزگاي كۆچ و بە ھاۋلاتىكردن كە لىقىكى ۋەزارەتى داد بۇۋ، تاكە ئازانسىك
تەبۇۋە لە مەملەتتە بۇۋ لەگەن بەرىپسىيەرتىيە نۆيكانى ئاسايشى نىشتەمانى. دەزگاي
گومرگ كە راپۇرتى دەۋايە ۋەزارەتى گەنجىنە، رۇۋىپەۋى ئەركى گەۋرەي پاراستى
بەندەرەكانى ۋلات بىۋەۋە. ئەۋان ئەۋ لەگەل گاردى كەنارائەۋ بەرىپسىيەرتىيە
ھاۋىەش بۇۋن كە بەشىك بۇۋ لە ۋەزارەتى گواستەۋە.

سىناۋۇرى دىموكراتىي (كۆنىكتىكەت) جۇ لىبەرمان كەيسىكى گەۋرەي دەخستەۋو لە
رىگەي دىۋستىكردى ۋەزارەتتىكى نۆي فېدرال كە تەقەلا ئاسايشىيە نىشتەمانىيەكانى
بەكەخست. مەن رىزى جۇم دەگرت و كەيفىم پىي دەھات. ئەۋ ياسادانەرىكى بەھىز بۇۋ
كە تالىي ھەلېۋاردى ۲۰۰۰ ي پىشتىگۇي خىستىۋو لە تەنگەتاۋىي جەنگ دىرى تىرۇر
تىگەبىشتىۋو. لە سەرەتادا لە بىۋكەي ئەۋ بۇ ۋەزارەتتىكى نۆي نىگەران بۇۋم
بىۋكەراسىيەكى گەۋرە بەرىپەۋەردى قورسە. ھەۋەھا نىگەران بۇۋم لە رىكخستەۋەيەكى
گەۋرە لە ناۋەپاستى قەيراندا، ھەۋەكە جەي دى كىرۇش، كە دواتر جىگىرى راۋىژكارى

ئاسايىشى نىشتىمانىم بوو، وتى "كاتىك تۆلە پىرۇسەي لە كالان ئانەوۋەي شىمشىرەكان و
گەرانەوۋە بۇ دۇخى ئاسايىت، ناتوانىت شەر بىكەيت".

بىي بەيتى تىيەربوونى كات، بىر كىردنەوۋەم گۆرى. زانىم كە ھەبوونى ۋەزارەتلىك بۇ
ئاسايىشى نىشتىمانى، دەسلەلات و بەرپىرسىيارىتى رىك دەخات. بەھەبوونى ئازانسى
بەرپىرس لە پارىزگارىي لە ولات لەژىر چەتلىكدا، ئەوا كەلىنى كەمتر و ئاپىويستىي كەمتر
لەئارادا دەيى. ھەروەھا زانىم كە پىششىنەيەكى سەركەوتىوانە ھەبووۋە بۇ رىكخستىنەوۋەي
حكومت لەسەردەمى جەنگدا. لە بەرەبەيانى جەنگى سارد دا لە ۱۹۴۸، سەركە ھارى
ترومان ھەردوۋ ۋەزارەتى دەرياوانى و جەنگ بۇ ۋەزارەتلىكى نوئى بەرگى بەكخستىبوو.
رىفۇرمەكانى، سوپاي بۇ ماوۋەي چەند دەيەيەكى داھاتوو بەھىز كىردىبوو.

من بىر يارمدا كە رىكخستىنەوۋەكە شاينى مۇجازەفە كىردنە. لە حوزەيرانى ۲۰۰۲دا، لە
كۆشكى سىيىيەوۋە مۇخاتەبەي گەلم كىرد بۇ بانگەيشتىكرىنى كۆنگرىس تا ۋەزارەتلىكى
نوئى ئاسايىشى نىشتىمانى دروست بىكات.

سەربارى پىشتىوانى زۆرىك لە ياسادانەران، پىرۇۋەياساكە رووبەبووى بەرەستىكى توند
بووۋەوۋە. دىموكراتەكان ياساكەيان بە سووربوون لەسەرنەوۋەي كە ۋەزارەتى نوئى مافى
دانوستانى بەفراوان بە كارمەندەكانى دەدات كە لە ھىچ ئازانسىكى تىرى حكومتدا پىادە
نەدەبوو، راگرت. من پىم ناخۇش بوو كە دىموكراتەكان رىئوشوئىنىكى ئاسايىشى پىويست
بۇ رازىكرىنى يەكىتتىيەكانى كىركاران دۋادەخەن.

كاندىدە كۆمارىيەكان، پىرسەكەيان سىپاردەي دەنگدەران كىرد لە ھەلېژاردە
مىانييەكانى ۲۰۰۲دا و منىش چوومە پالېان. لە رۆژى ھەلېژاردىندا، حزبەكەمان شەش
كورسى لە ئەنجومەنى نوئىنەران و دوو كورسى لە ئەنجومەنى پىران ھەلېژارد. كارل رۇف
ئەوۋەي بىر ھىنامەوۋە كە تاكە سەركىكى پىشوو كە لە يەكەم ھەلېژاردىنى ميانەيىدا
كورسى لە ھەردوۋ ئەنجومەنەكە ھەلېژاردىت، فرانكلين رۇزۋىلت بوو.

لەماوۋەي دوو ھەفتەي ھەلېژاردىندا، پىرۇۋەياساي ئاسايىشى نىشتىمانى پەسەند كرا.
پىويست نەبوو كە زۆر بەدۋاي يەكەم ۋەزىرى ئاسايىشى نىشتىمانىمدا بگەپىم. من (تۆم
رىج)م كاندىد كىرد.

لە ۲۱ ئۆكتەبەرى ۲۰۰۱، ئامادەكارلىقى رۇژنامەى وىتەيى بەناۋى (بۇب ستېفېنس) بە
 شاپەكى بەرز و رىسانەوۋە داخلى نەخۇشخانەى فلورىدا كرا. كاتىك دىكتورەكان
 پىشكىنپىيان بۇ كىرد، بۇيان دەرگەرت كە بەكتىرپايەكى كوشىندەى ھەلمزىوۋە بەناۋى
 (ئەنتراكىس)، سى رۇژ دواتر مرد.

كارمەندى زىياترى رۇژنامە وىتەيى كە نەخۇش كەوتن شانپەشانى ئەو خەلكانەى ترى
 لە كەئالەكانى ئىتى بى.سى، ئەى بى.سى و سى.بى. ئىس نىيور نامەيان كرىبوۋە
 زەرقى نامەى داپۇشراۋ بە تۇزى سىپى گەيشتە ئۇفېسى تۇم داشل لە ئەنجومەنى پىران
 زمارەيك لە سىناقى بالەخانەى كۈنگرىس و كرىكارانى پۇستە نەخۇش كەوتن، ھەرۋە
 كرىكارىكى نەخۇشخانەى نىيوپۇرك و رۇنىكى نەۋەد و چوار سالە لە (كۈنىكتىكەت)
 سەرەنجام، خەقدە كەس تووش بىوون، بە داخەۋە، پىنج كەسىش مرجن.
 يەككە لەو نامانەى ئەنتراكىسى تىدابوۋ ئەمەى خوارەۋەى تىدا نوسرابوۋ:

۲۰۰۱/۹/۱۱

ئىۋە ناتوانن بمانوۋستىنن

ئىمە ئەم ئەنتراكىسەمان ھەيە

ئىستا ئىۋە دەمرن

دەترسن؟

بەرى ئەمىرىكا

بەرى ئىسرائىل

ئەللاھو ئەكبەر

مىن واقم ورمالەو بىرگىردنەۋە قىزەونە: ئايا ئەمە شەپۇلى دوۋەم بوۋ، ھىرشى
 بايۇلۇزى؟

مىن لىدوانم لەبارەى دەرەنجامە تۇقىنەرەكانى ھىرشى چەكە زىندەگىيەكان
 پىنگەيشت. يەككە لە ھەلسەنگاندەكان گەيشتىوۋە ئەو ئەنجامەى كە "ھىرشىكى ئاولەى

باش رېڭخراو له لايهن کارمه نديکي دهوله تيبه وه بؤ سهر ناوچه ي دانيشتوواني شاري
ميوپورک "دهشي" دهستيه جي ۶۳۰,۰۰۰ کس و ۲ بؤ ۲ ميليون کس بهر له وه ي
بلاو بوونه وه که کونترول بکري، تووش بکات. سيناريويه کي تر ته رکيزي کردبووه سهر
قهره بالغي هاتوچودا. دهشي له سهره تادا ۲۰۰,۰۰۰ کس يک تووش بين و تېکرا مليونيک
قورياني بکه ويته وه. دهشي تيچوونه ئابووريه کان "له ۶۰ مليارد دؤلاره وه بؤ چهند سهر
مليارتک يان زياتر بي، ده وهستيه سهر نه وه ي که بارودوخى هيرشه که چؤن ده بي".

همريکي له کردنه وه ي سندوقي پؤسته کانين ده ترسان. ثوره کان ي پؤسته ي ئوفيس
ده خران. دايگان رايانکرده نه خوشخانه کان بؤ داواکردني پشکني بؤ نه و مندا لانه يان که
سهرماخورد هگي بهر بلاويان هه بوو. ساخته چياني سهرليشيو او نامه گه ليکيان
بهسته بندي ده کرد و بؤدره ي جوانکاري يان ئارديان پتوهرده کرد که ترسي خه لکي زياد
ده کرد. ده زگاي پؤسته، له زياتر له دووسه د شوي ي سهرتاسهري ولاتدا چهند
نموونه يه کي پؤسته ي بؤ نه تراکس پشکني. پؤسته ي کوشکي سپي له ته ووي ماوه ي
سهرؤکايه تيبه که مدا ريچکه که ي گوريندرا بوو و تيشکي ليد ه درا. هه زاران کارمه ندي
حکومت، له وانه ش من و لؤرا ئامورگاري کراين که ده رمان ي (سپيرو) که نه نتي
بايوتیکی به هيز بوو، به کار بهي نين.

گه وره ترين پرسيار له ماوه ي هيرشي نه تراکسدا نه وه بوو ئاخو له کوپوه ئاراسته
ده کرد. يه کيک له باشترين ده زگاگاني هه والگري له نه وروپا پي و تين که گومانين له
عراقه. رژيمي سه دام حوسين يه کيک بوو له و رژيمه که مانه ي که توماريکي به کارهيناني
چه کي کؤکوژي هه بوو و له سالي ۱۹۹۵ دا داني به وه دانا بوو که نه تراسکي هه يه.
نه وانير گومانين وابوو که قاعيده ده ستي تيدايه. به داخه وه، به لگه ي کونکري تيمان
نه بوو و سهره داوي باشي که ممان هه بوو.

مانگيک پاش ۱۱ ي سيپتيمبه ر، کونفرانسيکي رورنامه واني ته له فزيونيم له کوشکي
سپيه وه به ست. کاتيکي زووتر ي نه و رور، ئيمه ئاستي وريايي تيرورمان به رز کرده وه

لە كاردانەو ە بەرانبە راپۆرتگە لىك لە بارەى ھۆشدارى بەرپرسيكى بالاي تاليبان لەمەى
ھىرشىكى گەرەى تر يۆسەر ئەمريكا.

(ئان كۇمپىن) ى ئەى بىسى نيوز وتى "... ئەبى ئەمريكيە كان سۆراخى چى
يكن؟" لىدوانىكى سى. ئاى. ئەى لەسەر ھەرەشەى تىرۇرىستان بۆ بۆلۈكردنەو ەى
ئەتراكس لە فېۋكەيەكى بچوكەو ە بەسەر شارىكدا لە ھۆشى مندا تازە بوو. وتم "ئان،
ئەگەر تۆ كەسىكت دۆزىيەو ە كە پىشتەر قەت نەتبىنيو ە و سوارى فېۋكەيەكى كشتوكالى
دەبىت كە ھى خۇى نىيە، ئەوا راپۆرت بدە"

قەسكەم بوو ە ماىەى پىكەنن، بەلام لە پشت گالتەكەو ە، واقىيەكى شىتەر ە بوو
ئىمە برۈمان وابوو كە ھىرشى زىاتر بەرپۆو ە، بەلام نەماندەزانى كەى، كوى، يان
لەلەن كىو ە. راگرتنى بالانسى راست لەنىوان ورياكردنەو ە و ھۆشدارىدان بە خەلكى ل
ماو ەى دواترى ئىدارەكەمدا وەكو تەخەدىيەك ماىەو ە. پى بەپىي تىپەرپوونى كان،
ھەندى لە رەخنەگران وتىيان ئىمە ھەرەشەمان ئاوساندو ە يان ئاستەكانى
ورىاكردنەو ەمان بۆ قازانجى سياسى قۇستۆتەو ە. ئەوان بە تەواوى ەلە بوون. ئىمە
ھەوالگريمان بە جددى وەرگرتبوو و ئەو ەندەى پىمان كرا كردمان بۆ بەئاگا و سەلامەت
ھىشتنەو ەى گەلى ئەمريكا.

جۆرچ تىننيت لە لىدوانىكى ھەوالگريى درەنگانى ئۆكتۆبەردا، لەكاتىكدا كە سىگارە
نيو ە جو ەراو ەكەى لە دەمى دەكردەو ە بە دەنگىكى زل وتى "ئەمە خراپترىنە لەو ەتەى
لە پاش ۱۱ سىپتىمبەرەو ە بىنيوومانە". ئەو لە سەرچاو ەيەكى جى متمانەو ەى بالارە
ھۆشدارىيەكى بە نغوونە ھىنايەو ە لەبارەى ئەمەى كە ھىرشىك لە ۳۰ يان ۲۱
ئۆكتۆبەردا ئاراستە دەكرىت كە گەرەترە لەو ەى سەنتەرى بازارگانى جىھانى.
پاش ژمارەيەك ھۆشدارىى ناراست، ئىمە برۈمان وابوو كە دەشىت ئەمە راست بىت.
من و دىك چىنى رازى بووين لەسەر ئەو ەى كە دەبى ئەو بەرەو شوئىنىكى سەلامەتى
دەرەو ەى واشنتن بچولنىت - شوئىنگە ئاشكرانەكراو ە بەناوبانگەكە - بۆ زامنىرىنى
بەردەوامىى حكومت. دەزگاي نەئىنى پىشنيارى ئەو ەى كرد كە منىش برۆم. من پىم وئى

كەلە شۇيىنى خۇم دەمىتمەۋە. لەۋانەيە ئەمە كەمىك خۇدەرخىستىنى مەنى پىشاندايىت.
ئەمە بەشى ھەرە زۇرى پەيۋەندى بە چارەتوسەۋە ھەبوو. مەن مەشتومپى خۇم
براندېۋەۋە. ئەگەر ئەۋە ئىرادەي خۇدا بىت لەۋەي كە لە كۆشكى سىپى دەمەرم، ئەۋا
قېلە. لۇراش ھەمان ھەستى ھەبوو. ئىمە دۇنيا بوۋىن لەۋەي كە ھىكۇمەت لە ھىرشىك
دەرياز دەبىت، ئەگەرچى ئىمەش نا.

مەن تاكە يەك ھۆكارى باشم ھەبوو بۇ جى ھىشتىنى ۋاشىتىن بۇ ماۋەي چەند سەعاتىك.
(يانكىيەكان)ى نىيوپۇرك، بانگھىشتى مەنيان كىرەبوو بۇ ھاۋىشتىنى يەكەم تۇپ لە يارى
كۆنابى بەيسبۇلى كۆمەلەي سەرەكى ئەمىرىكا. ھەت ھەفتە پاش ۱۱ى سىپىتىمبەر، ئەمە
ئامازەيەكى بەھىز دەگەيەنەيت بۇ سەرۋك كە لە ستادىۋمى (يانكى)دا دەرىكەۋىت.
ئومىدەۋار بووم كە سەردانم، رۇحىيەتى نىيوپۇركىيەكان بەرز دەكاتەۋە.

ئىمە بە ھىزى ئاسمانى يەك بەرەۋ نىيوپۇرك فېرىن و بە كۆپتەر چوۋىنە كۆرەپانىكى
نەزىك ستادىۋمى بەيسبۇلەكە. مەن چوۋمە ناۋقەفەسى راھىنانى بەيسبۇل بۇ شىكردنەۋەي
قۇلم. كارمەندىكى دەزگاي نەيىنى درەيىكى دىرە فېشەكى بە سىنگمدا كىرد. پاش راھىنانى
لەندى چەند تۇپىك، يارىزانى گەۋرەي يانكى، دىرىك جىتەر ھاتە لام بۇ پشودان. كەمىك
بە يەكەۋە قىسەمان كىرد. پاشان پىرسىيارى كىرد "ھىي سەرۋك، تۇ بە نىيازى تۇپەكە لەسەر
گىردەكە يان لە بەردەمىيەۋە لى بەدەي؟"

پىرسىيارىم لەۋە كىرد كە رەئى چىيە. ئەۋۋىتى "لە گىردۆلكەكەۋە لىيەدە. ئەگەرنا ھۈھات
بۇ دەكەن". مەن بەۋە رازى بووم. لە رىگەيدا بەرەۋ دەرەۋە، لە شانىيەۋە ئاورپىكى
دايەۋە ۋىتى "بەلام با ھەلنەبەزىتەۋە ئەگىنا ھۈھات بۇ دەكەن".

پاش تۇ مانگ لە سەرۋكايەتى، راھاتبووم لەسەر ئاساندەم بە جەماۋەر. بەلام قەت
ھەستىكى ۋەكە ئەۋكاتەم بۇ دروست نەبوو كە بۇب شىپارد، راگەيەنەرى ۋتارگىشتى
ئاسراۋى يانكىيەكان ۋىتى "تەكايە بەخىرھاتنى سەرۋكى ۋىلايەتە يەكگرتوۋەكان بىكەن".
مەن بەسەر گىردۆلكەكەدا سەرەكەۋىتم ۋ سلاۋىكم كىرد ۋ پەنجەيەكى (ئۆكەي)ىم پىشاندا ۋ
چوۋمە بەرانبەر (تۇد گىرىن). پىدەچوۋ زۇر لە شەست پى دورتر بى. گىرۋىنىم لە

خېر بوونە وەدا بوو. تۆپەكە ھەستىكى وەكو ھاويشتىنى قورسايى ئەبەخشى. تۆپەكەم ھاويشت و لىتىگە رام بقرىت.

ژاۋە ژاۋەى ناو ستادىقۇمەكە وەكو تەقىنە وەيەك وابوو "يو ئىس ئەى، يو ئىس ئەى، يو ئىس ئەى!" من خەيالم رويشتە وە لاي ئەو كرىكارانەى كە لە شوئىنە وارى تاۋەرەكان ئىشيان دەكرد. تەوقەم لەگەل تۆد گرین كردن وئىنەيەكم لەگەل بەرپۆدەبەرەكان (جىز ئىزى) يانكىيەكان و (بۆب بىرنلى) ئەريرژونا دايامۆندباكس، گرت و رىگەم بەرەولاي خاۋەنى تىمەكە (جۆرج ستاينبرىنەر) گرتەبەر. من پىناسى تۆپ ھەلدەرىكى ھىمىن بووم. دلم خۆش بوو كە لۇرا و بارباراي كچم بىنى. ئەو باۋەشىكى گەورەى لىدام و وتى "باوكە تۆپ لىدانەكەت وەكو بروسك بوو!"

دەرەنگانى ئەو شەۋە گەراينە وە بۆ واشنتن و چاۋەپوانى رۆژى دواترمان كرد. ۲۱ ئۆكتۆبەر بەبى ھىچ ھىرشىك تىپەرى.

دانانى ولات لە پىگەى جەنگدا پىويستى بە زياتر لەۋە ھەبوو كە بەرگرىيە فىزىكىيەكانمان توندوتۆل بكەين. ئىمە پىويستمان بە ئامرازى ياسايى، دارايى و ھەوالگرى باشتر ھەبوو بۆ دۆزىنە وەى تىرۆرىستان و وەستاندىيان بەر لەۋەى زۆر دەرەنگ بىيت.

يەككە لە كەلئە گەورەكانمان لە تواناكانمان بۆ رووبەروو بوونە وەى تىرۆر ئەۋە بوو كە زۆرىك پىيان دەگوت "دىۋارەكە". پى بەپى تىپەرپوونى كات، حكومت رىستىك رىۋوشوئىنىكى گرتىۋوۋە بەر كە رىگر بوون لەۋەى كارمەندانى سەپاندنى ياسا و ھەوالگرى، زانىارىي سەرەكى ئالوگور بكەن.

"من بە ماۋەيەكى كورت دواى ھىرشەكان، لە كۆبوونە وەيەكدا وتم "چۆن دەتوانىن ھاۋلاتىيانمان دلىيا بكەينە وە لەۋەى كە ئىمە پارىزگارپىيان لى دەكەين ئەگەر خەلكى خۇمان تەنەت نەتوانن لەگەل يەكترىدا بدوئىن؟ دەبى كىشەكە چارەسەر بكەين."

داۋاكارى گشتى (چۆن ئاشكروفت) رىبەرايەتى كرد لە نووسىنى پىرۆپۆزەلىكى ياسايى ئەنجامەكەشى بىرىتى بوو لە (ياساى نىشتمانپەرۋەرى ئەمريكا). پىرۆزەياساكە دىۋارەكەى

لاڭدۇرۇشقا بىدا بە كارمەنداشى سەپاندنى ياسا و ھەوالگىرى كە زانىبارى ئالوگۇر بىكەن.
ئىمە تۈانا دۇرە تىرۇرەكانى ئىمەى مۇدىرنىزە كرد لە رىگەى بەخشىنى رۇرەو بە لىكۇلەران
بۇ نامرازەكانى وەكو گوڭھەلخستىن لە ھىلەكانى پەيوەندىكردن، كە رىگەى بۇ خوشكردن
شۈيىنىنى ئەو گومانلىكراوانە ھەلېگىر كە ژمارەى مۇبايلەكانىيان دەگۇرې - تۈانا يەك كە
مارەپەكى رۇر بوو بەكار دەھىتۇرا بۇ گرتنى بازىرگانانى ماددەى ھۇشبەر و سەزۇكى ياندە
قاپاغاگان. ئەمە رىخۇشكەر بوو بۇ رىوشۈيىنى داراىى توند بۇ بىلۇككردنى مولك و مالى
تىرۇرىستان، ھەرۈەھا ئەمە سەرپەرشتىى دادۈەرى و كۇنگرىسى گرتەخۇ بۇ پاراستنى
ئازادىيە مەدەنىيەكان.

ئەم رىوشۈيىنەى ئىمە، لەناوخۇدا كەمىك ئائاسودەىى ھىنايەكايەو. ياساى
نىشتمانپەرۈەر، رىگەىدا بە حكومت تا سۇراخى پاساوى ياساىى بىكات بۇ پىشكىنىنى
تۆمارى بازىرگانىى تىرۇرىستە گومانلىكراۋەكان، وەكو پىسولەى كرىدىت كارت، گرىبەستى
بەكرىگرتنى شوقە و تۆمارەكانى كىتېخانە. وەكو كارمەندىكى پىشۈوى كىتېخانە، لۇرا
خەزى بەو بىرۇكەيە نەدەھات كە كارمەندانى فېدرال لەناو كىتېخانەكاندا بىن و بىچن.
مىش ھەروا. بەلام كۇرې ھەوالگىرى خەمىكى گەۋرەى ھەبوو لەۋەى كە تىرۇرىستان
گۇمپىوتەرەكانى كىتېخانەكان بە مەبەستى پەيوەندىكردن بەكارىنن. تۆمارەكانى
كىتېخانە رۇلى گىرا لە ژمارەيەك كەيسى گەۋرە، وەكو كوشتارەكانى چەكدارى (زۇدايك)
لە كالىفۇرنىا. دوايىن شت كە دەمويست، رىگەدان بوو بە سەرپەستى و دەستگەيشتن بە
زانىبارى دابىنكراۋ لەلايەن كىتېخانەكانى ئەمىرىكا بۇئەۋەى لەدۇرى قاعىدە بەكاربەيتىرتن.

ياسا دانەران دركىان بە ناھەموارىى ھەپرەشەكە كرد و ياساى نىشتمانپەرۈەريان بە ۹۸
بەرانبەر ۱ لە ئەنجومەنى پىران و ۳۵۷ بەرانبەر ۶۶ لە ئەنجومەنى نوينەران پەسەند
كرد. من لە ۲۶ى ئۆكتۇبەرى ۲۰۰۱دا ياساكەم واژۇ كرد. سىناتۇرى دىموكراتى (پاترىك
لېي) خەلكى فېرمۇنت وتى " ئىمە كاتمان وەرگرت بۇ پوانىن لىى، كاتمان وەرگرت بۇ
خوتىننەۋەى و كاتمان وەرگرت بۇ لاڭردنى ئەو بەشانەى كە نادەستۈورى بوون و ئەو
بەشانەش كە بە راستى كارىگەرىيان دەخستەسەر ئازادىيەكانى ھەموو ئەمىركىيەكان".
ماركارە دىموكراتەكەى، سىناتۇر (چوك شومەر)ى نىيو يۇرك، وتى "ئەگەر تەنبا يەك

وشەي سەرەكى ھەيىن كە جەخت لەم پرۆژە ياسايە بکاتەو، ئەوا بریتىيە لە بالائىس. ل
كۆمەلگەي نوڧى پىشا ۱۱ى سىپىتېمبەردا كە نېمە رووبەرووي دەبينەو، بالائىس وشەيەكر
سەرەككە... بالائىس و ئەقل زال بوون.

لە ماوەي پىنج سالى دواتردا، ياساي نىشتمانپەرە يارمەتي داين تا گەلىك خانەي
تېرۇرى شېمانەي لە نىيو يۆرك، ئۆريگۇن، ئىرجىنيا و فلورىدا تىكېشكىن. لە يەككە لەي
ئەورەكاندا، دەسەلاتەكان سەپاندنى ياسا و ھەوالگري ئالوگۇرى ئەو زانىارىيەيان كىر
كە بوو ھۇي دەستگىركردنى شەش ئەمريكىي يەمەنى لە (لاكاوانا) ي نىيو يۆرك كە بۇ
كامپىكى مەشقى تېرۇرىستى لە ئەفغانىستان سەفەريان كىر بوو و چاويان بە ئوسامە بن
لادن كەوتبوو. پىنجىيان تاوانبار دەرچوون لە بەرانبەر دابىنكردنى پىشتگىري ماددى بوو
ئەلقاعىدە. ئەوتىريان دانى نا بە سەفەقاتى ناياسايى لە گەل قاعىدەدا.

ھەندى كەس بانگەشەي ئەو ھەيان كىر كە ئەو شەش كەسەي (لاكاوانا) و ئەوانىترى
دەستگىرمان كىر بوون كەمىك لە "فريودراوى ئەقل بەرتەسك" زياتىن بە پىلانى
خەبالبەو كە "نيزى بەجىگە ياندنى كىر دەو ھى تېرۇرىستىيان نەبوو". من ھەمىش
لەو پامام كە چۇن سەرزەشتكەران دەتوانن ئەو ھەندە دلىيا بن. دواچار، لە ئۆگەستى
۲۰۰۱دا، بىرۆكەي ئەمەي كە تېرۇرىستانى فەرمانپىكراو لە ئەشكەوتەكانى ئەفغانىستانەو
بە فېرۆكەي بازىرگانىي ئەمريكى ھىرش دەكەنەسەر سەنتەرى بازىرگانىي و پىنتاگۇن،
تەوا بېروانەكراو ديار بوو. بەلای مەو، وانەي ۱۱ى سىپىتېمبەر سادە بوو: سەركىشى
مەكە.

كاتىك شارەزايانى سەپاندنى ياسا و ھەوالگريمان خەلكانىكى پەيوەندىدار بە تۆرە
تېرۇرىستىيەكانيان دۆزىيەو، من زياتر رەخنەم لىدەگىرا لە بەرانبەر زوو دەستبەسەر
كردىيان لەبرى چاوەروانبوون تا ئەو كاتەي ئىتر دىرەنگ بوو.

ھەركە تازەيى ۱۱ى سىپىتېمبەر نەما، بەھەمان شىو پىشتگىري گەورەي
كۆنگرىسش لە ياساي نىشتمانپەرە. لايەنگىرانى ئازادىيە مەدەنىيەكان و وتارنووسان
لە ھەردوو حەزىكەو ياساكەيان ھەكو جىگرەو ھەموو شتىك كە رقيان لىيە لە جەنگ
دژى تېرۇر، بە خراب ھەسف كىر. بېرگە سەرەككەكانى ياساي نىشتمانپەرە، ھەكو

مۆلەت بۇ گونھەلخستەن لە ھىلەكانى پەيوەندىكردن، لە سالى ۲۰۰۵دا ئىكسپايەردەبوون.
من جەختەم كردهووە لە مۆلەتدانەوہى. ھەروەكو بە كۆنگرېسەم وت، ھەرەشەكە ئىكسپايەردەبوو،
بۆيە نابى ياساگەش ئىكسپايەربىت.

ياسادانەران، ئىشەكەيان دواەخست و سكالايان دەکرد. بەلام كاتىك دواچار
دەنگياندا، بە رىژەى ۸۹ بەرانبەر ۱۰ لە ئەنجومەنى پيران و ۲۵۱ بەرانبەر ۱۷۴ دەنگيان
بە نوێكردنەویدا. لە سەرەتاکانى ۲۰۱۰دا، بىرگە سەرەكیپەكانى ياساى نیشتمانپەرور
جاریكى تر لەلایەن كۆنگرېس زۆرىنە دیموكرات، مۆلەتيان پىدراپەو.

یەك پەشیمانیم لەمەر ياساى نیشتمانپەرور، ناوەكەیتى. كاتىك ئىدارەكەم
پرۆژەياساگەى ناردە كۆنگرېس، لە سەرەتادا بە ياساى دژەتیرۆرى ۲۰۰۱ ناسرابوو.
كۆنگرېس زىرەكى نواند و ناوەكەى گۆرى. سەرەنجام، دەلالەتیک ھەبوو لەوہى كە ئەو
خەلكەى دژى ياساگە بوون، نیشتمانپەرور نین، من مەبەستم ئەو نەبوو. دەبووايە
فشار بۆ كۆنگرېس بێنم تا بەر لەوہى پرۆژەياساگە واژۆ بكەم، ناوەكە بگۆرى.

وہكو بەشیک لە لیکۆلینەوہى ۱۱ى سىپتیمبەر، ئیمە بۆمان دەرکەوت كە دوو لەو
فەرۆكەرفینانەى گریان بەردایە ئەمریکا، (خالد ئەلمىحزان) و (نەواف الحازمى)، بەر لە
ھىرشەكە دە دوانزە جار پەيوەندیان بە رێبەرانى ئەلقاعیدەوہ لە دەرەوہ کردووە.
پرسىارى كتوپرەم ئەوہ بوو كە: بۆچى گویمان بۆ پەيوەندییە تەلەفونییەكە
ھەلەخستووە؟ ئەگەر گویمان لى بووايە مىحزار و حازمى چى دەلین، ئەوا لەوانەب
ھىرشەكانى ۱۱ى سىپتیمبەرمان بوەستاندايە.

پیاوی ئەو وەلامانە (مايك ھايدن) بوو، ژەنەرالى سى ئەستیرەى ھىزى ئاسمانى كە
رێبەرایەتیی ئازانسى ئاسایشى نیشتمانى دەکرد. ئەگەر كۆرى ھەوالگری، مېشكى
ئاسایشى نیشتمانى بىت، ئەوا ئازانسى ئاسایشى نیشتمانى بەشیکە لە زىرەكى مەزبە.
ئازانسەكە پرە لە كۆدشكین و شارەزایانى تەكنۆلۆژى زىرەك شانبەشانى راشەكاران و
زمانەوانان. مايك پىي وىم ئازانسەكە توانای چاودێرىكردنى پەيوەندییە تەلەفونییەكانى
قاعیدەى پيش يانزەى سىپتیمبەرى ھەبوو بۆ ناو ئەمریکا. بەلام دەسەلاتى ياساى

نەپۈرە بۇ كۆردى ئەمە بەبى ۋەزگرتى فرمانى دادگا، پىرۇسەيەك كە دەشى قورس و خار
بىت.

ھۆكەرەكە، ياسايەك بوو بەئارى ياساى (چاودىرىي ھەۋالگىرى بىيانى). ئەم ياسايەك
لە سالى ۱۹۷۸ دا نووسراۋە، پىش بىلابوونەۋەي بەكارھىنانى مۇبايل و ئىنتەرنىت، رىگر
بوو لە ئازانسى ئاسايشى نىشتىمانى لەۋەي كە چاودىرىي اتىلاتى پەيۋەندىدار بە
خەك بىكات لەناو ئەمىركادا بەبى يادداشتىكى ياساى لە دادگاى ياساى چاودىرىي
ھەۋالگىرى بىيانى. بۇ نموونە، ئەگەر تىرۇرىستىك لە ئەفغانىستان، پەيۋەندى بىكردايە بە
تىرۇرىستىك لە پاكىستان، ئازانسى ئاسايشى نىشتىمانى دەيتوۋانى گوى بۇ وتوۋىژەكەيان
ھەلىخات. بەلام ئەگەر ھەمان تىرۇرىست پەيۋەندى بە يەكىكەۋە بىكردايە لە ناو ئەمىركا
يان ئىمەيلىكى بىناردايە و بە سىرۋەرى كۆمپىوتەرىكى ئەمىركىدا رەت بىوۋايە، دەبوۋايە
ئازانسەكە تەقدىمى فرمانىكى دادگا بىكات.

ئەمە بى مانا بوو. بۆچى دەبى چاودىرىكىردى اتىلاتى ئەلقاعىدە بە تىرۇرىستانەۋە
لەناو ئەمىركادا سەختىر بى لە پەيۋەندىكىردنەكانىيان لە دەرەۋە؟ ھەرۋەكو مايك ھايدىن
وتى، ئىمە "كوپرانە بەناو دەكەۋتىن بەبى سىستەمىكى ئاگادار كەرەۋەي پىشىنە".

پاش ۱۱ سىپتىمبەر، ئىمە نەمانتوۋانى كوپرانە بەناو بىكەۋىن. ئەگەر بىكەرانى قاعىدە
تەلەفۇنىيان بۇ ناۋەۋە يان دەرەۋەي ئەمىركا بىكردايە، ئەۋا بە دۇنيايىيەۋە پىۋىستىمان
بەۋە بوو كە بزانىن تەلەفۇن بۇ كى دەكەن و چى دەلىن. بە لەبەرچاۋگرتى ناكابى
ھەرەشەكانىش، نەماندەتوۋانى رىگە بە خۇمان بدەين تا لە پىرۇسەي قىۋلى دادگادا گىر
بخۋىن. داوام لە ئوفىسى راۋىژكارى ياساى كۆشكى سىپى و ۋەزارەتى داد كىردنا
توۋىژىنەۋە لەۋەدا بىكەن ئاخۇ دەتوانم مۇلەت بە ئازانسى ئاسايشى نىشتىمانى بدەم بۇ
چاودىرىكىردى اتىلاتى قاعىدە بۇ ناۋەۋە و دەرەۋەي ۋلات بەبى يادداشتى ياساى
(چاودىرىي ھەۋالگىرى بىيانى). ھەردوۋلا پىيان وتم دەتوانم. ئەۋان گەيشتنە ئەۋ
ئەنجامەي كە ئەنجامدانى چاودىرى لەدژى دوژمانانمان لە جەنگدا، دەكەۋىتە چوارچىۋەي
ئەۋ دەسەلاتانەي لەلايەن بىريارى جەنگى كۆنگرىسەۋە و دەسەلاتى فەرماندەي گشتى بە
سەۋك دراۋە. ئەبراھام لىنكۆلن لە جەنگى ناخۇدا رىگەي بە چاودىرى ماشىنەكانى

تەلىگرام دابوو. ودرۇ وىلىسن لە ماوۋى بەكەم جەنگى جېھاننىدا قىرمانى كۆرەپوۋ بە
گۈنپەلخىستى بۇ نىزىكەى ھەموو پەيامىتىكى تەلەقۇنى و تەلەگراف كە دىكە ناو شەرىپكا و
لېننەو دەپوات. فرانكلىن روزفېلت رېگەى بە سوپا دابوو تا اتصالات پۈتۈنلەپ ۋە
سانسۇر بىكات لە ماوۋى دوۋەم جەنگى جېھاننىدا.

پېش ئەۋەى من پىرۇگرامى چاودىرىى تېرۇرىست پەسەند بىكەم، وىستىم دىلنپامەۋە
لەۋەى كە رېگە لە خراپ بەكارىردىن بىگرم. ئارەزىۋى ئەۋەم نەپوۋ كە ئازانسى ئاساپىشى
نېشتمانى بىكەمە تۆتالىتارەكەى ناو رۇمانەكانى جۇرچ ئۇرۇش. دەۋزانى كە بىزايانى
كەندى لەگەل جەى ئەدكار ھوقار بېۋون بەيەك بۇئەۋەى بەشىۋەيەكى ئاپاساىى گۈى
لە وتۈرەكانى خەلكانى بى تاوان بىگرم، لەۋانەش مارتىن لوئەر كېنىگ جۈنپەر، سەرۋك
لېندىن جۇنىسن درىژەى بەۋ كىردارە دابوو. پېم واپوو ئەمە لاپەرەيەكى خەمناك بوو لە
مىژۋوماندا و من نىازم تەپوۋ دووبارەى بىكەمەۋە.

لە بەرەبەيانى ۴ى ئۆكتۇبەرى ۲۰۰۱د، مايك ھايدىن و تېمە ياساىيەكە ھاتتە ئۆفېسى
ئۇفال. ئەۋان دىلنپايان كىردەۋە كە پىرۇگرامى چاودىرىى تېرۇرىست بە وىياىيەۋە دىزايىن
كراۋە بۇ پارىژگارى كىردىن لە ئازادىيە مەدەنىيەكانى خەلكى بى گوناھ. ئامانجى
پىرۇگرامەكە، چاودىرىكىردىنى ئەۋ ژمارە بەناو پېسانە بوون كە شارەزايانى ھەۋالگىرى
پاساويان ھەپوۋ بۇئەۋەى بىروايان واپىت ھى بىكەرانى قاعىدەن. زۇرىكىيان لەناو
مۇبايلەكان و كۆمپىوتەرەكانى ئەۋ تېرۇرىستانەدا دۇزراپوۋنەۋە كە لە شەپگەدا گىراپوۋن.
ئەگەر ئېمە بەشىۋەى رېكەوت ھەر بەشىكى اتصالاتى خۇجىتى بىگەردىمان چاودىرى
بىكرىايە، پېشىلىكىردنەكە دەگەيەنرايە ۋەزارەتى داد بۇ لىكۆلىنەۋە. بۇ دىلنپاۋون لەۋەى
كە پىرۇگرامەكە تەنپا بايى پىۋىست بەكاردەھىنرى، دەپوۋايە ناۋبەناو
ھەلسەنگىنرايەتەۋە و پەسەند بىكرىايەتەۋە.

من فرماندا تا پىرۇگرامەكە بەردەۋام بى. ئېمە چوون بۇ كۆنگرىسماىن لەبەرچاۋ گىرت
بۇ بەدەستەننىانى بە ياساكە، بەلام ئەندامانى سەرەكىى ھەردوۋ حىزبەكە كە لېندۋانى
تەۋان نەپىنىيان لەبارەى پىرۇگرامەكەۋە پىگەيشىۋو رازى بوون لەسەر ئەۋەى كە

چاودىرىكردنەكە پىئويىستە و مشتومرى ياسادانان شىياو نىيە بەيى پىشاندالى
شېۋازە كانمان بە دوزمن.

دەمزانى كە پروگرامى چاودىرىى تىرۋرىست رۇژىك لە رۇژان تەقەى تىدەكەوى. لەگەن
ئەۋەشدا بىروام وابوو كە پىئويىستە. پاشەۋارى سەنتەرى بازىرگانى جىھانى ھىشتا دوكل
لېتەلدەستا. ھەر بە ياننىكەك من راپۇرتى ھەۋالگىرىم پى دەگەيشت لە بارەى ھىرشىكى
ئەگەرىى تر. چاودىرىكردنى اتصالاتى تىرۋرىست بۇ ناۋ ئەمىرىكا زۇر گىرنگ بىر بىز
ھىشتەنەۋەى خەلكى ئەمىرىكا بە سەلامەتى.

لە ۲۲ دىسەمبەردا، رېئىۋارىكى بىرىتانى بەناۋى (رىچارد رەيد) ھەۋلىدا فرۇكە بەكى
ھىلى ئاسمانى ئەمىرىكى كە ۱۹۷ سەرنشىنى لە پارىسەۋە بۇ مىامى ھەلگىرى
بەقەتتەۋە، بە تەقاندەۋەى تەقەمەنى لە ناۋ پىلاۋەكانىدا. خۇشەختانە، سەرنشىنىكى
بە ئاگا رەفتارە گوماناۋىيەكەى بەدى كىرەبوو و سەرنشىنەكان دابوۋيان بە ئەززا بار
لەۋەى كار لەكار بىرازىت. فرۇكەكە بە ئاراستەى بۇستىن سورپىنراۋەۋە كە لەۋى رەبىز
كە لەپچە كرابوو. ئەو دواتر بە پىرسىياركەرانى وتىوو كە ئامانجەكەى ئەۋە بوۋە ئابورى
ئەمىرىكا بە ھىرشىك لە ماۋەى ۋەرزى پىشودا پەكبات. ئەو بە چوار چالاكى
تىرۋرىستى، بە تاۋانبار لەقەلەمدرا و بوۋەھۋى ئەۋەى حوكمى تاھەتايى لە زىندانى
فیدرالېدا لە فلۇرىدا، كۆلۇرادۆ بەسەر بىيات.

ھىرشە پوچەلگراۋەكە كارىگەرىيەكى گەۋرەى لەسەر من ھەبوو. سى مانگ پاشاى
سىپىتېمبەر، بىرھىنە رەۋەيەكى زىندوو بوو لەمەر ئەۋەى كە ھىرشەكان بە شىۋەيەكى
تۇقىنەرانە واقىعى بوون. كارمەندانى شاشەى فرۇكەخانە دەستيان كىرد بو داۋاكردنى
دانانى پىلاۋى گەشتىاران لە خالەكانى پىشكىنىدا. من دەمزانى كە نەگونجاۋىيەك
دەھىننەكايەۋە، بەلام ھەستم كىرد كە لە شوئىنى خۇيدايە بۇ بەرگرتن لە ھىرشىكى
دووبارە بوۋەۋە. دەمزانى بەرنامەكەم بە تەۋاۋى جىبەجى بوۋە كاتىك دەبوۋايە دايكى
ھەشتاۋدوۋ سالەى لۇرا پىلاۋەكانى دابكەنىت بەر لە گەشتە ئاسمانىيەكەى كرىسمەس

له میدلاندوهه بۆ واشنتن. به دلنیا ییه وه ئومیده وار بووم که له و نزیکانه نهیم کاتیک داوا
له دایکم ده که ن هه مان شت بکات.

کاره ساته نزیکه که ی سه ر شه تلاتیک، روشنایی خسته سه ر که لینیکی به رفراوانتر له
بۆ چوونمان له مهر جهنگ دژی تیروور. کاتیک ریچارد رهید دهستگیر کرا، دهستبه جی
را دهستی سیسته می دادپهروهی کرا که وه کو تاوانبارتکی ئاسایی هه مان پارێزگاری
دهستووری پییه خشی. به لام کابرای ته قینه روهی پیلانو تالانچییه ک یان بانکریک ته بوو
به لکو سه ربازتکی پیاده بوو له جهنگ دژی ئه مریکای ئه لقاعیده. ئه و دوو دۆژ پێش
هێرشه هه ول بۆ دراوه که ئیمه یلی بۆ دایکی نارده بوو: "ئه وهی که من دهیکم به شیکه له
جهنگی به رده وامی نیوان ئیسلام و بیتاوه ری". به به خشیانی مافی بێدهنگ مانه وه به م
تیروریسته، ئیمه ده رفه تی کو کردنه وهی هه والگری گرتگمان له ده ستدا له مهر پلان که ی و
یارمه تیده رانی. که یسی رهید روونی کرده وه که ئیمه پتیوستان به به رنامه یه کی نوێ
هه یه بۆ مامه له کردن له گه ل تیروریسته گیراوه کاند. له م جوړه توپیه ی جهنگدا، هیچ
سه رچاوه یه کی هه والگری بۆ هێرشه ئه گه رییه کان نییه که له خودی تیروریسته کان
به هادارتر بی. له نیوه ندی ته وژمی به رده وامی هێرشه کان له پاش ۱۱ ی سیپتییمبه ردا،
دهستم به سی بریاری هه ره گرتگه وه گرت که ده بوایه له جهنگی دژه تیروردا بیانده م؛
شه رکه رانی دهستگیرکراوی دوژمن بخرمه کوپوه، چون دۆخی یاساییان دیاری بکرن و
جهخت بکرن ته وه له وهی که دوا جار رووبه پروی دادپهروهی ده بنه وه، و ئه مه ی که چون
بزانی ئاخۆ له باره ی هێرشه کانی ئاینده وه شت ده زانی بۆ ئه وهی ئیمه بتوانین پارێزگاری
له گه لی ئه مریکا بکه یین.

له سه ره تادا، زۆریه ی شه رکه رانی دهستگیرکراوی قاعیده له زیندانه کانی شه رکه کان له
ئه فغانستان ده هیلرانه وه بۆ لیکۆلینه وه له گه ل کردن. له مانگی نوڤه مبه ردا، ئه فسه رانی
سی. ئای. ئه ی چوون بۆ لیکۆلینه وه کردن له گه ل ئه و زیندانییه ی تالیبان و قاعیده که له
قه لایه کی ئه فغانی سه ده ی نۆزده دهستبه سه ر کرابوون به ناوی (قلعه جهنگی). پشینیوی
به دوا دا هات. به به کاره یانی ئه و چه کانه ی بۆ کو مه له بیتایه که دزه یان پیکرا بوو،

شەركەراتى بوژمن يەككە لە ئەفسەرانىيان بەناوى جۆنى "مايك" سپان كوشت، ئەمەش
بوو. يەكەم مەزگى سەربازى ئەمريكى لە جەنگە كەدا.

بوو. یه که م ماړکی شاری وری
تراژیدیا که روشنایی خسته سهر پیویستی بۆ به شیکی ئارام بۆ تیدا هیشتنه وهی
تیروریسته گیراوه کان. بزاره یه کی که م هه بوون، هیچیشیان به شیوه یه کی دیاریکراو
سهرنجراکیش نه بوون. بۆ ماوه یه ک، ئیمه دهستبه سهرکراوانی قاعیده مان له ناو
که شتیبه کانی هیزی ده ریاییدا ده هیشتنه وه له ده ریای عه ره بییدا. به لام ئه مه
چاره سهریکی دوورمه ودا ی کرداری نه بوو. شیمانیه کی تر بریتی بوو له ره وانه کردنی
تیروریستان بۆ بنکه یه کی ئارام له دوورگه یه کی دووری خاکی ئه مریکا، وه کو (گوام)،
به لام ده شی هیشتنه وه ی تیروریستانی دهستبه سهرکراو له سهر خاکی ئه مریکا، ئه و
پارتیزگارییه دهستووریانه چالاک بکات که به پیچه وانه وه به دهستی ناهینن، وه کو مان
بیده نگ مانه وه. ئه مه ش به دهسته ئینانی دهستووردی هه والگری پیویست زۆر ئهسته م
دهکات.

ئىمە بىر يارماندا دەستىبە سەركراوان لە بىنكە يەكى ھىزى دەرياوانىي لاتەرىك ل
رووبەرىكى باشوورى كوبا بەناوى (كەنداوى گوانتانامو) بەيلىنەو. بىنكە كە لە سەر خاكي
كوبا بوو، بەلام ئەمريكا بەپىي رىككەوتنىكى ياسايى كە پاش جەنگى ئىسپانى-ئەمريكى
ئەنجامىدا بوو، كۆنترۆلى كردىبوو. وەزارەتى داد ئامۆژگارى ئەو ەي كردم كە ئەو
زىندانىيانەي دەبرىنە ئەوى، مافى ئەو ەيان نىيە ھانا ببەنەبەر سىستەمى دادپەر ەرىي
تاوان لە ئەمريكا. ئەو رووبەرەي دەورەي گوانتانامو دەدات دوورە دەستە و دانىشتووانى
دەگمەنە. ھىشتنەو ەي تىرۆرىستان لە كوباي فیدل كاسترو دا بە زەحمەت ئاسۆيەكى
سەرنجراكىشى ھەبوو. بەلام ھەر ەكو دۆن رەمسفیلد وتى گوانتانامو "خراپترین بژارەيە،
بەلام تاكە بژارەيەكە كە ھەيە". لە گوانتانامو، دەستبە سەركراوان، پەناگەي خاوين و
سەلامەت، سى زەم لە رۆژىكدا، كۆپىيەكى كەسىي قورئان، دەرفەتى نوێژكردنى پىنج
جار لە رۆژىكدا پىدەدرا و ھەمان ئەو چاودىرييە تەندروستىيەي پاسەوانەكانىشان
و ەردەگرت. ئەوان بواری وەرزىش و كتيبخانەيەكى پەر لە كتيب و دى قى دىيان ھەبوو.
يەككە لە كەرەستە ھەرە باو ەكان، وەرگىرانيكى ەرەبىي (ھارى پۆتەر) بوو.

له ماوهی چەند سالتیکدا، ئیمە ئەندامانی کۆنگرێس، رۆژنامەنووسان و چاودێران
نێردەولەتیمان بانگهێشت دەکرد تا سەردانی گوانتانامۆ بکەن و هەلومەرجەکە بە چاوی
خۆیان ببینن. زۆر کەس سەریان دەسورما لەوێ کە دەیانبینی. کاربەدەستێکی
بەلجیکی پێنج جار گوانتانامۆی پشکنی و بە "زیندانێکی نموونەیی" ناوی برد کە
چارەسەری باشتەر لە زیندانییە بەلجیکییەکان دەداتە دەستبەسەرکراوان. ئەو وتی "من
هەرگیز کردەوێ توندوتیژی یان شتێک کە شۆکی کردبم لە گوانتانامۆ بەدی نەکردووە.
نابێ کەس ئەم سەنتەرە بە ئەبوغریب بشووبهێنێت".

لەکاتیکیدا کە چارەسەری مروییمان بۆ زیندانییانی گوانتانامۆ بەپێی پەیماننامەکانی
جنیف بوو، ئەقاعیدە وەک مەسەلەیهکی یاسیی، برکەکانی پەیماننامەیی جنیفی پیادە
نەدەکرد. ئامانجی جنیف داڕێژکردنی ئەنگیزە بوو بۆ دەولەت-نەتەوەکان بۆ ئەوێ
شەپکردن لە جەنگەکان بەپێی رەستێک رێسای رێککەوتن لەسەر کراو کە ژبانی بێ
گوناهانە و شکۆی مرووف دەپاریزی- و سزادانی ئەو جەنگاوەرانەیی ئەو ناکەن. بەلام
تیرۆریستان ریزی دەولەت-نەتەوەیان نەدەگرت. ئەوان پەیماننامەکانی جنیفیان واژو
نەکردبوو. تەواوی دۆخی ئۆپەراسیۆنەکیان- بە ئاگایانە کوشتنی بێ گوناھێک- ناکۆک
بوو لەگەڵ پره‌نسیپەکانی جنیفدا. وە ئەگەر قاعیدە ئەمریکییەکی بگرتایە، ئەوا
چانسیکی کەم هەبوو کە بە شێوەیهکی مروییا نە مامەلەیی لەگەڵدا بکەن.

ئەمەش بە روونییهکی بێ چەند و چونەوێ لە داواکانی ۲۰۰۲دا جەختی لێکرایەوێ
کاتیکی تیرۆریستان لە پاکستان رپورتەری (ۆل ستريت جۆرنال) (دانیل پیڤل)یان رفاند.
ئەوان بانگەشەیی ئەوێان کرد کە ئەو سیخوپی سی. ئای. ئەیه و هەولیاندا بە
بارمەگرتنی، ئەمریکا بهێننە ناو دانوستانی ئازادکردنیەوێ. ئەمریکا بەرنامەیهکی
لەمێژینه‌ی دانوستان نەکردن لەگەڵ تیرۆریستانی هەبوو و منیش بەردەوام بووم
لەسەری. دەمزانی ئەگەر یەك داواکانی یەك تیرۆریست قبول بکەم، ئەمە تەنیا هانی
رفاندنی زیاتر دەدات. دام و دەزگای سوپا و هەوالگریمان بە پەلە بەدوای (پیڤل)دا
دەگەران، بەلام نەیانتوانی لە کاتی خۆیدا شتی بکەن بە شتی. لە دوایی

چرکه ساته گانیدا، دانی پئیرل و تیبووی "یاوکم جوله که به، دایکم جوله که به، منیش
جوله که م". پاشان ده ستگی که رانی قاعیده ی ملیان په راندبوو.

هر که بزیارم له سهر پاریزگاری جنیف دا، به هه مان شیوه بریارمدا سیسته مینکی
یاسایی دروست بکه م بۆ ده ستنیشانکردنی تاوانباری و به رانه تی زیندانییه کان، جۆرج
واشتن، نه براهام لینکولن، ویلیام مکینلی و فرانکلین روزفیلد له سهرده می جهنگدا
روویه پرووی هه مان نه و تهنگره بیوونه وه که چۆن سهریازانی ده ستبه سهرکراوی دوزمن
بدنه دادگا. هه موویان که یشتبوونه هه مان نه انجامگیری: دادگایه کی به رتوه براو له لایه ن
سوپاوه.

له ۱۲ ی تۆقه مبه ری ۲۰۰۱ دا، فرمانیکی ته نفیزیم واژو کرد بۆ دامه زرانندی دادگا
سهریازییه کان بۆ دادگاییکردنی تیروریسته ده ستگی که راکراوه کان. سیسته مه که ته قریبه ن
له سهر نه وه یان بونیاد نرابوو که له سالی ۱۹۴۲ فرانکلین روزفیلد دروستی کردبوو که
هه شت سیخوری نازی دادگایی کردبوو که دزه یان کردبووه ناو نه مریکا. دادگای بالا به
کۆی دهنگ پالپشتی یاسایی نه و دادگایانه ی کردبوو.

من دلیا بووم له وهی که دادگا سهریازییه کان دادگاییه که ی دادپه روه رانه دابین
ده که ن. زیندانییه کان مافی گریمانه ی به رانه ت، نواندنیان له لایه ن پاریزه ریکی لیهاوو و
مافی خسته پرووی به لگه یان هه بوو (به لگه یه ک که به های نه زموونی هه بیت له که سیکه
معقوله وه). له بهر هۆکاری کرداری ئاسایشی نیشتمانیی، نه وان ریگه یان پی نه ده درا تا
نه و زانیارییه نه یینییه ببینن که میتۆد و سهرچاوه هه والگرییه کانی ئاشکرا ده کرد.
قایلکردنی به رگریکاریک پیویستی به رازیبوونی دوو له سهر سیی دادگا هه بوو. زیندانی
ده میتووانی تانه له بریاری دادگا بدات یان بیگه یه نیته وه زاره تی به رگری و سه روک.
شتیک که مۆرکی بریاری په یوه ست به دادگا کانم - و زۆر بریاری تر بوو له جهنگ.

نویکه دا - تهنگره ی نیوان پاراستنی گه لی نه مریکا و پالپشتی ئازادییه مه ده نییه کان بوو.
به رزپاگرتنی به هاکانمان زۆر گرنگ بوو بۆ پیگه مان له جیهاندا. ئیمه نه ده ماتووانی
ریبه رایه تی جیهانی ئازاد بکه یین نه هاوپه یمانانی نوی ئاماده بکه یین بۆ قه زیه که مان
نه گه ر نه وه وتارمان له سهر ده دا پیاده مان نه کردایه. پروام وابوو که دادگا سهریازییه کان

بالاترین راست و دوستیان را گرتبوو، پالپشتی حوکمی یاسان دهکرد له کاتیکدا که
ولایتیان ده پاراست.

له ۲۸ ی مارسى ۲۰۰۲ دا، ده متوانى جوش و خروشیک له دهنگى جورج تینیتدا بهدى
بکهم. نه و راپورتى نه وهى گه ياند که پولیسى پاکستان - به یارمه تى ئیف بى ئای و سى
ئای نهى - ئوپه راسیونیکى هه لکوتانه سهریان له دژى ژماره یه ک په ناگه ی قاعیده له شارى
(فهیسه لئاباد) ی پاکستان نه نجام داوه. نه وان زیاتر له ده دوانزه بکه ر، له وان ه ش نه بو
زوبه یده، ده ستگیر کردوه.

من بۆ ماوه ی چهند مانگیک راپورتیم له باره ی زوبه یده ده بیست. کۆپى هه والگری برۆای
وابوو که نه و هاوکاریکى جی متمانه ی ئوسامه بن لادن و موحامید ناماده که ر و بکه ریکى
بالایه که که مپیکى له نه فغانستان به رپوه بردبوو که تیایدا هه ندی له فرۆکه رپینانى ۱۱ ی
سپیتیمبه ر مه شقیان بینیبوو. نه و به تیوه گلان له پیلانه کانى پیشوو بۆ ویرانکردنى
نامانجگه لیک له ئوردن و ته قاندنه وه ی فرۆکه خانه ی نیوده وه تیی لوس نه نجلس تومه تبار
بوو. سى ئای نهى برۆای وابوو که نه و پلانى جاریکى تر هیرشکردنه سه ر نه مریکا
داده نیت.

زوبه یده پیش ده ستگیر کردنى له شه ره ته قه یه ک به سه ختى بریندار کرابوو.
سى ئای نهى دکتۆریکی به په له پینگه یاندبوو که ژيانى رزگار کردبوو. پاشان
پاکستانیه کان نه ویان سپارده ی به ندیخانه که ی ئیمه کردبوو. ئیف بى ئای ده ستى
کردبوو به پرسىارکردن له زوبه یده که دیاربوو له سه ر نه وه مه شقى پینکرا بوو چون
به رگه ی لیکۆلینه وه بگرى. نه و چهند برگه یه کی زانیارى ئاشکرا کرد که پینی وابوو ئیمه
هه نوکه ده یزانیان. مایه ی ترس بوو که ئیمه زۆرمان نه ده زانى. بۆ نمونه، ئیمه زانیاری
لێپراوانه مان وه رگرت له مه ر ناویکی نوێ بۆ (خالید شیخ موحه مه د) که زوبه یده ش
جه ختى له وه کردبوو وه سه ره په رشتى هیرشه کانى ۱۱ ی سپیتیمبه رى کردوه.

پاشان زوبه یده له وه لامدانه وه ی پرسىاره کان وه ستا. جورج تینیت پینی وشم که
پرسىارکه ران پییان وایه زوبه یده زۆر زیاترى پییه بۆ ئاشکراکردن. نه گه ر نه و شتیکی

زیاتر شاربیته وه، نه بی چی بیت؟ زوبه یده باشتین سه ره داوی تیمه بوو یو خولادان ل
هیرشیک کاره ساتباری تر. من وه کو ریتوینییه ک یو تیمه که وتم "ده بی بگهینه نه وهی

که ده یزانی. بزاره کانی بهرده ممان چین؟"
بزاره به کیان نه وه بوو که سی. ئای. ئه ی به سه ر پرسیار کردن له زوبه یده دا زال بیت و
بو شوینیکی سه لامه ت له ولاتیکی تر بیگوازیته وه که له وی ئازانسه که بتوانیت کونترولی
ته واوی به سه ر زینگه که یدا هه بی. شاره زایانی سی. ئای. ئه ی لیستیکی ته کنیکه کانی
لیکولینه وه یان ناماده کرد که جیاوازیبون له وانه ی که زوبه یده سه رکه وتوانه به رگه یانی
گرتبوو. جورج دنیای کردم وه له وهی که هه موو پرسیار کردنه کان له لایه ن شاره زایانی
هه والگری به نه زمون پیاده ده کرتن که به مه شقی به رفراواندا تیپه ریون. کارمهندانی
پزیشکی له وی ده بن یو زامنکردنی نه وهی که ده سته سه رکه راوه که جه سته ی یان
دهروونی زایانی پیناگات.

به رینمایی من، وه زاره تی داد و پاریزه رانی سی. ئای. ئه ی چاوخشانندنه وه یه کی یاسایی
وردیان نه نجام دا. ئه وان گه یشتنه ئه و نه نجامه ی که پروگرامی به ره پیذرایی
پرسیار کردن گونجاوه له گه ل ده ستور و هه موو یاسا په یوه ندیداره کان، له وانه ش
نه وانه ی که ته شکه نجه قه دهغه ده که ن.

من سه بیرکی لیستی ته کنیکه کانم کرد. دوو ته کنیک هه بوون که هه ستم کرد
تیانپه راندوه، ته نانه ت نه گه رچی یاسایش بن. به سی. ئای. ئه ییم وت که به کاری
نه هیتن. ته کنیککی تر له ناوه لکیشان بوو، پرۆسه ی شیوه خنکاندن. گومانی تیا نییه
که رفوشوینه که سه خت بوو، به لام شاره زایانی پزیشکی سی. ئای. ئه ی یان دنیا کرده وه
که ئازاریکی دریز ناگه یه نی.

من ده مزانی که پروگرامیکی لیکولینه وهی وه ها هه ستیار و مشتومر ئامیز رۆژیک له
رۆژان ئاشکرا ده بی. کاتیک نه مه ش رویدا، ئه و ده که وینه به ره خنه ی نه مه ی که
نه مریکا سازشی له سه ر به ها نه خلاقیه کانی کردوه. من نه وه م پی باش بوو که
زانباریه کان به شیوه یه کی تر وه رگرین. به لام هه لبراردنی نیوان ئاسایش و به ها کان
واقیعی بوو. نه گه ر موله تی له ناوه لکیشانم نه دایا بوو ریه رانی بالایی نه لقاعیده، نه و

دەبوۋا قېۋلى مەترىيىھەكى گەورەتر بىكەم بۇ ئەۋەدى گە ۋلات ھېۋىسى دەگۈنە سەر.
ئەگىگەكانى پىرسىياركردنم قېۋل كىرد.

تەگىگە نوپىكان زۇر كارىگەر دەرچوون. زوبەيدە بېرىكى زۇدى زانپارى دەرخست
بەبارەى ئۆپەراسىۋنەكان و بونىادى قاعىدە. ھەرۋەھا ئەۋا ئەۋ سەرەداۋانەى داپىن كىرد
گە پارىدەدەر بوون بۇ دەرخستنى شوئىنى (رەمزى بىن ئەلشېبە) ى پىلاندانەرى لۇجىستى
مېزەكانى ۱۱ى سىپىتىمبەر. پۇلىسى پاكىستانى لە يەكەم سالىادى ۱۱ى سىپىتىمبەر
ئەۋى گرتىۋو.

دواتر زوبەيدە بۇ پىرسىياركەرانى روون كىردىۋەۋە گە بۇچى جارىكى تر دەستىكردىۋە
بە ۋەلامدانەۋەى پىرسىيارەكانز تىگەيشتىنى ئەۋ لە ئىسلام ئەۋە بوو كە دەبوۋا ئەۋ
تەنبا تا ئاستىكى دىارىكراۋ بەرگەى پىرسىياركردن بگىت. لە ئاۋەلگىشان ئەۋ تەگىگە
بوو كە رىگەى بەۋدا تا بگاتە ئەۋ ئاستە، ئەركە ئايىنىيەكەى جىبەجى بىكات و پاشان
ھاۋكارى بىكات. ئەۋ وتى "دەبى ئىۋە ئەمە بەسەر ھەموو براياندا جىبەجى بىكەن".

لە ۱ى مارسى ۲۰۰۲دا، جۇرج تىننېت بەسەرھاتىكى سىخورى گىراپەۋە كە گونجاۋ بوو
بۇ رۇمانىكى (جۇن لو كارى). زانىارىي دەرھىنراۋ لە رىگەى پىرسىياركردنەۋە لە ئەۋ
زوبەيدە و رەمزى بىن ئەلشېبە، شانبەشانى ھەۋالگىرى تر، يارمەتى ئىمەى دابوو تا
نېشانە لە سەر كىردەيەكى گەۋرەى ئەلقاعىدە بگىرنەۋە. پاشان كارمەندىكى بىيانى ئازا
كە سى.ئەى ئامادەى كىردىۋو ئىمەى بەرەۋ دەرگەى بىنبايەك رىتوئىنى كىرد. دواتر
كارمەندەكە وتى "دەمەۋى مىدالەكانم لەم شىتتانه ئازاد بىن كە ئايىنمان دەشئوئىن و
خەلكانى بى گوناھ دەكوژن".

مېزەكانى پاكىستان ھەلىانكوتايە سەر بىنبايەكە و ئامانجەكەيان دەرپەراند. ئەۋ كەسە
بەپىرسى ئۆپەراسىۋنەكانى قاعىدە و بكوژى دانى پىرل و بەرنامە دارپىزەرى ۱۱ى
سىپىتىمبەر بوو: خالىد شىخ موخەمەد.

من ئاسودە بووم كە يەككە لە رېبەرانی قاعیدە لە شەرگەگە ھێنرایە دەردەوہ. بەلام
ئاسودە بێبەگەم زۆری ئەخایاند. ئەو کارمەندانە ی كە لە شوێنەكە ی خالید دا دەگەران
شتێکیان دۆزییەوہ كە دواتر كاربە دەستێك بە سەرچاوە ی دەولەمەندی ھەوالگری
بەھادار ناوی دەبرد. خالید شیخ موحەمەد بە روونی پلانی ھێرشی زیاتری دادەنا.
پێنە دەچوو ئەو ئامادە بێ ھیچ زانیارییەكمان لە بارە ی خۆیانەوہ پێ بدات. ئەو وتی "من
قەسەت لە گەل دەكەم"، "پاش ئەوہ ی دەگەمە نیویۆرك و پارێزەرەكەم دەبینم".

جۆرج تینیت پرسیاری ئەوہ ی كرد ئاخۆ دەسلەلاتی ئەوہ ی ھەیە تەكنیکی
لێكۆڵینەوہ ی پەرەپێدراو لەسەر خالید شیخ موحەمەد بەكار بەتینیت، لەوانەش
لە ئاوەلکێشان. من بیرم لە كۆبوونەوہكەم كردەوہ لە گەل ژنەكە ی دانی پێرل كە سکی
بە كۆرەكە ی پێ بوو كاتیك مێردەكە ی كوژرا. بیرم لەو ٢٠٩٧٣ كەسە كردەوہ كە لە ١١ ی
سپێتیمبەردا لە لایەن قاعیدەوہ لە خێزانەكانیان زەوت كران. ھەروەھا بیرم لە ئەركی
خۆم كردەوہ بۆ پارێزگاری لە ولات لە دەستی كردەوہ تیرۆر. وتم "بێگومان".

شكاندنێ خالید شیخ موحەمەد قورس دیار بوو. بەلام كاتی شكا، زانیارییەكی زۆری
پێداین. ئەو پلان گەلێكی ئاشكرا كرد بۆ ھێرشكردنە سەر ئەمریکا بە ئەنتراکس و
رێنمایی كردین بۆ سێ كەس كە لە پرۆگرامی چەكی بایۆلۆژیی ئەقاعیدەوہ تیۆه
گلابوون. ئەو زانیاری دا بین كرد كە بوو ھۆی دەستگیرکردنی (حەمبەلی) ی لقى ھەرە
ترسناكى قاعیدە لە باشووری خۆرھەلاتی ئاسیا و ئەندازیاری ھێرشی تیرۆریستی (بالی)
كە بوو ھۆی كوژرانی ٢٠٢ كەس. ئەو وردەکاری زیاتری دا بین كرد كە رێنمایی كردین
بەرەو براكە ی حەمبەلی كە مەشقی بە چەند بکەرێك دەكرد بۆ بە ئەنجامگە یاندنی
ھێرشێكی تر لە ئاوە ئەمریکادا، لەوانەشە وێنە یەكی ١١ ی سپێتیمبەر لە كەناری خۆرئاوا كە
تیایدا تیرۆریستان فرۆكە یەكی رفینراو ئاراستە ی تاوھری كتیبخانە دەكەن لە لۆس
ئەنجلس.

سالانیك دواتر، رۆژنامە ی واشنتن پۆست، بابەتیکی لاپەرە ی یەكەمی لە بارە ی
وەرچەرخانی خالید شیخ موحەمەد بڵاو كردەوہ. ئاوانیشانەكە ی ئەمە بوو "چون
زیندانییەك بوو بە سەرما یەك". ئەم بابەتە یاسی ئەوہ ی دەكرد كە چون موحەمەد

"پېندە چوو خووشى بېيىقت ، هەندى جار بۇ چەند سەعاتىك، لە دەرفەتى قسەكرىن
 لەسەر كار كۆرگە ناوخۆبەكەنى قاعىدە و پلانەكان، تاپىدولۇزىا و بىكەرەكان و ...
 گروپەكە. تەنەت ئەو هەندى جار تەختەى تەباشىرى بەكار دەهيتا". ئەو هەوالگرىيەى
 ئەو دايتى كۆر، كە زۆر گرنگ بوو بۇ رزگار كۆرسى گېانى ئەمريكىيەكان، تەقرىبەن بە
 دىنبايەو دەرنە دەكەوت بەبى پروگرامى لىكۆلېنەوەى پەرەپېندراوى سى.ئاي.ئەى.
 لەو هەزاران تېرۇرىستەى كە ئىمە پاش ۱۱ى سىنپتېمېر دەستگىرمان كۆرگە، نىزىكەى
 سەد كەسىيان خرابوونە پروگرامى سى.ئاي.ئەى.ئەو. نىزىكەى يەك لەسەر سىنى ئەوانە، بە
 بەكارهيتانى تەكنىكە پەرەپېندراوكان پىرسىاريان لىكرا. سىيانيان لەئاوھەلكىشزان. ئەو
 زانىبارىيانەى كە زىندانىيەكانى ناو پروگرامى سى.ئاي.ئەى.ئەى ئاشكرايان كۆر، نىزىكەى زىاتر
 لەنىوەى ئەوەى پىكەدەهيتا كە سى.ئاي.ئەى.ئەى لەبارەى قاعىدەو دەيزانى.
 لىكۆلېنەوكان يارمەتيدەر بوون بۇ شكاندى پىلان گەلىك بۇ ھىرشكۆرگە سەر سوپاي
 ئەمريكا و دامەزراوە دىپلۇماسىيەكان لە دەروە، فرىشۆكەخانەى ھىسرىق و ناوچەى
 بازىرگانىي (كەنارى وارف) لە لەندەن و چەندە تامانچ لە ئەمريكا. شارەزايان كۆپى
 ھەوالگرى پىنيان وتم كە بەبى پروگرامى سى.ئاي.ئەى.ئەى، ھىرشىنكى تىردەكرابە سەر
 ئەمريكا. پاش ئەوەى ئىمە پروگرامى سى.ئاي.ئەى.ئەى پىيادە كۆر، ئىمە ژمارەبەكى
 بچوكى ياسادانەرانى ھەردوو حزبەكەمان لە ھەبوونى ئاگادار كۆرەو. لەو كاتەدا، ھەندى
 كەس نىگەرانى ئەوە بوون كە ئىمە زۆر قىشار ناھىتىن. بەلام سالانىك دواترا، كاتىك
 ھەرەشەكە ناكاوىي كەمتر پىئوە ديار بوو و ئاراستە سىياسىيەكان وەرچەرخابوون، زۆرىك
 لە ياسادانەران بېوونە رەخنەگرى سەرسەخت. ئەوان تۆمەتى ئەوەيان ئاراستەكۆر كە
 ئەمريكىيەكان ئەشكەنجەى ناياساىيان ئەنجام داو. ئەمە راست ئەبوو. مەن داوام لە
 زۆربەى ئەفسەرانى ياساىي لە حكومەتى ئەمريكا كۆرېو بۇ چاوخشانندەو بە
 مېتۆدەكانى لىكۆلېنەو و ئەوان جەختيان لەو كۆرېووەو كە ئەوان ئەشكەنجەيان
 ئەنجام ئەداو. دەربېرىنى ئەمەى كە كارمەندانى ھەوالگرىمان بە پەپرەويكۆرگە ئەو
 رېنمايە ياساىيانەى وەريانگرتووە ياساىيان پىشلىكۆرەو، پىرئىھانە و ھەلە بوو.

پروگرامى لىكۆلىنەۋەي سى. ئاى. ئەي چەندە ژيانى رزگار كرد. ئەگەر ئىمە بىكەرى
زىاتىرى قاعىدە مان دەستگىر بىكردايە كە بەھاي ھەۋالگىرى گىرنگىيان ھەبۇو، ئەۋا
پروگراممە كەم لە بەرانبەر ئەۋانىشدا بە كاردە ھىنا.

لە بەرەبە پانى ۱۰ ئازارى ۲۰۰۴، دىك چىنى و ئاندى كارد بە راگە ياندىنىكى
سەرسورھىن سىلاۋيان لىكردم: پروگرامى چاۋدىرى تىرۇرىست لە كۆتايى نۆۋە كەدا
ئىكسپايەر دەپىت.

پرسىارم كرد "چۈن دەشى كۆتايى پىت؟ ئەمە زۆر گىرنگە بۇ پارىزگارى لە ولات".
ئەۋەتەي لە ئۆكتوبەرى ۲۰۰۱ ھەۋە مۇلەتم بە پروگراممە كە دابوو، دوو سال و نىو
تىپەرىپوو. لە و كاتەدا، ئازانسى ئاسايشى نىشتىمانى پروگراممە كەي بە كاردە ھىنا بۇ
دەرخستنى وردەكارى سەرەكى لە بارەي پىلان و شوپنەكانى تىرۇرىستان. بەرپۆۋەبەرى
ئازانسەكە (مايك ھايدن) دواتر بە ئاشكرا وتى پروگراممە كە "سەرگە وتوو بوۋە لە
سۇراخكردن و بەرگرتن لە ھىرشەكانى ناو ئەمىرىكا" و ئەۋە "لە حوكمە شارەزاكەي
ئەۋەۋە دەبوو كە ئىمە ھەندى لە بىكەرانى قاعىدەي ۱۱ سىپىتېمبەرمان لە ناو ئەمىرىكا
سۇراخ بىكردايە بەر لەۋەي ھىرشەكان پىادە بىكەن".

ئاندى بارودۇخەكەي روون كىردەۋە. لە كاتىكدا كە جۈن ئاشكروفت ھەر لە ۲۰۰۱ ھەۋە
نوزوو پىشنىياري نوپىكردنەۋەي پروگراممە كەي دەكرد، ۋەزارەتى داد ئارەزايەتتەكى
ياساى خستبوۋەپوو لە بەرانبەر بىرگەيەكى پروگراممە كەدا.

من پرسىارم كرد "بۇچى من لە بارەي ئەمەۋە نەمزانىبوو؟" ئاندى ھەمان نابىروايى منى
پىشاندا. ئەۋ پىتى وتم كە تازە لە بارەي ئارەزايەتتەكى شەۋى پىشووۋەۋە زانىوۋىتەتى.
لەۋانەيە تىمە ياساىيەكە بىرى لەۋە كىردىتەۋە كە دەشىت نارازىبوۋنەكە بەبى
دەستپوۋەردانى سەرۇك كۆتايى پىبھىتەرى. بە ئاندىم وت كە لەگەل ئاشكروفت و
راۋىزكارى ياساى كۆشكى سىپى، ئەلبىرتو گونزالىز كار بىكات بۇ چارەسەر كىردى
كىشەكە. لە ھەمان كاتدا، دەبوۋايە بە فېۋكە بېرۇم بۇ (كلىقلاند) بۇ پىشكەشكەشكردى
وتارىك لە بارەي بەرنامە و رىۋوشوۋىنى بازىرگانى.

كاتىك گەرامەۋە، ئاندىم بانگ كرد. بەرەۋېشچوۋنىكى كەم ئەجامدراۋو. ۋەزارەتى داد دەستىگرتىۋو بە نارەزايەتتە كەيەۋە. پارىزەرەكانىشەم نەدەجولان. ئەۋان ۋەلامى دايەۋە "ئەۋلە نەخۇشخانەيە".

ئەمە بۇ مەن ھەۋال بوو. پەيۋەندىم بە جۇنەۋە كرد كە بۇم دەرگەۋت لە نەشتەرگەرىيەكى بەپەلەي بەردى گورچىلە ھەساۋەتەۋە. پىم وت كە بەنيازبووم ئاندى ۋ ئال بىئىرمە لاي بۇئەۋەي لەبارەي مەسەلەيەكى پىۋىستەۋە قسەي لەگەل بىكەن. ئەۋان بە فرمانى مۇلەتپىدانەۋەي پرۇگرامەكەۋە رۇيشتى بۇ نەخۇشخانە. كاتى گەرانەۋە، پىيان وتم كە ئاشكرۇفت ۋارۋى نەكردوۋە. تاكە رىگە بۇ بەردەۋامىدان بە پرۇگرامەكە بىرىتى بوو لە فەرامۇشكردى نارەزايەتتى ۋەزارەتى داد. كەيغەم بەۋ بىرۋكەيە نەھات، بەلام بەلام بەدىلىكى تىرم بەدى نەكرد. مەن فرماتىكم ۋارۋ كرد بۇ زىندوۋەيشتەۋەي پرۇگرامى چاۋدىرىكردى تىرۋرىست لەسەر بىنەماي دەسەلەم ۋەكو سەرۋكى لىقى تەنقىزى.

مەن بە دلىكى ناخۇشەۋە چوۋمە ناۋ جىگە ۋ ھەستىكم ھەبو لەمەر ئەۋەي كە تەۋاۋى بابەتەكە نازانم. مەبەستم بوو بىزانم.

سەرلەبەيانىي ۱۲ى ئازار كە گەيشتە ئۇفيسى ئۇقال ئاندى پىيى وتم "جەنابى سەرۋك، ئىمە روۋبەروۋى كىشەيەكى گەۋرە بوۋىنەتەۋە. جىم كۆمى داۋاكارى گىشتىي نۆيتەرە ۋ دەيەۋى دەست لەكار بكىشىتەۋە لەبەرئەۋەي تۆ ماۋەي پرۇگرامەكەت درىز كىدوۋەتەۋە. بەھەمان شىۋە چەند كاربەدەستىكى تىرى ۋەزارەتى دادىش.

واقم ورمە. كەس بە مەنى نەۋتېۋو كە جۇم كۆمى ي جىگىرى جۇن ئاشكرۇفت بەرپرسيارىتتەكانى ئاشكرۇفتى خستوۋەتە ئەستۋ كاتىك ئەۋ چوۋە نەشتەرگەرى بىكات. ئەگەر ئەۋەم بزانىايە، ئەۋا ھەرگىز ئاندى ۋ ئال-م نەدەناردنە ژوۋرى نەخۇشخانەي جۇن.

داۋام كرد كە بەشىۋەيەكى تايىبەتى قسە لەگەل كۆمى بىكەم پاش لىدۋانى بەيانىانى ئىف بى ئاي كە ئەۋ لە شوۋىنى جۇن ئاشكرۇفت ئامادە بوو. كاتىكى زۆرم لەگەل جىم

بەسەر تەبىرىدۇ، بەلام دەمزانى كە تۆمارىكى بى ھاوتاي ھەيە ۋەكۇ دادۇەر لە
ئىيوپۇرك. من سەرەتا ئەۋەم روونكردهۋە كە ئەركىكم لەسەر شانە بۆ ئەنجامدانى
ئەۋەى كە پىۋىستە بۆ پارىزگارى لە ۋلات. ھەستەم كىرد كە پروگرامى چاۋدىرى
تېرۇرىست جەۋھەرىيە بۆ ئەۋ ھەۋلە. ئەۋ نىگەرانى خۆى دەرېرى لەبارەى لايەنى
كىشە ئامىزى پروگرامە كە. من وتم "من تەنيا لەۋە تى ناگەم كە بۆچى لە دوايىن چىركەدا
ئەم مەسەلەيە دەھىنىتە پىشەۋە". پىدەچو شۆك بوۋىت. پاشان بۆمبىكى تىرى
ھاۋىشت "جەنابى سەرۆك، ستافەكەت ماۋەى چەند ھەفتەيەكە لەبارەى ئەمەۋە
زانىۋىانە". ئەۋ تاكە كەسىك نەبوو كە پىلانى دەست لەكاركىشانەۋەى دانابوو. بۆب
موبلەرى بەرپۆۋەبەرى ئىف. بى. ئايىش لەگەل بوو. من خەرىكى بىنىنى گەرەتەرىن دەست
لەكاركىشانەۋەى بەكۆمەل بووم لە مېژوۋى مۆدىرنى سەرۆكايەتيدا لەكاتىكدا كە لە
ئاۋەراستى جەنگدا بوۋىن.

بۆب-م بانگ كىردە ئۆفېسى ئۇقال. ئەۋم لە ماۋەى دوو سال و نىۋى رابىردوۋدا باش
ناسىبوو. ئەۋ پىاۋىكى باش و شايستە بوو، ئەستېرەى پىشۋى يارىى (ھۆكى)ى
پرىستەن بوو و لە مارىنزا خىزمەتى كىردىو و لە سان فرانسىسكو ئۆفېسى بىركارى
ۋەزارەتى دادى بەرپۆۋە دەبرد. بە بى دوۋدىلى، لەگەل كۆمى-دا ھاۋرا بوو. ئەۋ وتى،
ئەگەر بەسەر ئارەزايەتییەكەى ۋەزارەتى داد دا بەردەۋام بىم لەسەر پروگرامەكە، ئەۋا
ئاتۋانى لە ئىدارەكەى مندا خىزمەت بىكات.

دەبوۋايە بىرپارىكى گەرە بەدەم و بەخىرايىش. ھەندى لە كەسانى ناۋ كۆشكى سىپى
بىروايان ۋابوو كە دەبى لەسەر دەسەلاتەكانى خۆم بىمىنمەۋە بەپىى بىرگەى دوۋى
دەستۋور و بەرگەى دەرچوۋنەكان بىگرم. ھەندىكى تر ئامۇزگارىى ئەۋەيان خىستەپروو كە
ئارەزايەتییەكانى داد قبول بىكەم، پروگرامەكە ھەموار بىكەم و ئىدارەكە بە پاىەدارى
بەئىلمەۋە.

ئامادەبووم كە بەپىى بىرگەى دوو، داكۆكى لە دەسەلاتەكانى سەرۆكايەتییى خۆم بىكەم.
بەلام بە ھىچ باجىك نا. بىرم لە (شەۋى قەسابخانەى شەممە) كىردەۋە لە ئۆكتۆبەرى
۱۹۷۲دا كاتىك دەرگىردنى داۋاكارى (ۋاتەرگەيت) (ئاركىبۆلد كۆكس) لەلايەن سەرۆك

رېچاره نېكسنه وه بووه هوی ته وهی که داواکاره گشتیبه کی و جیگری داواکاری گشتی
 ده ست له کار بکیشنه وه. نه مه ته و قهیرانه میژوویه نه بوو که من نامه نلکه بهوم کوچی
 بکمه وه. نه مه ته وه نده قه ناعه تی پی نه ده دام تا بزانم ناخو من به بو ده ست به پوه نسپیه
 یاساییه کان راستم له کانیکدا که نیداره که م ده ته قییه وه و پروگرامه سه ره کییه کانمان له
 جهنگی نرّه تیروردا ده که وتنه بهر ته و زیرانی میدیاییه ی که به دنیاییه وه به دیوانه دهات
 بریارم دا به هه موار کردنی ته و به شهی پروگرامه که که ته وان به کیشنه نامیر ده پانیبیشی
 نیکه رانی و هزاره تی داد هیور بکه مه وه و له هه مان کاندای پروگرامه که له شویشی خویدا
 بهیلمه وه. کومی و موینه ره ره شهی ده ستله کار کیشانه وه کانیا کیشانه وه. پروگرامی
 چاودیری بهرده وامبوو له هیتانه کایه ی ته نجام و نه مه ش له هه مووی گرنکتر بوو
 من هه سامه وه له وهی که قهیرانه که تیپه ری، به لام نه وه و نه تان

من چه سامه وه له وهی که قهیرانه که تیپه ری، به لام نه وه م پینا خوش بوو که روویدا.
من بو راوینژکارانم روون کرده وه که من هه رگیز نامه ویت جاریکی تر وه ها بیناگا بکریم
نیازی خرایم له که س به دی نه ده کرد. یه کیك له و پرسیاره هه ره سه ختانه ی که هه موو
کوشکیکی سپی رووبه پرووی ده بیته وه نه وه یه که چون کاتی سه روک به رنوه بیته و چ
کاتیک مشتمره کانی به رنامه و ریوشوین بخه یته سه ر میزه که ی. ناکوکی له سه ر پروگرامی
چاودیری که یستی حوکمدانیکی خراب بوو. له سالانی دواتردا که موکورتیی ریکه وین
له نارادا نه بوو، به لام هه رگیز جاریکی تر شتیکی وه ها رووینه دایه وه.

يەككە لە كىتەپ پەسەندەكانم بريتىيە لە (بايۇگرافىيى سەرۇك ھارى ترومان)ى
مىژوونووسى زىرەك دەيقىد مكلۆ. من سەرسەختى، پرەنسىپ و روئىاي ستراتېژىي
ترومان بەدل بوو. كاتىك ئەو لە پر لە دوايىن مانگەكانى دووھم جەنگى جىھانى ئۇفيسى
گرتە دەست، وتى "ھەست دەكەم مانگ، ئەستىرەكان و ھەموو ھەسارەكان بەسەرماندا
بارىون". لەگەل ئەو ھەشدا، كابراي (مىژورى) دەيزانى كە چۆن بىرارىك يەتات و دەستى
پىنوە بگىرىت. ئەو، ئەو شتەي دەكرد كە دەيزانى راستە و زۆر گوئى بەو ھەددا
رەخنەگران چى دەلەين. كاتىك ئەو لە ۱۹۵۳دا ئۇفيسى جى ھىشت، پلەبەندىكردى ئەو

له بیسته کاندایو. ئه مرۆکه ئه و وه کو به کێک له سه روکه گه و ره کانی ئه مریکا ده ژمیردریت.

پاش ئه وهی بوو به وه زیری ده ره وه، کۆندی بایوگرافییه کی وه زیری ده ره وهی ترومان (دین نه چیسن) ی پیدام. هه ردوو کتیه که ئه وه یان بیر هی نامه وه که چۆن بریاره کانی ترومان له دواواکانی ۱۹۴۰ هکان و سه ره تاکانی ۱۹۵۰ کاندایا بنه یان داناوه بۆ سه ره که وتن له جهنگی سارد دا و یارمه تیده ر بوون بۆ شکلی پیدانی ئه و جیهانه ی من وه کو سه روک بۆم ماوه ته وه. ترومان ته قه لای کرد له پیکهینانی هاوپه یمانیتی ناتۆ، یاسای ئاسایشی نیشتمانی له ۱۹۴۷ دا واژۆ کرد، که سی. ئای. ئه ی، ئه نجومه نی ئاسایشی نیشتمانی و وه زاره تی به رگری دروست کرد. شه ری جهنگی به دناوی کرد که بووه هۆی سه ره له دانی هاوپه یمانیکی دیموکرات له کۆریای باشوور و په یمانی کۆمه کی دا به هه موو ئه و ولاته ی به ره نگاری هاتنه سه ر حوکمی کۆمه نیست ده که ن، ئه مه ش (ریبازی ترومان) بوو.

هه ره وه کو سه رده می ترومان، ئیمه له سالانی سه ره تای مملانییه کی دوورودریژدا بووین. ئیمه چه نده ها ئامرازمان چی کردبوو بۆ مامه له کردن له گه ل هه ره شه کاندایا. من کردنی ئه م ئامرازانه به و دامه زراوه و یاسایانه ی که بۆ جیگره وه کانم ده سه ته به ر ده بن، کرد به ئه وله ویه تیکی بالا.

له هه ندی بواردا ئیمه له سه ره تایه کی باشدا بووین. وه زاره تی ئاسایشی نیشتمانی، له کاتی که ئه گه ری تووشبوونی به که موکورتیی هه ر بیروکراسییه کی گه و ره ی هه بوو، باشبوونیکی به سه ر بیست و دوو ئازانسی نا هه ماهه نگدا تۆمار کرد. ئیف بی ئای لقیکی ئاسایشی نیشتمانی نوێ دروست کردبوو که ته رکیزی خسته بووه سه ر ریگرتن له هیرشی نوێ. وه زاره تی به رگری، فه رمانده ییه کی باکووری نوێ دامه زرانده بوو به تاکه به رپرسیاریتی به رگری کردن له نیشتمان. وه زاره تی خه زینه ریگایه کی توندی نوێ په یره و کردبوو بۆ تیکدانی سه رچاوه داراییه کانی تیروریستان. ئیمه زیاتر له نه وه د ولاتمان سازدا بوو بۆ (ده سه تپیشخه ری زیادکردنی ئاسایش) به ئامانجی وه ستاندنی قاچاغی نیوده وله تی که ره سه په یوه ندیداره کانی چه کی کۆکوژ. تا راده یه ک له سه ر بنه مای راسپارده ی کۆمسیۆنی ۱۱ سیپتیمبر، ئیمه سه نته ریکی دژه تیروریزمی

نيشتمانيي نويمان دروستكردبوو و بهرته بهرنيكي هه والگري نيشتمانيي بئو دانابوو -
گه وره ترين ريفورمي كورپي هه والگري له و سهروه خته وه كه ترومان سسي ئاي ئاي
دروستكردبوو.

له بواره كانى تر دا ئيشمان هه بوو بيكه ين. هه ندى له نامرازه هه ره گرنگه كانمان له
جهنگي دژه تيروردا، له وانه ش پروگرامي چاوديري تيرورست و پروگرامي ليكولينه وه ي
سي ئاي ئاي، په يوه ست بوون به ده سه لاتي به رفراواني برگه ي دوو و برپاري كونگرسي
په يوه ست به جهنگ. باشتري ريكه بئو زامنكردي نه مه ي كه نه وانه پاش جهنيشتني
توفيسم به جيگيري ده ميئننه وه، كاركردي بوو له گه ل كونگرسي بئو به ياساكردي نه و
پروگرامانه. هه روه كو دادوهر رۆبه رت جاكسن له ره ئيبه كي به رجه ستدا له ۱۹۵۲ دا
رووني كرده وه، سه رۆك له و كاته دا زۆرتري ده سه لاتي هه يه كه به پشتگيري رووني
كونگرسي رهفتار ده كات. تهحه دييه كه نه وه بوو كه چۆن پروگرامي چاوديري تيرورست
و پروگرامي ليكولينه وه ي سي ئاي ئاي بخه يته رووي كونگرسي به يي پيشانداني
ورده كارييه كه به دوژمن. بروام وابوو كه نه مه ده كرى، به لام ده بووايه له نزيكه وه كار
له گه ل نه داماني كونگرسي دا بكه ين بئو بونياداني مشتومره كه به يي ئاشكراكردي نه ئيبه
هه ستياره كان. ئيمه ستراتيژيه كان گه لاله ده كرد بئو نه جامداني نه مه. پاشان دوو
رووداو هاتنه به رده ممان.

ستيف هادلي له ديسه مبهري ۲۰۰۵ دا پيئي وتم "نيويورك تايمز جاريكي تر بابيه تي
چاوديرييه كه ي خستوو ته وه بهر باس". سالي پيشتر، تايمز بلاوكرينه وه ي بابيه تيكي
له بهرچاو گرته بوو بئو ده رخستني پروگرامي چاوديري تيرورست. كوتدي و مايك هايدن
قسه يان له گه ل رۆژنامه كه كردبوو بئو ئاشكرا نه كردني برگه سه ره كييه كانى پروگرامه كه.
من داوام له بلاوكره وه ي تايمز (ئارسه ر سولزبيرگره ر جونيهر) و نووسه ر (بيل كيله ر)
كرد كه له بهرواري ۵ ديسه مبهري ۲۰۰۵ دا بيتن من ببينن. نه مه داوايه كي ده گمه ن بوو و
من ستايشي ئاماده ييانم كرد بئو قسه كردني روويه روو. نه وان له ده رويه ري پينجي ئيواره
گه يشتن. من، ستيف هادلي، ئاندي كارد، مايك هايدن له توفيسي ئوئال به خير هاتنمان

کردن. ئىمە لەژىر پۇرتىتەكەى جۇرج واشىتىن لە پەنا ئاگردانەكە دانىشتىن. من پىم وتىن
كە ولات ھىشتا لە مەترسىدايە و رۇژنامەكەيان خەرىكى زىادكردنى مەترسىيەكەپە لە
رېگەى دەرخستنى پروگرامى چاودىزى تېرۇرىست بە جۇرتىك كە دەشى وىيى بە
دورمانمان بدات. پاشان مۇلەتم بە ژەنەرال ھايدن دا تا بەرچاودوونىيان لە پروگرامى
پىددات.

مايك كەسايەتتەكى ھىمە. ئەو، ئەو پياوۋە پىر ماسولكەيە نىيە كە ھەول دەدات بە
ئەستىرەكانى سەرشانى خەلكى بىرسىنىت. ئەو لەبارەى ژيانى درىژى لە ھەوالگىدا
گومانى لە ھەر پروگرامىك كە دەشى بىتتەھۆى كۆكردنەوۋەى زانىيارى لە ھاۋلاتىيانى
ئەمرىكى، قسەى كرد. ئەو قسەكانى پوخت كىردەوۋە بە ئەو ئامرازە پارىزەرانى
لەكاردان، ئەو چاوخشاننەوۋە ياسايە بى شومارانەى كە ھەن و ئەو ئەنجامانەى
پروگرامەكە بەرھەمى ھىناون. لىدوانى مايك نىكەى سى خولەكى خاياند. من لە نىكەوۋە
پياۋانى تايمز-م بىنى. ئەوان رووقايم بوون. من پىم وتىن كە دەتوانن ھەر پىرسىيارىك لە
مايك بىكەن كە دەيانەوۋى. ئەوان پىرسىيارىكى زۇريان نەبوو. من راستەوخۇ سەبىرى
سولزىترگ-م كرد بە پىداگىرىيەوۋە وتم كە دەبى بابەتەكەى بىكشىنىتەوۋە لەبەر ھۆكارى
ئاسايشى نىشتىمانى. ئەو وتى كە داۋاكەى من لەبەرچاۋ دەگرىت.

دە رۇژ دواتر، بىل كىلەر پەيوەندى بە سىتقەوۋە كرد بۇئەوۋەى بلىت كە تايمز لەسەر
بابەتەكە بەردەوام دەبى. ئىمە دەرفەتمان نەمايو لەبەردەم مشقۇمىرىكى داخراودا.
ئەوان لەسەر وىيسايتەكەيان داياننايوۋ بەر لەوۋەى كە كىلەر تەلەفۇن بىكات. من لە تايمز
ناۋمىد بىووم و تورە بووم لە ھەر كەسىك كە لە رېگەى ناپاكى لە ولاتەكەى، بابەتەكەى
دزەپىكرىدبوو. وەزارەتى داد لىكۆلىنەوۋەىكى تاۋانى كىردەوۋە لە بەرانبەر دەرخستنى
زانىيارى نەينى. تاۋەكو ھاۋىنى ۲۰۱۰ ش كەس دادگايى نەكرايوو.

چەپەكان بە ھىستىرياۋە كاردانەوۋەيان پىشاندا. سىناتۇرىك ھەلىدايە "ئەو سەزۇك
جۇرج بوشە، نەك شا جۇرج بوش". يەككىكى تروتى "پىدەچىت ئىدارەى بوش بىروى
وابى لەسەرۋو ياساۋەيە". ئاكامىكى راستەوخۇى دزەپىكرىدەكە بىرىتى بوولە
بەلاريدابردنى تازەكردنەوۋەى ياساى نىشتىمانپەرۋەر كە بىريار بوولەلايەن كۆنگرىسەوۋە

مۆلەت بىر تەۋە - ھارى رەيدى رېبەرى كەمىنەي ئەنجۈمەنى پېران كە لە ۲۰۰۱ دەنگى بە
ياسا كە دابوو، لە گەردىبوونە ۋە يەككى سىياسىدا بە سەربەرزىيە ۋە ۋەتى "ئىمە ياساى
نىشتەمانىيە ۋە رەمان كۈشت".

سە رە نجام، ياساى پاترىۋت نوڭكرايە ۋە، بە لام دزە كەرنە كە كىشە يەككى گە ۋە رە تىرى
دروست كەرد. ئە ۋ كۆمپانىيائە يە تىللىكۆمىيونىكە يىشن كە گومانى ئە ۋە يان لىدە كرا يارمە تى
حكۈمە ت دەدە ن لە كارپىتكەرنى پروگرامى چاودىرىي تىرۋرىست، رۈوبە پۈۋى سكا لاي
ياساىي خە لكانى پە يۈە ندىدار بوونە ۋە. ئە مە نادادپە رۈە رانە بوو. ئە ۋ كۆمپانىيائە يە كە
رازىبىوون بە ۋە ي ئە ركى نىشتەمانىيە رۈە رانە ي خۇيان ئە نجام بىدە ن بە يارمە تىدانى
حكۈمە ت تا ئە مرىكا بپارىزىي، شايسە تە ي ئە ۋە بوون كە سلاۋيان ئاراستە بىكرى ئە ك
شكاتيان لى بىكرىت. يە ك شت گومانى تيا ئە بوو، ھەر ئومىدىك بە ھە ماھە نكىي ئايندە لە
پىشە سازىي تىللىكۆمىيونىكە يىشنە ۋە لە ئارادا ئە ما بوو مە گەر ئە ۋە ي كە بمانتۈۋانىيە
خە سانە ي ياساىي پەيدا بىكە ين.

لە سە رە تاكانى ۲۰۰۶، مە ن دە ستم كەرد بە سۇراخ كەرنى ياسا دانە ران بۇ
پروژە ياسا يە ككى پە يۈە ست بە مۇدىرنىزە كەرنى ياساى چاودىرىي ھە والگىرى بىيانى. ياسا
نوڭكە مۆلە تى ئاشكراى دەدا بە ۋ جۈرە چاودىرىيە ي كە ئىمە لە ژىر سا يە ي پروگرامى
چاودىرىي تىرۋرىستدا ئە نجاممان دابوو ۋ ھە رۈە ها پاراستنى بە رپرسىيارىتتىي ياساىي
كۆمپانىيا تىللىكۆمىيونىكە يىشنە كان.

مشتۈمپە كە بۇ ماۋە ي دوو سال بە شىۋە يە ككى رىك ۋ پىك بە ر دە ۋام بوو. خۇشە ختە نە،
مە ن دوو پىشتىۋانى قە ناعە تە يىنم ھە بوون: (مايك مكنىل) ي عە مىدى پوونبىرى پىشۋوى
ھىزى دە رىيائى بە رپۈە بە رى ھە والگىرى نىشتەمانى ۋ داۋاكارى گىشتى ژە نە رال (مايك
موكاسى) ي دادۋە رى فىدرا لى باۋە رپە خۇي خە لكى نىيوپۇرك. ئە وان چە ندە ها سە عاتيان
لە بىنا يە ي كۆنگرىسدا بە روون كەرنە ۋە ي پىئوىستىي داخستنى كە لىنە كان لە تواناكانى
ھە والگىرىمان ۋ ئە ۋ ئامرازانە ي پارىزگارى كە ھە مانن بۇ نە ھىشتىنى خراب بە كارىردن،
بە سە رىرد.

دوچار، هەردوو ئەنجومەنی کۆنگرێس دەنگدانێکیان لە هاوینی ۲۰۰۸دا سازدا. ئەنجومەنی نوێنەران پرۆژە یاساکە ی بە ۲۹۲ بەرانبەر ۱۲۹ دەنگ تێپەڕاند. لە ئەنجومەنی پیران، ۶۹ دەنگی هێنا. یاساکە لە جەوھەردا مشتومڕی لەسەر یاساییبوونی چالاکیەکانی چاودێریکردن کۆتایی پێ هێنا. کۆنگرێس پشتگیری دوو حزبى خستبووەروو بۆ یاسایەك كە تەنانت نەرم و نیانییەکی زیاتر لەوەی دابینکردبوو كە ئێمە لە پرۆگرامی چاودێری تیرۆریستدا دەستەبەرمان کردبوو.

رووداوی دووەم كە دەستی ئێمەى گرت، لە حوزەیرانی ۲۰۰۶دا بوو كاتێك دادگای بالا لەسەر رووبەرووی بوونەووەی (حەمدان لەبەرانبەر رەمسفیلد) حوكمیدا. بڕیارەكە دەرەنجامی زیاتر لە چوار سالی ئەو سكالایە بوو كە پەيوەندى هەبوو بەو دادگا سەربازیانەى من لە سالی ۲۰۰۱دا مۆلەتم پێدابوون. دوو سال و نیوی بۆ وەزارەتى بەرگری خایاندبوو تا رێوشوێنەكان رێكبخات و بەكەم دادگایی دەستپێبكات. گومانی تیا نییە كە ئەمە ئەركێكى لۆجستی و یاسایی ئالۆز بوو. بەلام من كەلێنێكى دانیای تامەزقوریم بۆ پرۆژەكە بەدی كرد. بەو هەموو گووشارەووە لە ئەفغانستان و عێراق، قەت پێنەدەچوو ئەو دادگایانە ئەولەویەتێكى سەرەكى بن.

ئەو پارێزەرەنەى كە پشتیوانی زیندانییەكانیان دەكرد بە پەلەتر هەنگاویان نا. لە سالی ۲۰۰۴دا، پارێزەرێكى دیاریكراو لەلایەن هێزی دەریایی بۆ سالم حەمدان - شۆفییری ئوسامە بن لادن كە لە ئەفغانستان دەستگیر كرابوو - تەحەداى دادپەرورەتیى دادگایەكەى كرد. دادگای پێداچوونەووە وەكو سیستەمێكى دادپەروری سەردەمی جەنگ پالێشتیی رەوايەتی دادگایەكانى كرد. بەلام لە حوزەیرانی ۲۰۰۶دا، دادگای بالا ئەو حوكمەى ئاوەزوو كردهووە. دادگا بڕیاری ئەویدا كە، بە پێچەوانەى فرانكلین رۆزفیلت و پێشینانی، من پێویستم بە مۆلەتپێدانێكى ئاشكرا هەیه لەلایەن كۆنگرێسەووە بۆ دامەزراندنى دادگاكان.

حوكمەكە بەهەمان شیوە كارى كردهسەر پرۆگرامى لێكۆلینەووەى سى. ئای. ئەى. لە رەئى زۆرینەیدا، دادوەر جۆن پۆل ستیفنس حوكمی ئەوێ راگەیاندا كە بەشیكى

په پماننامه ی جنیټف که به برگه ی سینی باو- که به شیوه یه کی تایبته بؤ "ململاتی
چه کداری نوسراوه نه که نامه ی تایبته تمه ندیه کی نیوده ولته هی هه بی" - به شیوه یه که له
شیوه کان به سهر جهنگی شه مریکا له گهل قاعیده پیاده کرا. برگه که ریگه ی گرت له
"ده ستریز کردنه سهر شکوی مرقف"، ده سته واژه یه کی ته مومزاوی که ده کرا به ههر
مانایه لیکن دیرته وه. سهره نجام، پاریزه ره کانی سی. ئای. ئه ی نیگه رانی شه وه بوون که
ته و کارمه ندانه ی هه والگری که پرسیاریان له تیروزیسته کان ده کرد له پر رووبه پرووی
مه ترسی یاسایی بینه وه. سی. ئای. ئه ی پیی وتم که ده بی شه و پروگرامه ی لیکنولینه وه
هه لپه ستریت که زانیاری ژیان رزگار که ری زوری دابوو به ده سته وه.

من به توندی ناکوک بووم له گهل بریاری دادگا، که من به نمونه یه کی ناراسته کردنی
گورانکاری دادوه ری له قه له ممدا. به لام من زولی دادگای بالام له دیمو کراسیی
ده ستووریدا قبول کرد. نیازم نه بوو که نمونه ی سهرۆک نه ندرو جاکسن دووباره
بکه مه وه که وتبووی "چون مارشال بریاری خوی داوه، ده با نیستا جیبه جیی بکات!"
ناخو سهرۆکه کان که یفیان پی بیت یان نا بریاره کانی دادگا یاسای ته و خاکه ن.

هاوشیوه ی دزه کردنه که ی پروگرامی چاودیری تیروزیست، بریاری دادگای بالا روونی
کرده وه که کاتی ته وه یه سوراخی یاسایه که بکات بؤ به سیسته مکردنی ده زگای دادگا
سهریازییه کان و پروگرامی لیکنولینه وه ی سی. ئای. ئه ی. من پرسه که م خسته به رده م ته و
خه لکانه ی زنجیره یه که وتار و به یانیا نه بوو. دراماتیکی ترینیا نه له ژووری (نیست) ی
کوشکی سپیی وه سهرچاوه ی گرت له سالی ۲۰۰۶ دا. وه کو ریگایه که بؤ روشنایی
خستنه سهر مه ترسییه کانی تیپه پاندنی پروژه یاساکه، من رامگه یاند که خالید شیخ
موحه مه د و سیزده زیندانی بالای ریخراوی قاعیده له زیندانی سی. ئای. ئه ی وه
ده گوازینه وه بؤ گوانتانامو، که له وی رووبه پرووی دادگایی ته و دادگایانه ده بینه وه که
کونگریس دروستیان ده کات.

کونگریسمانی که رایگه یاند "ته م پروژه یاسایه سهرۆک ده کا به دیکتاتور". یاسادانه رانی
تر ره فتاری سوپای ئیمه و شاره زایانی سی. ئای. ئه ی- یان به هی تالیبان و سه دام
حسین به راورد کرد.

من ئاسودەبووم لەوەی کە گەلی ئەمریکا حوکمیکی باشتر ئەدات. ئۆزبەکی
ئەمریکییەکان لە پێویستی ئەوە تێگەشتبوون کە شارەزایانی هەوالگری ئامرازیان
لە بەردەستدا بێ بۆ دەرهێنانی زانیاری لەو تیرۆریستانە ی پلانی هێرشکردنە سەر ولاتیان
دادەپشت. هەروەها ئەوان دەویست کە زیندانییانی گوانتانامۆ بهێنرێنە ئەمریکا و بەهەمان
ئەو مافە دەستوورییە کە تاوانبارە ئاساییەکان هەیانە لە دادگا مەدەنییەکاندا دادگایی
بکۆن. لە ماوەی مانگیکی وتارەکە (ئێست روم) مەدا، کۆنگرێس یاسای (کۆمسیۆنە
سەربازییەکان) ی سالی ۲۰۰۶ ی بە زۆرینە یەکی ئاسودە بەخشی دوو حزبی تیپە پارانە. هەموو
ئەو شتە ی تیابوو کە داوامان کردبوو، لەوانەش دەسەلات بۆ دادگاکان بۆ
دەستپێکردنە و بۆ سەرۆک نا تەکنیکی لێکۆڵینە وە ی پەرەپێدراو بە کاربەینی، چ
بیهوی یان نەیهوی.

لە کاتی کە گویم لە دوایین لێدوانی سی. ئای. ئە ی دەگرت لە بەرەبە یانی پیش
مەراسیمی دەستبەکاربوونی سەرۆک ئۆباما، من لە هەموو ئەو شتە تێفکریم کە لە ۱۱ ی
سێپتیمبەرە وە روویاندا بوو: هۆشدارییە راستە قینەکان و زەنگە هەلەکان، ئەو ژەهرە ی
بوتۆکس کە پێمان وابوو دەمانکۆژیت و ئەو پیلانەش کە ئێمە پوچەلمان کردبوونە وە.
سالانێک تیپەریبوو، بەلام هەپەشە کە نا. تیرۆریستان هەلیانکوتابوو سەر بالی، جاکارتا،
ریاز، ئیستانبول، مەدرید، لەندەن، عەمان و مومبای. راپۆرتە هەوالگرییەکانی بە یانیانم
روونیان کردبوو وە کە سووربوون لە سەر ئەوە ی جارێکی تر هێرش بکەنە سەر ئەمریکا.
پاش شۆکی ۱۱ ی سێپتیمبەر، پلانیکی یاسایی، سەربازی یان سیاسی نەبوو بۆ
دووبەروبوونە وە ی دۆزەنیکی نوێ کە هەموو یاساکانی جەنگی نەریتی رەت کردبوو وە.
بە هاتنی ئەو کاتە ی کە من ئۆفیسیم جێ هێشت، ئێمە سیستەمیکی پرۆگرامە دژە تیرۆرە
کاریگەرە کانمان لە سەر بێنە مایەکی تەشریعی و یاسایی بێگەرە جێگیر کردبوو.
بێگومان، شت هەن کە هیوادار بووم جیاواز بێنە کایە. من نائۆمید بووم لەوە ی کە
دادگا سەربازییەکان وەها خاوەن پێوە دەچن. تەنانەت پاش ئەوەش کە یاسای
کۆمسیۆنە سەربازییەکان پەسەند کرا، سکالاییکی تر جارێکی تر پڕۆسە کە ی دواخست.

به هاتنی نه و کاته ی که من ئوفیسم جی هیشت، ئیمه ته نیا دوو دادگاییمان نه نجام دایوو.

قورسیی نه نجامدانی دادگاییه کان، به دیهینانی ئامانجیکی سه ختر کردبوو که من له سه ره تای دووهم خولمدا خستبوومه به رنامه وه: داخستنی زیندانه که له گوانتانامو به شپوهیه کی به پریرسانه. له کاتیکدا که بپروام وایه کردنه وهی گوانتانامو پاش ۱۱ سیپتیمبر پیویست بوو، ئوردوگای ده سته سه رکردنه که بیوو ده ئامرازیکی ده سته سه رکردن بو دورژمنانمان و سه رقالكه ریک بو هاویه یمانه کانمان.

ئیشم کرد بو دۆزینه وهی ریگایه ک بو داخستنی زیندانه که به بی سازشکردن له سه ر ئاسایش. به هاتنی نه و کاته ی که ئوفیسم جی هیشت، ژماره ی زیندانیا نی گوانتانامو له نزیکه ی ۸۰۰ که سه وه بو که متر له ۲۵۰ که س که می کردبوو. ئومیده وارم زۆریک له واته ی که ماونه ته وه رووبه پرووی دادگا بینه وه بو تاوانه کانیا ن. له وانه یه هندی له تیروریسته مه ترسیداره تاوانکاره مکوره کان دادگاییکردنیا ن قورس بیت. ده زانم که نه گه ر ئازادم بکردنایه و نه مریکیان بکوشتایه، خوین به ده سته کانمه وه ده بوو. بریاردان له سه ر چۆنیتی مامه له کردن له گه لیاندا قورسترین به شی داخستنی گوانتانامو بوو.

له لایه کی تریشه وه، له وانه بوو من بمتوانیایه خۆم له هندی ناکۆکی و ته گه ره یاسایی لایده م له ریگه ی سؤراخکردنی یاسایه ک بو دادگا سه ریازییه کان، پروگرامی چاودیری تیروریست و پروگرامی لیکۆلینه وهی په ره پی دراوی سی. ئای. ئه ی ریگ له و کاته دا که دروست ده کران. نه گه ر پیویستی بکردایه نه دامانی کۆنگریس ریک له و کاته ی من بریارم ده دا، بریار بده ن - راسته وخو پاش ۱۱ سیپتیمبر - دلیام که هر شتیک ئیمه داوامان بکردایه قبولیان ده کرد. له گه ل نه وه شدا له حاله تی، پروگرامی چاودیری تیروریست و پروگرامی لیکۆلینه وهی په ره پی دراوی سی. ئای. ئه ی، مه ترسی ده رخستنی ورده کاریی کرداری بو دورژمن له وانه بوو که من نه مه ده توانی خۆمی لی بده م تا نه و کاته ی که باشتر ده مانتوانی ده ست و په نجه له گه ل بارودۆخه ئاسایشیه که دا نه رم بکه یین.

من به رده وام تووشی کی شه ده بووم له به رانبه ر ده ره نجامی نیازنه کراو له دژی کۆپی زانیاری و وه زاره تی داد له به رانبه ر رۆلیان له پروگرامه کانی چاودیری و پرسیارکردندا.

ئەفسەرانى ھەۋالىگىرىمانىيە شارەزايەتى و بويىرىيەۋە فرمانەكانىيان بەجى دەگەياند و ئەوان
شاپەنى سوپاسى ئىمەن بۇ پارىزگارى لە ولاتمان كارىدەستتانی ياساىى ئىدارەگەم،
ھەۋلى خۇياندا بۇ چارەسەركردنى پىرسە ئالۇزەكان لە رۇزگارى مەترسى لە پادەبەدەر
لەسەر ولاتەكەمان، جىگرەۋەكانىيان ماقى ناكۆكىوونىيان ھەيە لەگەل ئەنجامگىرىيەكانى
ئەۋان، بەلام بەتاۋانكردنى جىاۋازىيەكانى رەئىى ياساىى، نموونەيەكى دزىو بۇ
دىموكراسىيەكەمان تۇمار دەكات.

ھەر لە سەرەتاۋە، مەن دەمزانى كە كاردانەۋە گىشتىيەكان بەرانبەر بىرپارەكانم بەۋە
دىارى دەكرىت ئاخۇ ھىرشىكى تر لەئارادا دەبىت يان نا، ئەگەر ھىچ رووى نەدايە،
ھەرچىيەك بىمكردايە، لەۋانەيە بە كاردانەۋەيەكى زىادەرەۋانە بىيىنرايە، ئەگەر جارىكى تر
ھىرشمان بىكرايەتەۋە سەر، ئەۋا خەلكى داۋاي ئەۋەيان دەكرد بزانن بۇچى زىاتر خۇم
ماندوو نەكردوۋە.

ئەمە سىروشتى سەرۋىكايەتییە، پەى پىتەردنەكان لەژىر كاريگەرى درەنگ تىگەيشتن
دروست دەبن.

لە ساتى بىرپارداندا، تۇ ئەۋ خالەت نىيە، لە ۱۱ سىپىتتىمبەردا، مەن سوئندم خوارد كە
ھەرچىيەك پىنوبىست بى دەيكەم بۇ پاراستنى ئەمريكا لە چۈارچىتوۋە دەستوور و
ياساكانى ولاتدا، مېژوو دەتۋانى مشتومرى ئەۋ بىرپارانە بىكات كە داۋمەن، ئەۋ بەرنامانەى
ھەلمبىژاردوون و ئەۋ ئامرازانەى لەۋاي خۇم جىم ھىشتوون، بەلام ناكرى ھىچ مشتومرى
ھەبى لەسەر يەك راستى، پاش مۇتەكەى ۱۱ سىپىتتىمبەر، ئەمريكا ھەۋت سال و نىو
يەبى ھىرشىكى تىرۋرىستى سەركەۋتۋى تر بۇ سەر خاكەكەمان گوزەراندى، ئەگەر مەن
ۋەكو سەرۋك دەسكەۋتى ھەرە واتادارى خۇم لە رستەيەكدا پوخت بىكردايەتەۋە، ئەۋا
ئەمەيان دەبوو.

ئەفغانىستان

ژوورى (تريپتى) يەككىك بوو لە شوينە ھەرە دىخوازەكانم لە كۆشكى سپيدا. ئەمە كە ژوورىكى بەرغراوان و سەرنجراكىشە، لە قاتى دووئەمە لەنيوان ژوورى خەوتنى لينكوڤن و ژوورى (ھىلكەيى زەرد)، بەر لە بونىادنانى (لاي خۇرئاوا)، ژوورى تريپتى، ئۆفيسى سەركايەتى بوو. ناوئەكەي دەگەرپتەوہ بۇ سالى ۱۸۹۸، ئەو كاتەي كە سەروك ويلىام مكينلى ھەلبېژارد بۇ وارژوكردىنى پەيماننامە (تريپتى) كۇتاييھىنان بە جەنگى ئيسپانيا-ئەمريكا.

ئەو پارچە ئەساسەي كە ديارە لە ناو ژوورەكەدا، ميژيكي دارگويزى تۇخى گەرەيە كە لەسەر ئەوي پەيماننامەكە وارژو كرا و كابىنەي سەروك يوليىسيىس. ئىيس گرانى جىبەجىي كرد. من ئەو ميژەم بەكارھىنا بۇ پىداچوونەوہى وتارەكان، خویندەوہى لىدوانەكان و ئەنجامدانى پەيوەندىيە تەلەقۇنييەكان، زۇرجار ئىوارەي دواي ئەوہى كە لە ئۆفيسى ئۇقال دەگەرپامەوہ ئەمانەم دەكرد. لە بەرانبەر ميژەكەدا تابلۇيەكى زەيتىي گەرە ھەبوو بەناوى (ئاشتىپاريزان). ئەم تابلۇيە سەروك لينكوڤن لەسەر كەشتىي ھەلمىي (رىقەر كوین) پيشان دەدات لەگەل ژەنەرال گرانى، ژەنەرال ويلىام تىكومسە شىرمان و ئەميرال دەيقد پۇرتەر لە دوايىن مانگى جەنگى ناوخۇدا. لينكوڤن لەبارەي ستراتىژىيەكەوہ بۇ تىكشاندىنى كۆنفيدراسى (ويلايەتە يەكگرتووەكان) و بونىادنانى ئاشتىيەكى دادپەرودەرانە و درىژخايەن، لەگەل فەرماندە سەربازىيەكانىدا راويژ دەكات. پيش ۱۱ى سىپتىمبەر، دىمەنەكەم وەكو چركەساتىكى دىلرفىن لە ميژوودا بىنى. پاش ھىرشەكە، مانايەكى قوولترى گرتەخۇ. تابلۇيەكە، رۇشنىي ئامانجى لينكوڤنى بىرھىنامەوہ: ئەو بۇ قەزىيەكى پىروژ جارى شەرى دا.

پاش نیوه پۆی یه کشه ممه، ۷ ی ئۆکتۆبهری ۲۰۰۱، من چوومه ناو ژووری (تريتي) و بۆ
موخاته به کردنی گەل. چەند سەعاتێک پێشتر، فرۆکە بۆمب هاوێژە دوورمه وداکان له
بنکە ی هێزی ئاسمانی (وايمان) له (مهيزوری) ههستا بوون. ژێردەریاییه ئەمریکی و
بریتانییه کان له کەنداوی عەرەبی موشەکە ی تۆماهوکیان ئاراسته کردبوو. فرۆکە
شەڕکەرەکانی هێزی دەریایی، لەسەر کەشتییهکانی (یو ئیتس ئیتس کارل فینسن) و
(یو ئیتس ئیتس ئینتەرپرایز) بەرز بپوونهوه.

وتە "بە فرمانی من، سوپای ئەمریکا چەند هێرشێکی لەدژی کەمپەکانی مەشقی
تیرۆریستی قاعیدە و بارەگا سەریازییهکانی رژیمی تالیبان له ئەفغانستان ئەنجام داوه".
ههستم به به کیشبوونی کرد به رهو بریاره که. دهمزانی که جهنگه که مهرگ و خهفت
له گەل خۆیدا دههینیت. هه رژیانیکی له دهستچوو، خیزانیک بۆ تاههتایه وێران دهکات. له
کۆتایی وتاره که مەدا، برگه یه کم له و نامه یه خوینده وه که له کچیکی پۆلی چوار پێم
گه یشتبوو که باوکی له سوپادا بوو. نووسی بووی "بابی ئەوەندە ی که نامه یی باوکم بچی
بۆ شەر، ئەوەندە ش ئاماده ییم تیایه باوکم بدهم به تو".

شلەژانم له باره ی قوریانیدان به هوی تهنگتاوی قهزیه که وه هتور بپووه وه. نههینشتنی
په ناگی ئارامی قاعیده له ئەفغانستان، جهوههاری بوو بۆ پاراستنی گەلی ئەمریکا. ئیمه
به ئاگاییه وه ئه که که مان داڕشتبوو. ئیمه له پێویستی و بهرگری کردن له خو، نهک تۆله،
ههنگاو مان نابوو.

من له پهنجهره ی ژووری (تريتي) یه وه روانیمه دهره وه. له دوورده وه دههتووانی
په یکه ری یاده وهه ری جیفه رسن بپینم، که وشهکانی راگه یاندنی سهریه خویی له سەر
دیواره که داتاشرا بوون: "ئیمه ئەم راستییان وه کو به لگی حاشاهه لئه گر هه لده گرین،
ئهمه ی که هه مووان به یه کسانێ دروستکراون". له مبه ر بۆ ئه وه ری (پوتوماک)
پلانیان دانابوو و خۆمان ئاماده کردبوو. ئیستا ئیتز چاوه پوانییه که به سه رچوو بوو.
دژ هه نرشی ئەمریکا له رینگه دا بوو. ئازاد کردنی ئەفغانستان دهستی پێکردبوو.

ناردى ئامېرىكىيە كان بۇ جەنگ، قولتۇرىن بىريارى سەركايتىم بوو. من ئەمەم لە سالى
 ۱۹۸۹دا بىتتېبوو، كاتىك من، لورا و كچە كان كرىسمە سمان لە كامپ دەيقد بەسەر برد. لە
 بىستى دىسە مېردا، باوكم بىست و حەوت ھەزار سەريازى رەوانەى پاناما كرىبوو بۇ
 لەسەر حوكم لابرەنى دىكتاتور (مانوئل تورىگا) و گەراندەنە وەى دىموكراسى.
 ئۆپەراسىيۇنى قەزىيەى دادپەرۋەرەنە، سەركەوتوو بىبوو. دىكتاتور بەختىرايى لەسەر
 حوكم لادرا بوو. زىانە كانى ئەمىريكا كەم بوون. ھەمووشيان بە رۇخىكى ئىحتىفالىيە وە
 ۋەرگىرا بوون. بەلام باوكم ۋەھا تەبوو. بۇ بىرىندارە كان و خىزانە كانى كوژداۋان - و بۇ
 قەرماندە كانيان - باجى شەرەكە بە شىۋەيەكى تازار بەخش گەرە بوو.

من لە ئىۋارەى بەر لە كرىسمە سدا لە تەك دايكم و باوكمە وە سىتابووم و گۇرانى
 (كرىسمە س كارۋل) مان دەوت كاتىك پىاۋىكى ئايىنى ھىزى دەريايى ھاتە لامان، وتى
 "گەرەم، من ھەر ئىستا لە (ۋىلفورد ھۆل) لە (سان ئەنتونىو) گەرەمە وە، ئەو شۆينەى
 سەريازە بىرىندارە كانى لىن. بە جەماعەتم وت ئاخۇ پەيامىكىان ھەبە بۇ سەرۋك، شەر
 ئەتەننىم". ئەو بەردەوام بوو "ئەوان وتيان، تەكايە بە سەرۋك بلى ئىمە ماىەى شانازىمان
 كە خزمەتى ۋلاتىكى گەرە دەكەين و شانازى بەو دەكەين كە خزمەتى پىاۋىكى
 گەرەى ۋەكو جورج بوش دەكەين". چاۋەكانى باوكم پىر بوون لە فرمىسك.
 چركە ساتە كارىگەرەكە نىگايەكى زۇر نىزىكى پىبەخشىم لەمەر رىژەى مەردن لە
 ئەنجامى رەوانە كەردنى سەريازدا بۇ شەر. بەلام ھىچ شتىك ئامادەى نەكردم بۇ ئەو
 ھەستەى كاتىك من ئەو سەرۋكە بووم كە فرمانى ئەدا.

ھەرۋەكو لە سەردانە كانمە وە دەزانم لە ماۋەى سەركايتىي باوكمدا، كامپ دەيقد
 بەكىكە لە ئىمتىيازە گەرەكان كە دراۋە بە سەرۋك. ئەم شۆينە كە كەوتوۋەتە چىاكانى
 (كاتوكتىن) لە ماريلاندا و نىزىكەى خەفتا مايىل لە واشىنتنە وە دورە، پانتايىيەكى ۲۰۰
 ھىكتارىيە و لە كوشكى سىپىيە وە نىوسەعات بە ھەلىكۆپتەر دورە. بەلام زۇر دورىر
 ھەستى پىدەكرى. ناۋچە ھىمەنەكە، لەلايەن ھىزى دەريايىيە وە بەرپوۋە دەبرى و لەلايەن

مارىنزەۋە پارىزگارى لىچ دەكرىت. پىنگدېت لە كابىنەى تۆكمە و رېرەۋى قەشەنگ بەناۋ
دارستانەكاندا بۇ پايسكلسوۋارى و پىياسە. قەزاكە ھاندەرى تىرامان و بىر كىرەۋەى
پوۋنە.

كابىنەى سەۋكايەتى بە ئەسپىن ناسراۋە. دىۋى ناۋەۋەى سادەىە، بەلام
ئاسودەبەخشە. بونىادە دارىنەكە، سى ژوۋرى خەۋتى ھەيە، قەبارەيەكى تەۋاۋە بۇ
خىزانەكە مان. ژوۋرىكى دانىشتىنى بەر خۆرەتاۋى ھەيە كە لەۋى لەگەل مارفىنى بىرام و
ھاۋرىكانم سەيرى تۆپى پىم دەكرى و ئاگر دانىكى بەردىن ھەيە كە من و لۇرا ھەزەمان
دەكرى لە تەنىشتىيەۋە كىتب بخوئىنەۋە.

بە نرىكەى چارەكە مايلىك لە خوار گىرەكەۋە خانۋىەكى گەۋرە ھەۋو بەناۋى (لۇرىل)
بە پانتايىەكى گەۋرەۋە بۇ نان خوارىن، ئۇفېسىكى سەۋكايەتى بىچوك و ژوۋرىكى
ئاۋپۇشى دار بۇ كۆنفرانس كە جىمى كارتەر ئەۋ كاتەى دانوستانى پەيماننامەكانى كامپ
دەيقدى دەكرى، بەكارى دەھىنا.

ئەمەش ئەۋ شوئە بوو كە سەر لە بەيانى بەكشەممەى ۱۵ى سىپتېمبەر تىمى
ئاسايشى نەتەۋەيىم تىايدا گىرېۋنەۋە بۇ دەستكرىن بە گەلالەكرىنى پلانى شەر بۇ
ئەفغانىستان. مىزاجەكە ھۇشيارانە، شىلگېرانە و بە تەركىز بوو. ئەۋەى لەگەل من
لە دەۋرى مىزى دار مازوۋ دانىشتىۋون، گەۋرە كاربە دەستانى ئاسايشى نىشتىمانى بوون
لە سەرتاسەرى حكومەتەۋە. پىنگەۋە چەند دەبەيەكى بەرئوۋەبىردىنى قەيرانىان ئەزموون
كرىۋو.

يەكەم وتارى سەرەكى ئەۋ بەيانىيە لەلايەن بەرئوۋەبەرى سى. ئاى. ئەى جۇرج
تېننىتەۋە بوو. شەش مانگ پىشتەر، بە رىنمايى من، جۇرج و ئەنجومەنى ئاسايشى
نىشتىمانى دەستيان كرىۋو بە گەلالەكرىنى ستراتىژىيەكى گىشتىگر بۇ تىكشىكاندىنى تۆپى
ئەلقاعىدە. لە چوار رەڭزى نىۋان ۱۱ى سىپتېمبەر و كۆبوۋنەۋەى كامپ دەيقد، تىمى
سى. ئاى. ئەى پلانەكەيان چاكرى كرىۋو. جۇرج پىشنىيارى ئەۋەى كرى كە دەسەلاتى
زىاتر بەدم بۇ كرىۋەۋەى نەينى، لەۋانەش مۇلەتدان بە سى. ئاى. ئەى بۇ كوشىن يان

دەستگیرکردنى بىكارانى قاعىدە بەيئى ئىعازى ھەمۇو جارىكى من. بېيارمدا كە ۋەلامى
داۋاكارىيە كە بدەمەۋە.

كرۇكى پلانى سى. ئاى. ئەى ھەلمەتىكى نۆى بوو لە ئەفغانىستان كە تىايدا پلانى ۱۱ى
سىنىپتىمبەر دارپىژرابوو. رەگى نامادەيى تېرۇرىستى لە ئەفغانىستان دەگەرتتەۋە بۇ ۱۹۷۹،
كاتىك يەكىتتى سۇقىيەت ئەۋىى داگىر كورد و رزىمىكى بوگەلەيى كەى بونىاد نا. خىلە
ئەفغانىيەكان، شانبەشانى باندىك شەركەرى ئىسلامىي توندېرەۋ بەناۋى (موجاھىدىن)،
لە دژى داگىركارىيى بىانى رابوون. بە كۆمەكى ئەمىرىكا، پاكىستان و سەۋدىيە، ياخىيوۋان
لە سالى ۱۹۸۹دا پانزە ھەزار زىانى گىانىيان گە ياند و سۇقىيەتتەكانىيان دەرىپەرانىد. دوو
سال دواتر، زلەتتە كە ھەرەسى ھىنا.

ئازاد لە داگىركەرانى كۆمەنىست، گەلى ئەفغان ھەلى ئەۋەيان ھەبوو ۋلاتەكەيان بونىاد
بىننەۋە. بەلام حكومەتى ئەمىرىكا چىتر بەرژەۋەندىيى ئەۋەيى لە ئەفغانىستاندا
تەبىئىيەۋە، بۆيە پىشتىۋانى بېرى. داېرانى ئەمىرىكا، يارىدەدەر بوو بۇ دروستىۋونى
بۆشايى. دەنگاۋەرانى خىلەكى كە شىكىستان بە سۇقىيەتتەكان ھىناۋو، لولەى چەكىان
ئاراستەى يەكترى كرىۋەۋە. سەرەنجام، تالىبان، كە گروپىكى ئىسلامىي
فەندەمىنتالىست بوو، دەسەلاتيان گرتە دەست. ئەۋان لىكى ئىسلامىي توندېرەۋى
بەرىپەرييان سەپاند كە چوونى كچان بۇ قوتابخانەيان قەدەغە كرىۋو، داۋايان لە پىاۋان
دەكرد كە رىشىيان تا درىژىيەكى دىيارىكراۋ بھىلنەۋە و ئەياندە ھىشت ژنان بەيى
ھاۋرىيەتى پىاۋىكى خزم مالەۋە جىيەھىلن. سادەترىن خۇشىيەكان - گۇرانى ۋتن، چەپە
لىدان و كۆلارە ھەلدان - قەدەغە كرابوون.

ھوكمەكانى تالىبان لەلايەن پۇلىسى ئايىنى دېندەۋە دەسەپىتران. راپۇرتىكى سالى
ۋەزارەتى دەرەۋە ژنىكى دەكرد كە لە مىللانئى ھەلگرتنى دوو مىندالى بچوك و بارىك لە
شتمەكدا بوو لە (جادەيەكى مەزار شەرىف). كاتىك روپۇشە درىژەكەى لە روخسارى
خزابوو، ئەۋ بە ئانتىنىكى تۆتومبىل لىنى درابوو. دژى شتە ئاچىزەكان دەيرانە كۆرەپانى
نىشتەمانىيى تۆپى پى بۇ بىرىنى دەستيان.

هاوړه گه زياره كان تا مردن به رد باران دهكران، و هر كه سينكيش كه گومانى زيارى
ليكرايه. به هاوړه يه كي كورت دواى نه وهى تالبيان كابولى داگر كرد، سه روكي پيشووي
نه فغانستانيان له شوينى خوى له باره گاي يو نين، رفاند. پاش ليدان و برينى گونگانى
چه سته يان به عه مودى گلپه وه هلواسيپوو. له پاريزگاي (ياميان) كه شوينگى
كه مينه ي (هزاره كان) ه، تالبيان لاني كه م ۱۷۰ مه دهنى بى گوناھى له كانوونى دوو مې
۱۲۰۰۱ دا كوكوژ كرد. كاتيكى دواترى نه و ساله، دوو په يكرى بوداى ته من ۱۵۰۰ سالى
پاريزراويان ته قانده وه.

هه ندى كه س هه بوون كه پيشوازي گه رمبيان له تالبيان ده كرد. هاوړه يه كي كورت
پاش ده سه لات گرته ده ستیان، مه لا راديكاله كان نوسامه بن لادنى دامه زرينه رى
قاعیده يان په نادا. له نيوان ۱۹۹۶ يو ۲۰۰۱ دا، بن لادن ژماره يه ك كه مې له نه فغانستان
بونياد نا يو مه شقپيكردى ده هزار تيروريسى ريكخراو. له به رانيه ردا، بن لادن له
سامانى كه سى خوى كيشايه وه يو كومه ك كړدى تالبيان. به هاتنى ۱۱ سېپتېمبه ر،
نه فغانستان ته نيا ده وله تيكى سپونسه رى تيرور نه بوو، به لكو ده وله تيك بوو كه تيرور
سپونسه رى ده كرد.

له كاتيكدا كه نايدولوزياى تالبيان توند بوو، كونترولى به سه ر ولاته كه يدا وه ها نه بوو.
له ناوچه يه كي بچوكى باكوورى نه فغانستاندا، گروپينكى فرمانده خيله كييه كان كه پتيان
ده وترا (هاوپه يمانيتيى باكوور) پشتيوانى دانيسشروانى لوكاله كه ي هه بوو. له ۹
سېپتېمبه رى ۲۰۰۱ دا، بگه ره كانى بن لادن، سه روكي خوشه ويسى هاوپه يمانى باكوور
(نه حمه د شا مه سعود) يان تيرور كرد. كوشتنى نه و، واى له هاوپه يمانيتييه كه كرد كه
هاوكارى نه مريكا يكات. نيمه له دوژمنيك و مكوربييه ك يو كوتايى هينان يه حكومى
تالبيان، هاوړه ش بووین.

پلانى جورج بانگ وازى سازدانى تيمه كانى سى ناي، نه ي بوو يو چه كدار كړدى، دارايى
يو داينكردى و چوپنه پال هيزه كانى هاوپه يمانيتيى باكوور بوو. پينكه وه نه وان ته وژمه
سه رته تاييه كانى هيزه كه يان پينكه ده هينا. به يه كخستنى هيزه كانمان له گه ل نوپوزسيونى

لوكالدا، خۇمان لادەدا لە دەركەوتن وەكو داگیركەرلىك. ئەمىرىكا يارمەتى گەلى ئىفغانى دەدا تاوۋەكو خۇيان ئازاد يەن.

ئىمە بە تەنیا ھەنگاومان نەدەنا. كۆلن پاول بە كۆكرىنەوۋى ولاتان بۆ ناو ھاوپە يمانىتتېيە كەمان، كارتىكى بى وىنەى ئىنجام دابوو. ھەندى ولات، وەكو برىتانىا و ئوسترالىا، پىتشنىارى دابەزاندىنى ھىزىيان كرىبوو. ئىوانىتر، لەوانەش ژاپۇن و كورىيە باشوور، پەيمانى كۆمەكى مرقىي و پىشتىگىرىي لۆجىستىيان دابوو. كورىيە باشوور دواتر ھىزى سەربازى رەوانە كرىبوو. ھاوكارە غەرەبىيە سەرەككىيەكان، وەكو ئوردن و سعودىيە، لە ھەوالگىرىي ھەستىاردا لەبارەى ئۆپەراسىيۇنەكانى قاعىدەوۋە ھاوپەش بوون. ولاتى ھەرە گرنگ كە ھەماھەنگمان كرىبوو، پاكىستان بوو. ھىچ ولاتىك ئەوۋەندەى دراوسى خۆرەلاتىيەكەى لە ئەفغانىستان كارىگەرى ئىبوو. لە ۱۱ سىپتىمبەردا، پاكىستان يەكك بوو لە تەنیا سى ولات كە دانيان بە تالىبان دا ئابوو. سعودىيە و ئىمارات دواتەكەى تر بوون.

لەوانەيە ھەندى كەس بە پاكىستان ھاوسۆزى ئايدۆلۇژىي تالىبان بوون. بەلام ئەنگىزەى سەرەكى برىتى بوو لە پارسەنگ دانەوۋە بە ھىندىستان، نەپارى رەزاقورسى پاكىستان. تا ئىكەتەى كە پاكىستان وەفادار بوو بەرانبەر حكومەتى ئەفغانىستان، ھەرگىز گەمارق نەدەدرا.

پاكىستان مېژوويەكى پىركىشەى لەگەل ئەمىرىكا ھەبوو. پاش ھاوكارىي نىزىكمان لە جەنگى سارد دا، كۆنگرىس كۆمەكى بۆ پاكىستان ھەلپەساردىبوو. لەوانەش ئەو ئىف شانزە وىستراوانەى ئەمىرىكا بەلىنى دابوو پىنى بفرۇشىت. لە ئەتجامى نىگەرانىي لە بەرانبەر پروگرامى چەكى ناوكىي ولاتەكە. لە ۱۹۹۸دا، پاكىستان تاقىكرىنەوۋەيەكى ناوكىي نەتقىي ئەنجامدابوون كە سزاي زىاترى لى كەوتىوۋەوۋە. سالىك دواتر، ژەنەرال پەروىز موشەرەف بە كودەتايەك، حكومەتى دىموكراتىيانە ھەلىزىدراوى سەرىگون كرىبوو. بەھاتنى ۲۰۰۱، ئەمىرىكا نىزىكەى ھەموو كۆمەكىكى لە پاكىستان برىبوو. لە ۱۲ سىپتىمبەردا، كۆلن تەلەفۇنى بۆ سەرك موشەرەف كرىد و جەختى لەوۋە كرىدەوۋە كە

دەپ بىر بىر بىدات لە كام بەرەيەيە. ئەو لىستىكى دانوستان لە سەرنەكراوى داواكارى
خستە بوو، لەوانەش ئىدانه كوردنى ھىرشەكانى ۱۱ى سىپىتتەيە، نكولىكردن لە پەناگەي
ئارام بۇ قاعىدە لە پاكستان، ئالوگورى ھەوالگى، پەخشىنى مافەكانى فرىن بە ئاسمانى

ولاتەكەيدا پە ئىمە و بىرىنى پەيوەندى دىپلوماسى بە تالىبانەو.
موشەرەف رووبەرووى گووشارى توندى ناوخويى بوو. ھەلگەرەنەو لە دژى تالىبان
بۇ توندروانى ناو حكومەتەكەي و دەزگاي ھەوالگىيەكەي شتىكى بىرلىنەكراو بوو. لە
ماوھى ناو بىرىكدا لە كۆبوونەوھى ئەنجومەنى جەنگدا لە كامپ دەيفد، تەلەفونىكەم بۇ
موشەرەف كرد. وتم "دەمەوى سوپاست بىكەم لە پەرانبەر گوڭگرتنت بۇ داواكارىيەكانى
ولاتە خەمبارەكەمان و چاوھەرى دەيم بۇ پىكەوھ كاركردن بۇ دانە دادگاي ئەو خەلكانە".
موشەرەف وتى "مەترسىيەكان گەرەن، ئىمە لە گەل ئىوھەين".

پەيوەندىيەكانمان لە گەل پاكستان ئالوز كەوتەو. بەلام لە ماوھى چوار رۇڭدا،
دراوسىي ھەرە گرنگى ئەفغانستانمان لە پشتىوانىكى تالىبانەوھ كردبووھ شەرىكىك بۇ
لابردنىان لە سەر حوكم.

وتارى دواتر لە لاين سوپاوه بوو. دۆن رەمسفىلد بانگەيشتى سەرۆكى ھەيئەتى
ئەركانى ھاوبەش (ھيوگ شىلتن)، ھەلمەتەرىكى سوپا لە دوايىن مانگى كارەكەيدا، و
جىنگى سەرۆك (دىك مايرن)، ئەو ژەنەرالى ھىزى ئاسمانى كە كاندىدم كردبوو بۇ
شونىگرتنەوھى، كردبوو. ئەوان سى بزارەيان خستبووھ بەردەم.

يەكەمىان بىرىتى بوو لە پلانى شىمانەي پىنتاگون، ستراتىژى لە پىشدا ھەبوو بۇ
بەكارەينانى لە حالەتى ئىمىرجىنسيدا. ئەم پلانە ھاويشتنى موشەكى كروزي بۇ سەر
كەمپەكانى قاعىدە لە ئەفغانستان پىويست دەكرد. دەكرا پلانەكە دەستبەجى پىادە
بكرى، بى ھىچ مەترسىيەك بۇ سەر سەربازانى ئەمريكى.

بزارەي دووھم بىرىتى بوو لە ئاوتتەكردنى لىدانى موشەكە كروزەكان لە گەل ھىرشە
بۇمبھاوتىيەكان. ئەمە رىنگەي بۇ ئىمە خوش دەكرد بۇ پىكانى ئامانجى زياتر، لەكاتىكدا
كە فېوكەوانەكانمان رووبەرووى مەترسى سنووردار دەكردەوھ.

ستيه م و توندترین بزاره بریتی بوو له جیگیرکردنی موشه کی کروڭا، بومبهاویژ و هینز
 له سهر ئه رز. ئه مه یان زیاتر بزاره یه کی تیۆری بوو، ده بووایه سوپا ورده کاری زۆدر
 له سهر ئه مه بدات به دهسته وه.
 ژه نه رال شیلتن جه ختی له وه کرده وه که کات و دیپلوماسی پیویسته بۆ جیگیرکردنی
 هیزه گانمان له ولاتیکی شاخاوی عاسیدا. ئیمه پیویستمان له مافه گانی بنکه و
 بارگه دانان، مۆله تی فرین و توانای گه پان و رزگارکردن ده بیست - چ جای کهش و مه وای
 گونجاو و به ختیکی باش.
 مشتومرێکی به رفراوان به دوا داهات. جۆرج تیننیت هۆشدار ی ئه وهیدا که لیدانیکی
 تۆله سینانه له سهر خاکمان ئه گه ری هه یه. ئه و وتی "ئیمه ناتوانین بهریان پیگیرین ئه گه ر
 ئه وان پلانی خولی دووه میان دارشتبیت". هه روه ها ره شبینانه وتی "وای بۆده چم که
 جۆره چه کتکی کیمیای و بایولوژیان هه بی".
 دیک جیتی نیگه رانی ئه وه بوو که رهنگه جهنگ پاکستانیش بگریته وه و واه حکومت
 بکات کۆنترۆلی ولات و به ئه گه ریک له ئه گه رهکان ته قه مه نیی ناوکی له ده ست بدات.
 هه روه کو ستیف هادلی - ی جیگری راویژکاری ئاسایشی نیشتمانی به شینوهیه کی جوان
 گوزارشتی لیکردبوو "ئهمه سیناریۆیه کی مۆته که ئاسا ده بی".
 له ساتیک له ساته کاندای جیگری وه زیری به رگری (پۆل ولفوویتز) پینشیاری ئه وه ی
 کردبوو که شهر له گه ل عیراق و به هه مان شینوه تالیپاش له به رچاو بگرین. پینش ۱۱ ی
 سینیتیمه ر، دیکتاتوریه تی دلره قانه ی سه دام حسین به شینوهیه کی به رفراوان وه کو
 ترسناکترین ولات له جیهاندا له قه له م درابوو. رژیمه که، تۆماریکی درێژی پشتگیری
 تیرۆریزمی هه بوو، له وانه ش پاره دان به خیزانه گانی ته قینه ره وه خۆکوژه
 فه له سستییه کان. هیزه گانی سه دام به شینوهیه کی رۆتینی ته قه یان له و فرۆکه وانه
 ئه مریکی و بریتانیانه ده کرد که له ناوچه ی دژه فریسی سه پیتراو له لایه ن ته وه
 به کگرتووه گانه وه ده سورانه وه. عیراقیش زیاتر له ده یه یه ک به رهنگاریی ئه و بریارانه ی
 یونین - ی کردبوو که داوای ده کرد بیسه لمینیت چه که کۆکوژه گانی له ناو بردووه.

دۇن رەمسىڭلىق وتى "دووبەروو بوونەو دەى عىراق پابەندىيەكى گەورە بە ئەنتى
تېرۇرىزم پېشان دەدات".

كۆلن لە بەرانبەر ئەمە ھۆشدارىدا. ئەو وتى "وېلىبون بەدوای عىراق لە ئىستادا لە
شىۋەى كورتېيېھىنانى چاۋەروانىيەكاندا دەيىنرى". ئىمە ئەتەۋە يەكگرتوۋەكان، ولاتانى
ئىسلامى و ناتق لە دەست دەدەين. ئەگەر قەرار واىە لە عىراق بدەين، دەبى لە و كاتەدا
ئەمە بىكەين كە خۆمان ھەلئەدەيىزىن. بەلام نابى ئىستا ئەمە بىكەين، چونكە رايەلمان بەم
مەسەلەيەۋە نىيە".

جۇرج تىننىت-يش ھەمان رەئى ھەبوو و وتى "ئىستا لە عىراق مەدە. ئەمە ھەلەيەكى
گەورە دەبىت. پىويستە يەكەم ئامانچ قاعىدە بىت".

دىك چىنى لە ھەرەشەى سەدام حسىن تىدەگەيشت و يىرواي وايوو كە دەبى
موخاتەبەى بىكەين. ئەو وتى "بەلام ئىستا كاتى ئەۋە نىيە. ئىمە تىن و توانمان لە دەست
دەدەين. لە ئىستادا دەبى خەلكى لەنيوان ئەمريكا و پىاۋە خرابەكاندا يەككىيان
ھەلئەيىزىن".

من پىشوازىم لە مشتومرە پرچۆش و خرۆشەكە كرد. گونگرتن لە مشتومرەكە و دىد
جىاۋازەكان يارىدەدەر بوون بۇ روونكردنەۋەى بزارەكان. من نىازم ئەبوو لە و ساتاتەدا
بىر يار بدەم. ئەمەيان رۆزى دواتر بوو.

رۆزى يەكشمە، ۱۶ى سىپتىمبەر، رۆزى تىپرامان بوو. من و لۇرا چووين بۇ رىۋرەسى
ئايىنى لە پەرسىنگاي جوانى (ئىفەرگىن) لە كامپ دەيىد. پەرسىنگايەكە لە ماۋەى
ئىدارەى رىگن-دا دەستىپىنكردىبوو و لە سەردەمى باۋكىدا تەۋاۋ كرايوو، شوئىنىكى
تايىبەت بوو بۇ خىزانەكى من. يەكەم ئاھەنگى گواستەۋە كە لەۋى ئەنجامدرا لەنيوان
دۆردى خوشكم و مېردە نايابەكەى، (بۆبى كوچ) بوو.

لە سەعات ۱۰ى بەيائىنى ئەو يەكەم يەكشمەمەيەى پاش ۱۱ى سىپتىمبەر، رووناكى
دەنگانى ھارەن بە دارستانە كپەكەدا ئىپەرى بۇ ناۋ پەرسىنگايەكە. ھىزى دەريايى

هەيتەى ماريىنز و ئەندامانى خىزان لە پەرسىنگاگە ھاتنە لامان، ھەروەھەكو ئەندامانى ئىسى
ئاسايشى ئەتەوھەيش كە لە كۆبوونەوھەكەى رۆژى پيشوور مابوونەو، ھاتن.
كامپ دەيشد بەرەكەتى بەسەردا بارىبوو كە قەشەبەكى ئايابى وەكو پياوى ئايىنى

ھىزى دەريايى (بۆب ويليامن)ى ھەبوو. سەرۆتەكەى ئەو لەو بەكشەمەيەدا كارىگەر و
ئاسودەبەخش بوو. ئەو پرسىيارگەلىكى ئاراستە كرد كە زۆرئىك لە ئىمەمانانى گىرۆدە
كردبوو: "بۆجى؟...چۆن دەشى ئەمە روويدات خودايە؟"

بۆب وتى وەلامەكە لەودىو تواناي ئىمەوھەيە. ئەو دانى نا كە "ھەندى چار زيان پىنج و
پەنايەكە لە ھاودزىبەكان و ناگونجاويىبەكان. لەگەل ئەوھشدا ئىمە دەتوانىن ئاسودەبەي
وەرگىرەن لە زانىنى ئەوھى كە پلانى خودا سەردەكەوى. ئەو چەند دىرنكى لە وتەى
(سەينت ئىگناتىوس)ى لۆيولا ھىنايەو: "وا نزا بكە كە ھەمووى بەندە بە خودا،
چونكە ھەروايە. بەلام كار بكە وەك پلىسى ھەمووى پەيوەستە بە خۆمانەو، چونكە
ھەروايە."

پاش رىئورەسمە ئايىنىيەكە، مەن و لۆرا سواری (مارىن وەن) بووين بۆ فرىشەو بەرەو
واشنتن. بە ھاتنى ئەو پاش نىوھەويە، مەن گەيشتەبوومە ساتىكى برىاردانى
يەكلايەكەرەو لە سەرۆكايەتییەكەمدا، ئىمە شەپى دژى تىرۆر دەكەين لە بەرانبەر
شەرانگىزىيەكەدا و يەكەم بەرەى جەنگىش ئەفغانىستان دەي.

برىارەكەم دابىرائىك بوو لە رىئوشوتىن و بەرنامەكانى ئەمريكا لە ماوھى دور دەيەى
رابردوودا. پاش ئەوھى تىرۆرىستانى حزبوللا بىكەكانى ماريىنز و باليۆزخانەى ئىمەى لە
لويىنان لە سالى ۱۹۸۲دا تەقاندبوو، سەرۆك رىگن ھىزەكانى كشتاندبوو، كاتىك
مافىا تىرۆرىستەكان لە سۆمال ھەلىكوپتەرىكى بلاك ھۆكى ئەمريكىيان لە سالى ۱۹۹۲دا
بەردابوو، سەرۆك كلىنتن سەريازەكانى دەرهىنابوو. لە ۱۹۹۸دا تەقاندەوھى دور
باليۆزخانەى ئەمريكى لە خۆرھەلاتى ئەفريقا لەلابەن قاعىدەوھى وای لە سەرۆك كلىنتن
كردبوو موشەكى كرۆز بەاوتىزىتە پىنگەكانى قاعىدە لە ئەفغانىستان. بەلام كەمپەكانى
مەشق بەشىوھەيەكى بەرەراوان جى ھىلرايوون و لىدانە دورمەوكان بى ئاكام و پوچ

دەرچوون، کاتیک قاعیدە کەشتی (یوئیس ئیس کۆل) لە کەناراوی یەمەن تەقاندەووە،
ئەمریکا تەقربەن هیچ کاردانەووەیەکی نیشان نەدا.

پیشینانی مەن بریاری خۆیان لە سەردەمیکی جیاوازا دا. پاش ئەوەی قاعیدە نزیکی
سی ھەزار کەسی لە ئەمریکا کوشت، روون بوو کە تیرۆریستان تەبوونی کاردانەووەیەکی
جدیدیان لەلایەن ئیمەو بە نیشانەییەکی لاوازی و بانگهێشتیک بۆ تەقەلای ھێرشی بۆ
شەرمانەیی زیاتر لیکدا بوووە. پەیامەکانی قاعیدە زۆرجار وەک بەلگەییەکی ئەو ئامارە
پێدەکرد کە، وەک بن لاد خۆی دەتت، "ئەمریکییەکان پلنگی کاغەزین" کە دەکری "لە
کەتر لە بیست و چوار سەعاتدا" راوبەرتن.

پاش ۱۱ی سێپتیمبەر، مەن سوور بووم لەسەر گۆرینی ئەو بۆچوونە. مەن بریارمدا
یەکیک لەو بزارە ھەرە توندانەیی سێ بزارەکی ژەنەرال شیلتن پیادە بکەم کە داینا بوون.
موشەکی کروز و ھێرشی بۆمبھاوێژ بەشیک دەبن لە کاردانەووەمان، بەلام ئەمانە بەس
نین. ھاویشتنی بۆمبی گرانبەھا بۆ سەر کەمپە دانیشتووان دەگمەتەکان دەستی تالیبان
لە ولاتە کە بەرنادات یان پەناگەیی قاعیدە وێران ناکات. ئەمە تەنیا بریاری تیرۆریستان بۆ
دەکات بەووەی کە بەبێ ئەوەی باجیکی جددی بدەن دەتوانن لیسان بدەن. ئەم چارە
ئیمە ھێز دادەبەزێنن و لەو دەیانھێلینەو تەقاعیدە دەردەپەریت و کۆمەلگەییەکی
ئازاد سەرھەڵدەدات. ئەگەر بەلگەیی لێراوانەم دەست نەکەوتایە بۆ رایەلکردنەووەی
سەدام بە پیلانی ۱۱ی سێپتیمبەرەو، ئەوا کارم دەکرد بۆ چارەسەرکردنی کیشی
عیراق بە شێوەیەکی دیپلۆماسی. ئومیدەوار بووم گووشاری یەکخراو لەلایەن جیھانەو
بشی سەدام ناچار بکات بۆ وەلامدانەووەی ئەرکە نیودەوڵەتیەکانی. باشترین رێگە بۆ
ئەووەی پیشاندانی بدەین کە ئیمە جددین، سەرکەوتن بوو لە ئەفغانستان.

سبەینەیی دواتر، ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانییم لە ژووری (کابینە) کۆ کردەووە. وتم
"ئامانجی ئەم کۆبوونەووەیە، سپاردنی ئەرکە بۆ یەکەم شەپۆلی جەنگ دژی تیرۆریزم،
ئەمەش لەو پۆلە دەست پێدەکات."

بە ماۋەيەكى كورت دۋاي ۱۱ى سىپىتىمبەر، (دېنى ھاستىرت) ى سەرۈك ئەنجۈمەنى
نۆينەرەن، پىشنىياري ئەۋەي كە كىرەپوۋ كە مەن موخاتەبەي دانىشتىنىكى ھاۋەيلىسى
كۆنگرىس بىكەم، ھەروەكو چۆن سەرۈك فرانكلين رۇزۋىلت پاش رووداۋەكەي پىرل ھارەر
نەمەي كىرەپوۋ. مەن كەيغەم بە بىرۈكەكە ھات، بەلام وىستەم چاۋەپى بىم ئاۋەكو ئەۋكەنى
شەنك دەپى بىلىم. ئىستە ھەمبۈ. ئىمە وتارەكەمان بۇ ۲۰ى سىپىتىمبەر دانە.
دەمزانى گەلى ئەمىرىكا پىرسىياريكى زۇرىان ھەيە: كى ھىرشى كىرەپوۋەتە سەرمان؟

بۇچى رقىان لىمانە؟ جەنگ چۆن چۆنى دەپى؟ ھەر ھاۋلاتىيەكى ئاسايى چىلى
چاۋەپى دەكرىت؟ ۋەلامەكان كىرۈكى وتارەكەي مەنيان پىكەدەھىنا. مەن بىرپارمدا
بانگەشنى مىۋانىكى تايىت بىكەم تالە وتاردانەكەمدا ئامادە بىت، ئەۋىش سەرۈك
ۋەزىرانى بىرتانیا تۆنى بىلر بوۋ. چەند سەعاتىك بەر لەۋەي بەرەۋ بىنايەي كۆنگرىس
بىكەۋمە پى، تۆنى ھاتە كۆشكى سىپى بۇ ئانى ئىۋارە. مەن بۇ لاي سۈچىكى ھىمەن بىردەم
ئاۋەكو دەنگ و باسى تازەي پىدەم لەبارەي پلانەكانى جەنگ، لەۋانەش بىرپارم بۇ
دەۋەزاندنى ھىزى زەمىنى. ئەۋ جەختى لەۋە كىرەۋە كە بىرتانىيەي مەزەن لەگەل ئىمەدا
دەبىت، نىزىكتىن ھاۋەيەمانى ئەمىرىكا لە جەنگەكانى دۋاپىن سەدەدا لە يەكەم جەنگى
سەدەي نويدا لەگەل ئىمەدا دەپى.

لەكانىكدا كە چىركەساتى پىشكەشكىردنى وتارەكە نىزىك دەپوۋەۋە، تۆنى وتى
"پىناچىت تۆ بە ھىچ شىۋەيەك نىگەرەن بىت، جۇرچ. ئايا كاتىكت بە تەنبا پىۋىست
نىيە؟" مەن بىرم لەۋە نەكىرەپوۋەۋە تا ئەۋكەنى ئەۋقەسى كىرە. پىۋىستەم بەۋە نەپوۋ
تەنبا بىم. مەن كاتە ۋەرگىرتىۋو بۇ دانى بىرپارنىكى ئاگايانە ۋ دەمزانى دەمۋىست چى بىلىم.
سەربارى ئەمەش، ستايشى لە تەك ۋەستانى ھاۋرىكەم كىرە.

لە ۱۱ى سىپىتىمبەردا ژىنگەي ئاۋ ژوۋرى ئەنجۈمەنى نۆينەرەن ھەستىكى جىۋاۋازى لە
كەنەسەي ئىشتەمانىي سەرەكى ئەبەخشى. ئاۋىتەيەك ھەپوۋ لە ۋزە، ئىۋەپى و
بەرەنگارى. مەن دۋاتىر بۆم دەرەكەۋت كە زىاتىر لە ھەشتاۋىۋو ملىۋن كەس تەماشاي
ئەلەقزىۋن دەكەن، گەرەترىن ژمارەي بىنەر تا ئەۋكەنى بۇ وتارى سەرۈكايەنى. مەن بەم
شىۋەيە دەستەم پىكرد "لە رەۋگەي ئاسايى رووداۋەكاندا، سەرۈكەكان دىنە ئەم ژوۋرە

بۇ راپۇرمدانى سالانە لەسەر دەسكەوت و پلانەكانى حكومت". "نەمشەو، راپۇرتىكى
و دەها پىئويست نىيە. بىگرە ھەنوگە لەلايەن گەلى ئەمريكاوە پىشكەشكراوە... ھاۋلاتيانم،

ئىمە بەرقامەى سالانەى خۇمان بىنيوۋە - و بەھىزىشە".
من بە ئاقارى پىرسىار و ۋەلامەكاندا ھەنگاوم نا - ناسنامەى تىرۇرىستان، ئايدۆلۇرئايان
و ئەو جۇرە نوتىيەى جەنگ كە ئىمە بەرپامان دەكرد. وتم "كاردانە ۋەكەمان زۇر زياتر
دەبىى لە تۆلەى دەستبەجى و لىدانى جيا جيا". "نابى ئەمريكىيەكان پىشېبىنى يەك شەپ
بەن، بىگرە ھەلمەتتىكى درىژخايەن، بە پىچەوانەى ھەرىيەك لەوانەى تاۋەكو ئىستا
بىنيوۋمانە. لەوانەىيە لىدانى دراماتىكى بىگرىتەخۇ، تۆپەراسىيۇنى بىئىراۋ لەسەر
تەلەقزىقۇن، و شاراوە، نەيىنى تەننەت لە سەرگەوتنىشدا... ھەر ۋلاتىك، لە ھەر
ناۋچەيەك، ئىستا بىرپارىك ھەيەكە بىدات. چ ئەۋەى ئىۋە لەگەلمان، يان لەگەل
تىرۇرىستان".

من دوايىن ھۆشدارىم دايە تالبيان: "ئەوان تىرۇرىستان رادەست دەكەن، يان ھەمان
چارەنووسيان دەبىى". ئىمە ئومىدىكى كەممان ھەبوۋ بەۋەى كە سەرگەردەكانى
ئەفغانىستان ۋەلام ئەدەنەۋە. بەلام پىشاندانى بەرەنگارىيان بە جىهان، پاساۋى ئىمەى
توندتر دەكرد بۇ گورزى سەريازى. لەكانىكدا كە لە ئەجامگىرى نرىك دەبوۋمەۋە، وتم:
"لە خەم و تۆپەبىماندا، ئەركى خۇمان و چركەساتى خۇمان دۆزىيەۋە... ئىمە بە
تەقەلاى خۇمان، بە نازايەتى خۇمان جىهان لە پاى ئەم قەزىيەدا كۆ دەكەينەۋە. ئىمە
ماندوۋ نابىن، پەكمان ناكەۋى و شكست ناھىيىن.

ئەۋە ئومىدى مەكە لە مانگ و سالانى ئايندەدا، ژيان تەقريبەن بۇ بارى ناساى
دەگەرپتەۋە. ئىمە دەگەرپتەۋە بۇ سەر ژيان و رۇتىنىياتى خۇمان و ئەمەش باشە.
تەننەت بەپىنى تىپەرىپنى كات خەفەتىش نامىنىت. بەلام دەبىى ئاۋاتمان ھەروا تىنەپەرى.
بىرە كە ھەۋالەكان چى خويىندەۋە - لە كرى بوۋىن و چىمان دەكرد. ھەندى كەس وىنەى
ئاگر، يان بەسەرھانى رىگاردنىان لە ياد دەبىى. ھەندى كەس يادەۋەرى روخسارنىك و
دەنگىكىان لە ياد دەبىى كە بۇ تاھەتايە رۇيشت.

منیش ئەمەم ھەلگرتووہ: ئەمە ئارمى پۇلىسى ئەو پیاوہیہ کە ناوی جۇرج ھاوہردە،
کە لە ھەولای رزگارکردنی ئەوانیتردا لە سەنتەری بازەرگانی جیھانی گیانی سپارد. ئەمە
دایکى پىنى داوم، ئارلین، وەکو یاکردنە وەیسەکی پېرشانازییانەى کوپەکەى. ئەمە
بېرھینەرەوہى منە بۆ ئەو ژيانانەى کوتایان ھات و ئەرکێک کە کۆتایی نایەت.
من ئەم برینەى سەر جەستەى ولاتەکەم یان ئەوانەى کە دروستیان کرد لە یاد ناکەم.
من سەر دانانەوێتم: پشو نادەم، من لەم مەلانییەدا بۆ ئازادی و ئاسایشی گەلی ئەمریکا
مەل نادەم".

بۆدای دواتر، ۲۱ی سێپتەمبەر، من خۆم خستە ناو پلاندانانی جەنگ. مامەلەکردن
لە گەل سوپادا وەکو فەرماندەى ھێزە جەگدارەکان ئەزموونێکی نوێ بوو. یەکیوشیی
ئەفسەرەکان بە ریزێک قەدیلەو، رۆشنایی دەخستە سەر شارەزاییەتی سەربازیان کە زۆر
بەرفراوانتر بوو لەوہى من.

بەری جەوت مانگ، من و لۆرا لە کۆشکی سپی ئامادەى ئیوارەخوانێک بووین بۆ
سەرکردە سەربازییەکان و ھاوسەرەکانیان. ئومێدەوار بووم کە کەمێک لە رەسمیاتەکە
بشکێتم و لە ئاستێکی کەسیدا ژەنەرال و ئەدمیرالەکان بناسم، بۆئەوہى بەلایانەوہ
ئاسایی بیت بۆچوونی راشکاوانەیان بە من بگەيەن و ھەستێکی ئاسودەتریان ھەبێ کە
پرسیارم لێ بکەن.

یەکیک لەو فەرماندانەى کە من چارم پێیان کەوت تۆمى فرانکس بوو کە لە گەل
(کاسی) ژنیدا ھاتتە کۆشکی سپی. تۆمى، سینگى بە میدال داپۆشرا بوو، لەوانەش
کۆمەلێک ئەستیرەى برۆنز و دلی پەمبى لە جەنگی ئیتنامەوہ. وەکو ژەنەرالیکی یەک
ئەستیرەى، ئەو لە جەنگی کەنداودا فەرماندەى سەربازەکانی کردبوو. لە سالی ۲۰۰۰دا،
ئەو پۆستی گەورەى فەرماندەى ناوھەندى وەرگرتبوو، کە رووبەریکی لە ژووری
ئەفریقاوہ تاوہکو ئاسیای ناوھراست دەگرتەوہ، لەوانەش ئەفغانستان.
وتم "ژەنەرال، دەزانم تۆ خەلکی میدلاندی ئەکسای".

بە خەندەيەكى گەرم و گور و بە خاوييەكى تەكساسيانەو وى "بەلى جەنابى سەرۆك
وتم" بېستومە كە تۆلەگەل لۇرا چووييت بۇ قوتابخانەى ئامادەىى.

وى "بەلى گەرەم، سالىك پىش ئەو تەخەرۇجم كىرد. بەلام نىگەرەن مەبە جەنابى
سەرۆك ھەرگىز رىقم لىى نەبووہ."

پىكەنىيىكى گەرەم بە دەما ھات. ئەمە شتىكى خۇش بوو كە بە فەرماندە گشتىيە
نويكەتى بلىيت. ھەستىكم ھەبوو لەمەر ئەوہى كە من و تۆمى بەينمان زۇر خۇش دەبى.
تۆمى روونى كىردەوہ كە ئەركەكە لە ئەفغانىستان ئاسان نابىت. ھەموو شتىك لەبارەى
ولتەكەوہ پىركىشە ديار بوو. شوينىكى داپراو، سەخت و بەرايىيە. بەشە باكورىيەكەى،
زىدى ئوزبەك، ھەزارە، توركمان، تاجىك و قەومە رەسەنەكانى ترە. بەشە باشورىيەكەى
لەلايەن پشتوونەكان داگىر كراوہ. نەيارىيە خىلەكى، ئەتنى و ئايىنيەكان دەگەرپتەوہ
بۇ بەرى سەدەيەك. لەگەل ئەوہشدا، بە ھەموو جياوازيەكانيانەوہ، گەلى ئەفغانىستان
شىوازيكىان ھەيە بۇ يەكگرتن لەدژى بيانىيەكان. ئەوان لە سەدەى نۆزدەدا
برىتانىيەكانيان كىردە دەرەوہ. لە سەدەى بېستەمدا سۇقىيەتيەكانيان كىردە دەرەوہ.
تەنات ئەلىكساندەرى مەزنىش نەيتووانى ولتەكە داگىر بكات. ئەفغانىستان ناويكى
نەگىسى بەدەستەينابوو: گورپستانى ئىمپىراتورىيەتەكان.

پلانى جەنگى تۆمى، كە دواتر ناوى كۆدى وەگرت ئۆ. ئىف (ئۆپەراسىيۆنى ئازادىي
خۆگر)، چوار قۇتاغى لەخۆى گرت. يەكەمىان گرىدانەوہى خىزە تايەتيەكان بوو بە
تىمەكانى سى. ئاى. ئەى بۇ پاككردنەوہى رىگاكا بۆئەوہى ھىزە سەربازىيە تەقلىدىيەكان
بىن. قۇناغى دواتر ھەلمەتيكى ئاسمانىي گەرە بوو بۇ دەرپەراندنى ئامانجەكانى قاعىدە
و تالىبان و بەردانەوہى كەرەستەى مرۆبى لە ئاسمانەوہ بۇ گەياندى كۆمەك بە گەلى
ئەفغان. قۇناغى سىيەم برىتى بوو لە بانگەواز بۇ ھىزى زەمىنىي ھەم لە ئەمىرىكا و ھەم
لە شەرىكەكانى ھاوپەيمانىيەوہ بۇ چوونەناو ولتەكە و راوكردنى پاشماوہى
شەركەرانى تالىبان و قاعىدە. دواچار، ئىمە ولتەكە سەقامگىر دەكەين و يارمەتى گەلى
ئەفغان دەدەين تا كۆمەلگەيەكى ئازاد بونىاد بىن.

من رۇلى خۇم لەۋەدا بېنىيەۋە كە دۇنيا بىلەن لەۋەى ناخۇ پلانىكە گىشتىگر و كۆكە
لەگەن رۇنىي سىراتىرى - لەم حالەتەدا، نەھىشتىنى تاللىيان، بەرگرتن لە پەناگە بۇ
قاعىدە، و يارمەتىدان بۇ دەرگەۋىتىنى حۇمەتتىكى دىموكرات، من پىرسىيائىكى نۇرم لە
تۆمى كىردە چەند سەرباز پىئويست دەبى؟ چ جۆرە بىكەدانانىك فەراھەم دەبى؟ چەند
دەخايەنى تا ھەمووان دەجولئىن بۇ ئەۋى؟ چ ئاستىكى بەرەنگارىي دوزمن پىشېبىنى
دەكات؟ ھەولم نەدا بىرپارە تاكتىكىيەكان يان لۇجىستىيەكان بەرپۇۋە بىبەم. غەرىزەم ئەۋە
بوو كە مەنئە بە حۇكىمى سەركىردايەتتى سۇپا بىكەم. ئەۋان شارەزايانى مەشق دىتوۋ
بوون. مەنىش فەرماندەيەكى گىشتى تازە بووم. قۇتۇيەكانى سەردەمى قىتنامى لىندۇن
جۇنس و (رۇبەرت مەنئامارا)ى ۋەزىرى بەرگىم لەبىرە كە رژاۋنەتە سەرنەخشەكان بۇ
دىيارىكىردىنى ئامانچەكانى بۇمب لىدان بۇ ئەركە رۇتىنىيەكان. بەرپۇۋە بىردىنە
بەشەكىيەكەيان، لە سەرەۋە تا خوارەۋەى ھەيكەلى فەرماندەيى كارىگەرى ھەبوو.
كاتىك من لە قوتابخانەى فرىن بووم، يەككە لە مامۇستايانم كە لە قىتنام فرۇكەۋانى
كردبوو، سىكالانى ئەۋەى دەكرد كە ھىزى ئاسمانى ئەۋەندە سىنۇوردار بوو كە دوزمن
دەيتوۋانى دەقاۋدەق بزانى چ كاتىك و لە كوى دەفرىن. بە بۇچوۋنى ئەۋ ھۆكارەكەش
ئەمە بوو "سىياسىيەكان نەياندەۋىست خەلكى تۇرە بىكەن".

يەككە لەۋ پوۋبەرانى كە تىايدا تۆمى پىئويستى بە يارمەتى بوو، رىكخستىنى پىشتىۋانى
بوو لە دراۋسىيكانى ئەفغانىستانەۋە. بەبى ھاۋكارىي لۇجىستى لە ئوزبەكىستان و
تاجىكىستانەۋە، ئىمە نەماندەتوۋانى ھىزەكانمان بۇ ناۋ ئەفغانىستان بىجولئىن. من
سەرۋكەكانى ئەۋ كۆمارانەى سۇقىيەتى پىشۋوم نەدەناسى. بەلام روسيا ھىشتا
كارىگەرىيەكى گەۋرەى لە ناۋچەكەدا ھەبوو و من قىلادىمىز پوتىن - م دەناسى.
من و پوتىن بۇ يەكەم چار ئەۋ مانگى حوزەيرانە لە كۆشكىكى سۇقىنى كە چارىك لە
چاران لەلايەن سەركىردەى كۆمەنىستى (تىتۇ) بەكاردەھىنرا، يەكتىرمان بىنى. ئامانجى
من لە لوتكەكەدا بىرىتى بوو لە بىرىنى ھەموو جۆرە تەنگرەيەك و دروستكىردىنى
بەيوەندىيەك لەگەل پوتىن. من ئەۋلەۋىيەتتىكى گەۋرەم بەخشى بە دىپلۇماسىي كەسى.

زانىنى كەسايەتتى، كارەكتەر و خەمەكانى سەركردەيەكى جېھاننى ھاۋىيات، دۇزىشەۋەي خالى ھاۋىش و مامەلەكەتتى لەگەل پىرسە ئاكوكتامىزەكان ئاسان دەكرد. ئەمە ۋائەيەك بوو كە مەن لە ياۋكەۋە ۋەرمگرتىۋو كە يەككە بوو لە پىيادەكەراتى گەۋرەي دىپلۇماسىي كەسى. يەككى تىران ئەبراھام لىنكۆلن بوو. لىنكۆلن دەيگوت "ئەگەر دەتەۋى پىاۋىك بۇ قەزىكەت يەدەست يەينى، سەرەتا قەناعەتنى پىيىنە كە تۇ ھاۋىنى ئەۋىت".

لوتكەكە لەگەل پوتىندا بە كۆيۈنەۋەيەكى بچوك دەستى پىكرد - تەنيا مەن و قلادىمىر، راۋىزكارانى ئاسايشى ئىشتىمانىمان و ۋەرگىزەكان. ئەۋ كەمىك بە كەمىك ئاناسودەيەۋە دەستى پىكرد. ئەۋ بە قسەكردن لە كۆمەلىك كاغەزى تىبىنىيەۋە دەستى پىكرد. بابەتنى يەكەم بىرىتى بوو لە قەرزى سەردەمى سۇقىيەتنى روسيا.

پاش چەند خولەككە، مەن ۋئارەكەيم بە پىرسىيارىك لىكدايەۋە: "ئايا راستە كە دايكت خاچىكى پىداۋىت كە تۇ لە تۇرشەلىم پىرۇزىت كىدۋە؟"

روالەتتىكى شۇك ئاسا روخسارى پوتىنى داپۇشى كاتىك پىتەرى ۋەرگىزى دىرەكەي بە روسى پىي ۋتەۋە. مەن روۋىم كىدەۋە كە بەسەرھاتەكە لە جۇرىك خويىندەۋەي باكگراۋىد ھۇشى مەنى گىرتۋە - پىم ئەۋت كە ئەۋە لە لىدۋانىكى ھەۋالگىيەۋە ۋەرمگرتۋە - ۋ تىنۋو بووم كە زىاتىر بىزانم. پوتىن بە خىرايى ھانەۋە تايم و بەسەرھاتەكەي گىرايەۋە. روخسار و دەنگى نەرم بوۋەۋە كاتىك روۋى كىدەۋە كە ئەۋ خاچەكەي لە خانوۋە دىھاتىيەكەي ھەۋاسىۋە، دواتر ئاگرى تىبەريۋە. كاتىك ئاگرىكۆزىنەۋەۋەكان گەيشتۋون، پىي ۋتۋون كە ئاكە شىك كە خەمىيەتنى ئەۋ خاچەيە. ئەۋ بە شىۋەيەكى دراماتىكى ئەۋ چىكەساتەي گىرايەۋە كە كىركارىك لەپى دەستى كىدۋەۋەۋە ۋ خاچەكەي پىشاندارە. ئەۋ ۋتى، "ھەرۋەكو ئەۋە ۋابو ئەۋ مانايە بىبەخشى".

ۋىم "قلادىمىر، ئەمە بەسەرھاتى خاچەكەيە. شىتەكان ھەمان ماناي خۇيان ھەيە". ھەستىم بە دەرچوۋنى ئاناسودەيى كىرە لە ژورى كۆيۈنەۋەكە.

پاش كۆيۈنەۋەكە، رىپۇرتەرىك پىرسىيارى كىرە ئاخۇ پوتىن پىاۋىكە كە ئەمىركىيەكان دەتۋانن مەمانەي پىي بىكەن. ۋىم بەلى. بىرم لەۋ ھەستە كىدەۋە لە دەنگى قىلادىمىردا كاتىك بەسەرھاتى خاچەكەي گىرايەۋە. ۋىم "سەرنىجىدايە چاۋەكانى ئەۋ پىاۋە..."

دەمنوۋانى ھەستىك بە رۇخى بىكەم". لە سالانى دواتردا، پوتىن ھۆكارگەلىكى پىتدام تا چار بە بۇچوۋنەكەمدا بىخشىتمەۋە.

سى مانگ پاش كۆبوۋنەۋەكەمان لە سلۇقىنيا، پوتىن يەكەم سەركردەى بىانى بوو كە لە ۱۱ سىپىتېمبەردا تەلەفۇن بۇ كۆشكى سىپى بىكات. ئەۋ نەيتوۋانىبوو لەسەر ھىزى ئاسمانىي يەك پەيوەندىم پىۋە بىكات، بۇيە كۆندى لە سەنتەرە ژىر زەمىنىيەكەۋە قسەى لەگەل كىردىبوو. ئەۋ كۆندى دلىنيا كىردىبوۋەۋە كە روسىا ئامادەىي سەربازى زىاد ناكات ۋەكو كاردانەۋەيەك لە بەرانبەر جولەكەمان بۇ ئاستى (دېفكۇن سى)، ھەروەكۈيەكىتى سۇقىيەت لە ماۋەى جەنگى سارد دا بە شىۋەيەكى ئۆتۆماتىكى ئەمەى كىردىبوو. كاتىك رۇژى دواتر قسەم لەگەل فىلادىمىر كىردەۋە، پىيى وتەم كە فرمانىكى ۋاژۇ كىردىۋە بۇ راگەياندىنى خولەكىكى بى دەنگى بۇ پىشاندىنى ھارىكارى لەگەل ئەمىركادا. ئەۋ بەم قسانە كۆتايى ھىنا "ئىرادەيەكى باش بۇ سەركەۋتەن بەسەر خراپەدا. دەمەۋى بىزانى كە لەم مىلمانىيەدا، ئىمە لە پاي يەكتىردا دەۋەستىن".

لە ۲۲ سىپىتېمبەردا، لە كامپ دەيقدەۋە تەلەفۇن بۇ پوتىن كىرد. لە وتوۋىژىكى درىژى بەرەبەيانى شەممەدا، ئەۋ رازى بوو بەۋەى كە بوارى ئاسمانى بۇ فرۇكەكانى سوپاي ئەمىركا بىكاتەۋە ۋ كارىگەرى خۇى لەسەر كۆمارەكانى پىشۋوى سۇقىيەت بەكاربىنىت بۇئەۋەى يارمەتىدەر بن لە جولاندنى ھىزەكانمان بەرەۋ ئەفغانىستان. مىن گومانم لەۋە ھەبوو كە نىگەرانى ئەۋە بىت روسىا دەۋرەى دەدرىت، بەلام ئەۋ زىاتىر نىگەرانى كىشەى تىرۋرىستى بوو لە ناۋچەكەيدا. ئەۋ تەنانەت فرمانىدا تا ژەنەرالە روسىيەكان زانىارى بدەنە ھاۋتا ئەمىركىيەكانىان لەبارەى ئەزموونىان لە ماۋەى داگىركردنى ئەفغانىستاندا لە ۱۹۸۰كاندا.

ئەمە وتوۋىژىكى بى ۋىنە بوو. مىن بە فىلادىمىر وت كە ستايشى ئامادەيەكەى دەكەم بۇ جولان بەرەۋ ئەۋدىو گومانەكانى رابىردو. پىش ماۋەيەكى درىژ، رىكەۋتنى خۇمانمان ھەبوو لەگەل كۆمارەكانى پىشۋوى سۇقىيەتدا.

له دواواكانى سېپتېمبېردا، جورج تېنېت راپورتنى ئېلان قىلدىكى يەكەمىن تېمەكانى
سى. ئاى. ئى. چوونەتە ئاۋ ئىفغانىستان و پەيوەندىيان كىردۈۋە بە ھاۋپەيمانىيىتى
پاكورەۋە. تۆمى فرانسىيىسى پىتى وىم كە ئامادە دەپىت بۇ بە ئوۋىيى داپە زاندىنى ھېزە
ئايىپەتە كانمان. من پىرسىيائىكىم ئاراستەي تېمەكە كىرد كە لى مېشكىمدا بوۋ: "كەۋابوۋ كى
بە ئىازە ۋلات بەرئوۋە بىات؟"

بى دەنگىيەك دروست بوۋ.

من دەمويست جەخت بىكەمەۋە لەۋەي كە تېمەكە بە باشى بىرى لى سىتراتىژى پاش
جەنگ كىردۈۋەتەۋە. ھەسسىكى بە ھېزەم ھەبوۋ لەمەپ ئىۋەي كە گەلى ئىفغان دەپى
سەرگىردەي نوتىيان ھەلېزىرن. ئىۋان ناخۇشىيەكى زۆرتىيان لەۋە چەشتىبوۋ - و گەلى
ئىمىركاش زۆرى دەخستە مەترسىيەۋە - كە رىگە بىدەن ۋلات بىخىتتەۋە ئاۋ زۆردارى.
داۋام لى كۆلن كىرد تا پىلاننىك داپىرئىت بۇ گواستىنەۋە بەرەۋ دىموكراسى.

لە ھەينىي ۵ ئۆكتۇبەردا، ژەنەرال دىك مایەرز پىتى وىم كە سوپا ئامادەيە بۇ جۇلان.
مىش ئامادە بوۋ. ئىمە زىاتەر لە دوۋەفتەمان بە تالىيان داپوۋ تا ۋەلامى دوايىن
ھۆشدارى من بىدەنەۋە. تالىيان ۋەلامى ھېچ كام لەۋ دواۋاكارىيانەي ئىمەي نە داپوۋەۋە.
كاتىيان تەۋاۋ بىۋو. دۇن رەمسفىلد لە رىگەي گەپانەۋەيدا بوۋ لە خۇرەھەلاتى ئاۋەپاست و
ئاسىيائى ئاۋەپاستەۋە كە لەۋى ژمارەيەك رىككەۋىتنامەي بىكە دانانى بەئەنجام گەياندىبوۋ.
من چاۋەپىتى ئەۋم دەكرد بىگەپىتەۋە بەر لەۋەي كە فرمانى رەسمى دەربىكەم. لە
بەرەبەياتى شەمەي ۶ ئۆكتۇبەردا، لە رىگەي قىدىۋكۆنفرانسىيىكى بى مەترسىيەۋە لە
كامپ دەپقەۋە قسەم لەگەل دۇن و دىك مایەرز كىرد. من بۇ دوايىن چار پىرسىيائىم لىيان
كىرد ئاخۇ ھەشتىك كە پىۋىستىيانە بەردەستىيانە. ھەموۋ شىتېكىيان ھەبوۋ. وىم
"دەستېپىكەن. ئەمە كىردارىكى راستە".

من لە دىۋە دەمزانى كە لىدەنى قاعىدە، لاپردنى تالىيان و ئازادكردنى خەللى
ئازارچەشتوۋى ئىفغانىستان پىۋىست و دادپەرۋەرانەيە. بەلام نىگەرانى ھەموۋ ئەۋ شىتانە
بوۋم كە بە خراب دەكەۋىتنەۋە. پىلان دانەرانى سوپا مەترسىيەكانىيان دىيارىكىردىبوۋ
لە بىرسامردنى بەكۆمەل، سەرھەلدانى شەپرى ئاۋخۇ، ھەردەسەينانى ھۆكۈمەتى پاكىستان

راپەرىنى موسلمانانى سەرتاسەرى جېھان و شتىك كە لە ھەمووى زياتر لىنى دەترسام -
ھىرشىكى تۆلە سىنانه بۇ سەر خاكى ئەمىرىكا.

كاتىك بە يانىنى دواتر سوارى (مارىن وەن) بووم بۇ گەرەنە وە بۇ واشىتىن، لۇرا و ھەندى
لە راوئىژكارانى سەرەكى زانىان كە من فرمانە كەم داو، بەلام تەقريبەن كەسى تر ئەمەى
نە كرىبوو. بۇ پاراستنى نەئىنى ئۆپە راسىيۇنە كە، من لە گەن خىشتەى راگە يەنراوى
پىشووودا رۆيشتەم كە چوون بۇ مەراسىمىكى لە (دامە زراووى يادكرىنە وەى تىشتەمانىنى
ئاگر كورژىنە وە كۆچكرىدو وە كان) لە (ئىمىتسىبىرگ)ى مارىلاند لە خۇ گرىبوو. من قىسم
لە بارەى ۳۴۲ ئاگر كورژىنە وەى نىيو يۆرك سىتى كرى كە گىانى خۇيان لە ۱۱ سىپتىمبەردا
بەخشىبوو، كە تا ئەو كاتە خراپترىن رۆژى ئاگر كورژاندە وەى ئەمىرىكا بوو. زىانە
گىانىيە كان ھەر لە سەرۆكى بەرپۆ وە بەرايە تىيە كە (پىت گانسى) تاو وە كۆ ئەو گەنجانى
تىدا بوو كە لە يەكەمىن مانگە كانى كارەكە ياندا بوون.

يادە وەرىيە كە، بىر ھىنە رە وە يەكى زىندووى ئەو وە بوو كە بۇچى ئەمىرىكا بە زووى
دەچىتە جەنگە وە. سوپا كە شمان تىگە شىتبوو. حەوت ھەزار مايل لە ولاترە وە، يەكەمىن
بۆمبە كان ھاوئىژران. لە ھەندى لەو بۆمبانە، سەربازە كانمان پىتە كانى (ئىف دى ئىن
واى) يان نووسىبوو.

يەكەمىن راپۆرتە كان لە ئەفغانىستانە وە پۆزە تىف بوون. لە يەكەم دوو سەعاتى
بۆمبارانى ئاسمانىدا، ئىمە و ھاوپەيمانە برىتانىيە كانمان سىستەمى بەرگرى ئاسمانىنى
ناچىزەى تاللىبان و ژمارە يەك كامپى مەشقى ناسراوى قاعىدە يان راماللىبوو. لە پىشت
بۆمبە كانە وە، ئىمە زياتر لە سى و حەوت ھەزار بەشە خۆراك و پىداووىستى بوژاندە وە مان
بۇ گەلى ئەفغان خىستىبوو وە خوارە وە، كە ئەمەش خىراترىن گە ياندنى كۆمەكى مرقىى بوو
لە مېژووى جەنگدا.

پاش چەند رۆژىك، كەوتىنە ناو كىشە وە. ھەلمەتە ئاسمانىيە كە زۆرترىن بەشى
ژىرخانى تاللىبان و قاعىدەى وىران كرىبوو. بەلام كىشە مان ھەبوو لە جىگىر كرىنى ھىزە
تايبەتە كانمان. ئەوان لە بىنكە يەكى ئاسمانىنى سۆفىيەنى پىشووودا لە ئۆزبەكىستان جىگىر

كرايوون، له ناوچەى نيشتنەو، له ئەفغانىستان بە دوورايى پانزە ھەزار پيى شاخە
بەرزەگان، له كەشيكى بەستەلەك و بەرزەزىيانى كوتىركەردا داپرىنرايوون.

من فشارم ھيئا بۆ ھەنگاوتان، دۆن و تۆمى دۇنيايان كرىمەو، كە ئەو ھەندەى بگرى
خېرا دەجولان، بەلام بە تىپەپيى رۇژان، زياتر و زياتر ناھومىد دەبووم. كاردانەو، كەمان
زياتر لەو جەنگە ئاسمانىيە دەچو، كە ئەمريكا لە رابردوودا ئەنجامى دابوو. نىگەرانى
ئەو، بووم كە بەيامنىكى ھەلە بە دۆزمن و بە كەلى ئەمريكا بگەيەنن. دواتر تۆمى
فرانكس ئەو رۇژانەى بە ماوھەك "لە دۆزەخەو" ناو برد. منيش ھەمان ھەستم ھەبوو.

دواترە رۇژ پاش ئەو، دەستپيىكى جەنگم راگەياندىبوو، دواچار بەكەمىن تيمەكانى
ھىزە تايەتەكان نيشتبوونەو. لە باكور، ھىزەكانمان پەيوەنديان كرد بە
سى.ئەى و جەنگاوەرانى ھاوپەيمانيتىي باكور، لە باشوورد، تيمىكى بچوكى ھىزە
تايەتەكان ھەليانكوتابوو، سەر بارەگاي سەرکردايەتى سەركردەى تالبيان (مەلا
عومەر) لە قەندەھار. چەند مانگىك دواتر، لە كارۆلايناي باكور سەردانى (فۆرت براگ)م
كرد، لەوئى چاوم كەوت بە ئەندامانى ئەو تيمەى ھىزە تايەتەكان كە ئەو ھەلمەتەيان
ئەنجامداوو. ئەوان خشتىكى پاشماوھى كۆمەلگەكەى مەلا عومەريان پيىدام. من ئەو
خشتەم لە ژوورى خويندەو، تەنشت ئوفيسى ئۇقال ھەلگرت وەكو بىرھىنەرەو، يەكە
ئەمەى كە تيمە بە ھىزى پىنادەو، لەسەر زەوى لە شەرداين - و ئەمەى كە
ئەمريكيەكانى سەر ئەو زەويە بویر و شارەزان.

كەيشتنى ھىزەگان، گومانەكانى لەناو ولاتدا نەپەواندەو. لە ۲۵ى ئۆكتۆبەردا، كۆندى
پيى وتم خاوى تۆپەراسپونەگان، كە ليشاويكى رەخنەى لەناو ميديادا رورۇژاندىبوو،
كارىگەرى دەخستەسەر تيمى ئاسايشى نيشتمانى. جەنگەكە تەنيا ھەژدە رۇژى بەسەردا
تيپەپيىوو، بەلام ھەندىك كەس ھەنوگە باسيان لە ستراتيجىي جىگرەو دەكرد.

لەكاتەكانى نادۇنياييدا، ھەر نيشانەيەكى گومان لەسەرۆكەو، بەتەواوى
سىستەمەكەدا بلاو دەپتەو. لەكۆبوونەو، يەكەى ئەنجومەنى ئاسايشى نيشتمانىي
بەياشى دواتر، وتم "تەنيا دەمەوى جەخت لەو، بگەمەو، كە ھەموومان لەسەر ئەم

پلانىڭ كۆكۈن، ۋاتىپە ۹" بە دەۋرى مېزەكەدا ھاتم و پىرسىيارم لە ھەر ئەندامىكى تېمەكە
كرد. ھەموويان كۆك بوون.

من تېمەكەم دۇنيا كىردەۋە لەۋەى كە ئىمە سىراتىيىپىكى دىوستىمان ھەپە. پلانىمان
بەباشى قەناعەتھىن بوو. سوپا كەمان بەتوانا بوو. قەزىپە كەمان دادپەرۋەرلەنە بوو. تاپى
رېگە بىدەين بۇ ملدان لەبەرلەنەر قىسەى لاپەلا يان رېگە بىدەين راگە ياندن بىمانترسىنىت.
وتىم "ئىمە بىروابەخۇ و ئارام و پايدەدار دەمىتىنەۋە".

دەمىتۋانى ھەست بە بورژانەۋە بىكەم لە ژوورەكەدا. ئەزمونەكە ئەۋەى بىرھىنامەۋە كە
تەننەت خەلكى ھەرە سەركەۋتوۋ و بەھىزىش ھەندى جار پىۋىستى بە دۇنيا كىردەۋە
ھەپە. ھەرۋەكە دۋايى بە رۆژنامە نووس (بۆب و دۆرد) م گووت، سەزۇك دەپى "كالىسىۋمى
بىرپەرەى پىشت بىت".

خۇشحال بووم كە ئىمە ئەۋكاتەى لە ۳۱ى ئۆكتۇبەردا (نىيويۆرك تايمز) مان بىنى،
بىرپەرەكانمان بەھىز كىردىبوو. رۆبەرت جۇنى ئەپل بابەتتىكى بەناۋىشانى "بىرھاتنەۋەى
تەلەزگەپەكى سەربازى: ئەفغانىستان ۋەكە شىتنام". رىستەى سەرەتاي بەم شىۋەپە
نوسىبوو "ۋەكە تارماپپەكى پىشۋازى لىنەكراۋ لە رابىردۋى ناخۇشەۋە، وشەى
خورپەبەخشى "تەلەزگە" وتويزگەلىكى لەناۋ كاربە دەستانى حكومەت و خويندكارانى
بەرنامە و رىۋوشۋىنى دەرەۋەدا ھىناۋەتە كاپەۋە، ھەم لىرە ۋە ھەم لە دەرەۋە". لە
ھەندى رۋەۋەۋە، ئەمە پىشېپىنىكراۋ بوو. رىپۇرتەرەكانى جىلى من، ھەموو شىتى لە
ئاۋىزەى واتەرگەيت و قىتنامەۋە دەپىنن. لەگەل ئەۋەشدا، سەرم سورما كە (تايمز)
نەيتۋانى تەننەت مانگىكىش چاۋەپروان بىت لەۋەى ئەفغانىستان بە قىتنام بىشۋېھىنىت.
جىاۋازىپەكانى نىۋان دوو جەنگەكە، زۆرگەرە بوون. دوزىمن لە ئەفغانىستان تازە سى
ھەزار كەسى بى گوناھى لەسەر خاكى ئەمىرىكا كۈشتىبوو. ئەۋكاتە ئىمە ھىچ ھىزىكى
تەقلىدىمان لە ئەفغانىستان نەبوو، بە بەراۋرد بە ئەۋسەدان ھەزارەى كە لە قىتنام بوون.
ئەمىرىكا لە پىشت ھىزەكانمان و ئەركەكەيانەۋە يەكگرتوۋ بوو. ئىمەش ھاۋپەيمانىتېپەكى
رۋولەگەشەمان ھەبوو لە بەرەكەمانەۋە.

هیچ کام له و جیاوازییانه بۆ میدیا خەم نه بوو. مشتومر له مهر نه وهی که پیتی دهوترا
ته له زگه له لاپه ره به که کان و له سه ره ته له فزیونه کان بهردهوام بوو. من شانم لێ
هه لته کاند. ده مزانی که هه رکه نه نجامه کانمان دا به دهسته وه، زۆربهی نه مریکییه کان
نارام و پشتیوان ده بن.

له نزیکه نوڤه مبهردا، نه نجامه کان گه یشتن. به پشتگیری نه فسه رانی سی. ئای. ئه ی و
هیزه تایبه ته کان، ژه نه راله کانیه هاوپه یمانیتی باکوور به ره و پیگه کانیه تالیبان جولان.
جه نگاوه رانی نه فغان پیشه وهی هیزه زه مینییه کانیه ده کرد، له کاتیگدا که هیزه
تایبه ته کانمان جی. پی. ئیس و سیسته مه کانیه رینمایی له یزه ریان به کارده هینا بو
ناراسته کردنی لیدانه ئاسمانیه کان. جه نگاوه رانی هاوپه یمانیتی باکوور و هیزه
تایبه ته کانمان، هه لمه تیکی نه سپسواریه یان نه نجامدا و شاری ستراتیژی مه زار شه ریفیان
ئازاد کرد. دانیشتوان بۆ ئاهه نگ گیران رژانه ناو شه قامه کانه وه. چه که هه ره مۆدیرنی
سه ده ی بیست و یه ک، هاوشان له گه ل هه لمه تیکی نه سپسواری به تایبه ته ندیه سه ده ی
تۆزده، تالیبانی له سه نگه ری باکوور ده رپه راند بوو.

من سوکنایم هات. له کاتیگدا که بروام به ستراتیژییه که مان هه بوو و قسه و یاسی
ته له زگه ره تکرده بووه وه، هه ستم به شله ژانیک ده کرد. نه ستم بوو به دلناییه وه بزانی
ناخۆ نه و شیوازه ی ئیمه سه رکه وتوو ده بیست. که وتنی مه زار شه ریف دلنایای کردمه وه. به
قیلادیمر پوتینم وت "له وانه یه نه م شته وه کو جله کونیك هه لوه شیته وه". به زوویی
هه لوه شایه وه. له ماوه ی چه ند رۆژیکدا، نزیکه ی هه ر شاریکی گه وره له باکوور شکستی
خوارد. تالیبان هه لات بۆ کابول بۆ ناو پیچ و په نای شاخه کان له خۆره ه لات و باشووردا.
ژنان له ماله کانیه هاتنه ده ره وه. مندا لان کۆلاره یان هه لدا یه ئاسمان. پیاوان ریشیان
تاشی و له سه ره شه قامه کان ده ستیان کرد به سه ما. پیاویک گوئی له مۆسیقا گرت - که
له ژیر حوکمی تالیباند قه ده غه بوو - به هه لکردنی کاسیت ریکۆرده ره که ی و کردنه گوئی
چونکه باوه ریم وایه که ئیستا ده رگاکانی قوتا بخانه بۆ کچان ده کرینه وه.

من شاگەشكە بووم بە دیمەنەكانی ئازادبوون. لۆراش بەھەمان شیوہ. شەممە ی پاش
كەوتنی كابول، ئەو وتاری رادیویی ھەفتانە ی پیشكەش کرد، یەكەم جار بوو كە
خانمێکی یەكەم ئەمە بكات. ئەو وتی "رژیمی تالیبان ئیستا لە بەشی ھەرە زۆری
ولایتەكەدا لە پاشەكشەدایە و گەلی ئەفغانستان - بەتایبەت ژنان - خوشی دەبینن. ژنانی
ئەفغان - لە رێگە ی ئەزموونی سەختەوہ - دەرزانن بەشەكانی تری جیھان چیان بۆ
دەردەكەوێت... شەری دژەتیرۆر بەھەمان شیوہ شەپە بۆ ماف و شكۆمەندییەكانی
ژنان".

وتارەكە ی لۆرا، كاردانەوہ ی پۆزەتیقی لە سەرانیسەری جیھاندا جولاند.
بەماناترینیشیان لە ژنانی ئەفغانستانەوہ بوو. فراوانکردنی دەرفەت لە ئەفغانستان،
بەتایبەت بۆ ژنان و كچان، بوو بە زەنگێك بۆ لۆرا. لە سالانی دواتردا، ئەو چاوی كەوت
بە مامۆستایان و كاروہگەرخەران ی ئەفغان، رێگە ی خوشكرد بۆ گەیشتنی كتیپ و
دەرمان، پشتگیری ئەنجومەنیکی نوێ ژنانی ئەمریکا - ئەفغانی كرد كە زیاتر لە ۷۰
میلیۆن دۆلاری لە كۆمەكەكانی گەشەپێدانی تایبەتدا ئامادە كردبوو و سی سەفەری بۆ
ولایتەكە ئەنجام دا. لەكاتێكدا كە من وەكو فەرماندە ی گشتی ھەستم بە ئاسودەیی زیاتر
دەکرد، ئەو وەكو خانم یەكەم شوین پێی خۆی دەدۆزییەوہ.

بە ئازادبوونی باكوری ئەفغانستان، ھۆشی ئیمە چووەسەر باشوور. جۆرج تینیت
راپۆرتی ئەوہ ی گەیاندا كە بزوتنەوہ ی دژە تالیبان لە دەوری سەرکردە ی پەشتون
(حامید كارەزای) لە خربوونەوہدایە. كارەزای فەرماندە یەكی سەربازی ئاسایی نەبوو.
ئەو لە نزیك قەندەھار گەورە ببوو، پرونامە ی كۆلیژی لە ھیندستان بە دەستھێنا بوو، بە
چوار زمان قسە ی دەکرد و پیش ئەوہ ی تالیبان حوكم بگریتە دەست، لە حكومەتی
ئەفغانیدا خزمەتی كردبوو.

دوو رۆژ پاش ئەوہ ی كە ھەلمەتی بۆمبھاویژییەكەمان دەستی پێكردبوو، كارەزای
لەسەر مۆتۆرسایكلێكەوہ لە پاکستان ھاتبووہ خوارەوہ، لە سنوور پەریبووہوہ و چەند
سەد كەسیکی كۆ كردبووہوہ بۆ گرتنی (تارین كۆت) كە شارێکی بچوکی نزیك قەندەھار

بوو. تالپان به هاتنى كارەزى زانپوو و ھىزى ناردپوو بۇ كوشىتى. به نزيكپوونەردى
چواردەور گىرائى، سى. ئاى. ئەى ھەلىكۈپتەرتىكى ناردپوو بۇ ھەلگرتنى. پاش ماوۋەيەكى
كورت، كارەزى گەرابوۋەۋە بۇ سەركردايەتى بەرەنگارىيەكە. ئەو لە داۋادواكانى
تۆمەمبەردا گروپىك مارتىز چوۋپوونە پالى. پاشماۋەى كاربەدەستانى تالپان بەرە
قەندەھار رايانكردپوو. لە ۷ دىسەمبەرى ۲۰۰۱د، لە شەستەمىن سالىادى پىرل
ھارىەردا كە دوو مانگى ماپوو بۇ ئەو رۇژەى وتارەكەم لە ژوۋرى (تريتى) پىشكەشكر،
شارەكە شىكىتى ھىتابوو.

به دەريەپاندنيان لە سەنگەرەكانيان، پاشماۋەكەى تالپان و قاعيدە رايانكرد بىز
سنوۋرى سەرسەختى خۇرەلاتى ئەفغانستان لەگەل پاكستاندا. لە سەرەتاكانى ۲۰۰۲د،
تۆمى فرانكس ھىزشىكى گەورەى بەناۋى تۆپەراسپۇنى ئەناكوندا ئەجامدا. ھىزەكانمان،
پىكەۋە لەگەل شەرىكەكانى ھاۋپەيمان و ھىزەكانى ئەفغانستان، پاشماۋەى شەركەرانى
تالپان و قاعيدەيان لە خۇرەلاتى ئەفغانستان رامالى. ئەفسەرانى سى. ئاى. ئەى و ھىزە
تايەتەكان بەرەو ئەشكەوتەكان جولان، داۋاى لىدانى ئاسمانىيان دەكرد لە
خەشارگەكانى تىرۋرىستان و زىانى جىدىيان بە سوپاى قاعيدە دەگەياند.

ھىوادار بووم كە پەيوەندىيەكى تەلەفۇنىم پىبگات بەو ھەوالەۋە كە ئوسامە بىن لادن
لەناو ئەوانەدايە كە مردوون يان دەستگىر كراون. ئىمە بە بەردەوامى بەدويدا دەگەراين و
زانپارى ناۋبەناۋبەلەم ناكۆكمان لەبارەى شوتنەكەيەۋە پىدەگەيشت. ھەندى لە
راپۇرتەكان دەيانگوت لە جەلال ئابادە. ئەوانىتر دەيانگوت لە پىشاۋەرە، يان لە
دەرياچەى نزيك قەندەھارە يان لە زنجىرە ئەشكەوتى تۇرا بۆرايە. سەربازەكانمان
سۇراخى ھەر سەرەداۋىكىيان ئەكرد. چەند جارىك وامانزانى كە بەدەستمانھىئاۋە. بەلام
ھەلگىرى ھەرگىز بە ھىچ نەگەيشت.

سالانىك دواتر، رەخنەگران تۆمەتى ئەۋەيان داتاشى كە رىگەمان بە بىن لادن داۋە تا
لە داۋەكە دەرياز بىت لە تۇرابۇرا. بە دىنيابىيەۋە مەن بەو شىۋەيە نەمدەبىنى. مەن زووزو
لەبارەى بىن لادنەۋە پىرسىارم لە فرماندەكانمان و كاربەدەستانى سى. ئاى. ئەى دەكرد.

ئەوان بېست و چوار سەعات كاريان دەكرد بۇ دۆزىنە دەى شوئىنە كەى و دلىايان
 دەكردمە دە كە ژمارەى سەرياز و سەرچاوەى پئويستيان لە بەردەستدايە. ئەگەر بە
 دلىايى دە بمانزانيايە لە كويى، ئەوا لە ئاسمان بووايە يان لە زەوى، دەماندايە دادگا.
 ئۆپەراسيۆنى ئەناكۆندا، كۆتايى قۇناغىكى سەرەتايى جەنگە كەى ديارى كرد. دەكو
 ھەر جەنگىكى تر، ھەلمە تەكەمان لە ئەفغانستان بە كاملى بەرئۆ دە چوو. بەلام لە شەش
 مانگدا، ئىمە تالپانمان لە دەسەلات لابرديوو، كەمپەكانى مەشقى قاعىدەمان ويران
 كردبوو، نزىكەى بېست و شەش مليون كەسمان لە زۆردارىيەكى بى وئىنە رزگار كردبوو،
 رىگەمان دابوو بە كچانى ئەفغان تا بگەرئىنە دە بۇ قوتابخانە و بناغەمان دانا بۇ
 سەرھەلدانى كۆمەلگەيەكى ديموكرات. قات و قىرى لەئارادا نەبوو، شەرى ناوخۆ رووينەدا،
 حكومت لە پاكستان نەرووخا، راپەرئىنى جىھانىى موسلمانان رووينەدا و ھىچ ھىرشىكى
 تۆلەسىنانەش نەكرايە سەر خاكەكەمان.

دەسكەوتەكان لە باجى قورسە دە ھاتن. لەئىوان دەستپىكى جەنگ و ئۆپەراسيۆنى
 ئەناكۆندا بېست و ھەوت سەربازى بوئر كوژران. من ھەريەك لە ناوەكانم، زۆرجار لە
 لىدوانەكانى سەرلە بەيانىى زوودا لەسەر مېزى (ريزەلوت) دەخوئىندە دە. من وئىناى ئەو
 ئازارەم كرد كە خىزانەكانيان دەيانچەشت كاتىك ئەفسەرئىكى سوپا لە بەردەم
 دەرگا كەيان راست دەبوو دە. نزاى ئەو دەم كرد كە خوا لە گەرمەى خەفتەكەياندا
 سوكنايان پى بدات.

لە سەرەتاكانى جەنگدا، بىرپارمدا بوو كە نامە بۇ ئەندامانى خىزانى ئەو ئەمريكيانە
 بنووسم كە لە شەرگەكاندا گيانيان لە دەستدا بوو. دەمويست رىز لە قورىانيەكانيان بئىم،
 خەمى خۆم دەريبرم و ستايشى ولاتيان پىبگەيەنم. كاتىك لە ۲۹ى تۆفەمبەرى ۲۰۰۱دا
 دەستم كرد بە نوسىن، ئەو نامەيەى ئەبراھام لىنكۆلنم بىر كەوتە دە كە لە سالى ۱۸۶۴دا
 بۇ (لىدىا بىكسبى) نوسىبووى، ئەو ژنە ماساشوستىيەى كە بىروا وابوو كە پىنچ كوپى لە
 شەرى ناوخۆدا لە دەستدا بىت.

لېنگولن نوسیبووی "هست دهگم که دهبی هور وشنه دهگی من چنده لاواز و بی
که لک بیت که هول بدات له خهله تنگی ودها گوره ی له دستچووونیک لات بدات" "یهلام
ناتوانم خوم لابدم له پینشکه شکرینی شو دنه واییدی که له وانیه له سوپاسی شور
کوماره دا که مریں بو رزگار کردنی، بدوزرتشه وه. بیا دهگم که باوکی تاسمانیمان کی
نازاری ماتهمتان سوك يکات و نه نيا شه ياده وهریبه خوشهات لایه جیره زانید که له کول
خوشه ویست و له دستچوووه کهت هه تبوو و تاکه شانازی دهبی هی نو بی کی
... دهگم که دهبی هور وشنه دهگی من چنده لاواز و بی

قوریانییه کی وه ها که ورهت داوه له پیشتاو سارو
نامه که ی من بو (شانۆن سپان) بوو ژنی مایک سپانی نه فسه ری سی ئای نه ی که له
زیندانه ی له مه زار شه ریف راپه یری کوژدا و به کام ماریگی شه ڕه گی ی جهنگه که بوو
"به ریژ شانۆن"

له بېرى گه لىنكى سوپاسگوزار، من و لورا هاوخه مى قوولئ خومان ناراسته ي تو و
خيزانه كه ت ده كه ين له به ران به ر له ده ستداني مايك. ده زانم دلت ديشيت، نراكانمان هاوپني
هه مووتانه. مايك له شه پركي دژي خراپه كاراندا مرد. شه و گيالي خوي به خشي يو
قه زيه يه كي پيرؤز-نارادي. ده بي مندا له كانت شه و ده بزاني كه خزمه تي شه و به گه له گه مان
قارهمانانه و نارايانه بوو.

خوا به ره که تی، شائق، منداله گانت و همو و نه وانه بدات که ماته می پیاویک باش و
نازا ده کین.

دلسوزگان،

جورج دہیلیو بوش

نامەگانم بۆ خەزانەگانی ھەر نەندامیگە سوپا نارد کە ژيانی خۆی لە جەنگی
دژە تیرۆردا بە خشیبوو. لە گۆتایی سەرۆکایەتییە کەمدا، نامەم بۆ نزیکەی پێنج ھەزار
خەزان نوسیویو.

سه رباری نامه ناردنه کانیشم، نه نهو چاوم به نه اندامانی خیزانی که سی کوژداو ده که وت. هستم کرد که بهر پر سیاریتی منه تا سوده بی به خشمه نه وانای

خۆشەويستيان لە دەستداوە. کاتێک لە ئازاری ۲۰۰۲دا سەردانی (فۆرت براگ)م کرد، چاوم بەو خێزانەکانی ئەو سەربازانە کەوت کە لە ماوەی ئۆپەراسیۆنی ئەناکۆندا دا کوژرابوون. من نینگەرەن بۆوم. ئایا تووڕەن؟ ئایا دلیان ناخۆشە؟ ئامادە بۆوم هاوبەشی فرمێسکەکانیان بۆ، گوئیان لێ بگرم، قسەیان لەگەڵ بکەم - هەرچییەک کە پێم بکری بۆ هێورکردنەوێ ئازارەکانیان.

یەکیک لەو بیوژنەکانی کە بینیم (قالیری چاپمەن) بوو. مێردەکە، عەرەفی تەکنیکی هێزی ئاسمانی (جۆن چاپمەن)، ئازایانە هێرشێ کردبوو سەر دوو پەناگە قاعیدە لە چیا عاسیکاندا لە کەمینێکدا، یارمەتی رزگارکردنی هاوتیمەکانی دابوو بەر لەوێ ژیاانی خۆی بسپێریت. قالیری پێی وتم جۆن حەزی لە هێزی ئاسمانی بوو. ئەو کاتێک نۆزدە سالان بوو خۆی ناوئووس کردبوو و بۆ ماوەی حەقدە سال خزمەتی کردبوو.

من خۆم دانەواندەوێ بۆئەوێ چاوبەرمە دوو کچەکە قالیری - مەدیس، تەمەن پێنج سالان و بریانا، تەمەن سێ سالان. وێنای کچەکانی خۆم کرد لەو تەمەنەدا. بە بیرکردنەوێ لەوێ ئەوان بەبێ باوک گەرە دەبن، دڵم شکا. پێم وتن کە ئەو پیاویکی باش بوو کە بە بوئیریەوێ خزمەتی کرد. فرمێسکەکانم گیرایەوێ. ئەگەر کچەکان هیچ شتیکیان لە کۆبوونەوێکە بیر مابێت، ویستم ئەوێ بێت کە چەندە ریزی باوکیانم گرتووێ نەک فەرماندەیی گشتیی گرینۆک.

کە کۆبوونەوێکە بەرەو تەواو بوون چوو، قالیری کۆپییەک نامیلکەیی یادەوێری مێردەکەیی پێدام. ئەو لە ناخەوێ وتی "ئەگەر کەسیک جارێک لە جاران پێت بلی کە ئەوێ دەیکەیت هەلەیه، سەیری ئەمە بکە". ئەو تێبێنییەکی لەسەر نامیلکەکە نووسیوو: "جۆن کاری خۆی ئەنجامدا، ئیستا تۆ هی خۆت ئەنجام بدە".

هەر کاتێک بریارم لەبارەیی جەنگەوێ دەدا، وشەکانی ئەو و هیتری ئەوانیترم دەهاتەوێ یاد.

بە پىشى ئىپپەرىشى كات، خوشىيى ئازادكردن رىنگەي خوش كرد بۇ ئەركى مائىدووكەرى
يارمەتيدانى خەلكى ئەفغانىستان بۇ بونىادنانەۋە-يان، بەشتوۋەيەكى دەقارودەقتى.
بونىادنان لە كاۋلاشنىكەۋە. ئەفغانىستان لە ۲۰۰۱د، سىيەمىن ولاتى ھەژارى جىھان بوو.
كەتر لە ۱۰/۱۰۰ نى دانىشتوۋان دەستيان بە چاۋدېرىي تەندروستى دەگەيشت. لە پىنج ئىن
چوارىيان نەخوتىندەۋار بوون. لەكاتىكدا كە روۋبەرى خاكى ئەفغانىستان و دانىشتوۋانەكى
ھاۋشېۋە بوو لەگەل تەكساسدا، دەرمانە تە ئابوورىيە سالانەكەي نرىك بوو لە ھى بېلىنگىز،
مۆتانا. تىكرىي تەمەن چل و شەش سالى تال بوو. لە سالانى دواتردا، ئەفغانىستان
رۇرجار بەراۋرد دەكرا بە عىراق. بەلام دوو ولاتەكە لە دوو خالى تەۋاۋ جىاۋازدەۋە
دەستيان پىكرد. لە سەرۋەختى ئازادكردنەۋە، تىكرىي بەرھەمى خۇمالىيى تاكەكەسى لە
ئەفغانىستان كەتر بوو لە ھى يەك لەسەر سىيى عىراق. رىژەي مەردى ساۋا لە ئەفغانىستان
دووقات زىاتر بوو بەراۋرد بە عىراق. يارمەتيدانى خەلكى ئەفغان بۇئەۋەي بىنە پال
جىھانى مۇدىرن، بە روۋنى ئەركىكى درىژ و تاقەتپروكىن دەبى.

كاتىك خۇم بۇ سەرۋەكايەتى كاندىد كرد، ھەرگىز چاۋەروانى ئەركىكى ۋەھام نەدەكرد.
لە پايىزى ۲۰۰۰د، مەن و ئالگور مەشتومرمان لەسەر تەنگەتاۋترىن ئەۋ پەرسانە كرد كە
روۋبەروۋى ئەمىرىكا دەبنەۋە. جارىك لە جاران وشەكانى، ئەفغانىستان، بىن لادن يان
ئەلقاعىدە نەھاتنە بەرباس. ئىمە قسەمان لەسەر بونادنانەۋەي ولات كرد. لە يەكەم
روۋبەروۋبەروۋەماندا مەن و تەم "مەن و جىگەر سەرۋەك ناكۆكىن لە بەرانىر بەكارھىنانى
ھىزى سەربازىدا. "مەن رۇر بەئاگا دەبم لەبارەي بەكارھىنانى ھىزى سەربازى ۋەكو
بونىادنەۋەي ولات".

لە و كاتانەدا، مەن نىگەرانى زىاد لە سىنور فراۋانكردنى سوپامان بووم لە رى "ھى
خستە ئەستۋى ئەركەكانى ئاشتىپارىزى، ھەرۋەكو چۇن لە بۆسنيا و سۇمال ھەمانبوو.
پاش ۱۱ سىپتىمبەر، مەن رەئىم گۇرا. ئەفغانىستان ئەركى سەرەنجامى بونىاندنانەۋەي
ولات بوو. ئىمە ولاتەكەمان لە دىكتاتورىيەتىكى دېندە رىزگار كۆرۈپو و ئەركىكى
ئەخلاقىمان ھەبوو كە شىتىكى باشتر لە پاش خۇمان جىي بھىلەن. ھەرۋەھا
بەزەۋەندىيەكى سىراتىرئىمان ھەبوو لە يارمەتيدانى گەلى ئەفغان بۇ بونىادنانى

كۆمەلگەيەكى ئازاد. تېرۇرىستان لە شوئىنانى پىر ئازاۋە، ئاۋمىد و سەركوتكردن، پەنايان گرتىپور. ئەفغانىستانىكى دىموكرات ئەلتەرناتىۋىكى ئومىدبەخش دەپور بۇ دىمەنى تورەوان. يەكەم ھەنگاۋ بىرىتى بوو لە بەھىزكردى رېبەرىكى رەۋا. كۆلن پاۋل لەگەل كاربەدەستانى نەتەۋە يەكگرتوۋەكاندا كارى لەسەر پىرۇسەيەك كىرد بۇ گەلى ئەفغان بۇ ھەلېزاردىنى حكومەتتىكى كاتى. ئەۋان بىرپارىياندا گىردىۋونەۋەيەكى نەرتىنى ئەفغان ساز بىدەن بەناۋى (لۇيا جىرگە) يان ئەنجومەنى مەزىن. ئەفغانىستان ئەۋەندە شوئىنىكى سەلامەت نەبوو بۇ بەستىنى كۆبۈۋنەۋەكە، بۇيە راۋىژكار گىرھارد شرۆدەرى ئەلمانىا بەشىۋەيەكى بەخشىندانە پىشنىيارى كىرد كە خانەخوئى ئەنجومەنەكە بىت لە (بۇن).

پاش تۆ رۆزى ئازادكردەكە، نوئىنەران (حامىد كارەزى) يان ۋەكو سەركى دەسەلاتى كاتى ھەلېزارد. كاتىك كارەزى لە ۲۲ى دىسەمبەر-۱۰۲ رۆژ پاش ۱۱ى سىپتىمبەر- گەشتە كابول بۇ رېتورەسمى دەستبەكارىۋونەكەى، ژمارەيەك سەركردەى ھاۋپەيمانىتى باكور و پاسەۋانە تايبەتییەكانيان لە فرۆكەخانە پىشۋازىيان لىكردن. لەكاتىكدا كە كارەزى بە راپەۋى فرۆكەخانەكەدا دەپۇشت، فەرماندەيەكى سەربازى تاجىكى سەرسوپماۋ پىرسىيارى كىرد ئاخۇ پىاۋەكانى لە كوئىن. كارەزى ۋەلامى دابوۋەۋە "بۇچى، جەنەرال، ئىۋە پىاۋانى مەن. ھەموو ئەۋانە لە ئىۋە كە ئەفغانىن، پىاۋى مەن".

پىنچ ھەفتە دواتر، بۇ يەكەم جار روانىمە چاۋەكانى حامىد كارەزى. بە تەمەنىكى چل وچۋار سالى، بە تايبەتمەندى شىك و رىشىكى ماش و برنجىيەۋە، كارەزى ۋەكو فىگەرىكى جىاۋاز بەرجەستە دەپور. عەبايەكى نىوقۇلى سەۋزى درەۋشاۋەى بەسەر شىرتىكى خۆلەمىشىدا بەردابوۋەۋە، لەگەل كلاۋىكى قوچەك كە لە پىستى بىزى دروستكردابوو و بەشىك بوو لە نەرىتى خىلەكەى باشۋورى ئەفغانىستانى. مەن ۋەم "جەنابى سەرك، بەخىرىنى بۇ ئەمىرىكا و بۇ ئوقىسى ئۇقال". مەن ماۋەى سالانىك چىركەساتى بى ۋىنەم لەۋ ئوقىسەدا بەسەرىردىن. كىردەۋەى دەرگاش بۇ سەركردەيەكى ئەفغانىستانى ئازاد چۋار مانگ پاش ۱۱ى سىپتىمبەر، لەۋ ساتانە بوو.

کاره زای وتی "له بری خوم و گله که م، سوپاست ده که م جه نابی سه رۆک". وتی "ئەمریکا له ۱۹۸۰ کاندایه افغانستانی له دهست یه کیتی سؤقیهت رزگار کرد. ئیستاش تو ئیمهت له دهست تالیبان و قاعیده رزگار کرد". "ئیمه سه ربه خوین و له سه ر دوو پنی خومان ده وه ستین". هه روه ها وتی "به لام پیویستمان به یارمه تی ئیوه یه. پرسپاری هه ره باو که له وه زیره کانمه وه له افغانستان ده بیستم ئه وه یه که ئاخو ئەمریکا به رده وام ده بیست له کارکردن له گه لماندا".

من کاره زای-م دلیا کرده وه که ده توانی وه کو شه ریکیک متمانه به ئەمریکا بکات و ئیمه جاریکی تر ده ستبهرداری ولاته که ی نابین. ئیمه باسمان له قه لچۆکردنی پاشماوه ی بکه ره کانی تالیبان و قاعیده، پیویستی مه شقکردن به سوپای ئەفغان و هیزی پۆلیس و گرنگی بونیادنانی ریگاگان، کلینیکه کانی ته ندروستی و قوتابخانه کان کرد.

شه وی دواتر، جاریکی تر کاره زای-م بینیه وه له ئەنجومه نی نوینه ران بو وتاری سالانه ی ده سکه وت و پلانه کانم. لۆرا له ته نیشت منه وه دانیشتیبوو. ریزیک له دواوه، جیگری کاره زای- و وه زیری نوی کاروباری ژنانی ئەفغانستان- دکتۆره سیما سه مار دانیشتیبوو.

ئهرکی راسته وخوی کاره زای پیشاندانی ئه وه بوو که به رویشتنی تالیبان، ژیا نی باش ده بیست. بو پشتگیریکردنی، من زالمای خه لیلزادم، که ئەمریکییه کی ئەفغانی به هره مه ند بوو له ستانی ئەنجومه نی ئاسایشی نیشتمانیدا، نارد که وه کو نیرده ی تایبه تی من و دواتر وه کو بالیوزی ئەمریکی له وی کار بکات. زالمای و کاره زای سه دان ملیۆن دۆلاریان له کۆمه کی ئەمریکا به کاره ینا بو بونیادنانی ژیرخان، راهینانی مامۆستایان، چاپکردنی کتیبی خویندن و فراوانکردنی تۆره کانی کاره با و ئاوی پاک بو دانیشتیوانی ده شته کی ئەفغانستان. پرۆگرامیک که له لایه ن (ئارانسى ئەمریکی بو گه شه پیدانی نیوده وله تی) دارایی بو دابین ده کرا، یارمه تیده ر بوو بوئه وه ی زیاتر له سی ملیۆن مندالی ئەفغانی بگه رینه وه بو قوتابخانه. ئەمه ش سی قاتی ئەو ژماره یه بوو که له ژیر حوکمی تالیباندا ده یانخویند. نزیکه ی ملیۆنیک خویندکاری نوی کچ بوون.

ھەرلە سەرھەتاو، ويستمەن ئەوئەندەى بىكرى ولاتى زياتر بخەينە ناو ھەولى
بونىادناتەوئەو، شىئوازىكى فرەلايەنى قورسايى دارايى سوكتر دەكات و ولاتانى
سەرئاسەرى دەخاتە ناو چوارچىوئەى مەملەئى ئايدۆلۆزى لەدژى توندەرەوان. جۆنىشىرۆ
كۆپزومى سەرۆك وەزىرانى ژاپون لە كانوونى دووئەمى ۲۰۰۲ دا مەواندارى كۆنفرانسىكى
كۆمەكەخشانى نۆدەولەتى كرد. كۆبوونەوئەى تۆكيۆ بەئىنى ۴،۵ مىليارد دۆلارى دا.
ئەمريكا و ژمارەيەك ھاوپەيمانى سەرەكى بىريارىندا بەرپرسىارنى لە ئەستۆ بگرن بۆ
يارمەتيدانى بونىادناتى كۆمەلگەيەكى مەدەنى لە ئەفغانىستان. ئىمە پىشەنگىمان كرد لە
مەشقىيكردى سوبايەكى نىشتەمانى ئەفغانى نوى. ئەلمانىا تەركىزى خستەسەر
مەشقىيكردى پۆلىسى نىشتەمانى. برىتانىا ئەركى رووبەرووبوونەوئەى ماددەى ھۆشبەرى
گرتەبەر. ئىتالىا كارى كرد بۆ رىفۆرمى سىستەمى دادپەرەوئەى. ژاپون
دەستپىشخەرىيەكى ئەنجامدا بۆلەچەكدامالىنى فەرماندە جەنگىيەكەن و مەلىشياكان.
ئاسايىشى بىنچىنەيى پىشەرجىكى پىويست بوو بۆ دەستكەوتى سىياسى و ئابوورى.
بۆيە وەكو بەشىك لە پرۆسەى بۆن، ئىمە پىشتىگرىي دروستكردى (ھىزى ھاوكارىي
ئاسايىشى نۆدەولەتى) مان لە ژىر چەترى نەتەوئەيە كگرتووەكاندا دروستكرد كە بە
(ئىساف) ناسرابوو. لە پاينى ۲۰۰۲ دا، ناتۆ رازى بوو بە وەرگرتنى فەرماندەيى
ئىساف كە نرىكەى پىنج ھەزار سەربازى بىست و دوو ولاتى دەگرتەخۆ. ئىمە بەھەمان
شىئو ھەشت ھەزار سەربازى ئەمريكىمان لە ژىر فەرماندەيى تۆمى فرانكسدا مەشقىان بە
ھىزە ئاسايىشىيەكانى ئەفغانى دەكرد و ئۆپەراسىئونىان لەدژى پاشماوئەى قاعىدە و
تالىبان ئەنجام دەدا. لەو سەرۆختەدا، پىدەچوو سىانزە ھەزار سەرباز سەرباز گونجاو
بى. ئىمە بە ژمارەيەكى زۆر كەمترى سەرباز پاونى تالىبانمان نا و پىدەچوو دوژمن لە
راكردندا بىت. من لەبارەى ئەمەوئە كۆك بووم لەگەل سەركردەكانى سوپا كە پىويستمەن
بە ئامادەيىيەكى زياتر نابى. ئىمە ھەموومان نىگەرانى دووبارەكردنەوئەى ئەزموونى
سۆفەتەيەكان و برىتانىيەكان بووين كە دواچار وەكو داگىركەر دەرکەوتن.
ئەم ستراتىژىيە لە سەرەتادا بەباشى كارى كرد. بەلام لەلايەكى ترەوئە، سەركەوتنمان
بە ئاستىكى سەربازى كەمەوئە ئاسودەيىيەكى ساختەى بەخشى و ئارەزوومان بۆ

بەرقەرار كۆرۈنى شۇ يېڭى سەريازى بچوك، ئىمەى لە كەموكورتى سەرچاۋەكاندا جىز
هېشت. چەند سالىك دەخايەنى تا ئەم كەموكورتىيانە يۈۈن دەبنەۋە.

لە حوزەيرانى ۲۰۰۲ دا، ئەفغانەكان لە دوۋەم (لۇيا جىرگە) دا گرېبونەۋە بىز
هەلبىزاردىنى حكومتى كاتى. ئەمجارەيان ئاسايش بايى پىنويست باش بىوئا
كونفرانسە كە لە كابول بېستىت. نوپنەرەكان كارەزايان هەلبىزارد بۇنەۋەى رىبەرئايەتىنى
حكومتى نوئى بىكات و ئەو وەزىرانى كابىنەى لە چەندە باكگراۋندى ئايىنى و ئەتنى
دەستىشانكرد. مەن ئەۋەم كۆر بە ئەۋلەۋىيەتىك كە زووزوۋ لە كارەزاي ئاگادار بىمەۋە.
دەمزانى كە ئەركىنكى ماندوۋكەرى ھەيە و دەمويست مەغنىۋىياتى بەرز بىكەمەۋە ول
پابەندىيەكە مان دۇنيای بىكەمەۋە. مەن ئامۇزگارى و ھەندى داۋاكارىم خىستەپوۋ، بەلام
ورىابوۋم لەۋەى فرمانى پى ئەۋەم. باشتىن رىنگا بۇ يارمەتىدانى بۇنەۋەى وەكو رىبەرئىك
گە شە بىكات، رەفتار كۆرۈن بوۋ لەگەلى وەكو رىبەرئىك.

حكومتە ساۋاكە بەرەۋىپىشچوۋ، لە سىپىتىمبەرى ۲۰۰۳ دا، سەرۆك كارەزاي پىنى و تەم
موچەى تىكراى ئەفغانىيەك لە دۇلارنىكى رۇژانەۋە بۇ سى دۇلارى رۇژانە زىادى كۆرۈۋە-
كە باشبوۋىنىكى گەۋرەيە، بەلام بەھمان شىۋەش بىرھىنە رەۋەى ئەۋەيە كە ۋلاتەكە
چەندە لە قۇرمىنىكى بەرايىدا ماۋەتەۋە. دەسكەۋتى ھەرە گەۋرەى حكومتە دارىشتىنى
دەستوۋرىكى نوئى بوۋ، كە لەلەين سىيەمىن (لۇيا جىرگە) ەۋە لە كانوۋنى دوۋەمى
۲۰۰۴ دا پىشتراستكرابەۋە. ۋلاتىك كە بەرى سى سال زۇرى لە ژنان دەكرد پەنجەرەى
مالەكانيان لە رەش بۇياخ بىكەن، ئىستى مافە بىنچىنەيەكانيان دەپاراست، لەۋانەش
ئازادى قىسەكردن و كۆبۈۋنەۋە. دەستوۋر دەستەيەكى دادوۋەرى سەربەخۇى دامەزراند و
دەستەيەكى ياسادانانى دوۋ ئەنجومەنى پىكېنىنا و رىگەى بە ژناندا تا ۲۵٪
(ئەنجومەنى خەك) پىكېنىن. ھەنگاۋى دواتر بىرىتى بوۋ لە ئەنجامدانى يەكەم
هەلبىزاردىنى سەزۇكايەتىنى ئازادى مىژۋى ئەفغانىستان، كە بۇ ۹ ى ئۆكتوبەرى ۲۰۰۴
دىيارىگرا. تالىبان ۋ قاعىدە پەيمانى ئەۋەيان دا كە دەنگدەران، كاندىدەكان و
كاربەدەستانى هەلبىزاردىن بىكۆن. ئەمرىكا، ئاتۇ و كاربەدەستانى ئەتەۋە يەكگرتوۋەكان
يارمەتىدەر بوۋن بۇ مەشقىپىنكرىنى كارمەندانى هەلبىزاردىن و ئاسايش دابىنكرىن بۇ

بىنكەكانى دەنگدان. من ھىوادار بووم كە گەلى ئەفغان ئارەزووى خۇيان بۇ ئازادى لە
بىنكەكانى دەنگدانا دەرىجىن. لە راستىدا، كەس نەيدەزانى چاۋەپى چى بىكات.

كاتىك بەرەبەيان ھات، جىھان دىمەنىكى بى وىنەى بەدى كىرد. لە سەرتاسەرى ولاتدا،
ئەفغانەكان لە زوۋەۋە تامەزىۋىانە رىزىان بەستىۋو بۇ دەنگدان. لە پىشەۋەى رىزەكەى
دەرەۋە، يەكەم بىنكەى دەنگدان كە بىرئەۋە كىچىكى نۆزدە سالان بوو. ئەۋەتتەۋى
"ئاتوانم ھەستەكانم روون بىكەمەۋە لەبارەى ئەۋەى كە چەندە خۇشچالم". "من ھەرگىز
بىرم لەۋە نەكردىۋەۋە كە لەم ھەلېزاردەدا دەنگ دەدەم".

لە سەرتاسەرى ولاتدا، دەنگدان گەيشتە سەروو ھەشت مىليۇن، واتە نىزىكەى ۸۰٪
دانىشتۋانى تەمەنى دەنگدان. ھەموو گروپىكى ئەتنى يان ئايىنى بەشدارى كىرد،
ھەرۋەكو مىليۇنان ژنىش. بىنكەكانى دەنگدان دوو سەعات زىاتر يە كراۋەى مانەۋە بۇ
ھەلمۇرىنى پانتايىيەكانى خەلك.

كۆندى لە بەرەبەياندا لە مىزورى، واتە ئەۋە شۆيىنەى كە شەۋى پىشتر تىايدا
روۋبەروۋبوۋنەۋەم لەگەل جۇن كىرى كىردىۋو، ھەۋالەكەى پى گەياندەم. من بە ئەنجامەكان
دەلخۇش بووم، بەلام سەرم سورنەما. پىم وايە كە ئارەزووى مەۋى بۇ ئازادى، جىھانىيە.
مىژوۋ پىشانى دەدات كە، كاتىك دەرفەت بىرئەت، خەلكى ھەرنەۋادىك و ئايىنىك،
سەركىشى سەروۋئاسايى ئەنجام دەدەن بۇ ئازادى. لە يەكەل لە گوندەكاندا، پىاۋىكى
بى ددان بە مەندىلىكى رەشەۋە، وتى "ئەمە ۋەكو رۆژى سەربەخۇى، يان رۆژى
سەربەستى، وايە. ئىمە ئاسايش و ئاشتى بۇ ئەم ولاتە دەھىن".

كاتىك سىندوقەكانى دەنگدان كرانەۋە، حامىد كارەزى بوۋ بە سەركىكى ئازادانە
ھەلېژىردىراو. مىژوۋ شىۋازىكى تارىككردنى يادەۋەرىيەكانى ھەيە. بەلام من ھەمىشە ئەۋ
خۇشى و شانازىيەم لەبىرە كە لە يەكەم رۆژى ھەلېزاردەدا ھەستم پىكرد، كاتىك گەلى
ئەفغانىستان - ئەۋە خاكەى كە ۱۱ سى سىپىتىمبەرى تىادا لەدايك بوو - دەنگى خۇياندا بە
ئايىندەى ئازادى دا.

له سېپتېمبېري ۲۰۰۵ د، گېلى ته فغان جاريكى تر چووه وه به رده م سندوقه كاني
د ننگدان، ته مجاره يان بۇ ه لېژاردنى ده سته يه كى ياسا دانانى نيشتمانى، زياتر له
۲،۷۰۰ كانديد بۇ ۲۴۹ كورسى ناوى خوځيان دانا، نزيكه ي ۷ مليون د ننگدور
د ننگياندا، سهر يارى هره شه كاني تالبيان و بانگه وازه كاني بايكوت كردن، ته نجومه نى
نيشتمانى نوي ۶۸ ژن و نوينه رى نزيكه ي هه موو گروپيكي ته تنى گرته خوځى.

د يك چيني له دانيشتنى ده سته كار بوونى ته نجومه نه كهدا له ديسه مېري ۲۰۰۵ د
نوينه رايه تېي ته مريكاي كرد. مه راسيمه كه به وتاريكي سوزيانه له لايه ن پاشاي پيشووي
ولات، (زاهير شا) ي نه وه د ويه ك سالة، ده ستي پيكرد. ته و وتى "سوپاسى خودا ده كه م
كه ته مړو من له مه راسيمي كدا به شدارى ده كه م كه هه نكاويكه به ره د بونيان دانه وه ي
ته فغانستان پاش چهن د ده يه يه ك له شه پر كردن. "هه روه ها وتى "گېلى ته فغانستان
سهر ده كه وېت!"

من ها وړا بووم له گه شېبينييه كه ي، چوار سال پاش كه وتنى تالبيان، ولاته كه سهر وكيك
و په رله مانتيكي ه لېژارد بوو. به لام ده مزاني كه ه لېژاردنه كان ته نيا يه كه م هه نكاو بوون.
ديموكراسى ته نيا گه شتيكه كه پيوېستى به ولاتي ك هه يه بۇ بونيان داني دامه رزوه
حوكمړانه كان، له وانه ش دادگا كاني ياسا، هيزه كاني ئاسايش، سيسته ميكي په روه رده،
راگه ياندى نازاد و كومه لگه يه كى مه ده نىي چالاك. ته فغانستان هه ندى به ره وپيش چوونى
نومېد به خشي ته نجام دابوو. نزيكه ي پينج مليون مندال، له وانه ش مليون و نيونك كچ
كه رابوونه وه بۇ قوتابخانه. ئابوورى به تيكرپايه كى زياتر له ۱۵٪ له ساليكدا، گه شه ي
ده كرد. شاريه كى تازه ي خواست له سهر له كابوله وه بۇ قه نده هار ته واو كر ابوو. چوار له
حه وت مليون په نابهر گه رابوونه وه بۇ سهر مال و حاليان.

له رواله تدا، پنده چو و ئيمه به ره وپيش بچين. به لام له ژيره وه كي شه له هه لتوقيندا بوو.
له حوزه يرانى ۲۰۰۵ د، تيميكى هيزى ده ريايى سيل (ده ريايى، ئاسمانى، وشكاني) ي
پي كهاتوو له پينج كه س كه له به رزايى چياكان كاريان ده كرد كه وتنه بۇ سه ي تالبيان وه.
سهر كرده ي تيمه كه (ملازم مايكل مورفي) روښته شوينيكي گونجاو بۇ داوا كردنى يارمه تى
بۇ سى هاوكاره برينداره كه ي. ته و، ته وه نده له سهر هيل مايه وه كه شوينگي

ھاوتیمه‌کانی دیاری بکات بهر له‌وه‌ی به سه‌ختی بریندار بییت. کاتیك كۆپته‌ریکی هیڙه تاییه‌ته‌كان گه‌یشت بۆ ده‌ره‌ینانی تیمی سیله‌كان، شه‌ركه‌رانی تالیبان به‌ریان دایه‌وه. نۆزده ئه‌میریکی كوژران، به‌و هۆیه‌وه ئه‌و رۆژه بووه كوشنده‌ترین رۆژی جه‌نگ له ئه‌فغانستان و خراپه‌ترینیان بۆ سیله‌كان له دووهم جه‌نگی جیهانییه‌وه. ئه‌ندامی‌کی تیمی سیل به‌ناوی (ماركوس لوتریل)، ئه‌وه‌نده ژیا كه به‌سه‌ره‌اته بی وینه‌كه له كتیبه‌كه‌یدا به‌ناوی (تاكه رزگاریوو) بگێرێته‌وه.

دوو سال دواتر، من میدالی فه‌خرم به‌خشی به‌ دایك و باوكی ملازم مايكل مورفی له ژووری (نیست)ی كۆشکی سپی. ئیمه له باره‌ی كۆپه‌كه‌یانه‌وه قسه‌مان كرد، كه وه‌رزشه‌وانی‌کی به‌توانا و ده‌رچووویه‌کی زیره‌کی (پین سته‌یت) بوو كه به‌كێك له رووبه‌روو بوونه‌وه‌كانی له‌گه‌ل كیشه‌دا ئه‌و كاته بوو كه بۆ پارێزگاریكردن له منداڵی‌کی كه‌م ئه‌ندام له گۆره‌پانی قوتابخانه‌دا تووشی شه‌رپوو. له كۆبوونه‌وه‌ی پێش رۆپه‌سمه‌كه‌دا، ئه‌وان نیشانه‌یه‌کی ئالتونیان پێ به‌خشیم كه ناو، وینه و پله‌كه‌ی مايكیشی له‌سه‌ر هه‌لكه‌نرابوو. من له ژێر قه‌میسه‌كه‌مه‌وه دامنا و له‌ماوه‌ی رۆپه‌سمه‌كه‌دا پۆشیبووم.

كاتیک یارمه‌تیده‌ری سوپا ناوی میدالی فه‌خری هینا، من چاوم به‌ناو ئاماده‌بوواندا گێرا. گروپی‌کی هیڙی ده‌ریایی سیل بینی به‌جله‌ شینه‌کانیانه‌وه. ئه‌م پیاوه دروستبووانه‌ی ناو جه‌نگ فرمی‌سك به‌روومه‌ته‌کانی‌اندا ده‌هاته‌ خوار. هه‌روه‌كو دواتر به‌ دانیل و ماورین مورفیم وت، من له بیره‌ینه‌ره‌وه‌كه‌ی مايك له نزیك دلمه‌وه، توانام به‌ده‌سته‌ینا.

هیڙشی کاره‌ساتبار بۆسه‌ر تیمی سیل زه‌نگی‌کی گرفتی داها‌توو بوو.

له‌ سالی ۲۰۰۵ و ۲۰۰۶دا، میلیشیاکانی تالیبان کریکارانی بونیادنانی ریگیان ده‌کوشت، قوتابخانه‌کانیان ده‌سو‌تاند و له‌ پارێزگا‌کانی نزیك سنووری پاکستان، مامۆستایان ده‌کوشت. له‌ سیپتیمبه‌ری ۲۰۰۶دا، بۆمب‌دانه‌ره‌وه‌یه‌کی خۆکوژ، پارێزگاری (پاکیا)ی له‌ نزیك ئۆفیسه‌كه‌ی خۆیه‌وه له‌ (گاردین) كوشت. رۆژی دواتر،

بۇمىدانە رەۋەيەتكى تىرى خۇكۇرۇلە مائەمىنىيەكەيدا خۇي تەقاندەۋە و شەش مائەمگىرى
كوشت.

لېدوانەكانى سى.ئاي.ئەي و سوپا زياتر و زياتر راپۇرتى خەمناكيان دەگرتەخۇ
لەبارەي كارىگەرى تالپانەۋە. كېشەكە بەھۇي زنجىرەيەك نەخشەي رەنگاپرەنگەۋە ك
لە تۇقەمبەرى ۲۰۰۶دا بېنىمن، قولتۇر بوۋەۋە. سىبەرەكە لەسەر نەخشە چەندە تارىكتۇر
بوۋايە، ھىرشى زياتر لەۋ بەشەي ئەفغانىستان ئەنجام دەدرا. نەخشەي ۲۰۰۴،
سىبەرەكانى كەمتر بوۋ. نەخشەي ۲۰۰۵، روۋبەرى تارىكتى لە بەشەكانى باشوور و
خۇرەلاتى ولاتەكە دەگرتەخۇ. بەھاتنى ۲۰۰۶، تەۋاۋى خەۋزى باشوورى خۇرەلات
رەش بوۋ. تەنيا لە يەك سالدرا، ژمارەي بۇمى تەقېنراۋەي لابلە دووقات زىادى كىردبوۋ.
ژمارەي ھىرشە چەكدارىيەكان سى قات زىادى كىردبوۋ. ژمارەي تەقېنەۋە خۇكۇرۇيەكان
زياتر لە چوارقات زىادى كىردبوۋ.

روۋن بوۋ كە پىۋىستمان بە چاككردنى ستراتىيەكەمان ھەيە. شىۋازى فرەلايەن بۇ
بونىادنانەۋە، كە لەلايەن خەلكىكى زۇر كۆمەلى نىۋدەۋلەتى پىشۋازى لىكرابوۋ، لە
شكست دابوۋ. ھەماھەنگىيەكى كەم ھەبوۋ لەنىۋان ولاتاندا و كەس بايى پىۋىست
سەرچاۋەكانى نەدەخستەكار بۇ تەقەلايەكە. دەستپىشخەرى ئەلمانى بۇ بونىادنانى
ھىزى پۇلىس كورتى ھىتابوۋ. ئەركى ئىتالى بۇ رىفۇرمى سىستەمى دادوۋەرى شكستى
ھىتابوۋ. ھەلمەتى دژە ماددەي ھۆشبەرى برىتانى لە ھەندى ناۋچەدا ئەنجامى دابوۋە
دەستەۋە، بەلام لە پارىژگا بەپىتەكانى باشووردا، ۋەكو (ھىلماندا) پەرەي سەندبوۋ.
سوپاي نىشتمانىي ئەفغان كە ئەمريكا مەشقى پىكرىدبوۋ، باش بىۋو، بەلام لە ھەۋلىكدا
بۇ دوورخستەۋەي حكومەتى ئەفغان بۇ لەئەستۇگرتنى خەرجىيەكى تەخەمولنەكراۋ،
سوپامان زۇر بە بچوكى ھىشتبوۋەۋە.

ئەركى سەربازى فرەلايەن بەھەمان شىۋە ناۋمىدى لىكەۋتەۋە. ھەر ئەندامىكى ناتۇ
ھىزى سەربازى رەۋانەي ئەفغانىستان كىردبوۋ. بەھەمان شىۋە دە دوانزە ولاتى تىرش.
بەلام ئۆزىك لە پەرلەمانەكان سنووربەندىي توندىيان دانابوۋ - كە بە ھۆشدارىيە
نىشتمانىيەكان دەناسران - بۇ ئەۋەي كە ھىزە سەربازىيەكان رىگەيان پىدراۋە چى

بکەن. هەندیکیان رینگەیان پێ ئەدرابوو لە شەودا دەوریان هەبێت. ئەوانیتر رینگەیان
پێ ئەدرابوو بچنە شەپەرەو، ئەنجامەکە، هێزێکی ناچالاک و رێکنەخراو بوو لە کاتی کدا کە
سەربازەکان بە رێسای جیاواز شەریان دەکرد و زۆریکیان هەر شەریان ئەدەکرد.

شکستەکانی ناو حکومەتی ئەفغانیش بە شێکی کێشە کە بوو. لە کاتی کدا کە مەن سەرۆک
کارەزایم خوێش دەویست و ریزم دەگرت، گەندەلییهکی یەكجار زۆر هەبوو. فەرماندەکانی
جەنگ برێکی یەكجار زۆری پارەیی گومرگیان دەخستە گێرغانەو، لە کاتی کدا کە دەبووایە
بۆ کابول بچێت. ئەوانیتر برێک قازانجیان لە بازرگانی ماددەیی هۆشبەرەو دەست
دەکەوت. ئەنجامەکە ئەو بوو کە ئەفغانەکان باوەریان بە حکومەتەکەیان ئەدەستدا
بوو. کە شوێنیکیش نەبوو رووی تیکەن، زۆریک لە ئەفغانەکان متمانەیان کردە سەر
تالیبان و فەرماندە توندپەرەو، دڵپەرەکانی وەکو (گولبەدین حیکمەتیار) و (جەلالوودین
حەقانی). راپۆرتێکی سی. ئای. ئەی لە زاری ئەفغانییەکەو، دەبگوت "باکم نییه کێ
لە سەر حوکمە، ئەگەر هەر لایەنێک بێت ئاسایش دابین بکات. ئاسایش لە هەمووی
گرنگتره."

مەترسییەکان زۆر لەو زیاتر بوون کە وازبەهێنری تا ئەفغانستان بکەوێتەو دەست
توندپەرەوان. مەن بریارمدا کە دەبێ ئەمریکا بەرپرسیاریتی زیاتر بگرێتەئەستۆی، تەنانەت
ئەگەرچی ئێمە خەریک بووین پابەندییەکی گەورەیی نوێ لە عێراق بە ئەستۆو بگرین.
بە تیمی ئاسایشی نیشتمانیم گوت "نەفرەتی لێ بێ، ئێمە دەتوانین زیاتر لە شتێک
بکەین لە یەك کاتدا. ناکرێ لە ئەفغانستان بدۆڕین."

لە پاییزی ۲۰۰۶دا، فرمانمدا بە زیادکردنی سەرباز کە دەبوو هۆی تەکانپێدانی
ئاستەکانی هێزەکان لە بیست و یەك هەزارەو بوو سی و یەك هەزار لە ماوهی دوو سالی
داهاوویدا. مەن زیادکردنە ۵۰٪ یەكەم بە "زیادکردنی بێدەنگ" ناوێرد. بۆ یارمەتیدانی
ئەفغانستان تا شوێنپێ و کاریگەری فراوان بکات، ئێمە کۆمەکی ئاوەدانکردنەو مان
زیاتر لە دووقات زیاد کرد. ئێمە ژمارەیی (تیمەکانی ئاوەدانکردنەو) مان زیاد کرد کە
ئەندامانی سوپا و شارەزایانی مەدەنییان کۆ دەکردەو بۆ زامکردنی ئەمەیی کە
دەسکەوتە ئاسایشییەکان بۆ باشبوونی واتاداری ژبانی رۆژانە تەرجەمە دەکرێن. ئێمە بە

هه مان شتووه قه باره ی سوپای نیشتمانیی نه فغانمان زیاد کرد، هه ولی دووبه دووبوونه وه ی
ماده ی هوشبه زمان فراوان کرد، ته قه لاکانی هه والگريمان به دريژایی سنووری پاکستان
فراوان کرد و شاره زایانی مه ده نیی حکومه تی نه مريکامان نارد بۆ يارمه تيدانی وه زیره
نه فغانه کان تا له بار دابوونیان به هیز بکه ن و گه نده لی که م بکه نه وه .

من داوام له هاوپه يمانانی ناتو کرد که له گه ل پابه نديتيی ئيمه دا بگونجین له ريگه ی
لابردنی هوشداری له سهر سه رباره کانينان و زيادکردنی هيزی زياتر. ژماره يه ک سه رکرده
وه لامده ره وه بوون، له وانه ش (ستيفتن هارپهر) ی که نه دا، (نه ندری فوگ راسمنسن) ی
دانيمارک و (نيکولاس سارکوزی) ی قهره نسا. بریتانی و که نه ديبه کان به تايبه ت، شهريان
کرد و زيانی گیانی به رچاويان پیکه وت. نه مريکا خوشبه خت بوو که نه وانی له ته ک خویدا
به دی کرد و وه کو هی خۆمان ريژ له قوربانيبه کانينان ده گرین.

سه رکرده کانی تر به راشکاوييه وه پتيان وتم که په رله مانه کانينان هه رگيز نه وه نده ريگا
نادات. ئيمه منی شيت ده کرد. وا داده نرا که نه فغانستان جهنگيک بيت که جيهان بروای
وايه پتيويست و دادپه روه رانه يه. له گه ل نه وه شدا، زۆريک له ولاتان هيزی سه ربازيی
نه وه نده سنووردارکراويان ده نارد که ژه نه راله کانمان ده يانوت ته نيا بۆشاييان پر
کردووه ته وه. ناتو چووبووه ناو هاوپه يمانيتيبه کی دوو لاوه، که هه ندي ولات ناماده ی
شه ر بوون و زۆريکيان نا.

هه موارکردنه کانی ناو ستراتيژيبه که مان، توانای باشکردين بۆ له ناوبردنی ياخي بووان.
له گه ل نه وه شدا توندوتيزی هه ر به رده وام بوو. هۆکاری سه ره کی گرفته که نه له
نه فغانستان و هه روه کو هه ندي ده يانوت، نه له عيراقيش سه رچاوه ی ده گرت، به لکو له
پاکستانه وه بوو.

له تقديه ی ماوه ی سه رۆکايه تيمدا، پاکستان له لايه ن په رويز موشه ره فه وه حوکمرانی
ده کرا. من برياره که ی نه وم به لاوه په سه ند بوو که پاش ۱۱ ی سيپتييمبه ر له ته ک
نه مريکا دا وه سنا. نه و له ۲۰۰۲ دا هه لپژاردنه به راييه کانی نه نجام دابوو که تيايدا
حزبه که ی بر دبوويه وه و قسه ی له سهر "ميانه وييه کی روشنگه رانه" کردبوو وه کو

جېڭرە ۋە يەڭگى توندېرە ۋىي ئىسلامى. ئەو خۇي لە مەترسىيى جىددى دا بۇ شەپكردىن
لەڭگەل قاعىدە. تىرۋرىستان لانى كەم چوار جار ھە ولياندا تىرۋرى بىكەن.

لە مانىگەكانى دواى ئازادكردنى ئەفغانىستان، بە موشەرەفم وت كە من بىزارم لەو
راپۇرتانەى كە دەلىن ھىزەكانى قاعىدە و تالېبان بەرەو پارىزگا خىلەكېيە خراب
بەرتە براۋەكانى پاكىستان رادەكەن - ناۋچەيەك كە زۇرجار بە وايلد وىست (سەر دەمى
بى ياسايى خۇرتاۋاي ئەمريكا) بەراورد دەكرا. وتم "من ئەوپەرى ئامادەيىم تيا دەبىت كە
ھىزە تايىبەتەكانمان بۇ سەر سنوور بىئىرم بۇ پاكىسازى ئەو ناۋچانە".

ئەو پىنى وتم كە ئاردنى سەربازەكانى ئەمريكا بۇ شەر لە پاكىستاندا ۋەكو
پىشېلكرىنىكى سەرۋەرىي پاكىستان دەبىنرى. لەوانەيە راپەرىنىك دروست دەبى.
لەوانەيە حكومەتەكەى بىروخىت دەشى توندېرەوان كۆنترۆلى ۋلاتەكە بىكەن، لەوانەش
تەقەمەنىي ناۋكى.

من پىتم وت، لەو حالەتەدا، دەبى سەربازەكانى ئەو پىشېرەۋى بىكەن. بۇ ماۋەى چەند
سالىك، ئەم پلانە كارى كرد. ھىزەكانى پاكىستان سەدان تىرۋرىستان خستە داۋدەۋە،
لەوانەش سەركردەكانى قاعىدەى ۋەكو (خالىد شىخ محەمەد)، (ئەبو زوبەيدە) و (ئەبو
فەرەج ئەللىبى). ھەرۋەھا موشەرەف (ئە، ق، خان)ى دەستگىر كرد كە باۋكى سەنگىنى
بۇمبى ناۋكىي پاكىستان بوو، ئەمەش لە بەرانبەر فروشتنى چەند پىكھاتەكەيە لە
پىرۋگرامى ۋلاتەكەى بە بازارى رەش. ھەرۋەك موشەرەف زۇرجار بىرى دەھىنامەۋە،
ھىزەكانى پاكىستان باجىكى گەرەيان دا لە بەرانبەر لەناۋىردنى توندېرەۋاندا، زياتر لە
ھەزار و چوارسەد سەرباز لە جەنگ دژى تىرۋر كوزران.

لە بەرانبەر ھاۋكارىي پاكىستاندا، ئىمە سزاكانمان لاىرد، پاكىستانمان كرد بە
ھاۋپەيمانىكى گەرەى دەرەۋەى ناتو و يارمەتيماندا بۇ تەمۋىلكردنى ئۆپەراسىيۋنە دژە
تىرۋرەكانى، ئىمە بەھەمان شىۋە لەڭگەل كۆنگرىسدا ئىشمان كرد بۇ داىىنكردنى ۳ مىليارد
لۇلارى كۆمەكى ئابۋورى و كىرنەۋەى بازارەكانمان بە پىۋى كاللا و خىزمەتگوزارىي
پاكىستانىي زياتردا.

پى بەپىنى ئىپەرىنى كات، زوون بوۋەدە كە موشەرەف يان ئايەتتى يى ئاتالغان مەسۇر
بەلەنەكانى جىيە جى بىكات، بەشىكى كىشە كە پەيوەندى ھەبوو بە گىزى پاكىستان لەگەن
ھىندىستاندا، لە نىزىكە ھەر وتويزىك كە ھەمانبوو، موشەرەف ھىندىستان بە بەرگىزى
تۆمەتبار دەكرد، چوار رۇز پاش ۱۱ى سىپىتتەمبەر، ئەو پىنى وتم كە ھىندىيەكان "ھەن
دەدەن بۇ بەكسانگىزى ئىمە لەگەن تىرۇرىستان و ھەول دەدەن كارىگەرى بىخەسەر
مىشكى تۇ"، سەرەنجام، سوپاى پاكىستانى تۇرىيە سەرچاۋەكانى خىستە بولدى
خۇنامادەكردن بۇ جەنگ لەگەن ھىندىستان، سەربازەكانى مەشقىيان پىندەكرا بۇ
دەستپىنگىزى شەرىكى تەقلىدى لەگەن دراۋسىكەيدا لە ناۋچە خىلەكىيەكان، تە
ئۆپەراسىيۇنەكانى دژەتيرۇر، شەر لەدزى توندىرەوان بە پلەى دوو دەھات.

كىشەى پەيوەندىدار ئەو ھەبوو كە ھىزەكانى پاكىستان بە بەراۋرد بە سۇراخگىزى
قاعىدە، ئەو ھەندە شىلگىرانە سۇراخى تالىبانىان نەدەكرد، ھەندى كەس لە دەزگەى
ھەوالگىرى پاكىستانى، پەيوەندى نىزىكىان لەگەن كاربەدەستانى تالىباندا ھەبوو، ئەوانى
تەبەرنامەيەكى بىمەيان دەويست لە بارىكدا كە ئەمىرىكا ۋاز لە ئەفغانىستان بىتئىت و
ھىندىستان ھەولى دەدا لەوى كارىگەرى دروست بىكات، ھۆكارەكە ھەرچىيەك بى، تە
شەركەرانەى تالىبان كە بۇ ئەفغانىستان رايانگىزىبوو، لە ناۋچە خىلەكىيەكان و شارە
قەرەبالغەكانى ۋەكو (پىشاۋەر) و (كويتا)ى پاكىستاندا خۇيان پەنادابوو، لە ۲۰۰۵ و
۲۰۰۶دا، ئەم پەناگانە يارىدەدەر بوون بۇ سەرھەلەدانى ياخىگەرى.

لە ئازارى ۲۰۰۶دا، مەن لە ئىسلامئاباد سەردانى پەروىز موشەرەفم كىرد،
كۆبوونە ۋەكەمان سەردانىكى ھىندىستانىشى بەدۋادھات كە لەوى مەن و سەرۇك ۋەزىران
(مانھۇمان سىنگ) رىككە وتەننامەيەكەمان ۋازۇ كىرد بۇ رىگە خوشكردن بۇ ھاۋكارىى ناۋكىى
لەنىۋان دوو ۋلاتەكەماندا، رىككە وتەننامەكە بەرجەستەكردنىكى ھەولەكانمان بوو بۇ
باشكردنى پەيوەندىيەكانى نىۋان كۆنترىن دىموكراسىيى جىهان و گەرەتەرىن دىموكراسىيى
جىهان، بىروام ۋايە كە ھىندىستان، كە مالى نىزىكەى مىلياردىك كەس و چىنىتىكى ناۋەندى
خوتىندەۋارە، ئەو ھەى لەباردايە كە بىتتە نىزىكتەرىن دۆستى ئەمىرىكا، رىككە وتەننامەى

ناوکی، ھەنگاویکی مېژدویى بوو، چونكە دۇلى شونى ولاتەكەى دیاریکورد لەسەر شاتوی جیهان.

رېكەوتنامە ناوکیبەكە بە شتووبەكەى سروشستی نیگەرانییەکانی لە پاكستاندا لایرد. بالیۆزەكەمان، ئەفسەری ناسراوی كۆنى دەزگای دەرەو بەناوی (ریان كرۆكەر)، وەكو نیشانەبەكەى ریز پێداگری كرد لەسەر ئەوێ كە دەبى شەوێكە لە ئیسلائاباد بەسەر بیهین. هیچ سەرۆكێك لە ۳۷ سال لەمەوبەرى سەرۆختی ریحارد نیکسنەو ئەمەى نەكردووە. دەزگای نەینى نیگەرەن بوو، بەتایبەت پاش تەقینەووبەكەى نزیك كونسولى ئەمریکا لە (كەرچی) رۆژێك پێش گەیشتنى ئیمە. بەلام سیمبۆلیزم لە دیپلوماسیدا زۆر گرنگە و دەمويست ئامارەى ئەو بەكم كە پەيوەندییەكانمان دەرخیتم. لە فڕۆكەخانە، كاروانیكى ئۆتۆمبیلی رووكەش بەرەو بالیۆزخانە كەوتە رێ كە زۆربەیان بەتال بوون. سەرۆكى پرۆتوكۆلەكەى من، بالیۆز (دۆن ئینسینات) لە لیمۆزینە سەرۆكایەتیەكەدا لە شونى من دانیشتیوو، لەكاتێكدا كە من و لورا بە نەینى بە ھەلیكۆپتەرى بلاك ھۆك رویشتن.

لە بەرانبەر وریاییە ئاسایشییە توندەكاندا، سەرۆك موشەرەف سەردانیكى ھێمن و خوشی رێكخست. ئەو و ھاوسەرەكەى (سەھبا)، لە وێنەى كۆشكى سپى خۆیاندا كە بە (ئەيوانى سەدر) ناسراو بە گەرمى پێشوازییان لێكردین. ئیمە چاومان كەوت بە رزگاربووانى بومەلەرزەيەك بە ئەندازەى ۷,۶ لە ئۆكتۆبەرى پێشوودا لە باكوری پاكستان كە ببوووەھۆى كورژانى زیاتر لە ھەفتاوسى ھەزار كەس. ئەمریکا كۆمەكی بوژانەوێ ۵۰۰ ملیۆن دۆلارى تەرخان كرڤوو. كۆپتەرە (شینۆك) ەكانمان بە (فریشتەكانى بەزەبى) ناسران. ئەزموونەكە جەختكردنەوێ بوو لە وانەيەك: فۆرمبێكى ھەرە بەھێزى دیپلوماسى بریتییە لە پێشاندانى دلى باشى ئەمریکا بە جیهان.

كاتیكى دواترى ئەو رۆژە، من چوومە گۆرەپانى بالیۆزخانە بۆ تەماشاكردنى یاریی (كریكێت) كە چالاكیى سەرگەرمیی نیشتمانیى پاكستانە. لەوێ كاپتنى تیمى نیشتمانییم بینی كە ناوی (ئینزەمامولھەق) بوو كە ھاوتای پاكستانیى مايكل جۆردان بوو. بە خوشیی ئەو منداڵانەى قوتابخانە كە لەوێ بوون، من چەند لێدانىكى تۆپى كریكێتم

ئەنجامدا، مەن لە يارىيەكە شارەزا نەبووم، بەلام شتېكەم بە شتې كەرد. لە ئىئوارە خوانى نەو
شەو دەدا، مەن بە وىنى "مەن بە ھۆى زگراگىيەكە ۋە فرىو درام، ئەگىنا تۆپ لىدە رىكى باشىر
دەبووم" دەستم پىكەرد.

كۆبوونە ۋە كانم لە گەل سەرۆك موشەرەف تەركىزى خىستىبوو ۋە سەر دوو ئەولە وىيەنى
گرنىگ. يەككىيان سووربوونى بوو لە سەر كار كەردن ۋە كۆ سەرۆك ۋە گەورە ژەنەرال، ك
پىشلىكەردىكى دەستورى پاكىستان بوو. مەن زۆرم لىكەرد تا ۋاز لە سوپا بىئىت ۋە ۋەكۆ
مەدەنىيەك ھۆكمرانى بىكات، ئەو بەلنىدا كە ئەمە بىكات. بەلام زۆر پەلەى نەبوو.

ھەر ۋە ھا جەختم لە گرنىگ شەر دژى توندىرەوان كەردە ۋە. مەن وتم "دەبى ئىمە نەو
خەلكانە لە خزانە ئاۋولاتەكەى تۆ ۋە گەرەنە ۋە يان بۆ ئەفغانىستان دورور بخەينە ۋە".

موشەرەف وتى "ئىمە دىنيايى خۆمانتان پى دەدەين كە ئىمە لە گەل ئىۋە لە دژى
تىرۆرىزم ھاۋكار دەيىن. ئىمە بە تەۋاۋى لە گەلداين".

توندىرەۋىيى لە پەرەسەندىن بەردەوام بوو. لە كاتىكدا كە ياخىگەرى زىادى دەكەرد،
ھامىد كارەزى لە موشەرەف قەلس دەبوو. ئەو سەرۆكى پاكىستانى بە ناسەقامگىر كەردى
ئەفغانىستان تۆمەتبار دەكەرد. موشەرەف بە تۆمەتدانە پالە ھەستى بە ئىھانە كەرد. بە
ھاتنى پاينى ۲۰۰۶، بە ئەستەم قىسەيان پىكە ۋە دەكەرد. بىر يارمدا يە دىپلۇماسىيەكى
كەسىي شىلگىرانە ۋە بىمە ناۋە ۋە. لە سىنپىتەمبەرى ۲۰۰۶، كارەزى ۋە موشەرەف
بانگەشستى ئىۋارە خوانىكى كۆشكى سىپى كەرد. كاتىك كە لە باخچەى (رۆن) بە خىرھاتەنم
كەردن، ئەوان تەۋقە كەردن تەنەت سەير كەردى يەكترىشيان رەت دەكەردە ۋە.

مىزاجەكە بەرە ۋە باشى نەچۈو كاتىك ئىمە بۆ ئىۋارە خوان لە (ژوۋرى نانخواردى
خىزانى كۆن) دانىشتىن. مەن، دىك چىنى، كۆندى رايىس، سىتىف ھادلى تەماشامان دەكەرد
كاتىك كارەزى ۋە موشەرەف بوو بە شەرەقسەيان. لە ساتىك لە ساتەكاندا، كارەزى
موشەرەف تۆمەتبار كەرد بە پەنادانى تالىبان.

موشەرەف بە بىزارىيە ۋە ۋەلامى دايە ۋە "دە پىم بلى لە كۆين"، كارەزى ۋە لامى
دايە ۋە "خۆت دەزانى لە كۆين!" موشەرەف وتى "ئەگەر بىمزانىيە، دەمگرتن". كارەزى
وتى "دە بىرۇ بىانگەر!"

لهوه تېر امام ناخو هم ئېواره خوانه هله بووه. به موشهرهف و كاره زاييم وت كه
مه ترسيپه كان له وه گه وره ترن كه بيگن به ناكوكي كه سي. من ئېواره خوانه كه م بو
ماوهي دوو سهعات و نيو به پيوه برد له ههولي. نه ودا كه يارمه تيبان بدهم زه مينه يه كي
هاوبهش بدوزنه وه. پاش ماوه يه ك، ده مه قاليپه كه وه ستا و كو بوونه وه كه به ره مهين
دهرچوو. دوو سهركرده كه رازي بوون كه هه والگري زيتر ئالوگور بكن، چاويان به
خپله كانى له هه ردوو ديوي سنووره كه وه بكه ويت بو پا به ند بوون به ناشتي و ده مه قاليپي
به ناشكرا رابگرن.

وه كو شينوازيكي به رگرتن له لينشاوي شهركه راني تاليبان، موشهرهف پتي وتين كه نه
به زووانه زنجيره يه ك ريكه وتني له گهل خپله كاندا نه نجامداوه له ناوچه ي سنووريدا.
له رتر ريكه وتن نامه كاندا، هيزه كانى پاكيستاني به ته نيا ناوچه كان جي ده هيلن، له كاتيكا
كه سهركرده خپله كيپه كان پا به ند دهن به ريگرتن له تاليبان له وه ي كه بكه ر نامه
بكن يان دزه بكه نه ناو نه فغانستان.

هه رچه نده نياز يكي باشي بو كرابوو، ستراتيژيه كه شكستي هينا. خپله كان ئيراده يان
تواناي نه وه يان نه بوو كه توند پره وان كو نترول بكن. هه ندئ له خه ملاندنه كان پيشانيان
ده دا كه لينشاوي شهركه راني تاليبان بو ناو نه فغانستان چوارقات زيادي كردوه.
موشهرهف به ليني به من و كاره زاي دابوو- هه ردووكيان له ستراتيژيه كه به گومان
بوون- كه نه گه ريكه وتن نامه كان شكستيان هينا نه واه سهر ياز ده نيتر ته وه بو ناوچه
خپله كيپه كان. به لام له بري ته ركيز خستنه سهر نه و كي شهيه، موشهرهف و سوپاي
پاكيستان زيتر و زيتر به هو ي قه يرانه سياسي كه وه هوشيان په رت ده بوو. له نازاري
۲۰۰۷ دا، موشهرهف سه رو كي دادگاي بالاي هه لپه سارد كه ترسي نه وه ي لي هه بوو
حوكميك دهر بكات و به پيشيل كردني ياسا تو مه تباري بكات، چونكه هه م وه كو سه رو ك و
هه م وه كو فه رمانده ي گشتي سوپا كاري ده كرد. پشتيواناني ديموكراسي و پاريزه ران
رژانه ناو شه قامه كان. موشهرهف به راگه يان دني ئيمير جينسي وه لامى دايه وه، كه
ده ستووري به كخست، ژماره يه كي زيتر دادوه راني له سه ر كار لا برد و هه زاران نه ياري
سياسي ده ستگير كرد.

گووشاره کان له سهر من زياديان كړد بۇ ښه وهى په يوه ندييه كان له گهل موښه روف
بېرم. من نيگه رانى ښه وه بووم كه لادانى له سهر شانوكه پشيوى بخاته وه. له پاييزى
۲۰۰۷ دا چهند وتويزىكى راشكاوانه م له گهل ښامدا. وتم "ليړه وه وينه كه زور دزيو
دياره. وينه كه ليړه وه ښه وه كه تۇ له پاريزه رانت داوه و خستوونته زيندانه وه. پېم
ناخوشه كه ريگايه كى ناشكراى به روه پيشچوون له نارادا نييه". به پيداگريشه وه
ريگايه كم خسته وو: به روارىك بۇ هلبزاردى نازاد ديارى بكه، له سويا ده ست بكيشه وه
و حاله تى ئيميرجينسى هلبگره.

موښه روف هر يه ك له و پايه ندييانه ي ښامدا و له سهر يان مايه وه. كاتيك به روارى
هلبزاردنه په رله مانويه كانى دانا، سه روك وه زيرانى پيشوو (بينه زير بوتو) له هنده ران
گه رايه وه بۇ پيشپر كيكردن. ښه مينه ريكي ديموكراسيخوازانه ي راگه ياند كه ښه وي كړد
به نامانجيكى توندپه وان. به داخه وه، ښه له ۲۷ ديسه مبه رى ۲۰۰۷ دا له
گردبوونه وه يه كدا له (راوالپيندى) تيرور كرا. له شوباتى ۲۰۰۸ دا، شوينكه وتوانى ښه
به شيوه يه كى به رچاو هلبزاردنه كانيان برده وه. ښه وان حكومه تيكيان پيكهينا و
موښه روف به شيوه يه كى ناشتبيانه له سهر حوكم هاته خوار. (ناسف عه لى زهردارى) ي
هاوسه رى بوتو شوينى ښه وي وه كو سه روك گرته وه. ديموكراسيى پاكستان به سهر
قه يرانه كه دا سه ركوت. پى به پيى تيپه رېوونى كات، حكومه تى پاكستان وانه ي له
تيرور كړدنه كه ي بوتو وه رگرت. هيزه كانى پاكستان گه رانه وه بۇ شهر له ناوچه
خيله كييه كاندا - نه ك ته نيا له درى قاعيده، به لكو له درى تاليبان و توندپه وانى تریش.
له گهل ښه وه شدا ساليك له ده ستچووبو كاتيك هوشى پاكستان چوه وه سه رقه يرانه
سياسييه ناوخوييه كه ي. تاليبان و توندپه وانى تر ښه و ده رفته يان قوسته وه بۇ
زياد كړدى شه پولى ئوپه راسيونه كانيان له ښه فغانستان كه توندوتيرى لى په يدا بوو و
بووه هوى ښه وي كه زورىك له ښه فغانه كان له حكومه ته كه يان و هاوپه يمانيتييه كه ي ئيمه
هه لگه رينه وه. زور جه وه رى بوو كه ئيمه ريگايه ك بدوزينه وه بۇ ښه فغانه وه
هيزه كان.

بە ھاتىنى ئاۋەراسىتى ۲۰۰۸، مەن بىي تاقەت بىۋىم لە خۇيىندىنەۋەي راپۇرتى
ھەۋالگىرىيە كان لە بارەي پەناگەكانى توندرەۋان لە پاكىستان، خەيالىم چوۋەۋەسەر
كۆۋۈنەۋەيەك كە لە ۲۰۰۶ دا لەگەل ھىزە تايىبەتەكان لە ئەفغانىستان ئەنجامىدا.

پرسىيارم كرد "ئايان ئىۋە ھەر شىتەك كە پىۋىستىتە، لە بەردەستىتە؟"

ئەندامىكى (سىل) دەستى بەرز كىردەۋە و وتى "نەخىرگەۋرەم".

لەۋە تىفكرىم ئەبىي كىشەكەي چىيىت.

ئەۋ وتى "جەنابى سەرۋەك، ئىمە پىۋىستىمان بە مۇلەتە بۇ ھىرش لەناۋ پاكىستاندا".

مەن لە ئاكاۋىي ھەرەشەكە تىگەيشتەم و ويستەم شىتەك بىكەم لەۋبارەيەۋە. بەلام لەسەر
ئەم پرسە، حوكمى موشەرەف لە شوئىنى خۇيدا بوو. كاتىك ھىزەكانمان روۋبەروۋى
بەرەنگارىيەكى چاۋەرواننەكراۋ بوۋنەۋە، كەۋتە ئاۋ شەرەتەقەيەكەۋە بوۋن بە
سەردىرى ھەۋالە جىھانىيەكان. لە سەردىرى ھەۋالىكى پاكىستانىدا ھاتىبوو "كۆماندىۋىكانى
ئەمريكا ھىرش دەكەنەسەر سەرۋەرى پاكىستان. ئىسلامئاباد ھەلچوۋ. ھەردوۋ
ئەنجومەنى بەرلەمان بىريارى كۆي دەنگيان دا بۇ مەحكوم كىردى كىدارەكەمان. ھىچ
دىموكراسىيەك ناتۋانى بەرگەي پىشلىكرانى سەرۋەرىيەكەي بىگىت.

مەن بەدۋاي رىنگاي تىردا گەرام بۇ گەيشتەن بە ناۋچە خىلەكىيەكان. (پىدەيتەن) كە
ماشىنىكى ئاسمانىي بىي شۇفىرە، دەيتۋانى چاۋدىرىي قىدىۋىي ئەنجام بىدات و بۆمبى
رىنمايى كراۋ بە لەيزەر بھاۋىت. مەن مۇلەتەم بە كۆپى ھەۋالگىرىدا تا فشار بىخەنەسەر
توندرەۋان. زۆرىك لە ۋىدەكارىيەكانى كىدارەكانمان بە نەيىنى مايەۋە. بەلام ھەر زوۋ كە
فرمانىدا، راگەياندەكان دەستيان كىرد بە راپۇرتىدان لەسەر لىدانى زىاتى
پىدەيتەرەكان. پىۋاي ژمارە چۋارى قاعىدە بەناۋى (خالىد ئەلخەبىب) مرد. بەھەمان
شىۋە ئەۋ سەركردانەي قاعىدە كە بەرپرس بوۋن لە پىروپاگەندە، سازدان، كاروبارى
ئايىنى و پىلاندانان بۇ ھىرشى دەرەكى. يەككە لە دوايىن ئەۋ راپۇرتانەي پىم گەيشت،
قاعىدەي بە "گىرۋدەبوۋ و رامالراۋ" لە ناۋچەي سنوۋرى لەقەلەم دا.

ئىمە بەھەمان شىۋە پشتىۋانىمان بۇ حۆمەنى دىموكراتى پاكىستان زىاد كىرد، ئىمە پارە، مەشق و كەرەستەمان دابىن كىرد و پىششىقارنى ئۆپە راسىيۇنى ھاۋبەشى دۆلەتلىرىمان كىرد- ھەموۋشى بە ئامانجى زىاد كىردنى تواناكانى پاكىستان بوو، كاتىك قەبرىنى دارانى لە ۲۰۰۸ دا ھاتە كاپەۋە، ئىمە ھەنگاومان ئا بۇ دۇنيا بوۋنەۋە لەۋەى كە پاكىستان نەۋ كۆمەكەى كە پىۋىستىيەنى بۇ نەرم كىردنەۋەى كارىگە رىيەكانى قەبرىنى ئاۋىۋىۋە ۋەرىگرتۋە و تەركىزمان لەسەر شەرى توندىرەۋەكان ھىشتەۋە.

يەككە لە دوایین پرۆژەكانى تيمى ئاسايشى نىشتەمانىم چاۋ خىشانىدەنەۋە بووب
ستراتېژمان لە ئەفغانىستاندا، ئەمەش لەلايەن (دۆگ لوت) ەۋە بەرپۈە برا كە ژەنە رالەكى
سى ئەستىرەى ھۆشمەند بوو ۋە ھەماھەنگىي رۇژ لەدواى رۇژى پىادە كرىنى
ئۆپە راسيۆنەكانى دەكرد لە ئەفغانىستان ۋە عىراقدا، راپۇرتەكە بانگەۋازى تەقەلاي
تۆكمە ترى دژە ياخىگە رىتى دەكرد، لەۋانەش سەرچاۋەى سەربازى ۋە مەدەنىي زىياترە
ئەفغانىستان ۋە ھاۋكارى نزيك لەگەل پاكىستاندا بۇ سۇراخكردنى توندىرەۋان، ئىمە
مشتومپرمان لەسەر ئەۋە كرد ئاخۇ لە دوایین ھەفتەكانى سەرۋكاپە تىمدا بەرنامەى
ئەنجامەكانمان بەشپۈەيەكى ئاشكرا رابگەيەنن، ستيڧ ھادلى قسەى لەگەل ھاۋتاكەى
كرد لە ئىدارەى دواتردا كە ۋاى پى باش بوو راپۇرتەكە بە ھىمىنى سپاردە بگەين، بېريارى
ئەۋەمدا كە ستراتېژى نوئ ھەلىكى سەرگەۋتى باشترى ھەبى ئەگەر دەرڧەتتەك بۇ
چاۋپىداخشانىدەنەۋەى بدەين بە تيمە نوئكە كە بە گونجاۋيان بىنى ۋە پاشان ۋەگۈھى
خۇيان پەيرەۋىيان لىكرد.

لە ديسەمبەرى ۲۰۰۸دا، گەشتىكى مالئاوايىم بۇ ئەفغانىستان ئەنجامدا. ھىزى
سەمانىي يەك لە دەوروپەرى سەعات ۵ى بەيانى لە (بىنكەى ئاسمانىي باگرام) نىشتەو.
ن بە قەدىاللىكى پىراوپىر لە سەربازم وت "من پەيامىكم پىيە بۇ ئىو. سوپاس بۇ ئەو
لېزاردە پىرۆزەتان بۇ خزمەتکردن و پاراستنى ھاۋلاتىيە ئەمرىكىيەكانتان. ئەو ھى كە
لە ئەفغانىستان دەيكەين گىرنگە، بوئىرانەيە و خۇنەويستانەيە. ئەمە ھاوشىوئە
ل ئەو ھى كە سەربازە ئەمرىكىيەكان لە شوئىنانى وەكو (نۆرماندى) و (ئىو جىما) و

(كۆريا) ئەنجاميائدا. جىلى ئۆۈ لە تۆزقالتىكەۋە ۋەكو ھەر جىلىنىكى پېشۋوى تر مەزىنە.
ئەۋكارەش كە ئۆۈ ھەر رۆژىك دەيكەن مېژۋوى چەندە ھا جىلى ئايندە پېكدە ھېئىت.
تەۋقەم لە گەل سەربازەكان كرد و سواری ھەلىكوپتەرى بلاك ھۆك بوومەۋە بۆ
فرېنىكى چىل خولەكى بەرەۋ كابل. ئەفغانىستان يەككە لەۋ شۋىنانەى كە دەبى
بېبىنىت بۆئەۋەى لى تېگەيت. شاخەكان گەرە و سەختن، زەۋىيەكەش رەق و تەق و
رووتەلە. دېمەنەكە چۆل و ترسناك ديارە. ۋەكو رۆژىك لە ئەمريكىيەكان، من ھەندى جار
بېرم لەۋە كردوۋەتەۋە ئاخۇ چۆن كەسىك توانىۋىيەتى ماۋەى ھەوت سال خۇى لە
سوپاكەمان بشارىتەۋە. كاتىك دەمپروانىيە سۈرۈشتى خاكى ئەفغانىستان، تېگەيشتى
ئاسان بوو.

ھەر كە لە كابل نژىك كەۋتىنەۋە، بۆنىكى تېژم كرد. بۆم دەرگەۋت كە لە تايە
سوتاۋەكانەۋە دىت - بەداخەۋە، شىۋازىكى ئەفغانى بوو بۆ خۇ گەرمكردنەۋە.
تايەتمەندى ھەۋاكە لەسەر ئەرز باشتەر نەبوو. كاتى گەرەمە مالەۋە بۆ ماۋەى ھەفتەيەك
كۆكىم، كە بېرھىنەرەۋەيەكى ئەۋە بوو كە ۋلاتەكە رېگايەكى درىژى لە بەردەمدايە.

كاتىك لە كۆشكى سەرۋكايەتى نىشتىنەۋە، سەرۋك كارەزى بە رۆب و كالاۋەكەى
جارانىيەۋە ھاتە دەرەۋە بۆئەۋەى چاۋى بە من بكەۋى. ئەۋمنى بە ۋەزىرانى كابىنەكەى
ناساند و بۆ خواردنەۋەى چا بەرەۋ ژوورىكى دانىشتىنى گەرە ھاورپىيەتى كردم. ھەرۋەكو
پېشۋو، ئەۋچالاک و زىتەل بوو. ئەۋشانازى لى دەبارى كاتىك ۋىنەكانى كورە
مندالەكەى (مېروەيس) و تاكە مندالى، پىشان دام. ئەۋباسى لە پلانەكانى كرد بۆ
زىادكردنى بوارى كشتوكالى ئەفغانىستان و ھاندانى كەرتى بزنسەكەى لە بوارەكانى ۋەكو
تېلىكۆمىونىكەيشن. پاش كۆبوونەۋەكان، ئەۋمنى بەرەۋ ھەۋشە تۆزاۋىيەكە رېنمايى
كرد. ئىمە بە تەۋقەيەك و باۋەشېك لە يەكتر جىابوۋىنەۋە. گومانى تيا نىيە ئەۋ
ھەلەگەلىكى ئەنجام دابوو. بەلام سەربارى ئەۋ ھەموو ھېزانەى لەدرى كارىان دەكرد، ئەۋ
ھەرگىز سووربوۋنى لەسەر رېبەرايەتېكردنى ۋلاتەكەى بەرەۋ رۆژىكى باشتەر لەدەست
ەدا. ئەۋ يارمەتيدەر بوو تا ئومىد بە گەلى ئەفغان بدات، شىك كە ئەۋان سالانىك
ەيانبوو. بۆ ئەمە، كارەزى ھەمىشە سوپاس و ستايىشى منى پى دەدرا.

که سواری هه لیکۆپته ره که م بووم، بیرم له و پاش نیوه پۆیه ی ئۆکتۆبه ری ۲۰۰۱ کردوه
که ده سته پیکردنی جه نگم له ژووری (تاریتی) راگه یاند. ولاتیکی کۆنترۆلکراو له لایه ن
دلره قترین رژیمه کانی میژوو، ئیتر له لایه ن سه رکرده ئازاد هه لبرێردراوه کانه وه حوکمرانی
ده کرا. نه و ژنانه ی که له ماله کانیاندا به ند بوون له په رله ماندا خزمه تیان ده کرد.
له کاتیکیدا که هه یشتا مه ترسی بوو، قاعیده نه و که میانه ی له ده سته دابوو که به کاری
هه ینا بوون بۆ مه شقی پیکردنی ده هه زار تیرۆریست و پلانی ۱۱ ی سیپتیمبه ر. گه لی ئه فغان
له هه لبرێاردنیکی فره لایه نی ئازاد دا ده نگی خۆی دابوو و سوپایه کی په یتایه یتا
به توانا تری هه فتاوتۆ سه ربازی بونیاد نابوو. ئابووری ئه فغانستان قه باره ی دووه یند
ببوو. چوونه قوتا بخانه، له نۆسه ده هه زاره وه ببوو زیاتر له شه ش ملیۆن، له وانه ش زیاتر
له دوو ملیۆن کچ. ده سته گه یشتن به چاودێری ته ندروستی له ۸٪ وه گه یشتبووه ۸۰٪.
له سالچی ۲۰۱۰ دا، پینتاگۆن ئاشکرای کرد که جیۆلۆجیسته کان نزیکه ی بایی یه ک
تریلیۆن دۆلار کانه زای ژیر زه وییان له ئه فغانستان دۆزیوه ته وه که سه رچاوه یه کی گه وره ی
سامان بوو بۆ گه لی ئه فغان که تالیبان هه رگیز نه یده دۆزییه وه.

هه روه ها من ده مزانی که ئیشیکی ته وانه کراو له دوا ی خۆم به جی دێلم. ویستیکی بی
را ده م هه بوو بۆ دانه دادگای بن لادن. ئه مه ی که نه مانکرد، ده چیته ریزی داخه کانه وه.
ئه مه به دلنیا ییه وه به هۆی نه بوونی هه ول وه نه بوو. بۆ ماوه ی هه وت سال، ئیمه له
گووشاره که مان به رده وام بووین. له کاتیکیدا که ئیمه هه رگیز سه رکرده ی قاعیده مان
نه دۆزیه وه، زۆرمان بۆ هه ینا تا شتوازی سه فه رکردنی، په یوه ندی کردن و کارکردنی
بگۆریت. ئه مه ی یارمه تیداین تا پاش ۱۱ ی سیپتیمبه ر له گه وره ترین هیوا ی دایه بپرین.
بینینی ئه مریکا که جاریکی تر هه یرشه ده کریته وه سه ر.

له کاتیکیدا که من ئه مه له سالی ۲۰۱۰ دا ده نووسم، جه نگ له ئه فغانستاندا به رده وامه.
تالیبان هه ر ئه کتیفه و حکومه تی ئه فغان له مله لانی دایه بۆ به ده سته هه ینانی کۆنترۆلی
ته وای ولاته که ی. هه ر له سه ره تاوه، ده مزانی که کاتی پتویسته تا یارمه تی گه لی
ئه فغان به دیت دیموکراسیه کی کارا بونیاد بنین که له گه ل که لتوو و نه ریه کانییدا کۆک
بیست. ئه رکه که ته نانه ت زۆر مان دوو که رتر ده رکه وت له وه ی که چاوه پیم کردبوو.

حکومت ته که مان خوئی ناماده نه کردیوو بونیادنانه وهی ولاته که به پیئی تیپه ریئی کات، نیمه ستراتیژی و توانا کائنمان خسته کار. له گهل نه وه شدا، هه زاری له نه فغانستان نه وهنده زور قبول بوو و ژیرخان نه وهنده که موکورتی زور بوو که سالانیکی دهویست تا کاره که ته و او بیټ.

من به وپه پی بروامه وه پیم وایه که نه رکه که شایه نی تیچوونه که یه. خوشبه ختانه، من تاکه که س نیم. له پاییزی ۲۰۰۹دا، سه رۆک ئویاما به ره وانه کردنی سه ریازی زیاترو راگه یاندنی پابه ندییه کی نوی به دژه یاخیگه ریئی له نه فغانستان و زیادکردنی گووشار له سه ر پاکستان بۆته وهی له ناوچه خیله کییه کاندایه پی توندپه و ان بکات، رووبه پرووی ره خنه گران بووه وه.

سه ره نجام، تاکه ریگا که قاعیده و تالیبان بتوانن نه فغانستان به دهست بهیننه وه، نه وه یه که نه مریکا دهست له ولاته که هه لگرت. ریگه دان به توندپه و ان بۆته وهی دهسه لات به دهست بهیننه وه، ژنانی نه فغان ناچار دهکات تا بگه ریینه وه ژیر دهسته مویی، کچان له قوتابخانه ده ره بهیترین و خیانهت له هه موو نه و دهستکه وتانه بکرت که نو سالی رابردوودا به دهست هاتبوون. به هه مان شیوه ده بیته هوئی نه وهی که ئاسایشمان بکه ویته مه ترسییه وه. پاش جهنگی سارد، نه مریکا دهستبهرداری نه فغانستان بیوو. نه نجامه که بریتی بوو له پشیوئی، شه پی ناوخو، زالبوونی تالیبان، په ناگه بۆ قاعیده و موته که ی ۱۱ سیپتیمبر. له بیرچوونه وهی نه و وانه یه، هه له یه کی خه مناک ده بوو.

له دیسه مبه ری ۲۰۰۸دا بهر له وهی له بنکه ی ئاسمانی باگرام بهرز بیمه وه به مه بهستی گه رانه وه بۆ نیشتمان، رویشتمه وه بۆ قه دیاله که بۆ دواین کۆبوونه وهی دواین گه شتی ده ره وه م وه کو سه رۆک. له ژووریکدا گروپیکیکی هیزه تاییه ته کان وه ستابوون. ژوریکیان له چه نده ها گه شتدا له ناو سه رماوسۆله ی شاخه کاندایه راوکردنی تیروریستان و تالیبان نه رکیان نه نجام دابوو. نه و ان یه کی که ئیشه هه ره سه خت و ترسناکه کانی جیهانیان هه بوو. من ته و قه م له گه لیان کرد و پیم وتن که چه نده سوپاسگوزاری خزمه ته که یانم. پاشان گروپیکی بچوکی سه ربازان له حه فتاو پینجه م فه و جی هه لمه تبه ر هاتنه ژووره که.

سەرۆكى فەسىلەكەيان كاپتن (رامۆن رامۆس) پرسیاری ئەوەی كرد ئاخۆ من ئامادەم بەشداریی لە مەراسیمیکی كورتدا بكەم. دەستی بۆ جانتایەك برد و ئالایەکی گەورەى ئەمریکای لێك كردهوه و دەستی راستی بەرز كردهوه. ژمارەیهك پیاو لە بەرانبەری راوەستان و هەمان شتیان كرد. ئەو سویندیکی پیشكەش كرد كە پیاوەكانی تر دووبارەیان كردهوه "من لە ناخەوه سویند دەخۆم كە پشتگیری و بەرگری لە دەستووری ئەمریکا دەكەم لە دژی هەموو دوژمنان، بیانی و ناوخویی..."

لەوی، لەوقەدپالە تەنیايەدا، لە ولاتێكدا كە ۱۱ ی سیپتیمبەر پلانی بۆ دانرابوو، لە هەشتەمین سالی جەنگێك بۆ پاراستنی ئەمریکا، ئەم پیاوانە لە بەرەكانی پیشەوه، خزمەتی سەربازیان دووپات كردهوه.

عیراق

رۆژی چوارشەممە، ۱۹ی ئازاری ۲۰۰۳، چۆمە ناو کۆبوونە وەبە کەووە کە هیواداریبوم
پێویست ئەبێت.

تیمی ئاسایشی نیشتمانی لە ژووری (بارودۆخ)ی کۆشکی سپی کۆ ببوووە، کە
سەنتەریکی بوئیری کەرەستەکانی کۆمبونیکیەیشن و ئەفسەرانی ئەرکە لە قاتی
خوارەووی لای خۆرئاوا. لەسەرەووی سەنتەرە کەدا چوارگۆشەییەکی شاشەیی فیدیۆ
زەنەرال تۆمی فرانکسێ پێشاندا کە لەگەڵ یاریدەدەرانێ بالایی لە بنکەیی ئاسمانیی
(شارادە سولتان) لە سعودیە دانیشتیوو. لە چوارگۆشەکانی تردا، فەرماندەکانی
پێشەووی سوپا، هێزی دەریایی، مارینز، هێزی ئاسمانی و ئۆپەرەسیۆنە تایبەتەکان
هەبوون. هاوتاکانیان لە هێزە چەکدارە بریتانییەکان و هێزە بەرگرییەکانی ئوسترالیا
هاتنە پالمان.

دوو پرسیارم لە هەریەکیکیان کرد: ئایا هەر شتێک کە پێویستە بۆ سەرکەوتن
هەتانه؟

و ئایا بەو ستراتیژییە ئاسودەن؟

هەر فەرماندەیهک بەشیوەیهکی پۆزەتیف وەلامی دایەو.

دوایین کەس کە قسەیی کرد تۆمی بوو. ئەو وتی "جەنابی سەرۆک، ئەم هێزە
ئامادەیه."

بوم کردە دۆن رەمسفیلد و وتم "جەنابی وەزیر، لەبەر ئاشتی جیهان و سوود و
ئازادی گەلی عیراق، لێرەو فرمانی پیادەکردنی ئۆپەرەسیۆنی ئازادی عیراق دەدەم.
خوا بەرەکەت بداتە سەربازەکانمان."

تۆمى سلاونكى سەربازى كۆرۈپتى "جەنابى سەرۆكنى خۇا بەرەكەت بىداتە ئەمىرىكا

"

ھەر كە سلاوم كۆرۈۋە، ھىزى رايىشنى چىركە ساتەكە لىيىدام. بۇ ماۋەى زىياتىل
سالىك، لە ھەۋلى ئەۋەدا بووم كە بەيى جەنگ روۋبە روۋى ھەپەشەى سەدام ھىستى
بىمەۋە. ئىمە ھاۋپە يىمانىيەكى نىۋەۋلە تىمان پىكەتئابوۋ بۇ فشار خىستە سەرى
بۇئەۋەى خۇى لە پىرۇگرامەكانى چەكى كۆكۆز پاك پىكاتەۋە. ئىمە پىريارىكى كۆدەنگى
ئەنجومەنى ئاسايشى نەتەۋە يەكگرتوۋەكانمان بەدەستىنابوۋ بۇ ئەۋەى كە دەرەنجامى
كارەسانىار لەئارادا دەپىت ئەگەر بەرەنگارى لەئارادابىت. ئىمە قىسەمان لەگەل ۋلاتانى
عەرەبى كۆرۈۋ بۇ دوورخىستەۋەى سەدام بۇ ھەندەران. مەن دوايىن چىل ۋەشت
سەعاتم بە سەدام ۋ كۆرەكانى دابوۋ تا خۇيان لە جەنگ پىريازىن. دىكتاتور ھەمىر
دەرفەتلىك رەت كۆرۈۋە. تاكە ئەنجامگىرى لۆزىكى ئەۋە بوۋ كە ئەۋ شىتلىك ھەپە
دەيشارىتەۋە، شىتلىكى ئەۋەندە گىرنگ كە ئامادەيە بچىتە جەنگەۋە لە پىتاۋىدا، دەمزانى
فرمانەكەم چ دەرەنجامىك دەپى. مەن لەگەل ئەۋ بىتوۋەئانەدا گىريابوۋم كە مۆردەكانىيان لە
ئەفغانىستان لەدەستدابوۋ. مەن ئەۋ مىندالانەم لەباۋەش گىرتىۋو كە چىتر دايك يان باۋكىيان
نەبوۋ. نەمدەۋىست جارىكى تر ئەمىركىيەكان بىنۆرمەۋە بۇ جەنگ. بەلام پاش مۆتەكەى
۱۱ى سىپىتەمبەر، سۆيىندم خواردىۋو كە چى پىۋىستە بۇ پىريازگارى ئەمىركا بىكەم.
رىگەدان بە دوژمنىكى سەرسەختى ئەمىركا تا رىكۆردىك لە چەكەكانى كۆكۆز بىدان
بەدەستەۋە، مەترىسپىيەك بوۋ كە مەندەتۋانى خۇى لى بىدەم.

مەن كاتم پىۋىست بوۋ بۇ ھەلمزىنى ھەستەكانى ئەۋ چىركە ساتە. ژوۋرى (بارودۇخ)م جى
ھىشت، بە قادىرمەكاندا سەركەۋتم بەرەۋ ئۆفېسى ئۇقال ۋ بە دەۋرى (فرىزى باشۋور)دا
پىاسەيەكى لەسەرخۇى ھىمىم ئەنجامدا. نىزام بۇ سەربازەكانمان، بۇ سەلامەتى ۋلات ۋ بۇ
بەھىزىم كۆر لە رۇژانى دھاتوۋدا. سەگى (سپرىنگ سپانىل)كەمان لە كۆشكى سىپىيەر
بازىدا ۋ بەرەۋ لاي مەن ھات. خۇش بوۋ كە ھاۋپىيەك بىيىنى. دىلخۇشپىيەكەى پىچەۋانەۋە
لەگەل ئەۋ قىروساىيەى لەسەردىلەم ھەبوۋ.

تەنبا يەك پياو ھەبوو كە لە ھەستى مەن تەدەگە يەشت. لە ژورى (تەرىتى) لەسەر
مەزەگەم دانەشتەم و بە پەريوتى نامە يەكەم نووسى:

"باوكى بەريزم..."

لە دەورووبەرى ۹:۳۰ يەيانى، فرمانم بە ۋەزىرى بەرگرىدا تا پلانى ئۆپەراسىيۆنى
ئازادکردنى عىراق جىيەجى بىكات. سەربارى ئەو راستىيەى كە چەند مانگىك لەمەوبەر
بەربارى بەكارھىنەنى ھىزم داو، ئەگەر ئەو پىويستى كەربىت، واتە ئازادکردنى عىراق و
دەريازکردنى ۋلاتەكە لە چەكى كۆكۆژ، ئەوا بەربارەكە لە ھەستەوہ بوو...

دەزانم ھەنگاويكى دروستەم ناوہ و ئزا دەكەم كە خەلكىكى كەم گيان لەدەست بەدەن.
عىراق ئازاد دەبىت، جىھان سەلامەتەر دەبىت. ھەستى چەكە ساتەكە تىپەريووە و ئىستا
چاوہ پروانى ھەوال دەكەم لەسەر ئەو كەردەوہ نەيىيەى كە روودەدات.

دەزانم تۆ بە چ دۆخىكدا تىپەريويت.

دەسۆرت،

جۆرج

چەند سەعاتىك دواتر، ۋەلامەكەى بە فاكس گەيشت:

"جۆرجى بەريز،

ئەو تىپىيىيە دەستەنووسەت كە تازە پىم گەيشت، دلى گرتەم. تۆ شتىك راست ئەنجام
دەدەيت. بەربارەكەت، كە تازە داوتە، سەختەرىن بەربارىك بوو كە تاوہكو ئىستا دابىتت.
بەلام تۆ ئەم بەربارەت بە بەھىزى و لەدەوہ داوہ. دروستە كە نىگەرانى لەدەستچوونى
ژيانى بىگوناھەكان بىت، ئەمريكى بىت يان عىراق. بەلام تۆ ئەوہت ئەنجامدا كە پىويست
بوو. لەوانەيە تۆزقالتىك يارمەتيدەر بىت لەكاتىكدا كە تۆ رووبەرووى كۆمەلىك لەو كىشە
سەختانە دەبىتەوہ كە ھەر سەروكىك لە سەردەمى لىنكۆلنەوہ رووبەروويان بووہتەوہ:
تۆ قورسايىيەكە بە بەھىزى و شكۆمەندىيەوہ لە ئەستەدەگىت...

قەسەكانى رۇبىنت لەبىر بىت كە دەبگوت "لەو زياتر خۇشم دەونىت كە زمان دەتوانى
گۇ بىكات.

دە كەوايە

منىش ھەروا"

ئەو بۇمبانەى كە ئەو شەو بەسەر بەغدا دا بارىن، دەستىپكى قۇناغى ئازادكردى
عيراقى دىيارىكر. بەلام ئەو تاكە لىدانى ئاسمانى نەبوو كە لە ماوہى
سەرۇكا يەتتە كەمدا ھەوالى دروستكر.

لە شوباتى (۲۰۰۱ دا)، من لە (سنات كرىستۇبال) ى مەكسىك سەردانى سەرۇك (قىنسنت
فوكس) م كرى. يەكەم گەشتى دەرەوہەم وەكو سەرۇك بۇ رۇشنايى خستە سەر پابەندىم
بوو بۇ فراوانكردى دىموكراسى و بازىرگانى لە ئەمريكاي لاتىن. بەداخەوہ ھەوال لە
عيراقەوہ گەشت. لەكاتىكدا كە ئىمە سەرسامى خۇمان بە دىمەنە ھىمەكانى كىلگەكەى
قىنسنت پىشان دەدا، بۇمبھاوئىژەكانى ئەمريكا لە سىستەمى بەرگرى ئاسمانى
عيراقيان دەدا. ئەمە ئەركىكى تا رادەيەك رۇتىنى بوو بۇ سەپاندى ئاوجەكانى دژەفرىن
كە پاش ئەوہى سەدام ھەزاران شىعە و كوردى بىگونناھى لەدواى جەنگى كەنداو
كوشتىبوو، دروستكرابوون.

سەدام سلىەيەكى ھاوشتىبوو كە ئاسمانى بەغداى رووناك كرىبووہ و سەرنجى
(سى. ئىن. ئىن) ى راكىشاپوو. كاتىك من و قىنسنت لە مالەكەى چووينە دەرەوہ بۇ
كونفرانستىكى رۇژنامەنووسى، رىپورتەرىكى مەكسىكى وتى "پرسىارىكم بۇ سەرۇك بوش
ھەيە... ئايا ئەمە دەستىپكى جەنگىكى نوپىيە؟"

ئەوپەرچەكردارە بىرھىنەرەوہى ئەو بارودۇخە خراپىبووہ بوو كە ئەمريكا لە عىراق
رۇبەپووى بىوہوہ. زياتر لە بەرى دەيەيەك، لە ئابى ۱۹۹۰ دا، تانكەكانى سەدا حسىن
ستوردى كوئىتيان بەزاندبوو. باوكم رايگە ياندبوو كە شەپانگىزىيەكى نەورۇژىنراو قبول
ناكرىت و دەرقاتى ئەوہى پىدا تا لە كوئىت بكشىتەوہ. كاتىك دىكتاتور بەرەنگارى
داواكانى كرى، باوكم ھاوپەيما نىتتەكى سى و چوار ولاتى پىكھىنا - لەوانەش ولاتانى
عەرەبى - بۇ سەرگوتكردى. بىريارى ناردى سەربازە ئەمريكىيەكان بۇ كوئىت بۇ باوكم

ئازاربه خش بوو - و جیبه جیگردنی بیزارکه ر بوو. ئەنجومه نی پیران به ریژه یه کی لاوازی
۵۲ به ۴۷ دەنگی دا به مۆلەتی هیژی سەربازی. گروپیك له یاسادانه ران نامه یه کیان دایه
دەست باوکم که مەزنده ی دە هەزار بۆ په نجاهه زار مەرگی سەربازانی ئەمریکی کردبوو.
سەرۆکی پیشو، جیمی کارتر، داوای له ئەندامانی ئەنجومه نی ئاسایشی نیشتمانی
کردبوو که دژی جهنگه که بوه ستنه وه. هەرچۆنیک بیت نه ته وه یه کگرتوووه کان دەنگی به
پشتیوانی جهنگه که دا.

ئۆپه راسیۆنی زریانی بیابان سەرکه وتنیکی سەرسورپهینی لی که وته وه. هیژه کانی
هاوپه یمانان سوپای عیراقیان له کوهیت له که متر له ۱۰۰ سەعات وه ده رنا. سەرهنجام،
۱۴۹ ئەمریکی له گۆرپه پاندا کوژران. من شانازیم به یه کلاییکه ره وه یه تی باوکمه وه ده کرد.
بیرم له وه ده کرده وه ئاخۆ هیژ بۆ به غداش ده نیتریت. جاریک له جارن و بۆ تا هه تابه
ده رفه تی ئەوه ی هه بوو که جیهان له سه دام رزگار بکات. به لام به رزگارکردنی کوهیت
وه ستا. به و شیوه یه بوو که پیناسه ی ئەرکه که ی کردبوو. بۆ ئەمه بوو که کۆنگریس
برپاری دابوو و هاوپه یمانیتییه که هاتبووه سەر جیبه جی کردنی. من به ته واوی له
هۆکاره که ی تیگه یستم.

وه کو مەرچیک بۆ کۆتاییه تیان به دوژمنکارییه کانی جهنگی که نداو، برپاری ژماره
۶۸۷ ی نه ته وه یه کگرتوووه کان سه دامی پابه ند کرد به تیکشانندی چه که کانی کۆکوژ و
موشه کی دوورهاویژی زیاتر له نه وه د مایل. برپاره که خاوه نداریتی عیراقی بۆ چه که
بایۆلوژی، کیمیایی یان ناوکییه کان یان ئامرازه کانی به ره مه ینانیان قه دهغه کرد. بۆ
زامنکردنی ملکه چبوون، سه دام پابه ند کرا به قبولکردنی سیسته میکی چاودیریکردن و
پشتراکردنه وه ی یو ئین.

له سه ره تادا، سه دام بانگه شه ی ئەوه ی کرد که عه مباریکی سنوورداری چه کی کیمیایی
و موشه کی (سکود) ی هه یه. به پیتی تیپه رپوونی کات، پشکنه رانی یوئین برپیکی یه کجار
گه وره ی ته قه مه نییان دۆزییه وه. سه دام هه زاران بۆمب و گولله توپ و کلاره ی به
که ره سته ی کیمیایی ئاخنیبوو. ئەو پرۆگرامیکی چه کی ناوکی هه بوو که دوو سالی مابوو

بۇ بەرھەمھېناتى بۇمب كە زۆر نىزىكتر بوو لە مەزەندەي پيئش جەنگى (سى.ئاي.ئەي.ئەي)ى
 ھەشت بۇ دە سال. كاتىك زاواكەي لە ۱۹۹۵ دا ئىنشىياقى كرد، سەدام دانى بەو داناكە
 رزىمە كە ئەو پروگرامەي چەكى بایۇلۇژى شار دوو ەتەو ە كە ئەنتراكس و بوتۇكسى
 گرتو ەتە خو.

یۆ هیشته وهی سه دام له ژێر چاودێریدا، یوئین سزای ئابووری توندی به سهردا
 سه پاند. به لام هه ر که تورهیی له به رانبه ر داگیرکردنی کوهیت له لایه ن عیراقه وه نه ما،
 هۆشی جیهان په رت بوو. سه دام نزیکه ی دوو ملیارد دۆلاری له به رنامه ی نه وت به رانبه ر
 خۆراک لاده برد- که یوئین هینابوویه کایه وه بۆ دابینه کردنی پتویسته ییه مۆویه
 بنچینه ییه کانی عیراقیه بی گونا هه کان- بۆ ده وه له مه ند کردنی داروده سته که ی و
 بونیادنانه وه ی هیژی سوپاکه ی، له وان هه ش پرۆگرامه په یوه ندیداره کانی چه کی کۆکوژ.
 له کاتی که منا لان له برسا ده مردن، هه لمه تیکی پرۆپاگه نده ی ریکخست تیایدا
 سه رزه نشتی سزا کانی ده کرد له به رانبه ر نه و مه ی نه تییه دا.

به هاتنی ۱۹۹۸، سه دام شهريکه بازگانييه سه ره کييه کاني وه کو روسيا و فره نساي قابيلکردبوو تا فشاريکي له يوئین-دا کو بکه نه وه بو شلکردنه وه ی سزاکان. پاشان فشاري خسته سه ره پشکنه راني يوئین تا ولات جي بهیلن. کيشه که پوون بوو: سه دام قهت نه وه ی پشتر است نه کرده وه که هه موو چه که کاني جهنگي که نداوی تيکشکاندييت. به رويشتني پشکنه ره کان، جيهان هيچ لي ديار نه ما ئاخو نه و پژوگرا مه کاني ده ست بيده کاته وه.

ئىدارەى كلىنتن بە دەستىي كىردى ئۆپە راسىيۆنى زىوى بىابان وە لامى دايە وە -
 ھەلمە تىكى بۇمبھاوئىرى چوار رۆزى كە بە ھاوبەشى لە گەل برىتانيا بوو بە ئامانجى
 دامالىنى سە دام لە تواناكانى چەكى كۆكۆز. لە وتارىكى تە لە قزىيۆنى زۆرتىن بىنەردا لە
 ئۇقال ئۇفيسە وە لە دىسەمبەرى ۱۹۹۸ دا، سە رۆك كلىنتن رەونى كىردە وە :
 " راستىيە تالە كە ئۇمىد كىردى "

دهبیت بۆ سەرگه له که ی، ئاشتی ناوچه که ی، ئاسایشی جیهان. باشترین رینگه بۆ
نه هیشتنی ئه وه ره شه بۆ جارێک و تاهه تابه، بریتیییه له حکومه تێکی عێراقیی نوێ-

حکومه تیک که نامادهیه به ناشتی بژیت له گهل دراوسییکانی، حکومتیک که ریز له مافه کانی خه لکه که ی ده گرییت...

هه رچه نده سهختیش بن که هه روان، ده بی باجه کانی هه نگاونان له به رانبه ر باجی هه نگاونه ناندا هه لبسه نگینرین. نه گهر سه دام به ره نگاری جیهان بکات و ئیمه نه توانین وه لام بدهینه وه، نهوا له ئاینده دا رووبه پووی هه پره شهیه کی یه کجار گهره تر دهینه وه. سه دام جاریکی تر له دراوسییکانی ده دات. شهر له دژی گهل که ی خوی نه نجام ده دات. قسه کانی منیشتان بیر نه چیت، نهو چه که کۆکوژه کان دروست ده کات. نهو به کاریان ده هیئت "

هه مان سال، کۆنگریس به زۆرینه ی دهنگ یاسای ئازادکردنی عیراقی تیپه پاند و کلینتن واژوی کرد. یاساکه به رنامه یه کی ره سمیی نویی نه مریکای راگه یاند: "بۆ پشتگیریکردنی هه وله کانی لایه رتی سهرکردایه تیکراو له لایه ن سه دام حسینه وه له ده سه لات له عیراقدا و بۆ هاندانی سهره له دانی حکومتیک دیموکراتیک".

به هاتنی سهره تاکانی ۲۰۰۱، سه دام حسین جهنگیک سوکی له دژی نه مریکا به پیره ده برد. له ۱۹۹۹ و ۲۰۰۰ دا، هیزه کانی حه وسه د جار ته قه یان له و فرۆکه وانانه ی ئیمه کردبوو که به سهر ناوچه کانی دژه فریندا ده وریه یان هه بوو. له ماوه ی هه شت مانگی یه که می ئوفیسه که مدا، به رنامه که م ته رکیزی خسته بووه سهر توندکردنی سزاکان - یان هه روه کو کۆلن پاول وتی، هیشتنه وه ی سه دام له قاوغه کهیدا. پاشان ۱۱ ی سپتیمبه ر به سهر دا هات و ده بووایه ئیمه روانییک تازهمان هه بی بۆ هه ر هه پره شهیه ک له جیهاندا. سپۆنسه ری ده وله تیی تیرۆر هه بوون. دوژمنی سهرسهختی نه مریکا هه بوون. حکومتی شه پانگیز هه بوون که هه پره شه یان له دراوسییکانیان ده کرد. ولات هه بوون که داواکارییه نیوده وله تییه کانیان پشتگوی ده خست. دیکتاتور هه بوون که سهر کوتی گهل که کانیان ده کرد. هه روه ها رژیم هه بوون که ئیشیان له سهر به رنامه ی چه کی کۆکوژ ده کرد. عیراق هه موو نهو هه پره شانیه لیكدابوو.

سەدام حسێن تەنیا هاوسۆزی لە گەڵ تیۆریستاندا نەبوو. ئەو پارەى دەداىە
خێزانەکانى تەقینەرەو وە خۆکوژە فەلەستینییهکان و پەناگەى بۆ تیۆریستانى وەکو
(ئەبو نىزال) فەراھەم دەکرد کە سەرپەرشتیاری ئەو ھێرشانە بوو کە نۆژدە کەسى لای
بلیتەرەکانى ھێلنیکى ئاسمانیى ئیسرائیلی کوشت لە رۆما و فیەننا و (ئەبو غەباس) ی
پەنادابوو کە کشتیى گەشتى دەریایی (ئەخیل لۆرۇ) ی رفاندیوو و ئەمریکییهکی پیری
سەر کورسى دووتاىەى کوشتیوو.

سەدام حسێن تەنیا دوژمنیكى سەر سەختى ئەمریکا نەبوو. ئەو تەقەى لە فەزۆکەى
ئیمە کردیوو، بەیانیکى دەکریدیوو بۆ ستایشکردنى ١١ى سێپتیمبەر و ھەولێ
تیۆرکردنى سەرۆکى پێشوو، واتە باوکمى دابوو.

سەدام حسێن تەنیا ھەرەشەى لە دراوسێکانى نەدەکرد. ئەو دوانى داگیر کردیوو،
ئێران لە ١٩٨٠ کاندە و کوەیت لە ١٩٩٠ کاندە.

سەدام حسێن تەنیا داواکارییه نۆدەوڵەتییهکانى پێشیل نەکردیوو. ئەو تەحەداى
شانزە بریاری یونین-ى کردیوو کە ھى سەردەمى جەنگى گەنداو بوون.

سەدام تەنیا حوکمى زۆردارانەى پیادە نەدەکرد. ئەو و دارودەستەکانى ئەشکەنجەى
خەلکى بى تاوانیان ئەدا، نەیارانى سیاسییان لەبەردەم خێزانەکانیاندا لاقە دەکرد،
نەیارانیان بە تیزاب ئەسوتاند و دەیان ھەزار عێراقییان زیندەبەچال کرد. لە سالى ٢٠٠٢،
حکومەتى سەدام فرمانیکى دەرکرد کە ئەو خەلکەى رەخنە لە سەرۆک یان خێزانەکەى
بگیریت ئەو زمانى دەبردریت. کاتیکى دواترى ئەو سالە، مامانیکى عێراقى بە تۆمەتى
لە شفرۆشى سەرى بېردرا. تاوانى راستەقینەى ژنە کە قسەکردنى ئاشکرای بوو لە بارەى
گەندەلێ لە وەزارەتى تەندروستى عێراقدا.

سەدام تەنیا سۆراخى چەکەکانى مۆکەلکوژى نەدەکرد. ئەو بەکارى ھینابوون. ئەو
گازی خەردەل و ئەعسابى لەدژى ئێرانیهکان بەکار ھینابوو و زیاتر لە پینج ھەزار
مەدەنى بێتاوانى لە ھێرشى کیمیاى ١٩٨٨ دا لە شارى ھەلەبجەى کوردی کوکوژ
کردیوو. کەس نەیدەزانى کە سەدام چى لە زەخیرەى بايۆلۆژى و کیمیاى کەى کردووە،
بەتایبەت پاش ئەو ھى پشکنەرانى کردیوو دەروو، بەلام پاش پێداچوونەو ھى

زانبارییەکان، نزیکەى ھەر ئازانسىكى ھەوالگىرى گەورە لە جىھاندا گەيشتبوو ھەمان
ئەنجامگىرى: سەدام چەكى كۆكۆزى لە تەقەمەنىيەكانىدا ھەيە و تواناي بەرھەمھێنانى
زیاترىشى ھەيە. راپۆرتىكى ھەوالگىرى كىشەكەى پوخت كۆدبوو ھە: "ھەر لە كۆتايى
پشكەنەرەنە ھە لە ۱۹۹۸دا، سەدام تەقەلای چەكى كىمىيائى جىگىر كۆدوو ھە دەستى
كۆدوو بە ھەولدان بۆ جولان بەرھەم پىشە ھە لە ھوارى ناوكىدا".

پیش ۱۱ى سىپتەمبەر، لەوانە ھە سەدام كىشەيەك بووبىت كە ئەمرىكا بتوانى بەرپۆھى
ببات. لە چاويلەكەى جىھانى پاش ۱۱ى سىپتەمبەر ھە، تىروانىم گۆرا. من تازە شاھەتى
ئەو زىانە بووم كە بەھۆى تۆزدە خەنجەرىوكس بەدەستى توندپەرە و دروستبوو. من تەنیا
دەستوانى وینای شىيانى ئەو و ئىرانكارىيە بکەم كە دىكتاتورىكى دۆژمن چەكە
كۆكۆزەكانى رادەستى تىرۆرىستان بکات. ئەمەش لەكاتىكدا بوو كە لىشاوى ھەرەشەكان
بۆ ناو ئوقىسى ئوڤال رۆژانە بەردەوام بوون - زۆرىكىشىيان پەيوەندىدار بوون بە چەكى
كىمىيائى، بايۆلۆژى و ناوكى - كە ھەر لە شىمانەيەكى واقىيەى تۆقىنەر دەچوون.
مەترسىيەكان لەو گەورەتر بوون كە متمانە بە قسەكانى دىكتاتور بکرىت لەبەرانبەر
قورسايى ئەو بەلگەيە و ئەو كۆدەنگىيەى جىھان ھەيىو. وانەى ۱۱ى سىپتەمبەر
ئەو ھەبوو كە ئەگەر ئىمە چاوەرپى ئەو بکەين مەترسى بەتەواوى بەرجەستە ببىت، ئەوا
ئىمە زۆر زىاد چاوەرپىمان كۆدوو، من گەيشتمە برىارىك: ئىمە بە شىوازيك لە
شىوازەكان، رووبەرووى ھەرەشەى عىراق دەبينە ھە.

يەكەم بۆارەم بەكارھێنانى دىپلۆماسى بوو، رىكۆردمان لەو بۆارەدا ھاندەر نەبوو. ئىمە
لە ھەشتاكاندا پەيوەندىيەكى دوولايەنەمان لەگەڵ بەغدا بەرقەرار كۆد. ئىمە لە
۱۹۹۰ھەكاندا برىارگەلىكى ئەنجومەنى ئاسايشى نەتەو ھە يەكگرتوو ھەكانمان دەستەبەر كۆد.
سەربارى دەستەويەخەبوونمان، سەدام تەنیا شەرانگىزتر دەبوو. ئەگەر دىپلۆماسى
سەرىكەوتايە، ئەوا شىوازيكى تەواو جىاوازمان پىتويست دەبوو. برىوامان وابوو كە لاوازي
سەدام ئەو ھەيە كە ھەزى لە دەسەلاتە و ھەر شتىك دەكات بۆ پاراستنى. ئەگەر قايلى
بکەين كە ئىمە جەدىن لەبارەى رووخاندنى رژىمەكەى، ئەوا دەرفەتىك دەبىت بۆ

دەستبەردار بوون لە چەكە كۆكۆژەكانى، كۆتايى بە پىشتگىرى تىرۆر دىنىت، ل
هەرهشە كردن لە دراوسىنگانى دەوەستىت و بەپىتى تىپەپوونى كات، رىزلە ماف
مروپىيەكانى خەلكەكەى دەگرىت. ئەگەرەكانى سەرگەوتن دوورودرىژ بوون. بەلام بە
لەبەرچاوكرىتى ئەلتەرناتىفەكە، هەولەكە شايستە بوو. شىوازەكە پىسى دەوترا
دىپلوماسىيە بەتۆد.

دىپلوماسىيە بەتۆد لە گەل عىراقدا پىكهاىتوو لە دوو رىچكە: يەككىيان كۆكردنەو
هاوپەيمانىيتىي ولاتان بوو بۆ روونكردنەو و ئەمەى كە بەرەنگارىي سەدام لە بەرانبەر
ئەركە نۆودەولەتییەكانىدا شایەنى قبولكردن نییە. ئەو وىتریان برىتى بوو لە گەلالەكردنى
بژارەيەكى سەربازىي جى متمانه كە بتوانى بەكار بهێنرى ئەگەر ملی كەچ نەكرد. ل
سەرەتادا ئەو دوو رىچكەيە بە تەرىيى يەكتر دەرويشتن. لەكاتىكدا كە بژارەي سەربازى
روونتر دەبوو زياتر بەرەوپىش دەچوو، رىچكەكان ئاويتەي يەكتر دەبوونەو. ئەوپەرى
توانامان پىش يەكتر برىنيان بوو. ئەمە چركەساتى برىارەكە دەبوو. سەرەنجامىش
برىارەكەى دەكەوتەو لە سەدام.

لە شوباتى ۲۰۰۱دا، سەرۆك وەزىرانى برىتانىا تۆنى بلىر و (چىرى)ى هاوسەرى هاتن
كامپ دەيقد بۆ سەردانى من و لۆرا. تۆنى يەكەم سەرۆكى دەرەو دەبوو كە ئىف
بانگهيشتمان كردن، وەكو نىشانەيەك بۆ پەيوەندى تايبەتى نيوان ئەمريكا و برىتانىا.
دلىيا نەبووم كە چى لە تۆنى چاوەرى بكەم. دەمزانى كە سەرۆك وەزىرانى حزى
كرىكارانى چەپى ميانرەو و هاوپىيەكى نزيكى بىل كلىنتنە. دەستبەجى بۆم دەرگەوت
كە ئەو راشكار، دۆستانە و خوش مەشرەبە. هىچ شتىكى روالەتى لە تۆنى و چىرى بەدى
نەدەكرا. پاش نانى ئىوارە، برىارماندا تەماشاي فيلمىكى سىنەمايى بكەين. كاتىك رازى
بوون لەسەر مەيت زە پارىنتس (دايك و باوكى بناسە) كە فيلمىكى كۆميدى بوول
تواندى رۆبەرت دىنىرو و بىن ستيلەر، من و لۆرا زانىمان كە بوشەكان و بلىرەكان
بەيەكەو دەگونجىن.

من و تۆنى باسماڭ لە پرسە گەورەكانى رۆژ كۆرد. پوختەيەكى لەبارەى سياسەتى
ئەوروپا پىئام. ئىمە قسەمان لەسەر ئامانجە ھاوبەشەكانى فراوانكردنى بازىرگانى ئازاد،
كەمكردنەوەى مەينەتى لە ئەفرىقا و موخاتەبەكردنى توندوتىژى لەسەر خاكى پىرۆز كۆرد.
كانىكى زۆرمان بە پرسە كۆمەلەيەتتەكانەوە خەرىك نەكۆرد. ئەمەيان بۆ من و چىرى
جىيەنلارابوو.

لە ھاوینی ۲۰۰۱دا، بلیزرەكان من و لۆرايان بانگهێشت كۆرد بۆ (چىكەرن)، كە خانووى
دنیهاتى چەند نھۆمى سەرۆك وەزیرانى بریتانیا بوو. چىكەرن خانوویەكى گەورەى كۆن
بوو بە ئەساسىكى ئارامبەخشى رەسەن و پۆرتىتەكانى سەرۆك وەزیرانى پىشوو. لەبرى
پىشوازيكردنىكى رەسمى، بلیزرەكان ئىوارەخوانىكى گەرم و گورپی خىزانىيان لەگەل
وچار منالەكەيان رىكخست - لەوانەش لیۆى بچوك كە تەمەنى چواردە مانگ بوو.

تا نیوہى نان خواردنەكە رۆشتبووین كە مەسەلەى سزای مردن ھاتە بەر باس. چىرى
كۆك نەبوو لەگەل ھەلۆیستى مندا. تۆنى كەمىك ئاٹاسودە دیار بوو. من گویم لە
بۆچوونەكانى گرت و پاشان داکۆكىم لەوانەى خۆم كۆرد. پىم وت كە بىروام وایە سزای
مەرگ، ئەگەر بە باشى بەرپۆە بىردىت، دەتوانى بە رەواندەنەوہى تاوان چەندەھا ژيان
رزگار بكات. وەكو پارىزەرىكى بەھرەمەند كە من رىزم بۆى ھەبوو، چىرى بەلگانەكانى
منى رەت كۆردەوہ. لە ساتىكە لە ساتەكاندا، من و لۆرا گویمان لە (ئىوان)ى كۆرە
زىرەكەكى بلیز بوو دەيگوت "دايكە ناوبرىك بدە بەو پیاوہ".

چەندەى كاتى زیاترمان بەیەكەوہ بەسەر بىرد، رىزم بۆ تۆنى زیاتر دەبوو. بە
تپەربوونى سالان، ئەو بوو بە نزیكترین دۆست و باشترین ھاویرى لەسەر ئاستى جیھان.
ئەو لە ماوہى سەرۆكایەتتەكەمدا زیاتر لە سى جار ھاتە ئەمرىكا بۆ كۆبوونەوہكان. من
و لۆرا لە ئىرلەندای باكوور، سكوٹلەندە و لەندەن سەردانمان كۆردوہ. لە نۆفەمبەرى
۲۰۰۲دا، تۆنى و چىرى بانگهێشتیان كۆردى بۆ مالاكەيان لە (ترىمدن كۆلىرى) و ناوچەى
كانە كۆنەكە لە دنیات. ئەوان لەو خانووەى ستایلى سەردەمى فىكتورى، چایان
پىشكەش كۆردى و بىردیانى بۆ يانەى شارۆچكەكە (دەن كاو). ئىمە چىپس و ماسىمان
خوارد لەگەل بەزاليا كە من بىرەيەكى بى كحولى (بىتبىرگەر) ئاودیوم كۆرد. پاش تانى

نيوه رۆا سەردانى قوتابخانە يەكە لۆكالمەن كۆرد و تەماشاي راھينانتيكى تۆپى پىمان كۆرد.
خەلگە كە شايسە و گەرم و گور بوون، جگە لە خۇپيشان دەريگە كە تابلۇيەكى بە
دەستەوہ بوو ليى نوسرابوو "نەخۇشىي شىتى كاوبۇي".

تۆنى پىكە نىنيتكى خىرا و ژىرييەكى زىرەكانەي ھەبوو. پاش بەكەم كۆبوونەوہ مان،
رېپۇرتەريكى برىتانى پرسىياري ئەوہى كۆرد ئاخۇ چىمان ھاوبەشە. من ولامم دايبەوہ
"ھەردووكمان مەعجونى ددانى كۆلگەيت بەكاردىنن". تۆنىش وتى "جۆرج، ئەوان دوايى
لەوہ دەكۆلنەوہ ئاخۇ تۆ چۆن ئەمە دەزانى". كاتىك ئەو موخاتەبەي دانىشتىنيتكى
ھاوبەشى كۆنگرىسى كۆرد لە سالى ۲۰۰۲، تۆنى باسى لە جەنگى ۱۸۱۲ كۆرد، كاتىك
ھىزەكانى برىتانىا كۆشكى سىپان سوتاند. ئەو وتى "دەزانم ئەمە بە جۆريگە لە جۆرەكان
دەرەنگە، بەلام... بېوون".

بە پىچەوانەي زۆريگە لە سياسىيەكانەوہ، تۆنى بىرمەندىكى ستراتىژى بوو كە
دەيتوانى ئەودىو دۆخى ھەنوگەيى بىينيت. ھەروەكو دواتر بۆم دەردەكەوت، من و ئەو
دوو رۆخى ئاشناي باوەرمان بووين بە ھىزى وەرچەرخىنەري ئازادى. لە دوايىن ھەفتەي
سەرۆكايەتيمدا، من شانازىم بەوہوہ كۆرد كە كۆردم بە يەككە لەو سەرگۆردە كەمانەي
ميدالى ئازادىي سەرۆكايەتبيان وەرگرت.

سەربارى ھەموو شتىكىش، تۆنى ئازا بوو. ھىچ پرسىيگ ئەوہندەي عىراق بە پوونى
دەري نەخست. وەكو من، تۆنى سەدامى بە ھەرەشەيەك دادەنا كە جىھان لە دواي ۱۱ى
سىپىتيمبەرەوہ ناتوانى بەرگەي بگريت. برىتانىيەكان ئامانجى توندەرەوان بوون. ئەوان
ھەوالگرييەكى بەرەرەوانيان لەسەر سەدام ھەبوو. بەشيوہيەكى كەسىش لەو ھەرەشەيە
تىگەيشتن كە رووبەرەويانە. سەدام تەقەي لە فرۆكەكانىشيان دەكۆرد.

ئەگەر قەرار بووايە سەدام لەسەر حوكم لادەين، ئەوا من و تۆنى ئەرکىنمان لەسەر
شان بوو بۆ يارمەتيدانى گەلى عىراق تا ديكتاتورىيەتى سەدام بە ديموكراسى جىگۆرگى
پىيكەن.

وەرچەرخانەكەش كاريگەري لەودىو سنوورەكانى ولاتەكەوہ دەبيت. خۆرەلاتى
ناوەرەست سەنتەري ملەلانتيەكى ئايدۆلۆژىي جىھانى بوو. لەلايەكەوہ خەلگىكى شايسە

هەبوون كە دەیانویست بە شكۆمەندی و ئاشتییهو بەژین. لەلایەکی ترەو توندپەرەو
هەبوون كە سۆراخی سەپاندنی دیدە رادیکالەکانیان دەکرد لە رێگەى توندوتیژی و
ترساندن. ئەوان هەلومەرجی بى هیوایی و سەرکوتکردنیان لە دوورمەودا دا بەکار دەهێنا
بۆ سەلماندنەو و بلاوکردنەوێ ئایدۆلۆژیاكەیان. باشترین رێگا بۆ پارێزگاریکردن لە
وڵاتەکانمان لە دوورمەودا دا، رووبەرووبوونەو بوو لەگەڵ روئیا تاریكەکانیان بە
ئەلەرناتییەتیکی پێویستترەو.

ئەلەرناتییەكە ئازادی بوو. ئەو خەلكەى كە دەتوانن سەرکردەکانیان لە سندوقی
دەنگدانەو هەلبژێرن، بە ئەگەریكى كەمتر روو دەكەنە توندوتیژی. ئەو خەلكە گەنجەى
كە بە ئومێدی ئایندەو گەرە دەبن، سۆراخی مانا ناكەن لە ئایدۆلۆژیای تیرۆردا. هەر
كاتێك كە ئازادی لە كۆمەلگەدا رەگی داکوتا، دەشى بۆ ئەوانیتریش بگوازیتهو.

لە نیسانی ۲۰۰۲دا، تۆنى و چێرى سەردانی من و لۆریان كرد لە كراوفۆرد. من و تۆنى
باسمان لە دیپلۆماسیی بەزۆر كرد وەكو شیوازیك بۆ موخاتەبەکردنی هەرەشە لە
عیراقەو. تۆنى وتی ئیمە سۆراخی بریارىكى ئەنجومەنى ئاسایشى نیشتمانیى نەتەو
بەكگرتووكان دەكەین كە دەرڤەتییكى روون بە سەدام بدات. رێگە بدات بە پشكنەرانی
چەك بگەڕێنەو عیراق یان رووبەرووی مەترسی جددی ببێتهو. من زۆر باوەڕم بە
نەتەو بەكگرتووكان نەبوو. ئەنجومەنى ئاسایش شانزە بریارى دەرکردبوو لەدژی
سەدام بەبى ئەوێ ئاكامیان هەبى. بەلام من بە بیروكەكەى تۆنى رازی بووم.

بە درێژایی ۲۰۰۲ بابەتی عیراقم لەگەڵ سەرکردەکانى ترى جیهاندا باس كرد. زۆریکیان
لە هەلسەنگاندنەكەى من لەمەڕ هەرەشە هاوڕابوون، لەوانەش جۆن هاوهردى ئوستراڵیا،
جۆزى ماریا ئەزنارى ئیسپانیا، جونیشرۆ كۆیزومی ژاپۆن، جان پیتەر پۆلكەنیندی
هۆلەندا، ئەندیرس فۆگ راسمونسنى دانیمارك، ئەلیكساندەر كواسنیوسكى پۆلەندە و
زۆربەرى سەرکردەکانى ترى ناوهراست و خۆرهەلاتى ئەوروپا. دیار بوو كە هەندى لە
بەهێزترین لایەنگرانى رووبەرووبوونەوێ سەدام ئەوانە بوون كە تازەترین یادەوهرییان لە
دیكتاتۆریەت هەبوو. سەرۆك وەزیران (سیم كالاس)ى ئەسپیتۆنیا، كۆمارىكى پێشووى

سۆھبەت، پېتى وتىم "لە دواواكانى ۱۹۲ يەكاندا، ديموكراسىيە خۇرئاوايىهكان لە بەرنامە
مەترسىدا راپا بوون".

سەرگەردەكانى تر روانگەيەكى جياوازيان ھەبوو. شىلادىمىتر پوتن سەدامى بە ھەرىكەت
دانەدەنا. بە بۆچوونى من بەشىكى ھۆكارەكە ئەو ھەبوو كە روسيا نەيدەويست گريپسەن
نەوتىيە چەورەكانى بخاتە مەترسىيەو. ھەرنساش بەرژەوئەندىي ئابوودىي گرتكى لە
عراقدا ھەبوو. بەلامەو ھەبوو كە جاك شىراك پېتى وتىم ئەو پىشتگىرىي پىشتگىن
راستەوخۆكانى چەك دەكات، بەلام ھۆشداريدا لە بەرانبەر ھەرىكەتەكەردىي ھىزى
سەريازى. كىشەي لۆژىكى شىراك ئەو ھەبوو كە بەي ھەرىكەتەيەكى بەرچاوى ھىزى
دىپلۇماسى جارئىكى تر ناكارىگەر دەمايەو.

يەككە لە سەرگەردە ھەرىكەت سەرسەختەكان، گىرھارد شرۆدەرى ئەلمانيا ھەبوو. من لە
۲۰۰۱ دا پىنج جار چاوم بە شرۆدەر كەوت. ئەو ئارام، خوشپوو و يايەخەدر ھەبوو
تۆكمەكەردىي پەيوەندىيە دوولايەنەكانمان. من ستايشى سەرگەردا يەتتىيەكەيم كەرد لە
ئەفغانستان، بەتايبەت ئامادەيى بۆ ميواندارىكەردىي (لۇيا جىرگە) لە شارى بۆن.

من لە سەردانەكەيدا بۆ كۆشكى سېي لە ۲۱ كەنوونى دووئەمى ۲۰۰۲ دا، مەسەلەي
عراقم لەگەل گىرھارد خستەبەر باس. لە وتارى سالانەي پىش دوو رۆژمدا، من ئەر
ھەرىشانەم باس كەردبوو كە لەلايەن عراق، ئىران و كۆرياي باكوورەو ئاراستە دەكەرن
وتىم "دەولەتانى وەھا و ھاوپەيمانە تىرۆرىستەكانيان تەوەرئىكى خراپەن، خۇيان چەكار
دەكەن بۆ خستەبەر ھەرىكەتەي ئاشتىي جىھان". مەيدىا دەستەواژەي "تەوەر
خراپە" ي قۇستەو. ئەوان ماناي دىرەكەيان وەھا گەياند ئەوسى ولات
ھاوپەيمانىيەكيان دروستكەردو. ئەمە مەبەستەكەي پەپاندبوو. ئەو تەوەرەي من
ئامازەم پىكەردبوو، رايەلى ئىوان ئەو حكومەتانەي كە ئىشيان لەسەر چەكى كۆكۆ
دەكەرد و ئەو تىرۆرىستانە ھەبوو كە دەيانتووانى ئەو چەكانە بەكاربەيتن. مەبەستىكى
گەرەتر لە وتارەكەدا ھەبوو كە كەس نەيدەتووانى بىپەرتىنيت: من شىلگىرم لەمە
رووبەرووبوونەو لەگەل عراقدا.

لە كۆموونە وە يەككى بېجىڭكى تۇڭبۇسى تۇڭالدا، بە ئامادە بوۋىنى كۆتىدى رايىس و ئاندى
كارى، مەن بە راۋىزكارى ئەلمانى، گىرھارد شىرۋەرم و، مەن سوۋرم لە سەرئەۋەى كە
دېپلۇماسى بىخەسەكار، ھىوادار بوۋم كە ئەۋىش يارمەتيدەر بىت. ھەرۋە ھا دۇنياشم
كردەۋە كە قىسەكانى ئىمە بەتال نابل. بىزارەى سەربازى، دوايىن ھەلبىزاردىنى مەن بوۋ،
بەلام ئەگەر پىتويست بوۋايە ھەر بەكارم دەھىتا. ئەۋ وتى "ئەۋەى كە لەبارەى
ئەفغانىستانەۋە راستە، لەبارەى عىراقىشەۋە ھەرۋايە. پىتويستە ئەۋ ولاتانەى كە
سپۇتسەرى تىرۋر دەكەن روۋىە پروۋى دەرنجامەكەى بىنەۋە. ئەگەر تۇ بىكەيتە شىتېكى
خىرا و بەكلايىكەرەۋە، مەن لەگەل تۇدا دەيم."

مەن ئەم قىسانەم وەكو بەيانىكى پىشتىگىرى وەرگرت. بەلام ھەر كە كاتىكى دواتىرى ئەۋ
سالە ھەلبىزاردەكانى ئەلمانىا گەيشتن، شىرۋەرم ئاراستەبەكى تىرى ھەبوۋ. ئەۋ شىمانەى
بەكارھىتائى ھىزى لە دۇى عىراق رەت كردەۋە. وەزىرى دادى وتى "بوش دەيەۋى ھۆش
لەبەرانبەر كىشە سىياسىيە ئاۋخۇيىەكانى پەرت بىكات... ھىتلەرىش ئەمەى كرد". مەن
توۋشى شۇك بوۋم و پەست بېۋوم. قورس بوۋ بىر لە شىتېكى پىرئىھانەتر لەۋە بىكەيتەۋە
كە كاربەدەستىكى ئەلمانى بەراۋردت بىكات بە ھىتلەر. مەن بەردەۋام بوۋم لە كاركرىن
لەگەل گىرھارد شىرۋەرم لە بوۋارەكانى بەرژەۋەندى ھاۋبەشدا. بەلام وەكو كەسىك كە
دېپلۇماسى كەسى بەرز دەنرخاند، مەن ئەۋلەۋىيەتېكى گەۋرەم بە متمانە دا. ھەر كە ئەۋ
متمانەيە پىشېلىكرا، قورس بوۋ كە جارىكى ترپەيۋەندى بونىادنەرانەت ھەبىت.

دوۋ مانگ پاش ۱۱ى سىپىتېمبەر، داۋام لە دۇن رەمسفىلىد كرد تا چاۋ بەۋ پلانانەى
شەرى عىراقدا بىخىيىتتەۋە كە ھەن. پىتويستمان بە گەلەكردىنى نىۋە بەزۆرەكەى
دېپلۇماسى بەزۆر بوۋ.

دۇن رەمسفىلىد ئەركى تازەكردنەۋەى پلانەكانى بە تۇمى فرانكس بەخشى. رىك پاش
كرىسمەسى ۲۰۰۱، تۇمى ھاتە كراۋفۇرد بۇئەۋەى لەبارەى عىراقەۋە لىدوانم بۇ بىدات. ئەۋ
پلانەى كە بەردەست بوۋ، پىتويستى بە كەلەكەكردىكى شەش مانگە و چۋارسەد ھەزار
سەرباز ھەبوۋ. ئەزموۋىنى ئەفغانىستان لە پىشى پىشەۋەى ھۆشماندا بوۋ، لە سايەى

ته كنولوزيای نوی و پلاندا نانیکی تازه گهرانه، به به کارهیتانی سه ریازیکی زور که متر
تالیانمان ته فروتونا کردبوو و له که مپه کانی قاعیده نزیك که وتبووینه وه. نیمه له لایه
خه لکی ته فغانه وه به داگیرکه نه ده بیتراین.

تومی به تیمی ناسایشی نیشتمانی وت که کار ده کات بو پیاده کردنی هه مان چه مکی
شوتینی سوک به سه ر عراقدا، نه و وینای گرتنیک کی خیرای کرد له کوه یته وه له باشوور،
سعودیه و ئوردنه وه له خورثاوا و تورکیا وه له باکوور. نه و وتی "ته گهر نیمه (هیزه کانی
توپه راسیونی تاییه ت) ی قره لایه ن و شاره زامان له به رده ستدا بیئت که ئامانجه کان بو
قومبه له زیره که کان بناسنه وه، نه و پنیوستان به هیزی ته قلییدی که متر ده بیئت.
ته ممش وانه یه که له ته زموونی ته فغانستانه وه."

من نیگه رانی زورم هه بوون. ده مویست بزائم که هیزه کانمان چه نده خیرا ده توانن
بجولین و چ جوړه بنکه دانانیکمان پیویست ده بی. هه روه کو له ته فغانستاندا، من
نیگه رانی له برسامردنی دانیشتووانی لوکال بووم و پرسپاری نه وه م کرد که ده توانن چی
بکه ین بو پاریزگاری له خه لکی بی گونا. نیگه رانی نه وه بووم که سه دام به ده سستی
ته نفقه زیان به کینگ نه و تییه کان بکه یه نیت یان موشکه بهاویته ئیسرائیل. گه وره ترین
ترسم نه وه بوو که چه کی بایولوزی یان کیمیایی له دژی هیزه کانمان، هاوپه یماننه کانمان
یان مه ده نییه عراقییه کان به کار بهیئت. داوام له تیمه که کرد که به رده وام بیئت بو
ئیشکردن له سه ر پلانه که. من له کوتایی کو بوونه وه که دا وتم "پیویسته نیمه هه ر گه شبین
بین که دیپلوماسی و فشاری نیوده وه له تی سه رده که وی له چه کد مالینی رژیمه که. به لام
ناتوانن ریگه بده ین چه کی کوکور بکه ویته ده سستی تیروریستان. من ریگه ناده م ته مه
رویدات."

له نیوان دیسه مبه ری ۲۰۰۱ و ئوگه سستی ۲۰۰۲ دا، زیاتر له ده دواتزه جار چاوم که وت به
تومی فرانکس و قسم له گه لیدا کرد. پلانه که باشتر و باشتر ده بوو، به لام من قه ناعه تم
نه ده کرد. ده مویست جه خت له وه بکه مه وه که نه وه نده ی بکریئت زورترین شیماننه مان
له به رچاو گرتووه. کومه لیک پرسپارم له دۆن و تومی کرد، یه که م پرسپاریش ته مه بوو

"چى ئەمى ئەگەر سەدام ھېچقانداق...؟" يەككە لەو سىنارىيۇيانەى كە زۇرچار دەمخستە بەر باس ئەۋەتتۇر كە سەدام ھىزەكانى لە بەغدا بىلاۋىكاتەۋە و سەربازەكانمان بىخاتە ئاۋ شەرقى خۇيتاۋىيى ئاۋ ئاۋەدانى. من شەرقى سالى ۱۹۹۲ى سۇمالم لەبىر بوو و ئەمدەۋىست ئەۋە لە عىراق دۇۋىارە بىتتەۋە. تۆمى و تىمەكە ھەموو ۋەلامەكانىان لەو خالە دا پى ئەۋە و مەنىش چاۋەرىم ئەدەكرد پىيان بىت. بەلام سەخت كارىان دەكرد بۇ پىئاسەكردنەۋەى پلانەكە و ھەر وىنەيەك كە بۇيان دەھىنام لە وىنەى پىشورى پلانەكە ياشتر بوو.

ئەو پلانە تازەكراۋەۋەى كە تۆمى لە ۵ى ئۆگەستى ۲۰۰۲دا لە ژورى (بارودۇخ) خستە بوو، چەند نىگەرانىيەكى سەرەكى چارەسەر كىردبوو. ئىمە نۆرەمان گىرتبوو بۇ مۇلەتۋەرگىرنى بىكەدانان و فرىن لە سەرەكردەكانى كەنداۋ. تۆمى پلاننىكى دارىشتبوو بۇ ئۆپەراسىيۇنە تايىتەكان بۇ گىرنى شۆيىنگە گوماناۋىيەكانى چەكى كۆكۈر، كىلگە نەوتىيەكانى باشورى عىراق و ھاۋىژەرەكانى موشەكى سكود. ئەو بەھەمان شىۋە بۇمبارانكردىنكى چىرى دىزان كىردبوو كە زىيانكى گەرەى بە نوخبەى يەكەكانى گاردى كۇمارىي سەدام دەگەياند ئەگەر لە پايتەختدا بىمانايەتەۋە و چانسى سىنارىيۇى (بەغدايەكى قەل) كەم دەۋەۋەۋە. تۆمى بە شىۋەزارە تەكساسىيەكەى وتى "جەنابى سەرۆك، ئەمە شۆك و ترس دەخاتەۋە".

چەندەھا پىرس مابوون كە بگەنە ئەنجام. ئىمە ھەموومان نىگەرانى شىمانەى ئەۋە بوۋىن كە سەدام ھىرشى كىمىيىيى يان بايۇلۇۋى بىكاتە سەر سەربازەكانمان، بۇيە سوپا لە پىرۇسەى فەرەھەمكردنى (جلى پارىژەر)دا بوون. ئىمە لەژىر پەردەى مەشقردن و راھىنانى رۇتىنىدا پەيتا پەيتا رىژەى سەرباز و كەرەستەمان لە كۆيت زىاد كىردبوو كە دەستپىكردنى خىراى ئۆپەراسىيۇنەكانى شەرى شىاۋ كىردبوو ئەگەر فرمانم بىدايە.

سەرۆكى ھەيئەى ئەركان، دىك مايرىز باسى گىنگىي قايلىكردنى توركىيى كىرد بۇ كىردنەۋەى خاكەكەى بۇئەۋەى بىتوانىن بەرەيەكى باكوور پىك بھىنن. جۇرج تىننىت نىگەرانى خستە بوو لەبارەى جەنگىكى ھەرىمايەتى فراۋانتر كە تىايدا سوورىا ھىرش دەكاتەسەر ئىسرائىل يان ئىران گروپى تىرۋرىستى دەست لەپىشتى ئاراستە دەكات،

حزبۆللا ناسە قامگیرى دەخاتەو. دۆن رەسپۇبلىك ئامازەى بەوودا كە دەشى جەنگى
ئوردن و سعودىيە ناسە قامگیرى بىكات، ئەمەى كە ئەمىرىكا دەشى لە سۇراخكردنى سەلامدا
گیر بخوات و ئەمەى كە دەشى عىراق پاش ئازادكردن پارچە پارچە بىت.

ئەو سىنارىيۇ شىمانە بىيانە، بىداركەرەو بوون، بەلام بەهەمان شىتو ئەو لىدوانانە
كە بەستمان دەگەشتن. لە راپۇرتىكى مانكى تەموزدا ھاتبوو "عىراق دەستىكرەو بە
پاراستن و لە ھەندى حالەتدا تەنەت پەرەدان بە ژىرخان و شارەزايەتى پىنويست بو
بەرھەمىنانى چەكى كۆكۆژ". لىدوانىكى تر ھۆشدارىدا لەمەر ئەو دەى كە دۆشمە سەدام
"تەقريبەن بە دۇنيابىيەو كار دەكات بۆ بەرھەمىنانى ئامرازى ھۆكار بۆ ئەتراكىر
شانەشانى ژەھرى بوتۇكس، ئەفلاتۇكسىن و رىسەن". ھەروەھا تىايدا ھاتبوو "ماشەنە
ئاسمانىيە ئۆتوماتىكەكان ئامرازى كوشندەتر بە بەغدا ئەدەن تا چەكى بايۇلۇزى
بگەيەن". راپۇرتەكە ھەر بەمشتو تۆقىنەرە بەردەوام دەبىت "ئەزمۇن پىشانى
دەدات كە سەدام چەكى كۆكۆژ بۆ بەكارھىنان بەرھەم دىنەت، ئەك تەنیا بۆ بەرگرتن و
رەواندەو". لە ھاوینی ۲۰۰۲دا مەن ھەوالىكى ئاناسايم پىگەشت. (ئەبو مەسەب
زەرقاوى) تىرۇرىستىكى رىكخراوى قاعىدە كە چەكى بايۇلۇزى لە ئەفغانستاندا تاقى
كردبوو، ئىش لە تاقىگەيەكدا دەكات لە باكورى خۆرەلاتى عىراقدا. لە لىدوانەكەدا
ھاتبوو "لەوانەيە دامەزراو گومانلىكراو كە لە و ناوچەيەدا خەرىكى بەرھەمىنانى
ژەھەرەكان بىت بۆ تىرۇرىستان بۆئەو دەى بەكارى بىفن". ھەروەھا تىايدا ھاتبوو
"زەرقاوى پلاندانەرىكى تىرۇرىستى چالاكە كە نىشانەى لە بەرژەوئەندىيەكانى ئەمىرىكا و
ئىسرائىل گرتووەتەو: راپۇرتىكى ھەستىار لە دەزگايەكەو پىشانى دەدات كە زەرقاوى
لە تەقەلا دا بوو كە كەرەستەيەكى كىمابى نەزانراوى سەرچاوەگرتو لە باكورى عىراق
بۆ ناو ئەمىرىكا دزەپىبكات".

ئىمە نەماندەتووانى دۇنيابىن ئاخو سەدام دەزانى زەرقاوى لە عىراقە. ئىمە
ھەوالگىرمان لە بەردەستدا بوو كە دەرىدەخست زەرقاوى دوو مانكى لە بەغدا بەسەر
بردوو بۆ چارەسەرى پزىشكى و ئەمەى كە بگەرى تری قاعىدە ھاتوونەتە ناو عىراقەو.
سى. ئاى. ئەى لە گەل دەزگايەكى ھەوالگىرى گەورەى عەرەب ئىشى كردبوو بۆ

ناچارکردنى سەدام بۆي رادەستکردنى زەرقاوى. ئەو رەتى كرىبوو ۋە. پىرسىيارەكە ئەو ۋە بوو ناخۇ تاقىگەي ژەھرەكە لە ھاۋىنى ۲۰۰۲دا بۆمباران بىكرىت. ئىمە لەسەر ئەم بابەتە ژمارەيەك كۆبوونە ۋەي ئەنجومەنى ئاسايشى نىشتىمانىمان ئەجامدا. ژەنەرال دىك مايرز، قىسەي لەسەر بۆرەكان كىرد: موشەكى تۆماھۆك، لىدان بە بۆمبىھاۋىتى بىي دوو يان ھىرشىكى زەمىنىي شاراوە. دىك چىنى و دۆن زەرقاۋىيان بە ھەپەشەيەكى روون بىنى و بەلگەي ئەو ھىيان ھىنايە ۋە كە لەناۋىردى، جەختىردنە ۋەيە لەو بىرۋىاۋەپەي كە ئەمىرىكا بەرگەي پەناگەي ئارام بۆ تىرۆر ناگرىت.

كۆلن و كۆندى ھەستىيان بە ۋە كىرد كە لىدانى ئاسمانىي تاقىگەكە زىيانىكى ناپەزايى نىۋەدەۋلەتى لىدەكە ۋىتە ۋە ۋە ۋەلەكانمان بۆ بونىادىنانى ھاۋپەيمانىيەك بۆ روۋبەروۋبوونە ۋەي سەدام دەپچىرىنىت - بەتايىبەت ھەۋلمان بۆ رازىكىردى توركىيا، كە زۆر ھەستىيار بوو بەرانبەر ھەر چالاكىيەك لە باكوورى عىراق. كۆلن ۋتى "ئەمە بە دەستپىكىكى تاكلايەنە بۆ جەنگى عىراق دەپىنرىت".

من كە ۋتمە بەردەم تەنگزەيەك. ئەگەر ئەمىرىكا لە عىراق ۋە ھىرشى بايۋلۇۋى بىكرىتەسەر، ئەو بەرپىرس دەبىم لە لەناۋىردى ھەپەشەكە ئەو كاتەي دەرفەتمان ھەبوو. لەلايەكى ترەۋە، دەشى بۆمباران كىردى كامپەكە دىپلۇماسى لاۋاز بىكات و روۋبەروۋبوونە ۋەي سەريازى بوروژىنىت.

من بە كۆپى زانىيارىم ۋت كە لە نىزىكە ۋە چاۋدىرىيى دامەزراۋەكە بىكەن. لەم كاتەدا، من بىريارمدا بەردەوام بىم لە ھەۋلى دىپلۇماسى. بەلام يەك شىت بەلامە ۋە روون بوو: عىراق ھەپەشەيەكى جىددى بوو كە رۆژ بەرۆژ مەترسىدارتر دەبوو.

بەشى زۆرى ئۆگەستى ۲۰۰۲م لە كراۋفۇرد بەسەر بىرد، كە شوپىنىكى باش بوو بۆ پامان لە بىريارى دواتر كە روۋبەروۋى دەبوومە ۋە: چۆن لە رىچكەي دىپلۇماسىدا بەرەۋپىش بىچىن. بۆرەيەك بىرىتى بوو لە سۆراخىردى بىريارىكى بوئىن كە داۋا لە سەدام بىكات رىگە بە پىشكەنەرانى چەك بدات. ئەۋىترىيان بىرىتى بوو لە دەركىردى دوايىن ھۆشدارىيەك كە

داواي لىيىكات چەك دانىت - و ھاوپەيماڭىيەك كۆ بىكاتەو ۋە بۇ لەسەر حوكم لابرېنى ئەگەر
مل نەدات.

لە روانگەي ياسايىيەو ۋە، بىريارىك پىئويست نەبوو. پىئش سى سال، سەرۆك كلىنتون و
ھاوپەيماڭەكانى ناتۇمان دىكتاتور سىلۇبۇدان مىلۇسۇقىچ - يان لە سىرپىيا لەسەر حوكم
لابردىبوو بەبى بىريارىكى ئاشكراي يوتىن. دىك و دۆن بەلگەي ئەو ۋە يان دەھىنايەو ۋە كە بىز
عىراقىش پىئويستمان بە بىريارىك نىيە. دواچار ئىمە شانزە بىريارمان ھەبوو. ئەوان بىروايان
ۋابوو كە چوون بۇ يوتىن پرۇسەيەكى بىرۇكراسىيى دوردورىژى لىدەكە ۋىتەو ۋە كە سەدام
ترىسناكتىر دەكات. مەنىش ھەمان نىگەرانىم ھەبوو. لەلايەكى ترەو ۋە، نىزىكى ھەر
ھاوپەيماڭىك كە راوئىژم لەگەل كىردى - تەنانت لايەنگرانى ۋە فادارى رووبەروو بوونەو ۋە
سەدام، ۋەكو جۇن ھاو ۋەردى سەرۆك ۋەزىرانى ئوستىراليا - پىيان وىم بىريارى يوتىن
جە ۋە رىيە بۇ بەدەستەيىنانى پىشتىوانىي گىشتى لە ھەر ۋىلايىتىدا.

كۆل ھەمان رەئى ھەبوو. رۆژىك پىئش ئەو ۋە كراوفورد جى بىللم، داوام لىكرد كە
بەشىۋەيەكى تايىبەت لە ژوورى (ترىتى) پىكەو ۋە قسە بىكەين. كۆل زۇر لەو ۋە بەسۇزتر بوو
كە لە كۆبوونەو ۋە ئەنجومەنى ئاسايشى نىشتىمانى بىنىبووم. ئەو پىنى وىم كە بىريارىكى
يوتىن تاكە رىگەيە بۇ بەدەستەيىنانى ھەر پىشتىگىرىيەك لە بەشەكانى ترى جىھاندا.
ھەر ۋە ھا بەردەوام بوو و ۋى ئەگەر ئىمە سەدام لەناوبەرىن، ئەو لىدانى ئاسمانى
ئاسانتىرىن شت دەيىت. پاشان ھەر ۋەكو كۆل وىتى، ئەمىرىكا عىراق "دەباتەو ۋە". ئىمە
بەرپرس دەبىن لەو ۋە يارمەتىدەر بىن لە بونىادنانەو ۋە ۋىلايىتىكى پارچە پارچە بوو. مەن
بە وريايىيەو ۋە گوئىم گرت و ھاوبەشى نىگەرانىيەكەي كۆل بووم. ئەمەش ھۆكارىكى تر بوو
كە ئومىدەۋارى ئەو ۋە بووم دىپلۇماسى ئاكامى ھەبى. ئەو ھاوينە، ئەگەرى جەنگ بىو ۋە
بابەتى سەرەكى ناو ھەۋالەكان لە واشىنتن. رىپۇرتەرەكان زووزو پىرسىيارى ئەو ۋە يان
دەكرد ئاخۇ پىلاننىكى جەنگ لەسەر مىزەكەم ھەيە.

لە ۱۵ ئۆگەستدا، مەن رۇژنامەي (ۋىلايىتى جۇرنال) م كىردەو ۋە سىتوونىكى بىنى بە
قەلەمى بىرىنىست سىكۆكروفت، راوئىژكارى ئاسايشى نىشتىمانىيى باوكم. سىتوونەكە
بەناونىشانى (ھىرش مەكە سەر سەدام) بوو. بىرىنىست بەلگەي ئەو ۋە ھىنا بوو ۋە كە

جەنگ لەگەڵ عێراقدا داڕانچەیکە لە جەنگ دژی تیرۆر و دەشیت "قیامەتیک لە خۆرەلاتی ناوەراست" مەستەتەیت. ئەنجامگیرییەکی ئەوە بوو کە دەبێت ئێمە "فشار بخەینە سەر ئەنجومەنی ئاسایشی یوئێن بۆ سوور بوون لە سەر کۆمسیۆنیکی پشکنینی کاریگەر بۆ عێراق". ئەمەیان راسپاردەیهکی بەجێ بوو. بەلام من ئەوە توێژم بۆم کە بریتیت پێ باشبوو ئەمۆژگارییەکی بۆ بکاتەو لەبری ئەوەی کە بە منی بلێت. من پەيوەندیم بە باوکمەو کرد. ئەو دانیای کردمەو و وتی "کۆرم، بریتیت دۆستە". لەوانەیه ئەمە راست بێت. بەلام دەزانم کە رەخنەگران دواتر نووسینەکی بریتیت دەقۆزنەو ئەگەر رێچکەیی دیپلۆماسی شکست بێنی.

هه‌ندی که‌س له‌ واشنتن ده‌نگۆی ئه‌وه‌یان‌ بلاو‌ کرده‌وه‌ که‌ ستوونه‌که‌ی‌ بریت،
شیوازی‌ باوکم‌ بووه‌ بۆ‌ گه‌یاندنی‌ په‌یامێک‌ له‌ باره‌ی‌ عیراقه‌وه‌. ئه‌مه‌یان‌ زۆر‌ بێ‌ مانا‌ بوو.
وه‌کو‌یه‌کێک‌ له‌و‌ خه‌ڵکه‌، باوکیشم‌ له‌ مه‌ترسییه‌کان‌ تێده‌گه‌یشته‌. ئه‌گه‌ر‌ بریوا‌ی‌ وابووا‌یه‌
که‌ من‌ به‌ شیوازیکی‌ چه‌وت‌ له‌ گه‌ڵ‌ عیراقدا‌ مامه‌ڵه‌ ده‌که‌م‌، ئه‌وا‌ به‌وپه‌ری‌ دانیاییه‌وه‌ خۆی‌
بێنی‌ ده‌گوتم.

中 日 美 三 國 之 間 之 經 濟 關 係

روژى شەممە، ۷ى سېپتىمبەرى ۲۰۰۲، كۆپۈنەنە ۋە يەككى تېمى ئاسايىشى نىشتىمانىم لە كامپ دەيقۇد ئەنجامدا بۇ بە كۆتاگە ياندىنى بۇچۈنەنە كەم لە سەر بېرىارە كە. پېئىش پەنجاۋىيەك ھەفتە، ئېمە لە خانۋى (لۆرىل) كۆ بېۋىنە ۋە بۇ پىلانى جەنگ لە ئەفغانىستان. ئىستاش لە ھەمان ژورور دانيشتۋىن و لە ھەۋلى ئەۋەداين رېگەيەك بدۋزىنە ۋە بۇ نەھىشتىنى ھەر شەكە لە عىراقدا بەبى جەنگ.

من چانسم دايه ههريه كيڤ له ئەندامانى تيمه كه تا به لگاندنى خويان بخه نه پروو. ديك
پيشنيارى ئەوهى كرد كه كه يسه كه له درى سه دام داپريژينه وه، سى تا شه ست روژى
پيڤدهين بۆ ئاشكرا كردنه كهى و پاشان ئەگەر مى نه دا به زه بر ئەمەى له گەلدا بكهين.
ديك وتى "كاتى ههنگاونان هاتووه. ناتوانين دواى بخهين بۆ سالىكى تر... كۆمسيۆنىكى
پيشكەين كيشه كه مان چاره سه ر ناكات".

كۆلن جەختى لە بېرىرى يوشىن كىردەو و وتى "ئەگەر ئىمە كەيسەكە بېيەنە يوشىن،
ئەو دەتوانىن ھاوپەيماڭنى پىكىيەن. ئەگەر نا، ئەو ھەنگاۋنانى تاكلايەنە بۇمان
قورس دەيىت. پىشىگىرى نىودەولەتيمان نابى بۇ جىيە جىكردنى پلان سەربازىيەكە."
پاش گويگرتنى دوايىن چار بۇ بزارەكان، مەن بېرىارمدا: ئىمە سۇراخى بېرىارىك دەكەين.
وتە "تەمومىك ھەيە لە دىدى كۆمەلى نىودەولەتى لەبارەي سەدامەو. دەيىت لايىيەين
يان ئەو ھەتا ھىچ شاراۋەيەك ناھىلىتەو لەبارەي چەكەكانى، يان جەنگ روودەدات."
مەن بە تىمەكەم وت كە ھەفتەي دواتر ئەم پەيامە بە وتار لە نەتەو يەكگرتوۋەكاندا
بخاتەروو. مەن بىر نەتەو يەكگرتوۋەكەم ھىنايەو كە بەرەنگارىي سەدام ھەپشەيەكە لە
رەوايەتتى دامەزراۋەكە. يان ئەو ھەتا قسەي ئەنجومەنى ئاسايش پىيادە دەكەرى، يان
ئەو ھەتا يوشىن تەنبا ۋەكو دەستەيەكى نىودەولەتتى بى سۈود بوۋنى ھەيە ۋەكو
(كۆمەلەي نەتەو ۋەكان).

ئەو شەو تۆنى بلىر ھاتە كامپ دەيىد. ئەو خۇشحال بوو كاتىك پىم وت پلانم ھەيە
داۋا لە يوشىن بىكەم بۇ بېرىارىك. ئەو وتى "زۆرىك لە ئەياران ھىۋاي ئەو دەخۋازن كە
تاكلايەنە رەفتار بىكەين - پاشان ئەوان دەتوانن سىكالا بىكەن، بەلام تۆ تەخەدايان
دەكەيت".

ھەردوۋىكەمان لەو تىگەيشتىن كە بېرىارەكە چ مانايەكى دەگەياند. ھەر كە ھەلوئىستى
خۇمان لە نەتەو يەكگرتوۋەكان خستەروو، دەبىي ئامادەي ئەو بىن لەگەل
دەرەنجامەكاندا بېۋىن. ئەگەر دىپلۇماسى شىكستى ھىنا، تەنبا يەك بىزارە دەمىنىتەو.
بە تۆنى - م وت "مەن نامەۋى بچمە جەنگەو، بەلام ئەمە دەكەم".

تۆنى رازى بوو. پاش كۆبۈۋنەو كە بە (ئالسىتېر كامبىل) يەككە لە گەۋرە
يارىدە دەرانى تۆنىم وت "گەۋرەكەت گۈنى ھاتوۋە". دۇنيا تىم كە ئەمە بۇ گويچەكى
زىرەكى سەۋكىكى بىرىتانى چى دەگەيەنى. بەلام بەلەي ھەر كە سىكەو لە تەكساس،
ماناكەي روۋنە (ۋاتە ئازا بوۋە).

من له ۱۲ سىيىتىمبەرى ۲۰۰۲دا بە نوئىنەرانى نەتەوۋە يەكگرتوۋەكانم وت "ئىستى
ھەمور جىھان روۋىيە پروۋى تاقىكردنە ۋە يەك و نەتەوۋە يەكگرتوۋەكان روۋىيە پروۋى ساتىكى
گىرگ دەپىتەوۋە. ئايا بىر يارەكانى ئەنجومەنى ئاسايش رىزيان لى دەگىرى و دەسەپىتىرىن
يان بەلاۋە دەنرىن بەبى دەرنەجام؟ ئايا نەتەوۋە يەكگرتوۋەكان خزمەتى ئامانجى
دامەزاندەكەى دەكات يان ئاپەيوەندىدار دەبى؟"

پىشكەشكردنى وتارەكە ئەزموونىكى سورىالى بوو. نوئىنەرەكانى بە بىدەنگى
دانىشتىن، تەقريبەن لە شوئىنى خۇيان بەستىبوويان. ئەمە ۋەكو قسەكردن بوو بۇ
مۆزەخانە يەكى مۇمياكان.

كاردانەوۋەى دەرنەوۋەى ژورەكە ئومىدبەخش بوو. ھاۋپەيمانان سوپاسيان كردم
لەبەرانبەر رىزگرتن لە يوئىن و قبولكردنى ئامۇزگاربيان بۇ سۇراخكردنى بىر يارىك. زۆرىك
لەناو ولاتدا ستايشى ئەوەيان كرد كە من تەجەداى يوئىنم كردوۋە. لە سەروتارىكى
ۋاشىن پۇستدا ھاىبوو: "ئەگەر يوئىن لە روۋى ئەم پىشكىلكارىيە بى ئابروۋانە
درىزخايەنەى دەسەلاتەكەيدا ھەر ناچالاك بىت لە مەسەلەيەكدا كە پەيوەندى بە چەكى
كۆكۆرەوۋە ھەيە، ئەرا بەدلىيايىوۋە موحازەفەى ئەو ئاپەيوەندىدارىيە دەكات كە جەنابى
بوش لەبارەيەوۋە ھۆشدارىدا".

كاتىك مشتومرى يوئىن دەركەوت، ئىمە كارمان لەسەر بىر يارىكى تر كرد، مۇلەتى
جەنگ لە كۆنگرىسەوۋە. ۋەكو بەشىكى مشتومرەكە، رىبەرانى كۆنگرىس داوايان لە كۆپى
ھەوالگىرىكرد تا دۇكيومىنتەكانى (مەزىندەى ھەوالگىرى نىشتىمانى) ئامادە بىكات كە
شىكردنەوۋەى پروگرامەكانى چەكى كۆكۆرى سەدام بگىرىتەخۇى. سى. ئاى. ئەى بە
بەكارھىنئانى بەشى زۆرى ھەمان ئەو ھەوالگىرىيەى لە ھەژدە مانگى رابردوۋدا پىشانىيان
دەدام، دۇكيومىنتەكانىيان كۆكردەوۋە. لە دەستەۋازەيەكى پوختەدا كە دواتر ئاشكرا كرا،
(مەزىندەى ھەوالگىرى نىشتىمانى) گەبىشتىبوۋە ئەو ئەنجامەى كە "بەغدا چەكى كىيىياىى و
بايۇلۇزى و ھەروەھا موشەكى ھەيە كە سنوردارىتتىيەكانى يوئىن دەبەزىنن، ئەگەر ھەروا

بە نەپەشكەنراوى بىمىنىتەۋە، لەۋانەيە لە ماۋەي ئەم دەيەيەدا چەكى ئاسۇر
بە دەستىيىنىت.

ھەۋالگىرى كاريگەرى لەسەر ئەندامانى كۆنگرىس داتا. سىناتۇر جۇن كىرى وتى
"كاتىك من دەنگ دەدەم بە مۆلەتدانى سەرۋكى ئەمريكا بۇ بەكارھىنانى ھىز، ئەگر
پىۋىست بىكات، بۇ لە چەكدامالىنى سەدام حەسەن، لەبەرئەۋەيە كە بىروام ۋايە
تەقەمەنيەكى كوشىندەي چەكى كۆكۆرۈ لە دەستى ئەۋدا ھەرەشەيەكە ۋە ھەرەشەيەكى
گەرەشە."

سىناتۇر جەي رۆكفېلەر، دىموكراتىكى بەرېز لە لىژنەي ھەۋالگىرى وتى: "توانا
ھەنوكەيىەكانى چەكى بايۇلۇژى ۋە كىمىيائى لەمۇدا ھەرەشەي راستەقىنەن لە پىۋى
ئەمريكا... سەبەينى دەتوانى ئەم چەكانە بخاتە بەردەستى زۆرىك لە ۋىگروپ
تېرۇرىستىيانە، ئەۋلايەنە سىيەمىيانەي پەيۋەندىيان بە حكومەتەكەيەۋە ھەيە. ب
نۆرەي خۇيان، ئەۋگروپانە دەتوانن ئەۋچەكانە بەيئەنە ئەمريكا ۋە ھىرشىكى كارەساتبار
بەكەنەسەر ھاۋلاتيانمان. من زۆر لەمە دەترسم."

سىناتۇر چوك ھاگل، كۆمارىيەكى نىبراىسكا، پىشتىۋانى لە بىريارەكە كرد. ئەۋوتى
"مەترسىيەكانى ھەنگاۋنەنان زۆر گەرەن، ئىمە بۆئەۋە ھەلېرېرېراۋىن كە كىشە
چارەسەر بەكەين، نەك تەنیا مېشومېريان لەسەر بەكەين. كاتى ئەۋە ھاتوۋە ھىلكارىي
رەۋگەيەكى نوئى بەكەين لە عىراق ۋە لە خۆرەلاتى ناۋەراستدا."

لە ۱۱ ئۆكتۇبەرى ۲۰۰۲دا، ئەنجومەنى پىران بە رېژەي ۷۷ بەرانبەر ۲۳ دەنگى بە
بىريارەكەدا. ئەنجومەنى نوينەران بە ۲۹۶ بەرانبەر ۱۲۳ دەنگى بە بىريارەكەدا. ھەردو
رېژەكە زۆر زياتر بوون لە دەنگەكانى جەنگى كەنداۋ. بىريارەكە گەلېك دەنگى دىموكراتە
بەرچاۋەكانى ۋەكو رېبەرى كەمىنەي ئەنجومەنى نوينەران (دىك گىنفارت)، رېبەرى
زۆرىنەي پىران (تۆم داشل) ۋە سىناتۇر (ھىلارى كلېنتن)، (جۇ بايدىن)، (جۇن كىرى)،
(جۇن ئىدۋاردىن) ۋە (ھارى رەيدى) زامان كرد.

ھەندى لە ئەندامانى كۆنگرىس دواتر بانگەشەي ئەۋەيان دەكرد كە ئەۋان دەنگيان بە
مۆلەتدانى جەنگەكە نەدەدا، بەلكو بە رېژەدان بە دىپلۇماسى ئەدا. لەۋانەيە دەقى

بىر پارەگە پان ئەخوتىدىن بىرەر ۋە. زامانەگە ئى رىك و پەوان بوو: "سەرۋك مۆلەتى پىدراۋە تا
ھىزە چەكدارەكانى ئەمىرىكا بەكاربەھىتتە لىكائىكدا كە بە پىئويست و گونجاۋى بزانىت بۇ
بەرگىگەردىن لىك ئاسايشى نىشتىمانىي ئەمىرىكا لىك ئى ھەپەشەي بەردەوامى ئاراستەكراۋ
لەلەن عىراقەۋە و سەپاندنى ھەموو بىر پارە پەيوەندىدارەكانى ئەنجومەنى ئاسايشى
نىشتىمانىي ئەمىرىكا پەيوەست بە عىراقەۋە."

دەنگى يەكلايىكەردەۋە لىك ئەتەۋە يەكگرتوۋەكان لىك ۸ى تۇقەمبەردا بوو. كۆلن لىك سەر
مەسانىلى بچوك لىك دانوستاندا بوو، بەلام ھەر سەرسەخت بوو لىك سەر ئەو بىرگانەي كە
لېيىچىنەۋەيان لىك سەردام دەكرد. پىرسىيارەكە ئەۋە بوو ئاخۇ بىر پارەكە دەنگ دەھىتتە.
ئېمە پىئويستمان بە دەنگى تۇ لىك پانزە ئەندامى ئەنجومەنى ئاسايش بوو بەبى قىتۇي
فەرەنسا، روسىا يان چىن. ئېمە ھەر لىك سەر ھىلى تەلەقۇن بوۋىن لىك ھەۋلى ئەۋەدا كە
ھەموۋان رازى بىكەين. ماۋەيەكى كورت ياش دەنگدانى ئەنجومەنى ئاسايش، زەنگى
تەلەقۇنى تۇقىسى تۇقال لىيدا. كۆلن وتى "سلاۋگەۋرەم. جىيەجىمان كرد."

دەنگدانەكە كۆدەنگ بوو، ۱۵ بەرانبەر سفر. ئەك تەنبا فەرەنسا، بەلكو روسىا و چىن
و سورىاش دەنگيان دابو. ئىستائىتر جىهان يەكەدەنگ بوو: سەدام "دوايىن دەرفەتى
ھەبوو بۇ مىلدىن" بۇ ئەركى ئاشكراكرىن و لەچەكدامالىن. ئەگەر تەيكردايە، ئەۋا
روۋبەروۋى "دەرەنجامى جەدى" دەبوۋەۋە. لەژىر بەندەكانى بىر پارى ۱۴۴۱ى ئەنجومەنى
ئاسايشى يوتىندا، عىراق سى رۇژى لەپەردەمدابوۋ تا "بەياننامەيەكى ھەنوكەيى ورد و
تەراۋ" لىك ھەموو پىرۇگرامە پەيوەندىدارەكانى چەكى كۆكۆرۇدات بە دەستەرە، بىر پارەكە
ئەۋ قورسايبەي سەلماندى رۈۋن كىردەۋە كە لەئەستۇي سەدامدايە، پىئويست تەبوۋ
پىشكەران بىسەلمىنن كە چەكىان ھەيە. دەبوۋايە ئەۋ بىسەلمىننن كە تىەنى.

كانىك دوايىن مۆلەتەكە لىك ۷ى دىسەمبەردا گەشت، سەدام راپۇرتەكەي پىشكەش
كرد. مىن ئەمەم ۋەكو تاقىكرىنەۋەيەكى سەرەكى بىنى. ئەگەر بە دانئانى راستگۇيانە
بىتەپىش، ئەمە ئامازەيەك دەبى كە تىگەيشتوۋە لەۋ پەيامەي جىهان ئاراستەي دەكات.
لەبرى ئەمە، بەستەيەك كاغەزى ئاپەيوەندىدارى رادەست كرد كە رۈۋن بوو مەبەستى

فرېودانى لەپىشتە. (هانس بلىكس) ئەو پياوۋە رەفتار نەرمەيى كە رايىبە رايىبە تېمى
پىشكىنى يوشىنى دەكرە، دواتر وتىپى "دەولەت مەندە بە فراوانىدا، بەلام ھەزارە لە
زانبارىدا". جۇ لىبەرمان زۇر وردىر بوو. ئەو وتى بە ياننامە كە "دواتر ھەزار لاپە رەپە،
سەد كېلۇ درۋىە".

ئەگەر سەدام لەسەر رىئاسى فرېودان بەردەوام بوو، تاكە رىكە بۇ ھىشتەنە دەي گوشار
لەسەر عىراق بىر تىپىيە لەو دەي كە خۇمان ھەندى بەلگە بخەينە پەو. داوام لە جۇرچ تىننىت و
جىگرە بە تواناكەي (جۇن مكلۇگلىن) كرد پىم بلىن كە دەتوانىن كام ھەوالگىرىيە لە
نەينىتى بەينىنە دەرەو ھە بۇ روونكرىنە دەي پىرۇگرامە كانى چەكى كۆكۆزى عىراق. زەند
رۇژىك بەر لە كرىسمەس، جۇن بە كام ھەولى خۇيانى خىستە پەو. زۇر قايلە رەنە پەو.
خەيالەم چو ھەو ھەسەر ئەو لىدوانانەي سى. ئاى. ئەي كە ھەرمگرتىپوون، ئەو دۇكىومىنتانەي
(مەزىندەي ھەوالگىرى نىشتەمانى) كە گەيشتەپوونە ئەو ئەنجامەي سەدام چەكى بايولۇزى و
كىمىيائى ھەيە و ئەو داتايەي سى. ئاى. ئەي بۇ وتارەكەي مەن لە يوشىن لە مانكى
سىپىتەمبەردا دابىنى كردبوو. وتم "بە دىنبايە ھە دەتوانىن كارىكى باشتى روونكرىنە دەي
بەلگە كە لە دۇرى سەدام ئەنجام بەدەين". جۇرچ تىننىت كۆك بوو. ئەو وتى "نەمە گۆلىكە".
مەن بىروام پىنىكرە. مەن بۇ ماو ھەي نىزىكەي دوو سال لىدوانى ھەوالگىرىم لەسەر عىراق
و ھەردە گرت. ئەنجامگىرىيە ئەمەي كە سەدام چەكى كۆكۆزى ھەيە تەقريبەن
كۆدەنگىيەكى جىھانى بوو. سەرۋكى پىش مەن بىرواي واپوو. كۆمارىيەكان و
دىموكراتىيەكانى كۆنگرىس بىروايان واپوو. ئازانسەكانى ھەوالگىرى لە ئەلمانىا، فەرەنسا،
برىتانىا، روسىا، چىن و مىسر بىروايان واپوو. ھەروەكو بالىوزى ئەلمانىا لە ئەمىرىكا، كە
پىشتىپوانى جەنگ نەبوو، دواتر وتى "پىم واپە ھەموو حكومەتەكانمان بىروايان واپە كە
عىراق چەكى كۆكۆزى بەرھەمەتتاو ھە دەبى گرىمانەي ئەو ھە بىكەين كە ئەوان
ھىشتا... چەكى كۆكۆزىان ھەيە". ئەگەر ھەر شتىك بى، ئىمە نىگەرانى ئەو ھەو پىوون كە
سى. ئاى. ئەي لە سەدام تىدە گەيشت، ھەروەكو پىش جەنگى كەنداویش و ھەا بوو.
بىنگومان، لەلەيەكى ترەو ھە، دەبووايە ئىمە ھەموومان زىاتر ھانى ھەوالگىرىمان بدايە و
چارمان بە گرىمانەكانماندا بخشاندايەتەو ھە. بەلام لەو كاتەدا، بەلگە كە و لۇژىك روويان لە

ئاراستە بەكى تىر بوو. مەن پىرسىياردىم لەخۇم كىردە، ئەگەر بە راستى سەدام چەكى كۆكۈزى
تەيىت، ئەي بۇچى خۇي تووشى شەرىك كىردە تەقريبەن بە دىنىيەۋە ئەيدۇراند؟

لە ماۋەي سەۋكايە تىمدا لە ھەر كىرىسمە سىكدا، مەن و لۇرا تەۋاۋى بىنەمالە كەمان
يانگەشت دەكرد بۇ لاي خۇمان لە كامپ دەيقد. ئىمە دلخۇش بوۋىن بە دىرئەدان يەو
تەرىتەي دايك و باۋكەم دەستيان پىكرد. ئىمە خۇشيمان لەو سائە ۋە رىگرت بۇ پىشودان
لەگەل ئەۋان، دايكى لۇرا، بارىرا و جىنا و براكانم و خوشكەكەم و خىزانە كانيان. ئىمە
دلخۇش بوۋىن بە بىنىتى نىمايشى مىندالان لە ژوۋرى ئايىنى كامپ دەيقد و گۇرانى وتىن
لەگەل ئەندامانى سوپا و خىزانە كانيان. لە سالانى دواتردا، ئىمە تەرىتەكمان داھىنا بۇ
بەخشىنى دىيارى بە تاۋى يەكك لە ئەندامانى بىنەمالە كەۋە، جىنپ و دۇرۇ كىتەبىيان بە
كىتەبخانەي كەشتىي فرۇكە ھەلگىرى (يوتىس ئىس جۇرج ئىچ دەبلىو بوش) بەخشى.
مارفەن و ھاسەرەكەي (مارگىنت) كاسىنكىيان بەخشى بە ژوۋرى ئايىنى كامپ دەيقد
لەبرى مەن و لۇرا. ئىمە بە تاۋى دايك و باۋكەم ۋە دىيارىيەكمان بە بونىيادى (دۇرۇسى ۋكەر
بوش) بەخشى لە سەنتەرى پىزىشكىي باشوۋرى
مەين.

لە ناۋە راستى ئاھەنگە كانى كىرىسمەسى سالى ۲۰۰۲دا، مەن و باۋكەم لە بارەي عىراقەۋە
قەسمان كىردە. لە بەشى ھەرە زۆرىدا، مەن لە پىرسە گەۋرە كاندا سۇراخى ئامۇرگارىي باۋكەم
تەدەكرد. مەن و ئەۋ ھەردوۋكمان لەۋە تىگە بىشتىبوۋىن كە مەن زانىيارى زىاتىر و باشترەم لەۋ
لەبەردەستدايە. زۆرىيەي وتوتىرەكمان بۇ ئەۋە بوو كە دىنىيەي بىكمەۋە كارىكى باش
تەنجام دەدەم و ئەۋىش ئاسودەيى و خۇشەۋىستى خۇي دەربىرەيت.
عىراقىش پىرسىك بوو كە دەمويست بزانم لە بارەيەۋە چۇن بىر دەكانەۋە، بە باۋكەم
وت كە مەن نزا دەكەم بۇ ئەۋەي بتوانىن بە شىۋەيەكى ئاشتىيانە مامەلە لەگەل سەدامدا
بىكەين، بەلام خۇشەم بۇ ئەلتەرناتىف ئامادە دەكەم. مەن ستراتىگىيە دىپلۇماسىيەكەم
خىستەۋوۋى - پىشتىگىرىي تۈكەم لەلايەن بلىر، ھاۋەرد و ئەزقار. نادىنىيەي لەبەرائىبەر

شیراک و شرۆدەر و ههولنه کانم بۆ قایلکردنی سعودییەکان، ئوردنییەکان، تورکەکان و ئەوانیتر لە خۆرهەلاتی ناوەرێستدا.

ئەو لەگەڵ ئەو هیوایەى مندا بوو کە دیپلۆماسی سەرکەوتوو بێت. ئەو وتی "کورەم دەزانى جەنگ چەند سەختە و دەبێ تۆ هەول بە دەیت هەر شتێ کە بتوانى بیکەیت بۆ ئەوەى خۆتێ لێ لادەیت. بەلام ئەگەر ئەو کابرایە مل نەدات، ئەوا رێگە چارەبەکی تەرت نابێت".

ماوەیەکی کورت پاش سەری سالی نوێ، نامەیه کم بۆ باربەرە و جێنا نارد لە کۆلیژ. بۆم نوسی بوون "من خۆم ماندوو دەکەم تا ئاشتى بپارێزم و خۆم لە جەنگ لابەدم. هیوادارم ئەو کابرایە لە عێراق بە شیۆهیه کی ئاشتیانە چەک دا بمالێت. ئێمە فشارى دەخەینە سەر تا رێک ئەمە بکات و بەشى زۆرى جیهانییش لەگەڵماندا بە".

هەر کە ۲۰۰۳ دەستی پێکرد، پەیتا پەیتا روونتر دەبوو و هە نزاكەم وەلامى نییه. لە ۲۷ کانوونی دووهمدا، هانس بلیکس راپۆرتێکی رەسمى لە نەتەو و یەكگرتوو وەکان پێشکەش کرد. ئێمە پشکنینە کەى ئەو کلاو و جەنگیانەى کە سەدام راینەگە یاندبوو یان تێکینەشکاندبوون، نیشانەکانى کەرەستەى قى. ئێکسى ژەهراویى ئەعساب و ماددە سەرەتاییە کیمیاویەکان بۆ گازى خەردەلى دۆزیبوو و هە. سەربارى ئەمەش، حکومەتى عێراقى بەرەنگاریی پرۆسەى پشکنینى دەکرد. رێژمە کە لە رێگەى بلۆککردنى فرۆکەکانى (یو-تو)ى چاودێرى و شاردنە و هەى سى هەزار دۆکیومێنت لە مالى کاربە دەستێکی ناوکیى عێراقى، برپارى ۱۴۴۱ى پێشیل کردبوو. بلیکس وتی "پێدەچى عێراق قبۆلکردنیکی راستەقینەى ئەو چەکدامالینە نەخاتەرۆو کە لێى داواکراو، تەنانەش لەمڕۆشدا.

دەمتوانى ببینم کە چى روودەدات: سەدام دەیویست قورسایى سەلماندن لە خۆیه و ه بگوازیته و ه بۆ سەر ئێمە. من بیر دۆسته کانم هیئایە و ه کە برپارى یوئین بە روونى دەلێت بەرپرسیاریتیى سەدامە کە مل بدات. هەروەکو (محەمەد بەرادەى)ى بەرپۆه بەرى ئازانسى نێودەولەتى وزەى ئەتۆم لە دواواکانى کانوونى دووهمدا روونى کرد و ه "تۆپە کە بە تەواوى لە ساحەى عێراقدا بە... ئێستا دەبێ عێراق بێسەلمینیت کە

دەپ... دەپى لە رىڭاي خۇيان بىنە دەرهوۋە بۇ سەلماندى ئەمەي كە ھىچ چەككى
كۆكۈزىيان نىيە بە ھەر شىۋازىك كە شىاۋە". لە دۈادۈاكانى كانوونى دوۋەمدا، تۆنى بلىر
ھاتە واشىتن بۇ دانىشتىك لە بارەي ستراتىيەۋە. ئىمە لەسەر ئەۋە كۆك بوۋىن كە
سەدام لە رىڭاي سپاردنى بە ياننامەيەكى ساختەۋە بىريارى ۱۴۴۱ى ئەنجومەنى ئاسايشى
نەتەۋە بە كگرتوۋەكانى پىششىل كىردوۋە. ئىمە پاساۋىكى گەرەمان ھەبوو بۇ
خستەگەرى "دەرەنجامى جددى". بەلام تۆنى ويستى بگەرپىنەۋە بۇ يوئىن بۇ بىريارى
دوۋەم كە روونى بىكاتەۋە عىراق "شكىستى ھىنا لەو دوايىن دەرەتەي كە پىيى درابوو".
تۆنى وتى "ئەمە شتىك نىيە كە پىويستمان پىيى بىت. بەلكو دوۋەم بىريار پارىزگارىي
سەريازى و سياسىيمان پىدەدات".

من ترسم ھەبوو لە بىرۆكەي گەرەپانەۋە بۇ يوئىن. دىك، دۆن و كۆندى دژ ۋەستانەۋە.
كۆلن پىيى وتم پىويستمان بە بىريارىكى تر نىيە و ناشتۈانين بىريارىكى تر بە دەست بىيىن.
بەلام ئەگەر تۆنى بىريارى دوۋەمى بويت، ئەۋا ھەول دەدەين. وتم "بەو شىۋەيەي كە بۇي
دەچم، مەسەلەي دوۋەم بىريار بىرپىيە لە چۆنىتى يارمەتيدانى دۆستەكانمان بە باشترين
شىۋە".

باشترين رىڭاي بۇ بە دەستەيىنانى دوۋەم بىريار بىرىتى بوو لە خستەپوۋى بەلگە لە دژى
سەدام. داوام لە كۆلن كرد كە وتارىك لە يوئىن پىشكەش بىكات. ئەۋەكو دىپلوماتىكى
رىزلىنراۋ كە بەۋە ئاسراۋە لەگەل شىمانەي جەنگدا نىيە، قورساىي ھەبوو. دەمزانى كە
كارىكى تەۋاۋ و وريايانە ئەنجام دەدات. لە سەرەتاكانى شوباتدا، كۆلن بە شىۋەيەكى
كەسى چۈار شەۋ و چۈار رۆژى لە سى. ئاى. ئەي لە چاۋخشاندىنەۋە بە ھەۋالگىرىدا بەسەر
برد بۇ دۇنياۋونەۋە لەۋەي كە ئاسودەيە بە ھەر قسەيەك كە لە وتارەكەيدا دەيكات. لە
ەي شوباتدا، ئەۋ لە ئەنجومەنى ئاسايشى يوئىن مايكروڧۇنەكەي بە دەستەۋە گرت. ئەۋ
وتى "راستىيەكانى پەيوەست بە رەفتارى عىراق، پىشانى دەدات كە سەدام و رژىمەكەي
ھىچ ھەۋلىكىان نەداۋە بۇ ئەۋ چەكدامالىنەي لەلايەن كۆمەلى نىۋدەۋلەتتىيەۋە داۋا
كراۋە. لە راستىدا، راستىيەكان و رەفتارى عىراق دەرىدەخەن كە سەدام حسىن و
رژىمەكەي ھەۋلەكانيان بۇ بەرھەمەيىنانى چەكى كۆكۈزى زياتر پەردەپۇش دەكەن".

وتارەكەي كۆلن گىشتىگىر، رەوانىيژانە و قايلىكەر بوو. بە دژايە تىكردنى باكگراوندى
بەرەنگارىي سەدام بۇ پىشكەنرانى چەك، ئەم وتارە كارىگەرىيەكى قوولى ھەبوو لەسەر
مشتومېرى گىشتى. دواتر، زۆرىك لە بانگەشەكانى ناو وتارەكەي كۆلن دروست نەبوون.
بەلام لەكاتى خۆيدا، قسەكانى ئەو، رەنگدەرەوھى حوكمى لە بەرچاوكىراوى ئازانسەكانى
ھەوالگىرى بوو لە ناوخۆ و لە دەرەوھەدا.

جاك شىراك پاش وتارەكەي كۆلن پىيى وتم "ئىمە ھەردووگمان دوو كەسى ئەخلاقىن".
منىش بە رىزەوھە وەلامم دايەوھە "بەلام لەم بارەدا، ئەخلاق بەشىوھى جياواز دەبينىن".
بەلام لەبەر خۆمەوھە وتم: ئەگەر دىكتاتورىك كە ئەشكەنجەي خەلكەكەي دەدات و ھېرشى
گازىيان دەكاتە سەر نا ئەخلاقى نەبىت، كەواتە كى ئەخلاقىيە؟

سى رۆژ دواتر، شىراك چووھ بەردەم كامىتراكان و وتى "ئەمپۇكە ھىچ شىتەك پاساوى
جەنگ نادات". ئەو، گىزھارد شرۆدەر و فىلادىمىر پوتن بەيانتىكى ھاوپەشى نارەزىيان
دەركرد. ھەرسىكىيان لە ئەنجومەنى ئاسايش دانىشتن. ئەگەرەكانى دووھەم بىرپار تارىك
بوون.

تۆنى وتى ئىمە بەرەوپىش ھەنگاودەننن. لە ۱۹ى شوباتدا بۆى نوسىم "ئىستا
مەترسىيەكان زۆرگەورەترن. لە لوتكەي ئەوروپاوە بۆم دەردەكەوئىت كە فەرەنسا
دەيەوئى ئەم بىكاتە تاقىكردنەوھىەك چارەنووسساز: ئايا ئەوروپا دۆست يان ركابەرى
ئەمريكايە؟" ئەو بىرى ھىنامەوھە كە ئىمە لە ھاوپەيمانىيەكى ئەوروپىي بەھىزەوھە
پشتىوانىمان ھەيە، لەوانەش ئىسپانيا، ئىتالىا، دانىمارك، ھۆلەندا، پورتوگال و ھەموو
ئەوروپاي خۆرەھەلات. لە دەنگدانىكى تازەي ناتودا، ۱۵ ئەندامى ھاوپەيمانىيەكە
پشتگىرىي كىردەوھى سەربازىيان لە عىراقدا خستىوھە روو و تەنيا بەلجىكا و
لوكسامبۇرگ لەگەل ئەلمانىا و فەرەنسادا بوون. سەرۆك وەزىرانى پورتوگال، جۆزى
بارۇسۇ قسەي بۇ زۆرىك لە رىبەرانى ئەوروپا كىردىو كاتىك بە پروانە كىردنەوھە پرسىبووى،
"ئىمە رووبەرووى بزارەي ئەمريكا يان عىراق دەبينەوھە و خەرىكە عىراق ھەلېترىن؟"

من و تۆنى لەسەر ستراتىيەك رازى بووين: ئىمە شانبەشانى سەرۆكى ھۆشمەندى
ئىسپانيا سەرۆك وەزىران جۆزى ماريا ئەزنار، دووھەم بىرپار لە يوئىندا دەخەينەروو. ئەگەر

بابی پتویست دەنگی بەلیمان کۆ کردەو، لەوانەییە بتوانین فەرەنسا و روسیا رازی بکەین بۆ بێ دەنگ بوون لەبری قیتۆ کردن. ئەگەر نا، ئەوا بڕیارە کە واز لێ دێنین و روون دەبێتەو، کە ئەوان دوایین تەقەلای دیپلۆماسییان بلۆک کردووە.

دووەم بڕیار، کە لە ۲۴ ی شوباتی ۲۰۰۲ دا خستمانەروو بۆ ھۆکارێکی تر گەڕێت. تۆنی لەسەر پرسی عێراق لە ناوخوا دا رووبەرووی گووشاریکی ناوخوا توند بێوووە و گەڕێت بۆ بۆی پیشانی بدات کە ھەموو ئەلەرناتیقیکی شیاوی بۆ ھێزی سەربازی بەکارھێناوە. چەند بەلێکی حزبی کریکاران لێی ھەلگەرابوونەو. بەھاتی سەرەتاکانی مانگی ئازار، روون نەبوو ئاخۆ حکومەتەکە ی بەردەوام دەبێت.

تەلەفۆنم بۆ تۆنی کرد و نیگەرانی خۆم پێگەیاند. پێم وت کە پێم باشترە لە ھاوێ پمانیشتیە کە بێتە دەرەو و پارێزگاری لە حکومەتەکە ی بکات نە ک تیایدا بمیشتەو و حکومەتەکە ی لە دەست بدات.

لە وەلامدا وتی "پێم وتی لەگەڵ تۆدام".

من جاریکی تر جەختم لە مەبەستەکەم کردەو. وتی "من لەو تێدەگەم و لە چاکە ی خۆتە کە وا دەلێیت. من بە تەواوی باوەڕم بەو ھە یە و تا کۆتایی لەگەڵیدا دەڕۆم". من رەنگدانەو ھە یە کی قسە یە کی وینستن چەرچلم لە دەنگی ھاوێکەمدا بیست. ئەو ھە یە چرکە ساتی بوێرییە کە تاهەتایە لەگەڵمدا دەمیشتەو.

لەسەر داوا ی تۆنی، من دوایین ھەولێ خۆم دا بۆ رازیکردنی مەکسیک و شیلی کە دوو ئەندامی راپارێ ئەنجومەنی ئاسایش بوون بۆ پشتگیری دووەم بڕیار. یەکەم تەلەفۆنم بۆ ھاوێم سەرۆک فینسنت فوکس بوو. وتوێژەکە بە سەرەتایەکی رەشبینانە دەستیپێکرد. کاتیکی بە فینسنتم وت کە من لەبارە ی بڕیارەکە ی یوئین-ھەو قسە ی لەگەڵ دەکەم، پرسیاری کرد کە مەبەستم کام بڕیارە یە. وتم "ئەگەر بتوانم کەمێک ئامۆژگاریت پی بدەم ئەوا نابێ ببینرێ کە لەگەڵ فەرەنسییەکاندا دەووستیت". ئەو وتی بیری لێدەکەمەو و پێم دەلێتەو. سەعاتیک تیپەری، پاشان کۆندی لە پالیۆزخانەو تەلەفۆنیان بۆ کردبوو.

فېئىسنت داخلى خەستە خانە كرابوو بۇ نەشتە رىگەرىنى پىشت، قەت گوئىم لى نەپىو باسى
شتىكى وا بىكات.

وتوئىزەگەم لەگەل سەرۆك (رىكاردو لاگوس) ى شىلى ئەنجامى باشىرى نەپو. ئەر
سەرگەردەيەكى كارىگەر و پىياوئىكى ئەكادىمىي دىار بوو. ئىمە دانوستانمان لەسەر
رۇكە وئىنامە بەكى بازىرگانىي ئازاد كىردبوو كە ھىوادار بووم كۆنگرىس بەزىوئى بەسەندى
بىكات. بەلام راي گشتى لە شىلى لەدزى ئەگەر جەنگ بوو و رىكاردو ئابەدل بوولە
پشتىگىرى بىرپارەگە. ئەو باسى بەخشىنى دوو سى ھەفتە ى تى بە سەدام كىرد. پىم وئ
كە پىدانى دوو سى ھەفتە ى تر ھىچ لە مەسەلەكە ئاگورى. سەدام ھەنوگە سەند سالىكى
بۇ ملدان تىپە راندووه. وئ "جىگە ى خەمە كە دۇخە گەيشە ئىرە". بۇ دوايىن جىار
پىرسيارم كىرد ئاخۇ پلانى چى ھەيە بۇ دەنگدان. وئى نەخىر.

لەكاتىكدا كە پىرۇسە ى دىپلۇماسى بەرەو ئاكامى دەچوو، گووشار بۇ كىردار
لەزىادبووندا بوو. لە سەرەتاكانى ۲۰۰۳دا، سەرۆكى يەدەكى فېدرال، ئالان گرېنسىپان پىي
وئ ئەم ئاجىگىرىيە زىان بە ئابوورى دەگەيەنى. شارادە بەندەرى سعودى كە ماوہەيەكى
دريژ بوو بىليوزى ولاتەكە ى بوولە ئەمىرىكا و لە سەرۋەختى سەرۆكايەتى باوكمەوہ
ھاوئىم بوو، ھاتە ئوفىسى ئوئال و پىي وئ ھاوپەيمانەكانمان لە خۆرەھەلاتى ناوہراست
بىرپارىكىيان دەوئىت.

ھەر كاتىك كە گوئىبىستى ئەوہ دەبووم كەسىك بانگەشە ى ئەوہ دەكات پەلەمان
كىردووه بۇ جەنگ، بىرم دەچووہوہ سەر ئەو ماوہەيە. دەيەيەك بەسەر ئەو بىرپارانە ى
جەنگى كەنداو دا تىپەرىبوون كە داواى چەكدامالىنيان لە سەدام كىردبوو، زىاتر لە چوار
سال تىپەرىبوو بەسەر دەركىردنى پىشكەنە راندا، شەش مانگ تىپەرىبوو بەسەر دوايىن
ھۆشدارى من لە نەتەوہ يەكگرتووه كاندا، چوار مانگ تىپەرىبوو بەسەر بىرپارى ۱۴۴۱ كە
"دوايىن دەرھەت" ى بە سەدام بەخشىبوو و سى مانگىش بەسەر ئەو دوامۆلەتەدا
تىپەرىبوو بۇ ئاشكراكىردنى تەواوہتى چەكە كۆكۆرەكانى. دىپلۇماسىيەكە پەلە ى پىوہ
دىار نەبوو. بەلكو وا دىاربوو كە تاھەتايە درىژە ى دەبى. لە ھەمان كاتدا، ھەرەشەكان
ھەر بەردەوام بوون. سەرۆك حوسنى موبارەكى مىسر بە تۆمى فرانكىسى وئىوو كە عىراق

چەكى بايۇلۇشى ھەيە و بەدلىيىيە وە لەدڭى سەربازەكانمان بەكارى دەھىنيت. ئەو رەتى
كردىو وە كە ئەم تۆمەتە بە ئاشكرا دەرىجىت لە ترسى تورەكردنى شەقامى غەرەبى.
بەلام ھەوالگىيەكەى سەرگىردەيەكى خۇرەلانى تاوەرەست كە سەدامى بەباشى دەناسى،
كارىگەرى لەسەر بىرگىردنەوەى من دانا. ھەروەكو چۇن مەترسى ھەبوو لە ھەنگاوانانى
كردارىدا، بەھەمان شىوہ لە ھەنگاوانەنانىشدا مەترسى ھەبوو: سەدام بە چەكى
بايۇلۇشىو وە ھەرەشەيەكى جددى بوو بۇ سەر ھەموومان.

لە زستانى ۲۰۰۲دا، لە سەرچاوەى جياوازەو و سۇراخى بىروبوچوونم كرد لەسەر
عراق. من داواى ئامۇزگاريم لە ئەكادىمىيەكان، ئۇپۇزسىيۇنى عراقى لە ھەندەران و
ئەوانىتر لە دەرەوہى ئىدارەكەم كرد. يەكك لە و كەسە ھەرە ئايابانەى كە چاوم پىنى
كەوت (ئىلى وىسىل)ى نووسەر، رزگار بووى ھۆلۆكۆست و وەرگىرى شايستەى نۇبلى
ئاشتى بوو. ئىلى پىياوئىكى بەرىز و ھۆشيارە. بەلام سۆزىك لە چاوە خەفتا و چوار
سالىيەكانىدا بەدى دەكرا كاتىك زۇردارىى سەدامى بە جىنۆسايدى نازى بەراورد كرد. ئەو
وتى "جەنابى سەرۆك، تۆ ئەركىكى ئەخلاقيت لە ئەستۆيە كە لەدڭى خراپەكار ھەنگاو
بنيت". ھىزى بىروباوہرەكەى بە قوولى كارى تىكردم. ئەو ەش پىاوئىك كە ھەموو زىانى
خۇى بۇ ئاشتى تەرخان كردىو، پىنى دەوتم كە ھەنگاوى كردارى بنيم لە عراقدا.
ھەروەكو دواتر لە ستونىكدا روونى كردەوہ: "ھەرچەندە من دڭى جەنگم، من لەگەل
تەدەخول كردنم كاتىك ھىچ بزارەيەكى تر نامىنيتەوہ، ھەروەكو لەم حالەتەى
ئەمومزاوئىتى و دواخستەكانى سەدامدا".

من ھەميشە بىرم لەوہ كردو وەتەوہ ئاخۇ بۇچى رەخفەگرانى جەنگ دان ئاتىن بە
بەلگاندنى ئەخلاقيى كەسانى وەكو ئىلى وىسىل. زۆرىك لەوانەى كە لەدڭى كردەوہى
سەربازى لە عراق خۇپيشاندانىان كرد، لايەنگرانى دلسۆزى مافەكانى مرقۇ بوون. لەگەل
ئەو ەشدا ئىدانەيان كردم لە بەرانبەر بەكارھىنانى ھىز لەدڭى ئەو پىاوہى كە كوردى
كىميا باران كردىو، بە ھەلىكۆپتەر شىعەى گولەباران كردىو، غەرەبى ناو
قاميشەلانەكانى كۆكۆر كردىو و دەيان ھەزار كەسى رەوانەى ناو گۆپى بەگۆمەل

کردبوو. ئېنگە بېشىم كە بۇجى لەوانە يە خەلكى كۆك نەين لەسەر شوو ھەم شەبەبى كە
سەدام حەسەن خەستە بىر ئورۇن نەمىرەكە، بەلام نەمەدە زانى چۈن ھەر كەسنىڭ دەستى
ئىكولى لەو ە بىكات كە ئازاد كىرنى عىراق قەزىبە مافەكانى مەۋلى بەرەو پىش بىرەو.
لە كاتىكدا كە دىپلۇماسى بە بىنەست دەگە يىشت، دانىشتەكانى بە يۈەست بە
پلاتدانانى سوپا كەمان تەركىزى خەستە بىرەو سەر شەو ە كە پاش لاپىرنى سەدام
روودەدات. لە سالانى دواتردا، ھەندى لە رەخە گران رەخەنى ئەو ەيان دەگرت كە ئىمە
شەكستمان ھىناو ە لە خۇ ئامادە كىرن بۇ قۇناغى دواى جەنگ. بە دۇنيايە ەو ە ئىمە ئەر
شە ئىبە كە دىتەو ە بىرم.

ھەر لە پايىزى ۲۰۰۲ ەو ە، گروپىكى رىبەرايە تىكراو لەلايەن جىنگى راۋىزكارى
ئاسايشى نىشتەمانى، سىتېف ھادلى پلانى قوۋلى بەرەم ھىناو ە بۇ عىراقى پاش سەدام.
كە ەرتىن دوو نىگەرانى ئىمە، لە بىر سامىردن و پەنا بەران بوون. ۶۰٪ عىراقىيەكان
پىشت ئەستور بوون بە حكومت ەو ەكو سەرچاۋە سەرەكىي خۇراك، ئەگەرى ھەبوو كە
لە ماو ە جەنگدا نىزىكەى دوو مىليون عىراقى ئاوارە بىن.

لە ۱۵ كىنوۋى دوو ەمدا، ئىلىيەت ئەبىرامز، ئەندامى بالاي ستافى ئەجمەنى ئاسايشى
نىشتەمانى، لىندوانىكى چىرەپىر لەبارەى ئامادەكارىيەكانمان ەو ە گەياندا. ئىمە پلانمان
دانابو بۇ جىنگىر كىرنى خوارەمەنى، بەتانى، دەرمان، خىمە و كەرەستەكانى تىرى
بورئانەو ە. ئىمە نەخشە گەلىكمان ئامادە كىرد بۇ پىشاندانى ئەمەى كە پەنا بەران دەشى
لەكوى شوپىيان بىر تەو ە. ئىمە شارەزايانى بورئانەو ەى مەۋىيمان خەستەكار بۇ چوونە
عىراق شەبەشانى سەربازەكانمان. ئىمە پىگەكانى نەزىبەى پەنجاو پىنج ھەزار بىكەكەى
دەش كىرنى خۇراكى عىراقمان دەستىشان كىردبوو و لەگەل رىكخراۋە نىۋە ەو ە تىبەكاندا
ئامادەكارىمان كىردبوو - لەوانەش پىرۇگرامى خوارى جىھانى - بۇ دۇنيابوونەو ە لەو ەى
كە خۇراكىكى نەزىبەى.

ھەيۋە ە ئىمە پلانگەلىكمان گەلالە كىرد بۇ ئاۋەدان كىرنەو ەى دوورمەودا. ئىمە
سەرىمان خەستە سەردە بوارە پەروەردە، تەندىرەستى، ئاۋ و كەرەستەى خاۋىنپراگرتن،
كارەبا، پەناگە، گواستەو ە، حوكمرانى و حوكمى ياسا، كىشتوكال، اتصالات و بەرنامەى

ئابدۇرى. بۇ ھەرىكەت يان، ئىمە داتامان كۈ كۈردە ۋە، ستراتېگىيە كمان گە لالە كۈرد و
ئامانچى دروستمان دانا. بۇ نموونە، (يوتىس ئەيد) ئەۋەي دەستىنشان كۈرد كە عىراق
۲۵۰ نەخۇشخانەي گىشتىي ناسەربازى، ۲۰ نەخۇشخانەي سەربازى، ۵ نەخۇشخانەي
تۆلىرى پزىشكى و ۹۹۵ سەنتەرى چاۋدىرى تەندروستىي پزىشكى مەدەنى ھەيە.
پلانە كەمان بانگەۋازى دەكۈرد بۇ زىادكۈردى پىداۋىستىي پزىشكى بۇ ئار ۋلاتەكە،
كاركۈرد بۇ سازدانى دىكتۇر و پەرسىتارە عىراقىيەكانى دەرەۋەي ۋلات و گەرەنەۋەيان بۇ
ۋلات و مەشقىيەكۈردى كارمەندانى پزىشكىي نۆي و سەرەنجام سىپاردى كۈنتۈل بە
ۋەزارەتى تەندروستىي نۆي عىراق.

بەككە لە پەرسىيارە ھەرە گۈنگەكان ئەۋە بوو كە چۈن پلان دابىرىت بۇ سىستەمى
سىياسىي پاش سەدام. ھەندى كەسى ئاۋ ئىدارەكەم پىشنىيارى ئەۋەيان كۈرد كە
راستەۋخۇ دەسەلات رادەستى گروپكە لە عىراقىيەكانى تاراۋگە بىكەين. مەن كەيغەم بەۋ
بىرۈكەيە نەھات. لەكاتىكدا كە تاراۋگەيەكان پەيۋەندىي نىزىكىيان ھەبوو لە واشنتى، پىم
ۋابو دەبىي يەكەم سەرۋكى عىراق ئەۋ كەسە بى كە ئەۋان ھەلىيانبىزاردوۋە. مەن ئەزەموۋنى
برىتانىم لە ۱۹۲۰ ھەكاندا لەبىر بوو. بىرتانيا پاشايەكى ئاعىراقى (فەيسەل) ى داناۋو كە بە
ئاشەرى دەبىنرا و دانانى، كىنە و ناسەقامگىرى لى كەۋتەۋە، ئىمە نىازمان نەبوو ئەۋ
ھەلەيە دوۋىارە بىكەينەۋە. تەخەبىيەكى گەرەي تر ئەۋە بوو كە چۈن پاش سەدام
ئاسايش بەرقەرار بىكرىت. ھەندى لە راپۇرتەكانى ھەۋالگىرى پىشنىيى ئەۋەيان دەكۈرد كە
بە روۋخانى رزىمەكە، پۇلىس و سوپاي سەدام لە بەرەيەكەۋە دەچن بۇ بەرەيەكى تر.
گەرە فەرماندەكان - ئەۋانەي كە دەستىيان بە خويىنى بىگوناھان سوۋر بوو - بانگ
ئاكرىن بۇ پەيۋەندىكۈردەۋە. بەلام ئىمە پىشت بە بەشەكەي ترى ھىزەكانى سەردەمى

سەدام دەبەستىن بۇ بونىادنانى پۇلىس و سوپاي عىراقى نۆي.

لە كانوۋنى دوۋەمى ۲۰۰۳ د، مەن رىنمايىيەكى سەرۋكايەتىم دەرۋەرد (ئىن ئىس پى دى
(۲۴)، بۇ دروستكۈردى ئۇفيسىكى نۆيى ئاۋەدانكۈردەۋە و كۆمەكى مەۋىي (ئۇرە). ئۇرە
بەرىپس بوو لە گۈرپى پلانە چەمكىيەكانمان بۇ كۈردارى كۈنكرىتى. ئۇفيسەكەمان لە
پىنتاگۇن دامەزراند، بۇئەۋەي ھەۋلە مەدەنىيەكان لە عىراقدا ۋەكو ئۇپەراسىيۇنە

سەربازىيە كانمان بە ھەمان ھەيكەلى ھەرماندە پىيدا تېپىپەرت. بۇ سەركردانە توپىگە
تۆھپىسەكە، دۇن رەمىسىنىڭ (جەي گارنەن)ى راسپارد كە زەنەرالىڭكى خانە نشىن بوورول
سالى ۱۹۹۱ دا ھەماھەنگىي ھەولنى بوژاندە ھەي كىردىبوولە باكوورنى عىراقدا، ئەولەنار
حكومتدا دەستەيەك لە شارەزايانى مەدەنى ئامادە كىرد بۇ چوون بۇ بەغدا.

بە ئامادە بوونى پلانەكان و كارمەندە كانمان لە پىش جەنگدا، ھەستەم كىرد باش خۇمان
سازداو، لەگەل ئەو ھەشدا بە ئاگا بووين لە سنووردارىتتەيەكان، تواناكانى بويا دانە ھەي
ولاتمان سنووردار بوون و كەس دۇنيا نەبوولە ھەي كە چ پىويستتەيەك سەرهەلدە دان.
سوپا وتەيەكى كۆنى ھەبوو: "لەگەل بەكەم بەركەوتن لەگەل دوزمندا ھىچ پلاننىكى
جەنگ تامىتتەيەك". لەكاتىكدا كە لە وانەي عىراق ھەي فىر دەبووين، ئەم وتەيە لە بارەي
ژىنگەي پاش جەنگ ھەي دووجار راست بوو.

بە ھاتنى ئازارى ۲۰۰۲، پلانى شەر ئامادە بوو. پاش زياتر لە سالتىك بەدواداچوون و
پرسىيار كىردن، تۆمى فرانكس و تىمەكەي ئوپەراسىيۇنىكىيان دارىشتبوو كە من دۇنيا بووم
كە بە نەرمى و بەشىو ھەيكى بەكلايىكەر ھەي سەدام سەرتگون دەكات لەكاتىكدا كە
گىانلە دەستدانى ئەمىرىكى و عىراقىيەكان كەم دەكاتە ھەي. تاكە نادۇنيابى كە مابوو، رۆلى
توركيا بوو. بۇ ماو ھەي چەند مانگىك، ئىمە خەرىكى فشارخستە سەرتوركەكان بووين
بۇنە ھەي رىگەمان پى بدەن خاكى ئەوان بەكارىيىن بۇنە ھەي بتوانىن پانزە ھەزار
سەربازى (لقى پىادەي چوان) لەلەي باكوور ھەي داخلى عىراق بكەين. ئىمە بەلىتماندا
كۆمەكى نابوورى و سەربازى دابىن بكەين، يارمەتى توركيا بدەين بەشى ھەيبت لە
پروگرامە سەرهكىيەكانى (سندوقى دراوى نىودەولەتى) و پىشتگىرىي خۇمان بۇ
وەرگىرانى توركيا لە يەكىتتىي ئەوروپا بەرقەرار بكەين. كابىنەي سەرتوك وەزىران عەبدوللا
گوبل داواكەي ئىمەي قبول كىرد. بەلام كاتىك پەرلەمان لە ۱ ئازاردا دوايىن دەنگىدا،
ئەو رىژەيەي كە پىويست بوو كورتى ھىنا، من ئاتومىد و پەست بووم. لە بەكىك لەو
داواكارىيە ھەي گرنگانەي كە تاوئە و كاتە خستبوومانە بوو، توركيا، ھاوپەيمايى
ئاتومان، پىشتى لە ئەمىرىكا كىرد.

دۇن و تۇمى، لىقى پىدادەى چوارىيان لە خۇرھەلاتى دەرياي ناوہ پاسىندا ھىشتەوہ کہ
دەگرا لەوتوہ بە تورگىيادا رەت بکرىن ئەگەر ھکومت بىريارى خۇى گۇپى، ئەگىنا لە
مکە پىتەوہ پەيوەندى بە ھەلمەتەگەنەوہ بکات. ئىمە بە ھەمان شىئوہ پلانى ئەوہمان
دەباوور کہ ھەزار سەربازى پەرەشوت لە ھىزى ئاسمانى ۱۷۲وہ بخەينە خوارەوہ بۇ
ھەرىقى گوردى لە باکوورى عىراق. ئەمە يەگەم بزارەمان نەبوو، بەلام لانى گەم ئىمە
شونىنپىيەگەمان لە بەرەى باکوور دەبوو.

لە باشوور، ئىمە زياتر لە ۱۵۰,۰۰۰ سەربازى ئەمرىكىمان لە سەر سنوورى عىراق لەگەل
نرىگەى ۹۰,۰۰۰ سەربازى تری نىشتەجىکراو لە ناوچەى گەنداو ھەبوو. من بە تەواوى
روونم کردبووہوہ کہ ئەگەر پىئويست بکات ئەوا بە کارىيان دەھىنم. دىپلۇماسىيى بەرئەد
ئىمەى گەياندبووہ ئەوپەرى پىنتى تواناي خۇمان. سوپا و رىچکە دىپلۇماسىيەگان بە
تەواوى بەيەگداچووويون. بزارەى نىوان جەنگ و ئاشتى پەيوەندى ھەبوو بە خودى
سەدام ھسىنەوہ.

بۇ ماوہى چەند مانگىك، ئەنجومەنى ئاسايشى نىشتەمانى تەقريبەن بە شىئوہ يەكى
رۇژانە كۆ دەبووہوہ بۇ قسەکردن لەسەر عىراق. دەمزانى کہ ھەموو راويزگارەگانم بەكوى
گەيشتون. دىك چىنى نىگەرەن بوو لەبارەى پرۇسەى خاوى دىپلۇماسىيەوہ. ئەو
ھۆشدارى ئەوەيدا کہ سەدام ھسىن دەتوانى كات بەكاربەيتىت بۇ بەرەھەمەتتەنى
چەكەگان، شارەنەوہى چەك يان پىلانى ھىرشىك. ئەو زستانە لە يەككە لە
نىوہرۇخوانەگانى ھەققانەماندا، دىك راستەوخۇ پرسىياري لىکردم "ئايان نيازتە ئاگادارى
ئەو كابرايە بيت يان نا؟" ئەم شىئوازي ئەو بوو بۇ وتنى ئەمەى کہ ئىمە بايى پىئويست
كاتمان بە دىپلۇماسى داوہ. من ستايشى ئامۇزگارى رىك پەوانى دىكم کرد. پىتم وت کہ
ھىشتا ئامادە نىم بۇ جولان. وتى "باشە جەتايى سەرۇك، ئەمە بىريارى خوتە". پاشان بە
خەندەيەكەوہ يەككە لە دىرە ھەرە دلخوازەگانى خۇى دەريارى "ھەرىقە ئەو ھەموو
پارەبەت دەدەنى". دۇن رەمسفىلد ئەوہندە يەكلايىكەرەوہ نەبوو. ئەو دلىباى کردەوہ
کہ ھەركاتىك فرماندا ئەوا سوپا ئامادەيە. ئەو بە ھەمان شىئوہ ھۆشدارى ئەوەيدا کہ
ئىمە ناتوانىن ۱۵۰,۰۰۰ سەرباز لەسەر سنوورى عىراق بۇ تاھەتايە واز لىيىنن. فشارى

لوجستیکیی پشٹیگری له و هیژه ژورانه، گه وړه بوو. له ساتیک له ساته کاند،
که له که کردنه که سهریازییه که به های زیری له دست ددها، چونکه سهدام ده گه یشته نه و
نه نجامه ی که نیمه جدی نین له ناردنه ناو وده ی هیژ.

کوندی به ناگابوو له وده ی له کوبوونه وه کانی نه نجومه نی ناسایشی نیشتمانیدا بی لایه ن
بمیتته وه، به لام نه و به نهی نهی ره نی خوی پی گوتم. نه و لایه نگیری که به هیژ
پشکینه کان بوو. به لام پاش کوبوونه وه له گه ل بلیکس و تیمه که ی، نه و گه یشته نه و
بروایه ی که سهدام هیچ ناکات به س ته گره دروست ده کات. نه و به نابه دلییه وه گه یشته
نه و نه نجامه ی که تا که ریگه بو سه پاندنی بریاری نه ته وه به کگرتو وه کان، به کارهینانی
بزاره ی سهریازییه.

کولن، قوولترین خوبه دوورگرتنی هه بوو. له کوبوونه وه یه کی یه ک به یه کدا له
سهره تا کانی ۲۰۰۳، نه و پی وتیووم که ده توانین به شیوه یه کی دیپلوماسی هه ره شه ی
عراق به ریوه ببین. نه و به هه مان شیوه پی وتیووم که نه و به ته واری ناسوده نییه به
پلانه کانی جهنگ. نه مه تووشی سهرسوپمانی نه کردم. نه و ئوپه راسیونه ی که تومی
فرانکس به ره می هینابوو، سی قاتی نه و ریژه یه ی سهریازی به کارده هینا که له جهنگی
که نداودا به کارهینرابوون. نه مه ش داپرانیکی روون و ناشکرا بوو له و بروایه ی که نه مریکا
ده توانی ته نیا به پیاده کردنی هیژری گه وړه ی به کلاییکه ره وه جهنگه کان بیاته وه - که
زیاتر به (بیروباوهری پاوولی) ناسرابوو.

من خوشحال بووم که کولن وتی نیگه رانییه کانی له باره ی پلانه که وه بو تومی باس
کردوه. کولن له ماوه ی (زریانی بیابان) دا سه روکی هه یته ی نه رکان بوو و پروام و ابوو که
تومی قسه کانی به هه ند وهرده گریت. له کاتیکدا که من هیشتا ئومیده وار بووم به
کاریگری دیپلوماسی، به کولنم وت که نه گه ری نه وه هه یه که بگهینه خالیک که تیایدا
جهنگ تا که بزاره یه که که ماوه ته وه.

به ره به یانی شه مه، ۱۶ ی بازار، سواری هیژری ناسمانی یه ک بووم و به ره و
دوورگه کانی (نازور) فریم، ناوچه یه کی پورتوگالی که دوو له سهر سیی ریگای واشندن

بەرەو لېشېۋنەيە. مەن بە رېگاۋە بوم بەرەو دوايىن لوتكە لە بارەى ستراتېژىيى
دېپلۇماسى لەگەل تۆنى بلىر، جۇزى ماریا ئەزەل و سەزەك وەزىران جۇزى بارلۇسۇي
پورتوگال. لەكاتىكدا گە ھەرەنسىيەكان، ئەلمانەكان و روسەكان دىزى دووم بېرىرى
يوتىن بوون و مەكسىكىيەكان و شىلىيەكان نابەل بوون لە دەنگدان، ئىمە ھەمەومان
كۆك بوون لەسەر ئەۋەى كە رەۋگەى دېپلۇماسى بە كۆتا گەشتەۋە. ئىمە پلانمان دانا
كە دووم بېرىرى يوتىن لە بەرەبەيانى دووشەمەدا بېكىتىنەۋە. ئەۋ ئىۋارەيە، مەن چىل
ۋە ھەشت سەعاتم مۆلەت دەدايە سەدام و كورەكانى تا ۋلات جى بىلن، دوايىن دەرفەت بۇ
خۇلادان لە جەنگ.

دەنگدانى ھەستىارى تۆنى لە پەرلەمان، رۇزى سىشەمە بوو. پىسى ۋەم ئەگەر
دەنگدانەكە شكست بىتتە ئەۋا دەكشىتەۋە، بەۋ مانايەى كە برىتانىا لە ھاۋپەيمانىتى
سەربازى پاشەكشە دەكات. ھەرگىز وىناى ئەۋەم نەكردبوو كە ۋەھا لە نرىكەۋە
چاۋدىرى دەنگدانىكى پەرلەمانىيى برىتانىا بىكەم، چ جاي ئەۋەى كە لايەنگىرىيى سەزەك
ۋەزىرانىكى حزبى كرېكاران بىكەم. كە دوورگەكانى ئازۇرمان جىھىشت، تەۋقەم لەگەل
ھاۋپىكەم كرد. كۆندى بە رېگاۋە بەرەو ھىزى ئاسمانىيى يەك ۋتى "ھىۋادارم ئەمە دوايىن
جار نەبى كە دەيانىيىن."

فرىن بەرەو نىشتەمان درىژخايەن و ھىمەن بوو. پاش پلانمانانىكى زۇر و چاۋەروان
بوون، چركەساتەكە گەشتەۋو. ئەگەر سەدام ۋلاتەكەى جى نەھىلىت ئەۋا لە ماۋەى سى
رۇزدا دەچىنە جەنگەۋە. مەن بە قوۋلى ئاۋمىد بوم كە دېپلۇماسى شكستى ھىناۋە.
بەلام بەلەنم بەگەلى ئەمرىكا، ھاۋپەيمانانمان و جىھان دا كە ئىمە بېرىارەكانى يوتىن
پىادە دەكەين. مەن پەيمانى خۇم نەدەشكاند. بۇ ماۋەى چەند مانگىك، مەن ئامۇزگارم
ۋەرگرتبوو، گويم بۇ چەندەھا رەئى شىل كرىبوو و دژەبۇچوونەكانم لەبەرچاۋ گرتبوو.
ھەندى كەس بېرواى وابوو كە بە ھىشتەۋە پشكەنەران لە عىراقدا، دەتوانىن سەدام كۆت
بىكەين. بەلام مەن نەمدەزانى چۆن. ئەگەر بە سەداممان بوتايە كە چانسىكى تىرى ھەيە-
پاش ئەۋەى رامانگەياندبوو كە ئەمە دوايىن چانسىيەتى - ئەۋا ئىمە مەمانەمان لەرەك
دەبوو و ئەۋىش بەھىز دەبوو.

ئەوانىتر دەبانگوت ھەرەشەگە ئەۋەتىش جەددى نىيەگە بىرىلى دەگەنەۋە. ئۇنى ئاسان بۇرۇپ بۇيان كەۋاللىن. ئەۋان بەرپىرس نەبوون لە پارىزگارى لە ۋلات. مەن ئازارى راجلكتەرى ۱۱ى سىپىتىمبەرم لەبىر بوو، ئەۋ ھىرشە لەناكاۋەدى كە ھۇشدارىمان لەپىشدا ۋەرنەگرت بۇى. ئەم جارەيان ئىمە ھۇشدارىمان ۋەكو زەنگىكى تىز پىتدراپوو. سالانكى ھەۋالگىرى، بە شىۋەيەكى بەرچاۋ ئامارەدى دەدا بەۋ ئەنجامگىرىيەكى كە سەدام چەكى كۆكۈزى ھەيە. ئەۋ لە رابىردوۋدا بەكارى ھىناپوون. ئەۋ بەرپىرسىيارتىيى سەلماننى لە ئاۋىردىياني جىيەجى نەكردبوو. ئەۋ ھاۋكارى لەگەل پىشكەران رەت كىردىۋەۋە، تەننەت بە ھەرەشەى داگىركىرنىكىش لەبەردەم دەروازەكەيدا. تاكە ئەنجامگىرىيى لۆزىكى ئەۋە بوو كە ئەۋ چەكى كۆكۈزى شارۋەۋەتەۋە. بە لە بەرچاۋگىرتنى پىشتىۋانىيەكەشى بۇ تىرۋور ۋ رقى بۇ ئەمىركاى دوزمنى سەرسەختى، ئەستەم بوو بىزانىن ئەم چەكانە ئەنجاميان بە كۆى دەگات.

ئەۋانىتر بانگەشەى ئەۋەيان دەكرد كە نىيازى راستەقىنەى ئەمىركا كۆنترۆلگىرنى نەۋتى عىراق يان رازىكردنى ئىسرائىلە. ئەۋ تىۋرەنە درۆ بوون. مەن بۇ پارىزگارى لەگەلى ئەمىركا سەربازەكانمان دەنارد.

دەمزانى كە باجەكە قورس دەبىت. بەلام ھەنگاۋنەنەنىش باجەكەى قورس بوو. بە لەبەچاۋگىرتنى ھەموو ئەۋ شتەنەى كە دەمانزانى، رىگەدان بە سەدام بۇئەۋەى لەسەر حوكم بىمىننەۋە، مۇجازەفەيەكى زۆرگەرە بوو. دەبوۋايە گرەۋ لەسەر ئەۋە يكەم كە يان ئەۋەتا ھەركام لە ئازانسە ھەۋالگىرىيە گەرەكان بەھەلەداچوون يان سەدام دلى ياش دەبىت. پاش بىنىنى كارەساتى ۱۱ى سىپىتىمبەرا، ئەمە مۇجازەفەيەك نەبوو كە مەن بىگرمەبەر. كىردەۋەى سەربازى دوايىن پەنام بوو. بەلام بىروام ۋابوو كە پىنۋىستە. رۆزى دواتر، دوۋشەممە، ۱۷ى ئازارى ۲۰۰۲، بالىۋز جۇن نىگروپۇنتى دوۋەم بىرپارى لە ئەتەۋە يەكگرتوۋەكان كىشايەۋە. ئەۋ شەۋە، مەن لە ھۆلى (كرۇس)ى كۆشكى سىپىيەۋە مۇخاتەبەى گەلم كىرد. ۋىتم "ئەنجومەنى ئاسايشى نەتەۋە يەكگرتوۋەكان پابەند نەبوۋە بە بەرپىرسىيارتىيەكانىيەۋە، بۆيە ئىمە بەۋانەى خۇمان پابەند دەبىن". ھەرۋەھا ۋىتم "پىنۋىستە سەدام حىسەن ۋ كۆپەكانى لە ماۋەى چىل ۋ ھەشت سەعاتدا عىراق جى

بەيتلەن. رەتلىرىدە ۋەيان بۇ ئەمە، دەپتە ھۇي پىكىدادانى سەربازى، كە لەكاتى دىيارىكرامى
خۇمانە ۋە دەست پىدەكات."

دور رۇژى دواتر ۋەكو ھەفتەيەك ۋابوون. ئىمە لە سىشەممەدا ھەۋالى خۇشمان
پىنگەيشت: تۆنى بلىر دەنگەكەي پەرلەمانى بە رىژەيەكى بە ھىز بە دەستەيئابور. بريتانيا
لەگەلماندا دەبوو.

جورج تىننىت ۋ كۆلن پاول ھەۋالى تازەيان لەبارەي بەرەۋپىشچوونەكانى پەيوەست بە
عىراق پى دەگەياندەم. دوايىن ئومىدەمان ئەۋە بوو كە سەدام رازى بىت بچىتە ھەندەران.
لە ساتىك لە ساتەكاندا، پىدەچوۋ پىشنىيارىكى حكومەتىكى خۇرەلاتى ناۋەراست بۇ
ئاردنى سەدام بۇ بىلارپوس بە ۱ تا ۲ مىليارد دۆلارەۋە كارىگەرى دروست بىكات. لەبىرى
ئەمە، لە يەككە لە دوايىن كىدارەكانىدا، سەدام فرمانىدا زمانى يەككە لە نەيارەكانى
بىردىت ۋ وازى لىبەيتىرت تا دەمرى. دىكتاتورى عىراق بىريارى خۇي دابوۋ. جەنگى
ھەلبىزارد. لە بەرەبەيانى چوارشەممەدا، مەن لە تەۋاۋى ئەنجومەنى ئاسايشى نىشتەمانىم لە
ژوۋرى (بارودۇخ) كۆكردەۋە كە لەۋى فرماندا بە ئۆپەراسىۋنى ئازادكردنى عىراق. شەش
سەعات دواتر، تەلەفۇنىكى چاۋەپروانەكرام لە دۇن رەمسفىلدەۋە پىنگەيشت. ئەۋرتى
كە شتىكى گىرنگى پىيە بۇ قسە لەسەر كىردى. ئەۋ و جورج تىننىت بە رىگاۋە بوون بەرەۋ
ئۇفېسى ئۇقال.

كاتى گەيشتەن، پرسىيارم كىرد "چ باسە؟"
جورج وتى "جەنابى سەرۋك. پىمان ۋايە چانسىكمان ھەيە بۇ كوشتىنى سەدام
خستىن."

ئەۋەي كە دواتر ھات، يەككە بوو لە كۆبوونەۋە ھەرە سەرۋوئاسايشەكانى
سەرۋكايتىم. بە ئامادەبوونى تەۋاۋى تىمى ئاسايشى نىشتەمانى لە ئۇفېسى ئۇقال،
راۋىژكاران خۇيان ھىنا ۋ بىرد بۇ دابىنكردنى دوايىن ھەۋالى تازە لە گۆرەپانەكەۋە.
تۆرتكى سەرچاۋە ھەۋالگىرىيەكان لە عىراق راپۇرتى ئەۋەيان گەياند كە لەۋانەبە سەدام ۋ
ھەندى لە كەسانى خىزانەكەي ئەۋشەۋە لە ناۋچەيەكى دەرەۋەي بەغدا بەسەر بىيەن كە

پىشى دەۋىتىرى (كىلگەكانى دۆرە) ئەگەر شۇنىڭغا كەلسە قېلىنەۋە، ئەۋا لەۋىيە شىن
بىۋاقىت بىلەن بىر سەر بىكەين.

مەن بەگۈمان بوم. ئەگەر غەربىي لىندانى ئاسمانىم بىكردىيە، ئەۋا ئىمە لە پلانە باش
دارىۋىداۋەكەمان دادەسپرايىن كە بىرىشى بىۋە لە دۆرە ئۆيە راسىيۋنى تەيىتى پىشى
دەستىپىكىردىنى جەنگى ئاسمانى. مەن وئىئاي ھەمۇر ئەۋ شتەنەم كىرد كە دەشەن
نەخۋازراۋ بىكەۋنەۋە، دەۋىۋايە دۆرە بۆمبىھاۋىتى ئىف-۱۱۷ بەيى ھاۋىيى بەسەر شارىكى
تەۋاۋ قايىمىكراۋدا بىقېن. گەۋدە تىرىن نىگەرانى مەن ئەۋە بىۋە كە ھەۋالگىيە كە تەلەپ
بىت. ئەي ئەگەر ئەۋ كەسەي روى كىردەۋە كىلگەكانى دۆرە سەدام تەيىت، بەلكى
پاسىكى پى لە مەندال بىت؟ يەكەم وئىنەكانى جەنگە كە كۈشتىنى مەندالانى بى تەۋىتى
غىراقىمان پىشان دەۋەن.

باشىرىن رىگە چارە دەستىگىرتىن بىۋە بە پلانە كەۋە. بەلام بىرۋەكەيەك لە مەشكەدا ھەر
دەھات و دەچۈۋە دەشە بە كۈشتىنى دىكتاتۈر جەنگە كە بەر لەۋەي دەست پىيكات.
كۆتايى پى بىت و چەندەھا ژيان رىگار بىكات. ھەستەم بە بەرپىرسىيارىتى كىرد كە
دەرفەتەكە بىقۇزمەۋە، ژەنەرال مایەرز پىنى وئەم فېۋكەكان سوتەمەننىان تىكراۋە و
موشەكەكانى ھىرشى زەمىنىنى تۆماھۋك پىرۋگرام كراۋن. مەن روم كىردە تىمەكە كە لە
ئۇفېسى ئۇشال كۆ بىۋونەۋە و وئەم "با دەرچىن". رىك پاش ئەۋەي كە مۇلەتى
چەل و ھەست سەعات بەسەرچۈۋە، بۆمباران دەستىپىكىرد.

كۆندى بەرەبەيانى دواتر تەلەفۋنى كىرد. شايبە ئىكالىك پىۋاۋىكى بىنىۋە كە شىۋەي لە
سەدام چىۋە و لە كىلگەكانى دۆرە لە ژىر دارۋىپەردو ھاتۋەتە دەۋەۋە، بەلام بە
تىپەرىنى دۆدان، راپۇرتەكان گۇپان. ئۆيە راسىيۋنەكە زەنگىن بىۋە ئەۋ شتەنەي كە
دەھاتىن. نىازمان راست بىۋە. فېۋكەۋانەكان ئازابانە رەھتارىيان كىرد. بەلام ھەۋالگى
بەھەلە داچۈۋەۋە.

دۆلى پاش دەستىپىكىردىنى تەقە لە كىلگەكانى دۆرە، شەپۋلىك جالاكىي سەرىپى
دەستى پىكىرد. لە سىۋورى باشۋورى غىراق لەگەل كۆيتىدا، ھەيئەي سەرىپى پىشىخ و

ھىزى بەگى ئۆزىنىڭ ھەممەتىنى ھاۋىسىغا خۇيان بۇ بەگداد دەست پېتىدۇ. لېكىن
ھەممىسى كاتتا، ھىزى ئاسمانىيە كانىمان پايىتەختىيان بۇمباران كىردى. لېكىن شەپۇلى سەرەنابى
ئۆلەنچەكەدا، زىيانىر لېكىن سەدەد موشەكى كىرۈر - كە بۇمباراۋىنى كەشەنەكراۋ بە رادار
بەدەلەنەدە بىرۈن - بەشىنى ئۆزى سەركىزىيەتتىكى ھۆكۈمەت و قەرزەندە بىى سىۋىيى
سەدەلەنەن ۋىران كىردى. بىە پىنچەۋانەنى تەقەببەۋەكەنى دىنەندىن، لېكىنە ئاۋكىيەكانى
ھەۋىشەمە و ئاگاساگى، پىان بەكارھەتتەنى ئاپالەم لېكىن ئىنسان، ھىزىشەكەمان بەشىنى ئۆزى
دەنەشەۋەنى مەدەنىيى و زىرخانىنى تەكشۈرە. ئەمە ئەنە شۇك و شەپۇل ئەبۇ، بەگى
بەگىك بۇ لېكىنە ئاسمانىيە ھەدە دىۋىستەكان لېكىن مېرۋودا.

لېكىن باشۋورى عىراقدا، مەرىزى دابەرى بۇ پارىژگارى لېكىن كىلگە نەۋىيە سەرەكەيەكان.
ھىزى ئايىپەشەكانى پۇلەندە و (سىل) ھەكەنى ھىزى دەرىيى شەمىكا پارىژگارىيان لېكىن
زىرخانى نەۋىنى دەرىيا كىردى. لېكىنكى بىرىتەنى بە زىنچەۋە شارى بەسەرى باشۋورى
بەندەرى چالەكى ئوم قەسەرى ئازاد كىردى. ئاگرتىبەرىۋىنى نەۋى و زىنچەكەيەندى كە لېكىن
دەنەشەۋە، بەرچەسە ئەبۇ و ئىمە رىچكەبەكەمان پاك كىرەۋەۋە بۇ ھەتتى كۆمەكى
مىۋى بۇ ئاۋ عىراق.

لېكىن باكۋورى عىراق، سەربازە بەرەشۋەتەكان خالە سەرەكەيەكانى ترانزىتەيەنگىرت و
پارەتەدە بىرۈن بۇ بونىادەتەنى پىرىتەكى ئاسمانى بۇ پىندەۋىستى و كۆمەكە مىۋىيەكان، بە
پىشەنگىرى ھىزى كۆردىيەكان، كەمپى زەرقاۋى تىكشەكتىنرا. لېكىن خۇرناۋى عىراق، ھىزى
ئايىپەشەكانى ئەمىرىكا، بىرىتەنىيا و ئوستىرالىا دەۋرىيەيان لېكىن بىيەن ئەنچەدە بۇ موشەكى
سكود و دىنچەۋە ئەۋەكى كە سەدام ھەركىزى دەرقەنى ئەۋەكى نىيە ھىزىش بىكەتەسە
سەۋىيە، ئوردىن، ئىسرائىل يان ھاۋىيەيەماننى تىرە ئاۋچەكە.

بە ھەتتى كۆتەبى دۈۋەم ھەفتە، سەربازەكانەمان گەشەۋە دەۋرىيە بەغدا، شەۋان
بەركەنى زىيانى چارەكۋىرە، گەرمەنى سوتىنەر و چەۋبەركى پىنچەۋەرى قورسىيان گىرەۋ
بۇ خۇپاراستەن ئەۋەشە بايۇلۇزى و كىمىيەيە لېكىن دەنەشەۋە. شەۋان دەۋرىيە
بەركەگارى تۈندى ھىزى ھەدە دىۋىستەكانى سەدام بىۋەۋە كە لېكىن تۆتۈمبەكە
مەدەنىيەكانەۋە ھىزىشەيان ئەنچە دەدا و لېكىن پىشتە قەلغانە مىۋىيەكانەۋە خۇيان

دەشاردەو. لەگەڵ ئەوێدا ئەوان خێراترین بەرەوپێشچوونی زرتپۆشیان لە مێژووی
جەنگدا تەواو کرد. بە درێژایی رێگەگە، ئەوان شیرینی و دەرمانیان پێشکەشی مەدالان
دەکرد و گیانی خۆیان خستە مەترسییەو. بۆ پارێزگاریکردن لە عێراقییەکان.

لە ٤ی نیساندا، عەریف پۆل رەهەمەت سمیس و پیاوێکی خەریکی گرتنی گۆرەپانیکی
ئەزیز قەرۆکەخانەیی بەغدا بوو. گاردەکانی کۆماریی سەدام بۆسەیان بۆ دانان، ژمارەیان
لە پیاوێکی عەریف سمیسیان بریندار کرد. بە کەوتنەبەر تەقەیی دوژمن، عەریف
سمیس رەشاشیککی پێ کرد لە قیشەك و بەردەوام بوو لە تەقەکردن تا سەسەختی
بریندار بوو. راپۆرتی پاشا کردەوێ سوپا دەریدەخست کە ئەو پەنجای سەربازی دوژمنی
کوشتوو و گیانی سەد ئەمریکی رزگار کردوو. لە بەرانبەر کردەوێ بویرانەکید، پۆل
رەهەمەت سمیس بوو یەکەمین سەرباز لە جەنگی دژە تیرۆردا کە میدالی فەخری پێ
بەخشرا. لە نیسانی ٢٠٠٥دا، مەدالەگەم لە کۆشکی سپیی بەخشی بە ژنەکی
(بريجيت) و کۆرەگەنجەکی.

رۆژی پاشا ئەوێ کە عەریف سمیس گیانی خۆی بەخشی لە پێناو گرتنی
قەرۆکەخانەدا، لقی پیادەیی سێ چووێ ناو بەغداو. یەکەم لقی مارینز دوو رۆژ دواتر
گەشت. لە بەرەبەیانێ ٩ی نیساندا لە کۆبوونەوێ ئەنجومەنی ئاسایشی نیشتمانیدا،
تۆمی فرانکس راپۆرتی ئەوێ گەیاند کە لەوانەییە پایتەخت لە ئان و ساتدا بڕوخیت.
کۆبوونەوێ دواتر لەگەڵ سەرۆک (رودۆلف شوستەر)ی سلوفاکیا بوو. دیموکراسییە
ساواکەیی، یەکیک لەو چل و هەست و لاتەیی کە پەیمانی پشتگیری سەربازی یان لۆجستیی
دابوو لە عێراقدا، یەکیکەیی ناردبوو کە بۆ بەرپۆوەبردنی کاریگەریی هێرشی چەکی کۆکۆز
مەشقیان پێکراوو.

سەرۆک شوستەر فرمێسک رزایە چاوێکی کاتیک باسی شانازی و لاتەکی دەکرد لە
یارمەتیدانی ئازادکردنی عێراقدا. مەن ئەو چرکەساتەم لە هۆشیدا هێشتەو کاتیک
گوێبیستی ئەو دەبووم رەخنەگران دەلێن ئەمریکا تاکلایهنە هەنگاوی ناو. تۆمەت
نارەواکە هاوێیمانی ئیمەیی بێ بەها دەکرد و منیان توپە دەکرد.

كاتىك كۆيۈنۈۋەكە كۆتايى ھات، دان بارتلىق پىنى ۋەم پىۋىستە من سەبىرىكى
تەلەقۇن بىكەم، من تەلەقۇنۇم لە ئۇفېسى ئۇقال دانە نابوو، بۇيە من چوۋمە ئەۋ
شۈيىنە دەۋرەۋە كە يارىدە دەرانى كەسىم دانىشتىۋون، من بىنىم كۆمەلىك لە عىراقى لە
گۈرەپانى قىردەۋسى بەغدا ھاۋارى خۇشيان دەكرد كاتىك ماشىنىكى مارىنر پەيكەرىكى
چل پى درىژى سەدام دەھىننە خوارەۋە.

بۇ ماۋەى بىست رۇژ، من لىۋانلىۋ بووم لە شەژان. ئىستا لىۋانلىۋ بووم لە خەسانەۋە
ر شانازى. ھەرۋەھا بەئاگاش بووم لە تەخەداكانى دواتر. ھىزەكانى سەدام ھىشتا چەند
بەشىكى باكوورى عىراقىيان كۆنترۆل كىردىۋو، لەۋانەش زىدەكەى (تكرىت). چەند
خانەيەكى بەرەنگارى لەلايەن شەركەرانى دلرەقى بەعسى ناسراۋ بە (فېدايى سەدام)
ھەبوون. سەدام و كۆرەكانىشى لە ھەلاتىدا بوون. ھەرۋەكو بە جۇزى ماريان ئەزىنارم وت
كاتىك ويستم ھەۋالەكەى پى بگەيەنم، "ئىمە نابىنىت كە ھىچ ھەلپەرىنىكى سەركەۋىن
ئەنجا بدەين".

دەبوۋايە من سۇراخى ئامۇژگارىي خۇم بىكەم. تۆمى فرانكس ھەستى كرد كە گرنگە
پىشانى بدەيت قۇناغىكى نوي لە جەنگ دەستى پىكردوۋە. ۋەكو رىگايەكى ئەنجامدانى
ئەمە، من بىريارمدا وتارىكى لەسەر كەشتىي (يو ئىس ئىس ئەبراھام لىنكۆلن) پىشكەش
بىكەم كە پاش دە مانگ لەسەر دەريا دەگەرايەۋە بۇ ۋلات. پىنج ھەزار دەرياۋان،
ئەندامى ھىزى ئاسمانى و ماريىنر لەسەر كەشتىيەكە پىشتىگىرىيان لە ئۆپەراسىۋنەكان كرد
لە ئەفغانىستان و عىراقىش.

لە ۱۱ مايسى ۲۰۰۳دا، من پاش ۳۰ سال چوۋمە ناو فرۆكەيەكى سەربازىي. فرۆكەۋانى
ھىزى دەريايى، (سكوت زىلەم) كە بە رەمىزى بانگ كىردەكەى (زىد مان) ناسراۋو،
لەبارەى رىۋوشوۋنەكانى سەلامەتىي لە بىكەى ئاسمانىي ھىزى دەريايى دوورگەى باكوور
كرد لە سان دىيگۇ. ھەرماندە جۇن لوسىەر، فرۆكەۋانىكى زىتەل بە سى قىيەكى پراۋپىر
لە چالاكىي نىشتەۋە لەسەر كەشتى، (فىكىنگ ئىس - سىرى بى) يەكەى لە سەرزەۋى
ھەستاند. لە ساتىك لە ساتەكاندا، ئەۋ كۆنترۆلەكانى دايە دەست من و منىش بۇ ماۋەى

چەند خولەكەك بەسەر ئوقیانوسى ھېمندا فرېم. بەلام پاش چەند جولەيەك، خولم ئۆكە
كرد. فەرماندەكە بە شىۋەيەكى ژىرانە كۆنترۆلەكەى ۋە رگرتەۋە لەكاتىكداكىل
كەشتىيە فرۆكە ھەلگرەكە نرىك دەبووینەۋە. ئەو فرۆكەكەى بەسەرەۋ سەر پانتايەكى
ئاراستە كرد و نىشتەۋە.

لەسەر كەشتىيە (لېنكۆلن)، من چوومە لای ستافى نىشانىدەۋە، بەلای شونىگەى
نىشتەۋە ۋە ھەستان دا پىاسەم كرد و لەگەل دەرياۋان و مارتىنزەكاندا شتم خوارد. ل
وتارەكەمدا وتم "ھاۋلاتيانى ئەمريكىم، ئۆپەراسىيۇنە جەنگىيە گەرەكان لە عىراقدا
كۆتاييان ھاتوۋە... گواستەۋە لە دىكتاتورىيەتەۋە بەرەۋ دىموكراسى كاتى دەۋى، بەلام
شاىستەى ھەر لە تەقەلايەكە. ھىزەكانمان دەمىنەۋە تا ئەو كاتەى كارەكەمان بە
ئەنجام دەگات. پاشان ئىمە دەپۆين و عىراقىكى ئازاد لە دواى خومانەۋە جى دەھىلن."
من ئەو لافىتە گەرەيەم تىبىنى نەكردبوو كە ستافەكەم لەسەر پردى كەشتىيەى
ھەليانواسىبوو، كە بۆ تەلەفزيۇن دانرابوو. لىنى نوسرابوو "ئەركەكە بە ئەنجام گەشت."
ئەمە ۋەكو رىزىك بوو بۆ خەلكى سەر كەشتىيەكە كە تازە درىژترىن ئەركى لە پۇلى
كەشتىيە فرۆكە ھەلگرە ھاوشىۋەكانى، تەۋاۋ بىوو. لەبرى ئەمە، پىندەچوو من نە
ھەلپەركىنى سەر كەوتنە بكەم كە من لەدژى ھۆشدارىم دابوو. "ئەركەكە بە ئەنجام
گەشت" دواتر بوو بە رەخنەيەكى خىرا بۆ ھەموو ئەو شتانەى كە دواتر لە عىراقدا بە
نەخوازراۋ كەوتنەۋە. وتارەكەم روونى كردهۋە كە كارەكەمان دوورە لە تەۋاۋبوونەۋە
بەلام ھەموو روونكردنەۋەكان لە جىھاندا نەياندەتوۋانى بۆچوونەكە پىچەۋانە بكەنەۋە.
نمايشەكەمان بەلارپىداچوو. ئەمە گەرەترىن ھەلە بوو.

بە رۆيشتىنى سەدام لە دەسەلات، ئامانجە ناۋەندىيەكەمان بوو بە يارمەتىدائى
عىراقىيەكان تا دىموكراسىيەك بەيىنە كايەۋە كە بتوانى خۆى بەرپۆۋە بىيات، خۆى پايەدار
بكات، داكۆكى لەخۆى بكات و ۋەكو ھارپەيمانىك لە جەنگ دژى تىرۆر خزمەت بكات
ئامانجەكە تامەزىۋىي لە پىشت بوو، بەلام من گەشپىن بووم. زۆرىك لەو شىمانە
خەمناكانەى كە پىش جەنگ پلانمان بۆ دانابوو و لەبارەيانەۋە نىگەرەن بوو، روويان

ئەدا. بەغدايەكى قەللا ئەھاتەكايەو، كىلگە ئەوتىيە گەورەكان ئاگرىيان تېبەرەنەبوو،
لەبرسامردنى يەربلاو ئەھاتەكايەو، كۆكۆزى مەدەنى لەسەر دەستى سەدام بوو ئەدا،
ھىرشى چەكى كۆكۆز ئەكرايە سەر سەربازەكانمان و ھىرشى تېررورىستىش ئەكرايە سەر
ئەمرىكا يان ھاوپەيمانەكانمان.

يەك شىمانەى گىرگ ھەبوو كە ئىمە وەكو پىئويست خۇمان بۇى ئامادە ئەكرەبوو. لە
ھەفتەكانى پاش ئازادکردندا، بەغدا چووەبوو ناو حالەتتىكى بى ئاسايىيەو، مەن تووشى
شۆك بووم كە بىنىم تالانچىيەكان كەرەستەى بەھادار لە مۇزەخانەى نىشتىمانىي عىراق
دەھىننە دەرەو و راپۆرتگەلىكم لەسەر رفاندن، گوشتى و لاقەكرىن خویندەو،
بەشىكى روونكرىنەو كە ئەو بوو كە سەدام ماوەيەكى كورت پىش جەنگ، ھەزاران
تاوانكارى ئازاد كەردبوو. بەلام كىشەكە لەو قولتر بوو. سەدام كارىگەرى خستبوو سەر
سايكۆلۆژىاي عىراقىيەكان بە جۆرىك كە ئىمە بە تەواوى تىنەدەگەيشتىن، ئەو گومان و
ترسەى كە ئەو سالانىك بوو دايدەچاند، سەرى ھەلەدا.

لە كۆبوونەوہەكى ئەنجومەنى ئاسايشى نىشتىمانىدا لە ئواداكانى نىسان پرسىيارم
كرد "ئەرى ئەو چى روودەدات؟ بۆ كەس ئەو تالانچىيانە ناوەستىنىت؟"

وہلامە كورتەكە ئەو بوو كە ھىزى مەوى لە بەغدا كەمە. كە رۆژىم رووخا، ھىزى
پۆلىسى عىراقى ھەرەسى ھىنابوو. سوپاي عىراقى توأبووہە، بەھوى بىيارەكەى
توركياو، زۆرىك لەو سەربازانەى ئەمرىكا كە بەغدايان ئازاد كەردبوو، دەبووايە بەرەو
باكور بېرۆن بۆ ئازادکردنى پاشماوہى ولات. ئەو زىانەى كە لەو رۆژانەى سەرەتادا
كەوتەو، كىشەگەلىك خولقاند كە بۆ چەند سالىكى تر درىژەى دەبوو. عىراقىيەكان بۆ
كەسىك دەگەرەن كە بىانپارىزىت. بە ئەتوانىنى پاراستنى عىراق، ئىمە بەكەم ھەلمان بۆ
پىشاندانى ئەمەى كە دەتوانىن، لەدەستدا.

بۆشايى ئاسايشى ھاوشان بوو لەگەل بۆشايى سياسى. بىيارمدا ناوى بەرئوہەبەرىكى
ئەمرىكى بەئىنم بۆ دابىنكرىنى سىستەم لەكاتىكدا كە ئىش دەكەين بۆ بونىادنانى
حكومەتتىكى رەوا. بىرۆكەكە بوو بە دەسلەلاتى كاتىبى ھاوپەيمانان كە بە بىيارى ئەو

بەگرتووھەکان مۆلەتی پێدرا و لەلایەن ئەفسەرێکی دیاری خزمەتگوزاری دەرهوھ و
شارەزای رووبەروویوونەوھێ تیرۆر، بالتۆز (ئیل) پۆل جێری بریمەر) سەرکردایەتی کرا.
جێری ھەر لە سەرەتاوە کاری تێکردم. ئەو رێبەرێکی سەرسەخت بوو کە ھەمان رای
منی ھەبوو لەبارە ی ئەوھێ کە عێراقییەکان توانای دیموکراسییان ھەیە. ئەو دەیزانی کە
کاتی پێویستە تا ئەوان دەستوورێک دەنووسنەوھ و خۆیان بۆ ھەلبژاردنەکان ئامادە
دەکەن. لە یەکێک لە یەکەم کۆبوونەوھەکانماندا، پێی وتم کە توێژینەوھێکی
نۆپەراییونەکانی پاش جەنگی پێشووی خۆیندووھتەوھ و پێی وایە سەربازی زیاترمان
بۆ عێراق پێویستە.

من پرسی زیادکردنی سەربازەکانمان لەگەڵ دۆن رەمسفیلد و سەرکردایەتی سوپا باس
کرد. ئەوان جەختیان کردەوھ لەوھێ کە بای پێویستی لێیە. ئەوان چاوەڕوانیی
گەیشتنی سەربازی زیاتریان کرد لە دۆستانی ھاوپیەمانەوھ و بریایان وابوو کە ئێمە
دەتوانین بە خێرایی مەشق بە سوپایەکی عێراقی و ھێزی پۆلیس بکەین. ئەوان بە ھەمان
شیۆھ نیکەران بوون لەمەر وروژانی ناسیۆنالیزمی عێراقی و کەوتنەوھێ پشیووی بە
دەرکەوتن لە بەرگی داگیرکردنی ولاتدا.

من حوکمەکە ی دۆن و سوپام قبوڵ کرد. ئەو ئاژاوە و توندوتیژییە ی کە دەمانببینی
ئاگادارکەرەوھ بوو، بەلام لەگەڵ ئەوھشدا ھیشتا زوو بوو. بارودۆخە کە بیر یەکەم رۆژە
قورسەکانی ئەفغانستانی خستەوھ. ئەوھم رەتکردەوھ کە پێش ئەوھێ دەرڤەتی
جێگیربوونی ھەبێ، دەستبەرداری بێم.

بریمەر لە ١٢ ی مایسی ٢٠٠٣ دا گەیشتە عێراق. یەکێک لە یەکەمین ئەرکەکانی بریتی بوو
لە پیکھێنانی ئەنجومەنێکی حوکمڕانی عێراقی کە بەرپرسیاریتی وەزارەتە
سەرەکییەکان ھەلبگریت و خۆی ئامادە بکات بۆ گەڕاندنەوھێکی رەسمیی سەرۆھری.
سۆراخکردنی سیاسەتی خێلەکی، ئایینی و ئەتنی عێراق ئالۆز بوو. بەلام جێری و
تیمەکە ی کاریکی بالایان ئەجامدا. ئەنجومەنی حوکمڕانی لە مانگی تەمموژدا، واتە رێک
چوار مانگ پاش ئازادکردن، دەسەلاتی گرتە دەست. ئەنجومەنە کە بیست و پێنج عێراقی

له باکگراونده جیاجیاکان گرتبووه خو، عیراقیییه کان هیشقا رینگه یه کی درێژیان
له بهرده مدا بوو، به لام نه وان ههنگاوی به که میان به ره و حکومه تیکی نوینه ر نابوو.

پنکهینانی نه نجومه نی حوکمرانی، رینگایه کی گرنه بوو بو پیشاندانی نه مه ی که
دیکتاتوریه تی سه دام بو تا هه تایه نه ما. له گه ل هه بوونی نه و یابه ته له بیرکردنه وه بیدا،
جیری به ماوه یه کی که م پاش گه یشتنی بو به غدا دوو فرمانی ده رکرد. به کتکیان
راگه یاندنی نه وه بوو که چهند نه نجامیکی دیاریکراوی حزبی به عسی سه دام شیاو نابن بو
کارکردن له حکومه تی نویی عیراقدا. نه وه یتریان هه لوه شانده وه ی ره سمیی سوپای
عیراق بوو که هه ر خو ی به شیکی زۆر ون بوو.

له هه ندی رووه وه، فرمانه کان نیشانه کان خویان پیکا، کورد و شیعه ی عیراق-
زۆرینه ی دانیشتوان- پیشوازیان کرد له دابرا نی خاوین له سه دام. به لام فرمانه کان
کاریگه ریه کی سایکۆلۆژیان هه بوو که من پیشبینیم نه کردبوون. زۆرێک له سوننه کان
نه مه یان وه کو ئاماژه یه ک بینن که شوینیان له عیراقی ئاینده دا نابیت. نه مه به تایبه ت له
حاله تی سوپادا مه ترسیدار بوو. تازه هه زاران چه کدار پنیان وترا بوو که ناویسترین.
له بری خو ناو نووس کردن بو سوپای نوی، زۆرێکیان ده ستیان دایه یاخیبوون.

له لایه کی تره وه، ده بووایه مشتومری زیاترم له سه ر فرمانه کان جیری بگردایه،
به تایبه ت له سه ر نه وه ی که هه لوه شانده وه ی سوپا چ په یامێک ده گه یه نیت و
ریشه کیشکردنی به عس چهند سوننی ده گرتیه وه. به و شیوه یه ی که له لایه ن نه حمه
چه له بیی ئاواره ی له میژینه ی تاراوگه تیبینی کرابوو، پرۆگرامی ریشه کیشکردن زۆر له وه
قوولتر رامالینی ده بوو که بیرمان لی کردبووه وه، له وانه ش نه دماننی ئاستی ناوه راستی
وه کو مامۆستایان. شیاو بوو که ئیمه هه رچۆنێک بیت هه نوکه فرمانه کانمان ده رکردبوو.
نه مانه بانگه وازی لی براوانه بوون و هه ر نه لته رناتیقی رستیک کیشه ی جیاجیای
ده نایه وه. نه گه ر شیعه گه یشتبایه نه و نه نجامه ی که ئیمه جددی نین له باره ی کوتایی
هینان به سه رده می حزبی به عس، له وانه یه له هاوپه یمانان هه لگه رانایه ته وه، ئامانجی
دیموکراسیییه کی عیراقیی به کگرتوو یان ره ت بگردایه ته وه و له گه ل ئیراندا خویان

بە كېخستايە. ئەستەم بوو بە دۇنيايىيەو بەزانىت چى روو ئەدا، بەلام مەشتومرە كە باشتر
ئىمەى نامادە دەكرد بۆئەوەى كە دواتر ئەهات.

بە دىرئايى ھاوین بارودۆخى ئاسايش روو لە خراپبوون بوو. عىراق دەبوو موگناتىستىك
بۆ توندپەوان - ياخيپووانى بە عسى، فیدائىيانى سەدام، تىرۆرىستانى دەرەكىسى سەربە
قاعیدە و دواتر شیعەى مىللىشیا و بگەرانى ئىرانى. ئەو گروپانە ئایدۆلۆژىيە جىاوازيان
هەبوو، بەلام لە ئامانجىكى راستەوخۆدا ھاویش بوون: دەرکردنى ئەمرىكا لە عىراق.
ئەوان دەیانزانى كە قەت ناتوانن لە شەرى راستەوخۆدا لە سەربازەكانمان بىەنەو، بۆيە
ئەوان بۆمب قەراغ رىگەيان بەكار دەهینا و هێرشىيان دەكرده سەر ئامانجە
ناسەربازىيەكانى وەكو بالتۆزخانەى ئوردن و دامەزراوەكانى يوتىن لە بەغدا. تاكتىكىكى
تر رفاندنى كارمەندانى ئاوەدانکردنەو بوو و كوشتنەيان بوو لە دیمەنى قىدىيوى سەر
ئىنتەرنىتدا. ستراتىژىيەكەيان برىتى بوو لە پىشانەدانى وىفەى عىراق بە شىوەى بى ھىوا و
سەرنەكەوتوو، كە راي گشتى ئەمرىكاي لە دژى جەنگ دەجولاند و فشارى دەخستە سەر
ئىمە پاشەكشە بگەين ھەروەكو لە قىتنام.

تا رادەيەك، ئەوان سەركەوتوو بوون. بۆ ئەمرىكىيەكى ئاسايى قورس بوو جىاوازي
بكات لە نىوان تىرۆرىستىكى نامۆ و ئەو مىليونان عىراقىيە ئاسايىيە كە سوپاسگوزارى
ئازادکردن بوون. ئىمە ھەولماندا ھەوالە خوشەكان بلأو بگەينەو - ئارامىي رىژەيى لە
باكوورى كوردى و باشوورى شیعى، بونىادنەو ھەى قوتابخانەكان و نەخۆشخانەكان و
مەشقیكردنى سوپاي عىراقىيى نوو. بەلام لە چاوى میدياكاندا - و بۆيە لە چاوى
گشتیدا - ھىچ كام لەو بەرەوپىشچوونە ھىمانە نەیدەتووانى لە گەل تەقاندنەو ھەكان و
سەربىنەكاندا پىشېركى بكات.

لە سەرەتاكانى تەموزدا، رىپۆرتەرێك لە بارەى هێرشەكانى سەر سەربازەكانمان
پرسىارى لىكردم. وتم "ھەندى كەس ھەن پىيان واىە كە ئەگەر هێرش بگەنە سەرمان
ئەوا لەوانەيە ئىمە لە ناوەختدا برىارى رۆشەن بىدەين... وەلامى ھەن ئەمەيە: چىتان
لە دەست دى بىگەن."

هەر کاتیگ که له باره‌ی عیراقه‌وه دوابیتم، خه‌لکیکی جیاجیا گوئیان گرتووه، که هه‌ریه‌که‌یان روانگه‌یه‌کی جیاوازی هه‌بووه. به شیوه‌یه‌کی تایبته چوار جۆرم به‌بیردا دین. یه‌که‌م جۆر گه‌لی ئه‌مریکا به. پشتگیرییان جه‌وه‌ری بوو بۆ ته‌مویلکردن و به‌شداریکردنی جه‌نگ. بروام وایه که زۆربه‌ی ئه‌مریکییه‌کان ده‌یانویست له جه‌نگه‌که‌دا سه‌رکه‌وتوو بێن. به‌لام ئه‌گه‌ر باجه‌که زۆر قورس دیار بووبیته یان سه‌رکه‌وتن زۆر دور بووبیته، ئه‌وا ماندوو بوون. گرنگ بوو بۆ من که پێداگری بکه‌م له گرنگی قه‌زیه‌که و سووربوونمان له سه‌ر سه‌رکه‌وتن.

دووه‌م جۆر سه‌ربازه‌کانمان بوون. ئه‌وان به خۆبه‌خشی خزمه‌تیان ده‌کرد و دور له ماله‌وه گیانی خۆیان ده‌خسته مه‌ترسییه‌وه. پێویست بوو ئه‌وان خه‌زانه‌کانیان بزائن که بروام پێیان هه‌یه، به پایه‌داریه‌وه له پشت ئه‌رکه‌کانیان هه‌وه ده‌ستاوم و له سه‌ر بئه‌مای سیاسه‌ت بریاری سه‌ربازی ناده‌م.

سییه‌م جۆر گه‌لی عیراق بوون. هه‌ندیکیان ده‌یانویست برۆین، به‌لام دله‌یا بووم له‌وه‌ی که زۆرینه‌یه‌کی گه‌وره‌ی عیراقیه‌کان ده‌یانویست تا کاتی پێویست به‌مێنینه‌وه بۆ هاوکار بوون له هه‌نانه‌کایه‌ی کۆمه‌لگه‌یه‌کی دیموکراتیدا. گرنگ بوو که سووربوونی خۆم له سه‌ر ته‌واوکردنی ئه‌و کاره‌ی ده‌ستمان پێکردوو به‌یه‌نم. ئه‌گه‌ر عیراقیه‌کان گومانی ئه‌وه‌یان لادروسته‌بووایه که به‌نیازین ده‌ستبه‌رداریان بێن، ئه‌وا روویان ده‌کرده سه‌رچاوه‌ی پارێزگاریی تر. دوا‌ین جۆری گوێگر، دوژمن بوو. ئه‌وان بریاریان وابوو که کرداری درنده‌ییان ده‌توانی کار بکاته‌سه‌ر بریاره‌کانمان. ده‌بووایه جه‌خت بکه‌مه‌وه له‌وه‌ی که هه‌رگیز ناتوانن.

ده‌ریزینی "چیتان له‌ده‌ست دی بیکه‌ن" هه‌که‌م بۆ پێشاندانی بریاریان بوو به سه‌ربازه‌کانمان و ئاماژه‌دان بوو به‌وه‌ی که دوژمن قه‌ت ناتوانی ئیراده‌مان بیه‌قینیت. به‌لام زریانی ره‌خنه‌ پێشانیدا که من بۆچوونێکی چه‌وتم له‌لای گوێگرانی تر جیه‌یه‌شتوووه. من له ئه‌زموونه‌که‌وه فێر بووم و له سالانی ئاینده‌دا له نزیکه‌وه ئاگاداری ئه‌وه‌ بووم که چۆن موخاته‌به‌ی هه‌ر کام له جۆره‌کانی گوێگر ده‌که‌م.

بە ھاتنى پايدىزى ۲۰۰۳، ھاوپەيمانى نىۋودەۋلەتى لە عىراقدا پىكھاتىبوو لە ھىزە
زەمىنىيەكانى سى ۋلات، لە ۋاتەش دوو فىرقەى فرەنەتەۋەى سەركردايە تىكراۋ لە لاين
برىتانىا و پۇلەندە و پىشتىگىرى لۇجىستىيى زۆرىكى تر. ھىزەكانى ھاوپەيمانان ژورەكانى
ئەشكەنجەدان، ژورەكانى لاقەكردن و گۆپى بەكۆمەلى لەخۆگى ھەزاران لاشەيان
دۆزىبوۋە. ئەوان دامەزراۋەكيان دۆزىبوۋە ھە ھە جلى پارىزەرى ھالەتى نامادەباشى و
سرنج بە دژەژەھرەۋە بۇ ئامرازى گازى ئەسەبى تىدابوو. بەلام ئەوان زەخىرەى چەكى
بايۇلۇزى و كىمىيائىيان ئەدۆزىبوۋە ھە ھە تەقريبەن ھەر ئاژانسىكى گەرەى ھەۋالگىر لە
جىھاندا بىرۋاى وابوۋ سەدام ھەيەتى.

كاتىك سەدام چەكى كۆكۆزى لەدژى سەربازەكانمان بەكارنەھىنا، من ئاسودە بووم.
كاتىك زوۋ پاش روۋخانى بەغدا زەخىرەكەمان ئەدۆزىبوۋە، توۋشى سەرسورمان بووم.
كاتىك تەۋاۋى ھاۋىنەكە بەبى دۆزىنەۋەى ھىچ تىپەرى، شەژام. گروپەكانى راگەياندىن بە
بەردەۋامى پرسىيارەكەيان دەورۇژاند، "كۈچەكە كۆكۆرەكان؟" منىش ھەمان پرسىيارم
ھەبوۋ. سوپا و تىمەكانى ھەۋالگىر دلىيائىيان كىرمەۋە ھە لە گەرەن بەردەۋام دەبن.
ئەوان ئەو شوئىنگە شارۋانەيان پىشكىنى كە سەدام لە ماۋەى جەنگى كەنداۋ دا بەكارى
ھىناۋون. ئەوان ھەۋالگىريان كۆكردەۋە و نىشانەكانىيان بەسەر دەكردەۋە. لە ساتىك لە
ساتەكاندا، سى. ئاى. ئەى بىستىۋوى كە لەسەر پردىكى روۋبارى فوراتەۋە قوتۋوى گەرە
گەرە تىبىنى كراون. غەۋاسەكانى ھىزى دەريايى خۇيان گەياندىبوۋە شوئىنەكە. ھىچيان
ئەدۆزىبوۋە ھە. كارىدەستىكى پاىەبەرزى ئىمارات چەند ھىلكارىيەكى ئەو تونىلانەى
پىشاندا كە بىرۋاى وابوۋ سەدام بەكارى ھىناۋە بۇ شارەنەۋەى چەكەكان. ئىمە زەۋىمان
ھەلكۆلى. ھىچ شتىك پەيدا نەبوۋ.

جۆرج تىننىت (دەيفد كەى) كە سالى ۱۹۹۱ لە عىراق سەرۋكى پىشكەرانى يوئىن بوو
بۇ چەك، راسپارد كە سەرۋكايەتى تىمىكى پىشكىنىنى نوئى بكات. كەى گەرەننىكى
سەراپاگىرى لە عىراقدا ئەنجامدا و بەلگەى پوچەلنەكراۋەى دۆزىبوۋە لەمەر ئەۋەى كە
سەدام درۋى لەگەل جىھاندا كىردوۋە و بىريارى ۱۴۴۱ى پىشئىل كىردوۋە. ئەو لە ئۆكتۆبەرى
۲۰۰۳دا بە كۆنگرىسى وت "پىرۇگرامەكانى چەكى كۆكۆزى عىراق، زىاتر لە دوو دەپە

بەردەوام بوو، كەس ھەزاران كەس تيايدا كارى كىردو، مىلياردەھا دۆلارى بۆ تەرخان كراو، و بە وریایەو، لەلایەن ئۆپەراسیۆنەكانى ئاسایش و فریودان بەردەپۆش كراو، كە تەنەت لەودىو كۆتایى ئۆپەراسیۆنى ئازادکردنى عیراقەو، بەردەوامى ھەبوو. "بەلام شتێك ھەبوو كە كەى نەیدۆزیبوو، ئەو زەخیرەى چەكى ئاوكى كە ھەمووان چاوەڕێى بوون.

ئەو، كە مابوو، دەستەواژەى كى نوێى دا بەدەستەو: "بوش درۆى كرد، خەلك مرد". تۆمەتەكە ئالۆژىكى بوو. ئەگەر بمویستایە ولات بەرەو جەنگ گومرا بكەم، بۆچى من تۆمەتێكم دادەتاشى كە بە ماوەى كى كورت پاش داگیرکردنى ولاتەكە پوچەل دەكرایەو؟ ھەروەھا ئەو تۆمەتەى خرابوو، پالم درۆزانە بوو. ئەندامانى ئیدارەى پێشوو، جۆن كێرى، جۆن ئیدواردز و زۆرىنەى كى گەرەى كۆنگرێس ھەموویان ھەمان ئەو ھەوالگىیەیان خۆیندبوو، كە گەشتبوو، ئەو ئەنجامەى عیراق چەكى كۆكۆزى ھەى. بە ھەمان شێو، ئازانسە ھەوالگىیەكانى سەرانسەرى جیھانىش. كەس درۆى نەدەكرد. ئێمە ھەموومان بەھەلە داچوو، بووین. نەبوونى زەخیرەى چەكى كۆكۆز ئەو راستىیەى نەگۆرى كە سەدام ھەرەشەى. لە كانوونى دووھەمى ۲۰۰۴دا، كەى وتى: "شتێكى بەجێیە كە بگەینە ئەو ئەنجامەى كە عیراق ھەرەشەى كى گەرەى خستبوو، روو... ئەو، كە لە ماوەى پشكینەكەدا بۆمان دەرکەوت، عیراقى كردە شوینىكى مەترسیدارتر لەو، تەنەت پێش جەنگ بیرمان لى كىردبوو، ئەو.

لەگەل ئەو، شدا، دەزانم كە نەتوانینی دۆزینەو، چەكى كۆكۆز بۆچووى گشتى لەمەر جەنگ وەردەچەرخینیت. ھەلبەت لەكاتێكدا كە بە رویشتنى سەدام جیھان سەلامەتەر، واقعیتەكە ئەو، بوو كە من بەشیو، كى سەرەكى لەسەر بنەماى ئەو ھەوالگىیەى كە ھەلە دەرچوو سەربازى ئەمرىكىم رەوانەى شەر كىردبوو. ئەمە زەبرىكى گەرە بوو، لە متمانەمان - متمانە بە من - كە پرۆابەخۆبوونى گەلى ئەمرىكای دەھینایە لەرزە. كاتێك چەكەكانمان نەدۆزیو، كەس ئەو، نەدى من تووشى شۆك و تورە نەبوو. ھەر كاتێك كە بیرم لى دەكردەو، ھەستم بە ھیلانجەدان دەكرد. ھیشتاش ھەروام.

له کاتیڤدا که شهر له عراقدا زۆر له وه قورستر بوو که پیشبینیم کردبوو، هر که شپین
 بووم. من کارتیکراو بووم به بویری نه و سه د هزار عراقیهی به خوبه خشی چوونه پان
 هیزه کانی ناسایشیان، به و سه رکردانهی که شوینی نه دمانی تیورکراوی نه نجومه نی
 حوکمرانیان گرتوه و به و خه لکه ناساییه ش که ناواته خوازی نازادی بوون.

هیچ شتیک نه و نه دهی سه رباره کانمان پروابه خوبوونی پی نه به خشییم. له سایه ی نه وان،
 زۆربه ی نه دمانی بالای رژیمی سه دام تاوه کو کۆتایی ۲۰۰۳ یان گیران یان کوژدان. له
 مانگی ته موزدا، تیبینیه کی هه والگرمیان پی گه یشت که دوو کوره که ی سه دام له
 ناوچه کی موسلی باکووری عراقن. شانیه شانی هیزه تایبه ته کان، سه ربارانی ۱۰۱ ی
 ناسمانی له ژیر فرماندهی ژهنه رال ده یفد پیترا یوس گه ماروی نه و بینایه یاندا که دوو
 کوره کانی سه دامی (عوده ی و قوسه ی) تیدا بوون. عوده ی و قوسه ی خویان
 شاردبووه وه. پاش شه ش سه عات شه ره ته قه، هه ردووکیان کوژدان. دواتر هه والگرمیان
 پیگه یشتبوو که سه دام فرمانی کوشتنی باربارا و جینای دابوو له به رانبه ر کوژدانی دوو
 کوره که ی.

دوو رۆژ پاش هه ره سی به غدا، من و لۆرا سه ردانی سه نه قه ری پزیشکی سه ربارانی
 (والته رید) مان کرد. ئیمه چاومان کهوت به نزیکه ی سه د نه دمانی برینداری سوپا و
 خیزانه کانیان. هه ندیکیان له نه فغانستان و زۆریکیان له عراق ببوون. نه مه نه زموونیکی
 ناخۆش بوو که پروانیه پیخه فه کانی ته خوشخانه یه ک و ده ره تجامه کانی ره وانه کردنی
 نه مریکیه کان بو شهر ببینیت، ناسوده به خشییه ک نه وه بوو که ده مزانی چاودیرییه کی
 پزیشکی بی وینه له لایه ن شاره زایانی به سۆزی سیسته می چاودیری ته ندروستی
 سه ربارانی وه رده گرن.

له والته رید، چاوم کهوت به نه دمانیکی تیمی دیتا، که به کیکه له به که
 ده سته ژیره کانی هیزه تایبه ته کانمان. له به ر هۆکاری نه ینیه پاریزی، ناتوانم ناوی بینم.
 نه و نیوه ی به شی خواره وه ی قاجی له ده سته دابوو. له کاتیڤدا که ته و قه م له گه ل ده کرد وتم
 "ستایشی خزمه ته کهت ده که م. به داخه که زیانت پیگه یشتووه". له وه لامدا وتی "خه م"

مەخۇ بۇ من جەنابى سەرۆك، تەنیا قاچىكى تىرم بىدەرى بۇ ئەو دەى بىتوانم جارىكى تر بگەرئەو دە بۇ ئەوئ".

لە سەنتەرى پزىشكىى ھىزى دەريابى نىشتىمانى، مارىنژىكى تەمەن چىل و دوو سالم بىنى بەناوى عەرىف (گوادالوپى دىئوگىيەن). ئەو بەرى چەند ھەفتە يەك برىندار بىوو، كاتىك ئارىيجىيەك بە ئۆتۆمبىلەكەى كەوتىوو. تەقىنەو دەكە بەشىكى كەللەسەر و دەستى راستى برىدبوو، ساچمە چووبووو ناو بەشى سەرەو دەى پىشت و قاچەكانى و پەردەى گوئى دراندبوو.

كاتىك پرسىيارم كرد ئاخۇ ھىچ داواكارىيەكى ھەيە، گوادالوپى وئى دووانى ھەيە. داواى پلەبەرزكردنەو دەى ئەو عەرىفەى كرد كە گيانى رزگار كردبوو. ھەرەھا داواشى كرد كە بىيئە ھاوالاتىيەكى ئەمريكى. پاش ۱۱ى سىيىتيمبەر فرمانىكى تەنفىزىم دەركدبوو بۇ شىاوى دەستبەجى بە ھاوالاتىكردنى ھەر كەسىكى بىانى كە لە سوپادا خزمەت بكات.

گوادالوپى ئەو كاتەى كە لە مەكسىكەو دە بۇ ئەمريكا ھاتىوو مندال بوو. ئەو مىو دەى لىدەكردەو دە بۇ يارمەتيدانى خىزانەكەى بۇئەو دەى بژىوييەكيان دەست بكەوئ تا ئەو كاتەى كە لە تەمەنى ھەقدە سالىدا چووبووو پال سوپا. پاش خزمەتكردنى بۇ ماو دەى بىست و پىنج سال - و ئامادەبوون لە دوو جەنگى عىراقدا - وىستىبووى ئالائى سەر جىلە سەربازىيەكانى بىي بە ھى خوى. ئەو رۆژە لە نەخۇشخانە، من و لۇرا ئامادەى رىئورەسمى بە ھاوالاتىبوونەكەى بووین كە لە لايەن بەرپۆەبەرى مەكتەبى خزمەتگوزارىى ھاوالاتىبون و كۆچبەران بەرپۆە چوو. گوادالوپى دەستى راستى بەرزكردەو دە كە بە لە قاف پىچرابوو و سوئندى ھاوالاتىبوونى خوارد.

چەند ساتىك دواتر، مارىنژ (ئۆجەى سانتامارىيا) ھات كە خەلكى فلىپپىن بوو. ئەو تەمەنى بىست و يەك سال بوو و لە عىراق بە سەختى برىندار بىوو. ئەو لە پروسەى ئالوگۇرى خويىنى جەستەيدا بوو. لە نىو دەى رىئورەسمەكەدا دەستى كرد بە گريان. ئەو تاوەكو كۆتايى رىئورەسمەكە ھىزى ھىنايەبەر خوى. من مايەى شانازىم بوو كە وەلام بىدەمەو دە "ھاوالاتىيە ئەمريكىيەكەم".

لە پاییزی ۲۰۰۳دا، ئاندى كارد بە بىرۆكەيەكەۋە ھاتە لام. ئايا ئارە ئومەندىم كە
گەشتىك بۇ عىراق ئەنجام بدەم بۇ سوپاسكردىنى سەربازەكان؟ بىگومان بەلى.
مەترسىيەكە گەرە بوو. بەلام جىگرى سەرۆكى ستاف (ھۆۋ ھاگن) بە كاركردىن لەگەن
دەزگای نەينى و ئۆفيسى سەربازى كۆشكى سىپى، رىگای سەرخستنى دارشت. ھەفتەى
(سوپاسگوزارى) يەكە سەفەرم كرد بۇ كراوفۇرد و بە راگە ياندنەكانم وت كە تەۋاى
پشوو كە لەوى دەمىنمەۋە. پاشان، شەۋى چوارشەممە لە كىلگەكە ھاتمە دەرەۋە و بۇ
بەغدا فرىم.

چەند ھەفتەيەك پىش سەفەرەكە بە لۇرام وت. ئەو دلىيا بووۋەۋە كە وتم ئەگەر
ھەۋالەكە دزە يكات ئەۋا سەفەرەكە ھەلدەۋەشەنمەۋە. نرىكەى سى خولەك پىش ئەۋەى
گەشتەكە ئەنجام بدەم بە باربارا و جىتام وت. باربارا وت "باوكە دەترسم. بە سەلامەتى
بگەرئەرەۋە مالەۋە".

من و كۆندى رۆيشتىنە ناۋچەيەكى نىمچە دانىشتوۋان، كىلاۋى بەيسبۆلەكەمان نزم
كردبووۋەۋە و بەرەۋ فرۆكەخانە ھەنگاومان نا. بە مەبەستى نەينىپارىزى، ھىچ كارۋانىكى
ئۆتۆمبىل نەبوو. تەقريبەن بىرم چووبوۋەۋە كە قەرەبالغى ھاتوچۇ چۆنە بەلام رۆزى
پىش سوپاسگوزارى، يادەۋەرىيەكان زىندوۋ بوونەۋە. ئىمە بە ھىۋاشى بەرەۋپىش
چوۋىن، بەلاى ئۆتۆمبىلىكدا جارانى پىشووۋا رەت بوۋىن كە پرىۋو لە كارمەندى
دزەھىرش و لەكاتى خۆيدا گەيشتىنە ھىزى ئاسمانىي يەك. ھاۋكاتىۋون گىرنگ بوو.
پىۋىست بوو لەكاتى خۆرئاۋابوۋنى بەغدا بنىشىنەۋە.

ئىمە لە تەكساسەۋە بەرەۋ بىكەى ھىزى ئاسمانىي ئەندروز فرىن كە لەۋى سۋارى
ۋىنەيەكى دوۋانەى ھىزى ئاسمانىي يەك بوۋىن و بەرەۋ عىراق فرىن. فرۆكەكە ستافىكى
بچوك، كارمەندانى دەزگای نەينى و سوپا و گروپىكى راگە ياندن كە سوئندى نەينىپارىزى
خواردبوو، ھەلگرتبوو. من لە گەشتە دە سەعات و نىۋىەكەدا كەمىك خەۋتم. ھەر كە
نرىكى بەغدا بوۋىنەۋە، ئاۋىكم كرد بە خۇما، رىشم تاشى و بەرەۋ بەشى فرۆكەۋانەكان
چوۋم بۇئەۋەى نىشتەۋەكە بىيىنم. كۆلۈنىل مارك تىلمان دەستى گىرت بەسەر

كۆنترۆل ۋە كاندا. مەن بە تەۋايى مەتەنە م پىيى ھەبوو. ھەرۋەكۇ زۇرچار لۇرا دەيگوت "ئەو
ماركە بە دۇنيابىيە ۋە دەتوانىت ئەم فرۇكەيە بىنىشىنىتە ۋە".

لە سەرۋەختى خۇرئابوون لە ئاسۋە، دەمتووانى مئارەكانى بەغدا لە دورە ۋە
بەدى بگەم. شارەكە لە سەرۋە ۋە پرا زۇر ھىمەن ديار بوو. بەلام ئىمە لە خەمى موشەكە
زەمىن بۇ ئاسمانەكان بووين لە سەر زەوى. لەكاتىكدا كە جۇ ھاگن ئىمە دۇنياكردە ۋە
لەۋەى كە سوپا پىشتىنەيەكى فراۋانى دەۋرۋەرى فرۇكەخانەى نىۋەۋلەتتى بەغداى
سەلامەت راگرتوۋە، مىزاجى ناۋ فرۇكەكە شەلەزاۋ بوو. كاتىك بە شىۋەى سىپرىنگى
نىشتىنە ۋە، ھەندى لە ئەندامانى ستاف چوونە لاي يەكتىر بۇ نزاى بەكۆمەل. لەدوايىن
ساتدا كۆلۈنل تىلمان فرۇكەكەى رىك كرد و راپەۋەكەى ماچ كرد، شاينەنى نەبوو.

ئەۋانەى كە لە فرۇكەخانە چاۋەرىيان دەكردم جىرى بىرمەر و ژەنەرال رىكاردۇ
سانشىزى فەرماندەى بالاي زەمىنى بوون لە عىراق. جىرى وتى "بەخىر بىت بۇ
عىراقىكى ئازاد".

ئىمە چووينە ھۆلى نانى خواردنى سوپا، كە تيايدا شەش سەد سەرباز كۆببوونە ۋە بۇ
ژەمى سوپاسگوزارى. ۋادانرابوو كە جىرى مىۋانى شەرەف بىت. ئەۋبە سەربازەكانى
وت كە پەيامىكى رۇژى پىشۋى لە سەرۋكە ۋە پىيە. وتى "با بزانىن لىرە كى لە ھەموۋان
گەرەترە..."

ئەم درامايە ھى مەن بوو. مەن لە پىشت پەردەيەكەۋە ھاتمە سەر سەكۆى ھۆلىكى
پراۋپىر. زۇرىك لە سەربازانى سەرسورماۋ بۇ چركە ساتىك ۋاقىيان ۋرما، پاشان دەستيان
كرد بە ۋىس و ھوھا. ھەندىكىان فرمىسك بە چاۋياندا دەھاتە خوار. مەن بە ۋەستە تەۋاۋ
كارتىكراۋ بووم. ئەمانە ھەر ئەۋ رۇحانە بوون كە رىك پىش ھەشت مانگ بە فرمانى مەن
عىراقىيان ئازاد كردبوو. زۇرىكىان شەرىيان بىنىبوو. ھەندىكىان مردنى ھاورىكانىيان
بىنىبوو. مەن ھەناسەيەكى قولم ھەلكىشا و وتم، "لەبرى ئەمريكا پەيامىكم پىيە.
سوپاستان دەكەين لە بەرانبەر خزمەتى گەرەتەندا، ئىمە شانازىتان پىۋە دەكەين و
ئەمريكا بە پايدەدارىيە ۋە لە پىشت ئىۋە ۋەستاۋە".

باش وتارمگە، نانى ئۆزۈم لەگەل سەربازەكان خوارد و چوومە ئوورىكى تەنىشت بۇ
بېشىنى چوار ئەندامى ئەنجۈمەنى حوكمىرانى، پارىزگارى بەغدا و چەند ئەندامىكى
ئەنجۈمەنى شار. ئۇنىڭ، گە بەرپۈەبەرى ئەخۇشخانەيەكى دايكان بوو، پىنى وتم كە ژنان
بە بەراورد بە سەردەمى ژىر دەسەلاتى سەدام چەندە دەرفەتيان ھەيە. دەمزانى كە
عبراق ھىشتا رووبەرووى كىشەي گەرە دەپتەو، بەلام گەشتەكەم جەختكردنەو ھەيەك
بوو لە باورم بەو ھەي كە دەكرى گۆنترۇل بكرىن.

بەشى ھەرە ترسناك فرېنەو، بوو لە بەغداو، پىيان وتىن كە ھەموو لايتەكان
بگورتنىنەو، و تەلەفۇنەكانمان بە تەواوى بىدەنگ بگەين تا ئەو كاتەي كە دە ھەزار پى
بەرز دەپنەو، مەن ھىشتا لە حالەتتىكى سۆزى بەرزدا بووم. بەلام خۇشى
چركەساتەكە، ھەستىكى نامۇى ناجىگىرى شوپنى گرتەو، كاتىك ئىمە ئەرزەكەمان جى
ھىشت و بە ھىمنىيەو بەناو شەو ھەيە دا بەرزبووینەو.

باش چەند خولەكىكى پىرفشار، ئىمە گەشتىنە بەرزايىيەكى سەلامەت. مەن بانكى
كارمەندىكى بەدالەي ناو فرۇكەكەم كرد و پىنم وت لۇرام بۇ ۋەرگىت. پرسىياري كرد
"ئەو لە كوئىت؟" وتم "لە رىگام بەرەو مالەو، بە كچەكان بلى ھەموو شتى باشە".
پىدەچوو ئاھى ھاتىتەو، بەر. پىدەچوو كەمىك لەبارەي كاتەكانەو، سەرى لى
شېوايىت. بىرى ئەدەھاتەو كە ئاخۇ وتوومە سەعات ۱۰ى بەياني لە ئاسمان دەپم يان لە
نيو ۋۇدا. لە ۱۰:۱۵ دا تەلەفۇنى بۇ كارمەندىكى دەزگاي نەپنى كرديوو لە كىلگەكە و
پرسىياري لىكرديوو ئاخۇ ھىچ ھەوالى سەرۇك بوشى لايە. كارمەندەكە وتبووى با تەئكىد
بگەمەو، چەند چركەيەك دواتر ۋەلامى دابوو ھەيە "بەلى خانمەكەم، ئەوان ئەو ھەد خولەك
دورن".

ئەو بۇى دەرگەوتبوو كە كارمەندەكە مەبەستى دايك و باوكمە كە لە رىگەدابوون بۇ
بەسەربردنى (سوپاسگوزارى) لەگەل ئىمەدا، وتبووى "نا مەبەستم جۇرجى خۇمە".
كارمەندەكە ھەلو ھەستەيەكى كرديوو وتبووى "لە راستىدا خانم ئەو لە خانووى
كىلگەكەدايە". نەپنىپارىزى ئەو ھەندە توند بوو كە كارمەندانى ناو كىلگەكە ھىشتا
ئاگادارى ئەو نەبوون كە مەن بۇ خۇشتىن گەشتى سەرۇكايەتییەكەم دەرچووبووم.

لە شەممە، ۱۲ ی سێپتەمبەر، دۆن رەمسفیلد تەلەفۆنی کرد. ئەو تازە قسەى لەگەڵ ژنەرالى (جۆن ئەبى زەيد) کردبوو کە شۆيىنى تۆمى فرانکسى گرتبوو و پاش خانەنشینی وونی لە مانگی تەموزدا. جۆن ژەنەرالىکی لوبنانی ئەمریکی هۆشمەند بوو کە دەیتوانی بە عەرەبى قسە بکات و لە خۆرەلاتى ناوەراست تێدەگەشت. جۆن برۆای وابوو کە سەدام حسینمان دەستگیر کردووە. پێش ئەوەى ئەمە بە جیهان رایگەیه‌نین، دەبوایە ۱۰۰٪ دلتیا بین.

بەیانى دواتر، کۆندى تەلەفۆنى کردووە بۆ پشتراستکردنەوێ هەوالە کە. ئەو سەدام بوو. تاتویەکانى -سى خالى شين لە نىوان مەچەك و دەستیدا کە رەمزی خێلە کەى بوو- بەلگەى حاشاھەلەگرى دا بە دەستەووە. من دلخۆش بووم. گرتنى سەدام ھاندەرێكى گەرە دەبى بۆ سەربازەکانمان و گەلى ئەمریکا. ھەر وەھا جیاوازییەکی سایکۆلۆژی بۆ عێراقییەکان دروست دەکات، کە زۆریکیان پێیان وابوو دەگەرێتەووە. ئێستا روون بوو: سەردەمى دیکتاتۆر بۆ تاھەتایە بە سەرچووبوو.

چەند مانگێک دواتر، چوار پیاو ھاتن لە کۆشكى سپی بمبێن. ئەوان ئەندامانى تیمى دیلتا بوون کە سەدامیان گرتبوو. ئەوان چیرۆكى گرتنە کەیان گێرايەووە. ھەوالگری بەرەو کیلگەییەکی نزیک زێدى سەدام (تکریت) رێنمایان کردبوون. کە سەربازەکان بە سەر ئەرزە کە دا گەرەبوون، بە کێکیان کونێکی دۆزیبوو وە. ئەو بازى دابوو ناو وە و پیاویکی پەرپوتى تورپەى راکیشابوو دەرەووە.

پیاو کە وتبووی "من ناوم سەدام حسینە. من سەرۆکی عێراقم و دەمەوێ دانوستان بکەم".

سەربازە کە وتبووی "سەرۆک بوش سلاوى ھەيە".

سەدام سى پارچە چەکی پێبوو، لەوانەش دەمانچە یەك کە پیاو کە لە سندوقێكى شوشەدا دایانە دەستم. پێم وتن کە من دیارییە کە لە ژووری توێژینەوێ تایبەتى ئۆفیسى ئۇقال دەخەمەرۆو و رۆژنیکیش لە کتێبخانەى سەرۆکایەتیمدا. دەمانچە کە ھەمیشە ئەوێ بێر دەخستەووە کە دیکتاتۆریکی زۆردار کە بە پرس بوو لە مەرگ و

ئىشنىكى زۆر، بە سەربازەكانى ئىمە دەورە درا لەكاتىكدا كە خۇى لە كونىكدا گرمۆلە
كردبوو.

لەكاتىكدا كە من ئەم بىرۆكانە تۆمار دەكەم، زياتر لە حەوت سال تىپەپىووە بەسەر
ئازادکردنى عىراق لەلایەن سەربازانى ئەمرىكىيەو، من بە تەواوى بىروام واىە كە لاىردنى
سەدام لەسەر حوكم بىريارىكى دروست بوو. بە هەموو ئەو تەگەرانهش كە دواىى
پەيدا بوون، ئەمرىكا بەبى دىكتاتورىكى بكورژ كە سۆراخى چەكى كۆكورژ و لە چەقى
رۆژەلاتى ناوەرەستدا پىشتگىرى تىرۆرى دەكرد، سەلامەتترە. ناوچەكە بە
دىموكراسىيەكى ساوا ئومىدەوارترە كە دەبىتە نموونەيەك بۆ ئەوانەى كە دواتریش دىن.
خەلكى عىراقىش حالى لەگەل حكومەتىكدا باشترە كە وەلاميان بداتەووە لەبرى ئەووى
كە ئازاريان بدات و بىيانكۆرژىت.

بەو شىووەيەكى كە هيوامان خواست، ئازادکردنى عىراق لەودىو سنوورەكانەو
كارىگەرى هەبوو. شەش رۆژ پاش گرتنى سەدام، كۆلۆنىل موعەمەر قەزافىى لىبىيا-
دورمىنى لەمىژىنەى ئەمرىكا و دەولەتى سېونسەرى تىرۆر- رايگەياندا كە خەرىكى
بەرەمەتتەنى چەكى كىمىيى و ناوكى بوو، پەيمانىدا كە پرۆگرامەكانى چەكى ناوكى
شانبەشانى موشەكە پەيوەندىدارەكان لەژىر بارى سىستەمىكى تۆكمەى
پىشتراستكردنەووى نۆودەولەتيدا، لەناو ببات. دەشتىت تەوقىتەكە رىكەوت بووبىت. بەلام
بىروا ناكەم.

جەنگەكە بەهەمان شىووە چەند دەرەنجامىكى لىكەوتەووە كە ئىمە نىازمان نەكردبوو.
بە درىژايى سالانىك، كاتىكى زۆرم لە بىركردنەووى ئەویدا بەسەر برد كە چ شتىك لە
عىراقدا بەلاريدا رۆيشتوووە و بۆچى. من گەيشتبوووە ئەو ئەنجامەى كە ئىمە دوو هەلەمان
ئەنجامداووە كە يەكسان بە زۆرىك لەو تەگەرانهى هاتنە بەردەممان.

يەكەمیان ئەوێە كە كاتىك پاش رووخانى رژىمى سەدام بارودۆخەكە بەرەو خراپى
چوو، ئىمە خىراتر و توندتر كاردانەوهمان نەبوو. لە دەمانگى دواى داگىركردنەكە، ئىمە
ژمارەى سەربازمان لە ۱۹۲,۰۰۰ دەو كەم كردهووە بۆ ۱۰۹,۰۰۰. زۆرىك لەو سەربازانەى كە
هێلرا بوونەووە تەركىزيان خستبوووەسەر مەشقپىكردنى پولىس و سوپاي عىراقى و نەك

پاریژگاری له عیراقییەکان. من نیگەرانی ئەوە بووم کە بە دەرکەوتن له بەرگی داگیرکەردا، کینه دروست بکەین. ئیمە برۆمان وابوو کە دەتوانین مەشق بە هیژەکانی ئاسایشی عیراقی بکەین تا سەرکردایەتی شەرەکە بکەن. هەرۆهە پیمان وابوو کە بەرەوپیشچوون بەرەو دیموکراسییەکی نوێنەر، بەخشینی پشکێک بە عیراقییە باکگراوند جیاوازهکان له ولاتهکەیاندا، باشتەین رێچکەیه بۆ ئاسایشیکی درێژخایەن.

لهکاتیکیدا کە لۆژیکێک له پشت ئەم گریمانانەو هەبوو، ئارەزووی گەلی عیراق بۆ ئاسایش بوو بە رقیان له داگیرکردن. یەکیک له گالته جارییهکانی جەنگە کە ئەوێه کە ئیمە به توندی رهخنه مان له لایه ن چه په کان و هه ندی لایه نی نیوده وه ته تی ئاراسته کرا له به رانبه ر خواستمان بۆ بونیادنانی ئیمپراتۆریه تیک له عیراقدا. ئیمە هەرگیز سۆراخی ئەوهمان نه کردبوو. له راستیدا، ئیمە ئەوهندە دژی هەر شتێک بووین کە وهکو ئیمپراتۆریه ت ده ریکه وتایه کە کاره که مان زۆر قورستر که وته وه. به که مکردنه وه ی سه ربازه کانمان و ته رکیز خستنه سه ر مەشقی بکاردنی عیراقییەکان، ئیمە بیتاکانه رێگه مان به یاخیگه ریدا تا توانا په یدا بکات. پاشان شه رکه رانی قاعیده پۆل پۆل رژانه ناو عیراقه وه به مه به سستی ده سه که وتنی په ناگه یه کی نوێ کە ئه رکه که ی ئیمه ی هه م قورستر و هه م گرنگتر کرد.

که مکردنه وه ی سه ربازه کان وه ها به خیرایی، گرنگترین شکستی ته نفیزکردن بوو له جەنگە که دا. سه ره نجام، ئیمە ستراتیژییه که مان گونجاند و کیشه کانمان چاره سه ر کرد، سه رباری گووشاری ته قریبه ن جیهانی بۆ جیهیشتنی عیراق. ئەمەش چوار سالی پر تیچوون و ئازاربه خشی ویست. له و کاتانه دا، به ره وپیشچوون یه کجار زۆر خاو دیار بوو. به لام روانگهی میژوو به رفراوانتره. ئەگەر عیراق دوا ی په نجا سال ببیته دیموکراسییەکی کارا، له وانه یه ئەو چوار ساله سه خته زۆر جیاواز دیار بن.

هه له که ی تر شکستی هه والگری بوو له مه ر چه کی کۆکوژی عیراق. نزیکه ی ده یه یه ک دواتر، قورسه وه سفی ئەو ه بکه یت که گریمانەیه ک چه نده به ربلاو بووه له باره ی ئەو ه که سه دام چه کی کۆکوژی هه یه. پشتیوانانی جهنگ برۆایان پیتی بوو، نه یارانی جهنگ برۆایان پیتی بوو، ته نانه ت ئەندامانی خودی رژیمی سه دامیش برۆایان پیتی بوو. ئیمە

هه موومان ده مانزانی که هه والگری قهت ۱۰۰٪ راست ده رناچیت. ئەمەش سروشستی
کاره که به. به لام بیروام وابوو که هه والگری له باره ی چه کی کۆکوژی عیراقه وه
حاشاهه لئه گره. ئەگەر سه دام چه کی کۆکوژی نه بیت، بۆچی هه ر بۆ پشکنه رانی
ناسه لمینیت؟

هه ر لایه نیتی سایکۆلۆژیم بخویندایه ته وه، ده یوت سه دام رزگار بوویه که. ئەگەر ئەو
ئەوه ندە بایه خ به مان وه ی له ده سه لاتدا ده دات، بۆچی رژی مه که ی ده خاته مه ترسییه وه
به وه هاپیشاندانی که چه کی کۆکوژی هه یه؟

به شیک له روونکردنه وه که دوای گرتنی سه دام هات، کاتی که ئەو له لایه ن ئیف بی ئایه وه
قسه ی لئوه رگیرا. ئەو به کارمه ندەکانی وت که ئەو له وه نیگه رانتر بوو که له به رده م
ئیراندا لاواز ده ربکه ویت نه که ئەمە ی که له لایه ن هاوپه یمانانه وه له سه ر حوکم لا ببردیت.
ئەو هه رگیز بیرى له وه نه کردبووه وه که ئەمریکا له سه ر به لئینه کانمان به رده وام بیت بۆ
له چه کد مالینی به زه بر. من دلیا نیم که ده بووایه چیرم بکردایه بۆئە وه ی پیشانی
سه دامی بده م که ئەوه ی ده یلیم به جدیمه. من له وتاری سالانه مدا ئەوم وه کو به شیک
له ته وه ری خراپه ناوه ینا. قسه م بۆ ژورنیکی پراوپری نه ته وه به کگرتووه کان کرد و
به لئیمدا که ئەگەر دیپلۆماسی شکست پینیت ئەوا ئەو له چه ک دابمالم. بریارنیکی
کۆده نگى ئەنجومه نی ئاسایشمان خسته رووی. ئیمه پشتیوانییه کی دوو حزبی به هیزمان
له کۆنگرێسی ئەمریکا وه رگرت. ئیمه هیزنیکی ۱۵۰,۰۰۰ سه ربازیمان له سه ر
سفوره که ی دابه زاند. من ئاگادارییه کی دواین چل و هه شت سه عاتم پی گه یاند که ئیمه
خه ریکه ولاته که ی داگیر ده که یین. له وه زیاتر ئەبووایه چه ندە روونتری بکه مه وه؟

راسته که سه دام ئیغازی تیکه لی له فهره نسا، ئەلمانیا و روسیا وه - و له
خۆپیشاندە رانی دژه جهنگی سه رانسهری جیهانه وه پیده گه یشت. ئەمە هیچ که لکی
نه بوو. به لام جهنگ هه له ی ئەوان نه بوو. ته نیا یه ک که سی به ده سه لات هه بوو که خۆی
له جهنگ لابت، ئەویش به کاری نه هینا. به وه موو جیهان فریودانه یه وه، که سی سه دام
سه ره نجام ئەوه ی که له هه مووان زیاتر فریویدا، خۆی بوو.

من هەر زوو بېيارمدا كه رهځنه ناگرمه نيشتمان په روهرانی ماندوو له سى. نای. نهى
له بهرانبه ر هه والگرييه ناراسته كه يان له باره ى عېراقه وه. من نه مده ويست په نجه يو نهو
ليكوئينه وانه رابكيشم كه له ۱۹۷۰ كاندا مه غنه وياتى كوړى هه والگرييان رووخاند. به لام
ده مويست بزاتم بوجى نهو زانياريه ى كه وهرمگرت هه له بوو وچون ده توانين له
ئاينده دا له هه له يه كى هاوشيوه خو مان لاسده ين. من كومسيونيكي بى لايه نى
سه رو كايه تيكراو له لايه ن دادوهر (لارى سيلبه رمان) و سيناتوري ديموكراتى پيشوو (چوك
رؤب) م دامه زراند يو تويزينه وه له و پرسىاره. ليكوئينه وه كه يان راسپارده ى به نرځى
ليكه وته وه - وه كو هه ماهه نكي زيادكراو له نيوان تازانسه كان و بلاو كرده وه ى راى ناكوكى
زياتر - كه هه والگرى يو سه رو كه كانى پيشوو پشت بېبه ستووتر ده كرده، به بى لاواز كرده نى
تواناى كوړى هه والگريمان له نه جامدانى كاره كيدا.

سروشستى ميژوو وايه كه ئيمه نه نيا نهو كاته ى كه كرداره كه مان نه جامدا
ده ره نجامه كه ى ده زانين. به لام هه نكاونه نانېش به هه مان شيوه ده ره نجامى هه بووه.
ويتاى نه وه بكه كه جيهان چون ده بوو نه گهر هيشتا سه دام له سه ر حوكم بووايه له
عراق. نهو هيشتا هه ره شه ى له دراوسنيكانى ده كرده، سپونسهرى تېرورى ده كرده و لاشه ى
له ناو گوړه به كومه له كاندا كو ده كرده وه. نرځى «رزيووه وه ى نهوت» كه له زياتر له ۲۰
دولار يو به رميليك له ۲۰۰۳ دا پينج سال دواتر كه يشتبوووه نزيكه ى ۱۴۰ دولار - سه دامى له
ساماندا نقوم ده كرده. سزاكان، كه هه نوكه له په رتبووندا بوون، ته قريبه ن به دلتيا بيه وه
ده شكيتنران. سه دام هيشتا نهو ژيرخان و شاره زايه تيبه ى له به رده ستدا ده بوو كه چه كى
كوكوژ به ره م بيتيت. هه رووه كو دوايېن راپورتى پشكنينه كانى چهك له لايه ن (چارلز
دويلفه) يش نه نجامگيرى كرده بوو "سه دام خه ريكي نه وه بووه كه تواناى چه كى كوكوژى
عراق بونيا د بيتته وه... پاش نه وه ى سزاكان لاده بران و نابوورى عېراق جينگير ده بوو".
نه گهر سه دام له سه ر نهو نياز ه به رده وام بووايه، نهوا له وانه يه جيهان شايه تى
پيشپر كنيه كى چه كى ناوكى بيت له نيوان عېراق و ئيراندا، له وانه يه سه دام رووى
بكر دايه ته گروپى تېرورى ستى سووننه ى وه كو قاعيده - هاوسه رگرييه كى په يوه نديدارى

تەك ئايدۇلۇژى - وەكو جىڭرەوۋە لە ھەولېكدا بۇ گونجاندىنى بەكارھىتەنى گروپىسى
تىرۇرىستىيى وەكو حزبولا لەلايەن ئىرانەوۋە. ھەلەكانى بەردەستكەوتىنى چەكى بايۇلۇژى،
كىمىيائى يان ناوكى لەلايەن تىرۇرىستانەوۋە زىياد دەبوو. فشارى سەر دۆستەكانمان لە
ناوچەكەدا - بەتايىبەت ئىسرائىل، كۈەيت، سەئۇدىيە و ئىمارات - توند دەبوو. گەلى
ئەمىرىكاش لەمۇدا كەمتر لە ئاسايشدا دەبوو.

لە برى ئەمە، لە ئەنجامى ھەنگاۋى كردارىمان لە عىراقدا، يەككە لە دۆژمنە ھەرە
پابەند و مەترسىدارەكانى ئەمىرىكا بۇ تاھەتايە لە ھەرەلېكردنمان وەستا. ناوچەيە ھەرە
ناسەقامگىرەكەى جىھان يەككە لە گەرەترىن سەرچاۋەكانى توندوتىژى و تۇقاندنى
لەدەستدا. ولاتە شەپانگىزەكانى سەرانسەرى جىھان باجى پىشتىوانىيى تىرۇرو
سۇراخكردنى چەكى كۆكۇرثيان بىنى. لە ماوۋەى نۇ مانگىشدا، بىست و پىنج مىيۇن
عىراقى لە ژىر دىكتاتورىيەتى ترسەوۋە كەوتنە بەردەم ئاسۋى دىموكراسىيەكى كاراى
ئاشتىيانە. لە دىسەمبەرى ۲۰۰۲دا، ھىشتا رىڭگەيەكى درىژيان بۇ ئەو خەونە لەبەردەمدا
بوو. بەلام دەرەتېكىان ھەبوو و ئەمەيان زۇر گەرەتر بوو لەوۋەى پىشتەر ھەيانبوو.

قورسىترىن رۇژانى جەنگ ھىشتا نەھاتىبون. لە كانوونى دوۋەمى ۲۰۰۴دا،
سەربازەكانمان نامەيەكىان لە زەرقاۋىيەوۋە بۇ رىبەرانى گەرەى قاعىدە گرت. ئەو
لەبارەى فشارە گەشەكردوۋەكەى سەرى نوسىبوۋى و پلانى خۇى بۇ مانەوۋە دارىشتىبوو.
ئەو نوسىبوۋى "دەبى شىعە بخەينە ناو شەرەكەوۋە، چونكە ئەمە تاكە رىڭگەيە بۇ
درىژكردنەوۋەى ماوۋەى شەرى نىۋان كافران و ئىمە". ئەو ئامانجىكى نوۋى بۇ
جىھادىيەكانى عىراق دانابوو - نانەوۋەى "شەرى تايەنى".

سەرکردایە تیکردن

"ئەمەشە و لەم ھۆلەدا، ئێمە بریار دەدەین کە لایەتی ریفۆرم بین نەک پالداڤە وە. ئێمە نەک پەرەراویز بە لکو لاپەرەگەلیکی چیرۆکی ئەمریکا دەنوسینە وە. ئێمە بەرھەمی دەستەکانمان دەخەینە سەر میراتی باوکمان و دایکانمان و ئەم ولاتە گەرەتر لە وە ی دۆزیمانە وە جی دەھێلین... ئەگەر ئێوە متمانە ی خۆتانمان پێدەن، ئەوا ریزی لی دەگرم. دەسەلاتم پی بدەن، بەکاری دێنم. دەرفەتم پی بدەن تا سەرکردایەتی ئەو ولاتە بکەم و سەرکردایەتی دەکەم."

من ئەو قسانە ی لە کۆنفرانسی نیشتمانی کۆماریدا کردم لە ساڵی ۲۰۰۰ بە جەدیم بوون. کاتی ک چوو مە ناو سیاسەتە وە، بریارێکمدا: من رووبەرۆوی کیشەکان دەبمە وە نەک ئەمە ی کە تیایان پەرێنم بۆ جیلەکانی ئایندە. من سەرنامی ئەو سەرۆکانە بووم کە کاتی خۆیان لە ئۆفیسدا بەکارھێنا بۆ پیادەکردنی گۆرانکاری وەرچەرخی. من (تیۆدۆر روزفیلت)م خۆیندبوو وە کە نزیکە ی سەدە یەک پێش من لە کۆشکی سپی خزمەتی کردبوو. ئەو بەرپرسیارێتیە داراییەکانی لە ئەستۆ گرتبوو، ھێزێکی دەریایی بەھێزی بونیاد نابوو و بزوتنە وە ی وتویژی خستبوو وە گەر. من بەھەمان شێوە لە رۆنالد ریگنە وە فیڕ بووم کە سلوکیکی گەشبینانە ی لە گەل روونی ئەخلاق و بیروباوەری کە مکردنە وە ی باجەکان، بەھێزکردنی سوپا و بەزاندنی سۆشیەتی ئاویتە کردبوو سەرباری ئەو رەخنانە ی بە درێژایی سەرۆکایەتیە کە ی لە ئارادا بوون.

یەکیک لە و وانانە ی کە لە روزفیلت و ریگن فیڕی بووم سەرکردایە تیکردنی خەلک بوو نەک ئەمە ی کە سۆراخی ئەنجامەکانی راپرسییەکان بکەم. بریارمدا تەکان بەدەم بەر

رېفۆرمە كارىگەرەكان، نەك ئەمەي كە دەستكارى وەزىسى راھىن بىكەم. ھەرۈەكەت
راۋىزكارانم وت "من ئەم كارەم بۆنەۋە وەرنەگرتۈۋە تا يارى بە تۈپى بچوك بىكەم".

دو ھەفتە پاش ئەۋەي كە بەرەو كۆشكى سېپى رۇيشتىن، من و لۇرا يەكەم شەرى
فېلمى سېنەمايىمان لە (فامىلى سىتە) بەسەر برد. ئەم سېنەمايە كە كەوتۈۋەتە نەۋىسى
سەر ئەرزى كۆشكى سېپى، چىل و شەش كورسىيى ئاسودە بەخش و شاشەيەكى نەۋەد و
سى پىنى چوارگۆشە دەگىرتەخۇي. رىكخراۋى ئەمىرىكىي (مۇشەن پىكچەر) كە سالانىك
لەلايەن تەكساسىيەكى ناياب بەناۋى (جاك فاللىنى) ي بەرپۈۋە دەبرا، بەخشىدەنە فېلمە
سېنەمايەكانى بۇ يەكەم خىزان دەستەبەر كىردىۋو. ئىمە ھەرگىز پىتۈيىستى نەدەكرد
چاۋەپىنى شتە سەرنجراكىشەكانى ئايندە بىن.

بۇ يەكەمىن ئامادە بوۋىمان، من و لۇرا (سېزىدە رۇژ) مان ھەلېژارد لەبارەي مامەلە كىردى
سەرۋەك كەندى لەگەل قەيرانى موشەكىي كۈبى. فېلمە سېنەمايەكە بىژاردەيەكى گونجاۋ
بوو بۇ مىۋانى فەخرىمان، سىناتۇر (تېد كەنەدى) ي ماساشوسىتس. لە روالەتدا، من و
تېد شتى ھاۋىيەشى زۆرمان نەبوو. ئەو لىبرال بوو و منىش كۆنسىرفاتىف. ئەو لە (كەپ
كۆد) گەۋرە بىۋو و منىش لە خۇرئاۋى تەكساس. ئەو نىزىكەي چىل سالى لە بىنايەي
كۆنگرىس بەسەر بىردىۋو، من تەقريبەن لە سەر شانۇكە تازە بووم.

من و تېد لەو شتەدا ھاۋىيەش بوۋىن كە لۇرا پىنى دەگوت مەسائىلى خىزانى. پرىسكوت
بوشى باپىرم رىك لەو كاتەدا كە جۇن ئىف كەنەدى نوينەرايەتى (ماساشوسىتس) ي
كىردىۋو، لە ئەنجومەنى پىراندا نوينەرايەتى (كۆنىكتىكەت) ي كىردىۋو. من و لۇرا
خۇشحال بوۋىن بە دانىشتىن لەگەل ھاۋىيەكەي تېد (فىكى) و پاترىكى كوپى كە
كۆنگرىسمانىكى (رۇد ئايلەند) بوو و كاتىلىن كەنەدى تاۋنسىەندى برازاي كە يارىدەدەرى
حاكىمى ماريلاند بوو لەگەل كەيتى كچى كاتلىن.

تېد دۇستانە، بەرپىز و پىر بوو لە وزە. ئەو شىۋەزارى تايىبەتى بىنەمالەي كەنەدى و
گەشانەۋەيەكى ئىرلەندىي بى وىنەي ھەبوو. بە ئاسانى خەندەي بەسەر لىۋانىدا دەھات و
ھەندى جار پىكەنىيىكى گەۋرەي و گەرم و گوپى لىدەكەۋتەۋە. ھەستىم بە پەيۋەندىيەك

کرد به میژوووه کاتیک ته ماشای فیلمیکی سینهمایمان کرد له باره ی نه مه ی که چوڼ
براکانی قهرانیکیان له کوشکی سپیه وه کپ کردبووه وه. فیلمه سینهماییه که تاکه
تامانجی من ته بوو بۆ بانگه‌یشتکردنی تید. نه و بالاترین دیموکراتی لیژنه ی پیران بوو که
باسای په روهرده ی دارشتبوو. نه و چهند ناماژه یه کی پیشان دا له مهر نه وه ی که بایه خ به
پروپوزه لی ریفرمی من بۆ قوتابخانه کان ده دات به ناوی (هیچ مندالیک پشتگویی
ناخړت).

من و تید هه ردووکمان شوک بیووین به و نه نجامانه ی که له قوتابخانه کانمانه وه
ده هاتن. له تابووری جیهانی کیپرکی نامیزدا، کاره باشه کان پتویستیان به مه عریفه و
شاره زایه تی هه بوو. به لام خویندکارانی شمیریکی به شیوه یه کی روتینی دوا ی
هاوړتیه کانیا ن ده که و تن له رشته سه ره کییه کاند، له تاقیکردنه وه یه کی نیوده وله تی
ماتماتیکدا بۆ به راوړکردنی بیست و یه ک ولات، قوتابیانی دوا یین سالی قوتابخانه کانی
ناماده یی شمیریکا ته نیا له پیش قیبرس و نه فریقای باشووره وه بوون.

به شیک کی کیشه که په یوه ندی به وه وه هه بوو که ملیونان مندال له قوناغیکه وه بۆ
قوناغیک تر ده جولان به بی نه وه ی که س پرسیار بکات که چی فیر بوون. رۆریکیان له
باکگراوندی هه ژار و که مینه وه ده هاتن. له سالی ۲۰۰۰ دا، نزیکه ی ۷۰٪ ی پۆلی چوار له
باکگراونده کانی نه و په ری هه ژار نه یانده توانی به توانای نه و ناسته بخویننه وه. نزیکه ی
۴۰٪ ی خویندکارانی که مینه نه یانتوانی له ماوه ی چوار سالدا ناماده یی ته واو بکه ن.
چوڼ کومه لکه یه ک به لینی دهر فته ی یه کسان به هه مووان داوه ده توانی ده سته ردار ی
موحتاجترین ها ولاتیانی بیت؟ له سه ره تای هه لمه تی ۲۰۰۰ وه من کیشه که م ناو نابوو
"ده مارگیری نه رمی چاوه پروانییه نزمه کان". من به لیتم دابوو پرسه که وره کان له نه ستو
بگرم. به دلنیا ییه وه نه مه یه کیکیان بوو.

له م سالانه ی دوا ییدا، مشتومری په روهرده ی نیشتمانی له پروپوزه له مام ناوه نده کانی
وه کو جلی یه کیوشی و بانگه وازی ناواقعیانیه ی هه لوه شانده وه ی وه زاره تی په روهرده دا
چه قیبوو. سه رکه و تن زورجار به و دۆلارانه ی که خه رج ده کرا، نه ک نه نجامه
به ده سته ها تووه کان پیناسه ده کرا. من له جیهانیکیه وه ها تووم که تیا ییدا لیتچیته وه

واقعیەتتىكى رۇزنامە بولۇپ، لە بەيسىبۇلدا، ھەر لايەتتىكى ئارەزوومەند دەتوانى رۇزنامە بىكاتەو، ئەدائى تۇ لە چوارگۇشەي خالەكاندا شى بىكاتەو و داواي گۇرپانكارى بىكات. "تۇپ ھەلدانى زياتر، بوش!" دەستەواژەيەكى ئاشنا بولۇپ، پەرەردە زۇر گىرنگىر بولۇپ بەيسىبۇل، لەگەل ئەو ھەلدانى زۇرەي خەلكى بىرۈكەيەكيان ئەبۇ لە بارەي ئەو ھەي كە قوتابخانەكانيان ئەدائىيان چۈنە. وەكو حاكم، مە لەگەل دەستەي ياساداناندا كارم كىرد بۇ نىيەپاندى ياسايەك كە داوا لە قوتابخانەكان بىكات ھەر سالىك خويندكاران لە شتە بىنجىنەيەكان تاقى بىكاتەو، بەشئودەيەكى ئاشكرا ئەنجامەكان رابگەيەنيت و رىگە بە دايكان و باوكان بىدات تا مىندالەكانيان لە قوتابخانە لاوازەكانەو بەگوازەو. لەنىوان ۱۹۹۴ و ۱۹۹۸، رىژەي سەدىي ئەو پۇلى سىيانەي كە ئەدائى ئەو ئاستەيان ھەبۇ لە ۵۸ ھەو گەيشتە ۷۶. خويندكارانى كەمىنە گەرەترىن دەسكەوتيان پيشاندا، كەلىنى دەسكەوتيان لەگەل ھاوتا سىپى پىستەكانياندا بەرتەسك كىردەو.

كاتىك مەن خۇم بۇ سەرۈكايەتى كاندىد كىرد، بىرپارمدا ياسايەكى قىدرالى روون پىشنيار بىكەم كە نامانجى روونى دادەنان - ھەر مىندالىك لە ھەمان قۇناغدا فىرى خويندەو و ئەنجامدانى ماتماتىك فىر دەبىت - و قوتابخانەكانى بەرپىرس دەبن لە بەرەوپىشچوون. لە ژىر بارى (ھىچ مىندالىك پىشتگوى ناخرىت)، وىلايەتەكان ھەر سالىك قوتابىيانى نىوان قۇناغى سى و ھەشتىيان لە خويندەو و ماتماتىكدا تاقى دەكىردەو، جارىكىش لە نامادەيى. قوتابخانەكان بەشئودەيەكى ئاشكرا ئەنجامەكانيان بىلاو دەكىردەو كە بەسەر ئەتىك، ئاستى داھات و پۇلىنبەندىيەكانى تردا دابەش دەكران. داتا كە رىگەي بە دايكان و باوكان و ھاولاتيانى خەمخۇر دەدا تا قوتابخانەكان، مامۇستيان و مەنھەج ھەلسەنگىن. ئەو قوتابخانەي كە ئەنجامەكانيان لە ژىر ستانداردەو بووايە، لە سەرەتادا ھاوكارى زياتريان وەردەگرت، لەوانەش پارە بۇ قوتابىيان بۇئەو ھەي لە وانەكانى پاش قوتابخانە، چ تايبەت يان گىشتى، نامادە بن. بەلام ئەگەر قوتابخانەكان بە شئودەي دووبارە نەيانتووانىيە بەرەوپىشچوونى پىتويست ئەنجام بدەن، ئەو رووبەرووى دەرەنجام دەبوونەو. دايكان و باوكان بىزارەي ئەو ھەي دەبوو كە مىندالەكەيان بۇ قوتابخانەيەكى گىشتىي يان تايبەتى باشتر. پىرەنسىپەكان روون بوون: تۇ ناتوانىت

كېڭەشچەك چارەسەر بىكەيت ئا ئەو كاتەي كە دەستىنەشنى دەكەيت. لېيىچىنەۋە بەردى
بىناغەي رېفۇرمە.

من تەقريبەن لە ھەر بۇنەيەكى ھەلمەتەكەمدا رۇشنايىم دەخستە سەر (ھىچ مىدالىك
پىشتىگوى ناخرىت)، لەوانەش كۆنفرانسى (رىكخراوى نىشتىمانىي بەرەۋپىشېردى خەلكى
نەزادەكانى تر). من رېپۇرتەرەكانم وت ھىوادارم بە "سەرۋكى پەرۋەردە" بىناسرىم. ئەو
شەۋەش كە لەگەل تىد كەنەدى سەيرى (سىيانزە رۆن) مان كرد ھەمان شىتم وت. وتم
"لەبارەي تۆۋە نازانم، بەلام ھەز دەكەم موغاجەئەي خەلك بىكەم. يا پېشانىيان بدەين كە
ھىشتا واشىتن دەتوانى شت بىكات". بەيانىي دواتر، نامەيەك گەبىشتە ئۇقىسى ئۇقال:
"بەرىز جەنابى سەرۋك،

تو و خاتوو بوش ھىچ كاتىك ئەۋەندەي بەلاي من و (قىكى) و ئەندامانى خىزانەكەمان
لە شەۋى رابردوو و ئەو چەند رۆژەي رابردودا بەھادار ئەبوون. من زۆر ستايىشى
لەبەرچاۋگرتنە ھۆشمەندانەكەت دەكەم. ۋەكو تو، من ھەموو نىيازىكم ھەيە بۆ
ئەنجامدانى شتەكان، بەتايىبەت لە بواری پەرۋەردە و چاۋدىرىي تەندروسىتىدا. ئىمە بە
درىزايى رىگەكە جىاۋازىيەك يان دوۋانمان دەبىت، بەلام من چاۋەپروانى چەند
ۋازۋكردىنكى گىرىكى (باخچەي رۆن) دەبىم.

لەگەل رىزى گەرم گوردا

تىد كەنەدى"

من دلخۇش بووم. (ھىچ مىدالىك پىشتىگوى ناخرىت) ھەلىكى زۆر باشتى ھاتە بەردەم
بۆ بوون بە ياسا بە ھەبوونى پىشتىگىرى لەلايەن (شىرەكەي ئەنجومەنى پىران) ھە، ئەمە
دەستىكى دۇستايەتتەكى ھەرە چاۋەپروانەكراۋى من بوو لە واشىتن.

تىد كەنەدى تاكە ياسادانەرىك نەبوو كە مىجامەلەم كرد. لە ماۋەي يەكەم دوو ھەفتەم
لە ئۇقىسدا، چاۋم كەوت بە زياتر لە ۱۵۰ ئەندامى كۆنگرىس لە ھەردوو ھىزىكە.
ئومىدەۋار بووم كە ئەو پەيوەندىيە بەرھەمھېنەرانەيەي لەگەل بۆب بولۇك، پىت لانى و
ياسادانەرانى تىرى تەكساس بەرقەرارم كرد، كۆپى بىكەمەۋە. لە بابەتتىكى ھەۋالەكاندا

هاتېوو "ئەگەر پەيوەندىيە كاتى ئىشوان كۆنگرىس و كۆشكى سىپى بە ئۆيى بەرەم
خراپىوونى جارى جاران بېچىت، بە ھۆى تەبوونى ھەولى خۇلى لادانى ئابىت لەلايەن
سەرۇك بوشەو". لە بابەتتىكى تىزدا هاتېوو كە من "گەرەتەرتىن ھىرشى سىجر بە بەراورد
بە ھەر سەرۇكتىكى جىبە جىكارى تىر ئەتجام دەدەم".

راگە پاندەنە كان ھەولەكەى منيان بە ھەر شتىك ئاۋزەند بىكردايە، ھەردو ئەنجومەنەكەى
كۆنگرىس بە ئۆيى (ھىچ مىندالىك پىشتىگوى ئاخىرىت) يان گرتە ئەستۇ. بە ھاتنى مانكى
ئازار، لېژنەى پەرۋەردەى ئەنجومەنى نوينەران پىرۋەياسايەكى تەواو كىردىو كە ھەموو
بىرگە سەرەكىيەكانى پىرۋەزەلەكەى مىنى گىرتىو ھەخۇ. پاشان ئەنجومەنى نوينەران
جولەى خۇى كىرد. كۆنگرىسمان جۇن بۇنەرى ئۇھاىو، سەرۇكى كۆمارى شارەزى
لېژنەى پەرۋەردەى ئەنجومەنى نوينەران لەگەل كۆنگرىسمان جۇرچ مىلەرى كالىفۇرنىيا
كە يەككىك بوولە ئەندامە ھەرە لېبرالەكانى ئەنجومەنەكە، كارى لەسەر پىرۋەياسا
بە ھىزەكە كىرد. ئەنجومەنەكە پىرۋەياساكەى بە ۲۸۴ بەرانىر ۴۵ دەنگ پەسەند كىرد.
پىرۋەياسى ئاشتىكردنەو ھى پىرۋەياساكانى ئەنجومەنى نوينەران و ئەنجومەنى پىران بە
دېژاى ھاۋىن بەردەوام بوو. كاتىك كۆنگرىس لە سەرەتاكانى سىپىتېمبەر لە پىشۋەكەى
گەراپەو، بە سەردانىكى دوور رۋەى قوتابخانەكان لە فلورىدا دەستىم كىرد بە
ۋە پىندانەو ھى مشتومرەكە. لۇرا لەسەر ئەو كۆك بوو كە يەكەم شاپەتى بى وىنەى لە
بىنايەى كۆنگرىس بدات. ۋەكو مامۇستا و كارمەندىكى كىتېخانە، ئەو مەمانەيەكى بى
ھاۋتاي پەيوەست بە پەرۋەردە ھەبوو. ئامادەبوونى ئەو بۇ ۱۱ى سىپىتېمبەرى ۲۰۰۱
دىارى كىرايوو.

بە ھاتنى كۆتايى ئەو بە يانىيە، روون بوو كە من ئابمە سەرۇكى پەرۋەردە. بەلكو
سەرۇكى جەنگم. بە دىژاى پايزەكە، پالم بە كۆنگرىسەو ھە تا (ھىچ مىندالىك پىشتىگوى
ئاخىرىت) تەواو بىكەن. تىد كەنەدى و تارىكى بوئىرانەى پىشكەش كىرد بۇ بەرگىرىكردن لە
بەپىرسىوون لە بەردەم رىكخراۋى پەرۋەردەى نىشتمانى، گروپىتىكى مامۇستايان كە بەشى
تۇرپان بەلاى دىموكراتەكاندا دىشكانەو ۋ بە تەواۋى دژى پىرۋەياساكە بوون. سىناتۇر
جود گرىگ و كۆنگرىسمان بوئىنەر كە جارىك لە جاران لايەنگىرى ھەلۋە شاندەو ھى

وہزارہی پەرورده بوون، چوونہ سال کومارییه کان که نیگه ران بوون له باره ی رۆلی
فیدرالی له پەرورده دا، وهکو من، شهوان به لگه ی نه وه یان دهه قنابه وه که نه گه رنیم
بریار وایه باره له قوتابخانه کان خه رج بکه ی، شهوان پیوسته شهوانه نجامانه برانین که
به ره می دین. ههفته یه ک پیش کریسمه س، کونگره س به زۆرینه یه کی دوو حزبی (هیچ
مندالیک پشتگوی ناخریت) ی په سه ند کرد.

به تیپه پینی سالان، (هیچ مندالیک پشتگوی ناخریت) ناکوکییه کی زۆری نایه وه.
حاکمه کان و کاربه ده ستانی پەرورده ی ویلایه ته کان سکالای شهوان ده کرد که
بیروکراسییه که شهوانده تونده که زۆرێک له قوتابخانه کان به شکستخواردوو له قه لام
دراون. کاتیک له سالی ۲۰۰۵ دا مارگریت سپیلینگز بوو به وه زیری پەرورده،
سنوورداریتییه بیروکراتییه کانی چاک کرد و ئاسانی بو ویلایه ته کان زیاد کرد. به لام نیمه
ههردوو کمان جه ختمان کرده وه له وه ی که ریشوینه کانی لیپیچینه وه کال ناکه ینه وه.
ئامانجی یاسا شهوان بوو که راستی ده ربضات، نه گه رچی ناخوشیش بیت. هه ندی له
ره خنه گران ده یانگوت نادادپه روه رانه یه که هه ر سالتیک قوتابی تاقی بکریته وه. من پیم
وابوو تاقی نه کردنه وه یان نادادپه روه رانه یه. پیوانه کردنی به ره و پیشچوون تاکه رینگه بوو
بو زانینی شهوانی که کام قوتابییه پنیوستان به یارمه تییه. شهوانیتر له باره ی شهوان
شته ی که پییان دهوت "وانه وتنه وه بو تاقیکردنه وه" سکالایان هه بوو. به لام که
تاقیکردنه وه باش دیزاین کرابیت بو پیوانه کردنی زانین له باره ی بابه ته که وه، هه موو
قوتابخانه کان تاکه شتیک که ده بووایه بیکه ن وانه وتنه وه ی بابه ته که بوو.

بانگه شهیه کی باوی تر شهوان بوو که (هیچ مندالیک پشتگوی ناخریت) که دارایی که می
بو دابینکراوه. به له بهرچا و گرتنی شهوانی که نیمه له ماوه ی هه شت سالی
سه رۆکایه تیماندا خه رجی فیدرالیمان بو پەرورده به رزکردبووه بو ۲۹٪، له کاتیکدا
که به شی هه ره زۆری پاره ی زیاده بو هه زارترین قوتابیان و قوتابخانه کان ده پویشت،
برواکردن به مه قورس بوو.

له ئاستىكى بىر پەتەردا، ئەو رەخنە گرانەي كە لە بارەي پارەكەو سكالايان دەكرد،
له (هېچ مندالېك پىشتگوى ناخرىت) تېنەگە يىشتىبون. بىنەماي ياسا كە ئەو يە كە
سەر كەوتن ناتوانى بە دۆلارى خەرجكراو پىوانە بكرىت، بەلكو دەبووايە بە ئەنجامى
بە دەستەھاتوو حوكمى لە سەر بدرىت.

بە ھاتنى ئەو كاتەي كە من ئۆفيسم جى ھىشت، ئەنجامەكانى ماتماتىكى پۆلى چوار و
پۆلى ھەشت گە يىشتىبوو بەرزترىن ئاستى لە مېژوودا. بە ھەمان شىوہ ئەنجامەكانى
خویندەنەوہي پۆلى چوار. خویندكارانى ھېسپانىك و ئەمريكىيە ئەفرىقىيەكان رىكۆردى
نوڤيان شكاند لە بابەتە جياجياكاندا. كەلپنەكە رىك بەو شىوہ يەي كە ويىستىبوومان
بەرتەسك بووہوہ: ھەموو خویندكاران ئاستيان بەرەو باشى چوو، بەلام خویندكارانى
كە مېنە زياتر.

له كانوونى دووہمى ۲۰۰۸دا، من سەردانى قوتابخانەي بىر پەتەي (ھۆرەس گرېلى)م
كرد لە شىكاگو بۆ يادكردنەوہي شەشەمىن سالى (هېچ مندالېك پىشتگوى ناخرىت).
قوتابخانەكە ۷۰٪ى ھېسپانىك و ۹۲٪ى ھەزار بوون. ئەم قوتابخانەيەك لە ھەموو
قوتابخانە گىشتىيەكانى ترى شىكاگو تەمبەل تر بوو. لىھاتووويى قوتابى لە خویندەنەوہ لە
۵۱٪ى ۲۰۰۳ گە يىشتىبوو ۷۶٪ لە ۲۰۰۷دا. زىرەكىي ماتماتىك لە ۵۹٪وہ گە يىشتىبوو
۸۶٪.

ئەمە ئارامبەخش بوو كە بېينىت قوتابخانەيەكى قوتابىيانى كە مېنەي كەم داھات
دەبوژىنەوہ. پۆلى شەشېك بەناوى (ياسىنيا ئادەم) وتى خوشى لە تاقىكردنەوہكان
دەبىنم. پاشان وتى "ئەو كاتە مامۇستاكانت دەتوانن بزانن كە لە چىدا يارمەتيت
پىويستە. لە كۆتايى سەردانەكەمدا، بە قوتابىيان، دايكان و باوكان و راگەياندنەكانم وت
كە ئاواتم چى بوو: (هېچ مندالېك پىشتگوى ناخرىت) پارچەيەكە لە ياسادانانى مافە
مروپىيەكان.

راھاتىبووم لە سەر ئەو يە كە بە توانج بلىم من بەرھەمى پرۆگرامىكى بونىادتراو لە سەر
ئىمانم. بە ھاتنى ۱۹۸۶، ئىمان منى گۆرپىبوو و وازم لە خواردنەوہ ھىنا بوو. دە سال

دواتر، چاوه كانم له به راتبه ر تواناي پروگرامه دينييه كان بؤ وەرچه رخاندني به رنامه ي گشتي کرانه وه. له حوزه يراني ۱۹۹۶دا، دوو که نيسه ي نه مريکيی نه فريقي له (گرنفيل) ي ته کساس سوتيتنران. تاوه کو ۱۹۶۵، تابلويه ک له سهر شه قامي سه ره کيی شاروچکه که ريکلامي نه مه ي کردبوو "ره شترين خاک، سپيترين خه لک". وه کو حاکم، من ترسي نه وه م هه بوو که شايه تي زيادبوونيک بين له نه ژادپه رستيی کون.

من سه فهرم کرد بؤ گرنفيل بؤ ئيدانه کردني سوتاندنه کان. خه لکيی فره نه ژاد که نزیکه ي چوار هه زار که سيک ده بوون له ستاديومي توپی پييه که خر بوونه وه. وتم "ناويه ناو، ته کساسسييه کان لافي نه وه ليده ده ن که نه وه ي ئيمه ويلايه تيکي گه وره يه. به لام چه نده ويلايه تيکي گه وره يه، نه وه نده ش بواري ترسنوکی و رق و ده مارگيري نييه". پاشان مايکرو فون که م دايه توني ئيفانس که قه شه يه ک بوو له گروپی (توک کليف بايبل) له دالاس. نه و چيروکی خانوييه کي گنرايه وه که درزيک له ديواره که يدا بوو. خاوه نه که ي درزگريکي هينابوو بؤنه وه ي درزه که داپوشيت. هه فته يه ک دواتر درزه که ده رکه وتبووه وه. بؤيه درزگريکي تري بانگ کردبوو. هه فته يه ک دواتر ديسان ده رکه وتبووه وه. دواچار خاوه ن ماله که بانگي بؤيه چييه کي کوني کردبوو که سه يريکي کردبوو و وتبووي "کوړم، جاري بناغه که چاک بکه و ئينجا تو ده تواني درزي ناو ديواره که چاک بکه يت".

خه لکه که سه ريان له قاند و چه پله يان ليذا. پاشان توني رووي کرده من و وتي "حاکم، شتيک هه يه پيتي بلنم".

وتي "پنيويسته ئيمه بناغه کان چاک بکه ين و پروگرامه کونه کاني حکومه ته که ي توش کاره که نه نجام ناده ن". نه و وتي نه لته رناتيفيکي باشتري پييه. نه مه يان کاريگه رترين سيستمه ي خوشگوزهراني بوو له جيهاندا. پر بوو له بينايه له زوریک له سوچه کاني جاده ده کان، ليستيک له کريکاراني ثاره زوومه ند و کو بوونه وه ي ناويه ناو بؤ تويزينه وه ي رنوشوينيکي کامل بؤ رزگارکردني گيانه کان.

نه و قسه ي له سه ر په رستگاگان ده کرد. راستيشي ده کرد. پروگرامه بونيادنراوه کان له سه ر دين تواناي نه وه يان هه بوو ژيان بگوين به شيوازيک که پروگرامه عه لمانبييه کان

ھەرگىز نەيانتوۋانىۋە. ۋە "حكومت دەتۋانى پارە بىدات. بەلام ناتۋانى ئومىد بىخاتە
دلى كەسىكەۋە، يان مانا يە ژيانى كەسىك بىدات".

من سۇراخى چەند رىنگايەكم كرد بۆئەۋەي تەكساس لە چەند رىكخراۋىكى ئايىنى نرىك
بىتەۋە. چاۋم كەۋت بە (چوك كۆلسن)، راۋىژكارى كۆشكى سىپى رىچارى نىكسن كە
ماۋەيەكى لە زىندانى فېدرالىدا بەسەر بىرىۋو ۋ تۆبەي كىرىۋو. چوك رىكخراۋىكى
دامە زىندانى تايىت بە بىلۋىكردنەۋەي مەسىحىيەت لەپىشت شىشەكانى زىندانەۋە. ئىمە
كۆك بوۋىن لەسەر ئەۋەي كە پروگراممىكى بونىادنراۋ لەسەر ئايىن لە لايەكى زىندانى
تەكساس دەست پى بىكەين. پروگراممەكەي چوك بەناۋى (دەستپىشخەرىي ئازادىي
گۇرپانى ناخ) رىنمايى دابىن دەكرد بۆ خويىندنەۋەي كىتپى پىرۋز ۋ كۆرسىكى وانەكانى
ژيان. پروگراممەكە بەھىز ۋ كراۋە دەۋو بۆ ئەۋ زىندانىيانەي كە لە كۆتايى حوكمەكانىيان
نرىك بىۋونەۋە.

ھەر زىندانىيەك كە بەشدار دەۋو دەچۈۋە لاي ئامۇژگارىكەرىك ۋ لەگەل ئازادىۋونى لە
گىرىۋونەۋەيەكى كلىساسا پىشۋازى لىدەكرا.

لە ئۆكتۇبەرى ۱۹۹۷دا، من سەردانى بەندىخانەي (جىستەر دوۋ)م كرد لە نرىك
(شۈگەرلاند)ى تەكساس كە تىايدا ژمارەيەك زىندانى پەيۋەندىيان كىرىۋو بە (گۇرپانى
ناخ). لە كۆتايى خولەكەدا، گروپىك لە پىاۋان بە جلى سىپىيەۋە رىزابوۋنە ناۋ
گۆرەپانەكەۋە. ئەۋان نىمچە بازىيەكىان دروست كىرىۋو ۋ سرودى (ئەمەيزىنگ
گرەيس)يان ۋ تىۋو. پاش چەند پارچەيەك، منىش چوۋمە ناۋ كۆرسەكەۋە.

بەيانىي دواتر، كارىن ھيوگىز رۆژنامەي (ھوستن كرۋنىكل)ى بۆ ھىنام. من لە يەكەم
لاپەرەي رۆژنامەكەدا بوۋ شانبەشانى گروپىكى كۆرسى بەندىخانەكە. بابەتەكە پىشانى
دەدا كە پىاۋەكەي تەنىشت من (جۆرج ماسن)، پىش دوانزە سال بە تاۋانى كوشتىنى
ژنىك حوكم درابوۋ. ئەۋ رۆژە لە گۆرەپانى بەندىخانەكە، ئەۋ بە بىكوزىك نەدەچۈۋ. ئەۋ
رەفتارىكى باش ۋ خەندەيەكى نەرم ۋ نىيانى ھەۋو. گومانى تىا نەۋو كە بوۋەتە
پىاۋىكى رۇحانى.

كاتىك خۇم كاندىد كىرد بۇ سەۋكايەتى، بېيارمدا تا دەستېئىشخەرىيەكى سەرانسەرىي بونىادنراۋ لەسەر ئايىن بىكەمە بەشىكى ناۋەندى ھەلمەتەكەم. لە يەكەم وتارى تايىت بە بەرنامە و رىئوشوئىنەكەم كە لە (ئىندىاناپۇلىس) پېئىشكەشم كىرد، وتم "لە ھەر حالەتتەكدا كە ئىدارەكەم بەرپىرسىيارىتتەك بەدى بىكات بۇ يارمەتيدانى خەلك، ئەۋا ئىمە يەكەم جار روۋ دەكەينە رىكخراۋە ئايىنىيەكان، خىرخوازيەكان و گروپە كۆمەلەيەتتەكان".

نۇ رۇژ پاش دەستبەكاربوونم، من چەند فرمانىكى تەنقىزىم دەر كىرد بۇ دروستكىرىنى ئۆفيسىكى (دەستېئىشخەرىيە ئايىنى و كۆمەلەيەتتەكان) لە كۆشكى سىپى و لە پېئىنج ۋەزارەتى كابىنەكەدا. ئۆفيسەكان رىساكانيان گۆرى و ئەۋ كۆسپانەيان شكاند كە رىگىرن بوون لەۋەى گروپە خىرخوازيە ئايىنىيەكان بىگەنە پىرۇسەى كۆمەكى فېدرالى. بۇ جەختكىردنەۋە لە سىروشتى بى لايەنى دەستېئىشخەرىيەكە، من چەند دىموكراتىك دانا بۇ كار كىردن ۋەكۆيەكەم دوۋ بەرپۆۋەبەر. يەكەمىان (جۇن دىلولىۋ) بوۋ كە پىرۇفيسۇرىكى نويساز بوۋ لە زانكۆي پەنسلقانىا، ئەۋىترىان (جىم تۆۋى) بوۋ كە پىاۋىكى تەۋا شايستە بوۋ كە بەشى خىزمەتگوزارى كۆمەلەيەتتى قىلورىداى بەرپۆۋە بىر دىۋو و ۋەكۆ پارىزەرى (دايكە تىرىزا) كارى كىردىۋو. من زوۋزوۋ بە تۆۋى - م دەگوت ئىمە كۆمەلگەيەكى دادپەرۋەرخوازمان ھەيە كە دايكە تىرىزا پىئويستى بە پارىزەرىك بوۋە.

ھەندى گەس دەيانگوت دەستېئىشخەرىيە ئايىنىيەكە ھىلى نيوان كلىسا و دەۋلەتى كال كىردوۋەتەۋە. من ئەم نىگەرانىيەم بە جىدى ۋەرگىرت. نابى حكومت ھەرگىز ئايىن بىسەپىتتە. ھەر ھاۋلاتىيەك بەۋ شىۋەيەى كە خۇى دەيەۋى، مافى پەرسىتن، يان نەپەرسىتنى ھەيە. من ھەمىشە وريا بووم لەۋ كەسانەى كە ئايىنىيان ۋەكۆ چەكىكى سىياسى بەكار دەھىنا و دەيانوت ئىمە راستىن لە نەيارەكانمان. دىپى دىلخوازم لە كىتتې پىرۇز بۇ سىياسىيەكان بىرىتتە لە (ماتىيۇ ۷:۳) - "بۆچى دەرزىەك لە چاۋى براكەتاندا دەبىنن، بەلام گاسنىك لە چاۋى خۇتاندا نابىنن؟"

لە ھەمان كاتدا، پىئويست ناكات حكومت لە ئايىن بىرسىت. ئەگەر پىرۇگرامەكانى خىزمەتگوزارى كۆمەلەيەتتى بەرپۆۋەبراۋ لەلەين خەلكى ئايىنىيەۋە خەلك ناچار نەكەن يان جىاكارى نەكەن لە دىرى ئەۋ خەلكى خىزمەتگوزارىيەكە ۋەردەگىرى، پىم واپوۋ

شاينى ھەلىكە بۇ كىيىرىكى لەگەل دۆلارەكانى باجدەر. دەبىي حەكمەت پىرسىيار بىكەت كە
كام رىكخراوۋە باشترىن ئەنجام دەدات بە دەستەوۋە، نەك ئەمەي كە ئاخۇ دروشمەكەيان
خاچ بوۋە، نىۋەمانگ بوۋە يان ئەستىرەكەي داود.

دەستىيىشخەرىيەكە نىزىكەي ۲۰ مىليارد دۆلارى سالانەي لە سىندوقى فېدرالۋالا كىرد بۇ
پىشېرىكىي نىۋان گروپە ئايىنىيەكان. زۆرىك لە و رىكخراوانە ئەزموۋنى پەيوەندىكرىدىيان
لەگەل حەكمەتدا نەبوۋ، بۆيە ئىمە چىل كۆنفرانس و زىاتر لە چوارسەرد سىمىنارى
پەيوەست بە نوسىن بۇ كۆمەكمان سازدا بۇ يارمەتىدىانىان تا بزانن چۆن داۋاي
تەمبىلكىردنەكە بىكەن. سەرەنجام، زىاتر لە پىنج ھەزار كۆمەل و رىكخراۋى ئايىنى، كە
زۆرىيەيان خىرخوازيى جەماۋەرىي بچوك بوۋن، كۆمەكە فېدرالىيەكەيان ۋەرگىرت. لە
كانوۋنى دوۋەمى ۲۰۰۸، من سەردانى پروگرامى (جىرىكو) م كىرد لە خۆرەلەتى
بالتىمۇر. پروگرامەكە كە لەلايەن (خزمەتگوزارىيەكانى كۆمەلگەي ئىپىسكوپال)ى
مارىلاند بەرئوۋە دەبرىت و بە دارايى ۋەزارەتى كار كۆمەك دەكرىت، ئامۇزگارى، راۋىژو
خزمەتگوزارىيەكانى مەشقى كار بۇ پىاۋانى حەكمدرەۋى تازە بەردراۋ دابىن دەكەت.
كاتىك چوۋمە ناو ژورەكە، ئۇ پىاۋەكەي جىرىكو بىدەنگ بوۋن. من بىرىكى بەرچاۋى
گومانگەرايىم بەدى كىرد. بۇ شكاندىنى بەستەلەكەكە وىم "من لە ساتىك لە ساتەكانى
ژياندا زۆر دەمخواردەۋە و دەزانم دلىكى گۇراۋ چەندە دەتۋانى يارمەتىدەرتان بىت بۇ
دەست و پەنجە نەرمكىردن لەگەل مەتادبوۋندا".

پىاۋەكان دەمىان كىردەۋە و چىرۇكى خۇيان گىپرايەۋە. يەكىكىان حەكمدرەۋە بە
فرۇشتىنى ماددەي ھۇشبەر، يەكىكى تىريان بە ھەبوۋنى كۆكەين، ئەۋىترىان دىزى.
زۆرىكىان چەند جارىك زىندانى كرابوۋن و بەردىراۋوۋن و دەستبەردارى خىزانەكانىان
بوۋن. لە ساىيەي ئەۋ خزمەتگوزارىيەكانى كە لە جىرىكو ۋەريان دەگىرت، ئەۋان دەستىان
كىردبوۋ بە دۆزىنەۋەي ماناكانىان بۇ ژيانىان. يەكىكىان بە شىۋەيەكى سۆزاۋى روۋنى
كىردەۋە كە چەندە دىلخۇش بوۋە بەۋەي كە لەگەل سى كچەكانىدا يەكى گىرتوۋەتەۋە.
ئەۋ وىتى "شەش مانگ لەمەۋبەر من تىكشكاۋوۋم. ئىستاش تەۋقە لەگەل سەروكدا
دەكەم". ئەۋىترىان بە شانازىيەۋە پىيى وىم كە دوو ئۆفەرى ئىشى ۋەرگىرتوۋە. وىتى

"ماددەى ھۇشپەر ھەمىشە كىشەيەك بوو، لە ژياندا تاوۋەكو ئىستە. سوپاس بۇ جىرىكۇ، مەن ئەزمۇۋى خۇشىم ۋەرگرت".

رېژەى تاۋانگەرايى (بەردەۋامبوۋن لە تاۋان)ى ناۋ پىرۇگراممى جىرىكۇ ۲۲٪ بوو، كە زياتر لە نىۋەى تىكرى رېژەكەى بالتىمۇر بوو. ئەۋ پىاۋانەى ئەۋ رۇژە مەن بىنىمەن لە ناۋ ئەۋ پانزە ھەزار كەسە دابوۋن كە سوۋدەمەند بىوۋن لە دەستپىشخەرىي (داخلىۋونەۋەى زىندانى) كە ئىمە لە سالى ۲۰۰۴دا دەستمان پىكرىدبوو. رېژەى تاۋانگەرايىيان ۱۵٪ بوو، ۋاتەيەك لەسەر سىيى تىكرى نىشتەمانى.

سەروۋئاسايىترىن كۆبۋونەۋەى مەن لەسەر دەستپىشخەرىيە ئايىنىيەكان رىك لە ناۋ ھۆلىكى ئۆفيسى ئۇقالدا بوو. لە حوزەيرانى ۲۰۰۲دا، مەن مەشتۇمىرىكى مېزگىردم لە گەل سەركىدە ئايىنىيەكان سازدابوو. چوك كۆلسەن ۋ ژمارەيەك ئەندامى گۇرپانى ناخ ئامادەى بوۋن. كاتىك مەن بەرەۋ ژورى (روزقىلت) ھەنگاوم نا، چاۋم بە پىاۋىكى ئەمىرىكى ئەفرىقى ئاشنا كەۋت. بەرەۋ لاي رۆشىتم ۋ باۋەشىكى گەۋرەم پىاكرد ۋ ۋتم "دەنيام كە دلخۇشەم بە ئامادەبوۋنت".

ئەۋە جۇرج ماسەن بوو، ئەۋ پىاۋەى ناۋ كۆرسى بەندىخانەكە لە شوگەرلاند. بە ئازادبوۋنى، ئىشىكى ۋەكو دەرگاۋان لە كلىساكەى دەستكەۋتبوو. ئەۋ بەھەمان شىۋە سەپەرشتى خويىندەۋەيەكى كىتەبى پىرۇزى كىردبوو ۋ ۋەكو ئامۇزگارىكەرى ئەۋانەى تر كە بەندىخانەيان جى دەھىشت، ئىشى كىردبوو. ھىزى مەسىح چ كارىگەرىيەكى رىزگاركەرى ھەيە: جۇرج ماسەن ۋ جۇرج دەبلىۋ بوش پىكەۋەن لە كۆشكى سىيى.

چاۋدىرىي دەرمان كە لە سالى ۱۹۶۵ لەلايەن سەرۆك جۇنسنەۋە دامەزىنرا، يارمەتى خەلىكى پىرى بىشۋومارى دابوۋ تا ژيانىكى تەندروستىر بىزىن. بەلام لە كاتىكدا كە دەرمان بەرەۋپىش چوۋبوو، چاۋدىرىي دەرمان ۋانەبوو. سوۋدەكان لەلايەن بىرۇكراسىيەكى حۇمەتەۋە دىارى دەرمان كە بەفېرۇدەر ۋ خاۋبوۋن بۇ گۇرپان. كاتىك كۇمپانىا تايىبەتەكانى بىمە تىچۋوى پىشكىنى مەكىان گرتەخۇ بۇ پارىزگارى لەدژى شىرپەنجەى مەك، چاۋدىرىي تەندروستى دە سال ۋ ياسايەكى كۇنگرىسى پىۋىست بوو.

تاييەتمەندىيەكى ھەرەكەتنى چاۋدىيىرى دەرمان ئەۋەتىپ بېرىش ۋە تىنچىۋى رەجەتەي دەرمانى داپىن ئەدەكرد. پىرۇگراممەگە ۲۸،۰۰۰ دۆلەت پارەي نەشتەركەرى قورخەي دەدا، بەلام ۵۰۰ دۆلەت سالانەي ئەۋەتەنەي ئەدەدا كەرتىگىن بىۋىن لە زۆرىيەي قورخەكان.

من واقم وپما لە بەرانبەر بەسەرھاتى ئەۋەتەنەي بەتەمەنانەي كە دەبوۋايە لەنىۋان كرىنى دەرمان و ميوەۋسەۋزەدا يەككىيان ھەلبىزىن. رىئىكى شەست و نۆ سالە كە چاۋم پىيەكەۋت بەناۋى (مارى جەين جۆننى) خەلگى فېرجىنيا، دەبوۋايە بىست سەعات لە ھەفتەيەكدا ئىش بىكات تەنبا بۇ ئەۋەيەي بىتۋانى پارەي فاتورەيەكى ۵۰۰ دۆلەت مانگانە بىدات بۇ رەجەتەي دەرمان و ئىنسىۋىل. ئەۋەتەيەي ۋەتم كە ھەندى جار سى بۇ چۈرە جار دەرىيە بەكارھىناۋە بۇ پاشەكەۋتەردىن پارە.

چاۋدىيىرى تەندروستى تەنبا بەسەرئەچۈۋىۋ، بەلكو مایەپۇچ دەبوۋ. ئاۋىتەيەك لە تىنچۋى بەرزىۋەۋەي تەندروستى و خانەنشىنى بەرتىگاۋەي جىلى بەلىشاۋ لەدايىكىۋان قەرزىكى تەمۋىلنەكراۋى ۱۳ تىرلىۋىۋ دۆلەت ھىناۋە كاپەۋە. جىلى دواتر، لەناۋ فاتورەدا نىۋم دەبوۋ.

ئەۋ تىنچۋىنە بەرزىۋەۋەي كە چاۋدىيىرى دەرمانىان مایەپۇچ دەكرد كارى كرىۋە سەر تەۋاۋى سىستەمى چاۋدىيىرى تەندروستى. خەرجىي تەندروستى ئەمىرىكا لە ۷،۵٪ تىكراي بەرھەمى خۇمالىي لە سالى ۱۹۷۲ بۇ ۱۵٪ زىادىكرىۋە لە ۲۰۰۲دا. بەشىكى روۋنكرىۋەۋەكە تىنچۋى تەكنۆلۇژىي پزىشكىي نۆي بىۋ. كەيسە ياسايە بى بىنەماكان رۇلىيان ھەبوۋ. بەلام ھۆكەرى سەرەكى كەمۇكورتىيەكى بىنچىنەي بىۋ لە سىستەمەكەدا: زۆرىيە خەلگى ئەياندەزنى چاۋدىيىرى تەندروستىيان چ تىنچۋىنىكى ھەيە.

خەلگى پىر و خەلگى ھەزار لە رىگەي (چاۋدىيىرى دەرمان) و (كۆمەكى دەرمانى) ھۆكەمەت پارەكەي ئەدا. زۆرىيە ئەۋەتەنەي بەمىكىيانەي كە ئىشيان دەكرد لەرىگەي خاۋەنكارەكانيان تىنچۋىنەكەيان بۇ داپىن دەكرا و پىشتىيان بەلەينى سىيەم بەستىۋە كە كۆمپانىيەكى بىمە بوۋ بۇ دانۇستانكرىن لەسەر نىرخەكان و دىارىكرىن كرىيەكان. زۆرىك

له و نه مریکیانە ی که کارمەندی خۆیان بوون نه یانده توانی به رنگە ی بیمە ی تەندروستی بگرن، چونکه یاسای باج نه وانی بقیەش کردبوو و رێساگە لێک خاوەن پرۆژە بچوکه کانی به ریه ست کردبوو له سه رکیشتیکردن به درێژایی سنووره داموهریه کان.

نه وه ی که سیسته مه که لێی که م بوو، هیزه کانی بازار بوو. دۆخیکی به کاریه ریتی یان توانای کڕین نه بوو بۆ یاشترین معامه له، کۆنیرکی نه بوو بۆ ئیشی کڕیار و هه یج شه فاقیه تیکیش نه بوو له باره ی کوالیتی و نرخه وه. سه ره نجام، پالنه ریکی که م هه بوو بۆ دکتۆره کان یان نه خۆشه کان تا نه و سه رچاوانه سنووردار بکه ن که به کاریان ده هینا که زۆر گرنگ بوو بۆ که مکردنه وه ی تیچوونه کان.

من ریفۆرمی چاودێریی ده رمان به رنگایه ک بینی بۆ چاره سه رکردنی دوو کیشه. یه که م، به زیادکردنی سوودێکی ره چه ته ی ده رمان، ئیمه پروگرامه کان مۆدیرنیزه ده کرد و چاودێرییه کی تەندروستی کوالیتیمان بۆ پیره کان دابین ده کرد که حکومه ته که یان به لێنی له سه ر دایوو. دووهم، به گه یاندنی سوودی ده رمان له رنگە ی پلانه بیمه ییه تاییه تیه کانه وه که له پیشبرکیدا بوون بۆ ئیشی به سالاجووان، ئیمه ده مان توانی هیزه کانی بازار بخه یفه ناو سیسته می چاودێریی تەندروستییه وه. ریفۆرمکردنی پروگرامه که به هه مان شیوه ده رفه تیکی دروست ده کرد بۆ فراوانکردنی (بژاره ی چاودێریی ده رمانی زیاده)، که دواتر به (سوودی چاودێریی ده رماتی) ناوترایه وه که رنگه یده دا به به سالاجووان تا هه موو چاودێریی تەندروستی خۆیان له رنگە ی پلانه بیمه ییه تاییه تیه هه رزان و نه رم و نیانه کانه وه به ده ست بیه تین.

ده مزانی که ریفۆرمی چاودێریی ده رمانی، پرسیکی سیاسی سه خت ده بی. ناساندنی هیزه کانی بازار له ناو پروگرامی تەندروستی حکومه تدا، چه په کانی توپه ده کرد. دانانی سوودێکی ده رمانی ره چه ته کراو، به لای راسته کانه وه ناپه سه ند ده بی. به لام من بیرارمدا که ته حه دییه ک بگرمه بهر.

له ژێر باری پلانه که ماندا، نه و به سالاجووانه ی که سوودێکی ده رمانی ره چه ته کراویان ده وێست، ده بووایه پلانه تاییه تیه کان هه لبرێن له بری چاودێریی ده رمانیی به رینه براو له لایه ن حکومه ته وه. ئیمه هاوکیشه ی ته مویلی چاودێریی ده رمانیمان ده گۆپی بۆنه وه ی

پروگرامى بەرپۈە براۋ لەلايەن حكومەتەۋە لە گۆرەپانىكى تەختاندا لەگەل پلانە
تايبەتايە كاندا پيشپرکى بکات. هەردوو ريفۆرمەكە هيزى بازارى زياتريان دەناساند و
يارمەتيدەر دەبوون بۆ موخاتەبەکردنى تيجوۋە بەرزبوۋەۋەكانى چاودىرىي تەندروستى.
پيش راگەياندى پلانەكەم، پيشانى سەرکردەكانى كۆمارىمدا لە ئەنجومەنى نوينەران.
پييان وتم كە پلانەكەم دەرفەتى نابىت لە بينايەى كۆنگرېس. ديموكراتەكان هەرگيز
پشتگيرىي پروژەياسايەك ناكەن كە پتيويست دەكات بەسالاچووان دەستبەردارى تيجوۋى
چاودىرىي دەرمانىي حكومەت بن بۆ ۋەرگرتنى سوودىكى دەرمانى رەچەتەبۆكرائ.
هەندى لە كۆمارىيەكانيش رازى نەدەبوون.

من رووبەروۋى بريارىكى سەخت بوومەۋە. دەمتووانى شەر بكم بۆ كەيسىكى
لەدەستچوۋيان سازش بكم. بريارمدا سوودىكى دەرمانىي رەچەتەبۆكرائ پيشنيار بكم
كە لەلايەن پلانە تەندروستىيە تايبەتايەكانەۋە بەرپۈە بېرىت، بەلام بۆ ھەموو
بەسالاچووان كراۋە بىت، بەۋانەشەۋە كە دەيانويست تيجوۋى چاودىرىي دەرمانى
حكومى بەيلنەۋە.

تىمى چاودىرىيە دەرمانىيەكەم، لە نزيكەۋە لەگەل سەرکردەى زۆرىنەى ئەنجومەنى
پيران (بيل فيرست) و سەرۆكى ليژنەى دارايى (چوك گراسلى) خەلكى ئايۋوا كارى كرد.
چوك بە شيوەيەكى ژيرانە دوو ھاۋتاي ديموكراتى گرنكى هينايە ناو پرۆسەى دارپشتنى
رەشنوسەكەۋە كە ئەۋانيش هەردوو سىناتۆر (ماكس بۆكس)ى مۆنقانا و (جۇن
بريوكس)ى لويزانا بوون. ئەۋان پرۆژەياسايەكى بەهيزيان بەرھەمھينا كە پشتيوانىي سى
و پينج ديموكراتى مسۆگەر كردبوو. لە مانگى حوزەيراندا، ئەنجومەنى پيران
پرۆژەياساكەى بە ريژەى ۷۶ بۆ ۲۱ دەنگ تپپەراند.

لە ئەنجومەنى نوينەران، هەندى لە كۆنسىرقاتيفەكان رەخنەيان ئاراستەى تيجوۋنى
سوودى دەرمان كرد، كە ئيمە دواچار لەماۋەى دە سالدا بە ۶۲۴ مىليارد دۆلار
قەبلەندبوومان. بەلام سەرۆكى پەرلەمان دىنى ھاستيرت، ريپەرى زۆرىنە (تۆم ديلەى) و
سەرۆكى ليژنەى ريگا و ئامرازەكان (بيل تۆماس) ھاۋپەيمانيتىيەكى لاوازيان پيکھيتابوو
بۆ پەسەندکردنى ياساكە بە ريژەى ۲۱۶ بەرانبەر ۲۱۵ دەنگ. تەنيا نو ديموكراتى

ئەنجومەنى نوپۇس ران دەنگياندا بوو بە سوودىك كە سالاتىك بوو داوايان كوردبوو. بەشەكەى
تربە ئەخىر دەنگيان دابوو. لە ماوەى مشتومرەكەدا لەسەر نەھمى زەمىنى كۆنگرىس،
تاكە دىموكراتىكىش رەخنەى لە پرۆژەياساى چاودىرىى دەرمانى نەگرت لەبەرانبەر
تىچوونە زۆرەكەيدا. زۆربەيان دەيانويست پارەى زياتر خەرج بكرىت.

ئەو رىژە لاوازەى ئەنجومەنى نوپۇس ران، لىكدانى پرۆژەياساكانى پىران و نوپۇس رانى
كرد بە شتىكى جەوھەرى وەكو رىگايەك بۇ بە دەستەينانى پشتگىرىى كۆمارىيەكان. بۇ
موخاتەبە كردنى نىگەرانبىەكانى تىچوون، ئىمە بىرگەيەكى ناودىركراو بە پالئەرمان زياد
كرد كە ئەگەر خەرجىى چاودىرىى دەرمان زياتر لەوەى كە چاوەرواندەكرا بەرزبوووە،
ئەوا پىادە دەكرا. ئەو كاتە كۆنگرىس داواى لىدەكرا تا رىفۆرم ئەنجام بدات بۇ
موخاتەبە كردنى كىشەكە.

ئىمە بەھەمان شىوہ رۆشنايىمان خستەسەر حساباتى پاشەكەوتى تەندروستى، كە
بەرھەمىكى بىمەى تەندروستىى نوپى تازەگەرانە بوو بەھوى پرۆژەياسايەكى ئەنجومەنى
نوپۇس ران ھاتبووہ كايەوہ. حساباتى پاشەكەوتى تەندروستى كە تىچوونى بۇ تاكەكەسان
و كۆمپانىا بچوكەكان ئاسان دەكرد، بىمەى تەواو داشكىفراوى كەم كرئى لەدژى
نەخۆشىى كارەساتبار لەگەل حسابى پاشەكەوتى بى باجى لىك دەدا بۇ دانى خەرجىى
پزىشكىى رۆتىنى. خاوەنكاران يان تاكەكان دەيانتووانى بەشدارى حسابەكە بكنە كە
ھى تاكەكەس بوو و دەكرا لە كارىكەوہ بۇ كارىكى تر بگوازىتەوہ. لەبەرئەوہى
خاوەنانى حساباتى پاشەكەوتى تەندروستى پارەى خەرجىى چاودىرىى تەندروستى
خۆيان دەدا و ھەر پارەيەكى ماوەيان ھەلدەگرتەوہ، ئەوان پالئەريان ھەبوو بۆئەوہى
ھەر ساخلەم بن، روو بكنە بەشترىن معامەلە و دانوستان لەسەر نرخى باشتە بكنە.

لە ناوہ راستى نۆقەمبەردا، رىكخراوى خانەنشىنانى ئەمريكا، كە گروپىكى پشتىوانىى
كارىگەرى بەسالاچووان بوو، پشتگىرى لە پرۆژەياسا سازش لەسەر كراوہ كە كرد. (بىل
نۆفيل)ى بەرئەوہەرى جىبەجىكارى رىكخراوہكەوتى "ئەمە پرۆژەياسايەكى كامل نىيە،
بەلام ئەمريكا ناتوانى چاوەروانى كاملەكە بىت". دواتر ئەو لەلايەن سەر كرده

دېموكراتىيەكان، يەكيتىيەكانى كرىكاران و رۇژنامە لىبرالەكان رەخنەى لىگىرا. بەلام
هەلۆستەكەى ئەو شانەشانى ئەندامانى راپاي كۆنگرىس رۆيشت.

دەنگى يەكلایيەكەرەوۋە لە ۲۱ى تۆقەمبەرى ۲۰۰۲دا درا. من و لۇرا دەمىك بوو
بەرنامەمان دانابوو كە ئەو رۆژە لە برىتانىا بەسەر بىيەين، وەكو بەشىك لە يەكەم
سەردانى دەولەتى رەسمى لەلابەن سەرۆكىكى ئەمريكىيەوۋە لە سەرەختى ويدرو
ويلسنەوۋە. هەندى كەس پىشنىارىيان كرد گەشتەكە هەلوەشىنمەوۋە. من رەتم كردەوۋە.
من بىرى تىمەكەم هېنايەوۋە كە "لە لەندەن تەلەفون هەيە، خۇتان دەزانن".

من و لۇرا كاتىكى خۇشمان لەگەل شارنە ئىليزابىسى دووهم بەسەر برد كە ژنىكى
جادووى سەنگىن بوو بە حەزىكى گالئەى توندەوۋە. لە سالى ۲۰۰۷دا، بەرپىزيان لەگەل
شارادە فيليپ هاتبوون بۆ ئاھەنگى يادى چوارسەدسالەى نىشتەجىكرەكەى
(جەيمزتاون). لە وتەى بەخىرھاتنەكەمدا لەبەردەم حەوت ھەزار كەس لەسەر فرىزى
باشوور، سوپاسى شارنم كرد لەبەرانبەر دۇستايەتییە لەمىژنەكەى لەگەل ئەمريكادا. وتم
"ئىوۋە يارمەتى گەلى ئەمريكاتاندا تا ئاھەنگى خۆى بگىرپىت لە ۱۷۰۰" خۆم راگرت بەر
لەوۋەى بەروارەكە تەواوبكەم، ۱۷۷۶ كە سالىكى گرژ بوو لە پەيوەندىيەكانى ئەمريكا-
برىتانىا و توانجىك بوو لە تەمەندرىژنى شارنى ھەشتاويەك سالە خەندەيەكى
ئاراستەوخۆى ئاراستەكردم. وتم "شارن نىگايەكى تىبىرىم كە ھەر دايك لە منداكەى
دەگرپىت". لە ئىوارەخوانىكدا لە بالىورخانەى برىتانىا شەوى دواتر، شارن وتى
"تەمدەزانى ئاخۆ بلىم سالى ۱۷۷۶ ئەو كاتەى كە لىرە بووم..."

مىواندارىتىيى شارنە ئەليزابىس لە كۆشكى بەكىنگھام لە ماوۋەى سەردانە
دەولەتییەكەماندا لە ۲۰۰۳، بى وىنە بوو. ئىمە كاتىك لە گۆرەپانەكە پاسەوانىيى
شەرەفمان پىشكىنى، سلاوئىكى ۴۱ يەك كەسىمان لىكرا و لە شوقەيەكى بەلجىكىيى پاك و
خاوتىنى رىك و پىك خەوتىن. ژوورەكەمان ھى مامى شارنە ئەليزابىس، شا ئىدواردى
سنىيەم بوو پىش ئەوۋەى لە سالى ۱۹۳۶دا دەستبەردارى تەختى پاشايەتى بىت بۆ
ھاوسەرگىرىكردن لەگەل ژنىكى جىابوۋەوۋەى ئەمريكى. ئاوتنەيەكى سى سەد سالە، بابى

نژىكەي ۱۵ مىليۇن دولار كەلۈپەلى كۆنى تېداپوو ۋە لەۋىشەۋە دىمەنىكى جوانى باخچەي كۆشكەكە دەيىنرا. لە چاخوارىدەنەۋەكەي دوانىۋە پۇماندا لەگەل فەخامەتيان ۋە شازادە فىلىپىدا، لە بارەي سەگەكانىيەۋە پىرسىيارم لە شاژن كىرد. چەند خولەكك دواترا، كارەكەرىك بە سەگىكى بچوكەۋە دەرگەۋەت. ئەوان بەرپىز ۋە دۇستانە بوون. تاكە ئومىدىم ئەۋە بوۋكە ئەگەر (بارنى) چاۋى بە شاژن بگەۋتايە، ۋەكو ئەوان بەباشى رەفتارى دەۋاندى - ۋ بۇ سەرىبەخۆيى سىكۆتلەندە ئەدەۋەرى.

ئەۋ ئىۋارەيە، شاژن ۋ شازادە فىلىپ خوانىكى دەۋلەتتىي جوانيان لەسەر شەرەق ئىمە رىك خست. شوئىنەكەي ئىمە دە پارچە كەرەستەي زىو ۋ حەۋت پىكى شەرابى كرېستالى لى دىنرابوو. دياربوو كە ھەۋال نەگەيشتىۋەۋە مۇبەخى پاشايەتتى لە بارەي ئەۋەي كە من كحولم ۋازلىھىتتاۋە. بەر لەۋەي لە قاتە رشە ۋ قەمىسە سىپىيەكەمدا بۇ تۇست كىردەكە بوەستم، سەيرىكى لۇرام كىرد لە درىسە شەرابىيە جوانەكەيدا. بىرم لەۋە دەكردەۋە ئاخۇ ھەمان بىر كىردەۋەي مەنى ھەبى: ئىمە لە گوشتېرژىنەكەي حەۋشەي پىشتەۋەي مىدلاندەۋە ئەۋرىگا درىژەمان بىرۋەۋە.

حالەتە دەۋلەتتىيەكەي بەكىنھام پالاس جياۋازىيەكى گەۋرەي پىشاندا لەگەل ئەۋەي كە لە گەشتى گەرەنەۋەي بەرەۋ ۋ لاتمدا چاۋەرىم دەكرد. كاتىك ھىزى ئاسمانىي يەك بەرز بوۋەۋە، بەرپۋەبەرى ياسادانان (دەيقد ھۆبىز) تەلەفۇنى بۇ كىردم ۋ لىستىكى پىدام كە دە دوانزە ئەندامى راپاي ئەنجومەنى نوئىنەرانى لەخۇگرتىۋو كە زۆرىيەيان كۆنسىرقاتىف بوون. من لەسەر ئۇقىيانووسى ئەتلەسىيەۋە دەستم كىرد بە تەلەفۇن كىردن دەنگ خىركىردەۋە. ژمارەيەك لە كۆنگرىسمانەكان بەردەست نەبوون بۇ ۋەلامدانەۋەي تەلەفۇنەكەم. ئەندامىكى گەنج ۋەلامى دايەۋە "من بۇئەۋە نەھاتووم بۇ ۋاشىتن تا قەبارەي حكومەت گەۋرە بگەم". مەنىش لە ۋەلامدا ۋتم "مەنىش ھەروا. من بۇ ئەۋە ھاتووم تا دۇنيا بىمەۋە كە حكومەت باش كار دەكات. ئەگەر بىرپار ۋايە پىرۇگراممىكى چاۋدىرىي دەرمانمان ھەبىت ئەۋا دەبى مۇدىرن بى ئەك تىكشكاۋ". ئەۋىش ۋتى "ئەمەش تەنيا ئىمتىيازىكە كە تاھەتايە گەۋرە دەبىت".

لە ۋەلامدا ۋەم "كەۋاتە تۆلەگەل" ھەلۋە شاندىن ۋە ى چاۋدىرى ى دەرماندات؟ ئەمە
دەرفەتتىكە بۇ ھىفانە كايە ى كىبرىكى لە ئاۋ سىستەمە كەدا ۋ راگرتى تىچۈۋنەكان لە
نۇمىدا. ھەروەكو خۇت دەزانى ئەمە يەكجار زۇر باشترە لە ۋ كارە ى كە لە ھەر
سەۋكىكى تر رەنگە دەستت كەۋىت"

ئە ۋ قايل ئەبوو. كاتىك گە يىشتە ۋە ۋاشىتن زىجىرە يەك تەلەقۇنى تىرم كىرد. ئىمە
خەرىكى ئەنجامدانى بەرە ۋېشچۈۋنىك بوۋىن، بەلام ديار بوو كە سەخت دەبوو. كاتىك
ئەنجومەنى ئۆيىنەران لە سەعات ۲ى بەرەبەياندا دەنگى دا، ھەژمارەكە كورتى ھىنا.
سەۋكى پەرلەمان دانى ھاستىرت، دەنگدانەكە ى بە كراۋە ى ھىشتە ۋە بە ۋ ئومىدە ى كە
كەمىك لە كۆنگرىسمانەكان دەنگەكانيان بگۈپن. رىك پىش ۵ى بەرەبەيان، دەيقد ھۆبس
بە تەلەقۇنىك بىدارى كىرمە ۋە، ۋتى "تەنيا دوو دەنگمان پىۋىستە. دەتۋانى قسە لەگەل
چەند كۆنگرىسمانىكى تردا بىكەيت؟"

ئە ۋ مۇبايلەكە ى بە چەند ئەندامىكى كۆمارى دەستاۋدەست پىكرىد بۆئە ۋە ى كە بىشى
بىر كىردنە ۋە ىيان بگۈپن ۋ رازى بىن. ئەۋەندە ى كرا بەباشترىن شىۋە داكۆكىم لە
كەيسەكەم كىرد. كەمىك دواتر دەيقد تەلەقۇنى كىردە ۋە. موعجىزە ى موعجىزەكان،
ئەنجومەنى بە رىژە ى ۲۲۰ بە ۲۱۵ پروژەياساكە ى پەسەند كىردىبوو. چەند رۆژىك دواتر
نۆرە ى ئەنجومەنى پىران ھات. من لە ۸ى دىسەمبەرى ۲۰۰۳دا، ياسا ى ۲۰۰۲ى
مۆدىرنىزە كىردنى چاۋدىرى دەرمانم لە ھۆلى (دەستۋور) ۋاژۇ كىرد. لە پىشت پەردە ۋە،
گروپىك بەتەمەن ھەبوون كە سوۋدىيان لە ياسا نۆيكە ۋەردەگرت. يەكىك لەۋانە مارى
جەين جۆنز بوو، ئەۋژنە ى (فىرجىنيا) كە دەبوۋايە دەرزىيەكانى بەكاربەيىنىتە ۋە بۇ
تەخەمول كىردنى ئىنسۇلىنەكە. سوۋدى دەرمانى رەچەتەكراۋ سالانە نىكە ى ۲,۷۰۰
دۆلارى بۇ پاشەكەۋت دەكرد.

ياسا نۆيكە داۋا ى كىرد سوۋدى دەرمانى رەچەتەكراۋ لە ۱ى كانوۋنى دوۋەمى ۲۰۰۶دا
پىادە بىكرىت. گومانگەراكەن دەيانگوت پىرەكان كىشەيان بۇ دروست دەبى لە ھەلېزاردن
لەنيۋان بزارە تاييەتايە پىشېركىكارەكاندا. من بىروام ۋابوو كە بەسالچوۋان تۋانايەكى

زۆريان دەپى بۇ بېرىردان لەبارەى ژيانى خۇيان و دەپى حۇمەت مەمانەيان پىيىكات كە
ئەوان دەتوانن ئەمە بىكەن.

وەزىرى تەندروستى و خەزمەتگوزارىيە مەۋىيەكان (مايك ليقيت) لەگەن بەرئەبەرى
چاودىرىي دەرمان (مارك مەكلىلان) كارىان لەسەر ھەلمەتتىكى گەرەى نەزىكىيەنەوەى
گەشتى كەرد. ئەمەش ئەنجامى ھەبوو. زىاتەر لە ۲۲ مەلىۋن بەسالاچوو لە ماوەى پىنچ
مانگى سەرەتايى ناوتوسىندا، بەشدارىي خۇيان نىشاندا بوو بۇ سوودى دەرمانى
رەچەتەكراو. لە راپرسىيەكى ۲۰۰۸، ۹۰٪ى وەرگرانى سوودى دەرمانى رەچەتەكراوى
چاودىرىي دەرمانى - ۹۵٪ى سوودمەندانى كەم داھات - وتبوويان كە دلىان بە
پروگرامە كە خوشە.

سەرەنجام، مۇدىرنىزەكەردنى چاودىرىي دەرمانى ئالوگۇرېك بوو. ئىمە سوودىكى نوئى
خواسراومان ھىنايەكايەو، بەلام پارەيەكى زۇدترمان لەوەى كە ويستبووم خەرج كەرد.
ئىمە پىشېركىيەكى پەيوەست بە بازارمان لەناو پلانە دەرمانىيە تاييەتەكاندا ھىنايە
كايەو، بەلام نەمانتوانى سوودى نوئى وەكو ھىزىك بەكاربەيتىن بۇ جولاندنى ژمارەيەكى
زىاترى بەسالاچوو لە چاودىرىي دەرمانىيە حۇمىيەو بۇ ناو پلانەكانى چاودىرىي
دەرمانى تاييەت بىجولتەن. ئىمە حساباتى پاشەكەوتى تاييەتيمان دروست كەرد، بەلام
نەمانتوانى كۆنگرىس رازى بىكەن بەوەى كە داوا لە چاودىرىي دەرمانىيە حۇمى بىكات
تا لە ھەمان ئاستى يەكساندا كىيېركى بىكات لەگەن پلانە تاييەتەكاندا.

بە ھاتنى ئەو كاتەى كە ئوفىسم جى ھىشت، زىاتەر لە ۹۰٪ى سوودمەندانى چاودىرىي
دەرمانى، تىچوو دەرمانى رەچەتەيان ھەبوو. دە مەلىۋن كەس لە رىگەى سوودى
چاودىرىي تەندروستىيەو، بەشدارى پلانەكانى چاودىرىي تەندروستىيە كەرتى تاييەتەيان
كەردبوو. نەزىكەى خەوت مەلىۋن ئەمريكى، خاوەنى حسابى پاشەكەوتى تەندروستى بوون،
كە زىاتەر لە يەك لەسەر سىي ئەو ژمارەيە پىشتر بىمەى تەندروستىيان تەبوو.

لە ساپەى پىشېركىيە نىوان پلانەكانى كەرتى تاييەتەدا، تىكراي كرىي مانگانەى
تىچوو دەرمانى رەچەتە لە يەكەم سالدا لە مەزەندەيەكى سەرەتايى ۳۵ دۆلارەو

دابەزى بۇ ۲۳ دۇلار. بە ھاتنى ۲۰۰۸، مەزىندەى سەرەتايى ۶۲۴ مىليارد دۇلار دابەزىبوو
بۇ زىر ۴۰۰ مىليارد دۇلار. سوودى دەرمانى رەجەتەكراوى چاودىرىى دەرمانى يەككىك بوو
لەو يىرۇگرامە كەمانەى حكومت كە بەباشى چوۋە ناو بودجەوۋە. ھىزەكانى بازار
كارىگەريىان ھەبوو. ئىمەش سىستەمى چاودىرىى تەندروستىمان بە ئاراستەيەكى رىكدا
جولاندبوو: دوور لە كونتروللى حكومت و بەرەو بزارەكان و پىشپىركىنى سىستەمى بازارى
تايىبەت، كە باشترىن رىگەيە بۇ كونتروللىكىنى نىچوۋنەكان لە دوورمەودا دا.

لە سالى تازەى ۲۰۰۴ دا لە باشوورى تەكساس كاتىك لەگەل باوكم بالندەى
(كوەيل) مان راو دەكرى، بە باوكم وت "گەشپىنم. ئەم ھەلېزاردەنە لەسەر ئەوۋەيە كە كى
دەزانى چۇن سەركردايەتى بكات، كى دەتوانى پرسە گەورەكان بختە ئەستوى خوى و
كى دەتوانى ئەمريكا بيارىزىت".

باوكم نىگەران بوو. ئەو بۇ ماۋەى چەند مانگىك تىببىنى ئەوۋەى دەكرى كە چۇن
دىموكراتەكان پلارم تىدەگرن. پلارەكان كارىگەريىان ھەبوو. پلەى پەسەندىم پاش ۱۱ى
سىپىتتەبەر گەيشتىبوو ۹۰٪ و پاش ئازادكرىنى عىراق دابەزىبوو بۇ ۲۵٪. بە ھاتنى
كۆتايى ۲۰۰۳، لە ھەندى راپرسىيەكاندا پلەكە لە پەنجاكاندا بوو. باوكم پىشتر رىساكەى
بىننىبوو. پلەى پەسەندىيەكى لە ۱۹۹۱ دا فرىبوو، پاشان بەر لە ھەلېزاردەنى ۱۹۹۲، بە
تەواۋى دابەزىبوو.

من دانيام كردهوۋە كە كارل رۇۋى ھاۋرىى ھەردووكمان، ھەلمەتتىكى سىتراتىرىى
بەھىزى گەلە كردهوۋە. وتم "ئەگەر ئىمە بە دروستى ئەنجام بدەين، ئەوا زۇر باش
دەبىت. بەتايىبەت ئەگەر ئەوان (ھاۋەردەين) كاندىد بكن".

من ئەو دىموكراتەى پىشەۋەى كاندىدكراۋەكان، حاكمى پىشۋوى (فىرمۇنت) م لەو
بۇنانەۋە دەناسى كە لە ۱۹۹۰ ھەكاندا ئامادەيان بووين. دىن زۇر مكور، بەرزەفرو
دىسپلېن نەكراۋ بوو. من زۇر بە تەنگەۋە بووم كە ئەو لە پالاوتنەكەدا دەرچىت.

بەداخەۋە، پىشەنگىيى دىن نەما بەر لەۋەى كە دەنگى تاكە نوئىنەرىك بباتەۋە. (جۇن
كىرى) ى ماساشوسىتس سەركەۋتتىكى ناجىگىرى لە ئايۋوا بەدەست ھىنا، ھەلېزاردە

به رایسه کانی نییوهه میسایه ری بردهوه و بازی دایه ناو پالوتنه که، کیری که
جه نگاوه ریکی دیریخی قیتنام و سیناتوریکی چوار خوله بوو، نوری خوی ماندوو ده کرد،
مشتومرکاریکی لیهااتوو بوو و هلمهت به ریوه به ریکی سه رسخت بوو. من نوم به
نه یاریکی پایه دار له قه له مدا.

کیری به هه مان شیوه خالی لاواری هه بوون، نه و نه قلیه تیکی پرؤسه گه رای
یاسادانه ریکی له میژینه ی هه بوو بۆ توماری دهنگه کانیه وه لیبرالترین که سی نه نجومه نی
پیران ده هاته ژمار. له پاییزی ۲۰۰۳ د، نه و له دژی پرؤزه یاسایه کی ۸۷ ملیارد دۆلاری بۆ
تهویلکردنی سه ربازان له عیراق و نه فغانستان دهنگی دابوو. ماوه یه کی کورت پاش
پالوتنی، هه لمه ته که م ریکلامیکی خسته گه ر بۆ روشنایی خستنه سر هه لویسته که ی.
کیری له وه لامدا وتبووی "له راستیدا من دهنگم به ۸۷ ملیارد که دابوو بهر له وه ی
دهنگی له دژ بدهم".

هه ر له و ساته دا که گویم له دهنگه که بوو، قسه م له گه ل کارل کرد. وتم "ئیمه وه ها
ده ست پیده که یین". "گه لی نه مریکا و له سه رۆکه که ی چاوه ری ده کات که هه لویستیکی
روونی هه بیته و داکۆکی لی بکات، به تایبته کاتی په یوه ندی هه یه به پشتیوانیکردن له و
سه ربازانیه که له جه نگدان". ئیمه په تپه تیینه که یمان گرت و به دریژایی پاشماوه ی
هه لمه ته که له گه لیدا رویشتن.

له ۱۰ ی ئازاری ۲۰۰۴ د، نامه یه کم له جیناوه پیگه یشت که له دوایین سالی زانکۆی
ته کساس بوو. له سالی ۲۰۰۰ د، نه جینا و نه باربارا ئاماده ی تاکه بۆنه یه کی
هه لمه ته که شم نه بوون. نه وان جه ختیان له وه کردبووه وه که په یوه ندییان به سیاسه ته وه
نییه. بۆیه خویندنه وه ی قسه کان جینا سه رسورپه یته ر بوون:
"باوکی به ریژم"

شه وی رابردوو زینده خه ویکم بیینی، زینده خه ویک که به گریان وه لیی راجله کیم.
هه رچه نده من هیشتا نه وه نده ی تۆ روحانی نیم، من نه م خه ونه م وه کو نیشانه یه ک

وەرگرت. تۆ بە درىژايى ژيانى كارت كىردووه بۆ ئەو ھەرخىيەك كە من و باربارا
پىيوستمانە پىمان بەدەيت. تۆ خوشەويستى، پشتگىرىت بە ئىمە بە خىشيووه و دەزانم
ھەر بىر يارىك كە داوتە ئىمەشت خستووھتە ناو.

تۆ و دايكم ماناي خوشەويستى بى مەرچتان فىرى ئىمە كىرد. من دەمبىنى كە دايكم
خۆنەويستمانە، بە نەرمىيەوھە خۆى دايە دەست باوكە لەكاتىكدا كە ئازارى دەچەشت.
منىش بىنىم كە تۆ سالىكى تەمەنى ژيانى بە گامپى بە خىشى. من لەگەل ئەو ئازارەى
تۆدا بووم لە شەوى ھەلبژاردندا. لە تەمەنى بىست و دوو سالىدا، دواجار من فىرى ئەو
بووم كە ئەو ئازارە ھەستى چۆنە.

رقم لەو درۆيانەيە كە لەبارەى تۆو دەوترىن. رقم لەو خەلكى رەخنەت لىبگىرن. رقم
لەو ھەيە كە خەلكى ناتوانن ئەو كەسە بىنن كە من خوشم دەوى و رىزى لى دەگرم،
كە سىك كە ھىوادارم رۆژىك لە رۆژان وەكو ئەو بىم.

ھەر لەبەر ئەو ھەموو ھۆكارانەيە كە بىريارم داوھ ئەگەر تۆ بتەوى، ئەوا لە پايىزەكەدا
تەواوى كاتەكە ئىشت بۆ دەكەم. تەكايە بىرى لى بکەرەوھە، قسەش لەگەل دايكم بکە و
وھلام لى بگىرەوھە. لە ئىستادا من وازم ھىناوھە لە فۆرم پىكرىنەوھە بۆ كار لە
نىيوپۆرك. دەزانم لەوانەيە كەمىك دەست و پى سى بىم، بەلام بە مەشقىكى باش،
دەتوانم وا لە خەلكى بکەم ئەو باوكە بىنن كە خوشم دەوئىت.

لەوانەيە ئەمە لە بىريارىكى تەنگەتاوانە و ناكاوھە بىت، بەلام بە بەردەوامى بىرم
لىكردووه تەوھە. دەمەوى ھەول بەدەم شتىكت پى ببەخشم كە تۆ لەو بىست و دوو سالەدا
بە منىت بە خىشيووه.

لە خەوھەكەمدا، من يارمەتى تۆم نەدا. كە سىكىشم بىنى بردوويە تەوھە كە نەدەبووايە.
بۆيە گريام، بۆ تۆ گريام، بۆ ولاتەكەمان و بۆ گوناھى خۆم گريام. نامەوى خەوھەكەم
بىيەتە راستى، بۆيە ئەگەر دەكرى بە شىوھەيەك لە شىوھەكان يارمەتيت بەدەم، تەكايە رىگەم
پىتەدە. دەتوانىن لە جەژنى ئىستەر (فصح)دا زياتر قسەى لەسەر بکەين.

دەلسۆرت

جىنا

هېشتا كە ئەوقىسە جۈانانەم بىر دېئەۋە خەرىكە دەخنىكىم، ئەمە بەھەمان شېۋە
رەنگەرەۋەي ھەست و سۆزى بارباراش بوو. مەن دىلخۇش بووم كە ويستېۋويان يېنە پال
ھەلمەتەكەۋە، دوايىن ھەلمەتى مەن، يەكەمى ئەۋان دەيى.

يەكەم بۇنە مەن و باربارا تيايدا ئامادە بوويىن، گەردېۋونەۋەيەك بوولە بەردەم
پانزەھەزار كەس لە (ماركىت)ى مېشىگان، كە شارۋچكەيەكى سەرۋى بوولە
سەرۋەختى (ويليام ھاۋەرد تاقىت) ھەۋە ھېچ سەرۋىكىك سەردانى نەكردېۋو. پېش ئەۋەي
وتارەكەم پېشكەش بىكەم، باربارا لە رېزى پېشەۋەي پىشت مېنېرەكەۋە شوئىنى خۇي
گەرت.

راگەيەنەرەكە مەنى ناساند و ئامادە بووان ھوتافيان كېشا. كاتىك بۇ لاي مايكروۋفونەكە
ھەنگاوم نا، رووم ۋەرگېرا بۇنەۋەي سەيرىكى باربارا بىكەم، فرمىسك بەسەر كولمەكانىدا
جۇگەلەيان بەستېۋو. پاش بەسەربەردى چوار سال لە كەمپى كولېتر، ئەۋتوۋشى
سەرسورمان بوو كە ئەۋ پىشتىگىرىيە پىرجۇش و خۇشەي بۇ باۋكى بېنى. ئەمە ئەۋ
ھەستەي ھېنامەۋە ياد كە بۇ باۋكم ھەمبوو كاتىك گويىيىستى ھوتافكىشانى خەك بووم
بۇي. بارنەكە كامىل بوو.

لە ھەندى روۋەۋە، ھەلمەتى ۲۰۰۴ ئاسانتىر بوولەۋەي ۲۰۰۰. مەن سوۋدىم لە
تەلەزگەكانى سەرۋىكايەتى ۋەرگەرت، بەتايىت ھېزى ئاسمانىيەك و مارىن يەك. لە
روۋىەكى ترەۋە، ۲۰۰۴ سەختىر بوو. مەن ھەم كاندىد و ھەم سەرۋىك بووم، دەبوۋايە
بالانسىك لەنئوان ئەۋ دوۋانەدا دروست بىكەم.
مەن ھېزىم لە خەلكى دەۋرۋەرم ۋەردەگەرت، بەتايىت لۇرا و كچەكان. مەن خەزىم لە
گەشتەكانمان بوو بە پاس بە خۇرئاۋاي ناۋەرەستىدا كە ھەزاران ھاۋلاتى لەمبەر
بۇنەۋەرى شەقامە سەرەككىيەكانى شارۋچكە بچوكەكان رېزىيان بەستېۋو. رۇژىكىيان لە
(ويسكنسن) ئىمە لە زېدى (دىك تەب) خېر بوۋىنەۋە، ئەۋ دىكتۇرە فرە بەھرەيەي ھېزى
ئاسمانى كە بۇ ھەموو شوئىنىك لەگەل مەندا سەفەرى دەكرد. مەن دروشمىكى دەستىۋوسىم

خوتېندەۋە كە لىتى نوسرابوو "بە خىرىيىتەۋە، دىكتور تەب!" بە پىيتى بچوك لە ژۇرىشپەۋە
نوسرابوو "تۆش، جۆرج دەبلىو".

ھىچ شتىك ئەۋەندەي پىشتىوانەكانم لە رەۋگەي ھەلمەتەكەدا رۇحيان ئاسودە نەكردم.
جۆش و خرۆش و دىسۆزىيان ئىلھامى پىدەدام ئەۋەندە خۆم ماندوو بىكەم كە ئاۋمىدىيان
نەكەم. لە شارۋچكەي ۱۶،۵۰۰ كەسىي (پۇپلار بىلەف) ي مىزورى، ۲۲،۰۰۰ كەس ئامادەي
وتارەكەم بوون. لە شارۋچكەي (ويست چىستەن) ئۇھايۇ، ۴۱،۰۰۰ كەس پاركى (فۇيس
ئەف ئەمىريكا) يان پىر كرد. كاتىك ھەلۋىستە گۇراۋەكانى (جۇن كىرى) م خىستەپرو،
دەريايەك لە دەستەكان بەلای راست و چەپدا چوون و ھاتن و ھوتافى "پەت پەتتىن، پەت
پەتتىن" يان دەكىشا. ھەندى كەس جلى شىۋە نەعل (كە بە ئىنگلىزى فلىپ فلۇپ ھەمان
ماناي نەعلى ھەيە) يان لەبەردا بوو. من گروپى نويم ناسىن لەۋانەش گروپى پارىزەرانى
بوش، ئۇھايۇكانى بوش و گروپە دلخوازەكەي باربارا و جىنا، گروپى دوانەي بوش.

من بەتايبەت بەو دىرآنە ھان دەدرام كە نوسرابوون (خوا بەرەكەتت بدات). لە كاتىكدا
كە تەۋقەم دەكرد و ئەۋەستام بۇ وىنە گرتن، سەرسام بووم بە ژمارەي ئەو كەسانەي كە
ھەمان ئەو و شانەيان دووبارە دەكردەۋە "ئىمە نزا بۇ تۆ دەكەين". پىم وىن كە نزاكەيان
دىارىيەكى بى وىنەيە. ئەوان ھىزيان پىدام. بىنىنى ئەو دەنگەرانەش ئومىندى ئەۋەي
پى بەخشىم كە ھەندى لە پىشتىوانانى بوش كە پاش ئاشكرابوونى (لىخورىنى ژىر
كارىگەرى كحول) لە سالى ۲۰۰۰دا لە مائەۋە مانەۋە، ئەمجارەيان لە ۲۰۰۴دا دىنەۋە
بەردەم سندوقەكانى دەنگدان.

جۇن كىرى-ش پىشتىوانى خۆي ھەبوو. فىلمسازى ھۆلىود مايكل مور، بە فىلمىكى
دۇكىومىنتارىيەۋە دەرکەوت كە شتىك نەبوو جگە لە ھەلمەتى پىروپاگەندە. لە بەرانىەردا
كىرى وى، سەرگەرمكەرانى ھۆلىود "دل و رۇحى ولاتەكەمانيان" گە ياندوۋە.
كۆمەكبەخشانى ۋەكو (مۆگول جۆرج سۆرۇس) بىرى گەرەگەرەي پارەيان دايە كىرى لە
رىگەي (۵۲۷ ھەكان) رىكخراۋىكى كۆمەك كۆكەرەۋە كە بەسەر ئەو ياسايانەي دارايى
ھەلمەتدا پەرىپوونەۋە كە تۆزىك لە دىموكراتەكان پىشەنگى بوون. ھەلگەراۋەكانى ستافى

سى.ئاي.ئەي زانىيارىيان دزە پيكر دبوو بە مەبەستى ئىجراچىكر دنى ئىدارەكە. ھىرشەكە راپورتى ساختەي دان رازەرى لىكە وتبوو ۋە لەسەر ىنە مای ساختە لەمەر ئەو ەي كە من لە گاردى نىشتەمانىي ئاسمانىي تەكساس ئەركى خۆم رانە پە راندو ۋە.

لە كاتىكدا كە میديا تامە زړوى ئەو ە بوو خزمەتى سەربازىم بېشكنىت، تامە زړوييان كە مەر چاوبرسىيانە تر بوو كاتىك دە ھاتنە سەر كىرى. لە شوياتى ۲۰۰۴دا، من و تىم روسىرت كە وتىنە ناو گفتوگوىيە كى يەك سەعاتەي رەبە پەو. پاش پرسىياركر دنى بە شىۋە يە كى سەرەكى لە بارەي عىراقە ۋە، فشارى بۆ ھىنام كە ئاخۆ ھە موو تۆمارە كانى پەيوەست بە سوپام دەخەمە بەر چاوى گشتى. بەلئىندا كە ئەمە بكەم. ماو ە يە كى كورت پاش ئەمە، بە ۋەزارەتى بەرگىریم وت كە ھەر دۇكىومىنتىكەم كە پەيوەندى بە خزمەتى گاردە ۋە ھەيە بللوى بكاتە ۋە. پاش ئەو ەي كامىراكان كورنە ۋە، تىم وتى "ئەمىرۆ كارىكى باشت ئە نجامدا جە نابی سەرۆك".

وتم "سوپاس تىم، ھىوادارىشم ئەو ەندەش لە گەل كىرىدا سەرسەخت بىت لە بارەي تۆمارە سەربازىيە كانى ە ۋە". وتى "بىروام پىيكە ھەروا دەبم."

تىم دوو مانگ دواتر گفتوگوى لە گەل جۆن كىرى كرد و لە بارەي تۆمارە سەربازىيە كانى پرسىيارى لىكر د. كىرى بەلئىندا كە لە ماو ەي ھەلمەتە كەيدا بىانخاتە بەردەم خەلك، بەلام ھەرگىز ئەمەي نەكرد.

لە كۆنفرانسى نىشتەمانىي دىموكراتە كاندا لە (بۆستەن)، كىرى ھاوتا كە شتىوانە كانى پىشووئى بانگھىشت كرد و بە سلاوئىكى سەربازى پاللاتنەكەي قبول كرد. لە يەكەم دىپرى قسەكانىدا وتى "من جۆن كىرىم و من راپورتى كارەكەم ئەگەيەنم". وتارەكەي بانگەوازىك بوو بۆ "وتنى راستى بە گەلى ئەمريكا" و بەلئىندا كە "فەرماندە يە كى گشتى بىت كە ھەرگىز گومراي شەرمان ناكات".

بەلگاندەكەي كىرى لەمەر ئەو ەي كە من ولاتەكەم بەرەو عىراق گومرا كردو ۋە لە تاقىكر دنە ۋەي ژىرىي گشتى دەرنەچوو. ۋەكو ئەندامىكى ئەنجومەنى پىران لە سالى ۲۰۰۲دا، ھەمان ئەو ھەوالگىيەي منى لە بەردەستدا بوو و گەيشتە ئەو قەناعەتەي كە دەنگى پشتگىرى بە برىيارى جەنگ بدات.

كۆرى خۇي خىستىبوۋە ناۋ ھاۋدېيىيەكەۋە. مەن لە ۋىستەگەيەكى ھەلمەتەكەمدالە
(نېيۋەمېشايەن) ۋەتم "نەيارەكەم ۋەلامى ئەۋ پىرسىيارەي نەدايەۋە، كە ئىستى ئىمە
دەيزانىن، ئاخۇ پىشتىگىرىي جەنگى عىراقى كىردۈۋە يان نا". چەند رۇژىك دواتى، كۆرى بە
قۇلاپەكەۋە بوۋ. ۋەتى "بەلى، دەنگىم بە مۆلەتدانەكە داۋە".

ئەمە دانپىيانانىكى سەير بوۋ. پاش بەكارھىنانى سەكۆي گەۋرەي كۆنفرانسەكەي بۇ
تۆمەتى ئەمەي كە مەن ئەمىرىكا بەرەۋ جەنگ گومرا كىردۈۋە - يەككە لە ۋە تۆمەتە ھەرە
جەدىيانەي كە ھەر كەسىك دەتۋانى بىخاتە مىلى فەرماندەيەكى گىشتى - جۇن كۆرى ۋەتى
ئەگەر جارىكى ترەلى بۇ بىرەخسىتەۋە ئەۋا مۆلەتى جەنگ دەداتەۋە.

بىردنەۋەي كەيسەكە لە كۆرى گىرىگ بوۋ، بەلام بەھەمان شىۋەش گىرىگ بوۋ كە
پىشانى دەنگدەرانى بىدەم بەردەۋام دەبىم لە لەئەستۇگىرتى پىرسە گەۋرەكان. مەن
كاربە دەستى گەۋرەي ۋەكو (ئان رىچاردن) م بىنىبوۋن كە ھەلمەتى روانىن لە رابىردوۋيان
بەرىۋە دەبىرد ۋە سۈيىندىم خوارىدبوۋ كە ھەلەكانىيان دوۋبارە نەكەمەۋە. ۋەتم "تاكە ھۆكارىك
بۇ روانىن لە رابىردوۋ لە ھەلمەتتىكدا، ئەۋەيە دەستىشەنى بىكەيت كى باشترىنە لە
ئاراستە كىردىنمان بەرەۋ پىشەۋە. ھەرچەندە زۆرمان كىردۈۋە، بەلام مەن لىرەم بۇئەۋەي
پىتان بىلىم زۆر ماۋە بىكەين".

لە كۆنفرانسى كۆمارىيەكان لە نىيوپۇرك ۋە لە ۋتارەكانى سەرانىسەرى ۋلاتىدا،
ئەجىندايەكى تامەزىۋى دوۋەم خولم گەلە كىرد. پەيمانىدا ئاسايشى كۆمەلەيەتى
مۆدىرنىزە بىكەم، سىستەمى كۆچبەرىتى رىفۇرم بىكەم، ياساى باج چاۋ پىدايىشەنمەۋە،
لەكاتىكدا كە لەسەر (ھىچ مىندالىك پىشتىگۈي ناخرىت) ۋ دەستىشەنخەرىيە ئايىنىيەكە ،
رىفۇرمى چاۋدىرىي دەرمان پىيادە بىكەم ۋ لەسەرۋە ھەموۋيانەۋە جەنگى دىرەتىرۇر
بەردەۋام بىم.

مەن بە دىرېژايى پايىزەكە بە سەرانىسەرى ۋلاتىدا ھاتم ۋ چوۋم بە ناۋىرېكەۋە بۇ ھەر
يەككە لە سى رۈۋبەپوۋبوۋنەۋەكان. يەكەمىيان لە زانكۆي مايامى بوۋ.
رۈۋبەپوۋبوۋنەۋەكە بە شىۋەيەكى بەھىز بەلەي جۇن كىرىدا شىكايەۋە. ۋەكو زۆراتبازىكى

گره و گره پاش هر پرسىارنىك له سوچه كه به وه دهرده پىرى و به جوش و خروشه وه
دوستى راده وه شانده. شه تەكنىكه زور كارىگر بوو. من كاتىكى زورم به سەر ده برد
له وه دا كه كام له وه هيرشه زورانهى وه لام بده وه.

منيش به شيوهى كه وانهى دهستم راده شانده. كاتىك كىرى وتى ده بى كرده وهى
سەريازى ئەمريكا به پشكنىنى جيهانىدا تپه ريت، من دى وه ستامه وه و وتم "من نازانم
كنومت مەيه ستت چيه له وهى كه" به پشكنىنى جيهانىدا رەت بييت... بۆچوونى من
ئەوهيه كه تو كرده وهى خۇپارىزى ده گريه بهر بۆنه وهى گەلى ئەمريكا بپارىزيت".
له گەشنى ئۆتۆمبيلە كه دا بهر وه گرديبوونه وهى پاش رووبه رووبوونه وه كه، به يوه ندييه كى
تەله فونيم له كارين هيوگزه وه پى گەشت. وتى تۆره كانى راگە ياندىن وینهى تو به
شيوهى ناويزى جياجيا پيشان دهره له كاتىكا كه كىرى قسه دهكات. له رواله تدا من
كارىكى باشم تەكرىبوو به خۇنمايشكرىن له وه لامدانه وهى بۆچوونه كانيدا. ههروهك چۆن
هەناسه هەلكنيشانه كانى ئالگور له يه كه م رووبه رووبوونه وه دا له سالى ۲۰۰۰ بووه بابەتى
رومال كرده كان، روخساره گرزه كه م بووه هه والى ۲۰۰۴. ههردوو جاره كه پىم وابوو
ناداپهروه رانهيه.

تەنانەت چەند رۆژنىك دواتر بابەتتىكى سەيتر دەرکەوت، كاتىك فۆتۆيه كى
رووبه رووبوونه وه كه بلاو بووه وه. وینه كه گنجىكى به شى پشته وهى قاته كه مى پيشان
دهدا. كه سىك ئەر بىرۆكه يه لا دروست بوو كه ئه و گنجه له راستيدا وايهرىكى رادىوى
شاروه بووه كه له گەل كارل رۇفدا به يوه ست بووه. دهنگۆيه كه له سەر ئينته رنيت بلاو
بووه وه و بووه شتىكى خوش لای تيوردانه ره كانى پيلانگىرى. ئەمە ئەزمونىكى
سەرەتاي دياردهيه كى سەدهى بىست و يەك بوو: خاوهن يلۆگ (لاپه رەى ئينته رنيتى) ه
سياسيه كان. له لايه كى تره وه، زور خراب بوو كه رادىويه كم پى نه بووايه، بۆنه وهى كارل
بتوانى پىم بليت دەم و چاوت گرژمه كه.

دووه م و سنيه م رووبه رووبوونه وه باشتر بوو. ئەمجاره يان دەم و چاوم نارام و قاته كه م
رىك بوو و دەمتوانى رووبه رووى مشته كۆله كانى كىرى بيمه وه. به لام ههروهكو چۆن
دۆخه كه له زۆربهى رووبه رووبوونه وه سەرۆكايه تپيه كاندا وايه، زۆربهى زه بره تونده كان

له خوده وهن. له دوايښ رووبه پرووېونه وه ماندا له (تيمپ) پيشكه شكار (بوې شيفه) بابه تي هاوسه رگيري هاوپه گه زه كاني هينايه بهر باس و وتي "تاي باوه پت وايه كه هاوپه گه زبازي هه لېژارديكه ؟" وتم "من نازانم. نه وه ده زانم كه له نه مريكارا بزاره به كمان هه به كه بريتيه له هه قزيني و ريزگرتن و شكومه ندي". پاشان بېرو باوه پري خوم ده بري له مهر نه وه ي كه هاوسه رگيري له نيوان ژن و پياودايه و پيوسته ياسا رهنگده ره وه ي نه و راستيه زه مه نييه بيت.

كتريش كه به هه مان شيوه دژي هاوسه رگيري ره گه زي جياواز بوو، له وه لامدا وتي "نيمه هه موومان منالاتي خوداين، بوې، نه گه ر بشپروانيته كچه كه ي ديك چيني كه هاوپه گه زبازه، پيت ده لئيت كه نه و كه سه به كه هه به، نه و كه سه به كه وه ها له دايك بووه".

من روم كرده لورا، باربارا و جينا كه له ريزي پيشه وه دانېشتبوون. ده متواني نه و شوكه ي سهر روخساريان بخوښمه وه. دوايي كارښ هيوگز پتي وتم كه گوښي له "ها" كان بووه. له سياسي ته مريكارا ريسايه كي نه نوسراوه هه به كه ده لئيت منداله كاني كانديد له دهره وه ي سنووره كانن. نه مه ي كه چون كيري بابه تي ره گه زيتي كچي هاوه لئكي خوكانديد كړني من له رووبه پرووېونه وه به كي په خشكراوي سهرانسه ريډا بيتي ته بهر باس مايه ي شوكه.

نه مه بي پيشينه نه بوو. هه فته به ك پيشتر له رووبه پرووېونه وه به كي جيگري سه روكا به تيدا، هاوه لي خوكانديد كړني كيري، سيناتور ي كارولاينا ي باكوور (جون ئيدواردن) ريگايه كي دوزيه وه بوته وه ي بابه ته كه باس بكات. توانجيك ريكه وته، به لام دووان پيلانه. كيري و ئيدواردن ئوميد هوار بوون كه كونسيرفاتيفه كان بهيښنه سهرخت كه دژي روانگه كه ي كچي ديك چيني بوون. له بري نه مه، نه وان دووړو و دلره ق دهركه وتن. لين چيني قسه ي بو ژوريك له نيمه كرد كاتيك نه و قسانه ي به "فيلتيكي سياسي سوكه له و پفدراو" ناوبرد.

لە سالى ۲۰۰۰، موفاجەئەكەى ئۆكتۆبەرمان لە فۇرمى دەرکەوتنى (لېخورىنى ژىر
كارىگەرى كحول) دا ھات. لە سالى ۲۰۰۴ دا لەلايەن ئوسامە بىن لادنەو دەربردرا. لە ۲۹ى
ئۆكتۆبەردا، سەرۆكى قاعىدە لە پەيامنىكى قىدىقۇيىدا ھەرەشەى "مانھاتنىكى تر"ى
ئاراستە کرد و گالتەى بە كاردانەوہى من لە بەرانبەر ۱۱ى سىتېتىمبەر لە پۆلىكى فلورىدا
کرد. دياربوو كە لاسايى قسەكانى مايكل مورى دەرکەوہ. وتم "ئەمرىكىيەكان ناترسن و
كارتىنكراو نابن بە دوزمنىكى ولاتەكەمان". جۆن كىرىش ھەمان قسەى مكوپبوونى
دەربىرى.

دوايىن رۆژى ھەلبىزاردنى ژيانى سىياسىم، كە ۲ى تۆقەمبەرى ۲۰۰۴ بوو، ئەو كاتە
دەستى پىكرد كە سواری مارىن يەك ببووم لە گەشتىكى نيوەشەومدا لە دالاسەوہ بۆ
كىلگەكە. ئىمە تازە قسەمان بۆ گردبوونەوہىكى ھەشت ھەزار لایەنگىر كوردبوو لە
زانكۆى مېتۆدىستى باشوور، ئەو شوئىنەى كە لۇرا لىنى خوئىندبوو- ئەمەش ھوتەمىن
وئىستگەم بوو لە رۆژىكى درىژى ۲،۵۰۰ مايلى سەرانسەرى ولاتدا.

من، لۇرا، باربارا و جىنا رۆژى دواتر لە سىتەدەدا بىداربووين. ئىمە بە تامەزىوہىوہ لە
بنكەى ئاگرکوژىنەوہى كراوفۇرد دەنگەكانمان ھەژمار کرد، چوار دەنگى بەھىز لە
ستوونى بوش-چىنى دابوون. من بە گروپىنى رىپۆرتەرەنم وت "من متمانەم بە ھوكمى
گەلى ئەمرىكا ھەيە. بىگومان ھىوادارم ئەم ھەلبىزاردنە لەمشەودا كۆتايى بىت".

من لەگەل جىبى برام سۇراخىكم کرد، حاكم وتى "فلورىدا باش ديارە، جۆرج".

پاشان قسەم لەگەل كارل کرد، ئەو كەمىك لەبارەى ئۆھايوۋە نىگەرەن بوو، بۆيە
بىستەمىن وئىستگەى ھەلمەتەكەم چووم بۆ ويلايەتەكە. پاش سوپاسكردنى خۆبەخشان و
خستەكارى ناوہندىكى اتصالات لە (كۆلەمبس)، بەرەو (دى.سى) كەوتىنەرى.

لەكاتىكدا كە فرۆكەكە لە بنكەى ھىزى ئاسمانىي ئەندروز نىشتەوہ، كارل ھاتە
كابينەكە پىشەوہ. يەكەم خولى يەكەمى دەنگە دەرچوۋەكان گەيشتبوو. ئەو وتى
"خەمناكن".

وا ھەستم کرد يەك مشتەكۆلەى لە گەدەم داوہ. من شەرگەى ويلايەتى پەنسلفانيا ۲۰
خال لە خوارەوہ بووم. رايگەياندىنى دەنگەكانى ويلايەتە كۆمارىيە پايەدارەكانى وەكو

(مېسېسېپى) و (كارۋلايناي باشور) زۆر نزيك بېوۋە. ئەگەر ژمارەكان راست بىن، ئەو
توشنى شىكستىكى گەرە دەيم.

بە شلەزانەۋە، لە فرۇكەكەۋە بەرەۋ مارىن يەك كەۋتمەرى. فرېنە دە خولەكېيەكە
بەرەۋ كۆشكى سېى ۋەكو چەند سەعاتىك وابوو. دواجار تايەكانى كۆپتەرەكە لە سەر
فرىزى باشور جىگىر بوون. گروپەكانى راگەيان خۇيان تىكرد بۇ ئامادەكردنى ھەۋالىكى
باش بۇ ئىۋارە. كارىن ھيوگز ئامۇژگارىيەكى باشى خستەپوو: "ھەمووتان دەم بە خەندە
بن!"

چوومە قاتى سەرەۋە بۇ شوپنى دانىشتن و لە ناو ژوورى (تريتى) دا كاتىكم بە سەر
برد. نەمتوانى بېوا بكام. پاش ئەو ھەموو ئىشە قورسەى چوار سالى رابردوو و ئەو
ھەموو مانگە تاقەتپروكىنەى ناو ھەلمەتەكە، خەرىكە بە شىۋەيەكى يەكلايىكەرەۋە لە
ئۇفېس دەكرىمە دەرەۋە. دەمزانى ژيان بەردەۋام دەبىت، ھەرۋەكو چۆن بۇ باوكىشم
ۋەھا بوو. بەلام رەفرىكردنەكە پىۋەدان بوو.

پىش ماۋەيەكى درىژ، كارل تەلەفۇنى كردبوو. ئەو ھەر خەرىكى ژماردن بوو و
قەناعەتى وابوو كە مەنھەجەكە كەموكورتى تىدايە. من لە يەك كاتدا تورە و ئاسودە
بووم. نىگەرانى ئەۋە بووم كە ژمارە فرىودەرەكان لايەنگىرانمان ئائومىد بكات و
دەنگەران لە شوپناە خەمبار بكات كە ھىشتا سندوقەكانى دەنگدان كراۋەن. ئىمە
بىرمان لە ھەمان شت دەكرەۋە: ئەۋەش شوپنىكى تر، بزانىن چۆنە.

لە سەعات ھەشتى ئىۋارە، سندوقەكانى دەنگدان لە فلورىدا داخران. ھەرۋەكو جىب
ئەو بەيانىيە پىشېنى كردبوو، ئەنجامە سەرەتايىيەكان مژدەبەخش بوون. ئەنجامى
دەنگە دەرچوۋەكان لە كارۋلايناي باشور و مېسېسېپى بەخىرايى دژيەك كەۋتمەۋە بە
سەرکەۋتنىكى پايدار لە ھەردوو ويلايەتەكەدا. بەشەكەى ترى كەنارى خۇرئاۋا بەو
شىۋەيە بوو كە پىشېنى كرابوو. دەرەنجامەكە لە چوار ويلايەت لە دەرکەۋتندا بوو:
ئايۋا، نىيومەكسىكو، نىقادا و ئۇھايۋ. كىم مېھلمان، بەرپوۋەبەرى زىرەكى ھەلمەتەكەم
كە ھەۋلىكى مېژوۋى دابوو بۇ پەى بردن بە دەنگەكان، دلىابوو لەۋەى كە ھەر چوار
ويلايەتەكەمان بردوۋەتەۋە. ھەريەك لەو ويلايەتەنە، لەلايەن لانى كەم ھەۋالى

دەزگايەكى راگەياندىن لە بەرژەوئەندى ئىمە راگەيەنرابوون. بەلام پاش نىسكۆكەى سالى
٢٠٠٠، ھىچ دەزگايەكى راگەياندىن ئەيدەويست من بىخاتە سەرى سەرەو.

سەرنجەكە لەسەر ئۆھايۆ بوو بە بىست دەنگى لىژنەى ھەلبەردنەو. من بە زياتر لە
١٢٠،٠٠٠ دەنگى بەھىزەو پىشەنگ بووم. سەعاتەكە لە ئىوئەشەودا لىيدا، سەعات بەك،
سەعات دوو. لە سەعات ٢:٤٥ خولەك تەلەفونىكم لە تۆنى بلىرەو پى گەشت. پىنى وتم
كە ئەو لە ئەندەن بەو بىرکردنەوئەوئەو چووەتە ناو جىگا كە من شىكستم ھىناو و خۆى
ئامادە كردووە بۆئەوئەى لەگەل سەرۆك كىرى رىك بىكەوئىت. وتى "جۆرج ئەك تەنیا
بردووتەو، بەلكو دەنگى زياتر لە ھەر سەرۆكىك تر لە مېژوودا بەدەستھىناو."

وتم "ئەگەر تەنیا ھەلمەتەكەى كىرى ئەمەى بزانبايە، ئەوا لە سەرەختى كۆلىزەو
من ئەوئەندە درەنگ بىدار نەدەبووم!"

دەوروپەرى سەعات چوار، دەنگۆى ئەو بەلاو بووئەو كە كىرى و ئىدواردز پلانى
ئەوئەيان داناو كە كەيسىكى ياساى تۆمار بىكەن بۆ ناپەزايەتى دەربىرىن لەسەر دەنگى
ئۆھايۆ. وەكو دووبارەبوونەوئەوئەى شانتۆيەكەى سالى ٢٠٠٠، ژمارەيەك راوئىژكار پىيان
وتم سەرکەوتن رابگەيەنم ئەگەرچى تۆرەكانى راگەياندىن ئەنجامى پىشېركىيەكەيان
رانەگەياندبوو و نەيارەكەم مى نەدابوو. پىش چوار سال، ئەو جىب بوو كە ژىرانە
ئامۆزگارى كردم كە لە ئۆستىن وتار نەدەم. ئەمجارەيان لۆرا بوو. ئەو وتى "جۆرج تۆ
ناتوانىت بچىتە ئەوئى. چاوەرى بە تا وەكو براو رادەگەيەنئىت."

لە دەوروپەرى ئەو كاتەدا، دان بارتلىت، بېرگەى ھەوالگىيە بەكەلكى وەرگرت. نىكۆل
والاس، بەرئۆوئەبەرى اتصالاتى ھەلمەتەكەم، (دان)ى بە (مايك مكىرى)ى يارىدەدەرى
كىرى گەياندبوو، مكىرى وتبووى سىناتۆر بىريارى دروست دەدات ئەگەر ئىو كاتى پى
بەن. دان وتبووى "فشار مەخەنە سەر ئەو كابرايە."

جارىكى تر جەماوئەرى ئاؤمىد چاوەرى ئەو كاندىدە بوو كە ھەرگىز نەگەشت. بۆيە
من وىستم ئەو ئاھەنگەى سەرکەوتن بىخشم بە لايەنگرانم كە لە سالى ٢٠٠٠ بىبەشمان
كردبوون لىي. بەلام پىنەدەچوو. رىك پاش سەعات ٥ى سەر لەبەيانى، من ئاندى كاردم
لەبرى خۆم نارد. وتى "سەرۆك بوش بىريارى داوئە رىزى كاتى زياتر بە سىناتۆر جۆن

كىتري بىدات بۇ تىرامان لە ئەنجامەكانى ئەم ھەلبىزاردنە. ئىمە قەناعەتمان واىە كە سەرۆك
بوش بە لاتى كەم ۲۸۶ دەنگى لىژنەى ھەلبىزاردن، ھەلبىزاردنەوەكەى بىردووەتەوہ."

لە سەعات ۱۱:۰۲ بەيانىى دواتر، يارىدەدەرى كەسىم، ئاشلى كاوانۇ، دەرگای ئۆفیسى
ئوقالى كىردەوہ. وتى "جەنابى سەرۆك. سىناتۇر جۇن كىرى لەسەر ھىلە."

كىرى بەرىز بوو. پىم وت كە ئەو نەيارىكى شایستە بوو كە ھەلمەتیکى چالاكى بەرىزە
برد. من تەلەقۇنم بۇ لۇرا كىرد و ئەو گروپە بچوكەى يارىدەدەرانى بالام لە ئۆفیسى
ئوقال لەباوہش گرت. بە راپەوہكەدا چوومە خوار بۇ ئۆفیسى دىك كە لەوى تەوقەبەكى
پىر بەدلم لەگەل كىرد. دىك لەوانەبە نىبە باوہشى پىا بكرىت.

دوچار پەيوەندىم بە باوك و دايكەوہ كىرد. پاش بىدار مانەوہ بە درىژايى شەو، ئەوان
لە سەر لە بەيانىى زوودا لە كۆشكى سىپى ھاتىوونە دەرەوہ و بەبى زانىنى ئەنجامەكان
بەرەو ھوستن گەرابوونەوہ. باوكم وتى "پىرۇزت بى كورم". باوكم ئەمەى زىاتر لە
ھاتنەوہبەرى پشووۋىەك دەرېرى نەك لە خۆشى. ئىمە لەو بارەبەوہ قىسەمان نەكردىبوو،
بەلام ھەلبىزاردنى ۲۰۰۰ تاكە ھەلبىزاردنىك نەبوو كە لەمىشكماندا بوو. ئىمە ھەردووكمان
ئازارى ۱۹۹۲مان لەياد بوو. دەمزانى كە زۇر دلخۆشە بەوہى كە من بەو دۆخەى ئەودا
تىنەپەرىمەوہ.

پاش دەستپىكە تەمومژاويىەكەى، شەوى ھەلبىزاردنى ۲۰۰۴، سەرکەوتنىكى گەورەى
لىكەوتىبووہوہ. لە سەرەختى ھەلبىزاردنى باوكەوہ لە ۱۹۸۸دا، من بووم بە يەكەم
سەرۆك كە توانى زۇرتىن دەنگى گشتى بىاتەوہ. ھەرەكو لە ۲۰۰۲شدا، كۆمارىيەكان لە
ھەردوو ئەنجومەنى نوینەران وپىراندا دەنگىكى زۇريان بەدەست ھىنا.

رۇژى پاش ئەوہى كە كىرى مىلى دا، كۆنگرەبەكى رۇژنامەنووسىى بەرەبەيانم ساز دا.
يەككە لە رىپۇرتەرەكان پىرسىارى ئەوہى كىرد ئاخۇ "ھەست بە سەرەستىى زىاتر
دەكەم".

من بیرم له و نه جیندا تامه زرویه ده کرده وه که به درنژایی سالی رابردوو که لاله م کردبور. وتم با به م شیوازه به توی بلیم "من سه رمایه م به ده ستهینا له هه لمه ته که دا، سه رمایه ی سیاسی، ئیستاش نیازم وایه خه رچی که م".

نه وه نده ی بیرم بیت، ئاسایشی کومه لایه تی وه کو ئاگر بووه له سیاستی ئه مریکا دا. دهستی لی بده و سوتاویت.

له سالی ۲۰۰۵ دا، له دهست لیدان زیاترم کرد به و پرسه وه. له باوه شم گرت. ئه مه م له بهر یه ک هۆکار کرد: نادادپهروه رانه یه که جیلنکی خه لکی گه نج والی بکهیت که پاره بدنه سیسته میک که به ره و مایه پوچی ده جیت.

ئاسایشی کومه لایه تی، که له ۱۹۳۵ دا له لایه ن فرانکلین روزفیلست بونیادنرا، سیسته میکی (پاره بده کاتیک ده رۆی) یه. ئه و فاتورانیه که خانه نشینان کۆی ده که نه وه، پاره که ی له و باجی موچانه ده دریت که کریکارانی ئه مرۆ ده یده ن. سیسته مه که به باشی کاری کرد تا ئه و کاته ی که بۆ هه ر سودمه ندیک چل کریکار هه بوو، هه روه کو له ۱۹۳۵ دا. به لام به پیی تیپه ربوونی کات، هیلکاریی دانیشتووان گۆرا. کیرقی ته مه ن زیاد ی کرد. ئاستی منداڵ بوون دابه زی. سه ره نجام، به هاتنی ۲۰۰۵ بۆ هه ر سودمه ندیک که پاره ی راده کیشا، ته نیا سی کریکار هه بوون که پاره یان ده خسته ناو سیسته می ئاسایشی کومه لایه تییه وه. به هاتنی ئه و کاته ی که گه نجیکی ده ستردوو به کار له یه که م ده یه ی سه ده ی بیست و یه کدا خانه نشین ده بی، ریزه که دوو بۆ یه ک ده بی. بۆ هیورکردنه وه ی کیشه که، کۆنگریس سووده کانی ئاسایشی کومه لایه تی وای ریکخستوو که خیراتر له هه لاوسان بهرز بینه وه. به ده سته پیکردنی له ۲۰۱۸ دا، ئاسایشی کومه لایه تی وای ریکخواوه که پاره یه کی که متر و دربگریت له وه ی که ئه یادت. ئه م کورتهینانه هه ر سالتیک زیاد ده کات، تا ئه و کاته ی که سیسته مه له ۲۰۴۲ دا مایه پوچ ده بی. سالی ۲۰۴۲ دوورده ست دیار بوو، تا ئه وه ی که من حسابه که م کرد. ئه مه ئه و کاته بوو که کچه کانم که له ۱۹۸۱ له دایکبوون، له خانه نشین بوون نزیک ده بته وه.

بۇ كەسىپكە دەپەنە پىرسە گەرەك بىخاتە ئەستەي، ھېچ شىئەك لى رىفۇرمىنى ئاسايشى كۆمەلەيتى گەرەتەر دىار نەبوو. بىر يارمدا كە ھېچ كاتىك لەوۋە باشتر نىيە كە لە گەرمەي ھەلپۇردنە وەمدا ھەولەكە بىخەمە گەر.

بەوۋە دەستىم پىكىرد كە سى پىرەنسىپ بۇ رىفۇرم دابىئىم. يەكەم، بۇ بەسالاچىوان و خەلكانى نىزىك خانەنشىنى، ھېچ شىئەك ناگۇرۇ. دوۋەم، وا دەكەم كە ئاسايشى كۆمەلەيتى نەرم بىت بەبى زىادىكىرىنى باجەكانى موچەكان، كە تازە لە ۲٪ وەوۋە بۇ ۱۲٪ زىادى كرىبوو. دەبى كرىكارانى گەنج بىزارەي بەدەستەيئاننى داھاتى باشترىان لە بەردەستىدا بىت لە رىگەي سەرمایەگوزارىكىرىنى بەشىك لە باجەكانى ئاسايشى كۆمەلەيتىيان لە حسابى خانەنشىنى كەسىدا.

حساباتى خانەنشىنى كەسى بۇ ئاسايشى كۆمەلەيتى، شىئەك تازە دەبى، بەلام زۆربەي ئەمرىكىيەكان بە چەمكەكە ئاشنا بوون. دەكرى ئەمانەش بەشىئەيەك سەرمایەگوزارى بىكرىن كە بەپىنى تىپەرىبوونى كات گەشە بىكەن و سوود لە فائىدەي تىكەل وەرىگرن. بىرەكان بەھوى دامەزراوۋە دارايىيە ناسراوۋەكان بەرپۇۋە دەبىرىن كە كرىنى كەم وەردەگرن و قەدەغەيەك دەبى لەدرى راكىشانى پارە بەر لە خانەنشىن بوون. تەنانت لە ئاستى كۆنسىرقايتىقى داھاتى ۳٪ دا، پارەي خاۋەن حسابىك ھەر بىست وچوار سال جارىك دووقات زىاد دەكات. بە پىچەوانەوۋە، داھاتى ئاسايشى كۆمەلەيتى ۱،۲٪ شەست سال دەخايەنى تا دووقات دەبى. بەپىچەوانەي سوودەكانى ئاسايشى كۆمەلەيتىيەوۋە، حسابى خانەنشىنى كەسى، مولكىكى تاكى كرىكاران دەبى نەك حكومت و دەكرى لە جىلەكەوۋە بگوازىتەوۋە بۇ جىلەكى تر.

لە سەرەتاكانى ۲۰۰۵ دا، من لەگەل سەركرە كۆمارىيەكانى كۆنگرىس دانىشتىم بۇ قسەكرىن لەبارەي ستراتىژىي ياسادانانمان. پىم وتن كە مۆدىرتىزەكرىنى ئاسايشى كۆمەلەيتى، ئەولەويەتى من دەبى. كاردانەوۋەكە لە باشترىن حالەتيدا كەمىك گەرم و گور بوو. رىبەرەكەمان وتى "جەنابى سەرۆك، ئەمە پرسىكى باونىيە. قسەكرىن لەسەر ئاسايشى كۆمەلەيتى كورسىمان لەدەست دەدات".

لە ۋەلامدا وتىم "ئانا، تەتۈۋاننى دەست و پەنچە نەرم كىردن لەگەل پرسەكەدا ئەمەي لى دەكەۋىتەۋە".

دىار بوو كە بىريان لەو دوو سالەي سوڧى ھەلبۇزاردنى كۆنگرىس دەكردەۋە. من بىرم لەو بەرپرسىيارىتتېيە دەكردەۋە كە ۋە سەرۋىكىك كە رىبەرايەتى پرسە پەيوەندىدارەكانى ئابىندەي ۋلات دەكات، بىرم دەكردەۋە. من ئەۋەم بىرھىنانەۋە كە من دوو چار لەسەر ئەم پرسە ھەلمەتم ئەنجام داۋە و كىشەكە تەنيا خراپىر دەبى. بە چارەسەر كىرىشى، خىزمەتتىكى گەۋرەمان بە ۋلاتەكەمان دەكرد. سەرەنجامىش، بەرنامەيەكى باش سوۋدى بۇ سىياسەتتىكى باش ھەيە.

رىبەرى ئەنجۈمەنى تۈيىنەران وتى "ئەگەر تۈ رىبەرايەتى بىكەيت، ئىمە لە پىشت دەيىن. بەلام كەمىك لە دوۋرەۋە لە پىشتەۋە دەيىن".

كۆبۈۋەنەۋە لەگەل كۆمارىيەكانى كۆنگرىس پىشانىدا كە چە سەرکەۋىتىك بۇ سەرەۋەم لە بەردەمدايە پەيوەست بە ئاسايشى كۆمەلايەتتېيەۋە. ھەرچۇنىك بىت بىرپارمدا بەرەۋپىش بىرۇم. كاتىك ئاۋىم دەدايەۋە سەرۋىكايەتتېيەكەم، نەمدەۋىست بلىم خۇم لە پرسىكى گەۋرە لاداۋە. لە وتارى سالانەمدا لە ۲۰۰۵ وتى "ئاسايشى كۆمەلايەتى سەرکەۋىتىكى ئەخلاقى گەۋرەي سەدەي بىست بوو. دەبى لەم سەدە نوپىيەشدا رىز لە ئامانجەكانى بگرىن". "ھەرچۇنىكىش بىت، سىستەمەكە لەم رىرەۋەي ئىستايىدا بەرەۋ مایەپۇچى دەروات. بۇيە پىۋىستە ئىمە بچىنە پال يەكتىرى بۇ بەھىزكردن و رىزگار كىردنى ئاسايشى كۆمەلايەتى".

رۇزى دواتر كۆمەلىك گەشتم ئەنجامدا بۇ پەرەپىدانى ھۆشيارى لەبارەي كىشەكانى ئاسايشى كۆمەلايەتى و كۆكردنەۋەي گەلى ئەمىرىكى بۇ سوۋرېۋون لەسەر گۇرپان. من وتارگەلىكم پىشكەش كىرد، كۆمەلى فەرمانگەكانم كۆ كىردەۋە، تەننەت مەراسىمىكم لەگەل يەكىك لە سودمەندانى ئاسايشى كۆمەلايەتى رىكخست كە دايكم بوو. ئەۋ وتى "من لىرەم چونكە نىگەرانى ھەقدە نەۋەكانمانىن و ھاۋسەرەكەشم بەھەمان شىۋە. ئەۋان ئاسايشى كۆمەلايەتى ۋەرناگىر".

يەكەنك لە گەشتە ھەرە لە يادەكانم بۇ كارگە يەكەن ئۆتۈمبىلى نىسان بوو لە (كانتۇن)ى
مىسىسىپى. زۆرىك لە ئامادە بووان، كرىكارانى ئەمىرىكى ئەفرىقى بوون. وتم كى سۆشەلى
ھەيە، تەقريبەن ھەمويان دەستيان ھەلپى. كەيىم بەو بىرۈكە يە ھات كە خەلكى بە
شىۋە يەكەن تەرىتى مولكيان نىيە، ھىلكەى ناو ھىلانە يەك نادۆزەنە وە بلىين ھى ئىمە يە.
ھەروە ھا بىرم لەوە كىردەوە كە دەبى چەندى تر خەلكى لەو شىۋە يە ھەبى. ئاسايشى
كۆمەلەيەتى بەتايىت بۇ ئەمىرىكىيە ئەفرىقىيەكان نادادپەروەرانە بوو. لەبەرئەوەى
كىرغى تەمەنيان كورنتر بوو، ئەو كرىكارە رەش پىستانەى كە تەمەنىكىان لە پارەدان بە
سىستەمى ئاسايشى كۆمەلەيەتى تەرخان كىردبوو، تىكرای ۲۱،۰۰۰ دۆلار كەمترىان لە سىپى
پىستانى ھەمان خاوەن داھات وەردەگرت. حسابە كەسىيەكان كە دەكرا بەرەو جىلەكى
تر بگوازىنەوە، بە درىژايى ئەو رىگە يە بەرەو جىاوازىي نادادپەروەرانە دەرۋىشتىن.

لە ۲۸ى نىساندا، داواى كۆنگرە يەكەن رۇژنامەوانىي كاتى قەلەبالغىترىن بىنەرم كىرد بۇ
گەلە كىردنى پىرۋېوزەلەكەم. ئەو پىلانەى كە من لە خۇم گىرتىبوو، بىرۈكەى دىمۆكراتىك بوو
بەناوى (رۇبەرت پۆزن). پىرۋېوزەلەكەى ئەو كە بە (بەيەكگە ياندنى ھەلكشاو) ناسرابوو،
سوودەكانى بە شىۋە يەك دانابوو كە بە خىراتىرىن شىۋە لە بەرژەوەندى ھەژارتىرىن
ئەمىرىكىيەكان و خاوتىرىن شىۋە بۇ دەولەمەندىرىن ئەمىرىكىيەكان گەشە بىكات.
گەشە يەكەن مام ناوەندىش بۇ ئەوانە دەبىت كە لەو نىۋانەدان. بە گۆرپىنى ھاوكىشەى
گەشەى سوود، پىلانەكە زۆرىنە يەكەن گەورەى كورنھاتووى ئاسايشى كۆمەلەيەتى لادەبات.
سەربارى ئەمە، ھەموو ئەمىرىكىيەكان دەرغەتى ئەوەيان دەبىت كە داھاتى زىاتر لە
رىگەى حسابى خانەنشىنى كەسىيەوە بەدەست بىتىن.

ھىوادار بووم كە ھەردوولەيەنەكە پىرۋېوزەلەكە بگرنە خۇيان. كۆمارىيەكان دلخۇش
دەبوون بەوەى كە ئىمە ئاسۋى بودجە چاك بىكەين، بەبى ئەوەى كە باجەكان زىاد
بىكەين. دەبووايە دىمۆكراتەكان دلخۇش بە رىزگار كىردنى ئاسايشى كۆمەلەيەتى لە رىگەى
پىشكە شىكردنى سوودە گەورەكان بە ھەژاران، كەمىنەكان و چىنى كرىكارە ئەو بازنانەى
كە پىتيان وابوو ئەوان نۆينەرايە تىيان دەكەن.

تېمى ياسادانانەكەم بە توندى پالى بە ياساگەۋە ئا، بەلام تەقريبەن ھېچ
پشتېۋاننىيەكى بە دەست تەھىنا. رېبەرانى دېموكرات لە تەنجومەنى ئوينەران و پىران
بانگەشەي ئەۋەيان دەکرد كە من دەمەۋى ئاسايشى كۆمەلايەتى بە "تايبەت" بگەم.
بىنگومان ئەمە زمانىكى راپرسىيەكان بوو كە دەيوسست خەلك بترسىنىت. ئەمە راست
نەبوو. پلانەكەم ئاسايشى كۆمەلايەتى رزگار كرد، ئاسايشى كۆمەلايەتى مۇدىرنىزە كرد
و دەرفەتى بە ئەمريكىيەكاندا تا بىنە خواۋەنى پارچەيەك لە ئاسايشى
كۆمەلايەتتەيەكەيان. ئاسايشى كۆمەلايەتى بە "تايبەت" نەكرد. ھەستم كرد شتىكى
بەرفراوانتر ھەيە لەودىو دژايەتى دېموكراتەكانەۋە. بەرپۈۋەبەرى (تەنجومەنى ئابووردى
نىشتمانى) ئال ھوبارد، لەبارەي كۆبوونەۋەيەكەۋە قسەي بۇ كردم كە لە بىنايەي
كۆنگرىس ئەنجامى دابوو. سىناتۇرىكى دېموكراتىيە بەتەمەن پىي وتبوو "خەز دەكەم
لەمەياندا ھاۋكار بىم، بەلام رېبەرەكانمان روونيان كرىۋەتەۋە كە قەرار وانىيە ئىمە
ھاۋكار بىن".

ئەو دژايەتتەيە دېموكراتىيە توندەي لەسەر ئاسايشى كۆمەلايەتى روۋبەروۋى بوۋەۋە،
تەۋا پىچەۋانەۋە بوو لەگەل ئەو پشتگىرىيە دوو حزبىيەي لە پرۇژەياساى (ھېچ مىندالىك
پشتگوى ناخرىت) و لە سالەكاندا لە تەكساس بە دەستمەھىنا. من بەو گۇرپانە ئائومىد
بووم و بەردەۋام بىرم لەۋە دەكردەۋە كە بۆچى روويدا. پىم وايە ھەندى كەسى بەرەكەي
تر ھەبوون كە ھەرگىز ھەلېژاردنى ۲۰۰۰يان پى ھەرس نەكراو سوور بوون لەسەر ئەۋەي
كە ھاۋكارىم نەكەن. ئەوانىتر رقيان لەۋە ھەستابوو كە لە سالانى ۲۰۰۲ و ۲۰۰۴دا ھەلمەتم
لە دژى كارىە دەستانى دېموكراتىيەكان سازدابوو، ۋەكو يارمەتيدانىكى كاندىدە
كۆمارىيەكان بۇئەۋەي ئايكۆنە دېموكراتىيەكانى ۋەكو سىناتۇر ماكس كلېلاندى جۇرجيا
و رېبەرى زۆرىنەي ئەنجومەنى پىران، تۆم داشل لەسەر كورسىيەكانيان لەسەر
كورسىيەكانيان نەمىتن.

بىنگومان مەنىش ھەندى بەپرسىيارىتتىم دەكەۋىتە ئەستۆ. من پەشيمان نىم لە ھەلمەت
سازدان بۇ ھاۋتا كۆمارىيەكانم. من ھەمىشە روونم كرىۋەتەۋە كە نىازم بوۋە تواناي
حزبەكەمان لە واشىتنى زياد بگەم. لەكاتىكدا كە ئامادەيىم تيا بوۋە ياسادانان لە

كاردانسوۋە بەرانبەر ئىگەرانبىيەكانى دىموكراتىيەكان دەستكارى بىكەم، لەسەر
پرەنسىيەكانم سازشم نەكردوۋە، شتىك كە ھەندى كەس پىتيان وايوۋە لەبەرانبەر
ھاوكارىكردندا بوۋە. لەسەر ئاسايشى كۆمەلايەتى، لەوانەيە من بە پالتانى پرسىك.
رەزامەندى دەنگدەرانم خراب خويىندىتەۋە كە ھەر لە سەرەتاۋە رىككەوتنى دوۋجىزى
كەمى لەسەر ھەبوو. ھۆكارەكە ھەرچىيەك بىت، ھەرەسەكەى ناو پشتىگرىيى دوۋجىزى
خراب بوو بۇ ئىدارەكەم و بۇ ولاتەكەشم.

لەكاتىكدا كە ھىچ دىموكراتىك لەگەلدا نەبوو، پىتويىستم بە پالپشتىيەكى كۆمارىيى بەھىز
ھەبوو بۆلەۋەى پرۆژەياساكە بە كۆنگرىسدا تىيىپەرىتم. من ئەمەشم بەدەستەھىنا،
زۆرىك لە كۆمارىيە گەنجەكان، ۋەكو پۇل راياتى ويسكنسن، پىشتىوانى رىفۇرمىان دەكرد.
بەلام ژمارەيەكى كەم لە كۆنگرىس ئامادەبوون موخاتەبەرى پرسىكى ۋەھا ئاكوكنامىز
بىكەن.

ھەرەسى رىفۇرمى ئاسايشى كۆمەلايەتى، يەكك بوو لە ئاتومىدىيە ھەرە گەۋرەكانى
سەرۆكايەتيم. سەربارى ھەولەكانمان، حكومت دواچار رىك نەو شتەى كرد كە من
ھۆشداريم لەدژ دابوو: كىشەكەمان رەۋانەى جىلپكى تر كرد. لەلايەكى ترەۋە، من دلىيا
نەبووم لەۋە زياتر چى بىكەم.

من ئەۋەندەى بىكرى كەيسى رىفۇرمى بەشىۋەى بەرۋراوان و قايلىكەرانە خستەروو.
ھەولمدا بىگەمە بەرەكەى ترىش و پرۆپۇزەلى ئابورىناسىكى دىموكراتەكانم كرده چەقى
پلانەكەم. شكستى رىفۇرمى ئاسايشى كۆمەلايەتى، سنوورەكانى دەسەلاتى سەرۆك
پىشان دەدات. ئەگەر كۆنگرىس سوور بىت لەسەر ھەنگاۋنەنان، ئەمە ھەموو ئەۋ شتە
دەبىت كە سەرۆكىك دەتوانى بىكات.

ھەنگاۋنەنان باجى خۇى دەبىت. پىنچ سال دواى ئەۋەى كە پرۆپۇزەلى رىفۇرمەكەم
خستوۋەتەروو، قەيرانى ئاسايشى كۆمەلايەتى زۆر توندتر بوۋە. بەروارى ماىەپوچبوونى
مەزەندەكراۋ لە ۲۰۴۲ ۋە گەيشتوۋەتە ۲۰۲۷. كورتەپىنان لە ئاسايشى كۆمەلايەتەدا -
تىچوونى چاك كرددنى كىشەكە - لەۋەتەى من لە ۲۰۰۵ دا پرسەكەم وىژاندىۋە،
گەيشتوۋەتە ۲ تىرلىيۇن دۇلار. ئەمەش زياترە لەۋەى كە تىكرا لە جەنگى عىراق،

مۆدیرلەرگە كۆرسەتتى، چاودىرىش دەرمانى، پروگراممى ئاسايىپ كۆرسەتتى ۋە ئۇنىڭ مالىيە پىرىنسىپى، خەرجىمان كۆرسەتتى. بۇ ھەر كەسىپكە نىگىز رانە ۋە كۆرسەتتىغانلارنى ئۆزىگە ئېلىش ۋە ئۇنىڭ ئاستىدا دەپتەر ۋە، نەتىجىنى رېفۇرمىزنى ئاساسىي كۆمەلەشتى ۋە دەرىجە ۋە كېسىپ ۋە ھەر گرانبە ھاكالى سەردەمى مۆدېرنە.

ئۇ ۋە ۋەردەم دەرىجە ۋە تەنبا ۋە باران ۋە ستاۋو. بى تاقەت ۋە ترساۋ دىيارىۋو. پېش چەند رۆژىك، (پاولا رېندىن) مالىيە ۋە خىزانە كەسپى كۆرسەتتى ۋە كەسىپ ۋە سوارى پاس بەردە ۋە ۋەستىن كەتتۈرۈپتۇ. ئۇ ۋە بى پارە ۋە بى ھاۋىي گەشتتۈرۈپتۇ، ئۇنىڭ كەسپى ۋە، ئەدرىسى (۵۵۲۵ رايە درايڭ) ۋە ئاۋەكالى خاۋەنكارە تازەكالى ۋە، جۆرچ ۋە يارىبارا بوش.

ئۇ ئىۋارەيە ۱۹۵۹ كە دەرىگام كۆرسەتتى، مەن سىيانزە سالان بوم. ماۋەيەك پېش ئىستى، پاولا بېۋە دايكى دوۋەمى مەن، برا بچوكەكەنم ۋە خوشكەم. ئۇ خۇي زۇرماندوۋ دەكرد، ئاگادارى خىزانەكەمان ۋە تەكساس ۋە خۇشى ۋە ۋە كەسىپكە. دواچار ۋە خانوۋەكى كېرى ۋە خىزانەكەي ھىنايە ھىۋستىن. ئۇ دەلىت پېر شانازىتېرىن رۆژى ژيانى، ئۇ رۆژە ۋە ۋە كۆرەكەي كۆلىنى تەۋاۋ كۆرد. ۋەكەكە ۋە سەرۋەك، كاتىك ۋە بارەي رېفۇرمى كۆچبەرىتتە ۋە قەسەم كۆرد، پاولام ۋە مېشكە بوم. ۋە "بەھا خىزانىيەكان ۋە (رېۋىگراند) ئاۋەستىن".

ۋەكە پاولا، زۆرەي ۋە ۋەنەي مەكسىكىيان بەجىتھىشت ۋە ھاتتە ئەمىرىكا، بۇ ۋە ھاتتە تا خوارىن بىخەنەسەر مېزى خىزانەكانىيان. زۆرىكىيان ئېشى پىشتىكىيان كۆرد، بەرۋومىيان ۋە كېلگەكان ھەلدەگرتە ۋە يان ۋە زۆر خۇرەتاۋى تەكساسدا قىرىيان ۋە سەر خانوۋەكان دەپشت. ھەندىكى ۋەكە پاولا، قىزاي ئېشى بەردەۋامىيان ۋەردەگرت. ئەۋانېتر ۋەكە كرىكارانى كاتى ۋە رېگەي پروگراممى (براسىرۋ) ۋە دەھاتتە. ھەندىكىيان بە شىۋەي ناياسايى ۋە سىۋور دەپەرىنە ۋە.

بە درىژايى چوار دەيەي دواتر، قەبارەي ئابوۋرىي ئەمىرىكا ۋە زۆر ۲ ترىليۇنە ۋە بۇ زياتر ۋە ۱۰ ترىليۇن دۆلار فراۋان بوم. پىۋىستېۋونى كرىكاران زۆر زىادى كۆرد. ۋەگەل

ئەو شىدا گۈرۈپنى ياساكانى كۆچبەرلىتى و دامەزراتىدن خاۋ بوو، پروگراممى باسشۇرۇل
۱۹۶۱دا ئېكسپايەر بوو و جېنگۈرگىنى پىن ئەكرا.

پىنداۋىستىيى قىزاي ئىشى بەردەوام، لە داۋاكارى بۇ كار زىياتر نەچۈۋە سەرەۋە.
لەكانىكا كە رىنگايەكى كىردارى نەبوو بۇ چوۋنە ناو ولات بە شىۋەيەكى ياسايى، ژمارەي
كۆچبەرانى ھاتۋوي ناياسايى زيادى كرد.

پىششە سازمى نەئىنىيى قاچاغچيان و ساختەكارانى بەلگەنامە، كە بە (كۆپسۇت)
ئاسرابوون، بە درىژايى سنوور سەريان ھەلدا. ئەوان خەلكانيان دەخستە ناو سىندوقى
ئۆتۈمبىلەۋە يان لەناو بىابانى سوتىنەردا جىيان دەھىشتىن. ژمارەي مردوۋان مايەي
شۆك بوو. لەگەل ئەۋەشدا ژمارەي كۆچبەران، كە سووربوون لەسەر خۇراك پەيداكرىن
بۇ خىزانەكانيان، كەمى نەكرد.

بەھاتنى ئەۋكاتەي كە من خۆم بۇ سەرۆكايەتى كاندىد كرد، كۆچبەرلىتى كىشەيەكى
جىدى بوو و بەرەۋ خراپتر دەچوو. ئابوورىيەكەمان پىتۋىستى بە كرېكار بوو، بەلام
ياساكانمان لاۋاز دەبوون و مافەكانى مەۋق پىششەل دەكران. لە ھەلمەتى سالى ۲۰۰۰مدا،
بىر يارمدا پرسەكە بگرمە ئەستۈم. من بىروام بەۋە ھەبوو كە دەتۋانن چارەسەرلىكى
ئەقلانى بدۆزىنەۋە كە خزمەتى بەرژەۋەندىيە نىشتمانىيەكانمان بىكات و لە ھەمان كاتدا
پالېشتى بەھاكانىشمان بىت.

يەكەم ھاۋكار بۇ رىفۇرمى كۆچ، سەرۆكى مەكسىك (فىنسىنت فۇكس) بوو. فىنسىنت و
ھاۋسەرەكەي (مارتا)، يەكەم مېۋان ئىۋارەخوانى دەۋلەتى بوون لەلەي من و لۇرا لە
رىكەۋتى ۵ى سىپىتېمبەرى ۲۰۰۱دا. من قسەم لەسەر شىمانەي پروگراممىكى كرېكارى
كاتى كرد كە بە شىۋەيەكى ياسايى رىگە بە مەكسىكىيەكان بىدات بىنە ناو ولاتەۋە و
ئىشلىكى دىارىكراۋ بۇ ماۋەيكى دىارىكراۋ بىكەن. فىنسىنت پىشتىگىرى بىرۆكەكەي كرد،
بەلام زىياترى دەۋىست. ئەۋ ھىۋادار بوو كە ھەموو مەكسىكىيەكانى ناو ئەمريكا بە
ياسايى بىكرىن، رىۋوشوننىك كە ئەۋ بە (بەرىسايىكرىن) ناۋى دەبرد. من روونم كىردەۋە كە
ئەمە روو نادات. بىروام ۋا بوو كە لىبۋوردن - ئەمەي كە كۆچبەرانى ناياسايى بىكەيتە

ھاۋا لاتىيانى ئۆتۈماتىكى - ياسا لاواز دەكات و رىنگە بۇ كۆچبەرلىتى ناياسايى زىياتر خۆش دەكات.

پاشان ۱۱ى سىپىتىمبەر بەسەرداھات و نىگەرانىى سەرەكىم ئەۋە بوو كە تىرۋرىستان بەشىۋەى تىپىنى نەكراۋ بىنە ناۋ ۋلاتەۋە. من پىرۋگراممىكى كرىكارى كاتىم راگرت و تەركىزم خستە سەر ئاسايشى سنوور. لە چوار سالى پاش ۱۱ى سىپىتىمبەر، ئىمە لەگەل كۆنگرىس كارمان كرد بۇ زيادكردى تەمۋىلى پارىزگارىى سنوور بۇ ۶۰٪، زىياتر لە ۱۹۰۰پۇلىسى دەۋرىەى سنوورمان دامەزراند و تەكنۆلۇژىاي نوپشمان خستە كار، ۋەكو كامىراكانى تىشكى ژىر سوور (ئىنفرارىد).

لە ئۆكتۇبەرى ۲۰۰۵دا، پىرۋژەياسايەكى ئاسايشى نىشتمانىم واژو كرد كە ۷,۵ مىليارد دۇلارى بۇ توندوتۇلكردى سنوور دابىن دەكرد. پىرۋژەياساكە ۋەبەرەيتانى ئىمەى لە ژىرخانى تەكنۆلۇژيا و ھەۋالگرىدا لە سەر سنوور قول كردهۋە. ھەرۋەھا دارايى دابىن كرد بۇ زيادكردى شوپنى خەۋتن لە بەندىخانە فېدرالىيەكانى نزيك سنوور، بۇ رىنگەدان بە كاربەدەستان تا چىتر ئەۋ كۆچبەرە ناياسايبانەى دەستگىريان كردوون، نەگەرپىنەۋە بۇ ناۋ كۆمەلگە - كىدارىكى ماندوۋكەر كە بە بگرە و بەردەۋە ناسرابوۋ.

ھىۋادار بووم كە تەركىزى ئىمە لەسەر ئاسايش، ئەمىركىيەكان دۇنيا بىكاتەۋە كە ئىمە شىلگىرىن لە ۋەستاندىنى كۆچبەرانى ناياسايى بۇ ناۋ ۋلاتەكەمان. بەلام رىوشوۋىنە بەرگرىكارىيەكان بە تەنبا كىشەكەيان چارەسەر نەدەكرد. ئابوورىى ئەمىريكا موگناتىسنىك بوو بۇ خەلكانى ھەژار و بەئومىد. بەرزترىن و درىژترىن پەرژىن لە جىھاندا، ئەۋانەى نەدەۋەستاند كە سووربوون لەسەر دەرخواردانى خىزانەكانيان. پىرۋگراممى كرىكارى كاتى، چارەسەرەكە بوو. ئەگەر ئەۋ كۆچبەرەنەى دەھاتن بۇ ئىشكرىن بىانتوۋانىايە بەشىۋەىكى ياسايى بىنە ناۋ ۋلاتەۋە، ئەۋا پىۋىست نەبوو كە لەمبەر بۇ ئەۋىەرى سنوور دزە بىكەن. ئابوورى كۆلەكەيەكى ھىزى كارى جى متمانەى دەبوو.

(كۆپۈت)ەكان و بەكاربەرانى مافەكانى مرقۇ بازارەكەيان لەدەست دەچوو. پۇلىسى دەۋرىەى سنوورىش دەيتوۋانى تەركىز بخاتە سەر ۋەستاندىنى تاۋانكاران، بازارگانانى ماددەى ھۆشپەر و تىرۋرىستان.

له ۱۵ مایسی ۲۰۰۶ دا، یه کهم وتاری بی وینهی سه رۆکایه تیم له کاتی پریینه را
له باره ی کۆچبه ریتییه وه پیتشکهش کرد. وتم "ئیمه ولاتی یاساکانین و ده بی یاساکانمان
پیاده بکهین. به هه مان شتیه ولاتی کۆچبه رانین و پیویسته شه و نه ریته بته و بکهین که
له زۆر رووه وه ولاته کهمانی به هیز کردوه."

پاشان پلانیکی پیتج به شیم خسته پروو بۆ ریفۆرمی سیسته می کۆچ. یه کهم پیتکهاته،
بریتی بوو له وه به رهینانیکی نوئی گهره له ئاسایشی سنووردا، له وانهش دووقاتکردنی
قه باره ی ده وریه ی سنوور تاوه کو سالی ۲۰۰۸ و دایه زاندنی شهش هه زار سه رباری گاردی
نیشتمانی به شتیه یه کی کاتی بۆ پالپشتی ده وریه ی سنوور. به شی دووه م بریتی بوو له
پروگرامی کریکاری کاتی که پیناسینی ته زویر نه کراوی ده گرته خۆ. سیتییه میان بریتی بوو
له ریتوشوینی توندی کۆچبه ریتی له شوینه کانی کاردا که به کاربردنی کهم ده کرده وه و
یارمه تیده ر ده بوو بۆ خاوکردنه وه ی داواکاری بۆ کریکاری نایاسایی. چواره میان بریتی بوو
له تیکه لکردن، له ریگه ی داواکردن له کریکاران که فیری ئینگلیزی بین. دواچار،
پرسیاریکی ئالۆزم له مشتومره که دا رووبه پروو بووه وه: چی بکرت له نزیکه ی دوانزه
ملیۆن کۆچبه ری نایاسایی که له ولاته هه ن؟

وتم "هه ندی کهس له م ولاته دا ده لێن چاره سه ره که شه وه یه که هه ر کۆچبه ریتی
نایاسایی سنوورداش بکرتیه وه و شه می که هه ر پروپۆزه لیک که تیایدا نییه، لیبووردن
بیگرتیه وه". وتم "من له گه ل شه مه دا نیم... زه مینه یه کی مام ناوه ند هه یه له نیوان
به خشیانی هاوالاتیتی ئۆتوماتیکی به هه ر کۆچبه ریتی نایاسایی و پروگرامی
سنوورداشکردنه وه ی به کۆمه لدا".

من جیاوازیم کرد له نیوان شه و کۆچبه ره نایاساییانه ی که به م دواپانه سنووریان
به زاندبوو و شه وانهش که سالانیکی زۆر بوو له ئەمریکا ئیشیان ده کرد و وه کو شه ندامانی
به پرسسی کۆمه ل ره گیان دا کوتابوو. من پیتشنیاری شه وه م کرد که کۆچبه رانی دووه م
ریگه یان پی بدریت داوی هاوالاتیبوون بکه ن پاش شه وه ی مه رجه قورسه کانیا تیدا
ده بیت، له وانهش به خشیانی غه رامه یه ک، دانی باجه کان به باشی، فیریبوونی ئینگلیزی و
چاره پیتیوون به ریز له پشت شه وانه ی که په یره ویی یاسایان کردوه.

دە رۇژ دىۋى وتارەكەم، ئەنجومەنى پىيران پىرۇژە ياسايدىكى بىە سېۋىسەربى سىناتۇر
چوك ھاڭلى تىراسكا و سىل مارتىنىزى قىلۇرىدا كە ئاۋەرۇكى وتارەكەى مىنى ھەلگرتىۋور
بەسەند كىرد. بەلام ئەنجومەنى ئوئىنەران، كە شەنيا شەركىزى خىستىۋور سەرتاسايشى
سنىور، تەپتۋانى پىرۇژە ياساكا پىتىش ھەلېزاردە ميانە يىيەكان لە ئوقەمبەرى ۲۰۰۶،
جىيەجى بىكات. شەۋە بوو دواتر دىموكراتەكان كۆنترۇلى كۆنگرىسيان گىرن دەست.

بە ماۋەيەكى كورت دىۋى ھەلېزاردەكانى ۲۰۰۶، گروپىك ياسادانەرى پىرم بىانگ كىردە
توقىسى ئۇقال. پاشان تىد كەنەدىم جىيا كىردەۋە، بە داخەۋە، لە سەۋەختى (ھىچ
مىنالىك پىشكىگى ناخرىت) ھەۋە پەيۋەندىيەكانمان بەرەۋ خراپى چىۋوبو، دەمرانى تىد
ناكۆكە لەگەل مىندا لە لاۋردىنى سەدا خىتىن. بەلام مىن لە وتارە توندانەى نارەختە بوو
كە دەيگوت سەۋك "يۇندى بىنچىنەى مىمانەى لەگەل گەلى شەمىكا دا شىكاندەۋە".
مىنى بە رىچارى تىكىسەن بەراۋرد كىرد و عىراقى بە "قىتنامى جۇرچ بوش" ئاۋدىر كىرد.

قەسە رەقەكانى، زۇر ناكۆك بوون لەگەل ئەۋ پىاۋد خۇشپۇۋە بەرىزەى كە ناسىپووم.
مىن بەشپەۋەيەكى تايىبەت لەۋە سەرم سۇرما كە تىد بۇ ماۋەى سالانىك ئامانجى ھىرشى
سىياسىى زۇر توند بوو، بەكىك لە پەشيمانىيەكانم ئەۋەپە كە نەدەبوۋايە بۇ ھىچ وتوتىزىك
لەبارەى جەنگەۋە لەگەل تىد داپىشىم. مىن بىر كىردەۋەم نەگۇرى، بەلام ئەۋ پىاۋتىكى
شاىستە بوو و لەۋانەيە گىفتوگۇكانمان بىۋايە تەۋى ئەۋەى كە بەلاغەتەكى نەرم بىكات.
ھىۋادار بووم كە رىفۇرمى كۆچ، دەرەتەك بىت بۇ بوژاندەۋەى ھاۋكارىى نىۋانمان. لە
كۆبوونەۋەكەماندا پاش ھەلېزاردەن پىم وت "پىم وايە ئەمە شتىكە كە دەتۋانىن
تىپەپەرتىن". ئەۋ بە رازىبوونەۋە وتى "با دىسان بىسەلمىنىن كە گومانەكان
بەھەلەداچوون".

لە بەھارى ۲۰۰۷، تىد لەگەل سىناتۇرە كۆمارىيەكانى ئارىزۇنادا، جۇن مەكەين و
جۇن كىل ھاۋكارى كىرد لەسەر پىرۇژە ياسايدەك كە ئاسايشى سنىورى توندوتۇل كىرد،
پىرۇگراممى كرىكارى كاتى ھىنايەكايەۋە و رىگايەكى سەخت بەلام عادىلانەى دانا بۇ
ھاۋلاتىبوون بۇ ئەۋ ئەۋ كۆچبەرە پەپرەۋكارانەى ياسا كە سالانىك بوو لە ئەمىرىكا بوون.

من بۇ رازىكردن لەبارەى پرۇژە ياساكاوە بە ولاتدا سەفەرم كرد بە تايبەت پەيوەست بە جەختكردنەوەى لەسەر ئاسايشى سنوور و تىكەلبوون، ھەست لەسەر ھەردوو دىوى پرسەكە جولە. لەكاتىكدا كە كۆچبەران لە سەرانسەرى ولاتدا ئىشيان لە ولاتدا بەدەستەيتنا، فشاريان خستەسەر قوتابخانە و نەخوشخانە خوجىيەكان. دانىشتووان نىگەرانى گۇرانى كۆمەلگەكەيان بوون. پىشكەشكارانى بەرنامەى وتويز و راقەكارانى تەلەفزيۇنى لەژىر ناوئىشانى "سىيەم داگىركارى جىھانىي ئەمريكا" ھوشداربيان دا. لە ھەمان كاتدا، جەماوەرەىكى زۆرى پشتيووانانى بەياسايىكردن رژانە ناو شارە گەرەكان كە ئالەى مەكسىكيان بەرز كردبوو ەو، تەجەدىيەك كە زۆرىك لە ئەمريكىيەكانى تورە كرد.

مىزاجى شەپۆلە ئاسمانىيەكان، كارى كردە سەر دىد لە واشىتن. كۆنگرەسىمانەكان پەيمانىاندا "ئىمە ئەمريكا تەسلىم ناكەين" و وتيان پشتيووانانى رىقۇرم "پىتتىكى سوورى (ئەى) بۇ ئەمنىستى واتە لىبووردن لە سنگيان بەدەن". لەلەيەكى ترەو، سەرۆكى حزبى دىموكرات پرۇگرامى كرىكارى كاتى بەراورد كرد بە "بەكرىگرتنى كارەكەر"ى سەردەمانى زوو. سەرۆكى گەرەترىن يەكىتىي كرىكارى ئەمريكا رىقۇرمەكەى بە "دژەخىزان و دژەكرىكار" ناوبرد.

لە گەرەمەى گرژىيەكاندا، پاش ئەوەى وتارىكم لە كۆلىزى جەنگى دەريايى لە (نىيوپۆرت) رۆد ئايەند پىشكەش كردبوو، تەلەفۆنىكم لە تىد كەنەدىيەو پى گەيشت. وتى "جەنابى سەرۆك، پىويستە تۆ تەلەفۆن بۆ ھارى رەيد بىكەيت و پىيى بلىيت ئەنجومەنى پىران لە كۆتايى ھەفتەشدا لە دانىشتن بەردەوام بن". ئىمە بروامان وابوو كە دەنگىك يان بوو دەنگمان پىويستە بۆ ئەوەى پرۇژەياساى رىقۇرمە گشتگىرەكە پەسەند بىكرىت، بەلام ئەنجومەنى پىران بەرنامەى دانابوو بۆ ناوبرىك بۆ پىشوى چوارى تەموزى. بە لەبەرچاوكرتنى گرنكى ياسايەكە، پىم وابوو واباشترە كە كاتى زياتريان پى بدريت بۆ پەسەندكردنى پرۇژەياساكا. لە روالەتدا ھارى رەيد كۆك نەبوو. ئەگەر تىد نەيتوانىبايە رىبەرى زۆرىنەى حزبەكەى رازى بىكات، ئەوا ئەگەرەكانى من باش نەبوون. من تۆپى خۆم ھەلدا، بەلام زۆر درەنگ ببوو. ھارى برپارى خۆى دابوو. ئەو دەنگى كۆتايى ھىنان بە وتويزەكانى دا كە شكستى ھىنا و پاشان كۆبوونەوەى

ئەنجومەنى پىرائىنى داۋاملىشىدۇ. سىياسەتتۇرەكان چۈشەنچە مالىيە ۋە گۈنچىلىك بىر جەمئىيەتتىكى
تۈرەكان لەسەر رادىئو ۋە تەلەپپۇزنىڭ كان ھەلىقىست. بىر ھاتىنى ئەۋەتكەن كە گەپلەردە بىر
ۋاشىنغتون، رىفۇرمى كۆچمەنلەر سەرتەنچام، (كۆيۈت) ھەكان ھىشتا لە ئىشدايىون،
كۆچمەنلەر بىر دەۋام بىرون لە پەرىنەۋە لە سىنور بە شىۋەيەكى ئاساسىي ۋە پىرسىكى
سىياسىيەكلەيىكەرەۋە بە چارەسەرنەكرامى مالىيەۋە.

لەكاتىكىدا كە مەن ئاتومىد بىرون لەۋە كە پىرۇرەياساگەلىكىم ۋازۇنەكرىن بۇئەۋەي بىنە
ياسا، لەۋە پەشيمان نەبىرون كە رىفۇرمى ئاساسىيى كۆمەلەيەتى ۋە كۆچمەنلەر بىرون.
ھەۋەكانمان ھۇشيارىي گىشتى ۋەزۇند لەمەن ئەۋەكىشەنەي كە لاندەچىون. ۋانەيەكى
مىزۇۋ ئەۋەيە كە ھەندى جار زىاتر لە سەرتۇكىك، بىگرە زىاتر لە جىللىكى پىتويستە تا
ئامانچىكى ياسادانانى گەۋرە بىيىكىت. لىندۇن جۇنسەن ھەۋەكانى خۇي خىستە سەرتە
ئەۋەنەي ھارى ترومان بۇئەۋەي چاۋدىرى دەرمەن بىيىنىتە كايەۋە. ھىۋادارم ھەۋەكانى
ئىمە بۇ ئاساسىيى كۆمەلەيەتى ۋە كۆچمەنلەرنى بىناغەيەك داپىن بىكات بۇ سەرتۇكىكى داھاتوۋ
تا ھەردوۋكىيان رىفۇرمى بىكات. بەلەيەنى كەمەۋە، مەن تۈنەم كەمىك شۇك لەسەر بابەتە
ئاگراۋىيە لا بىدەم.

ئەگەر پىتويستىۋايە جارىكى تىر لە سەرتە رابىكەمەۋە، پالم دەتا بۇ رىفۇرمى
كۆچمەنلەرنى نەك ئاساسىيى كۆمەلەيەتى ۋە كۆچمەنلەرنى دەستىپىخەرىي گەۋرەي خولى
دوۋەم. بە پىچەۋانەي ئاساسىيى كۆمەلەيەتتەۋە، رىفۇرمى كۆچمەنلەرنى دوۋجىزى
ھەبىر. ئەۋە دىزايەتتە بەلىشاۋەي كە لە سالانى ۲۰۰۶ ۋە ۲۰۰۷ لەدى رىفۇرمى كۆچمەنلەر
تەقىۋە، لەۋەنەيە لە سالانى ۲۰۰۵ دا ئەۋەندە تۈند نەبىۋايە. ھەروەھا پىتويستى نەدەكرىد
كە ئەۋە گىزىيانە كۆنترۇل بىكەين كە پەھۋى زىادىۋونى تۈندۈتىرى لە عىراق ۋە لە زىيانى
كاترىنا كەۋتەۋە. ھەركە پىرۇرەياسا سەرتەۋەۋى كۆچمەنلەرنى پەسەندەكرە،
دەيتۈۋانى دۇخىكى لەبار دروست بىكات بۇ ئاسانكرىنى دەست ۋە پەنچە نەرمكرىن لەگەل
ئاساسىيى كۆمەلەيەتتە. لەبىرى ئەمە، پىچەۋانەكەي رۈۋىدا. كاتىك ئاساسىيى كۆمەلەيەتى
شكىستى ھىنا، داپەشېۋونى دوۋجىزى زىاتر كىرد ۋە رىفۇرمى كۆچمەنلەر سەختىر كىرد.

شكستى رېفۇرمى كۈچ، نېگەزاتى گەۋرەتر لەبارەى ئاراستى سىياسەتە تەمان دەۋرۈزۈش. رېئازى بېئاكېۋون لەبەرانبەر ئەۋانئىتر، رېئازى قورسۇكرىنى ھاوردە، ئەۋرەسەنابەنېگەرىيەش كە كارى كىردە سەر مەشئومېرى كۈچ، بىۋە ھۆى ئەۋەدى كە كۈنگرىس رىككەۋتەننامەكانى بازارگانى ئازاد لەگەل كۆلۈمبىيا، پاناما و كۇرىيە باشۋور بەرەست بىكات. مە ئەۋ شەئانە راستەقىنەيە دەزانم كە خەلكى لەبارەى پېئىشېركىنى بىانېيەۋە ھەستى پى دەكەن. بەلام ئابۋورىمان، ئاسايشمان، كەلتۈورمان، ھەمۋى بەھۆى دانانى دىۋار لە چۈاردەۋرى خۇمان و داپرانمان لە جىهان، لاۋاز دەبىت. ناپى ئەمىركىيەكان قەت لە پېئىشېركى بىرسىن. ۋلاتەكەمان ھەمىشە بوزاۋەتەۋە كاتىك بە بىۋابە خۇبۋون و بەھاكانمانەۋە دەست و پەنجەمان لەگەل جىهاندا نەرم كىردۈۋە. ئەمە بۇ سەدەى بىست و يەكەش راستە.

رېگاپەك بۇ كەمكىردەۋەى كارىگەرى جەمسەرە ئايدۆلۈزىيەكان لە كۈنگرىسدا، بىرىتېيە لە شىۋازى ھەلېزاردىمان بۇ ئەندامانى كۈنگرىس. لە سالى ۲۰۰۶دا، تەنبا نىزىكەى ۴۵ لە ۴۳۵ ئەندامانى ئەنجۈمەنى نوئىنەران بە جىدى ركابەرى دەكران. لەبەرئەۋەى ئەندامانى ئەۋ ناۋچە بەناۋ سەلامەتە پىۋىست ناكە نېگەرانى تەحەدىيەكانى حزبى نەيار بىن، گەۋرەترىن لاۋازىيان ئەۋەيە كە لەناۋ حزبەكەى خۇياندا بىكەۋنە دۋاۋە. ئەمە بەتايىبەت لە سەردەمى ئەۋ خاۋەن بىلۈگانەدا تەۋاۋ راستە كە ئەۋ سىياسىيانە دەكەنە ئامانچ كە ئەۋان پىيان ۋايە لە روى ئايدۆلۈزىيەۋە خەۋشيان ھەيە. سەرەنجام، ئەندامانى كۈنگرىسى ھەردۈۋ حزبەكە ۋەكو زامنىك لەدزى تەحەداكارە سەرەكىيەكان، بەرەۋ جەمسەرەكان دەرۋن.

ئەگەر ناۋچە كۈنگرىسىيەكان (بازنەكانى ھەلېزاردىن) بەھۆى گرۋپى بەتەمەنانى ناخزى ھىلگارى بىكرىن نەك ياسادانەرانى ۋىلايەتىي حزبى - حكومەتەكەمان بەرەمەئىتر - و سىياسەتەمان بەشارستائىتر دەبى. ئەمەش يارمەتىدەر دەبى بۇ ھەلېزاردىنى گىشتى پېئىشېركىكارانەتر و كۈنگرىسىكى كەمتر جەمسەرگىر. ئەنجامدانى كۆپانكارىيەكە، پىۋىستى بەۋەيە كە سىياسىيەكان دەستبەردارى ھەندى لە دەسەلاتەكەيان بىن، كە كارىكى ئەۋەندە ئاسان نىيە. بەلام بۇ ئەۋ سەرۋكانەى ئايندە كە

سۇراخى مامەلەكەتلىك كىشەيەكى گەورەدا دەكەن، ئەم كارە شايسەي ئەوۋە لە
ئەستۇ بىگىردىت.

يەككە لە لايەنە ھەرە بەرچاۋەكانى سەردەمى سەروكا يەتيم، بىنىنى ئەوۋە بوۋكە
چۇن فەلسەفەكەم لە لايەن خەلكى جياۋازەۋە بە شىۋەي جياۋاز لىك دەدرىتەۋە. مايەي
پىكەن بۈۋكە دەمبىنى رۇئامەكان ميان بە بە كۆنسېرقا تىقتىن سەروكى مېژوۋ
لەقەلەم دەدا كەچى خەلكانى راسترەۋەكە دژىكى كۆنسېرقا تىقتى دەمبىنى. رۇرجار
ئەوان قىسەيان لەسەر ھەمان پىرس دەكرد. مەن ئايدۇلۇزىكى تەۋاۋ كۆنسېرقا تىقتى بۈۋم
بەھۋى ئاراستەكردنى ھىزەكانى بازار بۇ ناۋ چاۋدىرى دەرمانى و لىبرالىيە حكومەتى
گەورە بۈۋم لە بەرانبەر ھىنەكايەي سوۋدى دەرمانى رەچەتەكراۋ. كۆنسېرقا تىقتى بى
دل بۈۋم لە بەرانبەر ئاشكراكردنى قوتابخانە شىكستخواردۈۋەكان و لىبرالىيەكى دل بىرىندار
بۈۋم لە بەرانبەر خەرجكردنى پارەي زياتر لە قوتابيانى ھەزار. ئەمە ھەمۋى پەيۋەندى
ھەبۈۋ بەۋكەسەي پىرسىارت لىي دەكرد.

مەن شانازى دەكەم بە ۋاژكردنى مۇدىرنىزەكردنى (ھېچ مەنالىك پىشتىگۈي تاخىت) و
(چاۋدىرى دەرمانى) دوۋ ياسا كە ژيانى ھاۋلاتىيانمەنى باش كەرد و پىشانىدا كە
پىرەنسېپە كۆنسېرقا تىقتىكانى لىپىچىنەۋە و پىشېركىي پەيۋەست بە بازار رىگەي
كارىگەرن بۇ بەدەستەھىنانى ئەنجامەكان. دلخۆشم كە دەستپىشخەرىي پەيۋەندىدار بە
ئايىنەۋە ھەر بەردەۋامە. ئاسودەم كە رۇژىك لە رۇژان رىفۇرمى ئاسايشى كۆمەلەيەتى و
كۆچبەرىتى دەبنە واقىم. ھەرچىيەك بىت گىرنگ نىيە، مەن قەناعەتم ھەيە كە ئىمە
سەركردايەتى ئەۋ پىرسانەمان كەرد كە لەھەمۋىيان گىرنگىر بۈۋم - ۋە رىگىز بە تۈپى
بچوك يارىمان ئەكرد.

كاترينا

پرسپارم كورد "كى" بىر پرسپارم لى ئاساسىي (ئىپوتېكالىق) "پرسپارم كىم" مەشھۇر
پىرۇۋىنلار كەي رۇزى ھەيلى ئاۋرۇپى كۆنلۈكى ھىلى ئاساسىي بىلەن كىم كىم
پارىزگار رەي ئاگىن بىلەن مېزە رەشەكەدا بىلەن ئاساسىي بىلەن ھاكىم كاسىلېن بىلەن
رەشەكەدا بىلەن "ھاكىم بىر پرسپارم".

ھەر سەرىك لى شىۋىنى خۇيەۋە سورا. ھاكىمى لىۋىيىنا بىلەن. ئەۋ شىۋەلار و بىر تىل
بىلەن بىلەن رەي خۇي بىلەن "بىلەن بىلەن پارىزگار".

چوۋار رۇز بىلەن ئەۋ كاتەدا تىپەرىپىۋە كە زىيىنى كاترىنا لى (كەنارى كەندەلى داپىر
بىلەن سەۋۋ ۱۲۰ مېل لى سەۋەتلىكدا ھىلى كەنارى (مىسىسىپى) تەخت كىرىپىۋە
دىۋارلىق لى ئاۋ بىلەن بىلەن سەۋەتلىكدا تىپەرىپىۋە ئاراسى كىرىپىۋە ۸۰% لى شارەكە
كە دانىشتىۋانە كەي ۵۰،۰۰۰ كەس بىلەن، لاقاۋ لىۋىيىنا بىلەن قىسەۋىسى تالان و توندىۋىنى
ھەۋالە كەنارى بىر كىرىپىۋە.

بەيلى ياسا، دەسەلدارلىق لۇكالى و ۋىلايەت، بىر پرسپارمىيىن خىستىۋە ئەستى
كارەساتە سىۋىيەكەن، لى كاتىكدا كە ھاكىمى رۇلى پىشتىگىرى دەيلى. ئەۋ بۇچىۋە
ماۋەي ئەۋ ھەشت زىيان، ئۇ تۇلغانى خولگەي و زىيان لى بىلەن كەندەلى، لاقاۋ
كەندەلى و ئىپىرچىنىسىيەكەن تىر كە لى سالى ۲۰۰۱ ۋە رۇبىر پىۋەمان بىلەن
كارادا بىلەن بىلەن ۋە لىۋە رەۋانى ۋىلايەت و لۇكالى بىلەن بىلەن لى كۆنلۈكى
دانەۋەي كاترىنا لى ئەۋلادى و مىسىسىپى كە مەن سەۋەتلى رۇزەكە سەۋەتلى بىلەن

بەلام پاش چوار رۆژ لە پشٹیوی، روون بوو کە دەسەلاتداران لە لویزیانا ناتوانن
رێبەرایەتی بکەن.

پلانی سەرەتایی بۆ من ئەوە بوو کە لە فرۆکەخانەی نیوئۆرلیەنز بنیشمەو، حاکم
بلانکو و پارێزگار ناگین ھەلبگرم و لە گەشتێکی ھەوايیدا رووبۆیەکی زیانەکی بکەم.
بەلام لە گەشتی ئاسمانیی مارین بەکدا لە میسیسیپی - ھو، پەيامی ئەوەمان پێگەيشت
کە حاکم، پارێزگار و وەفدێکی کۆنگرێسی لویزیانا بەکەم جار داوی کۆبوونەووەیەکی
تایبەت دەکەن لەسەر ھێزی ئاسمانیی یەک.

تۆنی دەنگەکان بە گرژییەو دەستی پێکرد و خراپتر بوو. حاکم و پارێزگار
دەمەقالتیان کرد. ھەمووان ئارانسێ (بەرپۆوەبردنی ئیمێرجینسی فیدرال)یان تۆمەتبار
کرد لە نەتوانینی وەلامدانەوێ پتویستیەکانیان. کۆنگرێسمان (بۆبی جیندال) ئاماژەي
بەو کرد کە بەرپۆوەبردنی ئیمێرجینسی فیدرال داوی لە خەلکی کردووە وەلامی
داواکانیان بدەنەو سەرباری نەبوونی کارەبا لە شارەکەدا. من بە سەرکردنێکی مایک
براونی بەرپۆوەبەری (بەرپۆوەبردنی ئیمێرجینسی فیدرال) سەرم راوێشان و وتم "ئێمە
چارەسەری دەکەین". سیناتۆر ماری لاندريو بە تەقینەووەیەکی سۆزێ پوچ قسەکانی
بۆی. دەبوایە لە ساتێک لە ساتەکاندا پتیی بلیم "ئەری بێ دەنگ ئەبیت؟".

داوام کرد بەتەنیا قسە لەگەڵ حاکم بلانکو بکەم. لە ژووری کۆنفرانسەکە بە راپەرێکی
بەرتەسکدا بەرەو کابینەيەکی بچوکی لای ھێزی ئاسمانیی یەک رویشتم. پتیم وت ئاشکرا
و روونە کە ھێزەکانی کاردانەوێ لۆکال و ویلايەت دەستەوستان بوون. بە پێداگرییەو
وتم "حاکم، دەبێ تۆ رێگە بەدەیت بە حکومەتی فیدرال تا بەرپرسیاریتی کاردانەوێ
بگرتە ئەستۆ". وتی پتییستم بە بیست و چوار سەعاتە تا بیری لێکەمەو. وتم "٢٤
ساعات کاتمان نییە، ھەنوکی بەکجار زۆر چاوەری بووین".

حاکم ئامادە نەبوو وەلام بەداتەو.

دواتر داوام کرد بە تەنیا پارێزگار ناگین ببینم. لەو کاتەو کە کاترینا ھەلبکردبوو،
چار رۆژی لە ھۆتیلێکی ناوشار بەسەر بردبوو. ئەو خۆی نەشتبوو و ژەمیکی گەرمی
نەخواردبوو تا ئەو کاتەي کە نانی بەیانی لەسەر ھێزی ئاسمانیی یەک خوارد و

گەرماوه كەي منى بەكارهێنا. ئێوارەى پێشوو لە گفتوگۆیەكى رادیۆییەدا، تورپەى خۆى
بەسەر حكومەتى فیدرالدا ھەلرشتبوو. ئەو وتى "قونتان ھەلگرن و وەرن شىتى بكەن" و
"با گەرەتەىن قەیرانى ئەفرەتى لەمێژووى ئەم ولاتەدا چارەسەر بكەن". پاشاى
دەستى كرد بە گریان. كاتێك لەسەر فرۆكەكە بێنیم، رەى داواى لێبووردنى كرد
لەبەرانبەر گریانەكەى و روونى كردەوه كە ئەوەى ماندوو بوو.

پرسیارم لە پارێزگار كرد ئاخۆ رەى چۆنە لەبەرانبەر فیدرالیزە كردنى كاردانەوهكە.
ئەو پشەتگیری كرد. وتى "كەس بەرپرس نییە. پێویستمان بە ھەيكەلێكى فەرماندەى
روون ھەیە". بەلام تەنیا حاكم دەتوانى داواى ئەو بەكات كە حكومەتى فیدرال كۆنترۆلى
ئیمێرجینسییەكە لە ئەستۆ بگریت.

بە ھاتنى ئەو كاتەى كە زیانەكە خەمڵێنرابوو، زریانى كاترینا بە پرتیچوونترین
كارەساتى سروشتى لە مێژووى ئەمریکا پلەبەندى كرا. لە راستیدا تاكە كارەساتێك
نەبوو، بەلكو سیان بوو- توفانیك كە چەندەھا مايلی كەنارى كەنداوى رامالیبوو، لافاونك
كە بەھۆى شكانى بەربەستەكانى نیوئۆرلینز دروست ببوو و كەوتنەوھى توندوتیژى و
بى یاساییەك لە شارەكەدا. لە ئاستێكدا، تراژیدیایكە دەستەوستانی مرقۇشى پێشاندا
لەبەرانبەر تورپەى سروشتدا. كاترینا زریانێكى یەكجار بەھێز بوو كە لە بەشیكى ولاتیدا
كە بەشیوھەكى سەرەكى كەوتووھتە ژێر ئاستى دەریاوە. تەنانت كاردانەوھەكى بى
خەوشیش نەدەبوو ھۆى وەستاندنى زیانە كارەساتئامیزەكە.

كاردانەوھەكە نەك تەنیا كەم و كورت بوو، ھەروەكو ئەو كاتە وێم، بەلكو قبولنەكراویش
بوو. لەكاتێكدا كە كردارى ئیلاھامبەخشى لەخۆبردووبى و قارەمانانە ھەبوون لەماوھى و
لەپاش زریانەكەدا، كاترینا بیروكەى پەرت و پلاوى، ناكارایی و ئەو ھەستە دروست
دەكات كە حكومەت ھاولاتیانى وێل دەكات. ھەلەى جددى لە ھەموو ئاستەكانەوھەات،
لە شكستەوھە بۆ فرمانكردن بە چۆلكردنى ھاوكاتى نیوئۆرلیەنز، بۆ پارچەپارچەبوونى
ھێزەكانى ئاسایشى لۆكال، بۆ اتصالات و ھەماھەنگى خەمناك. وەكو سەرۆكى
حكومەتى فیدرال، دەبووایە من كەموكورتییەكانم زووتر تێببینى بكردایە و خێراتر

تەدەخول بکردایە. شانازی بەخۆمەو دەکەم کە توانیم بپاری کاریگەر و توکمە بدهم.
لەگەڵ ئەوەشدا، لە رۆژانی پاش کاترینادا، ئەمە رووی ئەدا. کێشە کە ئەو ئەبوو کە من
بپاری هەلەمدا، بەلکو ئەو بوو کە کاتیکی زۆری خایاند تا بپارمدا.

هەروەها من هەلە ی تریشم کرد لە رێگەی نەتوانینی بایی پنیویست گەیانندی
نیک رانییەکانم بە قوربانییەکانی کاترینا. ئەمە کێشە ی پەیردن بوو، ئەک واقع. دلم بەو
خەلکە سوتا کە لە سەربانە کە یان گەریان خواردبوو و چاوە پنی رزگار بوونیان دەکرد. من
زۆر بەو راستیە پەست بووم کە بەهێزترین ولات لەجیهاندا ناتوانی ئاو یگە یەنیتە ئەو
دایکانه کە ی کە مندا لە کانیا ن لە ژێر خۆرە تاوی سوتینەردا وشک هەلاتون. لە سیانزە هەمین
سەردانمدا بۆ نییو ئۆرلیەنز پاش زریانە کە، هاوخمی قولم بە زیانی کە وتوان گەیان و
سووربوونی خۆم نیشاندا بۆ یارمەتیدانی دانیشتوان تا مال و حالیان بونیاد بنیتەو.
لەگەڵ ئەوەشدا زۆریک لە هاوڵاتیان، بەتایبەت لە ئاو کۆمەلە ی ئەمریکی ئەفریقیدا،
گەشتنە ئەو قەناعەتە ی کە سەرۆکە کە یان گوئی پی ئەداون.

هەروەکو چۆن کاترینا لە زریانیک زیاتر بوو، بەهەمان شیوە کاریگەرییە کە ی لە
تێکشکاندنیک فیزیکی گەورە تر بوو. متمانە ی هاوڵاتی بە حکومەت سەریەو.
دابهشبوونی لە کۆمەلگە و ئاو سیاسەتدا زیاتر کرد. هەروەها تەمبکی بەسەر خولی
دووەمدا هینایە کایەو.

هەر زوو دوا ی زریانە کە، زۆر کەس بپاریاندا لەبارە ی ئەو ی کە چی روویداو و کێ
بەپرەسە. ئیستا کە کاتە کە تێپەریبوو و هەستەکان سارد بوونەتەو، ولاتە کە مان
دەتوانی هەلسەنگاندنیک هۆشیارانە بکات لەبارە ی هۆکارەکانی وێرانکارییە کە،
سەرگەوتنەکان و شکستەکانی کاردانەو کە و لە هەمووی گرنگتر، ئەو وانانە ی کە لێی
کەوتنەو.

من لە مێشکی خۆمدا دیمەنە کە م لێدایەو: زیانی زریانە کە بەرفراوان بوو. حاکم
سەرزەنشێ و اشنتنی کرد لە بەرانبەر ئەو ی کە خا و بیروکراتی بوو. میدیا لۆمە ی

كۆشكى سېى كىرد. سىياسىيەكان بانگەشەى ئەوۋەيان كىرد كە حكومەتى فېدرال كەس دەستى ئەدەگە يىشتى.

سال سالى ۱۹۹۲ بوو و من تەماشاي ئەوۋەم كىرد كە باوكم بەرگەى يەكەم ململانىنى خىزانە كەمان لەگەل سىياسەتى كارەساتى سىروشىتى دەگىرتت. بە نىكىبوونەوۋەى ھەلىباردىنى سەرۋىكايەتى، زىيانى (ئەندىر) كەنارى فلورىداى رامالىبوو. حاكم (لاوتىن چىلنى) دىموكراتى و ھەلمەتى بىلەن كلىننن دارمانە كەيان قۇستىبووۋەوۋە بۇ بانگەشەى ئەمەى كە حكومەتى فېدرال ھىچى نە كىردوۋە. رەخنە كەيان نادادىپە روۋەرانە بوو. باوكم فرمانى دابوو بە كاردانەوۋەى كى نەرم لە بەرانبەر زىيانە كەدا. ئەو ئاندى كاردى ناردىبوو، كە ئەو كاتە وەزىرى گواستىنەوۋە بوو، بۇئەوۋەى لە فلورىدا بىرلىت بۇ چاودىرىكىردىنى بوژانەوۋە كە. بەلام ھەر كە خەلكى ئەو پەيىردىنەيان لادىروستىبوو كە باوكم بى باك بوو، پىچەوانە كىردىنەوۋە كەى قورس بوو.

وەكو حاكمى تەكساس، من ژمارەى كى زۇر كارەساتى سىروشىتىم بەرپۇۋە بىردوۋە. ھەر لە ئاگر كەوتىنەوۋە كانى قەزاي (پاركەر) تا لافاۋەكانى (ھىل كەنترى) و ھوسىتن و تا ئەو گەردەلۇلەى كە شارى بچوكى (جارتىل)ى تىك و پىك دا. ھەرگىز ھىچ گومانىك نەبوو لە بارەى دابەشبوونى ھىزى كار. لە ژىر ياساى (ستافورد) كە لە سالى ۱۹۸۸ دا پەسەند كرا، كاربەدەستانى وىلايەتى و لوكال بەرپىرسىبوون لە رىبەرابەتى كىردىنى كاردانەوۋە سەرەتايىيە كە. حكومەتى فېدرال دواى گە يىشت، ئەمىش لە سەر داواى وىلايەتە كە. وەكو حاكم، ئەمە رىك بەو شىۋازە بوو كە دەموىست.

وەكو سەرۋىك، بەرپىرسىيارىتىم كەوتە ئەستۇ بۇ لايەكەى تىرى ھاوكارىى وىلايەت- فېدرال. من (جۇ ئالابۇ)ى سەرۋىكى ستافەكەم لە ئۇفىسى حاكم راسپارد بۇ رىبەرايە تىكىردىنى ئازانسى (بەرپۇۋە بىردىنى ئىمىرجىنسى فېدرال). پاش ۱۱ى سىپىتىمبەر، ئەو بىست و پىنچ تىمى (گەران و رىزگار كىردىن)ى بۇ نىيوىۆرك و پىنتاگۇن نارد كە گەورەترىن خستىنە كار بوو لە مىژوودا. جۇ بەشپۇۋەى كى كارىگەر لەگەل رۇدى جولىانى و جۇرج پاتاكى ئىشى كىرد بۇ لادىردىنى پاشەوارەكان، پىشتىگىرىكىردىنى پولىس و ئاگر كۆزىنەوۋەى لوكال و گەياندىنى مىلياردەھا دۇلار بۇ يارمەتىدانى بوژانەوۋەى نىيوىۆرك.

كانتلك من له گەل كۆنگرىس كارم كورد بۇ رىكخستنه وهى حكومت له ۲۰۰۲ د.ا. ئارانسى
(بەريۆە بردنى ئيمىرجينسى فيدرال)، كه ئارانسىكى سەريەخۇيە له ۱۹۷۹ د.ا. بووبە
بەشيك له وەزارەتى نوئى ئاسايشى نيشتمانى . پىيم وابووشىتىكى لۆژيكييە بۇ ئەو
كارمەدەستانەى كه ئەركى بەرگرتن له ھىرشى تيرۇريستيان له ئەستويە شانبەشانى
ئەوانە كار بگەن كه خۇيان بۇ كاردانەوہ ئامادە دەكەن. بەلام ئەو جولەيە بە ماناي
ئەمانى سەريەخۇيى ئارانسى (بەريۆە بردنى ئيمىرجينسى فيدرال) ھات. نازانم ئاخۇ ئەوہ
رىكخستنهوہ بوويان ئارەزووى ئەو بۇ گواستنهوہ بووبۇ كەرتى تاييەت، بەلام (جۇ
ئالابۇ) بىريارى جىھىشتنى دا. ئەو جىگرەكەى، (مايكل براون) ى راسپارد بۇئەوہى شوئىنى
يگرىتەوہ. من ئامۇرگارىيەكەيم وەرگرت.

يەكەم تاقىکردنەوہى بونىادى كاردانەوہى ئيمىرجينسىيە نوئىيەكە له ماوہى وەرزى
زىيانى ۲۰۰۴ د.ا. ھات. له ماوہى شەش ھەفتەدا، چوار زىيانى گەورە - چارلى، فرانسىس،
ئىقان و جىن - له فلۇرىداياندا. ئەمە يەكەم چار بوو له نزيكەى ۱۲۰ سالدا كه ويلايەتيك
رووبەرووى ئەو ھەموو زىيانە بىووەوہ. من چوار گەشتىم بۇ ويلايەتەكە ئەنجامدا، كه
تيايدا سەردانى ئەو دانىشتوانەم كرد كه مال و حاليان له (پىنساكۇلا) لەدەستدابوو،
ئەو كشتيارانەى كاھو له (لەيك وەيلن) كه سەوزاييەكەيان رامالرابوو و ئەو كرىكارانەى
بورئانەوہش كه پىداويستيان بە (پۆرت سەينت لوسى) دەگەياندا. تىكرا، ھەر چوار
زىيانەكە بووہووى زياتر له ۲۰ مليارد دۆلار زيان، كارەباى له زياتر له ۲،۲ مليون خەلك
كوزاندبووہوہ و ۱۲۸ كەسى كوشتبوو. رىژەكە زۆر گەورە بوو، لەگەل ئەوہشدا دەشيا
رىژەى گيانلەدەستدان زۆر زياتر بىت. حاكمى فلۇرىدا، بەريۆەبەرىكى جىبەجىكارى
بەھىزبوو كه له پىويستى رىبەرايەتيكردنى كاردانەوہى كارەساتەكە لەلايەن
كاربەدەستانى لوكال و ويلايەتى تىدەگەيشت. جىبى برام دۇخى ئيمىرجينسى راگەياندا،
ھىلى اتصالى روونى بونىادنا و داواكارى ديارىكراوى خستەپرووى حكومەتى فيدرال.
ئارانسى بەريۆە بردنى ئيمىرجينسى فيدرال بە دابەزاندى ۱۱،۰۰۰ كرىكار له سەرانسەرى
فلۇرىدا و ويلايەتە بەركەوتووەكانى تر وەلامى دايەوہ، كه گەورەترين ئۆپەراسيون بوو له
مىژوويدا. له فلۇرىدا، ئارانسى بەريۆە بردنى ئيمىرجينسى فيدرال ۱۴ مليون ژەم، ۱۰،۸

چاڭشاھ مەن لەگەل كۆنگرۇس مكارم كورد بۇ رېڭخستىنەۋەى حكومت لە ۲۰۰۲دا، ئازانسى
(بەريۆەبردنى ئيمىرجىنسى فيدرال)، كە ئازانسىكى سەريەخۇيە لە ۱۹۷۹دە، بوو بە
پەشەك لە ۋەزارەتى شوقى ئاسايشى ئىستىمانى . پىتم وابووشتىكى لۇڭيىيە بۇ شەو
كارمەدەستانەى كە ئەركى بەرگرتن لە ھىرشى تىفۇرىستىيان لە ئەستۋيە شانەشاشى
ئەۋلە كار بگەن كە خۇيان بۇ كاردانەۋە ئامادە دەكەن. بەلام شەو جۈلەيە يە ماناى
زەمانى سەريەخۇيى ئازانسى (بەريۆەبردنى ئيمىرجىنسى فيدرال) ھات. ئازانم ئاخۇ شەو
رېڭخستىنەۋە بوو يان ئارەزووى ئەو بۇ گواستىنەۋە بوو بۇ كەرتى تايىبەت، بەلام (جۇ
ئالۇ) بېرىرى جېھىشتىنى دا، ئەو جىگرەكەى، (مايكل براۋن)ى راسپارد بۆئەۋەى شوقىنى
بىرگىتەۋە. مەن ئامۇڭگارىيەكەيم ۋەرگرت.

يەكەم تاقىكردنەۋەى بونىادى كاردانەۋەى ئيمىرجىنسىيە ئوقىيەكە لە ماۋەى ۋەرزى
زىيانى ۲۰۰۴دا ھات. لە ماۋەى شەش ھەفتەدا، چوار زىيانى كەۋرە-چارلى، فرانسىس،
ئىقان و جىن- لە فلۇرىداياندا، ئەمە يەكەم جار بوو لە نزيكەى ۱۲۰ سالدا كە ويلايەتەك
روۋىپروۋى ئەو ھەموو زىيانە بېۋەۋە. مەن چوار گەشتەم بۇ ويلايەتەكە ئەجامدا، كە
ئىابىدا سەردانى ئەو دانىشتىۋانەم كرد كە مال و حالىيان لە (پىنساكۇلا) لە دەستدا بوو،
ئەو كشتبارانەى كاھو لە (لەيك ۋەيلز) كە سەۋزايەكەيان راسالرابوو و ئەو كرىكارانەى
بوژانەۋەش كە پىداۋىستىيان بە (پۆرت سەينت لوسى) دەگەياند. تىكرا، ھەر چوار
زىيانەكە بوۋەھۋى زياتر لە ۲۰ مىليارد دۆلار زيان، كارەباى لە زياتر لە ۲،۲ مىليۇن خەك
كورانىدبوۋەۋە ۱۲۸ كەسى كوشتبوو. رىژەكە زۆر گەۋرە بوو، لەگەل ئەۋەشدا دەشيا
رىژەى گيانلە دەستدان زۆر زياتر بىت. حاكىمى فلۇرىدا، بەريۆەبەرىكى جېبەجىكارى
بەھىزىو كە لە پىنويسىتىي رىبەرايەتىكردنى كاردانەۋەى كارەساتەكە لەلايەن
كارەدەستانى لۇكال و ويلايەتى تىدەگەيشت. جىبى برام دۇخى ئيمىرجىنسى راگەياند،
ھىلى اتصالى روۋنى بونىادىنا و داۋاكارى ديارىكراۋى خستەپروۋى حكومتى فيدرال.
ئازانسى بەريۆەبردنى ئيمىرجىنسى فيدرال بە دابەزاندى ۱۱،۰۰۰ كرىكار لە سەرانسەرى
فلۇرىدا و ويلايەتە بەركەۋتوۋەكانى تر ۋەلامى دايەۋە، كە گەۋرەترىن ئۆپەراسىيۇن بوو لە
مىژۋویدا. لە فلۇرىدا، ئازانسى بەريۆەبردنى ئيمىرجىنسى فيدرال ۱۴ مىليۇن ژەم، ۱۰،۸

گالۇن ناو و نىزىكى ۱۶۳ مىليۇن پاۋەند بەفرى ئازد. پاشان ئازانسەكە يارمەتى گە ياندىنى
۱۲،۶ مىليارد دۇلارى دا لە بورانەۋەى ئىمىنچىتىسىدا بۇ خەلكى بەركە وتوو، مايك براۋن
بەو ئەدائەى گە ئواندىنى، متمانەى مىنى بەدەستەيىنا و مىشيش تاكەكەس ئەبوموم.
رەخنەگىرىكى سەرسەتخت، جىب وتى مايك كاريكى باشى ئەنجام داۋە.

بەرتۈەبىردىنى كاريگەرى زىيانەكانى ۲۰۰۴ چەندە ھا زىيانى رزگار كرد و يارمەتى
قورىانيەكانىدا تا بونىاد بىتتەۋە. بە تاقىكرىدەۋەى مۇدىلەكەمان لە بەرانىەر چوار
زىيانى گەۋرەى يەك لەدۋاى يەك، ھايتىنە سەر ئەۋقەناعەتەى كە دەتوانىن مامەلە لەگەل
ھەر شتىكدا بگەين.

سېشەممە، ۲۲ى ئۆگەستى ۲۰۰۵، دەرگای كەش و ھەۋاى نىشتمانى تېببىنى زىيانىكى
كرد بەسەر (باھاماس)دا. لە سەرەتادا بە تۇفانى خولگەيى (دېپرېشن توپلث) لەقەلم
درا، پاشان توند بوو و بوو بە زىيانىكى خولگەيى و ناۋى كاترىفائى ۋەرگرت. بەھاتنى
۲۵ى ئۆگەست زىيانىكى نمرە يەك بوو كە بەرەۋ باشوورى فلورىدا دەھات. سەعات
۶:۳۰ى ئىۋارە، كاترىنا بە شەپۇلىك باى ھەشتا مايل لە سەعاتىكدا، سەربانى مالەكانى
رامالى و زياتر لە پىيەك بارانى داكرد. سەربارى فرمانەكانى چۆل كردن، ھەندى خەك
بە شىۋەيەكى ناثيران مانەۋەى لەزىر زىيانەكەدا ھەلپژارد. چۈاردە كەس گىيانى
لەدەستدا.

من لە كراۋفۇردەۋە بەردەوام ھەۋالى تازەم پىندەگەيشت، كە من و لۇرا بەشى زۆرى
مانگى ئۆگەستمان تيايدا بەسەر بىرد. راگەياندىنەكان كاتى دووركەوتنەۋەى منيان لە
ۋاشنتن بە بەسەربىردىنى پشوو ناۋىرد. بەلام بەو شىۋەيە تەبوو، من لىدۋانى ھەۋالگىرى
رۇزانەم لە شۋىنگەيەكى ئارامەۋە لەوبەر جاددەۋە ۋەردەگرت، زووزوو قسەم لەگەل
راۋىزكارەكان دەكرد و كىلگەكەم ۋەكو بىكەيەكى كۆبوونەۋەكان و سەفەرگىرن
بەكارەيتنا. بۆ ھەر كوى برۋىشتمايە بەرپرسىيارىتتېيەكانى سەروكايەتى بەدوامەۋە بوون
ئىمە تازە (لاى خۇرئاۋا)ى كۈشكى سېيمان گۈاستېبوۋەۋە بۆ ۲۰ مايل بە دوورايى قولتۇرى
خۇرئاۋا.

پاش لئیدانی باشووری فلۆریدا، کاترینا بیه سەرانیسهری که نداوی مه کسسیکو به ره و
ئالاباما، میسیسیپی و لویزانا جولاً. یاریده دهه ری بالام له کراوفورد، جۆ هاگنی جیگری
سەرۆکی ستاف له به ره وییشچوونه کان ئاگاداری ده کردمه وه. به هاتنی رۆژی شه ممه،
۲۷ی ئۆگه ست، کاترینا نمره سی بوو. له رۆژی یه کشه ممه دا، به هیژتر بوو و بوو به نمره
چوار و پاشان نمره پینج، که ترسناکترین پله بهندی بوو. سه نته ری زریانی نیشتمانیش
چاوخشان دبووه وه به پیشبینیه که ی بۆ ئاراسته ی زریانه که. له به ره به یانیی رۆژی
شه ممه، کاترینا رووی کردبووه نیوئۆرلینز.

شاره که م پاش ده ناسی. نیوئۆرلینز به ئۆتۆمبیل نزیکه ی شه ش سه عات له
هوستنه وه دوور بوو و له رۆژانی لاویتیترمدا زۆرجار گه شتی پیم به ره و شه وی ئه نجام
ده دا. که یقم به خواردن، که لتوو و شه و خه لکه چالاکه ی نیوئۆرلینزی ناسراو به (بیگ
نیزی) ده هات. به هه مان شیوه ئاگادار بووم له ترسی گه و ده ی شاره که. خه لکی لۆکال به
(گه و ره که یان) ناو دیریان کردبوو، زریانکی (نزا بکه قهت روونه دات) که ده یته وانی
شاره که یان نقوم بکات.

هه رکه سیك که سه ردانی نیوئۆرلینزی کردبیت له شه ژانه که یان تیگه یشتوو. شاره
نزمه که شیوه که ی وه کو نیوه ده فریک بوو. سیسته میکی به ره ست و که نال - لیواری
ده فره که - پارێزگاریی سه ره کیی لافاو بۆ شاره که دابین ده کات. به ره سه ته کان که
له لایه ن له شکری نه ندازیارانی سوپا بونیاد نه راوه، میژوویه کی سه ره به گۆبه ندیان هه یه.
کاتیك من حاکم بووم، کتییی بی وینه ی (جۆن باری)م خویندبووه وه به ناوی (ته وژمی
به رزبووه وه) له باره ی لافاوی گه و ره ی میسیسیپی له سالچی ۱۹۲۷دا. پاش شه وه ی
لێزمه باران رووباره کانی به رز کردبووه وه، کار به ده ستانی نیوئۆرلینز حاکمی لویزیانایان
رازی کردبوو تا به ره سه تیك به ته قینیته وه به ئومیدی پارێزگاری له شاره که. شه و هه نگاوه
بیروه هوی وێران کردنی دوو دێهات (پلاکمینس) و (سه ینت بیئرنارد). به پیتی تیپه ربوونی
کات، به ره سه ته کان تۆکمه کرابوون، به تایبته پاش زریانی (بیئرسی) له ۱۹۶۵دا. شه وان
له ماوه ی چل سالی دواتر دا، به رگه ی حه وت زریانان گرتبوو.

ۋاتىيەكى زىيانەكانى ۲۰۰۴ى فلورىدا شەۋە بوو كە خۇئامادەكرىنىكى ئۆگمە پېئىش ھەر زىيانىكە زۆر گرىگە بۇ سەركەوتنى كاردانەۋەكە. كاتىك ئىمە بۇمان دەرگەوت كە كاترىنا رووى كرىۋەتە ئىيوئورلىقرا، مەن ئارائىسى يەرتۈۋەردىنى ئىمىزجىنىسى فېدراالم خىستە بەرتىن حالەتى ئامادەباشىيەۋە. خىكومەت زىاتىر لە ۲،۷ مىليۇن لىتر ئاۋە ۱،۶ مىليۇن ياۋەندە يەقرا، ۱،۸۶ مىليۇن ژەمى ئامادە بۇ خوارىن و ۲۲ ئىمى پىزىشكى ئامادە كىرد. تىكرا، ئەمە گەۋرەتىن ئامادەكارىي پىداۋىستىيەكانى بوژاندىنەۋە سوۋ لە مېژوۋى ئارائىسى يەرتۈۋەردىنى ئىمىزجىنىسى فېدراالدا.

سوپاش ھىزى بۇ شوۋىنى خۇى جولاند. ئەمىرال (تىم كىتىن) - سەۋكى فەرماندەبى نوۋى ياكوۋرا، كە ئىمە پاش ۱۱ى سىيىتىمبەر دروستمان كىر بۇ پارىزگارى لە خاك - ئىمەكانى كاردانەۋەى كارەساتى رەۋانەى كەنارى كەندەۋ كىرد. گاردى كەنار كۆپتەرەكانى خىستە ئامادەباشىيەۋە. زىاتىر لە پىنچ ھەزاركارمەندى گاردى ئىشتىمانى لە ويلايەتە بەركەۋتۈۋەكاندا لە ئامادەباشىدا بوۋ. ھىزەكانى گارد لە ويلايەتەكانى تىرەۋە ئامادە بىۋون بۇ ۋەلامدانەۋەى يانگەۋازەكانى كۆمەك. يە پىنچەۋانەى يانگەشەكانى دواترا، ھەرگىز كەمۇكۆپىي پىۋانى گاردى بەردەست لە ئارادا نەبوۋ، چ لەبەر ھۆكارى عىراق يان ھەر شتىكى تر.

ھەموو ئەۋچالاكىيە فېدراالانە، بە نىازى پىشتىگرىكرىن بوۋ لە كاربەدەستىنى لۇكال و ويلايەت. تىمەكەى مەن، كە لەلايەن ۋەزىرى ئاسايشى ئىشتىمانى (مايك شىرتۇف) رىبەرايەتى دەرگا - پارىزەرىكى لىنھاتوۋ و پىۋانىكى شايسە كە پىشەى ژيانى خۇى ۋەكو دانوۋر ۋازلىھىنابوۋ بۇئەۋەى كارەكە ۋەرگىت - لە تىزىكى خاكەكانى لوپزىانا، مىسىسىپى، ئالاباما و فلورىدا مايەۋە. خاكىم بلانكو داۋاى راگەياندىنىكى ئىمىزجىنىسى كىرد بۇ رىنگەدان بە لوپزىانا تا سەرچاۋەكانى فېدراال بەكاربىننىت بۇ دارابى و پىشتىۋانى دابىنكرىن بۇ ئامادەكارىيەكانى ويلايەت پەيوەست يە كاردانەۋەى كارەسات. لە مېژوۋى نوۋىدا تەتيا يەك جار - پىش زىيانى فلۇيد لە ۱۹۹۹دا - سەۋكىك راگەياندىنىكى ئىمىزجىنىسى دەركرىۋە بەر لەۋەى زىيانىك بگەۋىتەۋە. مەن لە شەۋى شەمەدا ۋاژۇم كىرد شانبەشانى راگەياندىنى تر بۇ مىسىسىپى و ئالاباما لە رۇژى دواتردا.

لە بەرەبەیانى رۆژى بەكشەمەدا، سەنتەرى زىيانى نىشتىمانى، زىيانى كاترىنەى نەك تەنبا بە "بەكجار توند بەلگە بە بەشئووەىكى ناوازه گەورە" ش لەقەلەمدا. پارىزگا ناگىن رىتەمايى بلاوكرىبوووە لەمەر چۆلكردى خۆبەخشانه. من ئەوەندە باش نىيوئۆرلىئىز شارەزا بووم كە تىگەيشتم ئەمە سوودى نابىت. خەلكى بۆ ماوەى سالانىك ھۆشدارى زىيانىكى وىرانكەريان وەرگرتىبوو. ھەندى كەس ئەم ھۆشدارىيانەيان وەكو پاساويك بەكارھىنا بۆ ئامەنگ گىران لەسەر شەقامى بۆربون لە بەرەنگارىكردى خوداكانى زىياندا. ئەوانىتر ئامرازەكانى چۆلكردىيان نەبوو. چۆلكردەكە پىيويسىتى بەووە بوو كە بەزۆر بىت، بە رىئوشوئىنى تايبەتەووە بۆ ئەو خەلكەى كە پىيويسىتيان بە يارمەتى بوو، وەكو پاسى گواستەووە بۆ ئەوانەى كە ئۆتۆمبىليان نەبوو. ھەنگاويك كە شارەكە ھەرگىز نەينا و ديمەنى دلتەزىنى پاسە بەتالە رىزبەستووەكانى ژىرئاوكەوتووى گەراجى قوتابخانەكانى نىيوئۆرلىيەنرى لىكەوتەووە.

من لە سەعات ۹:۱۴ى بەيانى پەيوەندىم بە حاكم بلانكووە كرد.

پرسىارم كرد "لە نىيوئۆرلىيەنرى چ پاسە؟" "ناگىن فرمانى بەزۆرى دەرکرد؟"

ئەوتى نەخىر، سەربارى ئەو ھۆشدارىيە توندانەى شەوى رابردوو لە (ماكس مەيفىلد)ى بەرپۆوەبەرى سەنتەرى زىيانى نىشتىمانى وەريانگرتووە. ماكس وتى ئەووە تەنبا بوو جار بوو لە ماوەى كارەسى و شەش سالەكەيدا كە ئەوەندە شەلەژاوبوو بە شىووەىكى كەسى پەيوەندى بە كاربەدەستە ھەلبژێردراووەكانەووە كردووە. بە حاكم بلانكوم وت "دەبى پارىزگار فرمان بە خەلكەكە بكات بپۆن. ئەمە تاكە رىگەى كە ئەوان گوئىست بىن". "تەلەفونى بۆ بكە و پىيى بلى. خەلكەكەم پىم دەلەين ئەمە زىيانىكى كارەساتبار دەبى".

ئەوتى "ئەوان ناتوانن خەلكى يەك بە يەك لەكاتى خۆيدا بھيئەنە دەرەووە". بەداخووە، دەمزانى راست دەكات، بەلام وا باشتر بوو كە ئىستە دەست پى بكەيت نەك زياتر چاوەرى بكەيت.

پرسىارم لە حاكم كرد "چى توت لە حكومەتى فیدرال پىيويسىتە؟"

ئەر دۇنياسى كۆرۈنمەسكە كەلەن ئىكەن خەرىكى كاركىن بىرەر كەلگەن ئىمەك مەدار
ئەۋەي كە پىئويستىيەنى لەيەردە سىتىدايە.

ۋىت "دۇنيايت؟" ۋىتى "يەئى جەنابى سەرۋىك، ئىمە خىستوۋمانەتە رۇتەر كۆنۈرلەرە."
ۋىت "باشە، لەۋى بە. پەيۋەندىش بىكە بە رەي ۋ پىئى چۆل بىكە، ھەر ئىستىنا." سەعاتىك
دواتر، پارىژگار ناگىن يەكەم چۆلكرىنى بەزۇرى لە مېژوۋى نىيۈنۈرلەنەندە راگە ياندى. ئەر
ۋىتى "ئەمە ھەرەشەيەكە كە ھەرگىز پىشستر روۋبە روۋى ئەبۇۋىنەتەۋە." كەۋتسەۋەي
كاترىنا كەمەر لە بىست ۋ چوار سەعاتى مابوۋ.

من بەھەمان شىۋە تەلەقۇنم بۇ (ھالى بارىەر)ى خاكى مىسىسىپى، خاكى (بۇب
رىلى)ى ئالاباما ۋ جىبى بىرام لە فلورىدا كىرد، پىئىم ۋىتىن كە دەتۈۋان مەمانە بىكەنە سەر
پىشتىۋانىيەكى بەھىز لە حكومەتى فېدرالەۋە.

كەمىك بەر لە ۱۱ى بەيانى، من لەگەل كارىە دەستانى ئەۋ وىلايەتەنى كە كاترىنا
دەيانگرتەۋە، چوۋمە پال فېدېۋكۆنفرانسى ئارانسى بەرپۈۋە بىردىنى ئىمىرچىتىسى فېدرال.
ئەمە حالەتتىكى دەگمەن بوۋ بۇ سەرۋىكىك كە ئامادەي لىدۋانىكى ئاسىنى سىتاقى لەر
شىۋەيە بىت. من ھەندى روخسارى ۋاق ۋىراموم لەسەر شاشەكە بەدى كىرد كاتىك دەم ۋ
چاۋم دەرگەۋت، بەلام دەمويست بە تەۋاۋى حكومەتەكە بلىم كە من زىيانەكەم چەندە بە
جەدى ۋەرگرتۈۋە.

مىشتومېرىك ھەبوۋ لەسەر ئەگەرى ھاتنى لافاۋ بە دىرئايى ھىلى كەنارى ۋ ئەگەرى
ئەمەي كە ئاۋ لەسەر بەرپەستەكانى نىيۈنۈرلەنەۋە بىرئىت، بەلام كەس پىشپىنى ئەۋەي
نەكرد كە بەرپەستەكان بىشكىن - كىشەيەكى جىاۋاز ۋ توندتر كە لە ھەموۋى گىرنگىر بوۋ.
ماكس مەيفىل ۋىتى "ئەۋ سەرەداۋە ۋ پىشپىنىيەكەي كە ئىستىنا ھەيە، ئەۋەيەكە
لافانىكى بچوك لە ئاۋ خۇدى نىيۈنۈرلەنەندە ھەلدەستىت، بەلام ئىمە ھەمىشە ۋىتۈمانە كە
مۇدىلى زىادىۋونى زىيانەكە تەنبا لە چوارچىۋەي ۲۰/۱۰ دا ئەگەرى تەۋاۋى ھەيە."

چەند خولەكىك دواتر، من چوۋمە بەردەۋام كامىراكان. ۋىت "زىيانى كاترىنا ئىستىنا لە
نەربەندى پىنجدايە. ئىمە ناتۋانىن بابى پىئويست پىۋانەي ئەۋ مەترسىيە بىكەين كە
زىيانەكە لە ئاۋچەكانى كەنارى كەنداۋدا دەيخاتەۋە. داۋا لە ھەموۋ ھاۋلاتيان دەكەم كە

سەلامەتتىن و سەلامەتتى خىزانەكانيان لە سەرى سەرەو دەپنەن لە رىگەى دۇشتىن بۇ
ناوچە بى مەترسىيەكان. تەكايە بە ورياييەو گوى لە و رىنماييانە بگرن كە كارىيە دەستانى
لۇكالى و ويلايەت دەيخەنەروو".

لە سەعات 6:10 بە يانىي 29ى ئۆگەست، زىيانى كاترىنا لە لويىياناي دا، چەقى
زىيانەكە بە دىھاتى (پلاكمينس)ى پىنتى ئەوپەرى باشوورى خۆرەلاتى ويلايەتەكەدا
رەت بوو و ھەلىكردە باكوور و بە سنوورى لويىيانا-ميسيسيپيدا بە دوورايى چل مايلى
خۆرەلاتى نيوئۆرليەنز تىپەرى. برايان ويليامزى ئىن.بى.سى نيووزوتى "لە راستىدا
خراپترىن كەش و ھەوا لەم سىستەمەدا بە لاي سەنتەرى شارى نيوئۆرليەنزدا رەت
دەپت و دەچىتە خۆرەلاتمان". ئەووتى "نيوئۆرليەنز باشترينى خراپترىن كەيسى
سيناريوكان ئەزموون دەكات". ژمارەيەك لە رۆژنامە نووسەكانى گۆرەپانەكە دەيانوت
شارەكە "خوى لە فيشەكىك لاداوە".

حاکم بلانكو جەختى لەوە کردەووە، لە کاتی کدا كە كەمىك ئاو بە سەر بەرەستەكاندا
رژاوە، ھىچ شكانىك تۆمار نەكراوە. من و ستافەكەم بەو خەيالەكەى بەرەستەكان خويان
گرتووە، چووینە ناو جىگە.

لە ميسيسيپى، ئادلنىيالى لەبارەى زيانەكەووە لەئارادا نەبوو. ھەشتا مايلى ھىلى
كەنارى رامالرابوو. ئاو شارى (گەلفپۆرت) كەوتبوو ژیردە پى ئاو. گازىنۆكان،
بەلەمەكان و پردەكان وىران ببوون. (يوئىس-90)، شارپىيەكى گەورە كە لەمبەر بۇ
ئەوبەرى باشوورى ميسيسيپى بوو، داخرابوو. لە شارى (وہيقلاند)، 95% بونىاد و
بىنايەكان بە توندى زيانيان بەركەوتبوو يان وىران ببوون.

لە سەر لە بەيانى سىشەممەدا، رۆژى دووھى كاترىنا، من بۆم دەركەوت كە يەكەم
رېپۆرتەكان بەھەلە داچوون. بەرەستەكانى نيوئۆرليەنز شكابوون. ئاوى دەرياچەى
(بۆرتچاترەين) دەرژايە ناو شارەكەووە و دەفرەكەى پىر دەکردەووە. بەپىي مەزىدەكان

۸۰٪ بۇ ۹۰٪ دانیشتووان چۆلپان كوردى، بەللام دەيان ھەزار كەس ئەمەيان ئەكردى.
لەوانەش زۆرىك لە خەلكانى ھەزار و لاوازی رووبەرە نزمەكان.

لەكاتىكدا كە گرنگ بوو پىداويستى بوزاندەنەو بىننىتە ناو شارەو، دەبووايە بەكەم
ئەولەويەتمەن رزگارکردنى گيانەكان بىت. كۆپتەرەكانى گاردى كەنار رىبەرايەتتى
ھەولەكەيان كە. لەكاتىكدا كە فرۆكەوانەكان خۆيان لە ھىلەكانى كارەبا و درەختەكان لا
دەدا، رزگارکەرەكان بە پەتە جولاًوہكاندا دەھاتنە خوار بۇ ھەلگرتنەوہى دانیشتووان
لەسەر سەربانەكانەوہ. كاتىك گويىستى ئەو رەخنانە بووم كە دەلێن كاردانەوہى فیدرال
لە بەرانبەر كاترىنادا خاوبوو، بىرم لەو گاردانەى كەنار كەردەوہ كە يەككە لە
ئۆپەراسیۆنە ھەرە خیرا و كاریگەرییەكانى رزگارکردنیان لە مێژوودا ئەنجامدا.

من لە سان دىيگۆ، ئەو شوینەى كە تیايدا يادى شەستەمین سالتوگەرى سەرکەوتنى
ئەمریکام لە مەكۆى ئۆقیانوسى (ھیمن)ى دووہم جەنگى جیھانى كەردەوہ، وتم "ئەم
بەیانىيە دل و نزاكەتمەن لەگەل ھاولاتیانى ناوچەى كەنارى كەنداوہ كە ئازارىكى زۆریان
بەدەست زریانى كاترىناوہ چەشتوہ... خەلكانى باش لە لویزیانا و ميسيسسپى و ئالاباما
و ناوچە بەركەوتوہكانى تر پىويستیان بە يارمەتى و بەزەيى و نزاى ھاولاتیانمان
دەبىت".

پاش وتارەكە، بریارم دا بگەریمەوہ بۇ كراوفۆرد، سەر لە بەيانى چوارشەمە
بارگەكەم لىك نىم و بگەریمەوہ بۇ واشنتن. جۆ ھاگن پەيوەندى كوردى بە حاكم بلانكو و
حاكم باربەر بۇ قسەكردن لەسەر ئەگەرى سەردان. ھەردووکیان پىيان وابوو زۆر زوہ.
گەشتنى سەرۆك پىويستى بە ژمارەيەك كاربەدەستى سەپاندنى ياسا بوو بۇ داينکردنى
ئاسايش لە فرۆكەخانە، ئامبولانسىك و كارمەندانى تەندروستى يەدەك و چەندەھا
سەرچاوەى تر. حاكميش تەيدەويست كە سەرچاوەكانى رزگارکردن بكشینیتهوہ بۇ
گەشتنى من. منیش ھاوړا بووم.

لەسەر فرۆكەى ھىزى ئاسمانىيەك، پىيان وتم كە رینگای گەشتە ئاسمانىيەكەمان
بەسەر ھەندى ناوچەماندا دەبات كە كاترىنا لى داوہ. ئیمە دەمتووانى بە نزمى بەسەر
كەنارى كەنداودا بفرین بۆئەوہى دیمەنىكى نزیكتر بەدى بكەم. ئەگەر لە ناوچە كارەسات

لیندراوه که نه نیشتمه وه، وا بۆی چووم که یاشترین شتیکی تر نه وه یه دۆخی کاو لاشه که
له سه ره وه را بیینم. نه وه ی که بیینم، هه ناسه ی بریم. نییوئورلیه تر ته قریبه ن به ته وای
که ورتبووه ژیر ناوه وه. له هه ندی شویندا، تاکه شتی که نه مبینی، سه ربانی خانووه ژیر
ناوه که ورتبووه کان بوو.

گومه زه گه وره کان که ورتبوون. نه و پرده ی که نییوئورلیتری به (سلیدیل) ده گه یاند بۆ
نار ده ریاچه ی (پونتچارتره یین) هه ره سی هینابوو. ئۆتۆمبیله کان به سه ر نه و رووبارانه دا
گلۆر بیوونه وه که پیشتی جاده بوون. دیمه نه که ده تگوت هی ناو فیلمیکی ترسناکه.
ویرانه که ی ناو میسیسیپی ته نانه ت خراپتر بوو. به دریزایی چهنده ها مایلی وشکانی،
هه ر بونیادیکی وه ستاو بچوک بیووه وه بۆ پارچه ته خته یه ک. دره خته سنه وه به ره کان به
دریزایی که نار وه کو ده نکه شقارته راکشابوون. نه و گازینۆ گه وراته ی که له سه ر
یه له مه کان بونیاد نرابوون له ناو که نداوه که دا، ویران بیوون و به چه ند پارچه یه ک
گه پشتبوونه وشکانی. پرده که ی سه ر (به ی سه یفت لويس) نه مابوو. له به رخۆمه وه وتم
له وانه یه ته قینه وه ی بۆمبی ناوکی ناوها بیت.

به روانین له ده ره وه ی په نجه ره که، تاک شتی که بیرم لی ده کرده وه نه وه بوو که
ده بی خه لکی سه ر نه رزه که به رگه ی چی یگر. چی به میشتکدا گوزهر ده کات که
ته وای کۆمه لگا که ت ویران بووه؟ نایا میشتک ده که یه عه مباری هه موو نه و شتانه ی
له وای خۆت جیت هیشتووه؟ من زیاتر نیگه رانی نه و خه لکه بووم که بی مال و حال
بیوون. من وینای نه و ناو میدییه م کرد که نه وان هه ستیان پی ده کرد کاتی که له
سه ربانه کانیا ن ده هاتن و ده چوون بۆ خۆ دوورگرتن له و ناوه ی به رز ده بووه وه. من
نزیایه کی بی ده نگم بۆ سه لآمه تییا ن خویند.

له ساتیک له ساته کاند، تیمی راگه یاندنمان چه ند وینه یه کی ناو کابینه که ی گرتبوو.
من نه و کاته به نه سته م تییبینیم کردبوون، نه مده توانی سه رنجم له سه ر ویرانه که ی
خواره وه لا بیه م. به لām کاتیک وینه کان ده رچوون، بۆم ده رکه وت که هه له یه کی گه وره م
نه بجام دابوو. وینه ی من له حاله تی شۆر بیوونه وه به سه ر ویرانه که دا ئاماژه ی به وه ده دا
که من دابروم له ئازاری سه ر نه رزه که. نه وه هه سستی من نه بوو. به لām هه ر که په یبردنه که

لاي خەلگ دروستبوو، نەمتوانى بېگورم. بۇ ئەو ھەموو ھەولانەي كە دامن بۇ خۇلادان لەو
كېشەيەي پەيىردىن كە باوكم لە ماوہى زىيانى (ئەندرو) دا رەوۋىيە پەيىرى بېيۋەو، دواجار
منىش دووبارەم كردهو.

مىن زور جار لەو رامام كە دەبووايە ئەو رۆژە چ شتىكى جياوازم بىكردايە. بېوام واى
كە نەنىشتەو لە نىيونئورلىتاز راست بوو. وەلامدەرەوانى ئىمىرجىنسى لە ھەولەكانى
رىزگار كىردن دور دەخرانەو و ئەمەش ھەلە دەبوو. بىزارەيەكى باشتر شەو بوو كە لە
قېۋكە خانەي (باتىن رۆگ) ي پايتهختى ويلايەتەكە، بوەستىم. لە دورايى ھەشتا مايلى
باكوورى ناوچە لافاولىندراو، كە، دەمتوانى لەگەل حاكم ستراتىژىيەك دابنىم و
قورىانيانى كاترىنا دلتيا بىكەمەو كە ولاتەكەيان لەگەلياندايە.

نىشتەو لە (باتىن رۆگ) ھىچ گيانىكى رىزگار نەدەكرد. سوودەكەي تەنيا بىرىتى دەبوو
لە پەيۋەندىي گشتىي باشتر. بەلام كاتىك تۆ سەرۋىكىت، پەيۋەندىيە گشتىيەكان گىرنگى،
بەتايىيەت كاتىك خەلكى ئازار دەچىتۇن. كاتىك زىيانى (بىتسى) لە سالى ۱۹۶۵دا
(نىيونئورلىيەن) ي وىران كىرد، لىندىن جۇنسن لە واشىنتەو كەوتەرى بۇ سەردانىكى
دەنگوۋەختى شەو. ئەو بە لايتىك بەرەو پەناگەيەك كەوتىۋە پى. ئەو كاتىك
گەبىشتىۋە پانتايىيەكى قەرەبالغ و تارىك وتىۋوى "ئەو سەرۋىكتانە! مىن لىرەم تا
يارمەتىدان بەدەم!" بەداخەو مىن دواي نمونەكەي ئەو ئەكەوتىم.

كاتىك پاش نىۋەرۋى چوارشەمە لە كۆشكى سېي نىشتەو، كۆبوونەو، يەكى
بەپەلەم لە ژورى (كابينە) سازدا بۇ قسەكردن لەسەر كاردانەو، كە. بە تىمەكەم وت
"ھەر ئازانسىك پىۋىستى بەو، يەكە بەرەو پىش ھەنگاۋ بىتت، بىروانە سەرچاۋەكانتان و
رىنگايەك بەرەو زياتر بدۇرتەو."

لە باخچەي (رۇن) بەيانىكم پىشكەش كىرد بۇ خستە پىۋى كاردانەو، فىدرال.
و، زارەتى گواستەو شاحىنەي ناردىۋون بۇ گەياندىنى پىداۋىستىيەكان. دەزگاكانى
مىۋىي و تەندروستى، تىمى پىزىشكى و يەكەكانى تەرم ھەلگىرتەو، دابىن كىردىۋو.
و، زارەتى وزە يەدەكى پەترۋلى ستراتىژىي كىردىۋەو بۇ پارىزگارى لە بەرانبەر

بەررېوونە ۋە يەككى گە ۋرە لە نرخەكانى گازدا. ۋەزارەتى بەرگرى، كەشتى (يونيئىس ئىيس
باشان)ى بۇ خىستەنگە پى گەپان و رزگار كردن و (يونيئىس ئىين ئىيس كۆمفرت)، كە
كەشتىيەكى نەخۇشخانەيە، بۇ دابىنكردنى چاودىرىي پزىشكى رەوانە كوردىبوو. ئازانسى
بەپۈەبردنى ئىمىرجىئىسى قىدرال پىداۋىستىي بۇ ناۋچە كارەسات لىدراۋەكە ناردىبوو و
پەناگەى بۇ خەلكانى راكردو و دوست كوردىبوو. ئىمە دواتر زانىمان كە كىشەى گە ۋرەى
رېكخستى و سۇراخكردن ھەبوو كە بوو تەھۋى ئەۋەى زۆرىك لە گە ياندەكان دوا بىكەۋى
يان ھەرگىز تەۋاۋ نەبى.

رېۋشۋىنە لۇجىستىيەكان پىتۋىست بوون، بەلام بەس نەبوون بە بەراۋرد بە وىنانەى
ناۋمىدى كە ئەمىركىيەكان لەسەر شاشەكانى تەلەفزيۇن بىنيىبوويان. قوربانى ھەبوون
كە دەپارنەۋە بۇ ئاۋ، خىزان ھەبوون كە لەسەر بەرزەپردەكان ئاۋارە بىبوون و خەلكانىك
لەسەر سەربانەكان گىرسا بوونەۋە و تايلىويان بەرز كوردىبوو ۋە كە لىتى نوسرا بوو
"يارمە تىم بدەن!" زياتر لە ھەر كەسنىك كە گفتوگۋى لە گەل دەكرا ھەمان شىتى دەۋت:
"ئاتوانم بىروا بىكەم كە ئەمە لە ئەمىركا روو دەدات".

لە سەرووى زريان و لافاۋەۋە، ئىمە ئىستا روۋىەروۋى كارەساتى سىيەم دەبوۋىنەۋە:
پشۋى و توندوتىزى لە نىيوئۆرلىەنز. تالانچىيان پەنجەرەيان دەشكاند بۇ دزىنى چەك،
جل و بەرگ و خشل. بەھۋى تەقەۋە كۆپتەرەكان نە ياندەتوۋانى بىششەۋە. بىنايەكانى
ناۋشار گريان لى بەرز دەبوو ۋە.

ھىزى پۇلىس بى دەسەلات بوو لە گەپاندەۋەى سىستەم. لەكاتىكدا كە زۆرىك لە
ئەفسەرانى ئەركى خويان بە شەرەفەۋە بەجى ھىئا، ھەندىكيان وازيان لە پۇستەكانى
خويان ھىنا بوو بۇ دەست و پەنجە نەرم كردن لە گەل ئىمىرجىئىسىيەكانى خوياندا.
ئەۋانېتر چوونەپال تاۋانكارەكان. مەن زۆر پەست بووم بە بىنىنى دىمەنى تەلەفزيۇنىي ئەۋ
ئەفسەرانەى پۇلىس كە بە تەلەفزيۇنىكى شاشە گەۋرەۋە لە باۋەشياندا، لە فرۇشگاكان
دەھاتنە دەرەۋە. ھەستەم كرد پىچەۋانەيەكى ئەۋە دەبىنم كە پىش چۈارسال لە مانھاتن
لاريا. لەبىرى خۇ كردنە ناۋ بالەخانەكان بۇ رزگار كردنى ژيانەكان، ھەندى لە يەكەم
رەلامدەرەۋەكان لە نىيوئۆرلىەنز فرۇشگاكانيان دەشكاند بۇ دزىنى مەۋادى ئەلكىرۋى.

دیمه نه توقینه ره که له لای بینایه ی (سوپه ردوم) زیاتر ده بوو که تیایدا ده یان هزار
که س خه لکی کو بوونه وه بۆ خو په تادان، پاش سی رۆژ، سه ریانه که ی که وته تکی
کردن، سیسته می هه وا نه یرکوندشن وه ستابوو و نامیره کانی خاوینراگرتن شکابوون.
میدیا چهنه راپورتیکی بلاو کرده وه له مهر رهفتاری نازارگه رایانه ی وه کو لاقه کردن و
کوشتن. له نیوان پشیوی و اتصالاتی لاوازا، حکومت هه رگیز به دلنیا ییه وه نه یده زانی
چی رووده دات. چهنه رۆژیکی خایاند تا بزانی هه زاران که سی تر به بی خواردن یان ئاوله
سه نته ری کونفرانسی نیوئورلیه نزدا کو بوونه ته وه. له کاتیکیدا که پولیس نه یده توانی بی
یاسایی بوه ستینیت، تاکه چاره سه ر بریتی بوو له ناماده یی سه ربارزی به هیزتر. له
دوانیوه رۆی چوارشه ممه دا، نیوئورلیه نز چوار هه زار هیزی گاردی نیشتمانی هه بوو به
هه بوونی پالپشتیشه وه له ریگه دا. به لام پیده چوو گارده که له ژیر فرمانده یی حاکمدا
دهسته وسان بیت. یه کی که له بزاره کان بریتی بوو له دابه زاندنی سه ربارزی ئه رک چالاک و
دانانی ئه وان و هیزه کانی گارد له لویزیانا له ژیر فرمانده ییه کی یه کگرتووی حکومتی
فیدرالدا. هیزه کانی لقی هه وایی ۸۲ چاوه پروانی فرمان بوون بۆ دابه زین و منیش ناماده
بووم بۆنه وه ی بینان بده م. به لام کیشه یه کمان هه بوو. یاسای (پۆس کۆمیتاته س) ی
۱۸۷۸ ریگر بوو له وه ی سوپای ئه رک چالاک له ناو ئه مریکا دا مامه له له گه ل یاساسه پاندن
دا بکات. دۆن ره مسفیلد، به قسه کردن بۆ زۆریک له وانه ی ناو سوپا، دژی ناردنی ۸۲ ی
هه وایی بووه وه.

ته نیا یه ک دۆخی ئاوارتن هه بوو له یاسای (پۆس کۆمیتاته س). ئه گه ر من رابمگه یندایه
که نیوئورلیه نز له حاله تی یاخیگه ریدایه، ئه وا ده متووانی سه ربارزی فیدرال به
ده سه لاتی ته وای یاسا سه پاندنه وه ره وانه بکه م. دوایی جار که یاسای یاخیگه ری
به کاره یینرابوو سالی ۱۹۹۲ بوو، کاتیکی باوکم سوپای ناردبوو بۆ سه رکوتکردنی
نازاوه گیرانی لۆس ئه نجلس. له و حاله ته دا، حاکم (پیت ولسن) ی کالیفورنیا داوی
خسته کاری هیزی فیدرالی کردبوو. ده توانی یاسای یاخیگه ری به سه ر دژایه تییه کانی
حاکمیشدا تیپه رینریت. له نمونه ییه کی هه ره ناسراودا، سه رۆک دوییت ئایرنهاوهر
به ره نگاریی حاکم (ئورفال فۆبه س) ی کردبوو له ریگه ی دابه زاندنی لقی هه وایی ۱۰۱ بۆ

سەپاندىنى بېرىرى دادىگاي بالا لەڭرى جياڭدەنەۋەي قوتايىنى قوتايخانى ئامادەيى
سېتىۋال لە (لېتۇ رۇك) ى ئەركەنساز.

لە بەرەبەيىنى پېنجىشەمەدا، ۋاقە چۈرەم رۇڭ، بە رەسمى ئاسۋى فېدرالىزەكرىنى
كاردانەۋەكەي لەگەل ھاكم بلانكو و تېمەكەي خىستەبەر باس. ھاكم ئەيدەۋىست ۋاز لە
دەسلەتكەي بېنىت و سېاردەي ھاكمەتى فېدرالى بىكات. ئەمەش مىنى خىستە دۇخىكى
سەختەۋە. ئەگەر ياساي ياخىگەر تېتىم لەڭرى ھىواكانى بىخستايە كار، جېھان تېبىنى
سەۋكەي كۆمارى دەكرەكە بە راگەياندنى ياخىگەر تېتى لە شارىك كە بەشىۋەيەكى
سەرەكى ئەفرىقى ئەمىركىيە، لەڭرى ھاكمەيكى دېموكراتى مېيىنە رادەپەر تېت. ئەمە لە
ھەر شۇنىڭ بى، مۇمقۇى دەنەيەۋە. بە ئەنجامدانى ئەمە لە (ۋىلايەتەكانى باشۋور) كە
تېيىدا چەند سەدەيەك لە كېتىشەكېشى مافەكانى ۋىلايەتەكان لەئارادا بۈۋە، لەۋانە بۈۋ
نۆزەخ بەرپا بېتىت. دەۋۋايە ھاكم رازى بىكەم تا بېر كېرەنەۋەكەي بىگۇر تېت. مىن بېرىمدا
رۇڭى دواتر ھەۋلەكە بىدەم.

مىن ئەۋەندەي ھەر ساتىكى سەۋكايە تېيەكەم بېزار بۈۋوم. ھەمۇ غەرىزەكانم پېيان
دەرتەكە دەيى سەريازەكانى فېدرال بىنىرم بۇ نېيۇتۇرلەنەز بۇ ۋەستاندنى توندوتىرى و
خېراكرىنى بورانەۋە. بەلام مىن لەگەل ھاكمەيكى لاسار، پېنتاگۇنىكى نابەدل و ياسايەكى
بەسەرچۈۋ گېرم خوار دېۋو. دەۋىست بەسەر ھەمۇۋاياندا باز بىدەم. بەلام لەۋكاتەدا،
نېگەرانى ئەۋە بۈۋوم كە دەرەنجامەكە قەيرانىكى دەستۈۋرى و بە ئەگەر تېكىش
ياخىگەرىيەكەي سىياسى بېتىت.

لە بەرەبەيىنى ھەيىندا، پېنجەم رۇڭ، كۆۋۈنەۋەيەكى سەعات ھەۋتم لە ژۋورى بارۋدۇخ
لەگەل تېمى سەرانسەرىي كاردانەۋەي كاترىنا ئەنجام دا. ۋتم "دەزانم ئىۋە ھەمۇۋتان
ئەپەرى خۇنان ماندوۋ دەكەن". "بەلام نايىر تېت. دەيى ئەۋەندەي بىكرى زور سىستەم
لە نېيۇتۇرلەنەز بەرقەرار بىكەمىن. لەكۇنتۇۋل دەرچۈۋنى ئەۋ بارۋدۇخە مايەي قېۋل نېيە".

كاتىك من و مايك شىرتوف بەرەو مارىن يەك چووين بۇ گەشتەكەى كەنارى كەنداو، من
ھەمان پەيامم گە ياندە راگە ياندەنە كان. وتم "ئەنجامە كان قىولگراو نىن. من ھەر ئىستە
بەرەو ئەوى دىم".

ئىمە ھىزى ئاسمانى يەكمان بەرەو (مۇبايل)ى ئالاباما خستە جولە كە لەوى چاوم
كەوت بە حاكم بۆب رىلى و ھالى ھارىەر. ھەردووكيان دوو سەرگىردەى كارىگەر بوون كە
پلانى چۆلگەردى كارىگەريان پىيادە كىردىو، لە نىكەوۋە لەگەن دەسەلاتدارانى لۇكان
كارىان كىردىو و ئۆپە راسىيۇنى بوژاندەنە وەيان بە خىرايى خستىوۋەگەر.

پرسىارم لە بۆب و ھالى كىردىو ئاخۇ پىشتىگىرى فېدرالىيان پىويستە. ھەردووكيان
پىيان وتم بەلى. بۆب وتى "مايك براون كارىكى بى وىنە ئەنجام دەدات". دەمزانى كە
مايك لە ژىر فشاردايە و من دەمويست مەنە وىياتى بەرر بىكەمەوۋە. كاتىك چەند خولەكك
دواتر قسەم بۇ راگە ياندەنە كان كىرد، ستايشەكەم دووپات كىردەوۋە.
وتم "براونى. تۆ كارىكى بى وىنە ئەنجام دەدەى".

ھەرگىز وىناى ئەوۋەم نە كىردىو كە ئەو قسانە دەچنە ناواختى فەرھەنگى سىياسىي
بەدناو. لە كاتىكدا كە سكالاکان لە بارەى ئەدائى مايك براون زىادىيان كىرد، بە تايىبەت لە
نىيۇئورلىەنز، رەخنەگران قسە ھاندەرەكانى منيان بۇ لىدانى من بە كارھىنايەوۋە.
وئىستگەيەكى تىرمان، (بىلۇكسى)ى مىسسىسىپى بوو. من پىش دوو رۆژ بەسەر
ناوچەكە دا فېرېبووم، بەلام ھىچ شتىك ئامادەى نە كىردىووم بۇ ئەو كاۋلاشەى سەر
ئەرزەكە. من بەناو وىرانەيەكدا رۆيشتىم. رەگى دارى ھەلكەتراو و پاشەوار لە ھەموو
شويىنىك بالو بىوۋەوۋە. تەقريبەن ھىچ بونىادىك قىت رانەوۋەستابوو. پىاويك لەسەر
بىلۇكىكى كۆنكرىت دانىشتىو كە دوو پارچە بەردى بچوكتىر لە بەردەمى بوون. بۇم
دەركەوت كە ئەوۋە بىناغەى خانوۋەكە بووۋە و دوو پارچە بەردەكەش پلىكانەى بەردەم
مالەكەى بوون. لە و نىكانە ئامىرتىكى نىكشكاو ھەبوو كە پىندە چوۋ قاپشۇرەكەى
بووبىت.

من له ته نیشتییه وه دانیشتم و پرسیارم لی کرد ئاخو مه عنه ویاتی چونه. چاوه پتی
نه وه کرد بلیت هه ر شتیك كه هه بیووه ویران بووه. له بری نه وه وتی "من
باشم... زیندووم و دایکیشم زیندووه".

من واقم ورمه به و رۆحیه تهی و به و روانگه یه. هه مان روانگه م لای تقدیكی تر
به دیکرد. په كيك له و كه سه هه ره کاریگه رانه ی كه بینیم، پارێزگار (نه ی جه ی
هۆلۆوه ی) (بیلۆكسی) بوو. "رێگاكه به ته واوی، هۆلۆوه ی" دروشمیكی پشتگیری
قاره مانیتی نیشتمانیی ۱۹۶۰ ی تیمی توپی پی (ئۆل میس) بوو. له كاتیكدا كه كاترینا
زیاتر له شهش ههزار مال و بزئسی له بیلۆكسی ویران کردبوو، تۆزقالتك له بهزه یی
به ئۆدا هاتنه وه له پارێزگادا به دی نه ده كرا. نه و سوور بوو له سه ر بونیادنانه وه ی
شاره كه به شینوه یه کی باشتر له پێشوو. حاكم باربه ر رۆحی ویلایه ته كه ی خستبووه ناو
قسه كانه وه كاتيك وتی خه لكی "قۆلی لی هه لده مالن و میسیسیپی بونیاد ده نینه وه".

دواین وێستگه مان، نیوئۆرلینز بوو كه تیایدا من داوای خۆم له سه ر هیزی ئاسمانی
یه كه وه ئاراسته ی حاكم بلانكو كرد. وێرایی دووباره كردنه وه ی داواكه م، نه و جه ختی
كرده وه له وه ی كه نیازی نییه وه لāmيك پی بدات له باره ی فیدرالیزه كردنی
كاردانه وه كه وه. گووشار خستنه سه ری هیچ سوودیكی نه بوو، حاكم پێداگری ده كرد.

باش گه شتیكی كۆپته ر بۆ شاره لاڤاو لیدراوه كه، ئیمه له بنگه یه کی گاردی كه نار
دابه زین له نريك به ربه سستی شكاو جاده ی (حه قده هه م). له لایه کی به ربه سته كه وه،
شارۆچكه ی (میتیر) هه بوو كه تا راده یه ك وشك بوو. له لایه كه ی تره وه دیهاتی ئۆرلیه نز
هه بوو كه به قوولایی و نه وه نده ی چاو بر بكات كه وتبووه ژیر ئاوه وه. سه بیركی
شكاریه سی سه د پێیه كه م كرد، ببوو ده روازیه ك بۆ رێژگه یه کی ویرانكه ری ئاو. به
پنجه وانه ی ۱۹۲۷ ه وه، هیچ به ربه ستیك له سالی ۲۰۰۵ دا نه ته قینرا بووه وه. به لام
کاریگه ری تۆقینه ر له سه ر خه لكی له ره وگه ی لاڤاوه كه شدا ريك هه روا بوو.

كاتيك نه و ئیواره یه گه رامه وه كۆشكی سپی، ئاندى كارد له ئۆفال ئوفیس هاته لام.
نه و راونزكاری كۆشكی سپی، هاریت مایه رز رۆژه كه - و شه وی پێشتر - له گه ل
پارێزه ران و پینتاگۆن له سه ر رێگایه ك کاریان ده كرد بۆ دابه زاندنی سه ربازی فیدرالی له

لويزيانا، نه وان گه يشتبوونه پرۆپۆزه لىكى باش: ژه نه رالىكى سى ئىستىره فرماندهى
هه موو هيزه كان دهكات له لويزيانا، له و مه سه لانه ي په يوه ندى هه يه به هيزه كانى نه رك
چالاك، نه و له من ده گيرىته وه. له و مه سه لانه ي په يوه ندى هه يه به گارده وه، نه و راپورتن
ده داته حاكم بلانكو، نه م بونىاده دوولايه نه يه نه و شته ي دايه حكومهتى فيدرال كه
پنويستمان پى بوو- هه يكه لىكى فرماندهى و سه ربازى نه رك چالاك بو زامنكرنى
شاره كه- له كاتيكدا كه نيگه رانييه كانى حاكمى ره وانده وه. ئاندى نامه يه كى بو فاكس
كرد كه بو خسته رووى پلانه كه پيش نيوه شه و.

بە ياننى دواتر، رۆژى شەشەم، تەلەفونىڭ لەلەيەن باتىن رۆگەۋە بۇ كۆشكى سېپى كرا.
حاكم رەفەزى كرىپوۋەۋە.

من په ست بېوومز سى رۆژم له هه ولې نه وه دا به سهر بردبوو كه حاكم قايل بگه. به
فېرودانى كات بوو. له ۱۰۰۰۰ ي به يانې، چوومه باخچې (رۆن) يو راگه ياندى دابه زاندى
زياتر له حوت هه زار سهر يازى نهر ك چالاك له نيو توورليه نر- به بې ده سه لاته كاني
سه پاندى ياسا. من نيگه راني بارودوخه كه بووم. نه گه ر نه وان تووشى شهره ته قه
بوونايه، نه وا هه لې من ده بوو. به لام برپارمدا كه ناردنى سهر ياز به ده سه لاتيكي
كه مكر او ده باشتره له نه ناردنيان، فرماندهى هيرى نهر كى هاو به شى كاترينا،
ژه نه رالتيكي شش پى و دوو ئينچى جددى بوو كه به (رهيجن كاجون) ناسر ابوو. ژه نه رال
روس ئونه ر كه باو يا پيراني له ره چه له كى نه و دوپيى لوي زيانا بوون، چه نده ها زرياني
بينبوو و خه لكى كه ناري كه نداوى به ياشى ده ناسى.

ژەنەرال ئۆنەر رىك ئەۋشەي كە بارودۇخە كە پىئويىستى بوو، ھىتايە كايەۋە: ژىرىي
ياو، شارەزايە تىيە باشە كانى پەيوەندىكردن و تواناي بىر ياردان. ئەۋبە خىرايى مەتمانى
كارىدەستە ھەلېزىرداۋەكان، فەرماندەكانى گاردى نىشتەمانى و سەر كردهكانى پۆلىسى
لۇكالى بەدەستەيتا. كاتىك يەكە يەكە ھىزەكانى گارد و پۆلىس بە چەكى دەھرىتەراۋەۋە
ھەۋلىاندا بىچنە ناۋسەنتەرى كۆنفرانسە كە بۆگە ياندنى خواردن، ئۆنەر بە سەر
كامىرايە كدا كەۋت كە ھاۋارى كرد "چەكەكانقان دانىن، نەفرەتى!" ژەنەرال بە

درویشی ته واهه هاته پيش بۆ وه سفکردنی بۆچوونه کي : "له گهل گه مژده داتى
مه گاهه"

له کاتيگدا که نه مانتوانی کاردانه وه که به ياسا قيدراليزه بکهين، ژهنه رال ئونه ر به
شپوه به کي کاربگه ر به ئيراده به هيزه کي و هيزی که سایه تيبه کي، نه مهی کرد.
پاريزگار ناگين نهوی به "کابرا جۆن واينه که... که له کوپته ره که دابهزی و دهستی کرد
به جوين و خه لکيش دهستی کرد به جوله". ئه گه ره ره ر بمرانیا به دهتوانی نه وهنده
کاربگه ر به بی پيسپاردنی نه وه دهسه لاتهی که پيم و ابو پيوستیه تی، نه واه پيش چهند
رۆژیک مشتومره ياساييه که م ده بری و سه ربازه کانم به بی دهسه لاته کانی ياسا سه پانندن
ده نارد."

دوشه مه، هی سپیتیمبه ر، رۆژی هه شتم، گه شتی دووه م بۆ که ناری که نداو نه نجام
دا. ژهنه رال ئونه ر له (باتن رۆگ) هاته لام و له سه ر کاردانه وه که قسه ی بۆ کردم.
نوبه راسپۆنه کانی گه ران و رزگارکردن ته قریبه ن ته واه بيوون. بېنایه ی (سوپه رده م) و
سه نته ری کۆنفرانس چۆل کرابوون. ئاو له شاره که ده کرایه ده ره وه. له هه مووی گرنکتر،
سه ربازه کانمان به بی ته قانندی فیشه کیک سیسته میان گه رانده وه.

من و لورا سه ردانی سه نته ریکی چۆلکراومان کرد که له لایه ن که نیسه یه ک به ناوی
سه نته ری (نزای جیهان) به پتوه ده برا. سه دان که س، له وانه ش زۆریک له وانه ی له بېنایه ی
(سوپه رده م) دا بيوون، له مبه ر بۆ نه و به ری نهۆمی هۆلی وهرزشی له سه ر به ره
دانیشبوون. زۆربه یان بی تاقه ت و سه رگه ردان بوون. کچیک ده گریا له کاتيگدا که هاواری
ده کرد "نا توانم دایکم بدۆزمه وه". (تی دی جه یکس) ی هاوړیم، قه شه یه کی خه لکی دالاس
که بۆ سه ردانه که له گه لمان هاتبوو، نزای کرد بۆ ئاسوده یی و چاکبوونیان. تی دی له و
جۆره بیا وانه به که نیمانی ده کاته کردار، نه و پئی وتم که چهند نه ندایمکی که نیسه که ی
به خیره اتنه وه ی له بیست قوربانیه ی کاترینا کردوه بۆ ماله کانیا.

نمونه ی تری هاوخمی هه بووه به دریزایی که ناری که نداو. له گه ل نه و هه موو لایه ن
رۆژیک ی ده ره نجامی کاترینا، نه م به سه ره اتانه وه کو نمونه ی دره وشاوه ی کاره کته ری

ئەمىرىكا دەردەگەون. پاكىزەگەرە (مەمەد) ەكانى باشوور مۇبەخىكى جولايان دروستىكر
بۇ خۇراكىپىدانى دەيان ەزار خەلكى بىرسى. ئاگر كوزىنەوانى نىيوپۇرك سىتى بى
شاخىنەيك بەناو نىيوئۇرلىنزا چوونە خوارەو ەكە بەشى ئاگر كوزىنەو ە پاش ۱۱ى
سىپىتەمبەر پىيدا بوون. خۇبەخشانى خاچى سوورى ئەمىرىكى و لەشكى رىگار كرىن
سەنتەرى ۲۴ سەعاتىيان كرىبوو ەو ە بۇ يارمەتىدانى قورىبانيانى كارەساتەكە. ەەر
ويلايەتىكى ولات، چۆلكەرانى گرىتبوو ە خۇى. شارى ەوستن بەتەنيا پىشواى لە
دروسەد و پەنجا ەزار كەس كرىد.

چۆلكرىنەكە بوو بەگەرەترىن كۆرەوى ئەمىرىكىيەكان لە سەرۋەختى (تەۋىمى تۆزۈ
خۆل) ى ۱۹۲۰ يەكان.

بۇ رىبەرايەتىكرىنى دارايى كۆكرىنەو ە لە كەرتى تايبەت بۇ قورىبانيانى كاترىنا، دو
كەسى پىكەو ە چاۋەروانفەكراوم راسپاردبوو: باوكم و بىل كلىنن. كاترىنا لە راستىدا
ئەدائى ئەوان بوو. پاش ئەو تسونامىيەگەرەيەى لە مانكى دىسەمبەرى ۲۰۰۴ دالە
باشوورى خۇرەلاتى ئاسىيائى دا، ئەوان لەسەر داۋايى من خۇيان رىكخستبوو و زىاترە
يەك مىليارد دۇلارىان بۇ قورىبانيان كۆ كرىبوو ەو ە.

لەكاتىكدا كە پىكەو ە بە جىهاندا سەفەرىان كرىبوو، سەرۆكەكانى پىشوو - ۴۱ و ۴۲،
كە من وام پى دەوتن - پەيوەندىيەكىان پەيدا كرىد. باوكم ئاۋمىدىيەكانى ۱۹۹۲ ى بىر
چوۋەو ە و ركابەرەكى پىشوو لى ئامىز گرت. من ستايشى ئەو ە دەكەم كە بىل رىزىكى
زۆرى لە باوكم دەگرت و پەيتا پەيتا كەيفم پى دەھات. كاتىك داوام لىكرىن تا پاش
كاترىنا پروسەيەكى تىرى پارە كۆكرىنەو ە بىگرنە ئەستۆ، ئەوان دەستبەجى رازى بوون.
دواىى دايكم بە تەلەقۇن تۋانچىكى ھاويشت و وتى "دەبىنم كە باوكت و زىبراكەت ئاشت
كرىوونەتەو ە".

بەداخەو ە، رۆخى بەخشندەبى لاي ەموو كەسىك نىيە. لە پروگرامىكى تەلەقۇنىيى
خىرخوازىدا لە ئىن.بى.سى بۇ كۆكرىنەو ەى پارە بۇ قورىبانيانى كاترىنا، (كانى وىست) ى
راپەر بە بىنەرانى تەلەقۇنى وى "جۇرج بوش گوى بە رەشپىستان نادات". دواتر جىس
جاكسن سەنتەرى كۆنفرانسى نىيو ئۇرلىنزى بەراورد كرىد بە "بەكەشتىيەك لە كۆيلە".

ئەندامىكى گروپى رەشىپىستان لە كۆنگرىس بانگەشەي ئەوۋەي كۆرگەن ئەگەر قوربانىيانى
زىيانەكە "سېى پىست، ئەمىرىكىيەكانى چىنى ناۋەند" بوۋنايە، ئەوا يارمەتى زىاتىريان
پى دەگەشت.

پىنج سال دواتر، بە زەحمەت دەتوانم ئەم وشانە بنووسمەۋە بەبى ھەستىكردن بە
قېزەۋنى. مەن ھەست بە ئىھانەيەكى گەۋرە دەكەم بە ۋە قىسەيەي گۈايە ئىمە وامان كۆرۈۋە
ھاۋلاتىيانى ئەمىرىكى ئازار بچىژن تەنيا لە بەرئەۋەي رەشىپىستان. ھەروەكۈ ئەۋكاتە بە
راگەيانەكەم وت "زىيانەكە جىاۋازى ناكات، ھەروەكۈ چۈن ھەۋلى بوژاندەۋەكەش
ئەمە ناكات. كاتىك ئەۋكۆپتەرانەي گاردى كەنار، كە زۆرىكىيان ھەر لەسەرەتاۋە
لەشۈنەكە بوۋن، خەلكيان لەسەر سەربانەكانەۋە ھەلدەگرت، رەنگى پىستى كەسىيان
نەپشكىنى."

چەندەي زىاتر بىرم لىكرەۋە، ئەۋەندە زىاتر تورە دەبوۋم. مەن ۋا پەرۋەردە بوۋم كە
بروام ۋايىت نەژادپەرستى يەككە لە گەۋرەترىن شتە خراپەكان لەناۋ كۆمەلگەدا. مەن ئەۋ
بۇيرىيەي باۋكەم بەلاۋە پەسەند بوۋ كاتىك بەرەنگارىي دژايەتتى نىمچە گىردوۋنىي لە
بازنەكانى ھەلبىژاردىيەۋە كۆرە لە بەرانبەر دەنگدان بە پىرۋژەياساى (نىشتەجىبوۋنى
كراۋە) ۱۹۶۸. مەن شانازى بەۋەۋە دەكەم كە دەنگى زىاترى رەشىپىستەم لە ھەر
كۆمارىيەكى تر لە مېژوۋى حاكىم تەكساسدا بەدەستەيتنا. مەن ئەمىرىكىي ئەفرىقىم لە
پۇستە ھەرە گەۋرەكانى حەكمەتدا دامەزراندبوۋ، لەۋانەش يەكەم راۋىژكارى ئاسايشى
نىشتەمانىي ژنى رەشىپىست ۋە يەكەم دوۋ ۋەزىرى دەرەۋەي رەشىپىست.

ئەم شكا كاتىك بىننەم مىنالىنى كەمىنە لە سىستەمى قوتابخانەدا جىا دەكرىنەۋە، بۇيە
مەن دەستپىشخەرىي رىۋشۋىنى خۇجىيىم ۋاژۇ كۆر، ۋاتە ياساى (ھىچ مىنالىك پىشت گۈي
ناخىت) بۇ كۆتايى ھىنان بە دەمارگىرىي نەرمى چاۋەروانىيە نزمەكان. پىرۋگراممىكى ۱۵
مىليارد دۆلارەم خىستىۋەگەر بۇ شەپ لە دىرى ئىچ ئاي شى/ئايدىز لە ئەفرىقا. ۋەكۈ بەشەك
لە كاردانەۋە بەرانبەر كاترىنا، ئىدارەكەم لەگەل كۆنگرىسدا كارى كۆر بۇ دابىنكردى
زىاتر لە ۴۰۰ مىليۇن دۆلار بە قەرز بۇ زانكۆ ۋ كۆلىژە رەشىپىستە مېژوۋىيەكانى كەنارى
كەندەۋ بۇ چاكرەنەۋەيان ۋ تازەكۆرەۋەي ھەۋلەكانى ۋەرگرتنى خۇيىندكار.

من وەكو سەرۆك رەخنەيەكى زۆرم رووبەروو بوو. من خەز نەكرد گویم لى بىت
خەلكى بانگەشەى ئەو دەكەن كە لەبارەى چەكى كۆمەلكورى عىراق درۆم كردوو. بان
باجەكانم لە بەرزەووەندى دەولەمەندان كەم كردوو. تەو، بەلام دەنگۆى ئەمەى كە من
نەژادپەرستم بەهۆى كاردانەو، كاترینا، زۆر پوچ بوو. من ئەو كاتە بە لۆرام وت كە
ئەمە خراپترین چركەساتى سەرۆكايەتیم بوو. ئەمپۇش ھەمان ھەستىم ھەيە.

لە ماوەى دووھەمین ھەفتەى كاترینادا، مايك شىرتۆف پىشنىارى ئەو، كە
گۆرانكارىيەكى كەسى بگەين. كار بە دەستانى لۆكان و ويلايەت ھەر خەرىكى سكا لا بوون
لەبارەى خاوى ئازانسى بەرپۆوەبردنى ئىمىرجىتسى فیدرال و شىرتۆف پىنى وىم ئەو
بپوای بە بەرپۆوەبەر مايك براون ئەماو. ئەو ھەستى كرد كە بەرپۆوەبەرى ئازانسى
بەرپۆوەبردنى ئىمىرجىتسى فیدرال لەژىر گووشاردا بەستوویەتى و بوو تە لاسارىك. من
پىشنىارەكەى شىرتۆفم قبول كرد بۆ ھىنانە پىشى جىگرى ئەدمیرال (تاد ئالین) -
سەرۆكى ستافى گاردى كەنار كە بە رىبەرایەتیکردنى ھەولەكانى گەپان و رزگار كردن
كارىكى ناوازی ئەنجام دابوو - وەكو ئەفسەرىكى فیدرالى بنچینەى كە ھەماھەنگى
ئۆپەراسیۆنەكانى كەنارى كەنداوى دەكرد.

رۆژى يەكشەممەى ئەو ھەفتە، چواردەھەمین رۆژ، من سەردانى سییەم بۆ كەنارى
كەنداو ئەنجامدا. من بە ھەلىكۆپتەر لەسەر كەشتى (یوئیس ئیس، ئایووا جیما)
نىشتەو، كە چووبوو ناو رووبارى مىسیسیپپى. بەرى دووسال، من ئایووا جیما -
خستبوو، كار بۆ ئازادكردنى لىبىرا لە دىكتاتور چارلز تايلەر. دۆخىكى سورىالى بوو
لەسەر كەشتىيەكى ھىرشىبەرى سەربازى بوەستىت كە سەربەرشى شارىكى ئەمرىكى
گەرە دەكات كە بە دەست بپینەكانى زىيانىكى توندەو دەتالینىت.

پەيانى بواتر، ئیمە سواری شاحینە سەربازىيە دە تەنپەكان بوین بۆ گەشتىك بە ناو
نیوئۆرلیەزدا. دەزگای نەینى نىگەران بوو. لە سەرودختى تیرۆركردنى كەنەدیيەو، لە
۱۹۶۲دا، رۆیشتەكە یەكێك بوو لەو سەرودختە ھەرە كەمانەى كە تیایدا سەرۆكێك لە ناو
ماشینیكى سەر كراوەدا بە شارىكى قەرەبالغى گەرەدا بپوات. دەبووایە ئیمە خۆمان لە

دېره کاره باییه هه لواسراوه کان لابدهین و به ناو جه وزه قووله کانی ئاودا ری بکهین.
تقریبه هه موو خانووه کان هیشتا چول بوون. هه ندی له دیواره کانیان، نهو به رواره ی
من خه لکیکی که مم بیی که له ناو ته میکدا ده هاتن و ده چوون. له و نزیکانه کومه لیک
سه هه بوون که یو خواردن ده وه پین، که زورتکیان شوینی قه پگرتنیان له سه
جه ستیان بوو. نه مه پیشاندانیکی زیندووی که شی (مانه وه ی گونجاوترین) بوو که
به سه ر شاره که دا زال بوو.

له ۵۱ سیپتیمبردا، هه ژده مین رۆژ، من گه رامه وه یو نیوئورلیه نز یو
پیشکه شکردنی وتاریکی کاتی زورتین بینه ر به گه ل. بریارمدا وتاره که له گۆره پانی
(جاکسن) وه ئاراسته بکه م که به ناوی ژهنه رال (نه ندرو جاکسن) وه کراوه که له دژی
بریتانییه کان له کوتاییه کانی جهنگی ۱۸۱۲ دا به رگری له نیوئورلیه نز کردبوو. بیناییه ی
ناسراوی (فرینچ کورتن) له ماوه ی زریانه که دا نیمچه زیانیکی پینگه یشتبوو. من وتاره که م
وه کو دهر فته تیک بیی یو روونکردنه وه ی نه وه ی که له ری لایداوه، به لئیندانی
چاره سه رکردنی کیشه کان و دانانی روئیا به ک یو به ره وپیشبردنی که ناری که نداو و
رلاته که. نیوئورلیه نزی چولکراو، نامۆترین مه کو بوو که لئی وه وتاریک پیشکه ش بکه م.
جگه له موه لیده کان، وزه ی کاره با هیشتا له شاره که دا نه بوو. له به کیک له شاره هه ره
چالاکه کانی جیهاندا، تاکه خه لکیک که له و ناوه بوون، کومه لیک کار به ده سستی حکومی و
سه رباری لقی هه وایی ۸۲ بوون.

له کاتیکدا که که نیسه ی سه ره کیی سه ینت لويس له پشت منه وه له رووناکی شیندا
ده ره وشایه وه، ده ستم پیکرد:

"ئواره تان باش. من له شاری نیوئورلینزه وه قسه تان له گه ل ده که م - که ته قریبه ن
چوله و هیشتا به شیک ی له ژیر ناوه و چاوه پتی گه رانه وه ی زیان و ئومیده ...
نه مشه و من ... نه م به یمانه گه لی نه مریکا ده خه مه پوو: له ته وای ناوچه زریان
لیدراوه که دا، ئیمه هه رچییه ک پنیویست بی ده یکه ین، نه وه ندی پنیویست بکات
ده میننه وه، یو یارمه تیدانی هاوالتیان تا کومه لگا که یان و زیانیان بونیاد بنینه وه. هه موو

ئەوانەش كە ئاينىدە (شارى نيو مانگ) دەخەنە ژۇر پىرسىيار پىئويستە بزانن كە مەخال
بەبى نىيوتۇرلەن ئىمەرىكا وينا بىكەن و ئەم شارە گەورەيە جارىكى ترەلەستىتەو.
من رنجىرەيەك پاينىدىي دىيارىكراوم خىستەپوو: زامنىكى ئەمەي كە قورىانىيان
كۆمەكى دارايى پىئويستيان پى گەبىشتو، يارمەتيدانى خەلكى بۆلەوئەي لە ھۆتىلەكان و
پەناگەكان يىنە دەرەو و بىچنە ناو شوپىنى ئىشتەجىبوونى دوورمەوداوە. دابىنىكى
سەرچاوەي فېدرالى بۇ پاكىرىدەوئەي پاشەوار و بونىادنانەوئەي رىگاكان، پردەكان و
قوتابخانەكان، دابىنىكى ھاندەرەكانى باج بۇ گەرانەوئەي ئىش و كار و دامەزاندنى
كىركارنى لۇكال و بەھىزكىرى بەربەستەكانى نىيوتۇرلەن بۇ ئەوئەي بەرگەي زىيانىكى
گەورەي ئاينە بگىت. ھەرەھا بەردەوام بووم لە قسەكانم:

"چوار سال پاش ئەزموونى ئاگركوژاندەوئەي ۱۱ سىپتىمبەر، ئەمىرىكىيەكان
ھەموو مافىكى ئەوئەيان ھەيە كە پىشېپىنى كاردانەوئەي كاريگەر بىكەن لە سەرەختى
ئىمىرجىنسيدا. كاتىك حكومەتى فېدرال ناتوانى وەلامدەرەوئەي ئەركىكى وەھا بىت، من،
وەكو سەرۆك، بەرپرسم لە كىشەكە و چارەسەرەكە. بۆيە من فرمانم بە ھەر وەزىرىكى
كابينەكە كەرد كە بەشدارى لە چاوخشانەوئەيەكى گىشتىگىرى كاردانەوئەي حكومەت
بىكەن بۇ زىيانەكە. ئەم حكومەتە وانەگەلىك لە زىيانى كاترىناوئە فىر دەبىت".

من ئەو بەلىنانەم بە جىدى وەرگرت. لە ماوئەي چەند مانگى دواتردا، من لەگەل
كۆنگرىسدا كارم كەرد بۇ زامنىكى ۱۲۶ مىليارد دۆلار بۇ بونىادنانەوئەي سىندوقەكانى
تەمویل، كە تاوەكو ئەو كاتە زۆرتىرىن بوو بۇ ھەر كارەساتىكى سىروشتى لە مېژوئەي
ئەمىركادا. من بىريارمدا تا پۇستىكى نوي بەيئەمەكايەوئە بۇ زامنىكى ئەمەي كە كەسىك
بەرپرسم لە ھەماھەنگىي بونىادنانەوئە و زامنىكى ئەمەي كە پارەكە بە شىئوئەيەكى
ژىرانە خەرج دەكرى. يەكەم جار تاد ئالين رۆلەكەي گىرا.

كاتىك من پالائەم بۆلەوئەي فەرماندەي كەنارى كەنداو بىت، داوام لە (دۆن پاول)،
ھاۋلاتىيەكى تەكساسى و سەرۆكى پىشووئەي (كومىسيۇنى بىمەي تەوفىرى فېدرال)، كەرد
كە شوئەكەي بگىتەو.

بە سەرۆكى ستاف، ئاندى كارد - و دواتر جۇن بۆلگن - م وت كە چاۋە پروانى راپورتى
بارەپ ئىشچىلارنى ئاۋىيە ئاۋ دەكەم لە بارەى دەستىيىشخەرىيەكان لە كەنارى كەندەۋ.
گەرەكار بە دەستان بە شىۋە بەكى رۆتىنى لە ژوورى (روزقېلىت) كۆپۈنەۋە بۆ لىدوانى
چىرۋىر لە بارەى پىرسى ۋەكو ئەمەى كە چۇن قوربانىيانىكى زۆر چەكەى سوۋدەكانى
كارەساتيان ۋە رىگرتوۋە، ژمارەى ئەو قوتابخانەى كەنارى كەندەۋ كە كرەنەۋە ۋە پىۋانەى
ئەو پاشەۋارەكەى كە پاك كراۋەتەۋە.

دەۋىست خەلگى كەنارى كەندەۋ پىش ھەموۋان بىيىن كە مەن پابەندەم بە
بۇيادانەۋە، بۇيە لە نىۋان ئۆگەستى ۲۰۰۵ بۇ ئۆگەستى ۲۰۰۸ خەقدە گەشتەم ئەنجام دا.
لۇرا تىكرا بىست و چوار گەشتى ئەنجامدا. ئىمە ھەردوۋىكىمان كارتىكراۋ بوۋىن بەو مكوپى
رۇجىيەتەى ئەو خەلگەى دەمانبىيىن.

لە ئازارى ۲۰۰۶ دا، مەن سەردانى بەربەستى بەندەرى پىشە سازىم كىرد كە شىكابوۋ و
لاۋاى پىا ھاتىۋە ئاۋەۋە. زىل و داروپەردوۋىيەكى كەلەكە بوۋى زۆرمان بىيى كاتىك
بەرە شۆيىنگە كە رۆيشتىن، ئەمەش بىرھىنە رەۋەيەكى ئەۋە بوۋ كە دەبى ناۋچەكە
چەندەى تر ۋە ھا گوزەر بىكات.

مەن ۋ پارىژگار ناگىن دەستەم بە كىلاۋە رەقەكانمانەۋە گرتىۋو، بازماندايە سەرەۋەى
بەربەستەكە و داروپەردو كۆكەرەۋەكانمان بىيىن كە خەفتا پى لە ژىر زەۋى كۆلەكە راگىر
دەكەن - بىناغەى بىتەۋى ئامادەكراۋ بۇ بەرەنگارى زىيانى ھاۋشىۋەى كاترىنا. ھىچ
شىك لەۋە گىرنگىر نەبوۋ كە دانىشتىۋانى ئاۋارە بوۋى نىيۇئورلىيە تىز دىنيا بىكەيتەۋە
لەۋەى كە گەرەنەۋە بۇ ئەو شارەى كە خۇشيان دەۋىت بى مەترسىيە.

لە دورەمىن سالىادى زۆرىانەكەدا، مەن ۋ لۇرا سەردانى قوتابخانەى تايىبەتى (دكتور
مارىن لوتەركىنگ جونىەر بۇ زانست و تەكنۇلۇژىا) كىرد. پىش دوو سال، قوتابخانەكە
پانزە پى كەۋتېۋە ژىر ئاۋەۋە. بەشىۋەيەكى سەرەكى لە سايەى راگىر مكوپى
لۇكالەكە، دۇرىس ھىكس، قوتابخانەكە بىۋە بەكەم قوتابخانەى ناۋچەكە كە بىكرىتەۋە.
ۋەكو كارمەندىكى پىشۋى كىتېخانە، لۇرا دلتەنگ بوۋ كە ئەۋ ھەموو كىتېبە
زىيانەركەۋتەۋەى زىيانەكەى بىيى. ئەۋ دەستى كىرد بە ھەلمەتېكى كۆمەك كۆكردەۋەى

تايپەت بۇ يارمەتيدانى قوتاڭخانى كانى ئىيو تۇرلەپ تازا بەشە كانيان بونيار بىتەنە دەپ
دريژايى سالانتيك، رېبەرايە تىيە كەي ئەو بەخشىندەيى گەلى ئەمريكا ياريدە دەرىيويى
ئاردنى دەيان ھەزار كىتىپ بۇ قوتاڭخانى كانى سەرانسەرى كەنارى كەندەي.

بەسەرھاتى مىسىسىيىش بەھەمان شىۋە بەرزكەرەۋەى مەنەۋىيات بوو. لە ئۆگەسى
۲۰۰۶، من گەرەمەۋە بۇ بىلۈكسى كە چوار يۇڭى پاش زىيانەكە سەردانم كرىپور
كەنارەۋەكان كە بەرى سالتىك بە پاشەۋار داپۇشراپوون، جوانىيە رەۋنەقدارەكەيان بۇ
گەرەپوۋەۋە. خەۋت گازىنۇ، كە پىشتىۋانى سەدان كار بوون، كراپوۋنەۋە.
گرەپوۋنەۋەكانى كەنيسە كە پەرتەۋازە بىوون، جارىكى تر دروست بىوونەۋە. زىيانى
خەلكىكى كەم گوراپوۋ بە بەراۋرد بە ھى (لەن پاتىرسن). كاتىك پىش سالتىك بىنىم، نەر
ئۆتۈمبىلى لە قورۋ لىتە لە شۆيىنىك دەھىتايە دەرەۋە كە ھىچ خانوۋىيەكى لى نەماپور.
كاتىك گەرەمەۋە بۇ بىلۈكسى، گەشتىكى بە من ولۇرا كىرد بۇلاى مالىە تازەكەى كە ب
يارمەتى پارەى باجدەران بۇنياد ئراپوۋەۋە.

لە سەرۆبەندی کاترینا دا، من پرسیارم لە (فران تاونسند) - داواکاریکی گشتیی بەهرەمەندی خەلکی نیویۆرک سەتی کە وەکو راویژکاری ئاسایشی نیشتمانیی من لە کۆشکی سپی ئیشی دەکرد - کرد بۆ توێژینەوهی ئەمەیی کە چۆن دەتوانین باشتر کاردانەوه مان هەبێت بۆ زریانەکانی ئایندە. راپۆرتەکەیی جەختی کردەوه لە پرەنسیپی پایەداری ئەمەیی کە کاربەدەستانی لۆکال و ویلايەت بە باشترین شیوە تەیار بکەین بۆ رێبەراییەتیکردنی کاردانەوهیەکی کاریگەری ئیملیجیئەسی. راپۆرتەکەیی بەهەمان شیوە پیشنیاری گۆرانکارییەکی کرد لە ئاراستەگیری حکومەتی فیدرالدا. ئیمە شیوازی نوێمان داڕشت بۆ یارمەتیدانی دەسەڵاتدارانی لۆکال و ویلايەت تا ئاسانکاری چۆلکردنی پیش وەخت بکەن، سیستەمی اتصالاتی پالێشتمان هێناوەکایەوه، سەنتەریکی ئۆپەرەسیۆنی نیشتمانیمان دامەزراند بۆ بلۆکردنەوهی راپۆرتی بارووبۆخی هاوکات و پرۆسەییەکی سیستەماتیکمان بونیاد نا بۆ خستەکاری سەرچاوەکانی فیدرال - لەوانەش سەربازە ئەرك چالاکەکان - لەو حالەتەدا کە تیایدا یەکەم وەلامدەرەوانی ویلايەت و لۆکال دەستەوستان ببوون.

سېستەمى كاردانەۋەي ئېمىجرىتسى نويى لە ئۆگەستى ۲۰۰۸دا تاقىكرايەۋە، كاتىك زىيانى (گوستاف) بە دىنزامى كەندامى مەكسىكو بەرەۋ ئىيوئۇرلىيەتە ھەلىكرد. لە رۇژانى نىك زىيانەكەدا، مەن ئىدىۋ كۆنفرانسى ئاۋىە ئاۋم لەگەل كارىدەستىنى فېدرال، ۋىلايەت و لۇگال ئەنجام دەدا، مايك شىرتۇف و بەرئوبەرى نويى ئازانسى بەرئوبەردى ئېمىجرىتسىنى فېدرال، سەزۇكى پىشۋوى ئاگر كۆرۈندەۋەي قەزاي (مايامى دەيد) (دەيف پۇلىسن) گواستىيەۋە بۇ (باتن رۇگ) بۇ چاۋدىرىكردى ئۆپەراسىۋنەكان. پەناگەكان ئامادەكرابوون و بەباشى زەخىرەيان بۇدانرايوو. حاكىم بۇيى جىندالى لويىيانا، كۆمارىيەكى بەھرەمەند كە لە ۲۰۰۷دا ھەلېزۇردا، لە نىكەۋە لەگەل پارىزگار ئاگىن ئېشى كىرد بۇ فرمانىپىكردى چۆلكرىدەكە. پارىزگار وتى "پىۋىستە ئىۋە بىرسىن و پىۋىستە ھەر ئىستا قونتان لە ئىيوئۇرلىتەز بچولتەن".

كاتىك زىيانى گوستاف ھەلىكرد، يەكەم راپۇرتەكان ئەۋە بوون كە ئىيوئۇرلىيەتەز خۇي لە لىدانىكى راستەوخۇ لاداۋە. ئەمە پىشتر بىستىۋو: لەگەل ئەۋەشدا، شەمجارەيان بەرەستەكان خۇيان گرت و زىيانەكان لە ئىيوئۇرلىتەز بچوك بوون. چەند ھەفتەيەك دواتر، زىيانى (ئىك) خۇي كىرد بە (گالفىستى) تەكساسدا، زىيانى مولىك و مال بەرفراوان بوو- ئەنبا ئەندرو و كاترىنا پىرزيانتر بوون- بەلام لە سايەي خۇئامادەكرىدىكى باشدا لەسەر ئاستى ۋىلايەت، خەلىكىكى زۇر رىزگاربان بوو. بۇ ھەموو ئەۋە زىيانەي كە كاترىنا خستىۋە، بەشىك لە كارىگەرى دىرئخايەنى زىيانەكە ئەۋەيە كە تواناي حكومەتى فېدرالى باش كىرد بۇ پىشتىگىرى لە حكومەتەكانى ۋىلايەت و لۇگال لە كاردانەۋە بەرانبەر كارەساتە گەرەكاندا.

تەئەت كاتىك ئاۋچەكانى ئىيوئۇرلىتەز چاك كراۋنەتەۋە و خانوۋەكانى مىسسىسىپى بولپاد ئراۋنەتەۋە، ھىچ كەسىك كە بەرگەي كاترىنا گرت، بە تەۋاۋى چاك نەبوۋەتەۋە. ئەمە بە تايىت بۇ ئەۋ دەيان ھەزار كەسە راستە كە مال و حالبان لەدەستدا و- لەمەۋى خراپتر- خىزانەكانى ئەۋ ھەزار و ھەشتەد ئەمىركىيەكەي كە مردن.

بە شىۋازىكى جىياۋزا، ئەمە بۇ مېش راستە. لە كارەساتىكى نىشتىمانىدا، ئاسانتىن
كەس كە لۇمە بىكرىت سەرۋىكە. كاترىنا دەرفەتلىكى سىياسى نواند كە رەخنەكران بۇ
سالانىك قۇستىمانەۋە. دۇخى پاش كاترىنا - شانبەشانى ھەرەسى رىفۇرمى ئاسايشى
كۆمەلەيتى و دەھۇلى توندوتىزى لە عىراق - پايىزى ۲۰۰۵ ى كىردە ماۋەيەكى زىانبەخش
لە سەرۋىكە تىبەكەمدا. تەنبا پېش سالىك، من ھەلېئاردنەۋەم بە دەنگىكى زىاتى ھەر
كاندىدىك لە مېژوودا بىرېوۋەۋە. بە ھاتنى كۆتايى ۲۰۰۵، بەشى زۆرى سەرمايەى سىياسىم
لە ناۋچوۋبوو. بە بىنىنى بەرزيوۋنەۋەى پلەبەندى سەرۋىكە تىم، زۆرىكەل
دىموكراتەكان - ۋەندى لە كۆمارىيەكانىش - گەيشتنە ئەۋ ئەنجامەى كە باشترە
دزايە تىم بىكەن نەك ئىشم لەگەل بىكەن. ئىمە گەلىك شىتى گرنگمان ئەنجامدا، لەۋانەش
مۆلەتدانەۋەى دەستېيىشخەرىي ئايدىز، تەمۈيلكرىنى تەۋاۋى سەرۋىكە كانمان،
پەسەندىكرىنى (سام ئالېتۇ) بۇ دادگاي بالا و كاردانەۋە لە بەرانبەر قەيرانى دارايى. بەلام
مىراتى پايىزى ۲۰۰۵، بۇ پاشماۋەى كاتى سەرۋىكە تىبەكەم درىژ بوۋەۋە.

ئەمە بەۋ مانايە نىيە كە لەماۋەى كاترىنادا ھەلەم نەكرى. دەبوۋايە من وام لە حاكم
بلانكو و پارىزگار ناگىن بىكرىدە كە زووتر نىيۈئۆرلىنر چۆل بىكەن. دەبوۋايە من رۆزى
دوۋەم، لە كالىفۇرنىاۋە رىك بىگە رابامايەۋە بۇ واشنتن يان رۆزى سىيەم لە (باتن زۇگ)
لامېدايە. دەبوۋايە ھەۋلىكى زىاتىر بەدەم بۇ گەياندى ھاۋخەمىم بە قوربانىان و مكوپىم بۇ
يارمەتىدان، بەۋ شىۋەيەى كە لە رۆزانى ۱۱ ى سىپىتىمبەر كىردىم.

گەرەتەرىن ھەلەى زەقم ئەۋە بوو كە زۆر چاۋەپىم كىرد بۇ دابەزاندى سەربازى ئەرك
چالاك. بە ھاتنى رۆزى سىيەم، روۋن بوو كە سەربازانى فېدرال پىتويست بۇ گەپاندەۋەى
سىستەم. ئەگەر پىتويست بوۋايە سەرلەنۈى بىكەمەۋە، ئەۋا دەستېبەجى لىقى ۸۲ ى
ھەۋايىم دەنارد بەبى دەسەلاتى سەپاندى ياسا. من ئەۋكاتە راپا بووم چونكە
نەمدەۋىست سەربازەكانمان بەبى دەسەلاتى وىل بىكەم بۇ ۋەستاندى ھىرشەكانى قەناس
و كىردە توقىنەرەكانى تىرى توندوتىزى كە لە تەلەزىۋنەۋە گويىيىستىيان دەبوۋىن. ئىمە
دواتر زانىمان كە ئەم رووداۋانە زۆر زىادەپەۋىيان تىدا كراۋە و دەرەنجامى پەيامنېرە

زىيارەتچىلەر ۋە ئۆز قىلماقچىلار بولۇپ بۇ يېرىدا ھەر چىرىك يەككى سۈپى ھەۋالە كانى بىيىست
ۋە چوڭ سەھىپە

سەرەسەم، چىرىككى كاترىنا ئەۋەپە كە، زىيانى سەدە بولۇپ ناۋچە يەككى بە قەبارەى
پەنجانى ۋە ئۆزى كەرد، داروپەرەندە يەككى بە قەبارەى نۇ قاتى ھەر زىيانىكى تۆمار كراۋى
پەنجانى سەستەۋە ۋە خەللىكى زىيانى لە ھەر زىيانىكى خەفتا ۋە پىنج سالى رابىرەۋ
كۆشت. زىيانە ئابوۋرەپە كە - سىسەد ھەزار مال ۋە ئۆزى بولۇپ زىيانى ۹۶ مىليارد دۆلار بە
مۆلك كەشت - لە ھەر زىيانى زىيانىكى تىرى پەنجانى تىپە پاند.

لە كە (لە ئەۋەشدا ۋە ئۆزى ۋە مەرگە كە دوايىن پەيام نە بولۇپ بۇ خەللى كەنارى كەندەۋ. لە
تۆگەستى ۲۰۰۸/۱۲/۱۸ مىن سەردانى (كەلف پۇرت) ى مىسىسىپىم ۋە مالى (جاكسن باراكس) م
كرد لە نىيوتۇرلەپەنزا مالى ئەۋ كاردە نىشتەمانىيەى لويىيانا كە لە ماۋەى كاترىنادا لافاۋ
ئىپداۋۇر ماۋەى شۇك بولۇپ كە بىيىت لە ماۋەى سى سالىدا چ كۆرەنلىك روۋىداۋە.

لە مىسىسىپى، كرىكاران چل ۋە شەش مىيۇن ياردى موكە عەبى پاشەۋارى زىيانە كەيان
پاك كرىبوۋەۋە، كە دووقاتى ئەۋ پاشەۋارە بولۇپ كە زىيانى ئەندرو لە پاش خۇى جىنى
نەشتەۋۇر. زىيانە لە چل ۋە سى ھەزار كەس مالى كەيان بونىاد نابوۋەۋە يان چاك
كرىبوۋەۋە. ھاتۇچۇ لە سەر ئەۋ پردە نوپىيانە دەستى پىكرەۋە كە كەنارى بىلۋكسىيان
بە كەنارى سەيىت لويىس دەگە ياند. كەشتىاران ۋە كارمەندەن گە رابوۋنەۋە بۇ گازىتۇ
پەنجانى ۋە خۇشەكان ۋە ھۆتىلە كانى كەنار دەريا. لە نىشانە يەككى ئىلھامىيە خىشىشدا، ھەر
قونابخانە يەك كە كاترىنا لىنى دابوۋ، كرابوۋەۋە. لە كاتىكدا كە زۆر كەس پىشىپىنى
ئەۋەيان دەكرد كە نىيوتۇرلىتۇر قەت جارىكى تىر ناپىتەۋە بە شارىكى گەۋرە، ۸۷٪ نى
دەشتەۋۇرلىنى پىش كاترىنا، گە رابوۋنەۋە. ئەۋ پردەى كە نىيوتۇرلىتۇرلىنى بە سىلدىل گرى
دەدا، كرابوۋەۋە. ژمارەى رىستۇرانتەكان لە شارەكەدا لە ژمارەى ئەۋانەى پىش كاترىنا
زىيانە بولۇپ زىيانە لە خەفتا ھەزار ھاۋلاتى مالى كەيان بونىاد نابوۋەۋە يان چەك
كرىبوۋەۋە. بەرپەستەكان ۋە دىۋارەكانى لافاۋ بە دەۋرى نىيوتۇرلىتۇرلىنىدا قايم كرابوۋن ۋە
لەشكىرى ئەندازىلارنى سولپا دەستىيان كرىبوۋ بە پىرۇژەى گەۋرە بۇ داپىن كرىنى

"پاریژگاری ۱۰۰ ساله لافا". بینایه سوپه ردهم که جارتیک له جاران هه زاران قوربانیه کاترینا گرتیوه و خو، بیوه و مه نزل پیرشانازی تیمی پالنه وانی بۆلینگ (نیوئۆرلیه نر سهینتس).

گورانکاری هه ره ئیلهام به خوش، له پهروه رده دا بوو. قوتابخانه گشتیه کان که پیش زریان که له رزیندا بوون، وه کو دامه زراوه ی مودیرن، به ماموستا و ریه ری نووه کرانه وه که پابه ند بوون به ریفورم و نهجامه کان. ژماره یه ک قوتابخانه ی تاییه ت له سه رانه ری شماره که دا هه لتوقین که بزاره ی زیاتر و نه رم و نیانی گه وره تریان ده خسته به ردهم دایکان و باوکان. که نیسه ی نه بره شی گه وره ی کاسۆلیکی که له لایه ن ئوسقوفی گه وره (نه لفرید هیوگن) به رتیه ده برا، به رده وام بوو له سه ر نه ریتی دیرینه ی نایابی پهروه رده له ریگه ی کردنه وه قوتابخانه کان به شیوه یه کی خیرا. سالی پاش کاترینا، قوتابیانی نیوئۆرلینر نهجامه کان تاقیکردنه وه کانیا ن باش کرد. نه وان له سالی دواتردا باشتیش بوون و ته نانه ت سالی دواتری جیاوازیان هه بوو.

کاتیک من له ژووری (نیست) ی کۆشکی سپیه وه له کانوونی دووه کی ۲۰۰۹ دا وتاری مالتاوا بیم پیشکش کرد، یه کیک له و میوانانه ی که بانگه یشتیم کردبوو (دکتور تۆنی ریکاسنه ی راگری قوتابخانه ی تاییه تی (ساموئل جه ی گرین) بوو له نیوئۆرلینر. تۆنی له ته موزی ۲۰۰۵ دا له قوتابخانه که دهستیپیکردبوو پاش نه وه ی که وتبووه دۆخیکی پهروه رده یی زۆر خراپه وه، سه ربه رشتیکردنی که وتبووه وه ده ست ویلایه ته وه. پاشان کاترینا هه لیکردبوو.

کاتیک له سالی ۲۰۰۷ سه ردانم کرد، تۆنی له باره ی میتۆده تازه گه ره کان وانه وتنه وه قسه ی بۆ کردم، وه کو هاندانی قوتابیانی تا بۆ ماوه ی چه ند هه فته یه ک سه رنج بخته سه ر یه ک بابته له یه ک کاتدا. هه روه ها باسی نهجامه کان بۆ کردم. سه رباری نه و ناخۆشیانه ی که رووبه رووی قوتابییه کان ده بوونه وه، ریزه ی سه دیی نه وانه ی که له ئاستی قوناغه که دا ده یانخوینده و بیرکاریان شیکار ده کرد، له سی قات زیاتر بیوو. تۆنی وتی "نه م قوتابخانه یه، که له رابردوودا به باشی خزمه تی کومه لگه ی نه کردبوو، نیستا ئیتر به راستی رووناکییه کی لیوه ده بینری".

ئەم رۆحیەتی نوێبوونە وە یە لە قوتابخانە ی تایبەتی (ساموئیل جە ی گرین) لە
سەرانی سەری کە ناری کە نداو ئامادەیی هە یە . بە رێبەرایەتی کەسانی وە کو تونی ،
نە وە یە کی نوێ دە توانی ژیا نیکی با شتر لە وە ی کە بۆی ما وە تە وە بو نیاد بنیت . میراتی
را ستە قینە ی کاتریناش هی هیوا دە ییت .

دياردەى ھەستانەۋە لە مەرگ

لە ۲۰ ئەمەموزى ۲۰۰۸، موخەمەد كالىسىيولا لە رىزى پىشەۋە ئوقۇى (تېست) دانىشت، ئەو پىداۋىكى ئەفرىقى بالابەرز و رىك بوو. خەندەيەكى گەۋرەى گەشى ھەيو و وا دادەئرا گە مردبىت.

پىش پىنج سال، مەن و لۇرا لە (ئىتتەپ)ى ئۆگەندا مەمەدمان بىنىبوو لە كلىنىكىگە كە لەلايەن رىكخراۋى پىشتىگىرى ئايدىز (تاسۇ) بەرپتوۋ دەبرا. رىكخراۋەكە كە لە تار خانوۋىيەكى يەك نەۋى بونىادىراۋ بە برىكدا بوو، خزمەتى ھەزاران نەخۇشى ئايدىزى كىردىبوو. ۋەكو زۆرىيەى ئەۋانەى كە بەدەست قۇناغە پىشكەوتوۋەكانى نەخۇشىيەكەۋە دەئالەنن، موخەمەد بەرەۋ نەمان دەچوو. كەمى دەخوارد، تووشى تۆيە تاي بەردەۋام دەبوو. بۇ ماۋەى نىزىكەى سالىك خرابوۋە ناۋ پىخەفنىكەۋە.

پىم وابوو تاسۇ شۈيىنىكى ناۋمىدىيەكى گەۋرەيە. بەلام وا نەبوو. لەسەر تابلۋىيەكى دەستىۋوسى سەر دەرگاگە ئوسراپوو "ئىنىكى پۆزەتيف لەگەل ئايدىز". كۆرسىكى مىدالان، كە زۆرىكىان ئەۋەتتوانە بوون كە دايك و باۋكىيان بە ئايدىز لەدەستىدبوۋە سرودگەلىكىيان دەۋت كە وئشەدەرەۋەى ئومىد و ئىمانىيان بوو. ئەۋان بە پارچەيەكى شىرىنى "ئەمىركاى جوان" كۆتايىيان بە سرودەكە دەھىتا. مەمەد لە پىخەن نەخۇشخانەكەيەۋە پىنى وتم "خەۋىنىكم ھەيە. رۆژىك لە رۆژان دىمە ئەمىركا".

مەن بە ئىلھامىك لە كلىنىكەكە ھاتمە دەرەۋە. نەخۇشەكان ئەۋ بىروياۋەپەريان بىتەر كىردم كە ھەموو ژيانىك شىكۇ و بەھاي خۇى ھەيە، چۈنكە ھەر كەسىك نىشانەيەكى

خودای گەورەى ھەلگرتووە. من ئازارى ئەوانم وەکو تەخەببەك لە بەرانبەر وشەكانى
كتیبي پیرۆزى بیتی: "ئەوەى كە زۆرى پى دەدرى، زۆرى لى داوا دەكرى".
ئەمرىكا زۆرى پیدرابوو و مكوپ بووم لەسەر ئەوەى كە وەلامى داواكە بدەینەو.
سەرەتاكانى ئەو سالە، من دەستپیشخەرییەكى ۱۵ ملیارد دۆلاریم واژو كردبوو و
كۆنگرێسیش پەسەندى كردبوو بۆ شەپ لەدرى ئایدز لە ئەفریقا. پلانى ئیمپرجینسى
سەرۆكایەتى بۆ ھێورکردنەوێ ئایدز (رېپار) پیکھاتبوو لە گەورەترین دەستپیشخەریی
پزىشكى نیودەولەتى بۆ شەپ لەدرى نەخۆشییەكى دیاریکراو. ئومیدەوار بووم كە ئەمە
وینەىەكى پزىشكى دەبێت لە پلانى مارشال. لە كلینىكى تاسۆ وى "ئەمە پەیمانى
ولتەكەمە بۆ گەلى ئەفریقا و گەلى ئۆگەندا. ئیو لەم شەپەدا تەنیا نین. ئەمرىكا بریارى
داو ھەنگاو بنیت".

سى مانگ دواتر، محەمەد یەكەم دەرمىانى دژتەنى وەگرتبوو. درەمانەكە، توانای نوێ
كردەو. دواچار ئەو دەیتووانى لە پێخەف بێتە دەرەو. ئەو لە كلینىكى تاسۆ ئیشىكى
وەرگرت و بايى پىویست پارەى بە دەستھێنا تا پالپشتى شەش منداڵەكەى بکات. لە
ھاوینى ۲۰۰۸دا، ئیمە محەمەد مان بانگھێشت كرد بۆ كۆشكى سپی بۆ بینینی من كە
پرۆژەياسایەك واژو دەكەم كە پابەندى جیھانى ئیمە نزىكە دووقات دەكرد بۆ شەپ
لەدرى ئایدز. من بە زەحمەت ناسیمەو. جەستە لاوازەكەى بەھیز ببوووە. ئەو
گەرابوووە بۆ ناو ژيان.

ئەو تاكەكەسىك نەبوو. لە ماوەى پێنج سالدا، ژمارەى ئەو ئەفریقیانەى كە دەرمىانى
ئایدزىان وەردەگرت لە پەنجا ھەزارەو بۆ نزىكەى سى ملیۆن زیادى كردبوو-زیاتر لە
دوو ملیۆنیان لەلایەن پلانى سەرۆكایەتییەكە پشتگیرى كرابوون. ئەو خەلكەى كە وازیان
لێھنرابوو بمرن، گەرانبەو بۆ ژيانىكى تەندروست و بەرھەمھێن. بە بېرھێنانەوێ چىووكى
ھەستاندەوێ ھاوړىكەى لەلایەن عيساوە، ئەفریقیەكان دەستەواژەىەکیان ھەبوو بۆ
وەسفکردنى وەرچەرخانەكە. ئەوان بە دیاردەى ھەستانەوێ لە مەرگ ناویان دەبرد.

لە سالى ۱۹۹۰ دا، باوكىم داواي ئەوئى لىكردىم كە رىئەرايەتى وە فدىك بىكەم بۇ گامبىيا
بۇ ئاھەنگ گىترانى بىست و پىنچ سالى سالىوگەرى سەربەخۇيى. گامبىيا كە ولاتىكى
خۇرئاواي ئەفرىقا بوو و دانىشتووانە كەى نىكەى تۆسەد ەزار كەس دەبوو، لەئاو
ئەمرىكا زياتر بە زىدى باوبايرانى (ئالىكس ھالى)ى نووسەرى (رەگ و رىشە) ناسرابوو.
من و لورا كىتىبى براوئى خەلاتى پولىتزرەمان خويندبوو وە كە تىايدا ھالى بىرپىرەى
دەگە پىننىتەو بۇ ئەو پىاو و ئەفرىقىيەى كە لەلايەن بازارگانانى كۆيلەو و لە ۱۷۰۰ كاندا
بربراو و. بەداخەو و، گامبىيا پىنەدەچوو لەو كاتەو و زۆر بەرەوپىش چوويىت. من و لورا
بە ئۆتۆمبىلىكى شۇقلىتى كۆن كە لەلايەن بالىوزخانەو دابىن كرابوو، بەئاو (بانجول)ى
پايتەختدا گەراين. رىنگاي سەرەكى دارىژرابوو. بەشەكەى تىشى خۇلە بوو. زۆرىەى ئەو
خەلكەى كە ئىمە دەمانبىنن بە پى دەھاتن و دەچوون، زۆرجار بە كۆلەپىشتىكى زۆر
گەرەشەو و. بەشە گىنگەكەى سەفەرەكەمان، مەراسىمىك بوو بۇ ئاھەنگى سەربەخۇيى
گامبىيا. ئەمە لە ستادىئۆمى نىشتىمانى سازدرا كە تىايدا بۇياخى دىوارەكە لى دەبوو وە
كۆنكرىتەكە ورد دەبوو. بىرم دىت كە ستادىئۆمەكانى قوتابخانەى ئامادەيى لە تەكساس
بەكجار زۆر مۆدىرتىر بوون لەو نمونەبەى گامبىيا.

ھەشت سال دواتر گامبىيا لە ئاگايىمدا بوو كاتىك دەستم كرد بە بىركرىنەو لە
خۇكاندىد كردن بۇ سەرۆكايەتى. من و كۆندى رايىس كاتىكى زۆرمان لە كۆشكى حاكىمىدا
بە مشتومر لەسەر بەرنامە و رىئوشوئىنى دەرەو و بەسەر بىرد. زۆرتىكيان وتويزەكەمان ھاتە
سەر ئەفرىقا. كۆندى ھەستىكى بەھىزى لەسەر باپەتەكە ھەبوو. ئەو ھەستى كرد كە
ئەفرىقا توانايەكى گەرەى ھەيە، بەلام زۆرجار پىشتىگوى خراو و. ئىمە كۆك بووين لەسەر
ئەوئى كە ئەفرىقا دەپىنە بەشپىك لە بەرنامە و رىئوشوئىنى دەرەو وەم.

من ئەمرىكام بە ولاتىكى بەخشىندە دانا كە بەرپرسيارىتتىيەكى ئەخلاقى ھەيە بۇ
بىننىنى زۆلى خۇي بۇ پارمەتيدانى ئەھىشتىنى ھەژارى و ئانومىندى. پىرسەكە ئەو بوو كە
چۇن ئەمە بە شىوہەبەكى كارىگەر بىكرىت. پىرۇگرامەكانى كۆمەكى دەرەكىمان لە ئەفرىقا
رىنچكە و تۆمارىكى ئەمبەلى ھەبوو. زۆرىەيان لە ماوئى جەنگى سارد دا دىزايىن كرابوو
بۇ پىشتىگىرى لە حكومەتە دژە كۆمەنىستەكان. لەكانىكدا كە كۆمەكەكەمان رىئىمە

دۆستەكانى له دەسلەتدا ھېشتەو، كارىكى وەھايان نەكرد بۇ باشكردنى ژيانى خەلكى
ئاساسى. له سالى ۲۰۰۱دا، ئەفرىقا ۱۴ مىليارد دۆلارى له كۆمەكى بىيانى وەرگرت، كە زياتر
بوو له ھى ھەر كىشووهرىكى تر. له گەل ئەوھشدا گەشەى ئابوورىى بۇ ھەر تاكەى سىك
نزم بوو، تەنەت خراپتر بوو له و دۆخەى كە له ۱۹۷۰كاندا تيايدا بوو. كىشەىەكى تر
ئەو بوو كە مۆدىلى نەرتىى كۆمەكى دەرەكى پاتىرنالىستىك بوو (پىدانى كۆمەك و
پارنىگارى بەى ئازادى بژاردن و بەرپرسىيارىتى): ولاتىك دەولەمەندى كۆمەكەخش
چەكىكى نووسى و بە وەرگەرەكەى وت كە چۆن خەرجى بكات. من بىيارمدا ئاراستەىەكى
تر له ئەفرىقا و شوىنى ترى جىھانى روولەگەشە بگرمە بەر. ئىمە پەيوەندىيەكانمان
لەسەر بئەماى دۆستايەتى بونىاد دەئا، نەك پاتىرنالىزم. ئىمە متمانەى شەوومان بە
ولاتانى روولەگەشە ھەبوو كە ستراتىيەكانى خۇيان دىزاین بگەن بۇ بەكارھىنانى پارەى
باجدەرى ئەمرىكى. له بەرانبەردا، ئەوان ئەداى خۇيان پىوانە دەكرد و بەرپرس دەبوون.
ئەنجامەكەش ئەوەىە كە ولاتان ھەستىان كرد وەبەرھىنانىان له سەرکەوتنى خۇياندا
كردوو، له كاتىكدا كە باجدەرە ئەمرىكىيەكان دەيانتووانى كارىگەرى بەخشندەبىيان
بىيىن.

له كاتىكدا كە كۆندى له يەكەم وتويزماندا روونى كردەو، يەكەم كىشە له ئەفرىقا
لەھەموو ئەوانەىتر ديارتر بوو: قەيرانى مروىى ئايدز. ئامارەكان تۆقىتەر بوون. نرىكەى
دە ملیون كەس له ئەفرىقاي باشوورى (سەحرای گەرە)ى ئەفرىقادا مردبوون. له
ھەندى ولاتدا، يەكك له ھەر چوار پىگەپشتووێك قايرۆسى ئايدزىان ھەلگرتبوو.
مەزەندە دەكرا كە تىكرای ژمارەى تووشبووان بەھاتنى ۲۰۱۰ سەروو سەد ملیون بىت.
نەتەو بەكگرتووەكان پىششىنى ئەوہى كردبوو كە ئايدز دەبىتە خراپترىن پەتا له دواى
پەتای تاعون كە له سەدەكانى ناوہراستدا بلاو ببووہو.

كاتىك سەرۆكايەتىم گرتەدەست، ئەمرىكا كەمىك زياتر له ۵۰۰میلیون دۆلارى سالانەى
بۇ شەرى جىھانىى ئايدز خەرج دەكرد. ئەمەش له ھەر ولاتىكى تر زياتر بوو. له گەل
ئەوھشدا ھىچ نەبوو بە بەراورد بە مەوداى پەتاكە. پارەكەش بە پەپپوتى بە سەرانسەرى

چوار رۆژ پاش ئه وهی ئیمه یابه ندیه که مان بۆ سندوقی جیهانی راگه یاند.
تیرۆریستان هێرشیان کرده سهر ئه مریکا. پێش ۱۱ی سێتیمبه ر، من هتور کرینه وهی
نه خوشی و هه ژاریم وه کو ئه رکینکی مریکی له به رچاو گرتیوو. پاش هێرشه کان، بۆم ده قه
بووه وه که ئه مه له ئه رکینکی ویزدان زیاتره. ئاسایشی نیشتمانیمان راسته وخو په یوه ست
بور به نازاری مرییه وه. ئه و کۆمه لگایانه ی که له هه ژاری و نه خوشیدا چه قیون، بێ
هیوایی تیایاندا گه شه ده کات. بێ هیواییش خه لکی ساز ده دات بۆ چه کدار کۆنیان
له لایه ن تیرۆریستان و توندپه وانه وه. به رووبه روو بوونه وهی ئیش و بازار له شوینانی
وه کو ئه فریقا، ئه مریکا رۆحیه تی به کۆمه ل و ئاسایشه که ی به هیز ده کات. به هاتنی
سه ره تاکانی سالی ۲۰۰۲، من گه یشتیوو مه ئه و ئه نجامه ی که سندوقی جیهانی،
کار دانه وه یه کی به س نه بوو بۆ قه یرانی ئایدز. کاتیک ئه مریکا هاو به شیه که ی ئیمه ی بۆ
۵۰۰ ملیۆن دۆلار زیاد کرد، سندوقه که له پاره ی که م بوو و له هه نگاونایش خاویوو.
له هه مان کاتدا، په تای ئایدز ژماره یه کی زیاتری ئه فریقیه کانێ ده نارد و ناو گۆره کانیان.
زۆرینه یان له نیوان ته مه نه کانێ پانزه و چل و نۆدا بوو که کللی دیموگرافی بوو بۆ ولاته
به ره مه هینه ره کان. به ئاوڕ لی نه دانه وهی، نه خوشیه که مه زه نده ده کرا تا ۲۰۲۰ شه ست
و هه شت ملیۆن که س بکوژیت، که زیاتره له وهی که له دووه م جه نگی جیهان مرییوو.
نه مه ده توانی به رگه ی نه و بیرۆکه یه بگرم که خه لکی بێتاوان به ریت له کاتیکدا که کۆمه لی
نیوده وله تی ته مه به لی ده کات. من بریارمدا که کاتی ئه وه یه ئه مریکا ده سته پێشخه ری
جیهانی ئایدزی خۆی رابگه یه نیت. ئیمه کۆمه که داراییه کانمان کۆنترۆل ده کرد. ئیمه به
خیرایی ده جولاین و سوور بووین له سهر ئه نجامه کان.
جۆش بۆلتن، تیمیککی پیکه ینا بۆ ئیشکردن له سهر راسپارده کان. له حوزه یراندا،
ئه وان به پرۆپۆزه ئیکه وه هاتنه لام بۆ ئه وهی به شیوه یه کی تایبه ت ته رکیز بۆ نه سهر
لایه نی وێرانکه ری قه یرانی ئایدز. کاریگه ریه که ی له سهر مندا لان و ژنان. له و کاتدا،
۱۷.۶ ملیۆن ژن و ۲.۷ ملیۆن مندا ل نه خوشی ئایدزیان هه بوو. هه ر چل و پێنج
خوله کیک، ساوا یه کی تر به قایرۆ سه که وه له دایک ده بوو.

بەم دىۋانىيە، زامانكار دەرمانى ئۇيىان دۇرۇسۇرە، بەتايىت دەرمانىك، بەتلى
(تېئېراپىيە) كە دەيتۋانى ئاستى گۈلستەنە ۋە لە دايكە ۋە بۇ مىنالى بە رىزەي ۵۰٪ كەم
يىكەنە ۋە. بەلام بە ۋەراۋانىيە لە شەفرىقا يان بەشەكانى تىرى جىيەنى دۇر لەگەش
بەردەست نەبوو. تىمەكە پىشنىيەرى ئاردىنى ۵۰۰ مىليۇن دۇلارى لە ماۋەي پىنج سالىدا كىر
بۇ كىرىمى دەرمان ۋە شەفىيەكىرىنى كىرىكارانى چاۋدېرىنى تەندروستىيى لۇكالى لە ۋلانىنى
ھەرە زىاتىر نوۋشېۋى ۋە فرىقى ۋە كارىيى.

ۋىم "ھەر ئىستە دەستى پىيەكە". پىلانەكە بۇ بەشكى دىارىيەكراۋى قەيرانەكە لە بەشە
ھەرە پىداۋىستەكانى جىيەن گۈنچىنرا. پىلانەكە كارىدەستىنى لۇكالى خىستە دۇخى
رىيەرايەتېيە ۋە. ھەرۋە ھا ئامانچىكى تامەزۇرىيە بەلام ۋاقىيى ھەبوو: چارەسەركىرىنى
يەك مىليۇن دايك ۋە رىزىكارىكىرىنى سەد ۋە پەنجا ھەزار ساۋا لە ھەر سالىكىدا، پاش پىنج
سال. لە ۱۹ ۋە ۲۰۰۲ دا، مەن لە باخچەي رۇز، دەستېشخەرىيى (نۆۋدەۋلەتتى
بەرگىرىنى ئايدىزى مىندال ۋە دايك) م راگەياندا لە ماۋەي خەقدە مانگدا، ئىمە پابەندىيى
ئەمىرىكامان بۇ شەرى جىيەنىيى ئايدىز دۇۋقات كىرىبوو.

ئە ۋە يەيانىيەي كە مەن پىرۇگراممى دايك ۋە مىندال ئاشكرا كىر، يانگى جۇش بۇلتنىم كىر بۇ
تۇفېسى ئۇقال. پىنم ۋە "ئەمە دەستېيىكىكى باشە، بەلام بەس ئىيە. بىچۆرە ۋە لاي
بۇردى ھىلكارىكىرىنەكە ۋە گەرەتر بىر بىكەرە ۋە".

چەند مانگىك دواتىر، ئە ۋە تىمەكە پىشنىيەرى پىرۇگراممىكى بەرۋەراۋانىيە كىر كە
تەركىزى خىستەۋە سەر چارەسەر، بەرگىرىنى ۋە چاۋدېرىنى ئايدىز - ستراتېيەك كە
سەرەنجام بوو بە پىلانى ئىمىزجىنىسى سەۋكايەتى بۇ ھىۋىرگىرىنە ۋەي ئايدىز (رىپىفان).

بەشى بەكەمى پىرۇپۇزەلەكە، چارەسەر، لە ھەموۋىيان شۇپشكىرەنەتر بوو. لە
سەرەنسەرى ئەفرىقا، مەزەندەي ئەۋە دەكرا كە چۈر مىليۇن ئەخۇشى ئايدىز پىۋىستىيان
بە دەرمانى دۇرەفايرۇس بىت بۇ مانەۋە لە زىاندا. كەمتر لە پەنجا ھەزار دەرمەنەكەيان
ۋەردەگىرت، لە ساپەي بەرەۋىشچۈنەكانى تەكتۇلۇزىيە دەرمان، بەرنامەي چارەسەرى
ئايدىز كە پىۋىستى بەسى خەب لە رۇزىكىدا بوو، دەتۋانرا بە شىۋەي كۆكتىلىكى

دورمانى دورىدار له بولۇڭىدا بەكاربەندىت. بە زوۋى، تەنبا بەك جەپ پىۋىست دەپور
دورمانى دورىدار بولۇڭىدا بەكاربەندىت. بە زوۋى، تەنبا بەك جەپ پىۋىست دەپور
۱۹۹۱ يىلى ۱۰ سالتىدا كەم بېرىدۇ. بۇ ۲۰۰ يىل ۲۵ يىل ۱۰ سالتىدا كەم بېرىدۇ.
دورمانى دورىدار بولۇڭىدا بەكاربەندىت. بە زوۋى، تەنبا بەك جەپ پىۋىست دەپور
بە زوۋى، تەنبا بەك جەپ پىۋىست دەپور. بە زوۋى، تەنبا بەك جەپ پىۋىست دەپور.
بە زوۋى، تەنبا بەك جەپ پىۋىست دەپور. بە زوۋى، تەنبا بەك جەپ پىۋىست دەپور.

(تۇتىقۇسى) باسى پىۋىگراممىكى كىرد لە ئۆگەندە كە لەلايەن (دېتۇر پىۋىستە سوگىنى)
سەرپەرىشى دەكر، دېتۇرىكى ئۆيساز كە لە كلىنېكىكى پىۋىستە سوگىنى دەكر و
پىۋىستە سوگىنى كە كەسانە كە دورمانى دۇر قايرۇسى ھىنايە تەفرىقا. لە
تۇتىقۇسى پىۋىستە سوگىنى ئۆفالىدا، تۇتىقۇسى چەند فۇتۇپەكى كىركارنى تەندىرىستىنى
ئۆگەندە پىۋىستە سوگىنى دام كە لە (تاسۇ) ئىشيان دەكر و سوارى ماتۇرە كانىيان دەپور بۇ
پىۋىستە سوگىنى دۇر قايرۇسى دەكر بە دەكر بۇ تەخۇشە كەتتۇرە كانى ئاوماق لە كاتىڭدا
كە تەنبا بەك جەپ پىۋىستە سوگىنى تەوار بېور، پىۋىگراممە كانى تاسۇ و سوگىنى پىۋىستە سوگىنى دەكر و
شېك بە پىۋىستە سوگىنى زىاتتۇرە سوگىنى، سەرىارى چارەسەرە كەش، ئۆگەندە ھەلەتتىكى
تۇتىقۇسى بەكرىتى بەنابى (تەنبا سوگىنى) خىستەگەر: خۇ دورىگىرتى، ۋەلادارى بەن
كەتتۇرە سوگىنى. رىكاكە سەركەتتۇرە سوگىنى بەنبا مەزەندەكان، رىۋەى تۇتىقۇسى
ئۆگەندە لە ۱۵% ۱۹۹۱ دەر داپەزىپور بۇ ۵% ۲۰۰۱.

(رەپان) بىرگەپەكى تىرىشى دەكرتەخۇى: چاۋدىرىكىنى قورىيانى ئايدۇ، بەنابىستە
مەنبا، دىم شىكا بەرەى كە چوارە مىلۇن مىنالى دايكان و باۋكانىيان بە ئايدۇ
لەندىتتۇرە سوگىنى بەنبا مىلۇن ئىگەرەنى كىردم. تەنبا بەك جەپ پىۋىستە سوگىنى رەگ و رىشە، ئاۋمۇندى
خەلگى كەلچ تەنبا دەپور بۇ قۇستەندەبىان لەلايەن تۇندىرەۋانەۋە.

مىل پىۋىستە سوگىنى كىرد لەسەر و دەكرىپە كانى پىلەكە. پىرسىپارم كىرد "ئامانچە كاتتۇرە
چىپە؟ ئۆمە دەتوانىن چ شىك بەدى بىننىن؟"

ئۆمە مىل ئامانچەبىان دانان: چارەسەرى دو مىلۇن تەخۇشى ئايدۇ بىكە، رىۋىستە سوگىنى لە
تۇتىقۇسى خەت مىلۇن كەس و چاۋدىرىنى دە مىلۇن كەسى تۇتىقۇسى ئايدۇ بىكە، ئۆمە

ھاۋكار دەپ بويىن لەگەل سىگومەت و خەلگى شە ولاتانەن گەپايدەن بويىن بىلەن شەپىن
ئايدىرەۋە. سەركىدە اۋكالىكەكان سىرائىزىيان گەلەلە دەگىدە بىلەن بىرەسەنەگەردىن
ئامانچەگەلى دىيارىگراۋ و ئۇمەش پىشتىۋانچەكان دەگەردىن.

پىرسىياري دواتر ئەۋەبويى كە كام ولاتانە بىگەردەۋە. بىرپارەدا سەراج بىخەمەسەر
ھەزارتىن و تەخۇشترىن ولاتان، دواترە لىلە باشقۇرىدى سەجراي گەۋدە و دىۋان
لە ئوقيانوۋسى كارىيى. ئەم چۈرەدە ولاتە بىگەسەنەۋىن بىلە ۵۰/۱۰۰ ئوۋاشىۋىۋانى ئايدىر لىلە
جىھاندا. ئەگەر ئىمە بىمانتوۋانپايە باقۇۋىۋىۋەن بىلەن تەخۇشترىپەكە ئاۋەراسىتەكەردە
بۈەستىنەن، ئەۋا دەمانتوۋانى مۇدىلىك بېنىدەكەپەۋە بۇشەۋە ولاتان لىلە سىندىۋى
جىھانى لەسەرى بىرۋىن.

بىريارى كۆتايى ئەۋە بويى كە چەند پارە خەرج بىگەردىن. گروپى جۇش پىشتىۋانپايى ۱۵
مليارد دۆلارى كىرىۋى لەماۋەى پىنج سالىدا. تىمى بۇدجەكەم ئىگەرانپان دەرىپى. لە
دوۋاۋاكانى ۲۰۰۲دا، ئابۋورى ئەمىرىكا لە مىللەنپەدا بويى. لەۋانەيە گەلى ئەمىرىكا لەۋە
تىنەگات كە بۇچى ئىمە ئەۋ ھەموو پارەيەمان لە دەۋەۋە خەرج دەكەردىن لەكاتىكدا كە
ھاۋلاتيانى خۇمان دەپاننالايد.

من ئامادە بويى كە ئەۋ ئارەزايەتپە لە ئەستۇ بىگەردىن. من بىروام بىخۇم ھەبويى كە
دەتۋانم روۋنى بىگەمەۋە كە چۈن رىزگارگەردىن گىيانەكان لە ئەفرىقا خىزمەت بىلە
بەرزۋەندىيە سىرائىزى و ئەخلاقىيەكانمان دەكەت. كۆمەلگە تەندىۋىستەردەكان كەمەردى
ئەگەردى ئەۋەپان ھەيە تىرۋى و جىنۇسايد بىخەنەۋە. ئەۋان زۇر كامەرانىر و باشقىن لەۋەى
كە كالا و خىزمەتگوزارىيەكانى ئىمە ۋەربىگەردىن. خەلگى ئادەتپە لە ئەنگىزەمەكانى ئەمىرىكا،
بەخشىندەيى و بەزەيى ئىمە بەدى دەكەردىن. ھەروەھا بىروام ۋابويى كە گەلى ئەمىرىكا
پىشتىۋانتر دەپى ئەگەر ئىمە بىتۋانپىن پىشتىۋانى بىدەردىن كە پارەى باجەكانپان، چەندەھا
گىيان رىزگار دەكەت.

دواتر رەخنەگران بانگەشەى ئەۋەپان دەگەردى كە من بۇ ئەۋە (رىپقان)م دەستپىنكەردەۋە
كە مانى ئايىنى كپ بىگەمەۋە پان سەرتجەكان لەسەر عىراق پەرت بىگەردىن. ئەۋ تۆمەتەنە
ئابەجىن. من بۇ ئەۋە دەستپىنكەردىن ئايدىزم خىستەۋىۋە ئا گىيانەكان رىزگار بىگەردىن. ماپىك

گېزىن، سەرۋىكى وتارنووسىنەكەم و راۋىژكارى متمانە پىكرام، بە باشقىرىن لەمبارەيەو
لە كۆبۈنەوئەي نۆقەمبەرى ۲۰۰۲دا قىسەي كىرد. ئەو وتى "ئەگەر ئىمە بىتوانىن ئەمە
بىكەن و ئەيكەين، ئەوا دەبىتە سەرچاۋەي شەرم". مەن لە دىسەمبەرى ۲۰۰۲دا بىرپارەكەم
دا بۇ ھەنگاۋنان بە پىلانەكەو. تەنبا چەند كەسىك بە پىلانەكەيان دەزانى. مەن رىئىمايى
تىمەكەم كىرد كە بەو شىۋەيە بىمىنىتەو. ئەگەر وشەيەك دىزەي بىكرادىيە، ئەو شەرىكى
قورس لەنىۋان ئازانسەكانى حىكۈمەتدا دروست دەبوو بۇ كۆنترۇلكرىنى پارەكە. چەند
ئەندامىكى كۆنگرىس دەكەوتنە لاۋازكرىنى تەركىزى پروگرامەكە لەرىگەي
ئاراستەكرىنەوئەي چەند كۆمەكىك بۇ ئامانجى خۇيان. مەن ئەمدەويست (رىپفار) بە
گىرخواردن لە بىرۋىكراسى و بەرژەوئەندىيە ركابەرەكان كۆتايى بىت.

مەن لە وتارى سالانەمدا لە ۲۸ كانوونى دوۋەمى ۲۰۰۲دا وتم "بەدەگمەن مىژوو
دەرفەتتىكى گەورەترى لەو پىشكەش كىردوۋە بۇ كىردىنى شىتتىكى وەھا گەورە بۇ
خەلكىكى وەھا زۆر... ئەمشەو مەن پىلانى ئىمىرجىنىسى سەرۋىكايەتى بۇ ھىۋىركىرنەوئەي
ئايدىز (رىپفار) پىشنىيار دەكەم - كىرىكى بەزەيى لە سەرۋە ھەموو ھەولە نىۋەدەولەتتە
ھەنوگەيىيەكانەوئە بۇ يارمەتيدانى گەلى ئەقىرقا". ئەندامانى ھەردوۋ حىزبەكە پىشتىۋانى
خۇيان لە پىلانەكە خىستەپوو. ئەوئەي كە لە تەنىشت لۇراۋە وەستابوو، پىاۋىك بوۋكە
پروگرام و ولاتەكەي بىۋوئە ئىلھامىك بۇ (پىپفار)، دىكتور پىتەر موگىنىي خەلكى ئۆگەندا.

نىازم وابوو كە راگە ياندەنەكە بىكەمە كارىگەرىيەكى گەورە و ھەرواش بوو. گەورە
كاربەدەستى ئايدىزى سەرۋىك كىلىنن بە "ئىلھامبەخش و بە روونى لە ناخەوئە" ئاۋدىزى
كىرد. رۇژنامەي شىكاگو ترىبىيون كاردانەوئەي زۆرىك لە رۇژنامەكانى پوخت كىردەوئە كاتىك
لە ستوۋنەكەيدا نوسىبوۋى "سەرۋىپىتەن وشەيەكى زۆر بەھىزىيە بۇ راگە ياندەنەكەي
سەرۋىك بوش".

ھەروەكو چاۋەپوان دەكرا، ھەندى نارەزايەتى ھەبوو. گەورەترىنيان لە كاردانەوئەي
بەرانبەر سىتراتىژىيە بەرگىرتىنى ئەي بىسى - دا ھات. رەخنەگرانى چەپ بىرگەي
خۇدوۋىرگىرنەكەيان بە ئايدۆلۈزىك لەقەلەمدا "جەنگ دىزى كۆندۈمەكان" كە بەبۇچرونى

ئەوان ناواقىيىسى و ئاكارىگەر بولۇپ، مەن ئامازەم بەۋە كىردى كە خۇبە دورىگەرنى ھەمۇر جارى
كارىگەر بولۇپ، ھەندى لى راستىرەۋان دىرى دابەشكىردى كۆندۈم بولۇپ، كە بى بۇچىۋونى
ئەوان سىكىسى ئاسنوردارى ھان دەدا، لىنى كەم ئەندامانى كۆنگرىس ئەۋەندە زىرەك
بولۇپ كە رەخنە لى (بى) بۇ ۋەفادار بولۇپ لى ئاۋ ھاۋسەرىتىدا، نەگەن.

بەشىۋەيەكى گالتە جاپانە، ھەردۈر لايەنەكە تۆمەتى ئەۋەيان داتاشى كە ئىمە
بەھاكانى خۇمان دەسەپپىن - كەمپىكىيان دەيگوت ئەندە مىنتالىزىمى ئايىنى
دەسەپپىنەت و ئەۋىترىيان دەيگوت بىلۈكردنەۋە سىكىس. ھىچ كام لى بەلگاندەكان
مانايان ئەۋولۇ بولۇپ، چۈنكە ستراتىژى ئەۋى. بى. سى لى ئەفرىقا گەلەلە كرابولۇپ، لى ئەفرىقا
پىيادە كرابولۇپ لى ئەفرىقا سەركەۋتولۇپ بولۇپ.

لى بەھارى ۲۰۰۲، ئەنجۈمەنى نوپۇسەران ياساى (پىپفار) گىرتە بەر. پىرۇۋەياسەكە
لەلەيەن كۆنگرىسمانى كۆمارى (مىترى ھايد) لى (ئىلىنۇۋى) و كۆنگرىسمانى دىموكراتى
(تۆم لانتۇس) لى كالىفۇرنىيا سىپۇنسەرى دەكرا كە دولۇ پىشتىۋانى بىنەپەتى مافەكانى مەۋۇ
بولۇپ. لى نەۋەنەيەكى جۋانى ھاۋكارىيى دولۇزىيدا، ئەۋان يارمەتىدەر بولۇپ بۇ
ئاراستەكىردى پىرۇۋەياساكە بە رىژەي ۲۷۵ بە ۴۱ دەنگ بە ئەنجۈمەندا.

پاشان پىرۇۋەياساكە بۇ ئەنجۈمەنى پىران رۇشىست، كە لەۋى پىشتىۋانىيەكى بەھىزى
ۋەرگەرت لى رىبەرى زۆرىنە (بىل فرىست)، ئەۋ دىكتۇرەي كە گەشتى تەبىشىرى پىزىشكىيى
سالانەي بۇ ئەفرىقا ئەنجام دەدا و سىناتۇر (دىگ لۇگار) لى ئىندىيانا، سەۋكى ھۆشمەندى
لىژنەي پەيۋەندىيەكانى دەرەۋە. بىل و دىك پىشتىۋانىيان لەۋاۋ ژمارەيەكى زۆرى
ياسادانەراندا كۆكردەۋە، ھەر لى كۆنسېرقاتىقى ۋەكو (جىس ھىلمەن) لى كارۋالانى باكوور
تا لىبرالەكانى ۋەكو (جۆ بايدىن) لى (دىلاۋىر) و (جۆن كىرى) لى ماساشوسىتس. مەن بە بىلم
ۋە ھىۋادارم پىرۇۋەياساكە ۋاژۇ بىكەم بەرلەۋەي بۇ لوتكەي (گروپى ھەشت) بىرۇم لى
(ئىفىيان) لى فەرەنسا، بۇئەۋەي مەۋدايەكى زۆرتىرم ھەبى بۇ رازىكىردى ھاۋپەيمانەكانمان
تا بىنە پالمان. بىل بەشىۋەيەكى بى ۋچان كارى كىرد بۇئەۋەي تا بەۋەروارە رابگات.
سى رۇژ پىش ئەۋەي ۋلات جىبىلم، (پىپفار) م بە ۋاژۋىەك كىردە ياسا.

دوو مانگ دواتر، من و لورا له باشووری سه حرای گه وره نیشتینه وه. یه که م
وینستگه مان سه نیگال بوو. پاش کۆبوونه وه یه کی به یانی له کۆشکی سه رۆکایه تی، سه رۆک
مه بدوللا واد و ژنه که ی (فیقیان) به ره و یه کی له شویننه هره جادوویانه ی که وه کو
سه رۆک سه ردانم کردبوو هاوپییه تییاں کردین، دوورگی ی (گوری).

گه شته که مان به شویننیک به ناوی (خانوی کویلان) دهستی پتکرد. لیتیرسراوی
موزه خانه که بۆ ناو ژووره بچوکه گه رمه کان ریتمای ی من و لورای کرد. یه کیکیان
ته رازووی تیداوو بۆ کیشان ی کۆیله کان. یه کیکی تریان به سه رچه ند خانه یه کدا دابه ش
کراوو بۆ لیکجیا کردنه وه ی پیاوان، ژنان و منالان. نیمه به ریره وینکی به رته سکدا
رۆیشتین به ره و (دهرگای بی گه رانه وه) که خالی دهستیپیک به ره و (ریره و ناوه راست) ی
ترسینه ر. من ته نیا ده متووانی وینای نه و رۆحه بی هیوایانه بکه م که له خیزانه کانیاں
دزراووون و هه لدرابوونه ناو که شتییه وه به ره و سه رزه میننکی نامو، من دهستم له ملی
لورا کردبوو کاتیک له به رانیهر ئوقیانوسینکی شیندا دهرکه وتین.

کۆلن پاول و کۆندی رایس له پشتمانه وه وه ستابوون. من بیرم له و دریه که ده کرده وه
که باوو باپیرانیان به رگی چیان گرتبووه و کۆلن و کۆندیش به چی گه یشتوون. پاش
گه شته که، له دوورگه که وه وتاریکم پیشکه ش کرد:

"له م شویننه وه، نازادی و ژیان زهوت کراون فروشران. مرقه کان ده گه یه نران و جیا
ده کرانه وه، ده کیشران و نیشانه ی بازرگانیی کۆمپانیایا کانیاں لی دهره و وه کو بار به
گه شتیکی دهریاییدا به بی گه رانه وه ره وانه ده کران. یه کی له کۆچه هره گه وره کانی
میژوو به هه مان شیوه یه کی بوو له تاوانه هره گه وره کانی میژوو...

بۆ ماوه ی دوو سه د و په نجا سال، کۆیله کان به رگی شالاوینکیان گرت بۆ سه رکه لتوو
و شکویان. رۆحی نه فریقییه کان له ئەمریکا نه شکا. له گه ل نه وه شدا، رۆحی
دهستگیر که ره کانیاں بۆگه نی کرد... کۆمارینکی بونیادنراو له سه ر یه کسان ی بۆ هه مووان
بوو به به ندیخانه یه ک بۆ ملیونان. له گه ل نه وه شدا، هه روه کو له په ندنکی نه فریقیدا هاتوو
"هیچ مشتته کۆله یه ک نه وه ند ه گه وره نییه که ئاسمان یشارینه وه". هه موو جیله

چەوساوەکانی ژێر یاساکانی مرۆڤایەتی نەیانئەتوانی ئومێدی ئازادی تێکەشکێنن و
ئامانجەکانی خودا شکست پێبەن.

لە مەلانی سەدەکاندا، ئەمریکا بۆی دەرکەوت کە ئازادی مولکی نەزادەتک نییە. ئێمە
بە دلتایە و دەزانین کە ئازادی مولکی نەتەوایەتک نییە. ئێمە باوەڕە بە مافە
سروشتییەکانی مرۆڤ، ئێمە بیروباوەڕی کە دەبێ دادپەرۆری بگاتە هەر شوێنێک کە
خۆر پیایدا رەت دەبێ، ئەمریکا بەرەو جیهان ئاراستە دەکات. بەو هیز و سەرچاوانە
کە پێمان دراوە، ئەمریکا سۆراخی ئەو دەکات ئاشتی بباتە هەر شوێنێک کە مەلانی
لێی، ئومێد بباتە هەر شوێنێک کە ئیشی لێی و ئازادی بباتە هەر شوێنێک کە زۆرداری
لێی.

(پێپفار) لاپەرەیکە نوێ بوو لە چیرۆکی دەرە کەوتوی ئازادی، شکۆمەندی و
ئومێدی ئەفریقا. لە هەر ولاتێک کە سەردانم دەکرد، بەلێنی ئەوەدا کە ئەمریکا
پایەندییەکانی جی بە جی دەکات. لە باشووری ئەفریقا، کە تیایدا نزیکەی پێنج ملیۆن
نەخۆشی ئایدزێان هەبوو، من داوام لە سەرۆکی ناچارەزومەندی ولاتە کە (تاقومبیکێ)
کرد کە بە کراوەیی و راستەوخۆ رووبەرۆی نەخۆشییە کە بێتەو. لە (بۆتسوانا)،
ولاتێکی تارا دەیه ک دەوله مەند کە تیایدا ۳۸٪ی خەلکی پێگەیشتوو تووش ببوون،
سەرۆک (فیتسەس مۆگا) پەیمانیدا کۆمەکەکانی (پێپفار) بە کاربێنیت بۆ درێژەدان بە
هەولە کاریگەرە دەستپێکردبوو بۆ شەپ لە دژی نەخۆشییە کە. لە نەخۆشخانە
نیشتمانییە (ئەبوجا)ی نەيجریا، سەردانی ئەو ژنانەم کرد کە سوودیانی لە
دەستپێخەری دایک و منداڵ وەرگرتبوو. ئەوان لە خۆشیا گەشاپوونەو لە کاتی کە
منالە تەندروستەکانیان پیشان دەدام. بەلام بۆ هەر منالێک کە بەبێ فایرۆسە کە لە دایک
دەبوو، زۆریکیان بە رووبەرۆبوونەو لە گەل کێشە ئایدز دەستیان بە ژیان دەکرد.

بەشی هەرە لەیادی گەشتە کە، سەردانمان بوو بۆ کلینیک (تاسۆ) لە ئوگەندا کە
لەوێ چاوم بە محەمەد کاليسوبولا کەوت. بە ھاوڕێیەتی سەرۆک (یۆوهری موسیفتینی) و
ھاوسەرە کە (جانیت)، من و لۆرا بە دەوری ژوورە کە دا ھاتین و چووین و نەخۆشەکانمان
گرتە باوەش. زۆریکیان پێشوازییان لێکردین. ئەوان ئومێد و ترسەکانی خۆیان

خستەپوو، پەرسىتارىك كە ناۋى (ئەگىس) بوو پىنى وىم كە مېردەكەي لە سالى ۱۹۹۲دا بە
ئايدىز مردوو، كاتىك پىشكىنى بۇ كرابوو، دەرگەوتىوو كە ئەۋىش تووش بوو، ئەو
يەككە بوو لەو چەند كەسە بەختەۋەرەي كە توانىپووى دەرمانى دژەقاپرۇس ۋە گرگىت،
داۋاي لىكىردىم ئەۋەندەي بىكرى زوو، دەرمانى زىاتىر بىلىم، كاتىك دەرمانە
پىشكىرىكراۋەكانى (پىنپان) گە يىشتە ئوگەندا، ئەگىس يارىدەدەر بوو لە پەرسىتارىكرى
زۇرىك لە ئەخۇشەكانى تاسۇ، يەككە لەۋانە مۇخەمەد بوو، كاتىك ئەۋلە ۲۰۰۸دا ھاتە
كۆشكى سىپى، ئەگىسىش ھات.

بەپىۋەبەرى تاسۇ، كە دىكتۇرىك بوو بەناۋى ئەلىكس كۆتىنۇ، داۋايى وىنى مەن يەكەم
سەركردەي جىھانم كە بىنىۋوۋىيەتى ئەفرىقىيەكى تووش بوو بە ئايدىز لە باۋەش بىگرىت،
مەن سەرم سورما، مەن ئەۋە لەبىرە كە دايەم كاتىك لە ۱۹۸۹دا توشىۋوۋىيەكى ئايدىزى
لەباۋەش گرتىۋو بىۋوۋە سەردىزى ھەۋالە جىھاننىيەكان، كىدارەكەي ئەۋ، ئەۋ ئەفسانەيەي
بەتال كىردىۋوۋە كە دەيگوت دەشى بە دەست لىدان تووشى ئەخۇشىيەكە بىيىت، مەن
شانازىم بەۋەۋە دەكرى كە مىراتى ئەۋم بۇ ماۋوۋەۋە لە رىگەي كەمكىردەۋەي ئەۋ ھەستە
ناپەسەندەي پەيۋەست بە ئايدىز ھەيە، ھىۋادار بووم كە بە رىگايەكى بچوك شىكۆي
خەلكى ئازارچەشتوۋ بگەرتىمەۋە، لەسەرۋو ھەموو ئەمانەشەۋە، وىستىم پىشانى بەدەم كە
گەلى ئەمىرىكا مشورخۆرە.

يەككە لە لايەنە بەرچاۋەكانى گەشتەكەمان بۇ ئەفرىقا ئەۋە بوو كە بارىاراي كچمان
لەگەلمان ھات، لە بۇتسوانا، مەن ئەۋ و لۇرا، بە گەشتىك چوۋىنە ناۋچەي سىروشىنى
پەرزىنكراۋى مۆكۆلۆدى، ھىۋامان ۋابوو كە پىشوو بەدەين، ھەۋايەكى پاك ھەلمزىن و
ھەندى ئازەلى كىۋى بىيىنەين، بۇ شىكاندىنى تىنۋىيەتىي راگەياندىنى گەرۆك، ستافى كۆشكى
سىپى بىريارىدا ئىمە وىنەيەك بگرىن.

ۋەكو ھەمىشە، ئامادەكارىيەكان پىر ۋردەكارى بوون، شاحىنەيەكى راگەياندىنى پىر لە
كامىرا و رىپورتەر لە شوۋىنىكى پاككراۋەدا جىگىر بوو، لەكاتىكدا كە ئۆتۆمبىلەكەي ئىمە
بە سوچەكەدا سوراپەۋە، راگەياندىن رىزى بەستىۋو بۇ وىنەيەكى كاملى ئىمە لە ھالەتى
تەماشاكردىنى چەند فىلىكدا، لە روالەتدا، فىلەكان ھىۋارى سىتارىۋكەيان پى ئەدراۋو.

ماوەیەکی کورت دواى ئەوەی کە ئێمە گەیشین، قەڵەنگەى ئێمەى وەرگەردەمى
پەخشى راستەوخۆى ئێمەى وەرگەردەمى سوارى ھاوتە مەنەى بوو. تەمى پەشە وەمان لەژێر
گەرمای خۆرەتاوى ئەفریقادا زەرد ھەلگەران. من، لۆرا و باربارا دامانە قاقای پێگەین.
گەشتەکە، یەكەم گەشتى باربارا بوو بۆ ئەفریقا و بە قوولى کارى ئێکەرد. پاش
تەواکردنى خۆیتەندى کۆلیژ و ئەنجامدانى کارى خۆبەخشانە لە ھەلەتەکەى ۲۰۰۴مدا،
ئەو دەستى کرد بە کارکردن بۆ کلینیکى ئایدزى مەدالان لە ئەخۆشخانەى (وار
میتۆریال)ى خاچى سوور لە کەپ تاونى باشوورى ئەفریقا. بە گەوتنەژێر کارىگەرى
ئەزمونەکەى، دواتر رێکخراویکی سوودنەخواری بەناوى گروپى تەندروستى جیهانى
دامەزراند. لەسەر بنەمای مۆدێلیکی ھاوشێوەى (وانە بلیزەووە بۆ ئەمریکا)،
رێکخراوەکەى ئەو تازە دەرچووانى کۆلیژ دەنێرتە کلینیکەکانى سى ولاتى ئەفریقا و دوو
شارى ناو ئەمریکا. ئەوان پشەنگیری چاودێریکردنى ئەخۆشەکانى ئایدز و ئەخۆشیەکانى
تر دەکەن، ژێرخانى تەندروستى بەھێز دەکەن و یارمەتى خەلک دەدەن لەگەڵ ھىوا و
شکۆمەندیدا بژین.

جێناش سۆزى بۆ دروست بوو بۆ کارکردن لەگەڵ ئەخۆشەکانى ئایدزدا. ئەو لە
چەند ولاتى ئەمریکاى لاتیندا خۆبەخشانە بۆ یونیسەف کارى کرد. کاتێک گەراپەووە
مالەووە، کتیبى ناوازدەى نووسى کە بوو بە پەرەوشتەى بە ئاونیشانى (چیرۆكى ئانا) کە
لەبارەى کچیکەووە بوو بە ئەخۆشى ئایدزەووە لەداک بپوو.

من و لۆرا زۆر شانازیمان بە کچەکانمانەووە دەکرد. ئەوان بپوون بەو ژنە
پروفسۆرنالانەى خزمەتى قەزىبەکى گەورەتر لە خۆیان دەکرد. ئەوان بەشێکن لە
بزاڤى گەورەترى ئەمریکیەکان کە کات و پارەى خۆیان بۆ یارمەتیدانى خەلکانى
نەگبەت تەرخان دەکەن. ئەم گیانە باشانە بەشێکن لەوەى کە من پێى دەلیم سوپاگانى
بەزەمى. زۆرێکیان لە رێکخراوە دینیەکانەووە دین و سۆراخى قەرەبوو ناکەن. ئەوان
خەقەست لە فۆرمى تەردا وەردەگرن.

يەككەك لە بۇ يارە سەرەتايىيە ھەرە گىرگەكانى پەيۋەست بە (پىيىفار) ئەرە بوو كى
بەريۋەى بىات. بەريۋە بەريكى ليىھاتووم دەويست كە دەيزانى چۇن رىكخراونىك رىكىضات
كە تەركىز بىخاتە سەر ئەنجامەكان. من كەسە راستەقىنەكەم لە بىزىسمانىكى ئۇنىدىيانادا
بۇزىيەۋە كە بەريۋە بەريكى جىيەجىكارى پىشۋوى كۆمپانىيائى (ئىلىلى لىلىلى) بوو بەناۋى
(راندىل تۇيىاس).

يەكەم راپۇرتەكانى راندى ناۋومىدكەر بوون. سالىك پاش واژۇكرىنى (پىيىفار) كەمتر
لە سەدەزار نەخۇش دەرمانى دژەقايرۇسىيان وەردەگرت. چەقەنەيەكم لىندا وىم
"ئەمەيە؟ ئىمە لە دوو مىليۇنەۋە زۆر دورىن". راندى مىنى دلىيار كىردەۋە كە پىيىفار
كەوتۈۋەتە سەر سىكە. گىرگىترىنى ئەرگەكان لە ماۋەى يەكەم سالىدا ئەرە بوو كە ولانان
ۋا لىبىكەيت ستراتىيىيەكانى خۇيان دارپۇژن، ھىزى مۇۋى تەيار بىكەن و دەست بىكەن بە
بۇنيادنانى ژىرخان. ھەر كە ئەو بىناغەيەمان نامادە دەبوو، ژمارەى ئەرگەسانەى كە
دەرمانەكەيان وەردەگرت بەشۋەيەكى دراماتىكى زيادىيان دەكرد.

بەھاتنى سالى ۲۰۰۵، ھاۋكارە ئەفرىقىيەكانمان بەتەۋاۋى ھاتبۈۋنە ناۋەۋە. گروپە
دىنىيەكان و ئەۋانەيتەر كە پىيىفار پىشتىگىرى دەكردن، ھەردوۋكىيان ئەفرىقى و ئەمىرىكى
بوون، يارمەتىي كلىنىكەكانى ستافىيان دا و پەيامەكانى بەرگىرتىيان بەسەر مىليۇنان
كەسى كىشۋەرەكەدا دابەش كىرد. ھەتيۋەكان و نىۋەمردوۋەكان چاۋدېرىي بەخەمىيان
ۋەردەگرت. نىزىكەى چۈارسەد ھەزار كەسىك دەرمانى دژەقايرۇسىيان وەردەگرت. ئىمە
لەسەر رىپرەۋى خۇمان بوۋىن بۇ گەيشتن بە ئامانچەكە.

بەداخەۋە، ئايدىز تاكە نەخۇشى نەبوو كە لە ئەفرىقا پەرەى دەسەند. بەھاتنى ۲۰۰۵،
مەلاريا نىزىكەى يەك مىليۇن ئەفرىقى لە سالىكدا خىستېۋوۋە خەتەرى مردەۋە، زۆرىەشيان
مىندالانى ژىر تەمەنى پىنج سالى بوون. مەلاريا بەھۋى گەستنى مىشۋولەۋە دەگۈزىتەۋە،
۹/۱ى ھەموو مردەكان لە ئەفرىقا پىكدېنىت، تەناتە لە ئايدىزىش زىاتەرە. ئابوورىئاسان
مەزەندەى ئەرەيان كىردوۋە كە نەخۇشىيەكە تىچۋوى ۱۲ مىليارد دۇلارى لە سالىكدا

خستەگەر. لە يەككە لە دورگەكانى زانزىبار، ژمارەى كەيسەكانى مەلاريا ئەنبا لە سالىكدا بۇ زياتر لە ۹۰٪ كەم بوو. ۱۰۰٪

لە ۲۵ى نيسانى ۲۰۰۷دا، من و لورا لە باشچەى رۆژ، ميوانداریى يەكەم (رۆژى ھۆشيارىي مەلاريا) مان كرد. ئەمە دەرفەتەك بۆ بۇ چارەدانى بەرەوپېشچوون و پېشانەدانى ئەنجامەكانى بەخشندەى بە ھاولەتيانمان.

لە كۆنایى قسەكاندا، كۆمپانيای (سەماى خۇرئاواى ئەفرىقای كانكوران) گوانىيەكى راستەوخۆى پېشكەش كرد. بە كەوتنەزۆر كارىگەرى دۆخى ئاھەنگىيەو، مەيش چوومە سەر شاتۆكە. جۆلەكانم ھەوالە ناوخۆيەكاندا لێدرانەو و بوومە سەرسوپھەتەكى لاوەكى لەسەر يوتىوب. كچەكانم خۆشەيەكى تاييەتيان بېنى لە توانج تېگرتنم: "باوكە، پېشان وایە نابى تۆ لەگەل گۆرانى (سەما كردن لەگەل ئەستێرەكاندا) پىرۆفە بگەيت."

مەيش وىم "پېم وىن كە ئامانجى من بەرزكردنەوەى ھۆشيارىيە."

لە سالى ۲۰۰۶دا، مارك دىبول شوپىنى راندى تۆپياسى گرتەو وەكو ھەماھەنگىكى پېنپار. وەكو دكتورىكى پزىشكى و كەسايەتى رېزىلنراوى ناو كۆپى ئايدز، مارك رېزىكى زۆرى بۇ پېنپار راكيشا. پاش يەككە لە گەشتەكانى بۇ ئەفرىقا، پېنى وىم كە خەلكانىكى زۆرى كېشوەرەكە نىگەرەن بوون لەبارەى ئەوەى كە داوى بەسەرچوونى مۆلەتى پېنج سالى پېنپار لە ۲۰۰۸دا، چى روودەدات. حكومەتەكان پىشت ئەستور بوون بە پىشتگىرى بەردەوام و خەلكىش بەھەمان شۆو. مارك پېنى وىم داواى لە كاربەدەستەكى كلينىكىكى تەندروستى لە ئەسيوپيا كردووە ئاخۆ كەس دەزانى كورتكراوەى پېنپار چىيە؟ ئەو وتىووى بەلى "پېنپار واتە گەلى ئەمرىكا مشورى ئېمە دەخۇن."

مارك بېرواى وابوو كە ئېمە بەرپرسىيارىتيەكان لە ئەستۆيە بۇ دىزەدان بە پىرۆگرامەكە - و دەرفەتەك بۇ قۆستەوەى بەرەوپېشچوونەكە. بە دووقاتكردنى ئاستى تەمويلى سەرەتايى پېنپار، ئېمە بە درىزايى پېنج سالى دواتر دەمانتووانى چارەسەرى ۲،۵ ملیون كەسى ئەفرىقا بگەين، رېگىرىن لە تووشبوونى ۱۲ ملیون كەس و پىشتىوان بېن بۇ چاودىرىي ۱۲ ملیون كەس.

دووقاتكردى كۈمەككە، پابەندىيەكى گەرە دەپتۇ. بەلام دەستېشخەرىي ئايدىز
كارىگەر بوو و من بېرىمدا دىنە بىدەم بە چالاكىيەكە. لە ۲۰ ئايسى ۲۰۰۷، من
چوومە باخچەي رۇز و داوام لە كۈنگرئىس كىرد كە بە پابەندىيەكى نوئى ۲۰ مىليارد
دۆلارىيەو بۇ پىنچ سالى داھاتوو، مۇلەت بدانەو بە دەستېشخەرىيەكە. بۇ رۇشنايى
خستەنەسەر بەرەوېشچوونەكە، من يانگھېشنى ئىلكى ئەفرىقاي باشوورم كىرد بەناوى
(كونىن تانتۇ). لۇرا پىش دوو سال ئەوى بېنىبوو و بەسەرھاتە ئىلھامبەخشەكەي بۇ من
گىراپووەو. كونىن ئايدىزئىكى جۇرى ئىجابى ھەبوو، بەلام لە ساپەي ئەو دەرمانەي لە
رئىگەي دەستېشخەرىي دايك و مىندال وەرىگرتىبوو، كورپىكى توشنەبووى بېوو. پاش
وتارەكەم، بارۇنى چوار سالانم گرتە ياوش و بەو بىرۈكەيەكە دلم خوش بوو كە ژيانى
بەھادارى بەھۇي باجدەرانى ئەمىركىيەو رىزگارى بوو. ئەو وزە و تەندروستىي باشى
خۇي لە رىگەي جولانەو و دەست بەرزكردنەو بۇ كامىراكان خستەبوو. پاشان
سەرنجىكى نىودەولەتتى تىگرتم بۇ "ئىترەسە، دامگرە".

ھەنگاوى دواتر، برىتى بوو لە ھانداتى ولاتانى تر بۇ ھاتنەپالمان. لە ھاويىنى ۲۰۰۷،
من و لۇرا بەرەو ئەلمانىان كەوتىنەرى بۇ لوتكەي (گروپى ھەشت) كە لەلايەن راوئىزكار
(ئەنگىلا مېركل) ھەو مىواندارى دەكرا. ئەركىكى سەرەكى، برىتى بوو لە رازىكردنى
ھاوتاكانم لە لوتكەكە بۇ خۇگونجاندىن لەگەل پەيمانەكانى ئەمىريكا لەبارەي ئايدىز و
مەلارياو.

ئەنگىلا پىتى وىم بابەتى سەرەكىي لوتكەكە برىتى دەپىت لە گەرمبوونى گۇي زەوى.
من ئامادە بووم بۇئەوئەي لەسەر پرسەكە بونىادنەرىم. لە وتارى سالانەمدا لە ۲۰۰۶،
وتبووم ئەمىريكا "خووى بە نەوتەو گرتووە" - دىرېك كە بەلاي ھەندى لە ھاوپىيانەو لە
تەكساس باش ھەرس ئەكرابوو. من لەگەل كۈنگرئىس ئىشم كىردىبوو بۇ برەدان بە
ئەلتارناتىقى نەوت، لەوانەش زىندە سسوتە مەنىيەكان، ئۆتۆمبىلە ھايىرىد و
ھايدىرۇجىنەكان، گازى سىروشى، خەلوزى خاوين و وزەي ناوكى. من بەھەمان شىنە
پىرسەيەكى نىودەولەتتىم پىشنىار كىردىبوو كە، بە پىنچەوانەي پىرۇتۇكۇلى كەموكورتى
كىۋتۇ، ھەموو ژىنگەپىسكەرە گەردەكان - لەوانەش چىن و ھىندىستان - ي كۆدەكردەو

و متمانەى دەكرده سەر تەكنۆلۇژياكانى وزەى پاك بۇ كەمكردەنەوەى دەردراوەكانى گازە
گەرمىدەرەكان بەبى خاوكردنەوەى ئەو گەشە ئابوورىيەى كە پىنويستە بۇ
چارەسەركردنى كىشەكە.

من نىگەرانى ئەوە بووم كە تەركىزى چەر لەسەر گۇرپانى كەش و ھەوا بىتتەھۇى ئەوەى
كە ولاتان پىداوويستىيە كتوپرەكان لە جىھانى زوولەگەشەدا فەرامۇش بكنەن. من بە
ئەنگىلام وت "ئەگەر بىرپار وايە كە رىبەرانى جىھان كۆ بىنەوە و قسەلەسر شتىك بكنەن
كە لەوانەيە پىش پەنجا سال كىشە بووبىت، ئەو باشترە لەبارەى ئەو خەلكەوە شتىك
بكنەن كە ھەر ئىستا بە ئايدز و مەلاريا دەمرن".

بە يارمەتى ئەنگىلامىركىل، رىبەرانى گروپى ھەشت رازىبوون لەسەر گونجاندىنى
ئامانجەكانى ھىوركردنەوەى ئايدز لەگەل ئەوانەى كە ئەمرىكا دايئابوون. پىكەوە، ئىمە
لەماوەى پىنج سالى دواتردا چارەسەرمان بۇ پىنج مىليۇن كەس دابىن دەكرد، رىگر
دەبووين لەوەى بىست و چوار مىليۇن كەسى تر تووش بىن و پىشتىوان دەبووين بۇ
چاودىرى بىست و چوار مىليۇن كەسى تر. ئەوان بەھەمان شىوہ رازى بوون لەسەر
گونجاندىنى ئامانجەكانى دەستپىشخەرىي ئىمە پەيوەست بە مەلاريا. ئەو پاپەندىيە
مىژوويانە دەتوانن جىاوازىيەكى گەرە دروست بكنەن لە ژيانى خەلكى ئەفرىقا و
سەرانسەرى جىھاندا. ئەو ھەش دەكەوتتە ئەستوى ئىدارەكانى داھاتوو كە زامنى ئەوە
بكات ولاتان سۇراخى پەيمانەكانيان دەكەن.

ئەو پرەنسىپانەى لىپىچىنەوە و ھاوكارى كە رىنمايى پىپفارى دەكرد بەھەمان شىوہ
لە پشت ناوەرۇكى ئاراستە نوپكەى ئىمەوە بوو بۇ بەرەوپىشچوونى ئابوورى، حسابى
تەخەداى ھەزارە (مكا). بۇئەوەى بۇ تەمويلەكانى (مكا) رەوا بىت، دەبووايە ولاتان
وہلامدەرەوەى سى پىوہرى پىئاسەكراو بن! لە دەرەوەى گەندەلىدا ھوكمپانى بكنەن،
بەرتامە ئابوورىيەكانى پەيوەست بە بازار سۇراخ بكنەن و لە تەندروستى و پەرەردەى
خەلكەكانياندا وەبەرھىتان بكنەن. گۇرپان لە ئاراستەگىرىيەكەدا دراماتىك بوو. كۆمەكى
ئابوورى وەكو وەبەرھىتانىك مامەلەى لەگەلدا دەكرانەك دەسكەلايەك. سەرگەوتن بە ئەو

تەنچامانەى كە بەرھەمى دەھىنا پىوانە دەكرانەك پارەى خەرچكراو، (مكا) پىشتىگىرى لە
ھەندى سەرچاۋەى باۋەرنەكراۋەۋە بەدەستەھىنا. يەككىيان (بۇنۇ) گۇرانىيىزى
سەرەگىي (يوتو) بوو. جۇش و كۆندى بە بۇنۇ ئاشنا بىوون و پىيان وىم ئەستىرەك
دەپەۋى لە ئۇفېسى ئۇقال سەردانم بكات. من لەو كەسايەتتە ھونەرىيانە بە گومان بووم
كە پىندەچوۋ قەزىەى ھەنوكەيى ۋەكو رىگايەكى بەرەۋپىشېردنى پىشەكانيان بگرنەبەر.
بەلام ئەوان دىنيان كىردمەۋە كە بۇنۇ سەرپاستە. سەردانەكەى ئەو بۇ ئەو بەيانىيەى
۱۴ى ئازارى ۲۰۰۲ دانرا كە من (مكا)م راگەياند. جۇش لىدوانىكى كورتى پىدام لەمەر ئەو
پرسانەى كە لەوانەيە بىنەپىش. ئەو دوايىن پرسىياري ھەبوو بەر لەۋەى كە بەرەۋ
ئۇفېسى ئۇقال رىنمايى بگەين. وتى "جەنابى سەرۆك، تۆ دەزانى كە بۇنۇ كىيە، وايە؟"
ۋىم بىنگومان "ئەو ئەستىرەيەكى رۆكە". جۇش سەرى لەقاند و بەرەۋ دەرگاگە رووى
ۋەرگىپرا. ۋىم "ئەو ھاۋسەرگىرى لەگەل (چىر) كىردىۋو وانىيە؟" جۇش لە بىى بىروايىدا
خۇى ھىنا و بىرد. من ئەۋەندەى توانىم رووم ۋەرنەگىپرا.

بۇنۇ بە كەسايەتتە قۇلتى بەرزەكەيەۋە و شەپقە جىاۋازەكەيەۋە خۇى كىرد بە
ئۇفېسى ئۇقالدا. ئەو بە خىرايى ئەو بىرۆكەيەى بەتال كىردەۋە كە گوايە كۆمەك
دايىنكەرتكى سەربەخۇ بىت. ئەو لەبارەى بودجەكانى ئىمەۋە دەيزانى، لە راستىيەكان
تيدەگەبىشت و دىدى دروستى ھەبوو لەبارەى تەخەبىيەكان لە ئەفرىقا. ئەو دىارىيەكى
ھۆشمەندانەى بۇ ھىنام، ئىنجىلىكى ئىرلەندىي كۆن.

ئەو پرسىياري كىرد "ئايا دەزانى كە ۲،۰۰۲ دىرى كىيى پىرۆز راستەوخۇ بەناۋ جىھانى
ھەزاراندا بلاۋ دەبىتەۋە؟" ھەرۋەھا وتى "خەلكى خىران لە ئامازەكرىن بە گوناھ
ئاشكراكانى ۋەكو ناپاكى ھاۋسەرەيتى. بەلام ھەندى جار ئىمە ھەرە گىرگەكانيان
فەرامۆش دەكەين، تاكە شوپىنىك كە كىيى پىرۆز راستەوخۇ قىسە لەسەر حوكمدان
دەكەن لە ماتىيۇ ۲۵دايە: ھەرچىيەك كە ئىۋە كىردتان بۇ يەكك لە لايەلاترىن براكانى
من، ئەوان بۇ مىنتان كىردۋە".

من ۋىم "تۆ راست دەكەيت. گوناھى فەرامۆش كىردن ھەر ئەۋەندەى ئەوانىيەر
جىدىيە". من دىلخۇش بووم كاتىك ئەو پىشتىگىرى بەھىزى بۇ (مكا) دەرېرى كە ئەو بىرواي

ۋابو ۋە شىۋازى جىھان بۇ بەرەۋپىشچون گرتوۋىيەتەبەر، بەشۋرۇش دەكات، مەن بە
ۋىيەۋە ۋىيەۋە گرتوۋىيە كاتىك پىنى ۋىيە كارى زىاتىر بىكەم لەبارەۋى ئايدىزەۋە. "بە چەند
سەۋىيە دەتۋانى مەيۋەنە ھە گىيان رىگار بىكەيت، ئەمە باشترىن رىكلامى شىۋاۋ دەپى بۇ
دەۋرىگا، پىۋىيەنە تۇ شىتەكان بە سور، سىپى ۋ شىن بۇيە بىكەيت".

پاش كۆۋىۋەنەۋەكەمان، بۇنۇ ھاتە لاي مەن ۋ كاردىنال (تىۋدۇر مىكارىك) كە پىۋىيە
بەپىز ۋ رۇخانى ۋىيە، بۇ گەشتىك بە لىمۆزىنەكەمان بۇ پىشكەشكرىنى ۋتارەكەم لە
(پىيەگى گەشەپىندانى ئىنتەرتەمەرىكان)، بۇنۇ لە مەراسىمەكەدا بەشدارى كىرد ۋ
بەزنامەكەۋى ئىمەۋى بەرز ھەئىسەنگاند، دواتىر مەن زانىم كە يەكك لە تەمۋىلەكەرە
گەۋرىكانى ۋىيە، ۋەبەرەيىنەرى سەۋىيەلەر (جۇرچ سۆرۇس)، رەخنەۋى توندى بە بۇنۇ
گرتوۋە لە بەرەنەپەر پەيۋەندىكرىن بە مەۋە لە مەراسىمى (مكا)دا بى ۋەۋى ھىچ
شىيىكى زىاتىرى لەبەرەنەردا دەست بىكەۋىت، سۆرۇس بە بۇنۇۋى ۋىيە "ۋەۋى كە ھەتە
لەبەرەنەپەر قاپىك نىسكدا ساغت كىردۋەتەۋە". رىزم بۇ بۇنۇ زىادى كىرد، ئەۋگەرم ۋ گور
ۋىيە لەگەل لۇرا ۋ كچەكاندا.

ۋەۋى ۋىيە نامەۋى سۋىياسى بۇ دەناردىم، ئەۋ پىۋىيە ئىمانىكى راستەقىنەۋە، بۇنۇ
دەكرە دەمارگىر بى، بەلام ھەركىز بە شىۋازىكى دۋىۋىۋانە يان سىياسى ۋاتەۋىيە، كاتىك
(بىيەن) بە سەرتەپەكى خاۋ دەستىپىكرىد، ئەۋ لە ئۇفىسى ئۇقال ھاتە لام، ئەۋ ۋىيە
تۇ پىۋىيە ئەنجامە پىۋىيەنەكراۋەكانى، كەۋابوۋ كۋا ئەنجامەكان؟ "دەۋىۋىيە مەن بەۋ بىيە،
بەلام ۋىيە ئەۋا نوقەيەك بىكەم، ئەۋ كاتەۋى كە پىۋىيەگەمەكە كەۋىيەۋە سەرسكە ۋ
بەپىۋە دەچۋى، گەپەۋە. ۋىيە "بەپىۋىيە گومانم لى كىردى، بەۋ بۇنەيەۋە، دەزانى
ھىكەمەتى ئەمەرىكا ئىستە گەۋرەترىن كىيەرى كۆندۈمە لە جىھاندا؟"

پىيەگەنم، بۇنۇ دىيىكى گەۋرە ۋ سىخورمەيەكى تىيى ھەۋىيە، تاكە ئەنگىزەۋى ئەۋ،
سۆزى ۋىيە بۇ ئەۋ قەزىيەۋى كە تىيەدا ھەۋىيە ۋىيە، مەن، لۇرا، باربارا ۋ جىيە ئەمان بە
ھەۋىيەك لەقەلەمدا.

هەمووان لەگەڵ بۆنۆدا ھاویرا تەبوون. سێ مانگ پاش ئێوەی کە (مکا)م راگەیاند،
چوومە لوتکە (گروپی هەشت) لە (کانائاسکیس)ی کەنەدا. سەرۆک وەزیران (جین
شریتین) بابەتی کۆمەکی دەرەکی ھێنایە بەرپاس. من یەکەم کەس بووم کە قسەم کرد.
من لەبارەى پرەنسیپە ئەنجام خواراوەکانى (مکا) قسەم کرد کە دابڕانیکی بەرچاویو
لە نەریتی پێوانەکردنی بەخشندەیی بە رێژەى سەدی ئێوە تێکرای بەرھەمی خۆمالییەى
کە ولاتیک لە کۆمەکی دەرەکی خەرجی دەکات کە گروپی هەشت ھەیبوو.

کاتیک قسەکانم تەواو کرد، جاک شیراک بەرەو پێشەوێ چەمایەوێ و قۆلى گرت. وتی
جۆرج، تۆ زۆر تاکرەویت. پاشان دەستی کرد بە قسە "چۆن ئەمریکا دەتوانی سوور
بیت لەسەر کۆمەک گری بباتەوێ بە دژە گەندەلی؟ دواجار، سێ جیھانەکە گەندەلی
دروست کرد!" ئێوە روونی کردەوێ کە من لە کەلتووری ئەفریقای تی ناگەم.

ئەمە یەکەم قسەى لەپوو بوو بۆمن لەلایەن شیراکەوێ. من بەلامەوێ کۆمیدی ئەبوو.
دیار بوو کە ئامادەبیت ئیدانەى خەلکی جیھانى روولەگەشە بکات لەبەرانبەر وەزعی
راھینی گەندەلی، ھەژاری و حوکمرانی خراپ، ھەمووشی لەبەرئێوەی کە ئێوە دەستی بە
گوناھ کردووە لەبارەى ئێوەی کە ولاتانی وەکو فەرەنسا لەسەردەمی کۆلۆنیالییدا
کردوویانە.

کاتیک محازەرەکە تەواو بوو، دەستم بەرز کردەوێ. شریتین، سەری لەقاند، ئێوە
ویستی ھەلیک بداتە سەرکردەکانیتر قسە بکەن. بەلام من ئەمتوانی رێگە بدەم بەیانەکەى
شیراک شویینی خۆی بگریت. من وەکو پەرچە کرداریک وتم: "ئەمریکا ولاتانی ئەفریقای
کۆلۆنیزە ئەکردووە. ئەمریکا گەندەلی دروست ئەکردووە و ئەمریکا ماندووبوووە لەوێ
کە سەیر بکات پارەییەکی باش دەدرزیت لەکاتیکدا کە خەلکی بەردەوامن لە چەشتنی
ئازار. بەلی، ئێمە بەرنامەى خۆمان دەگۆڕین. بیت خوش بیت یان نا".

شیراک تورپەیی خۆی ھەلشتبوو. بۆیە منیش دەبوایە ئەمە بکەم. زۆریەى
سەرکردەکانی تر شۆک ببوون. ھاوڕێم، سەرۆک وەزیرانی ژاپۆن خەندەییەکی نەرمی
تێگرت و سەری رەزامەندی بۆ لەقاند.

بە دەرئازى شەش سالى دواتر، (مكا) ۶،۷ مىليارد دۆلارى پارەى خستنه گەرى بە
پالېستىنى سى و پېنج ولاتى ھاوکار وەبەرھىنا. (لېسوسق) پەيمانە كەى (مكا)ى بەكارھىنا
بۇ باشكردىنى پىرۇژەى ئاۋەكەى. (بوركىنا فاسق) سىستەمى جىن متمانەى مافەكانى
مولكاپەتى دروستكرد. پىرۇژەكانى لەم بابەتە، كۆلەكە بوون بۇ ولاتان بۇ ھىنانەكايەى
ئە بازارانەى كە ھانى گەشەى كەرتى تايبەتيان دەدا، سەرمايەى بيانبيان رادەكېشا و
زەمىنەيان خۇش دەكرد بۇ بازارگانى كە بىنچىنەيەكى تىرى ئەجىندانى گەشەپىدانەكەم
بوو. بازارگانى ئازاد و دادپەرۋەرانە لە رىگەى دروستكردى كېيىرى نوئ بۇ
بەرھەمەكانان شانبەشانى بزارەى زياتر و نرخی باشتىر بۇ بەكاربەرەكانان، سوود بە
ئەمريكا دەگەپەنى. بازارگانى بەھەمان شىۋە دلىياترىن رىگايە بۇ يارمەتيدانى خەلك لە
جىھانى روولەگەشەدا بۇ گەشەپىدانى ئابوورىيەكانيان و دەرھىنانى خۇيان لە ھەژارى.
بەپىنى توپىزىنەۋەيەك، سوودەكانى بازارگانى چل جار كاريگەرترە لە كەمكردنەۋەى
ھەژارى بە بەراورد بە كۆمەكى دەرەكى. كاتىك بووم بە سەرۆك، ئەمريكا سى
رىككەۋتەننامەى جىگىرى لەگەل سى ولاتدا ھەبوو: كەنەدا، مەكسىك و ئىسرائىل. بە
ھاتنى ئەو كاتەى كە ئوفىسم جىن ھىشت، رىككەۋتەنمان لەگەل خەقدە ولاتدا ھەبوو:
لەۋانەش ولاتانى روولەگەشەى ۋەكو ئوردن، مەغرىب، عەممان و دىموكراسىيە ساۋاكاتى
ئەمريكاي ناۋەراست. بۇ گەشەپىدانى زياترى ئابوورىيەكانى ئەفرىقا، ئىمە لەگەل
ھاوکارانى گروپى ھەشتدا كارمان كرد بۇ ھەلۋەشانەۋەى زياتر لە ۳۴ مىليارد دۆلارى
قەررى ولاتانى ئەفرىقا. دەستپىشخەرىيەكە ئەو دەرپازبوونە گەرەيەى لە قەرر
قۇستەۋە كە سەرۆك كلىننن زامنى كردبوو. راپۇرتىكى رىكخراۋى (داتا)ى بۇنۇ
گەبىشتبوۋە ئەو ئەنجامەى كە دەرپازبوون لە قەرر رىگەى بۇ ولاتانى ئەفرىقا خۇش
كردبوو تا چل و دوو مىنالى تر بىنن بۇ قوتابخانە.

دەستپىشخەرىيەكى ئابوورىيە زىندوو بىرىتى بوو لە ياساى دەرھەت و گەشەى ئەفرىقا
(ئاگروا) كە گومرەكانى لەسەر زۆرىەى ھەناردەكانى ئەفرىقا بۇ ئەمريكا لاپرد. سەرۆك
كلىننن (ئاگروا)ى واژو كرد، مەنىش كارم لەگەل كۆنگرىس كرد بۇ فراۋانكردنى. مەنىش
ۋەكو بەكەم كەس كاريگەرەيەكەم بىنى كاتىك چاۋم كەوت بە چەند كارۋەگەرەك لە

غانا که به ره مه کانیاں بۆ نه مریکا هه نارد هه کرد. ژنیك پرۆژه یه کی ده ست پیکردبوو به ناوی (دایکانی جیهانی). نه و تایبه تمه ند بوو له بواری یارمه تیدانی پیشه گه رانی ژن بۆنه وه ی بازاری نوێ بدۆزنه وه بۆ فرۆشتنی کالاکانی وه کو سابون، سه به ته و خشل. له ماوه ی پینج سالدا، کۆمپانیا که ی نه و له حه وت کارمه نده وه گه شه ی کردبوو بۆ نزیکه ی سی سهد کارمه ند. به رگه دروویه کی جلی ژنان به ناوی (ئیسهر) پیتی وتم "من یارمه تی ژنانی تر دده م و یارمه تی خیزانه که ی خوشم دده م".

له شوباتی ۲۰۰۸دا، من و لۆرا گه راینه وه بۆ باشووری سه حرای گه وره. گه شته که دووه م گه شتی من و پینجه می نه و بوو. ئیمه سه ردانه که مان وه کو هه لیک بیینی بۆ ده رخستنی هه ندی له باشتین رێبه رانی نه فریقا که به پاکیه وه خزمه تی خه لکی خۆیاں ده کرد و ده ست و په نجه یان له گه ل کیشه کانی وه کو هه ژاری، گه نده لی و نه خوشیدا نه رم ده کرد. نمونه ی باشی نه وان له جیاوازییه کی گه وره دا بوو له گه ل نه و رێبه ره نه فریقییه ی که سه ردیڤی هه واله کانی گرتبوو، (رۆبه رت موگابی) ی زیمبابووی. موگابی دیموکراسی سه رکوتکردبوو، خه لکه که ی خستبووه به ره له لاسانیکی نائاسایی و ولاته که ی له هه نارد هه که ریکی ته واه وه کردبووه هاورد هه که ریکی ته واه. تۆماره ئابروبه ره گه ی به لگه ی نه وه بوو که پیاویک ده توانی ولاتیك وێران بکات. من ده مویست پیشانی جیهانی بده م که سه رکردایه تییه کی باش ده توانی یارمه تی ولاتیك بدات بگاته لوتکه ی لیها توو ییه که ی.

من و لۆرا له گه شته که ماندا سی وێستگه مان به سه ر کرده وه. له هه ریه که یاندا، ئیمه نمونه ی ئیلهامیه خشی هاوکارییه کانمان بیینی له گه ل نه فریقادا. من چاوم که وت به مندا لانی قوتابخانه له (بیئین) و (لیبریا) که کتیبی خویندنیان هه بوو، نه مه ش له سایه ی ده ستپیشخه ربی (په روه رده ی نه فریقا) ی ئیمه. له (رواندا)، من په یماننامه یه کی وه به ره یسانی دوولایه ته م واژو کرد که ده ستگه یشتنی به دارایی بۆ کاروه گه رخانه رانی رواندی زیاد ده کرد. له غانا، من ده ستپیشخه ربیه کی نویم راگه یاند بۆ شه ر له درزی نه خوشیه خولگه ییه پشتگوێخراوه کانی وه کو کرمی نه نکلستوما و تای لولپینج. درێژترین

سەردانىغان بۇ تانزانىيا دۆلەت ۋەلاتىنىڭ چوڭ ۋە كىچىك كەسپى بولۇپ سەھرا كەندىرى خۇرەھەلانى
ئەفرىقا، لە زۇڭر سەركەردىيەتلىرى سەركەردە (چاڭگال كىيىملىك) دا، تانزانىيا بەشىدارى كىرىپ بولۇپ
(پېڭفان) دەستىنەشەرى مەلاريا ۋە (مكا) دا.

كەڭلىك ھېزى ئاسمانىي بەك بەرەدە دارالسلام نىم بولۇپ، پېڭ ۋەترا كە لەوانە يە كىرىپ
ئۇ تانزانىيا بېيىم كە ۋەتەنلى مەن بولۇپ جەلەكەنچان چاپ كىرىپ، لەكەتلىك كە بە
ئادەمەكەنلى قىرۇك كەدا دەپتەمە خوار، كۆمەلە ۋەلىك بە لىدانى تەپلەكەن ۋە قۇچەكەن
سەمەيان دەكەدە. كەڭلىك بەكەڭ روى كىرىپ مۇسەپقا، مەن ۋەتەنلى خۇمە لەسە پىشتى
بېيى.

ۋەكە زۇڭر لە ۋەلاتانى باشورى سەھراي ئەفرىقا. ئابورى تانزانىيا بەھلى قەيرانى
ئەيدە ۋە لاۋاز بېيى. سەركەردە (كىيىملىك) تامە زۇڭر بولۇپ بارەلى شەپ دىنى ئەخۇشى. ئەو
ھاسەرەكەي (سەلما) پىشتىنلى ئەيدىزىان لەسە تەلەزىۋى نىشتەمەنى ئەجەمەد بولۇپ
خىستەن روى نەمەنە بەك باش بۇ كەلى تانزانىيا، تەنەت لە ھەمەرى كىرىگەرتە، كىيىملىك
ھەتەيلىك تەبەنى كىرىپ كە دايك ۋە باۋكى بە ئەيدىز مەيدى.

سەركەردە كىيىملىك نىمەنى بۇ كىيىملىك ئەيدىز بولۇپ لە ئەخۇشخەنە (ئامانە دىستىكت
ھۇسەپتەل) كە لە سالى ۱۹۲۰-۱۹۲۱ بە پىشتىگىرى پېڭفان كىرىپ، لەكەتلىك كە
بەپتەبەرى ئەخۇشخەنە كە رىنەمەنى نىمەنى كىرىپ، مەن ۋە لاۋاز كىيىملىك بېيى كە لە
كۆرەپانە كە لەكەل داپىرەلى لەسە سەكەيەك داپىرە بولۇپ. ئەو نۇسەلەن بولۇپ ھەلگىرى
ئەيدىزى ئىجابى بولۇپ. ئەو ھەيۋەتە كەلى لە دايكىيە ۋە بۇ مەيدە ۋە كە مەيدە. ئەيدىز
باۋكىشى كۆشتە بولۇپ. لەكەل ئەۋەشدا، كچە بچەكە كە خەندەلى لەسە لىۋان بولۇپ. داپىرەلى
روۋنى كىرىپ كە (خەمەتگوزار بېيەكەنلى بولۇپ ئەۋەلى كاسۋىلىك) پارەلى كچەكە دەدەن بۇ
ۋەركەتنى چارەسەر لە كىيىملىك (پېڭفان)، ۋە بەرەكەتنى "ۋەكە مۇسەلمانلىك، مەن
ھەركىز ۋەتەنلى ئەۋەم نەكەدە كە كىيىملىك كاسۋىلىك بە ۋەشەيە يارمەتەم بەدەن. مەن
ئەدە سولاسگوزارى كەلى ئەمەركەم."

لە كۆنفرانسىيەلى ھەۋالدا، مەن داۋاكەم بۇ كۆنفرانسىيە داپىرە كىرىپ بۇ مۇلەتەنە ۋە
فراۋانكەرنى پېڭفان، سەركەردە كىيىملىك دەستى كىرىپ بە قەسە "ئەگەر ئەمە پىرۇگراممە، پېڭفان

يان چيتر بەردەوام نەبىت، ئەوا خەلكىكى زۇر ھېوا لە دەست دەمەن، بەدلىيايىپەو ھەرگ
لەئارادا دەپى، تىكايەى بەسۇزانەم ئەو ھەيە كە پىپىفار بەردەوام بىت " رىيۇرتەرتكى
ئەمىرىكى پىرسىياري لىكرىد ئاخۇ تانزانىيەكان دىخۇش بوون لەبارەى ئاسقۇى بوون بە
سەزۇكى باراك ئوباما، وەلامى كىويت جۇش و خىزۇشى پى بەخىشىم كە وتى " بەلەى
ئىمەو، گىنگىرتىن شت ئەو ھەيە كە لىنگەرتىن ھاورنىيەكى باشى ئەفرىقا بىت وەكو سەزۇك
بوش "

لەكاتىكدا كە ئىمە بەرەو واشىتىن دەرىشتىفەو، مەن و لۇرا لەسەر ئەو كۆك بوون
كە گەشتەكە باشىرتىن بوو لە ماو ھى سەزۇكا يەتتىيەكەمدا، دۇخىكى ئوت و پىر و ۋە و
ھېوا ھەبوو لە سەرانسەرى ئەفرىقادا، خۇشەويستى لىوانلىو بۇ ئەمىرىكا سەرسورھىتىن
بوو، ھەر جارىك كە گوئىيىستى سىياسىيەك يان وتارنوسىتىكى ئەمىرىكى دەپم كە قسە
لەبارەى وئەى لاوازى ئەمىرىكا لە جىھاندا دەكات، بىر لەو دەيان ھەزار ئەفرىقىيە
دەكەمەو كە لە بەدرىزايى شەقامەكان رىزىيان بەستوۋە بۇ سلاوكرىن لە كاروانى
ئۆتۈمبىلەكانمان و دەرىپىنى سوپاسگوزارىي بۇ ئەمىرىكا.

بە ھاتنى ئەو كاتەى كە ئۇفىسىم جى ھىشت لە بەروارى كانوونى دوۋەمى ۲۰۰۹دا،
پىپىفار پىشتىوانى چارەسەرى بۇ ۲،۱ مىليۇن كەس و چاودىرىي زىاتىر لە ۱۰ مىليۇن كەسى
كردىبوو، پارەى باجدەرانى ئەمىرىكى يارمەتىدەر بوو بۇ پارىزگارى لە دايكان و ساواكان
لە ماو ھى زىاتىر لە ۱۶ مىليۇن ھالەتى سىكىپىدا، زىاتىر لە ۵۷ مىليۇن كەس سوودمەند
بىوون لە پىشكىنىنى ئايدىز و دانىشتەكانى راوئىزكارى.

ئەنجامەكانى دەستپىشخەرىي مەلاريا بەھمان شىۋە ھاندەر بوون، لە ماو ھى
دەبەشكرىنى تۆرەكانى پىخەفى ئامادەكراو بە مېشولەكۆر، سىپراى ناو مال و گەيانىدىنى
دەرمان بۇ دايكانى توشىبوو و سىكىپ، دەستپىشخەرىي مەلاريا يارمەتىدەر بوو بۇ
پارىزگارى بىست و پىنچ مىليۇن كەس لە مردىنى تاۋەخت، ژمارەيەك ولات، لەوانەش
ئەسىپوپيا، رواندا، تانزانىيا و زامبىيا لە پىشەو ھى خىشتەكەدا بوون لە وەلامدانەو ھى
ئامانجى كەمكردنەو ھى رىژەكانى توشىبوون بە مەلاريا بە رىژەى زىاتىر لە ۵۰٪.

پېنۇستېيەگانى ئەفرىقا ھېشتا رۇن، ھېشتان زىاتر لە بېست و دوو ملېون كەس
لەگەل نەخۇشى ئايدىزدا دەرىن. ھەندى لەوانى پېنۇستېيان بە دەرمانى دزە قاپرۇسە،
ھېشتا دەستېيان ئاگەوى. لەكاتىكدا كە مەلاريا لە پاشەكشى داپە، ھېشتا مىدال ھەن كە
بە گەستنى مېشولە دەمرن. ھەژارى ھېشتا بەرپاگۈە، زىرخان كەموگورتى ھەپە و
ھېشتاش خانەى تېرۇرىستى و رۇردارى ھەن.

لەكاتىكدا كە ئەم تەخەدىيانە ترسىنەرن، گەلى ئەفرىقا ھاوكارى بەھىز لە پىشتىيەو
ھەن. ئەمرىكا، گروپى ھەشت، بوئىن، كۆرى ئابېنى و كەرنى ئابېت ھەمووى زىاتر لە
پېشور ھاتوونەتە ناوہو. زىرخانى تەندروسى وەكو بەشىكى پېپفار رەگى داکوتاوہ و
دەستپىشخەرى مەلاريا سوودى گشتگر لە بوارەگانى تىرى زىانى ئەفرىقادا لەگەل خۇيدا
دەھىنەت.

لەوانەيە گۆرپانى ھەرە گرنگ لەم سالانەى دوايىدا، لە شىتووزى روانىنى ئەفرىقىيەگاندا
بوويىت لە خۇيان. ھەرودەكو چۇن ئايدىز جىتەر وەكو حوكمىكى مەرگ ئابېنرى، گەلى
ئەفرىقاش ئەو گەشېينىيە نوئيەيان پەيدا كىردوہ كە ئەوان دەتوانن كېشەكانيان
كۆنرۇل بگەن، شكۆمەندىيان بگەرىننەوہ و بە ھىواوہ بەرەوپېش بچن.

لە گەشتەكەماندا لە سالى ۲۰۰۸ بەرەو ئەفرىقا، مەن و لۇرا سەردانى قوتابخانەيەكمان
كرد كە تىايدا ھەرزەكاران - كە زۆرىنگيان ھەتىو بوون - لەبارەى ئايدىزەوہ وانەيان پى
دەوترا. يەككە لە وانەكان تەركىزى خىستىوہ سەر پېشانىدانى كچان كە چۇن داواى
سېكىسى بەتەمەنەكان رەت بگەنەوہ، كە بەشىك بوو لە بىرگەى خۇبەدوورگرتنى پېپفار.
لەكاتىكدا كە بەلاى گروپىك قوتايىدا تىپەرىم، وتم "خو باشە"، ئەوان بە يەك دەنگ
ھاواريان كرد "ھەموو كاتىك!"

لىرە لە رواندا، ولاتىك كە سەدان ھەزار كەسى بە جىنۇسايد و ئايدىز لە دەست داوہ،
ئەم مىدالانە ھەست بە بەرەكەت دەكەن. بەدلىيايىيەوہ ئىمەومانان لە شوپتانى ئاسودەى
وەكو ئەمرىكا دەتوانىن وانەيەك قىر بىن. مەن بىرمارەدا جارىكى تىرىلئىمەوہ. "خودا
باشە".

كۆرسەكە جارىكى تىر تەنەت بە دەنگىكى بەرزىر وئىيەوہ، "ھەموو كاتىك!"

زیادکردنی سەرباز

لە سێپتەمبەری ۲۰۰۶دا، بە تریکبوونەوەی ھەلبژاردنە میانەییەکان، (میشیل ماککۆنیل)ی ھاوڕێم ھاتە ئوفیسی ئۇقال. سیناتۆرە کۆماربێەکە ی (کینتاکی) داوای کردبوو کە من بە تەنیا ببینیت. لوتیککی سیاسی تیرۆی ھەبوو و بۆنی کیشە ی دەکرد. وتی "جەنابی سەرۆک، لیبوونەوێ جەماوەرت خەریکە کۆنترۆلمان لە کۆنگرێس لە دەست دەدات".

میش مەبەستیکی ھەبوو. زۆرێک لە ئەمریکییەکان لەو سەرۆکایەتیە ی من ماندوو ببوون. بەلام ئەمە تاکە ھۆکار نەبوو کە حزیەکەمان لە کیشە دا بوو. من ئەو ھەم ھاتەوێ خەیاڵ کە کۆنگرێسمانی کۆماری دەوانە ی زیندان کرابوون لە بەرانبەر وەرگرتنی بەرتیل، بەھۆی فەزیحە ی سینکسەو، یاں لە کۆکردنەوێ پشنگیری بۆ لیکۆلینەوێ تیوہ گلابوون. پاشان خەرجییەکی بەغیرۆدەرانی، نموونە ی پرۆژە ی حکومی بۆ کۆکردنەوێ دەنگ و شکستمان لە ریفۆرمی ئاسایشی کۆمەلایەتی سەربازی ھەبوونی زۆرینە لە ھەردوو ئەنجومەنە کە، لە ئارادا بوون.

پرسیارم کرد "باشە میش، دەتەوێ لەمبارە یەوێ چی بکەم؟" وتی "جەنابی سەرۆک، ھەندێ سەرباز لە عیراقەوێ بگەڕێنەوێ بۆ نیشتمان" ئەو تەنیا نەبوو، لە کاتیکی کە توندوتیژی لە عیراق زیاد دەبوو، ئەندامانی ھەردوو حزیە کە داوای کشانەوێ بێکیان کردبوو.

وتی "میش، بھوام وایە کە ئامادە ییمان لە عیراق پنیویستە بۆ پارێزگاری لە ئەمریکا و من سەرباز ناکشینتەوێ نەگەر ھەلومەرجی سوپا پاساوەدات". من روونم کردەوێ کە

دەستکاری ئاستەکانى ھىزى سەربازى دەكەم بۇ بەدبەھتەنى سەركەوتن لە عىراق نەك بۇ سەركەوتن لە دەنگداندا.

ئەوھى كە پىم نەوت، ئەوھ بىو كە مەن پىچەوانەى پىشنىارەكەى ئەوم لە بەرچاۋ گرتوۋە. لە بىرى كىشانەوھى سەرباز، مەن خەرىكى دانى سەختىرەن و بى جەماوهرترەن بىر بىر بىووم لە ماوھى سەركەپەتتە كەمدا: دابەزاندى دەيان ھەزار سەربازى تەلە عىراق بە سەراتىزىيەكى ئۆيۈ، ھەرمەندەپەكى ئۆي و ئەركىك بۇ پاراستى گەلى عىراق و يارمەتيدانى ھىنانەكەپەى دىموكراسىيەك لە ناو دلى خۆرھەلاتى ناوھەراستدا.

رەشىپنى سىپىتتەمبەرى ۲۰۰۶ پىچەوانەبىو لەگەل ئەو ئۆمىدەى زۆر كەس پاش ئازادكردنى عىراق ھەستىيان پىكرد. سالى پاش داخلىوونى ھىزەكانمان بۇ ناو ولاتەكە، ئىمە رۆنىمى سەداممان رووخاند، دىكتاتورمان دەستگىر كرد، قوتابخانەكان و كلىنىكەكانى تەندروستىمان بونىاد نانەوھ و رىفۆرمى ئەنجومەنى ھوكمرانىمان كرد كە ئۆيەراپەتتى ھەموو گروپە تاپەنى و ئەتنىيە گەرەكانى دەكرد. لەكاتىكدا كە بى ياساى و توندوتىزى رۆشىتبوۋە سەروو چاۋەروانىيەكانمانەوھ، پىدەچوۋ زۆرىيەى عىراقىيەكان سوور بن لەسەر بونىادنانەوھى كۆمەلگەپەكى ئازاد. لە ۸ى ئازارى ۲۰۰۴دا، ئەنجومەنى ھوكمرانى گەپشتە رىككەوتنىك لەسەر (ياساى بەرپۆھەردنى كاتى)، ئەم دۆكيومىنتە بىچىنەپە داۋاى گەرانەوھى سەروھرى دەكرد لە مانگى تەموزدا، كە ھەلپىزاردنى بۇ ئەنجومەنىكى نىشتمانى، داپشتى دەستور و خولىكى تىرى ھەلپىزاردن بۇ ھوكومەتتىكى دىموكراتى، بەدۋادا دەھات.

بۇ ماوھى نىزىكەى سى سال، ئەم نەخشەرىگاپە رىئەمى سەراتىزىيەكەى ئىمەى كرد. ئىمە بىروامان وابوۋ كە يارمەتيدانى عىراقىيەكان تا ئەو بىچىنانە بەدى بىنن، باشترەن رىگەپە بۇ پىشانەدانى شىعە، سوننە و كورد كە پىشكىان ھەبوۋە لە ولاتىكى سەرىست و ئارامدا. ھەر كە عىراقىيەكان لە پىرۇسەى دىموكراتىكدا ۋەبەھىفانىان كرد، ئۆمىدەۋاربوۋىن كە ناكۆكىيەكانىان لە بەردەم سىندوقى دەنگدان پەكلاپى دەكەتەوھ،

لێرهوهش دۆژمنانی عێراقی ئازاد پەرەوێز دەخەن. بە کورتی، ئێمە برۆمان وابوو کە بەرەوپێشچوونی سیاسی رێگە بوو بەرەو ئاسایش - و سەرەنجام رێگە بەرەو نیشتمان. ستراتیژی سەربازیمان تەڕکیزی خستەسەر سۆراخکردنی توندپەرەوان لەکاتی کە مەشقی بە هێزەکانی ئاسایشی عێراق دەکرد. بە پێی تێپەرێبوونی کات، ئێمە بەرەو ئامادەییەکی سەربازی بچوکتەر دەجوڵاین، رووبەرێکی نوێ و بۆچوونە دەبووینەوه کە ئێمە داگیرکەرین و رەواوەتی سەرکردە عێراقییەکانمان پەرە پێ دەدا. من ستراتیژیەکم پوخت کردەوه "لەکاتی کە عێراقییەکان دەکەونه سەر پێی خۆیان، ئێمە دێینه خوارەوه". دۆن رەمسفێڵ بەراوردکردنێکی لەیادنه چووی هەبوو: "پێویستە دەستمان لە کوشنی بایسکیلە کە بەردەین".

من تاووتوێی میژووی پاش جەنگی ئەڵمانیا، ژاپۆن و کۆریای باشوورم کردبوو. هەریەکەیان چەندەها سال - و ئامادەیی سەربازی ئەمریکا - یان پێویست بوو بۆ تەواوکردنی گواستەوه لە کارەساتی جەنگ بۆ دیموکراسیی سەقامگیر. بەلام هەرکە گەیشتنە ئەو خالە، کاریگەریی وەرچەرخیان، شایستەیی باجەکەیی سەلمان. ئەڵمانیای خۆڕئاوا وەک داینەمۆی کامەرانی ئەوروپا و کلۆپۆزنی ئازادی دەرکەوت لەماوەی جەنگی سارد دا. ژاپۆن بوو بە دووەم ئابووری گەورەی جیهان و کۆلەکەی ئاسایش لە ئۆقیانوسی هێمندا. کۆریای باشوور بوو بە یەکێک لە هاوکارە هەرە گەورەکانی بازرگانیمان و زەمینەیهکی ستراتیژی لەبەرانبەر دراوسێیهکەی باکووری.

هەرسی ولاتەکە، سوودمەند بوون لە دانیششتوانە تا رادەیهک هاوشتیوهکانیان و ژینگەی ئاشتییانەی پاش جەنگ. لە عێراقدا، گەشتەکە قورستر بوو. عێراق لەو سەرۆختەوه کە لە پاشەواری ئیمپراتۆریەتی عوسمانی ولاتەکەیی دروستکردبوو، دووچاری تەنگرەیی تایەفی و ئەتەنی هاتبوو. ترس و بێ متمانەیی دروستکراو لەلایەن سەدامەوه، ئاشتبەوایی ئێوان عێراقییەکانی سەخت کردبوو. بەهەمان شێوه ئەو هێرشە توندوتیژانەش کە توندپەرەوان ئەنجامیان دەدا.

سەربازی توندوتیژی، هیوا هەبوو. عێراق دانیشووانێکی گەنج و خۆتەندەوار، کەلتوورێکی زیندوو و دامەزرێوەی حکومەتی کارای هەبوو. توانای ئابووری بەهێزی

فەرماندەى گۇشتى. رۇزىنى گەرەى ئەوانەى كە چاوم پىيان كەوت وەكو (دۇن رۇ) بوون: ئىككىشكابوون بەھۇى قوربانىيەكەيانەو، بەلام شانازىيان دەكرد بە خزمەتى ئەندامەكەيانەو. ھەندى لە خىزانەكان تورەىيى خۇيان ھەلدەپشت. كاتىك لە خوزەيرانى ۲۰۰۴ دا لە ويلايەتى واشىتن سەردانى (فۇرت لويىس) م كىرد، دايكىكم بىنى كە كۆرەكەى لە عىراق لە دەستدا بوو. ئەو ديار بوو كە تورەيە. ھەولمدا ھىورى بىكەمەو.

وتى "تۆ ئەوئەندەى ئوسما بن لادن تىرۇرستىكى گەرەى". ھىچم ئەبوو لە بەرانبەر دا بىلىم. ئەو كۆرەكەى لە دەستدا بوو، مافى ئەوئەى ھەبوو كە ئەوئەى پىيەتى ھەلپىزىت لە بەرانبەر پىاوتىكا كە كۆرەكەى ئاردبوو بۇ جەنگ. من بە داخ بووم كە خەفەئەكەى ئەو ئىشەى لا دروست كىردىو. ئەگەر دەرىزىنى تورەيىيەكەى يارىدەدەر بووبىت بۇ سارىزكردنەوئەى بىرەكەى، ئەمە بەلاى مەوئە ئاسايى بوو.

ھەمان رۇز، چاوم كەوت بە (پاترىك و سىندى شىهان) ى خەلكى (فاكائىل) ى كالىفۇرنىا. كۆرە كۆزراوئەكەيان، پىسپۇر (كەيسى شىهان) بۇ دوايىن ئەركى، خۇبەخشانە كارى كىردىو، ھەولنىكى بوئرانە بۇ رىزگار كىردى تىمىكى ھاوئە سەربازەكانى كە لە شارى سەدر كەوتبوونە بەر ئاگر. پاش چاوپىكەوتنەكە، سىندى لەگەل رۇزنامەيەكى شارەكە، بۇچوونەكانى لەبارەى مەوئە دەرىزى "ئىستا دەزانم كە ئەو مكوپە لەبارەى وىستىنى ئازادى بۇ عىراقىيەكان... دەزانم كە ئەو بەداخ و پەژارەيە و ھەست بە ئازارىك دەكات بۇ قوربانىيەكەمان. دەشرانم كە ئىماندارە".

بە ھاتنى ئەو ھاوئە، سىندى شىهان بوو بە چالاكوانىكى دژە جەنگ. بەپىنى تىپەرىبوونى كات، بەلاغەتەكەى توندتر و توندتر بوو. ئەو بوو بە قسەكەرى رىكخراوئىكى دژەجەنگ بەئاوى (كۆد پىنك) كە لەدژى ئىسرائىل دەدوا و لاىەنگىرىي دىكتاتورى دژە ئەمىركى (ھوگۇ شافىتىن) ى ئەنزويلاى دەكرد و دواجارىش خۇى بۇ كۆنگرىس پالائوت لەدژى سەرىك بەرلەمان (ئانسى پىلوسى). ھەست بە خەفەت دەكەم بۇ سىندى شىهان. ئەو دايكىكە كە بە بوونى ديارە كۆرەكەى زۇر خۇشويستووە. ئەو خەفەتەى بەھۇى لە دەستچوونى كۆرەكەيەو خواردى، ئەوئەندە قوول بوو كە ھەموو زىيانى برد. ھىوا واپوو كە رۇزى لە رۇزان ئەو و ھەموو خىزانەكانى سەربازە كۆزراوئەكان ئاسوودە بىن بە بىنىنى

عیراقی نازاد و جیهانیکی نارامتر وه کو یاده وه ریه کی گونجاو بو قوریانی دانی که سه
خوشه ویسته که یان.

کاتی که قاعیده په ناگه ی نارامی له ئه فغانستان له ده ستدا، تیروریستان که وتنه سؤراخی
په ناگه یه کی نوی پاش نه وه ی ئیمه له ۲۰۰۲ دا سه داممان له سه ر حوکم لایرد، بن لادن
داوای له شه رکه رانی کرد که پشتگیری جیهاد بکه ن له عیراقدا. له زور رووه وه، عیراق
زیاتر تاره زوومه ندیان بوو له ئه فغانستان. ئه و ولاءه سامانی نه وت و ره گوریشی عه ره بی
هه بوو. به پی تیپه ربوونی کات، ژماره ی توندپه وانی په یوه ست به قاعیده له ئه فغانستان
بو چه ند سه د که سی که می کرد، له کاتی که که ژماره ی مه زنده کراو له عیراقدا که یشته
ده هه زار.

تورپه وی تریش هه بوون له عیراقدا: به عسییه کانی پییشوو، یاخیبووانی سوخته
توندپه وانی شیعه ی پشتیوانیکراو له لایه ن ئیرانه وه. به لام هیچ کامیان نه وه ند ه قاعیده
دلره ق نه بوون. ره خنه گران به لگه ی نه وه یان ده هیئایه وه که ناماده یی قاعیده
ده یسه لمیئن ئیمه به نازادکردنی عیراق تیروریستانمان وروراندوو. من هه رگیز نه و
لوزیکه م پی قبول نه بووه. قاعیده له ۱۱ سیپتیمبه ردا یه کجار زور ورورابوو کاتی که تاکه
سه ربازی که عیراقدا نه بوو. ئایا که س به راستی برپوای وابوو که نه و پیاوانه ی سه ری
به ندکراوانی بی تاوانیان ده په راند یان له بازاره کاند خویان ده ته قانده وه، هاوالاتی
ناشتیخواز ده بوون نه گه ر وازمان له سه دام به یئایه ؟ نه گه ر نه م توندپه وانه هه ولیان
نه دایه بو کوشتنی نه مریکییه کان له عیراقدا، نه و هه ولیان ده دا له شوینیکی تر نه مه
بکه ن. نه گه ریش ئیمه ریگه مان بدایه له عیراق ده رمان په ریئن، نه و به وه قایل نه ده بوون
هه ر له وی بوه ستن. بو نیشتمان به دوامان ده که وتن.

بو هه موو نه و گیانانه ی زه وتیان کرد، دوژمنانمان نه یانتووانی له به ده سته یئانی تاکه
نامانجیکی ستراتیژییمان له عیراقدا بمانوه سئین. له به هاری ۲۰۰۴ دا، زه رقابوی
تیروریست - که دواتر ئوسامه بن لادن به "میری قاعیده له عیراق" ناوی ده برد -
هه ره شه ی تیگدانی گواستنه وه ی سه روهری کرد، که خستبوویه ۳۰ ی حوزه یران. له

مانگی مایسدا، ئەقینەرەوویەکی خۆکوژ سەرۆکی ئەنجومەنی حوکمرانی (عزەدین سەلیم)ی تیرۆر کرد. چەند ھەفتەیەک دواتر، ھێرشى ھەماھەنگ بۆ سەر پۆلیسی عێراق و بەلەخانەکانی حکومەت بوو. ھۆی کوژرانی زیاتر لە سەد کەس، لەوانەش سێ سەربازی ئەمریکی. بۆ پێچراندنی پلانەکانی ھێرشى گەرەى تر، ئیمە بریارماندا پرۆسەى گواستەوێکە دوو رۆژ پێش کاتی خۆی جێبەجێ بکەین. من لە ۲۸ی حوزەیراندا لە لوتکەى ناتۆ بووم لە ئەستەنبول کاتێک ھەستم کرد دۆن رەمسفیلد دەست لە شانم دەدات. ئەو پارچە کاغەزێکی بە دەستوخەتى کۆندى خستە بەر دەستم: "جەنابی سەرۆک، عێراق خاوەن سەرۆکەرییە. نامەکە لە ۱۰:۲۶ی بەیانیدا بە کاتی عێراق لەلایەن بریمەرەوێ گەشتووێ".

منیش بە خەتێکی پەرپوتەوێ نووسیم "با ئازادی حوکمران بێت!" پاشان لەگەڵ سەرکردەکەى لای راستم تەوقەم کرد. لە وەرچەرخانێکی گونجاوی میژوودا، من لەگەڵ پیاویکدا ھاوبەشى ئەو چرکەساتە بووم کە ھەرگیز راپا نەبوو لە پابەندییەکەى بە ئازاکردنی عێراقەوێ (تۆتى بلیز).

حەوت مانگ دواتر، لە کانوونی دووەمى ۲۰۰۵دا، عێراقییەکان گەشتنە بناغەىەکی تر: ھەلبێژاردنەکان بۆ ئەنجومەنێکی نیشتمانیی کاتی. جاریکی تر، تیرۆریستان ھەلمەتییەکیان سازدا بۆ وەستاندنی بەرەوپێشچوون. زەرەقاوی "جەنگێکی ھەمەلایەنە لەدژی ئەم پرهەنسییە شەیتانییەى دیموکراسى" راگەیاندا و پەیمانیدا ھەر عێراقییەک کە سەرۆکەری لەگەڵ ھەلبێژاردنەکەدا ھەبێ، بکوژیت.

بە گەرانی وەم بۆ ولات، گووشار زیادى کرد. وتاریکی رۆژنامەى (لۆس ئەنجلس تایمز) ھەلبێژاردنەکەى بە "ساختە" ناوبردوو و پێشنیاری دواخستنى کردبوو. من بروام وابوو کە دواخستەنەکە دۆژمن بە ھێز دەکات و دەبێتە ھۆی ئەوێ کە عێراقییەکان پابەندییەکەمان بە دیموکراسیەوێ بخەنە ژێر پرسسیارەوێ. ئەنجامدانى دەنگدانەکە، ئیمان لە عێراقییەکاندا پێشان دەدات و یاخیبووان وەکو دۆژمنانى ئازادی پێشان دەدات. بە تیمى ئاسایشى نیشتمانىم وت "دەبێ ھەلبێژاردنەکان ئەنجام بدرێن." "ئەمە چرکەساتى رۆشنی دەبێت بۆ جیھان".

لە ۵:۵۱ بە یانیی ۳۰ ی کانوونی دووەمی ۲۰۰۵ دا، مانگی ئەفسەرێکی ژووری (باروون) م کرد تا بە کەم زانیاریم پێ بدات. وتی بایۆزمان لە بەغدا هەوالی لێشاویکی گەورە ی دەنگدەری گە یاندووە - سەرباری بایکوت لە لایەن زۆریک لە سوننەکانەووە. لە کاتی کدا کە تیرۆریستیەکان هەندێ هێرشیان ئەنجامدا، راگە یاندنەکانی سەرانسەری جیهان عێراقییەکانیان لە حالەتی بەرزکردنەووەی پەنجە ی بە مەرە کە بیان لە دۆخیکی خوشیدا پیشان دەدا. رێپۆرتەرێک ژنیکی ئەو دەد سالی بینیبوو کە بە کورسی دووتا یە بەرەو سندوقی دەنگدان پالی پێووە دەنرا.

هەوالیکی تر باسی دەنگدەریکی دەکرد کە لە هێرشێکی تیرۆریستییدا قاجیکی لە دەستدا بوو. ئەو وتیووی "ئەگەر پنیویست بوایە ئەوا بە گاگولکی بۆ ئێرە دەهاتم. ئەمڕۆ کە من بۆ ناشتی دەنگ دەدەم".

هەلێژاردنەکان ئەنجومەنیکی نیشتەمانیان پێک هێنا کە لێژنە یەکی راسپارد بۆ دارشتنی دەستوور. لە مانگی ئۆگەستدا، عێراقییەکان گە یشتنە رێککەوتنێک لە سەر پێشکەوتووترین دەستوور لە جیهانی عەرەبیدا - دۆکیومێنتێک کە مافە یە کسانەکانی بۆ هەمووان مسۆگەر دەکرد و پارێزگاری لە ئازادییەکانی ئایین، کۆبوونەووە و دەرێرین دەکرد. کاتی ک دەنگدەران لە ۱۵ ی ئۆکتۆبەردا چوونە بەردەم سندوقەکانی دەنگدان، رێژە ی دەنگدەر ئەنەت گەورە تر بوو لەووە ی کانوونی دووەم. توندوتیژی کە مەر بوو، ژمارە یەکی زۆرتری سووننەکان دەنگیاندا. دەستوور بە رێژە ی ۷۹٪ بە ۲۱٪ پەسەند کرا.

سێیەمین هەلێژاردنی سال، کە لە مانگی دیسەمبەردا ئەنجام درا، بۆ شوێنپێگرتنەووە ی ئەنجومەنی کاتی بوو بە ئەنجومەنیکی یاسادانانی جێگیر. جاریکی تر، عێراقییەکان بەرەنگاری هەرەشە تیرۆریستییهکان بوونەووە. نزیکە ی دوانزە ملیۆن عێراقی - رێژە یەکی دەنگدەر کە زیاترە لە ۷۰٪ - دەنگیان خو یان دا. ئەمجارە یان سوننە بە ژمارە ی یە کجار زۆر بە شدار بیان کرد. دەنگدەرێک پەنجە ی بە مەرە کە بی بەرزکردەووە و هاواری کرد "ئەمە دێکێکە بۆ چاوی تیرۆریستان".

من شانازیم دەکرد بە سەربازەکانمانەو و دلخۆش بووم بۆ عێراقییەکان، بە سێ
هەلبژاردنی ۲۰۰۵هە، ئەوان بناغەییەکی گەورەیان لەسەر زینگای بەرەو دیموکراسی
دانابوو. من هیوادار بووم کە پێشکەوتنی سیاسی یاخیبووان گۆشەگیر بکات و رینگە بدات
تا سەربازەکانمان شەڕکەپانی قاعیدە بەک لەدوای بەک دەریکێشیت. پاش ئەوەمەموو
خەمباری و قوریانیانە، ھۆکاریکی راستەقینە ھەبوو بۆ گەشبینی.

مزرگە (عەسکەری) لە مزرگەوتی ئالتونیی سامەرپا بە یەکیک لە شوێنگە ھەرە
پێرۆزەکان دادەنری لە ئیسلامی شیعیەدا. ئەم شوێنە، گۆپی دوو ئیمامی گەورە
دەگریتەخۆ کە باوک و باپیرە ئیمامە نادیارەکە دەگرەخۆ، رزگارکەرێک کە شیعیە برپوای
وایە دادپەرورەری بۆ مرقایەتی دەگەرێتەو.

لە ۲۲ی شوباتی ۲۰۰۶دا، دوو بۆمبێ گەورە مزرگەوتەکیان وێران کرد. ھێرشەکە
تورەییەکی یەكجار گەورە لە لای شیعیە دروست کرد کە ھاوشێوە بوو لەگەڵ ھێرش بۆ
سەر (بازیلیکا)ی سەینت پیتەرزیان (دیواری بوراق). سەرکردەیی کاریگەرەیی شیعیە
(عەبدولعەزیز ئەلحەکیم) پێی وەتم "ئەمە ھاوتایە لەگەڵ ۱۱ی سێپتیمبەرەکەیی ئێوە".

من خەیاڵم گەراپەرە بوو ئەو نامەییە زەرەقاوی لە سالی ۲۰۰۴دا بۆ سەرکردەکانی
قاعیدە کە پێشنیاری ھەڵسەندنی شەڕێکی کردبوو لەنیوان سوننە و شیعیەیی عێراقدا.
لەکاتیکیدا کە ھەندێ ھێرشێ کتوپری تۆلەسەندنەو لەئارادا بوون، پێنەدەچوو
توندوتیژی لە کۆنترۆڵ دەرچیی، من ئاسودە بووم. شیعیە دان بەخۆداگرتنی پێشاندابوو،
منیش ھاتم داوون بەردەوام بن لەو. لە وتاریکی ۱۲ی ئازارمدا، وەتم "عێراقییەکان
روانیبوویانە چالە رەشەکە و ئەوێ کە بینییان کە یفیان پێ نەھات".

من ھەلە بووم، بە ھاتنی سەرەتاکانی نیسان، توندوتیژی تایەفی تەقیبوووەو. چەند
باندیکی ھەلجۆی چەکدارانی شیعیە سوننەیی بێ تاوانیان رفاندبوو و کوشتبوو. سووننەش
بە تەقینەوێ خۆکوژی لە ناوچە شیعیەنشینەکان وەلاکیان دەدانەو. قەیرانەکەش
بەھۆی نەبوونی حکومەتیکی عێراقیی بەھێز، قوولتر دەبوووەو. حزیەکان تاوێکو
ھەلبژاردنی مانگی دیسەمبەر لە تەقەلادا بوون بۆ بەدەستھێنانی پۆست. ئەمە لایەنێکی

سروشستی دیموکراسییه، بسلام به هه لکشانی توندوتیژی، عیراق پئویستی به
سهرکردیهکی بههیزه بوو. من گۆندی و بالیور زالمای خه لیلزادیم راسپارد - که له
کابوله وه به ره وه لیدا هاتبوو - که له به رانیهر عیراقیه کاندای مکور بن بۆ دیاریکردنی
سهرۆک وه زیرانیك، چوار مانگ پاش هه لیلزادین، ئهوان دیاریکردنیکى سهرسورپهینیان
پیشاندای نوری ئه لمالیکى.

مالیکى که نه یاریك بوو له لایهن سه دامه وه به مهرگ حوکم درابوو، له تاراوگه له سوریا
دهژیا. ئه و رۆژه ی که ده ستیپشان کرا ته له فۆنم بۆی کرد. له به رنه وه ی ته له فۆنیکى
سه لامه تی نه بوو، له بالیورخانه ی نه مریکا بوو. زالمای وتی "جه نابی سهرۆک، ئه مه ش
سهرۆک وه زیرانی ئوییه."

وتم "سوپاس، بسلام که میك زیاتر له سهر هیل بمینه ره وه بۆنه وه ی سهرۆک وه زیران
بزانی که من و تۆ چه نده نزیکین له یه کترییه وه."

کاتیك مالیکى هاته سهر هیل وتم "پیرۆزه جه نابی سهرۆک وه زیر. ده مه وی بزانی که
نه مریکا به ته وای پابه نده به دیموکراسی له عیراقدا. ئیمه پیکه وه کار ده که یین بۆ
شکستپهینیانی تیرۆریستان و پشتیوانی له گه لی عیراق. به به وابه خۆبوونه وه
سهرکردایه تی بکه."

مالیکى دۆستانه و دلسۆز بوو، بسلام ئه زموونیکى سیاسى که می هه بوو. من روونم
کرده وه که خوازیاری په یوه ندیه کی که سی نزیکم. ئه ویش هه مان ویستی هه بوو. له
چه ند مانگی دواتردا، ئیمه زووزوو به فیدیۆ کۆنفرانس و ته له فۆن قسه مان ده کرد. من
له وه وریابووم که خۆمی به سه ردا نه سه پیتیم یان سه ختگیر دیار نه بم. ده مویست من به
دۆستیک، له وانه شه به ئامۆزگاریک دابنی. ئه و فشاریکى زۆری له وانیتره وه بۆ ده هات. له
منه وه ئامۆزگاری و لیکتیکه یشتنی پی ده گه یشت. هه ر که متمانه ییم به ده ست هینا، من
له پینگه یه کی باشتردا ده بووم بۆ یارمه تیدانی تا بریاری سه خت بدات.

من هیواداریووم که پیکهانی حکومه تی مالیکى یارمه تیده ر بیت له دابینکردنی
ناوهریک له توندوتیژیدا. بسلام وه ها نه بوو. راپۆرته کان له باره ی کوشتاره تایه فییه کان

زۆر توندتر دەبوو. ھېرقەگانی مەرگ رفاقدىنى زۆر بى شەرمانەيان ئەنجام دەدا. ئىران پارە، مەشق و كەرەستەى تەقىنەۋەيان بۇ چەكداران دابىن دەكرد بۇ كوشتىنى سەربازەكانمان. عىراقىيەكان دەچوونەۋە ناۋقاۋغى تايەفبيان، لە ھەركوتىيەك بىانتوانىايە سۆراخى پارىزگارىيان دەكرد.

فەرماندەى زەمىنيمان لە عىراق ژەنەرال (جۆرج كەيسى) بوو، كە ژەنەرالىكى چوار ئەستىزەى بەئەزموون بوو و فەرماندەى سەربازەكانى كوردبوو لە بۇسنيا و ۋەكو جىنگرى سەرۋكى ستافى سوپا خزمەتى كوردبوو. دۇن رەمسفىلد ئەۋى راسپاردبوو بۇ فەرماندەى عىراق كاتىك ژەنەرال رىكاردو سانشىز لە ھاۋىنى ۲۰۰۴دا كارەكەى تەۋاۋ بېوو.

پېش ئەۋەى جۆرجلە بەغدا دەست بەكار بېيت، من و لۇرا ئەو و ھاۋسەرەكەيمان (شىئىلا) مان بانگھېشت كرد بۇ ناننى ئىۋارە لە كۆشكى سېى. بالىۋىزى ئەمىرىكا لە عىراق، (جۇن نىگروپۇنتى) ىش - دىپلۇماتىكى بەئەزموون و شارەزا كە خۇى بۇ كارەكە تەرخان كوردبوو - و دىانائى ھاۋسەرى ئامادەى خوانەكە بوون. جۆرج بايوگرافىيەكەى راھىنەرى تۇپى پىتى ئەفسانەى، (فىنس لۇمباردى) پىدام. جۆرج لە ھاۋەى دوايىن ۋەرزى لۇمباردى - دا ۋەكو بەرپۇەبەرىكى كەرەستە و كەلوپەل بۇ (ۋاشىنتن رىدكىنن) كارى كوردبوو. بەھرەكە دەدوا. ۋەكو راھىنەرەى كە ئەۋ پىتى سەرسام بوو، جۆرج درەۋشاۋە نەبوو. ئەۋ فەرماندەىيەكى پايدار و راشكاۋ بوو - "خشتىكى گرانىت" بوو كە جارىك لە جاران لۇمباردى پىتى دەۋترا.

ژەنەرال كەيسى - ۋەكو ژەنەرال ئەبى زەيد و دۇن رەمسفىلد - قەناعەتى ۋابوو كە ئامادەى سەربازيمان ھەستىكى داگىركارى دروستكردوۋە كە توندوتىژى زياد كردوۋە و بەنزىنى بە ياخىگەرئىتىدا كردوۋە. بۇ دوو سال و نىو، من پىشتىۋانى ستراتىژىيى كشاننەۋەى ھىزەكانمان كوردبوو لە دۇخىكدا كە عىراقىيەكان بەرەۋپىش دەچىن. بەلام لەۋ چەند مانگەى پاش تەقىنەۋەكەى سامەرا، دەستم كوردبوو بە پىرسىياركردن لەبارەى ئەۋەى كە ناخۇ شىۋازەكەى ئىمە لەگەل ۋاقىعدا دەگونجى. توندوتىژى تايەنى لەبەرئەۋە سەرى ھەلنەدبوو كە ئامادەىيمان زۆر گەرە بوو. لەبەرئەۋە روۋىدا بوو كە قاعىدە

ۋىت "ئەمە كارىگەرى تېپە. ئېمە پىئويستمان بەۋەيە كە بە دېدىكى تىر پروۋىننە تەۋەي ستراتېگىيە كە. پىئويستمان بەۋەيە ھەندى بۇرارى ئوۋا بېيىم."

ئەۋلە ۋەللامدا ۋىتى "جەنابى سەرۋىك، بەداخۇۋە تۇ راست دەمكەيت". سىتىف رۇيىش چاۋپىداخشاندەۋەيەكى چىۋىپىر رىك بىكات. ھەر شەۋىك، تېمى عىراق لە سىتاق ئاساسىي نىشتىمانى، يادداشتىكى ئامادە دەكرىد بۇ ۋىكرىدەۋەي بەرەۋىشچوۋنە سەربازىر سىياسىيەكانى بېست و چوار سەعاتى رابردوۋ. ئەۋ ۋىنەيەي ئەۋان كىشاپان فېت نەۋو. رۇژىكى دۋادۋاكانى ۋەرزى بەھار، ئوۋى كۆپۈنەۋەيەك مەن داۋام لە (مىگان ئۇسلىقان)، ھەلگىرى دىكتۇرا كە سالىكى بە ئېشكرىد بۇ جىرى بىرئەۋر لە عىراق بەسەر بىردىۋو، كىر تەۋات. ئەۋ چەند بەۋەندىيەكى لەگەل زۇرىك لە گەۋرە كارىدەستىنى حىكومەتى عىراق ئەنجام داپوۋ. مەن پىرسىيارم كىر ئاخۇ ئەۋ چى بېستوۋە لە بەغداۋە. ۋىتى "دۇزەخ، جەنابى سەرۋىك".

لە ناۋەراسىتى حوزەيراندا، سىتىف كىرۋىپىكى شارەزايانى دەرەۋەي رىكخىستىۋو بۇ ئەۋەي لىدوانم پى بىدەن لە كامپ دەپۇد. (فۇرىد كاگان) كە ئەكادىمىيەكى سوپا بوۋ لە (دامەزراۋەي پىرۇۋەي ئەمىرىكى) پىرسىيارى ئەۋەي كىر ئاخۇ بايى پىئويست سەربازمان ھەيە بۇ كۆنترۇلكرىدى توندوتىزىيەكە. رۇبەرت كاگان، رۇژنامەنوۋسى ئاسراۋ، پىششىقارى ئەۋەي كىر كە ستراتېگىيەكى نۇرە ياخىگەرى توندوتىزىيەكە بەر. (مايكل شىكەرن) كە كارمەندىكى پىششىقوى سى ئاۋ. ئەۋ ۋە ۱۹۸۰ كەلدا يارمەتيدەر بوۋ لە چەكداركرىدى موحاھىدىنى ئەفغانى، پىششىقارى ئەۋەي كىر رۇلنىكى گەۋرەترمان ھەيىت بۇ (ئۆپەراسىيۇنە تايىيەتېيەكان). ئىلىيەت كۆھن، نوۋسەرى (فەرماندەيى بالە)، كىتېيىك لەبارەي بەۋەندىيى نىۋان سەرۋىكەكان ۋە ئەنەرالەكانىان كە بە پىششىقارى سىتىف خويندېۋومەۋە، پىنى ۋىت مەن پىئويستمان بەۋەيە كە فەرماندەكانم بىخەمەزۇر پىرسىيار بۇ ئەنجامەكانىان.

بۇ داپىنكرىدى رۋانگەبەكى تىر، سىتىف چەند ۋىتارىكى لە كۆلۈنلەكان ۋە ئەنەرالە بەك ئەستىرەكان بۇ ھىننام كە فەرماندەيى سەربازەكانىان كىرېۋو لە عىراقدا. جۈدايىيەك سەرى ھەلدا لەكاتىكدا كە ھەردوۋ ئەنەرال كەيىسى ۋە ئەبى زەيد پىششىقارى ستراتېگىيى

چالاکىيى ئابوورى و سىئورى لەگەل سۇرىا كوردەو بۇ زەمىنە خۇشكردنى بازىرگانى
شېۋازەگەي ئەو دژە ياخيگەرېتى ناو كىتېبەكان بوو. بۇ شىكسىتېنېننى دوزمن، ئەو
هەولې دەدا خەلك بەلاي خۇيدا رابگىشېت. ئەمەش كارىگەرى هەبوو. لەكاتىكدا كى
توندوتىژى لە بەشى هەرە زۆرى عىراقدا زىيادى دەكرى، موسىل تا رادەيەك بەھىمنى
مايەو. بەلام كاتىك نىمە سەربازمان لە موسىل كەم كوردەو، توندوتىژى گەرايەو.
هەمان شىش لە تەلەغەر روویدەدا.

پاش چاودىرىكردنى مەشقىكردنى ھىزەكانى ئاسايشى عىراقى، ژەنەرال پەترايوس لە
(فۆرت لىقنوتىرس) كەئساس دامەزرىنرا بۇ نوسىنەوہى پەپرەونامەي دژەياخيگەرېتىي
سوپا. بىنەماي دژەياخيگەرېتى ئەوہىە كە ئاسايشى بىنچىنەي پىئويستە بەر لەوہى بكرى
دەستگەوتە سىياسىيەكان بەدى بىن. ئەمەش پىچەوانەي سىتراتىژىيە ھەنوگەيەكەمان
بوو. مەن بىرپارمدا تا لە نزيكەوہ چاودىرىي كارى ژەنەرال پىترايوس - و خۇيشى بگەم.

لە گەرمەي ھەموو ئەو ھەوالە ناخۇشانەي ۲۰۰۶دا، پىنتىكى رووناكايىمان ھەبوو. لە
سەرەتاكانى حوزەيراندا، ھىزە تايبەتېبەكانى ژىر فەرماندەيى ژنەرالى كارىگەر ژەنەرال
ستانىلى مكرىستان سۇراخى زەرقاويى سەركردەي قاعىدەيان لە عىراق كرد و كوشتيان.
بۇ يەكەم جار لە سەرۋەختى ھەلپژاردنەكانى دېسەمبەرەوہ، نىمە توانيمان نىشانەيەكى
دراماتىكىي بەرەوپىشچوون پىشائى خەلكى بدەين.

ھەفتەيەك دواتر، مەن پاش رۆژىك لە كۆبوونەوہكانى ئەنجومەنى ئاسايشى نىشتەمانى،
بە ھىمنى لە كامپ دەيقد ھاتمە دەرەوہ. مەن لەگەل گروپىكى بچوكى يارىدەدەرەن بازىم
دايە ناو ھەلىكۆپتەرېكى گواستەوہى سوپا، بەرەو بىنگەي ھىزى ئاسمانىي ئەندروز
رۇيشتم و سوارى ھىزى ئاسمانى يەك بووم. يانزە سەعات دواتر لە بەغدا نىشتىنەوہ.

بە پىچەوانەي گەشتى جەژنى (سوپاسگوزارى) يەكەمەوہ لە ۲۰۰۲دا، كاتىك
كۆبوونەوہكانم لە فېرۇكەخانە ئەنجامدا، بىرپارمدا لە ناوچەي سەوز چاوم بە مالىكى
بگەوېت، كە ناوچەيەكى تۆكمەكراو بوو لە ناوہپاستى بەغدا. ھەلىكۆپتەرە سەربازىيەكان
بە نزمى و بە خىترابى نىمەيان بەسەر شارەكەدا برد، ناوہناو رووناكىيەكيان دەرەكرد

وہکو پارٲرگاربیەك له بهرانبەر موشەكە سۆراخكەرەكانی گەرەمی، كاتیك گەپشتمە
بالبۇزخانە سەرۆك وەزیران چاوەڕێی منی دەكرد، له سەرۆكەختی ھەلبژاردنیەوہ له
نێساندا، ویستبووم مالیکی رووبەرۆو ببینم، له پەڕۆەندیە تەلەفۆنییەكانماندا، ئەو شتی
راست و دروستی وتبوو، بەلام من بیرم لەوہ دەكردەوہ ناخۆ دڵنیاكردنەوہكانی له
شوێنی خۆیاندا.

وتەم "بەریارەكان و كردارەكانت سەرکەوتن دەستنیشان دەكەن، ئەمە ئاسان ناییت،
بەلام گرنگ نییە چەندە سەختە، ئێمە یارمەتیت دەدەین".

مالیکی سوپاسی ئەمریکای كرد له بهرانبەر ئازادکردنی ولات و جەختی له
ئارەزووەكەى كردەوہ بۆ ھاوڕێیەتیەكی نزیك. وتی "ئێمە سەرکەوتن بەسەر ئێرۆردا
بەدەست دین، كە سەرکەوتنێكە بۆ دیموكراسی. خەلكێكى تاریكى زۆر ھەن كە ئۆسیان
له سەرکەوتنی ئێمە ھەیە. ئەوان حەقیانە كە نینگەرەن، چونكە سەرکەوتنمان لەسەر
تەخت دەیانھێنیتە خوار".

سەرۆك وەزیران رەفتاریكى نەرم و نیاو و دەنگێكى ھێمنی ھەبوو، بەلام من ھەستم بە
ناخێكى سەرسەخت كرد. سەدام چەندەھا ئەندامى بێمالەى مالیكى لەسێدارە دا،بوو،
لەگەڵ ئەو شدا ئەو رەتیی كردبوو و دەستبەردارى رۆلەكەى بێت له حزبى
ئۆپۆزسیۆندا. بویریە كەسییەكەى تۆویك بوو كە ھیوادار بووم چەكەرە بكات بۆئەوہى
ببیتە رێبەریكى بەھێز كە عیراقییەكان پێویستیانە.

سەرۆك وەزیران منى بردە ژووری كۆنفرانسیك بۆ ئاشنابوون لەگەڵ كابینەكەیدا كە
بریتی بوون لە رێبەرانی شیعی، سوننە و كورد. من لە رێگەى قیدیۆ كۆنفرانسیەوہ ئەوم بە
تیمەكەم ناساند. راویژكارانم، كە ئەیان دەزانى من كامپ دەیقدم جێھێشتوو، سەریان
سورما بە بینینى من لە بەغدا. عیراقییەكان دڵخۆش بوون بە موخاتەبەكردنى ھاوئاكاتیان
لە یەكەمین كۆبوونەوہى ئاسایشی نیشتمانی ھاوبەش لەنیوان ئەمریکا و عیراقد.

كۆبوونەوہ گرنگەكەى تر لەگەڵ جۆرج كەیسیدا بوو. ئەو ژەنەرالە ماندوونەناسەى كە
بۆ ماوہى دوو سال لە عیراق بوو و لەسەر داواى من گەشتەكەى درێژ كردەوہ. ئەو پێی

۱۹۸۰-يىلى توندوتىڭىزى ئايلىق ۲۰ مائىلى بەغدا بىر دەدات. كۈنتۈرۈلگۈدەن
پايتەخت گۈڭ بىر بۇ ھىمىنكۈرۈنەۋەي بەشەكەي تىرى ولات.

زەنەرالى گەيسى، پىلانى ھەۋلىكى نوپى دادەنا بۇ مىسۇگەرگۈدەن ئاسايشى عىراق.
ھىمىنكە (ئۇپەراسىۋىنى پىنكەۋە بەرەۋ پىشەۋە) ھەۋلى ئەدا بۇ پىدادەكۈدەن شىۋانى
پاك بىكەرەۋە، بىپارتىزە و بونىاد بىنى پىدادە دەكۈد كە جارىك لە جاران لە تەلەغفەر و
موسىل سەرگەۋتوۋ بىر. مەن ھاۋدزىيەكەم دەپىنيز سىراتىڭىزى "پاك بىكەرەۋە، بىپارتىزە و
بونىاد بىنى" پىۋىسىنى بە ھىمىن سەربازى چىرۋىر بىر. بەلام زەنەرالى گەيسى دەپىنوزىست
ئامادەپى سەربازىمان گەم بىكەرەۋە. ئەۋ يەكەك لە گومانەكانى مەن بەيان كۈد. زەنەرالى
گەيسى ۋتى "مەن بە روۋنكۈرۈنەۋەي بۇ تۇ، پىۋىسىم بە كۈدەن كارتىكى باشىرە". ۋتم
"بەلىۋا بە".

ھاۋىنى ۲۰۰۶ خراپىرەن ماۋەي سەۋكايەتەم بىر. مەن بە بەردەۋامى بىر لە جەنگ
دەكۈدەۋە. لەكاتىكدا كە مەن بە مەۋىپى ھىمىنكەي مالىكى و مەۋىپى زەرقاۋى ۋرەم
پەيدا كۈد، بە قوۋلى نىگەرەن بىر لە بارەي ئەۋ توندوتىڭىزى ھەۋو شىۋىكى تىرى داگىر
دەكۈد. تىڭراي ۱۲۰ عىراقى لە رۇڭىكدا دەمەردىن. جەنگ بۇ زىاتر لە سى سال درىز
بىۋەۋە و ئىمە زىاتر لە ۲,۵۰۰ ئەمىركىمان لەدەستدا بىر. ئەمىركىيەكان تەقريبەن بە
رۈزەي دىر بە يەك و تىۋىۋىان ئەۋان ئەۋ رىڭكايەيان بەلاۋە ئاپەسەندە كە مەن بە ھۆيەۋە
مامەلە لەگەل عىراقدا دەكەم.

بۇ يەكەم جارا، مەن نىگەرەن ئەۋە بىر كە لەۋانەيە ئىمە سەركەۋتوۋ تەبىن، ئەگەر
عىراق بەسەر ھىلە ئاپەقەيەكاندا داپەش بىت، ئەركى ئىمە بە بىتەست دەگات. دەشپا
ئىمە بىرۋانەنە دىۋىارە بىۋەۋەيەكى قىتنام و زەبىرىكى دراماتىكى لە بەرۋەۋەندىيەكانمان.
ئەگەر ھەر شىۋىكى بى، دەرەنچامەكانى شىۋىست لە عىراقدا تەنەت خراپىرە دەپى لەۋەي
قىتنام. ئىمە قەيىدە بە پەناگەيەكى ئارامەۋە لە ولاتىكدا جى دىلەن كە سامانى نەۋتى
كەۋرەي ھەيە. ئىمە ئىرانىكى شەرانگىزمان لە سۇراخكۈدەن بەرەۋ چەكى ناۋكى بەھىز
دەكۈد. ئىمە ھىۋاكانى ئەۋ خەلگەمان لەرۈك دەكۈد كە لە سەرانسەرى رۇزەۋەلاتى

ئاۋە راستدا مۇجازەتە يان بۇ ئازادى دەكرد. سەرەنجام، دۆڭمىننى ئىمە دەيانتوۋاننى
پەناگەي خۇيان بەكارىيىن بۇ ھىرشىكردن سەر خاكەكە مان. ئىمە دەبوۋايە نەھىلىن ئەمە
روويىدات.

مىن بىريارىكى ئاگايانەمدا بۇ پىشانىدەنى مەكۈرى، نەك گومان، لە خەلكدا، مىن دەمويىست
گەلى نەمىرىكا تىيىگات لەۋەي كە لە ناخى دلمەۋە بىروام بە كەيسەكە ھەيە. غىراقىيەكان
پىئويىستيان بەۋە بوو بزانن ئىمە دەستبەردارىان نابىن، دۆڭمىنمان پىئويىستيان بەۋە بوو
بزانن ئىمە سوورىن لەسەر تىكشىكاندىيان. سەريارى ھەموو ئەمانەش، مىن بىرىم لە
سەريازەكانمان دەكردەۋە. مىن ھەۋلىمدا وىئاي ئەۋە بىكەم ھەستەكە چۆنە كاتىك بىست
سالانىك بىت لە بەرەكانى پىشەۋە، يان دايىكىك بىت كە نىگەرانە لەبارەي كۈرەكەي يان
كچەكەيەۋە. دوايىن شت كە ئەۋان پىئويىستيان بوو بىيىستىن ئەۋە بوو كە قەرماندەيەكى
گىشتى چەندە سىكالا دەكات لەبارەي سەريلىشىۋاۋىيەكەيەۋە. نەگەر مىن نىگەرانتىم
ھەبوۋايە لەبارەي ئاراستەي جەنگەكەۋە، ئەۋا پىئويىستىم بەۋە دەبوو گۈرەنكارى بىكەم لە
بەرنامە و رىۋوشوۋىن، نەك ئەمەي كە لەئاۋ خەلكدا ھات و ھاۋار بىكەم. مىن ھىز و توانام لە
خىزان، ھاۋرىيان و ئىمانم ۋەرگرت. كاتىك ئىمە سەردانى كامپ دەيىقدىمان دەكرد، مىن و
لۇرا جەزىمان لە نزاكردن بوو لەگەل خىزانەكانى سوپادا لە پەرستگاي بارەگاگەدا. پىياۋە
ئايىنىيەكە لە سالى ۲۰۰۶دا، قەرماندەيەكى ھىزى دەريايى چىل و ھەشت سالان بوو بە
ئاۋى (ستان فۇرىئا) كە يەكىك بوو لەۋ باشتىن وتارىيىزانەي كە تا ئەۋ كاتە لەبارەيەۋە
بىستىبووم. ئەۋ لە سىروتىكدا وتى "ئەھرىمەن راستەقىيە، پەيوەندىدار بە كىيىي پىرۋز و
بلاۋە". "ھەندى كەس دەلىن قەرەمۋشى بىكە، ھەندى دەلىن بوۋنى نىيە. بەلام ئەھرىمەن
نابى قەرەمۋش بىكرى، بەلكو دەبى چىلەۋ بىكرى". دواتر وتەيەكى (ئىدىمۇند بىرك)ى
سەركردەي سەدەي ھەژدەھەمى ھىنايەۋە و وتى: "تاكە شتىك كە پىئويىستە بۇ
سەركەۋىتى ئەھرىمەن ئەۋەيە كە پىاۋان باش ھىچ نەكەن".
ستان بىرواي ۋابوو كە ۋەلام بۇ ئەھرىمەن، ئازادىيە. ئەۋ بەھەمان شىۋە دەيزانى كە
باجىك دەبى. ئەۋ لە سىروتىكدا وتى "قەت قەزىيەكى پىرۋزى بەتال لە قورىانىدان

نەبوو. "نەگەر ئازادى تەنبا لەو خالەدا كە ھىچ باجىكى بۇ ئىمە تى نەچىت شايسىتەى
داكۆكىكرىن بىت، ئەوا ئىمە وەكو گەلىك بى سىنور موحتاجىن".

سەربارى ئەووش، سىتان كەسىكى گەشېن بوو و ھىواگەرايىيەكەى رۇحيەتى بەرز
كردمەو. ئەو وتى "كتىبە پىرۆزەكان بەھاي گەرە دەدەن بە ئىماندارى، خۇگرى و
كۆترۆلكردن". "ئىمە وازناھىنن. ئىمە ھەمىشە بىرومان وايە كە شتىك ئىيە بەناوى
دۇخى بى ھىوايى".

من بەھمان شىوہ ئاسودەيىم لە مېژوودا دۆزىيەو. لە مانگى ئۆگەستدا من كتىبى
(لىنكۆلن) ژيانى مەبەست و دەسەلاتى رىچارد كارۇردىن-م خويندەو، كە يەكك بوو
لەو چواردە بايۇگرافىيەى لىنكۆلن كە لە ماوہى سەزۇكاىەتییەكەمدا خويندبوونمەو.
كتىبەكان ئەو دارمانەيان خستبوو بەر باس كە لىنكۆلن ھەستى پىكرىبوو كاتىك ئەو
تەلەگرامانەى خويندبوو وە كە باسى شىكستھىنانى ويلاپ تە يەكگرتووەكانيان دەكرد لە
شوتىنانى وەكو (چانسىتۇرسىقىل) كە تىايدا شانزە ھەزار كەس برىندار ببوو يان
كۆرزابوون. قورىانىيەكان تاكە كىشەى ئەو نەبوون. لىنكۆلن دەبووايە لە
فەرماندەيەكەو بۇ لای فەرماندەيەكى تر بچىت تا يەككىكى دۆزىو وە كە شەر دەكات. ئەو
بىنەرى مەرگى (ويلى) كۆپى بوو لە كۆشكى سېى و (مارى تۆد)ى ھاوسەرى لەبەرچاو
بوو كە لەناو خەمۆكىدا نغزۆ بوو. لەگەل ئەو شدا، لە سايەى ئىمانى بە خودا و باوہرى
قوولى بەوہى كە ئەو جەنگى لەپىنار قەزىيەكى دادپەرورەرانەدا جار دابوو، لىنكۆلن
خۆى گرت.

تايبەتمەندىيەكى سەرکردايەتى لىنكۆلن ئەو بوو كە پەيوەندىيە سۆزى لەگەل
سەربازانى ئاسايىدا دەبەست. لە تارىكتىن رۆژانى جەنگدا، ئەو چەندەھا سەعاتى لە
(مالى سەربازان) لەگەل برىنداراندا بەسەر دەبرد لە واشىتن. ھاوخەمى ئەو وانەيەكى
بەھىزى گەياند و بوو بە مۆدىللىك بۇ سەزۇكەكانى تى جەنگ بۆئەوہى پەپرەوى بگەن.
يەكك لە لايەنە ھەرە بزوینەرەكانى سەزۇكاىەتىم، خويندەوہى نامەگەلىك بوو لە
خىزانەكانى ئەندامانى كۆرراوى سوپا. من سەدان نامەم پىدەگەيشت و لىشاوى تەواوى
كاردانەوہكانيان توند دەكردەو. زۆرىك لەو تامانە سۆزىكى ھاوبەشيان دەرەبىرى:

کاره که ته‌واو بکه. دایک و باوکیکی سه‌ربازیکی کوژراو له ویلایه‌تی جورجیا نویسیبوویان
"گه‌وره‌ترین دلنیش‌ه‌ی ئیمه‌ نه‌وه‌یه که بینین نه‌رکی عیراق وازی لیده‌هینریت". دایکیکی
خه‌مبار له نه‌ریژونا ئیمه‌یلی کردبوو و نویسیبووی "پئویسته‌ ئیمه‌ نه‌وه ته‌واو بکه‌ین که
ده‌ستمان پیکردوو پێش نه‌وه‌ی بکشیینه‌وه".

له دیسه‌مه‌ری ۲۰۰۵دا، نامه‌یه‌ک له پیاویک له (پینساکولا)ی فلوریداوه پێگه‌یشت:
"به‌ریز سه‌روک بوش،

من ناوم (بود کله‌ی)یه. کورده‌که‌م (دانیل کله‌ی) له فیرقه‌ی ماریتزی نه‌مریکا هه‌فته‌ی
رابردوو، ریکه‌وتی ۱-۱۲-۲۰۰۵ له عیراق کوژرا. نه‌وه‌یه‌کیک بوو له‌وه ده‌مارینه‌ی که به
قومیه‌له‌ی ده‌ستکرد کوژران له فه‌لوجه.

دان مه‌سیحی بوو- نه‌وه‌ عیسای وه‌کو گه‌وره و رزگارکه‌ر ده‌ناسی- بویه ئیمه‌ ده‌زانین
له کوئیه. له دوایین نامه‌یدا نویسیبووی (نه‌وه‌ دانه‌یه‌ی که پیم ماوه‌ بۆ خیزانه‌که‌م-
بۆنه‌وه‌ی له‌ حاله‌تی مردندا بخوینریته‌وه) ده‌لێت، نه‌گه‌ر تو نه‌مه‌ ده‌خوینیته‌وه، نه‌مه
به‌و مانایه‌یه که پێشبریکتی من کوتایی هاتوو. نه‌وه‌ ئیستاله‌ ماله‌وه‌یه- مالی نه‌وه‌ و مالی
راسته‌قینه‌ی ئیمه‌.

من له‌باره‌ی نه‌وه‌وه‌ بۆت ده‌نوسم که چه‌نده‌ شانازی ده‌که‌ین (دایک و باوکی و
خیزانه‌که‌ی) به‌ تووه‌ له به‌رانبه‌ر تو و نه‌وه‌ی که هه‌ول نه‌ده‌ی بیکه‌یت بۆ پارێزگاری له
هه‌موومان. نه‌مه‌ دووه‌م گه‌شتی دان بوو له عیراقدا- نه‌وه‌ ده‌یزانی و ده‌یوت بوونی له‌وی
بۆ پارێزگاری له ئیمه‌یه. زۆر که‌س به‌و شیوه‌یه‌ نا‌پوانن.

من ده‌مه‌وی هانتان بده‌م. من له وتاره‌کاندا قسه‌ی وه‌کو "مانه‌وه‌ له‌سه‌ر ره‌وگه‌که‌"
ده‌بیستم. ده‌شرانم که زۆر که‌س له‌م (جه‌نگی دژه‌ تیرۆر) هه‌دا له‌دژی تۆن و نه‌مه‌ی که تو
ده‌بی بی‌ تاقه‌ت بووبیت له‌ ململانیی کردنی نه‌وه‌ی که دروسته‌. ئیمه‌ و زۆریک له‌وانیتر بۆ
تۆ نزا ده‌که‌ن بۆ بینینی نه‌جامه‌که‌ی- وه‌کو لینکۆلن ده‌لی "له‌وانه‌یه‌ نه‌مانه‌ به‌بی‌ ناکام
نه‌مردبیتن". تۆ باریکی قورست له‌سه‌ر شانه‌- ئیمه‌ نزات بۆ ده‌که‌ین.

خوا بپاریزی،

بود کله ی "

من بانگه‌یشتی بود و (سارا) ی خیزانی و ژنه‌که ی دانیل، (لیزا) م کرد بۆ وتاری سالانه م له مانگی دواتردا. پيش وتاره‌که، من خانه‌واده ی کله ی -م له ئۆفيسی ئۆقال بينی. ئيمه باوه‌شمان کرد به‌یه‌کدا و ئه‌وان جه‌ختيان کرده‌وه له‌وه‌ی که نزيان بۆ کردووم. من کارتیکراو بووم به‌و توانايه‌يان. خودا کرداریکی بی وینه‌ی ئه‌نجام دابوو به‌گۆرپینی دله‌کانيان له‌ دۆخی خه‌فته‌وه بۆ سۆز و به‌زه‌یی. ئيمانيان ئه‌وه‌نده روون و واقعی بوو که ئه‌وه‌ی منی تۆکمه کرد. من ئومیده‌وار بووم که رۆحیه‌تی خانه‌واده‌که به‌رز بکه‌مه‌وه، به‌لام ئه‌وان هی منیان به‌رز کرده‌وه.

ئهمانه تاکه کهس نه‌بوون، رۆژیک سهری سالی نوی ۲۰۰۶، من و لۆرا سه‌فه‌رمان کرد بۆ سه‌نته‌ری پزیشکی (بروک ئارمی) له‌ سان دییگۆ. ئيمه سه‌ردانی په‌نجاودوو ئه‌ندامی برینداری سوپا و خیزانه‌کانیانمان کرد. له‌ ژووریکدا، ئيمه چاومان کهوت به‌ عهریفی ستاف (کریستیان باگ) ی گاردی نیشتمانی (ئۆریگۆن) له‌ گه‌ل ژنه‌که‌ی، (میلیسا). کاتیک جیبه‌که‌ی به‌ر بۆمبیک قه‌راغ ریگه کهوتبوو، کریستیان له‌ ده‌وریه‌که‌دا بوو له‌ عیراق. ئه‌و بۆ ماوه‌ی چل و پینج خوله‌ک له‌ناو جیبه‌که‌دا گیرى خواردبوو و هه‌ردوو قاچی له‌ده‌ستدا بوو.

کریستیان پتی وتم ئه‌و راکه‌ریک بووه و پلانی ئه‌وه‌ی داناوو که رۆژیک له‌ رۆژان را بکاته‌وه. ویناکردنی ئه‌مه قورس بوو. هیوادار بووم که رۆحیه‌تی به‌رز رابگرم. وتم "هه‌ر که ئاماده بوویته‌وه، ته‌نیا په‌یوه‌ندی پیوه بکه". "منیش له‌گه‌ل تۆ راده‌که‌مه‌وه".

له ۲۷ ی حوزه‌یرانی ۲۰۰۶ دت، من له‌ فریزی باشوور چاوم کهوت به‌ کریستیان. ئه‌و دوو قاچی ده‌سکردی دروستکراو له‌ فایبه‌ری کاربۆنی هه‌بوون. ئيمه چه‌ند خولیک به‌ ده‌وری ئه‌و ریزه‌وه‌دا رaman کرد که بیل کلینتن دروستی کردبوو. من سه‌رسام بووم به‌ توانا و رۆحیه‌ته‌که‌ی کریستیان. به‌ زه‌حمه‌ت ده‌متوانی وینای ئه‌وه بکه‌م ئه‌مه هه‌مان ئه‌و پیاوه‌یه که به‌ری شه‌ش مانگ له‌سه‌ر قه‌ره‌ویله‌ی نه‌خۆشخانه به‌سترا بووه‌وه. ئه‌و وه‌کو قوریانی نه‌ید پوانییبه‌ خوی. ئه‌و شانازی به‌وه‌وه ده‌کرد که له‌ عیراق کردوویه‌تی و هیوادار بوو که نموونه‌که‌ی ئیله‌هامبه‌خش بیت بۆ ئه‌وانیتر.

من ئەو ھاۋىنە و سالانى ئواتىش زۆر بىرم لە كرىستيان كىردەۋە. ولاتەكەمان بە
سوپاس و پىشتىۋانى، قەرەزى بوو. من شىنكى زىاتىر قەرەزى بووم؛ نەمدەتۋانى
لېگەرتىم عىراق شىكىست بىنىت.

لە ۱۷ ئۆگەستدا، من لەگەل تىمى ئاسايشى نىشتىمانى لە ژوورى روزىلت لەگەل
ژەنەرال كەيسى، ژەنەرال ئەبى زەيد و بالىوز خەلىل زاد بە ئىدىئو سكرىن كۆ بوومەۋە.
ئەنجامەكانى (ئۆپەراسىيۇنى پىكەۋە بەرەۋپىشەۋە) مۇدەبەخىش نەبوون. سەربازەكانمان
تىرۋىستان و فىرقەكانى مەرگىيان لە دەۋرۋەرى بەغدا ۋەدەرنابوو. بەلام ھىزەكانى
عىراق نەياندەتۋانى كۆنترۇل بەرقەرار بىكەن. ئىمە دەمانتۋانى پاكىسازى بىكەن، بەلام
نەماندەتۋانى بىپارتىزىن.

ۋىتم "پىدەچى بارودۇخەكە بەرەۋ خراپتر بچى. دەمەۋى بىتوانم بلىم پلانىكەم ھەيە بۆ
بەرىپەرچدانەۋە. ئەمىكا دەتۋانى سەركەۋتوۋ بى؟ ئەگەر بەلى، چۈن؟ فەرماندەكانمان
چۈن ۋەلامى ئەمە دەدەنەۋە؟"

ژەنەرال كەيسى پىنى ۋىتم ئىمە دەتۋانىن لە رىگەي گواستەۋەي خىراتىرى
بەرىپىسارىتقىيەۋە بۆ عىراقىيەكان سەركەۋتوۋ بىن. دۇن رەمىسفىلد ۋىتى "پىۋىستە ئىمە
يارمەتتىيان بەدەيت يارمەتى خۇيان بەدەن". ئەمە شىۋازىكى تىرى ۋىتى ئەۋە بوو كە دەبى
ئىمە دەست لە كۈشنى بايسىكەلەكە ھەلگىرىن. دەمۋىست پەيامىك بگەيەنمە تىمەكە كە
من جىاۋاز بىر دەكەمەۋە. ۋىتم "دەبى سەركەۋتوۋ بىن. ئەگەر ئەۋان نەتۋان ئەۋە بىكەن،
ئىمە دەيكەين. ئەگەر بايسىكەلەكە ئەملاۋنەۋلا بىكات، ئەۋا ئىمە دەستمان دەخەينەۋە
سەركۈشەكە. دەبى ئىمە دىنبا بىنەۋە كە شىكىست ناھىيىن."

سەرۋىكى ستاف جۇش بۇلتىن كە دەپزانى من بەرەۋ كۆى سەردەنىم، نىشانەبەكى
سەرسورمانى دانا. ئەۋلە كۆتايى كۆبوۋنەۋەكەدا ۋىتى "ئەگەر بەرەۋ خراپتر بچى،
تىمەكە دەتۋانى پىشنىيەرى چ رىۋوشوئىنىكى تىرى رادىكال بىكات؟"

من بەۋقەناعەتەۋە كۆبوۋنەۋەكەم جى ھىشت كە ئىمە دەبى خۇمان ئەۋ رىۋوشوئىنانە
گەلە بىكەين. من مۇلەتم بە ستىف ھادلى دا كە ئەۋ چاۋپىداخشاندەۋەبەي تىمى عىراقى

ئەنجومەنى ئاساسىي نىشتىمانىي ئەنجامى داۋە، بەرەسمى بىكەت، دەمويست تەخەداي
ھەر گرىمانەيك بىكەن كە لە پىشت ستراتىيە كەمانەۋە ھەيە و بزارەي نوئ بەرھەم بىئەن.
مەن بە زوۋىي ئەۋانم وەكو باتدىك لە جەنگاۋەرى كەسىي خۇم بىئەن.

بەھاتنى پايىز، ھىلكارىيەكانى ناۋ لىدوانەكانم تىكرای نىكەي ھەزار ھىرشىيان لە
ھەفتەيە كدا پىشاندا، چەند حالە تىكم بىئەن كە تىاياندا توندىرەۋانى تايە في ئەشكەنجەي
مەدەئىيەكان دەدەن، ئەخۇشەكانى ناۋ ئەخۇشخانە دەرفىئەن و لەماۋەي نوئىرى ھەيئىدا
مەزگەۋتەكان دەتەقىنەۋە. ژەنەۋال كەيسى دوۋەم ئۆپەراسىۋنى گەۋرەي ئەنجام دابوۋ
بۇ گەۋراندەۋەي ئاساسىي بۇ بەغدا، ئەمجارەيان لەگەل ھىزىكى عىراقىي زىاتردا بۇ
ركىفكرىنى ناۋچەكە، جارىكى تر شكستى ھىئا.

بىريارم دا كە گۆرىنى ستراتىيى پىۋىستە. بۇ ئەۋەي ئەۋ گۆرپانكارىيە جىگەي تەقدىرى
گەلى ئەمىركا بىت، دەۋۋايە گۆرىنى كارمەندانى لەگەلدا بىت. دۇن رەمسفىلد پىشنىياري
ئەۋەي كەردبوۋ كە لەۋانەيە مەن پىۋىستەم بە دوۋ چاۋى جىۋاز ھەبىت بۇ عىراق. ئەۋ
راستى دەكرد. مەن بەھەمان شىۋە پىۋىستەم بە قەرماندەي نوئ ھەبوۋ. ھەردوۋ جۆرج
كەيسى و جۇن ئەبى زەيد گەشتى درىزكراۋەيان بۇ ۋلاتەكە ئەنجام دابوۋ و بەرتامەي
ئەۋەيان ھەبوۋ بگەپىنەۋە ۋلات، كاتى ئەۋە ھاتبوۋ چاۋى نوئ لە پۋستەكانى ئەۋانىشدا
دابىئەن.

بە نىزىكبوۋنەۋەي ھەلبىزاردەنە ميانەيەكانى ۲۰۰۶ ئەن بەلاغەتى پەيوەندىدار بە عىراق
گەرم بوۋ. سەرۋكى لىژنەي نىشتىمانىي دىموكراتەكان (ھەۋارد دىن) وتى "ئەۋ بىرۋكەيەي
كە ئىمە جەنگى عىراق دەبەينەۋە بەداخەۋە تەۋاۋ ناراستە". كۆنگرىسمان (جۇن
مورتا) ي پەنسلۋانيا كە بەكىك بوۋ لە يەكەمىن دىموكراتە ديارەكان كە داۋاي كىشانەۋەي
دەستبەجىي كەرد وتى "ئىمە ھۆكەرى كىشەين". سىناتۇر جۇ بايدن، ئەندامى بالاي
لىژنەي پەيوەندىيەكانى دەرەۋە پىشنىياري ئەۋەي كەرد عىراق دابەش بىكرى بۇ سى
كىيانى جىيا. كۆمارىيەكانىش نىگەران بوۋن، ھەروەكو مېچ مەۋنەل بە داۋاكارىيەكەي لە
ئۆفيسى ئۇۋال بۇ كە مەكردەۋەي ژمارەي سەرياز، جەختى كەردبوۋەۋە.

من بریارمدا چاوه‌ری بم تاوه‌کو پاش هه‌لیژاردنه‌کان بۆ راگه‌یاندنی هه‌ر به‌رنامه‌یه‌ک یان گۆرینیکی کارمه‌ندان. من نه‌مه‌ده‌ویست گه‌لی نه‌مریکا یان سوپا وایر بکه‌نه‌وه که من له‌به‌ر هۆکاری سیاسی، بریاری په‌یوه‌ست به‌ ئاسایشی نیشتمانی ده‌ده‌م. کۆتا هه‌فته‌ی به‌ر له‌ هه‌لیژاردنه‌ میانه‌یه‌کان، من له‌ کراوفۆرد چاوم که‌وت به‌ بۆب گه‌یتس و داوام لێکرد بپێته‌ وه‌زیری به‌رگری. بۆب له‌ کۆمسیۆنی (به‌یکه‌ر-هاملین) دا کاری کردبوو که گردبوونه‌وه‌یه‌کی پیکه‌یتراو بوو له‌لایه‌ن کۆنگرێسه‌وه‌ بۆ تاووتوی کردنی بارودۆخ له‌ عێراقدا. نه‌و پێی وتم که‌ وه‌کو راسپاردیه‌کی کۆمسیۆنه‌که‌، پشتیوانی له‌ زیادکردنی سه‌رباز کردووه‌. به‌ بۆب وت که‌ فه‌رمانده‌یه‌کی نوێم له‌ عێراقدا پێویسته‌. نه‌و چاوی به‌ کاندیده‌کاندا ده‌خشاندا و ئامۆژگاری خۆی ده‌خسته‌پوو. به‌لام پێم وت که‌ سه‌رنجیکی باش بداته‌ ده‌یقد پیترایۆس.

پاش دوو سوپری هه‌لیژاردن که‌ تیایدا کۆماریه‌کان ژماره‌که‌یان له‌ کۆنگرێس زیادی کرد، ئێمه‌ له‌ سالی ۲۰۰۶دا زه‌هریکی گه‌وره‌مان به‌رکه‌وت. له‌ هه‌ردوو نه‌جومه‌نه‌که‌دا زۆرینه‌مان له‌ده‌ستدا. سه‌رۆکی نوێی نه‌جومه‌نی نوینه‌ران (نانسی پیلوسی) رایگه‌یاند "گه‌لی نه‌مریکا هاته‌ گۆ... پێویسته‌ ئێمه‌ ده‌ست بکه‌ین به‌ کشاندنه‌وه‌یه‌کی به‌رپرسانه‌ی سه‌ربازه‌کانمان له‌ عێراق".

هه‌ر که‌ چاوخشانده‌وه‌مان به‌ ستراتیژی عێراقدا توند بوو، سه‌رنجمان خسته‌ سه‌ر سی‌ بژاره‌ی سه‌ره‌کی. به‌که‌میان داوای لێ ده‌کردین که‌ ستراتیژی هه‌نوکه‌یی مه‌شقی‌کردنی هێزه‌کانی عێراق په‌ره‌پێده‌ین له‌کاتی‌دا که‌ نه‌وه‌ی خۆمان بکشی‌نینه‌وه‌. عێراقیه‌کان به‌رپرسیاریتی زیاتری مامه‌له‌کردنیان له‌گه‌ڵ توندوتیژی ده‌گرتنه‌ستو، له‌کاتی‌دا که‌ ئێمه‌ سه‌رنجمان ده‌خسته‌ سه‌ر ئه‌رکه‌ سنوورداتره‌کان، له‌وانه‌ش راوکردنی قاعیده‌.

بژاره‌ی دووه‌م نه‌وه‌ بوو که‌ سه‌ربازه‌کانمان له‌ به‌غدا بکشی‌نینه‌وه‌ تا ئه‌و کاته‌ی که‌ توندوتیژی تابه‌فی په‌کی ده‌که‌وی. له‌ مانگی ئۆکتۆبه‌ردا، کۆندی سه‌فه‌ری کردبوو بۆ عێراق و له‌لایه‌ن مالیکی و ئه‌وانی‌تره‌وه‌ ره‌وینرا‌بووه‌وه‌. کۆندی ده‌یگوت ئه‌گه‌ر ئه‌وان

مكۆر بىن لە سەھەر شەھرى تايەق، بۇچى دەپى سەريازەكانمان لە ئاوەراستى شەھرى
خویناويماندا بەجى بەتلىن؟

بىزارەى سىيەم ئەو بوو كە سەريازەكان ئوققات زىاد بىگەين، ئىمە دەيان ھەزار
سەريازى زياترمان دەتارد بۇ روو پوو بوو ئەو ھەلمەنى بەر قراوتى ئىزاخىگەرى لە
بەغدا، لەبىرى كىشانەو لە شارەكان، سەريازەكانمان دەچوو ئەو ئەتار خەلكدا
دەريان و دانىشتووتى مەدەنىيان دەپاراست.

پرسىيارە يەزەتییەك ئەو بوو ئاخۇ عىراقىيەكان ئىرادەى سەركەوتىيان ھەيە، بىروام
وابوو كە زۆرىەى عىراقىيەكان پىشتىگەرى لە دىموكراسى دەكەن، قەتەمەم وابوو كە
دايكانى عىراق، وەكو ھەموو دايكانى ترە دەپانويست مەدالەكانىيان بە ھىواو بۇ ئايندە
گەشە بىكەن، من چاوم كەوتبوو بە خویندەكارانى ئىزىرلاو بۇ دەروە، ئىكتۇرەكان،
چالاكوانانى ژن و رۆژنامەنووسان كە سوور بوون لە سەھەر زىان لە ئازادى و ئاشتیدا، سالتىك
پاش ئازادكردنى عىراق، چاوم بە گروپىك لە خاوەن بىرتسى بچوك كەوت كە لە سەردەمى
سەدامدا كالاى وەكو سەعات و فەرشىيان بەرھەم دەھىتا، بۇ كرىنى كەرەستەكان، شەوان
دینارى عىراقىيان بە دراوى بىياتى گۆرپىووە، كاتىك بەھای دینار دایەزىو، سەدام
بەدواى تۆمەت داتاشیووە بوو و فرمانى كرىو دەستى راستى بیاوەكان بىردىتەو،
بەرھەمەنەرى قىلمى ئۆكىومىنتارى (ئۆن نۆرس) و رۆژنامەوانى تەلەفزیۆنى ھوستى
(مارفین زىندەن) گوتىيىستى بەسەرھانەك بىوون و عىراقىيەكانىيان ھىناو بۇ تەكساس
كە لەوى ھەریەكەيان دەستى دەستكردى لەلایەن (ئىكتۇر جۆ ئاگرىس) بە خۇپاى بۇ
دروستكراو.

كاتىك عىراقىيەكان گەپشتە توفىسى ئوقال، ھىشتا لە فىرپووتى ئەو دابوون كە چۆن
دەستى راستىيان بەكار بىن، ھەموویان سوپاسگوزارى گەلى ئەمرىكا بوون لە بەرانبەر
ئازادكردىيان لە زۆردارى سەدام، ھەمووشىيان ئومىدى بە ولاتەكەيان ھەبوو، عىراقىيەك
قەلەمىكى بە دەستە بەك مانگەكەى دەستدايە و بە مائىو بوو ئەو چەند وشەيەكى
عەرەبى لە سەھەر پارچە كاغەزىك نوسى: "ئزایەك بۇ ئەو ھەى خودا بەرەكەت پەتە ئەمرىكا".

من سەرسام بووم بەو جياوازييهي نيوان رژيميكی دلرهق كه دهستی پياواني
ده برييهوه و كۆمهنگهيك كه ئەوهنده بهسۆز بوو كه يارمهتيدەر دهبوو بۆ گهراندنهوهي
شكۆمهندييهكهي. بېروام وابوو ئەو پياوهي عراقيهي كه ئەو وشانهي نوسي، لهبري
مليوتان هاولاتيي هۆي دههوا. ئەوان سوپاسگوزاري ئەمريكا بوون له بهرانبه
ئازادکردنيان. ئەوان دهيانويست له ئازاديدا بژين و منيش دهستبهرداريان نه دهبووم.

له دواواكاني ئوكتۆبهردا، من ستيف هادليم نارد بۆ كۆبوونهوهيكي تايبەت له گه
سەرۆك وهزيران نوري ماليكي له بهغدا. ههلسهنگاندنهكهي ستيف ئەوهبوو كه ماليكي
"يا ئەوه تا بێ ئاگايه لهوهي كه روودهات، نيازەكاني دەرناخت يان تواناكاني ئەوهنده
نين كه نيازە باشەكاني بكاته کردار". پيش ئەوهي بېيارتيك بهرهو پيشهوه بدهم،
پيوستم بهوه بوو كه ديارى بكم كام لهوانه راسته.

له ۲۹ي ئۆفەمبهرى ۲۰۰۶دا، بۆ بينيني ماليكي له عههماني ئوردن كهوتمهري.
سەرکردايهتييهكهي سەرۆك وهزيرانى عيراق چەند جاريك ئيمه ي بيزار کردووه. ئەو
هەميشه سەريازى عيراقى دانه ده به زاند كه واى دهوت. هەندى له كهسانى ناو
حكومهتهكه ي پهيوهندي گوماناوييان به ئيرانهوه ههبوو. ئەو كاري پيوستى نه کردبوو
بۆ سؤراخکردنى توندپهوانى شيعه. ژنه رال كهيسى كه توپه ببوو حەقى بوو له بهرانبه
ئەوهي كه كاريه دهستانى تايه فەهگه راي نزيك ماليكي سەربازانى ئيمه يان كۆت کردبوو
له وه ي كه بچنه ناوچه شيعه نشينه كان.

له گهله ئەوهشدا، به دريژاي شەش مانگ له دهسه لاتدا، ماليكي وهكو سەرکرده
پينگەيشتبوو. ئەو بهرگه ي هه ره شه ي كوشتن، ئەگهري كوده تا و چەنده ها وه فدى
گۆنگرئيسى هاتوو بۆ عيراق بۆ سەر زه نشتکردنى، گرتبوو. چەند رۆژتيك بهر له لوتكه ي
به رنامه بۆدانراوى نيوانمان، سەرکرده ي رادىكالى شيعه، موقتەدا سەدر هه ره شه ي
ئەوه ي کردبوو كه پشتيوانانى له حكومه ت بكشينيته وه ئەگه ر سەرۆك وهزيران له گه له ندا
كو بيته وه. هه رچۆنيك بيت ماليكي هه ر هات.

ئەولەكاتیگدا كە دۆکیومینتیکی بە مۆری تازە ی حکومەتی عیراقییەوہ خستە بەردەستم، بە شانازییەوہ وتی "ئەمە پلانەکی منە". لەناو نامەکەدا، پڕۆپۆزەلینکی بڕئومبەد ھەبوو بۆ زامنکردنەوہی بەغدا لە رینگە ی ھێزەکانی عیراقەوہ. دەمزانسی کە پۆلیس و سوپاکە ی ئامادەیی ئەوہیان تیا نییە کە بەرپرسیاریتیییەکی وەھا بگرنە ئەستۆ. ئەوہی کە گرنگ بوو ئەوہ بوو کە مالیکی بە کیشە ی توندوتیژیی تایە فی دەزانسی و ئامادەیی پیشان دەدا بۆ سەرکردایەتیکردن.

پرسیارم کرد "ئەمریکییەکان دەیانەوی بزانن ئاخۆ پلانەکە ت رینگەمان پی دەدات تا سۆراخی بکوژانی سوننە و شیعیە بکەین".

لە وەلامدا وتی "ئیمە جیاکاریی ئەتنی ناکەین".

داوام کرد کە بە تەنیا لەگەڵ سەرۆک وەزیراندا بدویم. پێدەچوو مالیکی ئامادە بیت بۆ رووبەرووبوونەوہی توندوتیژی. من بڕیارمدا بە زیادکردنی ئاسۆی زیادکردنی سەرباز، پابەندییەکی تاقی بکەمەوہ.

وتم "گووشاری سیاسی بۆ وازھێنان لە عیراق گەرەبە. بەلام من ئامادەم ئەگەر تۆ بەرھەنگاری ئەو گووشارە ببیەوہ ئەگەر تۆ بڕیارە سەختەکان بدەیت". ھەروا بەردەوام بووم لە قسەکانم "من ئامادەم دەیان ھەزار سەربازی زیادە رەوانە بکەم بۆ یارمەتیدان تا بەغدا بگریتەوہ. بەلام پێویستە تۆ چەند گەرەنتییەکی دیاریکراوم بدەیتی".

چوو مە سەر لیستەکە : دەبووایە ئەو ھێزی عیراقیی زیاتر بخاتەکار و دەبووایە دەرکەون. دەرکرا ھیچ دەستوەرداننکی سیاسی نەبی لە ئۆپەراسیۆنە سەربازییە ھاوبەشەکانماندا - چیتەر رینگەمان لی نەگیردری بچنە ناوچە شیعیەنشینەکان. دەبووایە ئەو رووبەرووی میلیشیا شیعیەکان بیتەوہ، لەوانەش سوپای سەدر. کە ئاساییشیش باش دەبوو، دەبووایە ئەو بەرھەوپیشچوون لە ئاشتەوایی سیاسی ئێوان شیعیە، سوننە و کورد ئەنجام بدات.

لە ھەر خالینکدا، مالیکی پەیمانی پێدام کە پەپرەوی دەکات. لە گەشتی بەرھە مائەوہدا لە ئوردنەوہ، بیرم لە بژارەکان کردەوہ بۆ ستراتیژییەکی توی. خیراکردنی سپاردنی دەسەلات بە عیراقییەکان رینگەچارەبەکی کرداری نەبوو. ئەمە زیاتر وەکو

ستراتیژییه هه نوکه بیه که بوو، که شکستی دههینا. پیم وایه کرداری نه بوو له شاره کان
بکشینه وه و واز له توندوتیژی بهینین تا پهکی بکه ویت. نه مده توانی داوا له
سه ریازه کانمان بکه م بکشینه دواوه و ته ماشای کوشتنی عراقییه بی گونا هه کان بکه ن
له لایه ن توندیره وانه وه. ترسی نه وه م هه بوو که عراق نه وه نده به خراپی تیک بشکیت که
چاک کردنه وهی نه سته م بی.

بزاره ی زیاد کردنی سه ریازه مه ترسی تایبته به خوی له گه ل خویدا هینا. زیاد کردنی
ژماره ی سه ریازه له ناو خوی نه مریکا دا به ته وای نه خوازاو بوو. شه ره که قورس ده بوو و
قوربانیه کان زور ده بوون. نه گهر مالیکی ویلی بکردینایه، نه واه وانه بوو نیمه
نه مانتوانیایه توندوتیژی بیه بر بکه یین.

پاش بینینی مالیکی، بروام وابوو که نیمه ده توانین متمانه به پشتیوانیه که ی بکه یین.
زیاد کردنی سه ریازه باشترین ده رفه تی نیمه، له وانه شه دوا یین ده رفه تی نیمه بوو بیت بو
به دیهینانی ئامانجه کانمان له عراقدا.

به درێزایی چه ند هه فته بیه کی مشتومری توند له هه ردوو مانگی تۆفه مبه ر و
دیسه مبه ردا، زۆربه ی تیمی ئاسایشی نیشتمانی که وتنه پشتیوانیکردنی زیاد کردنه که.
دیک چیننی، بۆب گه ییتس، جۆش بۆلتس و ستیف هادلی و جهنگاوه ره کانی نه نجومه نی
ئاسایشی نیشتمانی له پشت شیوازه تازه که وه بوون. کۆندیش ده بووه پشتیوان چونکه
زیاد کردنی سه ریازه له ژیر ستراتیژییه کۆنه که دا نه ده بوو.

گرنگ بوو که له سه ر بریاریکی وه ها مشتومر ئامیز و گرنگ یه کگرتوویی هه بی.
کۆنگریس و راگه یاندنه کان سۆراخی هه ر درزیکیان ده کرد له ناو ئیداره که دا. نه گهر
بیاندوزیایه ته وه نه واه ده یانقۆسته وه بۆ پاساودانی درایه تییان و بلۆک کردنی پلانه که. بۆ
گه یشتن به و کۆده نگیه، گروپیکی تریش پیویست بوو که بیته پال، نه ویش هه ینه ی
نه رکان بوو.

هه یئه ی نه رکانی هاوبه ش که به یاسای ۱۹۴۷ ی ئاسایشی نیشتمانی دامه زریترابوو،
پیکهاتبوو له سه رگه وره ی هه ریه که له لقه کان له گه ل سه رۆک و جیگر سه رۆک. روکنه کان

بەشىك نىن لە ھەيكەلى قەلماندەيى، بۇيە بەرپىسىيارتىيى راستە وخۇيان نىيە لە
تۈپەراسىيۈنە سەريازىيەكان. لايەننىكى سەرەكىي بۇليان بريتىيە لە پىشتىگىرىي
تەندىرۈستى و بەھىزىي ھىزە چەكدارەكان. بەپىي ياسا، سەرۋكى ھەيئەي ئەرگان،
راونۇگارىي بىنەرەتتىي سەرۋكى ولاتە.

سەرۋكى ھەيئەي ئەرگانى ھاويەش لە ۲۰۰۶دا ژنەرال پىت پەيس بوو، پىست يەكەم
مارىنر بوو كە وەكو سەرۋك خىزمەت يكات و يەكك بوو لە ئەفسەرە ھەرە گەودەرگانى
جىلەكەي. وەكو ملازمىكى گەنج لە ئىتنام، پىت رىبەرەيتىي فەسىلەيەكى دەكرد كە
بەرگەي شەرى قورسى گرتىبوو. لە پاشماوۋەي ژيانىدا، وىئەي ئەو مارىنراتەي ھەلگرتىبوو
كە لە ژنر قەلماندەيەكەيدا گيانيان لە دەستدا بوو. كاتىك ئوفىسى سەرۋكايەتتى ھەيئەي
گرتە دەست، ئەو لە دەرەتتىكدا ئاۋەكانى پىي وىم. ئەو ھەرگىز ئاۋى ئەوان و باجى
جەنگى بىر نەچۈۋەۋە.

پىت ستراتىزىيەكى خىستىبوۋەگەر بۇ چاۋخشاندىنەۋە بە ھەيئەي ئەرگاندا و من داوام لە
ستىف ھادلى كرد تا دلىيا بىتەۋە لەۋەي كە چەمكى زيادكردنى سەرياز لە
مشتومرەكانياندا شوئىنى خۇي ھەيە. بىرپارمدا بچم روكنەكان لە پىنتاگون بىيىم بۇ
گوئىگرتن لە بىرورا كەسىيەكانيان.

دوورقۇز بەر لە كۆبوۋنەۋەكە، پىت ھاتە ئوفىسى ئۇقال. ئەو پىي وىم كە من
گوئىيىستى ھەندى نىگەرانىي ئەوان دەبىم، بەلام ئامادەن بۇ پىشتىوانىي پرۇسەي
زيادكردنەكە. پىت بەھەمان شىۋە مەرەندەيەكى دايە ستىف لەبارەي ئەمەي كە لەۋانەيە
چەند سەرياز پىئويست بىت بۇ دروستكردنى جىاۋازى، پىنج ليۋا، بىست ھەزار ئەمريكى.

لە ۱۲ى دىسەمبەرى ۲۰۰۶دا، چوۋمە ئاۋ (تانك) ژوورى كۆنفرانسى سەلامەتتى سەرۋكى
ھەيئە لە پىنتاگون. چوون بۇ شوئىنەكەيان شىۋازىكى پىشاندىنى رىزم بوو بۇيان. من
بەۋە دەستم پىنكرد كە بلىم من بۇ ئەۋە لىرەم تا گوئىيىستى بىروبوچوونيان بىم و داۋى
ئامۇزگار بىيان لىكەم.

من بە دەۋرى مىزەكەدا چوۋمە لاي ھەريەكەيان. روكنەكان نىگەرانىي خۇيانيان
دەرىپى. ئەوان نىگەرانىي ئاستى پابەندىي مالىكى بوون. ئەوان پىياناۋابوو كە پىئويستە

ئالزاسەكانى تىرى خىلومەت زىاتى بەشىدارىن لە عىراقدا. ئەوان پۇرسىبارى ئەو دەپان كىرد
ئاخىر پىئۇستىرەكانى زىاد كىردى سەرباز دەستەۋىستانىمان ئاكتات لە بەرانبەر ئەگەرەكانى
ئىراد، بۇ تەۋىنە ئەنگىزەدەك لە نىمچە دىۋىرگەي كۆرۈپ.

ئىگەرانبى ھەرە گەۋدەيان ئەو دەپان ئاخىر زىاد كىردى سەرباز گىسوپا دەشكىنەيت " لە
رۇگەي قىشارى ئۆز خىستەسەر ئەندامانى سوپا و خىزانەكانىمان، ئۆزىك لە سەربازەكانىمان
لە عىراق لە گەشتى ئۈۋەم و سىپەمدا بۈۋىن لە ۋەلەكەدا. بۇ ئەۋەي زىاد كىردى سەرباز
شاپا بگەين، دەپۋاۋە ھەندى لە گەشتەكان لە ۱۲۰۰ بۇ پانزە مانگ دىۋىر بگەينەۋە.
لەۋانەۋە كارىگەرى لە سەر بە سەربازىگەردى، مەنەۋىيات، مەشىق، ئامادەيى و خىزانەكانى
سەربازان قول بىت.

سەردۇكى ستالى سوپا بىت شومەيكەر و قەرمەندەي ماربىز جەيىز كۆنۈدى پىشنىبارى
زىاد كىردىكى گە قەبارەي دەنگانداندا. ئەوان بىرۋايان ۋاپور كە فراۋان كىردى قىشارى سەر
ھىزەكانىمان ھىۋر دەكاتەۋە و پارمەتتەدەر دەپى بۇ زامىن كىردى ئەمەي كە ئىمە ئامادەين
بۇ مىللەتنى ئەگەرى لە شوپىنانى تىرى جىھاندا، مەن كەيىم بەر بىرۈگەيە ھات و بەلنىمدا
لە بەرچاۋى بگرم.

لە كۆتابى كۆپۈنەۋەكەدا، مەن بىر كىردىنەۋەكەم پۇخت كىردەۋە " مەن ھاۋىەشى ئەو
ئىگەرانبىيەي ئىۋەم لە بارەي شىكانى سوپا. دىنىياترىن رىگە بۇ شىكانى سوپا ئەۋەيە عىراق
بەدۇرئىن.

پلانى سەرەتايىم ئەۋەيە كە ھەفتەيەك يان ئۈۋ ھەفتە پىش كرىسمەس سىتراتىزى
ئۈۋى عىراق رايگەيەنم. بەلام بەرۋارەكە ئۆزىك دەكەۋتەۋە، مەن گەبىشتە ئەو ئەنجامەي كە
ئىمە پىئۇستىمان بە كاتى زىاتى ھەيە. داۋام لە بۇب كىرد سەردانى عىراق بىكات كە لە ۱۸ى
دىسەمبەردا ۋەكو ۋەزىرى بەرگىرى شوپىندى خوار دىۋو.

ئۈۋ رۇز بەر لە كرىسمەس، بۇب لە كامپ دەپقۇ ھاتە لام. ۋتى سەردانى مالىكى
كىردۈۋە و پلانەكەي بۇ زىاد كىردى سەربازى عىراقى بۇر كىردۈۋە بۇ ئەۋەي لە گەل ئەۋەي
ئىمەدا بگۈنچى، مالىكى ياساى شەپى رادەگەياند، سى لىۋاى تىرى لە بەغدا دادەبەزاند،

پارتیزگارنىڭ سەربازى دادەنا و دوو فەرماندەى بە دەسەلاتى كراۋەۋە دەست نىشان دەكرد كە بەدوۋى توندېۋانى ھەر باگراۋندى تايەنى بىكەۋىن. بۆب بەھەمان شىۋە بېرىرى لەسەر راسپاردەكەى دابوو بۇ فەرماندەيەكى نوي. ئەو فەرماندەيەش ژەنەرال دەيقد پېترايۇس بوو. ئىمە كۆك بوۋىن لەسەر پالاۋىنى ژەنەرال كەيسى بۇ پلەبەزىكردنەۋەى بۇ سەرۋىكى ستافى سوپا. جۇرج تومارىكى درىژ و جياۋازى ھەبوو و ئەزموونەكەى سوۋدى بە سوپا دەگەياند. من بەھەمان شىۋە دەمويست روۋنى بىكەمەۋە كە لۆمەى ئەو ناكەم لە بەرانبەر كىشەكان لە عىراقدا.

دوايىن پىرس بۇ بېرىاردان بىرىتى بوو لە قەبارەى زيادكردنەكە. ھەندى كەسى ناو سوپا پېشنىيەرى ئەۋەيان كىرد كە ئىمە لە سەرەتادا پايەند بىن بە دوو لىۋاى زيادەۋە - ئىمچە زيادكردنىكى نىزىكەى دە ھەزار سەرباز - بە شىمانەى ناردنى زياتر لە سىي لىۋاى تر لە دوايىدا. پىت پەيس راپۇرتى ئەۋەيدا كە ژەنەرال دەيقد پترايۇس و ژەنەرال رەى ئۇدىرتو، فەرماندەى ژمارە دوو لە عىراق، ھەر پىنج لىۋاكەيان راستەۋخۇ دەۋىت.

ئەگەر فەرماندەكانى سەر ئەرژمان ھىزى تەۋاۋيان بوى، ئەۋا پىيان دەدرىت. بېرىارمدا پىنج لىۋا بۇ بەغدا بىنترم لەگەل دوو بەتالىۋنى زيادەى مارىنر بۇ پارتىزگاي ئەنبار. ئىمە سەربازەكانمان لەناۋ ھىزە دروستبوۋەكانى عىراقدا جىگىر دەكرد بۇ ئەۋەى بىتۋانىن رىتەمايى عىراقىيەكان بىكەىن لە شەرگەكاندا و ئامادەيان بىكەىن تا پاش زيادكردنى سەرباز بەرپرسىيارتىيى زياتر بىگرنە ئەستۇ. دواچار من سى راسپاردەى ئەركانى ھاۋىيەشم قبول كىرد. كۆندى سەرگىرداپەتتى زيادكردنى سەرچاۋە مەدەنىيەكانى دەكرد. من گەرەنتىي گىشتىم لە سەرۋك وەزىران مالىكى بەدەست دەھىنا لەبارەى ئازادىي سەربازەكانمان بۇ جموجۇل. منىش داوام لە كۆنگرىس دەكرد تا قەبارەى سوپا و مارىنر زياد بىكات بۇ ئەۋەد ھەزار ھىز.

لە ۴ى كانوۋنى دوۋەمى ۲۰۰۷دا، من قىدىۋ كۆنفرانسىكى نەيتىم لەگەل مالىكى ئەنجامدا. وتم "خەلكىكى زور لىرە پىيان ۋايە ئىمە ناتۋانىن سەرگەۋتوو بىن. بەلام من بە پىچەۋانەۋە. ئەگەر تۆلىنى بىيىتە دەرەۋە، منىش دىمە دەرەۋە". دوو رۇژ دواتر، ئەۋ موخاتەبەى گەلى عىراقى كىرد و ئامارەى بە پايەندى خۇى كىرد بە زيادكردنەكە. وتى

"پلانی ئاسایشی بەغدا پەناگە یەکی ئارام بۆ هیچ لە یاسادەرجوویەك دابین ناکات، بەبێ
لە بەرچاوەگرتنی لایەنگیری تایەن".

بەیارەكە سەخت بوو، بەلام من ئاسودەبووم بەوەی كە دەستبەجی دابووم. من
زانباری و بیروپام لە خەلكی ناوێوە و دەرەوێ ئیدارەكە كۆ كردبوو. من تەخەدای
گریمانەگەلێكم كردبوو و بە وریاییوە هەموو بزارەكانم هەلسەنگاندبوو. دەمزانێ كە لە
كورت مەودادا زیادکردنی سەرباز نەخواراو دەبێت. بەلام لەكاتێكدا كە زۆر كەس لە
واشتن دەستبەرداری ئاسۆی سەركەوتن ببوون لە عێراقدا، من وا نەبووم.

لە سەعات نۆی ئێوارە ی ۱۰ كانوونی دوووەمی ۲۰۰۷دا، لە ژووری كتیبخانەی كۆشكی
سپی چوومە بەردەم كامێراكان. وتم "دۆخی عێراق بەلای گەلی ئەمریکاوە مایەتی قبول
نیه - و بەلای منیشەو هەروا. سەربازەكانمان لە عێراق ئازایانە شەریان كردووە. ئەوان
هەر شتیکیان كردووە كە داوامان لێكردوون بیکەن. لە هەر شوێنێك نادروستییهك
دروست بوو، بەرپرسیاریتییهكە ی لە ملی منە".

"روونه كە ئێمە پێویستمان بە گۆڕینی ستراتیژییهكە یە لە عێراقدا... بۆیه من زیاتر لە
بیست هەزار سەربازی ترم پابەند كردووە بە ئاردنیان بۆ ئەوێ. زۆرینه ی هەره زۆریان -
پێنج لیوا - دەنێردرێنە بەغدا".

كاردانەوێكە نەرم و یەكلایهنە بوو. سیناتۆریك وتی "بەروام وانییه كە فراوانکردنی
بیست هەزار سەربازی لە عێراقدا كێشەكان چارەسەر بكات". یەكێکی تریان وتی "بەروام
وانییه كە وەلامەكە ئاردنی سەربازی زیاتر بۆ عێراق بێت". سێیه میان وتی "ترسناكترین
هەلە ی بەرنامە ی دەرەوێهە لەم ولاتەدا لە سەرۆختی فێتنامەو". ئەوانەش هەر
كۆمارییهكان بوون. چەپەكان تەنانهت دەنگیان بەرزتریش بوو. سیناتۆریك تازەكار
پیشبینی ئەوەی كرد كە زیادکردنی سەرباز "توندوتیژی تایەن لەوێ ناوێستێت بەلكو
پێچەوانەكە ی دینیته كایەو". ستووننوسیکی واشتن پۆستیش زیادکردنەكە ی بە
"زیادکردنی: ی خەیاڵپلوانە ی جەنگ لە عێراق، كە تەنیا دەكرێ لە جیهانیکی ناواقیعی
بەدی بكرێ كە تیایدا بەرازەكان دەفرن و ماسییهكان بە بایسكیل دەچنە سەر كار".

رۆزى پاش ئەۋەي كە زىيادكردنە كەم راگە ياند، كۆندى، بۆب گەيتس و پيست پەيس لە
بېنايەي كۆنگرىس گەواھىياندا. پرسىياركردنە كە لە ھەردوو بەرەكەو دەرەقەنە بوو.
كۆنگرىسمانىكى ديموكراتى بە ژەنەرال پەيسى وت "ئەمە دەبەنگانە ترين و شىتەنە ترين
پلانىكە كە من تاۋەكو ئىستا بىنىيىتم يا بىستىيتم لە ژياندا". سىناتورىكى كۆمارى بە
كۆندى وت "من لەمەدا لەگەل سەرۆكدا رۆيشتم، كەچى خۆم لە خەونىكى خۆيدا
دۆزىيەو". دواتر كۆندى ھاتە ئۇفيسى ئۇقال بۆنەو ھەي من بىيىيت. وتى "جەنابى
سەرۆك ساغكردنە ھەي ئەم بابەتەمان زۆر قورس كە وتوۋەتەو".

لە نيۋەندى گومانگە رايەكى جىھانىدا، چەند رۆحىكى ئازا بەرگرييان لە زىيادكردنى
سەرباز كرد. لە ھەمووشيان ديارتر سىناتور جو ليەرماني (كۆنىكتىكەت) ى لەمىژىنە
ديموكرات بوو كە بە ھۆي پشتيوانىيە كەي لە جەنگ لە لايەن حزيە كەيەو دەركرابوو،
سىناتور (لېندسى گراھام) ى كارۋلايناي باشوور كە ئەندامىكى (يەدەكى ھىزى ئاسمانى)
بوو و سىناتور جۆن مككەينى (ئەريزۇنا).

من و مككەين پەيوەندىيەكى ئالۇزمان ھەبوو. ئىمە لە سالى ۲۰۰۰ دا لە دژى يەكتر
ھەلمەتەمان سازدابوو و لە ھەندى پرسى وەكو كەمكردنە ھەي باج و ريفۆرمى چاودىرىي
دەرماني و لىكۆلىنەو لە تىرۇرىستان ناكۆك بووين. لەگەل ئەو ھەشدا لە سالى ۲۰۰۴
ھەلمەتلىكى سەختى بۆ پشتيوانى من سازدابوو و دەمزانى پلانى ئەۋەي ھەيە كە لە سالى
۲۰۰۸ دا خۆي بۆ سەرۆكايەتى پىالىئويىت. زىيادكردنى سەرباز دەرەفەتلىكى بەودا تا
دوورايىيەك لە نيۋانماندا دروست بكات، بەلام نەيقۇستەو. ئەو لايەنگىرىكى لەمىژىنەي
سەربازى زياتر بوو بۆ عىراق و لەناخەو پشتيوانى ستراتىژىي نوئى كردبوو. ئەو وتى
"من ناتوانم گەرەنتى سەرکەوتن بدەم. بەلام دەتوانم گەرەنتى شكست بدەم ئەگەر
ستراتىژىيە نوئىيەكە پەيرەو نەكەين".

لايەنگىرى ھەرە رەزامەندى زىيادكردنى سەرباز، ژەنەرال پىترايۇس بوو. وەكو
نووسەرى پەيرەونامەي (دژەياخىگە رىتتى سوپا)، ئەو دەسەلاتلىكى نكولى نەكراو بوو
لەو ستراتىژىيەدا كە رىبەرايەتى دەكرد.

فېكر، ئۇھاندۇرىش ۋە ئەخلاىق كارى ئەو ئاسراۋ بوو. لە يەككە لە سەردانەكانىدا بۇ
نېتىجىلار، ئۇنىڭ ئىشلىتىش ۋە ئەھۋال كۆرۈش بۇ بايىسكىلىسوارىيەك لە (فۇت بىلگۈۋار)ى قىرچىنىيا. ئەو
زىاتىر رايۇنلارنىڭ بوو، بەلام ئەو بايى ئەۋەتتە بېرۋاي بەخۇى بوو كە تەخەدىيە قبول بىكات.
ئەو شىنەشەشنى گروپى بايىسكىلىسوارە بەئەزمۇنەكانى سەرتۇكايەنى خۇى گرت.

پاش رىنگە بىرىنەكە، مەن چوۋمەناۋ بىنايەيەكى (فۇت بىلگۈۋار) بۇ ۋەرگىرتنى
بەبوۋەندىيەكى تەلەفۇنى لەلەيەن سەرتۇك ۋەزىرائى ژاپۇن. لە پىشتەۋە گۇيىم لە ژاۋەژاۋىك
بوو، خۇم كۆرۈش بە دەرگاگەدا ۋە بىنىم پىترايۇس بەناۋ زىنجىرەيەك تىرۇپك ۋە ئىشۋىدا
پىتىرەۋىي گروپەكە دەكات.

دەرگەۋىتىنى پىترايۇس چۆرە كىنەيەكى دروستكردىبوو. مەن دەنگۇم لە كۆمەلەك
خەلگەۋە بىستىۋوۋەۋە ھۇشدارى ئەۋەيان دەدا كە خۇپەرسىيەكى لەرادەبەدەرى ھەيە.
لە سالى ۲۰۰۴، كاتىك پىترايۇس سەرتۇكدايەتى ھەۋلىكى دەكرد بۇ مەشقىيىكىردىنى
ھىزەكانى ئاسايشى عىراق، بەرگى كۇفارى نىيوزىك ۋىنەيەكى نىزىكى پىترايۇسى
گرتىۋوۋەخۇ كە لەسەرەۋە نوسراۋو "ئەم پىاۋە دەتۋانى عىراق رىزگار بىكات؟" كاتىك
بابەتەكەم لەگەلەيدا باس كۆرۈش، پىتكەنەن گرتى ۋەتى "ھاۋپۇلەكانى لە ۋىست پۆيىت
ھەرگىز نايەلن ئەمەيان بىر يىبەمەۋە". مەن سىنايشى ئەو تىبىيىيە خۇنەۋىستانەيەم كۆرۈش.
ئەمەش مىجامەلەيەكى باش بوو بۇ ھاندانى.

دانىشتىنى گۇيىستىۋون لە پىترايۇس كەۋتە دۈۋاۋاكانى مانگى كانوۋنى دوۋەم. ۋتى
"پىم وايە لەم ساتەدا لە بەغدا، دانىشتۋان تەنبا دەيانەۋى سەلامەت بىن". كاتىكىش
چۇن مەككەين پىداگىرى كۆرۈش لەۋەى ئاخۇ دەكرى ئەركەكە بەيى زىادكردىنى سەرياز
سەركەۋتۋو بىت، پىترايۇس ۋتى "نەخىرگەۋرەم". ئەنجۈمەنى پىران ئەۋى بە رىژەى
۸۱ بە سىر پەسەند كۆرۈش.

ئەھۋال بانگ كۆرۈش بۇ ئۇقىسى ئۇۋال بۇنەۋەى لە بەرانبەر ئەۋ دەنگەدا پىرۇزبايى
لەيىكەم. دىك چىتىنى، بۇب گەيتىش، پىت پەيس ۋە ئەندامانى تىرى تىمى ئاسايشى نىشتىمانى
لەۋى بوۋن بۇنەۋەى ھىۋاي سەركەۋىتىنى بۇ بخۋازىن. ۋىم "دەمەۋى لەگەل فەرماندەكەم
ساتىك بەتەنبا بىم".

لە کاتیڤدا کە ئیمە کە دورکەوتتەوه، ھەن زەنەرەل پیتراپۆس دانییا کردەوه کە ھەن
پروام پێیەتی و دەتوانی ھەرکاتی پێھوی قسەم لە گەل بکات. لە کۆتایی کۆبوونەوه کەدا
وتم "ھەروایە، ئیمە سەربازەکان دووقات دەکەیت".

کاتیڤ لە ھەرگاکە چوو ھەرەوه، وتی "جەنابی سەرۆک، ئیمە زیاتر وەکو گشتگیرێک
وایە".

لە ۱۰ ی شوباتی ۲۰۰۷دا، دەیفد پیتراپۆس ھەرماندەیی بەغدی گرتە دەست. ئەرکی
ئەو ھێندە ھەر ئەرکیڤ کە لە ماوێ چەند دەیه یە کەدا ھەرماندەیی ئەمریکی تر
رووبە پرووی بپوونەوه ماندووگەر بوو. ھەر وەکو لە یەکەم رۆژدا بە سەربازەکانی وت
"دۆخی عێراق بێ رادە پرکێشە، مەترسییەکان گەرەن، رێگای بەرەو پێشەوه قورس
دەبێ و بێگومان رۆژانیکی سەخت لە بەردەمماندا دەبێ". ھەر وەھا وتی "لە گەل
ئەو شدا، سەخت بێ ئومێدگەر نییە. ئەم ئەرکانە شیاوی بە دەستھێنان، ئەم ئەرکەش
شیاوی ئەنجامدانە".

لە کاتیڤدا کە سەربازە زیادکراوەکانمان رژانە عێراقەوه، زەنەرەل پیتراپۆس و ئۆدیرنۆ
ھێزەکانیان لە پەرەوێزی بەغدا بەرەو مەخفەرەکانی ناو شار گواستەوه. سەربازەکانمان
شان بە شانی ھێزەکانی ئاسایشی عێراق جموجۆلیان دەکرد و بە پێ دەوریان ئەنجام
دەدا، لە بری ئەوێ کە بە زینپێوشەکان ئەمە بکەن. لە کاتیڤدا کە ئەوان بۆ یەکەم جار
چوونە ناو پەناگەکانی دورمەن، توندپەرەوان بەرەنگارییان کرد.

ئیمە لە شوباتدا ۸۱ سەرباز، لە ئازاردا ۸۱ سەرباز، لە نیساندا ۱۰۴ سەرباز، لە مایسدا
۱۲۶ سەرباز و لە حوزەیراندا ۱۰۱ سەربازمان لە دەستدا - یەکەم جار بوو لە جەنگدا سێ
مانگی یەک لە دوای یەک رووبە پرووی قوربانیی ژمارەیی سێ قات بپوونەوه. قوربانییەکان
ئازار بەخش بوون. بەلام لە ۲۰۰۷دا شتیکی جیاواز ھەستی پێکرا: ئەمریکا جاریکی تر زۆر
بپوو.

زەنەرەل پیتراپۆس سەرئەجی بۆ پێشکەوتنیکی پێوانە کراو راکێشام: ژمارەیی ئێبێنییە
مەوالگربەکان لە دانیشتوانی عێراقەوه، لە رابردوودا، عێراقییەکان لە سزای قورسی

ياخىبووان يان فېرقەكانى مەرگ دەترسان لە بەرانبەر هاوكارى كردنى ھىزەكانى ئىمە.
بەلام لەكاتىدا كە ئاسايش بەرەو باشى چوو، ژمارەى تېبىئىيەكان لە ۱۲،۵۰۰ ھەو لە
شوباتدا گەيشتە نژىكەى ۲۵،۰۰۰ لە مانگى مايسدا، سەربازەكانمان و كارمەندانى
ھەوالگريمان تېبىئىيەكانيان بەكارھىنا بۆ پاك كردنەوھى شەقامەكان لە ياخىبووان و
چەكەكان، ستراتيژىي دژەياخىگەرى كاريگەر بوو: ئىمە لە رىگەى دابىنكردنى ئەو شتەى
كە خەلكى لە ھەموو شتى زياتر پىويستيان پىي بوو، واتە ئاسايش، خەلكمان بەلەى
خۆماندا رادەكيشا.

ئىمە پاكسازى، پاراستن و بونىادننامان پەپرەو دەكرد، ئەمەش بەشى زۆرى لە ساپەى
ئەو ھەلمەتە مەدەنىيەى كە بالىۆز رايان كرۆكەر رىبەرايەتى كرد، من بەكەم جار رايانم لە
پاكستان بىنى لە ماوھى سەردانەكەمدا لە ۲۰۰۶. ئەو كاتە لەوئى وەكو بالىۆز كارى
دەكرد. ئەو وەكو دىپلوماتىكى لەسەرخۆ و خاكى كارى دەكرد. بەلام لەژىر ھىمىيە
دەرەكىيەكەيەو، پياويكى چاوەترس ھەبوو كە بە شىوہەيەكى بەربلاو وەكو باشترىن
ئەفسەرى دەزگای دەرەوھە لە جىلى خۆى لەقەلەم درابوو.

رايان كە عەرەبىيەكەى زۆر باش بوو، لە سەرانسەرى خۆرھەلاتى ناوھراستدا ئىشى
كردبوو، لەوانەش چەند گەشتىكى بۆ عىراق ئەنجام دابوو. ئەو لە ۱۹۸۲دا لە ھىرشىكى
تيرۆرىستى بۆ سەر بالىۆزخانەكەمان لە لوبنان رزگارى ببوو و لەدەست باندىكى تورپە
رايكردبوو كە بەدواى شوئىنى نىشتەجى بوونى لەسوريا دەگەرەن. كاتىك من ستراتيژىيە
نوئىكەم لە عىراق راگەياندا، بىرپارمدا بالىۆزەكانىش بگۆرم. من زالمای خەلىلزادەم
دەستنىشان كرد كە بىتتە نوئەرى بەردەوامى ئىمە لە ئەتەوھە يەكگرتووھەكان كە لە
بەغدا كارى باشى ئەنجام دابوو. كۆندى زۆرى پىنەچوو كە پىشنىارى جىگرەوھەيەكى بۆ
ئەو كرد. ئەو وتى رايان تاكە پياويكە بۆ ئىشەكە. رايان بە خىرايى رىزى منى
بەدەستھىنا. ئەو بەھرەيەكى سىروشتى ھەبوو بۆ سۆراخكردنى كىشەكەكان و بنەپر
كردنىان. ئەو بە راشكاوييەوھە لەبارەى تەجەدبىيەكانەوھە قسەى دەكرد، بەلام ھەزىكى
گالتەى تەمومژاوى ھەبوو و ھەزى دەكرد پىيكەنەت. لە يەكەك لەماوھە سەختەكاندا
پرسىارم لىيكرد "ئەمرۆ چىت بۆ ھىناوم خۆرەتاو؟" ئەو لىدوانەكەى بە خەندەيەكى

گەرەوه دەست پێکرد. ئەو بێ وچان لەگەڵ پیترايۆسدا کاری دەکرد و متمانەى
عیراقییەکانى لەهەموو لایەنەکانەوه بەدەست هێنابوو.

چەقى پرۆسەى زیادکردنى سەرباز بریتى بوو لە دوو قاتکردنى ژمارەى (تیمەکانى
ئاوەدانکردنەوهى پارێزگاگان) کە شارەزایانى مەدەنى لەگەڵ ئەندامانى سوپا هەماهەنگ
کردبوو. من لەگەڵ ئەو رێبەرەکانى تیمى ئاوەدانکردنەوهى پارێزگاگان کە لە سەرانبەسەرى
عیراق خرابوونەکار لە چەند قیدیۆ کۆنفرانسییەدا کۆبوومەوه. ئەوان گروپێکى کاریگەر
بوون، ژمارەیهکیان جەنگاوەرى دێرىنى سەرسپى بوون. یەکیى تریش لەوانە
ئەفسەرىکى مێیینەى دەزگای دەرەوه بوو کە کۆرەکەى وەکو مارینز لە عیراق خزمەتى
دەکرد. ئەوان کەوتنە باسى پرۆژەکانیان کە لە پشتگیری رۆژنامەیهکی لۆکال لە بەغدا
دەستى پێدەکرد تا یارمەتیدانى بونیادنانى گۆرەپانەکان لە نەینهوا و تا دروستکردنى
تاقیگەیهکی پشکنینى گۆل بۆ باشکردنى کشتوکال لە ديارە.

ئەمە هەمیشە کارێکى پرشنگذار نەبوو، بەلام گەرنگ بوو بۆ ئەو ستراتیژییه
دژەیاخیگەرەى ئێمە پیاوەمان دەکرد.

من لانی کەم هەفتەى جارێک لەگەڵ ژەنەرال پیترايۆس و بالیۆز رایان کرۆکەر لە
رێگەى قیدیۆکۆنفرانسهوه قسەم دەکرد، هەندى جارێش زیاتر لەوه. بێروام وابوو کە
پەيوەندى کەسى نزیك و پەيوەندى پێوەکردنى ناوبەناو گەرنگ بۆ ئەوهى
ستراتیژییهکی نوێ سەرکەوتوو بێت. وتویژەکان دەرڤەتییان پێدام تا گوێبیستی
یهکەمین راپۆرتەکان بۆ لەسەر هەلومەرجى عیراق. ئەم وتویژانە رێگەیان بە پیترايۆس و
کرۆکەردا تا بیزارییهکانى خۆیان هەلڕێژن و راستەوخۆ پێداگری لە بێرگەلێک بکەن
لەلایەن فەرماندەى گشتییەوه.

بارودۆخەکە روو لە باشى بوو، بەلام ئێمە هەموومان نیگەرەن بووین لەبارەى ئەگەرى
تەقینەوهیهکی تری هاوشێوەى سامەرە، گۆرەریکى یارییهکە کە توندوتیژی تایەفى
هەلدايساندەوه. پیترايۆس ئاماژەى بە کێشەیهکی تر کرد. وتى "سەعاتى واشنتن زۆر
خێراتر دەپوات لەوهى بەغدا".

ئەتراپىنى دەكردى. كەمىر لە ھەقتە يەك پاش گە يىشقىنى پىتراقىۇس بۇ عىراق، رۇرىنەى
نۇتى دىموكراتەكان لە ئەنجومەنى نۇتقەران ياساىەكى غىر ملۇمى پەسەند كىرد كە قىاىدا
ھانبوو "كۆنگرىس نازەزامەندە بەرانىەر بىرپارەكەى سەرۇك جۇرج دەبلىو بوش كە لە
۱۰ كىانوونى دووۋەمى ۲۰۰۷دا راگەيەنرا بۇ دابەزاندنى زىاتر لە ۲۰،۰۰۰ سەربازى
ئەمرىكىى زىادە لە عىراقدا".

پاش رۇژىك لە توندوتىژى سەخت لە تىساندا، سىناتۇر ھارى رەيندى (ناقادا)
رايگەياندا "جەنگە كە دۇرپىنرا، زىادكردنە ھىچ دەسكەوتى نىيە". رىبەرى رۇرىنەى
ئەنجومەنى پىران تازە بەرەى خۇى بەكارھىناىوو بۇئەۋەى بلىت ۱۴۵۰۰۰ سەربازى
ئەمرىكىى و ئەو خىزانانەيان كە ئەوان لە پىناۋياندا دەجەنگان، بۇ قەزىيەكى دۇرا
دەجەنگان. ئەو زىادكردنى سەربازى بە شكىست لەقەلەمدا بوو تەنات پىش ئەۋەى كە
سەربازە زىادەكان بگەنە شوپىنى خۇيان. ئەمە يەكك بوو لەو كىردارە ھەرە
نابەرسانەيەى كە من لە ماۋەى ھەشت سالى سەرۇكاىە تىمدا لە واشىتن تىببىنىم كىردىوو.
لە ۱۰ مايسدا، كۆنگرىس پرۇژەياساىەكى تەموبلى جەنگى بۇ ناردىم بۇ پىدانى
دوامۇلەتىكى كىشانەۋە لە كۇتايىەكانى ئەو سالدە، دىارىكىردنى بەروارىكى كىشانەۋەى
رەمەكى، زەمىنەى خۇش دەكرد بۇ دوزمىنانمان تا چاۋەپنى رۇيشىنمان بىكەن و توانامان
لاواز بىكەن بۇ بەدەستىنانى رەزاىەتى سەر كىردە لۇكالىكان كە گىرگى بوون بۇ
سەركەوتىنمان. من پرۇژەياساكەم قىتۇ كىرد. كۇمارىيەكانى كۆنگرىس، بە سەرىەرشىتى
رىبەرى كەمىنەى ئەنجومەنى پىران (مىچ مكنىل) - كە پىشكىرىمى زىادكردنى سەربازى
كىردىوو پاش ئەۋەى رامگەياندىوو و دواتر سەربەرزانە پىتى وتم كە ھەلە بوۋە لە
پىشنىار كىردنى كىشانەۋە - و رىبەرى كەمىنەى ئەنجومەنى نۇتقەران جۇن بۇھنەر، لەسەر
ھەلۋىستى خۇيان مانەۋە. دىموكراتەكان قىتۇيان ئەبوو بۇ زالبوون بەسەر قىتۇيەكەمدا،
لە ۲۵ مايسدا، من پرۇژەياساىەكم واژۇ كىرد بۇ تەموبلىكىردنى تەۋاۋەتىى سەربازەكانمان
بەبى خىشتەيەكى زەمەنىى كىشانەۋەى سەربازەكان.

ئەوان پىيان دەوت "سەحوە".

ئەنبار گەرەتەرىن پارىزگارى عىراق، دىرېژىۋە ۋە يەككى ئارپىكى بىابانە كە كە لە
سنوورى خۇرئاۋاي بەغداۋە دەست پىدەكات بەرەو سنوورەكان سورىا، ئوردن و سعودىيە
دەكشەت. لە رووبەرى پەنجا ھەزار مايلى چوارگۆشەدا، ئەنبار نىزىكەى ھەمان پىئوانەى
رووبەرى نىيوپۇركى ھەيە. دانىشتوۋانەكەى زۇرەيان سوۋننەن. بۇ نىزىكەى چوار سال،
قەلای ياخىبوۋان بوو - پەناگەيەكى قاعىدەش بوو.

قاعىدە دەستى گرتىۋو بەسەر شارە بىنەپەتتەكانى ئەنباردا، دزەى كىرەبوۋە ناو
ھىزەكانى ئاسايش و ئايدۇلۇژىي خۇيان بەسەر دانىشتوۋاندا سەپاندبوو. ۋەكو تالىبان،
ئەوان رىگىروون لە چوۋنەدەرەۋەى ژنان لە مال بەبى ھاۋرپىيەتى نىزىنەيەك و ۋەرزىش و
چالاكىيە سەرگەرمىيەكانى تىران قەدەغە كىرەبوو. ئەوان ھىزىيان دەكرە سەر
سەربازانى ئەمىرىكا، ھىزەكانى ئاسايشى عىراق و ھەركەسىكى تىركە بەرەنگارى
دەكرەن. بە ھاتىنى ۲۰۰۶، ئەنبار مەنزلى تىكرى چىل و يەك ھىزىش بوو لە رۇژىكدا.

سەربازەكانمان دۇكىومىنتىكى قاعىدەيان دۇزىيەۋە كە بونىادىكى چىروپىرى حوكمىرانى
لە ئەنبار خىستىۋەروو، لەۋانەش بەرپۇۋەبەرايەتتەكى پەروەردە، بەرپۇۋەبەرايەتتەكانى
خىزمەتگوزارىيە كۆمەلەيەتتەكان و "يەكەيەكى لەسىدارەدان". كۆپى ھەۋالىگرىمان بىرواى
ۋابوۋ كە ئەنبار بىنكەى پلاندانانى ھىزىشەكان بىت بۇ سەر ئەمىرىكا. لە ئۆگەستى ۲۰۰۶دا،
ئەفسەرىكى ھەۋالىگرى بالاي مارىنزل لە ئەنبار راپۇرتىكى قىراۋانى گىشتىنراۋى نوۋسى كە
تىايدا گەيشتىۋە ئەو ئەنجامەى پارىزگاگە لە دەست دەرچوۋە.

پاشان ھەموو شىتەك گۇرا. خەلكى ئەنبار تىروانىنىكىيان بۇ ژيان ھەبوو لە ژىر قاعىدەدا
ۋە كەيفىيان بەۋە نەدەھات كەدەيانىنى. لە سەروپەندى ناۋەپاستى سالى ۲۰۰۶ ھەۋە،
شىخانى خىل بەيەكەۋە كۆبوۋنەۋە بۇ دەرھىنانەۋەى پارىزگاگەيان لە دەست توندىرەۋان.
سەحوە ھەزاران كەسى چەكدار كىرد.

ۋەكو بەشەك لە پىرۇسەى زىادكرەنى سەرباز، ئىمە چوار ھەزار مارىنزى تىرمان لە
ئەنبار دابەزاند كە لەۋى پالپىشتى شىخەكانى خىللىان كىرد و بىروابەخۇبوۋنىان زىاد كىرد.
زۇرەك لە جىھادىستەكانى قاعىدە رايانكرە بىابان. توندىتۇرۇ لە پارىزگاگە بە رىژەى

زیاتر له ۹۰٪ كه مېوووه وه. له ماوه ی چەند مانگيكد، خەلكی نازاری نه بار - به پشگيری سەربازانمان - پارێزگاكه یان گرتېوووه وه. په ناگهیه کی نازامی قاعیده بوو به شوینگه یه کی گوره ترین شکستی ئایدۆلۆژی.

له رۆژی کرێکاراندا له ۲۰۰۷، سەردانیکی ناکاوم بۆ نه بار نه جامدا. هیزی ئاسمانی بهك به سەر نه و ناوچه یه دا قری كه له ته پۆلكه یه کی لمینی زه به لاج ده چوو و له بنكه ی ئاسمانی نه لئه سه د نیشته وه كه په له یه کی قیری رهش بوو له ناوه راستی چەند مایلیك قیری قاوه یی. ئیمه له قادرمه كانه وه به ناو گه رمایه کی سوتینه ردا چووینه خواره وه و به خیرایی به ره و ژووریکي بنكه كه رۆیشتین كه فینككه ره وه ی لی بوو. من گوئییستی ژماره یه ك لیدوان بووم و پاشان چاوم كه وت به گروپك له شیخی خیل كه راپه رینی نه باریان خستېوووه گه ر. نه وان كۆمه لیک كه س په رپوت و خاکی بوون. خوی دۆستانه و زیندوویان کار به ده ستانی لۆكالیان به خۆرئاوای تهكساس بیر هیئامه وه. به لام له بری جینز و پوت، رۆبی درێژ و عه گالی رهنگاوه رنگیان له سەر بوو.

شیخه كان له شانازیدا گه شانه وه له كاتیكد باسی نه وه یان كرد كه به ده ستیان هیئاوه. توندوتیژی به شیوه یه کی دراماتیکی نزم ببوووه وه، ئوفیسه كانی قایم قامه كان و نه نجومه نه كانی شار كارا ببوونه وه، حاكمه كان گوئییستی كه یسی یاسایی ده بوون و دادپه وه رییان پیاده ده كرد. به یارمه تی هه لمه تی مه ده نیمان، نه نجومه نی پارێزگای ره مادی كرابوووه كه له دانیشتنی ده ست به كار بوونیدا، سی و پینج نه ندام ئاماده ببوون. سه رۆك وه زیران مالیکی و سه رۆك جه لال تاله بانی ئاماده ی كۆبوونه وه كه بوون. شتیکی سه رووئاسایی بوو كه مالیکی، شیعه، تاله بانی، كورد و ژووریکي پر له شیخی سونته ببینیت كه قسه له سه ر ئاینده ی ولات ده كه ن. كاتیك سه رۆك وه زیران پرسیاری كرد ئاخۆ چیان پیویسته، نه وان لیستیکی درێژی داواکارییان پی بوو: پاره ی زیاتر، كه لوپه ل و كه ره سه ی زیاتر و ژیرخانه ی زیاتر. مالیکی سكالای نه وه ی ده كرد كه بودجه بابی نه وه موو داواکارییه ی نه وانى تی نابیت. تاله بانی یارمه تیده ر بوو بۆ ناوېژیوانی ناكوكیه كان. من له پشته وه دانیشتم و خوشیم له دیمه نه كه بیینی. دیموكراسی له عیراقد كه وتېوووه كار.

من سوپاسی شیخه کانم کرد له به رانیهر میوانداریان و نازایه تییان له جهنگی
دژه تیرورد. شیخیک به جوش و خروشه وه وتی "ئه گهر پیتویستت به ئیمه بوو، من و
بیاهه کانم ده چین بۆ ئه قغانستان!"

واشتن پیر ژاوه ژاو بوو کاتیک پیترايوس و کرۆکه ز له ۱۰ ی سیتیتیمبهردا گه یشتنه وه بۆ
گه واهیدان له بهردهم کۆنگرئیس و خستنه پروی راسپارد له سهر رتگای به ره وپیشچوون له
عیراقد. بۆ ماوه ی چه ند مانگیك، دیموکراته کان په یمانی ئه وه یان دابوو که گه واهیدانی
خویان به کار بهینن بۆ برینی ته مویلکردنی جهنگ. له مانگی ته موزدا، رۆژنامه ی
نیویۆرک تایمز رایگه یاند که قه زیه که له عیراقد "له ده ستچوو" و داوای کشانه وه یه کی
گشتگیری کرد، سهرباری ئه وه ئه گهره ی که ده شی کشانه وه یه کی ده ستبه جی بپیته هوی
"پاکتاوی ئه تنیی زیاتر، ته نانه ت جینۆسایدیش" و "بپیته سه نگه ریک که لیه وه ده شی"
چالاکیی تیرۆریستی ته شه نه سه نیت. مایه ی سهرسورمان بوو که ببینم تایمز، که به
راستی ببوو پيشهنگی مافه مروییه کان، بپیته لایهنگیری به رنامه یه ک که دانی نابوو
ده شی بپیته هوی جینۆساید. سهر له به یانی گوتیبیستبوونه کان، گروپی بالی چه پ (موف
ئۆن، ئۆرگ) ریکلامیکی یه ک لاپه ره یی بلوو کرده وه که لئی نوسرابوو "ژهنه رال پیترايوس
یان ژهنه رال خیانه ت له ئیمه ؟ پلانی نهین بۆ کۆشکی سپی داده نی". ئه مه هیرشیکی
سهرسوریهین بوو بۆ سهر ژهنه رالکی چوار ته ستیره. به هه مان شیوه هه له یه کی
سیاسیش بوو دیموکراته کان له کۆنگرئیس هه ولیاندا خویان له پالپشتیی ریکلامه که
بپاریزن له کاتیکدا که له پشتیه وه پشتیوانیی سۆزی دژه جهنگیان ده کرد. سیناتۆریکی
نیویۆرک ره خنه ی توندی له ریکلامه که گرت، به لام وتی راپۆرته که ی پیترايوس
پیتویستی به "هه لپه ساردنی ئاماده ی نابروایی" هه یه. له لایه ن خویانه وه، پیترايوس و
کرۆکه ر له سه رخۆ، ئارام و قایلکه ر بوون. ئه وان راستییه کانیا ن گه یاند. ریتژه ی مردنی
مه ده نییه عیراقیه کان له ۷۰٪ وه دابه زیبوو بۆ ۴۵٪ له سهرانسهری ولاتدا. مردن له
ئه نجامی توندوتیژی تایه فیه کان له به غدا به ریتژه ی ۸۸٪ و له سهرانسهری ولاتدا به
ریتژه ی ۵۵٪ که می کردبوو. هیرشی قومبه له ی ده ستکرد به ریتژه ی سی یه ک که می کردبوو

و ته قینه وهی بۆتۆمبیلله کان و هیترشه خۆکوژییه کان به نزیکهی ۵۰٪ که میگردبوو. ئەو
برووتنه وهیهی سه حوه که ئیمه له ئەنبار بینیمان به پارێزگای دیاله، ناوچه سوننه کانی
به غدا دا بلآو ببوو. وینه که راست و دروست بوو: زیادکردنی سهرباز کاریگر بوو.

دوو شه و پاش گه واهیدانه که، من موخاته بهی گه لم کرد. وتم "له بهر ئەم سه رکه وتنه،
ژهنه رال پیترايۆس بروای وایه که ئیمه گه یشتوونه ته ئەو خالهی که لییه وه ده توانین
دهسکه وته ئاسایشییه کانمان به هیترکی ئەمریکی که م به رقه رار بکهین... ئەو پرهنسیپهی
که رینمایی بریاره کانی من دهکات له بارهی ژماره سهربازانه وه له عیراق برتییه له (به
سه رکه وتوویی بگه پیره وه). چهندهی زیاتر سه رکه وتوو بین، ژماره ی زیاتری
ئه مریکییه کان ده توانن بگه پینه وه ولات".

ئەو دهسته واژهیهی که زۆرتین جار له وتاره کهمدا دووباره بووه وه "به سه رکه وتوویی
بگه پیره وه" بوو. گه مه ی زیره کانه به وشه کان له لایه ن (ئید گیلنسی) ی پیتشنیار کرابوو
که هاوپییه کی زیره ک و به هادار بوو و رازی ببوو تیمی اتصالاتم به پتوه بیات کاتیك دان
بارتلیت گه رابوو وه ماله وه بۆ ته کساس. به لام له میشکی خۆمدا، گرنه گرتین په یامی
گرنه گ ئەو وه بوو که فه رمانده کانمان چهندهی سه ربازیان پتویست بیت ده یانه ئیلینه وه، تا
ئەو کاته ش که پتویستیان پی ده بی.

روژی وتاره که م، من گوئیستی هاوپی ژهنه رال پیترايۆس، ژهنه رالی خانه نشین جاک
کین بووم که له گه ل دیک چینی قسه ی ده کرد. من که یفم پتیده هات و ریزم لی ده گرت.
ئەو له ماوه ی پرۆسه ی بریارداندا ئامۆژگاری به نرخ ی دابین کردبوو و به ئاشکرا پشتگیری
زیادکردنی سه ربازی کردبوو. من داوام له جاک کرد که په یامیکی که سی له منه وه به
پیترايۆس بگه یه نیت: "من سی سال بوو چاوه پروان بووم بۆ ستراتیژییه کی سه رکه وتوو.
ئیسشاش له ناوه خندا ده سته ردار ی نابم. من سه ربازی زیاتر که م ناکه مه وه تا ئەو کاته ی
که تۆ قایلیت ئەمه بکه ین".

سی ههفته پاش گه واهیدانی له میژینه چاوه پیکراو، من چوومه گۆرپه پانه کانی
جولانه وه ی سوپا له (فۆرت مایه ر) ی فیرجینیا بۆ مالتا وایی کردن له هاوپییه ک.

ماوەیەکی کورت پاش ئەوەی کە زیادکردنی سەربازم راگەیاند، بۆب گەیتس پێشنیاری ئەوەی کردبوو کە من ژەنەرال پیت پەیس کاندید ئەکەمەو ئەو بۆ خولی دووەمی سەرۆکایەتی ئەركانی هاوبەش. ژینگەی کۆنگرێس دۆزمنکارانە بوو و بۆب لە ژمارەیەک سیناتۆری بیستبووەوە - بەتایبەت کارل لێفین، سەرۆکی نوێی لیژنەی دەرگا چەكدارەکانی ئەنجومەنی پیران - کە دانیشتنی گۆبیستبوون لە پیت تاكوكتامبیز دەبێت. نینگەرانییە کە ئەو بوو کە سیناتۆرەکان ئەویان وەکو تورەکە ی مشتەکوڵە بەکار دەهێنا بۆ هەموو ئەو تورەییە ی لەمەر عیراق هەیانە.

من پیت بەلاوە پەسەند بوو. بۆ ماوەی شەش سال سوودم لە ئامۆزگارییەکانی وەرگرتبوو. دەمزانی کە سەربازەکانمان چەندە خوشیان دەوی. دەمویست ئەو کاتە ی کە سەرۆکایەتیم تەواو دەبێ پیت سەرۆکی ئەركان بێ. بەلام من وینای دیمەنی گۆبیستبوونە کەم کرد - پرۆتێستۆکەرەکان هاواریان دەکرد و سیناتۆرەکان خۆیان بۆ کامیتراکان دەنواند، هەموویان بە دەنگێکی نینگەتیف دەگەشتنە ئەنجام کە پیتی ریسوا دەکرد. من بە نابەدلییەو بە حوکمەکە ی بۆب رازی بووم. من (مایک مولەن) ی ئەدمیرالی وریای هینزی دەریاییم کاندید کرد کە بێتە بێتە سەرۆکی دواتری ئەركان.

پیت هەرگیز سکاڵای نەدەکرد. ئەو تاوەکو کوتایی شەریفانە کاری کرد. پاش سپاردنی ئەركەکانی، ئەو چوار ئەستێرەکە ی لەسەر جلە سەربازییەکانی لابردبوو، خستبوو بە سەر کارتێک و لە خوارەووە ی مۆنۆمێنتی فیتنام جێی هێشتبوو لە نزیك ناوی مارینزیک کە پێش چوار دەیه گیانی لە دەست داو. ئەو هیچ کامیتر و دەرگا یەکی راگەیانندی نەهێناو. دواتر، کارتەکە لە خوارەووە ی دیوارەکە دۆزرا بووە. لێی نووسراو "بۆ گیدۆ فارینارۆ، مارینزی ئەمریکی، ئەم ئەستێرانە هی تۆن، ئەک من! لەگەڵ ریز و خوشەوێستیدا، سەرۆکی فەسیلەکە ت، پیت پەیس".

من دلتەنگ بووم بۆ پیت و خێزانەکە ی. کاتیك من لە سالی ۲۰۰۸ دا میدالی سەرۆکایەتیم بۆ ئازادی پێیەخشی، تەنیا بەشیك لە پەژارەم کەم بووەوە.

بالېورخانه پرسىارى ئەو ەيان دەکرد ئاخۇ ئەو بايى پېئويست پىشتىگىرى دەكرىت لەناو
حكومەتى عىراقدا. سى. ئاى. ئەى ھىرشەكەى مالىكى بە مەزەندەيەكى تارىك ناوبرد.

من بۇچوونم جىاواز بوو. مالىكى سەركردايەتى دەکرد. بۇ بەشى ھەرە زۆرى دوو
سال، من داوام لىكردبوو كە داداپەرۋەرئىتى خۆى پىشان بدات. من چەند جارېك وتبووم
"بكوژىكى شىعە ئەو ەندەى بكوژىكى سونفە تاوانبارە". ئىستاش ئەو بە شىۋەيەكى
تەواو ئاشكرا بەدواداچوونى دەکرد. كاتىك ستىف ھادلى و برىت مگورك ئەو بەيانىيەى
پاش ئەو ەى مالىكى ھىرشەكەى دەست پىكرد ھاتنە ئوفىسى ئوڭال، وتم "پىم مەلئىن
ئەمە شتىكى خراپە. مالىكى وتى ئەو ە دەكات و ئىستاش ئەو ە دەيكات. ئەمە
چركە ساتىكى بەكلايىكەرەو ەيە. تەنبا دەبى يارمەتى بدەين سەركەوتوو بىت".

ھىرشەكە دور بوو لەو ەى لە كىبەكاندا ھاتبوو، بەلام كارىگەرىش بوو. ھىزەكانى
عىراق ئاسايشيان لە بەسرە دابىن كرد. سەركەوتنىان سەرى رادىكالى شىعەى ەكو
موقتەدا سەدر و پىشتىوانانى لە ئىران سوپ ماند. سەربارى ھەموو ئەمانەش،
ئوپەراسىۋنى بەسرە مالىكى ەكو سەركردەيەكى بەھىز بونىاد نا. سەروك ەزىران
گەبىشتبوو ە خالى گەورەى برىارىكى خۆى و برىارەكەشى دا.

چەند ھەفتەيەك پاش ھىرشى حكومەتى عىراق لە بەسرە، پىترايۋس و كرۆكەر
گەرانەو ە بۇ واشنتن بۇ گەواھىدان لە مانگى نىساندا. ئەمجارەيان، رىكلامى دژەجەنگ لە
رۇژنامەكاندا لەئارادا نەبوون و شەرى درىژكراو ە بۇ تەمويل لەكايەدا نەبوو. كەئالى ئىن
بى سى نىيوز كە لە نۆفەمبەرى ۲۰۰۶دا بە رەسمى رايگەياندبوو كە عىراق لە حالەتى
شەرى ناوخۇدايە، چىتر زاراو ەكەى بەكارنەدەھىنا. راگەياندىكى گەورەى
پاشگەزىبونەو ە بوونى نەبوو.

بە ناوھىنانى دەسكەوتەكانمان لە عىراق بە "ناسك و شىاوى پىچەوانە بوونەو ە"،
ژەنەرال پىترايۋس پىشتىنارى ئەو ەى كرد كە بەردەوام بىن لە كشاندنەو ەى
سەربازەكانمان تاو ەكو ئاستى پىش زىادكردنەكە و پاشان ھەلو ەستەيەك بكەين بۇ
ھەلسەنگاندنى زياتر. ھەرو ەكو رايان كرۆكەر وتى "لەكۆتايىدا، ئەمەى كە چۆن عىراق
جى دەھىلئىن و چى لەدواى خۇمان جى دىلئىن گرنگتر دەبى لەو ەى كە چۆن ھاتووين.

رەڭگەي ھەنووكە يېمان سەختە، بەلام كارىگەرى ھەيە... ئىمە پىيويستمان بەۋەيە
لەگەلىدا بىمىننەۋە". منىش ھاورابووم.

ئەۋە پىۋەرئىكى سەركەۋىتىنى زىادىبوونى سەرباز بوو كە يەككە لە ھەرە گەرەترىن
مقۇمقۇكانى سەرەتاي ۲۰۰۸ عىراقى نەگرتەخۇ. لە مانگى ئازاردا، ئەدمىرال فۇكس
فالۇن - كە ۋەكو فەرماندەي فەرماندەيى ناۋەندىي ئەمىرىكا شوئىنى جۇن ئەبى زەيدى
گرتىۋەۋە - گىتوگۇيەكى بۇ گۇڧارىك ئەنجامدا كە تىايدا ۋىبوى ئەۋ تاكەكەسە كە لە
نىۋان مەن ۋ جەنگ دژى ئىران ۋەستاۋە. ئەمە زۇر پوچ بوو. پىرسىيارم لە سەرۋكى
ئەركانى ھاۋبەش مايك مولەن ۋ جىگىرى سەرۋك ھۇس كارترايت كىرد كە ئەۋان چىيان
دەكرد ئەگەر لە جىي فالۇن بوونايە. ھەردووكيان ۋىيان دەستمان لەكار دەكىشايەۋە.
ماۋەي كەم دواتر، فۇكس دەست لەكاركىشانەۋەكەي پىشكەش كىرد. لە چاكەي خۇي،
جارىكى ترمەسەلەكەي نەھىنايەۋە بەر باس. لە دوايىن كۆبوونەۋەماندا، مەن سوپاسى
خىزمەتەكەيم كىرد ۋ پىم ۋت شانازى بە كارە باشەكەيەۋە دەكەم.

دەبوۋايە فەرماندەيەكى نوئى بدۆزىمەۋە بۇ ئەۋەي فەرماندەيى ناۋەند بەرئۆۋە بىيات.
تەنيا يەك كەس ھەبوو كە دەمويست، ئەۋىش دەيقد پىترايۇس بوو. ئەۋ سى سالى
پىشۋوى لە عىراقدا بەسەر بىردبوو ۋ مەن دەمزانى كە ئەۋ ئومىدەۋارە كە فەرماندەيى
خۋازراۋى ناتۇ لە ئەۋروپا بگىرتە دەست. بەلام ئىمە بۇ فەرماندەيى ناۋەندى پىيويستمان
پىي بوو. ۋتى "ئەگەر كورپانى بىست ۋ دوو سال بىتۋانن لە شەردا بىمىننەۋە، منىش
دەتۋانم".

پىرسىيارم لە ژەنەرال پىترايۇس كىرد ئاخۇكى باشە شوئىنى بگىرتەۋە لە عىراق. ئەۋ
بەبى دوودلى ناۋى فەرماندەي جىگىرى پىشۋوى ھىنا ژەنەرال رەي ئۆدېرتۇ. مەن يەكەم
جار ئۆدېرتۇم لە (فۇرت ھود) بىنى كاتىك ۋەكو ھاكىمى تەكساس گەشتىكىم بۇ ئەۋى
ئەنجام دا. بە بالايەكى شەش پى ۋ نىو ۋ سەرئىكى سىفرەۋە، ژەنەرال پىاۋىكى سەنگىنە.
ئەۋ لە لايەنگرانى سەرەتاي زىادكىردى سەرباز بوو ۋ يارمەتيدەر بوو بۇ سەركەۋىتى

ستراتېژىيەگە لە رېڭگەي دابەزاندىنى سەربازە زىادەكان لە سەرانسەرى بەغدا بەشپۆەيەكى ژىرانە .

بەلای ژەنەرالى ئۆدیتىرنۆۋەن بىردىنەۋە لە عىراقدا لە ئەركى ئەو ۋەكو سەربازىك زىاترە . ئەمە شتىكى كەسىيە . كاتىك ئۆدیتىرنۆ لە مانگى دىسەمبەرى ۲۰۰۴دا بە مۆلەت لە مالىۋە بوو ، پىشوازىم لە خانەۋادەگەي ، لەۋانەش كۆپەگەي كە ملالزم ئەنقى ئۆدیتىرنۆ بوو ، خرىجى وئىست پۇينت و قۇلىكى لە شەرى عىراق لە دەست دابوو ، كرد بۇ ئۇفېسى ئۇقال . باوكى بە ھىمنى ۋەستابوو ، لىۋانلىو بوو لە شانازى ، لە كاتىكدا كە كۆپەگەي دەستى راستى بەرز كىردەۋە بۇ سىلاو كىردىن لە من . ئەنەت ئەگەرچى رەي ئۆدیتىرنۆ تازە گەپابووۋە نىشتىمان بۇ ۋەرگىرنى پۇستىكى گەرە لە پىنكاگون ، ئەو داۋاكەي قىبول كرد بۇ گەپانەۋە بۇ بەغدا ۋەكو فەرماندە .

ئەۋە ئاسودەيى پىيەخشىم كە بزانم سەرىكى دواتر دەتوانى متمانە بىكاتە سەر ئامۇزگارىى دوو ژەنەرالى ژىرى تاقىكراۋەي شەپگەكان . بە شىۋازى خۇمان ، ئىمە دىژەمان دابوو بە يەكك لە نەرىتە گەرەكانى مىژۋى ئەمىرىكا . لىنكۇلن ھەردوو ژەنەرالى گرانت و شىرمانى دۇزىبوۋەۋە . روزقىلت ئاپزىنھاۋەر و برادلى ھەبوو . مىنىش دەيقد پىترايۇس و رەئى ئۆدیتىرنۆم دۇزىبوۋەۋە .

بەھاتنى ئەو كاتەي كە زىادكردنى سەرباز لە عىراق لە سالى ۲۰۰۸ كۆتايى ھات ، توندوتىزى لە ۋلاتەكەدا گەيشتېۋوۋە نىزمىن ئاستى خۇي لە سەرۋەختى دەستېنكىردنى جەنگەۋە . كوشتارى ئايەف كە لە سالى ۲۰۰۶دا تەقريبىن ۋلاتەكەي پارچەپارچە كىرىبوو ، بە رىژەي زىاتر لە ۹۵٪ دابەزىبوو . سەرىك ۋەزىران تورى مالىكى كە جارىك لە جاران روىرەۋى سەرزەنشتىكى پەرەراۋان دەبوۋەۋە ، ۋەكو سەركىردەيەكى بىروابەخۇ ھاتېۋوۋە مەيدان . قاعىدە لە عىراق بە توندى زىانى بەركەۋتېۋو و پەرۋىز خرابوو . كارىگەرى زىانبەخشى ئىران كەم بېۋوۋەۋە . ھىزەكانى عىراق خۇيان ئامادە دەكرد بۇ ۋەرگىرنى بە پىرسىيارىتىنى ئاسايش لە ئۆرپەي پارتىزگاكاندا . رىژەي مردنى ئەمىركىيەكان ، كە بە شىۋەيەكى رۇتىنى لە خرابىترىن دۇخى دىزىۋوۋەۋەي جەنگدا گەيشتېۋوۋە سە

كەس لە مانگىندا، ھەرگىز جارىكى تر لە بىست و پىنج ئىتەپەرى و تاوۋەكۇر كۆنابى
سەرۋىكايە تىيە كەم گە يىشتىۋوۋە ژمارە تاكەكان. لەگەن ئەۋەشدا، ھەر مەزگىل
بىر ھىنە رەۋەى ئازار بەخشى باجى جەنگ بوو.

دواین نامانجى گەۋرەى من ئەۋە بوو كە بەرنامەى عىراق بىخەمە سەر سىگەيەكى
جىگىر بۇ ئەۋ كەسانى لەدۋاى من دىن. لە دۋادۋاكانى ۲۰۰۷دا، ئىمە دەستمان كرد بە
كار كردن لەسەر دوو رىككە و تننامە. يەككىيان پىي دوترا رىككە و تننامەى دۇخى ھېزەكان
(سۇفا) كە كۆلەكەى ياساىي گرتىۋوۋەخۇ بۇ ھىشتىنەۋەى سەربازەكانى ئەمىرىكا لە عىراق
پاش ئەۋەى مۆلەتى نەتەۋە يەكگرتۋوۋەكان لە كۆنابى ۲۰۰۸دا بەسەر دەچىۋو.
ئەۋەيتريان پىي دەوترا رىككە و تننامەى زەمىنەى كارى ستراتىژى (سۇفا) كە پەيمانى
دەدا بە ھاۋكارىي دىپلوماتى، ئابوورى و ئاسايشى لەنيوان ولاتەكانماندا.

مشتومر لەسەر رىككە و تننامەكان چەند مانگىكى پىچىۋو. دەۋوايە مالىكى روۋبەروۋى
دژايەتتەكى جددى بىتەۋە لەلايەن ئاراستەكانى ناو حكومەتەكەيەۋە، بەتايبەت ئەوانەى
كە پەيوەندىي گوماناۋىيان بە ئىرانەۋە ھەبوو. لە تاوۋەراستى ھەلمەتى سەرۋىكايەتتە،
كاندەدە دىموكراتىيەكان (سۇفا) يان ۋەكۇ پلاننىكى ھىشتىنەۋەى سەربازەكان لە عىراق بۇ
تاھەتايە، رەت كردهۋە. سى. ئاى. ئەى گومانى ھەبوو لەۋەى كە مالىكى رىككە و تننامەكە
واژۇ بىكات. من راستەوخۇ لەبارەى ئەمەۋە پىرسىيارم لە سەرۋىك ۋەزىران كرد. ئەۋ دلىيائى
كردمەۋە كە سۇفاى دەۋىت. ئەۋ لە رابردوۋدا لەسەرى قسەى خۇي بوو و بىرواشم وابوو
كە جارىكى تىرىش ھەر وابىت.

مالىكى دانۇستانكارىكى سەرسەخت بوو. ئەۋ سازشى لەلاى ئىمەۋە دەست دەكەوت و
پاشان دەھاتەۋە داۋاى زىياترى دەكرد. لە ئاستىك لە ئاستەكاندا، دانۇستانە
درىژخايەنەكە بىزاركەر بوو. بەلام لە ئاستىكى تردا، من كارتىكراۋ بووم كە بىنىم

عىراقىيەكان ۋەكۇ نوینەرائى دىموكراسىيەكى خاۋەن سەرۋەرى رەفتار دەكەن.
لە بارىكدا كە كات تىپەر دەبوو بەبى ھىچ رىككە و تننىك، پەيتا پەيتا نىگەران دەبووم.
لە يەككىك لە قىدىۋكۇنفرانسەكانماندا وتم "جەنابى سەرۋىك ۋەزىر، من تەنيا چەند مانگىكم
لە ئۆفيسدا ماۋە. پىۋىستم بەۋەيە بزانم ئاخۇ تۆ ئەۋ رىككە و تنناماتەت دەۋى يان نا.

ئەگەر نا، من شىننى باشىر ھەيە بېكەم". دەمىتوانى بىزانم كە ئەو كەمىك سەرى سورماۋە.
ئەمە ئامار ھەي من بوو بۇئەۋەدى كە ئىتىر بەسە بۇ داۋاي زىياتر. وتى "ئىمە ئەم
رىككە وتىننامانە تەۋاۋ دەكەين. ئەمە رەزامەندى مە".

بە ھاتنى ئۆقەمىسەر، رىككە وتىننامەكان تەقريبەن تەۋاۋ بىسۈن. دوايىن پىرمى
ئاكۇكئامىز ئەۋە بوو كە سۇقا تىايدا ھاتىبو لەبارەدى كىشانەۋەدى ئەمىرىكە لە عىراق.
مالىكى وتى يارمە تىدەرىك دەبى بۇى ئەگەر رىككە وتىننامەكە بەلئىن بىگىتەخۇى بۇ
كىشانەۋەدى سەربازەكانمان لە بەروارىكى دىارىكراۋدا. دانۇستانكارەكانمان لەسەر
پابەندىيەك گىرسانەۋە بۇ كىشانەۋەدى ھىزەكانمان تاۋەكو كوتايى ۲۰۱۱.

بۇ ماۋەدى چەند سالىك، من رەتم كىردىۋەۋە كە خىشەيەكى رەمەنىي رەمەكى دىيىم
بۇ جىھەنىشتى عىراق. ھىشتاش نىگەرەن بووم بە پابەند بوون بە بەروارىكەۋە، بەلام
ئەمەيان رەمەكى ئەبوو. رىككە وتىننامەكە لەتئوان دوو ھىكۇمەتى خاۋەن سەروەرىدا
دانۇستانى لەسەر كىرايوو و بەرەكەتى ژەنەرەل پىئىرايۇس و ژەنەرەل ئۆدئىرتۇى پىئەيوو
كە چاۋدئىزى پىادەبوونەكەيان دەكرد. ئەگەر ھەلۇمەرج بىگۇرايە و عىراقىيەكان داۋاي
بەردەۋامبوونى ئامادەيى ھىزەكانى ئەمىرىكايان بىكردايە، ئەۋا ئىمە سۇقامان دەستكارى
دەكرد و سەربازەكانمان لە ولاتەكەدا دەھىشتەۋە.

غەرىزە سىياسىيەكانى مالىكى ژىرانە دەرچوون. سۇقا و سفا، لە سەرەتاۋە دەكو
بەلگەنامەى چىرپوۋەۋە لەسەر مانەۋەمان لە عىراق دەبىئىران، كەچى دواچار دەكو
رىككە وتىننامەى رىگەخۇشكردن بۇ جىھەنىشتىنمان بىئىران. ئەو پەرچە كىردارەكەى كە ئىمە لە
سەرەتاۋە دەترسايىن لە كۈنگرىس يان پەرلەمانى عىراقەۋە ئاراستە بىكرى، بەرچەستە
نەبوو. لەكاتىكدا كە من لە سالى ۲۰۱۰دا دەنۇسم، سۇقا بەردەۋامە لە رىتەيى كىردىنى
ئامادەيىمان لە عىراقدا.

لە ۱۲ دىسەمبەرى ۲۰۰۸دا، من سوارى ھىزى ئاسمانىي بەك بووم بۇ چوارەمىن
گەشىم بۇ عىراق، كە لەۋى سۇقا و سقام لەگەل سەۋك وەزىران مالىكى وارۇ دەكرد. لە
ئاسمانەۋە، بىرم لە گەشتەكانى پىشوو بۇ ولاتەكە دەكردەۋە. ئەو گەشتانەم شوئىنەۋارى

چەماوەی جەنگیان ھەڵدەگرت. خۆشییەکی سەردان ھەبوو لە یەکەم سەفەردا بە رۆژی سوپاسگوزاریی ۲۰۰۳دا، کە چەند مانگێک پاش ئازادکردنی عێراق و چەند ھەفتەیەک پاش گرتنی سەدام بوو. لە گەشتەکەی بێنینی مالیکیدا لە حوزەیرانی ۲۰۰۶، ئادلنیایێک ھەبوو، کاتێک توندوتیژی تایفەیی لە زیادبووندابوو و ستراتییەکی مان شکستی دینا. لە سێپتەمبەری ۲۰۰۷دا گەشبینییەکی وریایانە ھەبوو بۆ ئەنبار، کاتێک وادیار بوو زیادکردنی سەرباز کاریگەری ھەیە بەلام ھێشتا لە بەردەم دژایەتیەکی جددیدایە. ئیستا ئیتر ئەمە دوایین گەشت بوو. تەنانت ئەگەرچی پێدەچوو بەشی زۆری ئەمریکا جەنگی پشنگوێ خستبێت، سەربازەکانمان و عێراقییەکان ئاسۆیەکی سەرکەوتنی درێژخایەنیان ھێنا بوو کایەو.

ئێمە لە بەغدا نیشستینەو و بە کۆپتەر چووین بۆ کۆشکی سەلام کە پێش شەش سال ھی سەدام و رژێمە درێژەکەی بوو. وەک سەرۆک، من ئامادەیی زۆریک لە مەراسیمەکانی پێشووی گەشتەم ببووم. ھێچیان وەک ئەو بزوینەرنەبوون کە لەناو گۆرەپانی کۆشکی ئازادکراو لە تەنیشست سەرۆک جەلال تالەبانی بوەستم و تەماشای شەکانەوێ ئالاکانی ئەمریکا و عێراقی ئازاد بکەم کە لە تەک یەکتری بوون لە کاتیکیدا کە باندی سوپا سوردی نیشتمانی ئێمەیی لێ دەدا.

لەوێو ئێمە بە ئۆتۆمبیل رۆیشتین بۆ شوێنەکەی سەرۆک وەزیران کە لەوێ من و مالیکی سوفا و سفامان واژۆ کرد و دوایین کۆنگرەیی رۆژنامەنووسیمان سازدا. ژوورەکە پراوێر بوو و ئامادەبووان بە بەراورد بە رێورەسمیکی ئاسایی نزیکتر بوون. ژمارەیک لە رۆژنامەنووسی عێراقی لە بەردەم مندا لەلای چەپەو دانیشتبوون. لەلای دەستە راستەو گروپێکی راگەیانندی گەرۆک و چەند رێپۆرتەرێکی عێراقی ھەبوون. لە کاتیکیدا کە مالیکی داوای یەکەم پرسسیاری کرد، پیاویک لە راگەیانندنە عێراقییەکان لە پەرەستایە سەرپێ. ئەو دەنگێکی لێو ھات کە وەک وەرپێنێکی گەرە بوو، شتێک بە عەرەبی کە بە دلنیایێو پرسسیار نەبوو. پاشان گەشتە کوتاییەکەی بو شتێکی بە ئاراستەیی من ھاویشت. ئەو چی بوو؟ تاکە پێلاو بوو؟

دېمەتكە چۈرۈپ دۇخنىڭى ئاڭرىبايىپتەۋە. ھەستىم كىرد تېنىد ويلىيامۇم كە دەيگۈرۈن
دەشۋانى تەقەللەكلىنى تۇيى بەيىسبۇلۇن لە دورەۋە لە كاتى ھەلدانىدا بېيىنىت. تاكە
پىللاۋەكە ۋەكە ھەلىكۈپتەر بە ئاراسىنى مەن ھات. خۇم لانا. كاپرا قۇلنىكى چالاكى
ھەبۇر. نىۋە چىركەبەك ئواترا تاكىكى تىرىشى ھاويشت. ئەمەيان ئەۋەندە خىرا ئەبۇر. بە
نەرمى سەرم لانا و پىللاۋەكە بەسەرمدا تىپەرى. خۇزگە ئەۋشتە تەقرەتتەم دەگرتەۋە.
پىشۋىۋى دروستىۋۇر. خەلىكى ھاۋارىيان كىرد و كارمەندىنى ئاسايش كەۋتنە جولە. مەن
ھەمان ئەۋ ھەستەم ھەبۇر كە لە پۇلنىكى قۇرىدا لە ۱۱ى سىپىتىمىيەر ھەبۇر. دەھزانى
كاردانەۋەكەى مەن لە سەرانسەرى جىھاندا پەخش دەكرى. دەنگدانەۋەكە چەندە گەۋرە
بوۋايە، بۇ ھىرشبەرەكە باشتر دەبۇر.

مەن بە دەست ئامازەم بۇ(دۇن وايت)ى كارمەندى دەزگاي نەيىنىم كىرد. تەمويىست
دېمەنىكى تەلەقزىۋىنىم ھەبى كە تىايدا بە پەلە دەبىرىمە دورەۋە. سەرنجىكم دايە مالىكى
كە ديار بوو شۇك بېۋۇر. رىپۇرتەرانى عىراقى ھەستيان بە شەرم دەكرى و پەست بوون.
يەككە لە پىارەكان بە خەمبارىيەۋە سەرى دەلەقاند و پۇزىشى دەھىنايەۋە. مەن
دەستەكانم بەرز كىردەۋە و داۋام لە ھەموۋان كىرد كە ئارام بېتەۋە.

ۋىتم "ئەگەر ئىۋە راستىيەكانقان دەرى، ئەۋەى كە ھاويشتى پىللاۋىكى رەقەم دە
بوو". ھىۋادار بووم بە بچوكرىدەۋەى چىركەسانەكە بىۋاتم پىللاۋەۋەزىۋەكە لە بەدېھىنانى
ئامانچەكەى بۇ تىككىنى رىۋرەسەكە، دورى بىخەمەۋە.

پاش كۈنگرە رۇزنامەرانىيەكە، مەن و مالىكى لەگەل ۋەقەدەكانمان چۈۋىنە قاتى
سەرەۋە بۇ ناننى ئىۋارە. ئەۋ ھىشتا دەلەرىزى و تۇر پۇزىشى ھىنايەۋە. مەن ئەۋم بە تەنبا
جىاكىردەۋە لەگەل جەمال ھىلالى ۋەرىگىزى غەرىبى و پىم ۋىنى چىتر تىگەران نەبىت.
سەۋك ۋەزىران گۇرۇتتىنى ھىنايەۋە بەر خۇى و داۋاى كىرد لەسەر خوانەكە قىسە بىكات.
تەۋ ۋىتەبەكى سۇزى پىشكەش كىرد لەبارەى ئەمەى كە چۈن پىللاۋەۋەزىۋەكە نۆيىنەرايەتى
كەلەكەى تاكات و ۋلاتەكەى چەندە سوپاسگوزارە بەرانىر شەمىكا. ئەۋ باسى ئەۋەى
كىرد كە ئىمە چۈن دورى دەرقەتەن بەۋان داۋە كە ئازاد بىن، يەكەم لە رىگەى

ئازادکردىنەنەۋە لە سەدام حسەين و جارىكى تىرىبە يارمەتيدانىيان بۇ ئازادبوون لە توندوتىرىى تاىەن و تىرۆرىستان.

پىلاو پىدادرانم لەلايەن رۆژنامەنووسىكەۋە، بوو بە يەككە لە ئەزموونە ئاساسىيەكانم. بەلام ئەى ئەگەر كەسىك پىش ھەشت سال بىوتايە سەرۆكى ئەمىرىكا لە بەغدا لەگەل سەرۆك وەزىرانى عىراقى ئازاد نانى ئىۋارە دەخوات؟ ھىچ - تەنانت ھارىشتىنى پىلاۋىكىش لە كۆنفرانسىكى رۆژنامەوانىدا - لەۋە ئائىحتىمالىتر ديار نەدەبوو.

سالانىك دواى ئەم كاتەش، لەوانەيە مېژوونووسان ئاۋر بەدەنەۋە و زىيادکردنى سەرباز ۋەكو ئەنجامگىرىيەكى پىشت تىكراۋ بېيىن، پردىكى حەتمى لەنىۋان سالانى توندوتىرىى كە بەدواى ئازادکردن و ئەۋ دىموكراسىيەدا ھات كە سەرىھەلدا. لەۋ كاتەدا ھىچ شتىك لەبارەى زىيادکردنى سەربازەۋە حەتمى ديار نەبوو. راي گىشتى تەۋالەدزى ۋەستابوۋەۋە. كۆنگرىس ھەۋلىدا بلۆكى بكات. دوزمن بى وچان شەرى دەکرد تا ئىرادەى ئىمە بشكىتت.

لەگەل ئەۋەشدا، لە ساىەى شارەزايى و بوئىرى سەربازەكانمان، ئەۋ ستراتىگىيە نوئىيەى دژەياخىگەرى كە ئىمە گرتمانەبەر، ھەماھەنگى بى وئىنەى نىۋان ھەۋلە مەدەنى ۋەھەلە سەربازىيەكانمان و ئەۋ پالېشتىيە بەھىزەى بۇ سەركردە سىياسىيەكانى عىراق دابىنمان كرد، ئەۋ جەنگەى كە بە شىۋەيەكى بەربلاۋ بە شكىست لەقەلەم درابوو دەرفەتى ھەبوو بە سەركەۋتن كۆتايى بى. بە ھاتنى ئەۋ كاتەى كە ئۆفېسم جى ھىشت، توندوتىرىى بە شىۋەيەكى دراماتىكى كەم بېۋەۋە. چالاكى ئابوورى و سىياسى دەستى پىكردىۋەۋە. قاعىدە توۋشى شكىستىكى سەربازى و ئايدۆلۆژىي گىرنگ ھاتبوو. لە ئازارى ۲۰۱۰دا، عىراقىيەكان جارىكى تىر چوونەۋە بەردەم سىندوقەكانى دەنگدان. لە سەردىرپىكى وئىنانەكراۋدا پىش سى سال، نىيوزوك لەسەر بەرگى گۇقارەكەى نوسىبووى "دوچار سەركەۋتن: سەرهەلدانى عىراقىكى دىموكرات". عىراق ھىشتا رووبەرووى تەخەدى دەبىتەۋە و كەس ناتوانى بە دۇنيايىيەۋە بزانى ئاخۇ چارەنووسى ولاتەكە جى دەبى. بەلام ئىمە، ئەمە دەزانىن: لەبەرنەۋەى ئەمىرىكا عىراقى ئازاد كرد و پاشان رەتى

كردهوه دهستبەردارى بىت، خەلكى ئەو ولاتە دەرفەتچىيان ھەيە ئازاد بىن. لەكاتىكدا كە
ئەو نوورايىيەى بىيوو، ھىوادارم ئەمريكا بەردەوام بىت لە پشتگىرىيى ديموكراسى تازەى
عراق. ئەگەر عىراقىيەكان داواى ئامادەيى بەردەوامى سەربازى بگەن، دەبى ئىمە دابىنى
بگەين. عىراقىكى ئازاد و ئارام لە بەرژەووەندىي گىرنگى ئىمەدايە. دەكرى ئەم ولاتە
ھاوپەيمانىكى بەھادار بى لە چەقى رۆژھەلاتى ناوہراستدا، سەرچاوەيەكى سەقامگىرى
بىت لە ھەرىمەكەدا و كلاًورۆژنەيەكى ھىوا بىت بۆ رىفۆرمخوازانى سىياسى لە ناوچەكەدا و
سەرانسەرى جىھاندا. وەكو ئەو سىستەمە ديموكراسىيانەى كە ئىمە لە ئەلمانىا، ژاپون و
كورىاي باشوور يارمەتيدەر بووين لە بونىادنانيان، عىراقىكى ئازاد ئىمە پارىزراوتر
دەكات بۆ ئەوەكانى ئايندە.

من زورجار لەوہ رامام ئاخۆ دەبووايە من زووتر فرمانم بگردايە بە زيادکردنى سەرباز.
بۆ ماوہى سى سال، بناغەى ئىمە لە عىراقدا ئەوہ بوو كە پيشكەوتنى سىياسى پيوانەى
سەركەوتنە. عىراقىيەكان لە كاتى خۆيدا ھەموو بنچينەكانيان دانا. دياربوو كە
ستراتىژىيەكەى ئىمە كاريگەرە. تەنيا پاش ئەوہى كە توندوتىژىي تايەفى لە ۲۰۰۶دا
سەرىھەلدا روون بووہوہ كە ئاسايشى زياتر پيويستە بەر لەوہى پيشكەوتنى سىياسى
بەردەوام بىت. پاش ئەوہ، من پرۆسەى زيادکردنى سەربازم گەللە كرد بە جورىك كە
حكومەتەكەمانى يەكخست. ئەگەر من زووتر ھەنگاوم بنايە ئەوا لەوانەبوو دابەشبوونىك
دروست بگەم كە لەلايەن رەخنەگرانى جەنگ لە كۆنگرىس بقوزریتەوہ بۆ برىنى تەمويل و
رىگرتن لە سەركەوتووبوونى پرۆسەى زيادکردنى سەرباز ھەر لە دەستپىكى جەنگى
عىراقوہ بىروام وابوو كە ئازادى شتىكى گەردوونىيە - و ديموكراسى لە خۆرھەلاتى
ناوہراست ھەرىمەكە ئارامتر دەكات. جار ھەبوو كە ئەمە مەھال ديار بووہ. بەلام من
ھەرگىز ئيمانم بەوہ لەدەست نەداوہ كە ئەمە راستە.

من ھەرگىز ئيمانم بە سەربازەكانىشمان لەدەست نەداوہ. من بە بەردەوامى سەرسام
بووم بە ئامادەيان بۆ خۆبەخشى كردن لە بەرانبەر مەترسيدا. لە ئۆگەستى ۲۰۰۷دا، من
سەفەرىكم بۆ (رىنق)ى نىقادا كرد بە مەبەستى قسەكردن بۆ فەيلەقىكى ئەمريكى. دواتر
چاوم كەوت بە بيل و كرىستىن كرىستوفى خەلكى (توكى)ى كالىفۆرنىا. كۆپەكەيان كە

مارينزىكى تەمەن بېست و پېنج سال بوو بەناوى ناتان كرىسئوف، گيانى خوى له عىراق
بەخشىبوو. ئۆستىنى براشى ھەر مارينز بوو و له كۆبونەوۈكەدا بوو. ئۆستىن و كرىستىن
پېيان وتىم كە ناتان چەندە ھەزى له ئېشەكەى بوو. پاشان بېل دەستى كرد بە قسە.
وتى "جەنابى سەرۇك، من نەشتەرگەرلىكى ئېسقانم. دەمەوى لەسەر شەرەف ناتان
بېچمە پال گروپى پزىشكىلى ھىزى دەريايى".

من كارتىكراو بووم و سەرسىم سورما. پرسىيارم كرد "تەمەنت چەندە؟"
له وەلامدا وتى "قوربان شەست سالم".

من شەست و يەك سال بووم و شەست سال بەلامەوۈ زۆر بەتەمەن نەبوو. سەيرلىكى
ھاوسەرەكەيم كرد. ئەوئىش سەرى رەزامەندى لەقاند. بېل روونى كوردەو كە ئەو
ئامادەيە خوى له مومارەسەى پزىشكىلى ئېسقان خانەنشىن بىكات، بەلام پىئويستى بە
بەلگەنامەيەكى تايبەتى سازشكردن لەسەر تەمەن ھەيە بۆئەوۈى بۇ ھىزى دەريايى شىاو
بېت.

وتىم "بزانم چىم پىدەگرى".

كاتىك گەرامەوۈ بۇ واشنتن، پاش لىدوانىلىكى سەر لە بەيالى بەسەرھاتەكەم بۇ پىت
پەيس گىپرايەوۈ. سازشى تەمەنى دكتور كرىسئوف ھاتە بەر باس. ئەو بە مەشقىلى
چىوپىرى پزىشكىلى شەرگەدا تىپەرى. ماوۈيەكى كورت دواى ئەوۈى ئوفىسىم جىھىشت،
ئەو چوۈە عىراق كە لەوى شانبەشانى ئۆستىن خزمەتى كرد و مارينزى برىندارى چارەسەر
كرد.

ئوسىبوۈى "ھەز دەكەم بىر لەوۈ بىكەمەوۈ كە من و ئۆستىن لىرە لە عىراق نەركى
تەواونەبوۈى ناتان تەواو دەكەين". "ئىمە بە كارەكەمان لىرە رىز لە يادەوۈەرييەكەى
دەئىين". لە ۲۰۱۰دا، من زانىم كە دكتور كرىسئوف لە عىراق گەراۈتەوۈە - و پاشان
سواری كەشتى بووۈ بۇ ئەفغانستان.

ناتان كرىسئوف يەككىكە لەو ۴،۲۲۹ ئەمريكىيەى كە لە ماوۈى سەرۇكاپەتییەكەمدا
گيانىان لە عىراقدا بەخشى. زياتر لە ۳۰،۰۰۰ لە جەنگدا برىندار بوون. من ھەمىشە ئەو
خەفەتەى كە خىزانەكانىيان ھەستى پىدەكەن لەگەل خۆمدا ھەلدەگرم. ھەرگىز ئەو

شانازییه له بیر ناکه م که به کاره که یان هه یانبوو، نه و ئیلهامه ی که به وانیتریان به خشی و
نه و جیاوازییه ی که له جیهاندا هینایانه کایه وه، هه ر نه مریکییه ک که له عیراقدا خرمه تی
کرد یارمه تیده ر بوو بۆ پارێزراوترکردنی ولاته که مان، ده رفه تی زیانی ئازادانه ی به بیست
و پینچ ملیون که س به خشی و ئاراسته ی خۆره لاتی ناوه راستی بۆ نه وه کاتی داهاتوو
گۆپی. هه ندی شت هه ن له عیراقدا که له باره یانه وه به هه له دا چوو بووین، به لام نه و
قه زییه تاهه تایه راسته.

ئەجىنداي نازادى

رىك بەر لە نىۋەپرۇي ۲۰ يى كاتوونى دوۋە مى ۲۰۰۵ دا، چوۋمە سەر مىنبەرى مەراسىمى دەست بەكارىۋون. لە لاي خۇرئاۋاي بىنايەتى كۆنگرىسەۋە، روانىمە جەماۋەرىكى چۈارسەدەزار كەسى كە سەرانسەرى (بازارى نىشتىمانى) يان گرتىۋەۋە.

دەمتۋانى لە پىشتىانەۋە مۇنۇمىنىنى واشىتىن، بەيكەرى لىنكۇلن و گۇرستانى نىشتىمانىنى (ئارلىنگىن) لەۋدىو زووبارى پۇتۇماك بىيىنم.

مەراسىمى دەستىبەكارىۋونى ۲۰۰۵ سىيەمىن جاز بوو كە من سەرسامى خۇم بەر دىمەنە دەردەبىرى. لە سالى ۱۹۸۹ دا، من كورپىكى سەر بەرز بووم كە ئەماشاي سۈيىندخواردنى باۋكى دەكات. لە ۲۰۰۱ دا، من لە ژىر بارانى سارد. ولە ژىرتەمى ناكۇكنامىزى ھەلبىزاردندا سۈيىندى سەرۋكايەتىم خوارد. دەبوۋايە سەرنج بىخەمەسەر ھەنگاۋىكى سەر قادىرمەكانى كۆنگرىس كە زۇر لەۋە بەرتەسكىر بوون كە بىرم لى كرىبوۋەۋە. كاتىكى ويىست تا لەگەل دەنگەكان و دىمەنەكاندا راھاتم. نىگام بىرە كۆمەلاتىكى تىكچىرزاۋى ئۆفەر كۆتى رەش و سېى. من بىرم لەۋە كرىدەۋە ئاخۇ ئەۋلىزمە شىلت و شۋىە بىنىنى (شاشەي تىكىست) كە سەخت دەكات كاتىك وتارى دەستىبەكارىۋونەكەم پىشكەش دەكەم.

چارسال دواتر، ئاسمان خۇرەتاۋ و رۇشن بوو. رەنگەكان زۇر درەوشاۋەتر دىار بوون. ئەندامەكانى ھەلبىزاردىش يەكلايىكەرەۋە بوون. لەكاتىكدا كە بەقادىرمە رەنگ شىنەكاندا بەرەۋ سەر شانۇكە چوۋمە خوارەۋە، دەمتۋانى دەموچاۋە جىياجىاكانى ناۋ قەرەبالغىيەكە بناسمەۋە. من جۇ و جان ئۇنىلەم شانبەشانى گروپىك لە خەلگى مىدلاند

ناسپەنە. مەن خەندەۋەكەم بۇ ھاۋىنى خۇشەۋىستەكەم كەلگەن مەن بۇ ھەتتەكى
تەننىشەم ناسپەنە. شۇنىڭ كۆمەكلىرى ئىكەن بولسا ئەنە شۇ ھەتتەكى
۱۹۷۷ خۇشەۋەت ئەلەي بىزگە رەكەتەن دەپتە، كەس ئەنە چاۋەپۈنى ئەلەي
نەدەكە.

مەن ئەلەي رەكەتەن پەش لۇرا، باربارا ۋە جىنا شۇنى خۇم كەت، دايك ۋە باۋكەم، دايكى لۇرا
ۋە براكانە ۋە خۇشەۋەكەم ئەلەي نىڭكە دانىشتىۋەت، سېناتۇر تۇتۇت لۇت، سەرۋىكى لېۋنەي
دەست بەكارىۋەت بانكى ئەلەي سەرۋىكى دادۋەران ۋەلىپام رېنكۋىستى كەت بۇ سەر
مېنە رەكە، مەن ئەلەي لۇرا، باربارا ۋە جىنا بەرەۋە پەشەۋە چۈم، لۇرا كىتەپى پىرۋى
ھەلگەت كە ھەم باۋكەم ۋە ھەم خۇم سۈيۈندەن پەش خۋاردىۋەت، كىتەپەكە ئەلەي سەر ئىزىيا
۴:۲۱ كراپۋەۋە: "بەلەم ئەۋەتەي كە ھىۋايان بە خۇدا ھەيە تۈنەيەن تۈي دەكەنەۋە.
ئەۋان ۋەكە ھەلۇ ئەلەي شەقەي بال دەدەن، ئەۋان رادەكەن ۋە دانەھىزىرەن، دەۋەن ۋە ھەۋش
ناچەن".

دەستى چەپم ئەلەي سەر كىتەپى پىرۋى دانا ۋە دەستى راستىم بەرۋە كەدەۋە ئەلەي كاتىكە كە
سەرۋىكى دادۋەرىي ئەخۇش سى ۋە پىنچەمەن سۈيۈندى بەرۋەۋەرد، كاتىك بە "بۇيە
خۇدايە يارمەتەم بەدە" كۆتايىم ھىنا تۈپەكەنى سىلاۋى سەربازى تەقەنران، مەن لۇرا ۋە
كچەكەم ئەلەي ھەۋش كەت، كىشامە دۈۋە ۋە ئەلەي چەكە ساتەكەدا قال بۈۋە.
پاشان كاتى ئەۋە ھەت ۋەتەرەكە پەشكەش بەكە:

لەم كەدەۋەنەۋەيەي دۈۋەمەدا، ئەلەي كاتىكە بە ۋەشەنەي كە بەكارىان دەھىنەم،
بەلەكە ئەۋە مېۋەۋەي كە پەكەۋە بېنەۋەمانە پەنەسە كراۋە، بۇ ھاۋەي نېۋسەدە، ئەمەرىكا
ئەلەي رەكەي چاۋدەنەي بەردەۋام ئەلەي سەۋەۋە بەردەۋامەكەدا بەرگەي ئەلەي ئازادىمان كەت، پاش
پەۋخانى كۆمەنەم، سالانىكى ھىمەي، سالانىكى كېي، سالانىكى پەشۋى رەزەي ھەت-
ۋە پاشان بۇلۇ ئاگر ھەت، ئەنە ھەستىيارى خۇمان بېنەۋە- ۋە قۇلەن سەرچاۋەكەيمان
بېنەۋە، ئا ئەۋەكەنەي كە ئەۋەي ئاۋچەكەنى جېھان پەيىن ئەلەي كەنە ۋە زۆردارى- ناسكەن
پەيىن بەرەنە ئەۋە ئايدۇلۇزىيانەي كە كەشە بەيىق دەدەن ۋە پەساۋى كۈشتەن دەدەن-
تۈندۈتەيى خۇي كۆدەكەنەۋە ۋە ئەلەي ھىزىكى ۋەرانگەردا چەندەۋە دەپتە ۋە سەۋەۋە ھەۋە

دورگريانگداوه کار دده زيات و هره شه به کي کوشنده ده ورزيښت ته نيا به ک هيزي
مزاره هره که ده تواني خوگمي يو و کينه بشکيليت و نواندنه کاني زورداران ناشکرا
رکات و ده لکه دده و ده هيواکاني خه لکي شايسته و خوگر ښت و نه مه هيزي نازادي
مزاره.

لږمه ده هوي زورداروگان و زيري باو ده گينه به ک نه جامگيري مانه و ده نازادي له
خساکي لږمه دا زيات و زياتر پښت نه ستور دهي به سهرکه و تني نازادي له
سره زده بڼه کاني تر باشترين هيو باو ناستي له جيهانه که ماندا فراوانگړني نازاديه له
هه ور جيهاندا... که وايو نه وده به نامه ي نه مريکايه يو سوراخگړن و پښتيواني له
که شه ي دامه زاده و بزافه ديموکراتيه کان له هه ولات و که لتورنگدا به نامانجي
به کلاپکه رده و ده کونايي هيلان به زورداري له جيهانه که ماندا".

پاش ۱۱۱ سېپتيمبر، من ستراتيژيه کم که لاله کرد يو پاريزگاري له ولاته که که دواتر
به زياتي بوش ناسترا: به کم، جياواني مه که له نتيوان تيريزستان و نه و ولاتانه ي که
به نايان دده ن- و له هه ريوکيان بېچه وده. دوهم، شهر له نژي دوژمن بيه رده دده وده
پښ ته و ده ي بتوان ليرد له نيشتمان هيرش له نژمان نه تمام بده ن. سيته م، رووبه پوي
هه رده که کان بيه رده وده به له و ده ي به ته ووي به رجه سته يښ.

چواره ميشيان، نازادي بيه رده وپښ بيه و بیکه به نه لته رتاتيقيک يو نايډولوژيای
سهرکوگړن و ترسي دوژمن.

نه جېندای نازادي، که من به پايه ي چواره م تاوم دېرېد، هه م خه يالي و هه م واقعي
يو خه يالي يو له وده دا که نازادي دياريه کي جيهانيه له خودای گه وده وده. واقعيه
چونکه نازادي کرداريترين رنگاي پاريزگاريه له ولاته که مان له دوورمه ودا دا. هه وده کو له
دووه مين وتاري ده سته کاربووندا وتم "به رده وده ندييه زيندووه کاني نه مريکا و قولتري
به وياوه په کاشمان نېستا به کن".

هيزي و ده رجه رځينه ري نازادي له شوپناني و ده کو کوريای باشوور، نه لمانيا و
خوره لاني نه وروپا سه لمينرايوو. به لای منه وده، زيندووتري نمونه ي هيزي نازادي

پەيوەندىى من بوو بە سەرۆك وەزيران جۇنئىشئىرۇ كۆيزۇمىي ژاپۇن. كۆيزۇمىي بەككە بوو
لەو بەكەم سەرگۇدانەي جىهان كە پاشا ۱۱ى سىنپىتئىمبەر پىشتىگىرىمى خۇي خىستە بوو.
چەندە سەپرە. پىش شەست سال، باوكم وەكو فرۆكەوانىكى ھىزى دەريايى شەپى
ژاپۇنىيەكانى كرىبوو. باوكى كۆيزۇمىي لە حكومەتى ئىمپىريالىي ژاپۇندا خزمەتى كرىبوو.
ئىستاش كۆرەكانيان پىكەوە كارىيان دەكرد بۇ پاراستنى ئاشتى. لە سەرۆەختى دوووم
جەنگى جىهانىيەو شتىكى گەرە گۇرابوو. بە پەپرەويكردن لە دىموكراسىيى ستايلى
ژاپۇنى، دوژمنىك ببوو ھاوپەيمان.

راگە ياندنى ئەجىنداي ئازادى ھەنگاونىك بوو. جىبەجىكردى ھەنگاونىكى تر بوو. لە
ھەندى شوين، وەكو ئەقغانستان و عراق، ئىمە بەرپرسيارتىيەكەي ناوازەمان ھەبوو بۇ
بەخشىنى دەرەتەك بەو خەلكى ئازادمان كرىبوون كە كۆمەلگاي ئازاد بونىاد بىنن.
بەلام ئەم نموونانە ئاوارتە بوون، تەك ئەمەي رىسايەك بىن.
من روونم كرىدەو كە ئەجىنداي ئازادى "بە شىوەيەكى سەرەكى ئەركى سوپا نىيە".
ئىمە لە رىنگەي پالپىشتى حكومەتە دىموكراتىيە تازە دروستبووكان لە شوينانى وەكو
فەلەستىن، لوبنان، جۇرجيا و ئوكرانيا ئازادىمان بەرەو پىش دەبرد. ئىمە نەياران و
رىفۇرمخوارانى دىموكراتىيى ژىر بارى رژىمە سەرکوئىگەرەكانى وەكو ئىران، سوريا،
كۆرياي باكور و فەنزويلامان ھان دەدا. ھەرۈەھا ئىمە پىشتىگىرىي ئازادىمان دەكرد
لەكاتىكدا كە پەيوەندىيە ستراتىيىيەكانمان لەگەل ولاتانى وەكو سەئۇدىيە، مىسر، روسيا
و چىن بەرقەرار دەكرد.

رەخنەگرەكان تۆمەتى ئەوھيان دروست كرىد كە ئەجىنداي ئازادى شىوازيكى
ئەمريكايە بۇ سەپاندنى بەھاكانمان بەسەر ئەوانىتردا. بەلام ئازادى بەھايەكى ئەمريكى
نىيە، بەھايەكى گەردوونىيە. ئازادى ناكرى بىسەپىئىرى، پىويستە ھەلپىرردى. كاتىكىش
خەلكى ھەلپىراردنەكەكيان خرايە بەردەم، ئەوا ئازادى ھەلدەبىرئىرن. لە كۆتايى دوووم
جەنگى جىهانىدا، نرىكەي ۲۴ سىستەمى دىموكراسى لە جىهاندا ھەبوون. كاتىك من لە
كانوونى دووومى ۲۰۰۱دا سەرۆكايەتيم گرتە دەست، ۱۲۰ بوون.

ماوهیهکی کورت دواي هه لېږاردنی ۲۰۰۴، کتیبی (بۆ دیموکراسی)ی ناتان شارانسکیم
خوینده وه، نه یاریک که نو سالی له که مپه زۆره ملیکانی سۆقیه تدا به سهر بریدیوو.
شارانسکی له کتیبه که دا باسی ئه وه دهکات که چۆن ئه و و هاوتا زیندانییهکانی کارتییکراو
بوون به بیستنی ئه وهی که سهرکردهکانی وهکو روناڵد ریگن به روشنییهکی
نه خلاقیه وه دهوین و داواي ئازادکردنی ئه مان دهکهن.

له بهشیکی له یادنه چووی کتیبه که یدا، شارانسکی باسی هاوالاتیهکی نه یاری سۆقیه تی
دهکات که دهوله تی زۆرداری به سهر یازیک شو بهاند بوو که به بهردهوامی لولهی
تفهنگه کهی له سهر زیندانییهک راده گریت. سهره نجام، دهستهکانی شل دهبن و
زیندانییه که رادهکات. من ئه وه م به بهرپر سیاریتی ئه مریکا زانی که گووشار بخاته سهر
دهستهکانی زۆرداری جیهان. کردنی ئه م ئامانجه به بهشیکی سهرهکی بهرنامهی
دهره کیمان، یه کیک بوو له بریاره ههره پرته نجامه کانم وهکو سهروک.

شه پۆلی گه وره ی ئازادی که له ماوه ی نیوه ی دووه می سه ده ی بیستدا به شی زۆری
جیهانی رامالی، به شیوه یه کی بهرچاو ههریمیکی بازدا بوو: خۆره لاتی ناوه راست.
راپۆرتیکی گه شه پیدانی مرویی عهره بیی نه ته وه یه کگرتووه کان، که له سالی ۲۰۰۲ دا
دهرچوو، دۆخی تاریکی ههریمه که ی ده رخستبوو: یه ک له سی که س نه خوینده وار بوو.
را ده ی بیکاری ۱۵٪ بوو. که متر له ۱٪ی دانیشتیوان ده ست به ئینته رنیت ده گه یشت.
ریژهکانی مردنی دایک نزیک بوو له وانه ی ولاتانی که مترین ئاستی گه شه کردن. به ره می
ئابوریی تاکه که سی زۆر بچوک بوو.

نووسه رانی راپۆرتی یوئین، که گروپیک بوون له توێژه رانی عهره بی سه نگین، ئه نجامه
خه مناکه کانیا ن ده گه رانده وه بۆ سی که موکورتی: که موکورتیهک له زانیندا،
که موکورتیهک له پیگه یاندنی ژناندا و له هه مووی گرنگتر، که موکورتی له ئازادیدا، له
به شی ههره زۆری جهنگی سارد دا، ئه وله ویه تی ئه مریکا بۆ خۆره لاتی ناوه راست
سه قامگیری بوو. هاو په یمانه کانمان له سهر ئه نتی کۆمه نیزم بونیادیان گرتبوو؛
ستراتیژییهک که ئه و کاته به جی بوو. به لام له ژیره وه، کینه و رق بونیادی گرت. زۆریک

لە خەلکی وەکو رزگارکەرێک روویان دەکردە مەلارادیکالەکان و مزگەوتەکان. لە
نیوەندی ئەم ھەلومەرجانەدا، تیرۆریستان خاکی بێپیتی سازدانی جیھادیستان
دۆزییەوە. پاشان نۆزدە تیرۆریست لە خۆرھەلاتی ناوەراست لەدایک بوون، لەناو
قەوڵەکان لە ئەمریکا دەرکەوتن. پاش ١١ی سێپتەمبەر، بێپارمدا کە ئەو سەقامگیریی
ئێمە لە برەوپێدانیدا بووین، سەرانیکی. تەزکیزی ئەجێندای ئازادی لەسەر خۆرھەلاتی
ناوەراست دەبیست.

شەش مانگ بەر لەوەی سەرۆکایەتی بگرمە دەست، وتوێژەکانی ئاشتیی کامپ دەیفرد
لەتیوان ئیسرائیلی و فەلەستینییەکاندا شکستی ھێنا. سەرۆک کلینتن بێ وچان کاری
کردبوو بۆ پێکەوێ ئاشتکردنەوێ سەرۆک وەزیران ئیھود باراک و سەرکردە فەلەستینی
ياسر عەرەفات. باراک پێشنیاریکی بەخشندانی خستەپوو بۆ رادەستکردنی بەشی ھەرە
زۆری کەناری خۆرئاوا و غەزە، دوو ناوچەی زۆرینە فەلەستینی کە لەلایەن ھێزەکانی
ئیسرائیل وە داگیر کرابوون و نشینگەی ئیسرائیلی تیادا بونیادترابوون. عەرەفات رەفری
بەو دابوو.

دوو مانگ دواتر، لە سێپتەمبەری ٢٠٠١دا، بێزاری لەسەر رێککەوتنامەی ئاشتیی-
ھاوکات لەگەڵ سەردانی وروژینەری سەرکردە ئیسرائیلی ئاریل شارون بۆ ھەرمی
شەریفی ئورشەلیم- دوویم ئینتیفازە لێ کەوتەو. توندپەوانی فەلەستینی، کە
زۆریکیان پەيوەندیان بە گروپی تیرۆریستی ھەماسەو ھەبوو، لێشاوێک ھێرش
تیرۆریستیان لەدژی مەدەنییە بێ گوناھەکانی ئیسرائیل ئەنجامدا. مەن سەرژەنشتی
سەرۆک کلینتنم نەکرد نە لە بەرانبەر شکستھێنانی کامپ دەیفرد و نە بۆ ئەو
توندوتیژیەش کە بەدوایدا ھات. سەرژەنشتی عەرەفاتم کرد. ئەمریکا، ئەوروپا و یوونین
ناوچە فەلەستینیەکانیان پێکدبوو لە کۆمەکی گەشەپێدان. بەشیکی چاکی رەوانە
حسابی بانکی عەرەفات کرابوو. ئەو شوێنیکی لە لیستی گوشاری فۆرێز بۆ
دەولەمەندترین "پاشا، شازادە و دیکتاتۆرەکان" ی جیھان گرتبوو. لەگەڵ ئەوەشدا،

هەنگەى لە ھەزاري، ئاشومبیدی و توندپەویدا گیرى خواردبوو. بۇ گەشتىك كە وەرگىرى
تۆلى ئاشنى بوو، بە دلتیاییە وە پیتە دەچوو زۆر بايەخ بە ئاشنى بدات.

گەلى ئیسرائیلی بە شیعوازی ھەر سیستەمىكى ئیموكراسى وە لاسى ھىرشە
نوشونیزە گەیان دایە وە: ئەوان سەرکەردە یەکیان ھەلبەرزەرد كە بە ئىنى یارنیزگار یکردنى
پەئان، ئەو گەسەش ئارىل شارۆن بوو. من یەكەم جار لە ۱۹۹۸ دا شارۆنم ئاسى، كاتىك
من و لۆرا لە گەل سى ھاوتای حاکم چوونە ئیسرائیل بە گەشتىك كە (ھاوپەیمانییى
جولەكەى كۆمارى) سېۆنسەرییان کردبوو.

سەردانەكە یەكەم گەشتى من بوو بۇ خاكى پیرۆز. یادە وەرى ھەرە لەیانە چووم ئەو
كانە بوو كە ئارىل شارۆن، ئەو كاتە وەزیرىك بوو لە گالیفەى بنیامین ئەتەنیاھو،
گەشتىكى ھەلیكۆپتەرى لەناو ولاتەكەدا بۆرەخساندین. شارۆن پیاوونكى زلە
نەماندە یەكى تانكى حەفتا سالاى پیتشوو بوو كە لە ھەموو جەنگەكانى ئیسرائیلدا
بەشداری کردبوو. ماوەیەكى كورت پاش ئەو ھەى كە ھەلیكۆپتەرەكە بەرز بوو وە،
ئاماژەى کرد بە پەلە یەك لەسەر ئەرزەكە. ئەو بە دەنگە گرەكەى بە شائازییە وە وتى
"من لەوى شەرم کردوو". كاتىك كۆپتەرەكە رووى کردە كەنارى خورتاوا، ئاماژەى کرد
بە كۆمەلە مالىكى دابراو، وتى "من ئەو نشینگە یەم بونیا دتاو". شارۆن دەستى ھەبوو
لە بەرنامەى (ئیسرائیلی گەرەتەر) دا كە سازشەكانى لەسەر خاك رەت دەکردە وە. ئەو
شارەزای ھەر ئىنجىك لە خاكەكە بوو و پیتە دەچوو كە تىبارى پیت ھىچى لى
بگەپتیتە وە.

لە كاتىكى تر دا شارۆن بە ئاماژە كردن بە ئورداییى تىوان دەریا و سنوورەكانى
۱۹۶۷ وتى "لیرە وە ولاتەكەمان تەنیا تۆ مايل فراولان بوو". ئواتر من بە گالتە وە وتم
"ئیمە لە تەكساس راپەوى لەوە دریزترمان ھەبە". من سەرم سوپەما بوو بە ھەستیارى
ئیسرائیل لە ئاوجە یەكى شەپانگیزدا. لەو كاتە وەى كە سەرۆك ھارى ترومان تەھەداى
وەزیری دەروەەى کرد لە ریتیگەى داننان بە ئیسرائیل لە سالى ۱۹۴۸ دا، ئەمریکا بوو وە
باشترین ھاوپى دەولەتە جولەكەكە. من گەشتبوومە ئەو قەمەنەى كە
بە پرسىار قىیمان لە ئەستۆیە بۆ ھىشمنە وەى پەبوەندىيەكە بە ھەزىرى

كەمىك زياتر لە دوو سال دواتر، بە تەلەفۇن لە ئۇففىسى ئۇقالەو پەيوەندىم كورد بە
شارۋەنەو بۇ پىرۋىزىيى لىكردنى بە ھەلبىزاردنى وەكو سەرۋك وەزىران. ئەو وتى
"لەوانەيە، پاش ئەو ھەموو سالە و ئەو ھەموو جەنگەي كە بەشدارىم تىايانا كورد، ئىمە
ناشتى بەرقەرار بىكەين لە ئاۋچەكەدا".

لە ۱۱ حوزەيرانى ۲۰۰۱دا، خۆتەقېنەرەو ەيەك بىست و يەك ئىسرائىلى لە يانى
شەوانەي (دۆلفىنارىيەم) لە تەل ئەبىب كوشت، ھىرشەكانى تر بۇ سەر پاسە
ئىسرائىلىيەكان، وىستگەكانى شەمەنەفەر و بازارەكان بوون. ھىزەكانى بەرگرى
ئىسرائىلى چەند تۆپەراسىيۇنىكيان كوردە ئامانچ لە ئاۋقەلاكانى ھەماسدا، بەلام
فەلەستىنىيە بى گوناھەكان - لەوانەش پىنج كۆر كە لەو رۆژەدا دەچوون بۇ قوتابخانە -
لە ماوہى تۆپەراسىيۇنەكاندا كۆژران.

من تووشى شۆك بوو لە بەرانبەر ئەو توندوتىژى و قوربانى لىكەوتنەو ەيەي ھەردوولا.
بەلام ئەو ەم رەتكردەو كە ھاوتايىيەكى ئەخلاقى قبول بىكەم لە ئىوان ھىرشە
خۆكۆزىيەكانى فەلەستىنىيەكان بۇ سەر بى گوناھانى مەدەنى و كوردەو سەربازىيە
ئىسرائىلىيەكان كە بۇ پارىزگارى لە خەلكەكانيان بوو. پاش ۱۱ سىتېتىمبەرىش
دەدەكانم وردتر بوونەو. ئەگەر ئەمريكا مافى ئەو ەي ھەبوويت بەرگرى لە خۆى بىكات و
رېگە بىگريت لە ھىرشەكانى داھاتوو، ئەوا دەبووايە سىستەمە دىموكراتىيەكانى تىرىش ئەو
مافانەيان ھەبىت.

من لە ماوہى يەكەم سالى سەرۋكايەتىمدا سى جار قسەم لەگەل ە رەفات كوردەو.
ئەو گەفت و لەفتى خۆش بوو و منىش لە بەرانبەردا نەرم و نىان بووم. بەلام ئىمە ئەو ەمان
لى چاۋەپى دەكرد كە رووبەرووى توندپەوى بىتەو. لە شوباتى ۲۰۰۱دا پىم وت "دەزانم
ئەمانە پرسى قورسەن بۇ تۆ و گەلەكەت، بەلام باشترىن رېگە بۇ ھەلبىرىنى ئەمە و
دەستكردن بە چارەسەر كردنى بارودۇخەكە ئەو ەيەكە توندوتىژى لە ھەرىمەكە
بوەستىنرى".

له کانوونی دووهمی ۲۰۰۲دا، هیڙی دهریایی ئیسرائیلی که شتییه کی له دهریای سووردا
 وستاند که پیی دهوترا (کارین تهی). چهنده چه کی کوشنده ی تیدابوو. ئیسرائیلییه کان
 پروایان واپوو که که شتییه که له ئیرانه وه به ره و شاری غزه ی فهله ستینی هاتوو.
 عه ره فات نامه یه کی نارد که تیایدا بی گوناھی خوی خستبووه بوو. نه و نویسیبووی
 "به قاچاخ هاتنی چه ک به ته وای دژی که له گهل پابه ندیی ده سه لاتی فهله ستینی به
 پروسه ی ناشتییه وه". به لام ئیمه و ئیسرائیلییه کان به لگه مان هه بوو که پیچه وانه ی
 بانگه شه کی سه رکرده ی فهله ستینی بوو. عه ره فات دروی له گهل کردبووم. من قهت
 جارنکی تر متمانه م پیی نه کرده وه. له راستیدا، جارنکی تر هر قسم له گهلیدا
 نه کرده وه. به هاتنی به هاری ۲۰۰۲، من گه یشتبوومه نه و نه نجامه ی که تا نه و کاته ی
 عه ره فات له ده سه لاتدایه ناشتی ئاسان نابی.

میری جینشین عه بدوللا پرسپاری لیم کرد "به رازه که که ی رامه للا جی ده هیلتیت؟"
 نه مه ۲۵ ی نیسانی ۲۰۰۲ بوو. دیار بوو که فه رمانه وای سعودی دلی به ئاریل شارون
 خوش نه بوو. له و کاته وه ی که سه روک فرانکلین رۆزقیلت له سالی ۱۹۴۵ له سه رکه شتی
 (یوئیس ئیس کوینسی) له گهل دامه زینه ی سعودیه ی عه ره بی (شا عه بدولعه زین)
 کوببووه وه، په یوه ندی نه مریکا له گهل نه و ولاته دا دژوارترین بوو. نه و ولاته عه ره بییه
 سونیه پینجهم ولاتی نه وتی جیهانه و وه کو پاسه وانی که عبه ی پیروز و مه دینه
 کاریگریه کی بی راده ی هه یه له ناو موسلماناندا. من میری جینشین عه بدوللام بانگه یشت
 کردبوو -یه کتیک له سی و شهش کوره که ی عه بدولعه زیز- بو کینگه که مان له کراوفورد
 وه کو شیوازکی به هیژکردنی په یوه ندیه که سییه که مان. له چاوه پروانی لوتکه ی
 عه ره بیی ئازاری ۲۰۰۲دا له به یروت، میری جینشین به راگه یاندنی پلانیکی نوئی ناشتی،
 سه رکردایه تییه کی به هیژ پيشاندا. به پیی روئیای نه و، ئیسرائیل خاکه که ی
 ده گه رانده وه بو فهله ستینییه کان، ئیمه ده وله تیکی سه ربه خومان بونیاد ده نا که تیروزی
 رهت ده کرده وه و دانی ده نا به مافی بوونی ئیسرائیل. ورده کاریی زور هه بوو بو دانوستان
 له سه رکردن، به لام چه مکه که نه وه بوو که من پشتگیریم لی ده کرد.

ئىسرائىل لوتگەي غەزەبى، خۇشەققىنەرەۋەپەكى خەماس چىۋە ئاۋ ئورنى ئان
خوارىنى ھۆتىلىكى پىر لەۋ خەلگەي كە ئاھەنگى جەزنى فوسى جۈلەكەيان دەگىنرا لە
شارى ئىسرائىلىي (تەئانبا) مېۋاتىك ۋىتى "لەپىر بوۋ بە دۈزەخ. بۇنى بۈكەل ۋ تۈز لەئار
دەمەدا بوۋ و گۈتەم دەزىنگاپەۋە". ۋەكۈ يەككە لە خۇشئاۋىتىرىن دۈۋەم ئىنتىفازە،
تەقىنەرەكە بوۋەھۋى كۆزئانى ۲۰ ئىسرائىلىي ۋ بىرىندار بوۋنى ۱۴۰ كەس.

لە بەرائىبەردا، سەرۋك ۋەزىران شارۋن فرمانىدا يە ھىرشىكى رامالەين بەئار كەئارى
خۇرئاۋادا. ھىزە ئىسرائىلىيەكان بەخترايى سەدان چەكدارى گومانلىكراۋيان گرت ۋ
چواردەۋرى غەزەفاتيان گرت لە ئۇفيسەكەيدا لە رامەللا. شارۋن رايگەياند كە دىۋارىكى
ئەمنى دادەنىت بۇ جياكردنەۋەي ئوردوگا ئىسرائىلىيەكان لە فەلەستىنىيەكان لە كەئارى
خۇرئاۋادا. پەزىنەكە بەشىۋەپەكى بەرپلاۋ ئىداتە كرا. مەن ھىۋادار بوۋم كە ئەمە شەۋ
ئاسايشە دابىن دەكات كە ئىسرائىلىيەكان پىۋىستيان پىنى بوۋ بۇ بىرىاردانىكى سەختى
ئاشتى.

بەشىۋەپەكى تايىت قسەم لەگەل شارۋن كرد ۋ داۋام لىكرد كە ھىرشەكە كۆتايى پىنى
بىنىت كە ئاكامى پىچەۋانەي لى كەۋتېۋەۋە. غەزەقات لە زىر رووناكايى مۇمدا
گفتوگۈپەكى تەلەقزىۋنى ئەنجامدا ۋ ۋەكۈ پالەۋانىكى قورىانى دەردەكەۋت. شارۋن
ھەنگاۋىنا. مەن لە باخچەي رۆز بە شىۋەپەكى ئاشكرا ۋ تارىنكەم پىشكەش كرد ۋ داۋام
لىكرد كە بىكىتتەۋە. ۋىم "ئىتر بەسە". لەگەل ئەۋەشدا شارۋن نەقىي نەكرد.

بەھاتنى ئەۋكاتەي كە مېرى جىنشىن گەيشتە كىلگەكەمان، پالانى ئاشتىيەكەي
ۋەلاتراۋو. ئەۋ لە بەرائبەر توندوتىزىيەكە تۈرە بوۋ، رقى لە شارۋن ھەلسابوۋ ۋ -مىش
زۈۋ بۇم دەركەۋت - كە لە مەن بىزارە.

مېرى جىنشىن پىۋانىكى نەرم ۋ نىان، خاكى ۋ تەقىبەن شەرمەن بوۋ، ئەۋ لەسەرخۇ
قسەي دەكرد، كحولى نەدەخواردەۋە ۋ رۇژانە پىنچ جار نوپۇزى دەكرد. لە ماۋەي ھەشت
سالدا، مەن قەت بەبى رۇبە تەقلىدىيەكانى نەمىنىبوۋ.

پاش مشتومرىكى كورت، غەبدوللا داۋاي كاتىكى تەنىاي كرد لەگەل ۋەزىرى دەردەۋە ۋ
باليۇزەكەي. چەند خولەككە دواتر. ۋەرگىنرى ۋەزىرى دەردەۋە، جەمال ھىلال بە

دەموچاوتكى گرزەو ھاتە لام و وتى "جەنابى سەرۆك، وایزاتم سعودىيەكان دەیانەوی
برۆن"

من سەرم سورما، وامزانی کۆبوونەو ەکە بەباشی بەرپۆه دەچیت. بەلام جەمال روونی
کردەو ە کە سعودىيەكان پیتشبینی ئەودیان لە من کردو ە شارۆن قایل بکەم لە رامەللا
بکشیتەو ە بەر لەو ەى میری جیتشین بگات. ئیستاش ئەوان پیتداگرییان لەسەر ئەو ە
دەکرد کە من راستەوخۆ پەيوەندی بکەم بە سەرۆک وەزیرانی ئیسرائیلەو ە. من نیازم
نەبوو بەو شتو ەى مامەلە لەگەل دیپلۆماسیدا بکەم. من کۆلنم نارد بۆ ژووری دانیشتن
بۆ زانینی ئەو ەى کە چ باسە. ئەو جەختی لەو ە کردەو ە کە میوانەكان بەرەو دەرگا
دەرۆن. پیتدەچوو پەيوەندی گرنگی ئەمریکا لەگەل سعودىيە بە جددی بشکیت. من
لەگەل جەمال بەرەو ژووری دانیشتن چووم و داوای ساتیکى تەنیام کرد لەگەل میری
جیتشیندا. من لە لیدوانەکانی پیتشینەدا دوو شتی جی سەرنجم لەبارەىو ە
خویندبو ەو ە. یەکیکیان ئەو ە بوو کە ئەو ئیمانداریکى بە تەقواىە. ئەو پیتیشیان ئەو ە
بوو کە کەیفی بە کیلگەکەى دیت.

وتم "جەنابى پاشا، دەمەوی لەبارەى ئایینەو ە قسە بکەین". من باسی برۆای خۆم
کرد بە مەسیحییەت و رۆلى ئایین لە ژيانمدا. هیوادار بووم ئەویش لەلایەن خۆیەو ە بابەت
بکاتەو ە بە قسە کردن لەبارەى ئیمانەکەىو ە. ئەو لە میزاجیکى وادا نەبوو کە وتوێژ
بکات.

لە دواىین تەقەلادا، وتم "پیش ئەو ەى تۆ برۆیت، دەتوانم کیلگەکەمت پیشان بدەم؟"
ئەو سەری لەقاند. چەند خولەکیك دواتر، میری جیتشین سواری پیکەبى فۆرد بوو.
پاشان من، ئەو و جەمال بە گەشتیک بەناو مولکەکەدا دەرچووین. ئاماژەم کرد بە جۆرە
جیاوازهکانى درەخت و ئەو گزۆگیا چیمەنەى کە لۆرا چاندبووی و ئەو گارانەش کە
دەلەو ەرا. میری جیتشین بە پیتدەنگى دانیشتبوو. من بەرەو پیتشچوونیکى وەهام نەبوو.
پاشان گەشتینە بەشتیکى لاتەریکی مولکەکە. قەلیکی مینینەى تەنیا لەسەر رینگاکە
وەستابوو. من پیکەبەکەم وەستاند. قەلەکە لە شوینی خۆی نەجولا. میری جیتشین
پرسیاری کرد "ئەو ە چییە؟"

وتم نه وه قه له. وتم "بنيامين فرانكلين نه وه نده ي كه يقي به قه ل هاتووه كه
ويستېرويه تي بيته بالنده ي نيشتمانيي نه مريكا".

له پر هه ستم كرد مير قولې گرتم. وتي "براكم، نه مه نيشانه يه كه له نه للاوه. نه مه
نامارزه يه كي باشه".

من هرگيز له گرنگي بالنده كه تينه گه يستم، به لام هه ستم كرد كه گرزيه كه
دېره ويته وه. كاتيكه گه رايه وه بو ناو خانووه كه، ياريد دېره كانمان پتيان سه ير بوو كه
وتمان ناماده ي نان خواردني نيوه پوين. روقي دواتر، په يوه ندييه كي ته له فونيم له دايك و
باوكمه وه پينگه يشت. ميري جينشين له هوسن لايداوو بو سه ردانكردنيان. دايكم وتي
نه و فرميسك له چاويدا قه تيس بووه كه كاته كي له كراوفورد گيړاوه ته وه و باسي له وه
كردووه كه ده توانين چ ستيك پيكه وه به ده ست بينين. له پاشماوه ي
سه رو كايه تيه كه مدا، په يوه نديم به ميري جينشينه وه - كه به زويي ده بوو به شا - زور
نزيكتر بووه وه. پيشتر قه ت قه ليكي ميپينه م له و به شه ي موله كه كه مدا نه بيني وو و له و
كاته شه وه جاريكي تر نه م بينيه وه.

له كاتيكا كه زياتر بېرم له پشيو ي ناو خوړه لاتي ناوه راست ده كرده وه، گه يستم
نه و نه جامه ي كه كي شه ي بنه رته ي بريتيه له نه بووني نازادي له سه ر خاكي
فه له ستي. به نه بووني ده وله تيك، فه له ستي نييه كان شويني دروستيان نه بوو له جيهاندا.
به نه بووني ده تگ له ناينده ياندا، فه له ستي نييه كان ناماده ييان تيډا بوو كه له لايه ن
توندرې وانه وه ته يار بكرين. به نه بووني سه ر كرده يه كي فه له ستي نيي ه لېژي رداوي رخوا
كه پابه ند بيت به شه ر دژي تيرور، ئيسرا ئيلييه كان دوستيكي جي متمانه يان نه بوو بو
ناشتي. من بېروام و ابوو كه چاره سه ره كه نه وه يه ده وله تيكي فه له ستي نيي ديموكرات
هه بيت كه له لايه ن نه و كاريه ده سته ه لېژي ردا وانه وه ري به رايه تي بكري كه وه لام ي خه لك
ده ده نه وه، تيرور رت ده كه نه وه و سوراخي ناشتي ده كه ن له گه ل ئيسرا ئيلدا.

له كاتيكا كه له به هاري ۲۰۰۲ دا توندوتيژي له خاكي پيروز په رهي ده سه ند، من
بېارمدا كه نيمه پيوستمان به گوره ريكي ياريه كه هيه. من به وتاريكي گه وره له

باخچەي رۇز، پايەندىتتىم بە دىموكراسىيە فەلەستىنى خىستە پۈرۈ. مەن يەكەم سەرۋەك دەپ بولۇم
كە بە ئاشكرا بانگەۋازى دەۋلەتتىكى فەلەستىنى بىكەتە پايەتتىكى بەرنامەكەي. ھىوادار
بولۇم كە دانانى روئىايەكى بوئىرەنە يارمەتيدەر بىت بۇئەۋەي ھەردوولا بىريارى سەختى
پىئويست بىدەن بۇ ئاشتى.

بىرۈكەكە ئاكۇكى ئايەۋە، كە لە ئىدارەكەي مەۋە دەستى پىكردە لەكاتىكدا كە
كۆندى و ستىف ھادلى پىشتىۋانىيان دەكردە، دىك چىنى، دۆن رەمسفىلد و كۆلن پاول
پىيان وىم كە نابى و تارەكە پىشكەش بىكەم. دىك و دۆن خەمى ئەۋەيان بوو كە
پىشتىگىرىيە لە دەۋلەتتىكى فەلەستىنى لە نىۋەندى ئىقتىفازەدا ۋەكو پاداشتىكردى تىرۈرىزم
دەرىكەۋىت. كۆلن نىگەرانى ئەۋە بوو كە بانگەۋاز بۇ سەركردايەتتىكى فەلەستىنىيە نوئ
مەرھەفەت تەرىق بىكەتەۋە و دەرھەت بۇ چارەسەرىكى دانوستان لەسەر كراۋ كەم
بىكەتەۋە.

مەن لە مەترىسىيەكان تىگەيشتىم، بەلام قەناعەتمەن ۋابوو كە دەۋلەتتىكى فەلەستىنىيە
دىموكرات و سەركردايەتتىكى فەلەستىنىيە نوئ تاكە رىگەن بۇ بونىادىنانى ئاشتىيەكى
نوئ. لە رىكەۋىتى ۲۴ى حوزەيرانى ۲۰۰۲دا لە باخچەي رۇز وىم "روئىايە مەن دوو دەۋلەتە
كە لە ئاشتى و ئاسايشدا لە تەك يەكتىرىدا دەرژىن". "بىگومان مەھالە ئەۋ ئاشتىيە
دەستەبەر بىكەين تا ئەۋكاتەي كە ھەردوولايەن شەر دژى تىرۈر دەكەن. مەن بانگەۋازى
گەلى فەلەستىن دەكەم كە سەركردەي نوئ ھەلبىژىن، ئەۋ سەركردانەي كە تىرۈر
سازشيان پى ناكات. مەن داۋايان لىدەكەم كە دىموكراسىيەكى كردارى بونىاد بىتەن لەسەر
بىنەماي ھەلكرەن و ئازادى. ئەگەر گەلى فەلەستىنى بەشئۆۋەيەكى چالاك سۆراخى
ئامانجەكانى بىكات، ئەمىرىكا و جىھان بەشئۆۋەيەكى چالاك پىشتىگىرىيە تەقەلاكانىيان
دەكەن".

پىشتىگىرىم لە دەۋلەتتىكى فەلەستىنى كەۋتە ژىر كۆنترۆللى بانگەۋازم بۇ سەركردايەتتىكى
نوئ. لە سەردىرېكدا نوسراپوو "بوش داۋاي لەسەرھوكم لادانى مەرھەفەت دەكات".
ماۋەيەكى كورت پاش و تارەكەم، دايكەم پەيۋەندى پىئو كىردم و وىتى "دەنگ و باسى
يەكەم سەرۋەكى جۈلەكە چۈنە؟" ھەستىكى پىكەنىناۋىم ھەبوو كە بۇچى ئەۋلەگەل

بەرنامەكەى مندا ئاكوڭكە، ئەمە يەنە مانايە بوو كە باوكىشىم ھەروايە، من سەرم سۈر نەما،
لەكاتىڭدا كە پىم وابوۋ غەرەفات سەركردەيەكى شىكىستخواردوۋە، ئۆز كەس لە جىھانى
بەرنامەى دەرەوۋەدا ئەو دىدەيان قبول بوو كە غەرەفات ئۆينەرايەتى باشتىن ھىۋاى
ئاشتى دەكات. من بە تۈنچە زىرەكانەكەى دايىم پىكەنىم، بەلام لە دلەۋە پەيامەكەىم
وەرگرت: من لەگەلدام بۇ تارەرايەتتەكى جەدى.

رۆزى پاش وتارەكە، رۆيشتىم بۇ كاناناسكىس، كەندە بۇ كۆبۈنەۋەى سالانەى گروپى
ھەشت. وا دادەنرا كە لوتكەكە سەرنج بخاتەسەر كۆمەكى دەرەكى، بەلام وتارەكەم
لەسەر خۆرەلاتى ناۋەرەپاست لە ھۆشى ھەموۋاندا بوو. سەر لەبەيانى پىش كۆبۈنەۋەى
يەكەم خۆم كرد بە ھۆلى ۋەرزىيەكەدا بۇ بىنىنى تۈنى بلىر. ئەو بە خەندەيەكەۋە وتى
"جۆرج بە راستى زىيانىكى تەۋاوت بەرپا كردوۋە".

ئەۋانىتر كەمتر كۆك بوون. جاك شىراك، سەرۋكى كومىسيۇنى ئەۋروپا رۇمانو پىرۋدى و
سەرۋك ۋەزىرانى كەندا جىن شىرتىن بە روۋنى ئاكوڭ بوون. بە رەفەزكردنى غەرەفات،
براۋەى راگەيەنراۋى خەلاتى ئۆبلى ئاشتى، من دىدەكانى ئەۋانم ناۋەژوۋ دەكردەۋە. من
پىم وتن كە من بىروام واىە كە غەرەفات قەت نابىتە ھاۋكارىكى مەمانە پىكراۋ بۇ ئاشتى.
كۆلن بە خستەروۋى پلاننىكى چىروپىر بۇ گواستەۋە لە وتارەكەى مەۋە بۇ دەۋلەتى
فەلەستىنى، پىشەرەۋى كرد. ئەمە پىنى دەۋترا نەخشەرىگە كە سى قۇناغى
گرتبۈۋەخۆى: يەكەم، فەلەستىنىيەكان ھىرشى تىرۋرىستى دەۋەستىنن، شەرى گەندەلى
دەكەن، رىفۋرمى سىستەمە سىياسىيەكەيان دەكەن ۋە ھەلپىژاردنى دىموكراتى ئەنجام
دەدەن. لە بەرانبەردا، ئىسرائىل لە نىشىنگە مۆلەت نەدراۋەكان دەكشىتەۋە. لە قۇناغى
دوۋەمدا، ھەردوۋلا دانوستانى راستەۋخۇ ئەنجام دەدەن كە دەبىتە ھۆى دروستبۈۋنى
دەۋلەتى فەلەستىنى كاتى. لە قۇناغى سىيەمدا، فەلەستىنى ۋ ئىسرائىلىيەكان پىرسە
ھەرە ئالۋزەكان چارەسەر دەكەن، لەۋانەش دۇخى ئۆرشەلىم، مافەكانى فەلەستىنىيە
پەنابەرەكان ۋ سىۋورە جىگىرەكان. ولاتانى غەرەبىش پىشتىۋانىنى دانوستانەكان دەكەن
ۋ پەيۋەندى ئاسايى لەگەل ئىسرائىلدا بەرقەرار دەكەن.

به هاندان له لايه ن تۆنى بليتره وه، من بيارمدا نه خشرنگه له به هارى ۱۹۲۰-۲۱ به
ماوه يه كى كورت پاش لابردي سهدام حسين له سهر حوكم، رايگه يه نم. هه م
ئيسرائيليه كان و هه م فه له ستيينيه كان پشتگيري پلانه كه يان كرد. له سهره تاكانى
حوزه يراندا، من له شه ره م نه لشه يخي ميسر، چاو م كه وت به سهر كرده عه ره به كان بۆ
جه ختكر دنه وه له پابه ندى خۆم به ناشتى و داوا ليكر دنيان كه بيتنه ناو پرۆسه كه وه.
پاشان سه فه رم كرد بۆ عه قه به، ئوردن، بۆ دانيشتنىك له گه ل نوينه رانى فه له ستيينى و
ئيسرائيلى. به له به رچاو گرتنى نه و خويپرژيه تازيه، پيشبيني دانيشتنىكى گرژم كرد.
به لام مايه ي سهر سورمان بوو كه دۆخه كه نارام و دۆستانه بوو. روون بوو كه زۆرىك له
سهر كرده كان له ته قه لاكانى پيشووى ناشتيه وه يه كترىان ده ناسى. به لام ده مزانى كه
ميژوويه كى زۆر هه يه كو نترۆل بكرىت. محمه د زه حلان، سهرۆكى ئاسايشى فه له ستيينى،
حه زى كرد نه وه بير خه لكه كه بيتنه وه كه له كوى فيرى عيبرى بووه: له زيندانه كانى
ئيسرائيلدا.

فه له ستيينيه كان به ناوه ينانى سهرۆك وه زيرانىك له لوتكه كه دا (مه حمود عه باس)
هه نكاو يكى گرنگيان نابوو. عه باس پياو يكى دۆستانه بوو و پينه چوو كه به راستى
ناشتى بويت. نه و كه ميك له خوى نادنيا بوو، نه مه ش به شيكى به هوى نه وه وه بوو كه
نه و هه لنه برژيرد رابوو و به شيكى به هوى نه وه ي كه هه ولى ده دا له سي به رى عه ره فات بيتنه
ده ره وه. نه و وتى كه ئاماده يه رووبه رووى تيرۆريستان بيتنه وه. به لام به ر له وه ي
قسه كانى به كردار بكات پيويسى به پاره و هيزى ئاسايشى جى متمانه هه بوو.
پاش كو بوونه وه ره سميه كه، بانگى شارۆن و عه باسم كرد بۆ پياسه يه ك به سهر
فريزه كه دا. له ژير دره خته كانى خورمادا، پيم وتن كه ئيمه ده رفه تيكى ميژووييمان هه يه
بۆ ناشتى. ئاريل شارۆن روونى كرده وه - له عه قه به و دواتر له وتاره گرنگه كه يدا له
شارى هيرزاليا - كه نه و وازى له به رنامه ي (ئيسرائيلى گه وره تر) هيناوه، كه
به ره و پيشچوونىكى گه وره بوو. نه و له عه قه به وتى "له به رژه وه ندى ئيسرائيله كه
حوكمى فه له ستيينيه كان نه كات، به لكو فه له ستيينيه كان خويان له ده و له تى خوياندا
حوكم رانى بكه ن". عه باس رايگه ياند "پيوسته ئينتيفازه ي چه كدارانه كو تاى بيت و

پێویسته ئێمه له گهشته که ماندا به ره و کۆتاییهێنان به داگیرکاری و نازاری فهلهستینی و ئیسراییلییهکان نامرازی ناشتییهانه به کاربێنین". ئێمه ریگایهکی درێژمان له بهردهمدا بوو، بهلام ئهمه چرکه ساتیکێ ئومیدهوارانه بوو له خۆرههلاتی ناوهراستدا.

له نیسانی ۲۰۰۴دا، ئاریل شارۆن هاته واشنتن بۆ ئاگادارکردنهوهی من له بریارێکی میژوویی: ئهو پلانی داناوو بۆ کشانهوه له نشینگهکانی ئیسرائیل له غهزه وههندی بهشی باکووری کهناری خۆرئاوا. وهکو باوکی بزوتنهوهی نیشتهجێکردن، شتیکی نازاربهخش دهیئت بۆی که به خێزانه ئیسراییلییهکان بلیت دهبی خانووهکانیان چۆل بکه. بهلام ههنگاوه بویرانهکهی دوو ئامانجی گرنگی به دیهینا: ئیسراییلی له داگیرکاری پرتیچوونی غهزه دهرباز کرد و به گهڕانهوهی خاکهکه بۆ ژێر دهستی فهلهستینییهکان، وهکو قیستی بۆ بۆ سهردولهتیکی ئاینده.

هیوادار بووم که عهباس به ههنگاوێکی پۆزهیشتی له گهڵ بریاره سهختهکهی شارۆندا بیهوه. بهلام له سیتیمبهری ۲۰۰۲دا، سهروک وهزیران عهباس دهستی له کارکیشایهوه پاش ئهووهی عهرهفات ههموو جارێک بهربهستی بۆ دروستکردبوو. ریک سالیك دواتر، عهرهفات مرد. له کانوونی دووهمی ۲۰۰۵دا، دهنگدهرانی فهلهستینی بۆ یهکه م جار له ماوهی دهیهیه کدا چوونه بهردهم سندوقهکانی دهنگدان. عهباس له سهرده نامهیهک بۆ ریگرتن له توندوتیژی و دهستیپێکردنهوهی به رهوپیشچوون رووهو دهولهتیکی فهلهستینی، ههلمهتی سازدا. ئهو به زۆریهتی دهنگ ههلبژێردرا.

ئهو کهوته کارکردن بۆ هینانه کایهی دامهزراوهکانی دهولهتی دیموکراتی و داوای ههلبژاردنی ئهجومهنی یاسادانانی کرد.

حزبه کهی عهباس، فهتخ، هیشتا نفرو بوو له گهندهلێی سهردهمی عهرهفاتدا. ئهلهرناتیقی سهرهکی، حهماس بوو، ئهو ریکخراوه تیرۆریستییهی که به ههمان شیوه دهزگایهکی سیاسی باش ریکخراوی ههبوو. ئاسۆی سهرکهوتنی حهماس، به شیوهیهکی ده رکپێکراو ئیسراییلییهکانی نیگهزان کرد.

من پشتگیری ههلبژاردنهکانم کرد. ئهمریکا نهیدهتوانی له پیگهیه کدا بیست که پالێشتی ههلبژاردنهکان بکات لهو حالهتهدا نهبی که که یفمان به ئهتجامه که بهاتایه.

دەمزانى كە ھەلبىزاردنە كە تەنیا ھەنگاۋىك ئە دىموكراسىيە ۋە دۇر دەبىي. ھەر كەسىك
بىردايە تەۋە ئەۋا بەرپرسيارىتتىيە كانى حوكمرانى بۇ دەمايە ۋە - بونىادنانى رىگا و
قوتابخانە، سەپاندنى حوكمى ياسا و بونىادنانى دامەزراۋە كانى كۆمەلگەي مەدەنى.
ئەگەر ئەدائىيان باش بوۋايە، ئەۋا ھەلدەبىزىردانە ۋە. ئەگەر نا، ئەۋا خەلكى ھەلىكىيان
دەبوو بۇئەۋەي رەئى خۇيان بگۈپن. ئەنجامە كە ھەرچىيەك بوۋايە، ھەلبىزاردنى ئازاد و
عادىلانە راستىيە كەي دەردەخست.

لە ۲۵ى كانوونى دوۋەمى ۲۰۰۶دا، راستىيە كە ئەۋە بوو كە فەلەستىنيە كان ماندوۋ
بىوون لە گەندەلىي فەتح. ھەماس ۷۴ كورسى لە ۱۲۲ كورسى بىردەۋە. ھەندى لايەن
ئەنجامە كانىيان ۋەكو تەگەرەيەكى ئاشتى لەقەلەمدا. من زۇر دۇنيا نەبووم. ھەماس
سەرنجى خستبوۋە سەر بەرنامەي حوكومەتتىكى خاۋىن و خزمەتگوزارىي گشتىي پىويست
نەك جەنگ لەگەل ئىسرائىل.

ھەماس بەھەمان شىۋە سوۋدى بىنىبوو لە ھەلمەتى لاۋازى فەتح. فەتح زۇرجار
چەندەھا كاندىدى بۇ ھەمان پۇست دەپالوت كە بوۋەھۇي پەرتكردنى دەنگەكانى
حزبەكە. ھەلبىزاردنە كە روونى كىردەۋە كە فەتح دەبىي حزبەكەي مۇدىرنىزە بكات.
بەھەمان شىۋە لەناۋ ھەماسدا بىرپارىتىكى سەپاند: ئايا بەلئىنەكەي پىادە دەكات بۇ
حوكمرانى ۋەكو حزبىتىكى رەۋايان پەنا دەباتەۋە بەر توندوتىژى.

لە ئازارى ۲۰۰۶دا، دەنگدەران چوونەۋە بەردەم سىندوقەكان بۇ ھەلبىزاردنىكى تر.
ئەمەيان لە ئىسرائىل بوو. پىش دوو مانگ، شارۋن توۋشى جەلتەيەكى پەكخەر بىوۋ. من
ھەمىشە بىرم لەۋە كىردوۋەتەۋە ئاخۇ چ شتىك شىۋا دەبوو ئەگەر ھىشتا ئارىل لەسەر
حوكم بوۋايە. ئەۋر رىزى خۇي لەسەر ئاسايش بونىاد نابوو، متمانەي گەلى ئىسرائىلى
ھەبوو و من بىروام وابوو كە دەتوانى بىيىتە بەشىك لە ئاشتىيەكى مىژۋىي.
دەنگدان بە سەرۋك ۋەزىرائى نوئ دەبوۋە تاقىكردنە ۋەيەك بۇ پابەندىي ئىسرائىل بە
چارەسەرى دوۋدەۋلەتەۋە. جىگرى سەرۋك ۋەزىران ئىھود ئۆلمىرت ھەلمەتتىكى چالاكى
سازدا بۇ پىشتىۋانى لىكردنى. من لە گەشتى ۱۹۹۸مدا چاۋم بە ئىھود كەۋتبوو كاتتىك ئەۋ

پارێزگاری ئۆرشه لیم بوو. ئەو برۆابەخۆ و هیمن بوو بە رەفتاریکی کۆمەڵایەتییانە و
پێکەنینیکی ئامادەووە. ئەو لە ماوەی هەڵمەتە کەیدا وتی "تاکە چارەسەر لە ئێستادا دوو
دەولەتە - یەکیکی جولەکە و یەکیکی فەلەستینی". لە ساتێک لە ساتەکاندا، ئەو
پیشنیاری ئەوەی کرد کە ئەگەر پیتیویست بکات ئەو تاکلایەنە دەولەتی فەلەستینی بونیاد
دەنێت. دەنگەهرانی ئیسرائیلی لە دەنگدانە کەدا پاداشتیان کرد.

ئۆلمیوت و عەباس کە سەرباری سەرکەوتنە کەمی حەماس لە هەلبژاردنەکانی
ئەنجومەنی یاساداناندا، سەرۆکایەتییان بە دەست هێنا بوو وە، بە خێرای پەيوەندییەکی
ئیشکردنیان دروستکرد. ئەوان لە سەر پرسەکانی وەکو ئاسایشی بازگەکان و ئازادکردنی
هەندێ لە بەندییەکان رێککەوتن. پاشان لە حوزەیرانی ۲۰۰۷دا، بانی چەکداری حەماس
دەستوەردانی ئەنجامدا. لە رێسایەکی ئاشنادا لە مەملەتیی ئایدۆلۆژی، توندپەرەوان بە
توندوتیژی وەلامی بەرەوپیشچوونی ئازادییان دایەووە. تیرۆریستانی حەماس بە
پشتیوانیی ئێران و سوریا کودەتایەکیان بەرپا کرد و کۆنترۆلی غەزەیان گرتە دەست.
شەرکەران بە ماسکی رەشەووە بارەگاکی سەرکردایەتی فەتحیان تالان کرد،
سەرکردەکانی حزبە کەیان لە سەربانەووە فەری دەدایە خوارەووە و ئەندامانی بانی سیاسی
حەماسیان دەکردە ئامانج. سەرۆک عەباس بە کردنە دەری حەماس لە کابینە کەمی و
تۆکمەکردنی دەسەلاتە کەمی لە کەناری خۆڕئاوا کاردانەووەی پیشاندا. عەباس بە تەلەفۆن
پێی وتی "ئەمە لەخۆیدا کودەتایە کە دژی دیموکراسی، سوریا و ئێران لە هەولێ ئەوەدان
کە گر بەریدەنە خۆرەلاتی ناوەراست". ئێمە کۆمەکی ئاسایشی و ئابووریمان رەوانە
حکومەتە کەمی عەباس کردەووە لە کەناری خۆڕئاوا و پشتگیری گەمارۆیەکی هێزی
دەریایی ئیسرائیلیمان کرد لە چواردەوری غەزە. لە کاتی کەدا کە ئێمە کۆمەکی مەروپیمان
دەنارد بۆ بەرگرتن لە لەبرسامردن، خەلکی غەزە جیاوازییەکی زیندووی دەبینی لەنیوان
هەلومەرجی ژیاانیان لەژێر سایە حەماس و ئەوانە کە لەژێر سیبەری سەرکردە
دیموکرات، عەباسدا بوون. بەپێی تیپەرینی کات، من برۆام وابوو کە ئەوان داوای گۆران
دەکەن.

مەن و كۆندى قىسمەن لەسەر رىگەيەك كۆرد بۇ دەستىيىگۈدەنە ۋەي تىن و تۈنى
دەۋلەتتىكى فەلەستىنىيى دىموكرات. شەۋ پىشنىيىرى كۆنفرانسىيىكى نىۋەۋلەتى كۆرد بۇ
دانانى زەمىنەيەك بۇ دانۇستانەكانى نىۋان حىكۇمەتى غەباس و ئىسرائىلىيەكان. مەن
سەرەتا بەگۇمان بووم. پىتەدەچۈۋ دۇخى پاش كۆدەتا تىرۇرىستىيەكە كاتتىكى گۇنجاۋ
بىت بۇ لوتكەي ئاشتى. بەلام دواتر كەيغۇ بە بىرۇكەكە ھات. ئەگەر فەلەستىنىيە راپراكان
بىانتۋانىيە بىيىنن كە دەۋلەت ئەگەرىكى ۋاقىيە، ئەۋا ئەنگىزەيەكيان دەبوو بۇ
رەزگۈردى تۈندۈتۈرى و پىشتىۋانى رىقۇرم.

ئىمە كاتى كۆنفرانسەكەمان بۇ تۇقەمبەرى ۲۰۰۷ لە ئەكادىمىيى ھىزى دەرياسى لە
ئەناپۇلىسى مارىلان لە ئەمىرىكا دىيارىكرد. مەن و كۆندى پاتزە ۋلاتى غەرەبىمان، لەۋاتەش
سعودىيە، رازى كۆرد تا ۋەقەدىان بۇ كۆنفرانسەكە بىيىن. گرتەخۇي زۈۋى دۇستانى
غەرەب لە پىرۇسەكەدا بىرۋاي فەلەستىنىيەكانى بىتەۋ دەكرد و قورستىرى دەكرد بۇيان كە
دواتر رىكەۋتەننامەيەكى ئاشتى رەت بىكەنەۋە، بەۋ شىۋەيەكى كە غەرەفات لە كامپ
دەيقد كۆردبوۋى.

تاقىكۆردەنەۋەي سەرەكىي كۆنفرانسەكە ئەۋە بوو ئاخۇ غەباس و ئۆلىمىرت دەتۈن
رازى بن بە بەيانتىكى ھاۋبەشى پەيمان بەستىن بۇ كۆردەۋەي دانۇستانەكان. كاتىكە ئىمە
سۋارى ھەلىكۆپتەر بوۋىن بەرەۋ ئەناپۇلىس، داۋام لە كۆندى كۆرد بۇ بەيانتەكە. ئەۋ ۋتى
بەرەۋپىشۋونىكى زۇردىان ئەنجام داۋە بەلام ئەۋاۋ نەبوۋن. ئەۋ ۋتى "دەبى تۇخۇت
ئەمەيان پىشكەش بىكەيت".

مەن غەباس و ئۆلىمىرت بەتەنيا جىا كۆردەۋە. پىم ۋتى ئەگەر نەتۈنن لەسەر بەيانتەكە
كۆك بىن، ئەۋا لوتكەكە ۋەكو شىكسىتىك دەبىيىرتىت و تۈندۈرەۋان بەھىز دەكات. ئەۋان
رىنمايى دانۇستانكارەكانىان كۆرد كە لەگەن كۆندى كار بىكەن. چەند خولەكىك پىش
ئەۋەكى كە ئىمە لە بەردەم كامىراكان دەرىكەۋىن، ئەۋ دۇكىومىتتەكەي بۇ ھىتام. كاتى
ئەۋە نەبوۋ كە فۇنتەكە گەرە بىكەن، بۇيە مەن چاۋىلكەكانى خۇيىندەۋەم دەرىھىنا ۋەۋ
لاپەرەيەۋە خۇيىندەۋە: "ئىمە رازىن لەسەر ئەۋەكى كە دەستىيەجى دانۇستانى

دوولايەتەى نىيەتپاكانە دەست پىڭكەين بۇئەۋەى بگەينە پەيماننامەيەكى ئاشتى...
ھەمۇو تەقەلايەك دەخەينەگەر بۇ گەيشتنە رىككەوتنىك بەر لە كۆتايى ۲۰۰۸".

زورەكە كەوتە چەپلەلىدان. عەباس و ئۆلمىرت ھەريەكەيان وتارى خۇى پىشكەش
كرد. سەرۆك عەباس وتى "ئازادى تاكە وشەيەكە كە نىشانەى ئاينىدەى
فەلەستىنىيەكانە". سەرۆك ئۆلمىرت وتى "بىروام واىە كە رىگەيەك لە ئارادانىيە جگە لە
ئاشتى... بىروام واىە كاتى ھاتوۋە. ئىمە ئامادەين".

ئەۋە چركەساتىكى مېژوۋىى بوو كە بىنىم ۋەزىرى دەرەۋەى سعوۋىيە بەرىزەۋە گوى
لە سەرۆك ۋەزىرانى ئىسرائىل دەگرىت و چەپلە بۇ قسەكانى لىدەدات. كۆنفرانسى
ئەناپۆلىس ۋەكو سەرەكەوتنىكى چاۋەپواننەكراۋ ستايش كرا. لۇس ئەنجىلس تايمز
نوسىبوۋى "ئابى بەدگومانى لەبارەى وتويزەكانى ئەناپۆلىسەۋە ئەۋ ھىوايە تەماۋى
بكات كە لە تەقەلاۋە سەرچاۋەى گرتوۋە".

ماۋەيەكى كورت پاش ئەناپۆلىس، دوولايەنەكە لەسەر رىككەوتننامەيەكى ئاشتى
دانوستانيان كرددەۋە. ئەحمەد قورەيى نوينەرايەتى فەلەستىنىيەكانى دەكرد و ۋەزىرى
دەرەۋەى تىزىبى لىقنى نوينەرايەتى ئىسرائىلىيەكانى دەكرد. سەرۆك ۋەزىرانى
فەلەستىنى سەلام فەياز، ئابوورىناسىك كە دكتوراى لە زانكۆى تەكساس ھىتابوۋ،
دەستىكرد بە پىادەكردنى ئەۋ رىفۇرمانەى لەمىژ بوو پىئويست بوون لە ئابوورى
فەلەستىنى و ھىزەكانى ئاسايشدا. ئىمە كۆمەكى دارايىمان ئارد و ژەنەرالىكى
پايەبەرزمان رەۋانە كرد بۇ يارمەتىدانى مەشقىپىكردنى ھىزەكانى ئاسايشى فەلەستىن.
ئەۋ رۆژەى كە بارەگاي سەرۆكايەتى جىھىشت، تۆنى بلىر پۆستىكى قبول كرد ۋەكو
نىچردراۋى تايبەت بۇ يارمەتىدانى فەلەستىنىيەكان تا دامەزراۋەكانى دەۋلەتى
دىموكراتىك بونىاد بىنن. ئەمە كارىكى پرشىنگدار نەبوۋ، بەلام پىئويست بوو. تۆنى بە
گالتەۋە وتى "ئەگەر من خەلاتى ئاشتى بىمەۋە، ئەۋا دەزانى كە شكستم ھىتاۋە".

دانوستانەكان ھەندى پرسى گرىنگيان چارەسەر كرد، بەلام روون بوو كە وارۆكردنى
رىكەوتننامەيەك پىئويستى بە دەستەۋىيەخەبوونى زىاتىرى سەركرەكان ھەيە. بە
رەزامەندىى من، كۆندى چاۋدىرىى كەنالىكى جىاي وتويزە راستەوخۆكانى نىۋان عەباس

و ئۆلمىرىنى كىرد. دىالۇگە كەلە پىرۇپۇزەلىكى تەيىنىدا لە ئۆلمىرتەوۋە بۇ غەباس
تەنجامگىرى كىرەوۋ. خىستەنە پىرۇۋەكەي ئەو بىرىتى بوۋ لە گەرانىنەوۋەي زۆرىنەيەكى ھەرە
گەرەي خاكى كەنارى خۇرئاۋا و غەزە بۇ فەلەستىنىيەكان، قىبولكىردى بونىادنانى
تونىلىك بۇ بەيەكەوۋەبەستەنەوۋەي دوو سەرزەمىنى ئىسرائىلى، رىگەدان بە ژمارەيەكى
سنوردارى پەنابەرانى فەلەستىنى كە بگەپىنەوۋە ئىسرائىل، دەستىنىشانكىردى ئۆرشەلىم
وۋەكو پايتەختىكى ھاۋبەشى ھەردوۋ ئىسرائىل و فەلەستىن و سىپاردى كۆنترۆلى شوپىنە
پىرۇزەكان بە بەتەمەنە ناسىياسىيەكان. ئىمە پىرۇسەيەكمان گەلالە كىرد بۇ دانانى
خىستەنە پىرۇۋە تايىبەتپىيەكە لەناۋ رىككەۋتەننامەيەكى گىشتىدا. ئۆلمىرت سەفەرى دەكىرد بۇ
ۋاشىتن و پىرۇپۇزەلەكەي لاي مەن دادەنا. غەباسىش رايىدەگەياند كە پلانەكە لە
بەرزەوۋەندىي فەلەستىنىيەكاندايە. مەن بانگەۋازى ھەموو سەرگىردەكانم دەكىرد كە
رىككەۋتەننامەكە بە كۆتا بگەيەنن.

بەرەۋپىشچوۋنەكە پىشانەرى ھىۋايەكى راستەقىنە بوۋ بە ئاشتى. بەلام جارىكى تر،
روداۋىكى دەرەكى ھاتە ناۋەوۋە. ئۆلمىرت لەژىر لىكۆلىنەوۋەدا بوۋ لە بەرانىبەر مامەلە
دارايىيەكان كاتىك پارىزگارى ئۆرشەلىم بوۋە. بەھاتنى كۆتايى ھاۋىن، نەيارە
سىياسىيەكانى بايى پىۋىست ئامرازيان لەبەردەستدا بوۋ كە ئەو لەسەر ھوكم لاپدەن. ئەو
زۆرى لىكرا تا لە سىپىتېمبەردا دەست لەكار بگىشىتەوۋە.

غەباس نەيدەۋىست رىككەۋتن لەگەل سەرۋك ۋەزىرائىكدا بىكات كە خەرىكى
جىھىشتىنى ئۆفيسە. ۋەتويزەكان لە دوايىن ھەفتەكانى ئىدارەكەمدا ۋەستەن، پاش ئەۋەي
ھىزەكانى ئىسرائىل ھىرشىيان كىردە سەر غەزە لەبەرانبەر ھىرشە رۆكىتپىيەكانى
خەماسدا.

لەكاتىكدا كە مەن ناۋمىد بوۋم لەۋەي ئىسرائىلى و فەلەستىنىيەكان نەيانتوۋانى
رىككەۋتەننامەكە بە كۆتا بگەيەنن، دىلخۇش بوۋم بەو بەرەۋپىشچوۋنەي تەنجاممان دابوۋ.
پىش ھەشت سال، مەن لە دۆخى ئىنتىفازەيەكى تۈرە ئۆفيسم گىرتىۋە دەستىك لە
بارىكدا كە ياسر عەرەفات دەسلەلاتى فەلەستىنى بەرپۈۋە دەبىرد، سەرگىردە
ئىسرائىلىيەكان پابەند بوۋن بە بەرنامەي (ئىسرائىلى گەرەتەر) ۋە ۋىلاتانى غەرەبى

ئاراستەوخۇ سكاڭايان دەكرد. بىە ھاتنى ئەو كاتەى كە ئۇفېسم جىن ھېشت،
فەلەستېنىيەكان سەرۇك سەرۇك ۋەزىرىكىيان ھەبوو كە تېرۇرىزمى رەت دەكردەو.
ئىسرائىلىيەكان لە ھەندى ئىشىنگە دوور كەتتەوونەو ۋە پىشتىوانى خۇيان بۇ چارەسەرى
دوور دەولەت خىستېوۋە روو. ولاتانى غەرەبىش رۇلىكى چالاكىيان دەبىنى لە پىرۇسەى
ئاشتىدا.

مىللىتى لە خاكى پىرۇزدا چىتر ھى فەلەستېنىيەكان لەبەرانبەر ئىسرائىلىيەكان تەبوو،
يان موسلمان لەدزى جولەكە تەبوو. بەلكو لەنىوان ئەوانەدابوو كە سۇراخى ئاشتىيان
دەكرد ۋە توندىرەوانەش كە برەويان بە تېرۇر دەدا. كۆدەنگىيەكىش ھەيە لەسەر
ئەو ھى كە دىموكراسى بىناغەيەكە كە ئاشتىيەكى دىرئخايەن ۋە دادپەرۋەرەنەى لەسەر
بونىاد دەنىت بە پەيىردىن بەو ھى كە ئەو روئىايە پىئويىستى بە سەرکردايەتتەىكى بوئىر
ھەيە لەلەيەن ھەردوور لا ۋ ئەمىركاۋە.

من و جاك شيراك لەسەر بەشى ھەرە زۆرى كۆك تەبووين. سەرۇكى فەرەنسە دزى
لەبىردنى سەدام بوو لەسەر خوكم. ئەو ياسر غەرەفاتى بە "پىاوتىك لە بوئىرى" ناو دەبىرد.
لە يەككە لە كۆبوونەو ۋەكاندا، پىنى وىم "ئۇكرانىا بەشىكە لە فەرەنسە.
بۆيە دواچار مايەى سەرسورپمان بوو كاتىك من و جاك لە پارىس لە سەرەتاكانى
خوزەبىرانى ۲۰۰۴دا زەمىنەبەكى رىككەوتىمان دۆزىيەو ۋە. شىراك دىموكراسى لە
خۇرەلەتى ناو ۋەراستدا ھىتايەبەرىاس ۋە مىش گوىى خۇم بۇ موخازەرەبەكى تر
ھەلقت. بەلام ئەو بەردەوام بوو لە قسەكانى : "لەم ھەرىمەدا، تەنبا دوو دىموكراسى
ھەن. بەكىكىيان بەھىزە، ئىسرائىل. ئەوئىريان لاۋازە، لوئىنان". من نەموت كە ئەو
دىموكراسىيەكى نوئى پەپاندوۋە كە عىراقە.

ئەو باسى لە ئازارى لوئىنان كىر لەزىر داگىركارى سوريادا كە دەيان ھەزار سەرىازى
خىستېوۋە ولەكەو ۋە، پارەى لە ئابوورىي ولەكە برىپو ۋە ھەولەكانى فراوانكىردنى
دىموكراسى بەرىست كىردبوو. ئەو پىشنىارى كىر كە ئىمە پىكەو ۋە كار بىكەن بۇ

وستاندننى سوريا له ركيفكردى لوبنان. من دەستبەجى رازى بووم. ئىمە بىرپارماندا
سۇراخى دەرفەتلىك بىكەين بۇ ھىنانەكايە بىرپارىتىكى نەتەوۋە يەكگرتوۋەكان. لە ئۆگەستى
۲۰۰۴دا، سەرۆكى لوبنان ئىمىل لەخود، كە بۆكەلەيەكى سوريا بوو، دەستپىكردى
وتارەكانى خۇمانى پى سىپاردىن. ئەو رايگە ياند كە خولى سەرۆكايەتتەكەى درىژ
دەكاتەوۋە، كە پىشلىكردىكى دەستوورى لوبنانى بوو. من و شىراك پىكەوۋە سىپونسەرى
بىپارى ۱۵۵۹ى يوتىن-مان كىر كە پىرۆتتستوى بىپارەكەى لەخودى دەكرى و داۋاى لە
سوريا دەكرى ھىزەكانى بىكشىننەوۋە. ئەم بىپارە لە ۲ى سىپتەمبەرى ۲۰۰۴دا پەسەند
كرا.

بۇ ماۋەى شەش مانگ، سوريا بە بەرەنگارى ۋەلامى دايەوۋە. پاشان لە ۱۴ى
فېبرىۋەرى ۲۰۰۵دا، ئۆتۆمبىللىكى گەۋرەى بە مېن چىنراۋ لە بەيروت كارۋانى ئۆتۆمبىلى
رەفىق خەرىرى، سەرۆك ۋەزىرانى پىشۋوى سەرەخۆبى خۋازى لوبنان، تىكشكاند.
ھەموو بەلگەكان روو لە پىلانلىكى سوورى بوون. ئىمە بالىۋزەكەمان لە دىمەشق بانگ
كردەوۋە و پىشتىگىرى لىكۆلىنەۋەيەكى نەتەۋەيەكگرتوۋەكانمان كىر.
ھەفتەيەك پاش كۆژرانى رەفىق خەرىرى، من و شىراك ناننى ئىۋارەمان لە پىرۆكسىل
خوارد. ئىمە بەيانلىكى ھاۋبەشمان دەركرى بۇ ناۋدىركردى ئۆتۆمبىل تەقاندەۋەكە بە
كردەيەكى تىرۋرىستى و جەختمان لە پىشتىۋانى بۇ "لوبنانلىكى خاۋەن سەرۋەرى،
سەرەخۆ و دىموكراتى كىردەوۋە". من و شىراك ۋلاتانى عەرەبىمان كۆكردەوۋە بۇ
فىشارخستەسەر سەرۆكى سوريا بەشار ئەسەد تا مىل بۇ بىپارەكەى يوتىن بىدات. لە
تېپەزىۋونى مانگىك بەسەر كۆژرانى خەرىرى دا، نىكەى يەك مىيۇن لوبنانى- يەك لەسەر
چۋارى دانىشتۋوانى ۋلات- رزانە گۆرەپانى شەھىد لە بەيروت بۇ ئىدانەكردى
داگىركارى سوريا. خەلكى دەستيان كىر بە قسەكرىن لەبارەى شۇرپى سىدار، بە ناۋى
ئەۋدەختەى كە لە ناۋەراستى ئاللى لوبناندا ھەيە.

سورىيەكان پەيامەكەيان پىگەپشت. لەژىر فىشارى يەكگرتۋوى كۆمەلى نىۋەۋەلەتى و
گەلى لوبناندا، سەربازانى داگىركەرى سورى لە دۋادۋاكانى ئازاردا دەستيان كىر بە
كشەنەوۋە. بەھاتنى كۆتايى نىسان، ئەۋان رۆپشتىۋون. ھاۋلاتىيەكى لوبنانى بە

رېپورتەرىڭكى وئېوو "خەلكى لىرە دەترسان لە ھەر شتەك كە بىلىن، خەلكى لەمۇدا زياتر كرانهو و ھەست بە ئاسودەيى زياتر دەكەن لە دەرىپىنى ئەوھى كە بىرى لى دەكەنەو".

ئەو بەھارە، بزووتنەوھى ۱۴ ى ئازارى دژە سورى زۆرىنەي كورسىيەكانى لە پەرلەمان بىردەوھ. فوناد سەنىۋرە، راوېژكارى نىڭكى خەرىپى كوزراو كرا بە سەرۆك وەزىران. شۆرشى سىدار دەستىشانكەرى گىرنگىرىن سەرگەوتنەكانى ئەجىنداي ئازادى بوو. ئەمە لە ولاتىڭكى فرەئايىن بە زۆرىنەي مۇسلمانەوھ روويدا. ئەمە بە گووشارىڭكى دىپلۇماسىيى بەھىز لەلايەن جىھانى ئازاد و دەستىوھردانى ئاسەريازىي ئەمىرىڭكى روويدا. خەلكى لوبنان لەبەر سادەترىن ھۆكار سەربەخۇيان بەدەست ھىنا: دەيانويست ئازاد بىن.

سەرگەوتنى دىموكراسىي لە لوبنان دوو مانگ پاش ھەلېژاردنى ئازاد لە عىراق و ھەلېژاردنى سەرۆك عەباس لە سەر زەھوييەكانى فەلەستىن ھات. ھەرگىز پىشتر سى كۆمەلگەي عەرەبى ئەوھندە پىشكەوتنىان بەرەو دىموكراسىي بە خۆوھ نەبىنيوھ. لوبنان، عىراق و فەلەستىن توانايان ھەبوو كە بىنە بناغەي ھەرىمى ئازاد و ئاشتىانە. سەرگەردەي سىياسىي لوبنانى وتى "سەيرە بۇ من كە ئەمە بلىم، بەلام ئەم پىرۆسەيەي گۇپان بەھۆي داگىركردنى عىراق لەلايەن ئەمىركاۋە دەستى پىكردوھ. من لەبارەي عىراقوھ بەدگومان بووم، بەلام كاتىڭ سى ھەفتە لەمەوبەر گەلى عىراقم بىنى دەنگ دەدەن، كە ھەشت مىليۇن دەبوون، ئەمە دەستىڭكى جىھانىڭكى عەرەبىي نوئى بوو. گەلى سوريا، گەلى مىسىر، ھەموويان دەللىن شتەك لە گۇراندایە. دىۋارى بەرلىن رووخاۋە. دەتوانىن ئەوھ بىيىن".

ئەو تاكە كەس نەبوو كە تەۋرەمەكە بىيىنىت يان دان بە دەرەنجامەكانى دابىنىت. ئەم رابوونەي دىموكراسىي لە خۆرەلاتى ناۋەراست لە ۲۰۰۵دا توندپەوانى سىر كىرد. لە ۲۰۰۶دا، بەرەنگار بوونەوھ.

له ۱۲ى تەمۇزى ۲۰۰۶دا، من و لۇرا له له رېگاماندا بەرەو لوتكەى گروپى ھەشت له سەيفت پىتەرزبىرگى روسىا ئەلمانىان لاماندا. راويزكارى ئەلمانى ئەنگىلا مېركل و ھاوسەرەكەى (پروڧىسۇر جواخىم سۈيەر) ئىمەيان بانگھېشت كرديوو بۇ شارۋچكەى سترالىسەند كە له ناوچەى زىدى ئەنگىلا بوو. من و لۇرا سەرسام بووین بە باسى كەشەكردى ئەنگىلا له ئەلمانىاي خۇرەلاتى كۆمەنىستى. ئەو وتى مئالېتېبەكەى خوش بوو، بەلام دايكى، بە بەردەوامى ھۆشدارى پىداوۋە كە مشتومېرى ناو خىزانەكەى له ناو خەلكدا باس نەكات. پۇلىسى تھىنى (ستاسى) لەھەموو شوپىنك بوو. من و لۇرا له كامپ دەيفد بېرمان له ئەنگىلا كردهوۋە كاتىك تەماشاي (ژيانى ئەوانىتر) مان كورد كە فىلمىك بوو لەبارەى ژيان له ژىر سىبەرى ستاسىدا. سەخت بوو بېروا بىكەيت كە كەمتر له بىست سال تىپەپېوۋە لەوۋەتەى كە دەيان مليۇن ئەوروپى بەو شىۋەيە ژيان. ئەمە بىرھىنەرەۋەى ئەوۋە بوو كە چۇن ئازادى بە شىۋەيەكى دراماتىكى دەتوانى كۆمەلگەيەك بىگورنىت.

سەربارى ئىشكرىن ۋەكو لايەنگرىكى سەرسەختى دېموكراسى، ئەنگىلا جى متمانە، دلگىر و گەرم و گور بوو. ئەو بەخىرايى بوو بە يەككە له نرىكتىن ھاۋرىكانم لەسەر شانۋى جىھانى.

لەكاتىكدا كە ئىمە له رېگەدابووین بەرەو ئەلمانىا، تېرۇرىستانى حىزبۇللا له باشوورى لوبنان شاللاۋىكىان بە درىژايى سىنووزى ئىسرائىل دەستېپىكرى، دوو سەربارى ئىسرائىلىيان رفاند و قەيرانىكى تىرى بەرنامەى دەرەۋەيان دەستېپىكرى. ئىسرائىل بە ھىرشكرىنە سەر ئامانجەكانى حىزبۇللا له باشوورى لوبنان و تەقاندەۋەى فېۋكەخانەى بەيروت، كە خالىكى گواستەۋەى چەك بوو، ۋەلامىان دايەۋە. حىزبۇللا بە ھەلدانى رۇكىت بۇ سەر شارۋچكە ئىسرائىلىيەكان و كوشتن يان بىرىنداركردى سەدان مەدەنى تۆلەيان سەندەۋە.

ۋەكو ھەماس، حىزبۇللاش حزبىكى سىياسى رەۋا و بالىكى تېرۇرىستى ھەبوو كە لەلايەن ئىرانەۋە پارەى پىدەبرا و چەكدار دەكرا و لەلايەن سورىاۋە پىشتىۋانى دەكرا. حىزبۇللا له پىشت تەقاندەۋەكەى سالى ۱۹۸۳ى بارەگاي ماريىتى ئەمىركىيەۋە بوو له

لوبنان، له پښت کوشنې مه له واکمنۍ هېڅې دهریایې نه مریکا له سهر لږوکه په کی هېڅې
تاسمانیې (سی. د. بلیو. سی) ی رقیقنراو بوو له ۱۹۸۵، له پښت هېرشه کانی سهر
بالیزخانه ی ئیسرائیلی و سه نته رنکی کومه لایه تی جوله که له نه رجه نقین بوو له ۱۹۹۲ و
۱۹۹۶ دا و له پښت ته قانده وه ی کومه له شوقه کانی خوبار تاوهرز بوو له سعودیه ی
عزهبی له سالی ۱۹۹۶ دا.

نیستا حیزبوللا راسته وخو هېرش ده کاته سهر ئیسرائیل، هه موو سهر کرده کانی گروپی
هشت له لوتکه که هه مان کار دانه وه ی سهره تایان هه بوو: حیزبوللا ململانییه کی
هه لایساندوه و ئیسرائیل ماقی نه وه ی هه بوو داکوکی له خوی بکات، نیمه به یانیکي
هاوبه شمان دهر کرد که تیایدا هاتیور "نم بکهره توندیره وانه و نه وانه ی که پښتگیریان
لی ده که ن ناکری ریگه یان پییدری تا خوره ه لاتی ناوهر است بختنه ناو پشیوییه وه و
ململانییه کی فراوانتر بورورینن"، ئیسرائیلییه کان هه لیکیان هه بوو بونه وه ی زه برنکی
گوره له حزبوللا و سیونسهره کانیان بدن له شیران و سوریا، به داخه وه، نه وان به خراب
مامه له یان له گه ن هه له که دا کرد. هه لمه تی ته قانده وه ی ئیسرائیلی له چند نامانجیکی
گومانووی به های سهر بازی دا، له وانه ش چند شوینگه یه ک له ماکووری لوبنانی دور له
بنکه ی حزبوللا، زیانه که له به خشی ته له فریونی که وت. بو نالوزکردنی بابته کان،
سهروک وه زیران ثولمیرت رایگه یاند که سوریا ناکریتته نامانج، من پیم وایوو نه مه
هه له یه که. نه هینشتنی هه ره شه ی توله سهندنه وه رنکه ی به سوریا دا تا له قولابه که دور
بکه ویه وه و خویان به هیز بکه ن بو دریزه دان به پشتیوانی حزبوللا.

له کاتی که توندوتیزی بو هه فته ی دووهم دریزه ی کیشا، روریک له سهر کرده کانی
گروپی هشت که ده ستیان کردبوو به پښتگیری ئیسرائیل داوای ناگره ستیان کرد. من
نه چوومه پالبان، له وانه یه ناگره ست بورانه وه یه کی کورت مه ودا دابین بکات، به لام
هوکاری بنچینه یی ململانیکان چاره سهر ناکات. نه گهر حزبوللا یه کی باش چه کدارکراو له
باشووری لوبنانه وه به رده وام بوو له هه ره شه کردن له ئیسرائیل، ته نیا مه سه له ی کات
ده بی بو ئیسرائیل که هیزه کان حزبوللا لاواز بکات. من به هه مان شیوه ویستک په یامیکی

[illegible][illegible]

فرمانده بود:

هیچ کام له و زار و گان نبوده بی نبهون، له کورت سهودا دا، و دستم نهوه برینم که
حزب و لا و پشتیوانه گانی به توندی زه برسان بهردم که وین له دهر سهودا دا،
سخرانی بیه که مان بهریدی بهو له گوشه گیر کردنی نیوان و سوریا و کور و نگاپه کی
که مکردنه وه بی کاریگیریدان و هاندانی گوران له داوه وه را نه گور نه بریکا بهردم و ام بهوایه
له پشتگیر بی هژوشی نیسرا نیل، نهوا به بهوایه نهوه بهر و گانی یونان بهک له دیوان بهک
فیتو بکهین، سهردنجام، له بهی گوشه گیر کردنی نیوان و سوریا، نهوه خومان گوشه گیر
به کرد.

من برپایه‌ها که موجودند و در اگاهی و حقیقتند و می‌گویند که اینها که در سوریه و لبنان
زیانده که دستگیر و نه کورت و در اگاهی و اگاهی و در اینها که در سوریه و لبنان
بسیار بودند که اینها که در سوریه و لبنان و در اینها که در سوریه و لبنان

دەستبەجىي توندوتىژى، لەچەكدامالىنى خىزبۇللا و مىلىشياكانى تىرى دەکرد لە لوېنان، گواستەنەوھى دەريايى چەكەكانى بۆيىكۆت دەکرد و ھىزىكى ئاسايشىي ئىودەولەتتى تۆكمەي لە باشوورى لوېنان دادەبەزاند، حەكمەتى لوېنانى، خىزبۇللا و ئىسرائىل بىرپارەكەيان قىبول کرد، ئاگرەست لە بەرەبەيانى ۱۴ى ئۆگەستدا پىادە کرا.

جەنگى ئىسرائىل لەدژى خىزبۇللا لە لوېنان چرەساتىكى تىرى يەكلايىكەرەوھ بوو لە مەملەتتى ئايدۆلۆژىدا. لەكاتىكدا كە ھىشتا ناسكە و لەلايەن سورىاوە رووبەرووى فشار دەبىتەوھ، دىموكراسىي ساواي لوېنان بەھوى رەتبوونى بە تاقىکردنەوھكەدا، بەھىزىتر دەركەوت. ئەنجامەكە بۆ ئىسرائىل ئاويتە بوو. ھەلمەتە سەربازىيەكەي خىزبۇللاي لاواز کرد و يارمەتيدەر بوو بۆ گرتنى سنوورەكەي. لەھەمان كاتدا ئەدائى سەربازىي لەرۆكى ئىسرائىل، سەنگى ئىودەولەتتى لەدەستدا. وەكو وروژىنەرانى مەملەتتىكە، خىزبۇللا-شانبەشانى سورىا و ئىران- بەرپرسىيارىتتىي خويترىيەكەي ھەلگرت. خەلكى لوېنان دەيانزانى. لە رافەيەكەي زانراوى جەنگدا، حەسەن نەسروللاي سەروكى خىزبۇللا دوو ھەفتە پاش ئاگرەستەكە پۆزىشى ھىنايەوھ. ئەو وتى "ئەگەر بەمانزانيايە گرتنى سەربازەكان ئەمەي لىدەكەوتەوھ، ئەوا بە دلىنايىيەوھ ئىمە ئەوھمان تەدەکرد".

كاتىك كۆندى لە سەرەتاكانى ۲۰۰۵دا يەكەم گەشتى خوى وەكو وەزىرى دەرەوھ بۆ ئەوروپا ئەنجامدا، پىي وىم كە چاوەرپىي ئەوھى كردووە ئاكۆكىيەكانمان لەسەر عىراق پرسى سەرەكى بىت. ھەفتەيەك دواتر، ئەو بە پەيامىكى سەرسورپەتىن ھەوالى ئەو سەركردانەي لىگىتراپىنەوھ كە چاوى پىيان كەوتبوو. ئەو وتى "ئەوان لەبارەي عىراقەوھ قسە ناكەن. ئەوان ھەموويان لەبارەي ئىرانەوھ نىگەرانت".

بە ھاتنى ئەو كاتەي كە مەن سەرۆكايەتيم گرتبوو دەست، رژىمى ئىوكرات لە ئىران بۆ ماوھى بىست سال ھەرەشەي خستبوو رووى سەرۆكەكانى ئەمريكا. ئىران كە لەلايەن ئەو مەلا رادىكالانەوھ رىبەرايەتى دەكرا كە لە شۆرشى ۱۹۷۹دا دەسەلاتيان قۇرخ كردبوو، يەكىك بوو لە دەولەتە سەرەكىيەكانى سپۆنسەرى تىرۆر لە جىھاندا. لەھەمان كاتدا، ئىران كۆمەلگەيەكى تا رادەيەك مۆدىرن بوو بە بزاڤىكى چەكەرەكردووى

ئازادىيەت. لە ئۆگەستى ۲۰۰۲دا، گروپىڭى تۇرۇسبۇنى ئىرانى بىلەن بەلگە بەكەت ھات
پېش كە دەيگوت رۇم خەرىكى بونىادىنى دامەزراۋە بەكى پېتاندنى بورانىيۇمى شاراۋە بە
لە (ئاتەن) شانبە شانى بونىادىنى كارگە يەكى تەيىنى بەرھەمەننى شانى قورس لە
(ئەراك) - دوو نىشانە ي پىناۋەتۇكى پىرۇگراممى چەكى ئاۋكى. ئىرانىيە كان دانىيان بە
پېتاندنە كەدا دەنا، بەلام يانگە شەي ئەۋەيان دەكرد كە تەنيا بۇ بەرھەمەننى كارەبايە.
ئەگەر ئەمە راست بوۋايە، بۇچى رۇم دەيشاردەۋە؟ و بۇچى ئىران پىنويستى بە پېتاندنى
يورانىيۇم بوو لە كاتىكدا كە كارگە يەكى وزەي ئاۋكى ئېشكەرى نە بوو؟ ئاۋا لە پىر،
سكالا يەكى زۇر لە ئارادا نە بوون لە بارەي دانىنى ئىران لە تەۋەرى خراپەدا.

لە ئۆكتەبىرى ۲۰۰۲دا، خەوت مانگ پاش ئەۋەي سەدام خەيئەت مان لە دەسەلات لايرد،
ئىران پەيمانىدا ھەموو پېتاندنىكى يورانىيۇم و دەكارگەردنەۋە ھەلپە سىرت. لە بەرانبەردا،
برىتانىيا، ئەلمانىا و فەرەنسە رازى بىوون لە سەر دايىنكردنى سوۋدى دارايى و
ديپلۇماسى، ۋەكو تەكنۇلۇژيا و ھارىكارى بازىرگانى. ئەۋروپىيە كان رۇلى خۇيان بىننىبوو
و ئىمەش ھەروا. رىككەۋتەنە كە ھەنگاۋىكى پۇزەتيف بوو بەرھە ئامانچى كۇتايى ئىمە بۇ
ۋەستاندنى پېتاندنى ئىران و بەرگرتن لە پېشېركىنى چەكى ئاۋكى لە خۇرھەلاتى
ئاۋەرەستدا. لە حوزەيرانى ۲۰۰۵دا، ھەموو شىتېك گۇرا. ئىران ھەلپەزاردنى سەرۋەكايەتى
ئەنجامدا. ھەر ھېچ نەلېين، پىرۇسەكە گومانىۋى بوو. (ئەنجومەنى شوراي چاۋدىر) كە
كۆمەلىك مەلاي ئىسلامىي بەتەمەن بوون، بىريارىندا كەكى خۇي بىئالئوتت. مەلاكان
(دەستەي بەسىچ) يان بەكارھىنا، كە شىۋە مىلىشيايەكى كاردى شۇرېشگىرى ئىرانى بوو
بۇ بەرپۇتە بىردنى دەنگدەران و كاريگە رىخستە سەر دەنگەكان. پارىزگارى تاران (مەخمۇد
ئەخمەدى نەژاد) ۋەكو براۋە راگە يەنرا. جىنى سەرسورمان نە بوو، ئەۋ پىشېۋانىيەكى
بەھىزى لەلايەن بەسىچەۋە ھەبوو.

ئەخمەدى نەژاد ئىرانى بە رىپەۋىكى توبى شەرائىگىزانەدا تاراستە كىردەۋە. رۇمەكە
بوو بە ئامرازىكى سەركوتگەرتەر لە ئاۋخۇدا، دەستىۋەردەرتەر لە عىراق و چالاكتر لە
ئاسە قامگىر كىردنى لوپنان، فەلەستىن و ئەفغانىستاندا. ئەخمەدى نەژاد ئىسرائىلى بە
"لاشەيەكى بۇگەن" ئاۋ بىرد كە دەپى "لەسەر نەخشە بىرېدېتەۋە". ئەۋ ھۇلۇكۇستى

وهكو "ئەفسانە" يەك رەت كۆردەو. ئەو وتارى ئەتەو يەكگرتووهكانى بەكارهيتنا بۇ
پېشېينى كۆردى ئەوئەي كە ئىمامى نادىيار دەردەكە ویتەو بۇ رزگار كۆردى جېهان، مەن
نىگەرانىم لادروست بوو لەمەر ئەوئەي كە ئىمە لەبەرانبەر كەسەنگەداين كە لە سەر كۆردەي
تەرسناك زیاترە. لەوانە يە ئەم كاپرايە شىت بىت.

وهكو يەكەك لە يەكەم كۆردارەكانى، ئەحمەدبەنەزاد رايگە ياند كە ئىران وتوئۆي يورانىيۇم
دەست پىدەكاتەو، بەلام جېهان ئەم جۆلە يەي وهكو هەنگاويك بەرەو پىتانەدن بۇ
چەكەك ناسىيەو. قىلادىمىر پوتن - يە پىشتىوانى مەن - پېشېينىيەي ئەوئەي كۆرد كە
سوتەمەنى پىتتەنراو لە روسيا بۇ ریاكتەرە مەدەنىيەكانى ئىران داين بىكات، ئەو كاتەي
كە كەمىكى بونىاد نا، بۆئەوئەي ئىران پىويستى بە دامەزراوہكانى پىتانەنى خۆي ئەبىت.
ئەوروپىيەكانىش پېشېينىيەي پىشتىوانىيان بۇ پروگرامىكى ناوكى مەدەنى ئىرانى خستەروو
لە بەرانبەر وەستانەنى چالاكىيە ناوكىيە گوماناوييەكانى. ئەحمەدبەنەزاد ئەمەشى رەت
كۆردەو. تەنبا يەك روونكۆردەوئەي لۆژىكى لەئارادا بوو: ئىران يورانىيۇمى بۇ بەكارهيتنانى
لە بۆمبىدا دەپىتانە.

مەن رووبەرووى خالىكى گەورەي بېياردان بوومەو. ئەمريكا ناتوانى رىگە بە ئىران
بدات تا چەكى ناوكى هەبىت. رزىمە تىوكراتىيەكە دەتوانى خۆرەلانى ناوہراست داگىر
بىكات، فشار بختە سەر جېهان، تەكنۆلۆژىيە چەكە ناوكىيەكان رادەستى بىكارە
تېرۆرىستەكان بىكات يان بۆمبەكە لەدژى ئىسرائىلى بەكارهيتنىت. مەن لە سۆنگەي دوو
سەعاتى زەنگ لىدەرەوہ بىرم لە كىشەكە كۆردەو. يەكەكەيان بەرەو پېشېينىيەي ئىران
بەرەو بۆمبەكە دىيارى دەكۆرد، ئەو پىترىشيان سۆراخى تواناي رىفۆرمخووانى دەكۆرد بۇ
هاندانى گۆران. ئامانجى مەن ئەوہ بوو كە سەعاتى يەكەم خاوبكەمەو و ئەوئەي
دووہمىيان خىرا بىكەم. مەن لەبەرچاوكۆرتنى سى بۆرەم لەبەرەمدە بوو. هەندى كەس لە
واشتەن پېشېينىيەي ئەوہيان كۆرد كە دەبى ئەمريكا راستەوخو لەگەل ئىران دانوستان
بىكات. مەن بېروام وابوو كە قسەكۆردن لەگەل ئەحمەدبەنەزاد رەوايەتى بەو تېروانىيەكانى
دەدات و بۆزاقى ئازادىي ئىرانى سارد دەكاتەو و لىرەوہ سەعاتى گۆران خاوبەبىتەوہ.
مەن بەهەمان شىوہ گومانم لەوہ هەبوو كە ئەمريكا بتوانى بەرەو پېشېينىيەي زۆر لە

دوتۇرەكان بەك بە بەگەكان لەگەل رۇنمدا ئەنجام بەدات. دانۇستانى دوولايەنە لەگەل
دېگەنلۇرۇنكە بەدەگمەن بۇ سېستىمىكى دېموكراسى باشى لىدەكە وىتەو. لەبەرئەو. لەبەرئەو. لەبەرئەو.
دەوگەنە بەردەم لىپىچىنەو. بەگەكى كەم، رۇنمە تۇتائىتارەكان رووبەرووى ھىچ فشارىك
نابىنەو. بۇ پابەندىوون بە قسەكانىانەو. ئەوان ئازادىن لە شكاندى رىككە وىتنامەكان و
باشان داواكارى نوئى دەخەنەروو. دېموكراسى بۇرەيەكى لەبەرئەمدايە: مىل بەدە يان
بىنكەلپىرانىك بورۇرۇنە. بۇرەيى دوو. دىپلۇماسى فرەلايەن بوو كە بەھوى دارەسا و
گۇرە ئىشى لەسەر دەكرىت. ئىمە دەمانتوانى بچىنەپال ئەورۇپىيەكان بۇ خستەرووى
پاكىك ھاندەر بۇ ئىران لەبەرئەنەرزەھىتان لە چالاكىيە ناوكىيە گوماناويەكە. ئەگەر
رۇنمەكە ھارىكارى رەت بىكرەيەتەو، ئەو كاتە ھاپەيمانىيەكە بەشىئەيەكى
تاكەكەسى سزى قورسى لە رىگەى نەتەو. بەگەرتووەكانەو بەسەر ئىراندا دەسەپاند.
سزاكان تەگەرەيان دەخستە بەردەم ئىران لەدەستكەوتنى تەكنۇلۇزىي پىئويست بۇ
چەك و لىرەو. سەعاتى بۇمبەكە خا و دەبوو. ھەرەھا قورس دەبوو بۇ
ئەخمەدبەنەزاد كە بەلئىنە نابوورىيەكانى بىاتە سەر، كە بەم ھۇيەو بەزاقى رىفۇرمى ولات
بەھىز دەبوو.

دوايىن بۇرە لىدانى سەريازى بوو لە دامەزراو. ناوكىيەكانى ئىران. ئەم ئامانجە بۇ
وستاندى سەعاتى بۇمبەكە دەبوو، لانى كەم بەشىئەيەكى كاتى. ديار نەبوو ئاخۇ چ
كارىگەرىيەك دەخاتەسەر سەعاتى رىفۇرم. ھەندى پىياوان واپوو كە وىرانكردنى پرۇژە
بەنرخەكەى رۇنم ئۇپۇزسىيۇن بەھىز دەكات. ئەوانىتر ئىگەرەنى ئەو. بوون كە
ئۇپەراسىيۇنىكى سەريازى دەرەكى، ناسىيۇنالىزىمى ئىرانى بورۇرۇننىت و خەلكى لەدزى
ئىمە بەكخات. مەن رىنمايى پىنتاگۇنم كەرد تا تاووتوئى ئەو. بىكات ئاخۇ چى پىئويستە بۇ
لىدانەكە. كەردەى سەريازى ھەمىشە لەسەر مىز دەبىت، بەلام دەبىتە دوايىن ئامرازى مەن.
مەن لە بەھارى ۲۰۰۶دا بە شىئەيەكى بەرەقراوان لەسەر بۇرەكان مەشتومرەم لەگەل
ئىمى ئاسايشى ئىشتىمانى كەرد. لە نىزىكەو. راونىم لەگەل قىلادىمىر پوتن، ئەنگىلا مىركل
و تونى بلىر كەرد. ئەوان دۇنيايان كەردەو. كە ئەوان پىشتىگىرىي لە سزى قورس دەكەن
ئەگەر ئىران رەھتارەكەى نەگۇرى، لە مانكى مايسدا، كۆندى رايگەپاند كە ئىمە دەچىنە

پال ئەوروپىيەكان بۇ دانۇستان لەگەل ئىراندا بەلام تەنيا ئەگەر رۇم بەشئەۋى
پىتراستىكراۋە پىئاندەكەي ھەلپەسارد. پاشان ئەو لەگەل ئەنجومەنى ئاساپش كارى
كرد بۇ دانانى دوامۇلەتلىك بۇ ۋەلامەكەي ئىران ۲۱ى ئۆگەست. ھاۋىن ئىپەرى و
ۋەلامەكە ھەرگىز پەيدا نەبوو.

تەخەداي دواتر بىرىتى بوو لەگەلەكردنى سزا كارىگەرەكان. ئەمىرىكا نەيدەتوانى بە
تەنيا ھىچ ۋەھا بىكات. ئىمە بۇ ماۋەي چەند دەيەيەك بە قورسى سزامان خىستىۋوۋ سەر
ئىران. من رۇنمايى ۋەزىرى خەزىنەم كرد تا تەگەرە بۇ كۆمپانىيا و بانكەكانى ئىران
دروست بىكات لە گواستەۋەي پارەدا. ئىمە بەھەمان شىۋە ھىزى قودسى دەستەي
گاردى شۆرشگىرى ئىرانىمان ۋەكو رىكخراۋىكى تىرۇرىستى دىيارىكرد كە زەمىنەي بۇ
خۆشكردىن تا سامانەكەي سىر بىكەين. دۆستەكانىشمان لە ھاۋپەيمانىتى دىپلۇماسى
لەلايەن خۇيانەۋە سزاي نوپيان بەسەردا سەپاند. ئىمەش لەگەل يوتىن كارمان كرد بۇ
پەسەندكردنى ھەردوۋ بىريارى ۱۷۲۷ و ۱۷۴۷ كە ھەناردەي چەكى ئىرانى قەدەغە كرد.
سامانە سەرەككىيەكانى ئىرانى سىر كرد و رىگەي گرت لە ولاتان لە دابىنكردنى كەرەستەي
پەيوەندىدارى چەكى ناۋكى بۇ ئىران. رازىكردنى ئەوروپىيەكان، روسىيەكان و
چىنىيەكان لەسەر سزاكان، دەستكەۋىكى دىپلۇماسى بوو. بەلام ھەر ئەندامىك قىيوى
ئەۋەي خوارد خۇي دابىرئىت و سوۋدى ئىدىيەنى بىيىت. من زۇرچار ئەۋەم بىرى
دۆستەكانم ھىتاۋەتەۋە كە ئىرانىكى چەكدار بە ئەتۇم چەندە ترسفاكە. لە ئۆكتۇبەرى
۱۲۰۰۷، رىپۇرتەرىك لە كۆنگرەيەكى رۇژنامەنوۋسىدا لەبارەي ئىران پىرسىيارى لى كىردم.
ۋىم "من بە خەلكم ونوۋە ئەگەر ئىۋە بابەخ ئەدەن بە خۇلادان لە سىيەم جەنگى
جىھانى، ئەۋا دىيارە كە دەبى بابەخ بدەيت بە رى لىگرتىيان لەۋەي كە زانىبارى
پىۋىستىيان ھەبى لەبارەي دروستكردنى چەكى ناۋكى".

ئامازەي من بە سىيەم جەنگى جىھانى، ئىمچە ھىستىريايەكى دروستكرد.
خۇپىشاندەران لە دەرەۋەي ۋتارەكەي مندا دەرگەۋىتن بە تابلۇي ۋەكو "لە ئىران
دورمان خەرەۋە". رۇژنامەنوۋسان ھەناسەيان بىرا، بەسەرھاتى پىرمۇمقۇ پلاۋىۋونەۋە
لەبارەي ئەمىرىكا لەلىۋارى جەنگدا. ھىچيان دەرگىيان بە مەبەستەكە ئەكرد. من سۇراخى

لەگەل ئىراندا بىكەن كە دەتوانرا لە پرۇگرامى چەكى ئاوكىي ئىراندا بەكارمەھىتەت. ئىمە
بەھمان شىتو قەلغانى بەرگىرى موشەكىمان فرالانكرد، لەوانەش سىستەمىكى نوئ
بونىادىراو لە پۆلەندە و كۆمارى چىك بۇ پاراستنى ئەوروپا لە موشەك ھاويزى ئىران.

لەھەمان كاتدا، مەن كارم كرد بۇ خىراكردنى سەمەنى رىفۇرم لەنگەى كۆپونەو
لەگەل ئەيارانى ئىرانى، داواى ئازادكردنى زىندانىانى سىياسى، تەمويلىكردنى چالاكوانانى
كۆمەلگەى مەدەنىي ئىرانى و بەكارمەھىتەت تەكفولۇزىي رادىق و ئىقتىسەرىتت بۇ
پەخشكردنى پەيامە ئازادىخوازىيەكان بۇ ئىران. ئىمە بەھمان شىتو سۆزلىخى جۆرەھا
پرۇگرامى ھەوالگىرى و رىفۇشوتىنى دارابى فرالانمان كرد كە دەيتووانى جولەى پرۇگرامى
ئاوكىي ئىران خا و بىكاتەوە يان تىچوونەكەى زىاد بىكات.

بەداخم كە سەرۇكاىەتییەكەم كۆتایی ھات و پىرسى ئىرانم چارەسەر تەكرد. مەن
رژىمىكم بۇ جىگەرەوەكەم لەداوى خۆم جىھىشت كە لە ھەركاتىكى تىرگۆشەگىرتە لە
جىھان و سزای قورستى لەسەرە. مەن بىروام وابور كە سەركەوتنى زىانكردنى سەرياز و
سەرھەلدانى عىراقىكى ئازاد لەسەر سىنوورى ئىران ئىلھام دەداتە ئەيارانى ئىرانى و
يارمەتیدەر دەبى بۇ بەرجەستەكردنى گۆران. دلخۆش بووم كە بىنىم بىراقى ئازادىي ئىران
بە خۆپىشاندانى سەرانسەرى گوزارشت لە خۆى دەكات پاش ھەلېزىرەنەوەى ساختەى
ئەحمەدینەژاد لە حوزەىرانى ۲۰۰۹دا. بىروام وایە لە رووخسارى ئەو خۆپىشاندەرە
ئازابانەدا، ئىمە ئايندەى ئىرانمان بىقى. ئەگەر ئەمىرىكا و جىھان شانەشانىان بوەستى
لەكاتىكدا كە فشار لەسەر رژىمى ئىرانى دەھىلەو، ھىواى ئەووم ھەبە حكومەت و
بەرنامەكانى بگۆرېن. بەلام بەك شت ماپەى دىنبايە: دەبى ئەمىرىكا ھەركىزىنگ ئەدان
ئىران بە بۆمبى ئاوكى ھەرەشە لە جىھان بىكات.

ئىران تاكە ولات ئەبوو كە بە سۆراخكردنى چەكى ئاوكى، ئەجىندای ئازادى دەخستە
مەترسىيەو. لە بەھارى ۲۰۰۷دا، راپۆرتىكى ژۇر نەيتىم لە ھاوكارىكى ھەوالگىرى سىيانى
پىنگەيشت. ئىمە كۆمەلەك فۆتۆى گومانانوىمان كەوتە بەر دىدە كە بىنايەيەكى شارلوو بوو
لە بىابانى خۆرەلاتى سورىا. ئەو بىنايەيە ھاوشىوەيەكى سەرسۆرەينى ھەبوو لەگەل

دامەزراۋەى ئاۋگېى لە (يۇنگېيۇن) كۇرباي باگور ئىمە گەبىشتىنە ئەۋنەجامەى كە
بىنايەكە رىاكتەرىكى تىدايە كە لە توانايدايە بولۇتۇنۇمى ئاسىنى چەك بەرمەم بېئىت.
لەبەرئەۋەى كۇرباي باگور ئاگە ۋلات بۇر رىاكتەرى لەۋەۋىلەى لەسى ۋ پىنج سالى
راپىرودا بونىاسىابور، گومانى بەھىزمان ئەۋە بۇر كە ئىمە ئازە سۇرىامان بە ئاشىكا
گرتۋە كە بە يارمەتى كۇرباي باگور خەرىكى بەدەستەننى تواناي چەكى ئاۋگېيە.

ئەمە بە دىئايىيەۋە ئەجامگېرى سەرۇك ۋەزىران ئۆلمىرت بۇر، ماۋەپەكى كورت پاش
ئەۋەى راپۇرتەكەم ۋەركىرت، ۋتى "جۇرج" مەن ئاۋات لىدەكەم كە ئەۋ بىنايەپە
بىتەقېنىتەۋە."

بە سەرۇك ۋەزىرانم ۋت "سوپاس بۇ ۋرۇئەندى ئەۋ بابەتە، كانىكەم بى بىدە بۇ ۋرۇئەندى
لە ھەۋالگىرى ۋ ۋەلامت دەدەمەۋە."

مەن كۆپۈۋتەۋەى ئاسايشى ئىشتەمانىم بۇ زىچىرەپەك مىشتومېرى تۈند ئەجام دا، ۋەكىر
بابەتتىكى سەربازى، شەركى تەقاندەۋەكە راستەۋخۇ دەپى، ھىزى ئاسمانى دەتۋانى
ئامانچەكە ۋىران بىكات، ھەروا بە ئاسانىش، بەلام بۇمى بەردانەۋە بەسەر ۋلاتىكى خاۋەن
سەرۋەرىدا بەپى ھۇشدارىدان يان پاساۋىكى راگەپەتراۋ، پەرچە كىردارىكى تۈندى بەدۋاۋە
دەپىت، بۇارەى دوۋەم، ھەلمەتتىكى ژىرەژىر بۇر، ئىمە شىلگىرانە ئاۋۋوتۋى بىرۈكەكەمان
كرد، بەلام سى.ئى.ئەى ۋ سوپا گەبىشتە ئەۋنەجامەى كە زۇر مەترسىدارە تىمىك بە
تەقەمەنى پىۋېستەۋە بۇ ئاۋ ۋ دەردەۋەى سۇرىا دزەپىكىت بۇ تەقاندەۋەى
دامەزراۋەكە.

بۇارەى سىيەم ئەۋە بۇر كە ھاۋپەيمانەكانمان لە ھەۋالگىرىيەكە ئاگادار بىكەپەۋە،
پىكەۋە دامەزراۋەكە بىخەپەپوۋ ۋ داۋا بىكەپەن كە سۇرىا لە ژىر چاۋدىرىنى ئازانسى ۋزەى
ئەتۇم داىىخات ۋ ھەلىبۈەشىتتەۋە، بە دەركەۋتىنى ئاراستىگۋى رىم، دەماتۋانى تواناي
خۇمان بەكارىپىتىن بۇ گوۋشارخستەسەر سۇرىا بۇ كۇتايىپىنمان بە پىشتىگىرىيەكەى لە
تېرۇر ۋ دەستۋەردان لە لوبىنان ۋ عىراق، ئەگەر سۇرىا ھەلۋەشاندەۋەى دامەزراۋەكەى
رەت بىكردايەتەۋە، ئەۋا ئىمە مەغنىۋىيىكى گىشتىنى رۈۋىمان دەپوۋ بۇ ھەنگاۋننى
سەربازى.

پیش نه وهی بریاره که بدهم، داوام له بهرئوه بهری سی، ئای، ئه ی (مايك هايدن) کرد که هه لسه نگاندنیکي هه والگری نه نجام بدات.

ئه و روونی کرده وه که رافه کاران بریایه کی ته وایان هه یه به وهی که کارگه که ریاکته ری ناوکی تیدایه، به لام له بهرئوه وهی نه یانده تووانی شوینگی نه و به شه دیاری بکه یین که پنیو یسته بۆ گۆرینی پلوتونیوم بۆ چهك، نه وان ته نیا دله یایه کی که میان هه بوو له باره ی پروگرامی چه کی ناوکی سوریا.

راپورته که ی مایك، بریاره که ی منی روون کرده وه. من به ئۆلمیترتم وت "من ناتوانم پاساوی هیرشیک بدهم بۆ سه ر ولاتیکی خاوه ن سه روه ری تا ئه و کاته ی که ئازانسه کانی هه والگریمان ده یسه لمینن که ئه مه پروگرامیکي چه که". پیم وت که بریارم له سه ر بژاره ی دیپلوماسی پشٹیوانیکراو به هه ره شه ی هیز داوه. پیم وایه ستراتیژییه که پاریزگاری له بهرژه وه ندییه کانی تو و ده وله ته که ت ده کات و نه گه ری نه وه ش زیاتر ده کات که ئیمه ش بهرژه وه ندییه کانمان به ده ست بئین.

سه رۆك وه زیران ناومید بوو. وتی "ئه مه شتیکه که ریک له ده ماری ئه م ولاته ده دات". ئه و پنی وتم هه ره شه ی پروگرامیکي چه کی ناوکی له سوریا پرسنیکي "بوون" ه بۆ ئیسرائیل و نیگه رانی ئه وه بوو که دیپلوماسی بچه قیت و شکست بئیت. وتی "ده بی راست و راشکاو بم له گه لت. ستراتیژییه که ت بیزارم ده کات". ئه مه ش کوتایی په یوه ندییه ته له فۆنییه که بوو.

له ٦ ی سیپتیمبه ری ٢٠٠٧ دا، دامه زراوه که تیکدرا. ئه زموونه که له زۆر لایه نه وه ده رده که وت. جه خت کرایه وه له وهی که نیازی سوریا به ده سته یانی چه کی ناوکییه، به هه مان شیوه بیره یینه ره وه یه کی تری دا به ده سته وه که هه والگری زانستیکی بی که موکورتی نییه. له کاتی که پیم وترا رافه کاره کانمان ته نیا دله یایه کی که میان هه یه له باره ی ئه مه ی که دامه زراوه که به شیک له پروگرامی چه که ناوکییه کان، چاودیری پاش ته قانده وه که پیشانییدا که کار به ده ستانی سوری به شیوه یه کی چروپر پاشماوه ی بینایه که داده پۆشن. ئه گه ر دامه زراوه به راستی ته نیا تاقیگه یه کی توئینه وه ی بی گونا ه

بىر ۋايى، ئەسەدى سەزۈكى سۈرىيەلىك ھۆلى ئەسەۋە بەگىگە ئۆزىگە كەلگەندە
 ئىسرائىلىيەلىك ھەلىك دەگەن. ئەمە جۈمھۇر بۇرگە مەن بە دىن ۋايىگە ئۆزىگە كەلگەندە
 جىيە جىگەردىن لىدەنەگە ئەلەين ئىسرائىلىيەلىك ھەلىك، قەدەردىن شەۋ ۋايىگە كەلگەندە
 كە مەن ئەسەۋە جەنگى لوبىدە بە ئىسرائىلىيەلىك ھەلىك، مەن پىشلىقار كەلگەن بۇ ئۆزىگە
 كە با كاتىك تىپەرىت ۋە پاشان تىپە ئۆپە راسىيۇنەگە ۋەكىل ۋايىگە كەلگەندە
 بۇنى سۈرىيە دەردە ھەلىك، ئۆلمەيت پىنى ۋەم كە نەپەس پارىيەلىك ۋايىگە كەلگەن. شەۋ
 دەپىست خۇلى ئەسەۋە شەۋ شەنە لادەت كە ئەۋەتە سۈرىيە ھەلىك سۈپەتلىك ۋە
 ئەسەد بىكەت تۆلە بىكەت ۋە. ئەمە ئۆپە راسىيۇنە شەۋ ۋە مەن ھەلىك بە ۋايىگە كەلگەن بۇ
 رىزىگەت ئە ھەلىك. مەن بىدەنگىم پاراسەت، ئەنەشەت ئەگەرىش پىنى ۋايىگە كەلگەن دەردە
 ھەلىك كە ئەسەت دەپىن. ئۆزىگە ئەۋەتە ھەلىك ئىسرائىلىيەلىك ھەلىك بە
 ھەلىك ئۆزىگە ئەسەت. سەزۈك ۋەزىرەن ئۆلمەيت ۋايىگە كەلگەن سەزۈك ۋە ھەلىك
 ئەسەۋە. ئەسەتلىك كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن.

بەگىك ئەۋەتە ھەلىك كەلگەن ۋايىگە كەلگەن سەزۈك ۋە ھەلىك كەلگەن ۋايىگە كەلگەن
 (سەزۈك ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن)
 يادداشتەك، كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن
 سەلى ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن
 دەگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن
 نىشەنەكەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن

چىزۈكى كەلگەن، قەدەردىن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن
 ئەسەۋە، كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن
 سەلى ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن
 رىزىگەت ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن
 ئەسەۋە ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن ۋايىگە كەلگەن

تېڭراي كۇرپايىپەكى باشوور. كاتىكەن لە ۲۰۰۶دا ئۇغىسىم گرتە دەست، ئۆيگەي ملىون
كۇرپايى باكوور لە شەش سالى بەك لەدواي يەكدا لەبرسامردىبون.

لە ھەمان كاتدا، كىم جۇنگ ئىل خەرىكى تېڭراي شەھەنى خۇي بوو بۇ كۇنپاكي
ئەسلى، مارتىدىسى گرانپەھا و فىلىمى بپانى. ئەو رىچكەيەكى كەسايەتى بونپاد نابوو كە
لەسەر كۇرپايىپەكانى پىنويست دەكرد وەكو رىئەرنكى خواوۋەئىئاسا بىپەرستى. ماشىنى
پروپاگەندەكەي، پاتىگەشەي ئەوۋەي دەكرد كە ئەو دەتوانى كەش و ھەوا كۇنترۇل بىكات،
شەش ئۇپىراي بەناوېانگى نوسىبوو و توانىبوو لە يارىپەكى گۇلفدا، لە خولى يەكەم
پىنچ چار تۇپ بختە كۈنەكەو.

كىم بەھەمان شىۋە پروگراممىكى چەكى ناوكى و تواناپەكى موشەكى بالىستى جىگىر
كردىبوو كە دوو ھاۋىپەيمانى ئەمىرىكا خىستىبوو بەر ھەپەشە - كۇرپايى باشوور و ژاپۇن - و
بە ئەگەرنكى زۇر دەگەپشتە كەتارى خۇرناۋاي ئەمىرىكا. پەرەپىندانى ناوكى،
ئېگەرانيپەكى جىددى بوو بەر پىپەي كە رووداۋى رىاكتەرەكەي سوريا ئامارەي پى
دەكرد. لە ولاتىك كە دراۋى بەھادارى نەبوو، سىستەمى چەك و كەرەستەي ناوكى
قەرەبوو ھەناردەي سەرتىجراكتىشى كردىبوو ۋە.

روانگەي ئىمە بۇ كۇرپايى باكوور باپەتى يەكەم كۇبوونەۋەكانى ئەنجومەنى ئاسايشى
نىشتىمانى بوو، رۇژىك پىش ئەوۋەي كە سەزۇك كىم داى جۇنگى كۇرپايى باشوور سەردانى
ئەمىرىكا بىكات. ئىدارەي پىشوو دانوستانى لەسەر (زەمىنەي كارى رىككەۋىن لەسەر كراۋ)
كردىبوو كە سوۋدى ئابوۋرى خىستىبوو پروي كىم جۇنگ ئىل لەبەرانيپەر سرشكرنى
پروگراممى چەكە ناوكىپەكانى. دىيار بوو كە تەواۋ قايىل نەبوو. لە سالى ۱۹۹۸دا،
رژىمەكە موشەكىكى (تاپىۋدۇنگ)ى بەسەر ژاپۇندا ھەلدا بوو. لە ۱۹۹۹دا، كەشتىپەكانى
لە دەرياي زەرد تەقەيان لە كەشتىپەكانى كۇرپايى باشوور كرد. مانگىك داۋى ئەوۋەي كە
ئۇغىسىم گرتە دەست، رژىمەكە ھەپەشەي ئەوۋەي كرد كە ئاقىكرىنەۋەي موشەكە
بوور ھاۋىزەكان دەست پىدەكاتەۋە ئەگەر ئىمە بەردەوام نەبوۋىن لە دانوستانەكان
لەسەر ئاساىي كرىنەۋەي پەيوەندىپەكان.

من به تیمی ناسایشی نیشتمانییه که م وت که مامه له کردن له گه ل کیم چونگ ئیل
په روده کرده کردنی منالم بیر ده خاته وه. کاتیک باربارا و جینا بچوک بوون و ده یانویست
سهرنجیان لیبدریت، خواردنه کانیاں هه لده دایه سهر ئه رزه که. من و لورا و له شوینی
خومان دهرده په رین و هه لمانده گرته وه. جاریکی تر که ده یانویست سهرنجیان لی بدری،
دیسان خواردنه که یان فری ده دایه وه. وتم "ئه مریکا خه ریکی هه لگرتنه وه ی
خواردنه که یه تی". سالی دواتر، راپورته کانی هه والگری پیشانیاندا که ئه گه ر ئه وه هه یه
کوریای باکوور ئیش له سهر پرؤگرامیکی نه ئینی یورانویمی بیتینراوی ناست به رز بکات-
رنگای دووه م به ره و بومی ناوکی. ئه مه دهرخسشنیکی ته و او ناسایی بوو. کیم ناپاکی
کردبوو به رانه ر (زه مینه ی کاری رنگه وتن له سهر کراو). من برپارئیکمدا: ئه مریکا جیتر
به شیوه ی دوولایه نه دانوستان له گه ل کوریای باکوور ناکات. له بری ئه مه، ئیمه چین،
کوریای باشوور، روسیا و ژاپون راده سپهرین که به ره یه کی هاوبه ش له دژی رژیمه که
بخه نه بوو. کللی دیپلوماسیی فره لایه ن له گه ل کوریای باکووردا چین بوو که په یوه ندیی
نزیکی له گه ل هاوتا کومه نیسته که یدا هه بوو. ته حه دییه که ئه وه بوو که چین و ئه مریکا
به رزه وه ندیی جیاوازیان له سهره نیمچه دوورگی کوریا هه بوو. چیئییبه کان سه قامگیریان
ده ویست، ئیمه ش نازادی. ته وان نیگه رانی ئه و په نابهراته بوون که له و دیو سنووره که وه
ده رزانه ناو ولاته که یانه وه. ئیمه ش نیگه رانی له برسامردن و مافه کانی مروژ بووین. به لام
یه ک پانتایی هه بوو که تیایدا ئیمه له سهری کۆک بووین: له به رزه وه ندیی هیچ لایه کمان
نه بوو که رینگه بده یین کیم چونگ ئیل چه کی ناوکی هه بیت.

له ئۆکتۆبهری ۲۰۰۲دا، من بانگه ئیشتی سه رۆک جیانگ زیمینی چینم کرد بۆ کینگه که له
کراوفورد. من کوریای باکوورم هینایه به ریاس. وتم "ئه مه هه ره شه یه که نه ک ته نیا بۆ
ئه مریکا، به لکو بۆ چینیش". داوام لئیکرد تا بیته پالمان بۆ رووبه روو بوونه وه ی کیم به
شیوه ی دیپلوماسییانه. "ئه مریکا و چین جۆری جیاوازی کاریگه رییان له سهر کوریای
باکوور هه یه. ئه وه ی ئیمه زیاتر نیگه تیقه، له کاتیکدا که ئه وه ی ئیوه پۆره تیقه. ئه گه ر
ئیمه ئه و دوو کاریگه ربیه لیک بده یین، ئه و تیمیکی بی وینه پیک ده هینین". سه رۆک

جيانگ بەرتىز بولۇپ، بەللام پىشى وتىم كۆرياي باكوور كېشىنى مەنە ئەك ھى ئەو. وتى " پىادە كىردىنى كارىگەرى لەسەر كۆرياي باكوور زۆر ئالۇزە "

پاش چەند مانگىك نەبوونى بەرەوپىشچوون، ھەولى بەلگاندنىكى جىاوازم دا. لە كانوونى دووھى ۲۰۰۲دا، بەسەرۇك جيانگم وت ئەگەر پىرۇگرامى چەكە ئاوكىيەكانى كۆرياي باكوور بەردەوام بىت، ئەوا ئاتوانم ژاپون بوەستىتم - رىكابەرى مىژبوى چىن لە ئاسىيا - كە چەكى ئاوكىيە خۇى دروست بىكات. وتى " مەن وتۇلە پىنگەيەكدان كە پىنگەو ە كار بگەين بۇ دلتيا بوونەو ە لەو ەي كە پىشپىكى چەكە ئاوكىيەكان دەست پىتاكات ". لە مانگى شوباتدا، مەن ھەنگاوتىك چوومە پىشەو ە. بەسەرۇك جيانگم وت ئەگەر ئىمە نەتوانىن كىشەكە بە شىو ەيەكى دىپلۇماسى چارەسەر بگەين، ئەوا دەبى لىدانىكى سەربازى لەدزى كۆرياي باكوور ئەنجام بىدەم.

دواتر يەكەم كۆبوونەو ەي وتويزى شەش لايەنە لە بىجىنگ ئەنجام درا. بۇ يەكەم چارە، كارىدەستىنى كۆرياي باكوور لەسەر مىژدانىشتىن و بىنىيان كە ئوتتەرانى چىن، ژاپون، روسىا و كۆرياي باشوور و ئەمىرىكا سەيرىيان دەكەنەو ە. بەرەوپىشچوون ھەنگاو بەھەنگاو بوو. مەن چەند سەعاتىكم بەتەلەفۇنكرىن لەگەل دۇستەكانمان يەسەر بىرد، مەترسىيەكانم بىر دەھىنانەو ە و پىتويست بوو بەرەيەكى ھاوېش بەرقەرار بگەم.

لە سىتپىتەبەرى ۲۰۰۸دا، ئۆقرەمان لىھەلگىرا. كۆريايىيەكانى باكوور رازى بوون لەسەر دەستبەردار بوونى ھەموو چەكە ئاوكىيەكان و گەرانبەو ە بۇ پابەندىيەكانيان لەزىر (پەيماننامەنى بەرەپىنەدانى ئاوكى). مەن گومانم ھەبوو. كىم جۇنگ ئىل لە رابىردوودا پابەندىيەكانى پىشپىل كىردىو. ئەگەر جارىكى تر ئەمەي بىكرىدەتەو ە، ئەوا قىسەي خۇى دەشكاند ئەك تەنيا لە بەراتىبەر ئەمىرىكا، بەلكو لە بەراتىبەر ھەموو دراوسىيكانى، لەوانەش چىن.

لە چوارى تەموزى ۲۰۰۶دا، كىم جۇنگ ئىل خوارىنەكەي قىرىدايە سەر زەوى. ئەو لىشاوتىك موشەكى بەسەردا دەرياي ژاپوندا باراند. ئاقىكرىدەتەكە، شىكستىكى سەربازى بوو، بەللام وروژاندەكە راستەقىيە بوو. تىۋردى مەن ئەو ە بوو كە كىم بىنىوويەتى جىهان

تەركىزى لەسەر ئىرانە و ئارەزوومەندى سەرنجراكتىشانە. ئەو بەھەمان شىۋە دەپ بويىست
ھاۋپەيمانان تاقى بىكەتەۋە ئاخۇ تا چەند دەتوانى رى بىكات.

من تەلەقۇنم بۇ ھو جىنتاۋى سەرۋىكى چىن كىم جۇنگ ئىل ئىھانەى چىنى
كردجوۋە و داۋام لىيىكرد بە ئاشكرا موشەكبارانەكە مەحكوم بىكات. ئەو بەيانىكى دەركرد
كە تىايدا جەختى لە پاھەندىيەكەى كردبوۋەۋە بە "ئاشتى و سەقامگىرى" و دژى ھەر
كردارئك بوو كە "بىيىتەھۋى گرژكردنى بارودوخەكە" قسەكانى نەرم بوون، بەلام ئەوان
ھەنگاۋيان بە ئاراستەى دروست نابوو.

سى مانگ دواتر، كۇرياي باكوور جارىكى تر لە رىگەى تاقىكردنەۋەى تەۋاۋى ناۋكى،
بەرەنگارى جىھانى كىردەۋە. كاردانەۋەى سەرۋك ھو ئەم چارە توندتر بوو. وتى
"حكومەتى چىنى بە توندى دژى ئەمەيە. ئىمە ھاتىنە ناو وتوتىژەۋە بۇ ھاناۋىردن بۇ
كۇرىيەكانى باكوور تا دورر يەكەوتەۋە. لەگەل ئەۋەشدا، دراۋسىكەمان گونى خۇى لە
ئامۇرگارىيەكەمان كەر كىرد."

بە پشتىۋانى ھەموو ھاۋكاران لە وتوتىژى شەش لايەنە، ئەنجومەنى ئاسايشى نەتەۋە
يەكگرتوۋەكان بە كۆى دەنگ بىريارى ۱۷۱۸ى پەسەند كىرد. بىريارەكە قورسىتىن سزاي لە
سەرۋەختى جەنگى كۇريايۋە بەسەر كۇرياي باكووردا سەپاند. ئەمريكاش بە ھەمان
شىۋە سزاكانى لەسەر بانكەكانى ولاتەكە توند كىرد و رىگەى گرت لەۋەى كە كىم جۇنگ
ئىل شتومەكە گرانبەھاكانى دەست كەۋى.

گووشارەكە كارىگەرى ھەبوو، لە شىۋاتى ۲۰۰۷دا، كۇرياي باكوور رازى بوو لەسەر
داخستنى رىاكتەرە ناۋكىيە سەرەككىيەكەى و رىگەى بە پشكەرانى پونىن دا تا
بگەرىنەۋە بو ولاتەكە بۇ پشتراستكردنەۋەى كردارەكە، لە بەرانبەردا، ئىمە و شەش
لايەنە ھاۋكارەكە كۆمەكى وزەمان داين كىرد و ئەمريكا رازى بوو لەسەر لاپردنى كۇرياي
باكوور لە لىستى دەۋلەتانى سېۋىسەرى تېرۇر. لە حوزەيرانى ۲۰۰۸دا، كۇرياي باكوور
بورجى ساردكردنەۋەى (بۇنگىيۇن)ى تەقاندەۋە و لە تەلەقۇنە نىۋەدەۋلەتتىيەكەى
پيشانىدا. لەم حالەتەدا، ھىچ پشتراستكردنەۋەىكى تر پىتوبىست نەبوو.

لەگەل ئەو شىدا، كېشەكە چارەسەر ئەكرا. خەلكى كۆرياي باكوور ھېشتا لەبرسا دەمردن و ئازاريان دەچەشت. راپۆرتەكانى ھەوالگى بەلگەى زياتر و زياتريان دابىن دەكرد لەمەر ئەو ھى كە كۆرياي باكوور بەردەوامە لە پرۆگرامى پىتاندى يورانىۆم ئاست بەرز، ئەگەرچى بانگەشەى ئەو ھى كەربوو كە خستەو ھەكارى پلوتونىوم دەو ھستىت. لە كورت مەودا دا، من پروام واىە كە وتويزەكانى شەش لاىەنەكە نیشانەى باشتري ھەل بوو بۆ بەرقەرار كەردنى كاريگەرى لەسەر كېم جۇنگ ئىل و دەرباز كەردنى نېمچە دوورگەى كۆريا لە چەكە ناوكىيەكان. لە دوور مەودا دا، من قەناعەتم واىە كە تەك رېگە بۆ گۆرانی پرمانا ئەو ھىە كە گەلى كۆرياي باكوور ئازاد بىن.

ئەجىنداي ئازادى بابەتتىكى ھەستىار بوو لەگەل چىن. بەرنامەكەى من برىتى بوو لە ھىنانى چىن بوو بۆ ناو ئەو بوارانەى كە ئىمە لەسەرى كۆك بووين و ئەم ھاوكارىيە بەكاربىن بۆ بونىادنانى ئەو متمانە و رىزەى پىويستمان بوو بۆ قسەكەردنى راشكاوانە لەبارەى جياوازىيەكانمانەو.

من كارم كەرد بۆ ئەو ھى پەيوەندى نزيك لەگەل سەركردەكانى چىندا دروست بكم، جيان زىمىنگ و ھو جىنتاو. من و سەرۆك جيانگ لە سەرەتايەكى سەختەو دەستمان پىكرد. لە ۱۱ نىسانى ۲۰۰۱دا، فرۆكەيەكى چاودىرىي ئەمريكى ناسراو بە (ئى.پى. ۳) خۆى كېشا بە فرۆكەيەكى چىنى و نىشتەو ھىەكى ئىمىرجىنسسى بۆ سەر دوورگەى (ھانىيان) ئەنجامدا. فرۆكەوانە چىنيەكە لە شوينەكەى خۆى دەرىزەى و مرد. ستافە بىست و چوار كەسىيەكەى ئىمە لە بنكە سەربازىيەكان دەستبەسەر كران و لىكۆلىنەو ھيان لەگەلدا كرا. قەيرانى بارمە ئىرانىيەك لە مېشكەدا بوو. ئەمە ئەو رىگايە نەبوو كە دەمويست پەيوەندى خۆم لەگەل چىندا دەست پىيكەم.

پاش چەند رۆژىكى پرئازارى ھەولدان بۆ پەيوەندىكەردن بە چىنيەكانەو، من قسەم لەگەل سەرۆك جيانگ كەد كە لە شىلى بوو. چىنيەكان بەزووى رازى بوون كە ستافى (ئى.پى. سى) ئازاد بكن. لەبەرانبەردا، من نامەيەكم نووسى بۆ دەرىزەى پەزارە لە بەرانبەر مردنى فرۆكەوانەكەيان و نىشتەو ھەمان لە ھانىيان بەبى مۆلەتى زارەكى. دواتر

من زانیم که مامه له کردنی چین له گهل قهیرانه که دا له سهر بنه مای باوه پری حکومت بووه به وهی که گهلی چین ههستی به لاوازی کردووه له کاردانه وه دا به رانیهر تهقاندنه وهی ریکه وتی بالیوزخانه ی چین له به غدا له سالی ۱۹۹۹ دا. پاش رووداوه که ی (ئی پی سی)، چینییه کان فاتوریه کی ۱ ملیون دۆلارییان بۆ حهوانه وه و خواردنی ستافه ئه مریکییه که نارد. ئیمه ۲۴,۰۰۰ دۆلارمان خستنه پوو. له شویاتی ۲۰۰۲ دا، من و لۆرا به که م گه شتمان بۆ بیجینگ ئه نجامدا. سه رۆک جیانگ، خانه خوئییه کی دۆستانه و گهرم و گور بوو. پاش خوانیک له سهر شه ره فی ئیمه له (هۆلی گهره ی گهل)، ئه و به ئه دانی "ئو سۆل میو" ی دوو ژنی چینی جوان به جلی سه ر یازییه وه، سه ری ئاماده بووانی گهرم کرد. مۆسیقا که ی ئه و گۆرانیکی گهره بوو به به راورد به سالی پینشوو کاتی که نه متوانی به ته له فۆن دهستم که ویت. ئه مه نیشانه یه که بوو بۆته وهی که متمانمان پهیدا ده بیت.

ئو متمانیه به هۆی لیکتیگه یشتنیک له سهر تایوان به هیتتر بوو، ئه و دوورگه دیموکراسییه ی که له سه ره وه ختی پیکدانانی نیوان جیانگ کای شیک و ماو زی دۆنگ له ماوه ی شه ری ناوخۆی چیندا له ۱۹۴۹ به شیه وه یه کی جیا له سه رزه مینه سه ره کییه که حوکمرانی کرابوو. ههر جاریک که من چاوم به سه رکرده کانی چین ده که وت، جه ختم له وه ده کرده وه که به رنامه ی له میژینه ی "یه که چین" ناگۆریت. من به هه مان شیه وه رووم کرده وه که دژی ههر گۆرانیکی تاکلایه نه م له وه زعی راهین، له وانه ش راگه یانندی سه ریه خۆبی له لایه ن تایوان یان کرده ی سه ر یازی له لایه ن چین.

کاتی که هو جینتاو سه رۆکایه تی گرت ده ست، من سوور بووم له سه ر به رقه رار کردنی په یوه ندییه کی نزی که له گهل نه ویشدا. ئه و که شانزه سال له سه رۆکه که ی پینشوو گه نچتر بوو، ره فتاریکی پرچۆش و خرۆشی نه بوو و ئه قلیه ته که ی شیکاری بوو. وه کو زۆری که له جیلی نوئی سه رکرده کانی چین، ئه و وه کو ئه تدا زیار مه شقی بیئیبوو، له ماوه ی نیوه یۆخوانیکدا که ژووری (ئیسیت)، من به پرس یاریکه وه رووم تیکرد که چه ز ده که م ئاراسته ی سه رکرده کانی جیهانی بکه م: "چ شتی که له شه ودا بیدار ده ته یلئیه وه؟"

من وتم ئه وهی که به بیداری ده مه یلئیه وه، نیکه رانییه له باره ی هیرشینیکی تیروریستی تری بۆ سه ر ئه مریکا. ئه و خیرا وه لامی دایه وه که گهره ترین نیکه رانییه که ی بریتییه له

ھېنانەكايە بىست و پېنج مىليۇن دەرھەتى كار لە سالىكدا. من وەلامەكەيم بەلاوہ سەرنجراكىش بوو. راستگويانە بوو. ئەمە پيشانىدا كە ھوجىنتاۋ نىگەرانە لەبارەى كارىگەرى كۆمەلانى نازارى و بىكار. ئەمە بەرنامەكانى حكومەتى روون كوردەوہ لە شوئنانى پرسامانى وەكو ئىران و ئەفرىقا. ئەمە بەھەمان شىۋە ئامازەيەك بوو بەوہى ئەو سەركردەيەكى پراكتىكىيە كە سەرنجى خستووہتەسەر ناوہوہ، نەك ئايدۆلۇگىك كە ئەگەرى ھەيە كىشە لە دەرەوہ ھەلايسىنىت.

من لەگەل سەرۆك ھو كارم كرد بۆ دۆزىنەوہى زەمىنەيەكى ھاوبەش لەسەر پرسى وەكو كۆرياي باكوور، گۇرپانى كەش و ھەوا تا بازىرگانى. فراوانكردنى دەستگەيشتنى ئەمريكا بە يەك مىليارد بەكاربەرى چىن، ئەولەويەتتىكى گەرەى من بوو، ھەرەكو چۇن دەستگەيشتن بە بازارى ئەمريكى بۆ چىنئىيەكان گىرگ بوو. من بەھەمان شىۋە بازىرگانىم وەكو ئامرازىك بۆ برەويىدانى ئەجىندانى ئازادى بىنى. بىروام وابوو كە، بەپىي تىپەربوونى كات، ئازادى شاراوہ لە بازاردا وا لە خەلكى دەكات كە لە گۆرەپانى گشتىدا داواى ئازادى بكەن. يەككە لە يەكەم بىرپارەكانم بىرىتى بوو لە دىژەدان بە پشتگىرى سەرۆك كلىنتن بۆ ھاتنى چىن بۆ ناو رىكخراوى بازىرگانى جىھانى. بۆ بىتەوكردنى پەيوەندىيە ئابوورىيەكانمان، من داوام لە وەزىرى خەزىنە (ھانك پۇلسن) و كۆندى كرد كە (دىالۆگى ئابوورىيە ستراتىژى) بەيئەنەكايەوہ.

رووبەرىكى ناكۆكى لەگەل سەركردايەتتى چىن مافەكانى مرقۇ بوو. تەركىزى من لەسەر ئازادى ئايىنى بوو، چونكە بىروام وابوو كە رىگەدان بە خەلكى بۆ پەرسىنى ئەوہى كە دەيانەوى، چەقى ئەجىنداي ئازادىيە. لە يەككە لە يەكەم كۆبوونەوہكانمدا، من بۆ سەرۆك جيانگم روون كوردەوہ كە ئىمان بەشىكى زىندووہ لە ژيانى مندا و ئەمەى كە من ھەموو رۆژى تاووتوئى وشەكە دەكەم. من پىم وت كە پىلانم داناوہ بۆ ھېنانەبەرياسى پەرەپىدانى ئازادى پەرسىن لە وتوئىژەكانماندا. لە وەلامدا وتى "من ئىنجىلم خويئندووہتەوہ، بەلام متمانەم بەوہ نىيە كە دەيلىت".

من بە ھەربو جيانگ و ھو-م وت كە باوہردارنى ئايىنى، ھاۋلاتىيانى ئاشتىخواز و بەرھەمەين دەبن، ئەو جۆرە خەلكانەى كە ولاتەكەيان بەھىژتەر دەكەن. پىم وتى

بۇئەۋەي چىن بىگاتە تىۋىكى تۈنەي ۋەي، پىتۈستە ئازادى زىاتىر بە خەلگە كەيەن بىدەن.
مىن موخازەرىم بەسەر ئەۋاندا ئەدا نە بەسەرىشما سەپاندن، ويستم كىدارە كانم پەيامىك
بىتىن. مىن و لۇرا چۈۋىنە كەنيسەيەك لە بىجىنگ، چاۋمان كەۋت بە رىبەرانى ئايىنى
ۋەكو (كاردىنال جۇزىف زىن) ى ھۈنگ كۈنگ و لەبارەي مافەكانى زىندانىيىنى سىياسى،
نەياران، خاۋزەن بىلۈگ و خۋاپەرستان و وتارىيۇزنى ژۇرەژىر كىرد.

لە لوتكەي ۲۰۰۷ ى ھاۋكارىي ئابۋورىي ئاسىيا-پاسىفېك (ئاپېك)، بە سەرۋك ھۈم-م وت
كە پىلانم دانائە بۇ ئامادەبۈۋىن لە مەراسىمىكىدا كە تىايدا دالاي لاما مىدالى زىرىنى
كۈنگرىس ۋەردەگىرت. رىبەرە بوزىيەكە سورچاۋەي نىگەرانى بوو بۇ ھىكۈمەتى چىنى،
كە بە ۋورۇئەندى جۈدايىخۋازانى تىت تۈمەتبارى دەكرد. مىن لە ماۋەي
سەرۋكايەتتە كەمدا پىنچ چار چاۋم بە دالاي لاما كەۋت و بۇم دەرگەۋت كە پىارۋىكى
ئاشتىخۋازى سەرنجراكىشە. مىن بە سەرگىردەكانى چىنم وت كە نايى لىتى بىرسىن. وتم
"ئەمە لىدانىك نىيە لە چىن، بەلكو ئەمە پىتۈنەيەكە بۇ رىزم بۇ دالاي لاما و بۇ
كۈنگرىسى ئەمىرىكى. نىۋە دەرەنن كە باۋەرى بە ھىزم بە ئازادىي ئايىنى ھەيە".

سەرۋك ھۈجىنقاۋ لە ۋەلامدا وتى "ئەمە پىرسىكى سىياسىي ھەستىارە لە چىن... ئەمە
كاردانەۋەيەكى بە ھىز لەلايەن گەلى چىنەۋە دەۋرۋىنىت". مەبەستى ئەۋە بوو كە
كاردانەۋەيەكى بە ھىز لەلايەن ھىكۈمەتەۋە دەۋرۋىنىت، كە نەيدەۋىست بەكەم سەرۋكى
ئەمىرىكى بىم كە لەگەل دالاي لاما بە ئاشكرا دەردەكەۋىت.

تم "بە داۋاي لىتۈۋوردنەۋە دەبىي بىچم بۇ ئەۋ مەراسىمە". بە ھەمان شىۋە ھەۋالى
خۇش ھەبوو كە بىبىستم. پىرسىارم كىرد لەبارەي يارىيە ھاۋىنەيەكانى ۲۰۰۸ كە قەرار
ۋابوۋ چىن مىۋاندارى بىكات "پىلانى يارىيە ئۆلۈمىيەكانتان چۈن بە رىۋە دەچىت؟"

ئەۋ زانىيارى تازەي پىتدام لەبارەي پىرۇسەي ئامادەسازىيەكەۋە. پىم وت كە دىم بۇ
يارىيەكان. دەمزانى كە روۋبەروۋى قىشارى ئەۋە دەبەۋە كە نەچم و زۇر كەس ھەۋلىان
دەدا يارىيەكان بە سىياسى بىكەن، بەلام مىن بەلىنمدا كە ئەۋ دەتۈۋانى مەنەم پى بىكات
كە ئامادە دەبىم. بە گالەۋە وتم "تازە ھۈتۈلەكەشم گىرەۋە". ئەۋ ئارام دىار بوو.
ئۆلەمىيىكى بىجىنگ يەككىك بوو روۋداۋە دىبارەكانى دۋايىن سالى سەرۋكايەتىم. مىن لەگەل

لۇرا، باربارا، مارقىنى بىرام، مارگرىتى بىراژنم، ھاۋرىكانمان رۇئالڭ و لويس بىست و بىراد
فرىمان بە سواری ھىزى ئاسمانىي يەك كەوتىنە رى. دايگم و باۋگم و دۇرۇ لە چىن
ئىمەيان چاۋەپى ئىمەيان دەکرد. من و باۋگم چوۋىنە لاي (ساندى رانست)، كە تەۋلوي
ھەشت سالە كە لە بىجىنگ كارى كىرەپو، بۇ كىرەنەۋەى بالىۋى نازەى گەورەى ئەمىرىكا.
ئەمە گۇرانيكى تەۋاۋ بوو لە پۇستىكى دىپلۇماسىي پىش سى و سى سال كە لەلەن
باۋگمەۋە بەرپوۋە دەبرا، لە ئامازەيەكى سەرووئاسايى بەخشىدەى، سەرۇك ھو لە
پىنايەى (ژۇنگنانھاي)ى حكومت مىواندارىي نىۋەپۇخىۋانىكى ھەموومانى كىرد، كە
بەكگرتنەۋەيەكى خىزانىي بى وىنەى بوش بوو.

يارىيە ئۆلەمپىيەكانى بىجىنگ بوو بە سەرگەۋتىنىكى نازە - و پىم لە سەرگەرمىش.
ئىمە لە خەۋزى (ۋەتەر كىوب) بوۋىن كاتىك تىمى مەلەۋانىي پىۋان، گەرانەۋەيەكى
دراماتىكىيان نىماش كىرد كە تىايدا بە پەراۋىزىكى بچوك كەۋتقە دۋاى قەرەنسا و مىدالى
ئالتونيان بۆى مسۇگەر كىرد. من چوۋم بۇ تەماشاكىردى تىمى بى وىنەى ئەدانى ھەردوۋ
كچە ۋەرزىشكار (مىستى مەى تىنەر) و (كىرى ۋۇلش) لە يارىيى قۇلبۇلى كەنار دەريا، من
بوۋم بە سەردىرى ھەۋالە ئىۋدەۋلەتپىەكان كاتىك دەستىكى ھاندانم لە پىشى
(مىستى)دا - كەمىك لە سەروو شىۋىنە تەقلىدپىەكەۋە. ئىمە سەردانىكى ژوۋرى
لۆكەرەكانمان كىرد بەر لەۋەى كە تىمى ئەمىرىكى و چىنى لە يارىيەكى يارىيى سەلەى
پىرتەماشاكەرى مىژوۋىيدا روۋبەروۋى بەكتر بىنەۋە. يارىزانەكان لەۋە زىاتىر شىكۈمەندىر و
كارىگەرتر نەدەبوۋن. كاتىك باۋگم ھاتە ژوۋرەكەۋە، لوبۇرن جەپىز ھاۋارى كىرد " سلاۋ،
باۋك".

يارىيەكانى ئۆلەمپىك دەرفەتىكى بە جىھان دا تا جوانى و ئەفرىنەرىنى چىن بىپىنىت.
ھىۋادار بوۋم كە يارىيەكان بەھەمان شىۋە نىگايەك بۇ جىھانى بەرفراۋاتىر بە خەلكى
چىن بدەن، لەۋانەش شىمانەى راگەياندنى ئازاد، ئىنتەرنىتى كراۋە و ئازادىي دەرىپىن.
زەمەن ئەۋە دەردەخات كە كارىگەرىي يارىيەكانى ئۆلەمپىك چۇن دەپى. بەلام مىژوۋ
پىشانى دەدات كە ھەركە خەلكى تامى ئازادىيان كىرد، دواچار زىاتىريان دەۋى.

۲۳ى ئۆلەمبەرى ۲۰۰۲، رۇڭنىڭ بارناۋى و تەماۋى بولۇپ بوخارست. لەگال ئەۋەشدا دەيان ھەزار كەس رۇڭبۇنە گۈرەپانى (شۇرپىش) بۇ يادىكردىنەۋەدى چوۋنەناۋ ئاتۇرى رۇمانىيا، بەرەۋپىشچوۋنىڭ گەۋرە بۇ ۋلاتىك كە تەنبا پىش پانزە سال دەۋلەتتىكى كىيانى سۇقىيەتى و ئەندامى پەيماننامەى وارشۇ بولۇپ. لەكاتىكدا كە لە سەكۈيە كە نىزىك دەكەۋتەۋە، بالكونىيەكى رەۋناكى درەۋشاۋەم بەدى كىرد. مەن پىرسىيارم لە پىاۋەكەى سەر شاتۇكە كىرد "ئەۋە چىيە؟". ۋتى ئەمە ئەۋ شۇنەيە كە نىكۇلاى چاۋچىسكو، دىكتاتورى كۆمەتسىتى رۇمانىيا، دوايىن ۋتارى پىشكەش كىرد بەر لەۋەى لە ۱۹۸۹ لە سەر حوكم لادىرت.

لەكاتىكدا كە سەرۋك بۇن بىسكو مەنى ئاساند، باران ۋەستا و پەلكەزىپىنەيەكى تەۋاۋ دەرگەۋت. پەلكەزىپىنەكە بە دىرئايى ئاسمان راكشا و رىك گەپشە پىشت بالكونىيەكە كە ۋەكو يادىكردىنەۋەيەكى ئازادى درەۋشاۋە. ئەمە چىركەساتىكى كارىگەر بولۇپ بە خۇشى ئەۋ يادە ۋتم "ئەۋرۇ خوا خەندەى بە رەۋى ئىمەدا دەردەخات".

رۇمانىيا ئاكە سىستەمى دىموكراسىي ساۋا ئەۋۋەكە ئاھەنگى ئەۋ رۇڭەى دەگىترا. مەن بەھەمان شىۋە دەنگى ئەمىرىكام دابوۋ بە ھاتنەناۋ ئاتۇرى بولگارىيا، ئىستونىيا، لاتىۋىيا، لىتۋانىيا، سلوۋاكىيا و سلوۋېنىيا. مەن فراۋانبوۋنى ئاتۇم ۋەكو ئامرازىكى بەھىز دەبىيىنى بۇ بەرەۋپىشېردىنى ئەجىنداي ئازادى، لەبەرئەۋەى ئاتۇ داۋا لە ۋلاتان دەكات كە پابەندە بن بە ستانداردە بەرزەكانى كرەۋەۋەى ئابوۋرى و سىياسى، ئەگەرى ئەندامىتى ئەنگىزەيەكە بۇ رىفۇرم.

سالىك پاش ۋتارەكەم لە بوخارست، گەنجىكى دىموكراتى كارىزمائى بەناۋى (مىخائىل ساكاشۋىلى) ھاتە ناۋ دانىشتىنى دەستېپىكى پەرلەمان لە كۇمارى پىشۋى سۇقىيەت (جۇرجىيا). بە قىسەكردن بۇ ھەزاران خۇپىشاندەرى جۇرجى، ئەۋ ۋەكو ئەنجامىكى نازەۋاى ھەلبىزارىنىكى گەندەلەن، رەختەى لە ئەنجومەنەكە گىرت. سەرۋك (ئىدۋارە شىقارنادزى) ھەستى بە فشارەكە كىرد و دەستى لەكار كىشايەۋە. كودەتا بى خۇنەكە بە شۇرپىشى (رۇن) ئاسرا، شەش ھەفتە دواتر، گەلى جۇرجى چوۋە بەردەم سىندۇقەكانى دەنگدان و ساكاشۋىلى بە سەرۋكى خۇى ھەلبىزارد.

لە ئۆقەيمەزى ۲۰۰۴دا، پاش ھەلبىزارىنىكى سەرۆكايەتتىى ساختە لە ئۆكرانىا،
شەپۆلىكى ھاوشىوھى پروتىستۆ ھەلايسا. سەدان ھەزار خۆپيشاندەر جەسارەتيان کرد
کە لە کەش و ھەواى سەرما و سۆلەدا برژىنە سەر شەقامەکان بۆ کاندیدی ئۆپۆزسيۆن
(ئىکتۆر يوشچينکو). لە ساتىک لە ساتەکانى ھەلمەتەکەدا، يوشچينکو دووچارى
زەھراويکردنىكى ناديار ھات کە بوو ھۆى شيوانى دەم و چاوى. لەگەل ئەو ھەشدا ئەو
رەتى کردەوہ کە لە پيشبرکىکە بىتە دەرەوہ. لایەنگرەکانى ھەموو رۆژىک بە ملىچ و
قردىلەى پرتەقالى دەھاتنە دەرەوہ تا ئەو کاتەى کە دادگای بالای ئۆكرانى فرمانیدا بە
ئەنجامدانەوہى ھەلبىزارىنەکە. يوشچينکو بردييهوہ و لە ۲۳ى کانوونى دووہمى ۲۰۰۵دا
سویندى خوارد و بەمەش شۆرشی پرتەقالى تەواو کرد.

لە لوتکەى ۲۰۰۸ى ناتودا لە بوخارست، ھەردوو جۆرجيا و ئۆكرانىا داواى ئەندامىتتىى
پلانەکانى کردار (ماپ)يان کرد کە دوايىن ھەنگاو بوو پيش ئەندامىتتىى تەواو. من
لایەنگرىکى بەھىزى داواکەيان بووم. بەلام بەسەندکردن پىويستى بە کۆدەنگى ھەبوو و
ئەنگىلا مىرکل و نىکولا سارکۆزى سەرۆكى نوێى فەرەنسا بەگومان بوون. ئەوان
دەيانزانى کە جۆرجيا و ئۆكرانىا ئەم پەيوەنديانەيان لەگەل مۆسکۆ ھەيە و نىگەرانى
ئەوہ بوون کە ناتو رابکيشريته ناو جەنگ لەگەل روسيا. ئەوان بەھەمان شىوہ لەبارەى
گەندەلييهوہ نىگەرەن بوون. من پىم وابوو کە ھەرەشەى روسيا، وەرگرتنى جۆرجيا و
ئۆكرانىا لە (ماپ) بەھىز کرد. ئەگەرى ئەوہ کەم بوو کە روسيا بىتەناو شەرانگىزييهوہ
ئەگەر ئەم ولاتانە لە رىگەدا بوونايە بەرەو ناتو. ھەرچى پەيوەندى بە پرسەکانى
حوکمرانييهوہ ھەيە، ھەنگاو بەرەو ئەندامىتتىى ھانى دەدان تا گەندەلى نەھيئل. ئىمە
لەسەر سازشىک رىکەوتىن: ئىمە نەماندەتوانى ئەندامىتتىى (ماپ) بە جۆرجيا و ئۆكرانىا
بدەين، بەلام بەيانىکمان دەرەکرد بۆ راگەياندىنى ئەمەى کە ئەوان لە بەرنامەدان بۆ
ئایندەى ئەندامىتتىى لە ناتودا. لە کۆتايى مشتومرەکەدا، سەرۆک وەزيران گۆردن براونى
برىتانىا سەرى ھىنايە بن گويم ووتى "ئىمە ئەندامىتتىى (ماپ)مان بەوان نەدا، بەلام
لەوانەيە ھەنوگە کردبىتماش بە ئەندام!"

مشتومېرى ناتو لەسەر جۇرجيا و ئۇكرائىنا رۇشنايى خىستەسەر كارىگەرى روسىيا. لە
يەكەم كۆپۈنەنە دەمدا لەگەل قىلادىمىز پوتىن لە بەھارى ۲۰۰۱ دا، سىگالاي، ئەۋەتى كىردى
روسىيا ھىشتا قورسايى سەردەمى سۇقىيەتى لەسەر شانە. لەو سائەدا، ئەۋەت بەرمىلى بە
۲۶ دۆلار بوو. ئەۋەت كاتەى كە مەن لە سىپىتىمبەرى ۲۰۰۷ دا لە لوتكەى (ئاپىك) لە سىپىنى
پوتىنم بىنى، ئەۋەت كەيشىبوۋە ۷۱ دۆلار - بەرەۋ ئەۋەش بوو كە لە ھاۋىنى ۲۰۰۸ دا
بىگاتە ۱۲۷ دۆلار. ئەۋەت لەسەر كورسىيەكەى جەمئىيەۋە و پىرسىيارى كىردى ئاخۇ (سەنەدى
دارايى پالىشتىكراۋ بە رەھن) ى روسىيا خالى چۈنە.

ئەۋەت سەيە پوتىنى رەسەنى پىشاندا. ئەۋەت ھەندى چار خۇبە زالزان، ھەندى چار
سەرنجراكىش و ھەمىشەش سەرسەخت بوو. لە ھاۋەى ھەشت سالى سەۋكايە تىمدا،
زىاتر لە چل چار روۋىە بوو پوتىنم بىنىبوۋە. مەن و لۇرا سەردانى بىن وىنەمان لەگەل ئەۋە
(لىۋدىمىلا) ى ھاۋسەرى لە مالەكەمان لە كراۋفۇرد و خانوۋەكەى لە دەرەۋەى مۇسكو
ئەنجامدەدا كە لەۋى ئەۋەت پەرسىگە تايىپەتتەكەى خۇي پىشان دام و رىگەيدام قۇلگا
مۇدىل ۱۹۵۶ ەكەى لىخورم. ئەۋەت لىستىقالى (شەۋە سىپىيەكان) بۇ كەشتىكى سەر
بەلەم ئىمەى بە (سەينت پىرسىيىرگ) دا بىرد. مەن ئەۋەت بۇ (كىنىيەنكىپۇرت) بانگەيشت
كىردى كە لەۋى لەگەل باۋىم چوۋىنە راۋەماسى. مەن قەت كاردانەۋەى پوتىنم بىر ناچىت كە
بۇ يەكەم چار ھاتە ئۇفېسى تۇقال. سەرلەيەيانى بوو و روۋىاكى لە پەنجەرەكانى
باشۋورى دەدا. لەكاتىكدا كە ئەۋەت دەرگاگەۋە ھاتە زورەۋە، دەمى كرايەۋە "ئاي
خوايە... ئەمە چەند جوانە!" ئەمە كاردانەۋەيەكى تەۋاۋ بوو بۇ كارمەندىكى پىشۋورى
(كەى جى.بى) ى سۇقىيەتتىكى بىن ئىمان.

بەناۋ ھەۋو ئەۋەت ھەۋراز و ئىشۋىيەنەدا، مەن و پوتىن لەگەل يەكتىرىدا راشكاۋ بوۋىن.
ئىمە لە ھەندى بوۋارى گىرنگدا ھاۋىكارى يەكتىرىمان كىردە، لەۋانەش شەپ دىرى تېۋىرىم،
لابرىنى تالىبان لە ئەفغانىستان و ئاساپشى كەرەستە ئاۋىيەكان. يەكتىك لە گەۋرەتەن
دەسكەۋتەكانى يەكەم كۆپۈنەنە دەمان، لە ۲۰۰۱ دا بوو لە سۇۋىتيا، مەن بە پوتىنم ۋەت كە
پلانم داناۋە ئاگادارى شەش مانگەى داۋاكرۋى پىتەدەم لەمەپ ئەۋەتى كە ئەمىرىكا لە
پەيماننامەى موشەكى دژە بالىستى دەكشىتەۋە، بۇ ئەۋەتى ھەردوۋمان بىۋانەن

سیستەمی بەرگری موشەکی کاریگەر بەئینە کایەو، ئەو روونی کردەوێ که ئەمە زیانی
هەبە بۆ لایەنگیری من لە ئەوروپا. من پێم وت که لەسەر ئەو پرسە هەلمەتم بەرپۆ
بردووە و گەلی ئەمریکا چاوەڕێی ئەوێ لە من دەکات که پابەند بێم. بە پوتینم وت
"جەنگی سارد کوتایی هات. ئێمە چیتەر دۆژمن نین".

من بەهەمان شێوە پێم وت که ئەمریکا تاکلایەنە تەقەمەنیی کلاوێ جەنگییە تاوکییە
ستراتیژییەکانی خۆی بۆ دوو لەسەر سێ کەم دەکاتەوێ. پوتین رازی بوو که لەگەڵ ئەو
کەمکردنەوانەدا بێتەوێ. کەمتر لە سالتیک دواتر، ئێمە (پەیماننامە ی مۆسکۆ) مان واژۆ کرد
بۆ کەمکردنەوێ ژمارە ی کلاوێ جەنگییە دانراوەکانمان لە ۶,۶۰۰ چەکەوێ بۆ نێوانی
۱۷۰۰-۲,۲۰۰ تاوێ کو ۲۰۱۲. پەیماننامە کە یە کسان بوو بە گەورەترین کەمکردنەوێ
چەکی تاوکی لە میژوویدا و ئەمە بەبێ دانوستانی ناکۆتا روویدا که زۆرجار رێککەوتننامە ی
کۆنترۆلی چەکی لێدەکەوتەوێ.

لە ماوێ هەشت سالتا، سامانی تازه دۆزراوێ کاری کردە سەر پوتین. ئەو لە دەرەوێ
بوو بە شەڕانگیز و لە ناوێوێ بەرگریکار بوو لە ریکۆردەکە ی. لە یە کەم کۆبوونەوێ
رووبەروومان لە خولی دووێمدا لە (براتسلافا) من نیگەرانیی خۆم لە بارە ی نەبوونی
بەرەوپێشچوونی دیموکراتییانە ی روسیا خستەروو. من بە شێوە یەکی تایبەت نیگەرانی
دەستگیرکردنی بازرگانان و هەلکوتانە سەر راگەیانندی ئازاد بووم لە روسیا. وتی
"موحازەرەم بۆ دامەدە لە بارە ی راگەیانندی ئازادەوێ. بەتایبەت پاش ئەوێ ئەو
ریپۆرتەرەت کردە دەرەوێ".

من بە خەیاڵمدا هات که ئاماژە بە کێ دەکات. پرسیارم کرد "فیلادیمیر مەبەسەت
دۆن رازەرە؟" ئەو وتی بەلێ. وتم "وتم بە پێداگرییەوێ دەلێم که ئەوێ بە ئاشکرا باس
نەکەیت. گەلی ئەمریکا پێی وادەبێت که تۆ لە سیستەمەکە ی ئێمە تێناگەیت".

لە کۆنگرە یەکی رۆژنامە نووسی هاوێشیدا لە پاش نێوەرۆ، من بانگی دوو ریپۆرتەرێ
ئەمریکیم کرد و پوتینیش بانگی دوو رۆژنامە نووسی روسی کرد. دوایین پرسیار لە لایەن
(ئالیکسی میشکۆف) هەوێ بوو لە ئازانسێ ئینتەرفاکس. پرسیارە کە بۆ پوتین بوو، وتی
"سەرۆک بوش بەم دواییانە وتوویەتی که راگەیاندن لە روسیا ئازاد نییە. نەبوونی

ئازادىيەكە چىيە؟... بۇچى تۇرۇر قىسە ئاكەيت لەبارەي پېشىلىكارىيەكانى مافەكانى
رۇژنامەنووسان لە ئەمىرىكا، لەبارەي ئەو راستىيەي كە ھەندى لە رۇژنامەنووسان
دەركراون؟" تۇسەيرى ئەم رىكەوتە. ئەو ھەي كە پىنى دەوترا راگەياندى ئازاد لە روسىيا،
رستەكەي قىلادىمىرى توتى ئاسا دووبارە دەكرەو.

من و پوتىن ھەزمان لە فېتتىس (رشاقە) بوو. قىلادىمىر سەخت وەرژىشى دەكرە،
نەوزو مەلەي دەكرە و وەرژىشى جودۇي دەكرە. ئىمە ھەردووكمان كەسانى لىھاتو.
بووین. لە سەردانەكەيدا بۇ كامپ دەيقد، من پوتىنم بە سەگە سىكۆتلەندىيەكەمان
(بارنى) ئاساند. ئەو تۇر سەرسام نەبوو. لە سەردانى دواترم بۇ روسىيا، قىلادىمىر
پرسىياري كەرد ئاخۇ دەيەوى بە سەگەكەي بەناوى (كۆنى) ئاشنا بىم. وىم بە دىلىيەو.
لەكاتىكدا كە بەو پانتاييەي خانووەكەيدا دەريۇششتىن كە قەراغەكانى درەختى
(بتولا) لى چىترابوو، سەگىكى رەشى گەرەي (لابرادور) بە بازدان بەناو فرىزەكەدا
ھات. قىلادىمىر وتى "ئەمە گەرەتر، بەھىزتر و خىراترە لە بارنى". دواتر
بەسەرھاتەكەم بۇ ھاوپىم سەرۆك وەزىران سىتىفن ھارپەرى كەنەدا بۇ گىرايەو. لە
وہلامدا وتى "تۇ خوشبەختىت كە ئەو تەنیا سەگەكەي پىشان داويت".

بەسەرھاتى بارنى وانەبەخش بوو. پوتىن پىاويكى پىر شانازى بوو كە ولاتەكەي خوش
دەويست. ئەو دەويست روسىيا جارىكى تر ھەيكەلىكى دەسەلاتىكى بەھىزى ھەبىت و
ئەنگىزەي ئەو ھەي ھەبوو قەلەمپەو ھەكانى كاريگەرى روسىيا فراوان بىكات. ئەو سىستەمە
دىموكراتىيەكانى سەر سىنوورەكەي دەترساند و وزەي وەكو چەكىكى ئابوورى
بەكار دەھىتا لە رىگەي بىرىنى گازى سىروشتى لە چەند بەشىكى خۇرھەلاتى ئەوروپا.

پوتىن تۇرزان بوو. وەكو قەرەبويەك بۇ پىشىگىرىكىردنى لە جاك شىراك و گىرھارد
شرودر لە تەقەلاكانىيان بۇ پارسەنگدانەو ھەي كاريگەرى ئەمىرىكا، پوتىن قابىلى كىردىبون
كە بەرگى لە پىادەكىردنى دەسەلاتەكەي بىكەن لە روسىيا. لە ئىوارەخوانىكى لوتكەي
گروپى ھەشت لە سەبىت پىترسبېرگ، تۇرىيەي ھەرە تۇردى سەركرەكان لە رىكۆردى
دىموكراسىدا تەھدەي پوتىننىيان كىردىبوو. بەلام جاك شىراك ئەمەي نەكرە. ئەو رايگەياند
كە پوتىن لە بەرپەو ھەردى روسىيادا كاريكى باش ئەجام دەدات و ئىشى ئىمە نىيە چۇن

ئەمە دەكات. ئەمە ھېچ نە بوو بە بەراورد بەۋەي كە گىرھارد شرۇدەر كىردى. ماۋەيەكى
كورت بوۋى ئەۋەي كە راۋىزكارى ئەلمانى گىرھارد شرۇدەر تۇقىسى جىھىشت، بوۋ بە
سەرۋكى كۆمپانىيەك كە ھى (گازپروم) بوۋ، واتە دامەزراۋەي زەبەلاھى وزەي روسيا،
پوتىن خەزى لە دەسەلات بوۋ و خەلكى روسياشى كە يىيان پىي دەھات. مالى زىادەي
بودجەي سەرچاۋەگرتوۋ لە نەوت سەرى نەدەشكاند. ئەۋ پىگەي خۇي بەكارھىنا بۇ
دەستىشانكردنى جىگەرەۋەكەي، دىمىتى مىدقۇتدۇت. پاشان خۇي كىرد بە سەرۋك
ۋەزىران.

خالى نىزمى پەيوەندىمان لە ئۆگەستى ۲۰۰۸دا بوۋ كاتىك روسيا تانكى نارد بۇ ناۋچە
سنوورىيەكانى جۇرجيا بۇ داگىركردنى ئۇسىتياي باشوور و ئەبخازيا كە دوو پارىزگاي
ولاتى جۇرجيا بوون، بەلام پەيوەندىي نىزىكان ھەبوۋ لەگەل روسيادا. من لە بىنجىنگ بوۋ
بۇ مەراسىمى كىردنەۋەي يارىيە ئۆلەمپىيەكان.

من و لورا لە رىزەكەدا ۋەستابوۋىن بۇ سلاۋكردن لە سەرۋك ھو جىنتاۋ كاتىك جىم
جىفۇرى، جىگىرى راۋىزكارى ئاسايشى نىشتەمانىم ھىرشەكەي روسياي بەگويدا چىپاندىم.
سەيرى چەند شوپىنىكى بەردەم كىرد لە رىزەكەدا. فىلادىمىر لەۋى بوۋ، بىپارمدا كە رىزى
پىشۋازى شوپىنىكى گونجاۋ نىيە بۇ دىپلوماسىيەتىكى ھەلچوۋ.
بەھەمان شىۋە پىم ۋابوۋ كە گىرنگە من نىگەرانى خۇم بگەيەنمە مىدقۇتدۇت. مىدقۇتدۇت
باش نەدەناسى. لە نىسانى ۲۰۰۸دا، رىك بەر رادەستىكردنى دەسەلات، فىلادىمىر
بانگەھىشتى مىدقۇتدۇتى كىردىۋو كە لە (سۇچى) كە ھاۋشىۋەي كامپ دەپقەدە، بىتە لامان.
دۇخەكە كە شىنكى ئاھەنگى ھەبوۋ. پوتىن مىۋاندارىتىيى نىۋەپۇخوانىكى خۇشى كىردىۋو
كە دواتر سەماي فۇلكلورىشى بەدۋادھات. لە ساتىك لە ساتەكاندا، ئەندامانى ۋەفدەكەي
من، بە مىشەۋە، لە شوپىنەكانى خۇمان ھەستايىن بۇئەۋەي بىچىنە سەر شاتۇكە.
پىدەچوۋ سەماكە ئاۋىتەيەك بىت لە ھەلپەركىنى چۈرگۈشەيى و ھەلپەركىنى خىرا. من
دلىنام كە شل و ملتر دەبوۋ ئەگەر كەمىك فۇدكا لە جەستەمدا بوۋايە. ماپەي پىرسىيارىشە
كە لە گەشتەكانمدا بۇ روسيا بە دەگمەن فۇدكام بىيى، بە پىچەۋانەي رۇژانى زوۋى
كۆمەنىزم.

من ستایشی ئەو کاتەم کرد که لە گەڵ مێدقیدیف بۆدە سەر که یە کەم سەرکردە ی
ناکۆمە نیستی روسیا بوو لە سەر وەختی شۆرشى بەلشەفیکى لە ۱۹۱۷ دا. ئەو وتاریکی
کاریگەری پێشکەش کردبوو که تیایدا پابەندى خۆى بۆ حوکمی یاسا، لیبرالیزەکردنى
ئابووری روسیا و کەمکردنەوێ گەندەلى خستبوو. پوو. من پێم وت که چاوەڕێی
ئەوێ سەرۆک بەرانبەر سەرۆک مامەلەى لە گەڵدا بکەم. بێگومان پرسیارە گەرە که ئەو
بوو ئاخۆ ئەو بە راستى ولاتە که بەرپۆ دەبات. وەکو شێوازى تاقیکردنەوێ، پرسیارم
لە قیلاذیمێر کرد ئاخۆ ئەو هینشتا بینایەى (سۆچى) بەکار دەهێنێت پاش ئەوێ که
مێدقیدیف ئۆفیسى گرتووە تە دەست. ئەو بەبێ دوودلى وتى "نەخێر، ئەمە کۆشكى
هاوینەى سەرۆکە".

من کاتێک که گەرامەوێ بۆ هۆتیلە کەم بە بێجینگ پەيوەندیم بە مێدقیدیفەوێ کرد. ئەو
گەرم داها تێبوو. منیش بەهەمان شێوێ. وتم "ئامۆزگاریی بەهێزم ئەوێە که هەر ئێستا
ئەم شتە هێور بکەیتەوێ". "ئەم ناهاوسەنگیەى کردەوێ کانت خەریکە جیهان لەدژت
هەلە گەڕێتیتەوێ. ئێمە لە گەڵ ئەواندا دەبین".

مێدقیدیف پێى وتم ساکاشقیلی وەکو سەدام حسینە. ئەو بانگەشەى ئەوێ کرد که
ساکاشقیلی هێرشىکى "بەرەریانە" ی نەورۆژتێراوى ئاراستە کردووە که بوو تەهوى
کۆژرانى زیاتر لە هەزار و پینجسەد مەدەنى.

لە وەلامدا وتم "هێوادارم نە ئیت که بە نیازیت لە بەرانبەر دا هەزار و پینجسەد کەس
دەکوژیتەوێ. تۆ مەبەستى خۆت بە دەنگى بەرز و بە روونى بەیان کردووە. هێوادارم
ئەوێ لە بەرچاوی بگرت که بە جددی پرسیارم کرد".

نێگەرانیی گەورەترم ئەوێ بوو که روسییه کان رێک و رەوان خۆیان بکەین بە
(تیلیسى) ی پایتەختى جۆرجیا دا و ساکاشقیلی دیموکراتییانە هەلێژێردراو سەرنگون
بکەن. روون بوو که روسەکان ئەیان دەتوانن بەرگەى جۆرجیا یەکی دیموکرات بگرن بە
سەرۆکێکى دۆستى خۆرئاواوێ. من بیرم لەوێ دەکردەوێ ئاخۆ دەبێ هەر شەرانگیز
بوونایە لە بەرانبەر ئەو ولاتە ئەگەر ناتو داواکارییه کەى بۆ ئەندامیتى جۆرجیا لە (ماپ) دا
پەسەند بکەدا یە.

[illegible][illegible]

به پوتینم وت "من هوشداریم پیداویت که ساکاشفیلی که سیکه خوین گهرمه". پوتین وتی "منیش خوین گهرمه".

من چارمكى تر وە لامم دايە وە "نا ئىلادىمىڭ، تۆ خوتىن ساردىت".

پاش چەند ھەفتە يەك لە دىپلۇماسىيە سەخت، روسىيە زۆرىيە سەربازە داگىر كەرەكلى
كشاند بوردە، بەلام ئامادەيىيەكى سەربازىيە ئاپاسايبان لە ئۆسىتياي باشوور و ئەبخازيا
بەرقەرار كورد بوو. فىلادىمىر پوتىن لە ماوەى دوايىن ھەفتەم لە ئۆفيس تەلەفونى بۇ كۆرم
بۇ مالىئاويى، كە ئامارەيەكى ھۆشەندانە بوو. لەگەل ئەو ھەشتا، بە لەبەر چارگرتنى
ئەو ەكى لە پوتىن ھىوادار بووم و دەمىوانى لە تىپەر بوون لە جەنگى سارد بەدى بىشەم،
روسىيە ەكو ئانومىتەيەك لە ئەجىنداي ئازادىدا جىگەي نابىتەو.

روسیا تاکە ولاتیش نەبوو. هیوادار بووم کە میسریش بیتی رتیه ری ئازادی و ریفورم
لە جیهانی عەرەبیدا، ھەروەکو چۆن پیش جیلک، لە ژێر سایە ی ئەوەر ساداتدا رتیه ری
ناشتی بوو. بە داخەو، پاش ھەلبژاردنێکی سەرۆکایەتی مژدە بەخش کە کاندیدەکانی
ئۆپوزسیۆنی گرتبوو، حکومەت لە ماوەی ھەلبژاردنەکانی ئەنجومەنی یاساداناندا
کاتیکی دواتری ئەو سالا دا ھاتبوو ناوەو و ئەو نەیار و خاوەن یلۆگانە ی زیندانی
کردبوو کە لایەنگری ئەلتەرناتیفیکی دیموکراتییان کردبوو.

قەنزویلاش لە دیموکراسی لایدا بوو. سەرۆک ھوگو شاقیز شەپۆلە ئاسمانییەکانی بە
سروتی توندی دژە ئەمریکی ئالودە کردبوو لە کاتی کدا کە وینەییەکی ساختە ی
میللەتگەرایی بلۆ دەکردەو کە ئەو ناوینابوو (شۆرشی بۆلیقاری). بە داخەو، ئەو
پارە ی خەلکی قەنزویلا ی بە فیترو دەدا و ولاتە کە یانی وێران دەکرد. ئەو دەبوو بە
(رۆبەرت موگابی) ی ئەمریکای باشوور. جینگە ی داخە کە، سەرکردەکانی نیکاراگوا،
بۆلیقیا و ئیکوادور پەپرەویی نموونە کە ی ئەویان دەکرد.

قەلای دیکتاتۆری گۆشەگیری تر ھەن - شۆینانی وەکو بیلاروس، بۆرما، کوبا و
سودان. هیوادارم ئەمریکا بەردەوام بێت لە وەستان لە تەک نەیاران و لایەنگرانی ئازادی
لەو ی. من لە ماوە ی سەرۆکایەتی بەمدا چاوم بە زیاتر لە سەد نەیار کە وتبوو. لەوانە یە
میحنە تەکە یان سەخت بێت، بە لام بی ھیوا نییە. ھەروەکو لە دوو دەمین وتاری دەست
بە کاربووندا وتم، ئەجیندای ئازادی داوای "کاری چڕکراوە ی جیلەکان" دەکات. ھەر کە
گۆران دەگات، زۆرجار بە خیرایی دەجولیت، ھەروەکو جیھان لە شۆرشیەکانی ئەوروپادا
لە ۱۹۸۹-۱۹۹۰ و لە وەرچەر خانی خیرای خۆرھەلانی ئاسیا پاش دوو دەم جەنگی جیھانی،
تییینی کرد. کاتیک خەلکی بۆ دواجار ئازاد دەبن، زۆرجار نەیاران و زینداییەکان -
خەلکانی وەکو ئاکلاڤ ھاڤیل و نیلسن ماندیلا - کە وەکو سەرکردە ی ولاتانی ئازادیان
دینە مەیدان.

سەرباری تەگەرەکانی بەردەم ئەجیندای ئازادی، نموونە لێکی زۆری ھیوا و پیشکەوتن
ھەبوون. جۆرجی و ئوکرانییەکان چوونە پال ریزبەندی گەلانی ئازاد، گۆسۆڤو بوو بە

ولاتیکی سەرپه‌خۆ و ناتۆ له نۆزده ئەندامه‌وه بۆ به بیست و شه‌ش. له ژێر سهرکردایه‌تی بوئرا نه‌ی (ئالفارۆ ئورایب)، دیموکراسیی کۆلۆمبیا، خاکی سهرپه‌خۆی له ده‌ست تیرۆریستانی تریاکیدا ده‌ره‌ینایه‌وه. به پش‌تیوانیی ئەمریکا، دیموکراسیه‌ فره‌ ئەتینییه‌کانی هیندستان و ئیندۆنیزیا و تا به‌رازیل و شیلی، له هه‌رێمه‌کانیادا بۆونه سهرکرده و مۆدیل بۆ کۆمه‌لگه‌ ئازاده رووله‌گه‌شه‌کان له سهرانسه‌ری جیهاندا.

به‌ره‌وپیش‌چوونه هه‌ره دراماتیکییه‌کانی ئازادی، له خۆره‌لاتی ناوه‌راسیدا هاته کایه‌وه. له ۲۰۰۱دا، هه‌رێمه‌که زیاده‌بوونی تیرۆریزم، زیاده‌بوونی توندوتیژی نێوان فه‌له‌ستینییه‌کان و ئیسرائیلییه‌کان، کاریگه‌ری ناسه‌قامگیرکه‌ری سه‌دام حسین، په‌ره‌پێدانی چه‌کی کۆکوژی لیبیا، داگیرکاری لوبنان له‌لایه‌ن ده‌یان هه‌زار سهربازی سوریا، چه‌قبه‌ستی ئابووری به‌ربلاو و به‌ره‌وپیش‌چوونی که‌می به‌ره‌و ریفۆرمی سیاسی به‌خۆیه‌وه بیه‌نیوو.

به‌هاتنی ۲۰۰۹، ولاتانی سهرانسه‌ری خۆره‌لاتی ناوه‌راست به‌شیوه‌یه‌کی چالاک شه‌ری تیرۆریزمیان ده‌کرد له‌بری کردنی پێچه‌وانه‌که‌ی. عێراق دیموکراسیه‌کی فره‌نایین و فره‌ئه‌تنی بوو و هاوپه‌یمانیکی ئەمریکا بوو. لیبیا و ده‌سته‌به‌رداری چه‌که کۆکوژه‌کانی بیوو و په‌یوه‌ندییه ئاساییه‌کانی له‌گه‌ڵ جیهان ده‌ست پێک‌ده‌بووه‌وه. گه‌لی لوبنان سهربازه‌ سوریه‌کانیان کرد‌بووه ده‌ره‌وه دیموکراسییان گه‌ران‌ده‌بووه‌وه. گه‌لی فه‌له‌ستینی حکومه‌تییکی ئاشته‌واییتری هه‌بوو که شانبه‌شانی ئیسرائیل له ئاشتیادا ده‌ژیان. بزافییکی ئێرانیی ئازاد پاش هه‌لبژاردنی سه‌رۆکایه‌تی هاوینی ۲۰۰۹ چالاک بیوو. له سهرانسه‌ری هه‌رێمه‌که‌دا، ریفۆرمی ئابووری و کرانه‌وه‌ی سیاسی په‌یتا په‌یتا به‌ره‌وپیش ده‌چوون. کویت یه‌که‌م هه‌لبژاردنی ئەنجامدا که تیایدا ژنان رێگه‌یان پێدرا ده‌نگ بده‌ن و پۆست بگرنه ده‌ست. له ۲۰۰۹دا، ژنان چه‌ند کورسییه‌کیان به‌ده‌سته‌ینا. ژنان به‌هه‌مان شیوه له عه‌ممان، قه‌ته‌ر، ئیمارات و یه‌مه‌ن پۆستی حکومییان گرت‌ه ده‌ست. به‌خه‌ره‌ین مێینه‌یه‌کی جوله‌که‌ی کرد‌ه بایۆز له ئەمریکا. ئوردن، مه‌غریب و به‌خه‌ره‌ین هه‌لبژاردنی په‌رله‌مانیی پێش‌برکێکارانه‌یان ئەنجامدا. له‌کاتی‌که‌دا که هه‌ر سیسته‌مییکی پاشایه‌تی ته‌واو رێک‌خراوه، سعودیه یه‌که‌م هه‌لبژاردنی شاره‌وانیی خۆی

ئەنجامدا و شاھەبدوللا يەكەم زانكۆي كراوھى ولاتەكەي بە يووى پياوان و ژنانىشدا كىردەوھ. لەسەرانسەرى ھەرىمەكە، بازارگانى و ھەبەرھىنان فراوان بوو. بەكارھىنانى ئىنقىرنىت بە خىرايى گەشەي كرد. دەنگى وتوئزەكانىش لەبارەي دىموكراسى و رىفۆرم بەرزتر بووھوھ - بەتايىبەت لەناو ژناندا كە من دۇنيام رىبەرەيەتیی بزاشى ئازادى دەكەن لە سەرانسەر خۆرھەلاتى ناوھراستدا.

لە كانوونى دووھمى ۲۰۰۸دا، من بۆ ئەبوزەبى و دوپەي سەفەرم كرد، دوو مېرئىشىنى ھەربى كە بازارگانىي ئازاد و كۆمەلگەي كراوھيان گرتبووھخۆ. سەنتەرى شارەكانيان بالەخانەي بەئاسمانداچووى درەوشاوھى تىدابوو كە پىر بوون لە كاروھگەرخەر و شارەزايانى بزىس، ھەم پياو و ھەم ژن. لە دوپەي، من سەردانى ئەو خويندكارانەي زانكۆم كرد كە لە بوارە جياجياكانى ھەكو بزىس، زانست و مېژوودا دەيانخويند. لە دوايىن شەوى سەردانەكەمدا، مېرى جىنشىنى ئايندەبىنى ئەبوزەبى، ھاورىم شىخ محەمەد بن زايد، بانگھىشتى كردم بۆ شوئە تايىبەتەكەي خۆي بۆ ئىوارەخوانىكى تەقلىدى. وتى ژمارەيەك لە كاربەدەستانى حكومى دىئە لمان. من چاوھرىم دەكرد پياوانى تەمەن ناوھەند بن. بەلام ھەلە بووم. حكومەتەكەي مېرى جىنشىن ژنانى موسلمانى گەنجى زىرەكى گرتبووھخۆ. ئەوان باسى مكوپيان كرد لەبارەي درىژەدان بە رىفۆرم و پىشكەوتن - و قولكردنەوھى دۇستايەتییان لەگەل ئەمريكادا.

لەكانى ئەبوزەبى زۆر دوور بوو لەو مەنبەرەي دەستبەكاربوون كە من لە كانوونى دووھمى ۲۰۰۵دا چوومە سەرى. بەلام ئەو شەوھى بىابان، ئايندەي خۆرھەلاتى ناوھراستم بىنى - ھەرىمىك كە رىژ لە كەلتوورە كۆنەكەي دەگرىت لەكاتىكدا كە جىھانى مۆدىرنىش لەباوھش دەگرىت. چەند دەپەيەكەي پىندەچىت تا گوپانكارىيە تازەكان بە تەواوى بەرجەستە بىن. بە درىژايى رىگەكەش تەگەرە دەپى. بەلام من بىروام بە چارەنووسەكە ھەيە: گەلى خۆرھەلاتى ناوھراست ئازاد دەبن و ئەمريكاش سەرەنجام زياتر لە ئاسايشدا دەبىت.

قەيرانى دارايى

"جەنابى سەرۇك، ئىمە رووبەرووى مۆتكەپكە دارايى دەپىنەۋە". ئەمە قىسەى بىزاركەرى بىتن بىرنانك بوون، سەرۇكى رەفتار نەرمى (يەدەكى فېدرال) كە لە ژوورى (رۇزفېلت) لە بەرانبەر مەن دانىشتىبوو. بە درىژايى دوو ھەفتەى رابىردوو، حكومت (فانى ماي) و (فرىدى ماك)ى كۆنترۇل كىردىبوو كە دوو كيانى زەبەلاھى نىشتەجىكرىن بوون. (لېھمان برەزەس) گەرەتەرىن مايەپوچى لە مېژووى ئەمىركادا تۇمار كىردىبوو. مېرىل لىنچ، لەژىر قىشاردا غىرۇشرايوو. يەدەكى فېدرال قەرەزىكى ۸۵ مىليارد دۆلارى داپووبۇ رىگاركرىنى (گروپى نىودەۋلەتى ئەمىركى) - ئىستا (ۋاچۇشيا) و (ۋاشىن مىوچۋال) لەسەر لىتۋارى ھەرەسدا بوون.

بە ھەبوونى پىشۋىيەكى زۇر لە دامەزراۋە دارايىيەكاندا، بازارەكانى آنتىمان ۋەستابوون. بەكاربەران ئەياندەتۋاين قەرەز بۇ ئۆتۈمبىل و خانوو دەستەبەر بىكەن. كۆمپانىيا بىچوكەكان ئەياندەتۋاينى قەرەز بەدەست بىتن بۇ دارايى داپىنكرىن بۇ پىرۇژەكانىيان. بازارى سەھم داپەزىبوو ۋە نىزەتەن ئاستى خۇى لە يەكەم رۇزى پاش ۱۱ سىپىتەمبەرەۋە.

لەكانىكدا كە ئىمە لە ژىر تابلۇى زەيتىي (تېدى رۇزفېلت) لە حالەتى ئەسپسوارىدا، دانىشتىبوون، ئىمە ھەموومان دەمانزانى كە ئەمىركا رووبەرووى خەمناكرىن تەخەبىي ئابوورى پاش چەندىن دەپە دەپىتەۋە.

مەن رووم كىردە سەرگەۋرەى تىمە دارايىيەكەم، ۋەزىرى خەزىنە (ھانك پۇلسن)، رىبەرى سىروشتىي بە چەند دەپەيەك لە ئەزموون لە دارايى نىودەۋلەتېدا.

هانك وتى "بارودۇخەكە لە رادەبەدەر جىيە". ئەو ر تىمەكە سى پىۋانەيان خىستە بەردەم بۇ بىر كۆرۈنى قەيرانەكە. يەكەم، وەزارەتى خەزىنە ۳،۵ تىرلىيۇن دۆلارى لە كۇمپانىياكانى ئىتىمانى بازارى پارەدا زامان دەكرد كە رووبەرووى پارەكىشانەوہى خاوەن حسابەكان دەبوونەوہ. دووہم، يەدەكى قىدرال، پروگرامىكى دەست پىدەكرد بۇ لاپردنى كۆنترۇل لەسەر بازار بۇ كاغەزى بازارگانى، كە سەرچاوەيەكى سەرەكىى دارايى دابىن كرس بوو بۇ كۇمپانىيا و بىزنەسەكانى سەرانسەرى ولات. سىيەم، كۇمىسيۇتى (سەنەدەكان و ئالوگۇر) فرمانيكى دەردەكرد بۇ نەھىشتىنى كاتىي كەم ساغىبوونەوہى سەھمە دارايىەكان. هانك وتى "ئەمانە ھەنگاوى دراماتيكىن، بەلام سىستەمى دارايى ئەمريكا لە مەترسيداىە".

ئەو تەنەت پروپوزەلىكى بویرانەترى خىستەروو. وتى "ئىمە پىۋىستمان بە دەسەلاتى فراوانتر ھەيە بۇ كرپنى (سەنەداتى دارايى پشت ئەستور بە رەھن)". ئەو مولكە دارايىە ئالوزانە بەھايان لە دەست دابوو كاتىك بە خىستەمەترسىي مىزانىەى كۇمپانىيا دارايىەكانى سەرانسەرى جىھان، بلىقى نىشتەجىبوون تەقىبوو. هانك پىشنيارى ئەوہى كرد كە داواى سەدان مىليارد دۆلار لە كۆنگرىس بكەين بۇ كرپنەوہى ئەو مولكە ژەھراوييانە و گەراندەوہى ئاسودەيى بۇ سىستەمى بانكى.

پرسىارم كرد "ئايا ئەمە خراپترىن قەيرانە لەسەرۋەختى بىبازارپى گەرەوہ؟" بىن وتى "بەلى. لە سۆنگەى سىستەمى دارايىەوہ، ئىمە شتىكى وەكو ئەمەمان لە ۱۹۳۰ يەكانەوہ نەبىنيوہ و لەوانەيە بەرەو خراپتر بچىت".

وہلامەكەى، ئەو بىريارەى روون كردهوہ كە رووبەرووى بىوومەوہ: ئايا من دەمويست ئەو سەرۆكە بىم كە چاودىرى ئەو كارەساتە ئابوورىيە دەكات كە دەشى لە بىبازارپى گەرەوہ خراپتر بى؟

من پەست بووم لەوہى كە بارودۇخەكە گەشتىبووہ ئەم خالە. گروپىكى تا رادەيەك بچوكى خەك - كە زۆرتكىان ھى بازارى ۇل سترىت بوون و ھەندىكى تريان نا - گرەوى ئەوہيان كرىبوو كە بازارى نىشتەجىبوون بۇ تاھەتايە گەشە دەكات. وانەبوو. لە

ژینگەيەكى ئاسايىدا، بازارى ئازاد ھۆكۈمى خۇي ئەدات و لەوانەيە ئەوان شىكىست بىتىن.
من دلخوش دەبووم كە ليگەرېم وايان لىيىت.

بەلام ئەمە ژینگەيەكى ئاسايى ئەبوو. بازار لەكاركەوتىبوو. ۋەكو چۈن بىتىن-پىش روونى
كردىبوو ۋە، دەرەنجامەكانى ئاچالاكى كارەساتبار دەبوون. چەندەي ئاداپەرۋەرەنە بوو
كە پارەي خەلكى ئەمريكا بەكاربىيىت بۇ رىگرتن لە دارمانىك كە ئەوان لىيى بەرپرس
نەبوون، تەننەت ئاداپەرۋەرەنەترىش دەبوو كە ھىچ نەكەيت و لىيانگەرېيىت ئازارى
دەرەنجامەكان بچەژن. بە پەسەندكردنى تەواوى پلانەكەي ھانك، وتم "بچوونە ناو
كارەكەو ۋە." "ئىمە ئەمە چارەسەر دەكەين."

كۆبوونە ۋەكەم ۋەستاند و بەدرىژايى مامەرەكە بەرەو ئوفىسى ئوفال روېشىتم. جۈش
بۆلتىن، راوئىژكار ئىد گىلېئىسىي و دانا پىژىنئوى سكرتېرى بەھرەمەند و كارىگەرى
رۇژنامەوانىم، بەدوامداھاتن. بەراوردكردنە مېژوويىەكەي بىتىن ھىشتا لەگوئىمدا
دەزىنگايە ۋە.

تم "ئەگەر ئەو بە راستى دەروانىتە بىبازارپىيەكى گەرەي تر، ئەوا بە دلىيايىە ۋە
ئەبى ئەو ۋە بزانن كە من روزقىلتىم ئەك ھوقەر."

رىك نزيكەي پىش بىست و پىتچ سال، لە ئۆكتۆبەرى ۱۹۸۲دا، من لە مىدلاند لەگەل
ھاوپىتى قوتابخانەي ھارقەردىم، تۆم كانىپ، قاو ۋەم دەخواردەو ۋە. ئىمە گوئىمان لە يەكك
بوو كە دەيگوت خەرىكە لە دەرەو ۋەي دەرگاكانى (بانكى نىشتىمانىي يەكەم) ي مىدلاند
رىزىك دروست دەيىت. نىشتىمانىي يەكەم، گەرەترىن بانكى سەرپەخۇي تەكساس بوو.
ئەم بانكە بۇ ماو ۋەي ئەو ۋەد و سى سال لە مىدلاند رەگى داکوتابوو. بەو دوايىانە، دەنگۇ
بلاو دەبوونە ۋە لە بارەي پىگەي دارايى ئاچىگىرى بانكەكە. كاتىك نرخەكانى نەوت بەرز
دەبوونە ۋە، نىشتىمانىي يەكەم رۆزىك لە قەرەزەكانى دەرکردىبوو. پاشان لە سەرەتاكانى
۱۹۸۰كاندا، نرخى نەوتى خاۋ لە نزيكەي چل دۆلار بۇ ھەر بەرمىلىك دابەزىبوو بۇ رۆز سى
دۆلار. جولەي نەوت دەرھىتان (دريلىنگ) خاۋ بىو ۋە ۋە. دانەو ۋەي قەرەزەكان شىكىستى
ھىتابوو. خاۋەن حسابەكان پارەكانىان كىشايو ۋە ۋە. من حسابى كۆمپانىياكەمان كە

تایبەت بوو بە گەران بەدوای تەوت، گواستبوو وە بۆ بانگێکی گەورەى نەبوو. من
نیازم نەبوو لەسەر نەبوونی پارە لای نیشتمانیی یەکەم گەورە بکەم.

من و تۆم بە پەلە خۆمان گەیانە بانگە کە. لە بالکونی نەوێى دوورمەووە، ئێمە
بینیمان خەلکی لە هۆلە کەدا ریزیان بەستوو و بۆ نزیك گەوتن وە لە کارمەندەکانی
بەردەم پەنجەرەکان. هەندیکیان زەرفی کاغەزی گەورەیان پێبوو. لەناو قەرەباغییە کەدا،
خاوەن کێلگە یەکی کۆنى ناسراو هەبوو، فرانك کۆدێن. وەکو خاوەن کێلگەکانی خۆرئاوای
تەكساس، کۆدێن خۆشیەخت بوو کە زەویەکی پێبوو لە نەوتیکی نۆڤ. ئەو
هاویشکیکی گەورەى نیشتمانیی یەکەم بوو. ئەو ریزەکی رێك دەخست، بە خەلکی
دەوت کە حکومەتی فیدرال هەر حسابیکی بە زیاتر لە ۱۰۰,۰۰۰ دۆلار تەئەمین کردوو.
خەلکی تەنیا سەرنجی ئەویان دەدا. ئەوان پارەکی خۆیان دەویستە وە.

لە ۴ ئۆکتۆبەری ۱۹۸۲دا، (کۆمپانیای بیمەى تەوڤیری فیدرال) (نیشتمانیی
یەکەم) ی کۆنترۆل کرد و بە (یەکەم کۆماری فرۆشت لە دالاس. خاوەن حسابەکان
پارتیزان، بەلام هاویشکەکان راسالان و دامەزراوەکی میدلاند نەما. پارتیزگار (تەین
ئەتکینس) قسەى بۆ خەلکیکی زۆر کرد کاتێک وتی "هەست دەکەم چەپکە گۆلیکی رەش
بە دەرگا کەمە وە هەلدەواسم".

من لە بارەى کارەساتە داراییەکانی ۱۸۹۲ و ۱۹۲۹ وە بیستبووم. ئێستاش دەبووایە
پیش هەمووان بینەری تەقینە وەى بلقیکی پرمقۆمقۆ یم. (نیشتمانیی یەکەم)، وەکو
هەموو دامەزراوە داراییەکان تر، پشت ئەستوور بوو بە ئاسودەیی کریانەکانی. هەرکاتێک
ئەو ئاسودەیی لە دەست بچووایە، بێکە کە هەلی مانە وەى ئەدەما.

شانزە سال دواتر، من خۆم کاندید کردبوو بۆ سەرۆکایەتی. بە نزیکی هەموو
پێوەرەکان، ئابووری لە بورژانە وەدا بوو. تیکرای بەرھەمی خۆمالیی ئەمریکا بە رێژەى
زیاتر لە ۲,۵ تریلیۆن دۆلار زیادى کردبوو لە سەر وەختی ئەو بێبازارییەى کە ببوو وەو
ئەو باوکم هەلبژاردنە کە بدۆزینێت، بەلام کۆتایی هات بەر لە وەى سەرۆکایەتیە کەى
تەواو بێت. مۆئەشیری (ناسداک) کە بە سەھمە ئێنتەرنییتیەکان گری سەندبوو، لە

۵۵۰۰ گە يىشتىبۇو ۴،۰۰۰ ھەندى لى ئابورىناسان بەلگەى ئەو ەيان دەئىنايەو ە كە
ئىنتەرنىت پىئاسەى سورى بىزىسى كىدو ەتەو ە .

من ئەو ەندە دلىنا نەبووم . لى وتارىكىمدا لى دىسەمبەرى ۱۹۹۹دا بۇ گەلە كىردى
بەرنامەى ئابورىم ، وتم "ھەندى جار ئابورىناسەكان بەھەلەدا دەچىن . " "دەتوانم ئەو
چاكىوونەوانە بەئىنمەو ەبىر كە چاوەرى دەكرا كۆتايىان بىت ، بەلام وانەبوو و ئەو
بىبازارىيەى چاوەرى نەدەكرا رووبىدات ، رووبىدا . من ەىوای گەشەى بەردەوام دەخوام -
بەلام ئەمە گەرەتتى نىيە . پىويسىتە سەرۆك كار بىكات بۇ باشترىن كەيس و خۇى بۇ
خراپترىن ئامادە بىكات ."

ناوەرۆكى پلانى كەم كەم كىردەنەو ەيەكى سەراپاگىرى باج بوو . بىروام وابوو حكومت
پارەيەكى زۆرى خەلكى دەبات . بە ەاتنى كىتايى ۱۹۹۹ ، باجەكان لى رىژەيەكى سەدىى
تىكرای بەرەمەى خۇمالى بەرتر بوون بە بەراورد بە ەر ساتىك لى سەروەختى دووم
جەنگى جىهانىيەو ە . وادادەنرا حكومت زىادەيەكى گەرە بەرئو ە بىبات . من دەمزانى
پارەكە بۇ كوى دەچىت : حكومت رىگايەكى پىئاسە دەكرد بۇ خەرجكىردى . دواچار ،
كۆنگرىس و سەرۆك كلىنتن كۆك بوون لى سەر زىادكىردى خەرجىى ئىختىيارى بە رىژەى
زىاتر لى ۱۶٪ لى سالى دارايى ۲۰۰۱دا .

من ەوكارىكى ترم ەبوو بۇ پىشتىوانى لى كەمكىردەنەو ەى باجەكان . من نىگەرانى ئەو ە
بووم كە ئىمە رووبەرووى بلىقىكى تر بىيىنەو ە ، ئەجارەيان لى كەرتى تەكنۆلۇژيادا . لارى
لىندسەى ، گەرە راوئىركارى ئابورىم ، بىروای وابوو كە ولات بەرەو بىبازارى ەنگاو
دەنىت . ئەگەر ئەو راست بووايە ، ئەوا كەمكىردەنەو ەى باجەكان دەبوو بە زىادەيەكى
جەو ەرى . بە دلىنايىەو ە ، بىبازارى بەشئو ەيەكى رەسمى لى ئازارى ۲۰۰۱دا دەستى
پىكرد . نىيوئۆرك تايمز ئەو داكەوتنەى بە بەرەو پىشچوونىكى پۆزەتيف بۇ من لىقەلەمدا .
بابەتىك لى رىتر سەردىرى "بۇ سەرۆك ، كاتىكى گونچاو بۇ بىبازارى " . بەلام بە دلىنايىەو ە
دۇخەكە بۇ من و ەها نەبوو . من بەردەوام ساتىكى سەبرى مىزوم بە خەيالدا دەھات . لى
سالى ۱۹۹۳دا ، باوكم ئابورىيەكى لى دواى خۇى جىئەيشتىبوو كە زۆر باشتر بوو لىو ەى
خەلك دەركى پىدەكرد . ئىستا من لىو ە خراپترم بۇ مابوو ەو ە .

لە کاتىڭدا كە ئابوورى بەرەو شىكست دەرفۇشت، كە مكردەنە وەى باجەكان،
پىئويستىيەكى نوبى گرتەخۇ. مەن داوام لە كۆنگرىس كىرد خىرا ھەنگاۋ بىنىت. لە
خوزەيرانى ۲۰۰۱دا، مەن كە مكردەنە وەىيەكى باجى ۱،۲۵ تىرلىيۇنىم واژۇ كىرد كە لە
سەرۋەختى واژۇكردەنە كەى رۇئالدى رىگنە وە لە خولى يە كە مىدا، گە وىرە تىرىن بوو.
پىرۇژە ياسا كە رىژەى بچوكى باجى بۇ ھەر باج دەرىكى داھات كە مكردە وە، لە وانەش
ملىۇنان خاۋەن پىرۇژە، ئىتىمانى باجى مىندالى لە ۵۰۰ دۆلارە وە بۇ ۱۰۰۰ دۆلار زىاد كىرد.
سىزى ھاۋسەرگىرى كە مكردە وە و نىزمىتىن ئاستى باجى بىرى كە بە و ھۆيە وە پىنچ مىلىۇن
خىزانى كەم داھات لە لىستى باج دەرىكان لاپىران. پىرۇژە ياسا كە بە ھەمان شىۋە باجى
مردىنى لاپىرد، قورسايىيەك كە بۇ خاۋەننى بىزنىسە بچوكەكان، جوتىياران و خاۋەن
كىلگەكان نادادىپە رۈەرەنە بوو. مەن بۇم دەركەوت كە ئەمىرىكىيەكان لە حالەتى زىندوويىدا
ئە وەندە باجىيان داۋە كە ئەگەر مردىن پىئويست ناكات باج بدەن.

مەن گە شىبىن بوو بە وەى كە بە كارىبەران و بىزنىسە بچوكەكان كە مېوونە وەدكانى
باجەكانىيان لە وەدا خەرج دەكەن كە ئابوورى لە بىبازارى بھىتنە دەرە وە. بەلام ئىمە
لە بەردەم زەبىرىكى ئابوورى تىردا بووین كە كەس چاۋەرتى ئە دەكرد.

رىژەى مردىنى ۱۱ سىپىتتىمبەر ھەموو كاتىك بە ۲،۹۷۲ كەس، پىتوانە دەكرىت. بەلام
تىچووى ئابوورىش بە ھەمان شىۋە راجلەكىن بوو، بۇرسەى نىيوپۇرك چوار رۇژ داخرا،
كە دىرئىترىن راگرتىنى بازىرگانى بوو لە سەرۋەختى بىبازارى گە وىرە وە. كاتىك بازىرەكان
كرانە وە، (داۋجۇن) ۶۸۴ خال دابە زىبوو، كە گە وىرە تىرىن دابە زىنى يە كىرۇژە بوو لە
مىژۇودا - بۇ ئە و خالە.

شۈيىنە وارى ھىرشەكان لە سەرەنسەر ئابوورىدا دىاربوو. گە شىتبارى دابەزى، ژمارەيەك
ھىلى ئاسمانى ماىە پوچىيان تۇماركرد. زۇرىك لە رىستۇرانتەكان تە قىرىيەن بە چۆلى
مانە وە. ھەندى ھۆتىل راپۇرتى ئە وەيان گە ياند كە ئىشەكەيان ۹۰٪ كە مىكردو وە.
لە كاتىڭدا كە كىرپارە ترسنۇكەكان داۋاكانىيان كىشانە وە، كارگەكان و بىزنىسە بچوكەكان
كرىكارانىيان دەركرد. بە ھاتنى كۆتايى سالاكە، زىاتر لە يەك مىلىۇن ئەمىرىكى كارەكانىيان

له ده سته دابوو. ئابوورينا سېنگي پېشېبېني نه وهی کرد که "نه گه ری نه وه هیه که نه مریکا و به شه که ی تری جیهان هر ئیستا بیبازاریه کی ته و او نه زموون بکه ن".

نه مه ش هر نه و شته بوو که تیرورستان نیازیان بوو. دواتر ئوسامه بن لادن به شانازییه وه وتی "قاعیده ۵۰۰,۰۰۰ دۆلاری له رووداوئیک خه رج کرد، له کاتیگدا که نه مریکا... - به پتی نزمترین مه زهنده - ۵۰۰ ملیارد دۆلاری دۆراند". بن لادن نه و ستراتیژییه ی که به "خوئینه ربوون تا مایه پوچی" ناودیتری ده کرد پوخت کرده وه و وتی "گرنگه که له ریگه ی هه موو شیوازه شیاهه کان سه رنج بخرینه سه ر لیدانی ئابووری نه مریکا". من نه وه م به به رپرسیاریتی خوم بینی که هانی نه مریکییه کان بده م له ریگه ی له جولهدا هیشتنه وه ی ئابووری، به ره نگاری قاعیده بکه ن. له دواواکانی سیپتیمبه ری ۲۰۰۱دا، من رویشتم بو فرۆکه خانه ی (نوهیتر)ی شیکاگو بو بره ودان به چاکبوونه وه ی پیشه سازی هیلی ئاسمانی. له به رده م فرۆکه کانی ۷۲۷ ی هیله ئاسمانییه کانی (نه مریکان) و (یونايتد نه یرلاینز) چوومه سه ر قادرمه یه ک. به هه بوونی شه ش هه زار کریکاری هیلی ئاسمانی له ناو ئاماده بوواندا، وتم "یه کئیک له ئامانجه گه وره کانی جهنگی نه م ولاته، گه راندنه وه ی ئاسوده یی گشتیه له ناو پیشه سازی هیلی ئاسمانیدا. مه به ستم نه وه یه که به خه لکی موسافیر بلیم: سواربن. ئیشی خوتان له سه رانسه ر ولاته ئه نجام بده ن".

دواتر، من بوومه مایه ی گالته جاری و ره خنه له به رنه وه ی به نه مریکییه کان وتوو پاش ۱۱ ی سیپتیمبه ر "بچن شت بکرن". من قه ت نه و ده سته واژه یه م به کارنه هیئاوه، به لام له خاله که وه نزیکه. له مانگه پره ره شه کانی پاش ۱۱ ی سیپتیمبه ردا، گه شت کرد به فرۆکه کان، سه ردانی ناوچه گه شتیاریه کان و به لی شت کرپنیش، کرداری به ره نگاری و نیشتمانیه روهری بوون. نه مانه یارمه تیده ر بوون بوئنه وه ی بزئسه کان ببورئنه وه و نه مریکییه ئیشکه ره کان له کاره کانیاندا بمیتنه وه.

من تووشی سه رسورمان بووم به و ره خنه گرانه ی ده یانوت ده بی من داوا ی قوربانی زیاتری ۱۱ ی سیپتیمبه رم بکردایه. پیم وایه بو هه ندی که س ئاسانه بیرى بچیته وه، به لام خه لکی قوربانیان نه دا. ژماره ی ریکۆردی نه و خو به خشانه ی که یارمه تی دراوسێکانیان

دابیوو زیادی کردبوو. تەننەت گەنجترین ھاوڵاتیانمان ھاڤوونەپال. خویندکارانی
سەرانسەری ولات ۱۰ ملیۆن دۆلاریان تەرخان کردبوو - زۆرجار دۆلاریک لە یەك کاتدا - بۆ
ئەو سندوقەى دروستمان کردبوو بۆ سوودگەیاندى بە منالانى ئەفغانى. لە وتارى سالانى
۲۰۰۲مدا، من دەستپیشخەرییەکی نیشتمانیی نویم دەستپیکرد (لەشکری ئازادیی
ئەمریکا) و داواى لە ھەموو ئەمریکییەکان دەکرد چوار ھەزار سەعات تەرخان بکەن بۆ
خزمەتکردنى ئەوانىتر لە تەواوى تەمەنیاندا.

بویترترین خۆبەخشان ئەوانە بوون کە بە چوونپال یان ناووسین بۆ سەربازى،
ئێف.بى.ئای یان سى.ئای.ئەى، ژيانى خۆیان خستبوو مەترسییەو. سەدان ھەزار
کەس لە سالانى داواى ۱۱ى سىپتیمبەردا ئەم رێگەىیان ھەلدەبژارد. ھەندى کەس دوو
لە خێزانەکانیان چەندەھا جار ئەركەکانیان ئەنجام داىو. ھەزاران ھاوڵاتیى دانسقەمان
گیانى خۆیان بەخشى. ئەگەر بلیت ئەم ولاتە پاش ۱۱ى سىپتیمبەر قوربانى نەداو،
قەسەى رەقە و درۆیە.

بە ھەبوونی کەموورتیی سەربازیکردن - ھەنگاوێک کە من زۆر دژى بووم - من
نەمدەزانى لەوە زیاتر دەتوانم چیم بکردایە بۆ ھاندانى قوربانیدان. ئەمە جۆریکی
جیاوازی جەنگ بوو. ئیمە پێویستمان بە ژنە خۆبەخشى وەکو (رۆزى رىقیتەر) یان
(باخچەکانى سەكەوتن)ى دابینکردنى خۆراك وەك ئەوەى دووھم جەنگى جیھانى نەبوو.
ئیمە پێویستمان بەوە بوو خەلكى دوژمن پەك بخات لە دروستکردنى تۆقاندن.

من ھەمیشە بپروام وابوو ئەو رەخنەگرانەى کە گوتووینانە من داوا لە خەلكى ناكەم
قوربانى بدەن، بە راستى سكالای ئەوەیان كردوو کە من باجم زیاد نەكردوو،
ستوونووسىكى واشنتن پۆست نوسیووی "باجەكان لە ئامرازى بەرزکردنەوہى داھات
زیاترن، باجەكان بەیانىكى كۆدەنگین لەسەر ئامانجى نیشتمانى". من ئەو بیرۆكەىم
رەت كردەوہ بەوہى كە باجە گەورەكان بەرەو ئامانجى نیشتمانىى بالاتر رى بکەن. من
قەناعەتم وایە كە بەرزکردنەوہى باجەكان پاش كارەساتى ۱۱ى سىپتیمبەر زیانى بە
ئابوورى دەگەياند و کاریگەرى پێچەوانەى دەبوو.

۱۱ی سېپتېمبەر ۲۰۰۱، ژبانی ئەمریکایی گۆږی، بەهەمان شێوه بودجهی فیدرالی وەرچەرخاند. زیادهی مەزەندەکراوی سەرەتاکانی ۲۰۰۱ لەسەر خەمڵاندنی گەشبینانە بۆ گەشە ئابووریی بەهێز سەرچاوەی گرتبوو. تەقینی بُلقی تەکنۆلۆژیا و بێبازاریی یەك لەوای یەك بە شێوهیەکی بەرچاو ئەو مەزەندانە نزم کردەووە. زیانی ئابووریی هێرشە تیرۆرستییهکان تەنانهت نزمتری کردنەووە. پاشان ئێمە رووبەرووی تیچووی جەوهەریی پارێزگاری لە ولات و شەر دژی تیرۆر بووینەووە. لە نوۆفەمبەر ۲۰۰۱دا، میچ دانیهل، کە هەلۆیهکی دارایی خەلکی ئیندیانا بوو و چالاکانە ئۆفیسێ بەرپۆوەبردن و بودجهی ئاراستە کردبوو، راپۆرتی رەسمیی گەیاند: ئەوێ کە پێی دەوترا زیاده لە ماوهی دە مانگدا بوونی نەمابوو. بۆ ماوهی چەند سالتیک، من گوێبیستی سیاسییەکانی هەردوو حزب بووم کە دەیانگوت من ئەو زیاد گەورەییەم بەفێرۆداوە کە لەبەرم ماووەتەووە. ئەمە بێ مانا بوو. بەشی زۆری زیادهکە وەهەم بوو، لەسەر بنەمای گریمانەیهکی ئاراست بوو لەمەر ئەوێ کە گەشە ۱۹۹۰ەکان درێژە دی دەبێ. هەر کە بێبازاری و ۱۱ی سېپتېمبەر سەریان هەڵدا، زیادهیهکی کەم ماووەووە.

بەهاتنی ۲۰۰۲، بێبازاری لە رووی تەکنیکییەووە گۆتایی هاتبوو، بەلام ئابووری هەر خاو بوو. لە سەرەتاکانی کانوونی دووهمی ۲۰۰۳دا، من داوام لە کۆنگرێس کرد کە تەکان بداتە بەر کەمکردنەووەی باجهکانی دەستپێکردووە لە ۲۰۰۱ کە بەتەواوی جێگیر نەیبوو و کەمکردنەووەی زیاتری باج پەسەند بکات کە دەبێتەهۆی هاندانی وەبەرھێنانی بزنس و هاتنەکایە دی دەرفەتی کار.

لەکاتیگدا کە کەمکردنەووەی باجهکانی ۲۰۰۱ بە دەنگی زۆرینە دی دوو حزبی پەسەند کرا- هەروەکو ئەو باج کەمکردنەووەی سالی ۲۰۰۲ کە تەرگیزی لەسەر بزنسە بچوکهکان بوو- وینە ۲۰۰۳ی پرۆژە یاساکە رووبەرووی دژایەتی جەدی بوووەو. چەپەکان لە ژێر ناوێشان "کەمکردنەووەی باج بۆ دەوڵە مەندان" رەتیان کردەووە. ئەو تۆمەتە هەلە بوو. باج کەمکردنەووەی بۆش، کاتیک بە تەواوی پیاده کرا، لە راستیدا قورسایێ ئەو باجه دی داھاتی زیادکرد کە کەوتبوووە سەر شانی دەوڵە مەندترینەکانی ئەمریکا.

زەخنەگرانی تر لە بەرئەوه دژی کەمکردنەوه کانی باج بوون، چونکە پێیان وابوو ئەمە ئاستی کورتەپێنان زیاد دەکات. ئەوه راست بوو کە کەمکردنەوهی باج لە کورت مەودا دا کورتەپێنانی زیاد دەکرد. بەلام بڕوام وابوو کە کەمکردنەوهی باج، بەتایبەت ئەوانەی سەر قازانجەکانی فرۆشتن و پشکەکان گەشەیی ئابووری زیاد دەکرد. داھاتەکانی باج لەو گەشەسەندنەوه، پێکەوه لەگەڵ سنوورداریتی خەرجی، یارمەتیدەر دەبوون بۆ نزمبوونەوهی کورتەپێنان.

پروژە یاسای ھێورکردنەوهی باج بە ریزەی ۲۲۱ بە ۲۰۰ دەنگ بە ئەنجومەنی نوێنەراندا تێپەری. دەنگدانە کە لە ئەنجومەنی پیران لە ۵۰ دا قەتیس بوو. دیک چینی چوو کۆنگرێس بۆ شکاندنی رایەلە کە لە رۆلە دەستوورییە کەیدا وەکو سەرۆکی ئەنجومەنی پیران. خوشبەختانە، ئەو بە بەلێ دەنگی دا. ئەو بە گالتەوه وتی وەکو جیگری سەرۆک وەزیران دەنگی زۆری ئەهینا، بەلام کاتیک هینای، هەمیشە لە لایەنی براوەدا بوو. من لە دوادواکانی مایسی ۲۰۰۲ دا کەمکردنەوهی باجم کردە یاسا. بەهاتنی مانگی سێپتیمبەر، ئابووری پەیتا پەیتا دەرفەتی کاری دەرەخساندەوه. ئەم جولەیش لە ۴۶ مانگی یەک لەدوای یەکدا نەوێستا.

پاش گەشتن بە لوتکەی ۶,۲٪ لە مانگی حوزەیراندا، ریزەی بیکاری داوەزی بۆ پێنج لە شەش مانگی دواتردا و تیکرای ۵,۳٪ بوو لە ماوەی سەرۆکایەتییە کەمدا کە نزمتر بوو لە تیکرایە کانی ۱۹۷۰کان، ۱۹۸۰کان و ۱۹۹۰کان. هەندێ کەس بەلگەی ئەوەیان دەهینایەوه کە تەوقیتی چاکبوونەوهی دۆخە کە ریک پاش کەمکردنەوهی باجەکان ریکەوت بوو. بەلام من پێم وانییە.

لە نێوەندی گەشەیی ئابووریدا، من ئاگاداربوم لەوهی کە ولات لە بەرئەوه بردنی کورتەپێنانەکاندا، من بەرپرسیارێتیم بۆئەوه گرتە ئەستۆ کە بە جددی سەرپەرشتیاریکی دارایی باش بێ. بەهەمان شیۆه چوار بەرئەوه بەره کانی بودجەشم ئەمەیان کرد - میچ دانیهلز، جۆش بۆلتن، رۆب پۆرتمان و جیم نەسل. وەکو سەرۆکی سەردەمی جەنگ، پێیانم وت کە دوو ئەولەوێتم هەیە: پارێزگاری لە خاک و پشتیوانی لە سەربازەکانمان، چ ئەوانە لە جەنگدان و چ ئەوانە لە دێرینەکان. لەودیو ئەو

بۆلۈنۈش، ئىمە چەند بۇدجەيە كمان پەسەند كىرگۈزۈپ كەلگەن شەي خەرجىي ئىختىيارى لى
ھەر سالىكى سەرۋىكايە تىيە كەمدا خاۋ كىرگۈزۈپتەن، لى ماۋەي پىنچ سالى رابىر دۇدا،
بۇدجە كەنم گەشەي ئەو خەرجىيە يان لىزىر رىزەي ھەلاۋسان راگرتۈۋە - لى راستىدا،
كەم كىرگۈزۈپتەن.

من لى نىزىكە ۋە كارم لىگەل كۈنگىرىس كىر بۇ بەدەيىتەننى ئامانچە كەننى خەرجىم - يان
بەو شىۋەيەي كە پىم دەۋت، قەبارەي گىشىگىرىي كىك بە كىمەكە، من ھەمىشە لىگەل
كۈنگىرىس كۆك نەبوۋم لىبارەي ئەۋەي كە كۈنگىرىس چۈن پارچە كەن جىا دەكەتەۋە. من
بىزى ئەو نىشانانە بوۋم كە دەخراۋە تاۋ پىرۋزە ياساكانى خەرجىيەۋە. بەلام من قىتۋى
بەك بىرگەيىم نەبوۋ تا زەرىيە بىخەمەسەر خەرجىي دەنگ كۆكەرەۋانە بۇ پىرۋزە كەن. من
دەبوۋايە، يان پىرۋزە ياسايەك يان بە تەۋاۋى رەت بىكەمەۋە يان بە تەۋاۋى قىۋول بىكەم. تا
ئەو شىۋىنەي كە كۈنگىرىس ۋە لامدەرەۋەي تاۋەرۋىكى مەبەستە كەننى من بوۋ، كە سال
لەدۋاۋى سالۋاۋ، ھەستەم كىر دەبى تاۋەكۈ كۈتايى رىزەۋەكە بىرۋم ۋ پىرۋزە ياساكان
ۋاژۇ بىكەم.

ئەنجامە كەن بايەتتى مشتومرىكى تۈند بوۋ. ھەندى لى چەپەكەن سىكاللى ئەۋەيەن
دەكرد كە كەم كىرگۈزۈپتەن باجەكەن كۈرتەيىتەننى زىاد كىرگۈزۈپ. ھەندى لى راستەكەن بەلگەي
ئەۋەيەن دەھىتايەۋە كە تەدەبوۋايە من سوۋدى دەرمەننى رەچەتەكراۋى (چاۋدىرىي
دەرمەننى) ۋاژۇ نەكەم. دادپەرۋەرەنەيە كە مشتومر لەسەر ئەو بىزارەنەي بەرنامەي
ھۆكۈمەت بىكەين، بەلام ئەمە راستىيەكەن: ئاۋىتەي بۇدجە بەرتەسكەكەن ۋ زىادبوۋى
باجەكەننى داھاتى سەرچاۋەگرتۈۋە لى گەشەي ئابوۋرى، بوۋەھۋى ئەۋەي كە كۈرتەيىتەن
لە ۲،۵٪ تىكراي بەرھەمى خۇمالى لە ۲۰۰۴ بىگاتە ۲،۶٪ لە ۲۰۰۵ ۋ بىگاتە ۱،۹٪ لە
۲۰۰۶ ۋ ۱،۲٪ لە ۲۰۰۷ دا.

تىكراي كۈرتەيىتەن لى رىزەي تىكراي بەرھەمى خۇمالى لە ماۋەي ئىدارەكەمدا ۲،۰٪
بوۋ، كە لىزىر تىكراي پەنجا سالەي ۲،۰٪ ۋە بوۋە. رىزەكەننى خەرجىي تىكراي بەرھەمى
خۇمالى، باجەكەننى تىكراي بەرھەمى خۇمالى، كۈرتەيىتەننى تىكراي بەرھەمى خۇمالى ۋ
قەرزى تىكراي بەرھەمى خۇمالى ئىدارەكەم نىزىمىر بوۋ لى تىكرايەكەننى سى دەيەي

رابردوو - و له زۆربەى حالەتەکاندا، لە ژێر تیکراییه‌کانى دوایین سەرۆکەکانەوه بووه.
سەربارى تێچوونەکانى دوو رووداوى بێبازارى، پرتیچوونترین کارەساتى سروشتى له
میژوودا، و جەنگیکى دوو بەرهى، ریکۆردى داراییمان بەهێز بوو.

له هه‌مان کاتدا، ده‌مزانى که من کێشه‌یه‌کى دارایی دوور مه‌ودا له‌ دواى خۆم جى دێلم،
گه‌شه‌یه‌کى به‌رگه‌نه‌گیراو له‌ خه‌رجی پرۆگرامه‌ کۆمه‌ڵایه‌تییه‌کان، که زۆرینه‌یه‌کى
گه‌وره‌ى ئابنده‌ى قه‌رزى فیدرال پێکدێنێت. من کوششى زۆرم کرد بۆ ریفۆرمى
هاوکێشه‌کانى ته‌مویل بۆ ئاسایشى کۆمه‌ڵایه‌تى و چاودێری ده‌رمانى، به‌لام
دیموکراته‌کان دژی هه‌وله‌کانم وه‌ستانه‌وه‌ و پشتگیری له‌ ناو حزبه‌که‌مدا گه‌رم و گور
نه‌بوو. به‌شیکى کێشه‌که‌ نه‌وه‌ بوو که پێده‌چوو قه‌یرانى دارایی زۆر دوور بیت له‌ لقی
یاسادانان له‌ و ماوه‌یه‌دا که سەرۆک بووم. له‌ سه‌ره‌تاکانى ۲۰۰۸دا، ئۆفیسى بودجه‌ى
کۆنگرێس مه‌زنه‌ده‌ى نه‌وه‌ى کرد که قه‌رزه‌که‌ تاوه‌کو سالى ۲۰۲۲ له‌ ۶۰٪ى تیکرای
به‌ره‌مه‌ى خۆمالى تینه‌په‌ریت. به‌لام به‌هۆى قه‌یرانى داراییه‌وه‌ - و نه‌و بێباره
خه‌رجییانه‌ى که پاش ته‌واوبوونى سه‌رۆکایه‌تیم دران - قه‌رز تاوه‌کو کۆتایی ۲۰۱۰ له‌ و
ئاسته‌ تێده‌په‌ریت. نه‌و قه‌یرانه‌ داراییه‌ى که زۆر که‌س پێى دوور بوو، ئیستا له‌
به‌رده‌مماندايه‌.

"ۆل ستریت سه‌رخۆش بووه‌ و ئیمه‌ توشى سه‌رئێشه‌ بووین".

ئه‌مه‌ رێگایه‌کى زانراوى ساده‌یه‌ى پیشاندانى بشچینه‌کانى گه‌وره‌ترین کاره‌ساتى
داراییه‌ له‌ سه‌روه‌ختى بێبازارى گه‌وره‌وه‌. ئالۆزترین روونکردنه‌وه‌ ده‌گه‌رێته‌وه‌ بۆ
بورژانه‌وه‌که‌ى ۱۹۹۰ه‌کان. له‌ کاتی‌که‌دا که ئابوورى ئەمریکا به‌ ریزه‌یه‌کى سالانه‌ى ۳،۸٪
گه‌شه‌ى ده‌کرد، ولاتانى رووله‌گه‌شه‌ى ئاسیا، وه‌کو چین، هیندستان و کوریای باشوور،
تیکرای گه‌شه‌یان دووته‌وه‌نده‌ى نه‌وه‌ بوو.

زۆریك له‌ و سیسته‌مه‌ ئابوورییانه‌ به‌ده‌کى نه‌ختینه‌ى گه‌وره‌یان هه‌لگرته‌بوو. به‌هه‌مان
شیوه‌ ولاتانى وزه‌به‌ره‌مه‌تێش که له‌ به‌رزبوونه‌وه‌ى ده‌قانى نرخى نه‌وت له‌ نیوان

۱۹۹۲ و ۲۰۰۸ دا سودمەند بېوون. بىن بىرنانك ئەم ديار دەيەى بە "زىادەى ھەلگىراوى جېھانى ناو برد". ئەوانىتر بە ھەوزى زەبەلاھى پارە ناويان برد.

بەشېكى گەرەى ئەم سەرمايە بىيانىيە رزايەو ناو ئەمريکا. ئەمريکا وەكو شوئېنېكى سەرنجراكتىش بۇ وەبەرھىنان بىنرا، ئەمەش لەسايەى بازارە بەھىزەگانى سەرمايەمان، سىستەمە ياسايىيە جى متمانەكەمان و ھىزى كارى بەرھەمھىنمان. وەبەرھىنەرانى بىيانى، ژمارەى گەرەى بۇندى وەزارەتى خەزىنەى ئەمريکايان كرى، كە بوو ھۆى دابەزانى بەھايان. بە شىئو دەيەكى سەروشىتى، وەبەرھىنەران دەستيان كورد بە گەپان بەدواى دەرامەتى بەررتىر.

يەككە لە ئاسۇگان، گەشەى بازارى نىشتەجىيوونى ئەمريکا بوو. لەنىوان ۱۹۹۲ و ۲۰۰۷ دا، تىكراى نرخی خانوو لە ئەمريکا تەقريبەن دووقات زىاد بوو. بونىادنەران بە جولەى خىرا خانوويان دروست دەکرد. رىزەگانى سوود نزم بوو. ئىتيمان ئاسان بوو. قەرزبەخشان چەكى رەھنىان تەقريبەن بۇ ھەموو كەس دەنووسى - لەوانەش قەرزوەرگىرانى ھەلومەرج ئاجىگىر كە تۆمارە نزمەگانى ئىتيمانىيان دەيخستە ناو مەترىسى گەرەو.

ۆل سترىت دەرفەتىكى بەدىکرد. بانكەگانى وەبەرھىنان ژمارەى گەرەى چەكى رەھنىان لە قەرزبەخشان كرىيەو، بەش بەشيان دەکرد، بەپاكيچيان دەكردەو و دەيانكردە سەنەدى دارايى ئالۆز. ئازانسەگانى پلەبەندىكردى ئىتيمان، كە ئابونەى چەورىيان لە بانكەگانى وەبەرھىنان وەردەگرت، زۆرىك لەو سامانانەيان بە (ئەى. ئەى. ئەى) پلەبەندى دەکرد. كۇمپانىيا دارايىەكان ژمارەى گەرەى وەسپقەى ئالوگورى پابەندەبوون بە ئىتيمان (سى. دى. ئىس) يان دەفرۆشتەو بەو گرەوەى كە ئەو چەكانەى رەھن كە سەنەداتى دارايى دەگرەخۆ، پىادە ئاكرىن. بە بازارگانىكرىن لەژىر ناوى زلى وەكو واجبە زەمان كراوەگانى قەرز، بەرھەمە نوپىيە پەيوەندىدارەكان بە چەكى رەھنەو، ئەو داھاتەيان لىكەوتەو كە وەبەرھىنەران بەدوايدا وىل بوون. ۆل سترىت بەشئو دەيەكى چىروپىر لىنى دەفرۆشتىن.

(فانی مای) و (فریدی ماک)، ئەو کۆمپانیایا تایبەتیانەى که ئیمتیازی کۆنگرەس و رێسای نەرمیان ھەبوو، بازارپیان بە سەنەداتى دارایی پشت ئەستوورى بە چەکی رەھن، گەرم کردەووە. ئەو دامەزراوە داراییە سپۆنسەرکراوەى حکومەت، نیوەى چەکی رەھنپیان لە ئەمریکادا کەپییەووە، زۆریک لە قەرەزەکانیان تەئەمین کرد و لە سەرەنەسەرى جیھاندا فرۆشتنیانەووە. وەبەرھێنەرەن بەشیوەیەکی تامەزۆیانە کریاننەووە، چونکە بڕوایان وابوو کە کاغەزى (فانى) و (فریدی) گەرەنتى حکومەتى ئەمریکای ھەلگرتووە.

ئەو تەنیا وەبەرھێنەرانى بیانى نەبوون کە بەرەو داھاتە بەرزەکان بەکێش ببوون، بانکە ئەمریکییەکان بى گەورەى پارەى قەرزیان بە زەمانکردنى سەرمايەکەیان رادەکێشا، کرداریک کە بە نفوز ناودەبرا و باریان لە سەنەداتى دارایی پشت ئەستوور بە رەھن دەنا. ھەندى لە وەبەرھێنەرانى سەرەسەخت، کۆمپانیای خزمەتگوزارى نوێى دارایی بوون. زۆریکیان لە سوودیان بینى لە ھەلوەشانەوہى یاسای (گلاس سٹیگال)ى ۱۹۳۲ لە سالى ۱۹۹۹دا، کە رینگى دەکرد لە بانکەکان لەوہى بچنە ناو ئیشى وەبەرھێناتەوہ.

لە ترۆپکی بورژانەوہى نیشتەجیبووندا، خاوەنداریتیی خانووبەرە گەیشتە یەکیک لە ماوەکانى بەرزترین لوتکەى خۆى، نزیکەى ۷۰٪. من پشتگیریم لە بەرنامەگەلیک کردبوو بۆ فراوانکردنى خاوەنداریتیی خانوو، لەوانەش کۆمەکی قیست بۆ کریانرانی کەم و داھات و یەکەم جار. من دلخۆش بووم بەوہى کە ببینم کۆمەلگەى خاوەنداریتیی گەشە دەکات. بەلام فرەیی ئەو چرکەساتە، مەترسییەکی بەرجستەى شارەدەوہ. خەوزى نەختینەى جیھانى، بەرنامەى دراویى ئاسان، بورژانەوہى بازارى نیشتەجى بوون، شەھىەى کۆتنەکراو بۆ مولکە پشت ئەستوور بە رەھنەکان، ئالۆزى ئەندازیارى دارایی ۆل ستریت و قەرزی بەکارھێنراوى دامەزراوە داراییەکان ھەمووی پیکەوہ خانوویەکی لە پولی دۆمینەیان ھینایە کایەوہ. ئەم بونیادە ناجیگیرە چارەنووسی ھەرەس بوو ھەرکە پۆلەکەى ژیرەوہ - گەشەى بى وچانى نرخەکانى نیشتەجیبوون - کەوت. ئەمە کە بڕوانینە دواوە روون بوو. بەلام خەلکیکی کەم، لەوانەش من، تێبینییان کرد.

له مايسى ۲۰۰۶دا، جوش بولتن له گهل ميوانيك كه نه وهولئ ددها ئيش بؤ ئيداره كه بكات، هينرى "هانك" پولسنى بهرئوه بهرى جيبه جيكاى (گولدمان ساش)، هاتنه ژورى (تريتي). هيوادار بووم هانك قايل بكه م تا شوينى وهزيرى خهزينه (جؤن ستور) بگريته وه. جؤن لايه نگرينكى كاريگه رى نه جيندا ئابووريبه كهى من بوو، هه ر له كه مكر دنه وهى باجه وه تا ريفورمى ئاسايشى كومه لايه تى و بازرگانى ئازاد. نه وه له بهرئوه بردنى وهزاره ته كه دا كارينكى باشى نه نجام دابوو و له حالتيكى باشترى پيش ده ست به كاربوونيدا جئى هئشت. نه وه بؤ ماوهى زياتر له سئ سال له ئيشه كه دا بوو و هه م من و هه م بولتن هه ستمان كرد كاتى روخسارتيكى تازه هاتووه.

جوش پئى وتم كه هانك كه سيكى سه رسه خت - زيرهك، چالاك و بهرئزه لاي بازاره داراييه كان. هانك به كه م جار سارد و دواتر گه رم و گوپ بوو له بهرانبه ر بيرؤكهى هاتنه ناو كابينه كه وه. نه وه له ول سترىت كارينكى بئ وينهى هه بوو و گومانى هه بوو له وهى بقوانئ له دواين ساله كانى ئيداره كهى مندا ده سكه وتينكى وه هاى هه بيت. نه وه ناويانگينكى باشى هه بوو و نه يده ويست ناوه كهى بكيشرئته ناو قورئ سياست. نه وه ژينگه پارئزتيكى تامه زرو بوو كه كه يفى به تورليندان بؤ ماسى (تارپون) و ته ماشا كردنى بالنده كان ده هات له گهل (ويندى) هاوسه ريدا - چهند هيوايه تيكن كه له وانه يه نه يتوانيايه بهرده وام بئ له سهريان. له كاتيكا كه هانك كوماربييه كى له ميژينه بوو، له ناو خيزانه كه يدا حزبتيكى تاكه كه س بوو. ويندى هاوپئى كولئژ و پشتيوانى هيلارى كلينتن بوو. دوو مناله كانيان له حزبى كومارى به ئاگا هاتبوونه وه. من دواتر زانيم كه دايكى هانك گرياوه كاتيكن به كه م جار بيستووويه تى دئته ناو كابينه كه مه وه.

به شتوازه پايه دار و ژئيريه ژئيره كهى، جوش دواچار هانكى رازى كرد تا له كوشكى سبي سهردانم بكات. هانك وزه و پروايه خو بوونى ليده بارى. نه وه دهسته كانى به شتوه يهك ده جولان وهك بلئى ئوركئسترئ تايبه ت به خوئ ئاراسته ده كات. نه وه شتوازينكى قسه كردنى جياوازي هه بوو كه لاسايبكردنه وهى قورس بوو. هه ندى كه س ده يانگوت

مېشىكى ئەۋەتتە خېزا دەجۋانېت كە دەمى قۇياي ئاگەۋىت. ئەمە بېتازى ئەكردم. خەلكى
تۆمەتباريان دەكردم بەۋەدى كە مېشى ھەمان كېشەم ھەيە.

ھانك لەۋە تېگە بېشت كە بەجىھانېيۋونى دارايى و ئاۋى ئەۋ، لەدەرەۋە و لەئاۋەۋە
رېزىيان بۇي دىۋستكردۋە. كاتېك مېن دىلنېام كىردەۋە لەۋەدى كە ئەۋ دەبېتتە راۋىزكارى
ئابۋورىي سەرەكىي مېن و دەستۇرۇشېتنى بېئ سىۋورى ھەيە، ئەۋ ئۆفەرەگەي قېۋل كىرد.
لەۋ كاتەدا، ھېچمان ئەماندەزانى كە تاقىكردنەۋەكەنى ئەۋ ۋەكو ۋەزىر پېش ئەۋانەي
(ھېندى مۇرگېنتاۋ) ئىدارەي قىرانكلېن رۇزفېلت يان (ئەلېكساندەر ھامېلتن) ي باۋكەنى
دامەزىنەرى ۋلات دەكەۋىتتەۋە.

كاتېك مېن ئۆفېسىم گىرەدەست، بۈۋمە چۈارەم سەرۋك كە لەگەل سەرۋكى (يەدەكى
فېدرال) ئالان گرېنسىپان خىزمەت بىكات. (يەدەكى فېدرال) كە لە ژىر سەرۋكەبەتېي ۋېدرو
ۋېلسن لە سالى ۱۹۱۲دا ھاتەكايەۋە، بەرنامەي دراۋىي ئەمىرىكا دادەتېت و ھەماھەنگىي
بانكە تاۋەندىيەكانى تىرى سەرانسەرى جېھان دەكات. بېيارەكانى، كارىگەرىيەكى
بەرفراۋانى ھەيە، ھەر لە بەھىزكردنى بۇلار تا رېژەدى سوۋد لەسەر قەرزىكى خۇجىيى.
لەكاتېكدا كە سەرۋك و بۇردى ئەندامان لەلەيەن سەرۋكەۋە دەستىشېشان دەكرېن و
ئەنجومەنى پىران پەسەندى دەكات، يەدەكى فېدرال بەرنامەي دراۋى بەشئۆۋەيەكى
سەرەخۇ لە كۆشكى سېي و كۆنگرېس دادەتېت. ئەمەش شىۋازىكە كە دەبىي ۋابىت.
يەدەكىكى فېدرالى سەرەخۇ، نېشانەيەكى گىرنگى سەقامگىرىي بازارە دارايىيەكان و
ۋەبەرھىنەرانى سەرانسەرى جېھانە.

مېن گرېنسىپانم بۇ كۆشكى سېي بانگېشېشت كىرد بۇ نىۋەپۇخوانە ئاسايىيەكان، مېن ۋىك
چېننى و ئاندى كارد نانمان دەخوارد. ئالان نا، ئەۋ تەۋاۋى كاتەكەي بە ۋەلامدانەۋەي
پرسىيارەكانمان بەسەر بىرد. ھەبۋونى ئەۋ ھەمۋو داتايە لەلەي، سەر سۈرھېن بۈۋ. مېن
پرسىيارى ئەۋەم لىتېكرد ئاخۇ لە چەند مانگى ئايندەدا ئابۋورى بەرەۋ كۈي رى دەكات.
ئەۋ دەستى دەكرد بە ئىقتىباس كىردنى قائىمەكانى جەردى نەۋت، گۇرپانەكان لە پېۋانەي
پېشەسازىي سىكەي شەمەنەفەردا و ئامارە سەرتىجراكىشەكانى تر. لەكاتېكدا كە بەسەر

ژماره كاندا ده هات و ده چوو، ده سستی چه بی به سهر مشته كۆله ی راستیدا هیئا، وهك بلیی زانیاری زیاتر هه لده ریژیت. کاتیک بابەشی پۆستی ئەو له سالی ۲۰۰۴ دا هاته پیش بۆ نوێکردنه وه، من هه رگیز ده ستیشا ئکردنی که سی نرم له بهرچاو نه گرت.

کاتیک ئالان نامە یه کی نارد بۆ خانه نشینیوونی له سهره تاگانی ۲۰۰۶ دا، ئیمه ده ستمان کرد به گه ران به دوای جیگره وه یه کدا. یه کیک له ناوه کان بهردهوام دووباره ده بووه وه: بین بێرنانک. بین بۆ ماوه ی سی سال له بۆردی به ده کی فیدرالدا خزمه تی کردبوو و وه کو سه روکی نه نجومه نی راویژکارانی ئابووری له سالی ۲۰۰۵ دا هاتبووه ناو ئیداره که ی منه وه. ئەو له لای من و ستافه که ش زۆر به ریژ بوو. ئەو که له شارۆچکه یه کی کارۆلاینا ی باشوور گه و ره ببوو، خاکی و راشکاو بوو. وه کو من چه زی له به یسبۆل بوو، به پیچه وانه ی منه وه، تیمه دلخوازه که ی (پۆستی رۆد سۆکس) بوو. ئەو ده یثووانی بابەته ئالۆزه کان بکاته وه به زاراوه ی ئاسان. به پیچه وانه ی هه ندی که سه وه له واشنتن، پرۆفیسۆره ریش ماش و برنجیه که به ئاوازی ده نگه که ی رانه هاتبوو.

من وه کو دلۆزیه ک، چه زم ده کرد سیخورمه بگره بین. وتم "تۆ ئابووریناسیت، بۆیه هه رسته یه کت به له لایه که وه... له لایه کی تره وه ده ست پێده گات. سوپاس بۆ خوا لایه کی تریشت نه بوو". رۆژیکیان له ئۆفیس ی تۆفال له به رانبه ر له پێکردنی گۆره وی ره نگ برۆنزی له گه ل قاتی ره ش به بین پێکه نیم. له کۆبوونه وه ی دواترماندا، ته و او تیمه ئابووریه به گۆره وی برۆنزی به وه ده رکه وتن. به دیک چینیتم وت "سه یرکه چیان کردوه". جیگری سه روک وه زیران به هیمنی ده لنگی پانتۆله که ی هه لدا به وه، وتم "ئوه، نا، تۆش نا!".

ئه وه ی که له هه مووشتیکی تر زیاتر له بین ده رده که وت، بایه خدائی به میژوو بوو. ئەو شاره زایه تی ئەکا دیمی ناسراو له بییاراپی گه و ره. له ژێر سلوکه نه زم و نیانه که یه وه مکو رییه کی گه و ره هه بوو بۆ خۆلادان له هه له کاشی ۱۹۳۰ یه کان. من هیوادار بووم که ئەمریکا جاریکی تر رووبه رووی سیناریۆیه کی له و جۆره نه پێته وه. به لام نه گه ر رووبه روو بووینایه ته وه، ده مو یست بین سه روکی به ده کی فیدرال بیت.

ۋە ھەم سەرۋىكى يەدەكى قىدرال، بىن پەيۋەندىيەكى نىزىكى لەگەل ئەندامانى تىرى تىمى
ئابوورى دروست كىرد، بەتايىت ھانك پۇلسىن. بىن ۋ ھانك ۋە ھەم كارەكتەرەكانى ئەلقەي
"جوتە سەيرەكە" بوون. ھانك توند بوو، بىن ھىمىن بوو. ھانك رىبەرىكى بىزىسى
يەكلايىكەرەۋە بوو، بىن راۋەكارىكى ھۆشمەند بوو كە بەشى زۆرى ژيانى لە زانكۆكاندا
بەسەر بىردبوو. ھانك قىسەكەرىكى سىروشتى بوو. بىن گۆيگىرىكى ئاسودە بوو.

دەشيا كەسايەتتە دژەيەكەكانىيان گىزى دروست بىكات. بەلام ھانك ۋ بىن بوونە
تەۋاككەرىكى كامىل. لە راستىدا، دانانى خاۋەن بانكىكى ۋەبەرەينەرى نىمرە يەك ۋ
شارەزايەكى بىيازىپى گەۋرە لە دوو پۇستى بالاي ئابوورى ۋلاتىكدا، لە بىرپارە ھەرە
گىرگەكانى سەرۋىكايەتىم بوون.

سالى كۆتايىم لە ئۇفېس بەھەمان شىۋازى يەكەم سالىم دەست پىكرد، كە نىگەرانى
بلىقىكى روو لە تەقىن بووم ۋ تىشم لەسەر ھىۋىر كىردنەۋەى باج دەكرد.

لە ناۋەراستەكانى ۲۰۰۷د، بەھاكانى خانوۋ بۇ يەكەم جار لە ماۋەى سىانزە سالىدا
دەبەزىبوو. ژمارەيەكى زىياتر ۋ زىياترى خاۋەن خانوۋان لە پابەندىيەكانىيان بە چەكى
رەھن لايان دەدا ۋ كۆمپانىيا دارايىيەكان مىلياردەھا دۆلارىيان لە بىۋارى مولكە
پەيۋەندىدارەكانى چەكى رەھن دەنوۋسى. سەرۋىكى ئەنجومەنى راۋىژكارانى ئابوورى
(ئىدى لازىر) كە پىرۇفېسۇرىكى زىرەك ۋ بەرىزى ستانفۇرد بوو، راپۇرتى ئەۋەيدا كە
ئابوورى لە خاۋىبوونەۋەدايە. ئەۋ ۋ تىمە ئابوورىيەكەى بىروايان ۋابوۋ كە لەۋانەيە ئىمە
بىتوانىن بە باج كەمكىردنەۋەيەكى تەۋقىتكاراۋ كارىگەرىيەكان ھىۋىر بىكەينەۋە.

لە كانوۋنى دوۋەمى ۲۰۰۸د، من ھانك پۇلسىم نارد بۇ دانۇستان لەسەر پىرۇژەياسايەك
لەگەل سەرۋىكى پەرلەمان (ئانسى پىلۇسى) ۋ رىبەرى كەمىنەى پەرلەمان (جۇن بوئىنەر).
ئەۋان پلاننىكىيان دىرشت بۇ داپىنكىردنى ھاندەرى كاتىبى باج بۇ كۆمپانىياكان بۇ
رەخساندىنى دەرفەتى كار ۋ كەمكىردنەۋەيەكى كىتوپىرى باج بۇ خىزانەكان بۇ بورژاندەۋەى
خەرجىي بەكاربەر. لە ماۋەى مانگىكدا، ياساكە بە زۆرىنەيەكى بەرۋىراۋانى دوۋىزى

ئېپىرېتۇرا. بۇ ھائىنى مانكى مائىس، چەكى زىاتىر لە ۱،۲۰۰ دۇلارى بۇ ھەر خىزانىك لە بەرىد
دا بوو.

ئابوورى ھەندى نىشانەى ھەستانەوہى پىشاندا. راپورتەكانى گەشەى ئابوورى
پۇزەتېف بوون، بىكارى ۴،۹٪ بوو، ھەناردەكان گەيشتېوونە بەرزايىەكان رىكۆرك و
ھەلوسان لەژىر كۆنترۆلدا بوو. من ھىوادار بووم كە ئىمە دەتوانىن خۇمان لە بىتبارزايىەك
لەبەدىن.

من ھەلە بووم، بىناغەكە لاواز دەبوو و خانووى پولى دۆمىنەكە ھەرەسى دەھىتا.

لە كاتىكى زووى دوانىوہرۆى پىنجشەممە، ۱۴ ئازار، ئىمە زانىمان كە (بىەر سىتىرنس)،
يەككە لە گەورەترىن بانكە وەبەرھىنەكانى ئەمريكا، رووبەرۆوى قەيرانى سىيولە
دەھىتەوہ. وەكو دامەزراوہكانى ئىرى ۇل سىترىت، بىەر توانايەكى زۆرى پىندرا. بۇ ھەر
دۇلارىك كە لە سەرمايەدا ھەلىگرتېو، كۆمپانىياكە ۲۳ دۇلارى بە قەرز وەرگرت بۇ
وہبەرھىنان، كە بەشى زۆرى لە شىوہى سەنەدە دارايىيە پىشت ئەستور بە چەكەى
رەھنەكان بوو. كاتىك بلىقى نىشتەجىبوون تەقى، بىەر بەركەوت و وہبەرھىنەرانىش
حساباتى خۇيان گواستەوہ. بە پىچەوانەى كشانەوہكانى بانكى نىشتەمانىيە يەكەم لە
مىدلاند، زەرقى كاغەزى تەبوو.

من بەو قەيرانە ئاكاوہ سەرم سورما. سەرنجى سەرەكىي من لەسەر پىرسە
ئابوورىيەكانى سەر مېزى وەكو كار و ھەلوسان بوو. گرېمانەى ئەوہم كرد كە ھەر
گرفتېكى گەورەى ئىتىمان لەلایەن ئازانسە رىكخەرەكان و پلەبەندىكەرەكان نىشانە
دەكرىت. دواجار، من بە واژۆكردىنى ياساى (ساربەيىس-تۆكسلى) لەبەرانبەر
ساختەكارىيەكەى كۆمپانىياى (ئىتروون) و فەزىحەى تى كۆكپانىياكان، رىكخستى دارايىم
بەھىز كردبوو. لەگەل ئەوہشدا، بىيارە سەرمايەگوزارىيە لاوازەكانى بىەر سىتىرن خستىە
لىوارى ھەرەس. لەم حالەتەدا، كىشەكە نەبوونى رىكخستى نەبوو لەلایەن حكومەتەوہ،
بەلكو نەبوونى حوكمدان بوو لەلایەن جىيەجىكارانى بىەرەوہ.

یەكەم غەریزەم ئەو بوو كە بیهەر رزگار نەكەم. لە بازارێكى ئابووری ئازاد دا، ئەو
كۆمپانیایانەى كە شكست دێنن، دەبێ لە بزنس بچنە دەرەو. ئەگەر حكومەت هاتە
ناوەو، ئەوا كێشەیهك دروست دەكەین كە پێى دەوترى خەتەرى ئەخلاقى:
كۆمپانیاكانى تریش وای بۆدەچن كە ئەوانیش رزگار دەكرێن كە هانیان دەدات
سەركێشى زیاتر بكەن. هانك هەمان نیازى منى هەبوو لەدژی دەستیوهردانى حكومەت.
بەلام ئەو روونى كردهووە كە هەرەسى بیهەر ستێرنس دەرەنجامى ئەخوازراوى بەرفراوانى
دەبێت بۆ سیستەمى دارایی جیهانى كە لە سەرۆختى دەستپێكردنى قەیرانى
نیشتەجیبوونەو لە ۲۰۰۷ لە ژێر پالەپەستو دابوو. بیهەر پەيوەندى دارایی هەبوو لەگەڵ
سەدان حكومەت، وەبەرھێن و بانكى تر. ئەگەر كۆمپانیاكە لەپر شكستى بهینایە،
بروایوون بە دامەزراوە داراییەكانى تر دەرەویبەو. دەشیا بیهەر یەكەم پولی دۆمینه بێت
لە زنجیرەیهك كۆمپانیای روو لە شكست. لەكاتێكدا كە من نینگەرانى دروستبوونى
خەتەرى ئەخلاقى بووم، زیاتر نینگەرانى هەرەسى دارایی بووم.

پرسیارم لە هانك كرد "تایا كریاریك هەیه بۆ بیهەر؟"

سەر لەبەیانى رۆژى دواتر، ئیمە وەلامى خۆمان وەرگرت. چەند جێبەجێكارێك لە
(جەى پى مۆرگەن چەیس) ئارەزوومەند بوون بۆ بەدەستھێنانى بیهەر ستێرنس، بەلام
نیگەرەن بوون لەبەرانبەر ئەوێ كە پێگەى مەترسیدارى سەندەتای دارایی پشت ئەستوور
بە رەھنى بیهریان بۆ بمیشتەو. بە رەزامەندى بێن، هانك و تیم گێزنەر، سەرۆكى
یەدەكى فیدرالى نیویۆرك، پلانیکیان گەلالە كرد بۆ موخاتەبەكردنى نینگەرانییەكانى
جەى پى مۆرگەن. یەدەكى فیدرال ۳۰ ملیارد دۆلارى بە قەرز دەبەخشى بە زەمانكردنى
پشكەكانى رەھنى ئەخوازراو كە رینگەى بۆ جەى پى مۆرگەن خوش كرد تا بیهەر ستێرنس
بە دوو دۆلار بۆ هەر پشكێك بكڕیتەو. زۆر كەس لە واشنتن هەنگاوەكەیان بە رزگارکردنى
دارایی ناوبرد و رەخنەیان لێگرت. ئەمە لانى كەم بەلای كارمەندانى بیهەر كە كارەكانیان
لەدەست دابوو یان خاوەن پشكەكان كە رەسیدیان لە كەمتر لە دوو هەفتەدا ۹۷٪
دابەزیوو، وەها دیار نەبوو. ئامانجمان ئەو بوو كە پاداشتی بریارە خراپەكانى بیهەر

ستېرنس نەكەين. ئەمە بۇ پارىزگارلىرىدىن بوو لە گەلى ئەمىرىكا لە زەبىرى ئابورى توتىد.
بۇ ماوۋى پىنچ مانگ، وا دەرکەوت كە ئىمە ئەوۋمان كىرۋە.

پرسىيارم كىرد "هانك، ئەوان دەرزانن كە لە رىگەدايە؟"

لە وەلامدا وتى "جەنابى سەرۆك، ئىمە نىازمان وايە بەخترايى بىجولئىن و سەريان
بىسورمىتىن. يەكەم دەنگ كە دەبىستىن، بەركەوتنى سەريان دەبىت بە ئەرزەكە". يەكەم
هەفتەى سىپتىمبەرى ۲۰۰۸ بوو و هانك پۇلسن تازە پلاتىكى دانابوو بۇ دانانى فانى ماي
و فرىدى ماك، دوو كۆمپانىيەى دارايى زەبەلاخى سىپۇنسەركراوى حكومى، لەژىر چەترى
پارىزگارلى حكومەتدا. لە هەموو ئەو كىردارە ئىمىرجىتسىيانەى كە دەبووايە حكومەت لە
۲۰۰۸دا بىگىرتە بەر، هىچيان لە رىزگار كىردنى فانى و فرىدى بىزار كەرتىر نەبوون. چەند
سالىك كىشەكانى پەيوەست بەر دوو دامەزراوە دارايە سىپۇنسەركراوۋى حكومەت دىار
بوون. فانى و فرىدى لەودىو ئەركى برەودانىان بە خاوەندارىتى خاۋو قىراۋان بىوون.
ئەوان وەكو سىندوقىكى خۇپاراستىن رەفتارىيان كىرەبوو كە بىرى گەورەى پارەيان كۆ
دەكرەوۋە و سەركىشىي گەورەيان دەكرە. لە يەكەم بۇدجەمدا، من ھۇشدارىي ئەوۋەمدا
كە فانى و فرىدى ئەوۋەندە گەورە بوون كە "كىشەيەكى خەتى" يان ھىناۋەتەكايەوۋە كە
دەشى دەرئىجامى نەخۋازراۋى بەدواۋە بىت.

لە سالى ۲۰۰۳دا، من پرۇژەياسايەكەم خىستەروو كە رىكخستىنى دامەزراۋە دارايە
سىپۇنسەركراۋەكانى حكومەتى بەھىز دەكرە. بەلام لەلايەن دۆستە ھەر نىزىكەكانيان لە
ۋاشىنن بىلۆك كرا. زۆرىك لە جىبەجىكارانى فانى و فرىدى كارىبەدەستانى پىشۋوى
حكومەت بوون. ئەوان دۆستى نىزىكان لە كۆنگرىس ھەبوو، بەتايبەت لەگەل دىموكراتە
كارىگەرەكانى وەكو كۆنگرىسمان بارنى فرانكى ماساشوسىتس و سىناتۇر كرىس دۆدى
كۆنىكتىكەت.

ئەو كاتە بارنى فرانك وتى "فانى ماي و فرىدى ماك لەبەردەم ھىچ قەيرانىكى دارايىدا

نەين."

بە تىپەربوونى سالان ئەو بانگەشەيە راست دەرنەچوۋ. لە بۇدجەي ۲۰۰۵مدا،
ھۆشداريەكى توندترم گەياندا. لە بۇدجەدا ھاتىوو "دامەزراۋە داراييە
سىۋىنسەركراۋەكانى حكومت تەواۋ توانايان پىدراۋە، سەرمايەيەكى زۆر كەمى
پەيوەست بە مولكەكانيان بە بەراورد بە دامەزراۋە داراييە ھاوشىۋەكان ھەلگرتوۋە...
لە بەرچاۋگرتنى قەبارەي گەرەي ھەر دامەزراۋەيەك، تەنانت ھەلەيەكى بچوك لەلايەن
دامەزراۋە داراييە سىۋىنسەركراۋەكانى حكومت، دەشى دەرنەجامى نەخوازراۋى بۇ
تەواۋى ئابوورى ھەيىت".

ئەو ھاۋىنە، ئىمە ئىشكى تىرمان لە ئەنجومەنى ياسادانان ھەيوۋ. جۆن ستۆلە
تزيكەۋە لەگەل (رىچارد شىلېي)ى سەرۋكى لىژنەي بانكىي ئەنجومەنى پىران كارى كرد
لەسەر رىفۆرمكردنى پروژەياسايەك كە رىكخەرىكى نوئى دەھىنايەكايەۋە بۇ
كەمكردنەۋەي قەبارەي مەلەقە سەرمايەگوزاريەكانى دامەزراۋە داراييە
سىۋىنسەركراۋەكانى حكومت. سىناتۆر شىلېي، كە ياسادانەرىكى سەرستەخت و زىرەكى
ئالاباما بوۋ، پروژەياساكەي بە لىژنەكەيدا تىپەراندا سەربارى دژايەتبيەكى كۆدەنگىي
دىموكراتەكان. بەلام دىموكراتەكان لە سەكۆي ئەنجومەنى پىرانەۋە دەنگدانان بىلۆك
كرد. من ھەمىشە بەلامەۋە سەيرە كاتىك دىموكراتەكان دەلەين لەبەرئەۋە قەيرانى دارايى
روويدا چونكە كۆماريەكان دەستىۋەرنەدانان رەخساندا.

بەھاتنى ھاۋىنى ۲۰۰۸، من بە شىۋەيەكى ئاشكرا خەقدە جار داۋاي رىفۆرمى
دامەزراۋە داراييە سىۋىنسەركراۋەكانى حكومتەتم كرد. دەرگەوت كە ھەژدەھەمىن جار
سەرەكەيە. ھەموو ئەو شتەي كە ويستى، بىرىتى بوۋ لە ئاسۋى توانەۋەي ئابوورىي
جىھانى. لە تەموزدا، كۆنگرىس پروژەياسايەكى رىفۆرمىكى پەسەند كرد بىرگەيەكى
سەرەكىي ئەۋەي تىابوو كە ئىمە پىش پىنج سال بۇ يەكەم جار خىستمانەپروژە
رىكخەرىكى بەھىز بۇ دامەزراۋە داراييە سىۋىنسەركراۋەكانى حكومت. پروژەياساكە
بەھەمان شىۋە دەسەلاتى كاتىي دايە ۋەزىرى خەزىنە تا دەستى قانى و فرىدى بگرىت
ئەگەر تواناي دانەۋەي قەرزەكانيان كەۋتە ژىر پىرسىار.

ماره يه كي كورت دواي نه وه ي كه ياسا كه په سه ند كرا، ناژانسي نوښي ريځخه ر، كه له لايښ هاورې و بزښمان (حيم لوكهارت) به رڼوه ده برا، نيگايه كي نوښي بړيه توماره كاني فاني و فرندي. به يارمه نښي وه زاره تي خه رڼه، پشكنه ران گه پشتنه نه وه نه جامه ي كه دامه زراوه داراييه سپونسه ركراوه كاني حكومت له هېچ روويه كه وه سه رمايه ي پښوستان نښه. له سه ره تاكاني توگه ستدا، هم فاني و هم فرندي زيانې گه وړه ي وه رزيان راگه ياند.

ده لاله ته كان ناژانسي سوون. له بانكه كاني شاروچكه كانه وه تا وه به رڼه نښه وه له تيبه كاني وه كو چين و روسيا، ته قريبه ن هه موو نه وانه ي كه كاغه زي دامه زراوه داراييه سپونسه ركراوه كاني حكومه تيان هه بوو، پټيان وايوو كه پشتمگيري حكومه تي نه مريگاي هه يه. نه گهر دامه زراوه داراييه سپونسه ركراوه كاني حكومت شكستيان له پابه ندي به نيايه، نه وا ديارده ي كه وتني دويمينه دهاته كايه وه و ريز و قورسايي ولاتمان ده كه وته له رزه.

به نامورگاري به هيزي هانك، بريا رندا كه تاكه رنكه بو وه ستاندي كار ه ساته كه نه وه به فاني و فرندي بخريته ژير چه تري پاريزگاري حكومه ته وه. نه وه په يوه ندي به هانك و جيمه وه هه بوو كه بورد ه كاني فاني و فرندي قايل بكن تا نه م شروبه قوت بدن. من گوماني نه وه م هه بوو كه بتوانن به ي وروژاندي ته پولكه يه ك له كه يسي ياسايي نه مه بكن. به لام روژي به كشه مه، ۷ ي سينپتيمبه ردا، هانك له كوشكي سپي په يوه ندي پتوه كردم بوته وه ي پټم بليت جيبه جيكر اوه. بازاره كاني ناژانسي شه وي به كشه م گردبوونه وه و داوچونز له روژي دوشه ممه دا ۲۸۹ خال زيادي كرد.

من کوتايي هه فته ي دواترم، ۱۳ و ۱۴ ي سينپتيمبه ر به به رڼوه بردني كاردانه وه ي حكومت له به رانېه ر زرياني (تيك) به سه ر برد. زريانه كه له به ره به ياني شه ممه دا كه ناري كه ناري ته كسايي راماليبوو. ته وژمه ۱۱۰ مایل له سه عاتيكداي بابه كان و زرياني بيست پښي له (گالفستون) ي دا، له هوسن په نجه ر ه كاني هينايه خواره وه و زياتر له ۱۰۰

كەسى كۈشت. (ئىك) كە لەدۋاى زىيانى گالفستۋنى ۱۹۰۰ خراپترىن زىيان بۈۈل
تەكساس بىدات، زىيانى زىياتر لە ۲۴ مىليارد دۆلارى خستەۋە.

هەمان ئەۋ كۆتايى ھەفتەيە، جۆرىكى جياۋازى زىيان لە نىيوپۆركى دەدا. ۋەكو زۆرىك
لە دامەزراۋەكانى ۋل سترىت، لىھمان بىرەزەرس توانايەكى زۆر پىندرايەۋە ۋ بە قورسى
كەۋتە بەر كارىگەرييەكانى بازارى نىشتەجىۋونى ۋەستاۋ. لە ۱۰ سىنپتىمبەردا
كۆمپانىياكە گەرەترىن زىيانى دارايى بى ۋىنەي راگەياندىۋو، ۲،۹ مىليارد دۆلار لە تاكە
ۋەرزىكدا. بىروابوون بە لىھمان نەما. كرىپارانى قۆزەرەۋە، ئەۋ بازىرگانانەي كە قازانچ لە
نرخە دابەزىۋەكانى سەھم دەكەن، يارمەتىدەر بوون لە گەياندىنى سەھمى لىھمان لە
۱۶،۲۰ دۆلارەۋە بۇ ۲،۶۵ دۆلار بۇ ھەر سەھمىك. ئەستەم بوو كە كۆمپانىياكە بىتۋانى
بىگاتە كۆتايى ھەفتە.

پرسىيارەكە ئەۋە بوو كە پىۋىستە حكومت، ئەگەر ھەيى، چ رۆلىك بىيىنىت لە
زىندۋوراگرتنى لىھماندا. باشترىن چارەسەرى شىاۋ ئەۋە بوو كە ۋەكو بىەر سىن
كرىپارىك بۇ لىھمان بدۆزىتەۋە. ئىمە دوو رۆژمان لەبەردەمدابوو.

ھانك بەرەۋ نىيوپۆرك بەرى كەۋت بۇ چاۋدىرىكرىنى دانۋستانەكان. ئەۋ پىنى ۋتم كە
لەۋانەيە دوو كرىپار ھەبن: بانكى ئەمريكا ۋ باركلەيس كە بانكىكى برىتانى بوو. ھىچيان
نەيدەۋىست مولكە پىركىشەكانى لىھمان بىات. ھانك ۋ تىم گىزتەر رىگەيەكيان داتاشى بۇ
بونىادنانى رىككەۋتننامەيەك بە بى خستەكار پارەي باجدەران. ئەۋان بەرپودەبەرە
جىبەجىكارە گەرەكانى ۋل سترىتيان رازى كرد تا ھاۋبەشى لە كۆمەكىكدا بىكەن كە
مولكە ژەھراۋىيەكانى لىھمان ھەلمزىت. لە جەۋھەردا، كىپرېكىكارانى لىھمان
كۆمپانىيايەكيان لە مايەپوچى دەردەھىنا. ھانك ئومىدەۋا بوو كە يەكك لە كرىپاران
بىگاتە رىككەۋتن.

بە زوۋىي روون بوۋەۋە كە بانكى ئەمريكا چاۋى لە كرىپىكى تەرە، مېرىل لىنچ. ئەمە
باركلەيس سى كىردە دوايىن ھىۋاى لىھمان. بەلام رۆژى يەكشەممە، كەمتر لە دوۋانزە
سەعات پىش ئەۋەى بازارەكانى ئاسىيا بۇ بازىرگانىي دوشەممە بىكرىنەۋە، رىكخەرانى

دارایی له لهندهن به یه ده کی فیدرال و کومسیونی سه نه داتی دارایی و ئالوگوریان راگه یاند که نه وان ئاماده نین کرپیتیک له لایه ن بانکی بریتانییه وه په سه ند بکه ن.

پرسیارم له هانک کرد "ئهری ئه وه چ باسه ؟ وامزانی خه ریکه ده گه یه ریکه وتفیک". له کاتیکدا که من و هانک به رده وام قسه مان ده کرد، ئه و په یوه ندیه ته له فونیانه ی په کشه مه - که وا داده نری رۆژی پشووه - هه میشه خراپترین دیار بووه. هه ستم ده کرد که دووباره و دووباره هه مان وتویژمان هه یه. تاکه شتیک که ده گۆرا ناوی کۆمپانیا روو له شکسته که بوو. به لام ئه مجاره یان، پیته ده چوو ئیمه بتوانین دیارده ی که وتنی دۆمینه که یوه ستینین.

پرسیارم له هانک کرد "ئایا ئیمه ده توانین روونی بکه یه وه که بۆچی لیهمان له بیهر ستیرنس جیاوازه ؟"

وتی "به بی جه ی پی مۆرگه ن وه کو کرپاریکی بیهر، شکستی ده هینا. ئیمه هه نه مانتوانی کرپاریک بۆ لیهمان بدۆزینه وه".

هه ستم کرد ئیمه باشترین شتیک توانیبتمان کردوومانه. به لام کات بۆ لیهمان ته واو بیوو. دامه زراوه وه به رهینه ره ته مه ن ۱۵۸ ساله که ریک پاش نیوه شه وی دووشه مه ی ۱۵ سیپتیمبه ر به مایه پوچ تۆمار کرا.

له به ره یه یاندا دۆزه خ به رپابوو. یاسادانه ران ستایشی بریاری ده ستیوه رنه دانی ئیمه یان کرد. واشنتن پۆست له ستوونه که یدا نوسی بووی "حکومه تی ئه مریکا راست بوو له وه ی که لیگه ریٹ لیهمان شکست بیئتیت". بازارپی سه هم ئه وه نده پۆزه تیف نه بوو. داونجۆنز زیاتر له پینجسه د خال دابه زیبوو.

ئه قلیه تیکی ترس بلاو بووه وه. وه به رهینه ران ده ستیان کرد به فروشتنه وه ی سه نه ده داراییه کان و کرپینی ئالتون و کاغه زی وه زاره تی خه زینه. کرپاره کان حسابه کانیا ن له یانکه کانی وه به رهینان کشانده وه. بازاره کانی ئیتیمان توند بوونه وه له کاتیکدا که قه رزبه خشان ده ستیان به نه ختیفه کانیا نه وه گرته وه. پتویستییه کانی سیستمی دارایی، که پشت ئه ستور بوو به سیوله بۆنه وه ی وه کو گریس رۆل بیئتیت، له بران بوون.

ۋەك بلىنى ئەمە بەس نەبوو، گروپى نىۋەدەولەتى ئەمىرىكى كۆمپانىيەكى بىمەى
زەبەلاح بوو، رووبەرووى قەيرانى خۇى دەبوودەۋە. ئەم گروپە بەرنامەى بىمەى زىيان و
مولكاىەتى دەنوسى و دەستەبەرى شارەۋانىيەكان، سىندوقەكانى خانەنشىنى و ماشىنە
سەرمايەگوزارىيەكانى تىرى دەكرد كە كارىگەرى ھەبوو بۇ سەر ھەر تاكىكى ئەمىرىكى.
ھەموو ئەو بىزىسانە تەندروست بوون. لەگەل تەۋەشدا كۆمپانىياكە بە شىۋەيەك ل
شىۋەكان لە لىۋارى تەقىنەۋەدا بوو.

پرسىارم لە ھانك كرد "ئەمە چۇن روويدا؟"

ۋەلامەكە ئەۋە بوو كە يەككە لە يەكەكانى گروپەكە، (بەرھەمە دارايىەكان)،
دەستەبەرى بىرى گەۋرەى واجبە پىشت ئەستورى بە ۋەسىقەكانى رەھن كىردوۋە - و
لە زىياترىشدا ۋەبەرھىنانى كىردوۋە. لەكاتىكدا كە چەكى رەھن بە ژمارەى گەۋرە گەۋرە
شكىستىان دەھىنا، كۆمپانىياكە رووبەرووى داۋاي تەختىنەى لانى كەم ۸۵ مىليارد دۇلار
دەبوودەۋە كە نەبوو. ئەگەر كۆمپانىياكە دەستەبەجى بەو پىرە پارەيە تەھاتبايە پىشەۋە،
نەك تەنبا شىكىستى دىنا، بەلكو دامەزراۋە دارايىە گەۋرەكان و لەگەلىشىاندا ۋەبەرھىنە
نىۋەدەولەت بىيەكانىشى دادەرمائد. يەدەكى فېدېرالى نىيو يۆرك ھەۋلى دابوۋ كە
چارەسەرىكى كەرتى تايىبەت بدۇزىتەۋە. بەلام ھىچ بانكىك تەيدەتوۋانى ئەۋ جۆرە
پارەيە كۆ بىكەتەۋە كە گروپەكە لەۋكاتە كەمەدا پىتويىستى پىنى بوو. تەنبا رىگەيەك
ھەبوو بۇ زىندوۋىشتەۋەى گروپەكە: حكومەتى ئەمىرىكى ھاتبايە ناۋەۋە. بىن بىرئانك
ۋتى گروپى نىۋەدەولەتى ئەمىرىكا، بە پىنچەۋانەى لىھمان، لە بىزىسە جىگىرەكەى بىمەيدا
ئەۋەندە زەمانات ھەيە كە شىاۋ بىت بۇ قەرزىكى ئىمىزجىتسى يەدەكى فېدېرال. ئەۋ
مەرچەكانى خستەروو: يەدەكى فېدېرالى نىيو يۆرك ۸۵ مىليارد دۇلارى تەئىمىنكراۋ لەلابەن
كۆمپانىيا پاشكۆكانى بىمەى بەفرخ و جىگىرى گروپەكە، دەداتە گروپى نىۋەدەولەتى
ئەمىرىكا. لە بەرانىەردا، حكومەت زەمانىك بۇ ۷۹.۹% پىشكەكانى گروپەكە ۋەردەگرىت.
ھىچ شىتىكى سەرنجراكىش لەبارەى رىككەۋتەۋەكە نەبوو. ئەمە لە بىنەردەندا
خۇمالىكىرىنى گەۋرەترىن كۆمپانىيەى بىمەى ئەمىرىكا بوو. كەمتر لە چل ۋەھشت سەعات

پاش مایه پوچبوونی لیهمان، پیده چوو رزگارکردنی گروپی شه مریکا هاودژییه کی به رچاو
بیت. به لام نه مه زور باشتر بوو له دارماتیکی دارایی.

به رزگارکردنی گروپی نیوده وله تیی شه مریکا، نیمه بهرگی سی ههفته ی نیشی
داراییمان گرت. روز له دواي روز، دهنگوباش خراب و خراپتر ده بوو. من ده چوومه
کوبوونه وهیه که وه که ده و ترا داو جوتز دووسه د خال زیادی کردووه و سی خوله ک دواتر
ده هاتمه ده ره وه ده و ترا سی سه د خال دابه زیووه. بازاره کان تاجیگیر بوون و منیش
هه روا. من هه ستم کرد کاپتنی که شتییه کی روو له نغزو بوونم. وه زارهی خه زینه، یه ده کی
فیدرال و تیمی کوشکی سپیم بیست و چوار سه عات کاریان ده کرد، به لام هه موو شه
شته ی که ده مانکرد کردنه ده ره وه ی ناو بوو. من بریارمدا که نیمه ناتوانین به مشیوهیه
به ده و ام بین. نیمه ده بووایه به له مه که پیته بکهین.

روزی پینجشه ممه، ۱۸ ی سیپتیمبر - سی روز پاش شه وه ی که لیهمان مایه پوچی
راگه یاند - تیمی نابووری له ژووری روزقنلت کوبوونه وه. بین شیمانه ی بین بازاریه کی
گه وره ی تری خسته بوو. پاشان هانک و سه روکی کومسیون سی نه داتی دارایی و شالوگور
(کریس کوکس) پلانه که یان خسته بوو: گه ره نقیی هه موو ته وفیراتی بازار ی پاره بکه،
داینه مویه کی قه رزبه خشینی نوئی بخه ره گه ر بو ده ستپنکردنه وه ی بازار ی کاغه زی
بازرگانی، به شتیه کی کاتی ریگر به له کرپنه وه ی قوزه ره وانه ی سه همه گه وره کانی
دارایی و سه دان ملیارد دولاری سه نه داتی دارایی پشت ته ستوور به ره هن بکره ره وه -
ده ستپنخشه رییه که دواتر به پروگرامی ناساییکردنه وه ی مولک و مالی پرکیشه (تارپ)
ناسرا. ستراتیژییه که ده ستوهر دانیکی هه ناسه بر بوو له بازار ی نازاد. نه مه له دژی هه موو
غه ریزه کاتم بوو. به لام پیویست بوو بو ده رهینانی ولات له و ترسه گه وره یه، بریارمدا که
تا که ریگه بر پاراستنی بازار ی نازاد له دوومه ودا دا بریتییه له ده ستیوه ریدان له کورت
مه ودا دا.

بە تىمەكەم وت "ئىتو" لە سەداسەد پىشتىگىرى مەنتان ھەيە. ئەمە چىتر رىككەوتىنىكى
كەيس لەدواي كەيس نىيە. ئىمە ھەولماندا بەرز و تىمىيەكان كۆنترۆل يەكەين، بەلام
كىشەكە قولتەرە لەودى كە بىرمان لى دەكرەدە. ئەمە سىستەمىيە."

وتوئىژەكە ھەموو ئەو مشتومرانەي گرتەووە كە ئىمە لە كۆنگرەس رووبەروومان
دەبوو. وە "ئىمە كاتى ئەودەمان نىيە نىگەرانى سىياسەت بىن، با بىزانىن ئەو شەي
كە راستە چىيە و ئەنجامى بەدەين."

مەن بىريارى خۆم دابوو: حكومەتى ئەمريكا بە تەواوى دەچوو بەناو. مەن لەبارەي
ھەر شىئەك كە رووبەرووى دەبوو ئەو تىفكرىم. لەماوەي چەند ھەفتەي رابردوودا، ئىمە
بىنەري شىكستى گەرەتەين دوو كيانى رەھن، ماپەپوچىي بانكىكى گەرەي وەبەرھىتان،
فرۆشتنى يەككى تر، خۆمالىكرەنى گەرەتەين كۆمپانىيائى بىمەي جىھان و ئىستاش
ئاشكراتەين دەستىوەردان بووین لەبازارى ئازاد لە سەرۆختى سەرۆكايەتى فرەنگەين
روزقەلتەو. لەھەمان كاتدا، روسيا جۇرجيا داگىر كرىدوو، زىيانى ئىك لە تەكەسى
دابوو و ئەمريكا لە دوو بەردەو لە عىراق و ئەفغانىستان لە جەنگدابوو. ئەمە بىزوتەين
شىوازى تەواوكرەنى سەرۆكايەتى بوو.

مەن لە بەرانبەرەدا خۆمدا ھەستم بە پەژارە نەكرە. دەمزانى كە رۆژانەكى سەخت لە
بەردەمدا دەبىت. بەرەي ھاتنەو بەخۇدا تايبەتەندىيەكى خەمناكە لە سەركرەدە.
ئەمە ئامارەي مەعەنەويات رووخىن دەتيرىتە تىمەكە و ولات. بەھەمان شىو، مەن ئاسودە
بووم بەو بىروباوەرەم كە خواي گەرە قورسايەك ناخاتە سەر شانى باوەردارىكى كە
ناتوانىت بەرگەي بگرت.

پاش كۆبوونەو، مەن بەناو ئوردى روزقەلتەدا ھاتم و چووم و سوپاسى ھەمووانم كە.
مەن پىتم وتەن كە ئەوان بۆ ئەو ھەلبىزىرداوين كە خزمەت يەكەن. لە سەرۆكايەتدا،
ھەرەكو لە ژيانىشدا، دەبى ئەودى لە بەردەمدايە رووبەرووى بىتەو. ئەمە ئەو شە
نەبوو كە ھىواداربووین بىتە بەردەممان، بەلام تەواو دۇنيا بووین كە دەبى بەرپەرى
توانامان رووبەرووى بىتەو.

هانك و تېمەكەي لە وەزارەتى خەزىنە پىداگىرىي زۆريان لە كۆنگرىس كرتا پاكىجى
رزگار كۆندەكە پەسەند بىكات. ئىمە پىشنىيارى بىرىكى ۷۰۰ مىليارد دۆلارىمان كۆندەكە
نەزىكەي ۵٪ بازارى رەھن بوو كە ئىمە پىتمان وابوو بايى ئەوئەندە زۆرەكە جياوازيەك
دروست بىكات. زۆرىك لە ياسادانەران دركىيان بە پىئويىستى رىئوشوئىنىكى گەورە و
يەكلايىكە رەوە كۆندەكە بەلام ئەمە شۆك يان تورەيى ئەوانى كەم نەكۆندەو. دىموكراتەكان
سكالاى ئەوئەيان دەكۆندەكە لىقى جىبەجىكار دەسەلاتىكى يەكجار زۆر دەقۇزىتەو.
سىناتۇرىكى كۆمارى وتى پىلانەكەمان "بازارى ئازاد بەلاوئەنى و سۆسىيالىزم لە ئەمىرىكا
بونىاد بىنى" دەئىت.

لە ھەندى رووئەو، مەن ھاوخەمى رەخنەگران بووم. دوپىن شت كە مەن دەمويىست
كۆمەككۆندى دارايى ۇل سىرتىت بوو. ھەروەكو بە جۆش بۆلۇنم وت "ئەو ھاوپىيانەي
مىدلاندىم، پىرسىياري ئەو دەكەن ئاخۇ ئەو كاپرايەي تىكۆشەري بازارى ئازاد كە ئەوان
دەيانفاسى جى بەسەر ھاتووە؟ ئەوان بىر لەو دەكەنەو ئاخۇ بۇجى ئىمە پارەي ئەوان
لە رزگار كۆندى ئەو كۆمپانىيانە خەرج دەكەين كە ھەر لە سەرەتاو قەيرانەكەيان
دروست كۆندەكە."

ھىوادار بووم كە رىگەيەك ھەبىت بۆ لىپىچىنەوئەي تاكە كۆمپانىياكان لەكاتىكدا كە
خۇمان لە بەشەكەي تىرى ولات دەبوئىرىن. بەلام ھەر ئابوورىئاسىك كە مەن مەمانەم پىئى
ھەبوو پىئى دەوتەم كە ئەمە ئەستەمە. باشبوونى مەين سىرتىت (شەقامى گىشتى)
راستەوخۇ بەندە بە چارەنووسى ۇل سىرتىتەو.

ئەگەر بازارەكانى ئىتېمان ھەر بەشئوئەي بەستوو بمانايەتەو، گەورەترىن قورسايى
دەكەوتە سەر شانى خىزانەكانى ئەمىرىكا، دابەزىنى گەورە لە بەھايى حساباتى
خانەنشىنئىدا، لەدەستچوونى بەكۆمەلى كار و دابەزىنى زىاتىرى بەھاكانى خانوو. لە ۲۴ى
سىپىتېمبەردا، مەن وتارىكى پىرىنەرتىن كاتم پىشكەشى گەل كۆندەكە بۆ روونكۆندەوئەي
پىئويىستى رزگار كۆندى پاكىجەكە، وتم "مەن لەو بىزارىيەي ئەو ئەمىرىكىيە خاوەن
پىرەئىسپانە تىدەگەم كە قەرزى رەھنەكانىيان لەكاتى خۇيدا دەدەن، ھەموو ۱۵ى
تىسانىك باجى داھاتەكانىيان تۆمار دەكەن و ئابەدەن لە دانى تىچوونى بارگرانىيەكانى ۇل

ستريت. بىلەم بىلەن بەرچاۋگرتنى ئەو بارودۇخسى كە رووبە پووى دەپىنەو،
بەسەندە كىردى پىرۇژە ياسايەك لە ئىستادا، زور زياتر لە سەر ئەمىركىيە كان دەكە وىت لە
كاتىكى دواتردا".

چەند سەعاتىك پىش ئەوئى كە بە شىوئى راستەوخۇ وتارەكە پىشكەش بىكەم،
يارىدە دەرى كەسىم (جارىد وىنستايىن) پىنى وىم جۇن مەكەين دەپەوئى خىرا قسەن
لەگەل بىكات. پىرسىارم لە جۇن كىرد ئاخۇ ئەو لەبارەئى ھەلمەتەكەو ھەست بە چى
دەكات، بىلەم ئەو رىك چوۋە سەر بابەتى تەلەفۇنكردەكەئى، ئەو داۋاى لە من كىرد كە لە
كۆشكى سىپى لەسەر پاكىجى رىزگار كىردەكە كۆبوونەو ھەك سار بىدەم.

وتم "كاتىكىم پى بىدە تا لەگەل ھانك قسە بىكەم". دەموىست دىنيا بىمەو ھەوئى كە
كۆبوونەوئى كۆشكى سىپى لە ھەولەكانى ۋەزىرى خەزىنەم نادات بۇگە پىشتە رىكەوتنىك
لە كۆنگرىس. جۇن وئى نىازىبەتى بەيانىك دەربىكات. چەند خولەكىك دواتر، ئەو لە
تەلەفۇنەو ھەكەوت. ئەو داۋاى كۆبوونەوئى كىرد ۋە رايگە ياند كە ھەلمەتەكەئى بۇ
ئىشى تەواوكات بۇ ياساكە ھەلدەپەسىرتىت.

دەمزانى كە جۇن لە پىگەپەكى سەختدايە. ئەو لە دەنگدانەكاندا دەكەوتە داۋاى
سىناتۇرى ئىلىنۇى (باراك ئوباما) كە لە ھەلپىاردنە بەراپىيەكانى دىموكراتەكاندا لە
ھىلارى كلىنتىن بىر دىبوۋەو. گومانى تىا نىيە كە كىشەئى ئابوورى زىيانى بە جۇن
دەگە ياند. حزبەكەمان كۆشكى سىپى كۆنترۇل كىردىو، بۇيە ئىمە ئامانچىكى سىروشتى
پەنجە بۇ راكىشان بوو. لەگەل ئەو ھەشدا، من پىم وابوۋ كە قەيرانى دارايى باشترىن
دەرفەتى بە جۇن داۋە تا بىتوانى بگەپىتەو. لە ماۋەكانى قەيراندا، دەنگدەران ئەزموون
بەرزتر لە گەنجىتى ۋە كارىزما ھەلدەسەنگىتن. بە ھەلپىنى تەھەدىيەك بە شىۋازى
دەولتەدارانە، جۇن دەپتوانى بەلگەئى ئەو ھەپىتەو كە كاندىدىكى باشترە بۇ ئەم
رۇزگارە.

من چوۋمە ئوفىسى ئۇفال، كە لەوئى جۇش بۆلەن لەگەل (جوىل كاپلان) بى جىگىرى
راۋىزكار (ئىد گىلىسپى) چاۋەپى بوون. كەس تامەزۇرى بىرۇكەئى كۆبوونەوئى كە ئەبوۋ

جۆش وتى ھانك لە دژيەتتى. بەلام چۆن دەمتوانى بەرانبەر داواكەى جۆن بلىم نا؟
دەمتوانى سەردىڭرەكان بېيىنم: "تەنەت بوش پىيى واىە بىرۆكەى مەككە ينىش خراپە."

ئىمە سەزۆكى پەرلەمان نانسى پىلوسى و رىيەرى زۆرىنەى ئەنجومەنى پىران (ھارى
رەيد) مان ئاگادار كىردەوۋە كە كۆبۈنەوۋەكە لە دوانىوۋەپۇى زۆرى پىنجشەممە، ۲۵
سىپتىمبەر ئەنجام دەدرىت. من تەلەفۇنم بۇ سىناتۇر ئوباما كىرد و پىم وت كە ستايشى
پىچراندنى بەرنامەى ھەلمەتەكەى دەكەم. ئەو بە رىزەوۋە وتى "ھەركاتىك كە سەزۆك بانگ
بكات، من ئامادە دەيم." من بانگەشتەكەم بۇ كۆبۈنەوۋەكە ئاراستە كىرد و روونم
كىردەوۋە كە ئەمە داوئىكى سىياسى نىيە. ئەو رازى بوو ئامادە بىت.

لە دەوروبەرى ۲:۳۰ى پاش نىوۋەپۇى زۆرى دواتر، بەشداران پەيتا پەيتا گەشتىن.
ھەرچەندە من مۇجازەفەى ئەوۋەم نەكىرد خۇم بخەمە پاركىنگى بەرتەسكى نىوان كۆشكى
سىپى و بىنايەى (ئوفىسى جىيە جىكارىي ئايزنھاوۋە)، پىم وترا كە لە گىردۈنەوۋەيەكى
ئۆتۈمبىلە (SUV) ھەكان دەچىت. پىش ئەوۋەى كۆبۈنەوۋەكە دەست پىبكات، من
مشتومپىكى خىرام لەگەل رىيەرى كەمىنەى ئەنجومەنى پىران (مىچ مەكۆنىل) و رىيەرى
كەمىنەى ئەنجومەنى نۆينەرەن (جۆن بوئىنەر) ئەنجام دا. ئىمە زۆرىيەى كاتەكەمان بە
قەسەكىردن لەسەر ئەوۋە بەسەر بىرد كە چەندە سەختە بگەينە رىككەوتنىك كە بىتوانى
دەنگى كۆمارىيەكان لە ئەنجومەنى نۆينەرەن مەسۇگەر بكات. وتم كارەسات دەبى ئەگەر
كۆمارىيەكان پىرۆژەياساى (تارپ) بكوژن و ئابوورى ھەرەس بىتەت.

رىك پىش ئەوۋەى لە زوورى (كابىنە) دانىشم، چىكەساتىكم لەگەل سەزۆكى پەرلەمان
(پىلوسى) بەسەر بىرد. پىم وت پىلانم داناوۋە بۇ ئەوۋەى داواكارىيەكەى بخەمەپوۋ پاش
ئەوۋەى كە من و ھانك وتەى كىردنەوۋەمان پىشكەش كىرد. ئەو بە روونى گومانى ئەوۋەى
ھەبوۋ پالئەرى من زىان گەياندىن بىت بە دىموكراتەكان. ۋەكىۋ بوركانىك كە ئامادەى
تەقىنەوۋە بىت، وتى "باراك ئوباما وتەبىزى ئىمە دەبى."

من شوئىنى خۇم لە ناوۋەپاستى مىزىكى تەختەدا گرت كە رىچارد نىكسن پىشكەشى
كۆشكى سىپى كىردىوۋ. ھانك پۆلسىن، دىك چىئى، جۆش بۇلتن و من نۆينەرەيەتى
ئىدارەكەمان كىرد. رىيەرانى خىزىپ و سەزۆك لىژنە سەرەكىيەكان نۆينەرەيەتى كۆنگرىسيان

کرد. هەردوو کاندیدی سەرۆکایەتی، مەککەین و ئۆباما لە بەرانبەر مێژەکەوه شوێنی
خۆیان گرت. ئەندامانی ستافەکانی ئیمە خۆیان ئاخچییە ناو ژوورەکەوه. کەس نەبویست
ئەو رووداوە گرنگە ی لە شانۆی سیاسی واشنتن لە دەست بچیت.

من کۆبوونەوهکەم بە جەختکردنەوه لە پێویستی پەسەندکردنی یاسایەك بەزوترین
کات، دەستپێکرد. جیهان تەماشای دەکرد بۆئەوهی بزانێ ئاخۆ ئەمریکا هەنگاو دەنێت
و دەبوایە هەردوو حزبەکه رووبەرووی تەحەدییەکه ببەنەوه. هانك هەوالی تازە ی لەبارە ی
بازارە ناجینگیرەکان خستەروو و بانگەوازی منی بۆ پەسەندکردنی خێرا پیشان دایەوه.

من رووم کردە سەرۆکی پەرلەمان. هەروەکوچۆن قسەکه ی راست دەرچوو، سەری
بەلای باراك ئۆبامادا وەرگیرا. ئەو رەفتاریك هیمنی هەبوو و لەبارە ی لایەنە
بەرفراوانەکانی پاکتێجەکه قسە ی کرد. من پێم وابوو زیرەکی پیشان دەدات کە بە
ئامادەبوونی وت کە لە پەيوەندی بەردەوامدایە لەگەڵ هانك. مەبەستی ئەوه بوو
پیشانی بدات کە ئاگادارە و ئامادە ی یارمەتیدەر بیت بۆ پەسەندکردنی پرۆژە یاساکە.

کاتێك ئۆباما قسەکانی تەواو کرد، من رووم کردە جۆن مەککەین. ئەو رووی وەرگیرا.
سەرم سورما. ئەو خۆی داوای ئەم کۆبوونەوهیە ی کردیوو. من پێم وابوو ئەو دیت
رینگایەك گەلە بکات بۆ ئەوهی پرۆژە یاساکە پەسەند بکړیت.

ئەوهی کە وەکو درامایەك دەستی پێکردبوو، بەخیرایی دابەزیە ئاستی گالته جارییهك.
میزاجەکان هەلچوون. دەنگەکان بەرزبوونەوه. هەندێ پلار هاویشتران.
شەرە دەمەیهکی بە ئاشکرا لە ئارادا بوو کە کۆمیدی بوو ئەوهی لێدەرکە کە مەترسییهکان
زۆر گەوره بوون.

تاوه کوکۆتایی کۆبوونەوهکە، جۆن قسە ی کرد. ئەو بە شێوهیهکی گشتی لەبارە ی
سەختیی دەنگدانی کۆمارییەکان و هیوای گەیشتیان بە کۆدەنگییهك قسە ی کرد.

پاش ئەوهی هەرکەسە دەرڤەتی هەلرشتنی ناخی خۆی هەبوو، بێیارم دا کە هیچی تر
نییه کە بە دەستی بێنین. من داوام لە کاندیدەکان کرد کە کۆشکی سپی وەکو پشت
پەردەیهك بەکارنەهێنن بۆ دەرکردنی بەیانه سیاسییەکان. داوام لە ئەندامانی کۆنگرێس

كرد كه ئىمە پىئويستمان بە پىشانى بەرەيەكى بەكگرتوۋە بۇ خۇلادان لە تۇرساندى
بازارەكان، پاشان ھەستام و رۆيشتەم.

لە سەرەتاكانى پاش نىۋە پۇي دووشەممەي ۲۹ سىپىتىمەردا، ئەنجومەنى نوپىنەران
دەستى كرد بە دەنگدان بە پروژەياساي رزگاركردى دارايى، دوو نۇزى پىشووومان،
پىنچەمىن كۆتاھەفتەمان كە بە مامەلەكرىن لەگەل قەيرانى دارايى بەسەر برىبوو،
لىۋانلىو بوو بە دانۇستان، ھاڭك و ستالى خۇننەكەي - ھاۋرئ لەگەل دان ماپەر، سەرۋكى
ھىمنى كاروبارى ياسادانام، و كەيت ھىتىسەي، بەرەيەبەرى ماندوۋنەناسى ئەنجومەنى
ئابوورى نىشتەمانىم - لە ھاۋچۇدا بوون بۇ كۆنگرىس، كاربان دەگرد بۇ چارەسەركردى
پرسە ماۋەكانى پەيوەست بە (تارپ). كاتىكى درەنگى شەۋى شەمە، سەرۋك پىلۇسى
و جۇن بوپنەر پىيان وىم كە ناۋەرۋكى رىككەۋىتەكەيان ئامادە كرىۋە، لە بەرەبەيى
دووشەممەدا، من چوۋمە قىزى باشوور بۇ پىرۇزبايى لە كۆنگرىس و داۋالىكرىيان بۇ
پەسەندكردى خىراي رىككەۋىتەنامەكە، بە گەرەنەۋەم بۇ ئۇفيسى ئۇقال، دەستەم كرد بە
پەيوەندىكرىن بە ئەندامانى كۆمارىي ئەنجومەنى نوپىنەران لەسەر دەنگدان مكوپىن.
بە يەك لەدۋاى يەكى كۆنگرىسمانەكانم وت "بە راستى ئىمە پىئويستمان بەم
پاكىچەيە". ئەۋان ھەموويان ھۆكاريان ھەبوو بۇ ئەتۋانىنى دەنگدانىيان، باجى ئەم كارە
قورس بوو. بازەكانى ھەلىۋاردىيان لەدۇرى ئەمە بوون.
يەككىيان پىنى وىم "ئاتوانم ۋل سترىت رزگار بكام. نامەۋى بىمە بەشېك لە وىرانكردى
بازارى ئازاد". لە ۋەلامدا وىم "پىت ۋايە كەيفم بە بىرۋكەي ئەۋكارە دىت؟ بىروام پى بكام
من سەلامەت دەيم ئەگەر ئەم كۆمپانىيائە شىكست پىنن. بەلام تەۋاۋى ئابوورى لەسەر
لىۋارە. ئەۋنەفرەتپىيە ھەرەس دىنى ئەگەر ئەيەينە ناۋەۋە".
لە سەعات ۲:۰۷ پاش نىۋە پۇ، دوايىن دەنگ بە پروژەياساكە درا، بە رىژەي ۲۲۸ بە
۲۰۵ دەنگ شىكستى ھىنا. دىموكراتەكان بە رىژەي ۱۴۰ بە ۹۵ دەنگيان پىداۋو.
كۆمارىيەكان، بە ۶۵ لەگەل و ۱۳۳ دەنگى دۇرەتپان كرىبوۋەۋە.

دەھقانچىلىق دەھقانچىلىق كەڭەشچىسى. ھازىر ۷۷۷ خال دابەزى، كەڭەشچىسى
(تارپ). ئۇنىڭ كۆمۈرىگە ۱۱۲ مىڭ توننا (۵۰۰ پى) ۸،۸%
دابەزى كەڭەشچىسى ۱۹۸۷. رافىكارىك بە (سى. ئى. بى. سى) وت "رىك ئىستاتىستىكا" چىرىك سىتاتىكى
كلاسسىكى دارىمانى دارىمانى. "ماۋىيەكى كورت پاش دەھقانچىلىق، لە ژوۋى رۇڭڭىلىك
چاۋم بە ھانك، بىن و بەشەكەي تىرى تىمى ئابوۋى كەوت بۇ زانىنى ھەنگاۋى دواترمان.
ئىمە بە راستى تاكە بۇرەيەكمان ھەبوۋ، ئىمە دەبوۋايە خولىكى تىرى دەھقانچىلىق لە
ئەنجومەنى ياسادانان بەرپۈۋە بېيەنەۋە. ھىوام ئەۋە بوۋ كە كاردانەۋە توندى بازار
زەھكىكى ئاگادار كەرنەۋە بۇ كۈنگىرىس دابىن بىكات. رۇڭىك لەۋانەي كە لەڭزى
پروژەياسا كە دەھقانچىلىق دابوۋ، دۇرەيەكەيان لە سەر بىنەماي نۇرخىكى ۷۰۰ مىليارد دۇلارى
بوۋ. پاشان خولىكە رېۋىنى ۱،۲ تىرلىيۇن دۇلارى بازارەكانيان لە ماۋەي كەمتر لە سى
سەغات بىنەبوۋ، ھەر يازنەيەك كە حسابى خانەشىنى تاكەكەسى، موچەي خانەشىنى،
يان حسابى لە كۆمپانىيە دارىمى (ئى ترەيد) ھەبوۋايە تۈرە دەبوۋ.

ئىمە بە رېبەرايەتى جۇش بۇلتن، ستراتىيەكمان گەلە كەرد بۇتەۋەي يەكەم جار
پروژەياسا كە لە ئەنجومەنى پىراندا بىخەنەۋە پاشان خولىكى تىر لە ئەنجومەنى
نويىنەران بىخەنەۋە كار. ھارى رەيد و مېچ مەكۇنىل بە خىرايى پروژەياسا كەيان بە
ژمارەيەك لە بىرگەي نويۋە بۇ راكىشاشنى پىشتىگىرىي زياتر جولاند، لەۋانەش زىادەكەرنىكى
كاتى لە بىمەي (كۆمپانىيە بىمەي تەۋەرىي فېدرال) بۇ خاۋەن حسابەكان و
پارىزگار بىيەك بۇ خىزانەكانى جىنى ناۋەند لە بەرانبەر (باجى جىگەرەۋەي كەمترىن).
ناۋەرۋكى ياسا كە - ۷۰۰ مىليارد دۇلار بۇ بەھىز كەرنى بانكەكان و خىستەۋەجولەي
بازارەكانى ئىتتىپاق - نەگۇرا. ئەنجومەنى پىران شەۋى پىنجشەمە دەھقانچىلىق
پروژەياسا كە بە رېۋەي ۷۴ بە ۲۵ پەسەند كرا. ئەنجومەنى نويىنەران دوۋ رۇڭ دواتر
دەھقانچىلىق ۋاتە لە ھەيى، ۲ى ئۆكتۇبەردا. مەن جارىكى تىر دەستەم كەردەۋە بە تەلەفۇن

كردن بۇ ئەندامە راپاكان. ھۆشدارىيەكانم لەبارەى ئەمەى كە سىستەمەكە ھەرەس دىنىت
ئەمجارەيان قورسايى زياترى ھەبوو. لە ساىەى رىيەرايەتتى (رۆى بىلەنت)ى كۆمارى و
رىيەرى زۆرىنەى دىموكرات (ستىنى ھۆيەر) پىرۆژەياساكە بە رىژەى ۲۶۲ بەرانىەر ۱۷۱
دەنگ پەسەند كرا. ئەندامىك كە ھەلۆيسىتى گۆرپىبوو وتى "رۆژى دووشەممە من دەنگىكى
يەخە شىن (كرىكارى)م دا. ئەمپۇش ئەو دەنگىكى يەخە سوور، سىپى و شىن دەدەم".

چەند رۆژىك پاش ئەوەى كە (تارپ) وارۆ كرا، ھانك پىشنىيارى گۆرانكارىيەكى كرد لە
شىۋازى خستەكارى ۷۰۰ مليارد دۆلارەكەمان. لەبرى كرىنى مولكى ژەھراوى، ئەر وتى
با وەزارەتى خەزىنە راستەوخۆ سەرمايە بخاتە ناو بانكە ناجىگىرەكان لە رىگەى
كرپنەوەى ئەو پشكە پەسەندانەى كە مافى دەنگدانىيان لە كۆمپانىياكاندا نىيە.

من رقم لە بىرۆكەى كرىنى بەشەكانى بانك لەلايەن حكومەتەوە بوو. نىگەرانى ئەو
بووم كە كۆنگرىس ئەمە بە داوئىك لەقەلەم بدات و روو بكاتە خەرجكردى پارەكە لە
شتىكى تر جگە لە كرىنى مولكە ژەھراوىيەكان. بەلام ئەمە سەركىشىيەك بوو كە
دەبووايە ئەنجامى بدەين. دەبووايە پلانى (تارپ) بگۆردىت، چونكە بارودۇخى دارايى
بە خىرايى خراپتر دەبوو. دىزايىنكردى سىستەمىك بۆ كرىنى سەنەدە دارايى پشت
ئەستور بە رەھنەكان ئەو كاتەى بە فېرۆ دەدا كە كە دەبووايە لەدەستى نەدەين. كرىنى
پشك لە بانكەكان خىراتر و كاراتر بوو. كرىنى سەھم راستەوخۆ سەرمايەى - خوئىنى
دارايى - دەچاندە ناو سىستەمى بانكىكى كەم سەرمايە. ئەمەش مەترسىيى شىكسىتى
لەناكاوى كەمدەكردەوە پارەيەكى زياتر بۆ بانكەكان ھەلدەرژاند تا بە قەرر بىدەن.

چاندنەكانى سەرمايە بەھەمان شىۋە بەند و مەرجى خوازراوترى بۆ باجدەرانى
ئەمريكى دەرەخساند. بانكەكان بۆ ماوەى پىنج سالى يەكەم ۵٪ى سووديان دەبەخشى.
سوودەكە بەپىي تىپەپىنى كات ۹٪ زيادى دەكرد كە دەبوو ھاندەرىك بۆ دامەزراو
دارايىيەكان تا سەرمايەى تايپەتى كەمتر گرانىيەھا كۆ بكەنەوە و سەھمە پەسەندەكان
بكرنەوە. حكومەتىش زەمانى سەھمى وەردەگرت، كە مافى ئەوەى پىدەداين لە ئايندەدا

بىشك بى تىرخى كەم بىكرىن. ھەمور ئەمە ئەگەرى ئەوۋى زىاتىر كىرد كە باجدەران
پارەكانيان دەست بىكەۋىتەۋە.

لە ۱۲ى ئۆكتەبىردا، (رۇژى كۆلەمبەس)، تىم گىژنەر و بىن، لە شىئەۋىيەكى دراماتىكىدا
پىلانى كىرىنى گەۋرەيان خىستەروو. ئەوان بانكى بەرپەۋەبەرائى جىبەجىكارى ئۆ كۆمپانىيائى
گەۋرەى داراييان كىرد بۇ ۋەزارەتى خەزىنە و پىيان وىتن، لە پىئاۋى بەرژەۋەندىيى ۋلاتىدا،
ئىمە چاۋەپىتقان لىدەكەين كە ھەرىكەتەن چەند مىليارد دۆلارنىك ۋەرىگىرن. ئىمە نىگەرانى
ئەۋە بوۋىن كە ھەندى لە بانكە تەندروسىتەرەكان سەرمایەكە رەت بىكەنەۋە و ئەۋانەش بە
چاۋىكى تر سەيز بىكەن كە قىبولىيان كىردۈۋە. بەلام ھانك قايلىكەر بوو. ئەۋان ھەموۋىيان
رازى بوۋن كە پارەكە ۋەرىگىرن.

پىادەكىردى (تارپ) ئەۋ كارىگەرىيە سايكولۇژىيەى ھەبوو كە ئىمە ھىۋاخۋازى بوۋىن.
پىكەۋە لەگەل گەۋرەنتىيى ئوۋى كۆمپانىيائى بىمەى تەۋقىرى فىدرال بۇ قەرزى بانك، تارپ
ئامازەيەكى دروسىنى ئاراستە كىرد كە تەيدەھىشت سىستىمى دارايى شەمىرىكا شىكىست
بىتئىت. دىۋاجۇنۇز ۹۳۶ خال بەرز بوۋەۋە كە گەۋرەترىن تاكەرۋى بەرژەۋەنەۋە بوو لە
مىژۋى بازارى سەھمدا.

تارپ كىشە دارايىەكانى نەگەياندە كۆتابى. لەماۋەى سى مانكى دواتردا، (سىتتىگروپ)
و بانكى ئەمىرىكا پىئوسىتىان بە كۆمەكى زىاتىرى ھىكۇمەت ھەبوو. گروپى نىۋەۋەلەتىيى
ئەمىرىكا بەردەۋام بوو لە خراپىۋون و دىۋاجار پىئوسىتى بە تىزىكەى ۱۰۰مىليارد دۆلارى تر
بوو. بازارى سەھم ھەر بە تاجىگىرى مایەۋە.

بەلام بەھەبوۋى تارپ، بانكەكان پەيتاپەيتا دەستىيان كىردەۋە بە دانى قەرز.
كۆمپانىياكان دەستىيان كىرد بە دۆزىنەۋەى ئەۋ سىۋلەى پىئوسىتىان بوو بۇ تەمۋىلىكىردى
ئۆپەراسىيۇنەكانىيان، ئەۋ ترسەى كە بازارى تەتپىۋەۋە، رەۋىيەۋە. لەكاتىكدا كە ئىمە
دەماتزاتى بىيازىيەكى سەختمان لەبەردەمدايە، ھەستىم دەكىرد كە فشارەكە ھىۋر
بوۋەتەۋە. لە ماۋەى چەند مانگىكدا، بەكەم كۆتاهەفتەى بى ترسى پەيوەندىيە
تەلەفۇنىيەكانى پەيوەست بە قەپراتم بەسەر بىرد. ئاسودەيى، بىناغەى ئابۋورىيى بەھىزا لە
گەرانەۋەدا بوو.

قەيرانى دارايى له فراوانيدا، جيهانى بوو و بىر يارىكى گهره ي تر نه وه بوو كه چۆن له
 بواري نيوده وله تيدا مامه له ي له گه لدا بكه ين. پشنيوييه كه له سهروه ختى گرته ده ستي
 سهروكايه تى يه كئيتى نه وروپا له لايهن فهره نساوه هات. نيكولاس ساركوزى، سهروكى
 چالاكى فهره نسا كه به ئاراسته يه كى نه مريكاييدا ئيشى ده كرد، داواي ليكردم كه
 ميواندارىي لوتكه يه كى نيوده وله تى بكم. من كه يقم به بىروكه كه هات. پرسىاره كه نه وه
 بوو كه كام ولاتانه بانگه يشت بكرين. نه وه م زانييه وه كه هه ندى له سهركرده
 نه وروپييه كان پنيان باشه كو بوونه وه ي گروهى جهوت نه نجام بدرت. به لام گروهى جهوت
 ته نيا نزيكه ي دوو له سه ر سىي ئابوورىي جيهانى گرتىبو وه خوى. بىر يارمدا كه به به ستنى
 لوتكه يه كى گردىبوونه وه ي گروهى ۲۰، نه و گروهى كه چين، روسيا، به رازيل، مكسيك،
 هيندستان، ئوستراليا، كورىاي باشوور، سعوديه و ئابوورپه چالاكه كانى ترى ده گرته خو.
 ده مرانى كه ئاسان نييه بگه يته ريككه وتنك له نيوان بيست سهركرده دا. به لام به
 كوشش و كه ميك فشارى كه سى، جيبه جيمان كرد. له ۱۵ ي توفه مبه ردا، هه ر
 سهركرده يه كى لوتكه كه به يانتيكى هاوبه شى واژو كرد كه تيايدا هاتبوو "كاره كه مان به
 بروايه كى هاوبه شى نه مه ي كه پرهنسييه كانى بازار، بازرگانىي كراوه و سيسته مه كانى
 وه به ره ينان و بازاره باش ريكخراوه كانى دارايى هانى جولان، نويسازى و كاوه گه رخستن
 ئاراسته ده كريت كه جه وه ره ين بو گه شه ي ئابوورى، ده رفه تى كا و كه مكرده وه ي
 هه ژارى".

نه مه ئاماره يه كى به هيزى بوو كه نه و ولاتانه ي نوينه رايه تىي نزيكه ي ۹۰٪ ي ئابوورىي
 جيهان ده كه ن، له سه ر چه ند پرهنسيپك رازى بكه يت بو چاره سهركردنى قه يرانه كه. به
 پيچه وانه ي ماوه ي بيبازارىي گهره، ولاتانى جيهان روويان نه ده كرده ناوه وه. نه و
 زه مينه ي كاره ي كه ئيمه له لوتكه ي واشنتن بونيامان نا، به رده وام ده بى له
 رينمايى كردنى هاوكارىي ئابوورىي جيهانى.

لوتكەي ئابوورى، گەرەتتىن رووداوى ئۆقەمبەر نەبوو. ئەمەيان لە سىيشەمە، ئى
ئۆقەمبەردا ھات كاتتىك سىناتۇر باراك ئۆياما بە سەرۋكى ويلايەتە يەككەتوودەكانى
ئەمريكا ھەلپىزىدرا.

من جۇن مەككەين-م پى باشتر بوو. بىروام وابوو كە ئەو باشتر ئامادەيە كە لە گەرمەي
جەنگىكى جىھانى و قەبرىانى دارايىدا ئۆفيسى ئوقال بىگىتتە دەست. من ھەلمەتم بۇ نەو
ئەتجام ئەدا، ئەمەش بەشىكى لەبەرئەوئەي كە من سەرقال بووم بە باروئوخى
ئابوورىيەو، بەلام بەشى زۆرى لەبەر ئەو بوو كە ئەو داواي ئەكرد. دەمزانى كە دەبى
ئەو سەرەخۇيى خۇي رابىگى. من بەھەمان شىوہ گومانى ئەو ھەبوو كە ئەو نىگەرانى
دەنگدان بىت. پىم وابوو بەلاي جۇنەوہ حالەتتىكى بەرگىركارانەيە كە خۇي لە من بەدوور
بىگىت. بىروام وايە كە بىمتوانىايە يارمەتى بەدەم خۇي بخاتەروو. بەلام بىپارەكە ھى خۇي
بوو. من ئاتومىد بووم لەوئەي كە ئەمتوانى شىتىكى زىاتر بىكەم بۇ يارمەتيدانى.

ئابوورى تاكە فاكىتەرىك نەبوو كە لەدزى كانىدە كۆمارىيەكە بوو. وەكو باوكم لە
۱۹۹۲ و بىۆب دۆلە ۱۹۹۶دا، جۇن مەككەين دىوى ھەلەي سىياسەتى جىلى بوو. لە
تەمەنى ھەفتاودو سالىدا، ئەو دەيەيەك بەتەمەنتر بوو لە من و تاوہكو ئەو كاتە
بەتەمەنترىن كانىدى سەرۋكايەتى بوو. ھەلپىزاردنى ئەو بە ماناي جىللىك گەرانەوہدواوہ
بوو. لە بەرانىەردا، باراك ئۆياماى چل و ھەوت سال نویتەرايەتى ھەنگاوينكى جىلى بەرەو
پىشەوئەي دەكرد. ئەو بەكىشبوونىكى گەرەي ھەبوو بۇ دەنگدەرانى ژىر پەنجا سال و
ھەلمەتتىكى زىرەكانە، بەدىسىپلىن و دەولەمەند بە تەكفۇلۇژىاي بەرز، بەرپوہ بىرد
بۇئەوئەي لايەنگرە گەنجەكانى بىاتە بەردەم سىندوقەكانى دەنگدان. لەكاتىكدا كە ئەگەرى
بىردنەوئەي ئۆياما زىاتر و زىاتر دەبوو، من دەستم كىرد بە بىركىردنەوئەي لەوئەي ئاخۇ
بىردنەوئەي سەرۋكايەتى لەلايەن ئەمريكىيەكى ئەفرىقىيەوہ چ مانايەك دەگەيەنى. چەند
رۇژىك پىش ھەلپىزاردن من دىمەنىكى چاوەپرواننەكراوم ھات بەرچاۋ. ئەندامىكى ئەمريكىي
ئەفرىقىي ستافى شوئىنى دانىشتىنى كۆشكى سىپى دوو كۆرە دوانەكەي كە شەش سالان
بوون لەگەل خۇيدا ھىتابوو بۇ ئۆفيسى ئوقال بۇ گىرتىنى وئىنەي مالىئاۋايى. يەكىكىيان بە
دەورى ژوورەكەدا روانى و دەمى كىردەوہ "ئەي باراك ئۆياما كوا؟"

من به روخسارنىكى جددىيەۋە وتىم "ھىشتا نەھاتوۋە"

لە شەۋى ھەلبىزاردندا، من كارتىكر او بووم بە وئەى ئەو پىاو و ئنە رەشپىستانەى كە
لە سەر تەلەقزىۋن ھاۋارىيان دەكرد. زىاتر لە يەككىيان دەپوت "ھەرگىز بېروام نەدەكرد كە
تا بىنىنى ئەم رۆژە بژىم". تەلەقۇنم بۇ سەرۋكى ھەلبىزاردراۋ كىرد بۇ پىرۋزىيى، بەھەمان
شېۋە تەلەقۇنم بۇ جۇن مەككەين كىرد بۇتەۋەى پىنى بلىم پىاۋنىكى باش بوۋىست كە
ئەۋپەرى ھەۋلى خۇتت بۇ پىشېركىكە خىستەگەر. ھەردوۋكىيان سوپاسگوزار بوون، بە
سەرۋكى ھەلبىزاردراۋم وت كە من چاۋەرېم بۇ پىشۋازىكرىنى لە كۆشكى سىپىدا.

كاتىك تەلەقۇنەكەم داخستەۋە، نزاىەكم خويئند بۇ باشبوۋنى سەردەمى جىگرەۋەكەم.
من بىرم لە يەككى لە وتە سەرۋكايەتییە دلخۋازەكان كىرد كە لە نامەيەكى (جۇن ئادامن)دا
بۇ (ئايىگەيل)ى ھاۋسەرى ھاتبوۋ: "ئزا لە ئاسمان دەكەم كە باشترىن بەرەكەت بەسەر
ئەم خانوۋە ۋ ھەموو ئەۋانەى دواتر بۇيان دەمىنىتەۋە بىارتىنىت. ياخۋا كەس جگە لە
خەلكانى راستگۇ و ژىر لە ژىر ئەم بىمىچەدا حوكم نەكەن". ئەم وشاتە لەسەر دىۋارى
سەرۋو ئاگردانى ژوۋرى نان خۋاردنى دەۋلەتى ھەلكەنراۋن.

چەند مانگىك بەر لە ھەلبىزاردنى ۲۰۰۸، بېرىارمدا بوو كە گواستەۋەيەكى تەۋاو و
رىكخراۋى دەسەلات بىكەمە ئەۋلەۋىەتەك. يەكەم گۇرپانى دەسەلات لەدۋاى ۱۱ى
سىپىتىمبەرەۋە ماۋەيەكى ھەستىيارىي دەپىت و من ھەستم بەرپرسىيارىتى كىرد بۇ
پىشاندانى سىنگوالاى ھاتنەناۋىكى نەرم و نىان بۇ ناو كۆشكى سىپى بە جىگرەۋەكەم،
گواستەۋەكە لەلایەن جۇش بۆلتن و يەككى لە جىگرەكانى، يارىدەدەرى كەسىپى
بەھرەمەندى پىشۋوم (بىلەك گۇتسمان) سەرپەرشتىكر. ئەۋان جەختيان لەۋە كىردەۋە
كە سەرۋكى ھەلبىزاردراۋ و تىمەكەى لىدوانەكانيان بەدەست بگات، دەستيان بگات بە
ئەندامانى بالاي ئىدارەكە و پانتايى ئوفىس لە بەشە نوپكانياندا.
بەشىك لە گواستەۋەكە، بەرنامەى ئابوۋرى دەگرتەخۇ. قەبرىانى دارابى خالىكى
بېرىاردانى ترى ھىنايەپىش: چى بىكرىت لەبارەى باروۋۇخى خەمناكى پىشەسازى
ئۆتۈمبىل؟ كۆمپانىياكانى (سى گەۋرەكە)ى فۇرد، كىزىلەر و ژەنەرال مۇتۇرز چەند سالىك

بوو بە دەست كېتىشەو دەپانتالاند. چەند دەپەيەك لە بېيارە لاوازەكانى بېرىۋەپەردىن
ئۆتۈمبىلسازانى تووشى تېچوونى گەرەي چاۋدىرىنى تەندروسىتى و موچەي خانەنشېنى
كردىبوو. ئەوان خاۋ بوون لە دەر كېتىكىردنى گۆرانكارىيەكانى ناۋ بازار. سەرەنجام، ئەوان
بە بەرھەم و ئرخدا كەوتىبوونە دواي كارگە بىيانىيەكان. كاتىك ئابوورى تووشى بېكان
ھات، فروشى ئۆتۈمبىل دابەزى. پاشان سېپوونى بازارەكانى ئىتىمان نىزىكەي ھەمور
قەرزەكانى ئۆتۈمبىلى راگرت. سەھمەكانى كۆمپانىيائى ئۆتۈمبىل لە ھەرەسى سىپىتىمبەر
و ئۆكتۈبەرى بازارى سەھمدا كەوتن. رەسىدەكانى نەختىنەيان دابەزىيە ئاستە
مەترسىدارەكان. ئەوان ھىوايەكى كەمىيان ھەبوو بە كۆكىرنەۋەي كۆمەك لە بازارە
تايەتتەكاندا.

لە پايىزى ۲۰۰۸دا، بەرىۋەبەرى جىبەجىكارى ژەنەرال مۆتۈرز (رىك واگنەر) دەستى
كرد بە خستەنەرووى داۋاي يارمەتى لە فېدرال. ئەو ھۆشدارى ئەۋەيدا كە ژەنەرال
مۆتۈرز شىكىست دىنىت و پاشان بازارەكانى تىرى ئۆتۈمبىلسازى بەدۋادا دىن. پىم وانەبوو
ئەمە رىكەوت بىت كە ھۆشدارىيەكانى پەيۋەست بە ماپەپوچى رىك بەر لە
ھەلبىزاردنەكانى داھاتوون. رەتم كىردەۋە كە بېيارىكى پەيۋەست بە پىشەسازى
ئۆتۈمبىل بىدەم تا دواي ھەلبىزاردنەكان.

شەش رۆژ پاش ھەلبىزاردنەكان، مەن لە ئۇفېسى ئۇقال چاۋم بە سەرۋكى ھەلبىزىردراۋ
باراك ئۇباما كەوت. باراك سوپاسگوزار و ئاسودە بوو. پىندەچوۋ ھەمان ئەۋ ھەستە
سەيرەي مەنى ھەبىت كە مەن پىش ھەشت سال ھەمبوو كاتىك بىل كلىنتن لە ئۇفېسى
ئۇقال ۋەكو سەرۋكى ھەلبىزىردراۋ پىشۋازى لىكردىم. ھەرۋەھا دەمتۋانى ئەۋ ھەستە
بەپرسىيارىتتە بەدى بىكەم كە پەيتا پەيتا دەۋرى دەدا. ئەۋ لەبارەي ئەۋەۋە پرسىيارى
كرد كە چۆن مەن رۆژەكەم بونىادناۋە و ستافەكەم رىكخستۋە. ئىمە لەبارەي بەرنامەي
دەرەۋە قسەمان كرد، لەۋانەش پەيۋەندىيەكانى ئەمريكا لەگەل چىن، سەۋدىيە و
زەھىزەكانى تر. ئىمە بەھەمان شىۋە لەبارەي ئابوورى قسەمان كرد، لەۋانەش كىشەي
كۆمپانىياكانى ئۆتۈمبىل.

كاتىكى دواترى ئەو ھەفتەيە، مەن بۇ كۆپۈنەنە ۋە يەك لەگەل تىمە ئابورېيە كەم دانىشتم. وتم "بە باراك ئوبامام وتوۋە كە نايەلەم ئوتۇمبىلسازان شىكىست بىنن". "مەن ئەم پىشۋىيە بەسەر ئەودا ھەلئارېژم".

مەن دىزى رىزگار كىردنە داراييە كەي سالى ۱۹۷۹ ي جىمى كارتە رىووم بۇ كىزىلەر ۋە بە تەۋاى بىروام ۋابوو كە دەبىت حكومت لە دەرەۋەى بىزىسى ئوتۇمبىل بىت، لەگەل ئەۋەشدا ئابورېى زۆر لاۋاز بوو ۋ راۋىژكارانى ئابورېم ھۇشدار بىيان دابوو كە دەشى مایە پوچىيى (سى گەۋرە كە) بىيىتە ھۆى لە دەستچوۋنى زىاتر لە ملىۋنىك كار، دەرەمەتەكانى باج بە رىژەى ۱۵۰ مىليارد دۆلار كەم بىكاتەۋە ۋ تىكرای بەرەمەى خۇمالىي ئەمىرىكا بە سەدان مىليارد دۆلار بىياتە دواۋە.

كۆنگرىس پىرۇژە ياسايەكى ئۆفەرەى ۲۵ مىلياردى دۆلارىي قەرەزى بۇ كۆمپانىياكانى ئوتۇمبىل پەسەندە كىردى ۋە بەرەنە رىياتر باشكردنى سوتەمەنى ئوتۇمبىلەكانىيان. ھىوادار بووم دەستبەجى كۆنگرىس رازى بىكەين بە بەخشىنى ئەۋ قەرەزە بۇئەۋەى كۆمپانىياكان بىتۋان ئەۋەندە زىندوۋ بىمىنەۋە كە كاتىكى موخاتەبە كىردنى بارودۇخە كە بە سەرۋكى نۆى ۋ تىمە كەى بىدەن.

سەرگەۋرەى چالاكىيە كەم لە پىرسى ئوتۇمبىلدا، ۋەزىرى بازىرگانى (كارلۇس گوتىەرەز)ى بە رەچەلە كە كۆبى بوو. كارلۇس كە مەنال بوو كۆچى كىردى ۋە بۇ قىلۇرىدا. دايك ۋ باۋكى چوۋبوۋن بۇ مەكسىكو كە لەۋى كارلۇس ئىشكى شۇفېرى شاحىنەيەكى كۆمپانىيەى (كىلۇگ)ى دەست كەۋتېوو. بىست ۋ چوار سال دواتر، كارلۇس بوو بە گەنجىرەن بەرپۇۋەبەرى جىيە جىكار لە مېژوۋى ئەۋ كۆمپانىيەدا ۋ تاكە بەرپۇۋەبەرىكى جىيە جىكارى كۆمپانىيەى (فۇرچىن ۵۰۰). ئەۋ لە ۲۰۰۵ دا پەيۋەندى كىرد بە ئىدارەكەى مەۋە ۋ بە بىرەۋدان بە بازىرگانى، بەرگى لە ھىۋىر كىردنەۋەى باج ۋ پىشكىرى لە ئازادىي لە كۇبا، كارىكى بى ۋىنەى ئەنجامدا. كارلۇس ۋ تىمە كەى پىداگىرى زۆرىان لە كۆنگرىس كىرد تا قەرەزەكان بىدات. ئىمە لە ئەنجومەنى نۆينەران بەرەۋپىشچوۋنمان ئەنجامدا، بەلام ئەنجومەنى پىران جۈلەى لىۋە ئەھات. تاكە بىزارەيەك كە مابوۋەۋە بىرىتى بوو لە دەستەبەركىردنى پارە لە تارپ. بە تىمە كەم وت كە دەمەۋى قەرەزەكان ۋە كۆدەرەتەك

بەكارىيىتىم بۇ سوۋېت بون لەسەر ئەۋەدى كە ئۆتۈمىيىلسازان پىلاننىكى بىزنىسى بەجىن گەلەن دەكەن. لەڭزىر مەرجە بەرتەسكەكانى قەرزەكاندا، دەبوۋايە كۆمپانىياكان تاۋەكو نىسانى ۲۰۰۹ لەروۋى دارايىيەۋە بىكەۋتەنەتەۋە سەر سىكە ۋە لە رىڭكەى بونىادىنەۋەدى تۈپەراسىۋەكانىيان، دانوستانكردنەۋە لەسەر گرېبەستەكانى ھىزى كار ۋە گەيشتن بە رىڭكەۋتن لەگەل خاۋەن بۆندەكان بىگاتە ئاستى خۇگىرى. ئەگەر نە يانتۋوانىيە ھەمۇۋە مەرجانە دەستەبەر بىكەن، قەرزەكان دەستىيەجى دەكىشترانەۋە ۋە ماىەپوچى تۆمار دەكرا. رىڭكەۋتنەكە رەخنى ھەردوۋ لايەكەى لىكەۋتەۋە. سەرۋكى يەكىتتىى ئۆتۈمىيىلسازان سىكالاي ئەۋەدى كرد كە مەرجەكان زۆر توندىن. (گىرۋقەر تۈركويست) كە لايەنگىرى كارىگەر بوۋ بۇ كۆنسىزقاتىيىزىمى دارايى، نامەيەكى كراۋەدى بۇ نوسىم. تىيادا ھاتىۋو، "بەرىز سەرۋك بوش: نا".

كەس ئەۋەندەدى مەن بىزار نەبوۋ. لەكاتىڭدا كە قەرزە بەرتەسكە كورت مەۋداكان باشتر بوۋن لە رىڭكاركردىتىكى دارايى بەئاشكرا، شىڭ بىزاركەر بوۋ كە رىڭكاركردى ئۆتۈمىيىلسازان دوايىن بىريارى ئابوۋدى گەۋرەدى مەن بىت. بەلام لەكاتىڭدا كە بازار ھىشتا ئىشى نەدەكرد، دەبوۋايە كرىكاران ۋە خىزانە ئەمىركىيەكان لە ھەرەسىكى بەرىلاۋ بىپارىزم. بەھەمان شىۋە جىڭرەۋەكەم لە خەيالىدابوۋ. بىپارمدا كە بەۋ شىۋازە مامەلەى لەگەل بىكەم كە ئەگەر لە شىۋىنى بوۋمايە ھەزم دەكرد مامەلەم لەگەل بىكرىت.

بەكىڭ لە باشترىن ئەۋ كىتەبەنى كە لە ماۋەى سەرۋكاىەتەيەكەمدا خويىندىمەۋە (تىۋدۇر رىكس) ى ئىدىموند مۆرىس بوۋ كە بايوگرافىيى (تىدى رۇزفيلت) بوۋ. لە ساتىڭ لە ساتەكانى نىزىك كۆتايى سەرۋكاىەتەيە پىر روۋداۋەكەى، روزفيلت ھاۋار دەكات "دەزانم كاتىڭ كە دەپۇم كرىۋە دەبىت".

دەمزانى مەبەستى چىيە. ماۋەى نىۋان سىپىتىمبەر ۋە دىسەمبەرى ۲۰۰۸ ۋەكو مانگەكانى ۲۰۰۱ توندىترىن، پىشۋوترىن ۋە لىۋانلىۋ لە بىپار بوۋن. لەبەرئەۋەدى قەيرانەكە كاتىڭكى زۆر درەنگى ئىدارەكەم سەريانەلدا، مەن لە كۆشكى سىپى نەدەبوۋم نا كارىگەرى زۆرىي ئەۋ بىپارانەى كە دابوۋم بىيىنم. خۇشەختانە، بەھاتنى ئەۋ كاتەى

که له کانونی دووهمی ۲۰۰۹دا توفیسیم جی هیشت، شه و ریوشوئیتانه ی که گرتیوونمانه
به ره سیسته می داراییان جیگیر کردبوو. هه ره شه ی هه ره سبکی سیسته ماتیک رهت بیوو.
له کاتیکدا که جیهان هیشتا رووبه بووی ناارامیی نابووری جددی ده بووه وه، نه قلیه تی
نرس بوونی نه مابوو.

سالی دواتر وینه یه کی ناوینه ی له گهل خویدا هینا. بازاری سه هم له یه که م دوو مانگی
۲۰۰۹دا داکه وت، به لام له کوتایی ساله که دا زیاتر له ۱۹٪ هه ستایه وه. له کاتیکدا که
میزانیه گشتییه کانیان بونیاد نایه وه، ده ستیان کرد به رزگار بوون له پیشکه
حکومییه کان. به هاتنی پاییزی ۲۰۱۰، زورینه ی هه ره زوری شه و سه رمایه ی که وه زاره تی
خه زینه له ناو بانکه کاند چاند بووی، به سووده کانه وه ده درایه وه. شه و پروگرامه ی که
له به رانه ر تیچوونه کانی گالتی پنده کرا ده شیا به کوکرنه وه ی پاره بۆ باجده رانی
نه مریکی، کوتایی پی بیت.

من زور جار له وه رامام و ناخو ده بی ئیمه هاتنی قهیرانی داراییمان تیبینی کردیت. له
هه ندی رووه وه، به لی. ئیمه ده رکمان به و مه ترسییه کرد که له لایه ن فانی و فرندی خرابه
پوو و ئیمه چه ندباره داوامان له کوئنگریس کرد تا موله تی سه رپه رشتیکردنی به هیزتر
بدات و قه باره ی پرورژه کانیان سنووردار بکات. ئیمه به هه مان شپوه له پیویستی
شیوازیکی نوی بۆ ریکخستن تیگه یشتین. له سه ره تا کانی ۲۰۰۸دا، هانک نمونه یه کی
خسته پوو بۆ بونیادی ریکخه ری مؤدیرنیزه کراو که سه رپه رشتیکردنی که رتی دارایی
به هیز کرد و ده سه لاتی گه وره تری به حکومتدا تا کۆمپانیا روو له شکسته کان هیور
بکاته وه. له گهل شه وه شدا، ئیداره که ی من و ریکخه ران راده ی شه و سه رکیشییانه ی که ول
ستریت گرتیوویه به ر نادیده گرت. ئازانسه کانی پله به ندیکردن به ستایشکردنی مولکه
له رزۆکه کان، دۆخیکی ناراستی ئارامییان پیشاندا. کۆمپانیا داراییه کان قه رزنیکی زوریان
که له که کرد و به حساباتی میزانییه ی شاراو، لاوازیی خویان داپوشی. زوریک له
به ره مه نوئیکان شه وه نده ئالوز بوون که ته نانه ت دروستکه رانیشیان به ته وای لینیان

لەسەر و هەموو تەمانەشە وە، پێیویستە ولاتەکان ئیمانمان بە یازاری ئازاد، پرۆژە ی
ئابووری ئازاد و بازرگانیی ئازاد راگیر بکات. بازارە ئازادەکان ئەمریکایان کردووە بە
سەرژەمی دەرفەت و بە پێی تێپەرێوونی کات، ئەو لەدوای ئەو یارمەتیدەرێوون بۆ
بەرێکردنەوێ سێتانداردی ژیان. لە دەرەو، بازارە ئازادەکان ولاتە ناجیگیرەکانیان
کردووە بە هێزی ئابووری و سەدان ملیۆن کەسیان لە هەژاری دەرھێناوە. سەرمايەداری
دیموکراتی، هەرچەندە ناتەواوە و پێیویستی بە چاودێریی ئەقلانی هەیە، تاوەکو ئێستا
سەرکەوتووترین مۆدیلی ئابووری بوو.

سورشستی سەرۆکایەتی وایە کە هەندێ جار تۆ ناتوانیت ئەو هەلبژێرت کە چ
تەخەببە ک دیتە سەر مێزە کەت، تۆ تەنیا بریار دەدەیت کە چۆن وەلام بدەیتەو. لە
دوایین رۆژەکانی ئیدارە کەمدا، من راویژکارانی ئابووریم کو کردەو بۆ دوایین لیدوان لە
ئیدارە کەمدا. من تیمیکی بەهێز و خاوەن ئەزموونم پێکھێناو بو کە توانای خوگونچاندانی
لەگەڵ پێشبینی تەکراو و خستەرووی پێشنیاری گەرە هەبوو. ئێمە بە ئاگاداریوون
لەوێ کە هەمیشە خوارو نابیت، ئەوەمان کرد کە پێمان وابوو پێیویستە. بەلای هەندێ
کەسی ولاتە کەمانەو، تارپ تەنیا بیوو و شەپەکی چوار پیتی. من بپروام وایە کە
یارمەتیدەر بوو بۆ دەریازکردنی گەلی ئەمریکا لە کارەساتیکی ئابووری پەيوەندیداری
مێژوو. حکومەت روونی کردەو کە رێگەنادات ئابووری شکست بێنیت و ئەو دوو م
بیبازارییە گەرەبە ی بێن بێرناتک لەبارەبەو هۆشدارێ دابوو، رووینەدا.
لە کاتی کدا کە سەیری روخسارە ماندووەکانی پیاوان و ژنانی تیمە ئابوورییە کەم کرد،
بیرم لەو کردەو کە ئیدارە کەم بە چ زەحمەتیکدا تێپەرێووە. ئێمە بۆ ماوێ هەشت
سال، هەر رۆژیک باشتەین هەولی خۆمان داو. هەموو توانامان بە کارە کەمانداو. لە هەر
تاقیکردنەوێ کیشدا، ئێمە فەخرمان کردووە بە خزمەتکردنی ئەو ولاتەمان کە خوشمان
دەوێ.

كۆتايى

من رۆژى سىيشەممە، ۲۰۱۰ى كانوونى بوردى ۲۰۰۹م ھەر بەر شىۋەيەك دەستىكوردى
لە ھەر رۆژىكى ماۋەى ھەشت سالى رابردودا دەستىم يىدەكورد: كىتىلى پىيۇزىم
خوتىدەۋە. يەككە لە پارچەكانى ئەو دوايىن رۆژە، پىسال ۱۸:۲ بوز- "خودا شاخ، پەنا
و رىگار كەرى مە، خوداى من ئەو شاخەى مە كە پەناى بۇ دەبەم". ئامىن

كەمىك پىش خەۋتى بەياتى، بە مەسەد داپەزىمە تەۋمى تەزەكەى كوشكى سىي.
بەلاى ستونەكاندا تىپەرىم و بۇ دوايىن خار دەرگا تىمچە شوشەيەكەى ئوقىسى ئوقالم
كردەۋە. جۇن بۇلتى لەناۋەدە چاۋەرى بوز، ئەو بەھەمان ئەو قىتەى رۆژاتى پىشۋى
ۋەكو سەۋكى ستاف سلاۋى لىكردىم: "جەناى سەۋك سۇپاس بۇ ئىمتىيازى
خەمە تىكردىم".

لە بەرەبەياتىكى ئاسايىدا، (لاى خۇرتاۋا) پىر دەبى لە يارىدەدەر، بەلام ئەو دوايىن
رۆژە، بىنايەكە بەشىۋەيەكى سەير كىيى بوز. زەنگى تەلەقۇن تەبوز، تەلەقۇن
نەخراۋوۋە سەر ھەۋالەكان، لە ھۆلەكاندا كۆبۈۋەنەۋە تەبوز. تاكە دەنگىك كە گۈنپىسى
دەبوز غەدغىرى درىلى كرىكارىك بوز كە ئوقىسەكانى بۇ ئىمە ئوتكە توتدوتۇلا
دەكردەۋە.

من نامەيەكم لەسەر مىزى (رىزەلوت) جىيىشت. ۋەكو درىزەدانىك بە نەرىنى
سەۋكايەتى، نامەيەكى پىرۋىبايىم بۇ جىگىرەۋەكەم نوسىبوز و ھىۋاى سەركەۋىتىم بۇ
خواسىبوز، نوسىنەكە خرابوۋە زەرقىكى نامەى گەۋرە و ئاراستەى "۴۴مىن" كرابوز.

بە جۆشم وت "چ فەخرىك بوو بۆم كە ھەموو رۆژىك بىم لەم ئۆفيسەدا كار بكم".
باشان كۆتەكەم لەبەر كرد و چوومە دەرەو و دوايىن ھەنگاوم لە رۆردەوى راكردنە
دەرزىيەكە نا لە فرىزى باشوور كە تيايدا من و سەگەكەم (سپۆت) ئەو بەيانىيەى
فرمانى ئازادكردنى عىراقم دا پىياسەمان كردبوو.

ويستگەى دواترم ژوورى (ئىست) بوو كە لەوى ستافى شوينى نىشتەجى بوونى كۆشكى
سپى كۆ ببوونەو. ژوورە پرەكە جياوازيەكى گەرەى ھەبوو لەگەل چۆلىيەكەى (لاى
خۆرئاوا). نزىكەى ھەر ئەندامىكى ستافى شوينى دانىشتن لەوى بوون: ئەو گولچانەى كە
ھەموو رۆژىك چەپكە گولى فرىشان لە ئۆفيسى ئوقال دادەنا، ئەو ساقى و كارگوزارانەى
كە زيانان ئاسودە دەكردين، ئەو دارتاش و ئەندازيارانەى كە كۆشكى سپى دەخەنە
حالتى كاركردنەو، ئەو سەپەرشتيارانەى چىشتلىنان كە ژەمى بى وىنەيان بۆ لىدەنان
ويىگومان ئەو دەستايەى ھەوير كە شىرىنى دەرخوارد دەدام.

زۆرىك لەو ستافەى شوينى دانىشتن نەك تەنيا لەماوەى ھەشت سالى سەرۆكايەتى
مندا، بەلكو لە رۆژگارى دايك و باوكىشمدا لە كۆشكى سپى خزمەتيان كردبوو. لەكاتىكدا
كە لۆرا، باربارا و جىنا لە تەكمەو دەستابوون، بە خەلكەكەم وت "ئىو ھەكو خىزانىك
وابوون بۆ ئىمە. ھەندى شت ھەن لە واشنتن كە من بىريان ناكەم، بەلام زۆر بىرى ئىو
دەكەم. لەناخى دلمانەو سوپاستان دەكەين".

باراك و مېشېل ئۆباما پېش ۱۰ى بەيانى گەيشتنە (نۆرس پۆرتىكۆ). من و لۆرا، بەو
شىئوہەى كە بىل و ھىلارى كلېنتن پېش ھەشت سال بەرانبەر ئىمەيان كرد، بۆ
خواردنەوہى قاوہ بانگھېشتى ئەوانمان كرد بۆ ژوورى (شىن). خىزانى ئۆباما لە
مەعنەوياتىكى باشدا بوون و تامەزىق بوون بۆ گەشتەكەى بەردەميان. لەھەمانكاتدا، لە
ژوورى (بارودۆخ)، يارىدەدەرانى ئاسايشى نىشتەمانى لەھەردوو تيمەكانمان چاودىرىي
ھەوالگرييان دەكرد لەمەر ھەرەشەى تىرۆرىستى لەبەرانبەر رۆپرەسمى دەستبەكاربووندا.
ئەمە بىرھىنەرەوہىيەكى بەرجەستەى ئەو ھەبوو كە پىاوانى خراپەكار ھىشتا دەيانەوى
زيان بە ولاتمان بگەيەنن، گرنگ نىيە كى سەرۆكە.

پاش سەردانەكەمان، چووينە ناو كاروانى ئۆتۈمبىلەكەۋە بۇ گەشتىك بەرەو شەقامى
پەنسلقانىيا. خەيالىم چوۋەۋە سەر ئەۋ گەشتەي كە پىش ھەشت سال لەگەل بىل كلىننن
ئەنجام دا. ئەۋ رۇزەي كانوونى دوۋەكى ۲۰۰۱، ھەرگىز نەمدەتۋانى وئىناي ئەۋە بىكەم كە
لە ماۋەي سەرۋكايەتتەكەمدا چىم دىتە رى. دەمزانى ھەندى لەۋ بىرپارانەي كە داۋمىن
بەلەي ھاۋلاتيانمەۋە پەسەند نەبوون. بەلام ئاسودە بووم بەۋەي كە ئامادەيى ئەۋەم
تىابوۋە بىرپارى سەخت بەدەم و من ھەمىشە ئەۋەم كىرۋەۋە كە پىم وابوۋە راستە.

لە بىنايەي كۆنگرىس، من و لۇرا شوئىنى خۇمان گىرت بۇ مەراسىمى دەست
بەكاربوۋنەكە. من سەرسام بووم بە گۈاستنەۋە ئارامەكەي دەسەلات، كە بەكىكە لە
تايىبەتەندىيەكانى دىموكراسىيەكەمان. ئامادەبوۋان لە چاۋەپروانىي سوئىندخواردنەكەرا
دەھاتنەناۋەۋە. ياراك ئۇياما بۇ ھىۋا ھەلمەتەكەي خۇي بەرپوۋەبىرۋو و ئەمەش ئەۋشت
بوو كە بە زۆرىك لە ئەمرىكىيەكانى دابوۋ.

مەراسىمى دەستبەكاربوۋن بۇ سەرۋكە ئۆيكەمان دەستپىكىكى دىلرفىن بوو. بەلەي من
و لۇراۋە، كۆتايىك بوو. ئەمە تۇرەي سەرۋككىكى تر بوو و من ئامادە بووم بچمە مالەۋە.
پاش مەراسىمىكى مالئاۋايى گەرم و گور لە بىكەي ھىزى ئاسمانىي ئەندروز، من و لۇرا
سوۋارى ھىزى ئاسمانىي بەك بوۋىن - كە ئىستا ناۋنراۋە ئەركى ئاسمانىي تايىبەتى ۲۸۰۰۰.
ئىمە لە كاتتىكى درەنگى دۋانىۋەپۇي رۆژىكى جوانى زىستانى خۇرئاۋاي تەكساس
گەيشتىنە مىدلاند. بەرەۋ گىرۋىۋنەۋەيەكى جەماۋەرىي (سىتتىيال پىلازا) رۆيشتىن كە
لەۋى ئامادەي ئەۋ مەراسىمەي بەرپىكرىنى پىش ھەشت سال بوۋىنەۋە. زۆرىك لە
روخسارەكانى ناۋقەرەبالغىيەكە نەگۇرۋابوون، ئەمەش بىرھىنەرەۋەيەكى ئەۋ ھاۋرپى
راستەقىنانە بوو كە پىش سىياسەت، لەماۋەي سىياسەتدا و پاش سىياسەتىش لەگەلمان
بوون.

ۋىتم "خۇشە لەمالەۋە بىت. لەۋانەيە من و لۇرا تەكساسمان جى ھىشتىت، بەلام
تەكساس ھەرگىز جىي نەھىشتىن... كاتتىك ئەم بەيانىيە لە كۆشكى سىي ھاتمە دەرەۋە،
بە ھەمان ئەۋ بەھايان دەرچووم كە پىش ھەشت سال لەگەل خۇم ھىتابوۋىم. كاتتىكىش

شەۋ لە مالىۋە سەيرى ئاۋىتە دەكەم، ھېچ پەشيمانىيەكم ئىيە لە بەرانبەر ئەۋەدى كە دەيىپىنم - بىنگومان جگە لە قژە سىيىيەكە."

ئىمە ئەۋ شەۋە بەرەۋ كراۋفۇرد كەۋتىنەرى و لە سىيىدەى بەيانىي دواتردا ئامادە بوۋىن بۇ ئەۋ يەكەم رۇژەى كە لۇرا بە "پاش ژيان" ئاۋى دەبرد. من كارتىكراۋ بووم بەۋ كېيىيە. ھېچ لىدوانىكى سى.ئاي.ئەى نەبوو ئامادەى بىم و كاغەزىكى شىنىش لە ژوۋدى بارودۇخەۋە نەبوو. ھەستىم كەرد لە سەد مايل لە سەعاتىكدا بەرەۋ نىزىكەى دە مايل لە سەعاتىكدا رۇيشتووم. دەبوۋايە زۇر لەخۇم بىكەم تا ئارام بىمەۋە. ھەۋالەكانم دەخوئىندەۋە و بەشىۋەيەكى غەرىزى بىرم لەۋە دەكرەۋە كە دەبى چۇن ۋەلام بدەينەۋە. پاشان بىرم دەكەۋتەۋە كە ئەۋ بىرپارە لەسەر مېزى كەسىكى ترە.

ئىشكى زۇرم ھەبوو بۇئەۋەى كاتەكەى پى پر بىكەمەۋە. رۇيشتىم ئىش لەسەر بونىادنانى سەنتەرى سەرۋكايەتى بوش بىكەم لە كەمپى زانكۆى (ساۋزەرن مېتۇدىست) كە ئەرشىفىكى حكومىي رەسمى، مۇزەخانەيەك و دامەزراۋەيەكى بەرنامە و رىۋوشوئىنى تايبەت بە برەۋدان بە رىفۇرمى پەرۋەردە، تەندروسىتى جىھانى، گەشەى ئابوورى و ئازادىي مەۋىي بە جەختكردنەۋەيەكى تايبەت لەسەر دروستكردى دەرفەتى نوئ بۇ ژنانى سەرانسەرى جىهان، دەگرتهخۆى. نىعمەت بوو بۇم كە تاكە سەرۋك بووم ئۇفيس جى بىللم و ھىشتا دايك و باۋكم مابن و سوپاسگوزارم بۇ ئەۋ كاتە زىاترەى لەگەلىاندا بەسەر دەبەم. لە حوزەيرانى ۲۰۰۹دا، من و لۇرا چوۋىنە پال بىنەمالە گەرەكەمان لە (كىننىبەنكىپۇرت) بۇ يادكردنەۋەى ھەشتاۋ پىنج سالەى لەدايكبوۋنى باۋكم كە بە بازدانىكى ترى پەرەشۋتەۋە ئاھەنگى پىۋە گىپرا. دايكم توانجى ئەۋە تىگرت كە ھەلبىزاردنى شوئىنى نىشتەۋەكەى، كەنىسەى ئوسقوفىي سەينت ئانس ئىپىسكوپال، ستراتىزىيە. ئەگەر بازدانەكە باش دەرەنەچوۋايە، لانى كەم لە نىزىك گۇرپستانەۋە دەبوو جارجارە، بىرھىنەرەۋەيەكى ئەۋە دروست دەيىت كە ژيان چەندە گۇراۋە. ماۋەيەكى كورت دۋاى ئەۋەى رۇيشتىن بۇ دالاس، من (بارنى)م بۇ پىاسەيەكى بەرەبەيانى ئەۋ دەۋرۋبەرە برد. لەماۋەى زىاتر لە دەيەيەكدا شتىكى وام ئەنجام نەدابوو. بارنى قەت ئەمەى بەخۆيەۋە نەبىنىبوو - تەۋاۋى ژيانى لە كۆشكى سىپى، كامپ دەيقد و كراۋفۇرد

بەسەر بزدېو. بارنى فرېزەكەى دراوسىكەمانى كرده ئامانچ كە لەوى دەستبەجى بە
ئىشى خۇيەو سەرقال بوو. لەوى، من سەرۋكى پىشۋى ئەمرىكا بووم بە كىسەيەكى
پلاستىكى بەدەستەو بۇ كۆكردنەوئەى ئەو شتەى بۇ ماوئەى ھەشت سال خۇم لىنى
لادەدا.

رۆژى پاش ئەوئەى ئۆفېسم جى ھىشت، دەستم كىرد بە نووسىنى ئەم كىتەبە. كاركرن
لەسەر ئەمە، دەرەتەىكى گەرە بوو بۇ تىپرامان و ھىوادارم كە ئەوئەى من خۇشىم لە
نوسىنى بىنىوئە خۇشىتان لە خۇئندەوئەى ئەم بىرۋكانە وەرگرتىت.
كاتىك دەستم كىرد بە بونىادنانى ئەم كىتەبە لەسەر خالە گەرەكانى بىرپاردان، دەمزانى
كە بەو مانايەش دەبى كە ھەندى لايەنى سەرۋكاتىم لادەبەم. من بە تەواوى روومالى
دەسكەوتەكانى بەرنامەى دەرەوئەم نەكرد، وەكو رىككەوتننە ناوكىيە مەدەنىيە
مىژوويىەكان لەگەل ھىندستان يان دەستپىشخەرى (مىرىدا) بۇ شەر دژى ماددەى
ھۆشبەر لەگەل مەكسىكدا. من تەنبا چەند قسەيەك بۇ تۆمارى پەيوەست بە وزە و ژىنگە
تەرخان دەكەم و باسى بىرپارەكەم ناكەم بۇ دروستكردى گەرەترىن رووبەرەكانى
پارىزگارى لە ژيانى دەريايى لە جىھاندا. بەھەمان شىۋە باسىكى ھەولە
سەرەكەوتوئەكانى باشكردى خزمەتگوزارىيەكان بۇ جەنگاوئەرە دىرىنەكان و
كەمكردەوئەى بەكارھىننەى ماددەى ھۆشبەر لەلايەن ھەرزەكاران و بى جىگە و رىگەبى
درىژخايەن لادەبەم. ھەموو ئەو دەستكەوتانە سەرچاوئەى شانازىن و من سوپاسگوزارى
ئەوانەم كە يارمەتيدەر بوون لە بەرجەستەكردىن.

لەبرى روومالكردى ھەر پرسىك، ھەولمداوئە روويەكى ئەو بىرپارە ھەرە
چارەنووسسازانە پىشانى خۇئنەر بدەم كە ھاتوونەتە سەر مىزەكەم. ھەرۋەكو ھىوادارم
روونم كىردىتەوئە، بروام وايە كە ھەندى لەو بىرپارانەم راست بوون و ھەندىكىشىان
بەھەلەداچوون. بەلام لە ھەر يەككىياندا، ئەوئەم كىرد كە پىم وابوو لە باشترىن
بەرژەوئەندىي و لاتەكەماندايە.

ھېشتا زۆر زوۋە كە بلىين زۆرىك لە بىرلەشمە مان چيان لى شىن دەپت. ۋەكو سەرۆك
من شەرەفى ئەۋەم ھەبوو كە پىرسەى جىرالڧ فۆرك و رۇنالڧ رىگن بگىڧم. خوشبوۋنى فۆرد
لە رىچارد نىكسن، كە جارىك لە جاران بە خراپترىن ھەلەكانى مېژوۋى سەرۆكايەتى
دادەنرا، ئىستا بە كىرەيەكى لەخۆبردوۋانەى سەركردايەتى لەقەلەم دەدرىت. ھەروا
شتىك بوو بۇ خۇى كە لەو وتارنوسانەى كە ۋەكو دەبەنگ و شەرخواز سەرۆك رىگن-يان
لەقەلەم دەدا، بېيىستىت (شارەزا گەرەكەى پەيوەندىكرىن) جەنگى ساردى بىردەۋە.

ھىوادارم چەند دەيەيەك دواى ئىستا خەلكى من ۋەكو سەرۆكىك بېيىنن كە دركى بە
تەخەدىيە ناۋەندىيەكانى سەردەمەكەمانى كىردوۋە و سوڧندى خۆم پاراستوۋە بۇ
پارىزگارى لە ولات، كەسىك كە بەبى دوۋدىلى سۇراخى بىروباۋەرەكانم كىردوۋە، بەلام
ھەركاتىكىش پىۋىست بوۋىت رەۋگەكەم گۆپىۋە، كەسىك كە متمانەى بە
تاكەكەسەكان ھەبوۋە لە ژيانىاندا بژارەى خۇيان ديارى بكن و كەسىك كە كارىگەرى
ئەمريكاي بەكارھىنا بۇ بەرەۋپىشېردنى ئازادى. ھىوادارىشم ئەوان بگەنە ئەو ئەنجامەى
كە من پالېشتى شەرەف و شكۆمەندى ئەو ئۆفيسە بووم كە فەخرم دەكرى بە كاركرىن
تىايدا.

ھوكمەكە لەسەر سەرۆكايەتییەكەم ھەرچىيەك بىت، من ئاسودەم بەو راستىيەكەى كە
من لەۋى نایم تا بېيىستمەۋە. ئەمە خالىكى بىرپاردانە كە تەنیا مېژوۋ پىنى دەگات.

DECISION POINTS

**GEORGE W.
BUSH**

له بېلا وګړو دکالنی خانه ی حیاب و په خشی رینما

نرخ (۱۲۰۰۰) دینار